

NAGY IMRE ELSŐ KORMÁNYÁNAK MINISZTERTANÁCSI
JEGYZŐKÖNYVEI

I.

1953. július 10. – 1954. január 15.

A MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR ORSZÁGOS
LEVÉLTÁRÁNAK KIADVÁNYAI II.

FORRÁSKIADVÁNYOK

57.

NAGY IMRE
ELSŐ KORMÁNYÁNAK
MINISZTERTANÁCSI
JEGYZŐKÖNYVEI

I. kötet

1953. július 10. – 1954. január 15.

Szerkesztette és jegyzetekkel ellátta
BARÁTH MAGDOLNA és GECSÉNYI LAJOS
A bevezető tanulmányt írta
BARÁTH MAGDOLNA

Nagy Imre Alapítvány
Magyar Nemzeti Levéltár
Budapest, 2018

Készült a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával

A szöveget gondozta és a mutatókat készítette
Török Gyöngyvér

A kötetet tervezte
Molnár Icsu István

© Baráth Magdolna, 2018

© Gecsényi Lajos, 2018

© Magyar Nemzeti Levéltár, 2018

© Nagy Imre Alapítvány, 2018

Felelős kiadó a Nagy Imre Alapítvány kuratóriumának elnöke

TARTALOM

1	Baráth Magdolna: Az „új szakasz” – Nagy Imre és kormánya	
XIX	Szerkesztői bevezető	
07	Nagy Imre első kormánya	
10	A minisztertanácsi ülések napirendi pontjai	
53	A minisztertanács jegyzőkönyvei (1953. július 10–1954. január 15.)	
	1. 499 Jegyzőkönyv a Minisztertanács 1953. évi július hó 10-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről	53
	<i>Melléklet</i>	72
	2. [500] Jegyzőkönyv a Minisztertanács 1953. évi július hó 17. napján reggel 9 órakor kezdődő üléséről	82
	<i>Melléklet</i>	104
	3. [501] Jegyzőkönyv A Minisztertanács 1953. évi július 24-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről	126
	<i>Melléklet</i>	154
	4. [502] Jegyzőkönyv a Minisztertanács 1953. évi július hó 31-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről	173
	<i>Melléklet</i>	207
	5. 503 Jegyzőkönyv a Minisztertanács 1953. évi augusztus hó 7-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről	237
	<i>Melléklet</i>	267
	6. 504 Jegyzőkönyv a Minisztertanács 1953. évi augusztus hó 14-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről	307
	<i>Melléklet</i>	334
	7. 505 Jegyzőkönyv a Minisztertanács 1953. évi augusztus hó 22-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről	361
	<i>Melléklet</i>	387
	8. 506 Jegyzőkönyv a Minisztertanács 1953. évi augusztus 28-án reggel 9 órakor kezdődő üléséről	393
	<i>Melléklet</i>	422
	9. 507 Jegyzőkönyv a Minisztertanács 1953. szeptember hó 4-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről	433
	<i>Melléklet</i>	459
	10. 508 Jegyzőkönyv a Minisztertanács 1953. évi szeptember hó 11-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről	475
	<i>Melléklet</i>	504

11. 509	Jegyzőkönyv a Minisztertanács 1953. évi szeptember hó 18-án reggel 9 órakor kezdődő üléséről	519
	<i>Melléklet</i>	546
12. 510	Jegyzőkönyv a Minisztertanács 1953. évi szeptember hó 25-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről	571
	<i>Melléklet</i>	605
13. 511	Jegyzőkönyv a Minisztertanács 1953. évi október hó 2-án reggel 9 órakor kezdődő üléséről	607
	<i>Melléklet</i>	633
14. 512	Jegyzőkönyv a Minisztertanács 1953. évi október hó 16-án reggel 9 órakor kezdődő üléséről	647
	<i>Melléklet</i>	677
15. 513	Jegyzőkönyv a Minisztertanács 1953. évi október hó 30-án reggel 9 órakor kezdődő üléséről	687
	<i>Melléklet</i>	707
16. 514	Jegyzőkönyv A Minisztertanács 1953. évi november hó 13-án reggel 9 órakor kezdődő üléséről	711
	<i>Melléklet</i>	742
17. [515]	Jegyzőkönyv a Minisztertanács 1953. november hó 27-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről	753
	<i>Melléklet</i>	780
18. [516]	Jegyzőkönyv a Minisztertanács 1953. évi december hó 11-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről	805
	<i>Melléklet</i>	833
19. [517]	Jegyzőkönyv a Minisztertanács 1953. évi december hó 22-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről	863
	<i>Melléklet</i>	893
20. 518	Jegyzőkönyv. Készült a Minisztertanács 1953. évi december hó 30-i üléséről	932
21. [519]	Jegyzőkönyv a Minisztertanács 1954. évi január hó 15-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről	951
	<i>Melléklet</i>	1004
1027	A Minisztertanács ülésen kívül, körözéses szavazással elfogadott határozatai	
1041	Mutatók	
	névmutató	1041
	tárgymutató	1054
1070	Rövidítések	

AZ „ÚJ SZAKASZ” – NAGY IMRE ÉS KORMÁNYA

A történeti irodalom napjainkban egyre gyakrabban mossa egybe az 1950-es évek első felét, az ún. Rákosi-korszakot (sőt az egész 1945–1956 közötti időszakot), és nem értékeli jelentőségének megfelelően az 1953-ban bekövetkezett fordulatot, noha e kérdés tanulmányozásának fontosságára Szabó Bálint már az 1980-as évek elején felhívta a figyelmet.¹ Akkori megállapításainak egy része ma is helytálló, az azóta ismertté vált új források – mindenekelőtt az orosz levéltárak dokumentumai – ugyanakkor pontosítják, módosítják az általa rajzolt képet.

Magyarország az 1950-es évek elején

Az 1950-es évek elejére teljesen kiépült magyarországi sztálinista rendszer „működési zavarai”, az elhibázott gazdaságpolitikából eredő válságjelenségek nagyon korán, tulajdonképpen már 1950 tavaszán jelentkeztek. A gazdasági vezetés 1950 áprilisától áremelésekkel és különböző adminisztratív eszközökkel próbálta visszafogni a fogyasztást, végül az MDP Titkársága 1950. december 6-án rászánta magát az egy évvel korábban megszüntetett jegyrendszer újbóli bevezetésére is,² egyelőre – 1951. január 1-jétől – csak a lisztre és a cukorra, de a tavasz folyamán a zsírra, szappanra majd a húsrá és a kenyérré is kiterjesztették. Az 1951. évi kivételesen jó termés ugyan az év végén lehetővé tette az intézkedés visszavonását, az 1951 januárjában megjelölt gazdasági feladatok végrehajtásában azonban más területen is nehézségek mutatkoztak.

Az MDP PB 1951. szeptember 20-án tárgyalta a téeszmozgalom megerősítésére vonatkozó javaslatot, amely a pártvezetést a kollektivizálás hibáival szembesítette. A vitában Gerő Ernő elismerte, hogy sem a termelőszövetkezeti csoportok, sem a gépállomások, sem az állami gazdaságok „nem mutatják azt a magas fokú szervezettséget, ami az egyénileg dolgozó parasztnak előtt valóban kézzelfoghatóan képes lett volna demonstrálni a nagyüzemi gazdálkodás fölényét az egyéni gazdálkodás felett”.³

1 Szabó (1984a), Szabó (1983), valamint Szabó (1984b).

2 Jegyzőkönyv a Titkárság 1950. december 6-án délután 5 órakor tartott üléséről. 4a. napirendi pont: Előterjesztés a Titkárság részére a közellátás jelenlegi rendszerének átszervezésére és a jövő évi begyűjtés alapelveire vonatkozóan. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (MNL OL) M-KS 276. f. 54/121. ő. e. A döntés alapján a rendeletet a Minisztertanács adta ki: 1/1951 (I. 2.) M.T. A cukor- és finomliszt ellátás szabályozása. *Magyar Közlöny*, 1951. január 2.

3 Jegyzőkönyv a Politikai Bizottság 1951. szeptember 20-án délután 5 órakor tartott üléséről. 1. napirendi pont: Javaslat a termelőszövetkezeti mozgalom megerősítésére – Gerő Ernő felszólása az ülésről készített gyorsírási jegyzőkönyvben. MNL OL M-KS 276. f. 53/83. ő. e.

A határozat kimondta, hogy a döntő feladat a téveszfejlés terén elért eredmények megszilárdítása, továbbá a pártnak fel kell lépni minden erőszakos fejlesztési kísérlet ellen, s akkor e két tényező hatására majd lelassul a növekedés.⁴

Bizonyos korrekciók szándékáról tanúskodik az 1951. október 24-én az MDP KV Titkársága elé terjesztett javaslat is az 1952. évi népgazdasági terv keretszámainak módosításáról. Az előterjesztés abból indult ki, hogy mivel egyrészt növelni kell a lakosság rendelkezésére bocsátandó fogyasztási cikkek mennyiségét, másrészt viszont a külföldi kötelezettségek teljesítése érdekében 680 millió devizaforinttal meg kell emelni a kivitelt, szükségessé vált az 1952. évi keretszámok megváltoztatása. A lakossági ellátás javítása érdekében a Titkárság jóváhagyta az árualap tervezettnél 3,5%-kal magasabb növelését és a könnyűipar termelési előirányzatának emelését 100-150 millióval.⁵

A jegyrendszer megszüntetéséről, az árak és bérek rendezéséről, valamint a mezőgazdasági termékek korlátozott szabadpiaci forgalmának visszaállításáról az MDP Központi Vezetősége 1951. november 30-án döntött, s ezután, december 2-án jelent meg az MDP KV és a Minisztertanács közös határozata, majd ezt követően a Minisztertanács több rendelete.⁶ Gerő Ernő két nappal később a december 2-i rendelet „tartós sikerének biztosítására” 15 ponttól álló intézkedési csomagtervet javasolt. A pontok között szerepelt az 1952. évi külkereskedelmi tervben a fontos élelmiszerek és közszükségleti cikkek exportjának csökkentése még abban az esetben is, ha az „termelésünk emelkedésénél bizonyos mérséklést és a beruházások üteménél némi lassúbbodást eredményez. Annak a bátor, nagyvonalú politikának, amelyet a december 2-i rendszabály jelent, végig, az egész vonalon meg kell nyilvánulnia, s nem szabad, hogy kicsinyes szempontok veszélyeztessék a sikert.”⁷ Az ellátási helyzet javítása érdekében a lakossági fogyasztásra termelő iparágak tervének felemelésére is hajlandó lett volna. További javaslatai viszont a parasztsággal, illetve a kiskereskedők-kisiparosokkal szembeni „keményebb” politika folytatását szorgalmazták.⁸

4 Uo. Amikor a Politikai Bizottság jó háromnegyed év múlva a mezőgazdaság szocialista átalakítása ütemének kérdését tárgyalta, a tömeges kollektivizálásra hosszabb, 4-5 éves időtartamot javasolt. A testület – annak ellenére, hogy az előterjesztés tartalmazott önkritikus elemeket is – úgy határozott, hogy a hibák beismerése helyett az ütem csökkentését a Szovjetunió támogatásával kell magyarázni, amely lehetővé teszi a tervezettnél lassúbb fejlesztést és a szövetkezetek egyidejű megerősítését. Jegyzőkönyv a Politikai Bizottság 1952. július 17-én délután 5 órakor tartott üléséről. 1. napirendi pont: Javaslat a mezőgazdaság szocialista átszervezésének ütemére. MNL OL M-KS 276. f. 53/102. ó. e.

5 Jegyzőkönyv a Titkárság 1951. október 24-én délután 5 órakor tartott üléséről. 2. napirendi pont: Előterjesztés a népgazdaság 1952. évi keretszámainak módosításáról. Uo. 54/166. ó. e.

6 1.034/1951 (XII.2.) Mt.h. *Magyar Közlöny*, 1951. 166. szám, december 2., illetve 203/1951 (XII.2.) M.T., 204/1951 (XII.2.) M.T. és 205/1951 (XII.2.) M.T. számú rendelet. Uo.

7 MDP KV Rákosi Mátyás titkári iratai. MNL OL M-KS 276. f. 65/41. ó. e.

8 A többi javaslat az adóbehajtás fokozott biztosítását, a paraszti, kisiparos adókat emelő új adózási és begyűjtési rendszabályok kidolgozását, valamint a „tőkés és általában a spekuláns elemek fokozatos, de egyben fokozott kiszorításának rendszabályait” érintette. Uo.

A propaganda a jegyrendszer megszüntetését a kommunista párt egyértelmű sikereként tálalta, a magyarországi történéseket kritikus szemmel figyelő budapesti szovjet nagykövet azonban nem osztotta a magyar pártvezetés optimizmusát. Jevgenyij Kiszeljov a Központi Vezetőség ülése előtt kereste fel Gerő Ernőt, és élénken érdeklődött a jegyrendszer megszüntetésére és az árrendezésre hozandó intézkedések gazdasági oldala iránt. A beszélgetés során kiderült, hogy a tervezett intézkedésekről Gerő nyári szovjetunióbeli tartózkodása alatt Anasztasz Mikojjal konzultált, és egy óvatos félmondat arra enged következtetni, hogy Mikojan nem volt teljesen egy véleményen magyar beszélgetőpartnerével. Gerő a szovjet nagykövet előtt nem rejtette véka alá, hogy a jegyrendszer megszüntetése és az azzal egyidejűleg végrehajtott árrendezés a lakosság vásárlóerejének korlátozását célozta.⁹

Jevgenyij Kiszeljov láthatóan némi aggodalommal hallgatta Gerő szavait. A szovjet nagykövet már augusztusban is aggodalmát fejezte ki Gerőnek azzal kapcsolatban, hogy a gabonakereskedelem általános megtiltása, valamint a piac szabályozására hozott adminisztratív intézkedések az MDP II. kongresszusán meghirdetett, a munkásosztály és a dolgozó parasztság szövetségének erősítésére irányuló kormánypolitikát nem mindig tartják tiszteletben.¹⁰

A jegyrendszer megszüntetéséről szóló határozat a hivatalos kommunikációban hangoztatott pozitív hatás ellenére nem hozta meg a várt eredményeket. A korábban jegyre adott áruk szabadpiaci ára jelentősen emelkedett (az élelmiszerek ára átlagosan 43%-kal nőtt), és továbbra is komoly ellátási nehézségek mutatkoztak, ennek következtében vissza-visszatérő jelenség volt a felvásárlási láz. Az 1951. decemberi rendelet sikerének „túlbiztosítása” miatt ugyanakkor a belkereskedelemben jelentős, nehezen értékesíthető árukészletek halmozódtak fel. A nehézségeket fokozta az 1952-es év rendkívül aszályos időjárása is.

Az első komolyabb jelzések a falusi lakosság tömeges elégedetlenségéről és a begyűjtéssel szemben tanúsított ellenállásáról 1952 nyarán érkeztek. Több helyen került sor cseplőmunkás-sztrájkra, a beszolgáltatás megtagadására, és előfordultak erőszakos cselekmények is.¹¹ A Politikai Bizottság a nehézségek láttán már 1952. június 19-én határozatot hozott az 1952. évi terv előirányzatainak megváltoztatásáról.¹²

A társadalmi feszültség lecsillapítását szolgálta a szabadpiaci gabonaforgalom újbóli engedélyezése 1952. augusztus végén, illetve bizonyos termékek begyűjtési előirányzatának csökkentése az őszi betakarítás előtt.

9 Feljegyzés Gerő és Kiszeljov 1951. november 27-i beszélgetéséről. Arhiv Vnyesnyej Polityiki Rosz-szijszkoiy Federacii (AVP RF) f. 077. op. 31. papka 145. gy. 10.

10 Lásd a Kiszeljov és Gerő 1951. augusztus 6-i beszélgetéséről készült feljegyzést. Uo.

11 Rainer (1996) 489.

12 Jegyzőkönyv a Politikai Bizottság 1952. június 19-én délután 5 órakor tartott üléséről. 2. napirendi pont: Előterjesztés a Politikai Bizottsághoz a népgazdaság 1952. II. félévi tervének főfeladatairól. MNL OL M-KS 276. f. 53/101. ő. e.

Feltehetően a szaporodó válságjelenségek indították arra a Politikai Bizottságot, hogy 1952. november 29-re összehívja a párt Központi Vezetőségének ülését, ahol a népi demokratikus fejlődés kérdéseinek megtárgyalása került napirendre Gerő Ernő előadásában. Gerő beszámolójában elsősorban ugyan továbbra is az elért eredményeket méltatta, de a gazdaság állapotáról vázolt összkép egyáltalán nem volt biztató.¹³ 1952 nyarától egyre szaporodtak a komoly egyensúlyzavarra utaló jelzések. Gerő már augusztus 15-én Rákosinak írt levelében aggodalmának adott hangot a kedvezőtlen időjárás következtében előállott helyzet miatt. Szerinte az aszály következtében nemcsak a mezőgazdasági export csökken majd jelentős mértékben (az exportkiesést mintegy 12 millió dollárra taksálta), de előfordulhat, hogy takarmány- és burgonya-behozatalra is szükség lesz. A kritikus helyzet azonban sem Gerőt, sem a pártvezetés többi tagját nem készítette az addigi gazdaságpolitika megváltoztatására vagy akár csak átgondolására; megoldásként a jól bevált régi módszert javasolták: rendkívüli hitelkérelemmel kell fordulni a Szovjetunióhoz.¹⁴

A Minisztertanács apparátusában mégis elkezdődött a gazdasági helyzet felméréseinek valamiféle átfogó kísérlete; egyes részjelentések el is készültek, de nem kerültek sem a kormány, sem a pártvezetés elé.¹⁵ Az elemzések esetenként drámai képet festettek, de egyikük sem jutott el odáig, hogy a problémák okát a gazdaságpolitikában keresse.

1953 februárjában szembesült a kormány a parasztsággal szemben követett politika egyik igen súlyos következményével: 1949 és 1952 között ugyanis az erőltetett termelősövetkezet-szervezés következtében az állam részére 1,8 millió katasztrális hold földterületet ajánlottak fel, aminek nyomán jelentősen megnőtt az úgynevezett „állami tartalékföldek” nagysága.¹⁶

Ebben a helyzetben érkezett a generalisszimusz halálhíre. Sztálin 1953. március 5-i halála nemcsak a Szovjetunióban, de a csatlós államokban is új helyzetet teremtett. A magyar vezetés egy ideig teljesen tanácstalannak bizonyult a további teendőkkel illetően. Akkor valószínűleg még senkiben sem tudatosult, hogy a „Gazda” halálával egyben a magyarországi sztálinizmus egy szakasza is lezárult.

Amint a fentiekből is kitűnik, a gazdaság 1952 végi – 1953 eleji állapotáról a párt vezetése átfogó információkkal rendelkezett, bár a helyzetet tudomásul venni nem volt hajlandó. Az egyes területeken mutatkozó problémák nem egyik napról a másikra keletkeztek, de a sokasodó bajok okát a párt vezetése nem a gazdaságpolitikában, hanem annak végrehajtásában látta. Nem mutattak fogékonyságot a változtatásokra még Sztálin halálát követően sem, pedig a Szovjetunióban már történtek olyan intéz-

13 Gerő beszámolójának szövege megjelent Balogh (1986) 444–468.

14 MDP KV Rákosi Mátyás titkári iratai. MNL OL M-KS 276. f. 65/41. ő. e. A hitelkérésre sor is került. Rákosi a Titkárság 1952. szeptember 17-i ülésén jelentette be, hogy a Szovjetuniótól 100 millió rubel kölcsönt kapunk. Jegyzőkönyv a Titkárság 1952. szeptember 17-én délután 5 órakor tartott üléséről. Uo. 54/211. ő. e.

15 Rainer (1996) 491.

16 Uo. 492.

kedések, amelyek azt mutatták, hogy a szovjet vezetés a lakosság életkörülményeinek javítására nagyobb figyelmet szentel.

Szovjet válságkezelés

Az erőltetett gazdasági növekedés hatására bekövetkezett egyensúlyzavarok, az életszínvonal csökkenése, a kollektivizálási „kampányok” kísérőjelenségeivé váló földfelajánlások, az élelmiszerhiány és a tömeges terror miatt a társadalmi elégedetlenség lassan kritikus fokot ért el. 1952 végén már Moszkvában is érzékelték a magyarországi válságjeleket. A budapesti szovjet nagykövetség és az itt dolgozó szovjet tanácsadók jelentései, valamint a más forrásokból Moszkvába befutó információk olyan sötét képet festettek az országban uralkodó állapotokról, hogy a szovjet vezetés a helyzet stabilizálása érdekében a közvetlen beavatkozást választotta.

Vjacseszlav Molotov miniszterelnök-helyettes már 1952-ben megkérdezte a budapesti szovjet nagykövet, Jevgenyij Kiszjeljov véleményét a magyarországi helyzetről. A nagykövet által rajzolt kép, valamint a nagykövetség 1952. december 25-i jelentése a rendkívül nagyszámú, sok esetben minden alapot nélkülöző bírósági eljárásról meglehetősen nyugtalanító volt.¹⁷ Molotov ezt követően kérte be Kiszjeljov korábbi jelentéseit is.¹⁸

A szovjet vezetés azonban egyelőre nem avatkozott be; arra 1953 májusáig, illetve júniusáig várni kellett. Az utódlási harccal elfoglalt pártelnökség tagjai abban valószínűleg egyetértettek, hogy néhány csatlós országban a társadalmi elégedetlenség olyan méreteket öltött, hogy a robbanás elkerülésére azonnali beavatkozásra van szükség. A blokk országaiban nagyjából azonos volt a helyzet, mindenütt előfordultak a magyarországihoz hasonló egyensúlyzavarok és a lakossággal szembeni terrorintézkedések. Mindazonáltal, amikor Sztálin utódai 1953. március és április folyamán a keleti blokkban mutatkozó kedvezőtlen tendenciákról tárgyaltak, még elsősorban azok szimptomáira koncentráltak, s nem az okok feltárására. Egészen májusig sem az SZKP KB Elnöksége, sem a szovjet minisztertanács nem foglalkozott a kelet-európai helyzet kiváltó okaival. 1953 májusára azonban Moszkvában már senki nem kételkedett abban, hogy változtatni kell, vagy legalábbis a csatlós országok vezetőit – amilyen gyorsan csak lehet – meg kell győzni arról, hogy hagyjanak fel addig követett merev sztálinista politikájukkal.¹⁹

Rákosi Mátyást már 1953. május végén Moszkvába rendelték. A megbeszélésekről mindössze Rákosi visszaemlékezésének egy szűkszavú részlete tájékoztat, ebből az tűnik ki, hogy a Kreml urai Rákosit bizonyos – főként gazdaságpolitikai – változtatásokra próbálták ösztönözni.²⁰ Ennek nyomán az MDP Titkársága 1953. június

17 *Vosztocsnaja Jevropa* (1998) 853–854.

18 Kiszjeljov beszélgetése Zágor György kairói magyar követtel. 1956. december 4. MNL OL XIX-J-1-j Szovjetunió 1945–1964, IV-100-1 t.

19 A témáról részletesebben lásd Baráth (2014).

20 Rákosi (1997) 909–910.

3-án az országgyűlés összehívásával és a kormányalakítással kapcsolatos napirend tárgyalása során hozott határozatában önkritikusan állapította meg, hogy az iparosítás gyors üteme negatív következményekkel járt a dolgozók életszínvonalára és a lakosság politikai hangulatára. Ezért olyan döntés született, hogy a Központi Vezetőség június 15-re tervezett plénumáig az Országos Tervhivatal vizsgálja meg az 1953-as és 1954-es terv átalakításának lehetőségeit. A moszkvai tanácsok alapján döntöttek a minisztériumok számának csökkentéséről, valamint a miniszterelnöki és pártfőtitkári funkció szétválasztásáról is.²¹ Az MDP KV Titkársága 1953. június 10-i ülésén elhatározta bizonyos beruházási összegek csökkentését és a terv olyan értelmű módosítását, hogy az lehetőleg növelje a lakosság ellátását szolgáló fogyasztási cikkek termelését, a gazdaságpolitika átfogó felülvizsgálata azonban szóba sem került.²² Rákosi a moszkvai találkozó után sem vállalkozott tehát többre, mint amit az 1953. június 3-i titkársági határozatban rögzítettek. Nem a politikai korrekció, hanem személyes hatalmának megőrzése foglalkoztatta.²³

A Sztálin utáni hatalmi harcban egymással szemben álló szovjet vezetők a térképen tapasztalható válságjelenségek hatására két pontban egyetértésre jutottak: mélyreható politikai és gazdasági reformokra van szükség a szatellit államokban, és nyomást kell gyakorolniuk azokra, akik megpróbálnak ellenállni a reformoknak.²⁴ A csehszlovákiai és kelet-németországi események arra ösztönözték Moszkvát, hogy június első felében titkos megbeszéléseket folytassanak a kelet-európai vezetőkkel, elsőként 1953. június 2. és 4. között a keletnémetekkel.

Az MDP Központi Vezetőség június 15-re tervezett összehívására nem kerülhetett sor, a szovjet fővárosból ugyanis rendkívüli találkozóra érkezett meghívás. A delegáció összetételét Moszkvában határozták meg, s már az „utaslista” is a szovjetek változtatási igényéről árulkodott. A párt élén álló „négyesfogat” tagjai közül csak Rákosi Mátyás és Gerő Ernő szerepelt a kiutazók között, Révai József és Farkas Mihály maradt. A delegáció tagja lett viszont Nagy Imre és Hegedüs András, s a meghívottak között volt a párton kívüli Dobi István, valamint az új káderpolitika jegyében néhány fiatal, kevéssé ismert kommunista politikus: Hidas István, Szalai Béla és Földvári Rudolf is.

A magyar – és a keletnémet – pártdelegációval folytatott megbeszélések célja az volt, hogy felhívják a figyelmet az elkövetett hibákra, és kijelöljék a problémák kiküszöbölése érdekében szükséges lépéseket. Az 1953. június 13. és 16. között Moszkvában tartózkodó magyar párt- és állami vezetők kellemetlen percekkel élhettek át, ami-

21 Jegyzőkönyv a Titkárság 1953. június 3-án délután 5 órakor tartott üléséről. 1. napirendi pont: Rákosi Mátyás szóbeli tájékoztatója az Országgyűlés összehívásáról és a kormány átalakításáról. MNL OL M-KS 276. f. 54/246. ő. e.

22 Jegyzőkönyv a Titkárság 1953. június 10-én délután 5 órakor tartott üléséről. 7. napirendi pont: Előterjesztés a Titkárság részére a népgazdaság 1953. évi tervének módosításáról. Uo. 54/247. ő. e.

23 Urbán (2002) 40.

24 Kramer (1999) 22.

kor az SZKP vezetői keményen a fejükre olvasták a gazdasági életben, a káderpolitikában elkövetett „bűneiket” és a törvénysértéseket.²⁵ Nyikolaj Bulganyin a magyarországi helyzetről szólva egyenesen úgy fogalmazott, „... katasztrófa fog bekövetkezni, ha nem javítunk ezen a helyzeten. ... Ez nem a szocializmushoz vezető út, hanem a katasztrófához vezető út.”²⁶

A magyar–szovjet pártközi tárgyalásokról készített feljegyzés alapján azt is rekonstruálni lehet, hogy mi volt Rákosival a valódi probléma már májusban is: ragaszkodott a politikai főhatalmat jelentő miniszterelnöki pozícióhoz, amire Moszkvában nem tartották alkalmasnak.²⁷ Mivel a korrekcióknak elsősorban az állami életben és a gazdaságpolitikában kellett végbemenniük, Rákosi személye az új politikai irányvonal meghirdetését és életbeléptetését akadályozta. A szovjet tárgyalódelegáció éppen ezért egységes volt abban, hogy Rákosit el kell mozdítani a kormányfői pozícióból. Menesztéséhez az is hozzájárult, hogy már a májusi találkozó alkalmával bizonyította, saját magán kívül senkit nem tud elképzelni a magyar kormány élén.²⁸

A Nagy Imre-kormány megalakulása és működése

A moszkvai tanácskozásról készített feljegyzésből kitűnik, hogy a magyar vezetők körében már a szovjet javaslatot megelőzően szóba került Nagy Imre mint lehetséges miniszterelnök. Urbán Károly véleménye szerint Révai József ejtésével Rákosi azt akarta megakadályozni, hogy Nagy Imréről kormányfő lehessen. Nagy Imre erre a tanácskozáson is utalt: „A hibákat mi ki tudjuk javítani. Felmerült, hogy engem válasszanak meg a Minisztertanács elnökének. Otthon beszéltünk személyi kérdésekről. Rákosi elvtárs azt javasolta, hogy Révai elvtárs helyett legyek a népművelési miniszter.”²⁹

A moszkvai megbeszéléseken először Lavrentyij Berija javasolta Nagy Imrét a miniszterelnöki posztra. A szovjet vezetés komoly változtatási szándékát jelezte az is, hogy személyében olyan politikust jelöltek a magyar kormány élére, akit Rákosi 1949-ben félreállított, akinek agrárpolitikai nézeteit elítélték (erre Berija is utalt hozzászólásában), s bár hamarosan visszakerült a felső vezetésbe, a magyar delegáció tagjai közül ő volt az egyetlen, akit a szovjet vezetők nem bíráltak.

Egyetértek Urbán Károllyal abban, hogy az új magyar miniszterelnök személyéről a szovjet pártelnökség minden bizonnyal előzetesen megállapodott, és nem is volt nála alkalmasabb jelölt erre a posztra. A szovjet vezetők csak olyan politikusokban

25 A tanácskozásról Szalai Béla készített feljegyzést. T. Varga (1992). Földvári Rudolf korabeli jegyzeteinek szövege: Palasik (1989).

26 Lásd T. Varga (1992) 242.

27 Urbán (2002) 48.

28 Uo. 53. Urbán Károly a szovjet blokk többi országában végrehajtott, illetve inkább végre nem hajtott személyi változásokat a magyarországgal összehasonlítva arra a következtetésre jutott, hogy az „az akkori mércék szerint nem a puha, hanem a kemény irányváltás igényének a bizonyítéka volt”. Uo. 54.

29 T. Varga (1992) 252.

bíztak meg igazán, akit személyesen ismertek. Nagy Imre is „moszkovita” volt (vagyis emigrációban élt a Szovjetunióban), de „megőrizte a Rákosi-klikk tagjaitól elütő politikai arculatát”,³⁰ és a szovjet vezetők megítélése szerint a személye mellett szólt az is, hogy nem volt zsidó.

A szovjet gyakorlat ismeretében teljesen érthető, hogy miért nem tetszett Rákosinak Berija és vezetőtársai Nagy Imre személyére vonatkozó javaslata. Sztálin egyidejűleg volt a KB titkára és a Minisztertanács elnöke, és a pártban kialakult tradíció szerint a Minisztertanács elnöke vezette a Politikai Bizottság üléseit is. Formálisan tehát a kormányzati hatalom magasabb rendűnek számított. (A pártfőtitkári és a miniszterelnöki funkció 1953 júniusában tervezett szétválasztásakor Rákosi is ezért akarta megtartani a miniszterelnökséget.) Sztálin halála után Berija Georgij Malenkov aktív közreműködésével és támogatásával arra törekedett, hogy a Sztálin alatt kialakult hatalmi struktúrában olyan változtatásokat hajtson végre, amelyek lehetővé teszik a hatalmi központ áthelyezését a pártból a minisztertanácsba. A pártnak mindössze agitációs, propaganda és szervezési feladatokat szántak.³¹ Az első ember Sztálin halála után a miniszterelnöki tisztséget betöltő Malenkov lett, Magyarországon pedig Nagy Imre.³²

A küldöttség hazatérése után késlekedés nélkül munkához is látott. Rákosi az MDP KV Titkárságát június 17-én tájékoztatta a Moszkvában elhatározott változtatások lényegéről, a részletesebb elgondolásokat tartalmazó javaslat pedig június 20-án már a Politikai Bizottság, egy héttel később pedig a Központi Vezetőség tagjai elé került.

Az MDP Központi Vezetőségének 1953. június 27–28-i ülésén elhatározott politikai fordulat – a korábbi politikai hibák feltárása, az új irányvonal meghirdetése – váratlanul érte nemcsak az ország lakosságát, de a párttagságot, sőt a KV tagjainak egy részét is.³³ A Titkárság június 17-én úgy döntött, hogy a párt vezetésében, politikai irányvonalában és gyakorlati munkájában elkövetett hibákat és a kijavításukkal kapcsolatos feladatokat a párt közvéleménye és az egész nép előtt fel kell tárni. Erre végül nem került sor; a Központi Vezetőség 1953. június 27-i határozatát csak a pártfunkcionáriusok egy része ismerhette meg. Ez azt eredményezte, hogy a pártszervezeteket és az államapparátust nem készítették fel a fordulatra. Mivel a KV döntése értelmében a határozatot nem hozták nyilvánosságra, a párttagság és az ország lakossága is csak a június 30-i lapok rövid közleményéből értesült arról, hogy ülést tartott a Központi Vezetőség, amelyen Rákosi és Nagy Imre referátumai és a vita alapján a testület „megfelelő határozatokat hozott”, valamint döntött szervezeti és személyi kérdésekben. A politikai és gazdasági helyzet, a feladatokról hozott döntések Nagy Imre 1953. július 4-i parlamenti beszédéből váltak ismertté.³⁴

30 Urbán (2002) 54.

31 Erről részletesebben lásd Naumov (1996), valamint Pihója (1995).

32 A két miniszterelnök tevékenysége közötti hasonlóságokról lásd Urbán (1996).

33 Szabó (1983) 108.

34 Uo. 109.

Az 1953. május 17-én megválasztott országgyűlés július 3-án ült össze első ízben. Rákosi benyújtotta lemondását kormánya nevében. Az új kormány megválasztására másnap, július 4-én került sor, majd elhangzott Nagy Imre programbeszéde, amely a KV határozatán alapult, az abból fakadó feladatokat ismertette, de – a határozattal ellentétben – a korábbi időszak hibáit nem részletezte.

Bevezető szavaiban az új kormányfő kijelentette „Biztosan mondhatjuk, hogy a most összeült országgyűléssel fejlődésünkben új szakasz veszi kezdetét, amelyben fokozottabban kifejezésre kell jutnia a nép szuverenitásának, a parlament nagyobb szerepének az állami élet törvényes irányításában, a felelős kormányzás alapelveinek és célkitűzéseinek meghatározásában, valamint az országgyűlés alkotmányos jogainak gyakorlásában. A kormány feladatai ellátásában fokozottabban kíván támaszkodni az országgyűlésre, amelynek bizalmából az országot vezeti, és amelynek a kormányzás terén kifejtett tevékenységéért, a haza jó vagy balsorsáért, dolgozó népünk boldogulásáért teljes felelősséggel tartozik. Ugyanakkor biztosítani kívánja, hogy a Minisztertanács, a törvényhozásra támaszkodva, az államügyek intézésének teljes jogú szerve legyen, amely a minisztériumok szélesebb hatáskörén és a miniszterek nagyobb felelősségén nyugszik. Ezzel lényegében további lépést teszünk előre államéletünk demokratizálása terén.”³⁵ (A Nagy Imre által használt kifejezések hallatán nyilván többen felkapták a fejüket; szokatlanul hangzottak nemcsak a képviselők, de az ország lakossága számára is.)

A kormányprogram a fő változást a népgazdaság két alapvető ága, az ipar és a mezőgazdaság fejlődési ütemének megváltoztatásában jelölte meg, de nem csak ezzel akarta korrigálni a régi politikát. A fő célkitűzések között nevezte meg azt is, hogy az életszínvonal emelése érdekében a közszükségleti cikket gyártó könnyűiparra és az élelmiszeriparra lényegesen nagyobb súlyt kell helyezni, és kilátásba helyezte, hogy a lakosság szükségleteinek jobb kielégítésében egyes területeken nagyobb szerepet szán a magánszektornak. A beszéd érintette az értelmiség helyzetét, szólt a vallási kérdésekben tanúsított türelem szükségességéről, elítélte az egyházzal és a hívőkkel szemben korábban alkalmazott adminisztratív intézkedéseket, és kijelentette: „A kormány egész tevékenységében az alkotmányban lerögzített jogrend és törvényesség alapján áll. Népi demokratikus állami berendezkedésünk, gazdasági és társadalmi életünk alapja a szocialista törvényesség, az alkotmányban lefektetett állampolgári jogoknak és kötelességeknek, népköztársaságunk törvényeinek szigorú betartása.”³⁶

Beszéde végén Nagy Imre megerősítette: „Az a munkaprogram, amelynek megvalósítására ma elindulunk, új fejezetet nyit a szocializmus építésének munkájában.”³⁷

A Nagy Imre-kormány tevékenységének vizsgálatakor meg kell említeni néhány olyan tényezőt, amelyek megkötötték Nagy Imre kezét, és eleve korlátozták kor-

35 *Az országgyűlés 2. ülése* (1953) 13–14. hasáb.

36 Uo. 21. hasáb.

37 Uo. 24. hasáb.

mányfői mozgásszabadságát. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy az új szakasz legfontosabb intézkedéseit a régi emberekkel kellett végrehajtani. Nagy Imre nem válogathatta meg kormányának tagjait, kész kormánylistával tért haza Moszkvából. A Rákosi-kormánnyal összehasonlítva valójában kormányának csak két új – országos politikai és igazgatási tapasztalat nélküli – tagja volt: Bata István (öt a szovjetek javasolták Moszkvában) és Boldoczki János akkori prágai követ, miközben Farkas Mihály és Révai József távozott a kormányból. A folytonosságot legmagasabb szinten Gerő Ernő képviselte, aki nemcsak a belügyminiszteri tárcát kapta meg, de a miniszterelnök első helyetteseként változatlanul több gazdaságpolitikai területet felügyelt. Amikor Nagy Imre 1953 augusztusában hosszabb időre szabadságra ment, távollétében a Minisztertanács üléseit Gerő vezette, aki ebben az időben a legfontosabb gazdaságpolitikai teendőket illetően támogatta a miniszterelnököt.

Nagy Imre azzal mutatta meg önállóságát, hogy egyik első ténykedéseként – a kormány július 10-i ülésén – visszaadta a minisztériumoknak a régi politika jegyében készült előterjesztéseket. Ugyanakkor javaslatok sorát terjesztette be arra vonatkozóan, hogy az egyes minisztériumok milyen rendeleteket dolgozzanak ki. Az ülésen többen kétségbe vonták, szükséges-e ilyen gyorsasággal kiadni a rendeleteket, ő azonban nem tűrt ellentmondást. A helyzetet jelentősen befolyásolta az is, hogy a kormányátalakítás során több minisztériumot összevontak, ám ez a folyamat csak nehezen haladt előre. A Földművelésügyi, Nehézipari, Könnyűipari, Kohó- és Gépipari és Oktatási Minisztérium szervezetének véglegesítése augusztus végétől október közepéig tartott.

Nagy Imre kormányfői tevékenységében a legfontosabb korlátozó tényezőt kétségtelenül az jelentette, hogy a párt szerepe változatlan maradt. Minden érdemi kérdésben az MDP KB Politikai Bizottsága foglalt először állást, ülésein megtárgyalták az egyes témákat, nem egyszer éppen a miniszter előterjesztésében. Ennek a hatására Nagy is kísérletet tett arra, hogy a Szovjetunióhoz hasonlóan a Minisztertanácsot nagyobb szerephez juttassa („az államügyek intézésének teljes jogú szerve legyen”) – ebből kiindulva került sor a Minisztertanács Titkárságának felállítására már az első, 1953. július 10-i kormányülésen.³⁸ A kezdetben 57 főből álló Titkárság (amelynek létszámát a későbbiekben csökkenteni akarták) csoportjai (az MDP KV apparátusának osztályaihoz hasonlóan) gyakorlatilag lefedték a teljes államigazgatási struktúrát, az egyes részlegek vezetői azonban a korábbi kormányzat vagy a párt központi apparátusából kerültek ki.³⁹ A Titkárságot bízták meg a kormány elé kerülő ügyek szakszerű előkészítésének ellenőrzésével, a hozott határozatok megszövegezésével, valamint

38 A későbbiekben ebbe a sorba illeszkedik a kormány 1954. január 14-i ülésén a Város- és Község-gazdálkodási Minisztérium, majd 1954. márciusban az Anyag- és Termékgazdálkodási Titkárság, illetve a Tájékoztatási Hivatal létrehozása. Az előbbiek részben tehermentesítették Nagy Imrét a gazdaságpolitikai kérdésekben, utóbbi pedig az állami vezetés sajtónyilvánosságát volt hivatva biztosítani.

39 Rainer (1999) 15.

végrehajtásuk ellenőrzésével. A Titkárság kötelessége volt ellenőrizni, hogy az előterjesztések a Minisztertanács ügyrendjében meghatározott feltételeknek megfelelnek-e, és a kellően elő nem készített, nem egyeztetett anyagok esetén a javaslatot tevő szerv vezetőjét felszólították a hiányosságok pótlására – miként ezt a Minisztertanács ülésén Altomáre Iván élelmiszeripari miniszter kifogásolta is. A gyakorlatban ez azt jelentette, hogy a kormány elé csak olyan előterjesztés kerülhetett, amit a Titkárság előzetesen jóváhagyott. A Nagy Imre-kormány időszaka alatt alig volt olyan kormány-előterjesztés, amelyhez a Minisztertanács Titkársága ne fűzött volna észrevételt, sőt a Titkárság illetékes csoportja több esetben átdolgozta az előterjesztést, ami arról árulkodik, hogy a minisztériumi apparátusok szemmel láthatóan nem értették Nagy Imre szándékait, és néha kifejezetten ellenségesen viszonyultak az új politikai irányvonalhoz. A miniszterelnök terveit – aki a pártvezetésben korántsem fejtett ki olyan élénk aktivitás, mint kormányfőként –, a júniusi párthatározat végrehajtását nagymértékben nehezítette, hogy egy-egy gazdasági terület problémái több részletben kerültek az MDP KV Politikai Bizottsága elé, a döntés több lépcsőben, több korrekció eredményeképpen alakult ki. A központi politikai döntések, az átálláshoz szükséges elvi állásfoglalások késtek, illetve többször módosultak.⁴⁰ Ez viszont elbizonytalanította a minisztériumok, állami főhatóságok tevékenységét a konkrét teendőket illetően. Ráadásul a munkálatokat kapkodás jellemezte, egy-egy kérdésben több, egymást korigáló rendelet, módosítás jelent meg (pl. az 1953. évi beruházási terv módosításáról, illetve felülvizsgálatáról).

Nagy Imre az első pillanattól kezdve világosan látta, hogy az 1953. júniusi kormányprogram intézkedéseinek, a reformok bevezetésének legfőbb akadályozója a pártvezetői hatalmában megmaradt Rákosi Mátyás.⁴¹ Ez már az 1953. július 11-i budapesti pártaktíva után nyilvánvalóvá vált, ahogyan 1955-ben Nagy Imre maga is így emlékezett erre: „Rákosi Mátyásnak a budapesti pártaktíván 1953. július 11-én tartott beszéde már jelezte, hogy számolni kell az ellenállással a pártapparátusban, valamint az állami és gazdasági szervek részéről egyaránt.”⁴² A pártapparátus magatartását szemléletesen írta le Vásárhelyi Miklós is: „Az elbizonytalanodott, megingott funkcionáriusok most már tudták, mi a »vonal«. Rákosi elvtárs példájának követése. Formálisan el kell fogadni a kormányprogramot, mivel a »helyzet« most éppen ezt követeli a párthű funkcionáriustól, de lényegében aláaknázni, szabotálni.”⁴³

A Központi Vezetőség apparátusa valóban vontatottan dolgozta fel a KV júniusi határozatát, a kormányprogramból adódó feladatokat, a pártszervek és párt-szervezetek nem kaptak elég segítséget az elvi kérdések tisztázásához. Az MDP KV

40 Szabó (1984a) 54.

41 Feitl István ugyanakkor arra hívja fel a figyelmet, hogy a belső döntési folyamatok és csatározások alakulása nem köthető csupán Nagy és Rákosi pozícióharcához, a hatalmi erőtér ennél bonyolultabb volt. Feitl (2006) 111–112.

42 Idézi Rainer (1999) 12.

43 Vásárhelyi (1989) 271.

Politikai Bizottsága számára készült 1953. augusztus 24-i feljegyzés szerint a párt alacsonyabb szintű vezető testületei és a párttagság sem értékelték meg teljesen a júniusi fordulat jelentőségét, és nem is képesek munkájukat az új követelményekkel összhangban végezni.⁴⁴

Nagy Imre reformelképzeléseinek sikere szempontjából nagyon fontos, mondhatni perdöntő volt az SZKP KB Elnökségének magatartása, amely a budapesti szovjet nagyköveten keresztül a kormány megalakulását követően is folyamatosan figyelemmel kísérte, hogy a magyar vezetés hogyan hajtja végre a Moszkvában kapott tanácsokat.⁴⁵ A nagykövet és munkatársainak feljegyzései alapján több ezt vizsgáló külügyi elemzés készült a szovjet pártvezetés részére.⁴⁶ Ha az információs csatornákon olyan jelzések érkeztek, hogy a Moszkvában kidolgozott irányelvektől a magyar pártvezetés eltér, közbeléptek.⁴⁷ Nagy Imre a belső erőviszonyok okozta nehézségeket Moszkva támogatásával igyekezett ellensúlyozni.⁴⁸ Rendszeresen találkozott Jevgenyij Kiszeljov nagykövettel, aki – mint jelentéseiből kitűnik – maga is szimpatizált Nagy Imre reformelképzeléseivel. Úgy vélte, kérés nélkül is kötelességük tájékoztatni az SZKP KB Elnökségét a legfontosabb intézkedésekről.⁴⁹ (Utódjáról, Jurij Andropovról ez már nem mondható el.)

Noha 1953 őszén már megjelentek a szovjet vezetők körében a bírálatok is (mindenekelőtt a termelőszövetkezetekkel kapcsolatos intézkedések miatt), Nagy Imre még bírta Moszkva bizalmát, és politikáját az 1953. december eleji moszkvai tanácskozások alkalmával megerősítették.⁵⁰

A korlátozó tényezők ellenére Nagy Imre kormányfővé választása után nagy és sokrétű munka indult meg. A széleskörű kormányzati tapasztalatokkal rendelkező Nagy Imre miniszterelnökként agilisán és eltökélten látott munkához. A kormány második ülésén, július 17-én döntöttek az ÁVH mint önálló szerv megszüntetéséről és beolvasztásáról a Belügyminisztériumba, megszüntették a Belügyminisztérium felügyeletét a tanácsok felett, a július 24-i kormányülésen a közkegyelem gyakorlásáról,

44 Tájékoztató feljegyzés a Politikai Bizottság tagjai részére a Politikai Bizottság irányelveit tárgyaló megyei pártbizottsági ülésekről. MNL OL M-KS 276. f. 53/133. ö. e. 15–23. Lásd még Szabó (1983) 117–118.

45 A témáról részletesebben lásd Baráth (2006).

46 A szovjet külügyminisztérium feljegyzése a magyarországi helyzetről 1953 nyarán. Uo. 175–180. A szovjet külügyminisztérium feljegyzései: „Hogyan teljesítették a magyar elvtársak a Moszkvában kapott ajánlásokat” (1953. november 12.), illetve „Magyarország kérdése” (1954. április 28.) címmel közli Baráth (2002) 103–111. és 156–163.

47 Amikor például Nagy Imre panaszkodott a szovjet nagykövetnek, hogy a határozatok végrehajtása lassan halad, Jevgenyij Kiszeljov jelentése nyomán jelentést kértek Rákositól a Moszkvában kapott ajánlások végrehajtásáról.

48 Feitl (2006) 111.

49 Baráth (2002) 112.

50 Baráth–Feitl (2005).

az internálás megszüntetéséről és a kitiltás feloldásáról döntöttek, törvényerejű rendeletet fogadtak el az ügyészségről. Az életszínvonal-javító intézkedések sorába tartozott a korábban elhatározott adóemelés felére csökkentése, ami különösen a téeszeket és az egy-öt holdon gazdálkodó parasztokat érintette. Az adóemelés mértékének csökkentésére Nagy Imre személyesen adott utasítást a július 17-i ülésnapon. Július 31-én határozat született a termelészövetkezeti tagok háztáji földjének növeléséről, augusztusban engedélyezték a kisiparosok ipargyakorlását, szeptemberben szabályozták a termelészövetkekből való kilépést és a feloszlást.

A kormány július 24-i ülésén határozottan kiállt a kormányprogram közérzetjavító törekvéseinek végrehajtása mellett, és elégedetlenségének adott hangot néhány miniszter magatartása miatt. „A kormányprogramban a lakosság életszínvonalának emelésére tett ígéretünk teljesítését az egyes miniszterek nem tekintik saját feladatuknak. A Minisztertanács mint testület, felelős a kormányprogram megvalósításáért. A miniszter elvtársak – saját területükön – segítsék a program teljesítését és ne gátolják szűk, szakmai szempontok miatt. Ne nehezítsék az OT munkáját, hanem javaslataikkal segítsék azt. ... Még egyszer felhívom a miniszter elvtársak figyelmét, hogy minden erővel dolgozzanak a kormányprogram teljesítése során beállott lemaradás felszámolásáért.”⁵¹

Egy héttel később nem kisebb vehemenciával vonta felelősségre azokat a minisztereket, akik saját területükön nem fordítottak figyelmet a minisztertanácsi határozatok végrehajtására. „Ez a helyzet tűrhetetlen – jelentette ki a miniszterelnök. Javasolom a Minisztertanácsnak, utasítsa valamennyi minisztert, különösen a begyűjtési, földművelésügyi és a pénzügyminisztert, továbbá a megyei vb elnökeket, hogy haladéktalanul kezdjék meg a minisztertanácsi határozatok végrehajtásának ellenőrzését. Az elvtársak minden eszközt használjanak fel a határozatok megismertetésére és népszerűsítésére.”⁵² Ez utóbbiakra Nagy Imre maga is nagy figyelmet fordított. A kormány 1953. július 31-i ülésén a tartalékföldek és haszonbérletek rendezését célzó előterjesztés tárgyalásakor azt javasolta, módosítsák a rendelet címét úgy, hogy abban világosan benne legyen, az állami tartalékföldek hasznosításáról, a földhaszonbérletek szabályozásáról és a dolgozó parasztoknak adott kedvezményeikről szól.

Az 1953. évi beruházások módosítása kapcsán felháborodottan állapította meg, hogy több miniszter is helytelenül áll hozzá a kérdéshez. Úgy vélte, hogy az eredetileg javasoltnál is nagyobb összeggel kell a tervezett beruházásokat csökkenteni, hogy megfelelő alapot teremtsenek a kormányprogram végrehajtására.

Az 1953. augusztus 22-i ülésén a költségvetési szervek és intézmények 1953. évi előirányzatának felülvizsgálata során a miniszterelnök újból élesen kikelt a miniszterek ellen, mert a kormány elé került előterjesztés sem összegszerűségében, sem felhasználhatóság szempontjából nem volt megfelelő, és messze elmaradt a feladatok és követelmények mögött. Úgy vélte: „Ezt a kérdést csak az apparátussal megolda-

51 Lásd kötetünk 138. oldalát.

52 Uo. 177.

ni nem lehet. A miniszter elvtársak nem tettek meg mindent a feladat megoldására. A miniszter elvtársak fokozottabb felelősséggel személy szerint foglalkozzanak ezzel a kérdéssel és biztosítsák a párt- és állami határozatok végrehajtását. Olyan forint összegeket ajánljanak fel, amely mögött anyagfedezet van, amelyet át tudunk vinni a lakosság fokozottabb szükségleteinek kielégítésére. Az eddiginél fokozottabb erőfeszítéssel vegyenek részt a munkában.”⁵³

A legfontosabb intézkedések meghozatala után, 1953. augusztus végén Nagy Imre szabadságra ment, és csak október 2-án jelent meg újra a kormány ülésén. Ez a kormányprogram célkitűzéseinek végrehajtásában nem okozott semmilyen törést: Nagy Imre intencióinak megfelelően az augusztus 28-i kormányülésen sor került az 1953. évi beruházások 1,27 milliárd forintos csökkentésére, leállították a metró beruházásait, a szeptember 4-i ülés döntése nyomán folytatódta az árleszállítások. Szeptember 11-i ülésén a Minisztertanács meghallgatta a tüzelőanyag-ellátásról szóló jelentést, és megkezdődtek az előkészületek az esetleg szükségessé váló kényszerintézkedések bevezetésére. Egy héttel később a kormány arra utasította a begyűjtési minisztert, hogy dolgozza ki a beszolgáltatás új, három évre szóló rendszerét. A termelőszövetkezetek megszilárdítása érdekében a beadási kötelezettség mérséklésével, illetve a hitel felvétel megkönnyítésével további kedvezményekről határoztak.

Nagy Imre visszaérkezése utáni első intézkedéseként levetette a napirendről a begyűjtésről szóló törvényerejű rendelet nem kellően előkészített tervezetét, amelyet majd csak december 11-én fogadtak el. A Minisztertanács elé terjesztett javaslatok vitájában elhangzott hozzászólásai, megjegyzései arról tanúskodnak, hogy továbbra is határozottan kitartott a júliusi kormányprogram célkitűzéseinek megvalósítása mellett, és végrehajtásukat minisztereitől is megkövetelte. Komolyan gondolta azt is, hogy szükség van a dolgozók aktív részvételére. Ebből kiindulva tette szóvá a november 27-i kormányülésen a város- és községgazdálkodás munkájának megjavítása kapcsán, hogy a lakosság széles rétegét, valamint a tanácsi apparátust érintő kérdés előkészítésénél nem biztosították a téma szélesebb körű megtárgyalásának lehetőségét. A Minisztertanács éppen ezért felhívta a miniszterek figyelmét, hogy „a tanácsapparáttal kapcsolatos politikában gyökeres fordulatot kell megvalósítani. Biztosítani kell a tanácsi apparátus tekintélyének megerősítését, az adott feladatokhoz biztosítani kell a megvalósításhoz szükséges összes feltételeket, a megfelelő pénzügyi keretek biztosításával, valamint a tanácsi beruházási keret felemelésével.”⁵⁴

A kormányprogram megvalósítása során természetesen előfordultak problémák is. Az árleszállítások több esetben minőségromlást eredményeztek, egyes árucikkek-nél pedig éppen ellenkező tendencia – részleges áremelkedés – volt tapasztalható. A lakosság helyzetét és jobb ellátását szem előtt tartó miniszterelnök 1953. december 11-én a tapasztalható anomáliák ügyében vizsgálatot rendelt el, és jelentést kért a belkereskedelmi minisztertől, egyben utasította az élelmiszeripari minisztert, hogy

53 Lásd kötetünk 364 oldalát.

54 Uo. 754.

az egyes termékek minőségének megóvása, illetve eredeti minőségének visszaállítása érdekében az egész ipar számára kötelező szabványokat állapítson meg.

Nem ment zökkenőmentesen az adóbeszedés sem. Amikor a kormány 1953. december 22-i ülésén meghallgatták az adórendszer és adóbeszedés vizsgálatára kiküldött bizottság jelentését, kiderült, hogy súlyos problémák vannak; Nagy Imre egyenesen politikai és gazdasági károkról beszélt. A határozat szerint a Pénzügyminisztérium apparátusa és az alsóbb pénzügyi szervek rossz munkája „alapjaiban támadta meg a párt és kormány helyes politikai és gazdasági intézkedéseit. ... komoly károkat okozott a munkásosztály és parasztság szövetségének megszilárdításában. ...különösen sértette a dolgozó parasztság érdekeit, a törvényességbe vetett hitét, s mindezek oda vezettek, hogy lejárátták a kormány tekintélyét.”⁵⁵

A kormány december 30-i ülésén, ahol egyebek mellett általánosságban tárgyaltak az 1954. évi népgazdasági tervről és az 1954. I. negyedévi költségvetésről, a miniszterelnök szintén nem jelent meg – szabadságon volt, és parlamenti beszámolóját írta. Megelégedéssel tölthette el, hogy a számára legfontosabb kérdésekben a pártvezetésen belül lezajlott – sokszor ádáz – viták során az ő álláspontja kerekedett felül.

Összegzésként érdemes idézni a miniszterelnök visszatekintését a kormány működésének első hat hónapjában felmerült problémákra is: „...munkánk tapasztalatai feltárták a kormányprogram végrehajtása során megmutatkozott gyengeségeket is. Nem tudtuk még elérni, hogy a kormány intézkedéseit a végrehajtásukra hivatott szervek minden esetben a határozatok vagy rendeletek szellemében és a felsőbb utasításoknak megfelelően és pontosan hajtsák végre. Nem tudtuk még biztosítani azt sem, hogy intézkedéseink nyomán folyamatos és állandó legyen a javulás, egyenletes legyen a fejlődés tevékenységünk fő területein.”⁵⁶

Nagy Imre programjában azt ígérte, hogy nőni fog a parlament szerepe, ám 1953 júliusa után először 1954. január végén ült össze a legfőbb törvényhozó testület. Éppen ezért fontosnak tartotta, hogy egyfajta számvetést tegyen, megvonja az új szakasz első félévének mérlegét. A parlament második ülésnapján, január 23-án elmondott beszédének jelentős részét – nem megalapozatlanul – a kormány sikerei felsorolásának szentelte.⁵⁷

A lakosság vásárlóerejének és életszínvonalának emelését szolgáló rendelkezések mellett intézkedések születtek a munkásság szociális helyzetének és munkakörülményeinek javítására, a legfontosabb iparágakban emelték a béreket, széles körben csökkentették az árakat. Módosították a Munka Törvénykönyvét, kiterjesztették a nők és fiatalok jogait, szigorították a túlóra elrendelését, eltörölték a pénzbüntetést. Megkezdődött a lakóházak tatarozása, a lakásépítési program végrehajtása.

A mezőgazdasági termelés fejlesztése és a túlzott iparosítás következtében létrejött aránytalanság felszámolása érdekében a kormány növelte a mezőgazdasági beru-

55 Uo. 868–869.

56 *Az országgyűlés 5. ülése* (1954) 123. hasáb.

57 Uo. 114–138. hasáb.

házásokat, hiteleket nyújtott hozzájuk, csökkentette a termelésre nehezedő terheket. Utóbbiak közé tartoztak a begyűjtés terén nyújtott kedvezmények, a beadási kötelezettség teljesítésének elmulasztásából származó bírságok és a gépállomási díjtartozások eltörlése, a begyűjtési hátralékok elengedése. A termelés minőségének emelését szolgálta a kormány vetőmagakciója, a szerződéses termelés feltételeinek újraszabályozása, illetve a földhaszonbérlet lehetővé tétele. Kidolgozták az új, 1954. január 1-jén életbe lépő hároméves begyűjtési rendszert.

A lakosság életszínvonalát és közérzetét javító döntések sorában kiemelkedett a közszükségleti cikkek kínálatának növelése, a szabadpiacra vihető áruk körének szélesítése, a falusi árukínálat, valamint a földművesszövetkezeti bolthálózat bővítése, a tömegközlekedés javítása.

Megtörténtek az első kezdeti lépések az oktatási, a kulturális és egészségügyi intézményrendszer fejlesztésére, határozat született a képzőművészek helyzetéről és a könyvkiadásról.

A Nagy Imre-kormány teljesítette ígéretét a törvényesség és jogrend helyreállítása terén is: sor került a közkegyelmi rendelkezések végrehajtására, megszüntette a rendőrhatalósági őrizetbe helyezést, a rögtönbíráskodást és a rendőrbíráskodást, feloldotta a kitelepítettek kényszerlakhelyhez kötöttségét.

Természetesen az itt kiemelték csupán kis töredékét jelentették a kormány által tárgyalt kérdéseknek, szinte felsorolhatatlanul sok területen volt szükség a szabályozásra vagy újraszabályozásra. Annyi kérdés került a Minisztertanács elé, hogy a hente tartott ülések napirendjére nem is lehetett mindent felvenni, az ülések között számos határozat született a miniszterek közötti köröztetéssel, ún. röpszavazással.

A kormány működéséről alkotott képhez tartozik, hogy a határozatok jelentős része nem volt nyilvános, ezeket sem a *Magyar Közlöny*, sem a lényegesen szűkebb közönséghez eljutó *Határozatok Tára* nem közölte. A Minisztertanács üléseiről alkalmanként a központi pártlapban, a *Szabad Népb*en jelent meg közlemény, a jelentős témákról pedig ugyanott, vagy a vidék hetilapjában, a *Szabad Föld*ben egy-egy publicisztikai írás.

Nagy Imre 1954 januárjában a parlament előtt úgy beszélt az addigi intézkedésekről, mint a kezdetről azoknak a feladatoknak a megvalósításában, amelyek végső célja az ország felvirágoztatása és a szocializmus építésének sikere. 1954-re a megkezdett népjóléti intézkedések folytatását, az új szakasz politikájának kiterjesztését ígérte. Nagy hatású beszédét bizakodással zárta: „Az az öröm és lelkesedés, amely a kormányprogram nyomán a lakosság körében országszerte megnyilvánult, mutatja, hogy azok a mélyreható változások, amelyeket a kormány új politikája elindított, mennyire időszerűek és szükségesek, hogy a nép vágyait fejezik ki...”⁵⁸

58 *Az országgyűlés 5. ülése* (1954) 115. hasáb.

IRODALOM

Az országgyűlés 2. ülése (1953)

Az 1953. július 3-ára összehívott országgyűlés naplója. Hiteles kiadás I. kötet. Az országgyűlés 2. ülése 1953. július 4-én.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/OGYK_KN-1953_01/?pg=6&layout=s

Az országgyűlés 5. ülése 1954

Az 1953. július 3-ára összehívott országgyűlés naplója. Hiteles kiadás I. kötet. Az országgyűlés 5. ülése 1954. január 23-án.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/OGYK_KN-1953_01/?pg=58&layout=s

Balogh (1986)

Nehéz esztendőkről krónikája 1949–1953. Dokumentumok. Szerk. és bev. Balogh Sándor. Budapest, Gondolat.

Baráth (2002)

Szovjet nagyköveti iratok Magyarországról 1953–1956. Kiszjeljov és Andropov titkos jelentései. Szerk. Baráth Magdolna. Budapest, Napvilág.

Baráth (2006)

BARÁTH MAGDOLNA: Szovjet kézi vezérlés az első Nagy Imre-kormány idején. In *Nagy Imre élete és kora. Tanulmányok, forrásközlések IV.* Összeáll. Sipos József. Szerk. Sipos Levente. Nagy Imre Alapítvány, 153–180.

Baráth (2014)

BARÁTH MAGDOLNA: Válságkezelés a keleti blokkban Sztálin halála után. *Történelmi Szemle*, 56. évf. 2. szám, 269–286.

Baráth–Feitl (2005)

Szovjet–magyar csúcstalálkozó 1953. december 3–4-én. Közread. Baráth Magdolna – Feitl István. *Levéltári Közlemények* 76. évf. 2. szám, 253–268.

Feitl (2006)

FEITL ISTVÁN: Adalékok Rákosi Mátyás és Nagy Imre pozícióharcának történetéhez. In *Nagy Imre és kora. Tanulmányok, forrásközlések IV.* Összeáll. Sipos József. Szerk. Sipos Levente. Nagy Imre Alapítvány. 109–122.

Kramer (1999)

KRAMER, MARK: The Early Post-Stalin Succession Struggle and Upheavals in East-Central Europe. Internal-External Linkages in Soviet Policy Making (Part 1). *Journal of Cold War Studies*, Winter.

Naumov (1996)

NAUMOV, V. P.: Borba Ny. Sz. Hruscsova za jegyinsztvennuju vlaszty. *Novaja i novejsaja isztorija*. 2.

Palasik (1989)

PALASIK MÁRIA: Látélet a magyar függetlenségről. *Kapu*, 5. szám, 4–10.

Pihoja (1995)

PIHOJA, R. G.: O vnutripolityicseszkoy borbe v szovetszkom rukovodsztve 1945–1958. *Novaja i novejsaja isztorija*. 6.

Rainer (1996)

RAINER M. JÁNOS: *Nagy Imre. Politikai életrajz. Első kötet. 1896–1953.* Budapest, 1956-os Intézet.

Rainer (1999)

RAINER M. JÁNOS: *Nagy Imre. Politikai életrajz II. 1953–1958.* Budapest, 1956-os Intézet.

Rákosi (1997)

RÁKOSI MÁTYÁS: *Visszaemlékezések. 1940–1956.* Szerk. Feitl István–Gellériné Lázár Márta–Sipos Levente. Budapest, Napvilág.

Szabó (1983)

SZABÓ BÁLINT: Az új szakasz politikájának kezdetei. Az MDP Központi Vezetőségének 1953. júniusi ülésétől az októberi plénumig. *Párttörténeti Közlemények.* 2. szám, 91–139.

Szabó (1984a)

SZABÓ BÁLINT: Gazdasági, politikai változások az 1953. júniusi fordulat után és az MDP III. kongresszusa. *Párttörténeti Közlemények,* 1. szám, 52–98.

Szabó (1984b)

SZABÓ BÁLINT: *Új szakasz az MDP politikájában. 1953–1954.* Budapest, Kosuth.

T. Varga (1992)

T. VARGA GYÖRGY: Jegyzőkönyv a szovjet és a magyar párt- és állami vezetők tárgyalásairól (1953. június 13–16.). *Múltunk,* 2–3. szám, 234–269.

Urbán (1996)

URBÁN KÁROLY: Nagy Imre és G. M. Malenkov. Két miniszterelnök Sztálin halála után. *Múltunk,* 1. szám, 129–180.

Urbán (2002)

URBÁN KÁROLY: A Nagy Imre kormány megalakulása (1953). In *Nagy Imre és kora. Tanulmányok és források. I.* Szerk. Sipos József, Sipos Levente. Budapest, Nagy Imre Alapítvány. 39–80.

Vásárhelyi (1989)

VÁSÁRHELYI MIKLÓS: Az első meghíúsított reformkísérlet. Az 1953-as kormányprogram. In *uő: Ellenzékben.* Budapest, Szabad Tér. 238–313.

Vosztocsnaja Jevropa (1998)

Vosztocsnaja Jevropa v dokumentah rosszijszkih arhivov 1944–1953. II. Red.: T. V. Volokityina – T. M. Iszlamov – G. P. Murasko – A. F. Noszkova – L. A. Rogovaja. Moszkva–Novoszibirszk, Szibirszkij Hronograf.

SZERKESZTŐI BEVEZETŐ

Az 1953. július 7-én Nagy Imre elnökletével hivatalba lépett kormány július 10-én tartotta első ülését. Ettől kezdve október 30-ig hetente, onnan – december kivételével – kéthetente került sor a minisztertanács összehívására. Annak, hogy a teljes – azaz valamennyi kormánytag részvételével tartott – ülések között a korábban, majd 1954 tavaszától ismét bevett gyakorlat szerint elnökségi ülésekre került volna sor, nincs nyoma a levéltári anyagban. A július 10-én elfogadott ügyrend 15. §. (4.) bekezdése viszont lehetővé tette, hogy sürgős ügyekben ülésen kívül, az előterjesztés és a határozati javaslat köröztetését követően (azaz minisztertanácsi vita nélkül) az elnök saját hatáskörében kiadja a határozatot.

A Minisztertanács ülésén az elnök és az elnökhelyettesek, a miniszterek (vagy akadályoztatásuk esetén első helyetteseik), az Országos Tervhivatal elnöke, illetve tanácskozási joggal az Állami Ellenőrző Központ elnöke, a legfőbb ügyész, állandó meghívottként a Minisztertanács Titkársága elnöki csoportjának, valamint terv- és pénzügyi csoportjának vezetője, az egyes napirendek előadói (ha az előadó nem az illetékes miniszter volt) és meghívott szakértők vettek részt.

Az ülésekről az ügyrend előírásainak megfelelően szerkesztett, ún. határozati jegyzőkönyv készült, melyet a Minisztertanács elnöke vagy első helyettese (többnyire Gerő Ernő), alkalmanként viszont a Minisztertanács Titkársága elnöki csoportjának vezetője, Némety Béla hitelesített. Ehhez csatolni kellett az egyes napirendi témákhoz benyújtott előterjesztéseket (benne a határozati javaslatokkal), az ülést megelőzően beérkezett véleményeket, javaslatokat, az elfogadott határozatok tisztázati példányát, a jegyzőkönyvvezető feljegyzéseit. Ez utóbbiak közé tartoztak a minden bizonnyal gyorsírással rögzített jegyzőkönyvi fogalmazványok, amelyek a november 13-i üléstől kezdődően maradtak fenn.

A jegyzőkönyvek a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (MNL OL) XIX-A-83-a Jegyzőkönyvek és előterjesztések, a körözés útján elfogadott és elnöki hatáskörben kiadott határozatok az MNL OL XIX-A-83-b Előterjesztések és határozatok című állagban találhatóak. (Az utóbbiak jegyzékét a jegyzőkönyvek után közöljük.) A határozati jegyzőkönyvekben, a bevezető részben feltüntették az ülés időpontját, felsorolták a minisztertanács résztvevőit és közölték (november 27-ig) az egyes napirendi pontokhoz meghívott szakértők névsorát, illetve (október 30-ig) a napirendi pontok címét, az elfogadott – az esetek többségében nem publikált – határozat számát, majd ezt követően a napirendi pont sorszámát, címét és az előterjesztő nevét, a vitában elhangzott hozzászólások rövid kivonatát, a vita összefoglalásaként pedig az elfogadott javaslatokat, módosításokat, kiegészítő döntéseket. Fel kell hív-

nunk a figyelmet arra, hogy a tárgyalta időszakban a határozati jegyzőkönyvek különböző formákban készültek, hitelesítésükre sem minden esetben került sor. Hasonlóképpen nem rögzült az előterjesztések állandó, egységes formája sem, így az aláírásoknál szereplő s. k. rövidítés nem jelent minden esetben saját kezű aláírást.

A kormányváltás következtében több esetben előfordult, hogy egyes korábban elfogadott témák nem a munkatervben meghatározott időpontban kerültek napirendre, így szükségessé vált az előterjesztések átdolgozása, kiegészítése. Emiatt a július–augusztusi ülések esetében olykor két-három különböző időben készült előterjesztés is található a jegyzőkönyv mellett. Arra is van azonban példa, hogy a tárgyalta témáról semmiféle iratot nem csatoltak, így nem állapítható meg, hogy a napirend vitájában elhangzott hozzászólások pontosan mire vonatkoztak, illetve nem azonosíthatók az elfogadott módosítások.

A minisztertanács teljes üléseinek jegyzőkönyveit 1945-től kezdve folyamatos sorszámmal látták el, így az 1953. július 10-i jegyzőkönyv a 499. sorszámot kapta. A jegyzőkönyv sorszámmal jelölték a kiadott határozatokat is. A köröztetés útján elfogadott és a minisztertanács elnöke által ezt követően kiadott határozatok számát a kiadás dátumából (530710/1953), azonos napon kiadott több döntés esetén egy ehhez társított sorszámból (530710/1/1953) állították össze.

Kötetünkben 1–21. sorszámmal az 1953. július 10. és január 15. között tartott minisztertanácsi ülések (499–519) határozati és (ha van ilyen) gyorsírói jegyzőkönyveit adjuk közre. A záróidőpontot az országgyűlés január 23-án kezdődő üléséhez igazítottuk, melyen Nagy Imre beszámolt a kormány féléves működéséről. A jegyzőkönyvek szövegét lehetőség szerint szöveghűen, a szerkezet megtartásával közöljük. (A névelírásokat, a korabeli írógépek betűkészletének hiányosságából adódó és az egyértelműen elütésből származó hibákat javítottuk, a határozatoknál elhagytuk azok felsorolását, akik kaptak belőlük.) A kiemelten fontos napirendi pontok előterjesztését és egyes esetekben a nyilvánosságra nem került határozatokat a jegyzőkönyv mellékleteként közöljük. A nem közölt előterjesztések tartalmát – minden egyes dokumentumnál újra kezdődő számozású – jegyzetben foglaltuk össze, ahol megadtuk az elfogadott határozat, rendelet, törvényerejű rendelet számát és közzététel esetén a megjelenés (*Magyar Közlöny*, *Határozatok Tára*), illetőleg ismertetés (*Szabad Nép* és *Szabad Föld* című lapok) helyét. A napirendről levett témáknál jegyzetben közöljük (ha ismert), hogy mikor kerültek ismét a minisztertanács elé. Kiegészítő, magyarázó jegyzetet fűztünk a határozati jegyzőkönyveknél a vita összefoglalójában rögzített módosításokhoz és megjegyzésekhez.

A kötet használatát részletes napirendi jegyzék,⁵⁹ tárgy- és személynévmutató, valamint rövidítésjegyzék segíti. A tárgymutató a jegyzőkönyv sorszámból és a napi-

59 A minisztertanácsi jegyzőkönyvek napirendi jegyzéke önállóan is megjelent: *Minisztertanácsi jegyzőkönyvek napirendi jegyzékei 1952. augusztus 14. – 1955. április 18.* Szerkesztette G. Vass István, Kurecskó Mihály, Ring Orsolya. Budapest, 2008. (A Magyar Országos Levéltár segédletei, 11/4.)

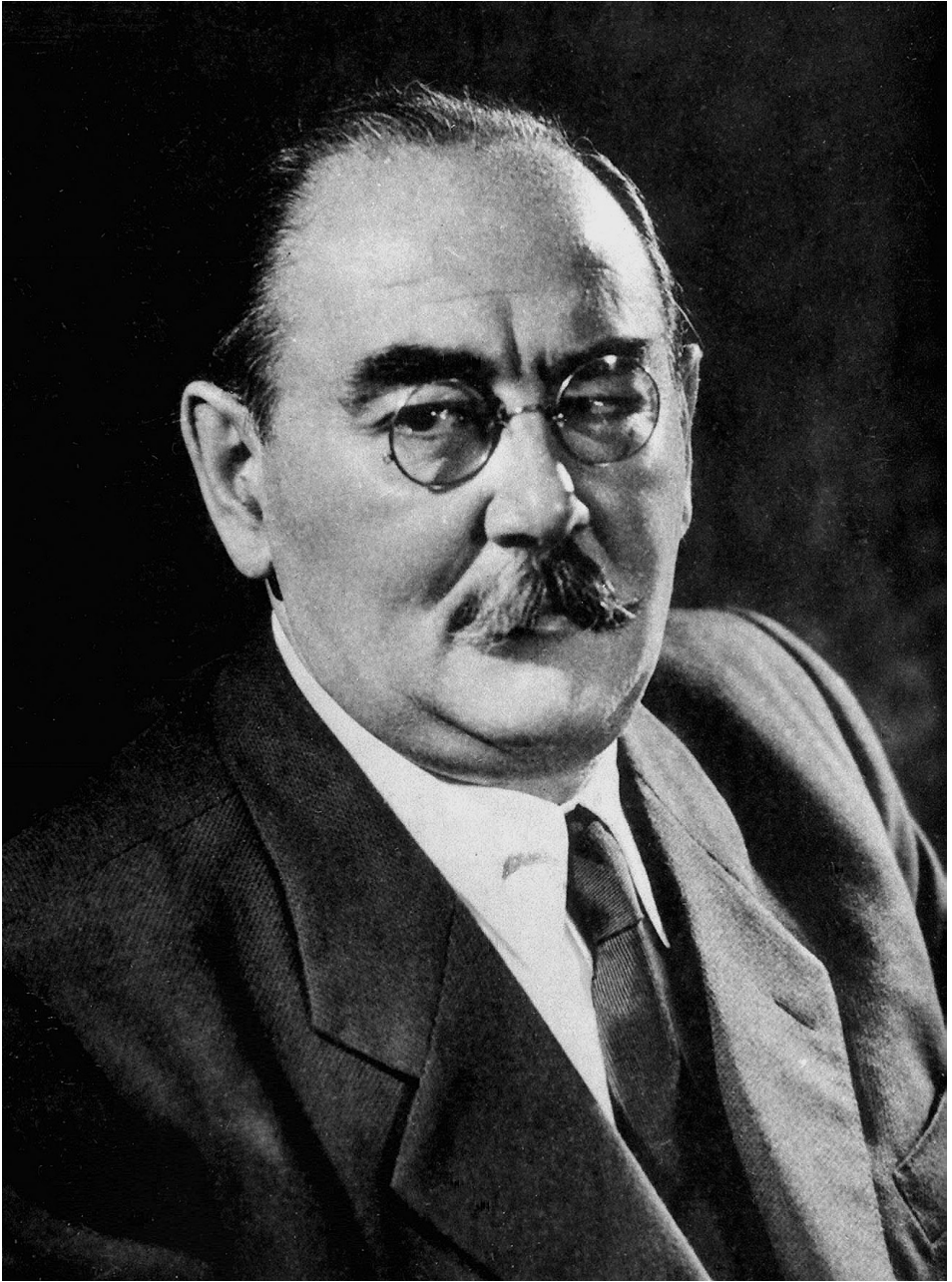
rendi pont számából (a napirend előtt és napirenden kívül tárgyalt témák esetében ne/ és nk/ bővítménnyel) képzett jelzetekre utal, ezeket a jegyzőkönyvek szövege mellett a margón kiemeltük. A személyneveket az általánosan használt hivatalos formában (pl. Boldoczki és nem Boldoczky) tüntettük fel.

A szerkesztők ehelyütt köszönik meg Török Gyöngyvér tervező- és olvasószerkesztő (egyben a mutatók összeállítója) fáradhatatlan, magas színvonalú munkáját, mely nélkül jelen kötet nem készülhetett volna el.

Köszönet illeti ezen felül Haász Réka főlevéltárost (MNL OL) a szerkesztés során nyújtott folyamatos segítségéért, Kiss Anna és Kiss Emma adatrögzítőket a hatalmas mennyiségű szöveg begépeléséért, Molnár Icsu István grafikust a kötet megformálásáért és a Nagy Imre Alapítvány munkatársait technikai támogatásukért.

Budapest, 2018. július.

Baráth Magdolna – Gecsényi Lajos

MTVA/MTI / fotó: Járai Rudolf

NAGY IMRE

NAGY IMRE ELSŐ KORMÁNYA

1953. július 4. – 1955. április 18.

Első összetételében 1953. VII. 4.–1954. VII. 6.

a minisztertanács elnöke	Nagy Imre
a minisztertanács első elnökhelyettese	Gerő Ernő
	Hegedüs András
a minisztertanács elnökhelyettese	Apró Antal
begyűjtési miniszter	Tisza József
bel- és külkereskedelmi miniszter	Bognár József
belügyminiszter	Gerő Ernő mint a minisztertanács első elnökhelyettese
egészségügyi miniszter	Zsoldos Sándor
élelmiszeripari miniszter	Altomáré Iván
építésügyi miniszter	Szíjjártó Lajos
földművelésügyi miniszter	Hegedüs András mint a minisztertanács első elnökhelyettese
honvédelmi miniszter	Bata István
igazságügy-miniszter	Erdei Ferenc
kohó- és gépipari miniszter	Zsofinyecz Mihály
könnyűipari miniszter	Kiss Árpád
közlekedés- és postaügyi miniszter	Bebrits Lajos
külügyminiszter	Boldoczki János
nehézipari miniszter	Hidas István
népművelési miniszter	Darvas József
oktatásügyi miniszter	Erdey-Grúz Tibor
pénzügyminiszter	Olt Károly
város- és községgazdálkodási miniszter	Szabó János
	<i>1954. január 29-től</i>
az Országos Tervhivatal elnökeként	
a minisztertanács tagja	Szalai Béla

Második összetételében 1954. VII. 6.–1954. X. 30.

a minisztertanács elnöke	Nagy Imre
a minisztertanács első elnökhelyettese	Gerő Ernő
	Hegedüs András
a minisztertanács elnökhelyettese	Apró Antal
begyűjtési miniszter	Szobek András
belkereskedelmi miniszter	Bognár József
belügyminiszter	Piros László
egészségügyi miniszter	Zsoldos Sándor
élelmiszeripari miniszter	Altomáré Iván
építésügyi miniszter	Szíjártó Lajos
földművelésügyi miniszter	Hegedüs András mint a minisztertanács első elnökhelyettese
honvédelmi miniszter	Bata István
igazságügy-miniszter	Erdei Ferenc
kohó- és gépipari miniszter	Zsófinyecz Mihály <i>1954. október 9-ig</i> Csergő János <i>1954. október 9-től</i>
könnyűipari miniszter	Kiss Árpád
közlekedés- és postaügyi miniszter	Bebrits Lajos
külkereskedelmi miniszter	Háy László
külügyminiszter	Boldoczki János
nehézipari miniszter	Hidas István <i>1954. október 9-ig</i>
népművelési miniszter	Darvas József
oktatásügyi miniszter	Erdey-Grúz Tibor
pénzügyminiszter	Olt Károly
szénbányászati miniszter	Czottner Sándor <i>1954. október 9-től</i>
város- és községgazdálkodási miniszter	Szabó János
vegyipari és energiaügyi miniszter	Hidas István <i>1954. október 9-től</i>
az Országos Tervhivatal elnökeként a minisztertanács tagja	Szalai Béla

Harmadik összetételében 1954. X. 30.–1955. IV. 18.

a minisztertanács elnöke	Nagy Imre
a minisztertanács első elnökhelyettese	Gerő Ernő
	Hegedüs András
a minisztertanács elnökhelyettese	Apró Antal
	Hidas István
az állami gazdaságok minisztere	Pogácsás György
begyűjtési miniszter	Szobek András
belkereskedelmi miniszter	Bognár József
belügyminiszter	Piros László
egészségügyi miniszter	Zsoldos Sándor
	<i>1955. február 1-jéig</i>
	Román József
	<i>1955. február 19-től</i>
élelmiszeripari miniszter	Altomáré Iván
építésügyi miniszter	Szjártó Lajos
földművelésügyi miniszter	Erdei Ferenc
	<i>1954. október 30-tól</i>
honvédelmi miniszter	Bata István
igazságügy-miniszter	Molnár Erik
kohó- és gépipari miniszter	Csergő János
könnyűipari miniszter	Szalai Béla
közlekedés- és postaügyi miniszter	Bebrits Lajos
külkereskedelmi miniszter	Háy László
külügyminiszter	Boldoczki János
népművelési miniszter	Darvas József
oktatásügyi miniszter	Erdey-Grúz Tibor
pénzügyminiszter	Olt Károly
szénbányászati miniszter	Czottner Sándor
város- és községgazdálkodási miniszter	Szabó János
vegyipari és energiaügyi miniszter	Kiss Árpád
az Országos Tervhivatal elnökeként	
a minisztertanács tagja	Berei Andor

A MINISZTERTANÁCSI ÜLÉSEK NAPIRENDI PONTJAI

1. 1953. július 10.

Napirend előtt

Minisztertanács elnöke

- Utasítás a földművelésügyi miniszternek az ingyenes állatorvosi szolgálat kiterjesztésének szabályozására 1/ne/1
- Utasítás a földművelésügyi miniszternek a tsz-ekből és tszcs-kból való kilépés engedélyeztetésére és a kilépés szabályozására 1/ne/2
- Utasítás a begyűjtési miniszternek a tovább működő tsz-ek és tszcs-k beadási kötelezettségeinek csökkentésére 1/ne/3
- Utasítás a begyűjtési miniszternek a begyűjtési hátralékok és a kirótt kártérítések törlesztésére, illetve csökkentésére 1/ne/4
- Utasítás az igazságügy-miniszternek az amnesztiával kapcsolatos előterjesztések elkészítésére 1/ne/5
- Utasítás az igazságügy-miniszternek a kitelepítettek letelepedésére vonatkozó előterjesztések kidolgozására 1/ne/6
- Utasítás az igazságügy-miniszternek az internáló táborok felszámolásával kapcsolatos előterjesztések kidolgozására 1/ne/7
1. Miniszterhelyettesek felmentése és kinevezése 1/1
2. Minisztertanács Titkárságának szervezeti felépítése és az ezzel kapcsolatos személyi kérdések 1/2

Nehézipari miniszter

3. A kohókokszt gyártására alkalmas szénkészletek feltárása. Napirendről levéve. 1/3
4. Az 1953. évi hazai kohókokszt termelés növelése. Napirendről levéve. 1/4

Kohó- és gépipari miniszter

5. Az 1953. évi öntvényzsükséglet biztosítása 1/5

Országos Tervhivatal elnöke

6. Az 1953. évi folyékony üzemanyag ellátás biztosítása 1/6

Közlekedés- és postaügyi miniszter

7. Az 1953. III. negyedéves áruszállítási terv	1/7
8. Az 1953. évi őszi csúcsforgalom előkészítése	1/8
9. A Vasúti Árufuvarozás Szabályzatának módosítása	1/9
10. A folyamatos távbeszélő-szolgálat kiterjesztése	1/10

Könnnyűipari miniszter

11. A központi fűtéses lakóházak fűtésének egyes kérdései	1/11

Külügyminiszter

12. Kurcsik László kihelyezése	1/12

Oktatásügyi miniszter

13. Egyetemi tanári kinevezések	1/13

2.

1953. július 17.

Napirend előtt

Minisztertanács elnöke

Zsoldos Sándor egészségügyi miniszter szabadságának bejelentése	2/ne/1
A Minisztertanács Titkársága vezetőjének, Szita Jánosnak részvétele a Minisztertanács ülésén	2/ne/2
A 2–3. napirendi pont levétele a napirendről.	2/ne/3
A 6., 7., 8., 9., 10. napirendi pont utólagos felvétele.	2/ne/4

1. A Minisztertanács ügyrendje	2/1

Pénzügyminiszter

2. Jelentés a számvitel 1952. évi fejlődéséről és 1953. évi feladatairól	2/2

Minisztertanács Bértitkárságának vezetője

3. Fiatalkorúak foglalkoztatásának feltételei	2/3

Országos Tervhivatal elnöke

4. Az 1954. évi ár- és forgalmi adó változása	2/4

Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter

5. Rendőrök részleges fizetésrendezése	2/5
6. Az ÁVH mint önálló szerv megszüntetése	2/6

<i>Minisztertanács elnöke</i>	
7. A helyi tanácsok felügyeletéről	2/7
<i>Pénzügyminiszter</i>	
8. A helyi tanácsok áthidaló kölcsönéről	2/8
<i>Országos Tervhivatal elnöke</i>	
9. Munkavédelmi és szociális keretrendezés	2/9
<i>Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter</i>	
10. Amerikai burgonyabogár elleni védekezés	2/10
<i>Magyar Tudományos Akadémia elnöke</i>	
11/a A Martonvásári Növénytermelési Kutató Intézet és az Állategészségügyi Kutató Intézet felügyeletének a Magyar Tudományos Akadémia hatáskörébe utalása	2/11a
11/b Magyar Népzene kutató Csoport létesítése	2/11b
<i>Bel- és külkereskedelmi miniszter</i>	
11/c Magyar–albán hosszúlejratú árucere-forgalmi megállapodás	2/11c
11/d Magyar–francia 1953/54. évi árucere-forgalmi megállapodás	2/11d
<i>Pénzügyminiszter</i>	
11/e Magyar–francia pénzügyi megállapodás	2/11e
<i>Országos Tervhivatal elnöke</i>	
11/f Magyar–csehszlovák gépipari együttműködésről szóló megállapodás jóváhagyása	2/11f
<i>Nehézipari miniszter</i>	
11/g Munkaközvetítéssel kapcsolatos egyes rendelkezések hatályon kívül helyezése. Napirendről levéve.	2/11g
<i>Minisztertanács Bértitkárságának vezetője</i>	
11/h Vezetőállásúak és műszakiak prémiumrendszeréről szóló rendelkezés módosítása	2/11h
<i>Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter</i>	
11/i A száj- és körömfájás elleni védekezésre póthitel engedélyezése	2/11i

Minisztertanács elnöke

11/j A Központi Statisztikai Hivatal felhatalmazása a beszámolási rendszer megállapítására 2/11j

Kobó- és gépipari miniszter

11/k A Diósgyőri Vasmű emlékérem elnevezésének Lenin Kohászati Művek emlékéremre változtatása 2/11k

Pénzügyminiszter

11/l A Pénzügyminisztérium kollégiuma tagjainak kinevezése 2/11l

Oktatásügyi miniszter

11/m Egyetemi tanárok kinevezése 2/11m

Minisztertanács Bértitkárságának vezetője

11/n Műszaki normák alkalmazása a technológia fejlesztését szolgáló országos mozgalmak terjesztése érdekében 2/11n

Napirenden kívül

Bel- és külkereskedelmi miniszter

1. Delegáció kiküldése a Lengyel Népköztársaságba és a Csehszlovák Népköztársaságba 2/nk/1

Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter

2. Valencsák János kinevezése 2/nk/2

Minisztertanács elnöke

3. Ács Ferenc kinevezése 2/nk/3

4. Gergely Miklós kinevezése 2/nk/4

5. Felmentések 2/nk/5

6. A Honvédelmi Tanács tagjainak kinevezése 2/nk/6

3.

1953. július 24.

Napirend előtt

Minisztertanács elnöke

Darvas József népművelési miniszter szabadságának bejelentése 3/ne/1

Igazságügyi miniszter

1. Törvényerejű rendelettervezet a közkegyelem gyakorlásáról és annak végrehajtásával kapcsolatos két határozattervezet a rendőrhatalósági eljárásról 3/1
2. Törvényerejű rendelettervezet a Magyar Népköztársaság ügyészségéről 3/2
3. Határozattervezet a Magyar Népköztársaság ügyészségének, valamint bírói szervezetének létszámáról és illetményeiről 3/3

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

4. A gépállomások szolgáltatásainak kiterjesztése és díjtételeinek leszállítása. Napirendről levéve. 3/4
5. A komlótermelés fejlesztéséről 3/5
6. A termelősövetkezetek és egyénileg dolgozó parasztok silóépítkezésének támogatása 3/6

Országos Tervhivatal elnöke

7. Beruházási terv felülvizsgálata 3/7
8. Főiskolai beiskolázási keretszámok módosítása 3/8
9. Inotai Alumíniumkohó leállításával kapcsolatos tervmódosítási javaslat 3/9
10. Az újítási és találmányi ügyek intézése 3/10

Pénzügyminiszter

11. A mezőgazdasági lakosság adókedvezménye 3/11
12. A kötelező tűz- és jég[kár]biztosítás 3/12

Minisztertanács Bértitkárságának vezetője

13. Mélységi pótlék engedélyezése a mélyépítőipar területén 3/13

Bel- és külkereskedelmi miniszter

14. Exportra kerülő teljes üzemek szállítását lebonyolító szervezet kialakítása 3/14

Könnyűipari miniszter

15. Állami lakóházak tatarozási terve 3/15

Országos Testnevelési és Sportbizottság elnöke

16. Népstadion 1953. évi építkezésének hitelfedezet emelése 3/16

Külügyminiszter

- 17/a Magyar–bolgár jogsegélyszerződés szövegének jóváhagyása és aláírására meghatalmazás adása 3/17a

Országos Tervhivatal elnöke

17/b Magyar–román vegyes bizottsági tárgyalások a traktorgyártás területén megvalósítandó együttműködés kérdéseiről 3/17b

Bel- és külkereskedelmi miniszter

17/c Közös szovjet–magyar–finn árucseré-forgalmi és fizetési megállapodás 3/17c

Begyűjtési miniszter

17/d Részleges tervdokumentációval történő építkezések megkezdésének engedélyezése 3/17d

Kobó- és gépipari miniszter

17/e Sztálin Vasmű alapítása 3/17e

Bel- és külkereskedelmi miniszter

17/f Balaton környéki vendéglátó üzemek I. kategóriába sorolása 3/17f

Könnnyűipari miniszter

17/g Papírhulladék árfelemelésének pénzügyi lebonyolítása 3/17g

Igazságügyi miniszter

17/gy Komlón járásbíróság felállítása 3/17gy

17/h Dr. Molnár Erik kinevezése 3/17h

Minisztertanács elnöke

17/i Czákó Kálmán felmentése az igazságügy-miniszter első helyettesi tiszte alól 3/17i

Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter

17/j Berecz Béla kinevezése 3/17j

Külügyminiszter

17/k Kolonics László áthelyezése 3/17k

17/l Major Sándor külföldi kihelyezése 3/17l

17/m Dobozi Gábor külföldi kihelyezése 3/17m

17/n Szilánk András külföldi kihelyezése 3/17n

Bel- és külkereskedelmi miniszter

17/o Vajda László külföldi kiküldetése 3/17o

17/p Vas János külföldi kiküldetése 3/17p

17/r Baktai Gyula külföldi kiküldetése 3/17r

Napirenden kívül

Közlekedés- és postaügyi miniszter

A népi demokratikus államok vasút[j]ainak 1954. évi menetrendi értekezlete 3/nk/1

4.

1953. július 31.

Napirend előtt

Minisztertanács elnöke

A 12. és a 13. napirendi pontok felvételét javasolja. 4/ne/1

Könnypipari miniszter

Haladékot kér a lakásépítésekkel kapcsolatos tervezet előterjesztésére. 4/ne/2

Bel- és külkereskedelmi miniszter

A napirenden kívül tárgyalt 4. pont felvétele 4/ne/3

Minisztertanács elnöke

A Minisztertanács Titkársága terv- és pénzügyi csoportvezetője,
Gergely Miklós meghívása az ülésre 4/ne/4

A minisztertanácsi határozatok végrehajtásának ellenőrzése 4/ne/5

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

1. Javaslat a tartalékföldek és haszonbérletek rendezésére 4/1

2/a A tsz-tagok kenyérgabona juttatásának biztosítása 4/2a

2/b A háztáji föld kiadásának rendezése 4/2b

3. A gépállomások szolgáltatásainak kiterjesztése és díjtételeinek leszállítása 4/3

Országos Tervhivatal elnöke

4/a A beruházások gazdasági és műszaki tervezése 4/4a

4/b A beruházások gazdasági és műszaki tervezéséről hozott határozat
végrehajtásával kapcsolatos intézkedések 4/4b

5. Beruházások 1953. évi tervének módosítása 4/5

Nehézipari miniszter

6. A MASZOBAL és a MASZOLAJ Rt. 1953. évi önköltségi tervének
módosítása, a bauxit, műkorund és kőolaj árának megváltoztatása 4/6

Országos Tervhivatal elnöke

7. Az iparitanuló-képzés 1953–54. évi létszámtervének módosítása 4/7

Minisztertanács Bértitkárságának vezetője

8. Az 1953. III. negyedévi túlórakeretek 4/8
 9. Nehéz és egészségre ártalmas munkák bérének rendezése 4/9

Bel- és külkereskedelmi miniszter

10. A lakosság 1953/54. évi kenyér- és lisztellátása 4/10
 11. Az 1953. III. negyedévi devizatervek 4/11

Minisztertanács elnöke

12. A Minisztertanács III. negyedévi munkaterve 4/12

Építésügyi miniszter

- 13/a Szerelőipari trösztök szervezése 4/13a

Bel- és külkereskedelmi miniszter

- 13/b Kenyér- és lisztellenőrzési csoportok működésének meghosszabbítása 4/13b
 13/c A Kereskedelmi Kamara mellett szervezett választott bírósági eljárások szabályainak módosítása 4/13c

Pénzügyminiszter

- 13/d Az Ügyvédi Nyugdíjintézet átvétele 4/13d
 13/e Egyes személyek nemzetgondozási ügye 4/13e
 13/f Pécsvidéki bányamunkások lakásainak ármegállapítása 4/13f

Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter

- 13/g Izraelita otthonok átvétele 4/13g

Oktatásügyi miniszter

- 13/h Katonai szolgálatot teljesítők gyermekei után óvodákban fizetendő költségtérítés 4/13h
 13/i Gazdasági és Műszaki Akadémia megszüntetése 4/13i

Legfőbb ügyész

- 13/j A legfőbb ügyész-helyettesi állás betöltése 4/13j

Minisztertanács Bértitkárságának vezetője

- 13/k Új üzembe áthelyezett dolgozók bérrendezése 4/13k

Közlekedés és postaügyi miniszter

- 13/l Tehergépkocsi-vezetők premizálása 4/13l

<i>Minisztertanács Bértitkárságának vezetője</i>	
13/m Tudományos munkakörben adható pótszabadság	4/13m
<i>Népművelési miniszter</i>	
13/n Hamvas H. Sándor részére kivételes nyugdíj megállapítása	4/13n
<i>Bel- és külkereskedelmi miniszter</i>	
13/o Magyar–csehszlovák szállítmányozási szerződés jóváhagyása	4/13o
13/p Felhatalmazás a magyar–argentín kereskedelmi tárgyalásokra	4/13p
<i>Honvédelmi miniszter</i>	
13/r A Sztálin Akadémia és a Honvéd Akadémia főiskolává minősítése	4/13r
<i>Nehézipari miniszter</i>	
13/s dr. Zámbo János kinevezése, Vajk Artúr felmentése	4/13s
<i>Külügyminiszter</i>	
13/t Sztankovics Imre külföldi kihelyezése	4/13t
<i>Magyar Tudományos Akadémia elnöke</i>	
13/u Fenyvessy Béla kitüntetése	4/13u
<i>Pénzügyminiszter</i>	
13/v Az 1953. évben még hátralévő államkölcson-sorsolások lebonyolítása	4/13v
<i>Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter</i>	
13/z A Belügyminisztérium Kollégiuma tagjainak kinevezése	4/13z
<i>Közlekedés- és postaügyi miniszter</i>	
13/x A közlekedési eszközöket karbantartó munkások bérének rendezése	4/13x
<i>Könnyűipari miniszter</i>	
13/y A kisiparosok ipargyakorlása	4/13y
Napirenden kívül	
<i>Nehézipari miniszter</i>	
1. A szénbányászat 1953. évi tervének módosítása	4/nk/1
<i>Országos Tervhivatal elnöke</i>	
2. Széntakarékossági bizottság létesítése	4/nk/2

Külügyminiszter

3. Kormánybizottság kiküldése Jugoszláviába 4/nk/3

Bel- és külkereskedelmi miniszter

4. Felhatalmazás a Szovjetunióval kötendő 48 millió Rbl kölcsön-megállapodás aláírására 4/nk/4

Minisztertanács elnöke

5. Olt Károly elvtárs szabadsága 4/nk/5

5.

1953. augusztus 7.

Napirend előtt

Minisztertanács elnöke

- Bebrits Lajos, Altomáré Iván és Olt Károly szabadságának bejelentése 5/ne/1

Pénzügyminiszter

1. A termelőszövetkezetek és termelőszövetkezeti csoportok hiteltartozásainak rendezése 5/1

Szakszervezetek Országos Tanácsának elnöke

2. Minisztertanács–SZOT vándorzászlók alapítása. Napirendről levéve. 5/2
3/a Új élüzemzászlók alapítása. Napirendről levéve. 5/3a

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

- 3/b Az állami gazdaságok és erdők területén adományozható élüzemek és vándorzászlók kitüntetések számának emelése. Napirendről levéve. 5/3b

Országos Tervhivatal elnöke

4. Az 1953. II. félévi munkaerő-gazdálkodás feladatai 5/4

Kohó- és gépipari miniszter

5. A kohászat 1953. évi tervének módosítása 5/5

Nehézipari miniszter

6. A kohókokszy gyártására alkalmas szénkészletek feltárására irányuló geológiai kutatás meggyorsítása 5/6
7. Az 1953. évi hazai kohókokszygyártás, valamint a nagybudapesti városi gázellátás igényeinek biztosítása 5/7

Országos Tervhivatal elnöke

8. Az 1953/54. évi lakásépítkezésekkel kapcsolatos feladatok meghatározása 5/8
 9. Az 1953. évi beruházási tervmódosítások végrehajtását biztosító intézkedések 5/9

Élelmiszeripari miniszter

10. A sütőipar fejlesztése 5/10
 11. Az 1953. évi cukorgyártás 5/11

Közlekedés- és postaügyi miniszter

12. MÁVAUT átszervezése 5/12
 13. Az autóközlekedés fejlesztése 5/13

Igazságügyi miniszter

14. Hivatalos iratok kézbesítésének újabb szabályozása 5/14

Minisztertanács elnöke

15. A Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkársága létrehozása és szervezete 5/15

Népművelési miniszter

16. Kiváló és Érdemes Művész cím adományozása 5/16

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

- 17a Az 1952. évi és az azt megelőző évek elszámolatlan beruházásainak és az azzal, valamint a rizstermeléssel kapcsolatos veszteségek rendezése 5/17a

Pénzügyminiszter

- 17b Az 1953. évi belföldi árkiegyenlítések csökkentése 5/17b

Egészségügyi miniszter

- 17c Gyermekgondozónői és gyermekápolónői szükséglet kiképzési terve. Napirendről levéve. 5/17c

Minisztertanács Bértitkárságának vezetője

- 17d Országos hivatalok vezetőinek bérezése 5/17d

Országos Tervhivatal elnöke

- 17e Az export biztonsági tartalék rendszere. Napirendről levéve. 5/17e

Könnyűipari miniszter

- 17f Ruházati exportcikket értékesítő nagykereskedelmi vállalat alapítása. Napirendről levéve. 5/17f

Oktatásügyi miniszter

17g Újságíróképzés bevezetése a tudományegyetemen 5/17g

Bel- és külkereskedelmi miniszter

17h Magyar–osztrák árucserre-forgalmi megállapodás 5/17h

17i Kormánydelegáció kiküldése a Lipcsei Vásárra 5/17i

Közlekedés- és postaügyi miniszter

17j Munka Érdemrend adományozása a Vasutasnapra 5/17j

Nehézipari miniszter

17k Sebestyén János miniszterhelyettesi kinevezése 5/17k

Napirenden kívül

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

1. A sertéspestis-járvány leküzdéséhez szükséges oltó- és fertőtlenítőanyag díjtalan rendelkezésre bocsátásáról 5/nk/1

Legfőbb ügyész

2. Kispál Pál kinevezése 5/nk/2

Honvédelmi miniszter

3. Kovács Béla kinevezése 5/nk/3

Minisztertanács elnöke

4. Varga András kinevezése 5/nk/4

6.

1953. augusztus 14.

Szakszervezetek Országos Tanácsának elnöke

1. Minisztertanács – SZOT vándorzászlók odaítélésére javaslat 6/1

Igazságügyi miniszter

2. Előterjesztés a rendőrségi bírászkodás megszüntetéséről és a kihágási eljárásra vonatkozó egyes rendelkezések módosításáról 6/2

Kohó- és gépipari miniszter

3. A Kohó- és Gépipari Minisztérium szovjet export teljesítése 6/3

SZÖVOSZ főtitkára

4. A földműves-szövetkezetek pénzügyi és vagyoni helyzete 6/4

Országos Tervhivatal elnöke

5. Készletek mozgósítása, anyagok és gépek selejtezése 6/5
6. A beruházások üzembe helyezésének szabályozása 6/6

Építésügyi miniszter

- 6/a. Az 1953–54. évi átmenő 15 000 lakás települések szerinti bontása 6/6a
7. A mezőgazdaság műtrágyaellátásának fokozása. Napirendről levéve. 6/7
8. A szénbányászat és az állami mezőgazdaság munkaerő-szükségletének biztosítása 1953. II. félévében 6/8

Pénzügyminiszter

9. Stabilizáció óta felgyülemlett adóhátralékok rendezése 6/9

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

10. Az őszi búza, rozs és őszi árpa 1953. évi minőségi vetőmagcseréje 6/10

Külügyminiszter

11. Külföldi államok hivatalos szerveivel való érintkezés szabályozása 6/11

Népművelési miniszter

- 12./a A „Népművészet Mestere” elnevezésű díj létesítése 6/12a
12./b A „Népművészet Mestere” kitüntető cím adományozása 6/12b

Egészségügyi miniszter

- 13/a Gyermekgondozónői és gyermekápolónői szükséglet kiképzési terve 6/13a

Minisztertanács Bértitkárságának vezetője

- 13/b Hűségjuttalom és munkaruha-ellátás kiterjesztése a bányászat egyes területeire 6/13b

Országos Tervhivatal elnöke

- 13/c Együttműködés a Lengyel Népköztársasággal vasúti gördülőanyaggyártásban 6/13c

Bel- és külkereskedelmi miniszter

- 13/d Felhatalmazás az 1953. évi magyar–bolgár vegyes bizottsági tárgyalások vezetésére 6/13d

Országos Tervhivatal elnöke

- 13/e Irányelvek jóváhagyása a Német Demokratikus Köztársasággal folytatandó vaskohászati együttműködési tárgyalásokra 6/13e
 13/f Klenczer András kinevezése a Magyar–Német Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság tagjává 6/13f

Minisztertanács elnöke

- 13/g. A Termelőszövetkezeti Tanács titkárának felmentése és új titkárának kinevezése 6/13g

Bel- és külkereskedelmi miniszter

- 13/h. Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium kollégiuma tagjainak kinevezése 6/13h

Oktatásügyi miniszter

- 13/i. Rektori és egyetemi tanári kinevezések 6/13i

Országos Testnevelési és Sportbizottság elnöke

- 13/j. A Népstadion építkezésében kiváló munkát végző dolgozók kitüntetése 6/13j

Külgügyminiszter

- 13/k. Horváth Imre követ felmentése és kinevezése 6/13k
 13/l. Marjanek Ferenc külföldi kihelyezése 6/13/l
 13/m. Szipka József külföldi kihelyezése 6/13m

Napirenden kívül

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

1. Felmentések 6/nk/1
 2. Magyar András és Győri Mihály kinevezése 6/nk/2

7.

1953. augusztus 22.

Napirend előtt

Minisztertanács elnöke

- Az Országos Vízügyi Főhatóság [Főigazgatóság] létesítésére vonatkozó előterjesztés levétele a napirendről 7/ne/1
 a Lengyelországba küldendő műszaki bizottsággal kapcsolatos előterjesztés felvétele a napirendre 7/ne/2

Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter

- A gazdalajstrommal kapcsolatos előterjesztés levétele a napirendről 7/ne/3

Pénzügyminiszter

1. A költségvetési szervek és intézmények 1953. évi előirányzatának felülvizsgálata 7/1
 2. 1953. évi augusztus havi póthitelek 7/2
 3. Jelentés a lakosság adózásáról 7/3

Bel- és külkereskedelmi miniszter

4. 1953. III. negyedévi árkiegyenlítési terv 7/4

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

5. Az 1953. évi őszi betakarítás, vetés, trágyázás és mélyszántás előkészítése és végrehajtása 7/5

Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal elnöke

6. A gazdalajstrom elkészítése, egyes kérdéseinek szabályozása. Napirendről levéve. 7/6

Begyűjtési miniszter

7. A gabona szabad felvásárlásának megszervezése 7/7

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

8. Az 1954. évi növénytermelési és állattenyésztési terv keretszámai 7/8

Begyűjtési miniszter

9. A sertés, marha, borjú és juh levágásának szabályozása és az állati termékek szabadpiaci forgalma 7/9

Pénzügyminiszter

- 10/a Juttatott lakóépületek megváltási árának és törlesztési idejének módosítása 7/10a

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

- 10/b Országos Vízügyi Főigazgatóság létesítése. Napirendről levéve. 7/10b
 10/c Országos Meteorológiai Intézet felügyeletének rendezése 7/10c
 10/d Kertészeti és Szőlészeti Főiskola létesítése 7/10d

Közlekedés- és postaügyi miniszter

- 10/e Vasúti Árufuvarozási Nemzetközi Egyezmény I. mellékletének közzététele 7/10e

Bel- és külkereskedelmi miniszter

- 10/f 1953. évi magyar–kínai árucserre-forgalmi és fizetési egyezmény 7/10f

Nehézipari miniszter

- 10/g Magyar–román vegyes kormánybizottság tagjainak kinevezése, illetve felmentése 7/10g

Honvédelmi miniszter

10/h Honvédelmi Minisztérium kollégiuma tagjainak kinevezése 7/10h

Bel- és külkereskedelmi miniszter

10/i Bese Lajos külföldi kiküldetése 7/10i

10/j Molnár Antal külföldi kiküldetése 7/10j

Külügyminiszter

10/k Koskocsák Imre külföldi kihelyezése 7/10k

Népművelési miniszter

10/l Zathureczky Ede Munka Érdemrenddel való kitüntetése 7/10/l

Napirenden kívül

Országos Tervhivatal elnöke

Az 1954. évi kohókorsz-ellátással kapcsolatban műszaki bizottság kiküldése a Lengyel Népköztársaságba 7/nk/1

8.

1953. augusztus 28.

Országos Tervhivatal elnöke

1. 1953. évi beruházási terv csökkentése 8/1

2. A széntakarékossági bizottság jelentése 8/2

3. A földalatti vasút beruházásainak felülvizsgálata 8/3

4. A központi pótkocsik számának növelése a tehergépjármű közlekedésben 8/4

5. A főváros közlekedésének megjavítása 8/5

Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal elnöke

6. Az ország területének számbavétele és az 1954. évi gazdalajstrom elkészítése 8/6

Pénzügyminiszter

7. Magánkisiparosok hitelellátása 8/7

8. Negyedik Békekölcsön kibocsátása 8/8

Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter

9. A Belügyminisztérium Igazgatási Főosztálya feladatainak szétosztása 8/9

10. Közúti közlekedés rendjének szabályozása 8/10

Legfőbb ügyész

11/a Az ügyészségi szervezet és az ügyészségi dolgozók illetménye 8/11a

Igazságügyi miniszter

11/b Igazságügyi szervezet létszáma és illetményei 8/11b

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

12. A Földművelésügyi Minisztérium szervezete 8/12

Begyűjtési miniszter

13/a Törvényerőjű rendelettervezetek az őszi termésű kapásnövények beadásának 10%-os csökkentéséről

Az őszi termésű kapásnövények szabad forgalmának engedélyezéséről 8/13a

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

13/b Állategészségőri állás szervezése 8/13b

Egészségügyi miniszter

13/c Orvos-felcser szolgálat rendszeresítése és az orvos-felcser képzés megszervezése 8/13c

Országos Tervhivatal elnöke

13/d Állami gépjárművek beszerzési és elosztási rendjének módosítása 8/13d

13/e Metro együttműködésre vonatkozó lengyel–magyar vegyes bizottsági tárgyalások jegyzőkönyvének jóváhagyása 8/13e

13/f Magyar–csehszlovák Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság új tagjainak kinevezése 8/13f

Bel- és külkereskedelmi miniszter

13/g Felhatalmazás a Csehszlovák Köztársasággal folytatandó tárgyalásokra 8/13g

Országos Tervhivatal elnöke

13/h Kutatási jelentések 8/13h

Külügyminiszter

13/[i]f Katona János londoni követi megbízatása 8/13/[i]

13/j Korbacsics Pál tiranai követi megbízatása. Napirendről leveve. 8/13j

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

13/k Uzonyi Ferenc egyetemi tanári kinevezése 8/13k

Oktatásügyi miniszter

13/l Dési Frigyes és Hevesi Gyula egyetemi tanári kinevezése 8/13/l

9.

1953. szeptember 4.

Napirend előtt

Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter

Javaslat a napirendi pontok tárgyalási sorrendjének megváltoztatására 9/ne/1

Bel- és külkereskedelmi miniszter

1. A fogyasztási cikkek és szolgáltatások árleszállítása 9/1

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

2. A tszcs-ból az iparba eltávozott tszcs-tagok visszaengedése 9/2

Begyűjtési miniszter

3. Őszi terménybegyűjtésre való felkészülés 9/3

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

4. A szerződéses termelés fejlesztése 9/4

Bel- és külkereskedelmi miniszter

5. A téli alma szerződéses termelői árának rendezése 9/5

Igazságügyi miniszter

6. A termelési, hízalási és tenyésztési szerződések teljesítésének elmulasztásából származó kötelezettségek rendezése 9/6

Begyűjtési miniszter

7. Az 1953–54. évi szerződéses sertéshízalási akció 9/7

Országos Tervhivatal elnöke

8. A mezőgazdaság műtrágyaellátása 9/8

9. A fűtőanyag-gazdálkodás soron következő feladatai 9/9

Bel- és külkereskedelmi miniszter

10. Szállításaink lemaradása népi demokráciák felé és intézkedések ezek csökkentésére 9/10

Országos Tervhivatal elnöke

11. Az építőipar 1953. II. félévi munkaerő-szükségletének fedezése 9/11

12/a I. Az export biztonsági tartalék rendezése 9/12a

Könnypipari miniszter

II. Ruházati Exportcikkeket Értékesítő Nagykereskedelmi Vállalat alapítása

Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter

12/b Kormánybizottság kiküldése Borsod-Abaúj-Zemplén megyébe 9/12b

Országos Tervhivatal elnöke

12/c A minisztertanácsi tartalékok felszabadításának rendje 9/12c

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

12/d Mezőgazdasági Tudományos Tanács létesítése és tagjainak kinevezése 9/12d

Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkárságának vezetője

12/e Új tanácsi hivatalos lap kiadása 9/12e

Bel- és külkereskedelmi miniszter

12/f 1953. évi magyar–lengyel árucserre-forgalmi megállapodás jóváhagyása 9/12f

12/g Magyar–lengyel vegyes bizottsági jegyzőkönyv jóváhagyása
Napirendről levéve. 9/12g

12/h Szipka Józsefné külföldi kiküldetése 9/12h

12/i Selyem Gabriella [Gizella] külföldi kiküldetése 9/12i

12/j Kertész Éva külföldi kiküldetése 9/12j

Honvédelmi miniszter

12/k Csapó Viktor kinevezése 9/12k

Napirenden kívül

Begyűjtési miniszter

A begyűjtési vándorásztló odaítélése Vas megyének 9/nk/1

10.

1953. szeptember 11.

Napirend előtt

Bel- és külkereskedelmi miniszter

A 8. napirendi pont levétele a napirendről 10/ne/1

Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter

Az 5. napirendi pont levétele a napirendről 10/ne/2

Tájékoztatás az árleszállításnak a közhangulatra és a III. negyedévi terv teljesítésére gyakorolt hatásáról 10/ne/3

Megállapítja, hogy a minisztériumokat felkészületlenül érte a fenti helyzet.	10/ne/4
Tájékoztatás a műszaki vezetést érintő panaszokról	10/ne/5
Felhívja a minisztériumok vezetőit, biztosítsák, hogy a fokozott munkalendület fokozott munkalehetőségeket találjon.	10/ne/6
Zsofinyecz Mihály és Boldoczki János nyári szabadságának bejelentése	10/ne/7

Országos Tervhivatal elnöke

1. Jelentés a beruházások csökkentéséről szóló határozat végrehajtásáról	10/1
--	------

Begyűjtési miniszter

2. Tartalékterületek utáni beadási kötelezettség megállapítása	10/2
--	------

Bel- és külkereskedelmi miniszter

3. A lakosság 1953. évi tüzelőanyag-ellátása	10/3
--	------

Országos Tervhivatal elnöke

4. A belkereskedelem 1953. éves tervének módosítása	10/4
---	------

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

5. Országos Vízügyi Főigazgatóság szervezése. Napirendről levéve.	10/5
---	------

Magyar Tudományos Akadémia elnöke

6. Az aspiránsképzés irányítása és az aspiránsképzésre vonatkozó jogszabályok módosítása	10/6
--	------

Élelmiszeripari miniszter

7. Libahizlalási akció indítása	10/7
---------------------------------	------

Bel- és külkereskedelmi miniszter

8. A külkereskedelem forgóeszköz-csökkentésének feladatai. Napirendről levéve.	10/8
--	------

Pénzügyminiszter

9. Az öröklési és ajándékozási illetékekre, valamint a hagyatéki eljárásra vonatkozó szabályok módosítása	10/9
---	------

Országos Tervhivatal elnöke

10. Technikai minimum és a munkaidő alatti továbbképző tanfolyamok 1953. évi terve	10/10
--	-------

Oktatásügyi miniszter

11. Az általános iskolai és középiskolai levelező oktatás bevezetése	10/11
--	-------

12/a Egyes nevelői munkakörökben dolgozók munkabérének és munkaidejének újabb szabályozása. Napirendről levéve. 10/12a

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

12/b Erdőgazdasági fizikai dolgozók bérrendezése 10/12b

Szakszervezetek Országos Tanácsának elnöke

12/c SZOT Munkavédelmi Tudományos Kutató Intézet létesítése 10/12c

Pénzügyminiszter

12/d Szórakoztató rendezvények díjmentessége 10/12d

Nehézipari miniszter

12/e Nehézipari Műszaki Normaintézet szervezése 10/12e

12/f A hidroaromatizálás területén szükséges magyar–csehszlovák együttműködés 10/12f

Országos Tervhivatal elnöke

12/g A magyar–csehszlovák vaskohászati, csőgyártási és tűzállóanyag-ipari együttműködési tárgyalások jegyzőkönyvének jóváhagyása 10/12g

Közlekedés és postaügyi miniszter

12/h Az 1938 XXVII. törvénybe iktatott Vasúti Árufuvarozási Nemzetközi Egyezményt kiegészítő Pótegyezmény törvényerőre emelése 10/12h

Külügyminiszter

12/i Magyar–jugoszláv határügyi egyezmény jóváhagyása 10/12i

Oktatásügyi miniszter

12/j Kovács József felmentése 10/12j

Külügyminiszter

12/k Szabó Imre bolíviai követi megbízatása 10/12k

Bel- és külkereskedelmi miniszter

12/l Mizsák Gyula, Bilinszky Károly és Gyenis Ferenc külföldi kihelyezése 10/12l

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter –

Egészségügyi miniszter

12/m Egyetemi tanári kinevezések 10/12m

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter
 12/n Bencsik István főiskolai igazgatói kinevezése 10/12n

Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter
 12/o Kovács Károly Pál kinevezése Méréstechnikai és Műszerügyi Intézet vezetőjévé 10/12o

Egészségügyi miniszter
 12/p Koreából hazatért egészségügyi dolgozók kitüntetése 10/12p

Népművelési miniszter
 12/r Medgyaszay Vilma színművésznő kitüntetése 10/12r

Napirenden kívül

Pénzügyminiszter
 1. Oltványi Imre nyugdíjügye 10/nk/1

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter
 2. A növénytermelési munkák minőségének megjavításáról és ellenőrzéséről 10/nk/2
 3. A Termelőszövetkezeti Tanács III. Országos Tanácskozásának összehívása 10/nk/3

11.

1953. szeptember 18.

Napirend előtt

Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter
 Szijártó Lajos építésügyi miniszter szabadságának bejelentése 11/ne/1
 1. Az MDP Központi Vezetőségének határozata a mezőgazdasági termékek új begyűjtési rendszeréről 11/1

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter
 2. A termelőszövetkezetek megszilárdítása és a termelőszövetkezeti tagok anyagi jólétének növelése érdekében nyújtott további kedvezmények 11/2
 3. Állami vetőmagalap létesítése 11/3
 4. Az apaállat-gazdálkodás fejlesztése, a törzskönyvezés megszervezése és az állami állattenyésztő állomások hálózatának kibővítése 11/4
 5. A Hanság területének hasznosítása 11/5

Pénzügyminiszter
 6. 1953. II. félévi pénzügyi tervezés rendje 11/6
 7. Az állami vállalatok 1953. II. negyedévi beszámoló jelentése 11/7

Közlekedés- és postaügyi miniszter

8. A vasúti őszi forgalom időszakos kiértékelése 11/8

Nehézipari miniszter

9. Villamos-energiával való tervszerű gazdálkodás szabályozása 11/9
10. Villamosenergia-ipari dolgozók bérrendezése és új prémiumrendszere 11/10

Szakszervezetek Országos Tanácsának elnöke

11. Az áramszolgáltatásból adódó munkaidő-kiesések bérezése 11/11

Kohó- és gépipari miniszter

12. Kohó- és Gépipari Minisztérium szervezete 11/12

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

13. Országos Vízügyi Főigazgatóság létesítése 11/13

Bel- és külkereskedelmi miniszter

14. A Koreai Népi Demokratikus Köztársaságnak nyújtandó segély tárgyában létrejött egyezmény 11/14

Oktatásügyi miniszter

15. Egyes nevelői munkakörökben dolgozók munkabérének és munkaidejének újabb szabályozása 11/15

Igazságügyi miniszter

16. Uzsorabírósági különtanácsok megszüntetése 11/16

Pénzügyminiszter

- 17/a A számviteli oktatás rendszere 11/17a
17/b Egyes nyugellátások korábban történt megszüntetése 11/17b

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

- 17/c A Gödöllői Mezőgazdasági Akadémia megszüntetése és termelősövetkezeti elnökképző tanfolyam létesítése 11/17c

Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter

- 17/d A kormánykitüntetések adományozásának rendszere 11/17d
17/e A Dunabizottság V. ülészakán elfogadott „A Dunán alkalmazandó folyamrendészeti szabályok” ratifikálása 11/17e

Kohó- és gépipari miniszter

- 17/f Együttműködés a magyar–román gördülőcsapágy-gyártás területén 11/17f

Bel- és külkereskedelmi miniszter

17/g Magyar–svéd árucseré-forgalmi tárgyalások	11/17g
17/h 1953. évi magyar–NDK vegyes bizottsági jegyzőkönyv jóváhagyása	11/17h
17/i Magyar–svájci vegyes bizottsági tárgyalások	11/17i
17/j Bizottság kiküldése a román–bolgár Duna-híd építési értekezletre	11/17j

Igazságügyi miniszter

17/k A közúti közlekedés rendjének fokozottabb védelme	11/17k
17/l Elbocsátott legfelsőbb bírósági bírák állásukba való visszahelyezése	11/17l
17/m Legfelsőbb bírósági tanácsvezetői kinevezés	11/17m

Legfőbb ügyész

17/n Az ügyészségek részére hivatalos lap kiadása	11/17n
---	--------

Országos Tervhivatal elnöke

17/o Az Országos Tervhivatal kollégiumának összetétele	11/17o
--	--------

Kohó- és gépipari miniszter

17/p Kohó- és Gépipari Minisztérium kollégiuma tagjainak kinevezése	11/17p
---	--------

Oktatásügyi miniszter – Egészségügyi miniszter

17/r Egyetemi tanárok Munka Érdemrenddel való kitüntetése	11/17r
---	--------

Külügyminiszter

17/s Arányi Tibor külföldi kihelyezése	11/17s
--	--------

Napirenden kívül

Begyűjtési miniszter

1. Napraforgó szabadfelvásárlási ára	11/nk/1
--------------------------------------	---------

Nehézipari miniszter

2. Szovjet villamos energia szakértő bizottság meghívása	11/nk/2
--	---------

12.

1953. szeptember 25.

Pénzügyminiszter

1. 1953. IV. negyedévi adó- és biztosítási díjbevételi terv	12/1
2. Forgóeszköz-csökkentési mozgalom 1953. I. félévi alakulása	12/2
3. A lejárt egyéni hitelek rendezése	12/3
4/a 1953. I. félévi póthitel-gazdálkodás és a szeptember havi póthitelek	12/4a

Oktatásügyi miniszter

- 4/b Alsó fokú oktatási intézményeknél 1953-ban végrehajtandó tatarozások fedezésére szükséges póthitel engedélyezése 12/4b

Bel- és külkereskedelmi miniszter

5. A lakosság építőanyagokkal való ellátása 1953. II. félévben 12/5
6. Bel- és külkereskedelmi miniszter szakfelügyelete 12/6

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

7. Állami gazdaságok és gépállomások vándorzászlói 12/7
8. Állami gazdaságok és gépállomások gépjavitása 12/8
9. Az öntözés és vízrendezés 1953–54. évi fejlesztése 12/9

Országos Tervhivatal elnöke

10. Az 1953. IV. negyedévi árufluvarozási terv 12/10

Közlekedés- és postaügyi miniszter

11. A Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium 1953. évi felújítási keretének megemlézése 12/11

Nehézipari miniszter

12. A Nehézipari Minisztérium szervezete 12/12

Oktatásügyi miniszter

13. Az Oktatásügyi Minisztérium szervezetének, létszámának és beralapjának megállapítása 12/13

Begyűjtési miniszter

14. Termények szabadfelvásárlásának végrehajtása 12/14
15. Borbeadási kötelezettség csökkentése, a bor árának rendezése 12/15
16. Az állami szabadfelvásárlási árak kialakítása az 1953. IV. negyedévre 12/16

Könnyűipari miniszter

- 17/a Helyiipari vállalatok és kisipari szövetkezetek ipari tanulóinak képzése 12/17a
17/b Az építőipari szövetkezetek feladatkörének megállapításáról szóló 476/5/1953. MT sz. határozat 4. és 8. pontjának hatályon kívül helyezése 12/17b

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

- 17/c Mezőgazdasági építőipari tröszt alapítása. Napirendről levéve. 12/17c
17/d Az amerikai burgonyabogár által fertőzött terület 12/17d

Központi Statisztikai Hivatal elnöke

17/e Statisztikai lyukkártya-gépekkel való gazdálkodás 12/17e

Bel- és külkereskedelmi miniszter

17/f A Belkereskedelmi Akadémiáról szóló határozat módosítása 12/17f

17/g Magyar–holland árucserre-forgalmi tárgyalások 12/17g

17/h Felhatalmazás az 1953–54. évi magyar–guatemalai árucserre-forgalmi tárgyalások vezetésére 12/17h

Pénzügyminiszter

17/i A Népköztársaság Elnöki Tanácsa elnöke illetményeinek megállapítása 12/17i

Oktatásügyi miniszter

17/j Kiss Gyula miniszterhelyettségéé való kinevezése 12/17j

Építésügyi miniszter

17/k Az Építésügyi Minisztérium kollégiumának tagjai 12/17k

Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter

17/l Bizottság kiküldése a begyűjtési költségek megállapítására 12/17l

Igazságügyi miniszter

17/m Fazekas Ferenc és Bényey Zoltán bírói kinevezése 12/17m

Országos Tervhivatal elnöke

17/n Lengyel–Magyar Műszaki-Tudományos Együütműködési Bizottság tagjainak felmentése, illetve új tagok kinevezése 12/17n

17/o. A Magyar–Csehszlovák Műszaki-Tudományos Együütműködési Bizottság új póttagjának kinevezése 12/17o

Külügyminiszter

17/p Zsatkulák Nándor főosztályvezető kinevezése követté és megbízatása a tiranai követség vezetésével 12/17p

17/r Szekeres Ferenc külföldi kihelyezése 12/17r

Honvédelmi miniszter

17/s A Magyar Néphadsereg Művészegyüttesének kitüntetéése 12/17s

13.
1953. október 2.

Napirend előtt

Minisztertanács elnöke

A 2. napirendi pont levételét javasolja a napirendről. 13/ne/1

Pénzügyminiszter

A békekölcsön-jegyzés első két napjának mérlege 13/ne/2

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

1. A mezőgazdasági termelőszövetkezet alapszabályának megerősítése 13/1

Begyűjtési miniszter

2. Az állami begyűjtés 3 éves rendje. Napirendről levéve. 13/2

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

3. A szerződéses termelés irányítása és ellenőrzése 13/3

4. Szokvány kenyérgabona vetőmag rendelkezésre bocsátása a tsz-ek részére 13/4

Pénzügyminiszter

5. Kötelező tűz- és jég[kár]biztosítás módosítása 13/5

6. 1953. IV. negyedévi hitelterv 13/6

7. 1953. IV. negyedévi országos pénztári terv 13/7

8. Helyi tanácsi vállalatok terven felül elért nyereségének felhasználása 13/8

Építésügyi miniszter

9/a Az építési szerződések és költségelszámolások rendszere 13/9a

9./b Az építési szerződések és költségelszámolások rendszerének szabályozásával kapcsolatos rendelkezések 13/9b

Élelmiszeripari miniszter

10. A tej, tojás, baromfi, toll begyűjtési területek elhatárolása a SZÖVOSZ és az élelmiszeripari szervek között 13/10

Könnnyűipari miniszter

11. Az 1953–54. évi fűtési időnyre szóló rendelkezések 13/11

12. A Könnnyűipari Minisztérium szervezete 13/12

Országos Tervhivatal elnöke

13/a 1954. évi termelésre való felkészülés biztosítása 13/13a

Közlekedés- és postaügyi miniszter

13/b Miskolc–Ózdi 23. sz. út tervezési feladatának jóváhagyása 13/13b

Pénzügyminiszter

13/c A szövetkezetek nyilvántartásának szabályozása 13/13c

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

13/d Mezőgazdasági Építőipari Tröszt alapítása 13/13d

Pénzügyminiszter

13/e Az adórendszer és adóbeszedés vizsgálatára bizottság kiküldése 13/13e

Oktatásügyi miniszter

13/f A dolgozók középiskoláinak tanulói számára biztosított munkaidő-kedvezmény megszüntetése. Napirendről levéve. 13/13f

Igazságügyi miniszter

13/g Budapest főváros egyes kerületeiben járásbíróóságok felállítása 13/13g

13/h Megyei bírósági elnöki és járásbíróági elnöki kinevezések 13/13h

Külügyminiszter

13/i Magyar–osztrák pénzügyi tárgyalások 13/13i

Élelmiszeripari miniszter

13/j Poros Tamás miniszterhelyettesé való kinevezése 13/13j

Külügyminiszter

13/k Marton Gyula külföldi kihelyezése 13/13k

Országos Tervhivatal elnöke

13/l Magyar–bolgár Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság három tagjának felmentése, illetve új tagok kinevezése 13/13/l

Napirenden kívül

Minisztertanács elnöke

1. A Népköztársaság Elnöki Tanácsa és a Minisztertanács rendeletei határozatai, az ezekkel kapcsolatos közlemények és miniszteri rendeletek nyilvánosságra hozatala 13/nk/1

14.
1953. október 16.

Napirend előtt

Minisztertanács elnöke

Javasolja a 3. és a 12. napirendi pont felvételét és az 5. napirendi pont levételét a napirendről. 14/ne/1

Országos Tervhivatal elnöke

A 15/g pont levételét javasolja a napirendről. 14/ne/2

Élelmiszeripari miniszter

1. A tej, tojás, baromfi, tollas lótt vad közvetlen begyűjtésének átvétele a földműves-szövetkezetektől 14/1

Kőhó- és gépipari miniszter

2. Washulladék-gyűjtés megszervezése 14/2

Nehézipari miniszter

3. A szénbányászat munkaerő-ellátása 14/3

Minisztertanács Titkársága Terv- és pénzügyi csoportjának vezetője

4. Jelentés a beruházások átcsoportosítására és a tatarozásra vonatkozó kormányhatározatok végrehajtásáról 14/4

Országos Tervhivatal elnöke

5. Az anyagok, félkész áruk, ipari termékek, élelmiszerek, vágóállatok, tenyés- és haszonállatok, valamint a termények 1954. évi gazdálkodási rendje 14/5

Könnyűipari miniszter

6. A helyi ipar munkájának megjavítása. Napirendről levéve. 14/6

Országos Tervhivatal elnöke

7. A lakosság árualapjának bővítése a közületi beszerzések terhére 14/7

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

8. A silóépítésről szóló 1.036/1953./VII.30./ sz. MT határozat módosítása 14/8

9. Az állami gazdaságok dotációjának és biztosítási alapjának felemelése 14/9

Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter

10. A személyi igazolvány bevezetése 14/10

Kohó- és gépipari miniszter

11. A kohók, martin és hengerművek munkásainak és műszaki dolgozóinak bérezése 14/11
 12. A lakosság tüzelőellátásának egyes kérdései 14/12

Minisztertanács elnöke

- 13/a Jelentés a Minisztertanács 1953. III. negyedévi munkatervének teljesítéséről 14/13a

Begyűjtési miniszter

14. 1953. IV. negyedévben alkalmazható szabadfelvásárlási árak szabályozása 14/14

Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal elnöke

- 15[a] Az 1954. évi gazdalajstrom I. rész elkészítésének létszámszükséglete 14/15[a]

Pénzügyminiszter

- 15/b Számviteli képzés átszervezése 14/15b

Építésügyi miniszter

- 15/c A karcagi téglagyár tervezési feladatának jóváhagyása 14/15c

Igazságügyi miniszter

- 15/d Rendelettervezet az állami szervek jogi képviseléről 14/15d

Legfőbb ügyész

- 15/e Ügyészség dolgozói részére kitüntető jelvény adományozása. Napirendről levéve. 14/15e

Bel- és külkereskedelmi miniszter

- 15/f Felhatalmazás magyar–brazil árucere-forgalmi tárgyalások vezetésére 14/15f

Országos Tervhivatal elnöke

- 15/g Szovjet–magyar Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság V. ülészakán hozott határozatok jóváhagyása. Napirendről levéve. 14/15g
 15/h Magyar–német Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság V. ülészakán hozott határozatok jóváhagyása 14/15h

Külügyminiszter

- 15/i Nagy Sándor Lajos megbízatása hágai, Kárpáti József megbízatása a brüsszeli magyar követség vezetésével állandó ügyvivői minőségben 14/15i
 15/j Halász János, Kemény József és Sztankó Pál külföldi kihelyezése 14/15j

<i>Bel- és külkereskedelmi miniszter</i>	
15/k Schütz Rudolf, Szakovics Anna, Boda Józsefné, Havas Károly és Palóc Roland külföldi kiküldetése	14/15k
<i>Közlekedés- és postaügyi miniszter</i>	
15/l A Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium Kollégiuma tagjainak kinevezése	14/15l
<i>Oktatásügyi miniszter</i>	
15/m Lechner Egon egyetemi tanári kinevezése	14/15m
<i>Bel- és külkereskedelmi miniszter</i>	
15/n Használaton kívül álló fogyasztási cikkek készletének bejelentése	14/15n
15/o A berlini diplomáciai misszió nagykövetségi rangra való emelése	14/15o

15.

1953. évi október 30.

Napirend előtt

Minisztertanács elnöke

A minisztériumok előterjesztéseinek pontos beküldése	15/ne/1
Javasolja az 1. napirendi pont levételét a napirendről.	15/ne/2
A 3/c napirendi pont felvételét javasolja.	15/ne/3

Közlekedés- és postaügyi miniszter

A 8. napirendi pont levételét kéri.	15/ne/4
-------------------------------------	---------

Bel- és külkereskedelmi miniszter

A napirenden kívüli 1. pont felvétele	15/ne/5
---------------------------------------	---------

Minisztertanács elnöke

A bel- és külkereskedelmi miniszter felhatalmazása helyi érvényességű rendeleteknek a Minisztertanács elnökének beleegyezésével történő kiadására	5/ne/6
---	--------

Minisztertanács Bértitkárságának vezetője

1. A Munka Törvénykönyve és végrehajtási utasításának módosítása. Napirendről levéve.	15/1
---	------

Szakszervezetek Országos Tanácsának elnöke

2/a A betegségi biztosításra vonatkozó jogszabályok módosítása	15/2a
2/b Családi pótlékról szóló rendelet egyes rendelkezéseinek módosítása	15/2b

Minisztertanács Bértitkárságának vezetője

3/a Vállalati alkalmazottak bérrendezése 15/3a

Oktatásügyi miniszter

3/b Állami óvodai dajkák bérrendezése 15/3b

Nehézipari miniszter

3/c A villamosenergia-iparban foglalkoztatott dolgozók bérrendezése és új prémiumrendszere 15/3c

Minisztertanács Bértitkárságának vezetője

4. Jelentés a műszaki munkanormák alkalmazásáról 15/4

Könnnyűipari miniszter

5. A helyiipar munkájának megjavítása 15/5

Országos Tervhivatal elnöke

6. Az 1954. évi népgazdasági terv kidolgozásával kapcsolatos egyes kérdések 15/6

7. Hengereltacél termelési tervének módosításával kapcsolatos intézkedések 15/7

Közlekedés- és postaügyi miniszter

8. A vasúti kocsik rakodási idejének csökkentése és a kocsálláspénz rendszerének újabb szabályozása. Napirendről levéve. 15/8

Pénzügyminiszter

9./a Az 1953. évi évrzáró mérleggel kapcsolatos leltározási munkák 15/9a

9/b Október havi póthitelkérelmek 15/9b

Minisztertanács Bértitkárságának vezetője

9/c Egyes kiemelkedő szaktudású műszaki dolgozók részére személyi fizetés engedélyezése 15/9c

Egészségügyi miniszter

9/d Központi Idegsebészeti Tudományos Kutató Intézet létesítése 15/9d

Munkaerő-tartalékok Hivatalának elnöke

9/e A Minisztertanács és a DISZ Vörös Vándorzászlajának alapítása 15/9e

Bel- és külkereskedelmi miniszter

9/f 1953/54. évi magyar–osztrák árucere-forgalmi megállapodás jóváhagyása 15/9f

<i>Minisztertanács elnöke</i>	
9/g Kitüntetési javaslatok	15/9g
<i>Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter</i>	
9/h Ybl Miklós-díj alapítása	15/9h
<i>Oktatásügyi miniszter</i>	
9/i Varga József és Beke Ödön egyetemi tanári kinevezése	15/9i
<i>Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter</i>	
9/j Rajczy Kálmán kinevezése az Országos Vízügyi Főigazgatóság vezetőjévé	15/9j
<i>Igazságügyi miniszter</i>	
9/k dr. Bálint Levente adonyi járásbírói elnöki kinevezése.	
Napirendről levéve.	15/9k
<i>Bel- és külkereskedelmi miniszter</i>	
9/l Bagó Gyula külföldi kihelyezése	15/9l
Napirenden kívül	
1. A burgonya szabad forgalmának ideiglenes korlátozása a nagykállói járásban	15/nk/1

16.

1953. november 13.

Napirend előtt	
<i>Minisztertanács elnöke</i>	
A 6. és a 8/c pontok levétele a napirendről	16/ne/1
<i>Minisztertanács Bértitkárságának vezetője</i>	
1. A Munka Törvénykönyve és végrehajtási utasításainak módosítása	16/1
<i>Országos Tervhivatal elnöke</i>	
2. Élelmiszeripari Minisztérium 1953. éves és IV. negyedéves terv módosítása	16/2
3. Egyes élelmiszeripari termékek szabad felvásárlása	16/3
4/a Széntakarékossági intézkedések	16/4a
4/b Az 1953–54. évi brikett-termelés növelésének lehetőségei	16/4b
<i>Pénzügyminiszter</i>	
5/a A Pénzügyminisztérium jelentése az 1952. évi állami költségvetés végrehajtásáról	16/5a

[5/]b Az ÁEK szakvéleménye a pénzügyminiszter fenti jelentéséhez 16/5b

Igazságügyi miniszter

6. Törvényerejű rendelettervezet a Magyar Népköztársaság bírósági szervezetéről. Napirendről levéve. 16/6

Minisztertanács elnöke

7/a A Minisztertanács ügyrendje. 16/7/a

7/b Egyes kinevezési jogkörök gyakorlása 16/7/b

7/c A miniszteri ügykörök egyes kérdései és a miniszterek fegyelmi felelőssége 16/7/c

Könnyűipari miniszter

8/a Idős és csökkent munkaképességűek foglalkoztatására ksz-ek létrehozása 16/8a

Oktatásügyi miniszter

8/b 1954-ben végző egyetemi hallgatók munkába állítása egyes kérdéseinek szabályozása. Napirendről levéve. 16/8b

Kobó- és gépipari miniszter

8/c Törökszentmiklóson létesítendő ipari technikum tervfeladatának jóváhagyása. Napirendről levéve. 16/8c

Bel- és külkereskedelmi miniszter

8/d 1953. évi magyar–lengyel vegyes bizottsági jegyzőkönyv jóváhagyása 16/8d

Országos Tervhivatal elnöke

8/e A Német Demokratikus Köztársasággal lefolytatott vaskohászati együttműködési tárgyalások jegyzőkönyvének jóváhagyása 16/8e

Bel- és külkereskedelmi miniszter

8/f Magyar–finn árucere-forgalmi tárgyalások 16/8f

Nebézipari miniszter

8/g 1952. június 12-i román–magyar gazdasági együttműködési egyezmény egyes pontjainak módosítása 16/8g

Igazságügyi miniszter

8/h Kormánybizottság kiküldése a polgári törvénykönyv és a büntetőtörvénykönyv elkészítésére 16/8h

Külügyminiszter

- 8/i Safrankó Emánuel felmentése és Szobek András megbízatása a pekingi nagykövetség vezetésével 16/8i
- 8/j Hajdú József felmentése és Safrankó Emánuel megbízatása a berlini nagykövetség vezetésével 16/8j
- 8/k Korbacsics Pál felmentése a berni követség vezetése alól 16/8k
- 8/l Kutas Imre kinevezése rendkívüli követté és meghatalmazott miniszterré, és megbízatása a berni követség vezetésével 16/8l

Igazságügyi miniszter

- 8/m dr. Vida Ferenc legfelsőbb bírósági bíró kinevezése 16/8m

Napirenden kívül

Minisztertanács elnöke

1. Apró Antal kinevezése a Minisztertanács elnökének helyettesévé 16/nk/1

Külügyminiszter

2. Puja Frigyes kinevezése rendkívüli követté és meghatalmazott miniszterré, továbbá megbízatása a stockholmi követség vezetésével, Norvégiára és Dániára kiterjedő hatáskörrel 6/nk/2
3. Kós Péter I. o. követségi tanácsos kinevezése rendkívüli követté és meghatalmazott miniszterré, továbbá megbízatása az újdelhi követség vezetésével 16/nk/3

17.

1953. november 27.

Napirend előtt

Minisztertanács elnöke

- Incze Jenő kinevezésének felvétele a napirendre 17/ne/1

Legfőbb ügyész

- A 7. napirendi pont levétele a napirendről 17/ne/2

Minisztertanács elnöke

- Az 1. napirendi pont tárgyalása és a 2. napirendi pont levétele a napirendről 17/ne/3

Könnnyűipari miniszter

1. A város és községgazdálkodás munkájának megjavítása 17/1

Begyűjtési miniszter

2. 1954. évi szarvasmarha-hizlalási szerződéses akciók beindítása.
Napirendről levéve. 17/2

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

3. A gépállomások önköltségi és pénzügyi tervének módosítása 17/3

Országos Tervhivatal elnöke

4. 1954. évi termelői árrendszer jóváhagyása 17/4

Pénzügyminiszter

- 5/a Az 1954. évi költségvetés összeállításával kapcsolatos egyes
pénzgazdálkodási kérdések rendezése 17/5a
5/b Kulturális és sportalap létesítése. Napirendről levéve. 17/5b

Nebézipari miniszter

6. A szénbányászat bérhelyzete. Javaslat a hiányosságok megszüntetésére 17/6

Legfőbb ügyész

7. Jelentés a közkegyelmi rendelkezések végrehajtásáról. Napirendről levéve. 17/7

Közlekedés- és postaügyi miniszter

- 8/a I. A MÁV ipari vállalatai műszaki dolgozóinak bérrendezése 17/8a
II. A posta vállalatainál foglalkoztatott műszaki dolgozók és főkönyvelők
bérrendezése.

Egészségügyi miniszter

- 8/b A salgótarjáni kórház tervfeladatának jóváhagyása 17/8b

Legfőbb ügyész

- 8/c Az ország területének elhagyására vonatkozó büntető rendelkezések
kiegészítéséről szóló 1950. évi 26. sz. tvr. módosítása 17/8c

Minisztertanács elnöke

- 8/d Az iparba eltávozott volt traktorosok visszaengedése 17/8d

Oktatásügyi miniszter

- 8/e 1954-ben végző egyetemi hallgatók munkába állítása egyes kérdéseinek
szabályozása 17/8e

Bel- és külkereskedelmi miniszter

- 8/f A kereskedelmi tanulóképzés bevezetése 17/8f

<i>Munkaerő-tartalékok Hivatalának elnöke</i>	
8/g Az ipari tanulók téli szünete	17/8g
<i>Bel- és külkereskedelmi miniszter</i>	
8/h Magyar–holland vegyes bizottsági jegyzőkönyv jóváhagyása	17/8h
<i>Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter</i>	
8/i Az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal kollégiuma tagjainak kinevezése	17/8i
<i>Igazságügyi miniszter</i>	
8/j Megyei bírósági elnöki kinevezések	17/8j
8/k dr. Feri Sándor volt legfelsőbb bírósági tanácsvezető állásába visszahelyezése	17/8k
<i>Minisztertanács elnöke</i>	
8/l Nagy Gábor Kossuth-díjának megvonása	17/8l
Napirenden kívül	
<i>Bel- és külkereskedelmi miniszter</i>	
Incze Jenő kinevezése	17/nk/1

18.

1953. december 11.

<i>Begyűjtési miniszter</i>	
1. Az állami begyűjtés hároméves rendszere	18/1
<i>Bel- és külkereskedelmi miniszter</i>	
2. A falusi lakosság ellátása, a falusi kereskedelem megjavítása	18/2
<i>Pénzügyminiszter</i>	
3. November–december havi póthitelek	18/3
4. Állami vállalatok 1953. III. negyedévi beszámoló jelentése és az állami vállalatok 1953. III. és IV. negyedévi pénzügyi terve	18/4
<i>Begyűjtési miniszter</i>	
5. 1954. évi szarvasmarha-hizlalási szerződéses akció beindítása	18/5
<i>Népművelési miniszter</i>	
6. Az állami könyvkiadás 1954. évi terve	18/6

Egészségügyi miniszter

- 7/a Rendelettervezet a védőoltásokról 18/7a
 7/b Rendelettervezet a fertőző betegségek megelőzéséről 18/7b
 7/c Rendelettervezet a mérgek forgalomba hozataláról és felhasználásáról 18/7c

Nehézipari miniszter

- 8/a Budapesti Gáz- és Kokszművek 1954. évi üzemfejlesztésével kapcsolatos beruházási program 18/8a

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

- 8/b Gépállomás telepítési irányelveinek és irányterveinek szabályozása. Napirendről levéve. 18/8b

Nehézipari miniszter

- 8/c Zuglói transzformátorállomás tervezési feladata 18/8c
 8/d Füzesabonyi transzformátorállomás tervezési feladata 18/8d
 8/e A Nehézipari Minisztérium új szervezete. Napirendről levéve. 18/8e

Országos Tervhivatal elnöke

- 8/f Faluvillamosítási természetbeni szolgáltatások rendszere 18/8f

Begyűjtési miniszter

- 8/g Az őszi terménybegyűjtési verseny első helyét elért megye részére 50 000 Ft odaítélése 18/8g

Bel- és külkereskedelmi miniszter

- 8/h Magyar–lengyel, magyar–csehszlovák, magyar–bolgár, magyar–albán, magyar–Német Demokratikus Köztársaság közötti árucserre-forgalmi és fizetési tárgyalás 18/8h
 8/i Magyar–olasz vegyes bizottsági tárgyalás 18/8i
 8/j Magyar–argentín kereskedelmi és pénzügyi egyezmény 18/8j
 8/k 1954. évi magyar–nyugatnémet árucserre-forgalmi tárgyalások 18/8k

Nehézipari miniszter

- 8/l Nehézipari Minisztérium kollégiuma tagjainak kinevezése 18/8l

Könnyűipari miniszter

- 8/m Könnyűipari Minisztérium kollégiuma tagjainak kinevezése 18/8m

Egészségügyi miniszter

- 8/n Egészségügyi Minisztérium kollégiuma tagjainak kinevezése 18/8n

Minisztertanács elnöke

8/o Központi Statisztikai Hivatal kollégiuma tagjainak kinevezése 18/8o

Igazságügyi miniszter

8/p Dr. Magyar József megyei bírósági elnöki kinevezése 18/8p

Bel- és külkereskedelmi miniszter

8/r Lungér István külföldi kiküldetése 18/8r

19.

1953. december 22.

Napirend előtt

Minisztertanács elnöke

Az 5/d pont levétele a napirendről 19/ne/1

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

1. A mezőgazdasági termelés fejlesztése 19/1

Pénzügyminiszter

2/a Az adórendszer és adóbeszedés vizsgálatára kiküldött bizottság jelentése 19/2a

2/b Az 1954. évi adórendszer, a lakosság adóterhelése és az évi adóbevételi terv 19/2b

2/c 1954. I. negyedévi adó és biztosítási díjbevételi terv 19/2c

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

3. Az állatállomány átteleltetése 19/3

Közlekedés- és postaügyi miniszter

4. Az útfenntartó iparág szervezetének átalakítása 19/4

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

5/a Magyar–bolgár növény-egészségügyi egyezmény jóváhagyása 19/5a

Bel- és külkereskedelmi miniszter

5/b Az 1954. évi magyar–kínai árucserre-forgalmi tárgyalások 19/5b

5/c Az 1954. évi magyar–svéd árucserre-forgalmi megállapodás jóváhagyása 19/5c

Igazságügyi miniszter

5/d Az Igazságügy-minisztérium kollégiuma tagjainak kinevezése 19/5d

20.

1953. december 30.

Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter

1. 1954. évi népgazdasági terv 20/1

Pénzügyminiszter

2/a 1954. év I. negyedévének költségvetése 20/2a

2/b [1954. I. negyedévi hitelterv] 20/2b

2/c [1954. I. negyedévi országos pénztári terv] 20/2c

Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter

2/d Tábournoki kinevezések 20/2d

Népművelési miniszter

2/e Kossuth-díj jelölőbizottság kinevezése 20/2e

Napirenden kívül

Legfőbb ügyész

1. Czakó Kálmán kiutazása Bécsbe 20/nk/1

Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter

2. Együttműködési bizottság 20/nk/2

Begyűjtési miniszter

3. Állami begyűjtés többéves rendszeréről szóló tvr. egyes rendelkezéseinek kiegészítése 20/nk/3

21.

1954. január 15.

Pénzügyminiszter

1. Az 1954. évi költségvetés 21/1

2. Vállalati kulturális és sportalap létesítése 21/2

Szakszervezetek Országos Tanácsának elnöke

3. Az országos szocialista munkaverseny néhány szervezési elvének módosítása és a munkaverseny rendszere 21/3

Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter

4. FM gazdaságok és gépállomások alkalmazottainak bérrendezése 21/4
 5. A mezőgazdasági dolgozók bérezésének 1954. évi szabályozása 21/5

Igazságügyi miniszter

6. Törvényjavaslat a bírósági szervezetről 21/6
 7. A szállítási szerződésekre és a döntőbizottsági eljárásokra vonatkozó egyes rendelkezések módosítása 21/7

Nehézipari miniszter

8. A villamosenergia-termelés emelésére szükséges operatív intézkedések 21/8

Népművelési miniszter

9. A képzőművészek helyzetének megjavítása 21/9

Egészségügyi miniszter

10. Rosszindulatú daganatos betegségek elleni küzdelem jelenlegi helyzete, hiányossága és feladatai 21/10

Állami Ellenőrző Központ elnöke

11. Törvényjavaslat a lakosság bejelentéseinek intézéséről 21/11

Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter

12. Beszámoló a Minisztertanács 1953. IV. negyedévi munkatervének teljesítéséről és javaslat az 1954. I. negyedévi munkatervhez 21/12
 13/a Személyi fizetések megállapítása 21/13a

Kohó- és gépipari miniszter

- 13/b Gyakorló szakmunkásotthonok létesítése 21/13b

Közlekedés- és postaügyi miniszter

- 13/c Az 1954. I. negyedévi áru fuvarozási terv 21/13c
 13/d Beruházási programok
 1. Magyar Televízió 21/13d/1

Nehézipari miniszter

2. Ajka II. Erőmű beruházási programja 21/13d/2
 3. A Dorogi Erőmű rekonstrukciója 21/13d/3
 4. Duclos Bányagépgyár beruházási programja 21/13d/4
 5. Mélyfúró Berendezések Gyára beruházási programja.
 Napirendről levéve. 21/13d/5

6. A sárisápi XIX–XX. akna mélyítése és az annavölgyi koncentráció
beruházási programja 21/13d/6
7. Új Bányagépgyár beruházási programja 21/13d/7

Könnnyűipari miniszter

8. Kalocsai Erőmű beruházási programja. Napirendről levéve. 21/13d/8

Élelmiszeripari miniszter

9. Budapesti 1000 vagonos hűtőház beruházási programja 21/13d/9

Nehézipari miniszter

- 13/e Debrecen–országhatár 120 kV-os távvezeték-építés tervezési feladata 21/13e

Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter

- 13/f Az államapparátus racionalizálására megalakítandó bizottság kiküldése 21/13f

Állami Ellenőrző Központ elnöke

- 13/g Az ÁEK kollégium tagjainak kinevezése 21/13g

Külgügyminiszter

- 13/h Kárpáti József állandó ügyvivői megbízatása a Luxemburgi
Nagyhercegség területére 21/13h

Napirenden kívül

Könnnyűipari miniszter

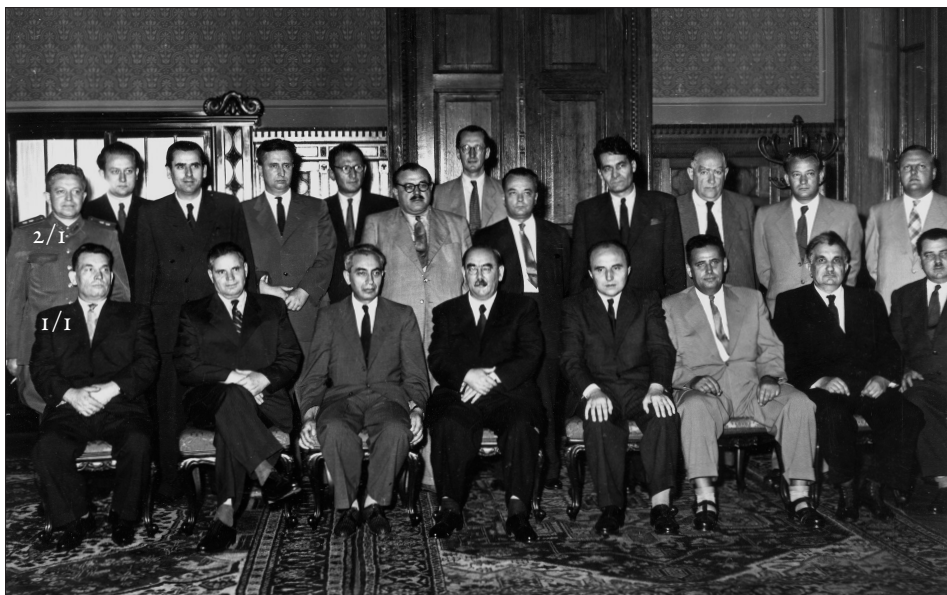
1. Város- és Községgazdálkodási Minisztérium létesítése 21/nk/1

Kobó- és gépipari miniszter

2. Bíró Ferenc kinevezése 21/nk/2
3. Kolos [Richárd] kinevezése 21/nk/3

Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter

4. Körösi [György] kinevezése államvédelmi ezredessé 21/nk/4

Magyar Nemzeti Múzeum / fotó: Rév Miklós

Első sor

1. Zsofinyecz Mihály kohó- és gépipari miniszter
2. Dobi István, az Elnöki Tanács elnöke
3. Gerő Ernő, a minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter
4. Nagy Imre, a minisztertanács elnöke
5. Hegedüs András, a minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter
6. Hidas István, a minisztertanács elnökhelyettese, nehézipari miniszter
7. Szijártó Lajos építésügyi miniszter
8. Szabó János város- és községgazdálkodási miniszter

Második sor

1. Bata István honvédelmi miniszter
2. Szalai Béla, az Országos Tervhivatal elnöke
3. Bognár József bel- és külkereskedelmi miniszter
4. Boldoczki János külügyminiszter
5. Zsoldos Sándor egészségügyi miniszter
6. Altomáre Iván élelmiszeripari miniszter
7. Erdey-Grúz Tibor oktatásügyi miniszter
8. Olt Károly pénzügyminiszter
9. Erdei Ferenc igazságügy-miniszter
10. Bebrits Lajos közlekedés- és postaügyi miniszter
11. Darvas József népművelési miniszter
12. Kiss Árpád könnyűipari miniszter

1.

499

Szigorúan titkos!
Készült 2 példányban.
Kapja: Rákosi Mátyás elvtárs.

Jegyzőkönyv

a Minisztertanács 1953. évi július hó 10-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről

Jelen voltak:

Nagy Imre, a Minisztertanács elnöke,
Gerő Ernő, a Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter,
Hegedüs András, a Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter,
Hidas István, nehézipari miniszter,
Zsófnyecz Mihály, kohó- és gépipari miniszter,
Bata István, honvédelmi miniszter,
Szalai Béla, az Országos Tervhivatal elnöke,
Boldoczki János külügyminiszter,
Olt Károly pénzügyminiszter,
Erdei Ferenc igazságügy miniszter,
Kiss Árpád könnyűipari miniszter,
Bognár József kül- és belkereskedelmi miniszter,
Altomáre Iván élelmiszeripari miniszter,
Tisza István [József] begyűjtési miniszter,
Sziójártó Lajos építésügyi miniszter,
Bebrits Lajos közlekedés- és postaügyi miniszter,
Darvas József népművelési miniszter,
Erdey-Grúz Tibor oktatási miniszter,
dr. Zsoldos Sándor egészségügyi miniszter,
Sebes István, az Állami Ellenőrző Központ vezetője és
Némety Béla, a Minisztertanács Titkársága Elnöki Csoportjának vezetője.

Meghívtak az egyes napirendi pontokhoz:

- 3.) napirendi pont: Herczeg Ferenc elvtárs, Csergő János elvtárs, Noszky Jenő elvtárs és Kocsis Lajos elvtárs.
- 4.) napirendi pont: Herczeg Ferenc elvtárs, Csergő János elvtárs és Galocsik János elvtárs.
- 5.) napirendi pont: Herczeg Ferenc elvtárs, Csergő János elvtárs és Horváth Tivadar elvtárs.
- 6.) napirendi pont: Herczeg Ferenc elvtárs, Szita János elvtárs, Csergő János elvtárs és Mándi Péter elvtárs.
- 7.) napirendi pont: Herczeg Ferenc elvtárs, Szita János elvtárs, Csergő János elvtárs,

Pogácsás György elvtárs, Bérczes Ágoston elvtárs és Németh József elvtárs.

8.) napirendi pont: Szita János elvtárs és Németh József elvtárs.

9.) napirendi pont: Szita János elvtárs és Németh József elvtárs.

10.) napirendi pont: Szita János elvtárs és Császár Károly elvtárs.

11.) napirendi pont: Bérczes Ágoston elvtárs, Szabó János elvtárs és Nagy Károly elvtárs.

A Minisztertanács a következő határozatokat hozta:

Napirendi

pont: Határozat száma: A határozat címe:

1.) 499/1/1953.	Miniszterhelyettesek felmentése és kinevezése.
2.) 499/2/1953.	A Minisztertanács Titkársága szervezeti felépítése és ezzel kapcsolatos személyi változások.
3.)-4.) -----	Napirendről levéve.
5.) 499/5/1953.	Az 1953. évi öntvényzsükséglet biztosítása.
6.) 499/6/1953.	Az 1953. évi folyékony üzemanyag ellátás biztosítása.
7.) 499/7/1953.	Az 1953. III. negyedéves áruszállítási terv.
8.) 499/8/1953.	Az 1953. évi őszi csúcsforgalom előkészítése.
9.) 36/1953./VII.17./	A Vasúti Árufuvarozás Szabályzatának módosítása.
10.) 499/10/1953.	A folyamatos távbeszélő-szolgálat kiterjesztése.
11.) 499/11/1953.	A központi fűtéses lakóházak fűtésének egyes kérdései, rendezése.
12.) 499/12/1953.	Kurcsik László kihelyezése.
13.) 499/13/1953.	Egyetemi tanárok kinevezése.

Napirend előtt:

Nagy Imre elvtárs: Javasolja a Minisztertanácsnak, utasítsa a földművelésügyi minisztert, hogy dolgozza ki

1.) az ingyenes állatorvosi szolgálat kiterjesztése,¹

2.) a tsz-ekből és tszcs-kből való kilépés engedélyezése és a kilépés szabályozása,²
a begyűjtési minisztert, hogy dolgozza ki

1.) a működésüket tovább folytató tsz-ek és tszcs-k beadási kötelezettségének csökkentése,³

1 A Minisztertanács 530710/1/1953 szám alatt hozott nem nyilvános határozatot. A rendelet tervezete nem került a Minisztertanács elé, két nappal később azonban kiadták: 35/1953 (VII.12.) M.T. számú rendelet Az állatorvosi szolgálatok kiterjesztéséről és az állategészségügyi szolgálat fejlesztéséről. MK 1953. 29. szám, július 12.

2 A földművelésügyi miniszternek A termelőszövetkezetekből való kilépés és a termelőszövetkezet felosztása kérdéseinek szabályozása címmel kiadott 4/1953 (IX.25.) F. M. számú rendelete. MK 1953. 48. szám, szeptember 25.

3 A Minisztertanács 530710/2/1953 szám alatt hozott nem nyilvános határozatot, a törvényerejű rendelet tervezete nem került a Minisztertanács elé, két nappal később azonban kiadták: 1953. évi

2.) a begyűjtési hátralékok és a kirótt kártérítések törlése, illetve csökkentése, az igazságügy minisztert, hogy dolgozza ki

1.) az amnesztia,⁴

2.) a kitelepítettek letelepedése⁵ és az

3.) internáló táborok felszámolása tárgyában kiadandó törvények, rendeletek és határozatokhoz szükséges előterjesztéseket.⁶

Darvas József elvtárs: A közvélemény várja az új rendeleteket. Nagy a bizonytalanság. A lehetőséghez képest minél előbb nyilvánosságra kell hozni az új határozatokat.

Gerő Ernő elvtárs: Az árak csökkentésére irányuló határozatokat is minél előbb ki kell vinni a nyilvánosság elé, mert azokat is igen várják.

Nagy Imre elvtárs: Azok már nagy részben kint vannak.⁷

Altomáre Iván elvtárs: A kormányprogram kellemetlen irányban is érezteti hatását, mert a tej-, tojás-, és baromfibeigyűjtés csaknem leállt.

A tanácsok, a sajtó és a rádió útján mindent tegyenek meg, hogy a begyűjtésben ne legyen fennakadás.

Kiss Árpád elvtárs: Felül kell vizsgálni a volt Minisztertanács Elnöksége által hozott határozatokat, mert azok csorbítják a miniszterek jogkörét.

Bata István elvtárs: A Minisztertanács munkatervének elkészítéséhez szükséges, hogy az egyes miniszterek a területükön adódó legsürgősebb feladatokat egy hét alatt adják be a Minisztertanácshoz.

10. számú tvr. A beadás elmulasztása miatt kivetett kártérítések törlése, a beadási hátralékok elengedése, valamint a termelőszövetkezetek beadási kötelezettségének 10%-os csökkentése címmel. MK 1953. 29. szám, július 12.

4 Az MDP KV Politikai Bizottsága 1953. július 15-i ülésére Erdei Ferenc terjesztette be az amnesztiaira vonatkozó javaslatot. A PB a javaslatot nem fogadta el, úgy döntött, hogy átdolgozva egy héten belül terjesszék újra a testület elé. Erre a testület július 22-i ülésén került sor. Az amnesztiairrendelet kidolgozásánál a Szovjetunióban 1953. március 27-én megjelent amnesztiairrendeletet vették alapul, de a szabadon bocsátandók körét ettől eltérően határozták meg. A testület elé terjesztett javaslat szerint az elítéltek és az előzetes letartóztatásban lévők száma ekkor 39 547 fő volt, s közülük 24 935 fő szabadult volna közkegyelemmel, a többiek a közkegyelemből kizártak kategóriájába tartoztak (MNL M-KS 276. f. 53/127. ő. e). A közkegyelemről a Minisztertanács 1953. július 24-én tárgyalt (lásd a 3. számú, július 24-i jegyzőkönyvet), de a törvényerejű rendelet tervezete nem található a jegyzőkönyv mellett. A jogszabályt az 1953. évi 11. számú törvényerejű rendelettel tették közzé. MK 1953. 32. szám, július 26.

5 Lásd a július 24-i, 3. számú jegyzőkönyvet.

6 A rendőrhatósági őrizet alá helyezés (internálás) intézményének megszüntetése, valamint a kitiltások feloldása 1.034/1953 (VII. 26.) Mt.h. számú minisztertanácsi határozat (MK 1953. 32. szám, július 26.).

7 Az árleszállításról az MDP KV és a Minisztertanács 1.047/1953 (IX.6.) számú közös határozata (MK 1953 43. szám, szeptember 8.) és az Országos Tervhivatal elnökének ehhez kapcsolódó 2.800-50/1953 (IX.6.) O.T.A.H. számú rendelete (MK 1953. 43. szám, szeptember 8.) csak hetekkel később intézkedett.

Nagy Imre elvtárs: Fel kell venni a munkatervbe az iparendélyek adásának szabályozását.⁸

A Minisztertanácshoz beküldött előterjesztések nagy része elavult. Ezeket visszaküldjük a miniszter elvtársaknak, hogy dolgozzák át az új szempontok szerint.

A Minisztertanács – Nagy Imre elvtárs javaslatára – Rákosi Máttyás elvtársnak a Minisztertanács élén kifejtett odaadó, eredményes és jó munkájáért elismerését fejezi ki.

A Minisztertanács az átszervezés előtt beérkezett előterjesztéseket visszaküldi az előterjesztőknek azzal, hogy azokat az új szempontok szerint dolgozzák át.

1/1

1.) Miniszterhelyettesek felmentése és kinevezése⁹

8 Lásd a július 31-i, 4. számú jegyzőkönyvet.

9 A miniszterelnök bejelentette, hogy az 1953. évi VI. törvénnyel (A Magyar Népköztársaság Alkotmányának módosításáról. MK 1953. 28. szám, július 7.) elrendelt minisztériumi összevonások miatt szükséges az egyes miniszterhelyettesek felmentése és ismételt kinevezése. Indítványozta, hogy a Minisztertanács tegyen előterjesztést az Elnöki Tanácshoz a felmentésekre és kinevezésekre. Kinevezni javasolta Piros Lászlót a belügyminiszter első helyettesévé, Györe Józsefet és Dékán Istvánt a belügyminiszter helyettesévé; egyben javasolta Pöcze Tibor, a miniszter első helyettese és Varga András miniszterhelyettes felmentését. Javasolta, hogy Kossa Istvánt nevezzék ki a kohó- és gépipari miniszter első helyettesévé, Bíró Ferencet – felmentve a közgépipari miniszter első helyettesének tisztéből – a kohó- és gépipari miniszter helyettesévé, Karádi Gyulát, az általános gépipari miniszter első helyettesét felmentése után a kohó- és gépipari miniszter helyettesévé, Fock Jenőt és Hidas Ferencet, az általános gépipari miniszter helyetteseit felmentésük után a kohó- és gépipari miniszter helyetteseivé, Kincses Istvánt, a közgépipari miniszter helyettesét felmentése után a kohó- és gépipari miniszter helyettesévé. Indítványozta a kohászati miniszter első helyettese, Selmeczi Béla és Komjáthy László miniszterhelyettes felmentését, Czottner Sándor kinevezését a nehézipari miniszter első helyettesévé, Szabó Gergely kinevezését a nehézipari miniszter helyettesévé; Bese Vilmos, a vegyipari miniszter helyettese felmentését és kinevezését a nehézipari miniszter helyettesévé, továbbá Havrán Istvánnak, a bánya és energiaügyi miniszter első helyettesének, Tihanyi Alajosnak, a bánya és energiaügyi miniszter helyettesének, illetve Lőrincz Imrének és Csabai Istvánnak, a vegyipari miniszter helyetteseinek felmentését. A könnyűipari miniszter első helyettesévé Ajtai Miklós felmentésével egyidejűleg Szabó Jánost javasolta kinevezni. Ajtai a könnyűipari miniszter helyettesévé szándékozta kineveztetni. Földi László könnyűipari miniszterhelyettest javasolta megerősíteni tisztségében. Csikós Nagy Béla, a helyi ipar miniszterének első helyettese felmentését javasolta, és kinevezését a könnyűipari miniszter helyettesévé, indítványozta Palitz Mihály, a helyi ipar minisztere helyettesének felmentését is. A Földművelésügyi Minisztériumban Keresztes Mihály első helyettes, illetve Márczis Antal, Szőke Máttyás és Hont János miniszterhelyettesek megerősítését javasolta. Serflek Gyulát, az állami gazdaságok és erdők miniszterének első helyettesét fel kívánta mentetni, és indítványozta kinevezését a földművelésügyi miniszter helyettesévé. Halász Péter földművelésügyi miniszterhelyettes felmentését is javasolta.

Előadó: Nagy Imre elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Földművelésügyi Minisztérium miniszterhelyetteseinek megerősítése jelenleg nem szükséges. Dolgozzanak tovább, s döntést a végleges átszervezés során hozunk.

Házi elvtársat az ÁEK elnökévé kell kinevezni.

Szalai Béla elvtárs: Szita elvtársat az OT helyettes elnökévé nevezze ki a Minisztertanács.

Hegedüs András elvtárs: Nemcsak a földművelésügyi miniszterhelyettesek, hanem az ÁGEM miniszterhelyettesei is problémát okoznak.

Koczor Lajos és Serflek Gyula elvtársakat az FM miniszterhelyettesévé nevezze ki a Minisztertanács.

Gerő Ernő elvtárs: Pócze Tibor elvtársat az Országos Rendőrkapitányság vezetőjévé és rendőr vezérőrnaggyá kell kinevezni.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi változtatásokkal fogadta el:

- a.) Szita János elvtársat felmentette a Minisztertanács Hivatala csoporttitkári teendői alól, és az OT elnökhelyettesévé kinevezte.
- b.) A Minisztertanács előterjesztést tesz a Népköztársaság Elnöki Tanácsához, hogy
 - 1.) Koczor Lajost, az ÁGEM miniszterének első helyettesét mentse fel, és a földművelésügyi miniszter helyettesévé nevezze ki.
 - 2.) Pócze Tibor elvtársat rendőr vezérőrnagyi rangban az Országos Rendőrkapitányság vezetőjévé nevezze ki.
 (Határozatok Tára csatolva.)¹⁰

Apró Antal az építésügyi miniszter első helyettesévé kívánta kineveztetni, Kilián József és Brutyó János építésügyi miniszterhelyetteseket pedig funkciójukban megerősíteni. Kökény Mihályt, az építőanyag-ipari miniszter első helyettesét felmentésre javasolta. Katona Antal a közlekedés- és postaügyi miniszter első helyettese lenne a korábbi első helyettes, Prieszol József egyidejű felmentése mellett, akit ugyanide miniszterhelyettesnek akart kineveztetni. Földvári László korábbi közlekedésügyi miniszterhelyettesét is fel kívánta menteni, és a közlekedés- és postaügyi miniszter helyettesévé kinevezni. A postaügyi miniszter első helyettesét, Szentpáli Bélát, illetve helyettesét, Benkő Józsefet szintén felmentésre javasolta. Jánosi Ferencet, a Minisztertanács Hivatalának csoporttitkárát felmentése után a népművelési miniszter első helyettesévé javasolta kinevezni, míg a korábbi első helyettes, Nonn Györgyöt a miniszter helyettesévé. Mihályfi Ernőt a népművelési miniszterhelyettesi posztban javasolta megerősíteni, míg Erdei Sándort e tisztségből felmenteni. Felmentésre javasolta Andics Erzsébetet, a felsőoktatási miniszter első helyettesét és Jóború Magdát, a közoktatásügyi miniszter első helyettesét is: őket az oktatásügyi miniszter helyettesének javasolta, Kónya Alberttel, a felsőoktatási miniszter korábbi helyettesével együtt. Indítványozta továbbá Házi Árpád kinevezését az Állami Ellenőrző Központ elnökévé.

10 A Minisztertanács 499/1/1953 számú nem nyilvános határozatával a bejelentést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal tudomásul vette, és előterjesztést tett az Elnöki Tanácsához. Az Elnöki

2.) Minisztertanács Titkárságának szervezeti felépítése és az ezzel kapcsolatos személyi kérdések¹¹

Előadó: Nagy Imre elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A KÖZELBIZ nem kerülhet a Könnyűipari Minisztérium felügyelete alá. Tartozzék Gerő elvtárshoz.

Szűjártó Lajos elvtárs: Az Építészeti Tanács és az Országos Építési Hivatal nem ellentétes szervek. Ilyen kis országban nem szükséges a különválasztásuk.

Darvas József elvtárs: A Minisztertanács Titkársága a tervezet szerint szükségtelenül nagy létszámú. Nem kell külön előadó a rádióra, külön előadó a sajtóra, mert egy előadó is ellátja mindkét feladatot.

Az Építészeti Tanácsot nem lehet a Népművelési Minisztériumba sorolni.

Gerő Ernő elvtárs: A Titkárság létszáma – átmenetileg szükséges, de később csökkenthető.

Az OTSB igen fontos szerv. Különös tekintettel kiváló sporteredményeinkre, nem látszik biztosítottnak, hogy az Egészségügyi Minisztérium eredményesen el tudja vezetni.

Az OLB tartozzék a Minisztertanács felügyelete alá, de ezt a hatáskört egyelőre át kell ruházni a pénzügyminiszterre.

Az Építészeti Tanács és az Országos Építési Hivatal nem olvasztható egybe. Helyes megoldás az lesz, ha a két szervnek közös elnöke lesz.

Erdői Ferenc elvtárs: A Vízügyi Főigazgatóság a tervezet szerint az ipari csoporthoz tartozik. Ez nem helyes, tartozzék a mezőgazdasági csoporthoz.

Az előadókat nem minisztériumok szerint, hanem termelési ágak szerint kell beállítani.

Bognár József elvtárs: Nem helyes, hogy külön SZÖVOSZ és külön kereskedelmi előadó van. Nem helyes, hogy a Titkárság vezetője visszautasíthatja az előterjesztést.

Tanács július 13-án hozott határozatával a felsoroltakat felmentette, illetve kinevezte. A Minisztertanács 530716/1/1953 számú nem nyilvános határozata alapján július 16-án és 20-án döntött Háy Lászlónak, a külkereskedelmi miniszter első helyettesének, Császár János miniszterhelyettesnek, Gondos Istvánnak, a belkereskedelmi miniszter első helyettesének, Tausz János, Halász János és Szemelka Jenő miniszterhelyetteseknek, Szalai Bélának, a Minisztertanács Hivatala vezetőjének, Csergő Jánosnak, Erdős Jánosnénak, Jánosi Ferencnek, Pogácsás Györgynek, Szita Jánosnak, a Minisztertanács Hivatala csoporttitkárainak felmentéséről, illetve Háy Lászlónak a bel- és külkereskedelmi miniszter első helyettesévé, Szobek Andrásnak, Tausz Jánosnak, Sebes Sándornak és Halász Jánosnak miniszterhelyettesévé történő kinevezéséről. HT 1953. 16. szám, július 18.

11 A jegyzőkönyv mellett nem található előterjesztés, csupán a 499/2/1953. számú minisztertanácsi határozat tervezete, amely előterjesztésként szolgált. Ebben a Minisztertanács Hivatala helyébe lépő Titkárság létszámát 57 főben állapították meg, kimondták, hogy a Titkárság vezetőjét a Minisztertanács javaslatára az Elnöki Tanács, helyettesét és a csoportvezetőket a Minisztertanács nevezi ki, meghatározták továbbá a Minisztertanács elnökének és első helyetteseinek felügyelete alá tartozó hivatalokat és intézményeket.

Hidas István elvtárs: A Titkárság vezetője ne utasíthassa vissza az előterjesztéseket. Túl nagy az apparátus létszáma. A Nehézipari Minisztérium vonalán pl. felesleges két előadó.

A Vízügyi Főigazgatóság tartozzék az ipari csoporthoz. Az ipar több rizst fogyaszt, mint a mezőgazdaság.

Altomáre Iván elvtárs: Az előadók minisztériumonként legyenek. Ez így van a Szovjetunióban is. Helyes, ha a Titkárság vezetője visszautasíthatja az előterjesztéseket, mert ezzel sok időt takarít meg a Minisztertanács.

Zsoldos Sándor elvtárs: Egyetért Gerő elvtárs véleményével. Az Egészségügyi Minisztériumnak előbb fel kell készülni az OTSB vezetésére.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács megbízza az igazságügyi minisztert, hogy 1953. december 31-ig a KDB szervezeti hovatartozását szabályozó előterjesztést hozzon a Minisztertanács elé.¹²

A Minisztertanács az előterjesztést a következő módosításokkal és kiegészítésekkel fogadta el:

- a.) Jóváhagyja a Minisztertanács Titkárságának szervezeti felépítését és létszámát azzal, hogy ezt a létszámot később csökkenteni kell.
- b.) A Minisztertanács Némety Bélát a Minisztertanács Hivatala helyettes vezetői beosztása alól felmentette és az Elnöki Csoport vezetőjévé kinevezte.
- c.) Papp Istvánt, a Minisztertanács Hivatala Terv- és Pénzügyi Csoport titkárságának helyettes vezetőjét felmentette és a Minisztertanács Titkársága Ipari Csoport vezetőjévé kinevezte.
- d.) Pogácsás Györgyöt, a Minisztertanács Hivatala Mezőgazdasági Csoport titkárát felmentette és a Minisztertanács Titkársága Mezőgazdasági Csoport vezetőjévé kinevezte.
- e.) Rigler Györgyöt a Minisztertanács Hivatala Kulturális Titkárságának felsőoktatási előadóját felmentette és a Minisztertanács Titkársága Kulturális Csoportjának vezetésével ideiglenesen megbízta.
- f.) A Minisztertanács felügyelete alá tartozó önálló szervek tekintetében a javaslatot a következő módosításokkal fogadta el:
 - 1.) A KÖZELBIZ-t a Könnyű- és a Helyi Ipar Minisztériuma felügyelete alól Gerő elvtárs felügyelete alá helyezi.
 - 2.) Az Építészeti Tanácsot Gerő elvtárs felügyelete alá kell helyezni úgy, hogy elnöke az Országos Építésügyi Hivatal elnöke legyen.
 - 3.) Az OTSB-t a Minisztertanács felügyelete alá kell helyezni addig, amíg az Egészségügyi Minisztérium fel nem készül az Országos Testnevelési Sport Bizottság átvételére.
 - 4.) Az Országos Létszám Bizottságot a Minisztertanács felügyelete alá

12 A minisztertanács jegyzőkönyvekben nincs nyoma ilyen előterjesztésnek.

kell helyezni azzal, hogy vezetésével ideiglenesen a pénzügyminisztert bízta meg.
(Határozat csatolva.)¹³

1/3

3.) A kohókokszt gyártására alkalmas szénkészletek feltárása

Előadó: Hidas István elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette azzal, hogy Hidas elvtárs egy héten belül új javaslatot terjesszen a Minisztertanács elé.¹⁴

1/4

4.) Az 1953. évi hazai kohókokszt termelés növelése

Előadó: Hidas István elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette azzal, hogy Hidas elvtárs egy héten belül új javaslatot terjesszen a Minisztertanács elé.¹⁵

1/5

5.) Az 1953. évi öntvényzsükséglet biztosítása¹⁶

13 A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal az előterjesztést elfogadta. A tervzetből a feladatok közül kihagyták a Minisztertanács elé kerülő ügyek szakszerűségének ellenőrzését, a határozatok megszövegezését és a végrehajtás ellenőrzését, valamint a hiányosan előkészített előterjesztések visszaadásának jogát. A határozatot lásd a Mellékletben (1.).

14 Erre csak az 1953. augusztus 7-i ülésen került sor. Lásd az 5. számú jegyzőkönyvet.

15 Lásd az augusztus 7-i, 5. számú jegyzőkönyvet.

16 A június 5-én kelt előterjesztés szerint az öntödék fejlődése nem tartott lépést a gépipar fejlődésével. Az öntvényellátás terén mutatkozó hiányosságok okát abban látták, hogy nem hajtották végre a selejt csökkentésére vonatkozó párt- és kormányhatározatokat, az 1950–1952-re tervezett beruházások csak részben valósultak meg, az öntvényfelhasználó vállalatok elhanyagolták saját öntödék fejlesztését, a szakmunkáshiány miatt nem sikerült az öntödékben második és harmadik műszakot indítani, hiányzik a megfelelő öntvénygazdálkodási rendszer, az öntőipari munkások bére nem ösztönző, valamint az öntödék anyagellátása – főleg minőségi vonatkozásban – nem megfelelő.

A felhasználó tárcák öntvényigénye lényegesen magasabb volt a termelési tervszámoknál, amit úgy próbáltak áthidalni, hogy felülvizsgálták és csökkentették a nagyobb vállalatok túlzott igényeit. Az öntödék kapacitását elsősorban a hosszú lejáratú exportkötelezettségek teljesítésére, a Honvédelmi Minisztérium igényeire és az egyéb kiemelt gyártmányok és beruházások szükségleteire fordították, folyamatosan felülvizsgálták az öntödék kapacitásemelésének lehetőségét, és szervezeti intézkedésekkel, valamint belső beruházások átcsoportosításával próbálták növelni a kapacitást. Mindezek ellenére továbbra sem tudták fedezni az igényeket, még a kiemelt szükségleteket sem. Az előterjesztők éppen ezért azt javasolták, hogy az öntvényfelhasználó ágazatokat kötelezzék igényeik felülvizsgálatára, illetve arra, hogy ahol ez megvalósítható, ún. szürkeöntvényt használjanak az acél vagy temperöntvény helyett. Indítványozták, hogy az Országos Tervhivatal az érintett minisztériumok bevonásával 1953. július 15-ig terjesszen a Minisztertanács elé javaslatot az öntvénygazdálkodás rendjére és szervezetére vonatkozóan, illetve dolgozzák ki az öntödei kapacitás felmérésének és nyilvántartásának módszerét. A kapacitás jobb kihasználása érdekében javasolták,

Előadó: Zsofinyecz Mihály elvtárs

Zsofinyecz Mihály elvtárs: Az előterjesztés júniusban készült, s így a határidőket általában módosítani kell.

A 4. oldalon a táblázat alatti szöveget módosítani kell úgy, hogy az OT elnöke július 31-ig vizsgálja meg, hogy a Bányagépgyár acélöntödéjének 4 és az öntöde Kovácsológyárának 8 millió Ft adható-e.

A Vulkán Vasöntöde fejlesztésére szánt 3 millió Ft-ot és az Öntöde és Kovácsológyár fejlesztésére szánt 2 millió Ft-ot lakásépítésre és más szociális szükséglet kielégítésére kell fordítani.

Gerő Ernő elvtárs: A II. rész A/1 és B/1 pontjait úgy kell megfogalmazni, hogy a miniszteri felelősség jobban kidomborodjék.

A beruházásokról ne döntsön most a Minisztertanács, hanem csak a beruházások generális felülvizsgálatánál.

A II/C/1/a. pontban felvetett kollektív felelősség helytelen. Az fizessen, aki selejtet gyárt. Ugyanott a b./ pontban lévő megszorítások bevezetése éppen a pénzbírságok eltörlése idején, szintén helytelen.

Bebrits Lajos elvtárs: A MÁV öntödei elavultak. Ezekben nem lehet előállítani a MÁV szükségletét fedező termékeket. Minden ellenérv ellenére a MÁV öntödeit fejleszteni kell, addig azonban, amíg nem lesz önellátó, a Nehézipari Minisztérium feladatává kell tenni, hogy a MÁV igényeit kielégítse.

Olt Károly elvtárs: A II/C/3. pontban a 3%-os céljutalmazási % magas.¹⁷ Még egyszer felül kell bíráltni.

Herczeg Ferenc elvtárs: A MÁV igénye a nehéziparral szemben nem alapos. Ha a MÁVAG ezután is a MÁV-nak dolgozik, akkor a mezőgazdaság részére fontos szivattyúgyártás visszaesik.

hogy a minisztériumok fejlesszék fel a 2. és 3. műszakokat, a legkorszerűbb öntödékekben pedig a folyamatos termelést. Az érintett minisztériumoknak gondoskodniuk kell a gépesítésről, az öntödék gépi berendezésének jobb karbantartása érdekében a vállalatok TMK szervezetén belül önálló öntödei részleget kell létrehozni. Az öntvényellátás javítása érdekében az előterjesztők az öntödék beruházására a népgazdasági tartalékból további 55 millió Ft-ot igényeltek. A külkereskedelmi szervek feladatává kívánták tenni, hogy soron kívül biztosítsák az öntödei importberendezések behozatalát. Intézkedéseket kívántak tenni a selejt csökkentése érdekében is, pénzbüntetés, illetve selejtcsökkentési prémium bevezetésével. A terv teljesítésére, illetve túlteljesítésére ösztönző prémium bevezetését is tervezték, valamint a minőségi termelés érdekében munkaversenyt kívántak indítani. Szükségesnek tartották, hogy átképző tanfolyamok útján még az év folyamán gondoskodjanak 400 fő öntödei munkás beállításáról és évi 350 fő öntőszakmunkás utánpótlás biztosításáról.

17 A II/C/3. pont szerint a terv teljesítésére, illetve túlteljesítésére való ösztönzés érdekében az illetékes miniszter az egyes öntödék műszaki és munkabérelapjának legfeljebb 3%-át kitevő jutalmazási alapot engedélyezhet.

Csergő János elvtárs: A „munkacsoport” kifejezés „munkásokra” való változtatása nehéz, mert 4-5 ember közül, akik egy csoportban dolgoznak, nehéz megállapítani, hogy ki gyárt selejtet.

Bebrits elvtárs kifogása nem alapos, mert nem a felszerelés hiánya miatt nem készítik a gőzhengereket, hanem azért, mert nagy körültekintést igénylő munka, s a MÁV öntöde nem szívesen vállalja. A gőzhengergyártást a MÁV-nak át kell venni.

Bebrits Lajos elvtárs: A MÁV nem veszi át, mert nincs meg a gyártáshoz szükséges gépi felszerelés.

Zsofinyecz Mihály elvtárs: *Bebrits* elvtárs kifogása valóban nem alapos, mert nem gépi munkáról, hanem kézi formázásról van szó. A MÁV öntödei nem dolgoznak teljes kapacitással.

Gerő Ernő elvtárs: Mivel *Bebrits* elvtárs több elvtárs érve ellenére sem vállalja az öntödei önellátást, javasolja, hogy *Hidas István*, *Zsofinyecz Mihály*, *Szalai Béla*, *Bebrits Lajos* és *Csergő János* elvtársakból álló bizottság vizsgálja felül a kérdést, és hozzon döntést.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal és kiegészítésekkel fogadta el:

- a.) A határozati javaslat A/1, B/1/2 pontjait át kell szövegezni úgy, hogy abból a miniszter személyi felelőssége jobban domborodjon ki.¹⁸
- b.) A határozati javaslat B/2/a. pontjában szereplő határidőt augusztus 15-re módosította.¹⁹
- c.) A határozati javaslat B/2/b. pontjában szereplő augusztus 20-ai határidőt szeptember 15-re kell módosítani.²⁰
- d.) A határozati javaslat B/3/a. pont első két bekezdését törölni kell.²¹
- e.) A határozati javaslat B/3/a. pontjában (4. oldal) a Bányagépgyár Acélöntödéje részére 4 millió Ft-ról és az Öntöde és Kovácsoló Gyar vasöntödéje részére szükséges 8 millió Ft-ról a Minisztertanács nem döntött. A fenti összegek szükségességét a beruházások felülvizsgálatánál kell eldönteni.
- f.) A határozati javaslat B/3/a. pontjának 4. bekezdésében (4. oldal) szereplő *Vulkán Vasöntöde* fejlesztésére 3 millió Ft-ot, az *Öntöde* és *Kovácsoló Gyar* fejlesztésére pedig 2 millió Ft-ot a kohó- és gépipa-

18 A határozat az érintett miniszterek kötelességévé tette az öntvény szükséglet felülvizsgálatát.

19 A hivatkozott pontban az öntödékben a 2. és 3. műszak bevezetéséről intézkedtek. Az eredeti határidő július 31. volt.

20 A hivatkozott pontban rendelkeztek arról, hogy a miniszterek – elsősorban ún. kismechanizáció útján – gondoskodjanak öntödék gépesítéséről, a KGM dolgozza ki az ehhez szükséges títusterveket, az OT elnöke pedig gondoskodik a gépi berendezések tervbe állításáról.

21 A törlésre javasolt szöveg első bekezdése arról szólt, hogy az 1954. évi öntvényellátás javítása érdekében a népgazdasági beruházási (építési) tartalékból 40 millió forintot engedélyeznek a felsorolt öntödék építkezéseinek 1953. évi befejezése céljából, a második bekezdés a Bányagépgyár acélöntödéje, valamint az Öntöde és Kovácsológyár vasöntödéje számára szükséges összegek biztosítására vonatkozott.

ri miniszter lakásépítkezésre és szociális beruházásokra fordíthat az általános lakásépítési kereten belül.

- g.) A határozati javaslat C/1/a. pontjában szereplő „munkacsoport” helyett „munkások” kifejezést kell használni.²²
- h.) A határozati javaslat C/1/b. pontját törölni kell.²³
- i.) A határozati javaslat C/3. pontjának első bekezdésében szereplő 3% céljuttalmazási alapot a pénzügyminiszter vizsgálja felül, mivel ez túlzottnak látszik.²⁴
- j.) A Minisztertanács a MÁV öntödék fejlesztésének kivizsgálására és a határozati javaslatban a MÁV-ra vonatkozó feladatok megoldására és eldöntésére az alábbi kormánybizottságot küldi ki: Hidas István, Zsofinyecz Mihály, Szalai Béla, Bebrits Lajos és Csergő János elvtársakat.

(Határozat csatolva.)²⁵

6.) Az 1953. évi folyékony üzemanyag ellátás biztosítása²⁶

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: A KPM 60 000 tonna gázolajat kapott, de ebből már 30 000 tonnát elhasznált. Kér újabb 100 000 tonnát.

1/6

22 A hivatkozott pontban a selejtet okozó munkásról és „munkacsoportról” volt szó. A javítás bekeült a végleges határozatba.

23 A törlendő rész így hangzott: „A kártérítést egyszerre kell levonni; több részletben történő levonása csak akkor engedélyezhető, ha a levonás a dolgozót terhelő egyéb levonásokkal együtt a 30/1953./I.31./M.T. sz. rendelet 55.§-ában megszabott mértéket meghaladja.”

24 A határozatban a céljuttalom százalékos aránya már nem szerepel, helyette úgy fogalmaznak, hogy a juttalmazási alap mértékét a pénzügyminiszterrel egyetértésben kell megállapítani.

25 A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 499/5/1953. szám alatt hozott nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta. Rendelkezett az öntvényekkel való gazdálkodásról, a gyártókapacitás felméréséről és a kapacitás jobb kihasználásáról, a szükséges beruházásokról, az öntvényimportról, az öntödék távlati fejlesztéséről, a selejtsökkentésről, az öntödei termelés minőségének emelését célzó munkaversenyről.

26 Az Országos Terhivatal és a Közlekedésügyi Minisztérium megbízottjai az érdektelt minisztériumok képviselőivel egyetértésben felülvizsgálták az összes jelentősebb minisztérium 1953. évi teljesítményi tervét és üzemanyag-szükségletét. A vizsgálat alapján arra a következtetésre jutottak, hogy a Közlekedésügyi Minisztérium kivételével az üzemanyag-mennyiség elegendő. A Közlekedésügyi Minisztériumnál 6100 tonna jogos többletigény mutatkozott, de valamennyi tárca többletigényt nyújtott be, amit részletesen meg is indokolt. A többletigények kielégítésére az OT az ún. átmenő készletek és az állami tartalék terhére a minisztériumoknak az I. és II. negyedév során különböző pótkiutalásokat biztosított. Az előterjesztők a megtakarítási és importlehetőségek figyelembevételével vázolták az igények kielégítésének lehetséges módjait.

A KPM tervét teljesíteni tudja, de a túlteljesítéshez több gázolaj szükséges. Ha nem is 100 000 to-t, de lehet adni részükre gázolajat.

Mándi elvtárs javasolta, hogy a HM-től el kell venni a gázolajat. Ez csak úgy helyes, hogy a III. negyedévben átadott mennyiséget a HM a IV. negyedévben visszakapja.

Ugyancsak Mándi elvtárs javasolja, hogy 5%-os csökkentést vezessünk be a minisztériumoknál. Ez helytelen.

A KPM azért használ fel annyi gázolajat, mert nem helyes a prémium rendszere. A prémium rendszert át kell alakítani úgy, hogy az üzemanyag megtakarítás felé tolódjon el a súlypont.

A KPM tartsa be az üzemanyag tervét, és ne kérjen minden hó végén újabb és újabb segítséget.

Herczeg Ferenc elvtárs: A KPM javíthatja helyzetét azzal is, ha az üzemanyag megtakarítással egy sorban a tonnasúly növelését is premizálja, és irányt vesz a pótkocsik nagyobb igénybevételére.

Hegedüs András elvtárs: Az aratás és cséplés a vártnál több üzemanyagot igényel.

Kb. 5-6000 to vegyes terméket kell tartalékolni, hogy zavar ne következhesse be. Az FM a traktorokat csak december 30-ra tudja átalakítani és kijavítani.

Bata István elvtárs: A HM üzemanyag átütmezés megoldható, de az utóbbi időben több elvtárs a HM megkérdezése nélkül rendelkezik a HM anyagával, s ez helytelen.

Hidas István elvtárs: A 7. oldalon lévő „megjegyzés”-hez fűzött előterjesztői vélemény el kell hagyni, mert egyelőre teljesíthetetlennek látszik a feladat.

Bebrits Lajos elvtárs: Az üzemanyagkeretet globálisan 10%-kal is le lehet szállítani, mert a Tefu végzi a szállítást, nem a minisztériumok.

A KPM – ettől függetlenül – azért kér minden hónap végén üzemanyagot, mert az OT a múlt évben leszállította az üzemanyag kiutalási keretét, míg a szállítási terv változatlan maradt, s az így keletkezett különbséget azóta sem tudta kiküszöbölni a minisztérium.

Herczeg Ferenc elvtárs: több vállalatnál van üres járat, mert egyik városból a másikba szállítanak, de vissza üresen mennek a gépkocsik.

Javasolja, hogy ezeket a gépkocsikat irányítsák a helyi Tefu-hoz rakományért, s a KPM problémája megoldódik.

Hidas István elvtárs: Ellene van a globális üzemanyag csökkentésnek és javasolja, hogy ezt szervenként döntsék el.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal és kiegészítésekkel fogadta el:

- a.) A Honvédelmi Minisztérium évi folyékony üzemanyag keretének változás nélkül hagyása mellett a III. negyedévről 1700 tonna gázolajat a HM-től el kell venni, és a Közlekedésügyi Minisztérium rendelkezésére kell bocsátani, melyet szükség szerint a IV. negyedévben a Honvédelmi Minisztériumnak vissza kell szolgáltatni.
- b.) A Közlekedésügyi Minisztérium gázolaj ellátásának megjavítására a Földművelésügyi Minisztérium a Könnyűipari Minisztérium, a Be-

gyűjtési Minisztérium, a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium, a Honvédelmi Minisztérium, valamint a Belügyminisztérium kivételével a minisztériumi gázolaj kereteket 5%-kal csökkenteni kell. Ezt az 5%-ot kitevő gázolajkeretet az aratás és cséplés munkálatainak zavartalan biztosításához szükséges tartalékkeret biztosítására kell fordítani. Az OT elnöke az aratás és cséplés biztosítására mintegy 5-6000 tonna vegyes folyékony üzemanyagot tartalékoljon, melyet az FM szükség esetén igénybe vehet.

Ugyanakkor a Földművelésügyi Minisztériumnál is fokozottabb takarékoságot kell az üzemanyag területén bevezetni.

- c.) A határozati javaslat 4. pontjában szereplő (6. oldal) szeptember 30-i határidőt december 30-ra kell módosítani.²⁷
 - d.) A közlekedésügyi miniszter a szállító vállalatoknál szüntesse meg a vezetők és műszakiak tervteljesítés és terv túlteljesítés alapján való premizálását. A premizálás fő célkitűzése az üzemanyag megtakarítás, raksúlyemelés és pótkocsi beállítás legyen.
 - e.) A közlekedésügyi miniszter gondoskodjék arról, és rendszeresen ellenőrizze, hogy az üzemanyagokat egyenletesen használják fel egy-egy hónapon belül is, hogy ezáltal a rendelkezésre álló mennyiségek kimerülése miatt ne következzenek egy-egy hónap vagy negyedév végén jelentős mértékű leállás. A Minisztertanács leszögezi, hogy a Közlekedésügyi Minisztériumnak a részükre megállapított üzemanyag mennyiségből kell a szállításokat biztosítani.
 - f.) A határozati javaslat 7. pontjának megjegyzését el kell hagyni azzal, hogy a nehézipari miniszter vizsgálja felül, hogy a gázolaj termelési terv 20 000 tonnával való csökkentése elfogadhatatlan-e.²⁸
 - g.) A határozati javaslat 10. pontjában az üzemanyag biztosításáért a nehézipari miniszter felelős.²⁹
- (Határozat csatolva.)³⁰

27 Az előterjesztés üzemanyag-takarékosság céljából azt javasolta, hogy az összes izzófejjel működő traktort 1953. szeptember 30-ig állítsák át az ún. „F” hosszúpárlat használatára.

28 A „megjegyzés” így hangzott: „A VIM éves gázolajtermelési tervét 20 000 to-val csökkenteni kívánja (helyette 20 000 to »F« párlat gyártását tervezi). A VIM által javasolt tervcsökkentés elfogadhatatlan.”

29 Tekintettel arra, hogy az előterjesztés a minisztériumi átszervezés előtt készült, felelősként még az általános gépipari minisztert jelölte meg.

30 A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 499/6/1953. szám alatt hozott nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta. Rendelkezett az 1953. évi folyékony üzemanyag ellátás biztosításáról (tételesen meghatározta az egyes minisztériumok 1953. évi üzemanyagkereteit, a gázolajkészletek 5%-os csökkentését az aratási és cséplési munkálatokhoz), az ásványolaj-feldolgozó ipar termelési tervének teljesítéséről, a traktorok izzófejes átállításához szükséges izzófejek gyártásáról, az üzemanyag-megtakarítás premizálásáról, a gázolaj fűtőolajjal történő

7.) Az 1953. III. negyedéves áruszállítási terv³¹

Előadó: Bebrits Lajos elvtárs

Bebrits Lajos elvtárs: a betakarítás után a mezőgazdasági termények szállítása csaknem teljesen igénybe veszi a vasút kapacitását, ezért szükséges, hogy a minisztériumok őszi szállításaikat – a lehetőségekhez képest – hozzák előbbre.

Altomáre Iván elvtárs: Az Élelmiszeripari Minisztérium tehergépkocsi szükséglete nagy. Kéri a Minisztertanácsot, hogy a 150 tehergépkocsi kérését teljesítse.

Szójártó Lajos elvtárs: A határozati javaslat aránytalanul kevés tehergépkocsit ad az Építésügyi Minisztérium részére, s így a minisztérium szállítási tervét csak 50%-ra tudja teljesíteni.

Hidas István elvtárs: A Nehézipari Minisztérium egyetért az előterjesztett javaslattal.

Bognár József elvtárs: A begyűjtési időszakban a megelőzőnél több tehergépkocsi szükséges a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium részére, ennek ellenére mégis kevesebbet kap. Kéri, hogy a minisztérium kérelmét fogadja el a Minisztertanács.

Tisza József elvtárs: Kér 1500 to hajóteret a nagytényi trágya elszállításához.

Bebrits Lajos elvtárs: A Begyűjtési Minisztérium részéről kért 1500 to hajótér teljesíthető.

A többlet tehergépkocsi igények nem teljesíthetők, mert nincs több tehergépkocsi.

A raksúlyt igenis ki kell használni az utolsó grammig, ellenkező esetben ugyanis nem lesz elegendő üzemanyag.

Helyes lenne, ha a Begyűjtési és a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium jobban igénybe venné a vasutat.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést a következő módosításokkal fogadta el:

- a.) Az Élelmiszeripari Minisztériumnál, az Építésügyi Minisztériumnál, a Kül- és Belkereskedelmi Minisztériumnál, a Kohó- és Gépipari Minisztériumnál felmerülő igényeket az OT elnöke és a közlekedésügyi miniszter döntsék el az érdekelt miniszterek meghallgatásával.
- b.) A közlekedésügyi miniszter és a begyűjtési miniszter vizsgálják felül és döntsék el a Begyűjtési Minisztérium célfuvarozási tehergépkocsi 1953. évi III. negyedéves áruszállítási tervét, mivel a begyűjtési tevékenység egy része átkerült az Élelmiszeripari Minisztérium hatáskörébe.

kiváltásáról KGM üzemeknél, a honvédelmi keretből 8000 tonna motorbenzin és 1000 tonna petróleum felszabadításáról az import pótlására és a többletigény kielégítésére.

31 A június 22-én kelt előterjesztés tételesen, havi bontásban tartalmazta az egyes minisztériumok számára megállapított vasúti, folyami hajózási és közúti áruszállítási tervet. Hangsúlyozta, hogy a közúti tehergépkocsikat (havonta 750 Tefu gépkocsi) elsősorban a begyűjtési feladatok ellátására kell biztosítani. A gépkocsimennyiség 10 naponkénti elosztására operatív bizottság létrehozását javasolták az érintett minisztériumok, valamint a SZÖVOSZ képviselőinek részvételével. Ha a begyűjtési feladatok növekedése miatt többletigény jelentkezik, azt a közlekedésügyi miniszternek kell biztosítania a minisztériumok terhére. Az érdekelt minisztériumok felelősek azért, hogy a részükre kiutalt gépkocsik üzemanyagkereteit ne lépják túl.

- c.) A Begyűjtési Minisztérium 1953. III. negyedéves hajózási áruszállítási tervét 1500 tonna térfogatra kell felemelni.
- d.) A Minisztertanács utasítja a begyűjtési, kül- és belkereskedelmi, élelmiszeripari minisztereket, hogy a rövid távokra történő szállításkor fokozottabban vegyék igénybe a vasutat.
- (Határozat csatolva.)³²

8.) Az 1953. évi őszi csúcsgazdálkodás előkészítése³³

Előadó: Bebrits Lajos elvtárs

Bognár József elvtárs: A gyorsan romló és exportárúknak problémája ezzel a rendelettel is kapcsolatban van.

Bebrits Lajos elvtárs: Ezeket az árukat akkor is elszállítja a vasút, ha az ötnapos bérleti tervben nem szerepelnek.

Szűjártó Lajos elvtárs: A 7. cikkely 4. pontja nem helyes, mert nagy kocsik állásokat eredményez.

Egyébként sem helyes, ha a vasút csak úgy előírja a szállítást az illetékes miniszter megkérdezése nélkül.

Gerő Ernő elvtárs: Ez a rendelkezés segít a vasúton.

Nagy Imre elvtárs: Egyezzen meg a KPM az érintett miniszterrel.

A Minisztertanács az előterjesztést a következő módosításokkal és kiegészítésekkel fogadta el:

- a) A határozati javaslat 2. pontjában szereplő 4350 kalória/kg fűtőértékű szenek biztosítását a közlekedésügyi miniszter és a nehézipari miniszter vizsgálja meg.
- b) A határozati javaslat utolsó bekezdését a közlekedésügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértésben állapítsa meg.
- c) A határozati javaslat 11. pontjában szereplő minisztériumok felsorolását, ahol önálló szállítási osztályt kell létesíteni, a minisztériumok összevonásával megfelelően meg kell változtatni.
- d) A határozati javaslat 7. pontjában ki kell mondani, hogy a havi tervekben nem szereplő gyorsan romló (gyümölcs, zöldség, valamint export) áruk szállítását a vasút köteles biztosítani.
- e) A határozati javaslat 8. pontját ki kell egészíteni azzal, hogy a Közlekedésügyi Minisztérium az átvevőt előzetesen értesíteni köteles, ha a közlekedési eszközök be- és kirakodása éjjel, nappal, valamint

³² A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 499/7/1953. szám alatt hozott nem nyilvános határozatával jóváhagyta az előterjesztést. A határozat kötelezte a közlekedés- és postaügyi minisztert, hogy 1953. július 1-jétől havonta legalább 750 Tefu gépkocsit bocsásson a begyűjtésben érdekelt minisztériumok rendelkezésére, illetve többletigényüket soron kívül elégítse ki.

³³ Az előterjesztést lásd a Mellékletben (2.).

munkaszüneti napokon nagyobb tételben történik. A fenti munkák elvégzését úgy kell megszervezni, hogy létszám- és beralap emelkedéssel ne járjon.

- f.) Az 5 napos szállítási tervet a Minisztertanács elfogadja azzal, hogy a romlandó áruk szállítására az illetékes minisztereknek a közlekedésügyi miniszterrel megállapodást kell kötniük.
(Határozat csatolva.)³⁴

9.) A Vasúti Árufuvarozás Szabályzatának módosítása³⁵

Előadó: Bebrits Lajos elvtárs

Bebrits Lajos elvtárs: Előfordult, hogy ha a késő délutáni időben szállítják a szenet, nincs átvevő a fogadó vállalatnál.

Hagyjanak ott valakit, vagy bízzák meg az éjjeliőrt az átvétellel.

Szjártó Lajos elvtárs: Értesítsék a fogadó vállalatot, hogy mikor érkezik a szénszállítmány, de tartsák be a megadott időt, ne csak az átvevőt fenyegetssék.

Olt Károly elvtárs: El kell hagyni az 5. pont (3) bekezdését, mert lehet, hogy a kocsi ki nem használási bírság kompenzálja a fuvardíj visszafizetését.

Gerő Ernő elvtárs: A pénzügyminiszter és a közlekedés- és postaügyi miniszter vizsgálja meg, hogy ez milyen változtatásokat jelent a KPM pénzügyi és önköltségi tervében.

Olt Károly elvtárs: A 12. pontban juttatott jutalmazási keret terhére már 400 000 Ft-ot felvett a Közlekedésügyi Minisztérium.

Kéri, hogy ezt póthitelként fogadja el a Minisztertanács.

Bebrits Lajos elvtárs: Erre nincs szükség, mert a 400 000 Ft az itt kiszabott összeg terhére lett felvéve.

Bognár József elvtárs: A megszorítások ne vonatkozzanak a gyorsan romló és export árura, mert azokat minden körülmények között el kell szállítani.

Altomáre Iván elvtárs: A Bognár elvtárs által elmondott szempontok az Élelmiszeripari Minisztériumra is vonatkoznak. Az éjjeli berakás helyes, de akkor fel kell emelni a túlórák számát.

Hidas István elvtárs: Javasolja, hogy a Minisztertanács ne döntsön a Közlekedés- és

34 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 499/8/1953. számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

35 Az előterjesztés szerint az 1953. évi őszi forgalom lebonyolításának egyik feltétele az, hogy a fuvarozásban az addiginál lényegesen nagyobb tervszerűség érvényesüljön. Éppen ezért szükségesnek tartották, hogy a szállítási tervek kötelező érvényűek legyenek, egyszerűbbé tegyék a kocsi rendeléseket, ösztönzőbb, a vasútra és a szállítóra egyaránt kötelező és egyenlő mértékű bírságolási rendszert vezessenek be. Mindezek szükségessé tették a 208/1951.(XII. 9.) MT számú rendelettel (MK 1951. 172. szám, december 9.) kiadott Vasúti Árufuvarozási Szabályzat módosítását. A módosítás érintette a szállítási tervmegállapítást, az ötnapos kocsiigénylést és berakási tervet, és rendelkeztek a tervfegyelem megsértése és be nem tartása esetén fizetendő bírságokról is.

Postaügyi Minisztériumnak átadandó szén kalória értékét illetően, hanem a két miniszter egyezzen meg.

Gerő Ernő elvtárs: A gyorsan romló áruk szállításáról az illetékes miniszterek állapodjanak meg Bebrits elvtárssal.

Bebrits Lajos elvtárs: Vállalja, hogy az áruszállítási tervet pontosan végrehajtja a minisztérium, és azt, hogy a gyorsan romló és exportáruk szállítását a leggyorsabban, terven felül elvégzik.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést a következő módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 7. cikk 4. §-ának utolsó előtti mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: Ha a vasút berakási kötelezettséget nem állapított meg, a berakás napját kijelölheti, és a kocsii igénylésétől eltérően a szállítót vele való megegyezés alapján a havi fuvarozási tervnek megfelelően nagyobb rakodásra szólíthatja fel.³⁶
- b.) A vasúti áru fuvarozási szabályzat módosításába fel kell venni, hogy az 5 napos berakási tervtől függetlenül a vasút köteles a gyorsan romló áruk (gyümölcs, zöldség, stb.), valamint exportáruk szállítására kocsit biztosítani akkor is, ha az az 5 napos tervben nincs bent. (Magyar Közlöny csatolva.)³⁷

10.) A folyamatos távbeszélő-szolgálat kiterjesztése³⁸

1/10

36 A mondat eredetileg így hangzott: „Ha a vasút berakási kötelezettséget nem állapított meg, a berakás napját kijelölheti, és a kocsii igényléstől eltérően a szállítót a havi fuvarozási tervnek megfelelően nagyobb rakodásra szólíthatja fel.”

37 A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal kiadta 36/1953 (VII.17.) M.T. számú rendeletét. MK 1953. 30. szám, július 17.

38 A június 5-én kelt előterjesztés szerint 1953 nyarán az ország postahivatalai közül 172 tartott folyamatos (éjjel-nappali) szolgálatot, kb. 1600 község távbeszélő-összeköttetését biztosítva. Az előterjesztők szükségesnek tartották ennek bővítését. A folyamatos távbeszélő-szolgálat kiterjesztése érdekében a postaügyi miniszternek kell biztosítania, hogy az ország valamennyi községéből és tanyaközpontjából legalább egy távbeszélő állomás a legközelebbi folyamatos szolgálatot ellátó távbeszélő központba bekapcsolódjék. Ennek érdekében a meglévő 172 postahivatal szolgáltatásának fenntartása mellett további 310 postahivatalban kell állandó ügyeletet biztosítani. Az összeköttetést annak a szervnek kell a rendelkezésére bocsátani, amely az éjszakai átkapcsolást kéri, és vállalja, hogy az összeköttetés ideje alatt szükség esetén közérdekű hívásokat átvesz és továbbad. Elsősorban a rendőrség távbeszélő állomásait akarták bekapcsolni. Olyan községekben, ahol nincs rendőrség, a helyi szervekkel történt megbeszélés alapján az éjszakai ügyeletet tartó szervet kapcsolja be a posta a folytonos szolgálatot ellátó központba. Ennek postai költségkihatása 1953-ban előreláthatóan 2,7 millió forint lett volna, ami 3,7 millió Ft bevételkiesést jelentett. A postánál keletkező bérköltség-többletre 1953-ra tervezett 1 millió Ft-ból az ügyeleti díj fedezhető. Azokban a postahivatalokban, ahol a szolgálatot egy dolgozó látta el, újabb dolgozót kell alkal-

Előadó: Bebrits Lajos elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: Vita van, hogy közérdekű legyen-e a telefonhívás, vagy sem. Meghagyható a közérdekű kifejezés.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a határozati javaslat 8. pontjában szereplő határidőt szeptember 1-re kell módosítani.³⁹ (Határozat csatolva.)⁴⁰

1/11

11.) A központi fűtéses lakóházak fűtésének egyes kérdései⁴¹

Előadó: Kiss Árpád elvtárs

Kiss Árpád elvtárs: Csak 1000 m² kazán átépítése reális.

Zsófnyecz Mihály elvtárs: A KGM-ben raktáron van 2000–2500 m² kazán. Ez a Könnyűipari Minisztérium rendelkezésére áll.

Kiss Árpád elvtárs: A kazánépítésnek csak a minimumát kell megállapítani: 1000 m².

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést a következő módosítással fogadta el:

- a.) A Minisztertanács a határozati javaslat 1. pontjában szereplő fűtőfelület mennyisége tekintetében nem határoz, de utasítja a könnyűipari minisztert, hogy legalább 1000 m² felületű kazán cseréjét biztosítsa. (Határozat csatolva.)⁴²

1/12

12.) Kurcsik László kihelyezése⁴³

Előadó: Boldoczki János elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta. (Határozat csatolva.)⁴⁴

1/13

13.) Egyetemi tanári kinevezések⁴⁵

Előadó: Erdey-Grúz Tibor elvtárs

mazni; összesen 120 fő munkaerővel számolt az előterjesztés, az ügyelet idejét a hivatal szolgálati idejének befejezésétől annak másnapi megkezdéséig jelölte meg. Az ügyeletet ellátó dolgozó havi 125 és 250 Ft közötti, a távbeszélő forgalomtól függő illetményre jogosult.

³⁹ A 8. pont a határozat hatályba lépésének idejeként 1953. július 15-ét jelölte meg.

⁴⁰ A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosítással 499/10/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

⁴¹ Az előterjesztést, amelyet még a Helyi Ipar Minisztériuma készített, lásd a Mellékletben (3).

⁴² A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített módosítással az előterjesztést 499/11/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

⁴³ Kurcsik Lászlót, a Külügyi Főiskola végzős hallgatóját a külügyminiszter attasé beosztásban a hágai magyar követségre kívánta kihelyezni.

⁴⁴ A Minisztertanács 499/12/1953. számú nem nyilvános határozatával a kihelyezéshez hozzájárult.

⁴⁵ A jegyzőkönyv mellett csak az Egészségügyi Minisztérium előterjesztése található meg, amelyben dr. Novák István egyetemi docent a Szegedi Orvostudományi Egyetem Gyógyszerismereti Inté-

Erdey-Grúz Tibor elvtárs: Nagy Elemér személyével az egyetem egyetért.

Kardos Lajosnál azt kifogásolja az MTA, hogy a neveléstudományok kandidátusa, és élettani tanszékre történne a kinevezése.

Gerő Ernő elvtárs: Kardos kinevezését el kell halasztani. Nyugaton tanult, zavaros nézetei vannak. Ha Zámbót a Minisztertanács kinevezi, nem maradhat üzemi főmérnök.

Balló kinevezését meg kell gondolni, öreg, volt tőkés.

Erdey-Grúz Tibor elvtárs: Kardos kinevezését el lehet halasztani egy héttel, azonban 6 éve jól vezeti a tanszékét.

Balló valóban tőkés, de a műanyag technológiája terén igen jelentős szakember.

El kell fogadni a rá vonatkozó javaslatokat, s majd a Szovjetunióból jött fiatal kádereket helyez mellé az Oktatási Minisztérium.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést a következő módosításokkal fogadta el:

- a) Kardos Lajos egyetemi tanár kinevezését a Minisztertanács egy hétre leveszi a napirendről azzal, hogy az illetékesek még egyszer vizsgálják meg, hogy alkalmas-e.
- b) dr. Zámbó János egyetemi tanár kinevezését a Minisztertanács csak akkor hagyja jóvá, ha a kutatóintézeti állását elfogadja.
(Magyar Közlöny csatolva.)⁴⁶

Budapest, 1953. július hó 10-én.

A jegyzőkönyvet hitelesítem:
Nagy Imre
a Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-499 1-20.

zet tanszékére, illetve dr. Tóth Lajos egyetemi docens, megbízott tanszékvezetőt a Debreceni Orvostudományi Egyetem Orvos-Fizikai Intézete tanszékére javasolták egyetemi tanárrá kinevezni.

⁴⁶ A Minisztertanács 499/13/1953. számú határozata dr. I. Tóth Zoltán, dr. Balló Rudolf, Papp Ferenc, dr. Zámbó János, Nagy Elemér, Tolnai Gábor. Bánhegyi Antal, dr. Reuss Endre, Széchy Károly, Sztrókay Kálmán egyetemi tanári kinevezését tartalmazza. MK 1953. 30. szám, július 17. I. Főréssz Személyi rész.

MELLÉKLET

1.

MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG
MINISZTERTANÁCSA

Titkos!
Készült: 36 példányban.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának

499/2/1953. sz.

határozata

A Minisztertanács Titkársága szervezeti felépítése és ezzel kapcsolatos személyi változások.

I.

- 1.) A Minisztertanács elrendeli a Minisztertanács Hivatalának megszüntetését és helyette Minisztertanács Titkársága szervezését.
- 2.) A Minisztertanács a Titkárság létszámát 57 főben állapítja meg azzal, hogy ezt a létszámot a későbbiekben csökkenteni kell.
- 3.) A Titkárság vezetőjét a Minisztertanács javaslatára a Népköztársaság Elnöki Tanácsa, a Titkárság vezetőjének helyettesét és a csoportvezetőket a Minisztertanács, a Titkárság ügyintéző dolgozóit a Minisztertanács elnöke, az adminisztratív munkaerőket a Titkárság vezetője nevezi ki.
- 4.) A Minisztertanács Némety Bélát, a Minisztertanács Hivatala helyettes vezetőjét ezen beosztása alól felmentette és a Minisztertanács Titkársága Elnöki Csoportja vezetőjévé kinevezte.
- 5.) A Minisztertanács Papp Istvánt, a Minisztertanács Hivatala Terv- és Pénzügyi Titkárságának helyettes vezetőjét ezen beosztása alól felmentette és a Minisztertanács Titkársága Ipari Csoportjának vezetőjévé kinevezte.
- 6.) A Minisztertanács Pogácsás Györgyöt, a Minisztertanács Hivatala Mezőgazdasági Titkárságának vezetőjét ezen beosztása alól felmentette és a Minisztertanács Titkársága Mezőgazdasági Csoportja vezetőjévé kinevezte.
- 7.) A Minisztertanács Rigler Györgyöt, a Minisztertanács Hivatala Kulturális Titkárságának felsőoktatási előadóját ezen beosztása alól felmentette és a Minisztertanács Titkársága Kulturális Csoportjának vezetésével megbízta.

II.

A Minisztertanács a Minisztertanácsnak közvetlenül alárendelt szervek felügyeletének ellátását a következőkben szabályozta:

- 1.) A Minisztertanács elnökének közvetlen felügyelete alatt a következő szervek maradnak:
 - a.) Állami Egyházügyi Hivatal,

- b.) Állami Ellenőrző Központ,
c.) Magyar Tudományos Akadémia,
d.) Helyi Tanácsok irányításával foglalkozó csoport.
- 2.) Gerő Ernő elvtárs, a Minisztertanács első elnökhelyettesének felügyelete alá a Minisztertanács a következő szervezeteket rendelte:
- a.) Központi Statisztikai Hivatal,
b.) Minisztertanács Bértitkársága,
c.) Munkaerőtartalékok Hivatala,
d.) Országos Építésügyi Hivatal,
e.) Építészeti Tanács,
f.) Közületeket Elhelyező Bizottság.

A Minisztertanács az Országos Építésügyi Hivatal elnökét megbízta, hogy egyidejűleg az Építészeti Tanács elnöki teendőit is lássa el.

- 3.) Hegedüs András elvtárs, a Minisztertanács első elnökhelyettese felügyelete alá a Minisztertanács a következő szervezeteket rendelte:
- a.) Szövetkezetek Országos Szövetsége,
b.) Vízügyi Főigazgatóság,
c.) Állami Termésbecslési Felügyelőség,
d.) Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal.
- 4.) Az Országos Testnevelési- és Sportbizottság és az Országos Létszámbizottság további rendelkezésig a Minisztertanács felügyelete alá tartozik.
- 5.) A Termelőszövetkezeti Tanács továbbra is a Minisztertanács mellett működik.
- 6.) A Minisztertanácsnak közvetlen alárendelt, alant felsorolt szervek felügyeletét a Minisztertanács egyes minisztériumokra bízta:
- a.) Az Országos Meteorológiai Intézet felügyeletét a Földművelésügyi Minisztérium,
b.) az Áruraktározási Hivatal felügyeletét az Országos Tervhivatal,
c.) a Kiadói Tanács és a
d.) Magyar Rádióhivatal felügyeletét a Népművelési Minisztérium,
e.) a Földtani Főigazgatóság felügyeletét a Nehézipari Minisztérium,
f.) a Központi Döntőbizottság felügyeletét az Igazságügy-minisztérium,
g.) a Várgondnokság felügyeletét az Építésügyi Minisztérium látja el.

Budapest, 1953. július 10.

Nagy Imre s. k.
a minisztertanács elnöke.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-499 50–52.

2.

Közlekedésügyi Minisztérium
05027/20-2/1953.

Titkos!
Készült: 3 példányban.
... sz. példány.

Egyetértenek:
Herczeg Ferenc elvtárs
Olt Károly "
Szabó Gergely "
Apró Antal "
Hegedüs András "
Szobek András "
Tasnádi Sándor "
Halász János "
Komjáthy László "
Pöcze Tibor "
Bata István "
Csonka Tibor "
Dégen Imre "
Megjegyzést tettek:
Czottner Sándor elvtárs
Kossa István "
Babos Zoltán "
Kincses István "
Ajtai Miklós "
Észrevételt nem közöltek:
Földművelésügyi Minisztérium
Építésügyi Minisztérium
Helyi Ipari Minisztérium

Előterjesztés a Minisztertanácshoz
Tárgy: Az 1953. évi őszi csúcsgorgalom előkészítése

I.

Az 1953. évi őszi forgalom a közlekedés számára minden eddiginél lényegesen nagyobb feladatot jelent, mert fejlődő iparunk részére egyre több nyersanyagot és készárut kell elszállítania, ugyanakkor a várható idei jó termés az őszi szállítások mennyiségét tovább emeli.

Az 1953. évi őszi forgalom 4 hónapja alatt a vasútnak átlagosan naponta

munkanapokon 14.500 kocsit

munkaszüneti napokon 8.500 kocsit

kell megrakni, és időszakonként 16.000 kocsiira kell növelni a hétköznapi berakások számát annak érdekében, hogy a fuvarozási tervben szereplő

24 millió tonna áru

zökkenőmentes elszállítása biztosítható legyen.

(A múlt év őszi forgalomban a vasút 20,7 millió tonna árut szállított el az őszi forgalom 4 hónapja alatt. A hétköznapi átlagos kocsimegrakások száma 12.065, a legnagyobb kocsimegrakás pedig 14.656 kocsi volt.)

Az ez évi felszabadulási hét és a választási békeverseny során elért eredmények azt bizonyítják, hogy a vasút a népgazdaság szállítási igényeinek kielégítése érdekében különféle szervezési intézkedések segítségével képes a feladatok megoldására. A felszabadulási hét során a legnagyobb kocsimegrakás 14.168, a választási békeversenyben 14.058 volt.

A közlekedés szállítási feladatai sokkal gyorsabban nőttek, mint a technikai berendezések színvonala és mennyisége. Ennek következtében az őszi forgalmi szállítások lebonyolításának biztosítására különleges szervezési intézkedéseket kell tenni. Ilyen szervezési intézkedések:

- a) az építőanyagok és tüzifa elszállítása az őszi forgalom beindulása előtt;
- b) a szállítások tervszerűségének biztosítása;
- c) az eddiginél jobb kapcsolat kiépítése a szállítató és a közlekedés között;
- d) az üzemanyag és a járműjavításokhoz szükséges anyagok biztosítása.

II.

1. A közlekedésügyi miniszter a vasútra vonatkozólag

- a) gondoskodik arról, hogy az 1953. évi szeptember hó 1-től kezdődőleg az őszi forgalom időszakára 2000 üzemi mozdony és 56.500 teherkocsi álljon rendelkezésre;
- b) a teherkocsiforduló idejét 1953. július 1-től kezdődőleg – a szükséghez képest – 3,6 napra szorítsa le;

- c) az 500 km-es mozgalomban 200 tehervonati mozdony részvételét biztosítsa úgy, hogy azok átlagosan napi 190 km-t teljesítsenek;
- d) fokozza a 2000 tonnás mozgalmat, hogy a csúcsforgalom tartama alatt a mozgalom keretében napi 45.000 tonnát továbbítsanak túlsúlyként;
- e) biztosítsa, hogy az összes tehervonati mozdonyok napi átlagteljesítménye legalább 140 km legyen;
- f) a csúcsforgalom idején átlagosan napi 400 irány- és közvetlen vonatot közlekedtesen;
- g) fokozza a vasúti kocsik rakterületének gazdaságos kihasználását, s ennek érdekében az egy teherkocsira jutó átlagos hasznos terhelést 14,6 tonnára növelje;
- h) a vasút teljesítőképességének növelése érdekében a teherkocsik rakományát átlagosan 5%-kal emelje fel;
- i) a fokozott forgalom lebonyolítása érdekében utasítsa a MÁV-ot, hogy az őszi forgalom lebonyolítására dolgozza ki a megfelelő műszaki intézkedési tervet;
- j) utasítsa a MÁV-ot, hogy vezesse be a napi intézkedési tervek készítésének rendszerét;
- k) a vonatok menetrendszerinti közlekedését minden eszközzel biztosítsa;
- l) az őszi menetrendváltozást 1953. évi szeptember hó 1-jén léptesse életbe, és egyúttal a személyszállító vonatok számát 8%-kal csökkentse;
- m) a Vasútpolitikai Főosztállyal és a Vasutas Szakszervezettel egyetértésben gondoskodjék a vasutas dolgozók munkafegyelmének további fokozatos megszilárdításáról.

2. A bánya- és energiaügyi miniszter a vasút részére 1953. évi szeptember hó 1-ig – napi 7500 tonnás fogyasztás figyelembevételével – 21 napos szénkészletet biztosítson úgy, hogy a szénkészlet az őszi forgalom végére (december 31.) se csökkenjen 15 nap alá. A szénkészlet mennyiségi megosztása

25 százalék	fekete kőszén
25 "	minőségi dunántúli szén
50 "	egyéb hazai szén

legyen. A gyenge minőségű szenek legfeljebb 50%-a lehet vegyes akna vagy diószén. A gyenge minőségű szénfajtákból aprószén a bányászat nem szállíthat.

A vasút részére szállított szenek fűtőértéke 4350 kal/kg-nál kevesebb nem lehet.

Megjegyzés: A bánya- és energiaügyi miniszter nem ért egyet a fűtőértéknek 4350 kal/kg-ban történő megállapításával, és kéri, hogy 4200 kal/kg-os szenet szállíthasson.

3. A kohászati-, a külkereskedelmi, valamint az állami gazdaságok és erdők minisztere az éves tervben előírt mennyiségben és ütemezésben biztosítsák a vasúti járművek javításához szükséges anyag, elsősorban a hengerelt vasanyag és fűrészáruk le-

szállítását a vasút részére. Ugyancsak gondoskodjanak, hogy a felépítményi vasanyag és talpfaszükséglet – a terv szerinti mennyiségben és ütemezésben – leszállításra kerüljön.

A miniszterek intézkedjenek, hogy az említett anyagoknál a tervvel szemben mutatkozó lemaradás pótlása 1953. évi szeptember hó 1-ig megtörténjék.

4. Az őszi forgalom tehermentesítése, továbbá a vasúti szállítások egyenletesebbé tétele érdekében a gazdasági miniszterrel vizsgálják meg, hogy milyen szállításokat tudnak előrehozni.

Az építőanyagipari miniszter az építőanyagipar termelését július és augusztus hónapokban úgy fokozza, hogy a feladás hétköznapokon 7000 súlyvagon legyen, minden munkaszüneti napon 2500 súlyvagon kő, kavics, homok kerüljön berakásra.

Az állami gazdaságok és erdők minisztere intézkedjék, hogy 1953. évi július 1-től minden munkaszüneti napra 700 súlyvagon faanyag kerüljön berakásra.

5. A munkaszüneti berakások fokozása érdekében a vasútnál 1953. évi július hó 1-től fuvardíj-visszatérítési rendszert kell bevezetni. A térítés összege kocsinként 20 forintnál kevesebb és 40 forintnál több nem lehet.

A fuvardíj-visszatérítés csak a 4. pontban meghatározott előszállításokra vonatkozik, azonban a közlekedésügyi miniszter az ünnepnap megrakások emelése érdekében egyéb árukra is kiterjesztheti.

A fuvardíj-visszatérítésként kifizetett összegek pótlására a pénzügyminiszter engedélyezze a MÁV önköltségi és pénzügyi tervének megfelelő módosítását.

6. A szállítatók kötelesek búza, rozs, árpa, morzsolt tengeri, hántolatlan rizs – a vetési célokra szolgálók kivételével –, agyag, cement, bauxit, kavics, terméskő, zúzott kő, közúzalék, útalapkő, szén – kivéve a nemesített lágyszén – vasérc feladása esetén a vasúti kocsikat a terhelési határig;

homok, égetett mész, téglaköve – üregek téglaköve kivételével – téglapor, téglaköve és cseréptörmelék, épület-törmelék, feltöltésre szolgáló közönséges föld és szemét küldemények feladása esetében a vasúti kocsikat raksúlyig kihasználni.

Ellenkező esetben a terhelési határ, illetőleg a raksúly és a vasúti kocsi valóban berakott súly közötti súlykülönbségre eső fuvardíj háromszorosát kötelesek a vasútnak bírság címén fizetni.

A közlekedésügyi miniszter felhatalmazást kap, hogy az e pontban meghatározott rendelkezés hatályát az érdekelt miniszterekkel egyetértésben további árucikkekre is kiterjessze.

7. A havi vasúti szállítási tervek kötelező erejűek; ennek érdekében

- a) a havi tervekben nem szereplő áruk elfuvarozására a vasút nem köteles, ilyen áruk fuvarozását csak akkor teljesíti, ha ezáltal a tervben foglalt fuvarozások lebonyolítása akadályba nem ütközik;
- b) meg kell szüntetni az 5 napos berakási tervek és a kocsimegrendelések kettős rendszerét. A szállításokat a havi fuvarozási tervek, illetőleg a napi berakási kötelezettségre felépített 5 napos berakási tervek alapján kell lebonyolítani.

- c) A szállítás tervszerűségének fokozása érdekében az eddiginél ösztönzőbb bírságolási rendszert kell bevezetni.

Megjegyzés: Az általános gépipari, középgepipari, könnyűipari és élelmiszeripari miniszterek javasolják fenntartani az eddigi kocsi-megrendelési rendszert, hivatkozva arra, hogy nem tudják megtervezni 5 napra előre a kocsimegrakások számát.

Az őszi forgalom nagy feladatai szükségessé teszik a kiállítandó üres kocsik számának megfelelő időben való ismeretét, a kocsiállítások megtervezése érdekében.

8. A közlekedési eszközök (vasúti kocsik, gazdasági vasúti kocsik, uszályok, tehergépkocsik, közúti szekerek) be- és kirakása folyamatosan, éjjel-nappal, valamint munkaszüneti napokon is kötelező. Ezzel kapcsolatban a miniszterek gondoskodjanak az áruátadási és átvételi szolgálat folyamatos éjjel-nappali, valamint munkaszüneti megszervezéséről.

9. A gazdasági vasutakon lebonyolódó áruforgalom zavartalan biztosítása érdekében

- a) a közlekedésügyi miniszter az állami gazdaságok és erdők miniszterével egyetértésben az őszi forgalom tartama alatt az Állami Gazdaságok és Erdők Minisztériumának felügyelete alá tartozó keskeny nyomközű vasutak ki nem használt vonó- és szállítójárműveit igénybe veheti;
- b) a közlekedésügyi miniszter kötelezheti a szállítatókat küldeményeik súlybevallással történő feladására;
- c) a miniszterek utasítsák érdekelt szerveiket, hogy a gazdasági vasút által szerződéssel ideiglenesen átadott vonóerőt, szállító járművet, repülővágányt és szakszemélyzetet a szerződésben előírt határidőre, legkésőbb azonban 1953. évi augusztus hó 15-ig bocsássák a gazdasági vasutak rendelkezésére. A közlekedésügyi miniszter és a szakminiszterek ettől eltérően is megállapodhatnak.

10. A közlekedésügyi miniszter az uszályforduló gyorsítása érdekében a várakozási díj tízszereséig terjedhető bírsággal sújthatja azokat, akik – kiépített kikötőkben – az uszályhajó rakodási idejét túlléptik.

A közlekedésügyi miniszter utasítsa a hajózást, hogy az uszályhajók beérkezését az átvevők kirakási kapacitásának megfelelően ütemezze.

11. Az Általános Gépipari

a Kohászati,

a Középgépipari,

a Bánya- és Energiaügyi,

a Vegyipari,

a Közlekedésügyi,

a Könnyűipari Minisztériumban,

az Állami Gazdaságok és Erdők Minisztériumában,

az Élelmiszeripari,
a Begyűjtési,
az Építésügyi,
az Építőanyagipari Minisztériumban
és a Helyi Ipar Minisztériumában,
a SZÖVOSZ-ban

1953. évi augusztus hó 1-ig önálló szállítási osztályt kell létesíteni. Az ezzel kapcsolatban szükséges létszámot részint a tárcák keretén belül átcsoportosítás útján kell biztosítani, másrészt a felsorolt minisztériumok létszámkeretének felemelését erre a célra összesen legfeljebb 40 fővel az Országos Létszámbizottság engedélyezze.

Az illetékes miniszterek a közép fokú irányító szerveknél, továbbá a fuvaroztató vállalatoknál és üzemeknél a szállítási szervezetet 1953. október 1-ig építsék ki.

12. A közellátási miniszter a vasutas dolgozók részére már biztosított 14 millió forinton felül az őszi forgalom lebonyolítása során kitűnt dolgozók javadalmazás céljából

a gépjármű közlekedés dolgozói részére	500.000
a vízi közlekedés dolgozói részére	150.000
a gazdasági vasút dolgozói részére	150.000
a Belsped vállalatok részére	100.000
a minisztériumok és vállalatok szállítással foglalkozó dolgozói részére	500.000

forint erejéig őszi forgalmi jutalmat folyósítson.

Budapest, 1953. június 22-én

Bebrits Lajos
közlekedésügyi miniszter

MNL OL XIX-A-83-a-1953-499 217-222.

3.

Helyi Ipar Minisztériuma
Bp., VI., Aradi u. 21-23.

Titkos!

Tárgy: A központi fűtéses lakóházak
fűtésének egyes kérdései

Egyetért:

Belker. Min.: Bognár József min.

OT: Herczeg Ferenc elnökh.

Főv. Tan.: Baranyai János vb. elnökh.

Előterjesztés
a Minisztertanácshoz

A 0487/1/1953. MT sz. határozat előírja, hogy javaslatot kell készíteni a Helyi Ipar Minisztériuma kezelésében lévő kokszkazánnal fűtött lakóházak termelő berendezésének egyéb szénfeleségek használatára való átépítésére.

Ezenkívül helyesnek látszik a termálvíz hasznosításának rendezése is.

Budapesten az ingatlankezelő vállalatok kezelésében lévő épületek közül 264 épületben van kokszkazán, melyeknek fűtőfelülete 6000 m². A kazánok egy része elavult, rossz hatásfokkal működik. Ezért több kazán kicserélése már most szükségessé vált. A következő fűtési évad beindításáig lehetőség van arra, hogy a kazánok felét, 3000 m² fűtőfelületnek megfelelően kicseréljék, és ezzel a következő fűtési évadban már felére csökkenne a lakóházak kokszigénye. Ehhez a beruházáshoz 4 millió forint hitel szükséges.

Az ország területén fellelhető termálvíz jelenleg nincsen kellőképpen feltárva és felhasználva. A termálvíz-szolgáltatás kiszélesítése nemcsak a dolgozók életszínvonalának emelését jelentené, hanem népgazdaságunk számára jelentős szénmegtakarítást biztosítana. Ugyanis elsősorban a főváros területén rendelkezésre álló és felkutatható termálvíz felhasználási lehetősége sincs kellőképpen biztosítva. Nincsen ezzel a kérdéssel foglalkozó országos szerv sem. A főváros területén ezzel a kérdéssel csak a Fővárosi Fűtéstechnikai Gazdasági Iroda foglalkozik. Ennek a kérdésnek tervszerű irányítása érdekében szükséges volna, hogy a Fővárosi Fűtéstechnikai Gazdasági Irodának a lakóházak központi fűtőberendezéseinek üzemeltetésével, valamint a termálvíz feltárásával és hasznosításával foglalkozó részlege a Helyi Ipar Minisztériumának felügyelete alá kerüljön.

Határozati javaslat

A Minisztertanács a központi fűtéses lakóházak egyes fűtési kérdéseivel kapcsolatosan az alábbiakat rendeli:

1. A fővárosi ingatlankezelő vállalatok kezelésében lévő lakóházakban beépített kokszkazánok részbeni kicseréléséhez az Országos Tervhivatal 3000 m² fűtőfelületű kazánt és a beépítéshez szükséges 4 millió forintot oly időben bocsásson a Helyi Ipar Minisztériuma rendelkezésére, hogy a kicserélési munkálatok 1953. évi október hó 1-re befejezhetőek legyenek. A munkálatok elvégzéséhez szükséges munkaerőt a Helyi Ipar Minisztériuma saját keretén belül biztosítsa.
2. A kokszkazánok másik részének kicseréléséhez szükséges 3000 m² fűtőfelületű kazán beszerzéséről a Helyi Ipar Minisztériuma az 1954. évi beruházási tervében gondoskodik.
3. Tervet kell készíteni a termálvíz feltárására és felhasználására. A terv készítésénél a II. 5 éves tervben a melegvíz fokozottabb mértékben történő felhasználását kell előirányozni. A tervet az Országos Tervhivatallal egyetértésben jóváhagyás végett a Minisztertanács elé kell terjeszteni.

Határidő: 1953. december 31.

Felelős: A helyi ipar minisztere

4. A lakóházak központi fűtő- és melegvíz-szolgáltató berendezéseinek szakszerű üzemeltetése, valamint a termálvíz-szolgáltatási lehetőségek fokozottabb mértékben történő felhasználása érdekében a Fővárosi Fűtéstechnikai Gazdasági Irodának a központi fűtő és melegvíz-szolgáltató berendezésekkel, valamint a termálvíz hasznosításával foglalkozó részlegét a Helyi Ipar Minisztériumának felügyelete alá kell helyezni.

Határidő. 1953. július 30.

Felelős: A helyi ipar minisztere, és
az építésügyi miniszter

Budapest, 1953. június 5.

Szabó János s.k.
a helyi ipar minisztere

MNL OL XIX-A-83-a-1953-499 307-308.

2.

[500]

Szigorúan titkos!
Készült 2 példányban
Kapja: Rákosi Mátvás elvtárs

Jegyzőkönyv

a Minisztertanács 1953. évi július hó 17. napján reggel 9 órakor kezdődő üléséről

Jelen voltak:

Nagy Imre, a Minisztertanács elnöke,
Gerő Ernő, a Minisztertanács elnökének helyettese,
Hegedüs András, a Minisztertanács elnökének helyettese,
Hidas István nehézipari miniszter,
Zsofinyecz Mihály kohó- és gépipari miniszter,
Szalai Béla, az Országos Tervhivatal elnöke,
Boldoczki János külügyminiszter,
Olt Károly pénzügyminiszter,
Erdei Ferenc igazságügy-miniszter,
Kiss Árpád könnyűipari miniszter,
Bognár József bel- és külkereskedelmi miniszter,
Altomáre Iván élelmiszeripari miniszter,
Tisza József begyűjtési miniszter,
Bebrits Lajos közlekedésügyi miniszter,
Darvas József népművelési miniszter,
Erdey-Grúz Tibor oktatási miniszter,
Nógrádi Sándor, a honvédelmi miniszter első helyettese,
Kilián József, az építésügyi miniszter első helyettese,
Simon Lajos, az egészségügyi miniszter első helyettese,
Házi Árpád, az Állami Ellenőrző Központ elnöke,
Szita János, az Országos Tervhivatal elnökének helyettese és
Némety Béla, a Minisztertanács Titkársága Elnöki Csoport vezetője.

Egyes napirendi pontokhoz mint meghívottak:

- 1.) napirendi pont: Tauszk György elvtárs
- 2.) napirendi pont: Tauszk György elvtárs és Antos István elvtárs.
- 3.) napirendi pont: Szász Márton elvtárs, Zentai Ernő elvtárs és Dénes István elvtárs
- 4.) napirendi pont: Tauszk György elvtárs, Antos István elvtárs és Szász Márton elvtárs
- 5.) napirendi pont: Szász Márton elvtárs és Pócze Tibor elvtárs

Különfélék: 11.) a.) napirendi pont: Osztrovszky György elvtárs; b.) napirendi pont:

Osztrovszky György elvtárs; g.) napirendi pont: Hidas István elvtárs; h.) napirendi pont: Szász Márton elvtárs; j.) napirendi pont: Pikler György elvtárs; n.) napirendi pont: Szász Márton elvtárs.

A Minisztertanács a következő határozatokat hozta:

Napirendi pont:	Határozat száma:	A határozat címe:
1.)	500/1/1953.	A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának ügyrendje.
2.)	500/2/1953.	A számvitel 1952. évi fejlődése és a számvitel 1953. évi feladatai.
	38/1953./VII.23./MT	A Vállalati számvitel rendjéről és annak irányításáról.
3.)	39/1953./VII.23./MT	A fiatalok foglalkoztatásának feltételei. 500/3/1953.
4.)	500/4/1953.	Az 1954. évi ár- és forgalmi adó változások.
5.)	500/5/1953.	Rendőrség tagjai illetményeinek rendezése.
6.)	500/6/1953.	Az Államvédelmi Hatóságnak mint önálló szervnek a megszüntetése és a Belügyminisztériummal való összevonása.
7.)	37/1953./VII.23./MT	A helyi tanácsok főfelügyelete.
8.)	500/8/1953.	A helyi tanácsok áthidaló kölcsöne.
9.)	500/9/1953.	Munkavédelmi és szociális keretrendezés.
10.)	500/10/1953.	Az amerikai (kolorádó) burgonyabogár elterjedésének megakadályozása.
11.)	500/11/1953.	A Martonvásári Növénytermelési Kutató Intézet, az Állategészségügyi Kutató Intézet felügyeletének a földművelésügyi miniszter hatásköréből a Magyar Tudományos Akadémia hatáskörébe utalása.
12.)	2.050/17/1953. Mt.h.	A Magyar Tudományos Akadémia Népzene-kutató Csoportja létesítése.
13.)	500/13/1953.	1953-55. évi magyar-albán hosszú lejáratú árucseres forgalmi megállapodás.
14.)	500/14/1953.	1953-54. évi magyar-francia árucseres forgalmi megállapodás.
15.)	500/15/1953.	Magyar-francia pénzügyi megállapodás jóváhagyása.
16.)	500/16/1953.	A magyar-csehszlovák gépipari együttműködés kiszélesítéséről lefolytatott vegyesbizottsági tárgyalások jegyzőkönyvének jóváhagyása.
17.)	-----	Napirendről levéve.
18.)	500/18/1953.	A műszaki és vezető adminisztratív dolgozók prémium rendszeréről szóló 456/3/1952. MT.h. számú határozat módosítása.
19.)	500/19/1953.	Ragados száj- és körömfájás elleni védekezésre póthitel.
20.)	500/20/1953.	A Központi Statisztikai Hivatal elnökének felhatalma-

- zása a minisztériumok beszámolási rendszerének jóváhagyására.
- 21.) 1.032/1953./VII.23./ A „Diósgyőri Vasmű Emlékérem” elnevezésének „Lenin Kohászati Művek Emlékérem”-re változtatása.
- 22.) 500/22/1953. A Pénzügyminisztérium kollégiuma tagjainak kinevezése.
- 23.) 500/23/1953. Egyetemi tanári kinevezések.
- 24.) 500/24/1953. Műszaki normák alkalmazása a technológia fejlesztését szolgáló országos mozgalmak terjesztése érdekében.

Napirenden kívül:

- 1.) 500/nk/1/1953. Delegáció kiküldése a Lengyel Népköztársaságba és a Csehszlovák Köztársaságba.
- 2.) 500/nk/2/1953. Valencsák János a Határőrség és Belső Karhatalom parancsnokává és államvédelmi ezredessé való kinevezése.
- 3.) 500/nk/3/1953. Ács Ferenc államvédelmi ezredessé való kinevezése.
- 4.) 500/nk/4/1953. Gergely Miklós kinevezése.
- 5.) 500/nk/5/1953. A Minisztertanács Titkársága szervezésével kapcsolatos személyi változások.
- 6.) 500/nk/6/1953. [A Honvédelmi Tanács tagjainak kinevezése]

Napirend előtt:

Nagy Imre elvtárs: Kéri a Minisztertanácsot, hogy

- a.) vegye tudomásul, hogy dr. Zsoldos Sándor egészségügyi miniszter évi szabadságát 1953. július 13-án kezdi meg,
- b.) mondja ki, hogy Szita János elvtárs, amíg megbízásból vezeti a Minisztertanács Titkárságát, részt vesz a Minisztertanács ülésén,
- c.) a 2.) és 3.) napirendi pontokat vegye le a napirendről, mivel nem készültek el az előterjesztések,
- d.) a napirendre – utólag – vegye fel:
1. Az ÁVH szervezeti önállóságának megszüntetése,
 2. A helyi tanácsok felügyeletéről, áthidaló kölcsönéről,
 3. Munkavédelmi és szociális kérdésekről, és
 4. A kolorádobogár elleni védekezésről szóló előterjesztéseket.

[Napirend:]

1.) A Minisztertanács ügyrendje¹

1 Az előterjesztés 1.§-a meghatározta a Minisztertanács tagjait. Tagok: a Minisztertanács elnöke, első helyettesei, a miniszterek és az Országos Tervhivatal elnöke. A 2.§. szerint a Minisztertanács dönt a valamennyi minisztériumot vagy a minisztériumok többségét érintő kérdésekben; a Minisztertanács által előterjesztendő törvényjavaslatokról és törvényerejű rendelet-tervezetekről a la-

Előadó: Nagy Imre elvtárs

Nagy Imre elvtárs: javasolja, hogy az előterjesztést a Minisztertanács fejezetenként tárgyalja meg.

Szalai Béla elvtárs: Az 5. §-ban a megjegyzés ellentmondásban van a 2. ponttal.

Nagy Imre elvtárs: Ez a határozatból kimarad.

Hidas István elvtárs: A tervezetben több helyen is szerepel az, hogy a Minisztertanács elnöke és első helyettesei döntenek. Ez nem vezethet oda, hogy testület jöjjön létre.

Gerő Ernő elvtárs: Fontos kérdés, amit Hidas elvtárs felvetett, de még ettől nem válik testületté, mert nem kötelező az első elnökhelyettesek meghallgatása.

Altomáre Iván elvtárs: A Minisztertanács elnökének joga van arra, hogy bizonyos kérdéseket első helyetteseivel megbeszéljen.

Szalai Béla elvtárs: Elvileg helyes, hogy a Minisztertanács elnöke és első helyettesei bizonyos kérdésekben döntsének, többek között azért is, mert ez mutatja, hogy az első helyettség nemcsak cím, hanem feladatok is vannak hozzá.

Bognár József elvtárs: A 8. §. az OLB-re vonatkozóan mindent az eddigiek szerint szabályoz, pedig az OLB-nél komoly hibák voltak. Az OLB többször önkényeskedett.

Gerő Ernő elvtárs: A 6. §-t ki lehet hagyni.

Bognár József elvtárs: A 10. §. fogalmazása laza. Pontosabban határozzák meg az idénycikkek körét.

Gerő Ernő elvtárs: A 12. §-ba fel kell venni a Magyar Tudományos Akadémiát.

Nagy Béla [Imre] elvtárs: Úgy kell fogalmazni, „a Minisztertanács mellett működő szervek és intézmények...”.

kosság széles tömegét érintő kérdésekben; a külkereskedelmi szerződések megkötésére és aláírására adott felhatalmazásról; a minisztertanácsi rendeletek kibocsátásáról; a testület hatáskörébe utalt kinevezések ügyében; jóváhagyja a miniszterek külföldi utazásait; dönt az érdemrendekkel való kiüntetésre vonatkozó javaslatokról.

Az előterjesztő a Minisztertanács és annak Elnöksége korábbi hatásköréből az ügyrendben tételesen felsorolt feladatok közül kihagyásra javasolta az egy vagy néhány minisztériumot érintő gazdasági, kulturális és államigazgatási kérdéseket, a minisztériumok szervezetének megállapítását, a főosztályvezetők, igazgatók és más funkcionáriusok kinevezéséhez való hozzájárulást, a Minisztertanács Hivatala alkalmazottainak kinevezését és a póthitel, létszám, ár, terv, vállalatalapítás stb. ügyköreit. Az ügyrendtervezet 4. §-a a Minisztertanács elnökének hatáskörével foglalkozott, az 5. § a gazdasági tervek, a 6. § a pénzügyi tervek módosításának szabályait írta elő. A 7. § a deviza- és árkiegyenlítési tervek módosításával, a 8. §. a létszámkérdések eldöntésének hatásköri szabályaival foglalkozott, míg a 9. § a Minisztertanács bérkérdésekben való hatáskörét szabta meg. A 10. § az árszabályozás, a 11. § az állami vállalatok alapítása, átszervezése és megszüntetése kérdéseivel foglalkozott. Az előterjesztés a továbbiakban a minisztertanácsi előterjesztések készítésével, azok szerkezetével, a testület üléseinek előkészítésével, az üléseken részt vevők körének meghatározásával, az ülések jegyzőkönyveivel, illetve a határozatok közlésével kapcsolatos szabályokat foglalta paragrafusokba. Az utolsó, 19. § a Minisztertanács Titkárságának feladatkörét határozta meg.

Gerő Ernő elvtárs: A tanácsok – ellentétben az állami szervek egyszemélyi vezetési rendszerével – kollektív vezetés alatt működnek. Ennek megfelelően ne a vb elnök, hanem a vb terjesszen javaslatot a Minisztertanács elé.

Erdei Ferenc elvtárs: A 13. §. 2. bekezdését ki kell egészíteni azzal, hogy nemcsak az illetékes miniszter, hanem helyettese is aláírhatja a hozzá megküldött előterjesztést.

Szalai Béla elvtárs: A Minisztertanács előző ügyrendje tartalmazott egy pontot az előterjesztések véleményezésének 3 napos határidejéről. Helyes volna kimondani, hogy a miniszterek aláírás után 5 napon belül küldjék vissza az anyagot.

Gerő Ernő elvtárs: A 19. §. 4. bekezdése nem vonatkozhat a Honvédelmi, Belügy- és a Külügyminisztériumra. A 19. §. 5. bekezdéséből ki kell húzni a „vagy annak dolgozóitól” kifejezést.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést a következő módosításokkal fogadta el:

- a.) A 6. §. 6. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „A hitel-állomány és a bankjegyforgalom felső határának túllépésére vonatkozóan általában a Minisztertanács elnöke, az első elnökhelyettesek meghallgatásával dönt.”²
- b.) A 8. §-t el kell hagyni.³
- c.) A 10. §. első bekezdését a következőképpen kell megfogalmazni: „Az árak megállapítása általában a Minisztertanács hatáskörébe tartozik. Az árhatósági jogkör tekintetében az árszabályzatról szóló 82/1950./III.21./MT sz. rendelet és mellékletei az irányadók.”⁴

2 A módosított pont az előterjesztés 6. §. (5.) bek. 2. szakasza volt. Az eredeti szöveg szerint „A hitel-állomány és a bankjegyforgalom felső határának túllépésére vonatkozóan általában a Minisztertanács elnöke az első elnökhelyettesek bevonásával dönt.”

3 Az elhagyásra javasolt 8. § így hangzott: „A létszámkérdések eldöntésének hatásköri szabályai
(1) Az államigazgatási szervek teljes létszáma és az állami vállalatok státuszjegyzékébe felvett munkakörökben dolgozó munkavállalói létszámának megállapítása tekintetében az Országos Létszám-bizottság dönt.

(2) Az Országos Létszám-bizottság döntéseiről negyedévenként egy ízben beszámol a Minisztertanácsnak.

(3) Amennyiben az érdekelt miniszter az Országos Létszám-bizottság határozatával nem ért egyet, a határozat megváltoztatását a Minisztertanácstól kérheti. Ilyen esetben az Országos Létszám-bizottság határozatának vitatott részét csak a Minisztertanács döntése után kell végrehajtani.

(4) A miniszterek azonos iparágon belül különböző vállalatok közt megtakarítással teljes egészében ellensúlyozott létszám- és beralap-átcsoportosítást az Országos Létszám-bizottságnak történő előzetes bejelentés mellett saját hatáskörükben engedélyezhetnek.

Az Országos Létszám-bizottság azoknál a vállalatoknál, ahol létszám-felülvizsgálatot tart, a vizsgálat tartamára a minisztériummal egyetértésben a státuszjegyzékbe felvett munkakörökre vonatkozólag felvételi tilalmat rendelhet el.”

4 Az eredeti szöveg a következő volt: „Az árhatósági jogkör tekintetében az árszabályozásról szóló 82/1950./III.21./ M.T. sz. rendelet és mellékletei az irányadók.”

- d.) A 2. bekezdést a következőképpen kell megfogalmazni: „Az idényjellegű legfontosabb cikkekre vonatkozóan, pl. zöldség, gyümölcs, tojás, stb...”⁵
- e.) A Minisztertanács elé javaslatot a miniszterek, a Szakszervezetek Országos Tanácsának elnöke, a Minisztertanács közvetlen felügyelete alá tartozó hivatalok és a Minisztertanács mellett működő intézmények vezetői és a megyei (budapesti, városi) tanácsok végrehajtó bizottságai terjeszthetnek.⁶
- f.) A 13. §. 2. bekezdését a következőképpen kell megfogalmazni: „A Minisztertanács elé kerülő javaslatokat az előterjesztő miniszter köteles az érdekelt miniszterekkel előzetesen megtárgyalni és a leginkább érdekelt miniszterekkel, vagy azok ügykör szerint illetékes helyettesével aláírtni. Az előterjesztést 5 napon belül vissza kell küldeni. Ennek elmulasztása esetén az előterjesztő a javaslatot benyújthatja a Minisztertanácsnak azzal a megjegyzéssel, hogy a véleményezést elmulasztó észrevételt nem tett. Az egyes minisztériumok részéről a javaslat elkészítésében közreműködő személyek és a javaslat szerkesztője (előadója) nevét az előterjesztésen fel kell tüntetni.”⁷
- g.) A 16. §. 2. bekezdésének c) pontjaként fel kell venni tanácskozási joggal a legfőbb államügyészt és az ÁEK elnökét.⁸
- h.) A 17. §. 2. bekezdésének c) pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „A jegyzőkönyvvezető által az ülésen készített feljegyzéseket...”⁹
- i.) A 19. §. 4. bekezdését a következőképpen kell kiegészíteni: „... kivéve a HM, Belügyminisztérium és Külügyminisztériumot”.¹⁰

5 A 10. §. (2.) bekezdés eredetileg így hangzott: „Az idényjellegű cikkekre vonatkozóan (zöldség, gyümölcs, tojás, stb.)...”

6 A 12. § azokat a szerveket nevezte meg, amelyek javaslatot terjeszthettek a Minisztertanács elé. Az előterjesztésben a minisztereken kívül a Szakszervezetek Országos Tanácsa elnöke, a Minisztertanács közvetlen felügyelete alá tartozó hivatalok, intézmények vezetői és a megyei (budapesti városi) tanácsok elnökei szerepeltek. A határozat ezt módosította.

7 A 13. §. (2.) bekezdés eredetileg így hangzott: „A Minisztertanács elő kerülő javaslatokat az előterjesztő minisztérium köteles az érdekelt minisztériumokkal előzetesen megtárgyalni. Az egyes minisztériumok részéről a javaslat előkészítésében közreműködő személyek és a javaslat szerkesztője (előadója) nevét az előterjesztésen fel kell tüntetni.”

8 A 16. § (2) szerint a Minisztertanács ülésén a tagokon kívül a Minisztertanács Titkárságának vezetője, az egyes ügyek tárgyalásánál az előterjesztő és a meghívott szakértők vehettek részt. A c. pont eredetileg így szólt: „ezen kívül azok, akiknek részvételét a Minisztertanács elnöke elrendeli”.

9 A hivatkozott pont szövege eredetileg így hangzott: „c) az ülésen készített feljegyzéseket...”

10 A (4.) bekezdés eredetileg így hangzott: „A Minisztertanács Titkársága a munkája elvégzéséhez szükséges adatokat bármely államigazgatási szervtől, vagy annak dolgozójától közvetlenül is bekér-

- j.) A 19. §. 5. bekezdését a következőképpen kell megfogalmazni: „Minisztertanács Titkársága a munkája elvégzéséhez szükséges adatokat bármely államigazgatási szervtől a fennálló korlátozó rendelkezések figyelembe vételével közvetlenül is bekérheti.
(A határozat csatolva.)¹¹

2.) Jelentés a számvitel 1952. évi fejlődéséről és 1953. évi feladatairól¹²

Előadó: Olt Károly elvtárs

Olt Károly elvtárs: Az előterjesztés még az Országgyűlés ülészaka előtt készült, melynek következtében több helyen a régi minisztériumok elnevezése és érvényét veszett határidők szerepelnek. A fentieket módosítani kell.

het.” A határozatban ez egy új (5.) bekezdés lett, a (4.) bekezdés szövege pedig a következőképpen módosult: „A Minisztertanács Titkárságának munkatársai a Honvédelmi Minisztérium, a Belügyminisztérium és a Külügyminisztérium kivételével a minisztériumok kollégiumainak ülésén és a minisztériumokban tartott fontosabb értekezleteken részt vehetnek.”

11 A Minisztertanács az ügyrendet a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 500/1/1953. számú határozatával jóváhagyta, és meghatározott pontjainak kihagyásával 2.049/17/1953.Mt.h. szám alatt közzétette. HT 1953. 17. szám, július 29.

12 A június 2-án kelt előterjesztés szerint 1952-ben a számvitel jelentősen fejlődött, ami elsősorban abban mutatkozott meg, hogy a vállalatok a korábbinál lényegesen hamarabb készítették el havi és negyedévi könyvelésük zárását. A fejlődést – az előterjesztői vélemény szerint – az tette lehetővé, hogy Magyarországon is alkalmazni kezdték a Szovjetunióban már bevált ún. Lozinszkij-módszert. Ennek lényege, hogy a számviteli munkát grafikon alapján, meghatározott ütemben rendszeresen, folyamatosan végzik, így csökken a hó végi torlódás, jobban kihasználják a számviteli dolgozók munkaidejét, és javul a számviteli munka minősége.

A Lozinszkij-módszert először 1952 áprilisában vezették be a Magyar Acélárugyárban, de az év végére már olyan mértékben elterjedt, hogy 1500 vállalat alkalmazta, nemcsak az iparban, hanem a népgazdaság más ágazataiban is. A módszer alkalmazásának következtében a havi és negyedéves zárásokat a vállalatok 5–10 nap alatt tudták elkészíteni a korábbi 15–25 nappal szemben. Az eredményeket a minisztériumok is hasznosították az éves mérlegbeszámolók elkészítésekor. Mutatkoztak azonban komoly hiányosságok is, így pl. a könyvvitel által adott adatok egyes népgazdasági ágakban nem voltak elég pontosak és megbízhatóak. Másrészt a számviteli rendszerben gyakran igen bonyolult megoldásokat alkalmaztak. Máshol, különösen ott, ahol korábban nem volt megfelelő számviteli rendszer (mezőgazdaság, szövetkezetek, gépállomások), elmaradtak az egyéb népgazdasági ágak számvitelének fejlődésétől. A statisztika, a könyvvitel és az operatív számvitel gyakran eltérő adatokat mutatott. A számvitel elvi kérdéseinek koordinálására alakított Országos Számviteli Bizottság működése nem segítette a fejlődést. Az előterjesztő szükségesnek tartotta a számvitel jelentős továbbfejlesztését 1953-ban. A fő célkitűzések közé tartozott a számvitel gyorsítása, a lerövidített zárlati idő általános alkalmazása, a számvitel pontosabbá és megbízhatóvá tételével az önköltségmérések és ellenőrzések megjavítása, amit a Lozinszkij-mozgalom eredményeinek általánossá válásával kívántak elérni.

Hegedüs András elvtárs: A II/1. pontban jobban ki kell hangsúlyozni, hogy a számvitel továbbfejlesztésénél elsődlegesen a számvitel pontosabbá tétele, a bizonylati rendszer megszilárdítása a közvetlen cél.

Altomáre Iván elvtárs: Korai a hónap 10. napja, mint a könyvelés havi zárásának határideje.

Bognár József elvtárs: A II/6. és a III/5. pontban ki kell mondani, hogy az illetékes minisztert is hallgassák meg.

Antos István elvtárs: A felvetett követelményeket, mint a gyorsaságot, pontosságot a Lozinszkij rendszer bevezetésével meg lehet oldani.

Olt Károly elvtárs: Szükséges lenne delegáció kiküldése a Szovjetunióba a Lozinszkij-módszer bevezetésének tanulmányozására az állami költségvetés területén, mivel ezen a téren a Pénzügyminisztérium tájékozatlan.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést a következő módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat II/1/b. pontjának 3., 4. bekezdését a változásoknak megfelelően kell módosítani.¹³
- b.) A határozati javaslat II/5. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „Az állami költségvetésből gazdálkodó szerveknél 1953. évben elsősorban az új számviteli rendszer megszilárdítását kell biztosítani. Itt a Lozinszkij-módszert szervezetten 1954. évben kell bevezetni.”¹⁴
- c.) A határozati javaslat II/6. pontjában szereplő augusztus 1-i határidőt „folyamatosan az év végéig” kifejezéssel kell helyettesíteni.¹⁵
- d.) A határozati javaslat III/5. pontjának határidejét december 31-re, a 6/a. pont határidejét ugyancsak december 31-re kell módosítani.¹⁶
- e.) A határozati javaslat II/1. pontjában jobban ki kell hangsúlyozni a számviteli munkálatok pontosságát, és nagyobb figyelmet kell fordítani a bizonylati rendszer megbízhatóságára.
- f.) A Lozinszkij-módszer alkalmazásának tanulmányozására a Szovjetunióba delegációt kell kiküldeni.

13 A hivatkozott bekezdésekben a minisztériumok felsorolása a kormányalakítás előtti formában történt.

14 Az előterjesztés hivatkozott pontjának szövege valójában ez volt.

15 A II/6. pont szerint a KSH elnökének a pénzügyminiszterrel egyetértésben 1953. augusztus 1-jéig kell megállapítania, hogy a könyvviteli zárlati határidők lerövidítése milyen más adatszolgáltatások időpontjának előbbre hozását, illetve milyen adatszolgáltatások összevonását teszi lehetővé.

16 A III/5. pontja értelmében a KSH elnökének és a pénzügyminiszternek augusztus 31-ig kell biztosítani, hogy a statisztika és a könyvvitel azonos tartalmú adatai számszerű eltéréseket ne mutathassanak. A III/6a pont szerint a vállalatokat túlzottan terhelő könyvviteli adatszolgáltatásokat mérsékelni kell, ezért a pénzügyminiszter szeptember 1-jéig vizsgálja meg a könyveléstechnikai előírásokat és a könyvviteli adatszolgáltatás rendszerét, és elsősorban a mérlegbeszámolók adatainál, valamint a főkönyvi számláknál hajtson végre lényeges egyszerűsítést.

- g.) A határozati javaslat II/6. pontjába, valamint a határozati javaslat III/5. pontjába „az illetékes miniszterek meghallgatásával” kifejezést kell bevenni.¹⁷
 (A határozat csatolva.)¹⁸
 (Magyar Közlöny csatolva.)

3.) Fiatalok foglalkoztatásának feltételei¹⁹

Előadó: Szász Márton elvtárs

Erdei Ferenc elvtárs: A 6. §. 1. bekezdésében kihágásért szabadságvesztés büntetést javasolnak. Elegendő a pénzbüntetés is.

Dénes István elvtárs: A 2. §. 2. bekezdését kéri módosítsák úgy, hogy „lehetőleg mindenütt biztosítani kell, hogy 18 éven aluliakat ne osszanak be éjjeli műszakba”.

Olt Károly elvtárs: Javasolja, a „jegyzék” 2. oldalán a vegyészeti iparnál 36. pontként felvenni az ezüst-nitrát gyártását.

Gerő Ernő elvtárs: A 7. §-ban lévő pénzbírság nem azonos azzal, amelynek eltörléséről a kormányprogram beszél, de mert zavarólag hat, el kell hagyni a 7. §-t.

Hegedüs András elvtárs: A 16–18 éves korig éjjeli munkán alkalmazott fiatalokúth kéthavonként orvosi vizsgálatra kell utalni.

Nógrádi Sándor elvtárs: Nem elégséges az évenkénti szűrővizsga. A Néphadseregben gyakrabban alkalmazzák.

Simon Lajos elvtárs: Nincs hozzá elegendő orvos és egészségügyi intézet.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést a következő módosításokkal fogadta el:²⁰

- a.) A rendelet 2. §. 1–2. bekezdését össze kell vonni, és a következőképpen kell megfogalmazni: „A 16. életévüket be nem töltött fiatalokúthakat, valamint az ipari tanulókat – korra való tekintet nélkül – éjjeli munkára beosztani nem szabad. Lehetőleg mindenütt mentesíteni kell minden 16-18 év közötti fiatalat az éjjeli munka végzése alól.”

17 Lásd a két előző lábjegyzetet.

18 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 500/2/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta. Lásd a Mellékletben (1.). Ugyanakkor kiadta a 38/1953 (VII. 23.) M.T. számú, A vállalati számvitel rendjéről és annak irányításáról című rendeletét: MK 1953. 31. szám, július 23.

19 Az előterjesztésnek és a mellékletként csatolt rendelettervezetnek 1953 márciusa és júniusa között több változata készült, amelyek a Munka Törvénykönyvének a fiatalokúth munkavállalók védelmével kapcsolatos intézkedéseit tárgyalták. A június elsején kelt előterjesztés szerint a fiatalokúth foglalkoztatására vonatkozó rendelkezések nem kielégítőek, miután nem határozzák meg azokat a munkaköröket, amelyekben nem szabad fiatalokúthakat foglalkoztatni. Ennek megfelelően javasolta a foglalkoztatás feltételeiről szóló rendelet és melléklete kiadását.

20 Az összefoglalóban megjelölt módosítások a jegyzőkönyvben található egyik jogszabálytervezet szövegével sem pontosan azonosak, így a hivatkozások csak tájékoztató jellegűek.

- b.) A 6. §. első bekezdését a következőképpen kell megfogalmazni:
„A munkaviszony tartama alatt minden fiatalt évente legalább egyszer...”²¹
- c.) A rendelet 6. §. 1. bekezdéséből a két hónapig terjedhető elzárással kifejezést el kell hagyni.²²
- d.) A rendelet 7. §-át el kell hagyni.²³
(Magyar Közlöny és a határozat csatolva.)²⁴

4.) Az 1954. évi ár- és forgalmi adó változása²⁵

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: Mivel az előterjesztés jóval korábban készült, kéri több határidő módosítását. Javasolja, hogy az előterjesztésben szereplő 7%-kal szemben 10%-kal emeljék a szén árát, mert ezt a forgalmi adó csökkentéssel, probléma nélkül végre lehet hajtani, s így biztosítva van, hogy 1953-ban a szénbányászat rentábilissá váljék.

Hidas István elvtárs: Kéri, hogy a szén árát 10%-nál nagyobb %-kal emeljék, valamint bejelenti, hogy a szénbányászat nem vállalja a szén 15%-os minőségjavítási tervét. Előadja, hogy az önköltségszökkentési %-ot viszont 2% fölé lehet emelni.

Bognár József elvtárs: A II/13. pontban meg kell állapítani, hogy az import gyapjúrongynál többféle minőségi árat kell bevezetni.

Darvas József elvtárs: A 7. oldal III/3. pont a könyv árkiegyenlítési alapot megszünteti. Kéri, hogy a Népművelési Minisztérium részére a könyv árkiegyenlítést továbbra is tegyék lehetővé.

A III/1. pont kimondja, hogy a forgalmi adót olyan mértékben kell felemelni, hogy általában 2% nyereség maradjon. Ezzel kapcsolatban kéri, hogy a filmgyártásnál az eddigi 20%-os nyereséget engedélyezzék.

Kilián József elvtárs: Az Építésügyi Minisztérium nem ért egyet a szénár 10%-os fel-

21 Az egyik szövegvariánsban a 6. §. /1/ bekezdése így hangzott: „/1/ A munkaviszony megkezdése, illetve a munkahely (munkakör) megváltoztatása előtt a fiatalkorúakat orvosi vizsgálat alá kell vonni.”

22 A rendelettervezetek egyik szövegvariánsa 7. §. (1.) bekezdése szerint a rendelet megszegőivel szemben – ha cselekményük nem minősül büntettnek – kéthavi elzárás vagy 5000 forint szabható ki.

23 A hivatkozott pont nem volt azonosítható.

24 A Minisztertanács – 39/1953 (VII. 23.) M.T. számú rendelete (MK 1953. 31. szám, július 23.) és a 18 éven aluliak egészségre ártalmas és nehéz munkaköreinek jegyzékét tartalmazó melléklet kiegészítéseként – 500/3/1953. szám alatt – a fiatalkorúak foglalkoztatásának feltételeiről az alábbi szövegű, nem nyilvános határozatot hozta: „A Minisztertanács felhatalmazza az egészségügyi minisztert, hogy a Szakszervezetek Országos Tanácsával és az illetékes miniszterrel, valamint a Minisztertanács Bértitkárságának vezetőjével egyetértésben a 39/1953 (VII. 23.) M. T. számú rendelet mellékletét képező munkaköri jegyzékben kisebb kiegészítéseket, illetve módosításokat eszközölhet.”

25 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (2.).

emelésével, mert beálló következményeit zökkenőmentesen nem tudja megoldani az építőipar terén. Kéri, hogy az építőipari trösztökön belül töröljék el a forgalmi adót, továbbá hogy részesítsék az építőipari beruházásokat adómentességben.

Szita János elvtárs: A juta árát nem kell módosítani, mert csaknem teljesen exportra megy.

Gerő Ernő elvtárs: Ki kell hagyni azt a mondatot, mely a magyar gyapotra vonatkozik.

Szita János elvtárs: Az építési kérdéseket az OT elnöke, a pénzügyminiszter, valamint az építésügyi miniszter vizsgálja meg és a vizsgálatról a Minisztertanácsnak az építkezési költségek csökkentéséről szóló előterjesztés tárgyalásánál tegyenek jelentést.

Gerő Ernő elvtárs: A 10%-ot el kell fogadni. A széntermelés ezen kívül fennmaradó deficitjét a szénbányászat jó munkájával, jobb munkaszervezéssel csökkentse minimálisra.

Antos István elvtárs: A filmek nem meghatározott áron kerülnek a mozgóképüzemi vállalatokhoz, hanem a nyereség bizonyos százaléka is az árhoz tartozik. Ezt a rendszert – éppen a jobb filmgyártás érdekében – ezután is fent kell tartani.

Hidas István elvtárs: A II/1/c. pont utolsó mondatában meg kell nézni, hogy a szén minőségének 14%-os növelése elérhető-e.

Nagy Imre elvtárs: Meg kell vizsgálni.

A Minisztertanács az előterjesztést a következő módosításokkal fogadta el:

- a.) A 6. oldal 2. bekezdését a változásnak megfelelően értelemszerűen kell módosítani.²⁶
- b.) A 7. oldal III/1. bekezdésében az általában szó kimarad.
- c.) Az V/3. pontban szereplő július 15. helyett augusztus 15-i határidőt kell bevenni.
- d.) A határozati javaslat VI/1–2. pontjában szereplő határidőket „hala-déktalanul” kifejezéssel kell helyettesíteni.
- e.) A határozati javaslat II/1. pontjában az ipari szén termelői árát 10%-kal fel kell emelni. Ugyane[zen] pont c./ pontjában a szén minősége 14%-os emelés helyességét meg kell vizsgálni.
- f.) A határozati javaslat II/5. pontját ki kell egészíteni azzal, hogy a széntermelés deficitjét jobb munkával és jobb munkaszervezéssel kell a minisztériumnak a minimumra csökkenteni.
- g.) A határozati javaslat II/9. pontjának utolsó mondatát ki kell hagyni.
- h.) A határozati javaslat II/13. pontját a következőkkel kell kiegészíteni: „Az import gyapjúrongyoknál szélesebb skálában minőségi árat kell megállapítani.”
- i.) A határozati javaslat III/3. pontjában a Népművelési Minisztérium részére a könyvkiadásnál árkiegyenlítést engedélyez.
- j.) A határozati javaslat III/1. pontjában a forgalmi adó emelése követ-

26 A módosítás a bekezdésben szereplő (megszűnt) Középgépipari Minisztériumra vonatkozott.

keztében biztosítandó 2% nyereség a filmgyártó vállalatokra nem vonatkozik, itt az eddigi gyakorlatot kell fenntartani.

- k.) A határozati javaslat II/14. pontját az OT, az Építésügyi Minisztérium és a Pénzügyminisztérium vizsgálja felül. A vizsgálat eredményéről a Minisztertanácsnak az építési költségek csökkentéséről szóló javaslattal egyidejűleg kell jelentést tenni.
(A határozat csatolva.)²⁷

5.) Rendőrök részleges fizetésrendezése²⁸

Előadó: Gerő Ernő elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)²⁹

2/5

6.) Az ÁVH mint önálló szerv megszüntetése³⁰

Előadó: Gerő Ernő elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)³¹

2/6

7.) A helyi tanácsok felügyeletéről³²

Előadó: Nagy Imre elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(Magyar Közlöny csatolva.)³³

2/7

27 A Minisztertanács az előterjesztést és mellékleteit (I. A fontosabb alapanyagok és fegyártmányok 1954. első negyedévre tervezett termelői ára. II. Az 1954. évi tervezéshez használható szénárak) 500/4/1953. számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

28 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (3).

29 A Minisztertanács az előterjesztést és mellékleteit 500/5/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

30 Az előterjesztő javasolta a Minisztertanács 4.353/1949. M. T. számú, az Államvédelmi Hatóság szervezése tárgyában hozott 1949. december 28-i határozatának (MK 1949. 268. szám, december 28.) hatálytalanítását, és ezzel az Államvédelmi Hatóság mint önálló szerv megszüntetését és összevonását a Belügyminisztériummal. A javaslat szerint a Minisztertanács a belügyminisztert bízta meg, hogy ennek megfelelően terjessze be az egységes Belügyminisztérium szervezeti felépítéséről és létszámáról szóló javaslatát a Minisztertanács elé.

31 A Minisztertanács 500/6/1953. szám alatt hozott nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta. .

32 Az előterjesztés nem található a jegyzőkönyv mellett. A helyén lévő cédula szerint 1981. március 16-án „Gáspár elvtárs” számára kiadták.

33 A Minisztertanács 37/1953 (VII.23.) M.T. számú rendelete A helyi tanácsok főfelügyeletéről. MK 1953. 31. szám, július 23.

2/8

8.) A helyi tanácsok áthidaló kölcsönéről³⁴*Előadó:* Olt Károly elvtárs

Olt Károly elvtárs: Az adófizetéssel kapcsolatban némi bizonytalanság van falun, amit az is okozott, hogy a Pénzügyminisztérium az adóívek kézbesítését leállította. Az így keletkezett problémák megoldására kér 100 millió Ft áthidaló kölcsönt.

Nagy Imre elvtárs: Helyes. Ezen kívül javaslom, hogy a tervezett adóemelést csak 50%-ban hajtsuk végre, viszont az ennek alapján kivetett adó beszédését azonnal kezdjük meg.

Olt Károly elvtárs: Azért kellett emelni az adókat, mert kisebb lett az adózás alá eső terület.

Az emelés főleg a tsz-ek és az 1-5 holdig terjedő dolgozó parasztságot érintette, mert ott igen alacsony volt eddig az adó.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a korábban elhatározott adóemelést felére kell csökkenteni. A csökkentett összegű kiállított adóíveket ki kell kézbesíteni és az adóbehajtást meg kell kezdeni.

(A határozat csatolva.)³⁵

2/9

9.) Munkavédelmi és szociális keretrendezés³⁶*Előadó:* Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: A javaslatban nincs rendelkezés az Építésügyi Minisztérium és a Begyűjtési Minisztérium vállalataira. Ennek pótlására a Földművelésügyi Minisztérium, az Élelmiszeripari Minisztérium és a Könnyűipari Minisztérium keretéből 1-1 millió Ft-ot el kell vonni, s azt az építésügyi miniszter rendelkezésére kell bocsátani.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a határozati javaslat 1. pontjában szereplő FM, Élelmiszeripari Minisztérium és Könnyűipari Minisztériumoktól 1-1 millió Ft-ot le kell venni, és ezt az összeget az Építésügyi Minisztérium rendelkezésére kell bocsátani.

(A határozat csatolva.)³⁷

2/10

10.) Amerikai burgonyabogár elleni védekezés³⁸

34 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (4/a).

35 A határozatot lásd a Mellékletben (4/b).

36 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (5.).

37 A Minisztertanács 500/9/1953. szám alatt, a jegyzőkönyvben rögzített módosítással hozott nem nyilvános határozatot.

38 A burgonyabogár Magyarországon 1947-ben jelent meg Hédervár község határában. (Ausztriában és Jugoszláviában már erős fertőzések voltak.) 1948-ban az ország nyugati felében 12 község, 1949-ben egy község, 1951-ben 82 község, 1952-ben 122 község határában fordult elő. 1953. július 8-ig 195 község határában összesen 467 fertőzési gócot jelentettek. Az előterjesztés szerint a tanácsi szervek a növényvédelmi munkát és a burgonyabogár elleni védekezést nem tekintették súlyponti

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Hegedüs András elvtárs: A veszély nagy. Növényvédelmi szereződést kell kötni Romániával és Csehszlovákiával.

Póthitelre egyelőre nincs szükség, mert költségvetési keret rendelkezésre áll, csak a felhasználáshoz kell a Minisztertanács engedélye.

Zsofinyecz Mihály elvtárs: Az augusztus 30-ig szerkesztendő beporzógépet a Kormánybizottság nem vizsgálta meg. Addig nem lehet elkezdni a sorozatgyártást, amíg nem biztos a használhatósága.

Gerő Ernő elvtárs: A tervezet figyelmen kívül hagyja, hogy elsősorban a dolgozó parasztságra kell támaszkodni a burgonyabogár elleni harcban és nem a tanítókra és iskolás gyerekekre. A napi díj-rendszer nem helyes, össze kell kötni a munka eredményességével is a fizetési rendszert.

Bognár József elvtárs: Az azonnal leszállítandó 50 db gépet még eddig nem sikerült biztosítani.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést a következő módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 1954. évi védekezési feladatok 2. pontjában szereplő felvilágosító és mozgósító munkát az állami gazdaságokra, termelőszövetkezetekre és dolgozó parasztságra kell elsősorban kiterjeszteni.³⁹
 - b.) A határozati javaslat 1954. évi védekezési feladatok 4. pontját az OT elnöke és a kohó- és gépipari miniszter vizsgálják felül.⁴⁰
- (A határozat csatolva.)⁴¹

Különfélék:

11/a.) A Martonvásári Növénytermelési Kutató Intézet és az Állategészségügyi Kutató Intézet felügyeletének a Magyar Tudományos Akadémia hatáskörébe utalása⁴²

Előadó: Osztrovszky György elvtárs

feladatnak. A védekezési hiányosságok megszüntetése és a burgonyabogár nagyobb arányú terjedésének visszaszorítása érdekében szükségesnek tartották a vegyszeres védekezését fokozását. Az előterjesztés 1953. és 1954. évre is részletesen meghatározta, hogy mely területeken milyen módon kell védekezni a burgonyabogár terjedése ellen.

39 Az előterjesztő eredetileg a keresésben részt vevő pedagógusoknak napi 30, az iskolai tanulóknak naponta 10 Ft díjazást javasolt.

40 A 4. pont szerint a Mezőgazdasági Gépszerkesztő Irodának 1953. augusztus 31-ig kell elkészíteni a napi 50 kh. teljesítményű légorlasztós növényvédő gép prototípusának rajzát. A Fémszerelvényárugár ennek alapján szeptember 30-ig köteles a prototípus legyártására. December 31-ig ki kell jelölni azt az üzemet, amely hat hónap alatt legyárt 300 gépet. A határozatban már 2 prototípus legyártása szerepelt.

41 A Minisztertanács 500/10/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta.

42 Az előterjesztést az javasolta, hogy a földművelésügyi miniszter a földművelésügyi tárca költségvetésében előirányzott költségekkel működő Martonvásári Növénytermelési Kutató Intézetet, vala-

Osztrovsky György elvtárs: A II. pontba a Növénytermelési Kutató Intézet mellé a Kísérleti Gazdaságot is be kell venni.

Olt Károly elvtárs: Ha az átvétel külön költségkihatást nem eredményez, a Pénzügyminisztériumnak nincs ellene kifogása.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a Növénytermelési Kutató Intézet mellé (II. pont) a Kísérleti Gazdaságot is fel kell venni.

Az átvétel után a megállapított költségkereten változás nem történhet.

(A határozat csatolva.)⁴³

2/11b

11/b.) Magyar Népzene kutató Csoport létesítése⁴⁴

Előadó: *Osztrovsky György* elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(Határozatok Tára csatolva.)⁴⁵

2/11c

11/c.) Magyar–albán hosszú lejáratú árucere-forgalmi megállapodás⁴⁶

Előadó: *Bognár József* elvtárs

Zsofinyecz Mihály elvtárs: A kenyérgyár szerelését csak 1955. júliusra lehet befejezni.

Gerő Ernő elvtárs: Ez nem helyes, mert az albánok számára a kenyérgyár rendkívül fontos.

Altomáre Iván elvtárs: Az albán fél is követett el hibát, ezért már késés van, de így is megoldható a gépek legyártása és a szerelés, de az építés még ma sincs biztosítva. Nincs tisztázva, hogy mit ad a magyar és mit az albán fél. A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium ezt a kérdést igen gyorsan tisztázza, mert az újabb késedelem nem lesz pótolható.

mint az Állategészségügyi Kutató Intézetet az 1953. április 1-jei állapotnak megfelelően adja át a Magyar Tudományos Akadémiának.

43 A Minisztertanács az előterjesztést 500/11/1953. számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

44 Az előterjesztést és a határozati javaslatot lásd a Mellékletben (6.).

45 A Minisztertanács 2.050/17/1953 számú határozata. HT 1953. 17. szám, július 29.

46 A magyar és az albán kormány képviselői 1953. február 2-án írták alá az 1953–1955. évi árucere-forgalmi és fizetési megállapodást, melynek értelmében 1953-ban 4,5 millió, 1954-ben 4,8 millió, 1955-ben 4,3 millió rubel értékű exportot, 1953-ban 3,8 millió, 1954-ben 7,0 millió, 1955-ben 9,0 millió rubel értékű importforgalmat terveznek. Az 1954–1955. évi import magában foglalja az Albániának nyújtott első 6 millió rubel kölcsön és kamatai törlesztését. Többek között búza, kábelek, elektromos felszerelések, gyógyszerek exportjára, illetve bitumen, krómérc, dohány importjára kerül sor. A határozati javaslat szerint az OT elnöke gondoskodik 1954-ben egy kenyérgyár és egy növényolajgyár, 1955-ben két, egyenként 400 tonna/év kapacitású főzelék- és gyümölcskonzervgyár, illetve három, összesen 400 tonna/év kapacitású főzelék- és gyümölcskonzervgyár leszállításának előkészítéséről.

Zsofnyecz Mihály elvtárs: Három minisztérium van érdekelve, az Élelmiszeripari Minisztérium, az Építésügyi Minisztérium és a Gépipari Minisztérium. Javasolja, hogy a három minisztérium biztosítsa a szerelések végrehajtását.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A bel- és külkereskedelmi miniszter tisztázza az albán kormánynál az építkezések feltételeit.
- b.) Az OT a gyárak gépi berendezésének elkészítéséhez biztosítsa a megfelelő anyagokat.
- c.) Az Építésügyi-, az Élelmiszeripari-, és a Kohó- és Gépipari Minisztériumok együttesen biztosítsák, hogy a gyárak szerelési munkálatai időben megtörténjenek.
(A határozat csatolva.)⁴⁷

11/d.) Magyar–francia 1953/54. évi árucserre forgalmi megállapodás⁴⁸

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(A határozat csatolva.)⁴⁹

2/11d

11/e.) Magyar–francia pénzügyi megállapodás⁵⁰

Előadó: Olt Károly elvtárs

2/11e

47 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 500/13/1953. szám alatt hozott nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

48 Az 1953/1954-es gazdasági évről szóló, 1953. június 10-én aláírt magyar–francia áruforgalmi megállapodás volumene az előző évhez képest 20%-kal csökkent. Import oldalon 693 millió forint, export oldalon 735 millió forint értékű árucserében állapodtak meg. A francia fél az árucserre szűkítésére és a magyar fél számára fontos árucikkek csökkentésére törekedett. Az import többek között speciális acéltermékeket, hengerelt vasárut, tilolt lent, parafát és kakaóbabot, az export többek között olajos magot, dohányt, libamájat, disznósörtét tartalmaz. Fontosabb mezőgazdasági termékekből (tengeri, olajos magvak, dohány) a francia igényeket nem tudták teljesíteni.

49 A Minisztertanács 2.050/17/1953 számú határozata. HT 1953. 17. szám, július 29.

50 A magyar–francia pénzügyi tárgyalások a 491/7/1953. számú minisztertanácsi határozatban kijelölt irányelvek szerint zajlottak le 1953. május 6. és 21. között Budapesten; a jegyzőkönyvet június 10-én írták alá. A megállapodáshoz csatlakozó levélváltás a technikai hitelkeretet a korábbi 75 millióval szemben 175 millió francia frankban állapította meg. Megszűnt a korábbi évek azon rendelkezése, amely szerint a külkereskedelmi kompenzációs ügyletek után 10%-os részt az adósságrendezés céljára kell felhasználni. Változást jelentett az is, hogy az új megállapodás értelmében 95 millió helyett csak 20 millió francia frankot kell átutalni adósságrendezésre. A Duna–Száva–Adria Vasúttársaság kötvényadósságával kapcsolatban a francia fél vállalta, hogy a francia katonai hatóságok által kibocsátott hadifogoly-utalványokat 1,9 millió francia frank értékben kiegyenlíti.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵¹

2/11f

11/f.) Magyar–csehszlovák gépipari együttműködésről szóló megállapodás jóváhagyása⁵²

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: A 4. oldal d. pont helyett javasolja, mondja ki a Minisztertanács, hogy a szállítások mennyiségére és idejére vonatkozó állásfoglalás a külkereskedelmi szervek feladata.

Zsofinyecz Mihály elvtárs: Javasolja a határozati javaslat 2. pontjában vegyék be, hogy a Német Demokratikus Köztársasággal építőanyag-ipari és építési gépek gyártása terén is hozzanak létre megállapodást.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést a következő módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat III/1/b. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „A vegyesbizottság által javasolt gyártásmegosztás alapján vállalható kölcsönös szállításokra, azok mennyiségére és határidejére vonatkozó állásfoglalás a külkereskedelmi szervek feladata.”⁵³
- b.) A III/2. pont első mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: „Az OT elnöke kezdeményezzen tárgyalásokat a Lengyel Népköztársasággal a szerszámgépgyártás fejlesztési tervének egyeztetésére, valamint a Német Demokratikus Köztársasággal szerszámgépgyártási, építőanyag-ipari, gépgyártási- és építési gépgyártási fejlesztési tervek egyeztetésére. A tárgyalások irányelvét jóváhagyás végett a Minisztertanács elé kell terjeszteni.”⁵⁴
(A határozat csatolva.)⁵⁵

51 A Minisztertanács 500/15/1953. számú határozatával a megállapodást jóváhagyta.

52 A két ország tervhivatali elnökeinek prágai tanácskozásán 1952 januárjában megállapodás jött létre a gépgyártásban való együttműködésről. 1953. január 13. és február 3. között vegyes bizottsági tárgyalásokra került sor, amelyek napirendjén szerepelt a szerszámgép-gyártás fejlesztésének összehangolása, a mezőgazdasági gép- és traktorgyártás területén való együttműködésre vonatkozó javaslatok kidolgozása, továbbá egy 6000 tonnás prés importja. Tájékoztató megbeszéléseket folytattak az 1953. II. felében Prágában tartandó ülészak előkészítésére, és szó volt a magyar ipar részvételéről egyes csehszlovák exportkötelezettségek teljesítésében.

53 A szöveg eredetileg így hangzott: „A gyártásmegosztást a Minisztertanács csak a mennyiségekre vonatkozó külkereskedelmi tárgyalások lefolytatása után fogja jóváhagyni.”

54 A határozati javaslat 2. pontja eredetileg arról szólt, hogy az Országos Tervhivatal elnöke kezdeményezzen tárgyalásokat a Lengyel Népköztársasággal, valamint a Német Demokratikus Köztársasággal a szerszámgép-gyártási fejlesztési tervek egyeztetésére.

55 A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 500/16/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést azzal a kiegészítéssel hagyta jóvá, hogy az OT elnöke dolgozzon ki javaslatot a 100 kW alatti villamosmotorok, gördülőcsapágyak, építő- és építőanyagipari gépek

11/g.) Munkaközvetítéssel kapcsolatos egyes rendelkezések hatályon kívül helyezése⁵⁶*Előadó:* Hidas Ferenc elvtárs*Zsófnyecz Mihály* elvtárs: Nem lesz-e túl korai, hogy az önkényesen kilépőket nem közvetítik ki? Attól fél, hogy a nehéziparból csoportosan fognak kilépni.*Hidas István* elvtárs: Itt valami félreértés van. Ez egy megszorítás tulajdonképpen, azelőtt kötelees volt a MTH kiközvetíteni.*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette a napirendről.**11/h.) Vezetőállásúak és műszakiak prémiumrendszeréről szóló rendelkezés módosítása⁵⁷***Előadó:* Szász Márton elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.(A határozat csatolva.)⁵⁸**11/i.) A száj- és körömfájás elleni védekezésre póthitel engedélyezése⁵⁹***Előadó:* Hegedüs András elvtárs*Olt Károly* elvtárs: Nem szükséges a tervbe vett összeg. Elég 9,8 millió Ft, melyet az „egyéb támogatás” rovatán kell kimutatni. A gyógy- és vegyszerre kért összeget egyelőre függőben kell tartani, és meg kell vizsgálni, milyen mennyiségű anyag van az FM rendelkezése alatt.*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

gyártásában megvalósítandó együttműködésre. A vegyes bizottsági tárgyalások jegyzőkönyvét pedig azzal a kiegészítéssel hagyta jóvá, hogy az 54 LE-s traktorok szállítására csak a Szovjetunió engedélyének beérkezése után lehet megállapodást kötni.

56 Az előterjesztés nem található a jegyzőkönyv mellett.

57 A Minisztertanács Bértitkársága a műszaki és vezető adminisztratív dolgozók prémiumrendszeréről szóló 456/3/1953 Mt.h. számú minisztertanácsi határozat bevezetése után szerzett tapasztalatok alapján előterjesztést tett a prémiumrendszer módosítására és kiegészítésére. Többek között javasolta a vállalaton belüli prémiumkulcs megváltoztatásának engedélyezését, béalaptúllépés esetén a prémium csökkentését, esetenként olyan vállalati dolgozók premizálását is, akik nem részesülnek rendszeres prémiumban. A második negyedévi prémiumok és a még nem engedélyezett prémiumok kifizetéséhez a Minisztertanács Bértitkárságának engedélye kell.

58 A Minisztertanács 500/18/1953. számú, nem nyilvános határozata az előterjesztést jóváhagyta.

59 Az 1953 első felében a szomszédos országokból behurcolt száj- és körömfájás fertőzés elleni védekezés jelentős anyagi és személyi erőt vett igénybe. A Minisztertanács ennek megfelelően az I. félévre összesen 11 545 500 Ft póthitelt engedélyezett. Az állatok tavaszi legeltetése során a határ menti területeken az állatállomány újabb nagy része fertőződött meg, ennek következtében egyes községekben a fertőzött udvarok száma a százat is elérte. Mivel ez a védekezési költségeket jelentősen megemelte, az előterjesztő a védekezés II. félévi költségeire 12 300 000 Ft póthitelt kért.

- a.) A határozati javaslatban szereplő 12,3 millió Ft-ot 9,8 millióra kell csökkenteni, mely csökkentés az „egyéb támogatás” (42) rovatán jelentkezzen.
- b.) A 12. gyógyszer és vegyszer rovatot felül kell vizsgálni, mivel előreláthatólag az FM birtokában jelentős gyógyszer- és vegyszerkészletek vannak.
(A határozat csatolva.)⁶⁰

2/11j

11/j.) A Központi Statisztikai Hivatal felhatalmazása a beszámolási rendszer megállapítására⁶¹

Előadó: Pikler György elvtárs

Erdei Ferenc elvtárs: A javaslatban az van, hogy a KSH elnöke a Minisztertanács nevében hagyja jóvá a minisztériumi statisztikai beszámoló rendszert. A KSH elnöke a Minisztertanács nevében nem járhat el.

Pikler György elvtárs: A „nevében” kifejezés helyett, legyen „megbízásából” kifejezés.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a KSH elnöke a minisztériumok statisztikai beszámolási rendszerét az érdekelt miniszterekkel való egyetértés esetén a Minisztertanács megbízásából hagyja jóvá.

(A határozat csatolva.)⁶²

2/11k

11/k.) A Diósgyőri Vasmű emlékérem elnevezésének Lenin Kohászati Művek emlékéremre változtatása⁶³

Előadó: Zsófinyecz Mihály elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(Magyar Közlöny csatolva.)⁶⁴

60 A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 500/19/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

61 Az állami statisztikáról szóló 1952. évi VI. törvény 10. §. (1) bekezdése szerint a statisztikai beszámoló rendszert a Központi Statisztikai Hivatal elnökének javaslata alapján a Minisztertanács hagyta jóvá. Ezt az előterjesztő úgy kívánta módosítani, hogy a minisztériumok statisztikai beszámoló rendszerét az érdekelt miniszterekkel való egyetértés esetén a Minisztertanács nevében a KSH elnöke hagyja jóvá. Egyetértés hiányában a Minisztertanács elnöke dönt.

62 A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített módosítással 500/20/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

63 Az 1.038/1951 (X. 26.) Mt.h. számú határozat a Diósgyőri Kohászati Üzemek fejlesztésével és bővítésével kapcsolatos munkákban részt vevő, jó és fegyelmezett munkát végző dolgozók kitüntetésére „Diósgyőri Vasmű Emlékérem” alapítását rendelte el. Időközben a Diósgyőri Kohászati Művek neve Lenin Kohászati Művek lett (488/nk/2/1953. számú határozat), az előterjesztő szükségesnek tartotta, hogy a kitüntető jelvény neve a vállalat elnevezésével összhangban változzon meg.

64 A Minisztertanács 1.032/1953 (VII. 23.) Mt.h. számú határozata. MK 1953. 31. szám, július 23.

11/l.) A Pénzügyminisztérium kollégiuma tagjainak kinevezése⁶⁵*Előadó:* Olt Károly elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.(A határozat csatolva.)⁶⁶**11/m.) Egyetemi tanárok kinevezése⁶⁷***Előadó:* Erdey-Grúz Mihály [Tibor] elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.(A határozat csatolva.)⁶⁸**11/n.) Műszaki normák alkalmazása a technológia fejlesztését szolgáló országos mozgalmak terjesztése érdekében⁶⁹***Előadó:* Szász Márton elvtárs*Szász Márton* elvtárs: Javasolja, hogy az illetékes miniszter utasításától függően 6 hónapig a régi norma maradjon meg az országos mozgalom általános elterjedéséig.*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy az országos jelentőségű mozgalmaknál a miniszter utasításától függően 6 hónapig a régi norma fenntartható.(A határozat csatolva.)⁷⁰

65 Az előterjesztés a kollégium tagjainak Antos Istvánt, a miniszter első helyettesét, Pogácsás Antal és Polonyi Szücs Lajos miniszterhelyetteseket (ők állásuknál fogva tagok), Némety Kálmánt, a minisztérium személyzeti főosztályának vezetőjét, Timár Mátyást, a költségvetési főosztály vezetőjét, Császár Ferencet, az ipari finanszírozási főosztály vezetőjét, Kovács Pált, a revizori főosztály vezetőjét, valamint Vörös Jánost, a Magyar Nemzeti Bank vezérigazgatóját javasolta.

66 A Minisztertanács 500/22/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

67 Az előterjesztő Felsőoktatási Minisztérium az ELTE Természettudományi Karán létesítendő Térképtudományi Tanszék tanszékvezető egyetemi tanárává Molnár László ezredest, a Budapesti Műszaki Egyetem Hadmérnöki Karának docensét, a Budapesti Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karán szervezett Hőerőművek Tanszék tanszékvezető egyetemi tanárává másodállásban Lévai Andrást, a műszaki tudományok kandidátusát, az Erőműtervező Iroda igazgatóját, a Vízierőgépek Tanszék egyetemi tanárává Balogh Béla gépészmérnököt, a Ganz Hajógyár főmérnökét javasolta kinevezni.

68 A Minisztertanács 500/23/1953 számú határozatával az előterjesztést jóváhagyta. MK 1953. 31. szám, július 23. I. Főrész Személyi rész.

69 A technológia fejlesztését szolgáló országos jelentőségű mozgalmak elterjedését akadályozta a normák készítéséről és kezeléséről szóló rendelet, amely kimondta, hogy ha a technológia megváltoztatását elrendelik, a normát is meg kell változtatni. Így az új, nagyobb termelékenységgű technológiával végzett munkáknál gyakran csökkent a kereset. A technológia fejlesztését szolgáló mozgalmak előmozdítása érdekében az előterjesztő javasolta, hogy az illetékes miniszter a műszaki normákhoz a keresetsökkenés elkerülésére szorzószám alkalmazását engedélyezhesse.

70 A Minisztertanács 500/24/1953. számú nem nyilvános határozata a következőképpen fogalmazott: „A technológia fejlesztését szolgáló országos jelentőségű mozgalmak (pl. többkéses megmunkálás,

Napirenden kívül:

2/nk/1

1.) Delegáció kiküldése a Lengyel Népköztársaságba és a Csehszlovák Népköztársaságba⁷¹

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(A határozat csatolva.)⁷²

2/nk/2

2.) Valencsák János kinevezése⁷³

Előadó: Gerő Ernő elvtárs.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(A határozat csatolva.)⁷⁴

2/nk/3

3.) Ács Ferenc kinevezése⁷⁵

Előadó: Nagy Imre elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(A határozat csatolva.)⁷⁶

2/nk/4

4.) Gergely Miklós kinevezése⁷⁷

Előadó: Nagy Imre elvtárs

Koleszov-féle nagy előtölású esztergálás stb.) előmozdítása érdekében az illetékes miniszter a műszaki normákhoz szorzószám alkalmazását engedélyezheti. Ez a megfelelő technológiai csoportra az 1952. évi normarendezéskor alkalmazott legmagasabb szorzószámot meghaladhatja. Az illetékes miniszter elrendelheti, hogy a szorzószámot 3-6 hónapig úgy kell megállapítani, hogy a norma végértéke azonos legyen a mozgalom kezdete előtt alkalmazott technológia alapján kiszámított normával. Több minisztériumot érintő mozgalom esetén az alkalmazni kívánt szorzószám mértékét a miniszterek egyeztessék.”

71 Az előterjesztők a Lengyel Népköztársaságba és Csehszlovákiába Szobek András bel- és külkereskedelmi miniszterhelyettes vezetésével Herczeg Ferencet, az Országos Tervhivatal elnökének első helyettesét és Komjáthy Lászlót, a KGM képviselőjét kívánták kiküldeni egyez, az 1954. évi terv szempontjából döntő áruk importlehetőségeinek megállapítása céljából.

72 A Minisztertanács 500/nk/1/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

73 A belügyminiszter Valencsák Jánost, a Néphadsereg hadosztályparancsnokát a Határőrség és Belső Karhatalom parancsnokává, államvédelmi ezredessé javasolta kinevezni.

74 A Minisztertanács 500/nk/2/1953. számú nem nyilvános határozata az előterjesztést jóváhagyta.

75 A belügyminiszter Ács Ferencet, a Budapesti Pártbizottság Párt- és Tömegszervezetek Osztályának vezetőjét államvédelmi ezredessé javasolta kinevezni.

76 A Minisztertanács 500/nk/3/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

77 Az előterjesztő javasolta, hogy Gergely Miklóst, az MDP KV Terv-, Pénzügyi és Kereskedelmi Osztályának helyettes vezetőjét a Minisztertanács Titkársága terv- és pénzügyi csoportvezetőjévé nevezzék ki. (Időközben július 16-i határozatával Gergely Miklóst az Elnöki Tanács e beosztásba már kinevezte.)

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁷⁸

5.) Felmentések⁷⁹

Előadó: Nagy Imre elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁸⁰

2/nk/5

6.) A Honvédelmi Tanács tagjainak kinevezése⁸¹

Előadó: Nagy Imre elvtárs.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁸²

2/nk/6

Budapest, 1953. évi július 17-én.

A jegyzőkönyvet hitelesítettem:

Nagy Imre

a Minisztertanács elnöke.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-500 1-21.

78 A Minisztertanács 500/nk/4/1953 számú határozatával az előterjesztést jóváhagyta. HT 1953. 16. szám, július 18.

79 Előterjesztés nincs a jegyzőkönyv mellett.

80 A Minisztertanács Titkársága átszervezésével összefüggésben a Minisztertanács 500/nk/5/1953. számú nem nyilvános határozatában Csergő Jánosnak és Erdős Jánosnénak a Minisztertanács Hivatala csoporttitkári tisztsége alóli felmentését terjesztette az Elnöki Tanács elé, és egyidejűleg Erdős Jánosnét kinevezte az Állami Ellenőrzési Központ elnökhelyettesévé. HT 1953. 16. szám, július 18. (Időközben az Elnöki Tanács már július 16-i határozatával döntött a felmentésekről.)

81 Előterjesztés nincs a jegyzőkönyvhöz csatolva.

82 A Minisztertanács 500/nk/6/1953. számú nem nyilvános határozata a Honvédelmi Tanács elnökéül Nagy Imrét, tagjainak Rákosi Mátyást, Gerő Ernőt, Bata Istvánt, Zsopfnyec Mihályt és a Vezérkar főnökét kinevezte.

MELLÉKLET

1.

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Titkos!

A Határozatok Tára *nem* közli.
Készült 35 példányban.
1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
500/2/1953. sz. határozata
A számvitel 1952. évi fejlődése és a számvitel 1953. évi feladatai

I.

- 1.) 1953-ban számvitelünket jelentősen tovább kell fejleszteni. Ennek fő célkitűzései:
- a számvitel gyorsabbá tétele, a lerövidített zárlati határidők széleskörű elterjesztése a Lozinszkij-módszer alkalmazásának kiszélesítése útján,
 - a számvitel pontosabbá és megbízhatóbbá tételével az önköltség mérésének és ellenőrzésének megjavítása. Ennek érdekében:

a Lozinszkij-mozgalom eddig elért eredményeit 1953-ban általánosítani kell. A lerövidített számviteli zárlati határidőket általánossá kell tenni és a számviteli munka minőségét meg kell javítani. A határidők lerövidítése mellett fokozott gondot kell fordítani az adatok minőségének megjavítására, amelyet a bizonylati rendszer megszilárdításával és az adatok fokozott ellenőrzésével kell biztosítani.

Ezért a Minisztertanács a következő könyvviteli zárlati határidőket írja elő:

A Kohó- és Gépipari Minisztérium, a Nehézipari Minisztérium, a Könnyűipari Minisztérium (kivéve a helyi ipari vállalatokat), az Építésügyi Minisztérium (építőanyag-ipari vállalatai), a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium (kivéve a mélyépítőipari vállalatokat), a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium Vasúti Főosztályának iparvállalatai, az Élelmiszeripari Minisztérium (kivéve a helyi ipari vállalatokat), a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium (külkereskedelmi vállalatai), a Népművelési Minisztérium vállalatai havi könyvelésüket a következő hó 10-ig kötelesek lezárni. Ezek a minisztériumok a negyedévi mérlegbeszámolókat legkésőbbben a negyedévet követő hó 30-ig kötelesek a Pénzügyminisztériumnak benyújtani. Az 1953. évi mérlegbeszámolók benyújtásának végső határideje 1954. február 10.

Az Építésügyi Minisztérium az építőanyag-ipari vállalatok kivételével, a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium a külkereskedelmi vállalatok kivételével, a Közlekedés- és Postaügyi Minisztériumhoz tartozó mélyépítőipar, a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium Vasúti Főosztályához tartozó építőipar, a Földművelésügyi Minisztérium, a Begyűjtési Minisztérium, a Pénzügyminisztérium és a

Könnyűipari Minisztérium és Élelmiszeripari Minisztérium helyi ipari vállalatai a havi könyvviteli zárlatot a következő hónap 15-ig kötelesek elkészíteni. A minisztériumi mérlegbeszámolók benyújtási határideje ezeknél a minisztériumoknál a negyedévet követő 40 nap. Az 1953. évi mérlegbeszámolók benyújtásának végső határideje 1954. február 20.

- 2.) A szöveges mérlegbeszámoló-jelentés benyújtási határideje a számszerű beszámoló benyújtását követő 12 nap.
- 3.) A megjelölt határidőket végső időpontnak kell tekinteni. A pénzügyminiszter az egyes minisztériumok részére kivételes esetekben határidő meghosszabbítást engedélyezhet.
Az illetékes miniszterek vállalataiknál az előírtnál rövidebb zárlati határidőt is elrendelhetnek.
- 4.) A Lozinszkij-módszer alkalmazását azokon a területeken, ahol az még bevezetésre nem került, 1953. év végéig meg kell kezdeni. Ennek érdekében az illetékes miniszterek, elsősorban a gépállomásoknál, tangazdaságoknál, a helyi ipari vállalatoknál, a földműves szövetkezeteknél 1953. év folyamán legalább néhány egységnél szervezzék meg a Lozinszkij-módszer alkalmazását és gondoskodjanak az eredmények ismertetéséről. A pénzügyminiszter a minisztereknek ehhez adjon segítséget.
- 5.) Az állami költségvetésből gazdálkodó szerveknél 1953-ban elsősorban az új számviteli rendszer megszilárdítását kell biztosítani. Itt a Lozinszkij-módszert szervesen 1954-ben kell bevezetni.
- 6.) A Központi Statisztikai Hivatal elnöke a pénzügyminiszterrel egyetértésben és az érdekelt miniszterek meghallgatásával folyamatosan az év végéig állapítsa meg, hogy a könyvviteli zárlati határidők lerövidítése milyen más adatszolgáltatások időpontjának előbbre hozatalát, illetve milyen adatszolgáltatások összevonását teszi lehetővé. Ennek eredményeképpen a feleslegessé váló előzetes adatszolgáltatásokat meg kell szüntetni.

II.

- 1.) Az Országos Számviteli Bizottságot meg kell szüntetni. A Minisztertanács a 38/1953./VII.23./MT számú rendelet elfogadása mellett továbbra is érvényben tartja a vállalati számvitel egyes területeinek szabályozására vonatkozó következő rendelkezéseket:
 - a.) A könyvvitel rendszerét az érintett szakminiszterekkel, továbbá az Országos Tervhivatal és a Központi Statisztikai Hivatal elnökével egyetértésben a pénzügyminiszter,
 - b.) a belső üzemi statisztika rendszerét és módját a Központi Statisztikai Hivatal elnökével egyetértésben a szakminiszterek,
 - c.) az operatív számvitel, a műhelyszámadások rendszerét és módját pedig a szakminiszterek szabályozzák.

A pénzügyminiszter jogosult az általa szabályozott kérdésekben előírásainak betartását közvetlenül is ellenőrizni.

- 2.) A szakminiszter felelős a felügyelete alá tartozó vállalatok számvitelének rendjéért.
- 3.) A könyvviteli elszámolási rendszer egyes szakterületén alkalmazásra kerülő elvi jelentőségű szabályait – ha azok az egységes szabályozástól eltérnek – az illetékes szakminiszter a pénzügyminiszterrel minden esetben a rendszer bevezetése előtt tárgyalja meg.
- 4.) Azokhoz a vállalati gazdálkodást szabályozó rendelkezésekhez, amelyekkel kapcsolatban a könyvviteli elvi intézkedés is szükséges, a pénzügyminiszter véleményét kell kérni.
- 5.) A Központi Statisztikai Hivatal elnöke és a pénzügyminiszter az illetékes miniszterek meghallgatásával bizonyítsák, hogy módszerbeli eltérés miatt a statisztika és a könyvvitel azonos tartalmú adatai számszerű eltéréseket ne mutathassanak.

Határidő: 1953. december 31.

- 6.) A vállalatokat túlzottan terhelő könyvviteli adatszolgáltatási kötelezettséget mérsékelni kell, ezért:
 - a.) a pénzügyminiszter vizsgálja meg a könyveléstechnikai előírásokat, valamint a könyvviteli adatszolgáltatás jelenlegi rendszerét, és elsősorban a mérlegbeszámolók adatainál, továbbá a főkönyvi számláknál hajtson végre egyszerűsítést.

Határidő: 1953. december 31.

- b.) A szakminiszterek a pénzügyminiszter hozzászólásával vizsgálják meg, hogy a vállalatok által a mérlegbeszámolók és más könyvviteli adatszolgáltatások keretében a minisztériumokhoz beküldött adatok közül melyeket nem használnak fel, illetve melyek beküldése mellőzhető. A vizsgálat eredményéhez képest az illetékes miniszterek a feleslegesnek bizonyuló adatszolgáltatást szüntessék meg. A pénzügyminiszter ennek végrehajtását ellenőrizze.
- 7.) A megbízhatóbb önköltségmérés érdekében:
 - a.) az illetékes miniszterek biztosítsák az egyes gyártmányok utókalkulációjának összehasonlíthatóságát és azt, hogy ugyanabban a szakmában az egyes időszakok közt, illetve az egyes vállalatoknál az önköltségi tényezőket azonos módon állapítsák meg. Ahol az utókalkuláció szakmai számviteli rendszere kidolgozva nincs, ott a szakminiszterek a rendszert 1953. december 31-ig dolgozzák ki és felülvizsgálatra nyújtják be a Pénzügyminisztériumhoz. A pénzügyminiszter az utókalkulációs rendszert az Országos Tervhivatal elnökével egyetértésben engedélyezi,
 - b.) az illetékes miniszterek a pénzügyminiszterrel egyetértésben biztosítsák a termelési, valamint az anyag-, bér, stb. költségek elszámolásának egységes rendszerét úgy, hogy az egy iparágon belül alkalmazott, az áttekintés szempontjából zavaró többféle elszámolási módszer azonos iparágon belül megszűnjék.
- 8.) Jelen határozatnak a tanácsok irányítása alá tartozó trösztökre, egyesületekre és vállalatokra való alkalmazását a pénzügyminiszter az illetékes miniszterekkel egyetértésben külön szabályozza.

Budapest, 1953. július 17.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-500 95–98.

2.

Országos Tervhivatal
Pénzügyminisztérium
Előadó: Kardos Géza és
Solt Sándor

00105/1/I/1953. sz.

Szigorúan titkos!
Készült: 43 példányban.
10. szám.

Tárgy: Az 1954. évi ár- és
forgalmiadó-változtatások.

Minisztertanácsi előterjesztés

Az ár és forgalmi adó jelenlegi rendszere az 1951. december 2-i Párt és Kormányhatározat alapján alakult ki. A határozat végrehajtása óta árrendszerünkben sem a termelői, sem a fogyasztói árak vonatkozásában számottevő változás nem következett be.

A határozat eredményeinek megszilárdítása az állami fogyasztói árak állandóságát és teljesen változatlan szinten tartását követeli meg.

A termelői árak részben az önköltségsökkentés, részben egyéb okok következtében ma már egyes iparágakban jelentős többletnyereségek felhalmozását teszik lehetővé. Más iparágakban ezzel szemben indokolatlan deficitek mutatkoznak. A nyereségek és veszteségek egyenlegeképpen az 1953. évi – valószínűleg módosításra kerülő – önköltségi tervek alapján a gyáriparban átlagosan 7,6% nyereség halmozódik fel, ami 4500 millió forintnak felel meg.

Az önköltségsökkentés ösztönzése és a vállalatok laza gazdálkodásának elkerülése érdekében szükségesnek látszik, hogy 1954. január 1-jével a termelői árrendszert az önköltségi szintnek megfelelően átalakítsuk. A többletnyereségek elvonása részben a forgalmiadó-kulcsok felemelésével, részben – termelési eszközöknél – a termelői árak leszállításával történik.

Ezen túlmenően az 1954. év a második ötéves terv bázisévé. Célszerű, hogy a termelői árrendszerünkben indokolt változtatásokat olyan időpontban hajtsuk végre, hogy a második ötéves terv kidolgozása már az új árrendszerben történjék, és hogy az árrendszer megváltoztatása a második ötéves terv teljesítésének mérését ne zavarja.

Az árrendezés következtében mód kínálkozik arra, hogy a második ötéves terv változatlan árrendszerét a korábbi határozatnak megfelelő 1952. január 1-i árszint helyett az 1954. január 1-i árszint alapján alakítsuk ki.

Határozati javaslat

I.

A fogyasztói árakat és tarifákat változatlanul kell hagyni.

II.

A legfontosabb alapanyagok termelői árait a következőképpen kell megváltoztatni.

- 1.) Szén. A háztartási szén termelői árát változatlan szinten kell tartani. Az ipari szén termelői árát 7%-kal fel kell emelni. Az ipari szén árszintjének emelését a következő módon kell végrehajtani.
- a.) a különböző osztályozású ipari szenek árát azonos fűtőérték mellett egységesen kell megállapítani,
- b.) a 3500 kalória fűtőértéknél gyengébb minőségű ipari szenek fenti módon kialakított átlagos árszintjét változatlanul kell tartani,
- c.) a 3500 kalória fűtőértéknél jobb minőségű ipari szenek átlagos árszintjét oly módon kell felemelni, hogy az emelés a szénbányászat egész – a szénszállításból származó – árbevételét 7%-kal növelje. Az áremelés azonban egyik szénminőségénél sem haladhatja meg a 14%-ot.

Megjegyzés: A szénbányászat deficitjének egy része objektív okokra vezethető vissza, melyek közül kiemelendők azok a hatósági intézkedések, melyek a szén önköltségét emelték. Számítások szerint mintegy 150 millió forintnak megfelelő áremelés indokolt. A szénbányászat veszteségének ezt meghaladó része a szénbányászat tervének teljesítése és jó munkája esetén elkerülhető.

A szén árszínvonalának felemelését helytelen lenne lineárisan végrehajtani. Ezért az árszint felemelésére azt a módszert javasoljuk, hogy

- a.) a porszenek és daraszenek árát egységesítsük az azonos fűtőértékű akna és darabos szenek árával,
- b.) a jó minőségű szeneknél pedig az így egységesített átlagos árszint emelését hajtsuk végre.

A szén árának emelése a felhasználó ágazatokban a következő kihatással van:

MÁV	12	millió	forint
vaskohászat (beleértve a saját erőművek szénfogyasztását is)	14	"	"
cementipar	9	"	"
tégla- és cserépipar	5	"	"
villamoserőművek	50	"	"
egyéb ágazatok	60	"	"
összesen:	150	millió	forint.

A MÁV-nál az önköltség-emelkedést a nyereség vagy a forgalmi adó megfelelő csökkentésével lehet ellensúlyozni. A vaskohászat önköltség-emelkedésének megfelelő mértékben a dotációt kell felemelni.

A cementipar önköltségének emelkedését a cement feladóállomási árának azonos mértékű emelésével kell ellensúlyozni, de annak érdekében, hogy a cement ára az építőipar felé csökkenjen, a leadóállomási árát az átlagfuvar csökkentésével a jelenlegi szint alatt mintegy 2-3%-kal kell megállapítani. Ezt lehetővé teszi az a körülmény, hogy a cement átlagfuvar-kassza minden esztendőben ismétlődve megfelelő felesleggel zárul, feltételezve, hogy a cement átlagos szállítási távolsága jelentős mértékben nem változik meg.

A téglai par önköltségéhez a szén áremelés miatt az 5 millió forinton felül előreláthatólag még további 1 millióval nagyobb összegre lesz szükség. Korábbi határozat alapján a téglai parban 20 millió forintos árcsökkentést kellene megvalósítani. A szén árának emelkedése folytán ebből az előirányzott csökkentésből csupán 14 millió forint végrehajtását lehet javasolni, míg a fennmaradó 6 millió forintnak megfelelő árcsökkentés egyéb építőipari anyagoknál, elsősorban az előregyártott betonelemeknél biztosítható.

Az erőművek önköltség-emelkedésének ellensúlyozására a villamos energia ár- és forgalmi adó rendezése szolgál.

Az egyéb ágazatokban keletkező mintegy 60 millió forintos önköltség-emelkedést a többletnyereségek elvonásával kapcsolatban javasolt ár- és forgalmiadó-rendezés során teljes mértékben figyelembe lehet venni. A szén áremelés következtében deficitessé váló újabb iparágakkal nem kell számolni.

- 2.) Energia. Az egységes áramtarifa érvényben tartása mellett a következő módosításokat kell keresztülvizetni:
 - a.) a MÁV és a Fővárosi Villamosvasút felé vontatásra alkalmazott díjtételeket fel kell emelni. A MÁV vontatási áram ára az eddigi 13,4 fillér helyett 21 fillér, a Fővárosi Villamosvasút vontatási áram ára pedig az eddigi 18,2 fillér helyett 23 fillér legyen.
 - b.) A különböző címeken nyújtható összes engedmény legmagasabb mértékét az eddigi 50% helyett 40%-ban kell megállapítani.
 - c.) A gyújtósinokról vételező fogyasztók 30%-os áramdíjengedményét 20%-ra kell csökkenteni.
 - d.) A nem ipari célra szolgáló villamos energiát terhelő 33%-os forgalmi adót mintegy 2%-kal le kell szállítani.

Megjegyzés: A szén árszintjének 7%-kal történő felemelése az energiatermelés felé ezt meghaladó áremelést jelent, mert a porszén ára fokozott mértékben emelkedik. Előzetes számítások szerint az erőművek többletköltsége mintegy 50 millió forint lesz. Az erőművek deficitmentességének biztosítása érdekében ezt az önköltség-emelkedést megfelelő intézkedésekkel ellensúlyozni kell.

Az áram önköltsége jelenleg átlagosan mintegy 20 fillér. Az átlagon belül azonban vannak olyan áramszolgáltatások, melyek a kedvező igénybevétel folytán a szolgáltató vállalatoknak az átlagos önköltségnél kevesebbe kerülnek. A tarifamódosítási javaslat ezeket a szempontokat veszi figyelembe.

Az energiánál végrehajtandó áremelés a felhasználó ágazatokra a következőképpen hat ki:

MÁV vontatás	4,5	millió	forint
Fővárosi Villamosvasút vontatás	6,2	"	"
vegyes vállalatok	15,4	"	"
vaskohászat	2,1	"	"

vasötvözet-gyártás	1,9	"	"
cement- és mészipar	1,-	"	"
szénbányászat	6,-	"	"
egyéb nagyfogyasztók	1,9	"	"
összesen:			39 millió forint

A különbözet 11 millió forint, melynek megtérülését a forgalmi adó 2%-os csökkentése biztosítja.

A MÁV és a Fővárosi Villamosvasút többletköltségét a nyereségbefizetés vagy a forgalmi adó csökkentésével kell ellensúlyozni.

A vegyes vállalatok önköltségének emelkedése miatt az alumíniumtömb árát fel kell emelni, de ezzel szemben a hengerelt alumíniumgyártmányok ára változatlan marad, mert az alumíniumtömb áremelésének megfelelő mértékben a hengerelt termékek forgalmi adóját kell csökkenteni. Az alumíniumtömb árának felemelése kismértékben az exportot is érinti.

A vaskohászat és vasötvözet-gyártás önköltség-emelkedését a dotáció felemelésével kell ellensúlyozni.

A cementiparnál mutatkozó 1 millió forint önköltség-emelkedést ugyanazzal a módszerrel kell kiegyenlíteni, mint a szén áremelésből származó többletköltséget.

3.) Vaskohászati termékek. A vaskohászat termékeinek árát változatlanul kell tartani.

Megjegyzés: A vaskohászat önköltségében egyrészt Sztálinváros belépése, másrészt a hazai kohókokszt és vasérc fokozott felhasználása miatt ma még pontosan fel nem mérhető változás fog bekövetkezni. Ezért a vaskohászat árrendezését olyan időpontra javasoljuk halasztani, amikor az idézett önköltségi kihatások már ismeretesebbek lesznek.

4.) Úrkúti mosott mangánérc. Az úrkúti mosott mangánérc jelenleg érvényes 296,- Ft/tonna termelői árát 225,- Ft/tonnára kell leszállítani.

Megjegyzés: Az úrkúti mangánérc árát az önköltségnek megfelelően a hasznos fémtartalom figyelembevételével kívánjuk megállapítani. Az árleszállítás mértéke mintegy 4,2 millió forint, amely a vaskohászat deficitjét csökkenti.

5.) Kénsav. A kénsavgyártás veszteségének megszüntetése érdekében:

a.) a kénkovandó árát – az égethető kén-tartalom figyelembevételével – le kell szállítani.

b.) A kénsavak és oleumok árát a kénkovandó árleszállítása után még fennmaradó veszteség mértékéig fel kell emelni. Az áremelés további kihatásának ellensúlyozása végett a termelői forgalmi adót megfelelően le kell szállítani.

Megjegyzés: A kénkovandónak az égethető kén-tartalom alapján javasolt ára megegyezik az import bekerülési árral, így a külkereskedelem részéről támogatás nyújtása nem szükséges. Az árcsökkentés mintegy 2 millió forinttal csökkenti a kénsav önköltségét.

A kénsavgyártás jelenleg veszteséges egyrészt az értékcsökkenési leírás emelkedése, másrészt a Tiszamenti Vegyiművek távolsági szállításai következtében. A kén-

sav áremelésének kihatása – mintegy 7,3 millió forint – a forgalmi adó módosításával ellensúlyozható. Az oleum eladási árát a kénsav áremelkedésnek megfelelően kell módosítani.

- 6.) A sósav árát a jelenlegi 200,- Ft/tonna helyett 250,- Ft/tonnára kell felemelni. Az áremelésnek megfelelően a termelői forgalmi adót csökkenteni kell.
Megjegyzés: A sósavgyártás veszteségének oka egyrészt az, hogy a marónátrongyártásnál felhasználásra kerülő ipari só árát 25,- Ft/q egységáron vettük figyelembe, ezzel szemben az ipari só 30,- Ft/q-ban lett megállapítva. Az áremelés mintegy 1 millió forintot tesz ki, amely a forgalmi adó módosításával megfelelően ellensúlyozható.
- 7.) Szuperfoszfát. A szuperfoszfát veszteségének megszüntetése céljából a nyers foszfát árát az önköltségnek megfelelően le kell szállítani.
- 8.) A nehéz fűtőolaj árát – kénes tartalma és nagyobb viscositása miatt – mintegy 10%-kal le kell szállítani.
- 9.) Gyapot. A gyapot árskálát a jelenlegi átlagos árszínvonal épségben tartása mellett meg kell változtatni. Az új áraknak a gyapotkeverékek minőségének megfelelő helyes arányokat kell visszatükrözniök. Ennek érdekében a minőségi kategóriák árát emelni és az egyes kategóriák közötti árkülönbséget csökkenteni kell. A rendelkezést úgy kell végrehajtani, hogy a magyar termelésű magvasgyapot ártámogatása ne emelkedjen.
- 10.) Hazai és külföldi rostanyagok. A hazai és külföldi rostanyagok árát a minőségi eltéréseknek megfelelően kell megállapítani.
- 11.) Juta. A jutánál a jelenlegi árszint fenntartása mellett minőségi árrendszert kell bevezetni.
- 12.) Cellulóze. A facellulózegyártás veszteségének megszüntetése végett a jelenlegi árakat az indokolt önköltségnek megfelelően fel kell emelni. Az áremelést a termelői forgalmi adó terhére kell végrehajtani úgy, hogy az alfa crepp és térképpapír kivételével egyes papírfajták jelenlegi eladási árai változatlanok maradjanak. A szalmacellulóze gyártás deficitmentessége érdekében a szalmánál megállapított dotációt emelni kell.

Megjegyzés: Korábbi javaslatunk alapján a facellulóze árának változatlanul hagyását kértük, mivel előzetes számítások szerint az árszint emelése a rotációs papír és nátronpapír árait is felemelte volna. Tekintettel azonban arra, hogy a különböző papírféleségek termelői forgalmi adójának csökkentésével – az alfa crepp és térképpapír kivételével – a facellulóze áremelését ellensúlyozni tudjuk, a veszteség megszüntetése érdekében javasoljuk az önköltségnek megfelelő ár megállapítását.

A javasolt ármódosítás kihatása éves viszonylatban 14 millió forint, amely teljes egészében a papíripar felé jelentkezik. A papíripar önköltség-emelkedéséből 13,3 millió forint a papír forgalmi adójának leszállításával ellensúlyozható. A fennmaradó összegből pedig 600 000 Ft a Középgépipari Minisztérium felé, 100 000 Ft pedig a HM felé mint áremelés jelentkezik.

- 13.) Textilhulladék. A textilhulladékok árát fel kell emelni. Az emelés olyan mértékű legyen, hogy ösztönözzön a textilhulladékok begyűjtésére, de ez ne eredményezze a gyártási hulladék mennyiségének növekedését.

Megjegyzés: A textilhulladékok ára jelenleg mintegy 25%-a az új anyag árának. A hulladék mérsékelt áremelése a gyártási hulladék mennyiségének növekedését nem segíti elő.

- 14.) Építőipari alapanyagok. Az építőipari alapanyagok árát – ideértve a MÁV szállítási díjak, valamint a téglacserépfuvarkassza csökkentését – úgy kell megállapítani, hogy az építőipar felé az alábbi százalékos anyagármegtakarításokat eredményezze:

tégla-cserép	7-8%
betonáru	8-9%
mész-cement	2-3%
kő-kavics	8-9%

Megjegyzés: Az építőipari alapanyagok árának leszállítása az építőipar felé a következőképpen jelentkezik:

tégla-cserép	43,4	millió	forint
betonáru	25,6	"	"
mész-cement	7,7	"	"
kő-kavics	45,8	"	"
egyéb építőanyag	<u>0,5</u>	"	"
	123	millió	forint

- 15.) Az olasz tilotlkender és extra minőségű belföldi tilotlkender árát a tényleges minőségnek megfelelően fel kell emelni. Ugyanakkor a nehezebb megmunkálásra való tekintettel az Ultra kender jelenlegi árát 10%-kal csökkenteni kell.

- 16.) A begyűjtés fokozása céljából az úgynevezett apróbőrök árát (juh, kecske, gida, macska, kutya, róka) fel kell emelni.

Megjegyzés: Az apróbőrök árát a begyűjtési ár emelésének kihatását a termelői forgalmi adó megfelelő csökkentésével kívánjuk ellensúlyozni. A begyűjtési árak emelkedése a lakosság bevételeit mintegy 1,1 millió forinttal emeli.

- 17.) Fentiek alapján a legfontosabb alapanyagok 1954. január 1-től érvényes árait az I. melléklet szerint kell megállapítani.

III.

A vállalatoknál felhalmozódott többletnyereséget részben a forgalmi adó emelésével, részben a termelési eszközök termelői árának leszállításával el kell vonni. A nyereség elvonást úgy kell végrehajtani, hogy a vaskohászaton kívül iparági szinten a második ötéves terv indulásának időpontjában, tervteljesítést feltételezve, veszteséges iparág ne maradjon. Ezért:

- 1.) Azoknál a termékeknél és szolgáltatásoknál, melyeknek árai forgalmi adót is tartalmaznak, a forgalmi adót olyan mértékben kell felemelni, hogy 1954. január 1-jével a vállalatoknál iparági átlagban általában 2% nyereség maradjon. Kivételt képeznek a cukor-, növényi konzerv- és dohányipar, ahol a jövedelmezőség ingadozása miatt 4% nyereséget, továbbá a Középgépipari Minisztérium alá tartozó vállalatok, amelyek körében az átvételi feltételek szigorúbb volta miatt 3% nyereséget kell meghagyni.
- 2.) Azoknál a termékeknél, amelyeknek árai forgalmi adót nem tartalmaznak, a termelői árakat olyan mértékben kell leszállítani, hogy iparági átlagban 1954. január 1-jén 2%-nál, illetőleg az 1.) pontban felsorolt iparágak tekintetében 3%, illetve 4%-nál nagyobb nyereség ne maradjon.

Megjegyzés: A vállalati többletnyereség forgalmi-adósítása, valamint a jelenleg is forgalmiadó-mentes cikkek árleszállítása előreláthatóan mintegy 2,5-3 milliárd forint nyereségelvonást fog jelenteni. A vállalatoknál meghagyandó nyereség az 1954. évi önköltségsökkentéssel együtt biztosítja az új pénzügyi tervezés, illetőleg a pénzgazdálkodás szempontjainak megfelelően a vállalati nyereségből fedezendő kiadásokat.

- 3.) A deficitesek vállalatok a költségvetésből a jövőben csak dotációt vagy veszteségtérítést kaphatnak. Az árkiegyenlítéseket – kivéve az iparágon belül a vállalatok be rendezéseinek korszerűségi eltérésekből kifolyó egymás közötti belső kiegyenlítést, amely a költségvetést nem érintheti – meg kell szüntetni. Az árrendezés végrehajtása után érvényben maradó belső árkiegyenlítésekről a Minisztertanácshoz teendő előterjesztésben jegyzéket kell benyújtani. Belső árkiegyenlítést a jövőben csak a Minisztertanács előzetes hozzájárulásával lehet életbe léptetni.
- 4.) Az adórendszer egyszerűsítése érdekében a kereskedelemben a vállalati adó átalakítása miatt még meglévő árkiegyenlítési forgalmi adókat általában meg kell szüntetni. Kivételt képeznek az épületszerelvények és gyógyszerek, melyeknél az árkiegyenlítési forgalmi adót a kereskedelemben fenn kell tartani. A megszüntetett árkiegyenlítési forgalmi adókat általában a termelői forgalmi adóba kell beolvasztani.

Megjegyzés: Az épületszerelvényeknél fenn kell tartani a kereskedelemben az árkiegyenlítési forgalmi adót, hogy a fogyasztói árszint ne csökkenjen, viszont a termelői árak az építőipar költségeinek csökkentése érdekében leszállíthatók legyenek.

A gyógyszereknél nem lehet megszüntetni a kereskedelemben az árkiegyenlítési forgalmi adót, mert a gyógyszerárakat változatlanul kell hagyni.

- 5.) Meg kell vizsgálni a pamutiparban és a konfekcióiparban fennálló különböző forgalmiadó-rendszer kulcsos adórendszerre való átalakításának lehetőségét. Amennyiben a fogyasztói árak változatlanul tartása mellett és a vállalati nyereségek különösebb sérelme nélkül a különböző forgalmi adót kulcsrendszerű forgalmi adóvá lehet átalakítani, úgy ezt végre kell hajtani.
- 6.) Meg kell vizsgálni, hogy az egyes árucsoportokban mennyiben és milyen mértékben indokolt a kereskedelmi haszonkulcs módosítása. Az indokolt haszonkulcs-változtatásokat a fogyasztói árak változatlanul tartása mellett a forgalmiadó-kulcs

megfelelő csökkentésével vagy emelésével kell megvalósítani. A kereskedelmi ár-rés globálisan nem változhat.

- 7.) Meg kell vizsgálni, hogy a műszerek, idomszerek és fogyó szerszámok közül mely termékeknél lehet a forgalmi adót megszüntetve az árakat leszállítani anélkül, hogy az árszállításnak költségvetési kihatása legyen.

Megjegyzés: Jelenleg a műszerek, idomszerek és fogyó szerszámok igen magas forgalmi adót tartalmaznak, amely a felhasználó ipar önköltségét indokolatlanul emeli. A forgalmi adó megszüntetését azonban csak azoknál a termékeknél szabad végrehajtani, melyek tekintetében biztosítani lehet, hogy kizárólag az állami szektoron belül kerüljenek olcsóbb áron forgalomba és ez az olcsóbbodás a felhasználó vállalatok önköltségének csökkenésén keresztül, mint forgalmi adó, vagy nyereségbefizetés a költségvetésben megtérül.

- 8.) A gépjárművekhez és a mezőgazdasági gépekhez szükséges alkatrészek árait felül kell vizsgálni. Ez alkatrészek termelői árát úgy kell megállapítani, hogy egyrészt ösztönözzön az alkatrészek gyártására, másrészt a felhasználásban való takarékoságot segítse elő. Evégből az alkatrészek termelői nettó árát a sorozatgyártás önköltségénél 25%-kal magasabb árszinten kell megállapítani.

Megjegyzés: A gépjárműalkatrészek és mezőgazdasági gépalkatrészek jelenlegi termelői ára csupán globálisan fedezi az önköltséget, mivel azonban az egyes konkrét alkatrészek ára sok esetben eltér az önköltségi alaptól, az alkatrésztermelés összetételének változása veszélyezteti az önköltség fedezését. A már kifutott és kifutás alatt levő gépjárművekhez és mezőgazdasági gépekhez szükséges alkatrészek gyártása sok esetben nem képez egy-egy konkrét alkatrész mennyisége tekintetében gazdaságos sorozatot. Az ebből eredő önköltség-hullámvész kiegészítésére szolgál az alkatrészek termelői nettó árának a sorozatgyártás önköltségi szintjénél 25%-kal magasabban való megállapítása. Az ilyen ármegállapítás következtében elérhető magasabb nyereség ösztönözi fogja a termelő vállalatokat az alkatrészgyártásra.

Mínt hogy a javításokhoz és felújításokhoz használt gépjárműalkatrészek és mezőgazdasági gépalkatrészek termelői forgalmi adóval terhelten kerülnek forgalomba, az így kialakított és az önköltséggel arányos eladási árak elősegítik a takarékoságot az alkatrész-felhasználásban.

A gépjárműalkatrészek árkiegyenlítési forgalmi adójának a termelői forgalmi adóba való beépítése az alkatrészek nagykereskedelmi árszintjét kb. 12%-kal emeli a fogyasztói árszint változatlanul tartása mellett. Az autójavító vállalatok a gépjárműalkatrészeket nagykereskedelmi áron szerzik be. Az alkatrészek beszerzési önköltségének emelkedése dacára a gépjármű-javítási díjak a javításokat jelenleg terhelő forgalmi adó csökkentésével leszállíthatók.

- 9.) A gépjármű-javítási díjakat le kell szállítani. Ennek érdekében az autójavításokat jelenleg terhelő 17%-os forgalmi adót 2%-ra kell csökkenteni.

Megjegyzés: Az alkatrészárak kb. 12%-os emelkedése a gépjárműjavítások önköltségét átlagosan 6%-kal emeli. Ennek következtében a gépjárműjavítások forgalmi adójának 2%-ra való lecsökkentése a javítási díjak 10%-os csökkentését eredményezi.

- 10.) Az ipar gépi berendezéseihez szükséges alkatrészek forgalmi adó mentességét a tervszerű megelőző karbantartások és a felújítások elvégzésének ösztönzése céljából az egész állami iparra ki kell terjeszteni. Nem vonatkozik ez az intézkedés a gépjárműalkatrészekre, a mezőgazdasági gépalkatrészekre és a tömegcikkipar termékeit képező gépalkatrészekre.

IV.

Az önköltségi elvet az önálló elszámolás megszilárdítása érdekében mind a termékek, mind a szolgáltatások és tarifák tekintetében fokozottan kell érvényesíteni. Ezért:

1.) Lehetőség szerint azokban az iparágakban is önköltségi alapra kell helyezni az árakat, amelyekben az az 1952. január 1-i árrendezésnél még nem történt meg. Ezt az elvet kell érvényesíteni a műszeriparban és a híradástechnika egy részében. A fogyasztói árakat azonban ez a rendezés nem érintheti és az önköltségi elvet a forgalmi adó-kulcsokon keresztül kell általában érvényre juttatni.

2.) A MÁV tarifájának lényegi változtatása nélkül az önköltségi elv érvényesülését a következő intézkedésekkel kell biztosítani:

a.) A személyszállításból származó bevételek után az eddigi 21%-os forgalmi adót 2%-ra kell csökkenteni.

b.) Az áruszállításból eredő bevételek után a forgalmi adót olyan mértékben kell felemelni, amely a személyszállítás forgalmi adójának csökkentéséből származó bevételkiesésnek megfelel.

c.) A legfontosabb és nagy tömegben szállított építőipari anyagok fuvardíját 10%-kal kell csökkenteni, viszont ugyanezen anyagok szállítási díjbevétele után a forgalmi adót 2%-ban kell megállapítani.

d.) A MÁV-nál a forgalmiadó-rendezést úgy kell végrehajtani, hogy a forgalmiadó-bevétel legfeljebb az építőipari anyagok fuvardíj leszállítása, valamint a szén és villamos energia áremelés mértékéig csökkenjen.

Megjegyzés: A 384/20/1951. NT számú határozat 1954. január 1-jével a MÁV tarifában az önköltség alatt lévő fuvardíjak 5%-os emelését rendelte el. Javasoljuk ennek a határozatnak hatályon kívül helyezését, mert elsősorban az építőipari anyagok fuvardíjának csökkentése miatt nem hajtható végre.

A forgalmiadó-kulcs csökkentésével a szállítási önköltséget egyébként erősen megközelítjük.

3.) A gazdasági vasutak áruszállítási díjszabását felül kell vizsgálni. A díjtételeket az önköltségi elvnek megfelelően úgy kell megállapítani, hogy a gazdasági vasutak jelenlegi, mintegy 40%-os deficitje megszűnjön. A szállítási díjak emelésénél tekintettel kell lenni arra, hogy az építőipar költségei lehetőség szerint ne emelkedjenek.

Megjegyzés: A gazdasági vasutak deficitje mintegy 8 millió forint. A szállítási díjak felemelése a mezőgazdaságot, a cukoripart és az építőipart érintené elsősorban. Az építőipar felé a szállítási díjak mintegy 1,5 millió forinttal emelkednének. Ezt a költségemelkedést egyéb szállítási tarifák leszállításával lehet ellensúlyozni.

4.) A szekérfuvarozás, kordélyfuvarozás és szállítmányozás díjtételeit felül kell vizsgálni és a jelenlegi árszint fenntartása mellett az indokolt díjarányosításokat végre kell hajtani.

V.

1.) Az 1954. január 1-jével életbelépő új termelői árrendszerre tekintettel a második öt éves tervben változatlan árként, a korábbi határozattal ellentétben, nem az 1952. január 1-i árakat, hanem az 1954. január 1-jén életbelépő forgalmi adó nélkül számított termelői árakat kell alkalmazni.

Megjegyzés: A korábbi határozat alkalmával még nem volt ismeretes, hogy a termelői árrendszer 1954. évre megváltoztatásra kerül. Tekintettel arra, hogy az új árak a második öt éves terv indulásának időpontjához lényegesen közelebb esnek, helyesebben tükrözik a népgazdaság szerkezetében és a technika fejlődésében beállott változások kihatásait. A határozat módosítása azzal az előnnyel is jár, hogy a változatlan áras cikklisztát és a folyó áras árjegyzékeket egy munkamenetben lehet kidolgozni.

2.) A beruházások tervezésénél változatlan árként az építkezésekre az 1952. január 1-i normák és árak alapján képzett költségvetési normákat, illetve egységárakat, egyéb tételekre vonatkozólag pedig az 1954. január 1-i forgalmi adó nélkül számított árakat kell alkalmazni.

Megjegyzés: Az építkezési egységárak, illetőleg költségvetési normák átdolgozása az építkezési költségvetések átdolgozását tennék szükségessé, ami a tervező intézetek kapacitását hosszú hónapokra lekötne. A gépészeti beruházásoknál az 1954. évi változatlan árak alkalmazása lehetővé teszi a termelési és beruházási terv teljes mértékű összehangolását. Az építkezések és gépészeti berendezések eltérő időszaki árai különösebb torzítást a tervben nem okoznak. Népgazdasági szinten árindexek segítségével nincsen akadálya az építőipar 1952. évi árainak 1954. évi árakra való átszámításának. Ezeket az indexeket a finanszírozás helyes mértéke érdekében amúgy is ki kell dolgozni.

3.) A tervezés és a teljesítés mérésének biztosítása érdekében az Országos Tervhivatal elnöke a Központi Statisztikai Hivatal elnökével egyetértésben adjon ki utasítást, mely az újonnan bevezetésre kerülő, korábban nem gyártott termékek változatlan árának megállapítását egyértelműen szabályozza.

Határidő: 1953. VI. 30.

Felelős: Országos Tervhivatal elnöke

VI.

1.) Az árrendezési munkát az Országos Tervhivatal fogja össze és koordinálja. Az árrendezésre vonatkozó egységes irányelveket és a munka előkészítéséhez szükséges ártervezési sémákat az Országos Tervhivatal azonnal adja ki. A határidő biztosítása érdekében minden érdekelt minisztériummal június 15-ig közölni kell, hogy milyen határidőre kell a társmisztériumoknak a szükséges adatokat szolgáltatnia.

- 2.) Az alapanyagok árainak jegyzékét június 15-ig az Országos Tervhivatal a jelen határozatban foglaltaknak megfelelően a minisztériumoknak adja ki.
- 3.) A tipikus félkészgyártmányok árjavaslatait július 15-ig kötelesek a minisztériumok elkészíteni. A késztermékek árainak megállapítására vonatkozó javaslatot valamennyi érdekelt minisztérium október 1-ig köteles az Országos Tervhivatalhoz véleményezés céljából megküldeni. Az új árjegyzékeket az Országos Tervhivatal 1953. november 1-ig jóváhagyás végett terjessze a Minisztertanács elé.
- 4.) az új árjegyzékeket november 15-ig meg kell jelentetni.
- 5.) Az ár- és forgalmiadó-módosítások pénzügyi kihatásairól iparági szinten, továbbá a jelen határozatban előírt vizsgálatok eredményeiről és a megtett intézkedésekről 1953. augusztus 15-ig a Minisztertanácshoz előterjesztést kell tenni.

Felelős: az Országos Tervhivatal elnöke és a pénzügyminiszter.

- 6.) Az árrendezési munka határidőre történő és alapos elvégzése érdekében meg kell erősíteni a minisztériumok árcsoportjait. Ebből a célból 70 revizori beosztásban dolgozót kell igénybe venni, akiket mentesíteni kell a dokumentális vizsgálat alól. A minisztériumok gépírói számára megfelelő túlórákeretet kell biztosítani. Az árrendezési munkák elvégzéséhez – szükség szerint – a vállalati dolgozókat is be lehet rendelni.
- 7.) A vállalatoknál átcsoportosítással, illetve helyettesítésekkel kell az esetleg szükséges erősítést megvalósítani. Az adminisztráció létszáma nem emelhető. A vállalati dolgozók részére azonban megfelelő túlórákeretet kell biztosítani.

A munkában résztvevő szerveknél, valamint vállalatoknál céljuttalom címén 1 100 000,- Ft-ot, túlórákeret címén pedig 1 300 000,- Ft-ot kell előirányozni. Ennek megfelelően az ár- és adórendezési munka költségei 2,4 millió forintot tesznek ki.

Megjegyzés: Az ár- és forgalmiadó-rendezési munka határidőre történő elvégzése a minisztériumokban mintegy 500 fő állandó és rendszeres igénybevételét jelenti 4-5 hónapon keresztül. Céljuttalom címén 600 000,- Ft-ot javasolunk előirányozni.

A munkában résztvevő kimagasló munkát végző vállalati dolgozók részére céljuttalomként 500 000,- Ft-ot javasolunk előirányozni.

Az ár- és adórendezési munka elvégzéséhez a minisztériumok gépírói részére 12 400, a vállalatok dolgozói részére 207 900 túlóra szükséges. A túlórák költségeire a minisztériumok részére 74 400,- Ft-ot, a vállalatok részére 1 225 000,- Ft-ot javasolunk előirányozni.

Budapest, 1953. július 6.

Olt Károly s. k.
Pénzügyminiszter

Szalai Béla s. k.
az Országos Tervhivatal elnöke

A kiadmány hitelül
Horváth Mária

MNL OL XIX-A-83-a-1953-500 201-212.

adott létszám- és költségkereten belül az 1. számú mellékletben meghatározott illetményarányok figyelembevétele mellett saját hatáskörében határozza meg a fizetés-emelésben részesülő beosztásokat és az azokra eső emelés mértékét.

5.) a.) az egyes beosztási illetménycsoportok bértételeit a 2. számú melléklet határozza meg. A beosztási illetményeket a csoportátlagok (2. fokozat) alapján kell előírni és biztosítani.

b.) Mindazoknál, akik jelenleg személyi pótlékot élveznek, és a jelen határozat alapján illetményük emelkedik, az emelkedés összegével a személyi pótlékot csökkenteni kell.

c.) Az a.) pont szerint megtakarított személyi pótlék keret terhére a belügyminiszter egyes különlegesen indokolt esetekben az egyébként járó beosztási illetménynél magasabb összegű beosztási illetmény folyósítását is elrendelheti személyi fizetésként. Az így megállapított beosztási illetmény, valamint a rendfokozati illetmény együttes összege a havi 3500,- forintnál több azonban nem lehet.

Budapest, 1953. évi július hó 14-én.

(Gerő Ernő)
belügyminiszter

A határozatot kihirdetni nem kell.

A határozatot kapják: Gerő Ernő elvtárs belügyminiszter

Olt Károly elvtárs pénzügyminiszter

MNL OL XIX-A-83-a-1953-500 236–237.

4/a

Titkos!

Készült 32 példányban.

4. sz. példány.

A helyi tanácsok áthidaló kölcsöne.

0492/MT/1953.

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

I.

Az 1953. évi költségvetési szabályozási rendszer szerint a tanácsok és intézményeik kiadásainak fedezetét – az egyéb bevételek mellett – döntő mértékben a lakosságtól származó, együttesen kezelt adók képezik. A bevételek teljesítésében mutatkozó lemaradások ennél fogva kihatással vannak a költségvetések végrehajtására, ezen belül a nagyszámú szociális és kulturális intézmény feladatainak ellátására.

A III. negyedév eddig rendelkezésre álló bevételi adatai szerint az adóbevételek a tervezettnél lényegesen kisebb mértékben folynak be, aminek következtében a helyi tanácsok költségvetésének végrehajtásában zavarok állnak elő. A zavarok elsősorban

a lakosság szociális és kulturális igényeinek kielégítését szolgáló intézmények működésében jelentkeznek. A tanácsi intézmények ugyanis ebben az esetben feladataikat csak lényegesen csökkentett mértékben tudják végrehajtani. Különösen súlyos az említett intézmények csökkentett működése a mezőgazdasági lakosságra nézve, amelynél az aratási, cséplési és begyűjtési munkák fokozottabban tennék szükségessé a gyermekek elhelyezését biztosító napközi otthonok, bölcsődék, gyermekotthonok és egyéb intézmények zavartalan működését. Ezek közül mint jelentősebbeket megemlítem a napközi otthonokat, amelyeknél a III. negyedévi összes kiadások mintegy 65 millió Ft-ot, a bölcsődéket, a gyermek- és nevelőotthonokat, amelyeknél erre a negyedévre az összes kiadások mintegy 40 millió Ft-ot tesznek ki.

Fokozott mértékben van szükség a III. negyedévben a költségvetések maradéktalan végrehajtására azért is, mert az intézmények tatarozási munkái, a kül- és belterületi utak, valamint a hidak javítása elsősorban erre a negyedévre esnek. A IV. negyedévben ezek a munkák – természetükénél fogva – már nem végezhetők el. A III. negyedévben az említett munkálatok mintegy 140 millió Ft-ot tesznek ki.

A III. negyedévi bevételi lemaradások nem teszik lehetővé annak a minisztertanácsi határozatnak végrehajtását sem, amely szerint a közületeknek és intézményeknek jövő évi tüzelőszer szükségletüket folyó évi szeptember hó 30-ig biztosítani kell.

A tanácsoknál jelentkező fedezethiány a vállalatok pénzgazdálkodására is kihatással van, mivel követeléseiket időben nem kapják meg, s így a sorban állásokat növeli.

A bevételi tervek végrehajtásában mutatkozó lemaradás igen meggátolja a hivatali apparátusnak az aratással, csépléssel és begyűjtéssel kapcsolatos ellenőrző munkáját, mivel pénzhány miatt a népgazdasági érdekekhez fűződő ellenőrzéseiket maradéktalanul ellátni nem tudják.

Megemlítem végül, hogy a III. negyedévben a céltartalékkal nem biztosított munkabérek összege mintegy 200 millió Ft.

Az adóbevételi tervek teljesítésére kihatással van az a körülmény is, hogy az 1953. évi végleges adókötelezettséget feltüntető adóíveket a lakosság részére még nem kézbesítettük ki, amelynek következtében – különösen a mezőgazdasági lakosságnál – a fizetési készség csökkent.

Határozati javaslat

A Minisztertanács felhatalmazza a pénzügyminisztert, hogy a bevételek teljesítésében mutatkozó lemaradások következtében a helyi tanácsoknál előálló ideiglenes fedezetkiesésekre 100 millió Ft-os keretben kölcsönt folyósítson.

A kölcsön lebonyolításának módját a pénzügyminiszter szabályozza.

Budapest, 1953. évi július hó 16.

Olt Károly s. k.
pénzügyminiszter

Hitelesítem

[olvashatatlan aláírás]

MNL OL XIX-A-83-a-1953-500 253–254.

4/b

Magyar Népköztársaság
 Minisztertanácsa
 Szigorúan titkos!
 A Határozatok Tára nem közli.
 Készült 12 példányban.
 1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
 500/8/1953. sz.
 határozata
 A helyi tanácsok áthidaló kölcsöne

- 1.) A Minisztertanács felhatalmazza a pénzügyminisztert, hogy a bevételek teljesítésében mutatkozó lemaradások következtében a helyi tanácsoknál előálló ideiglenes fedezetkiesésekre 100 millió Ft-os keretben kölcsönt folyósítson.
 A kölcsön lebonyolításának módját a pénzügyminiszter szabályozza.
- 2.) A Minisztertanács a 0480/1/1953. sz. határozatának módosításával utasítja a pénzügyminisztert, hogy a 0-5 kat. hold területtel rendelkező gazdálkodók adójánál tervezett mintegy 56%-os emelést 30%-ra csökkentse és az ennek megfelelően kiállított adóívek haladéktalan kikézésítését rendelje el.

Budapest, 1953. évi július hó 17.

Nagy Imre s. k.
 a Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-500 255.

5.

Országos Tervhivatal
 Budapest, V., Nádor u. 9-15.
 Előadó: Nógrádi László
 0200/1/1953. sz.

Titkos!
 Készült: 45 példányban.
 1. szám.
 Tárgy: Munkavédelmi és szociális keretrendezés.

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

I.

A munkavédelmi és üzemi szociális beruházásokra az 1953. évi tervben biztosított összegben felül további 60 millió forintot kell előirányozni.

A fenti 60 millió forintos beruházással biztosítjuk a nehézipar, a könnyűipar, az élelmiszeripar, vasúti közlekedés, mezőgazdaság és a belkereskedelem dolgozóinak munkavédelmi és üzemi szociális ellátási színvonalának további jelentős mértékű megjavítását.

II.

A nehézipar, könnyűipar, élelmiszeripar, belkereskedelem, vasúti közlekedés és a mezőgazdaság területén dolgozók munkakörülményeinek megjavítása érdekében a Minisztertanács az alábbiakat határozza:

1.) Az 1953. évi munkavédelmi és üzemi szociális beruházási keretet összesen 60 millió forinttal kell megemelni az alábbi minisztériumi felosztás szerint:

Kohó- és Gépipari Minisztérium	16	millió Ft
Nehézipari Minisztérium	14	" "
Földművelésügyi Minisztérium	9	" "
Könnyűipari Minisztérium	7	" "
Élelmiszeripari Minisztérium	7	" "
Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium	3	" "
Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium	4	" "
Összesen:	60	millió Ft

A Kohó- és Gépipari Minisztérium 16 millió Ft-os keretéből az alábbi üzemeknek a következő összegeket kell rendelkezésre bocsátani:

Ózdi Kohászati Üzemek:	1,5	millió Ft
Lenin Kohászati Üzemek:	2,2	" "

A Nehézipari Minisztérium részére előirányzott 14 millió Ft-os keretből a szénbányászati iparágnál az alább felsorolt bányáknál a következő összegeket kell rendelkezésre bocsátani:

Tatabánya	2	millió Ft
Dorog	1	" "
Pécs	2	" "
Komló	1	" "

Az érdekelt miniszterek 1953. július 24-ig terjesszék be az Országos Terhivatal elnökéhez a pótkeret áruösszetételi bontására vonatkozó javaslatukat.

2.) A 60 millió forintot a Kohó- és Gépipari Minisztérium beruházási keretének terhére kell biztosítani. Ebből a Lenin Kohászati Művek beruházási keretét 30 millió, a volt Középgépipari Minisztérium beruházási keretét ugyancsak 30 millió forinttal kell csökkenteni.

3.) Az Országos Terhivatal 1953. augusztus 1-ig gondoskodjék a beruházási hitelek megnyitásáról.

- 4.) Az illetékes miniszterek 1953. augusztus 15-ig gondoskodjanak a kivitelezési szerződések megkötéséről.
- 5.) A Minisztertanács felhívja az érintett miniszterek figyelmét arra, hogy 1953. évre biztosított munkavédelmi és üzemi szociális beruházások összegének teljes felhasználásáról feltétlenül gondoskodjanak.

Budapest, 1953. július 16.

Szalai Béla s. k.
az Országos Tervhivatal elnöke

A kiadmány hitelül:
(Horváth Mária)

MNL OL XIX-A-83-a-1953-500 256–257.

6.

Magyar Tudományos Akadémia

Egyetértek, az OLB döntésétől függően. Tárgy: Magyar Népzenekutató Csoport
Olt Károly pénzügyminiszter s. k. létesítése.

Budapest, 1953. április 28.

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

I.

A magyar népzenekutató eddig rendszertelenül, részben egyéni kezdeményezések és áldozatvállalások alapján folyt. A rohamosan feledésbe menő népi hagyomány zenei anyagának megmentése érdekében szükséges az eddig szervezetlen gyűjtőmunka irányítására és egységessé tételére tudományos csoport létesítése.

A Népzenekutató Csoport létesítése lehetővé teszi a népzenekutató szervezését és egységes irányítását, ugyanakkor biztosítja az eddigi népzenegyűjtés anyagának tudományos színvonalú közkinccsé tételét.

Ezeknek a céloknek a megvalósítása érdekében a Magyar Tudományos Akadémia elnökének javaslatára kérem a Minisztertanácsot, fogadja el a következő határozatot:

a Minisztertanács hozzájárul az alábbi határozatnak a Minisztertanács határozataként való kibocsátásához és a Határozatok Tárában való közzétételéhez.

II.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának ... sz.

határozata

a Magyar Népzenekutató Csoport létesítéséről

1.) A magyar népzene kutatás egységes szervezése és irányítása érdekében Magyar Népzenekutató Csoportot (a továbbiakban: Csoport) kell létesíteni.

2.) A Csoport feladata:

- a.) a népdalgyűjtés központi irányítása, a magyar népdalkincs marxista–leninista szellemben való feltárása és ápolása,
- b.) az eddigi népdalgyűjtések térképezése, a régi gyűjtőhelyek újbóli ellenőrzése, továbbá a fel nem kutatott területeken a gyűjtés megszervezése és megkezdése,
- c.) a népzene elvi kérdéseinek tisztázása, a népdal társadalmi szerepének tudományos vizsgálata, továbbá a zenetörténeti és népzenei összefüggések kutatása,
- d.) a magyar és egyéb népek zenéje közötti kapcsolatok felderítése,
- e.) a Szovjetunió, és népi demokráciák zenekutató intézményeivel való kapcsolat felvétele és kiépítése,
- f.) a Magyar Népzene Tára további köteteinek és egyéb népzenei szakmunkák kiadása.

3.) A Csoport neve: Magyar Tudományos Akadémia Népzenekutató Csoportja. A Csoport élén a csoportvezető áll. A csoportvezetőt a Magyar Tudományos Akadémia elnökének előterjesztésére a Minisztertanács, a Csoport egyéb tagjait az Akadémia elnöke nevezi ki (alkalmazza), illetőleg bízza meg. A Csoport személyi és dologi szükségleteinek fedezéséről a Magyar Tudományos Akadémia költségvetésében kell gondoskodni.

4.) A Csoport szervezetét és feladatkörének részletes szabályozását a Magyar Tudományos Akadémia elnöke állapítja meg.

5.) A Csoport felett a főfelügyeletet a Magyar Tudományos Akadémia elnöke – szakkérdésekben a népművelési miniszterrel egyetértésben – gyakorolja a népművelési miniszter társfelügyeletével.

6. Jelen határozat végrehajtásáról a Magyar Tudományos Akadémia elnöke a pénzügyminiszterrel egyetértésben gondoskodik.

III.

A Magyar Népzenekutató Csoport tervezett és jellemző adatait a következőkben közlöm:

1.) Létszáma: 6 fő.

A Csoport vezetője részére státushely biztosítása nem szükséges, mivel annak vezetésével Kodály Zoltán Kossuth-díjas akadémikust kívánom megbízni.

A Csoport feladatának ellátása céljából szükséges egy 933. kulcsszámú tudományos intézeti osztályvezetői, egy 934. kulcsszámú tudományos osztályvezető helyettesi, három 986. tudományos segédmunkatársi, egy 963. előadói kulcsszámú állások biztosítása. 2.) A Csoport 1953. évi költségvetése (1953. év július hó 1-től – december hó 31-ig) 166 000 Ft., amely a következők szerint oszlik meg:

állományba tartozók béralapja: 71 000,- Ft

állományon kívüliek béralapja: 44 000,- Ft

egyéb személyi kiadások: 25 000,- Ft

dologi kiadások: 26 000,- Ft

Ennek a szükségletnek a fedezésére rendelkezésemre áll: a Magyar Népzene Tára szerkesztésével kapcsolatban Kodály Zoltán akadémikus rendelkezésére a Magyar Tudományos Akadémia költségvetése 14 611 01/42 rovatán előirányzott 216 000,- Ft maradványát képező 120 000,- Ft, valamint a Magyar Tudományos Akadémia költségvetése 14 270 01/42 rovatán megtakarításként jelentkező 46 000,- Ft.

Budapest, 1953. április hó 23.

Rusznay István s. k.
elnök

MNL OL XIX-A-83-a-1953-500 278–280.

3.

[501]

Szigorúan titkos!
Készült: 2 példányban
Kapja: Rákosi Mátyás elvtárs

Jegyzőkönyv

A Minisztertanács 1953. évi július 24-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről

Jelen vannak:

Nagy Imre, a Minisztertanács elnöke,
Gerő Ernő, a Minisztertanács elnökének első helyettese, belügyminiszter,
Hegedüs András, a Minisztertanács elnökének első helyettese, földművelésügyi miniszter,
Hidas István nehézipari miniszter,
Zsófinyecz Mihály kohó- és gépipari miniszter,
Bata István honvédelmi miniszter,
Szalai Béla, az Országos Tervhivatal elnöke,
Boldoczki János külügyminiszter,
Olt Károly pénzügyminiszter,
Erdei Ferenc igazságügy-miniszter,
Kiss Árpád könnyűipari miniszter,
Bognár József bel- és külkereskedelmi miniszter,
Altomáre Iván élelmiszeripari miniszter,
Tisza József begyűjtési miniszter,
Bebrits Lajos közlekedés- és postaügyi miniszter,
Darvas József népművelési miniszter,
Erdey-Grúz Tibor oktatásügyi miniszter,
Simon Lajos, az egészségügyi miniszter első helyettese,
Kilián József, az építésügyi miniszter első helyettese,
Czakó Kálmán legfőbb államügyész,
Házi Árpád, az Állami Ellenőrző Központ elnöke,
Szita János, az Országos Tervhivatal elnökhelyettese és
Némety Béla, a Minisztertanács titkársága elnöki csoportjának vezetője.

Meghívottak az egyes napirendi pontokhoz:

1. napirendi pont: Garasin Rudolf elvtárs
2. napirendi pont: N. M. Ricskov elvtárs
4. napirendi pont: Szőke Mátyás elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Penyigei Dénes elvtárs.
5. napirendi pont: Pogácsás György elvtárs, Penyigei Dénes elvtárs.

6. napirendi pont: Gergely Miklós elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Perneki Mátyás elvtárs.
7. napirendi pont: Gergely Miklós elvtárs, Nógrádi László elvtárs.
8. napirendi pont: Gergely Miklós elvtárs, Rigler György elvtárs.
9. napirendi pont: Gergely Miklós elvtárs, Karczag Imre elvtárs, Kővári László elvtárs.
10. napirendi pont: Gergely Miklós elvtárs, Dunai Ernő elvtárs, Világhy Miklós elvtárs.
11. napirendi pont: Gergely Miklós elvtárs, Pogácsás György elvtárs.
12. napirendi pont: Gergely Miklós elvtárs, Pogácsás György elvtárs.
13. napirendi pont: Szász Márton elvtárs, Gergely Miklós elvtárs.
14. napirendi pont: Mándi Péter elvtárs, Gergely Miklós elvtárs.
15. napirendi pont: Pongrácz Kálmán elvtárs, Szabó János elvtárs.
16. napirendi pont: Hegyi Gyula elvtárs.

A Minisztertanács a következő határozatokat hozta:

Napirendi pont:	Határozat száma:	A határozat címe:
1.)	1953. évi 11. tvr.	Közkegyelem gyakorlásáról.
	1.034/1953/VII.26./	A rendőrségi őrizet alá helyezés (internálás) intézményének megszüntetéséről, valamint a kivitások feloldásáról
	501/1/1953.	A rendőrhatalósági felügyelet alá helyezés szabályozásáról.
2.)	1953. évi 13. tvr.	A Magyar Népköztársaság ügyészségéről.
3.)	501/3/1953.	A Magyar Népköztársaság ügyészségének, valamint bírói szervezetének létszáma és illetménykérdései.
4.)	—	Napirendről levéve.
5.)	501/5/1953.	A komlótermelés fejlesztéséről.
6.)	501/6/1953.	A termelőszövetkezetek és egyénileg dolgozó parasztok silóépítkezéseinek támogatásáról.
7.)	501/7/1953.	Az 1953. évi beruházási terv felülvizsgálata.
8.)	501/8/1953.	Az egyetemek és főiskolák 1953/54. évi létszámtervének módosítása.
9.)	501/9/1953.	Az Inotai Alumíniumkohó leállításával kapcsolatos tervmódosítási javaslat.
10.)	41/1953/VII.31./MT.	Az újításokról és találmányokról.
11.)	501/11/1953.	A mezőgazdasági lakosság részére nyújtandó adókedvezményekről.
12.)	1.035/1953/VII.28./ Mt.h.	A kötelező tűz- és jégbiztosításról kiadott rendelkezések módosításáról.
13.)	501/13/1953.	Mélyléségi pótlék engedélyezése a mélyépítőipar területén
14.)	501/14/1953.	Exportra kerülő teljes üzemek szállítását lebonyolító szervezet kialakítása.

15.)	501/15/1953.	Az állami kezelésben lévő lakóházak tatarozási és folyó javítási munkáira vonatkozó intézkedések.
16.)	501/16/1953.	Népstadion 1953. évi építkezéseinek hitelfedezet felemelése.
17.)	501/17/1953.	Magyar–bolgár jogsegélyszerződés szövegének jóváhagyása és a szerződés aláírására meghatalmazás adása.
18.)	501/18/1953.	Magyar–román vegyesbizottsági tárgyalások a traktorgyártás területén megvalósítandó együttműködés kérdéseiről.
19.)	501/19/1953.	Közös szovjet–magyar–finn árucere-forgalmi és fizetési megállapodás
20.)	501/20/1953.	Részleges tervdokumentációval történő építkezések megkezdésének engedélyezése.
21.)	501/21/1953.	Sztálin Vasmű alapítása.
22.)	501/22/1953.	A Balaton-környéki vendéglátó vállalatok dolgozóinak bérezéséről
23.)	501/23/1953.	A 0493/2/1953. számú minisztertanácsi határozat alapján végrehajtott papírhulladék árfelemelés pénzügyi lebonyolítása.
24.)	40/1953/VII.26./MT.	Komlón járásbíróság felállításáról.
25.)	501/25/1953.	Molnár Erik kinevezése.
26.)	501/26/1953.	Czakó Kálmán felmentése.
27.)	501/27/1953.	Berecz Béla kinevezése.
28.)	501/28/1953.	Kolonics László II. o. követségi titkár áthelyezése.
29.)	501/29/1953.	Major Sándor előadó külföldi kihelyezése.
30.)	501/30/1953.	Dobozi Gábor előadó külföldi kihelyezése.
31.)	501/31/1953.	Szilánk András külföldi kihelyezése.
32.)	501/32/1953.	Vajda László külföldi kiküldetése.
33.)	501/33/1953.	Vass János külföldi kiküldetése.
34.)	501/34/1953.	Baktai Gyula kiküldetése.
35.)	501/nk/1/1953.	A népi demokratikus államok vasút[j]ainak 1954. évi menetrendi értekezlete.

Napirend előtt:

Nagy Imre elvtárs: Bejelenti, hogy Darvas József elvtárs népművelési miniszter július 27-től augusztus 4-ig kívánja kivenni szabadságát.

A Minisztertanács a bejelentést tudomásul vette.

[Napirend:]

1.) Törvényerejű rendelettervezet a közkegyelem gyakorlásáról és annak végrehajtásával kapcsolatos két határozat-tervezet a rendőrhatósági eljárásról¹

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs.

Erdei Ferenc elvtárs: A törvény végrehajtása a bel- és külkereskedelmi minisztert is érinti, s ezért őt is fel kell venni a törvény 13. §-ába.

A belső határozatban lévő „kiutasítás” szót „kitiltás” szóval kell helyettesíteni.

Javasolja, hogy a nyilvánosságra kerülő törvényerejű rendeletet és a minisztertanácsi határozatot ne csak a hivatalos lapok, hanem a napi sajtó is közölje.

Gerő Ernő elvtárs: Az internálás felszámolásáról szóló határozatba kifejezetten fel kell venni, hogy a törvényerejű rendelet mindenkire vonatkozik, akár internálótáborban van, akár kitelepítették. A tvr-ben világosan meg kell mondani, hogy a közkegyelem a mellékbüntetésekre is vonatkozik.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A 13. §-ban törölni kell a „pénzbüntetés esetén az 5. §. 3. bekezdésének megfelelően” kifejezést.²
- b.) A 14. §-ban a jelen törvényerejű rendelet végrehajtására felelősek közé be kell venni a bel- és külkereskedelmi minisztert is.³
- c.) A rendőrhatósági felügyelet alá helyezés szabályozásáról szóló minisztertanácsi rendelet 2. §-ának utolsó mondatában szereplő kiutasítás helyett kitiltást kell bevenni.⁴
- d.) A rendőrhatósági őrizet alá helyezés intézményének megszüntetéséről, valamint a kitiltások feloldásáról szóló minisztertanácsi határozat 3-4. pontját úgy kell megfogalmazni, hogy világosan kitűnjön, hogy az ország bizonyos területeire való költözés mindenkire nézve engedélyhez van kötve.⁵

1 Lásd az 1. számú jegyzőkönyvet is. Az előterjesztés szövege nincs a jegyzőkönyv mellett, csupán a jogszabályok tervezete. A jogszabályok előkészítésére és megszületésük körülményeire lásd Baráth Magdolna: Gerő Ernő a Belügyminisztérium élén, 1953–1954. In *A Történelmi Hivatal évkönyve*, 1999. Szerkesztette Gyarmati György. Történelmi Hivatal, Budapest, 1999. (Trezor 1.) 147–166.

2 A közkegyelemre vonatkozó rendelettervezet 13. §-a a kihágási eljárás alá vont személyek büntetésének, az 5. §. (3) bekezdése az 5000 forintig terjedő pénzbüntetéseknek az elengedéséről szól.

3 A hivatkozott pontban a rendelet végrehajtásáért felelősek között eredetileg a belügy-, a pénzügy-, az igazságügyi és honvédelmi miniszterek, illetve a legfőbb ügyész szerepeltek.

4 A hivatkozott mondat eredetileg így hangzott: „Az utasítás kidolgozásánál alapul kell venni, hogy rendőri felügyeletet, kiutasítást csak bizottság útján lehet alkalmazni, melyek munkáját a legfőbb ügyész erre kijelölt megbízottjai rendszeresen tartoznak ellenőrizni.”

5 A rendőrhatósági őrizetbe vételről szóló határozattervezet 3. pontjában a kitiltások (kitelepítések) október 31-ig történő feloldásáról volt szó, míg a 4. pont az egyes városokban, illetve községekben

- e.) A törvényerejű rendeletet egy új §-sal kell kiegészíteni, amely tartalmazza, hogy a főbüntetésre vonatkozó közkegyelem a mellékbüntetésekre is vonatkozik.⁶
- f.) A határozatot a hivatalos lapban és a sajtóban július 26-án kell közzétenni.⁷
- (Magyar Közlöny és a határozat csatolva.)⁸

2.) Törvényerejű rendelettervezet a Magyar Népköztársaság ügyészségéről⁹

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs

Bognár József elvtárs: A magyar nyelvben a felügyelet többet jelent, mint ellenőrzést. A tervezetben lévő felügyelet szót más kifejezéssel kell helyettesíteni.

Czakó Kálmán elvtárs: Lehet úgy módosítani, hogy őrködik a törvények betartása felett.

Gerő Ernő elvtárs: A legutolsó mondatban a „megszervezni” szót ki kell hagyni, és „összehívja” szóval kell helyettesíteni.

Bognár József elvtárs: A „hivatalos személyek, vagy állampolgárok” kifejezés helyett „hivatalos személyek, vagy egyéb állampolgárok” kifejezést kell használni.

Gerő Ernő elvtárs: Legyen úgy, hogy „hivatalos, vagy egyéb személyek”, mivel a külföldi személyek nem magyar állampolgárok.

Szita János elvtárs: A II. fejezetben szükséges lenne rendezni a hivatali titoktartás kérdését is.

Erdi Ferenc elvtárs: Javasolja, hogy a III. fejezet címét a következőkre változtassák meg: „a bűnügyi nyomozás törvényessége feletti felügyelet”.

Házi Árpád elvtárs: Javasolja a b. pontot úgy módosítani, hogy „minden törvénytelenségtől s zaklatástól”.

történi engedélyhez kötött letelepedésre vonatkozó jogszabályok hatályban tartásáról rendelkezett.

6 A közkegyelemre vonatkozó törvényerejű rendelet 6. §-a két bekezdéssel bővült (1/ és 2/), melyek a mellékbüntetésekre vonatkozó rendelkezéseket tartalmazták.

7 MK 1953. 32. szám, július 26., illetve *Szabad Nép* 1953. július 26. címdal.

8 A Minisztertanács A közkegyelem gyakorlásáról szóló 1953. évi 11. számú törvényerejű rendelet tervezetét a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal elfogadta és felterjesztette az Elnöki Tanácshoz. Ugyancsak a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta, és ennek alapján kiadta 1.034/1953 Mt.h. számú határozatát: A rendőrhatalósági őrizet alá helyezés (internálás) intézményének megszüntetéséről, valamint a kitiltások feloldásáról (MK 1953. 32. szám, július 26.), illetve elfogadta a rendőrhatalósági felügyelet alá helyezés szabályairól szóló 503/1/1953 számú nem nyilvános határozatát, lásd a Mellékletben (1.).

9 Figyelemmel arra, hogy az Alkotmány VII. fejezetében meghatározott ügyészségi szervezet felállítására mindeddig nem került sor, miközben a kormányprogram előírta a törvényesség megszilárdítását, az igazságügy-miniszter és a legfőbb ügyész előterjesztést tett az önálló ügyészi szervezet felállítására vonatkozó törvényerejű rendelet szövegére.

Gerő Ernő elvtárs: Az ügyész jogköre csak elvileg van meghatározva. Ki kell mondanival, hogy minden ügyész saját illetékességi területén intézkedhet. A 14. §. 2/a. pontjával kapcsolatban „nyomozók és a belügyminisztériumi” kifejezést ki kell hagyni, és a következőképpen kell megfogalmazni: „javasolhatja a nyomozó szerveknek (az ügyészségi rendőrségi, államvédelmi) a nyomozás lefolytatását”.

Szita János elvtárs: A 28. §-ban lévő felsorolásba be kellene venni a budapesti kerületi ügyészeket.

Bebrits Lajos elvtárs: A 28. §. 3. pontjában a közlekedési ügyész hatáskörébe fel kell venni a közúti közlekedést is.

Gerő Ernő elvtárs: A 30. §. 2. bekezdését és a 31. §. 2. bekezdését nem tartja helyesnek, hogy felvegyék a törvényerejű rendeletbe. A 30., 31. §§. /3/ bekezdéseinél szembevetően hibás, hogy a legfőbb ügyészhez nyomozók, a megyei ügyészhez főnyomozók vannak beosztva.

Czakó Kálmán elvtárs: Gerő elvtársnak igaz van, elírás történt. A főnyomozók helyett is nyomozókat kell írni.

Bata István elvtárs: Nem világos, hogy a Néphadsereg főügyészt az Elnöki Tanács kinek a javaslatára nevezi ki. A 33. §. 2. pontjával kapcsolatban javasolja a szöveget úgy módosítani, hogy: „ügyészi működését illetően...” A 3. ponttal kapcsolatban a honvédelmi minisztert is be kell venni.¹⁰

Gerő Ernő elvtárs: Úgy kellene bevenni, hogy a katonai főügyészt a Minisztertanács javaslatára az Elnöki Tanács nevezi ki.

N. M. Ricskov elvtárs: Az Alkotmány a függetlenség elvéből indul ki. Világos, hogy működésében a legfőbb államügyész a Minisztertanácstól nem függetlenül cselekszik. Az előterjesztésbe ezt beírni nem kell, mert magától értetődik. A katonai főügyész nem függ a honvédelmi minisztertől, a legfőbb ügyésznek van alárendelve.

Nagy Imre elvtárs: Az eredeti fogalmazást hagyjuk meg.

Bata István elvtárs: Az indokolásban az van, hogy a legfőbb ügyész egyik helyettese a Néphadsereg ügyésze. Ez nem derül ki az előterjesztésből.

Nagy Imre elvtárs: Ezt ki kell mondani az elején.

Szita János elvtárs: A 38. §-ba be kell venni „... kivéve tettenérés esetén”.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Az 1. §. 2. mondatában az alárendelt szót törölni kell.¹¹
- b.) A törvényerejű rendelet 3. §-ában szereplő felügyelet szó helyett „örkődik a törvények megtartása felett” kifejezést kell használni.

10 A 3. pont a katonai főügyész helyetteseinek kinevezéséről rendelkezett, akiket a legfőbb ügyész nevez ki.

11 A mondat eredetileg így szólt: „A legfőbb ügyész e jogkörében ügyel arra, hogy a minisztériumok, az alárendelt hatóságok, hivatalok, intézmények és egyéb szervek, az államhatalom helyi szervei, valamint a polgárok a törvényeket megtartsák.”

- Az egész rendeleten a felügyelet szót értelemszerűen át kell vezetni.¹²
- c.) A 3. §. 2. bekezdésének utolsó mondatába „megszervezi és” kifejezést törölni kell.¹³
- d.) A 9. §.[-t] a következőképpen kell megfogalmazni: „Az ügyész azok ellen a hivatalos, vagy egyéb személyek ellen, akik a törvényt megsértették, az elkövetett törvénysértés természetéhez képest büntető igazgatási (felsorolva milyen esetekre vonatkozik) vagy fegyelmi eljárást kezdeményez.”¹⁴
- e.) A II. fejezetet egy új §-sal kell kiegészíteni a titoktartás szabályozásáról. (A 7. §-hoz.)¹⁵
- f.) A III. fejezet címét a következőképpen kell megfogalmazni: „Felügyelet a bűnügyi nyomozás törvényessége felett”.
- g.) A 12. §. B. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „Mindent kövessenek el annak érdekében, hogy senkit törvényellenesen és alaptalanul ne vonjanak büntetőjogi felelősségre, ne fosszanak meg személyes szabadságától és mindenki mentesüljön minden törvénytelen ségtől, zaklatástól, korlátozástól és jogfosztástól.”¹⁶
- h.) A 14. §-ban ki kell mondani, hogy az ügyész csak a saját illetékességi területének megfelelő ügyekben intézkedhet.
- i.) A 14. §. 2/a. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „Az ügyész javasolhatja az ügyészégi, rendőrségi, államvédelmi nyomozó szerveknek a nyomozás lefolytatását.”¹⁷ Ezt a szövegezést keresztül kell vezetni a 14. §. 2/h. pontján is.
- j.) A 28. §-ba be kell venni a budapesti kerületi ügyészégeket is.¹⁸

12 A 3. §. /1/ bekezdésének szövege eredetileg így hangzott: „A Magyar Népköztársaság legfőbb ügyésze a felügyeletet a törvények megtartása felett mind közvetlenül, mind pedig a neki alárendelt ügyészek útján látja el.”

13 A mondat eredetileg így hangzott: „[A legfőbb ügyész] az ügyészség működésével kapcsolatos kérdésekben megszervezi és összehívja az ügyészek és nyomozók értekezleteit.”

14 A 9. §. szövege eredetileg így hangzott: „Az ügyész azok ellen a hivatalos személyek vagy állampolgárok ellen, akik a törvényt megsértették, az elkövetett törvénysértés természetéhez képest büntető, államigazgatási vagy fegyelmi eljárást kezdeményez.”

15 A törvényben végül nem szabályozták az államtitok és a szolgálati titok megőrzésének szabályait.

16 A tervezet III. fejezet 12. §. b) pontja így fogalmazott: „[A Magyar Népköztársaság legfőbb ügyésze és az alárendelt ügyészek kötelessége, hogy...] mindent elkövessenek annak érdekében, hogy a polgárokat törvényellenesen és alaptalanul ne vonják büntetőjogi felelősségre, ne fosszák meg őket személyes szabadságuktól, és hogy a polgárok általában mentesüljenek törvénytelen zaklatástól, korlátozástól és jogfosztástól.”

17 A kifogásolt rész így szól: „javasolhatja a nyomozószerveknek (az ügyészégi, illetőleg a rendőrségi nyomozóknak és a belügyminisztériumi szerveknek) a nyomozás lefolytatását”.

18 A 28. §. a székhelytelepüléseknek megfelelően tartalmazta az ügyészi szervek felsorolását.

- k.) A 28. §. 3. bekezdését a következőképpen kell megfogalmazni: „A vasúti, közúti és vízi közlekedéssel...”¹⁹
- l.) A 30–31. §-[ok]nak 2. pontjait törölni kell.²⁰
- m.) A 31. §. 3. pontjában szereplő főnyomozók helyett nyomozókat kell beírni.²¹
- n.) A 33. §. /1/ bekezdését ki kell egészíteni a Minisztertanács javaslatára kifejezéssel.²²
A /2/ bekezdés a Néphadsereg katonai főügyésze működését illetően a Magyar Népköztársaság legfőbb ügyészének van alárendelve, és annak egyik helyettese.²³
- o.) A 35. §-t a következőképpen kell megfogalmazni: „Az ügyészség szervezetét és az ügyészi szervek létszámát a legfőbb ügyész javaslatára a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa állapítja meg.”²⁴
- p.) A 38. §-t ki kell egészíteni „... kivéve tettenérés esetén”.²⁵
- r.) A 40. §-ban a legfelsőbb állományú hivatali rangot a következőképpen kell fogalmazni: „I., II., III. osztályú ügyészségi főtanácsos, a főállományú hivatali rangot I., II., III. osztályú ügyészségi tanácsos, középpállományú hivatali rangot I., II., III. osztályú ügyész.”²⁶
- s.) A 41. §-t a 40. §. értelmében kell módosítani.

19 A hivatkozott /3/ bekezdés szövege eredetileg így hangzott: „A vasúti és a vízi közlekedéssel kapcsolatos ügyészségi tennivalókat a külön szervezett közlekedési ügyészségek látják el.”

20 A hivatkozott pontokban a Legfőbb Ügyészség, illetve a megyei ügyészségek és Budapest Főváros Ügyészsége szervezeti felépítéséről volt szó. A kiegészítést a tervezeten nem vezették át.

21 A hivatkozott pontban a megyei ügyész munkatársait főnyomozó címmel, a legfőbb ügyész munkatársait nyomozó címmel jelölték.

22 A hivatkozott /1/ bekezdés eredetileg így hangzott: „A Magyar Népköztársaság Néphadserege katonai főügyészségének élén a Néphadsereg katonai főügyésze áll, akit a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa nevez ki.” A Minisztertanács ülésén elfogadott betoldást Erdei Ferenc igazságügy-miniszter és Czákó Kálmán legfőbb ügyész július 27-én Nagy Imre miniszterelnök számára készített feljegyzésükben elhagyni javasolták, miután szerintük ez a legfőbb ügyész minisztertanácsai alárendeltségére utalna. Ennek megfelelően a betoldást elhagyták.

23 A hivatkozott bekezdésben eredetileg nem szerepelt az, hogy a katonai főügyész a legfőbb ügyész egyik helyettese.

24 A hivatkozott paragrafus eredeti szövege szerint a Minisztertanács csak az ügyészségi szervek létszámát állapította meg.

25 A 38. §. az ügyészek őrizetbe vételét, illetve büntetőjogi felelősségre vonását a legfőbb ügyész jóváhagyásához kötötte.

26 A tervezetben eredetileg állami ügyészségi tanácsos, ügyészségi főtanácsos és ügyészségi tanácsos címek szerepeltek.

- t.) A 42. §-t törölni kell.²⁷
- u.) A Minisztertanács felhatalmazza az igazságügy-minisztert, hogy a hozzá benyújtott stiláris változtatásokat vegye figyelembe, és a rendelet szövegén vezesse keresztül.²⁸
- v.) A rendelet 3-4 nap múlva kerüljön a hivatalos lapban és a sajtóban közzétételre.
(Magyar Közlöny csatolva.)²⁹

3.) Határozattervezet a Magyar Népköztársaság ügyészségének, valamint bírói szervezetének létszámáról és illetményeiről³⁰

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs

Olt Károly elvtárs: Javasolja, hogy az igazságügyi szervezet létszámában ne döntsön a Minisztertanács, mert még az OLB nem foglalkozott a kérdéssel.

A 4. és 6. pontba vegyék fel a pénzügyminisztert is.

Javasolja, hogy a 6. pontból a 13 millió forintos költségkihatást hagyják ki.

Gerő Ernő elvtárs: A bérkérdésről nem lehet most dönteni. Menjenek át az emberek az eddigi fizetésükkel új munkahelyükre. Az ügyintéző és technikai munkatársak aránya legyen 1:1.

A bérkérdésekről 2 héten belül terjesszenek javaslatot a Minisztertanács elé.

Czakó Kálmán elvtárs: Az OLB december 31-ig terjesszen elő javaslatot a létszám végleges rendezéséről.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 7. pontját törölni kell.
- b.) A határozati javaslat 6. pontjában szereplő 13 millió Ft-ot törölni kell.
- c.) A 2. oldalon a táblázatban szereplő technikai munkatársak és operatív dolgozók létszám arányát 1:1-ben kell megállapítani.

27 A törlésre javasolt rész így hangzott: „1) A rendfokozatot nyert ügyészségi alkalmazottak hivatali feladataik ellátása során egyenruhát viselnek, és megkülönböztető rangjelzéssel vannak ellátva. 2) Az egyenruha-viselés bevezetésének időpontjára, továbbá az egyenruhára, annak viselési módjára, valamint az ügyészségi alkalmazottak megkülönböztető rangjelzéseire vonatkozó rendelkezéseket a Minisztertanács állapítja meg.”

28 A törvényerejű rendelet Minisztertanács által elfogadott szövegén az Igazságügy-minisztérium és a legfőbb ügyész észrevételei alapján még kisebb tartalmi és stiláris változtatásokat hajtottak végre, mielőtt felterjesztették az Elnöki Tanácshoz. Ezeket Némety Béla, a Minisztertanács Titkársága elnöki csoportjának vezetője foglalta össze a július 28-án Nagy Imre miniszterelnök számára készített feljegyzésében.

29 1953. évi 13. tvr. MK 1953. 34. szám, július 30. A *Szabad Nép* 1953. július 30-án a második oldalon tájékoztatott a rendeletről A Népköztársaság Elnöki Tanácsának törvényerejű új rendelete az új ügyészi szervezetről címmel.

30 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (2/a).

- d.) Az ügyészség végleges létszámáról az OLB december 31-ig tegyen jelentést
- e.) A bérkérdésekben a Minisztertanács nem dönt. Két héten belül terjesszenek új javaslatot a Minisztertanács elé.³¹
(A határozat csatolva.)³²

4.) A gépállomások szolgáltatásainak kiterjesztése és díjtételeinek leszállítása

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről.³³

3/4

5.) A komlótermelés fejlesztéséről³⁴

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Altomáre Iván elvtárs: Kéri, hogy a költségvetésben biztosítsanak az Élelmiszeripari Minisztérium részére is – a földterület arányában – költségkeretet.

Szalai Béla elvtárs: A határozati javaslat 7. pontjában a 4. oldalon lévő számokat irányszámokként kell elfogadni. A 6/d. ponttal kapcsolatos dolgokat nem az OT elnöke adja, hanem a Minisztertanács. Az OT elnökét kötelezni kell, hogy vegye fel az éves tervébe.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 4/a. pontjában szereplő helykijelölésekre és talajfogatások költségeire f. év III. és IV. negyedévében a területének megfelelő arányban kell biztosítani a költségkeretet az Élelmiszeripari Minisztériumnak is.³⁵

3/5

31 A Minisztertanács 1953. augusztus 28-i ülésén tárgyalta a napirendet (8. számú jegyzőkönyv).

32 A Minisztertanács 501/3/1953. számú határozatával az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta. A határozatot lásd a Mellékletben (2/b).

33 Az előterjesztést a Minisztertanács július 31-i ülésén tárgyalta. Lásd a 4. számú jegyzőkönyvet.

34 A Minisztertanács 490/9/1953. számú határozatának 3. pontja – a sörfogyasztás növekedésére tekintettel – a komlótermelés fejlesztési tervének kidolgozását írta elő. A második világháború előtti kb. 300 kat. holdnyi termőterület a háborús pusztítások következtében erősen lecsökkent, és 1953 nyarára az 1950-es évek elején megindult fejlesztés eredményeképpen is csak 120 holdra sikerült felemelni. A célkitűzés az volt, hogy a második öt éves terv végére 3 millió literre tervezett sörmenyiség előállításához szükséges komlót hazai termelésből fedezzék, ezért a komló termőterületét 1958-ig tízszeresére, 1200 kat. holdra kívánták emelni. Az előterjesztés tartalmazta a komlótelepítés évenkénti és ágazati minisztériumonkénti felosztását és az évenkénti dugványszükségletet, valamint a telepítés költségigényét. A határozati javaslatban rendelkeztek a régi komlószáritók jó karba helyezéséről, új szárítók építéséről, a sörgyáraknál komlótermeltető részleg létrehozásáról, a gépesítés lehetőségeinek vizsgálatáról, az iredszemcei kísérleti telepen folytatandó munkáról, a szovjetunióbeli és csehszlovákiai szakemberképzés megszervezéséről, fejlesztési szakbizottság létrehozásáról az FM és az Élelmiszeripari Minisztérium képviselőiből.

35 A határozat 4/a. pontjába a Földművelésügyi Minisztérium mellett az Élelmiszeripari Minisztérium is bekerült. Utóbbinak a III. és IV. negyedévében 30-30 000 Ft beruházási hitelkeretet kellett biztosítani.

- b.) A határozati javaslat 7. pontjában szereplő anyagmennyiségeket irányszámokként kell elfogadni, és ki kell mondani, hogy a területnek megfelelően hozzávetőlegesen ilyen mennyiségben használhatnak fel anyagot.³⁶
- c.) A határozati javaslat 6/d. pontjában szereplő összegeket fel kell venni az éves tervbe.³⁷
(A határozat csatolva.)³⁸

6.) A termelőszövetkezetek és egyénileg dolgozó parasztok silóépítkezésének támogatása³⁹

Előadó: Hegedüs András elvtárs

36 A határozati javaslat 7. pontja az előterjesztés 3. oldalán volt. A 7/a. pont szerint a komlótelepek üzemeltetési szükségleteinek fedezésére folyamatosan biztosítani kell összesen 13 000 km³ faoszlopot, 1100 tonna vashuzalt és 33 tonna zsineget.

37 A 6/d. pont így szólt: „Az OT elnöke a meglévő szárítók üzembe helyezésére, illetőleg új szárítók építésére összesen 8 000 000 Ft beruházási hitelt biztosítson a következő megoszlásban:”

38 A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 501/5/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

39 Az előterjesztő az állattenyésztés fejlesztése, az állati termék hozamok növelése döntő feltételének tartotta a szilárd takarmányalap biztosítását, aminek legfontosabb eszköze a silózás kiterjesztése volt. Mivel az ideiglenes földsilókban nagymennyiségű takarmány megy tönkre, és a karbantartásuk is nagyon drága, úgy vélte, lehetővé kell tenni mintegy 700 ezer m³ téglá-, beton-, illetve kősiló építését. Ehhez 30 millió forint hosszú lejáratú és 32 millió forint középlejáratú hitelre, valamint kb. 1200 vagon cementre, 300 vagon mészre, 20 ezer m³ kavicsra, 55 millió darab téglára és 18 vagon vasra lett volna szükség. Ugyanakkor a tervezett 300 ezer m³ silótér felépítésével évente mintegy 1 millió mázsa – különben megromló – silótakarmányt lehet megmenteni. Az előterjesztés javasolta, hogy a Minisztertanács a termelőszövetkezetek és az egyénileg dolgozó parasztok gazdasági megerősítésére, anyagi jólétük fokozására, valamint a jobb élelmiszer-ellátás érdekében a termelőszövetkezetek és a termelőszövetkezeti csoportok részére 30 millió forint összegben hosszú lejáratú hitelt engedélyezzen. Ezt 10 év alatt kellene visszafizetni, a törlesztést a folyósítástól számított ötödik évben megkezdve. A termelőszövetkezeti tagok számára 10 m³ háztáji silótérfogat építéséhez anyagbeszerzésre 12 millió Ft összegben középlejáratú hitel engedélyezését tartotta szükségesnek hatéves visszafizetési határidővel, a folyósítástól számított harmadik évben kezdődő törlesztéssel. Fontosnak tartotta, hogy az egyénileg dolgozó parasztok is minél nagyobb számban építsenek kb. 10 m³ térfogatú silókat. A tervezett 250 ezer m³ silótérfogat építéséhez az anyagok beszerzésére 20 millió forint középlejáratú hitel engedélyezését látta szükségesnek, amit öt év alatt évi egyenlő részletekben kellene visszafizetni.

Az Országos Tervhivatalt javasolta utasítani arra, hogy az építéshez szükséges anyagokat állami áron (+ 8%-os forgalmi adó) biztosítsa. A hiteleket a pénzügyminiszter bocsátja a Mezőgazdasági és Szövetkezeti Bank rendelkezésére úgy, hogy silóköbméterenként maximálisan 100 Ft hitel folyósítható.

Pogácsás György elvtárs: A múlt évi takarmányhiányt a silózással küszöböltük ki. Az idén igen sok a silózható takarmány, ezért igen fontos a silóépítés elősegítése.

Hegedüs András elvtárs: Javasolja, hogy az indulásnál ne 100%-ot, hanem 50 vagy 65%-os hitelt adjanak. Később a tapasztalatok alapján változtatni lehet a számokon. A tsz-eknél és háztáji gazdaságoknál 75%-ot, az egyénileg dolgozó parasztnál 50%-ot adjunk – 5% kamat mellett – továbbra is 6, illetve 5 évi hitelre.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A 3. oldal /3/ bekezdésében szereplő 52%-ot 50%-ra kell módosítani. A dolgozó parasztnak részére a fogyasztói ár 60%-os visszatérítését törölni kell. „A silóépítéshez szükséges anyagokra a fogyasztói árból 10%-os árengedményt kap a községi tanácsok igazolása alapján.” (/3/ bekezdés utolsó sor fogalmazása).⁴⁰
- b.) A silóépítés költségeire a tsz-eknél és háztáji gazdaságoknál az építési költségek 75%-át, az egyénileg dolgozó parasztnál 50%-ban kell 6, illetve 5 éves időtartamra 5%-os kamattal hitelt biztosítani.⁴¹ (A határozat csatolva.)⁴²

7.) Beruházási terv felülvizsgálata⁴³

3/7

⁴⁰ Nem tudtuk tisztázni, hogy a módosítás mire vonatkozott, mert a jegyzőkönyv mellett található előterjesztés csak 2 oldalból áll, és a módosítani kívánt rész nem található benne.

⁴¹ Ez az előterjesztésben is így szerepelt.

⁴² A Minisztertanács 1.036/1953. (VII. 30.) Mt.h. számú határozatát (MK 1953. 34. szám, július 30.) a Minisztertanács 501/6/1953. számú belső határozata záradékkal egészítette ki, amely szerint az építésügyi miniszternek 15 napon belül jelentést kell tennie a Minisztertanácsnak, hogy milyen mértékben tudja biztosítani a rendelkezésre álló gépek felhasználásával a silók részére szükséges idomlapok előregyártását. A földművelésügyi miniszternek e határozat szerint a silóépítkezésre engedélyezett hitel megyei bontását 15 napon belül közölnie kell a Mezőgazdasági és Szövetkezeti Bankkal. A Minisztertanács határozatát ismertette a *Szabad Nép* 1953. július 30-i (2) és a *Szabad Föld* augusztus 9-i száma (5). Az 1.036/1953 (VII. 30) Mt. h. számú határozat egyes rendelkezéseit az 531120/20/1953 számú határozatok módosították.

⁴³ Az előterjesztés tételesen felsorolta, hogy az Országos Tervhivatal kormányprogram alapján elvégzett felülvizsgálata eredményeképpen az 1953. évi beruházási tervet hogyan kell módosítani. Többek között a Lenin Kohászati Üzemeknek 1 millió tonna acéltermelésre való felfejlesztését nem kell folytatni, s ebből adódóan a diósgyőri rekonstrukció 1953. évi beruházási tervét 240 millió Ft-tal csökkenteni kell. A volt Középgépipari Minisztérium beruházási tervét 120 millió Ft, a Honvédelmi Minisztériumét 78 millió Ft összeggel javasolták csökkenteni, a Nehézipari Minisztérium beruházásait 10,5 millió Ft-tal. Ezzel egyidejűleg javasolták, hogy az 1954. évi lakásprogram végrehajtásának biztosítása érdekében terven felül kezdjék meg összesen 54 millió Ft értékű 1500 lakás építését, és juttassák 40-50%-os készültségi fokra. A Földművelésügyi Minisztérium beruházásait 19,3 millió Ft-tal kell megemelni, és a kormány programjának megfelelően 100 millió Ft-ot

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A kormányprogramban a lakosság életszínvonalának emelésére tett ígéretünk teljesítését az egyes miniszterek nem tekintik saját feladatuknak.

A Minisztertanács mint testület, felelős a kormányprogram megvalósításáért. A miniszter elvtársak – saját területükön – segítsék a program teljesítését, és ne gátolják szűk, szakmai szempontok miatt. Ne nehezítsék az OT munkáját, hanem javaslatokkal segítsék azt.

Legalább 1 200 millió Ft-ot az életszínvonal emelésére kell fordítani más területekről. Javasolom, hogy az OT elnöke – az egyes miniszterekkel egyetértve – egy hét múlva hozzon kiegészítő javaslatot a Minisztertanács elé a beruházások csökkentéséről, illetve átcsoportosításáról.

A pénzügyminiszter elvtárs vizsgálja felül az egyes költségvetési szerveknél tételenként a költségvetést, és a legmesszebb menő takarékoság figyelembe vételével készítsen javaslatot a nem szükséges kiadások csökkentésére.

Még egyszer felhívom a miniszter elvtársak figyelmét, hogy minden erővel dolgozzanak a kormányprogram teljesítése során beállott lemaradás felszámolásáért.

Szalai Béla elvtárs: Egyetért Nagy elvtárs véleményével. Bejelenti, hogy eddig kb. 1 milliárd 50 millió Ft beruházási megtakarítást értek el. A beruházások csökkentését a következő szempontok figyelembevételével hajtsák végre: az építkezést az egyes szervek olyan arányban csökkentsék, amilyen arányban az a tervükben szerepel.

A beruházás-csökkentés nem érintheti a szociális és kulturális beruházásokat.

Javasolja, hogy a 2. oldal 4. pontjában lévő 54 millió Ft-ot egyelőre törölje a Minisztertanács.

A gépek legyártásával kapcsolatban az a javaslata, hogy ha még nem kezdték meg a gyártásukat, akkor az illetékes miniszterek töröljék a tervből.

Olt Károly elvtárs: A Pénzügyminisztérium is hibás a lemaradás miatt. Ezután fokozott ütemben végzik a munkát, és főleg olyan tételeket szabadítanak fel, amely mögött anyag van.

Darvas József elvtárs: Elvben egyetért Nagy és Szalai elvtársakkal, de helyteleníti, hogy az OT csak elvesz, de ahová kell, oda nem ad keretet.

Altomáre Iván elvtárs: Az Élelmiszeripari Minisztériumnak szánt összeg nem elegendő a kormányprogram ráeső részének teljesítésére. Az Élelmiszeripari Minisztérium felmérte a lehetőségeket az 1954. évre vonatkozóan, de addig is, míg azt előterjesztés formájában a Minisztertanács elé hozzák, kér 10 millió Ft-ot a tervezés megkezdéséhez.

kell fordítani közületi tulajdonban álló lakóházak és közintézmények épületeinek tatarozására. Az Élelmiszeripari Minisztérium beruházási tervét ugyancsak javasolták felemelni 28,4 millió Ft-tal, a volt Helyi Ipar Minisztériumáét pedig 9 millió Ft-tal. A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium 2,35 millió Ft-tal, az Oktatásügyi Minisztérium 8 millió Ft-tal, az Egészségügyi Minisztérium 1,5 millió Ft-tal többet költhet beruházásra, csakúgy, mint a Szakszervezetek Országos Tanácsa, amelynek 2,9 millió Ft többletet javasoltak. A beruházási terv módosítása folytán szükségessé vált mutatószám-módosításokról az OT elnökének saját hatáskörében kell gondoskodnia.

Kilián József elvtárs: A lakásépítési terv nem reális, mert még az építkezés helye sincs meghatározva.

Kiss Árpád elvtárs: Egy hét múlva be kell hozni egy javaslatot a lakásépítkezéssel kapcsolatban.

Nagy Imre elvtárs: Ez elhalasztást jelent.

A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:⁴⁴

- a.) A Minisztertanács utasítja az OT elnökét, hogy legalább 1 200 millió Ft-ról szóló beruházási tervcsökkentést hozzon be a július 31-i minisztertanácsi ülésre.⁴⁵
- b.) A beruházási tervcsökkentésnél le kell szögezni, hogy a csökkentés az 1953. évi termelési terv teljesítését nem érintheti.
- c.) Az építkezések tervét a tárcának olyan mértékben kell csökkenteni, amilyen arányban az építkezés a tervben szerepel.
- d.) A beruházás csökkentése következtében felszabaduló anyagmennyiséget Budapest részére kell biztosítani.
- e.) A miniszterek biztosítsák, hogy a beruházások csökkentése szociális célokra fordított összegeket ne érintsen.
- f.) A Minisztertanács utasítja a pénzügyminisztert, hogy valamennyi tárcánál vizsgálja felül a költségvetést a lehető legnagyobb takarékoság szempontjából, és a július 31-i Minisztertanács ülésre hozzon be javaslatot a költségvetés tételes csökkentésére vonatkozólag.
- g.) A költségvetést olyan tételeknél kell csökkenteni, mely tételek mögött anyagfedezet van.
- h.) Az élelmiszeripar részére a kormányprogram következtében 1953. évre szükséges beruházások tervezésére 5 millió Ft-ot kell biztosítani.
- i.) Az OT, a Pénzügyminisztérium és a Könnyűipari Minisztérium két héten belül hozzon a Minisztertanács elé javaslatot a még ez évben elkezdendő lakásépítési terv biztosítására.⁴⁶
- j.) Ha a beruházások csökkentése olyan géptételekre vonatkozik, amelyeknek gyártását még nem kezdték meg, az illetékes miniszter a gépek gyártását függessze fel.

8.) Főiskolai beiskolázási keretszámok módosítása⁴⁷

⁴⁴ A Minisztertanács az előterjesztést 501/7/1953. számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta – lásd a Mellékletben (3.) –, majd 530813/1/1953. számú határozatával módosította.

⁴⁵ Lásd a 4. számú jegyzőkönyvet.

⁴⁶ Lásd a 6. számú jegyzőkönyvet.

⁴⁷ Az előterjesztés szerint a felsőfokú oktatás fejlesztésénél korábban a mennyiséget tartották szem előtt, mert a népgazdaság különböző területein a felsőfokú képzettséggel rendelkező munkatársakban mutatkozó hiányokat gyors ütemben kívánták pótolni. Emiatt az 5 éves tervben a I. éves

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Erdei Ferenc elvtárs: A jogi karok létszámcökkentésével nem ért egyet. Még a természetes kieséssel sem számolnak. A 200 fő nem fedezi még a legszorosabban vett szükségletet sem.

Maradjon meg az eredeti javaslat.

Gerő Ernő elvtárs: Ha csökken a gyógyszerészek és az orvosok száma, akkor a jogászokat az eredeti 300 fő létszámmra lehet növelni.

Czakó Kálmán elvtárs: Az ügyvédeknek 80%-a 65 éven felüli, és az összetételük is igen rossz.

Simon Lajos elvtárs: 700-800 orvos hiányzik ma is. Nem lehet csökkenteni az orvostanhallgatók tervszámait, mert a kórházak építése folytán a hiány csak fokozódik.

A gyógyszerészek számát sem lehet csökkenteni, mert jelenleg igen sok közöttük az előrehaladott korú.

Hidas István elvtárs: Kéri, hogy a bányamérnökök beiskolázását ne csökkentsék. Legyen 230-240 fő.

Szalai Béla elvtárs: El lehetne fogadni Gerő elvtárs javaslatát. Csökkentsük a pedagógusokat 150 fővel, az orvosokat 50 fővel, s így a jogászok az eredeti keretben maradhatnak.

Simon Lajos elvtárs: Ismételten kéri, hogy az orvosok számát ne csökkentsék.

Szalai Béla elvtárs: Az orvosi karokon túlsúfoltság van. A bányamérnökök számát 230 főre [javasolja csökkenteni], a jogi karnál pedig az eredeti javaslatához csatlakozik.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a bányamérnököknél a módosított tervet 230 főben, a jogi karoknál 300 főben, a pedagógiai főiskoláknál 1650 főben, orvosi egyetemekenél 900 főben állapítja meg.

(Határozat csatolva.)⁴⁸

egyetemi és főiskolai hallgatókra vonatkozó tervszámokat is túlságosan magasra tervezték. Ennek következtében nem volt mód az egyetemekre és főiskolákra jelentkező hallgatók megfelelő (minőségi) kiválasztására, másrészt a magas beiskolázási létszámok olyan túlsúfoltságot okoztak, amit sem beruházásokkal, sem megfelelő oktatókkal nem lehetett ellensúlyozni. A nem megfelelő kiválasztást mutatja, hogy az 1953/54. évre felvételre javasoltaknak csak 55,1%-a végzett kitűnő, jeles vagy jó eredménnyel. A folyamatban lévő felvételi vizsgák is azt jelzik, hogy az érvényben lévő felvételi keretszámok kihasználása csak a megfelelő tanulmányi eredmény és a szociális összetétel rovására történhet. A határozati javaslat szerint a felvehető létszám 1953-ban 12 025 főről 10 290 főre csökken. Az előterjesztés melléklete egyetemekre és szakokra lebontva tartalmazta a létszámterv javasolt módosítását.

48 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosítással 501/8/1953. számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta, és a javaslatnak megfelelően csökkentette az egyetemek és főiskolák 1953/54. évi létszámkeretét. Az elsőéves hallgatók létszámát a nappali tagozaton 10 240 főben, az esti tagozaton 2850 főben állapította meg. Utasította a pénzügyminisztert, hogy a csökkentésnek megfelelő hitelzárólást a költségvetésen vezesse keresztül.

9.) Inotai Alumíniumkohó leállításával kapcsolatos tervmódosítási javaslat⁴⁹

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: Az I. sz. mellékletet el kell hagyni.⁵⁰

Bognár József elvtárs: Felül kell vizsgálni az egész alumínium-tervet, mert a Lengyel Népköztársasággal szemben vállalt kötelezettség teljesítése veszélyben van. A 99%-os minőség elfogadhatatlan, mert 99,5%-on alul meg nem lehet exportálni.

Hidas István elvtárs: Egyetért Szalai és Bognár elvtársak véleményével.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést a következő módosításokkal fogadta el:

- a.) Az 1. számú mellékletet törölni kell.
 - b.) A Minisztertanács utasítja a nehézipari minisztert, hogy egy héten belül terjesszen javaslatot a Minisztertanács elé az 1953. évi alumíniumtermelési terv állásáról.⁵¹
 - c.) A nehézipari miniszter a határozati javaslat 3. oldalán a megjegyzésben szereplő 99% alatti minőségű alumíniummennyiséget vizsgálja felül olyan szempontból, hogy azt hogyan lehetne csökkenteni.⁵²
- (A határozat csatolva.)⁵³

10.) Az újítási és találmányi ügyek intézése⁵⁴

49 Az előterjesztést és a határozatot lásd a Mellékletben (4/a,b).

50 Az 1. sz. melléklet tartalmazta az ún. BH 01 hutaalumíniumra vonatkozó adatsorokat.

51 Ilyen előterjesztés nem került a Minisztertanács elé.

52 A rendelkezésünkre álló előterjesztés 3. oldalán semmilyen megjegyzés nincs.

53 A Minisztertanács 501/9/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta.

54 1951 elején történt átfogó szabályozása óta az újító és feltalálói mozgalom jelentősen fejlődött. Az újítások komoly eredményeket hoztak, de az elbírálásuk terén túltengő bizottsági rendszer fékezte a javaslatok gyors elfogadását és megvalósítását, akadályozta az egyszemélyi felelős vezetés érvényesülését. Egyes üzemekben vontatottan haladt a másutt már megvalósított újítások bevezetése, mivel az átvevő vállalat – anyagi juttatás hiányában – nem volt érdekelt az újítás megvalósításában. Fékezte az újítások gyors megvalósítását az is, hogy a vállalatok az egész beralapot a tervteljesítéshez szükséges munkabérekre használták fel, és így a kísérletezéshez és az újítások bevezetéséhez szükséges munkabérekre nem maradt fedezet. Az előterjesztő a hiányosságok kiküszöbölésére javasolta az újítási bizottságok megszüntetését, és hatáskörüket mind a vállalatoknál és egyéb alsó fokú szerveknél, mind pedig a minisztériumokban és más irányító szerveknél a vezetőkre kívánta bízni. A másutt már megvalósított újítások átvételének meggyorsítása érdekében az átvevő vállalatoknál jelentkező gazdasági eredmény (megtakarítás) alapján kiszámított újítási díj 25%-át az átvevő vállalat igazgatói alapjába kell utalni. Az újításokhoz és bevezetésükhöz szükséges munkabér jellegű kiadások céljára a beralapot túl lehet lépni; ennek mértékét az OT elnökének kell meghatározni. Az előterjesztő országos jelentőségű újítások és találmányok esetén a megvalósításra való elfogadás alkalmával járó előleg összegét a korábbi 500 Ft-ról újítások esetén 5000 Ft-ra, találmá-

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: A 4. pontban levő 500[o]–1000[o] Ft sok, és csak abban az esetben elfogadható, ha az illetékes miniszter felelős az odaítélésért.

Czakó Kálmán elvtárs: Az 5. §. /5/ bekezdése a Külkereskedelmi Minisztériumról beszél, ezt értelemszerűen módosítani kell.

Hegedüs András elvtárs: 7. oldalon a 11. §. /1/ bekezdése esetén felesleges a függetlenített újítási előadó. Végezze el egyéb munkája mellett a feladatát.

Nagy Imre elvtárs: Hány esetben fizettünk ki 100 000 Ft-ot újításért?

Dunai Ernő elvtárs: Másfél év alatt 3 esetben.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Az előterjesztés 2. oldalának 4. pontját ki kell egészíteni azzal, hogy az illetékes miniszter és a Találmányi Hivatal vezetője felelős az újítások és találmányok díjának odaítéléséért.⁵⁵
 - b.) Az 5. §. /5/ bekezdésében szereplő Külkereskedelmi Minisztériumot a változásnak megfelelően kell módosítani.⁵⁶
 - c.) A 11. §. 1. pontjában ki kell mondani, hogy a 20 fő munkavállalót elérő üzemnél az újítási előadó feladatát egyéb munkája mellett látja el.⁵⁷
- (Magyar Közlöny csatolva.)⁵⁸

11. A mezőgazdasági lakosság adókedvezménye⁵⁹

Előadó: Olt Károly elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(A határozat csatolva.)⁶⁰

nyok esetén 10 000 Ft-ra javasolta emelni. Mivel a módosítások az újítások és találmányok kérdésén átfogó minisztertanácsi rendeleteket számos helyen érintettek, javasolta új szabályozás kidolgozását, és csatolta a rendelettervezetet.

55 A rendelettervezet 4. §. (1) bekezdése szerint a megvalósított újítás szerzőjét díjazás, továbbá újítói tanúsítvány illeti meg.

56 Ekkor már Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium.

57 A hivatkozott pont eredeti szövege szerint „Ha a munkavállalók száma a 20 főt eléri, újítási előadót kell kijelölni. Az újítási előadó a munkakörén kívül más munkakörrel csak annyiban bízható meg, amennyiben az újítási ügyek ellátása erre időt enged.”

58 A Minisztertanács a rendelet-tervezetet a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta, és kiadta a 41/1953 (VII.31.) M.T. számú rendeletet. MK 1953. 35. szám, július 31.

59 Az előterjesztést és a határozattervezetet lásd a Mellékletben (5.)

60 A Minisztertanács a határozattervezetet 501/11/1953 számú részben nyilvános határozatával jóváhagyta, és első két pontját 1.033/1953/VII. 26./ Mt.h. számú határozatával kiadta. MK 1953. 32. szám, július 26. *Szabad Nép*, 1953. július 29. (2) Az adózási kedvezményről.

A nem nyilvános határozati pontok: „3. A kettősfoglalkozásúak átlagos holdankénti adóterhelését 450 Ft-ra kell mérsékelni. Ezáltal a mezőgazdasági lakosság 1953. évre megállapított folyó adóterhe-

12. A kötelező tűz- és jég[kár]biztosítás⁶¹

Előadó: Olt Károly elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: Vegyük be az első mondatba, hogy „még nem, vagy csak részben”...

Hegedüs András elvtárs: Az első pontban mondjuk ki, hogy a biztosítás mindenkire nézve kötelező.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:⁶²

- a.) A határozati javaslat első bekezdését úgy kell megfogalmazni, hogy egyszer, de világosan legyen kimondva, hogy a biztosítás mindenkire kötelező.
- b.) A határozati javaslat első pontját a következőképpen kell megfogalmazni: Az Állami Biztosító kár esetén akkor is köteles kártérítést fizetni, ha a biztosításra kötelezett díjfizetési kötelezettségének még nem, vagy csak részben tett eleget.

(Magyar Közlöny csatolva.)⁶³

lése a főkönyvi kivetéssel adózott parasztság és termelőszövetkezeti tagok háztáji gazdasága után már elhatározott 28 millió Ft adó csökkentés mellett – további 24 millió Ft-tal csökken. 4. Mintegy 27 000 adókvitést felül kell vizsgálni abból a szempontból, hogy nem kerültek-e középparasztok kulákadóztatás alá, és nem maradtak-e ki indokolatlanul kulákok a magasabb adóztatás alól.”

- 61 A kötelező tűz- és jégkárbiztosítást illetően a 67/1952.(VIII. 12.) M.T. számú rendelet (MK 1952. 61. szám, augusztus 12.) úgy intézkedett, hogy a kártérítés kifizetésének feltétele a biztosítási díjak előzetes befizetése. Ez a rendelkezés ellentétben állt a biztosítás kötelező jellegével, mert a kötelezettség nemcsak a díjak, hanem a kártérítések feltétlen megfizetését feltételezi. Mivel a kötelezettség nem lehet egyoldalú sem az állam, sem a biztosított szempontjából, az előterjesztés szükségesnek tartotta a rendelet módosítását, hogy a kártérítési összegek kifizetését ne kössék a biztosítási díjak előzetes megfizetéséhez. Az egész évre számított költség-többletet a tűzkárbiztosításban kb. 3-4 millió Ft-ra, a jégkárbiztosításban 8-10 millió Ft-ra becsülték, de ezt a díjbevétele fedezte. A kötelező jégkárbiztosítás gabonafélékre megállapított kártérítési normái az 1953. évi jó terméseredmények folytán alacsonynak bizonyultak, ezért szükségesnek tartották a felemelését. Az egyéni gazdálkodóknak átlag 20%-kal, a szövetkezeteknek pedig a gabonafélékre vonatkozóan átlag 30-35%-kal tartották lehetségesnek a normák emelését, a már kivetett díjak módosítása nélkül. Ez kb. 4-8 millió Ft többletköltséget jelentett volna. Szükségesnek tartották a dohánytermelés jégkárbiztosítására vonatkozó feltételek módosítását is. A határozati javaslatban pontosan meghatározták a biztosítási normaértékeket.
- 62 A határozattervezet első bekezdését a következőképpen egészítették ki: „A biztosítás kötelező voltára tekintettel az Állami Biztosító kár esetén akkor is köteles fizetni, ha a biztosításra kötelezett díjfizetési kötelezettségének még nem, vagy csak részben tett eleget.”
- 63 A Minisztertanács a határozattervezetet jóváhagyta, és 1.035/1953 (VII.28.) Mt.h. számú határozatával kiadta. MK 1953. 33. szám, július 28.

3/13

13. Mélységi pótlék engedélyezése a mélyépítőipar területén⁶⁴*Előadó:* Szász Márton elvtárs*Szász Márton* elvtárs: Javaslat érkezett, hogy az Építésügyi Minisztérium területére is terjesszük ki a mélységi pótléket.*Kilián József* elvtárs: Mondja ki a Minisztertanács, hogy „ha az Építésügyi Minisztérium területén ilyen természetű munka elvégzésére kerül sor, akkor az Építésügyi Minisztérium területére is vonatkozik”.*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a határozati javaslatban ki kell mondani, hogy abban az esetben, ha az Építésügyi Minisztérium hatáskörében hasonló munkákat végez, a mélységi pótlék ezekre a munkálatokra is vonatkozik.(A határozat csatolva.)⁶⁵

3/14

14. Exportra kerülő teljes üzemek szállítását lebonyolító szervezet kialakítása⁶⁶*Előadó:* Bognár József elvtárs*Olt Károly* elvtárs: A javaslat II/2. pontja megjelöli, hogy milyen legyen a vállalat szervezete. Ez a Szovjetunióban ismert Glafka szervezet.⁶⁷ Egyelőre nem ismerjük pontosan ennek szervezeti feltételeit. Ez osztály, de vállalati szabályok szerint dolgozik.*Gerő Ernő* elvtárs: Meg kell csinálni osztály formájában. Hozzanak be javaslatot, hogy milyen módon működjön.

64 Az előterjesztés szerint a mélyépítőiparban gyakran végeznek a bányászati munkákhoz hasonló vagy velük teljesen azonos munkákat. Ilyen esetekben a bányászathoz hasonlóan – a mélységtől és a talaj minőségétől függően – mélységi pótlék engedélyezését javasolták, a 20 méternél mélyebben végzett munkák, valamint az egészségi ártalom, illetve veszélyesség esetében. (általában 5–30%). A pótléket a dolgozó alapbéreire kell elszámolni, de csak arra a napra, amelyen legalább 4 órát föld alatt töltött. A pótlékek fizetésére a javaslat szerint a közlekedés- és postaügyi miniszter legfeljebb havi 100 000 Ft összeg keretén belül adhat engedélyt.

65 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosítással 501/13/1953. számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

66 Az előterjesztés szerint a külkereskedelem egyre több teljes üzem szállítására vállalt kötelezettséget. A fővállalkozói feladatokat ilyen esetekben a szállításban elsősorban érdekelt üzemek felügyeletét gyakorló miniszter látja el. A Szovjetunióban az exportra kerülő teljes üzemek szállítását az a minisztérium látta el, amely az exportra kerülő üzem iparága felett a felügyeletet gyakorolja, ezért az előterjesztők indokoltan tartották, hogy Magyarországon szintén az a minisztérium látja el az exportra kerülő üzem tervezésével, berendezéseinek gyártásával, üzembe helyezésével kapcsolatos összes feladatot, amely egyébként ilyen üzemek beruházásait intézi. Az előterjesztés javasolta, hogy a szállításért felelős miniszterek szervezzenek a vállalati gazdálkodás szabályai szerint gazdálkodó minisztériumi önálló osztályt vagy főosztályt a fővállalkozói feladatok ellátására. Az előterjesztés ezek konkrét feladatait is körvonalazta.

67 Nem tudtuk azonosítani.

Olt Károly elvtárs: Kéri a határidők meghosszabbítását.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 5-6. pontjának határidejét augusztus 31-re kell módosítani.⁶⁸
- b.) Javaslatot kell a Minisztertanács elé terjeszteni a határozatban lefektetett minisztériumi osztályok és főosztályok működési tervére vonatkozóan, melyek nemzetközi magánjogi szerződést köthetnek az exportra kerülő teljes üzemek szállításánál.⁶⁹

(A határozat csatolva.)⁷⁰

15. Állami lakóházak tatarozási terve⁷¹

Előadó: Kiss Árpád elvtárs

Kiss Árpád elvtárs: Ki kellene mondani, hogy az Építésügyi Minisztérium olyan kapacitást szabadítson fel, hogy az időalap-kiesések figyelembevételével még 1953-ban biztosítsa a 100 millió Ft-os tatarozás végrehajtását.

Nagy Imre elvtárs: A 20–80%-os arányt meg kellene változtatni.

Kilián József elvtárs: Kéri, hogy ne augusztus 1-jén, hanem augusztus 10-ig kezdjék el a tatarozást, mert még sem kapacitás, sem tatarozásra kijelölt terület nincs.

68 A hivatkozott pontokban a teljes üzemek szállítását ellátó osztályok megszervezéséről és gazdálkodási rendjük megállapításáról intézkedtek. Az eredeti határidő július 31. volt.

69 Ilyen javaslat nem szerepelt Minisztertanács ülésén.

70 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosítással 501/14/1953. számú határozatával jóváhagyta. A határozat előírta, hogy az osztályok szervezetére és működésére vonatkozó szervezeti szabályzatot jóváhagyásra a Minisztertanács elé kell terjeszteni, és meghatározta az elkészítésének irányelveit, illetve az osztályok konkrét feladatait is.

71 A kormányprogram szerint két éven belül végre kell hajtani az állami kezelésben lévő lakóházak tatarozását. Az előterjesztő Könnyűipari Minisztérium az állami kezelésben lévő ingatlanokat állapotuk szerint csoportosította. Az I. csoportba tartozókon csak folyó karbantartást kell végezni, a II. csoportba tartozóknál már nagyobb javítási munkák elvégzése szükséges, a III. csoportba soroltaknál viszont már általános tatarozás kívánatos. A IV. csoport ingatlanjai között a sürgős nagyjavítási munkákra szoruló, az V. csoportban pedig a tanácsok által életveszélyesnek minősített épületek szerepelnek. Budapesten a lakóházak 40%-a a II. csoportba tartozott, és 27–27% volt a I. és III. csoportba sorolt lakások aránya. Vidéken a helyzet szinte megegyező volt: 39% tartozott a II., 28% az I. és 27% a III. csoportba.

Az előterjesztő minisztérium számításai szerint 51 939 lakóház tatarozásához és állagmegóvásához megközelítőleg 1274 millió forintba lett volna szükség, ami a további állagromlást is számításba véve 1,4 milliárdra emelkedhetett. Az előterjesztők elsősorban Budapest és a jelentősebb vidéki városok lakóházainak nagyobb arányú tatarozási munkáját kívánták először elkezdni. Erre a célra a Könnyűipari Minisztérium felújítási keretét 100 millió Ft-tal javasolták megemelni.

Mivel az ingatlankezelő vállalatok javító részlegei a megnövekedett feladatnak nem tudtak volna eleget tenni, javasolták, hogy a dolgozók létszámát Budapesten 700, vidéken 300 fővel emeljék fel.

Gerő Ernő elvtárs: Budapest–vidék aránya legyen $2/3:1/3$, nagy tatarozásra kell fordítani a 100 millió Ft-ból legalább 50 millió Ft-ot.

Kapacitást mindenképpen biztosítani kell. Fel kell használni a ktsz és a tanácsi építő apparátust is.

Pongrácz Kálmán elvtárs: Javasolja, hogy a 4. pontba vegyék fel az utókalkulációs kötelezettséget.

Szalai Béla elvtárs: Az építésügyi Minisztérium – helytelenül – teljesen a Tervhivaltól várja a kapacitás felszabadítását. Az előterjesztésből az új gazdasági politika kifejezést törölni kell.

Szabó János elvtárs: Budapesten július 27-ig, vidéken augusztus 3–4-ig a Könnyűipari Minisztérium megjelöli a tatarozások helyét.

Több állvány lenne szükséges, azonban az OT eddig még nem vállalta a szükséglet biztosítását.

Vigyázni kell, nehogy a haszonleső tervezés miatt elhúzódjék a tatarozás, ezért kötelezni kell az Építésügyi Minisztériumot, hogy október 1. után rezsiben nem dolgozhat, csak akkor, ha megfelelő terv és költségvetés áll rendelkezésre.

Kilián József elvtárs: Sablontervek készülnek, s nem lesz időhúzásra lehetőség.

A Fővárosi Tanács városrendezői döntenek el, hogy a régi homlokzat marad, vagy újat kell tervezni.

Szita János elvtárs: Ki kell mondani, hogy a külső tatarozási munkálatokkal egy időben a lakás belső javítását is el kell végezni.

Pongrácz Kálmán elvtárs: 160 000 m² állványozási palló kell, tudja-e ezt az OT biztosítani?

Kiss Árpád elvtárs: Szita elvtárs javasolta, hogy a karbantartási munkálatokon kívül minden elvégzendő. Ezt pontosabban kell meghatározni.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Az előterjesztésben szereplő új gazdasági politikára utaló kifejezést törölni kell.
- b.) A határozati javaslat 3. pontjában ki kell mondani, hogy a tatarozást $2/3$ részben Budapesten, $1/3$ részben vidéken a legdöntőbb ipari központokban és városokban kell végrehajtani.
- c.) A lakóházak tatarozására fordítandó 100 millió Ft-ot úgy kell felosztani, hogy annak 50%-a nagy, összefüggő tatarozási munkálatokra jusson, míg a másik 50%-ot kisebb, elszórt, esetleg romházak tatarozására kell fordítani.
- d.) A Minisztertanács utasítja az építésügyi minisztert, hogy a 100 milliós tatarozási terv megvalósításához biztosítson kapacitást. A kapacitás biztosításánál figyelembe kell venni a ktsz és tanácsi vállalatokat.
- e.) A határozati javaslat 4. pontjában ki kell mondani, hogy október 1. után a tatarozási munkákat rezsiben végezni nem szabad. Ki kell mondani, hogy a vállalatokat kötelezni kell az utókalkuláció elkészítésére.

- f.) A tatarozási program megvalósításához az OT biztosítsa a szükséges anyagokat.
- g.) A Könnnyűipari Minisztérium gondoskodjon arról, hogy a tatarozással egy időben elvégezzék a lakások belső berendezésének olyan karbantartási munkálatait, melyeknek javítása a házkezelőségek feladata.
- h.) A határozatban ki kell mondani, hogy Budapesten a VII.–IX. kerületben indulnak meg augusztus 1-jével a tatarozási munkálatok.
(A határozat csatolva.)⁷²

16. Népstadion 1953. évi építkezésének hitelfedezet emelése⁷³

Előadó: Hegyi Gyula elvtárs

Hegyi Gyula elvtárs: Úgy gondoltuk, hogy 1955-ben fejezzük be az építkezést.

Kilián József elvtárs: A mostani állapotban 78 000 ember fér el, ebből 50 000 ülőhely.

Olt Károly elvtárs: Maga az egész Népstadion megtervezése rendkívül nagy pazarlást és helytelen térkihasználást mutat. Tanulságos volna megvizsgálni, hogy mennyi pénzt fektettek be.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a pénzügyminiszter vizsgálja felül a Népstadion építkezéseinek költségeit a további építkezések szempontjából.

(A határozat csatolva.)⁷⁴

Különfélék:

17/a. Magyar–bolgár jogsegélyszerződés⁷⁵ szövegének jóváhagyása és aláírására meghatalmazás adása

72 A Minisztertanács 501/15/1953. számú határozatával az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta.

73 A Minisztertanács a Népstadion építésére korábban 40 millió Ft hitelkeretet állapított meg. A végleges költségvetést és a teljes tervdokumentációt a Középület Tervező Vállalat csak május 15-re tudta elkészíteni. A tervező vállalat június 16-i összesítése szerint többletkiadások jelentkeztek, ezért – annak érdekében, hogy a megnyitásra augusztus 20-án sor kerülhessen – 19 214 000 Ft póthitel biztosítását kérték.

74 A Minisztertanács 501/16/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

75 A Minisztertanács 1953. május 29-i, 494/nk/2/1953. számú határozata alapján Szófiába utazott magyar delegáció 1953. június 2. és 9. között a bolgár küldöttséggel kidolgozta a kötetendő polgári és bünyügyi jogsegélyegyezmény és az ahhoz tartozó záró jegyzőkönyv szövegét, amely – néhány eltéréssel – megfelelt az 1951. március 6-án kötött magyar–csehszlovák jogsegélyegyezménynek. Az előterjesztés rögzítette a jelentősebb eltéréseket: a jogsegély-forgalom diplomáciai úton bonyolódik; a szerződő felek nemcsak állampolgáraik anyakönyvi okiratait küldik meg egymásnak, hanem a velük kapcsolatos valamennyi bírósági és hatósági határozatot is. Megállapodtak a szerződés hatályba lépése előtt bármely polgári ügyben a másik állam bírósága előtt keletkezett ítélet érvényességéről; a gazdasági és társadalmi rend elleni bűncselekmények elkövetőinek kiadatásáról az

Előadó: Boldoczki János elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁷⁶

3/17b

17/b. Magyar–román vegyes bizottsági tárgyalások a traktorgyártás területén megvalósítandó együttműködés kérdéseiről⁷⁷

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁷⁸

3/17c

17/c. Közös szovjet–magyar–finn árucere-forgalmi és fizetési megállapodás⁷⁹

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁸⁰

esetben is, ha a cselekmény csak a kiadatást kérő állam joga szerint büntetendő. Az egyezménnyel az 1911-ben kötött jogsegélyegyezmény hatályát veszti.

76 A Minisztertanács 501/17/1953. számú nem nyilvános határozatában jóváhagyta a parafált egyezményt, és felhatalmazta a külügyminisztert, hogy előterjesztést tegyen az Elnöki Tanácshoz a szerződés aláírására feljogosító meghatalmazás kiállítására Erdei Ferenc igazságügy-miniszter részére.

77 A magyar–román gazdasági vegyes bizottság 1953. június 1–5 között Budapesten tárgyalásokat folytatott a traktorgyártás területén megvalósítandó együttműködésről kérdéseiről. Kölcsönösen tájékoztatták egymást a traktorgyártás helyzetéről, a két ország ellátásának koordinálásáról, a gyártásban megvalósítandó műszaki-tudományos együttműködés lehetőségeiről.

78 A Minisztertanács 501/18/1958. számú nem nyilvános határozatával a tárgyalásokról felvett jegyzőkönyvben foglalt javaslatokat jóváhagyta.

79 Szovjet és finn részről javaslatot tettek egy magyar–szovjet–finn háromszögű árucere-forgalmi és pénzügyi megállapodás létrehozására. A javaslat szerint Magyarország árut szállít Finnországnak, ugyanilyen értékben szállít Finnország a Szovjetunióknak, míg az ellenérték elszámolása magyar–szovjet klíringben történik.

A Budapesten lefolytatott tárgyalások eredményeképpen 1953. június 27-én Magyarország és Finnország között megállapodást parafáltak, amely a Moszkvában tartandó magyar–szovjet–finn tárgyalások jegyzőkönyvének aláírásával lép hatályba. A megállapodás alapján Magyarország 4 millió rubel értékű árut szállít Finnországnak, amely ennek ellenében 1953. augusztus 1-től 5 hónapra keresztül havi 800 000 rubel értékben szállít a Szovjetunióknak. Az egyes államok szállításainak elszámolására 1954. március 31-ével kerül sor.

80 A Minisztertanács 501/19/1953. számú nem nyilvános határozatában Szkladán Ágostont, Magyarország moszkvai nagykövetét bízta meg, hogy a három ország közötti árucere-forgalmi és fizetési megállapodás tárgyában Moszkvában folytatandó tárgyalásokat vezesse, és a létrejövő jegyzőkönyvet aláírja. Az 1953. június 27-én parafált magyar–finn megállapodás aláírására – a moszkvai jegyzőkönyv aláírásától függően – Szilágyi Béla főosztályvezető kapott megbízást.

17/d. Részleges tervdokumentációval történő építkezések megkezdésének engedélyezése⁸¹

Előadó: Tisza József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a vasútállomás mellett lévő malmoknál a raktárakat a malmok mellé kell építeni.

(A határozat csatolva.)⁸²

17/e. Sztálin Vasmű alapítása⁸³

Előadó: Zsofinyecz Mihály elvtárs

Olt Károly elvtárs: Az anyagon fel van tüntetve, hogy az OLB egyetért. Az OLB 1816 főt állapított meg Sztálinváros részére, ebbe benne van a munkaköri felsorolás. Javasolja, hogy a Minisztertanács ne fogadja el az előterjesztést.

Gerő Ernő elvtárs: Javasolja, hogy a határozatban, amely a Sztálinvárosi Tröszt alapításáról szól, szokás szerint ne legyen benne a tröszt munkaerő-szükséglete, és ne legyen benne egyéb számszerű adat sem.

Zsofinyecz Mihály elvtárs: Igaza van Olt elvtársnak, de figyelembe kell venni, hogy ez nem beruházó, hanem üzemeltető tröszt.

Olt Károly elvtárs: Ezt a kérdést hagyjuk ki.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Az OLB két héten belül vizsgálja felül a Sztálin Vasmű átlagbérét.
- b.) A határozati javaslatból ki kell hagyni a munkaerő-szükségletre vonatkozó, valamint a számszerű adatokat.

(A határozat csatolva.)⁸⁴

81 A Begyűjtési Minisztérium 1953-ban tervezte a debreceni István malom átalakítását tárházzá, és 8 db 200 vagonos típus tárház megépítését. Az építkezéseknek az 1954. évi begyűjtési időszak kezdetére be kell fejeződniük. A bontási terv elkészült, de az építési munkák tervdokumentációja csak 1953. szeptember 1-jére készül el. A kivitelező vállalat kész a bontási munkák azonnali megkezdésére. A 200 vagonos tárházak tervdokumentációja sem készült még el, miközben az építkezést már hónapokkal korábban el kellett volna kezdeni. Az előterjesztők azt kérték, hogy a Minisztertanács az István malom felvonulási és bontási munkálatait a teljes felvonulási és bontási tervdokumentáció alapján, a 200 vagonos típus tárházak építésének megindítását az út-vasútervek elkészülte előtt engedélyezze.

82 A Minisztertanács 501/20/1953. számú nem nyilvános határozatával, a jegyzőkönyvben rögzített kiegészítéssel, az előterjesztést jóváhagyta.

83 A Népgazdasági Tanács 78/1952. N. T. számú határozatával elrendelte a Sztálin Vasmű Tröszt létrehozását, ami azonban az előfeltételek hiánya miatt eddig nem sikerült. Az akadályok elhárultak, így 1953. július elsejével a Tröszt nyolc vállalattal (kohászati üzemek, kokszólo és vegyi üzemek, Tűzállóteglagyár, energiaszolgáltató művek, a szeptember 30-ig megszűnő Nehézipari Beruházási Vállalat) megkezdheti a működését. A Tröszt létszáma (505 fő) és elhelyezése biztosított, munkatársai Budapesten és Sztálinvárosban látják el feladataikat. Működési költségét a vállalati hozzájárulások és a PM biztosítja.

84 A Minisztertanács 501/21/1953. számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben rögzített kiegészítésekkel az előterjesztést jóváhagyta.

3/17f

17/f. Balaton környéki vendéglátó üzemek I. kategóriába sorolása⁸⁵*Előadó:* Bognár József elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁸⁶

3/17g

17/g. Papírhulladék árfelemelésének pénzügyi lebonyolítása⁸⁷*Eladó:* Kiss Árpád elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁸⁸

3/17gy

17/gy. Komlón járásbíróóság felállítása⁸⁹*Előadó:* Erdei Ferenc elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(Magyar Közlöny csatolva.)⁹⁰

3/17h

17/h. Dr. Molnár Erik kinevezése⁹¹*Előadó:* Erdei Ferenc elvtárs

85 A Balaton környéki vendéglátó vállalatok megfelelő munkaerő-ellátása a rendkívül alacsony bérezés miatt nehézségekbe ütközik. A vendéglátóhelyek túlnyomó részét csak a nyári hónapokban üzemeltetik, és a dolgozókat jelentős részben Budapestről vagy más nagyvárosokból, a legjobb szakembereket kiválogatva helyezik oda, ám a dolgozók, miután munkahelyük a II. területi bércsoportba tartozik, 10%-kal alacsonyabb bért kapnak. Ezzel párhuzamosan a közelükben lévő SZOT-üdülőkben azonos munkakörökben foglalkoztatottak bérét az I. területi bércsoportnak megfelelően állapították meg. A nyaralók jobb ellátása, a bérfeszültség kiküszöbölése érdekében az előterjesztő szükségesnek tartja, hogy június 1. és szeptember 30 között a Balaton környéki vendéglátó vállalatoknál dolgozók bérét – a kollektív szerződés felfüggesztésével – az I. területi bércsoport béreinek megfelelően állapítsák meg.

86 A Minisztertanács 501/22/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

87 A 493/2/1953. számú minisztertanácsi határozat a papírgyárak által vásárolt papírhulladék árát felemelte. A magasabb árak 1953. július 1-jétől léptek életbe, a vállalatok ebből adódó árkiegyenlítősi igénye 1953-ra 6,88 millió Ft.

88 A Minisztertanács 501/23/1953. számú, nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

89 Komló a pécsi járásbíróóság területéhez tartozott, de tekintettel a város jelentőségére és a közlekedési nehézségekre az előterjesztő önálló járásbíróóság létesítését javasolta, azzal, hogy a folyamatban lévő ügyeket a komlói járásbíróóság fejezi be, kivéve a telekkönyvi ügyeket.

90 A Minisztertanács az előterjesztést jóváhagyta és 40/1953 (VII.28.) M.T. számú rendeletével kihirdette. MK 1953. 33. szám, július 28.

91 Az igazságügy-miniszter javaslatára a Minisztertanács előterjesztést tett az Elnöki Tanácshoz Molnár Erik kinevezésére a Legfelsőbb Bíróság elnökévé.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(Magyar Közlöny csatolva.)⁹²

17/i. Czakó Kálmán felmentése az igazságügy-miniszter első helyettesi tiszte alól⁹³

Előadó: Nagy Imre elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(Határozatok Tárában közölve.)⁹⁴

3/17i

17/j. Berecz Béla kinevezése⁹⁵

Előadó: Gerő Ernő elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁹⁶

3/17j

17/k. Kolonics László áthelyezése⁹⁷

Előadó: Boldoczki János elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁹⁸

3/17k

17/l. Major Sándor külföldi kihelyezése⁹⁹

Előadó: Boldoczki János elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)¹⁰⁰

3/17l

92 Az Elnöki Tanács július 25-én Molnár Eriket kinevezte. MK 1953. 32. szám, július 26. I. Főrész. Személyi rész.

93 A Minisztertanács 501/26/1953 számú nem nyilvános határozatával előterjesztést tett az Elnöki Tanácshoz Czakó Kálmán felmentésére az igazságügy-miniszter első helyettesi tisztségéből.

94 Az Elnöki Tanács július 25-én Czakó Kálmánt felmentette. A felmentés a *Határozatok Tárában* nem jelent meg.

95 A belügyminiszter javaslatára a Minisztertanács előterjesztést tett az Elnöki Tanácshoz a magasabb parancsnoki tanfolyamon részt vevő Berecz Béla honvéd vezérőrnagy kinevezésére államvédelmi vezérőrnaggyá.

96 Az Elnöki Tanács július 25-én határozott Berecz Béla kinevezéséről.

97 A külügyminiszter a Minisztertanács jóváhagyását kérte, hogy Kolonics László II. o. követségi titkárt a tiranai követségről ugyanilyen beosztásban a párizsi követségre helyezhesse át.

98 A Minisztertanács 501/28/1953 számú nem nyilvános határozatával a hozzájárulást megadta.

99 A külügyminiszter a Minisztertanács jóváhagyását kérte, hogy Major Sándort, a Külügyminisztérium előadóját attasé beosztásban a Buenos Aires-i követségre kihelyezhesse.

100 A Minisztertanács 501/29/1953 számú nem nyilvános határozatával a hozzájárulást megadta.

3/17/m

17/m. Dobozi Gábor külföldi kihelyezése¹⁰¹*Előadó:* Boldoczki János elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)¹⁰²

3/17/n

17/n. Szilánk András külföldi kihelyezése¹⁰³*Előadó:* Boldoczki János elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)¹⁰⁴

3/17/o

17/o. Vajda László külföldi kiküldetése¹⁰⁵*Előadó:* Bognár József elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)¹⁰⁶

3/17/p

17/p. Vass János külföldi kiküldetése¹⁰⁷*Előadó:* Bognár József elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)¹⁰⁸

3/17/r

17/r. Baktai Gyula külföldi kiküldetése¹⁰⁹*Előadó:* Bognár József elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)¹¹⁰

101 A külügyminiszter a Minisztertanács jóváhagyását kérte, hogy Dobozi Gábort, a Külügyminisztérium Politikai Főosztályának előadóját attasé beosztásban Magyarország pekingi nagykövetségére kihelyezhesse.

102 A Minisztertanács 501/30/1953 számú nem nyilvános határozatával a hozzájárulást megadta.

103 A külügyminiszter a Minisztertanács jóváhagyását kérte, hogy Szilánk Andrást, az MTI moszkvai tudósítóját attasé beosztásban a moszkvai nagykövetségre kinevezhesse.

104 A Minisztertanács 501/31/1953 számú nem nyilvános határozatával a hozzájárulást megadta.

105 A bel- és külkereskedelmi miniszter a Minisztertanács jóváhagyását kérte, hogy Vajda László vegyészmérnököt, a Hungária Vegyiművek üzemvezetőjét a pekingi kereskedelmi kirendeltségre II. osztályú kereskedelmi tanácsos rangban kinevezhesse.

106 A Minisztertanács 501/32/1953 számú nem nyilvános határozatával a hozzájárulást megadta.

107 A bel- és külkereskedelmi miniszter a Minisztertanács jóváhagyását kérte, hogy Vass János közgazdász gyakornokot a prágai kereskedelmi kirendeltségre attasé beosztásban kinevezhesse.

108 A Minisztertanács 501/33/1953 számú nem nyilvános határozatával a hozzájárulást megadta.

109 A bel- és külkereskedelmi miniszter a Minisztertanács jóváhagyását kérte, hogy Baktai Gyula minisztériumi előadót kereskedelmi attasé beosztásban a bécsi kereskedelmi kirendeltségre kinevezhesse.

110 A Minisztertanács 501/34/1953 számú nem nyilvános határozatával a hozzájárulást megadta.

Napirenden kívül:

1. A népi demokratikus államok vasút[j]ainak 1954. évi menetrendi értekezlete¹¹¹

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(A határozat csatolva.)¹¹²

Budapest, 1953. évi július hó 24-én

A jegyzőkönyvet hitelesítem:

Nagy Imre
a Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-501. 1-25.

111 A „népi demokratikus” országok vasút-igazgatóságai minden év nyarán menetrendi értekezletet tartottak, amelyen megállapodtak a következő évben közlekedő nemzetközi gyorsvonatok menetrendjében, és szabályozták, hogy ezekkel a vonatokkal milyen kocsik közlekedjenek. A kb. 10-14 napig tartó értekezleteken általában 20-25 vasúti megbízott vett részt. Az 1954. évben megtartandó értekezlet helyszínéül – a sorrendnek megfelelően – Budapestet jelölték.

112 A Minisztertanács 501/nk/1/1953. számú nem nyilvános határozatával megadta a hozzájárulását, és a szükséges intézkedések megtételével a közlekedés- és postaügyi minisztert bízta meg.

MELLÉKLET

1.

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Szigorúan titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
501/1/1953. sz.
határozata
a rendőrhatósági felügyelet alá helyezés szabályozásáról

A Minisztertanács szükségesnek tartja a rendőrhatósági felügyelet alá helyezésre vonatkozó jogszabályok, valamint az ezek alapján tett intézkedések felülvizsgálását, és ezért az alábbiakat határozza:

1.) A Minisztertanács utasítja a belügyminisztert, hogy a jelen minisztertanácsi határozat meghozataláig elrendelt rendőrhatósági felügyelet alá helyezéseket vizsgálja felül, s amennyiben fenntartásuk a közbiztonság érdekében nem feltétlenül szükséges, azokat oldja fel.

2.) A belügyminiszter szüntesse meg a rendőrhatósági felügyelet alá helyezés elrendelésének, illetőleg alkalmazásának zaklatásszerű jellegét, a jövőben korlátozza a rendőrhatósági felügyelet alá helyezés elrendelését a feltétlenül szükséges mértékben. Ezért a rendőri felügyelet és a kitiltás alkalmazására a belügyminiszter augusztus 31-ig a legfőbb ügyésszel és az igazságügy-miniszterrel egyetértésben adjon ki részletes utasítást. Az utasítás kidolgozásánál alapul kell venni, hogy rendőri felügyeletet, kitiltást csak bizottság útján lehet alkalmazni, melynek munkáját a legfőbb ügyész erre kijelölt megbízottjai rendszeresen tartoznak ellenőrizni.

Budapest, 1953. július 24.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-501 28.

2/a

Igazságügy-miniszter

A Magyar Népköztársaság legfőbb ügyésze

Szigorúan titkos!

Készült: 40 pld.

Tárgy: A Magyar Népköztársaság ügyészségének,
valamint bírói szervezetének létszáma és illetménykérdései
Egyetért: Olt Károly pénzügyminiszter
OLB részéről: Csonka Tibor
A Minisztertanács Bértitkársága részéről:
Szász Márton

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

A Minisztertanács elé egyidejűleg beterjesztett törvényerejű rendelettervezet az Alkotmányban lefektetett elveknek megfelelően felállítja a Magyar Népköztársaság ügyészségét, és meghatározza az ügyészség feladatkörét. A tervezet értelmében az ügyészség létszámát a Minisztertanács állapítja meg.

A Magyar Népköztársaság ügyészségének megszervezése folytán az ügyészség kiválik az Igazságügy-minisztérium, illetőleg az Igazságügy-minisztériumnak alárendelt hatóságok szervezetéből, és önálló hatóságként szerveződik meg. Ennek megfelelően az Igazságügy-minisztérium, illetőleg a bírói szervek létszáma csökken.

Az új ügyészi szervezet felállítása szükségessé teszi az ügyészek – s ezzel összefüggésben a bírói alkalmazottak – illetményeinek új megállapítását is.

I. Az ügyészség létszáma

Az ügyészségnek feladatköre az Alkotmánynak megfelelően a jelenlegi ügyészi szervek feladatköréhez képest kiszélesedik. Az ügyészség felügyeletet gyakorol az állami szervek tevékenysége felett, felügyeletet gyakorol afelett, hogy a bíróságok mind büntető, mind polgári ügyekben helyesen alkalmazzák a törvényeket, végül felügyeletet gyakorol a letartóztató intézetek felett.

A jelenlegi ügyészi szervezet – eltekintve attól, hogy létszáma kizárólag a vádhatósági tennivalók ellátására szükséges mértékben volt megállapítva – a járásokban kevéssé volt kiépítve, s itt lényegében csak a megyei ügyészségek kirendeltségeként működött. Az új ügyészi szervezet keretében a megyékben megyei ügyészségeket, Budapesten fővárosi ügyészségeket, a járásokban, továbbá a járási tanácsok hatásköre alól kivett városokban és a budapesti városi kerületekben pedig járási, városi, illetve kerületi ügyészségeket kell szervezni. Ennek megfelelően 19 megyében megyei ügyészségeket, Budapesten pedig fővárosi ügyészséget, összesen 20 megyei szinten lévő ügyészséget, a járásokban, a járási tanácsok hatásköre alól kivett városokban és Budapest kerületeiben összesen 177 járási, városi, illetve kerületi ügyészséget kell felállítani.

Mindezek folytán az ügyészi szervezet létszámát az eddigi létszámmal szemben fel kell emelni.

Az új ügyészi létszámot a következő táblázat tünteti fel:

	A hatóságok száma	Operatív dolgozók száma	Technikai munkatársak	Összes létszám
A Magyar Népköztársaság legfőbb ügyészsége	1	63	88	151
Megyei ügyészség és Budapest fővárosi ügyészsége	20	268	408	676
Járási, városi és kerületi ügyészségek	177	487	457	944
Összesen:	198	818	953	1771

Az ügyészi szervezet ezek szerint 198 hatóságnál egyelőre 1771 főnyi létszámmal működik. E létszámból 818 fő az operatív dolgozó és 953 fő technikai munkatárs.

Az Igazságügy-minisztérium a minisztériumon belül eddig ügyészi tennivalókkal foglalkoztatottak állását, illetőleg az ügyészségi operatív és adminisztratív munkakörben foglalkoztatottak állását (létszámkereteit) átadja az új ügyészi szervezetnek. Ennek megfelelően a következő létszámhelyek kerülnek átadásra, illetőleg az igazságügyi tárca költségvetésében zárolásra:

- a.) az igazságügy-minisztérium létszámából 66 fő,
- b) a külső apparátusból („a bíróságok és vádhatóságok” költségvetési címből) 1052 fő.

Az igazságügyi szervektől az ügyészi szervezetnek átadásra kerül tehát összesen 1118 állás.

Az igazságügyi tárca által átadott állások és az új ügyészi szervezet részére tervezett létszámok közti 653 főnyi különbség fedezetére szolgál a belügyminisztérium által státussal együtt az ügyészi szervezet részére átadandó 150 főnyi nyomozó, a többi létszámhely betöltését egyrészt más államigazgatási ágakból, másrészt pedig új alkalmazásokkal kell biztosítani.

II. Az Igazságügy-minisztérium és a bírói szervezet létszáma

Az ügyészi szervezetnek átadandó 1118 állásnak az Igazságügy-minisztériumnál történő zárolása után az Igazságügy-minisztérium és a hozzá tartozó szervek létszáma a következőképpen alakul:

- 1.) az Igazságügy-minisztérium létszáma 284 fő (ebből érdemi ügyintéző 160, ügyvitelt ellátó 59, kisegítő munkaerő 65);
- 2.) a bírói apparátusban (ideértve a közjegyzőket, valamint az Igazságügyi Gazdasági Hivatalok alkalmazottait is)

a) bírói munkakörben	1100 fő,
b) nem bírói, érdemi ügyintézői munkakörben	980 fő,
c) ügyvitelt ellátók	1320 fő
d) kisegítő munkaezők	<u>683 fő,</u>
Összesen:	4083 fő.

A bíróságoknál foglalkoztatott dolgozók létszámát, illetőleg megoszlását a következő táblázat tünteti fel:

	A hatóságok száma	A bírák, közjegyzők száma	Nem bírói munkakörben foglalkoztatott érdemi ügyintézők	Ügyvitelt ellátók	Kisegítő munkakörben dolgozók	Összes létszám
Legfelsőbb Bíróság	1	47	18	22	30	117
Megyei bíróságok (budapesti megyei bíróság)	20	323	511	608	348	1790
Járásbíróságok (budapesti kerületi járásbíróságok)	177	730	451	690	305	2176
Összesen:	198	1100	980	1320	683	4083

III. A bírósági és ügyészségi dolgozók új munkabére

Az ügyészségi alkalmazottak illetményeit három hivatali csoportnak (legfőbb ügyészség, megyei ügyészség, járási ügyészség) megfelelően, a helyi szerveknél pedig a lakosság számától függően négy fokozatban kell megállapítani.

Az ügyészségi alkalmazottak munkabérének megállapításánál figyelembe kell venni, hogy az ügyészségi alkalmazottak komoly és felelősségteljes munkájának megbecsülése a munkabérekben is kifejezésre kell, hogy jusson.

A legfőbb ügyészségnél dolgozók munkabérét az I. hivatali csoportra megállapított bérek szerint, a megyei és járási ügyészségeknél dolgozók bérét pedig a tanácsai dolgozók bérének megfelelően javasoljuk megállapítani.

A bírói szervek dolgozóinak jelenlegi bérei jelentősen alacsonyabbak, mint a tanácsai dolgozóké. A bírósági dolgozók a bíróságokat sok esetben otthagyják, mert akár a tanácsoknál, akár a vállalatoknál magasabb munkabért kapnak. Az egyetemet végzett és fogalmazói munkára beosztott jogászok fizetése jelenleg a legalacsonyabb jogászai fizetés az államapparátusban. Mindezek a körülmények, továbbá az új ügyészi szervezet felállítása szükségessé teszi a bírósági dolgozók bérének új megállapítását is.

A bíróságoknál bírói munkakörben dolgozók illetményeit az ügyészi munkakörnél általában 10%-kal alacsonyabban, a nem bírói munkakörben foglalkoztatottakat pedig a tanácsai dolgozókkal azonos mértékben javasoljuk megállapítani.

Javasoljuk, hogy a bérrendezés 1953. évi augusztus hó 1. napjával lépjen hatályba.

HATÁROZATI JAVASLAT

1.) A Minisztertanács a Magyar Népköztársaság ügyészsége szerveinek számát a következőképpen határozza meg:

a Magyar Népköztársaság ügyészsége 198 hatóságból áll, amelyek megoszlása a következő:

- a) Magyar Népköztársaság legfőbb ügyészsége,
- b) Budapest főváros ügyészsége és 19 megyei ügyészség,
- c) 177 járási, városi és kerületi ügyészség.

A Minisztertanács az új ügyészi szervezet létszámát 1771 főben állapítja meg azzal, hogy a létszámból 818 fő az operatív dolgozó és 953 fő technikai munkatárs.

2.) A Minisztertanács az Igazságügy-minisztérium, továbbá az igazságszolgáltatási szervek létszámát az ügyészi szervezet különválása után a következőképpen hagyja jóvá:

- a) az Igazságügy-minisztérium létszáma 284 fő (ebből érdemi ügyintéző 160, ügyvitelt ellátó 59 és kisegítő munkaező 65),
- b) a bíróságoknál: bírák és közjegyzők 1100 fő, nem bírói munkakörben foglalkoztatott érdemi ügyintézők 980 fő, ügyvitelt ellátók 1320 fő, kisegítő munkaezők 683 fő – összesen 4083 fő.

3.) Az ügyészségek és a bíróságok dolgozóinak munkabérét az 1953. évi augusztus hó 1. napjával az alábbiak szerint fel kell emelni:

- a) a legfőbb ügyészség dolgozóinak bérét az I. hivatali csoportra megállapított bérek szerint kell megállapítani;
- b) a megyei (fővárosi) és a járási (városi, kerületi) ügyészek (vezetők) illetményét a végrehajtó bizottság elnöke részére meghatározott bértétel szerint, a beosztott ügyészekét a végrehajtó bizottság osztályvezetői részére megállapított bértétel 1. fokozata szerint kell megállapítani;
- c) a bírói szervezetben dolgozók bértételeit az ügyészi munkakörök bértételeinél átlag 10%-kal alacsonyabban kell megállapítani. Ezen belül az egyes munkakörök bértételeinél az ügyészi és a jelenlegi bírói bérek figyelembevételével alacsonyabb, illetőleg magasabb különbséget is meg lehet szabni, ez azonban 5%-nál kisebb, illetőleg 15%-nál magasabb nem lehet;
- d) az ügyészségek technikai dolgozóinak, továbbá a bíróságok nem bírói munkakörben foglalkoztatott dolgozóinak bértételeit a Legfőbb Ügyészségen és a Legfelsőbb Bíróságon az I. hivatali csoportra megállapított – megyei szerveknél a megyei, járási szerveknél a járási, városi, kerületi szerveknél pedig a városi, kerületi tanácsok dolgozói részére megállapított megfelelő munkakörök bértételei szerint kell megállapítani;
- e) az új bértételeket a megyei, járási, városi és kerületi ügyészségeknél a lakosság számától függően négy fokozatban kell megállapítani.

- 4.) A 3. pontban foglalt irányelveknek megfelelően az egyes munkakörök bértételeit a legfőbb ügyész és az igazságügy-miniszter a szakszervezet meghallgatásával, a Minisztertanács Bértitkárságának vezetőjével egyetértésben állapítja meg.
- 5.) Azoknak a dolgozóknak, akik más munkakörből kerülnek az ügyészséghez és ennek folytán jelenlegi alapbérük csökken, a régi és az új bér közti különbözetet személyi fizetésként, illetőleg személyi pótlékként továbbra is folyósítani lehet.
- 6.) A bérrendezés az ügyészségi szervezet új létszámának, illetőleg az engedélyezett bírósági létszámnak alapján és a jelenlegi bértételek szerint kiszámított bérekhez képest legfeljebb évi 13 millió forint költséggel járhat. A legfőbb ügyész és az igazságügy-miniszter a bérrendezés időpontjáig annak pontos költségkihatását készítse el és a Minisztertanács Bértitkársága vezetőjének mutassa be.
- 7.) A legfőbb ügyész dolgozza ki az ügyészek egyenruha-viselésének az 1954. január 1. napjától kezdődő bevezetését és az ügyész egyenruhára, a megkülönböztető rangjelzésekre és az egyenruha bevezetésének költségkihatásaira tegyen a Minisztertanácsnak az 1953. évi december hó 1. napjáig előterjesztést.
- 8.) A helyi tanácsok gondoskodjanak arról, hogy az ügyészségek megfelelő elhelyezése biztosítva legyen, s különösen az újonnan felállítandó ügyészségek részére megfelelő helyiségek álljanak rendelkezésre.

Budapest, 1953. évi július hó 22. napján.

Czakó Kálmán

Erdei Ferenc

2/b

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Szigorúan titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült: 20 példányban.
1. számú példány.

a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának

501/3/1953. sz.

határozata

A Magyar Népköztársaság ügyészségének, valamint bírói szervezetének létszáma és illetménykérdései

- 1.) A Minisztertanács a Magyar Népköztársaság ügyészsége szerveinek számát a következőképpen határozza meg:
A Magyar Népköztársaság ügyészsége 198 hatóságból áll, amelyek megoszlása a következő:

- a) a Magyar Népköztársaság legfőbb ügyészsége,
- b) Budapest fővárosi ügyészség és 19 megyei ügyészség,
- c) 177 járási, városi és Budapest kerületi ügyészség.

A Minisztertanács az új ügyészi szervezet létszámát 1636 főben állapítja meg azzal, hogy az operatív dolgozó és technikai munkatársak aránya 1:1 legyen.

2.) Az ügyészi szervezet létszámát az Igazságügy-minisztérium és a bíróságok jelenlegi létszámából kell fedezni.

3.) Az ügyészségek és a bíróságok dolgozói munkabérének megállapítására az igazságügy-miniszter és a Népköztársaság legfőbb ügyésze a Minisztertanács Bértitkárságának bevonásával terjesszen 2 héten belül javaslatot a Minisztertanács elé.

4.) A helyi tanácsok gondoskodjanak arról, hogy az ügyészségek megfelelő elhelyezése biztosítva legyen, s különösen az újonnan felállítandó ügyészségek részére megfelelő helyiségek álljanak rendelkezésre.

Budapest, 1953. július 24.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-501 129-130.

3.

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Szigorúan titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült: 30 példányban.
1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának

501/7/1953. sz.

határozata

Az 1953. évi beruházási terv felülvizsgálata

I.

Az Országos Tervhivatal által – a kormány programja alapján – eddig elvégzett felülvizsgálat eredményeként az 1953. évi beruházási tervet az alábbiak szerint kell módosítani:

1.) a.) A Lenin Kohászati Üzemek 1 millió tonna acéltermelésre való felfejlesztését nem kell folytatni. Nem kell megkezdeni az új blokkosor és az ehhez kapcsolódó létesítmények építését. Nem kell megindítani a nemesacélmű és a csavargyár kitelepítését. Folytatni kell azonban a középsor, az ércelőkészítő-mű, az erőmű és egyéb, a

jelenlegi üzem célszerű, gazdaságos viteléhez szükséges létesítmények építését, a vízhálózat fejlesztését is be kell fejezni.

A fenti beruházási tervváltoztatás miatt a Kohó- és Gépipari Minisztérium, valamint a Diósgyőri rekonstrukció 1953. évi beruházási tervét 240 millió Ft-tal kell csökkenteni. A törléseket részletes felülvizsgálat alapján kell végrehajtani. A Minisztertanács felhatalmazza az Országos Tervhivatal elnökét, hogy a kohó- és gépipari miniszterrel együtt a tervmódosításokat hajtsa végre.

Határidő a csökkentések végrehajtására: augusztus 1.,
a tételes törlésekre pedig augusztus 15.

b.) A volt Középgépipari Minisztérium 1953. évi beruházási tervét 120 millió Ft összegű beruházással csökkenteni kell.

Határidő: augusztus 1.
Felelős: a.) és b.) pontban foglaltakért
a kohó és gépipari miniszter és
az Országos Tervhivatal elnöke

2.) A Honvédelmi Minisztérium 1953. évi tervét 78 millió Ft összegű beruházással kell csökkenteni.

Határidő: augusztus 1.
Felelős: a honvédelmi miniszter és
az Országos Tervhivatal elnöke.

3.) A Nehézipari Minisztérium vegyipari beruházásaiból 1953. évben 10,5 millió Ft-ot kell törölni. Ebből 3,7 millió Ft-ot a Debreceni Gyógyszeripari Kutatóintézet beruházásainak törlésével, 6,8 millió Ft-ot pedig a földgázkombinát egy részének törlésével kell biztosítani. A földgázkombinátnál a folyó évben csak a tervezési munkák folytatandók és az erőmű széntere alatti rövid csatornaszakasz építendő meg.

Határidő: augusztus 1.
Felelős: nehézipari miniszter és
az Országos Tervhivatal elnöke.

4.) Ha a beruházások csökkentése olyan géptételekre vonatkozik, amelyeknek gyártását még nem kezdték meg, az illetékes miniszter a gépek gyártását függessze fel, az Országos Tervhivatal elnöke pedig gondoskodjék arról, hogy ezeket a termelési tervből töröljék. Azoknak a gépeknek felhasználására vonatkozólag, amelyeknek gyártását már befejezték (vagy megkezdték), az Országos Tervhivatal elnöke egy héten belül terjesszen javaslatot a Minisztertanács elé.

5.) Az 1954. évi lakásprogram végrehajtásának biztosítása érdekében még a folyó évben terven felül meg kell kezdeni összesen 54 millió Ft értékű 1500 db lakást (a megkezdésre már előirányzott 8589 lakáson felül) és azt 40-50%-os készültségi fokra el kell készíteni.

Ennek településenkénti megoszlása a következő:

Budapest	250 lakás
Győr városi tanács részére	100 "

Miskolc városi tanács részére	200	lakás
Szigetszentmiklós, Csepel Autógyár	100	"
Kazincbarcika, NIP M. részére	200	"
Veszprém városi tanács részére	100	"
Tatabánya, helyi tanács részére	200	"
Várpalota, NIP M. részére	200	"
Ajka, NIP M. részére	150	"

Fentiek biztosítására, valamint a lakásépítés szervezeti kérdéseire, az Országos Tervhivatal elnöke az építésügyi miniszterrel és [a] könnyűipari miniszterrel együtt augusztus 7-ig tegyen javaslatot a Minisztertanácsnak.

6.) A Földművelésügyi Minisztérium beruházásait az állami gazdaságoknál az amnesztiarendelet folytán kieső munkaerők pótlásának biztosítására folyó évben 19,3 millió forinttal kell megemelni. Ebből 250 lakást és 1320 fő részére munkásszállást kell építeni.

Határidő: augusztus 1.

Felelős: földművelésügyi miniszter és az Országos Tervhivatal elnöke.

7.) A népgazdaság állóalapjainak megóvása érdekében még 1953. évben a kormány programjának megfelelően 100 millió Ft-ot kell fordítani közületi tulajdonban lévő lakóházak és közintézmények épületeinek tatarozására.

A nagyarányú tatarozási program végrehajtását Budapesten augusztus 1–10. között főleg a VIII. és IX. kerületben meg kell kezdeni.

Határidő: augusztus 1.

Felelős: építésügyi miniszter és az Országos Tervhivatal elnöke.

8.) Az Élelmiszeripari Minisztérium folyó évi beruházási tervét 28,4 millió Ft-tal kell felemelni, amelyből a limiten felüli debreceni tejüzem beruházásaira további 0,6 millió Ft-ot, a mátészalkai tejüzem beruházásaira pedig 1,8 millió Ft-ot kell biztosítani.

A limiten aluli beruházásokra fordítandó 26 millió Ft-ból 3 millió Ft-ot az országos tejgyűjtő-hálózat fejlesztésére, 13 millió Ft-ot a budapesti, miskolci, salgótarjáni, győri, debreceni, békéscsabai, nyíregyházai, pécsi és keszthelyi stb. vágóhidak bővítésére, 10 millió Ft-ot pedig az Élelmiszeripari Minisztériumhoz tartozó célgazdaságok, istállók, hizlaldák építésére, illetőleg bővítésére kell felhasználni.

1954. évi beruházások előkészítése érdekében, az ezekhez szükséges tervezési költségekre 5 millió forintot kell terven felül biztosítani.

Határidő: augusztus 1.

Felelős: élelmiszeripari miniszter és az Országos Tervhivatal elnöke.

9.) A Könnyűipari Minisztériumhoz tartozó volt Helyi Ipar Minisztériuma (kommunális) beruházási tervét 9 millió Ft-tal kell felemelni. Ebből a limiten felüli Székesfehérvári Vízmű fejlesztésére a már korábban biztosított kereten felül további 2,6

millió Ft-ot, a Debreceni Vízmű fejlesztésére pedig további 4,8 millió Ft-ot kell biztosítani. A limiten aluli beruházások céljára rendelkezésre álló 1,6 millió Ft-os beruházási keretemelésből a budapesti csatornázás hiányosságainak megszüntetésére 600 000 Ft-ot, falusi közkutak építésére pedig 1 millió Ft-ot kell fordítani.

Határidő: augusztus 1.

Felelős: könnyűipari miniszter és
az Országos Tervhivatal elnöke.

10.) A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium folyó évi beruházási tervét 2 350 000 Ft-tal kell felemelni. Ebből a limiten felüli salgótarjáni áruház befejezésének meggyorsítására tovább 1 millió Ft-ot kell fordítani. A limiten aluli beruházások céljaira a rendelkezésre álló 1 350 000 Ft-ból 600 000 Ft-ot az ózdi állami áruház bővítésére; 400 000 Ft-ot az üzemélelmezés és a vendéglátóipar fejlesztésére Budapesten, 70 000 Ft-ot Heves megyében, 100 000 Ft-ot Hajdú megyében, a többi megyékben pedig kisebb munkákra 180 000 Ft-ot kell fordítani.

Határidő: augusztus 1.

Felelős: bel- és külkereskedelmi miniszter és
az Országos Tervhivatal elnöke.

11.) Az Oktatásügyi Minisztérium folyó évi beruházási tervét 8 millió Ft-tal kell növelni. Ebből az alább felsorolt limiten felüli beruházások folyó évi hitelét az alábbi összegekkel kell növelni:

Budapest XX. kerület Mártírok útja 8 tantermes ált. iskola befejezése	600 000 Ft
Budapest XX. kerület Kossuth Lajos utca 4 tantermes ált. iskola építkezésének meggyorsítása	400 000 Ft
Tapolcai (Veszprém m.) új 8 tantermes ált. iskola építkezésének meggyorsítására	500 000 Ft
Debreceni tanítóképző 4 tantermes ált. gyakorló iskolája építkezésének meggyorsítására	500 000 Ft
fordítandó.	

A limiten aluli beruházások céljaira rendelkezésre álló 6 millió Ft-ból 4 430 000 Ft-ot kell biztosítani a limiten aluli általános iskolák mintegy 35 tantermének elkészítésére, valamint 570 000 Ft-ot az ált. iskolák berendezésére és felszerelésére. Gyermekotthonok építésére pedig 1 millió Ft-ot kell fordítani.

Határidő: augusztus 1.

Felelős: oktatásügyi miniszter és
az Országos Tervhivatal elnöke.

12.) A Szakszervezetek Országos Tanácsa (társadalmi szervek) folyó évi beruházását további 2,9 millió Ft-tal kell megemlíteni. Az emelés teljes egészében a limiten aluli beruházások céljaira fordítandó, amelyekből üdülők, gyermeküdülők, szanatóriumok bővítése oldandó meg. Biztosítani kell az emelt keretből a balatonfüredi Petőfi Üdülő, a hévízi és parádfürdői szanatórium beruházásait, valamint a parádsasvári és cseh-

mindszenti gyermeküdülok határidő előtti beindítását, valamint a síófoki bányász-
étterem beruházásainak befejezését.

Határidő: augusztus 1.

Felelős: Szakszervezetek Országos Tanácsa
elnöke és az Országos Tervhivatal elnöke.

13.) Az Egészségügyi Minisztérium 1953. évi beruházási tervét 1,5 millió Ft-tal kell
növelni, amely limiten aluli beruházásokra fordítandó. A felemelt keretösszezből cse-
csemőotthonok építését, bővítését és korszerűsítését kell megoldani.

Határidő: augusztus 1.

Felelős: egészségügyi miniszter és
az Országos Tervhivatal elnöke.

14.) Az Országos Tervhivatal elnöke a megtakarításként mutatkozó 448,5 millió
Ft összezből a fenti célokra fordított keret és a Minisztertanács által már korábban
munkavédelmi beruházásokra engedélyezett 60 millió Ft levonása utáni 183,3 millió
Ft-ot további intézkedésig népgazdasági tartalékként kezeljen.

Határidő: augusztus 1.

Felelős: az Országos Tervhivatal elnöke.

15.) a.) A törlés vagy emelés által érintett miniszterek 5 napon belül az Országos Terv-
hivatal elnökéhez jelentsék be a törölt, valamint a felemelt beruházási keretek anyagi-
műszaki összetételét (építés, gép, egyéb) és a gépek részletes bontását. Az építkezésekre
előírányzott összegeket az összes csökkentéshez viszonyítva ugyanolyan arányban kell
csökkenteni, mint amilyen arányban az éves beruházási tervben az építkezés az egyéb
beruházások között szerepelt. Az Országos Tervhivatal elnöke ennek alapján intéz-
kedjék a hitelek törlése, megnyitása iránt a megjelölt határidőig, illetve folyamatosan
a gépek törlése, valamint biztosítása iránt.

Felelős: az illetékes miniszterek és
az Országos Tervhivatal elnöke.

b.) Részletes vizsgálat alapján állapítsa meg, hogy a törlésre kerülő beruházások gépi
berendezései milyen célra használhatók fel és a tervbe beállított új beruházási ígé-
nyeknek megfelelően hogyan csoportosíthatók át. Meg kell vizsgálni a beruházási
terv módosítása során felszabaduló gépi berendezéseknek esetleg export útján törté-
nő értékesítését.

Határidő: folyamatos

Felelős: Országos Tervhivatal elnöke.

c.) A beruházási tervcsökkentés keretében olyan mértékben kell a budapesti beruhá-
zásokat csökkenteni, hogy az így felszabaduló építőkapacitás és munkaerő az egyide-
jűleg Budapesten meginduló lakásépítés és tatarozás munkaerő és építési kapacitás
szükségletére rendelkezésre álljon.

16.) A beruházási tervek csökkentése a lakásépítéseket és egyéb, a lakosság anyagi
vagy szociális ellátását biztosító beruházásokat nem érintheti.

Felelős: az érintett miniszterek.

II.

17.) Az Országos Tervhivatal elnöke a beruházási terv módosítása folytán szükségesé váló egyéb tervek és jóváhagyott mutatószámok módosításáról egyidejűleg saját hatáskörben gondoskodik. A beruházási tervek módosítása azt 1953. évi termelési tervteljesítést nem befolyásolhatja.

18.) Az Országos Tervhivatal elnöke végezzen további munkálatokat a nehézipar beruházásainál az átcsoportosítások lehetőségeinek felkutatására és július 31-ig tegyen javaslatot a jelen határozattal elrendelt csökkentések betudásával 1200 millió beruházási tervcsökkentésre. Vizsgálja meg továbbá azt is, hogy az életszínvonalat közvetlenül emelő beruházásoknál mely területen vannak meg a műszaki és tervellátottsági feltételek a feltétlenül szükséges új beruházások megindításához.

19.) A Minisztertanács utasítja a pénzügyminisztert, hogy vizsgálja felül az állami költségvetést, és 1953. július 31-ig tegyen előterjesztést a Minisztertanácsnak a takarékoság legszigorúbb szem előtt tartása következtében szükséges csökkentésekre. A költségvetést elsősorban olyan tételeknél kell csökkenteni, ahol ennek következtében a lakosság ellátásának megjavítására fordítható anyagmennyiségek szabadulnak fel.

Budapest, 1953. július 24.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a- 1953-501 163–169.

4/a

Országos Tervhivatal
Budapest, V. Nádor u. 9–15
Telefón: 111-050, 115-450 I. szám.

Szigorúan titkos!
Készült: 10 példányban.

Előadó: Landler Erzsébet

Tárgy: Az Inotai Alumíniumkohó leállításával
kapcsolatos módosítási javaslat

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

Az Inotai Alumíniumkohó villamos-berendezésének meghibásodása tárgyában kiadott 0490/11/1953. számú MT határozat előírja, hogy a termelés kiesésnek megfelelően módosítani kell az érintett minisztériumok terveit. Az Országos Tervhivatal a szóban lévő határozat értelmében a minisztériumok terveinek módosítására vonatkozó alábbi javaslatát elkészítette és jóváhagyás végett a Minisztertanács elé terjeszti. A határozati javaslat a termelési számok megállapításánál abból indul ki, hogy az Inotai Alumíniumkohónak 1953. augusztus 20-án újból üzembe kell lépnie, és ezért az elosztásnál azt kellett figyelembe venni, hogy a kiesés minél kisebb mértékben dezorganizálja a könnyűfémhengerműveket.

A határozati javaslat továbbá csak a termelési és az elosztási számok jóváhagyására vonatkozik. A komplex módosítás kidolgozására (munkaügyi terv stb.) ugyanis az idő rövidege folytán még nem kerülhetett sor. A termelési és elosztási számok jóváhagyására viszont már most szükség van, mert ennek késedelve a termelésben és az elosztásban súlyos zavarokra vezetne.

A fentiekre figyelemmel az Országos Tervhivatal az alábbi határozati javaslatot terjeszti elő:

Határozati javaslat

- 1.) A Minisztertanács a hutaalumínium (BH 01) 1953. évi bruttó termelési tervét az alábbiak szerint módosítja:

	Összesen	I.	II.	III.	IV.
Eredeti terv	37 760	7668	9397	10 164	10 531
Módosított terv	29 672	7333 (tényszám)	5788	6338	10 213

tonna

- 2.) A Minisztertanács a fenti módosított termelési számoknak megfelelően a jelen határozat 1. sz. melléklete szerint módosítja a hutaalumínium 1953. évi elosztási mérlegét.
- 3.) Az új elosztásból kifolyólag a Minisztertanács az alábbiak szerint módosítja az 1953. évi alumínium félégyártmány termelési tervét:

tonna

	Összesen	I.	II.	III.	IV.
ÁGM					
Eredeti terv	1882	415	475	480	512
Módosított terv	1412	410 (tényszám)	240	250	512
KOM					
Eredeti terv	6445	1328	1580	1779	1758
Módosított terv	5141	1137 (tényszám)	1156	1090	1758
VIM					
Eredeti terv	13 080	3154	3208	3352	3366
Módosított terv	12 200	3154	2591	3040	3415
Összesen					
Eredeti terv	21 407	4897	5263	5611	5636
Módosított terv	18 753	4701 (tényszám)	3987	4380	5685

A Minisztertanács hozzájárul ahhoz, hogy a kohóipari miniszter a Rákosi Mátyás Művek Alumínium-hengermű részlegét szükség szerint 1953. október 1-ig leállítsa.

4.) Az új elosztásnak megfelelően a Minisztertanács a hutaalumínium és az alumínium félgyártmány exporttervét az alábbiak szerint módosítja:

Hutaalumínium					
Eredeti terv	7700	1140	1675	2379	2506
Módosított terv	2857	1140	360	—	1357
Alumínium félgyártmány					
Eredeti terv	9041	2214	2219	2344	2264
Módosított terv	7560	2147 (tényszám)	1697	1900	1816

Tudomásul veszi a Minisztertanács, hogy a külkereskedelmi terv kiviteli oldalának devizaforint értéke baráti országok viszonylatában ezzel mintegy 36,5 millió devizaforinttal csökken.

Hozzájárul ahhoz, hogy kötelezettségeinek részbeni teljesítése és a külkereskedelmi mérleg megjavítása érdekében az Inotai Alumíniumkohó termelési kieséséből felszabaduló timföldből 14 000 to, mintegy 18,8 millió devizaforint értékben exportra kerüljön.

5.) A módosított félégyártmány-termelési terv következtében a Minisztertanács a II. sz. melléklet szerint módosítja azt alumínium félégyártmányok 1953. évi elosztási mérlegét.

6.) A Minisztertanács felhatalmazza az Országos Tervhivatal elnökét, hogy a vegyipari, kohászati, általános gépipari és külkereskedelmi miniszterekkel egyetértésben vezesse keresztül az 1953. évi terveken a fenti módosítások komplex kihatásait, és utasítsa, hogy az eredményről 1953. június 15-ig tegyen a Minisztertanácsnak jelentést.

Budapest, 1953. május 21.

[aláírás nélkül]

MNL OL XIX-A-83-a-1953-501 206-208.

4/b

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Szigorúan titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült: 25 példányban.
1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
501/9/1953. sz.
határozata

Az Inotai Alumíniumkohó leállításával kapcsolatos tervmódosítási javaslat

1.) A Minisztertanács a hutaalumínium (BH 01) 1953. évi bruttó termelési tervét az alábbiak szerint módosítja:

	Összesen	I.	II.	III.	IV.
Módosított terv	30 000	7668	5788	6338	10.206

2.) A Minisztertanács a fenti módosított termelési számoknak megfelelően a hutaalumínium 1953. évi elosztási mérlegét az I. sz., a félégyártmány elosztási mérlegét pedig a II. sz. melléklet szerint módosítja.

3.) Az új elosztásból kifolyólag a Minisztertanács az alábbiak szerint módosítja az 1953. évi alumínium-félégyártmány termelési tervét.

	Összesen	I.	II.	III.	IV.
ÁGM Módosított terv	1 354	293	255	250	556
KOM Módosított terv	6 445	1137	1356	1575	2377
VIM Módosított terv	13 080	3530	2693	3252	3605
Módosított terv össz.:	20 879	4960	4304	5077	6538

4.) Az új elosztásnak megfelelően a Minisztertanács a hutaalumínium és az alumínium-félgyártmány exporttervét az alábbiak szerint módosítja:

Hutaalumínium					
Módosított terv	4876	1140	360	1050	2326
Alumínium félgyártmány					
Módosított terv	9041	1984	2014	2550	2493

5.) A nehézipari miniszter vizsgálja meg, hogy milyen módon lehetne a kb. 1000 tonna 99% alatti alumínium minőségét megfelelően feljavítani.

6.) A Minisztertanács utasítja a nehézipari minisztert, hogy egy héten belül tegyen jelentést a Minisztertanácsnak az 1953. évi alumínium-termelési terv állásáról.

7.) A Minisztertanács felhatalmazza az Országos Tervhivatal elnökét, hogy a nehézipari, kohó- és gépipari és a bel- és külkereskedelmi miniszterekkel egyetértésben vezesse keresztül az 1953. évi terveken a módosítások kihatásait, és utasítja, hogy az eredményről 1953. augusztus 10-ig tegyen jelentést a Minisztertanácsnak.

Budapest, 1953. július 24.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-501 218-219.

5.

Pénzügyminisztérium
00504/MT/1953.

Szigorúan titkos!
Készült: 40 példányban.
1. sz. példány.

Előterjesztés
a Minisztertanácshoz
A mezőgazdasági lakosság részére nyújtandó adókedvezményekről

I.

A Minisztertanács 1953. június 17-i ülésén határozatot hozott arról, hogy az ún. főkönyvi kivetéssel adóztatott parasztnál, akiknél a kataszteri tiszta jövedelem az 50 aranykoronát, a földterület pedig az 5 holdat nem haladja meg, továbbá a termelőszövetkezeti tagok háztáji gazdasága után kivetett adónál a korábban elhatározott 56%-os emelést 30%-ra kell csökkenteni. Ez az intézkedés mintegy 750 000 parasztot érint és a csökkentés kb. 28 millió Ft. A Minisztertanács elrendelte a 750 000 adókivetés, illetve adóív ennek megfelelő módosítását.

A folyó évi adókivetés mértékét – figyelemmel a jó terméskilátásokra – egyes birtokkategóriák kivételével általában csökkenteni nem kell.

A már elhatározott csökkentésen kívül a kettősfoglalmazásúak és kulákok terhelését kell felülvizsgálni, és ezenkívül indokolt az elmúlt évi hátralékok bizonyos csökkentése is.

1.) A kettősfoglalkozásúaknál a földfelajánlás előmozdítása céljából kétszeres az adóterhelés. A tervezett 1 holdra eső adó a kettősfoglalkoztatásúaknál megközelíti a kulákok terhelését. (Kettősfoglalkozásúak terhelése 1 holdra 526 Ft., a kulákoké 536 Ft., illetve 576 Ft.)

Javasoljuk a kettősfoglalkozásúak holdankénti átlagos terhelésének 526 Ft-ról 450 Ft-ra való csökkentését. Ez a mérséklés 24 millió Ft, és 154 000 adózót érint.

2.) Kulákadót vetettünk ki mindazokra, akik a Belügyminisztérium által összeállított kuláklistán szerepeltek. Eszerint kereken 48 000-en kerültek kulákadóztatás alá. A 48 000 kulákból adózás szempontjából korábban is mint kulák lett megadóztatva, mintegy 30 000 fő. Tehát 18 000 fő került kulákadózás alá a kuláklista alapján. Ugyanakkor 9000 fő (1952-ben 39 000 volt a kulákadózó) került ki a kulákadóztatás alól. Minthogy a kulákadóztatás alá vont 18 000 fő között feltehetően nagyobb számban lehetnek középparasztok is, továbbá feltehető, hogy a 9000 kihagyott között indokolatlan kihagyások történtek, ezért szükséges kb. 27 000 adókivetés helyeségének a felülvizsgálata.

3.) A mezőgazdasági lakosságot a folyó évi adó mellett 1952. december 31-én kereken megváltási árelőleggel együtt 1470 millió Ft. összegű hátralék is terheli. Ebből mintegy 372 millió a behajthatatlan hátralék (megszűnt adózó, főleg kulákhátralék), mintegy 660 millió a függőben tartott hátralék (558 millió megváltási árelőleg és 100 millió hagyatéki illeték). Behajtható hátralék ezek szerint mintegy 438 millió Ft.

A 438 millió hátralékból 60 millió terheli a termelőszövetkezeti tagokat a belépést megelőző időben keletkezett tartozásai alapján. A fennmaradó 378 millió Ft az egyénileg dolgozó parasztok hátraléka.

Javasoljuk a termelőszövetkezeti tagok terhén fennálló 60 millió forintos adótarozásból és az 1948 óta kivetett megváltási árelőlegből a tszcs- és tsz-tagokat terhelő 170 millió Ft teljes törlését, amennyiben a tszcs-tag a szövetkezetből nem lép ki.

Javasoljuk az egyénileg dolgozó parasztok terhén fennálló mintegy 378 millió hátralék 50%-ának elengedését, amennyiben az adózó folyó évi adóját, továbbá az 50%-kal csökkentett hátralékát 1953. december 31-éig kifizeti.

A hátralék csökkentése jelentősen elősegítené az adófizetési készséget.

4.) Az előterjesztésben ismertetett intézkedések elfogadása esetén a mezőgazdasági lakosság 471 millió Ft adó, illetve adóhátralék és megváltási árelőleg megfizetése alól mentesül.

Az elengedésre javasolt 471 millió Ft-ból a termelőszövetkezeti és termelőszövetkezet-csoport tagokra összesen 238 millió Ft esik. (1953. évi adókivetés mérsékléséből 8 millió Ft; 60 millió Ft adóhátralék és 170 millió Ft megváltási árelőleg.)

Az egyénileg gazdálkodó parasztnál 233 millió Ft adó, illetve adóhátralék elengedése történik. (1953. évi adókivetésből 44 millió Ft, előző évi hátralékból pedig 189 millió Ft.)

5.) Fenti javaslatok alapján az 1953. évi adóterv a következőképpen módosul:

	Eredeti terv	Módosított terv
	3 354 millió Ft	3 354 millió Ft
10 növendékmarha-kedvezmény	200 millió Ft	200 millió Ft
	3 154 millió Ft	3 154 millió Ft
Kivetés csökkentése	—	52 millió Ft
Kiesés (92 millió Ft megváltási árelőleg és 100 millió Ft borfoglalmi adó az 1953. évi előirányzatból)	200 millió Ft	200 millió Ft
	2 954 millió Ft	2 902 millió Ft
A kiesés következtében behajtási kötelezettség az adóhátralékokból	200 millió Ft	—
	3 154 millió Ft	2 902 millió Ft
Az egyénileg gazdálkodó parasztok által fizetendő adóhátralék 50% elengedése után	—	189 millió Ft
	3 154 millió Ft	3 091 millió Ft

A 3091 milliós Ft-os 1953. évi adóbevételi terv biztosítására történik a termelőszövetkezeti és termelőszövetkezeti-csoport tagoknál, továbbá az egyénileg dolgozó parasztnál az adóhátralék és megváltási árelőlegnek kilátásba helyezett csökkentése, illetve törlése. (= 419 millió forint.)

II.

A Minisztertanács ... sz. határozata

A mezőgazdasági lakosságnak nyújtandó adókedvezményekről

A Minisztertanács a mezőgazdasági lakosság fokozottabb megsegítése, anyagi jólétének további emelése érdekében a következő határozatot hozza:

1.) A termelőszövetkezetek, valamint termelőszövetkezeti csoportok tagjait az 1952. évi december 31-én fennálló összes adóhátralék és a terhükön nyilvántartott megváltási árelőleg (beleértve az 1953. évre kivetett árelőleget is) megfizetése alól mentesíteni kell amennyiben:

- a.) a termelési év befejezése után továbbra is termelőszövetkezeti tagként gazdálkodik,
- b.) 1953. évre kivetett adóját 1953. év végéig megfizeti.

2.) Az egyénileg gazdálkodó parasztnak terhén 1952. év december hó 31-én fennálló adóhátralék 50%-át törölni kell abban az esetben, ha a f. évi esedékes adója mellett a hátralék 50%-át megfizeti 1953. év december hó 31-ig.

3.) A kettősfoglalkoztatásúak átlagos holdankénti adóterhelését 450 Ft-ra kell mérsékelni. Ezáltal a mezőgazdasági lakosság 1953. évre megállapított folyó adóterhelése – a főkönyvi kivetéssel adóztatott parasztság és termelőszövetkezeti tagok háztáji gazdasága után már elhatározott 28 millió Ft adó csökkentése mellett – további 24 millió Ft-tal csökken.

4.) Mintegy 27 000 [kulák szó kihúzva] adókivetést felül kell vizsgálni abból a szempontból, hogy nem kerültek-e középparasztnak kulákadóztatás alá, és nem maradtak-e ki indokolatlanul kulákok a magasabb adóztatás alól.

5.) A határozat 1. és 2. pontjaiban foglaltakat sajtó útján nyilvánosságra kell hozni.

Budapest, 1953. július hó 23.

Olt Károly s.k.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-501 264–266.

4.

[502]

Szigorúan titkos!
Készült 2 példányban.
Kapja: Rákosi Mátyás elvtárs.

Jegyzőkönyv
a Minisztertanács 1953. évi július hó 31-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről

Jelen voltak:

Nagy Imre, a Minisztertanács elnöke,
Gerő Ernő, a Minisztertanács elnökének első helyettese, belügyminiszter,
Hegedüs András, a Minisztertanács elnökének első helyettese, földművelésügyi miniszter,
Hidas István nehézipari miniszter,
Zsofinyecz Mihály kohó- és gépipari miniszter,
Bata István honvédelmi miniszter,
Szalai Béla, az Országos Tervhivatal elnöke,
Boldoczki János külügyminiszter,
Olt Károly pénzügyminiszter,
Erdei Ferenc igazságügy-miniszter,
Kiss Árpád könnyűipari miniszter,
Bognár József bel- és külkereskedelmi miniszter,
Altomáre Iván élelmiszeripari miniszter,
Tisza József begyűjtési miniszter,
Bebrits Lajos közlekedés- és postaügyi miniszter,
Szijártó Lajos építésügyi miniszter,
Erdey-Grúz Tibor oktatásügyi miniszter,
Jánosi Ferenc, a népművelési miniszter első helyettese,
Simon Lajos, az egészségügyi miniszter első helyettese,
Czakó Kálmán legfőbb ügyész,
Házi Árpád, az Állami Ellenőrző Központ elnöke,
Szita János, az Országos Tervhivatal elnökének helyettese,
Gergely Miklós, a Minisztertanács Titkársága terv- és pénzügyi csoportjának vezetője,
Némety Béla, a Minisztertanács Titkársága elnöki csoportjának vezetője,

Meghívottak az egyes napirendi pontokhoz:

- 1.) napirendi pont: Dobi István elvtárs, Matolcsi János elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Dögei Imre elvtárs, Márczis Antal elvtárs, Penyigei Dénes elvtárs.
- 2.) napirendi pont: Dobi István elvtárs, Matolcsi János elvtárs, Pogácsás György elvtárs,

társ, Varga András elvtárs, Kovács Gyula elvtárs, Márczis Antal elvtárs, Dögei Imre elvtárs.

3.) napirendi pont: Dobi István elvtárs, Matolcsi János elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Szóke Mátyás elvtárs.

4.) napirendi pont: Trautmann Rezső elvtárs, Papp István elvtárs, Zoltán László elvtárs, Mód Aladárné elvtárs, Nógrádi László elvtárs.

5.) napirendi pont: Herczeg Ferenc elvtárs, Papp István elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Nógrádi László elvtárs.

6.) napirendi pont: Bese Vilmos elvtárs, Tauszk György elvtárs, Jávorka Edit elvtárs.

7.) napirendi pont: Pécsi János elvtárs, Martos László elvtárs.

8.) napirendi pont: Zentai Ernő elvtárs, Martos László elvtárs.

9.) napirendi pont: Szász Márton elvtárs, Zentai Ernő elvtárs.

10.) napirendi pont: Nagy Józsefné elvtárs.

12.) napirendi pont: Czottner Sándor elvtárs, Papp István elvtárs, Perédi Károly elvtárs.

13.) napirendi pont: Szabó János elvtárs, Papp István elvtárs, Nagy Károly elvtárs.

14.) napirendi pont: Papp István elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Vincze Lukács elvtárs, Rigler György elvtárs, Varga András elvtárs.

15/a.) napirendi pont: Papp István elvtárs.

15/b.) napirendi pont: Csonka Tibor elvtárs.

15/k.) napirendi pont: Szász Márton elvtárs.

15/l.) napirendi pont: Szász Márton elvtárs.

15/m.) napirendi pont: Szász Márton elvtárs.

15/r.) napirendi pont: Szász Márton elvtárs.

A Minisztertanács a következő határozatokat hozta:

Napirendi pont:	Határozat száma:	A határozat címe:
1.)	42/1953/VIII.2./MT 502/1/1953.	Az állami tartalékföldek hasznosításáról, a földhaszonbérletek szabályozásáról, valamint a dolgozó parasztságnak ezzel kapcsolatban juttatott kedvezményekről.
2.)	1.038/1953/VIII.2./Mt.h. 502/3/1953.	A termelőszövetkezeti tagok háztáji földjének növeléséről.
3.)	1.037/1953/VIII.2./Mt.h. 502/3/1953.	A termelőszövetkezetek és egyénileg gazdálkodó parasztok gépállomási díjtartozásainak elengedéséről, a gépállomások díjfizetési rendszerének megváltoztatásáról és a díjtételek leszállításáról.
4/a.)	2.054/18/1953.	A beruházások gazdasági és műszaki tervezése.

4/b.)	502/4/1953.	A beruházások gazdasági és műszaki tervezéséről hozott határozat végrehajtásával kapcsolatos intézkedések.
	502/4/a/1953.	A beruházások gazdasági és műszaki tervezéséről szóló határozat kiegészítése.
5.)	502/5/1953.	Az 1953. évi beruházási terv felülvizsgálata.
6.)	502/6/1953.	A MASZOBAL és MASZOLAJ Rt. 1953. évi önköltségi tervének módosítása a bauxit, műkorund és kőolaj árának megváltoztatása.
	502/6/a/1953.	A MASZOBAL és MASZOLAJ Rt. 1953. évi önköltségi tervének módosítása.
7.)	502/7/1953.	Az ipari tanulók 1953/54. évi létszámtervének módosítása.
8.)	502/8/1953.	1953. III. negyedévi külön túlórákeretek engedélyezése.
9.)	502/9/1953.	A nehéz és egészségre ártalmas munkák bérrendezése.
10.)	502/10/1953.	A lakosság kenyér- és lisztellátásáról.
11.)	502/11/1953.	Az 1953. III. negyedévi devizatervek.
12.)	502/12/1953.	A minisztertanács 1953. III. negyedévi munkaterve.
13.)	502/13/1953.	A szerelőipari trösztök szervezése az Építésügyi Minisztériumnál.
14.)	502/14/1953.	A kenyér- és lisztellenőrző csoportok működésének meghosszabbítása.
15.)	502/15/1953.	A Magyar kereskedelmi Kamara mellett szervezett választott bíróság eljárási szabályainak megállapítása.
16.)	502/16/1953.	Az Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézet megszüntetéséről.
	502/16/a/1953.	Az Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézet megszüntetésével kapcsolatos intézkedésekről.
17.)	502/17/1953.	Egyes személyek nemzeti gondozása.
18.)	502/18/1953.	A Pécsvidéki bányamunkások szövetkezeti lakásainak ármegállapítása.
19.)	502/19/1953.	A Magyar Izraeliták Országos Irodája szociális otthonai és segélyezett ügyeinek átvételéről és az ezzel kapcsolatos póthitelgénylés biztosításáról.

20.)	502/20/1953.	A sorkötelesek gyermekei óvodai térítései normáinak megállapításáról.
21.)	1953. évi 15. sz. tvr.	A Gazdasági és Műszaki Akadémia megszüntetéséről.
22.)	—	A legfőbb ügyész-helyettesi állás betöltése.
23.)	2.052/18/1953.	Új üzembe áthelyezett dolgozók költségtérítése.
24.)	502/24/1953.	A gépkocsivezetők munkabérének és munkafeltételeinek megállapításáról szóló 83/1951/IV.1./MT. számú rendelet módosítása.
25.)	2.053/18/1953.	Tudományos munkakört betöltő, oktatással nem foglalkozó dolgozók pótszabadsága.
26.)	502/26/1953.	Hamvas H. Sándor részére kivételes nyugdíj megállapítása.
27.)	502/27/1953.	A Magyar Népköztársaság és a Csehszlovák Köztársaság közti szállítmányozást szabályozó megállapodás jóváhagyása.
28.)	502/28/1953.	Felhatalmazás a magyar–argentin kereskedelmi tárgyalásokra.
29.)	2051/18/1953.	A Sztálin Akadémia és Honvéd Akadémia főiskolává minősítése.
30.)	502/30/1953.	Dr. Zámbó János kinevezése a Bányászati Kutató Intézet igazgatójává, Vajk Artúr felmentése.
31.)	502/31/1953.	Sztankovics Imre külföldi kihelyezése.
32.)	—	Fenyvessy Béla kitüntetése.
33.)	502/33/1953.	Az 1953. évben még hátralévő államkölcsön-sorsolások lebonyolítása.
34.)	502/34/1953.	A Belügyminisztérium kollégiuma tagjainak kinevezése.
35.)	502/35/1953.	A közlekedési eszközöket karbantartó munkások bérének rendezése tárgyában.
36.)	502/36/1953. 1953. évi 14. sz. tvr.	A kisiparosok ipargyakorlása.
37.)	502/nk/1/1953.	A szénbányászat 1953. évi tervének módosítása.
38.)	502/nk/2/1953.	Széntakarékossági bizottság létesítése.
39.)	502/nk/3/1953.	Kormánybizottság kiküldése Jugoszláviába.

40.)	502/nk/4/1953.	Felhatalmazás a Szovjetunióval kötendő 48 millió Rbl. kölcsön-megállapodás aláírására.
------	----------------	--

Napirend előtt:

Nagy Imre elvtárs: Javasolja, hogy a Minisztertanács napirendjére 12. pontként a szénbányászat 1953. évi tervének módosítását,

13. pontként pedig a kisiparosok ipargyakorlását vegye fel.

Kiss Árpád elvtárs: Kéri, hogy a Minisztertanács adjon 1-2 napi haladékot a lakásépítési határidőkkel kapcsolatban.

Bognár József elvtárs: Javasolja, hogy a „Különféle” napirendi pontok közé vegyék fel a Szovjetunióval kötendő 48 millió Rbl kölcsön-megállapodás aláírására küldendő bizottság felhatalmazását.

Nagy Imre elvtárs: Bejelenti, hogy Gergely Miklós elvtársat, a Minisztertanács Titkársága terv- és pénzügyi csoport vezetőjét meghívta az ülésre.

A miniszter elvtársak nem ellenőrzik kellő intenzitással a minisztertanácsi határozatok végrehajtását. Ez a helyzet tűrhetetlen.

Javasolom a Minisztertanácsnak, utasítsa valamennyi minisztert, különösen a begyűjtési, földművelésügyi és a pénzügyminisztert, továbbá a megyei vb elnökeket, hogy haladéktalanul kezdjék meg a minisztertanácsi határozatok végrehajtásának ellenőrzését.

Az elvtársak minden eszközt használjanak fel a határozatok megismertetésére és népszerűsítésére.

Javasolom, hogy a tett intézkedésekről a miniszterek augusztus 10-ig terjesszenek a Minisztertanács elé jelentést.¹

[Napirend:]

1.) Javaslat a tartalékföldek és haszonbérletek rendezésére²

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Hegedüs András elvtárs: A 2. §-t egészítsék ki azzal, hogy a bérlet a saját földdel együtt nem haladhatja meg a 25 holdat. Ez a határvonal ne legyen merev, vagyis amikor nem eredményez kizsákmányolást – egyéni elbírálás után a 25 kat. holdat is meghaladhatja a földterület. Ezt a kivételt csak a végrehajtási utasításban kell lerögzíteni.

A 6. §. (3) bekezdésében lévő bérbeadást engedélyhez kell kötni.

Dobi István elvtárs: A 2. oldalon a 4. §-t át kellene fogalmazni úgy, hogy „... lehetőleg kertgazdaságra alkalmas és a faluhoz közel...”

Bognár József elvtárs: A 4. §-[s]al kapcsolatban nem kellene-e a gyümölcsstelepítésre is kedvezményt adni.

1 A Minisztertanács augusztusi üléseinek napirendjén nem szerepelt ilyen jelentés.

2 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (1/a). A rendelettervezetet nem közöljük.

Gerő Ernő elvtárs: Bognár elvtárs által felvetett problémát vizsgáljuk meg, mert fontos kérdés.

Tisza József elvtárs: A 3. §. 2. pontjában ki kell mondani, hogy a bérelt föld a beadás szempontjából a saját földdel nem vonható össze.

Altomáre Iván elvtárs: Az 1. §. (1) bekezdéséhez be kellene venni, hogy az állami tartalékföldről a saját földet csak abban az esetben adják vissza, ha az nincs betagosítva.

Gergely Miklós elvtárs: Az 5. §. 2. pontjában helyes volna módosítani, hogy kinek lehet kölcsönvetőmagot adni.

Javasolja, hogy a tartalékföldre adjanak vetőmagkölcsönt. A 3. §-ban meg kellene határozni a kölcsön feltételeit is.

A 6. §. (5) bekezdésében javasolja bevenni, hogy „a bérlő kívánságára...”

Gerő Ernő elvtárs: Azt kellene mondani, hogy „a bérlő kívánságára, legfeljebb 5 évre meg kell hosszabbítani...”

Nagy Imre elvtárs: Javasolja, módosítsák a rendelet címét úgy, hogy abban világosan benne legyen, hogy az állami tartalékföldre hasznosításáról, a földhaszonbérletek szabályozásáról és a dolgozó parasztnak adott kedvezményekről szól.

Szita János elvtárs: Az 1. ponttal kapcsolatban azt is ki kell mondani, hogy amennyiben saját földjét betagosították, más földet kaphat a tartalékterületekből.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:³

- a.) A rendelet címét úgy kell megfogalmazni, hogy abból világosan kiderüljön, hogy a tartalékföldre hasznosításáról, a haszonbérletek szabályozásáról, valamint a dolgozó parasztságnak nyújtandó kedvezményről van szó.⁴
- b.) Az 1. §. 1. bekezdésében ki kell mondani, hogy az egyénileg gazdálkodó parasztnak részére csak akkor kell kiadni a földeket, ha az még nincs betagosítva. Ugyanitt kell kimondani, hogy az egyénileg dolgozók a tartalékföldről tulajdonjogilag is kaphatnak földet, amennyiben földet az államnak korábban felajánlottak.⁵
- c.) A 2. §. 1. bekezdésének 2. mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: Tartalékföldet haszonbérletbe vehet minden egyénileg

3 A Minisztertanács 42/1953 (VIII.2.) M.T. szám alatt adott ki rendeletet. MK 1953. 36. szám, augusztus 2. Végrehajtási utasítása: 1/1953 F.M. (VIII.20.) számú rendelet Az állami tartalékföldre hasznosítása és a dolgozó parasztnak ezzel kapcsolatban juttatott kedvezmények. MK 1953. 39. szám, augusztus 20. Lásd továbbá *Szabad Nép* 1953. augusztus 2. (1) és *Szabad Föld* 1953. augusztus 9. (3) A határozatot a Minisztertanács 540119/6/1954 számú határozatával kiegészítette.

4 A rendelet címe: Az állami tartalékföldre hasznosításáról, a földhaszonbérletek szabályozásáról, valamint a dolgozó parasztságnak ezzel kapcsolatosan juttatott kedvezményekről.

5 A bekezdés eredetileg így hangzott: „Az állami tartalékföldről vissza kell adni a földet – kérelmekre – azoknak az egyénileg gazdálkodó parasztnak a tulajdonába, akik földjüket 1951. augusztus 1. előtt felajánlották vagy elhagyták.”

gazdálkodó paraszt. Az így haszonbérletbe vett terület nem haladhatja meg a saját területtel együtt a 25 kat. holdat. Ez alól a földművelésügyi miniszter kivételt tehet.⁶

- d.) A 4. §. 2. mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: Vete-ményeskert céljára lehetőleg a községhez (városokhoz) közel eső...⁷
- e.) Az 5. §. 2. bekezdés 2. mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: Az alapból a termelészövetkezeteknek és egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztoknak a tartalékföld területének megfelelő mennyiségű kölcsönvetőmagot kell adni.⁸
- f.) A 6. §. 2. bekezdésében ki kell mondani, hogy a bérelt föld a beadás szempontjából a saját földdel nem eshet egy elbírálás alá.⁹
- g.) A 6. §. 3. bekezdésének utolsó 2 sorát törölni kell.¹⁰
- h.) A 6. §. 5. bekezdését a következőképpen kell megfogalmazni: A 9000/1948/VIII.28./Korm. sz. rendelet alapján az állam haszonbérleti jogának gyakorlásával létesített kishaszonbérletnek az érvényességét a bérlő kívánságára legfeljebb 5 évig kell meghosszabbítani.¹¹
- i.) A határozati javaslat 9. §. 2. mondatát belső határozatban kell kimondani.¹²

2/a.) A tsz-tagok kenyérgabona juttatásának biztosítása¹³

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Hegedüs András elvtárs: Vannak olyan termelészövetkezetek, ahol a kenyérgabona nem termett annyit, mint ami szükséges, pl. Karcagon. Itt két javaslatunk van, hogy a termelészövetkezeteknél a csere lehetősége kiterjeszthető legyen.

Varga András elvtárs: Az 1. pontban úgy kell rendelkezni, hogy rászorultság esetén

- 6 A mondat eredetileg így hangzott: „Tartalékföldet haszonbérbe vehet minden egyénileg gazdálkodó paraszt, az így haszonbérbe vett terület azonban nem haladhatja meg a 25 kat. holdat.”
- 7 A mondat eredetileg így hangzott: „Veteményeskert céljára a községhez (városokhoz) közel eső, kerti művelésre alkalmas tartalékföldet kell haszonbérbe adni.”
- 8 Az eredeti szöveg így hangzott: „Az alapból azoknak a termelészövetkezeteknek és egyénileg gazdálkodó parasztoknak kell kölcsönvetőmagot adni, akik tartalékföldet használnak.”
- 9 A bekezdés eredeti szövege: „A haszonbérbe adott föld után a haszonbérlő oly mértékben köteles a beadási kötelezettséget teljesíteni, mintha az saját földje lenne.”
- 10 A törlésre javasolt szöveg a következő volt: „A kulákkal mint haszonbérbeadóval kötött szerződést pedig jóváhagyás végett a járási tanácsnak kell bemutatni.”
- 11 Az eredeti szöveg szerint: „A 9000/1948/VIII.28./Korm. sz. rendelet alapján az állam előhaszonbérleti jogának gyakorlásával létesített egyéni kishaszonbérletek az érvényességét 5 évre meg kell hosszabbítani.”
- 12 A 42/1953. (VIII. 2.) M.T. számú rendeletet kiegészítő 502/1/1953. számú határozatnak ez a harmadik pontja lett (lásd a Mellékletet, 1/b).
- 13 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (2/a).

az egyénileg dolgozó parasztnak is adjunk segítséget. Ez kb. 700-1000 vg gabonát jelent.

Dögei Imre elvtárs: Vonatkozzék a segítség az I.–II. típusú tszcs-kre is.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat első pontját a következőképpen kell megfogalmazni: A Minisztertanács utasítja a begyűjtési minisztert, hogy a rászoruló termelőségtervezeteknek és egyéni gazdálkodóknak a begyűjtési törvényben meghatározott sorrendben túlmenően...
- b.) A 2. bekezdést a következőképpen kell megfogalmazni: Amennyiben a helyettesítéssel a tagok kenyérgabona szükségletét nem lehet biztosítani, a Minisztertanács hozzájárult, hogy az esedékes kenyérgabona-kölcsönt, vagy a gépállomás által elvégzett talajmunkák utáni természetbeni díjtartozást a termelőségtervezetek az 1954. évi termésből teljesítsék. Végző szükség esetén úgy a kenyérgabona-kölcsönt, mint a gépállomás által végzett talajmunkák utáni természetbeni díjtartozást a termelőségtervezetek az 1954. évi termésből teljesíthetik.
- c.) A határozati javaslatban ki kell mondani, hogy a kenyérgabona biztosítása az I., II. és III. típusú termelőségtervezeti csoportokra is vonatkozik.

(A határozat csatolva.)¹⁴

4/2b

2/b.) A háztáji föld kiadásának rendezése¹⁵

Előadó: Hegedüs András elvtárs.

Gerő Ernő elvtárs: Nem azt kell mondani a nyilvánosságra kerülő határozat 1. pontjában, hogy a háztáji föld nagyságát javasoljuk átlagosan 3/4-1 kat. holdra emelni, hanem azt, hogy a háztáji föld területe 1 kat. hold lehet.

Erdei Ferenc elvtárs: A háztáji gazdaság nagysága ne függjön a művelési ágtól, tehát pl. ha gyümölcsös, akkor is lehet 1 hold, és ne alkalmazzanak szorzószámot.

Pogácsás György elvtárs: Javasolja, hogy szeptember 1-jén lépjen életbe a határozat.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Az 1. pontot a következőképpen kell megfogalmazni: Az alapszabályban jelenleg 1/2-3/4 hold kat. holdban megállapított háztáji földterület nagysága 1953. szeptember 1-től kezdődően 1 kat. holdig terjedhet.
- b.) A végrehajtási utasításban kell utalni arra, hogy az 1 kat. holdat ne értelmezzék kötelezően.

¹⁴ A határozatot lásd a Mellékletben (2/b).

¹⁵ Az előterjesztést lásd a Mellékletben (3.).

- c.) Külön meg kell vizsgálni és a végrehajtási utasításban kell szabályozni azt a problémát, hogy az 1 kat. holdas háztáji földterület függjön-e a művelési ágtól.

(A határozat csatolva.)¹⁶

3.) A gépállomások szolgáltatásainak kiterjesztése és díjtételeinek leszállítása¹⁷

Előadó: Hegedüs András elvtárs.

Hegedüs András elvtárs: A kérdés pénzügyi kihatását eddig nem lehetett felmérni, ez még ezutáni feladat.

A gépállomási szolgáltatásért járó fizetés a teljesítéssel egyidőben kell történjen, és nem előbb.

Szalai Béla elvtárs: Ragaszkodni kell ahhoz, hogy 1952/53. gazdasági évben az eddigi fizetési rendszer maradjon érvényben.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A termelősövetkezetek és az egyénileg gazdálkodó parasztok gépállomási díjtartozásai elengedésének pénzügyi kihatásait a földművelésügyi miniszter egy héten belül terjessze a Minisztertanács elé.¹⁸
- b.) A határozati javaslat 2. pontjában ki kell mondani, hogy az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztok a gépállomás által végzett munka díját előre fizetés helyett a munka elvégzésével egyidőben tartoznak megfizetni.
- c.) A határozati javaslat 4. pontjában ki kell mondani, hogy az 1952/53. gazdasági évben a természetbeni fizetés érvényben marad.

(A határozat csatolva.)¹⁹

4/a.) A beruházások gazdasági és műszaki tervezése²⁰

16 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta és 1.038/1953 (VIII.2.) Mt.h. számú határozatával kiadta. MK 1953. 36. szám, augusztus 2.

17 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (4/a).

18 A téma nem került a Minisztertanács napirendjére.

19 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta és 1.037/1953 (VIII.2.) Mt.h. számú határozatával kiadta. (MK 1953. 36. szám, augusztus 2.), majd 502/3/1953 számú nem nyilvános határozatával kiegészítette. A nem nyilvános határozatot lásd a Mellékletben (4/b).

20 Az Országos Építésügyi Hivatal elnöke a szabályozás 1952 novembere óta folyamatban lévő előkészítésének lezárásaként nyújtotta be előterjesztését. Ebben kimondta, hogy a beruházások tervszerű előkészítése és megvalósítása, valamint a gazdaságossági és takarékosági szempontok érvényesítése érdekében irányelveket kell kiadni. Rögzítette, hogy a beruházás előkészítése a beruházási program kidolgozásából és jóváhagyásából, a tervezési feladat és a műszaki tervdokumentáció elkészítéséhez szükséges adatok meghatározásából, továbbá a helykijelölésből áll. Az éves beruházási terv címjegyzékébe csak jóváhagyott műszaki tervdokumentációval rendelkező beruházást

Előadó: Trautmann Rezső elvtárs

Szijártó Lajos elvtárs: A beruházási javaslatot a beruházó szerv terjessze a Minisztertanács elé, és ne az Országos Tervhivatal. Az Országos Tervhivatal csak véleményezze a javaslatot.

Szalai Béla elvtárs: Egyetért Szijártó elvtárral.

Bebrits Lajos elvtárs: 10. oldalon a 30. pontot ki kell egészíteni azzal, hogy lényeges módosítás esetén a beruházó kötelezően értesítse a tervezőt.

Szita János elvtárs: Az 1/a. pont fogalmazásánál a következőt javasolja: „... jóváhagyott tervezési feladattal, illetve jóváhagyott műszaki dokumentációval...”

Hegedűs András elvtárs: Javasolja, hogy az állami gazdaságok limiten aluli építkezései ezután is títusterv alapján készüljenek.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 1. oldal 1/a. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: Az éves beruházási terv címjegyzékébe lehetőleg jóváhagyott műszaki tervdokumentációval rendelkező beruházást szabad beállítani, de a tervezési feladatot minden körülmények között meg kell követelni.²¹
- b.) A határozati javaslat 3. oldal 4. pontjának első bekezdését a következőképpen kell megfogalmazni: A jóváhagyási értékhatáron felüli beruházások programját a beruházó miniszter állítja össze és terjeszti a Minisztertanács elé. Az OT elnöke véleményezi a hozzá egyidejűleg benyújtott programot.²²

szabad beállítani. A beruházást irányító miniszter és a beruházást végrehajtó vállalat igazgatója felelős a beruházás előkészítéséért és megterveztetéséért, valamint a tervezési munka folyamatos ellenőrzéséért. Csak olyan tervet lehet jóváhagyásra felterjeszteni, amivel a beruházó igazgató vagy a beruházó miniszter egyetért. Az előterjesztés szerint a tervező nem csupán a megbízás tárgyát képező tervezési munka elkészítéséért és a műszaki tervek helyességéért, hanem a különböző tervezők részterveinek egyeztetéséért is felelős. A tervezési munka során biztosítani kell, hogy a beruházásra vonatkozó műszaki terv részei egymással és a költségvetéssel összhangban legyenek. Az előterjesztő fontosnak tartotta annak rögzítését is, hogy meg kell akadályozni az egyes építmények területi, magassági és szerkezeti túlméretezését, valamint a felesleges építészeti vagy egyéb igény érvényesítését. Biztosítani kell a beruházási költségek csökkentését a títustervek, a leggazdaságosabb szerkezeti megoldások, az előregyártott elemek, valamint a legkorszerűbb építési technológia széleskörű alkalmazása révén. Meghatározta, hogy az előírások miként érvényesítendőek a megyei tanácsok beruházásai esetében.

21 Ez így került be az elfogadott határozatba.

22 Az elfogadott határozatban ezt a következőképpen fogalmazták meg: „A jóváhagyási értékhatáron felüli beruházások programját a beruházó miniszter állítja össze és terjeszti jóváhagyásra a Minisztertanács elé. Az Országos Tervhivatal elnöke véleményezi a hozzá egyidejűleg benyújtott programot, a Minisztertanács az Országos Tervhivatal véleményének ismeretében határoz.”

- c.) A 10. oldal 30. pont utolsó mondatába be kell venni, hogy lényeges változtatások esetén a beruházó köteles a tervezőt meghallgatni.²³
- d.) A 12. oldal 39. pontjában ki kell mondani, hogy az állami gazdaságoknál limiten aluli építkezésekre títustervet, limiten felüli építkezéseknél rendes tervdokumentációt kell készíteni. A limit határait az FM konkrétan adja meg.²⁴
- (A határozat csatolva.)²⁵

4/b.) A beruházások gazdasági és műszaki tervezéséről hozott határozat végrehajtásával kapcsolatos intézkedések.²⁶

4/4b

- 23 A 30. pont a következőképpen hangzott: „A jóváhagyott műszaki tervdokumentációban foglaltaktól eltérni kivitelezés közben tilos, kivéve azt az esetet, ha a beruházás rendeltetésének megváltoztatása, minőségének rontása és az építészeti követelmények csökkentése nélkül költségmegtakarítás érhető el. Ilyen változtatásokat a beruházó és a kivitelező egyetértése alapján szabad végrehajtani.”
- 24 Ezt a pontot a határozatban így módon fogalmazták meg: „A tervezési feladat és műszaki tervdokumentáció tartalmára vonatkozó részletes előírásokat az anyag egészére vonatkozóan azoknál az állami gazdaságoknál kell kidolgozni, ahol véglegesen kialakult terület, belső üzemrendezési terv és füves vetéscsere terv rendelkezésre áll. Ezek hiányában átmenetileg az egyes létesítményekre (épület, építmény) vonatkozó tervezési feladatot és műszaki tervdokumentációt kell készíteni.”
- 25 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta és 2.054/18/1953. számú határozatával kiadta. (HT 1953. 18. szám, augusztus 8.), majd 502/4/a/1953. számú nem nyilvános határozatával záradékkal egészítette ki, amely a II. fejezet 14. bekezdéséhez (a beruházási tervek jóváhagyása) kapcsolódott: „Az Országos Építésügyi Hivatal vezetője a hozzá beterjesztett tervezési feladatok tekintetében állásfoglalását 14 napon belül köteles az illetékes miniszternek tudomására hozni.”
- 26 Az előterjesztés szerint a beruházások gazdasági és műszaki tervezéséről szóló minisztertanácsi határozat végrehajtása érdekében az Országos Tervhivatalnak 1953. szeptember 15-ig szabályozni kell a beruházási program részletes tartalmi előírásait. Az Országos Építésügyi Hivatal elnökének ugyancsak szeptember 15-ig utasítást kell kiadnia, amelyben szabályozza a tervezési feladat és a műszaki tervdokumentáció részletes tartalmi előírásait, valamint a tervezési feladatokkal és műszaki dokumentációval kapcsolatos nyilvántartás (bejegyzés) módját. Az illetékes minisztereknek a tervezési feladat szakmai szempontok szerinti szakosított tartalmi előírásait és a felülvizsgálathoz szükséges műszaki-gazdasági mutatók alkalmazását az Országos Építésügyi Hivatal elnökével egyetértésben 1953. október 31-ig kell szabályozniuk. A títustervkészítést az Országos Építésügyi Hivatal elnöke az építésügyi, valamint a közlekedés- és postaügyi miniszterrel egyetértésben 1953. szeptember 1-jéig szabályozza. A beruházások programját, tervezési feladatát, műszaki tervdokumentációját a határozat megjelenését követően az abban foglaltak szerint az illetékes minisztereknek kell jóváhagyniuk. A határozatban rögzített általános irányelv fenntartása mellett az 1954. évi beruházási terv összeállításánál a 485/4/1953. számú minisztertanácsi határozat rendelkezései szerint kell eljárni. Az előterjesztés az OT elnökének feladatává tette, hogy gondoskodjék arról, a beruházási terv cím-

Előadó: Trautmann Rezső elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)²⁷

4/5

5.) Beruházások 1953. évi tervének módosítása²⁸

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: Javasolja, hogy a beruházásokból 1500 millió Ft-ot zároljon a Minisztertanács, s akkor a fennmaradó beruházások reálissá válnak. Kéri, utasítsa a Minisztertanács Bebrits elvtársat, hogy 130 millió Ft-ot takarítson meg a Földalatti építkezésén.

Javasolja, hogy a Népművelési Minisztérium részére keskenyfilmvetítő gépre utaljanak ki 1 millió Ft-ot.

Altomáre Iván elvtárs: Az Élelmiszeripari Minisztériumnál a számokban hiba van. Kéri, javítsák ki.

Bognár József elvtárs: Kéri a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium keretének felemelését, mert a meglévő keret nem kielégítő.

Bebrits Lajos elvtárs: A Földalattinál nem lehet 130 millió Ft-ot csökkenteni, mert ez a munkálatok új kezdésénél 100 millió Ft többletköltséget eredményez.

Papp István elvtárs: A lakásépítéssel kapcsolatban javasolja, hogy a helykijelöléseket a miniszter elvtársak augusztus 12-ig végezzék el.

Szalai Béla elvtárs: Ha a Minisztertanács felhatalmazza az Országos Tervhivatalt, akkor megvizsgálja Bognár elvtárs kérését.

A Földalattinál a 130 millió Ft-os csökkentés veszteség nélkül megoldható.

Bata István elvtárs: A Közület II.-nél lakásokra is szükség van.

Nagy Imre elvtárs: Az a véleményem, hogy a kérdéshez való hozzáállás több elvtárs részéről helytelen.

jegyzékében fel legyen tüntetve, mely beruházások nem rendelkeznek jóváhagyott tervdokumentációval, illetve jóváhagyott tervezési feladattal vagy egyikkel sem. A földművelésügyi miniszternek 1953. szeptember 30-ig kell előterjesztést készítenie a géppálmások településének és terveinek szabályozására, s azt jóváhagyásra a Minisztertanács elé terjeszteni. Az előterjesztés szerint a SZÖVOSZ felhatalmazhatja megyei szerveit a címjegyzék szerinti értékhatárt el nem érő beruházások programjának, tervezési feladatának és műszaki tervdokumentációjának a határozat szerinti jóváhagyására. A miniszterek és országos hivatalok vezetőinek a határozat rendelkezései alapján kell kiadniuk végrehajtási utasítást a hatáskörükbe tartozó beruházások jóváhagyására.

²⁷ A Minisztertanács 502/4/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

²⁸ A Minisztertanács 501/7/1953 számú határozatával az 1953. évi beruházási terv további felülvizsgálatára utasította az Országos Tervhivatalt. Ennek értelmében az OT beterjesztette a beruházások összegének újabb csökkentésére vonatkozó javaslatát, amely felölelte a Nehézipari Minisztérium (komlói beruházás, vegyipari fejlesztés), a KGM (kohászat, hadiipar), az Építésügyi Minisztérium, a KPM (budapesti földalatti), az Oktatásügyi Minisztérium, a Népművelési Minisztérium, az MTA és az MTH felügyeleti területét, továbbá a fejlesztéssel járó átcsoportosításokat.

Helytelen Bebrits elvtárs álláspontja, mikor olyan erősen tiltakozik a Földalatti 20 millió Ft-os többlet megtakarítása ellen.

Helytelen Szíjártó elvtárs ellenkezése is, mert részéről az lenne a helyes megoldás, ha harcolna azért, hogy mennél több lakásépítésre kapjon megbízást.

Még az eddigi javaslatoknál tovább kell mennünk, hogy megfelelő alapot teremtsünk a program végrehajtására.

Javaslom, fogadjuk el Szalai elvtárs kiegészítéseivel együtt a határozatot.

Bebrits Lajos elvtárs: Kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy ebből a 20 millió Ft-os megtakarításból 100 millió Ft-os kár keletkezik 2-4 év múlva, amikor ismét elkezdik a Földalatti építését.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Mivel a javaslat nem éri el a Minisztertanács által megszabott 1 milliárd 200 millió forintot, az Országos Tervhivatal elnöke 1-2 héten belül a hiányzó összegre terjesszen be javaslatot.²⁹
- b.) Szükségessé válik a beruházások további csökkentése. Ezért az OT elnöke 3 héten belül másfél milliárd Ft összegben terjesszen javaslatot a Minisztertanács elé.³⁰
- c.) A földalatti vasút építésénél 130 millió Ft-os beruházási csökkentést kell végrehajtani azzal, hogy a megemelt csökkentésből ne származzon kár a munkálatok újraindításánál.
- d.) Az OT elnöke vizsgálja felül a bel- és külkereskedelmi miniszter 5 milliós emelési igényét, melyet az üzletek berendezésére kíván fordítani, és erről a Minisztertanácsnak tegyen javaslatot.³¹
- e.) A Minisztertanács utasítja a minisztereket, hogy augusztus 12-ig biztosítsák az új lakások építésének megindulásához szükséges helykijelöléseket.
- f.) A közületi II. lakásépítési igényét az OT vizsgálja felül.³²
- g.) A Népművelési Minisztérium részére keskenyfilmvetítő berendezések költségeire 1 millió Ft-ot kell rendelkezésre bocsájtani.
- h.) A Minisztertanács engedélyezi, hogy a beruházások csökkentésénél a megállapított kereten belül az OT elnöke a miniszterekkel egyetértésben átcsoportosításokat hajthassanak végre.
- i.) A Minisztertanács utasítja a minisztereket, hogy a tárcáikra megállapított beruházási csökkentések alapján adjanak utasítást alsóbb szerveknek a beruházási munkálatok leállítására.

29 A javaslat nem került a Minisztertanács elé.

30 A javaslat nem került a Minisztertanács elé.

31 A javaslat nem került a Minisztertanács elé.

32 A „Közület II.” a védelmi szektor kiadásainak (a honvédség dologi és fejlesztési, továbbá tartalék-készlet-gyűjtési szükségletét, valamint a kizárólag hadianyaggyártással foglalkozó üzemek beruházási fedezetét tartalmazó) átfogó elnevezése egy 1949 februárjában született párthatározat alapján.

j.) Az Élelmiszeripari Minisztériumra vonatkozó számokat át kell vizsgálni.
(A határozat csatolva.)³³

4/6

6.) A MASZOBAL és a MASZOLAJ Rt. 1953. évi önköltségi tervének módosítása, a bauxit, műkorund és kőolaj árának megváltoztatása³⁴

Előadó: Hidas István elvtárs

Hidas István elvtárs: A szovjet elvtársak nem fogadták el javaslatunkat, amely szerint 4% biztosított nyereségük mellett még 2%-ot kapnának az önköltségsökkentés eredményeképpen.

Nem fogadtuk el a szovjet elvtársak kívánságát, hogy az egyik finomítóból a másikba való szállítás is beszámítson a forgalomba. Kéri, hogy a Minisztertanács a tárgyalás időtartamát 30 nappal hosszabbítsa meg.

Gerő Ernő elvtárs: Javasolja, hogy ha az önköltség csökkentésével nem érhető el a 2%, a különbséget térítse meg a Magyar Népköztársaság a Szovjetuniónak.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Tovább kell folytatni a tárgyalásokat, hogy a szovjet szervekkel megállapodás jöjjön létre.
- b.) A 6%-os garantált nyereségrészesedést úgy kell biztosítani, hogy a 4% biztosított nyereségrészesedésen felül 2% nyereségrészesedést akkor biztosít a magyar állam, ha az előirányzott 2% önköltségsökkentést a vállalatok nem tudják teljesíteni.

33 A Minisztertanács az előterjesztést jóváhagyta. A határozatot – lásd a Mellékletben (5) – később az 530813/1/1953 számú határozattal kiegészítették.

34 Az 1952. szeptember 30-i magyar–szovjet egyezmény szükségessé tette, hogy a MASZOBAL (Magyar–Szovjet Bauxit-Alumínium Rt.) és a MASZOLAJ (Magyar–Szovjet Olaj Rt.) önköltségi tervét módosítsák, a bauxit, műkorund és kőolaj termelői árát újból megállapítsák, hogy ezzel a magyar kormány a vegyes társaságok részére az előírt normális haszon elérésének előfeltételeit biztosítsa. Az előterjesztő javasolta, hogy a Minisztertanács módosítsa az említett termékek eladási árát, és hatalmazza fel az OT elnökét, hogy az eladási feltételeket szabályozza, és az import műkorund árát a belföldi árral arányosan állapítsa meg. A MASZOBAL Rt.-nél az 1953. január 1-jei nyitó leltár szerinti készleteket, valamint a befejezetlen termelésben lévő anyagok készletét ezután át kell értékelni. A különbséget a pénzügyminiszter biztosítsa a MASZOBAL részére. Javasolta, hogy a Minisztertanács járuljon hozzá, hogy a MASZOBAL székesfehérvári és kőbányai üzeme az ötvözetlen alumíniumlemez után 30% helyett 25%-os termelői forgalmi adót fizessen, illetve az Inotai Alumíniumkohó veszteségének fedezésére adjon 1953. évre dotációt. Az Inotai Alumíniumkohó veszteségével a MASZOBAL többi vállalatának nyeresége nem csökkenthető, és a pénzügyminiszternek meg kell térítenie a társaság részére a marónátrón regenerálásával összefüggésben felmerülő többletköltséget is. Az előterjesztés javasolta a kőolajár alkalmazása következtében előálló veszteség megtérítését is a MASZOBAL-nak. A módosításokat a Nehézipari Minisztérium 1953. évi önköltségi tervén át kell vezetni.

- c.) A pénzügyminiszter egy hónapon belül tegyen jelentést a Minisztertanácsnak az egyezményrel kapcsolatos összes pénzügyi kihatásokról.³⁵
 d.) A határozati javaslat III. pontja első bekezdésében szereplő 15 napot 30 napra kell módosítani.³⁶
 (A határozat csatolva.)³⁷

7.) Az iparitanuló-képzés 1953–54. évi létszámtervének módosítása³⁸

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Pécsi János elvtárs: A Kohó- és Gépipari Minisztériumot kötelezze a Minisztertanács, hogy az esztergályos tanulókat augusztus 10-ig ossza el az üzemek között.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a Kohó- és Gépipari Minisztérium augusztus 10-ig vizsgálja meg és rendezze az esztergályos ipari tanulók üzemek közötti elosztását.

(A határozat csatolva.)³⁹

8.) Az 1953. III. negyedévi túlórakeretek⁴⁰

Előadó: Szász Márton elvtárs

Tisza József elvtárs: Közli, hogy a Begyűjtési Minisztérium részére megállapított túlórakeret kevés.

35 A jelentést a Minisztertanács 531120/16/1953 számú határozatával hagyta jóvá.

36 A határozati javaslat e pontja szerint a pénzügyminiszternek a nehézipari miniszterrel egyetértésben a kőolajbányászat és a kőolaj-feldolgozó ipar forgalmi adóját a határozat kiadásától számított 15 nap alatt kell megállapítania.

37 A Minisztertanács az előterjesztést 502/6/1953. számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben rögzített megjegyzésekkel jóváhagyta.

38 A nehézipar, különösen a gépgyártás növekedési ütemének csökkenése, valamint a már 1953-ban fennálló szakmunkásfelesleg szükségessé tette az ipari tanulók 1953/54. évi beiskolázási tervének jelentős csökkentését. Az előterjesztés szerint ez lehetővé teszi az iparitanuló-képzés színvonalának emelését, a zsúfoltság csökkentését az egyes tanintézetekben, illetve – a szovjet minta alapján – áttérést a másfél évig tartó tanműhelyi képzésre.

A határozati javaslat az összlétszámot 50 860 főről 41 700 főre, az elsőévesek számát 27 250 főről 18 000 főre javasolta csökkenteni. (Többek között: bányaipar 3060>2750, vasipar 20 300>12 310, építőipar 3040>2170.)

39 A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített módosítással 502/7/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

40 A túlóra-felhasználás rendezéséről a Minisztertanács és a SZOT 1.044/1952 (XI. 2.) Mt.h. szám alatt hozott együttes határozatot (MK 1952. 77. szám, november 2.). Ennek eredményeképpen – a Bánya- és Energiaügyi Minisztérium kivételével – a korábbi évekhez képest csökkent a túlórázás. A Bánya- és Energiaügyi Minisztérium viszont a II. negyedévi keretét több mint 750 ezer órával (35%) túllépte.

Az előterjesztő a kormányprogram célkitűzéseinek fokozott figyelembevételével a túlórαιgények további csökkentését kívánta elérni. Erre lehetőséget adtak a már folyamatban lévő vagy tervbe

Kiss Árpád elvtárs: Közli, hogy a Kommunális Igazgatóságok részére megállapított túlórákeret nem elegendő.

Altomáre Iván elvtárs: Bejelenti, hogy az Élelmiszeripari Minisztérium részére megállapított túlórákeret nem elegendő.

Olt Károly elvtárs: Kéri a Pénzügyminisztérium túlórákeretének felemelését.

Zsofinyec Mihály elvtárs: Kéri a Kohó- és Gépipari Minisztérium által kért túlórákeret elfogadását.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács pillanatnyilag nem tudja a kéréseket elbírálni. Javasolja, hogy a Minisztertanács 500 000 túlórákeretet biztosítson az igények kielégítésére, amelyet a Minisztertanács jóváhagyásával az Országos Tervhivatal elnöke osszon fel az érdekelt minisztériumok között.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács az OT elnökének 500 000 túlórákeretet bocsát rendelkezésére, amelynek felhasználásával biztosítsa elsősorban a Begyűjtési, Élelmiszeripari, Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium és a többi felmerült minisztériumok (könnyűipar, pénzügy, kohó- és gépipar) túlóráigényét, az 500 000 túlóra felosztását a Minisztertanács elnöke hagyja jóvá.

(A határozat csatolva.)⁴¹

vett intézkedések, amelyek a létszámigények kielégítésével vagy egyéb módon szükségtelessé tennék a túlórázás fenntartását.

A minisztériumok által az 1953. év III. negyedévére benyújtott túlóráigények ugyanakkor jelentős mértékben meghaladták az I. és II. negyedévi tényleges felhasználást. Ezt indokolta egyes területek (pl. begyűjtés, közlekedés) idényszerűen nagyobb szükséglete, de az előterjesztés szerint a minisztériumi javaslatok egy része nem vette kellőképpen figyelembe, hogy a kormány programja értelmében a dolgozók szabadidejét fokozottabb mértékben kell biztosítani. Az Országos Tervhivatal javaslata – az idényágtól eltekintve – a túlórák előző negyedévi felhasználásával szemben csökkentést tartalmazott.

Az idényágakra vonatkozóan a Minisztertanács 485/2/1953. számú határozata elrendelte, hogy az OT elnöke és a belkereskedelmi miniszter vizsgálja meg, hogy a zöldségfelvásárlás biztosításához mennyi túlóra szükséges. A felülvizsgálat alapján a zöldség- és gyümölcs felvásárlására szükséges túlóráigény kielégítését az előterjesztő túlóra-általány megállapításával javasolta biztosítani. Ebben a rendszerben a dolgozó – függetlenül a naponta ténylegesen ledolgozott túlórák számától – a részére engedélyezett óráknak megfelelő összegű pótlékolt órabért kap. A belkereskedelem területén zöldség- és gyümölcs felvásárlással foglalkozó munkavállalók részére 1953. III. negyedévében 1685 főnél napi 4 órának megfelelő általány, a IV. negyedévben 860 főnél napi 2 órának megfelelő általány fizetésének engedélyezését javasolták.

41 A Minisztertanács 502/8/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

9.) Nehéz és egészségre ártalmas munkák bérének rendezése⁴²

Előadó: Szász Márton elvtárs

Szász Márton elvtárs: A Könnyűipari Minisztérium később felmerült igényeit nem tudták reálisan felvenni a tervezetbe, ezért kéri, hogy 100 000 Ft-os keretben a nehéz és egészségre ártalmas munkák helyes bérének biztosítására adjon a Minisztertanács rendelkezési jogot a Minisztertanács Bértitkársága részére. A kért keretre fedezet van.

Zentai Ernő elvtárs: Kéri, egészítsék ki a 3. pontot úgy, hogy „... az illetékes miniszter a szakszervezet meghallgatásával...”

A 8. pont határidejét augusztus 1-re kell módosítani.

Olt Károly elvtárs: A 3/b. pont alól legyen kivétel az az eset, amikor speciális, csak egy vállalatnál előforduló esetekről van szó.

Az 5. pontban a Pénzügyminisztérium részére javasolt 1000 Ft-ot emeljék fel 3000 Ft-ra.

42 Az 1953 áprilisától kezdve több formában elkészített előterjesztés szerint a korábbi években egyes munkakörökben munkaerő-elvándorlást okozott az erősebb fizikai erőkifejtést igénylő vagy egészségre ártalmas, fázasztó körülmények között végzett munkák viszonylag alacsony bére. Az 1952-ben végrehajtott bérügyi intézkedések következtében a nehéz munkák bérezését túlnyomórészt rendezték, és munkaerő-elvándorlás már csak szórványosan fordult elő. A még fennálló hiányszágok okát az előterjesztők szervezéssel vagy a munkakörülmények megjavításával megoldhatónak tartották. Általános rendezést nem tartottak indokoltnak, de néhány munkánál pótlék engedélyezését vagy kategóriamódosítást igen. Mivel a munkakörülmények vállalatonként azonos munkák esetén is eltértek, nem központilag kívánták a rendezést megoldani, hanem úgy vélték, a minisztériumoknak egy meghatározott keretösszeget kell kapniuk, aminek a terhére engedélyezik a pótlékokat, illetve a helyi kategóriamódosításokat.

Az előterjesztő a nagy erőkifejtést igénylő, valamint az egészségre ártalmas munkát végzők részére 10%-os, míg a különösen ártalmas munkahelyeken 20%-os pótlék fizetését tartotta lehetségesnek úgy, hogy az együttesen engedélyezett pótlékok mértéke nem haladhatja meg a 20%-ot. A pótlék fizetését vagy a munkák kategóriájának módosítását az illetékes miniszter engedélyezheti esetenkénti elbírálás alapján egyes vállalatokra, illetve azok egy részére. A munkabesorolási példatárakat és a vagon- és uszályrakodási munkák munkakategóriáit az illetékes miniszter nem változtathatja meg. Az előterjesztés szerint a pótlékok fizetésére és a kategóriamódosításokra felhasználható összegeket a Minisztertanács évenként állapítja meg. Az előterjesztő 1953. évre a pótlékok fizetésére, illetve a kategóriamódosításokra havi 1 120 000 Ft-ot, éves szinten összesen 6 720 000 Ft felhasználását javasolta. Az előterjesztés pontosan tartalmazta az összeg minisztériumok szerinti bontását. A minisztériumok egy része, valamint a MÁV a minisztériumi keretösszeg 80%-át az előterjesztés mellékletében szereplő munkakörökben pótlékok fizetésére, 15%-át a mellékletben fel nem sorolt egyéb nehéz- és egészségre ártalmas munkakörökben pótlék fizetésére, 5%-át nehéz és egészségre ártalmas munkák kategóriamódosítására használhatja fel. A Közlekedésügyi Minisztérium esetében a pótlékokra és kategóriamódosításra fordítható összeg aránya 75–25% százalék, a többi minisztérium a részükre megállapított összeget mind pótlékfizetésre, mind kategóriamódosításra felhasználhatja.

Tisza József elvtárs: A Begyűjtési Minisztérium nem ért egyet a rá vonatkozó javaslat-
tal, újabb tárgyalást kér.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fo-
gadta el:

- a.) A határozati javaslat 3/a. pont első mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: A pótlék fizetését, vagy a munkák kategóriái-
nak módosítását az illetékes miniszter a szakszervezet meghallgatá-
sával engedélyezheti.⁴³
- b.) A határozati javaslat 3/b. pontját a következőképpen kell megfogal-
mazni: A munka besorolási példatárakat és a vagon- és uszályrakodá-
si munkák [munkakategóriáit] az illetékes miniszter nem változ-
tathatja meg. Kivételt képeznek azok a munkafolyamatok, amelyek
speciálisan csak egy vállalatnál fordulnak elő. Az ilyenekről, ameny-
nyiben a Bértitkárság vezetője nem emel kifogást, a miniszter saját
hatáskörében dönthet.⁴⁴
- c.) A könnyűipar területén felmerült nehéz és egészségre ártal-
mas munkák helyes bérének biztosítására az OMB részére havi
100 000 Ft keretet kell megállapítani. Ebből kell biztosítani a hatá-
rozati javaslat 5/c. pontjában szereplő Pénzügyminisztérium részére
a havi 3000 Ft-ot.
- d.) A határozati javaslat 8. pontjának határidejét augusztus 1-re kell
módosítani.⁴⁵
- e.) A Begyűjtési Minisztérium területén a prémium nehéz testi munká-
sokra való kiterjesztését vizsgálják felül.
(A határozat csatolva.)⁴⁶

10.) A lakosság 1953/54. évi kenyér- és lisztellátása⁴⁷

43 Az eredeti fogalmazásban a szakszervezet nem szerepelt.

44 Az említett pont a munkabesorolási példatárak, valamint a vagon- és uszályrakodási munkák
munkakategóriáinak megváltoztathatatlanágát mondta ki.

45 A 8. pont a határozat hatálybalépésének és a korábbi rendelkezések hatályon kívül helyezésének
eredeti időpontjául 1953. július 1-jét nevezte meg.

46 A Minisztertanács 502/9/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést a jegyző-
könyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta. A határozat az előterjesztéshez képest megemelte
a pótlékfizetésre, illetve kategóriamódosításra szánt összeget havi 1 250 000, illetve évi 7 500 000
forintra, és megváltozott a minisztériumok közötti megosztás aránya is.

47 Az előterjesztés szerint az 1953. évi gabonatermés mennyiségileg meghaladta a várt és addig szá-
mításba vett eredményeket, ezért a lakosság kenyér- és lisztellátását mind választék, mind minőség
szempontjából emelni kívánták, és a péksütemény-választékot is ki akarták szélesíteni. Javaslatuk
szerint az 1953–1954-es gazdasági év folyamán a belföldi ellátás céljaira 107 500 vagon kenyér-
gabonát, továbbá az újfajta fehérkenyér gyártásához szükséges megfelelő mennyiségű burgonyát

Előadó: Bognár József elvtárs

Bognár József elvtárs: A 2. pontban lévő kiörlési %-ot a tényleges forgalom arányában kell érteni.

2,60 Ft-os és a 4,- Ft-os kenyér csak Budapesten és a nagyobb városokban kerül forgalomba. A köménymagos kenyérnél magasabb árat javasol.

A „fekete kenyér” helyett „barna kenyér” irandó.

Nagy Józsefné elvtárs: A 3,40 Ft-os kenyér minősége nem változhat.

Bognár József elvtárs: A péksütemények árát le lehetne szállítani 10 fillérrel.

Altomáre Iván elvtárs: Meg kellene változtatni a felsorolt kenyérféleségek elnevezését.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 2. pontjában ki kell mondani, hogy a kiörlési %-ot a tényleges forgalom arányában kell megváltoztatni.
- b.) A határozati javaslat 3. pontjában szereplő kenyérfélék elnevezését meg kell változtatni.⁴⁸
- c.) A határozati javaslat 3. pont utolsó előtti sorában a zárójeles részt törölni kell.⁴⁹
- d.) A 3.) pont a. és e. pontja csak Budapestre és a nagyobb városokra vonatkozik.⁵⁰
- e.) A péksütemény árát 1 héten belül 40 fillérre kell csökkenteni.⁵¹
(A határozat csatolva.)⁵²

rendelkezésre kell bocsátani, és 1500 vagon kenyérgabonát örlési tartalékként kell kezelni. Ezen gabonamennyiség kiörlési százalékát oly módon kell megváltoztatni, hogy az örlési tartalékot nem számítva a lakosság számára 57 624 vagon kenyérlisztet és 26 577 vagon finomlisztet kell biztosítani. Az előterjesztés tartalmazta a forgalomba hozandó új kenyérfajták nevét és árát.

48 A hivatkozott pontban burgonyával kevert újfajta fehérkenyér, félbarna kenyér és formakenyér szerepelt.

49 A törlendő rész a következő volt: [köményes kenyér] „kg-ként 0,20 Ft-os felárral”.

50 A 3. pont az új kenyérfajták felsorolását és árát tartalmazta. Az a) pont alatt a burgonyával kevert újfajta fehérkenyér szerepelt 4 Ft/kg áron, az e) pontban új minőségű barna kenyérről volt szó 2,60 Ft/kg árral.

51 A határozathozatal idején a kifli ára 50 fillér volt.

52 A Minisztertanács 502/10/1953. számú nyilvános határozata az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta. A határozat 3. pontja szerint 1953. augusztus folyamán gondos előkészítés után Budapesten és a legfontosabb városokban fokozatosan a tényleges keresletnek megfelelő mennyiségben új, jó minőségű, burgonyával kevert „finom” fehér kenyeret kell forgalomba hozni 4 Ft/kg áron, valamint jó minőségű barna kenyeret 2,60 Ft/kg áron. Az új fajták mellett változatlanul fenn kell tartani a régi kenyérfajtákat. A határozat azt is megszabta, hogy a kereslet alakulásának tapasztalatait figyelembe véve a teljes kenyérforgalomból hány százalék jusson az egyes kenyérfajtákra.

4/11

11.) Az 1953. III. negyedévi devizatervek⁵³*Előadó:* Bognár József elvtárs*Olt Károly* elvtárs: A lakosság jobb ellátását célzó behozatalra 15–20 millió Dft-t kell biztosítani.*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A lakosság szükségleteit kielégítő cikkek import által történő biztosítására 15–20 millió deviza Ft-tal kell megemelni a 100 millió deviza Ft-os keretet.
- b.) A 3. oldal utolsó bekezdésében a 80 millió deviza Ft bevételi többlet helyett 120–135 [millió] deviza Ft-ot kell elérni.⁵⁴
(A határozat csatolva.)⁵⁵

4/12

12.) A Minisztertanács III. negyedévi munkaterve⁵⁶*Előadó:* Nagy Imre elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: Bejelenti, hogy több határidőt meg kell változtatni.

A vaskohászati helyzetéről szóló előterjesztést vegyük be a szeptember 15-i ülés tervébe.

Bognár József elvtárs: X/10. pontként fel kell venni a miniszterek személyes ügyköréről szóló előterjesztést.*Altomáre Iván* elvtárs: Az előzetes tárgyalásoknál kérték felvenni a sütőipar fejlesztését. Ez most hiányzik a javaslatból.*Szjártó Lajos* elvtárs: Az építőipari szakértőkről szóló anyag kimaradt.

Kéri néhány határidő megváltoztatását.

53 A Minisztertanács által jóváhagyott 1953. III. negyedévi export és import devizaterv 1 383 millió Dft bevétellel számolt, amiből 1 075 millió Dft adódott volna a szocialista országokba, 308 a tőkés országokba irányuló exportból. A behozatal esetén ez a szám 967, illetve 366 millió Dft volt. Az előterjesztő javasolta, hogy a szocialista országokból 1041 millió Dft, a tőkés országokból pedig legalább 372 millió Dft értékű áru importját biztosítsa a Minisztertanács.

54 Az előterjesztésben ez így szólt: „A IV. negyedévi tőkés import- és export devizaterv ideiglenes adatai szerint a IV. n[egyed]évben mintegy 80 M Dft bevételi többlet várható. A II. n[egyed]évről a IV. n[egyed]évre áttolódó import ellenértéke ezt a többletet fogja terhelni.”

55 A Minisztertanács 502/11/1953. számú nem nyilvános határozata az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosítással jóváhagyta.

56 Az előterjesztés a Minisztertanácsához benyújtandó előterjesztéseket nem ülésenként, hanem tematikus blokkokban foglalta össze. Ezek a következők voltak: I. A lakosság ellátásának javítása (11 tervezett előterjesztés); II. Tervkérdések (4 előterjesztés); III. Ipar (10 előterjesztés); IV. Mezőgazdaság és begyűjtés (14 tervezett előterjesztés); V. Közlekedés (7 előterjesztés); VI. Építőipar (6 előterjesztés); VII. Pénzügyi kérdések (6 előterjesztés); VIII. Munkaügyi és bérkérdések (3 tervezett előterjesztés); IX. Külkereskedelmi kérdések (3 előterjesztés); X. Államigazgatási kérdések (9 előterjesztés); XI. Szociális, kulturális kérdések (5 előterjesztés).

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Az I/6. pont határidejét augusztus 20-ra kell módosítani.⁵⁷
- b.) A II/1-2-3. pontjának határidejét augusztus 19-re kell módosítani.⁵⁸
- c.) A IV/9. pont határidejét szeptember 16-ra kell módosítani.⁵⁹
- d.) A VI/2. pont határidejét október 15-re, a 3. pont határidejét október 1-re kell módosítani.⁶⁰
- e.) X/10. pontként fel kell venni „A miniszterek személyes ügykörére fenntartott kérdések felülvizsgálása” c. előterjesztést.

Előadó: Nagy Imre,

Határidő: IX. 1.

III. 11-es pontként fel kell fenni „A vaskohászat helyzete 1953. II. félévében és az iparág 1954. évi feladataival kapcsolatos intézkedések.

Felelős: Zsofinyecz Mihály elvtárs.

Határidő: szeptember 15.

Az I/10. pontot a következőképpen kell módosítani: Az árak megállapításának, ellenőrzésének és az árszínvonal figyelésének rendszere,⁶¹ valamint

a XI. pontba 6. pontként a művészeti főiskolák oktató személyzete munkadíjának szabályozása.

Határidő: VIII. 14.

Felelős: Darvas József.

Művészeti aspirantúra létesítése.

Az építőipari szakértők megbízásának szabályozása.

Felelős: Trautmann Rezső – Szijártó Lajos elvtársak.

Határidő: október 1.

(A határozat csatolva.)⁶²

57 Az I/6. pont címe „A lakosság háztartási és egyéb közszükségleti hiánycikkkel való ellátása” volt, és eredetileg augusztus 16-i dátum alatt szerepelt.

58 Ezek a pontok a Lenin Kohászati Művek, a földalatti, illetve a Sztálin Vasmű beruházásainak felülvizsgálatára vonatkoztak, és valamennyinél augusztus 15-i határidő szerepelt.

59 Ez a pont az új begyűjtési rendszerről szóló előterjesztés volt; az eredeti dátum szeptember 10.

60 A VI/2. pont címe „Az építési költségek csökkentése” volt, szeptember 15-i határidővel. A 3. pont „Az előregyártás fejlesztése” címet viselte, és az előterjesztést szeptember 15-ig kellett volna benyújtani.

61 Az I/10. pont eredeti címe: „A fogyasztói árak megállapítása és ellenőrzésének rendszere”.

62 A Minisztertanács 502/12/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta. A határozat két szövegváltozatban készült, az egyik időrendben csoportosította a napirendi pontokat, a másik az előterjesztések tematikája szerint.

4/13a

13/a.) Szerelőipari trösztök szervezése⁶³*Előadó:* Szíjártó Lajos elvtárs*Gerő Ernő* elvtárs: Hagyjuk ki az 5. pontot.*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a határozati javaslat 5. pontját el kell hagyni.⁶⁴(A határozat csatolva.)⁶⁵

4/13b

13/b.) Kenyér- és lisztellenőrzési csoportok működésének meghosszabbítása⁶⁶*Előadó:* Bognár József elvtárs*Olt Károly* elvtárs: Kéri, hogy Bognár elvtárs egy hét múlva tegyen javaslatot a csoport költségvetésére.

63 A 3/1/1951. N. T. határozat az ipari központok megszüntetését és az építőipar szervezeti alapjául az önálló gazdasági elszámolás elvén felépülő építőipari trösztök szervezését rendelte el. A határozat szerint az országos, általános építési, valamint a munkahelyi, illetőleg a területi trösztökön kívül szakmai trösztöket is kell szervezni azokra a speciális szerelőipari munkákra, amelyeket az építési trösztökön belüli szak-, illetve szerelőipari részlegek vagy vállalatok szakszerűen elvégezni nem tudnak. Az Építésügyi Minisztérium irányítása alá tartozó építőipari szervezet korszerű átalakítása, a trösztösítés 1952 végére lényegében befejeződött. A területi trösztök is rendelkeznek szerelőipari vállalatokkal, ezért az előterjesztés szerint időszerűvé vált a szerelőipari trösztök szervezése. Az előterjesztő a szerelőipari központok megszüntetését azzal indokolta, hogy a megnövekedett építőipari feladatokkal együtt jelentkező nagyszámú szerelőipari munkát az ipari központok nem tudták megfelelően irányítani. A trösztök szervezésével összefüggésben kisebb vállalati átszervezéseket és egy új vállalat szervezését tartotta szükségesnek. Az Építésügyi Minisztérium a Szerelőipari Igazgatóság felügyelete alatt működő Épületszerelő Ipari Központ és az Épületvillanyszerelő Ipari Központ megszüntetését és az előbbi helyett két szerelőipari tröszt, az utóbbi helyett egy villanyszerelő tröszt szervezését javasolta a Minisztertanácsnak. Az előterjesztés felsorolta a trösztök-höz tartozó szerelőipari, épületszerelő, házszerelő, vízvezeték- és fűtészserelő, villanyszerelő, felvonószerelő és segédipari vállalatokat, meghatározta székhelyüket és bérkategóriájukat.

64 A kihagyott 5. pont így hangzott: „Az építésügyi miniszter a trösztök alapítási költségeit az 1953. évi költségvetésben engedélyezett 30-30 000, összesen 90 000 Ft összegből fedezze. A Segédipari Vállalat alapítási költségei fedezetéről is az építésügyi miniszter gondoskodikjék.

A trösztök szervezésével kapcsolatban szükséges beszerzési jellegű beruházások 340 000 Ft költségét, valamint a 3) alatt szervezett tröszt elhelyezésével kapcsolatban felmerülő 300 000 Ft építési költséget az Építésügyi Minisztérium részére engedélyezett beruházási keretből kell fedezni.”

65 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosítással 502/13/1953. számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

66 A kenyér- és lisztellátás zavartalansága, a fokozott ellenőrzés megvalósítása, valamint a jó áruelosztás és helyes terítés elősegítésére 1953 februárjában megyei és budapesti kenyér- és lisztellenőrzési csoportokat állítottak fel ideiglenes jelleggel, megyénként 2-3, összesen 52 fővel. Működésüket eredetileg 1953. július 31-ig akarták fenntartani, de az előterjesztők szükségesnek tartották a megyék munkájának folyamatos ellenőrzését és a csoportok működésének meghosszabbítását 1954. július 31-ig.

Gerő Ernő elvtárs: Hosszabbítsák meg a csoport működési idejét december 31-ig.
Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslatot úgy kell megszövegezni, hogy abban hivatkozás történjen arra a minisztertanácsi határozatra, amely a kenyér- és lisztellenőrzési csoportokat felállította, és ki kell mondani, hogy ennek a csoportnak működését a Minisztertanács 1953. december 31-ig meghosszabbítja.⁶⁷
- b.) Utasítja a bel- és külkereskedelmi minisztert, hogy egy héten belül terjessze a Minisztertanács elé ennek a csoportnak a költségvetését.⁶⁸
 (A határozat csatolva.)⁶⁹

13/c.) A Kereskedelmi Kamara mellett szervezett választott bírósági eljárások szabályainak módosítása⁷⁰

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A c. és f. pontokat jogi szempontból tisztázni kell az Igazságügy-minisztériummal, illetve az ügyészséggel.

A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a c. és f. pontokat jogi szempontból az Igazságügy-minisztérium vizsgálja felül.⁷¹

(A határozat csatolva.)⁷²

67 A csoportok felállításáról a belkereskedelmi miniszter és a belügyminiszter 1953. február 12-i együttes utasítása rendelkezett.

68 Ilyen témájú napirendet a Minisztertanács nem tárgyalta.

69 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 502/14/1953. számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

70 A Magyar Kereskedelmi Kamara mellett szervezett választottbíróság régi polgári perrendtartáson alapuló szabályzatát és a kamarai egyeztető eljárás szabályait a 27/1951. (VII. 4.) KkM. számú rendelet (MK 1951. 101. szám, július 4.) hagyta jóvá. Időközben az Országgyűlés új polgári perrendtartást alkotott (1952. évi III. törvény), amely 1953. január 1-jén lépett hatályba, ezért a Kamarai Választottbíróság szabályzatát is át kellett alakítani. Az előterjesztő felhatalmazást kért a bel- és külkereskedelmi miniszter számára, hogy a Választottbíróság eljárási szabályait a *Magyar Közlöny*-ben közzéteendő miniszteri rendelettel módosítsa, és meghatározta a módosítás alapelveit.

71 Az említett pontok a határozati javaslat 3. pontjában szerepeltek, amely biztosítani akarta, hogy a választottbíróság a peres fél vagy választott bírójának rosszhiszemű – a bíróság megalakulását és munkáját gátló – magatartása ellenére is összeülhessen és eredményesen működhessen. A c. pont ennek érdekében úgy rendelkezett, hogy ha az alperes a keresetre a megszabott idő alatt nem nyilatkozott, akkor a felperes által megnevezett választottbíró határozzon egyesbíróként. Az f. pont szerint „ne csak az egyik, hanem mindkét félnek a tárgyalásról való együttes, de igazolatlan elmaradása esetén is joga legyen a Választottbíróságnak arra, hogy tárgyaljon és határozzon”.

72 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített megjegyzéssel 502/15/1953. számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta, és megadta a felhatalmazást a bel- és külkereskedelmi

4/13d

13/d.) Az Ügyvédi Nyugdíjintézet átvétele⁷³*Előadó:* Olt Károly elvtárs

Olt Károly elvtárs: A 45 Ft-ot el kell törölni, és ennyivel a kamarai díjat kell növelni. Ennek eredményeképpen csökkenteni lehet a Jogász Szövetség és az Ügyvédi Kamara támogatását.

Gerő Ernő elvtárs: Kéri, hogy a határozat ne kerüljön nyilvánosságra.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozatot nem kell nyilvánosságra hozni.⁷⁴
- b.) A rendelet 2. §-ában kijelölt bizottság a kamarai díjak problémáját vizsgálja felül,⁷⁵ és amennyiben komolyabb észrevételek vannak, hozza a Minisztertanács elé. Ez a bizottság vizsgálja meg, hogy januárban miképpen hajtották végre az ügyvédi elbocsájtásokat. (A határozat csatolva.)⁷⁶

4/13e

13/e.) Egyes személyek nemzetgondozási ügye.⁷⁷

miniszternek az előterjesztésben kijelölt módosítások rendeletben történő közzétételére. 1/1953 (VIII.28.) B.K.M. számú miniszteri rendelet. MK 1953. 41. szám, augusztus 28.

73 A külön törvénnyel (1908: XL. tc. és 1934:XXIII. tc.) létesített Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézet 220 rokkant ügyvéd részére folyósított havi 180–220 Ft és 951 özvegy és árva részére havi 30–100 Ft ellátást. Jövedelmét a kamarai lajstromba bejegyzett gyakorlatot folytató ügyvédek havi 45 forintos járuléka képezte. Ez nem fedezte a kiadásokat, így a Nyugdíjintézet csak a segélyezettek körének önkényes szűkítésével tudta kötelezettségét teljesíteni. A még aktív ügyvédek jelentős része vállalatnál dolgozott, így a kötelező társadalombiztosítás keretébe tartozott. Az ügyvédi munkaközösséghez tartozók társadalombiztosítási ellátására az igazságügy-miniszter külön javaslatot dolgozott volna ki. Az előterjesztő a Nyugdíjintézet addigi formában történő fenntartását nem tartotta célszerűnek, ezért augusztus 1-jei hatállyal megszüntetését javasolta. Azokat, akik 1953. január 1-jétől segélyben részesültek, és az addigi szabályok szerint a jövőben segélyezésre jogosulttá válnak, valamint hozzátartozóikat addigi ellátásuk összegével megegyezően az állam terhére rendszeres segélyben kell részesíteni. Ennek pénzügyi szükséglete 1953 végéig 1 millió Ft, 1954. évre 2,5 millió Ft.

74 Ez azt jelentette, hogy a kiadni tervezett rendelet helyett a Minisztertanács határozatban rendelkezett a megszüntetésről.

75 A tervezet 2. §-a a segélyigények elbírálására 3 tagú bizottság létesítését javasolta, amelynek elnöke a pénzügyminiszter delegáltja, 2 tagja az igazságügy-miniszter és az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottságának kiküldötte.

76 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításoknak megfelelően 502/16/1953. számú határozatával jóváhagyta. A határozat végrehajtásáról és kiegészítéséről 531231/24/1953 szám alatt rendelkeztek.

77 Az előterjesztő a nyugdíjtörvény 36. §-ának (1) bekezdése értelmében – az Országos Nemzeti Gondozó Bizottság javaslata alapján – 91 munkásmozgalmi múltú személy, illetve hozzátartozója

Előadó: Olt Károly elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁷⁸

13/f.) Pécsvidéki bányamunkások lakásainak ármegállapítása⁷⁹

Előadó: Olt Károly elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁸⁰

13/g.) Izraelita otthonok átvétele⁸¹

Előadó: Gerő Ernő elvtárs

nemzetgazdálkodási járadékának felemelését, 24 személy nemzetgazdálkodási járadékának megszüntetését és helyette azonos összegű szociális nyugdíj megállapítását, illetve 32 személy jogosulatlanul ítélt járadékának megszüntetését indítványozta.

78 A Minisztertanács 502/17/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

79 A pécsvidéki bányászok 1947-ben 248 tagú lakásépítő szövetkezetet alapítottak. Egy-egy szövetkezeti tag 250 négyzetögl juttatott telket kapott, és a szervezéskor azt ígérték, hogy erre a telekre 16-17 000 Ft-ért kétszobás családi házat építenek a számukra. Összesen 68 ház épült fel. Az előterjesztés megállapította, hogy a szervezés téves ár kalkuláció alapján történt, az Építésügyi Minisztérium megállapítása szerint ezeknek a házaknak a felépítése mintegy 49 500 Ft-ból lett volna biztosítható. Az építkezés lebonyolításánál sok visszaélés történt, a tényleges építési költségek átlagosan mintegy 65 000 Ft-ra emelkedtek. A szövetkezeti tagok a szerintük túl magas törlesztőrészeket általában nem fizették. Az előterjesztő szükségesnek tartotta a szövetkezeti házak vételárának végleges rendezését és a törlesztőrészek fizetésének biztosítását. Méltányosnak azt tartotta volna, ha a szövetkezeti tagok egy-egy házáért átlagosan 30 000 Ft-ot fizetnek. Ennek elfogadása esetén az építkezésre rendelkezésre bocsátott összegből 2 040 000 Ft megtérült volna, a 2 468 000 Ft különbözetet pedig törölni javasolta. A vételárát a határozati javaslat szerint 1953. augusztus 1-jétől kezdve 30 év alatt kell törleszteni, évi 1%-os kamattal. Aki ezt nem fogadja el, attól a telekjuttatást meg kell vonni, a házat állami tulajdonba venni, és a ház tulajdonosa terhére lakbért megállapítani.

80 A Minisztertanács 502/18/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

81 Az előterjesztő javasolta, hogy a Magyar Izraeliták Országos Irodája kezelésében lévő szociális otthonokat és a segélyezéssel kapcsolatos feladatokat 1953. július 1-jei hatállyal a Belügyminisztérium vegye át. Az Iroda kezelésében 34 szociális otthon volt, 2032 férőhellyel. Az ortodox és a gyógyíthatatlan betegek otthona továbbra is a Magyar Izraeliták Országos Irodájának kezelésében maradt. Az átvett otthonok fenntartási költségeit a helyi tanácsok kezelésében lévő szociális otthonokra érvényes normák szerint tervezték meg, ami az egy főre jutó évi 5000 Ft figyelembevételével – a felújítási költségeken kívül – fél évre 5 080 000 Ft-ot tett ki, ezt különböző intézkedésekkel (a nyugdíjas gondozottak, illetve a fizetőképes hozzátartozók hozzájárulásra kötelezésével) 4 000 000 Ft-ra kívánták csökkenteni. A szociális segélyezésben részesülők száma 8800 fő volt; ellátásuk havonta 1 068 000 Ft, 1953. július 1-jétől december 31-ig 8 000 000 Ft kiadást igényelt. A segélyezések ügyét felül kívánták vizsgálni, azzal a szándékkal, hogy felére csökkenjen a segélyezettettek száma.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁸²
(A határozat csatolva.)

4/13h

13/h.) Katonai szolgálatot teljesítők gyermekei után óvodákban fizetendő költség-térítés⁸³

Előadó: Erdey-Grúz Tibor elvtárs

Erdey-Grúz Tibor elvtárs: A határozati javaslatot javasolja megváltoztatni úgy, hogy az 1. bekezdésben értelemszerűen át kell javítani, hogy a kedvezmény az összes napközi otthonokra vonatkozik.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat első bekezdését úgy kell megfogalmazni, hogy a kedvezmény az összes napközire vonatkozzon.⁸⁴
- b.) A 2. bekezdésben szereplő zárójeles részt törölni kell.⁸⁵
(A határozat csatolva.)⁸⁶

4/13i

13/i.) Gazdasági és Műszaki Akadémia megszüntetése⁸⁷

Előadó: Erdey-Grúz Tibor elvtárs

82 A Minisztertanács 502/19/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta, de a térítések változásáról nem rendelkezett.

83 A Népgazdasági Tanács 453/1952. N. T. számú határozata 3 Ft átlagos térítési díjat állapított meg a budapesti és ipari körzeti területi napköziotthonos óvodák étkeztetésével kapcsolatban. Az előterjesztő azt javasolta, hogy az 1953. őszén bevonuló sorkötelesek gyermekei után, amennyiben a család állami segélyben részesül (a feleség munkaképtelen), napközi otthonos óvodában térítési díjat ne kelljen fizetni. A legalacsonyabb térítési díjat javasolta az előterjesztés azon sorkötelesek gyermekei után, akiknek a felesége dolgozik, de gyermekeik száma kettő vagy több.

84 A határozatban felsorolták a napközi otthonokat, a napközi otthonos óvodákat, a nyári napközi otthonokat.

85 A törésre javasolt szöveg így szólt: [A napközi otthonra megállapított legalacsonyabb térítési díjat] „városokban és ipari körzetekben 2 Ft, egyéb helyeken 1,20 Ft” [kell fizetni].

86 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 502/20/1953. számú határozatával jóváhagyta.

87 Az 1949. évi XIX. törvénnyel létrehozott Gazdasági és Műszak Akadémia az előterjesztés szerint azt a célt szolgálta, hogy rövidített tanulmányi idővel politikailag képzett, megfelelő szakmai ismerettel rendelkező vezetőket képezzen a népgazdaság irányító munkaköreire. A felsőoktatás fejlődése lehetővé tette, hogy az egyetemek az 1953/54. tanévtől kezdődően ellássák ezt a feladatot, ezért a Gazdasági és Műszaki Akadémia további működésére már nem volt szükség. Az előterjesztés a napközi tagozatú képzést 1953. szeptember 30-i, a levelező tagozatot 1954. december 31-i időponttal javasolta megszüntetni. Egyidejűleg gondoskodni kell arról, hogy a megszűnés időpontjáig nem végző – egyetemi továbbtanulásra alkalmas – hallgatók egyetemekre vagy főiskolákra nyerjenek felvételt.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁸⁸

13/j.) A legfőbb ügyész-helyettesi állás betöltése⁸⁹

Előadó: Czákó Kálmán elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁹⁰

13/k.) Új üzembe áthelyezett dolgozók bérrendezése⁹¹

Előadó: Szász Márton elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁹²

13/l.) Tehergépkocsi-vezetők premizálása⁹³

88 A Minisztertanács a javaslatot jóváhagyta, és előterjesztést tett az Elnöki Tanácsnak az Akadémia megszüntetésére. 1953. évi 15. tvr. MK 1953. 37. szám, augusztus 9.

89 A legfőbb ügyész javasolta, hogy a Minisztertanács a terjessze elő az Elnöki Tanácsnak Dr. Götz János, az Igazságügy-minisztérium Büntetőjogi Osztálya vezetőjének kinevezését a legfőbb ügyész helyettesévé.

90 A Minisztertanács előterjesztése alapján az Elnöki Tanács augusztus 5-i határozatával Dr. Götz Jánost kinevezte. MK 1953. 37. szám, augusztus 9. I. Főrész. Személyi rész.

91 A 33/1951. (I. 31.) M.T. számú rendelet (MK 1951. 17–18. szám, január 31.) 35. §-ának rendelkezései szerint a népgazdasági érdekből áthelyezett dolgozót 6 hónapig különélési díj illette meg, ha részére az új munkahelyen lakást biztosítani nem lehetett. Az újonnan létesített üzemeknél (ipar-telepeknél) a lakások lassabban épültek, mint az üzemek, az áthelyezett dolgozók lakásának biztosítása nehézségekbe ütközött. Annak érdekében, hogy az áthelyezettek ne kerüljenek hátrányos helyzetbe, indokoltnak tartották a különélési díjak 6 hónapon túli fizetését. Erre való tekintettel a Népgazdasági Tanács az 50/4/1952. N. T. határozattal lehetővé tette, hogy 1952. december 31-ig az ún. I. és II. csoportba tartozó iparágakban létesített új üzemek (különlegesen nagy létesítmények) nős dolgozói részére a különélési díj folyósítását 6 hónappal meghosszabbíthassák. Mivel a lakáshiány nem enyhült, az előterjesztők 1953-ra is szükségesnek tartották hasonló engedményt tenni. A javaslat úgy szólt, hogy az I. és II. csoportba tartozó iparágakban létesített üzemek azon nős dolgozói részére, akik lakás hiányában új munkahelyükre nem tudnak átköltözni, és részükre már kiküldetési díj nem folyósítható, költségtérítés engedélyezhető. A költségtérítés azonban a napi 12 Ft-ot nem haladhatja meg, és legfeljebb 6 hónapra engedélyezhető, de 1953. december 31-én túl már nem. A költségtérítés fedezetére a pénzügyminiszter állapított meg keretet az érintett miniszterek számára. Az illetékes miniszterek 1953. augusztus 15-ig tesznek javaslatot – a várható létszám feltüntetésével – a pénzügyminiszternek az 1953. évi költségkeretre.

92 A Minisztertanács az előterjesztést jóváhagyta. 2.052/17/1953 Mt.h. számú határozat. HT 1953. 18. szám, augusztus 8.

93 A gépkocsivezetők munkafeltételeit szabályozó 83/1951 (IV. 1.) M. T. számú rendelet (MK 1951. 55. szám, április 1.) 8. § (2) bekezdése értelmében a tehergépkocsi-vezetők nem kaphattak a gép-

Előadó: Bebrits Lajos elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁹⁴

4/13m

13/m.) Tudományos munkakörben adható pótszabadság⁹⁵

Előadó: Szász Márton elvtárs

Erdey-Grúz Tibor elvtárs: Javasolja az 1. pont 3. sorába bevenni, ahol a tudományos kutatóintézetek dolgozóiról van szó: „egyetemek, főiskolák és egyéb intézményekben, tudományosan dolgozó, de oktató munkát nem végző dolgozókra...”

Jánosi Ferenc elvtárs: Javasolja, a határozat vonatkozzék a muzeológusokra is.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a határozati javaslat 1. pontjába be kell venni az ipari kutatóintézetek után „... valamint az egyetemeken, főiskolákon és egyéb intézményeknél tudományos dolgozó, de oktatási munkát nem végző...”

kocsi-kihasználás növeléséért és az üzemanyag megtakarításáért egyidejűleg prémiumot. Ez akadályozta az akkor megindult kocsi-kihasználási, ún. Ribakov-mozgalmat. A mozgalom minél szélesebb körű kibontakoztatása érdekében szükségesnek tartották e rendelkezés hatályon kívül helyezését. A Minisztertanács Bértitkarsága a rendelet módosítását még nem tartotta időszerűnek, ezért az előterjesztő javasolta, hogy a Minisztertanács felhatalmazása alapján néhány vállalatnál a rendelkezéstől eltérő premizálást vezessék be. Indítványozta, hogy 1953. augusztus 1. és október 30. között a közlekedés- és postaügyi miniszter által kijelölendő 5 teherautó-fuvarozási vállalatnál a rendelet 8. §-át az alábbi eltérésekkel lehessen alkalmazni: a) az üzemanyagköltség csökkentését nemcsak a személygépkocsiknál, hanem a tehergépkocsiknál is ki lehet tűzni premizálás alapjául: az üzemanyagköltség csökkentése és a kilométerek számának, valamint az elszállított áru mennyiségének növelése premizálás alapjául együttesen is kitzúthetők. Az eredményekről a miniszter 1953. november 15-ig tesz jelentést a Minisztertanács Bértitkarságának vezetője útján a Minisztertanácshoz, és előterjesztést tehet a rendelet módosítására.

94 A Minisztertanács 502/24/1953. számú határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

95 A tudományos munkakörben dolgozó, de oktatási tevékenységet nem végző alkalmazottak pótszabadságát 1951-ben szabályozta az OMB. A szabályozást követően a kutatóintézeti állások és a tudományos fokozatok szabályozásáról szóló 1951. évi 26. tvr. két-két kutatói munkakör összevonásával „tudományos munkatárs” és „tudományos segédmunkatárs” elnevezésű állásokat szervezett. A két régi munkakörben dolgozók korábban eltérő mértékű pótszabadsággal rendelkeztek; az új helyzet a pótszabadságok kiadásánál nehézséget okozott. A rendezés 649 dolgozót érintett, 2859 munkanap többletszabadságot eredményezett, évi 220 000 Ft költségkihatással. Az előterjesztő azt javasolta, hogy kutatóintézetekben és ipari kutatóintézetekben tudományos munkakörben dolgozó, de nem oktató alkalmazottak számára a pótszabadságot az alábbiak szerint állapítsák meg: intézeti igazgató 18, intézeti ig. helyettes 18, tudományos osztályvezető 12, tudományos munkatárs osztályvezető-helyettesi beosztásban 12 nap, tudományos munkatárs 12, tudományos segédmunkatárs 6 nap.

A határozati javaslatba fel kell venni a muzeológusokat is.
(A határozat csatolva.)⁹⁶

13/n.) Hamvas H. Sándor részére kivételes nyugdíj megállapítása⁹⁷

Előadó: Jánosi Ferenc elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(A határozat csatolva.)⁹⁸

4/13n

13/o.) Magyar–csehszlovák szállítmányozási szerződés jóváhagyása⁹⁹

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(A határozat csatolva.)¹⁰⁰

4/13o

13/p.) Felhatalmazás a magyar–argentín kereskedelmi tárgyalásokra¹⁰¹

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(A határozat csatolva.)¹⁰²

4/13p

96 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosítási javaslatot mellőzve 2.053/18/1953 Mt.h. számú határozatával jóváhagyta. HT 1953. 18. szám, augusztus 8.

97 Az 1950. évi október 20-án hozott minisztertanácsi határozat lehetővé tette legfeljebb 50 kiváló és a „néphez hű”, betegsége vagy kora miatt csökkent munkaképességű, illetve munkaképtelen író és művész részére maximálisan 2000 Ft nyugdíj megállapítását. A határozat alapján már 34 személy részesült nyugdíjban. Az előterjesztő javasolta, hogy Hamvas H. Sándor újságíró, az *Építők Lapja* munkatársa számára munkaszolgalmi érdemei alapján havi 1000 Ft kivételes nyugdíjat állapítsanak meg.

98 A Minisztertanács 502/26/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

99 A Minisztertanács 494/14/1953. számú határozata értelmében a magyar kormány meghatalmazottai 1953. június 11–18 között tárgyalásokat folytattak Prágában az árucserével és az áruk tranzitálásával összefüggő kérdések szabályozásáról és a szállítmányozási, valamint az egyes fuvarozási teljesítések kiegyenlítéséről. A két kormány tárgyalóküldöttsége 1953. június 18-án megállapodást írt alá. Az előterjesztő javasolta, hogy a Minisztertanács ezt a megállapodást hagyja jóvá.

100 A Minisztertanács 502/27/1953. számú határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

101 A Minisztertanács 1952 májusában felhatalmazta Nyerges János minisztériumi főosztályvezető-helyettest a magyar–argentín kereskedelmi tárgyalások vezetésére és a megállapodás aláírására. Az argentín fél halogató magatartása miatt a tárgyalások 1952 folyamán nem fejeződtek be, Nyerges is visszatért Budapestre. A külkereskedelmi kirendeltség által folytatott tárgyalások a lezáráshoz közeledtek, ezért szükség volt új felhatalmazásra. Az előterjesztő javasolta, hogy Szabó Imrét, Magyarország Buenos Aires-i követét hatalmazzák fel a magyar–argentín kereskedelmi szerződésről és fizetési megállapodásról szóló tárgyalások vezetésére és a megállapodás aláírására.

102 A Minisztertanács 502/28/1953. számon hozott nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

4/13r

13/r.) A Sztálin Akadémia és a Honvéd Akadémia főiskolává minősítése¹⁰³*Előadó:* Bata István elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.(A határozat csatolva.)¹⁰⁴

4/13s

13/s.) dr. Zábó János kinevezése, Vajk Artúr felmentése¹⁰⁵*Előadó:* Hidas István elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.(A határozat csatolva.)¹⁰⁶

4/13t

13/t.) Sztankovics Imre külföldi kihelyezése¹⁰⁷*Előadó:* Boldoczki János elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.(A határozat csatolva.)¹⁰⁸

4/13u

13/u.) Fenyvessy Béla kitüntetése¹⁰⁹*Előadó:* Nagy Imre elvtárs*Gerő Ernő* elvtárs: Meg kell mondani, hogy milyen munkáért kapja.

103 Miután Magyarországon a gazdasági, politikai és kulturális életben magasabb vezetői beosztást betöltőket egyetemeken és főiskolákon képzik, indokolt, hogy a Magyar Néphadseregben a magasabb beosztásra kinevezendő parancsnokok és politikai munkatársak kiképzése is főiskolai szinten történjen. Ebből kiindulva az előterjesztő a Honvéd Akadémia és a Sztálin Akadémia főiskolává minősítésére tett javaslatot. A főiskolai képzés időtartama 3 év, de a Sztálin Akadémián átmenetileg 2 éves tanfolyam is működhet. Az általános műveltség terén mindkét akadémián biztosítani kell a szakértetségis tanfolyamoknak megfelelő tudást, 1955 őszétől pedig csak középiskolai végzettséggel vehetők fel új hallgatók. Az átminősítéssel kapcsolatos szervezeti intézkedéseket az oktatási miniszter és a honvédelmi miniszter közösen hajtják végre.

104 A Minisztertanács az előterjesztést 2.051/19/1953.Mt.h. számú határozatával jóváhagyta. HT 1953. 18. szám, augusztus 8.

105 A nehézipari miniszter előterjesztést tett Vajk Artúrnak, a Bányászati Kutató Intézet igazgatójának felmentésére és Zábó Jánosnak, a Középdunántúli Szénbányászati Tröszt főmérnökének kinevezésére az Intézet igazgatójává.

106 A Minisztertanács 502/30/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

107 A külügyminiszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte, hogy Sztankovics Imrét, aki 1953-ban fejezte be tanulmányait a Külügyi Akadémián, attasé beosztásban a bukaresti követség kolozsvári útlevelehivatalához kihelyezhesse.

108 A Minisztertanács 502/31/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

109 Az MTA főtikára javasolta, hogy a Minisztertanács tegyen előterjesztést az Elnöki Tanácsnak Fenyvessy Béla nyugalmazott egyetemi tanár, az orvostudományok doktora kitüntetésére a Munka Érdemrenddel 80. születésnapja alkalmából, munkásságának elismerésül.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)¹¹⁰

13/v.) Az 1953. évben még hátralévő államkölcson-sorsolások lebonyolítása¹¹¹

Előadó: Olt Károly elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)¹¹²

13/z.) A Belügyminisztérium Kollégiuma tagjainak kinevezése¹¹³

Előadó: Gerő Ernő elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)¹¹⁴

13/x.) A közlekedési eszközöket karbantartó munkások bérének rendezése¹¹⁵

110 Az Elnöki Tanács augusztus 6-án döntött az adományozásról. MK 1953. 38. szám, augusztus 13. I. Főrés. Személyi rész.

111 A Minisztertanács 479/5/1953. számú határozata szerint 1953-ban még 4 államkölcson-sorsolást kellett lebonyolítani. Mivel 1953 őszén új államkölcson kibocsátását tervezték, az előterjesztő javasolta, hogy az Ötéves Tervkölcson 7. sorsolását hozzák előre augusztusra, amivel összefüggésben a többi sorsolás időpontja is megváltozik. Az Ötéves Tervkölcson 7. sorsolása időpontjául a korábbi október 1. helyett augusztus 20-23-át, a Második Békekölcson 3. sorsolása időpontjául november 1. helyett szeptember 17–20-át (Salgótarján helyett Csepelen) javasolta. A Békekölcson 5. sorsolására december 1. helyett november 26–29-én változatlanul Szegeden kerül sor. Végül a Harmadik Békekölcson 1. sorsolását 1954. január 1. helyett 1953. december 27-én (Budapest helyett Salgótarjánban) javasolta megtartani.

112 A Minisztertanács 502/33/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

113 Gerő Ernő belügyminiszter a BM Kollégiuma tagjának Ács Ferenc áv. ezredest, Valencsák János áv. ezredest, Berecz Béla áv. vezérőrnagyot, Kucsera László áv. alezredest, Gazdik Gyula áv. alezredest, Balázi Béla áv. őrnagyot és Pócze Tibor r. vezérőrnagyot javasolta.

114 A Minisztertanács 502/34/1953. számú nem nyilvános határozatával a Gerő Ernő által javasoltakon kívül a BM Kollégium tagjává kinevezte Piros László áv. vezérőrnagyot, Györe József miniszterhelyettest és Dékán István áv. ezredest is.

115 A közlekedési eszközöket karbantartó munkások bérezése a többi vasipari munkáéhoz képest elmaradt; átlagos órabérük 3,90 Ft volt, míg a más helyen hasonló munkát végzőké 5,40 Ft. Ennek következtében a karbantartási munkákra a vállalatok nem kaptak megfelelő munkást. A feszültség megszüntetésére a közlekedési eszközöket karbantartó munkásokra külön – a 149/12/1952. N. T. számú határozat szerinti karbantartó I. és II. bértarifával megegyező – bértarifát javasoltak bevezetni. Ezzel a dolgozók alapbére időbéreseknél 12,6%-kal, időbér prémiumosoknál 25%-kal emelkedik. Az előterjesztő ezzel egyidejűleg az indokolatlanul magas és nem ösztönző prémiumfeladatok is javasolta megváltoztatni, és a dolgozók személyi besorolásának felülvizsgálatát is szükségesnek tartotta. A rendezés, amely a villamoskocsik, autóbuszok, taxik, tehergépkocsik és repülőgépek kar-

Előadó: Bebrits Lajos elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)¹¹⁶

4/13y

13/y. A kisiparosok ipargyakorlása¹¹⁷

Előadó: Kiss Árpád elvtárs

Kiss Árpád elvtárs: Ki kell mondani, hogy a kisiparos az iparendélyt csak a végrehajtó bizottság beleegyezésével adhatja vissza.

A kisiparos halála után házastársa folytathatja a kisipart.

Gerő Ernő elvtárs: Világosan meg kell mondani, hogy a kisiparos három alkalmazottat tarthat.

A Központi Statisztikai Hivatal elnöke negyedévenként értesítse az illetékes minisztereket, hogy hány iparendélyt adtak ki a főfelügyelete alatt álló szakterületen.

Erdei Ferenc elvtárs: Az utolsó lapon, a 3. §. (2) bekezdésében lévő szám ne legyen benne a rendeletben.

Kiss Árpád elvtárs: A sütőipart is fel kell venni a kisipari formában üzhető iparok közé.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A 2. §-ba fel kell venni a sütő kisiparosokat.
- b.) A 10. §. 2. bekezdésében világosan meg kell mondani, hogy a kisiparos legfeljebb 3 alkalmazottat tarthat.
- c.) A 18. §-ban hivatkozni kell a 10. §. 2. bekezdésére.
- d.) A Minisztertanács utasítja a KSH-t, hogy negyedévenként értesítse a minisztereket, hogy az iparágba hány iparendélyt adtak ki.
(A határozat csatolva.)¹¹⁸

bantartásával foglalkozó szak- és segéd munkásokat, összesen 4066 személyt érint, az alapbéremelés ellenére – a prémiumok és személyi besorolások felülvizsgálata folytán – azonos teljesítmény esetén kb. 300 dolgozó esetében 10-15%-os keresetsökkenéssel járt volna. Az előterjesztő 3 – a), b) és c) – bértarifa bevezetését javasolta egyidejűleg az új prémiummutatók megállapításával, úgy, hogy az 1952. júniusi, decemberi és az 1953. januári hónapok teljesítményéért 7% prémium legyen fizethető. A közlekedésügyi miniszternek felül kell vizsgálnia a közlekedési eszközöket karbantartó munkások személyi besorolását, és az indokolatlanul magas besorolásokat meg kell változtatni.

116 A Minisztertanács 502/35/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

117 A könnyűipari miniszter az új kormányprogramból kiindulva olyan törvény megalkotását tartotta szükségesnek, amely falun könnyebbé és gyorsabbá teszi az iparjogosítványok kiadását, ugyanakkor cél volt az is, hogy új iparjogosítványt csak olyan szakmákban lehessen kiadni, amelyekben a magánkisipari tevékenység megfelel a népgazdaság érdekeinek. Az előterjesztő javasolta a csatolt törvényerejű rendelet tervezetének elfogadását és felterjesztését az Elnöki Tanácshoz. A tervezetet lásd a Mellékletben (6/a).

118 A Minisztertanács a törvényerejű rendelet tervezetét a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta és felterjesztette az Elnöki Tanácshoz. Az 1953. évi 14. tvr. A kisiparosok ipargyakor-

Napirenden kívül:

1.) A szénbányászat 1953. évi tervének módosítása¹¹⁹

4/nk/1

Előadó: Hidas István elvtárs

Szójártó Lajos elvtárs: A 6. pontban lévő gépátadás nincs kitárgyalva, és nem látszik megvalósíthatónak.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosítással fogadta el:

a.) A határozati javaslat II/6. pontját ki kell vizsgálni, miképpen lehet a szénbányászat részére a pontban felsorolt gépeket biztosítani.¹²⁰

(A határozat csatolva.)¹²¹

2.) Széntakarékossági bizottság létesítése¹²²

4/nk/2

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a bizottság tagjai közé fel kell venni Halász elvtársat is a BKM [Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium]-ból.

(A határozat csatolva.)¹²³

lásáról. MK 1953. 37. szám, augusztus 9. Egyidejűleg elfogadta 502/36/1953 számú nem nyilvános határozatát mint a törvényerejű rendelet végrehajtási utasítását. Lásd a Mellékletben (6/b).

119 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (7/a).

120 Az előterjesztők azt javasolták, hogy az oroszlanói külfejtés kapacitásának emelésére az építésügyi miniszter 1953. augusztus 1-jéig adjon át a szénbányászat részére 2 db MC 1,5 m³-es és 2 db 2,5 m³-es elektromos baggert, valamint 2 db Sztálinyec traktorra szerelt buldózert.

121 A Minisztertanács 502/nk/1/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta. Lásd a Mellékletben (7/b).

122 Az 1953. évi tervezethez képest kb. 550 000 ezer tonnával kevesebb szén kitermelése várható. Az előterjesztő javasolta, hogy az 1953. II. félévi széntermelés és a szénigények összehangolásához szükséges intézkedések kidolgozására széntakarékossági kormánybizottságot hozzanak létre. A bizottság vezetőjének Perédi Károlyt, az OT elnökhelyettesét, tagjainak Czottner Sándort, a nehézipari miniszter első helyettesét, Prieszol József közlekedés- és postaügyi miniszterhelyettesét, Komjáthy Lászlót, a vaskohászati igazgatóság vezetőjét, Babos Zoltán élelmiszeripari miniszterhelyettesét, Földi László könnyűipari miniszterhelyettesét és Cseri Lászlót, a Nehézipari Minisztérium energiagazdálkodási főosztályának vezetőjét javasolták. A bizottság feladata a megtakarítandó szénmennyiség meghatározása és új szénellátási javaslat, valamint a széntakarékossági program végrehajtását biztosító intézkedések kidolgozása, az MT által elrendeltek végrehajtásának ellenőrzése. Az előterjesztés szerint javaslataikat augusztus 14-ig kell a Minisztertanács elé terjeszteni.

123 A Minisztertanács 502/nk/2/1953. számú határozatával az előterjesztést jóváhagyta, a bizottságot Halász Jánossal, a bel- és külkereskedelmi miniszter helyettesével kiegészítette. A bizottság jelenését lásd a 8. jegyzőkönyvben (1953. augusztus 28-i ülés).

4/nk/3

3.) Kormánybizottság kiküldése Jugoszláviába¹²⁴*Előadó:* Boldoczki János elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)¹²⁵

4/nk/4

4.) Felhatalmazás a Szovjetunióval kötendő 48 millió Rbl kölcsön-megállapodás aláírására¹²⁶*Előadó:* Bognár József elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)¹²⁷

4/nk/5

5.) Olt Károly elvtárs szabadsága

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács hozzájárult, hogy Olt Károly elvtárs 1953. augusztus 4-től szabadságra menjen.

Budapest, 1953. évi július hó 31-én.

A jegyzőkönyvet hitelesítem:

Nagy Imre

a Minisztertanács elnöke.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-503 1–28.

124 A külügyminiszter kormánybizottság kiküldését javasolta Zomborba a Jugoszláviával a határsértések rendezésének szabályozása tárgyában kötendő egyezmény tárgyalására. A bizottság vezetőjéül Kutas Imre KüM főosztályvezető-helyettest, tagjainak Kovács István ezredest (HM) és Nógrádi György alezredest (BM) ajánlotta. Kutas Imre a javaslat szerint a létrejövő megállapodás aláírására is felhatalmazást kap.

125 A Minisztertanács 502/nk/3/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

126 Magyarország és a Szovjetunió között 1952. november 13-án megállapodás jött létre, amelyben a Szovjetunió vállalta, hogy 100 millió Rbl értékű áruhitel nyújt 1952. IV. negyedévében és 1953–1954-ben. Az áruhitel terhére addig 52 millió Rbl értékű áruszállítás történt. A Szovjetunió késznek mutatkozott arra, hogy az egyezményben meghatározott hitelösszegből 48 millió Rbl értékben – a külföldi adósságok törlesztésére – aranyat bocsásson a magyar állam rendelkezésére. Az aranyat – évi 2%-os kamattal együtt – 1956 folyamán kellett volna a szovjet kormány választása szerint aranyban vagy áruszállításokkal törleszteni. Az előterjesztő javasolta Bognár József bel- és külkereskedelmi miniszter felhatalmazását arra, hogy a 48 millió Rbl értékű aranyról a magyar kormány nevében jegyzőkönyvet írjon alá.

127 A Minisztertanács 502/nk/4/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

MELLÉKLET

1/a

Földművelésügyi Miniszter
0016/28/1953.

Szigorúan titkos!
Tárgy: az állami tartalékföldek megművelésének
biztosítása

Előadó: Márczis Antal

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

A kormányprogramnak a mezőgazdasági termelés fejlesztésére és megszilárdítására vonatkozó irányelveinek megfelelően a termelés folyamatosságát biztosítani kell az állami tartalékterületeken is, egyrészt a felajánlott, elhagyott földek visszaadásával, másrészt több évre szóló haszonbérletekkel. A tartalékföldek további növekedésének megakadályozása érdekében azok számára, akik saját kezelésükben nem tudnak földjük megműveléséről gondoskodni, lehetővé kell tenni földjeik haszonbérbe adását.

Az állami tartalékterület jelenleg 900 000 kat. hold. Ebből a földműves-szövetkezetek hasznosításában van 587 000 kat. hold. A tartalékterület még növekedni fog mintegy 100 000 kat. holddal, amelyet az állami gazdaságok adnak le szétszórt területeikből, ezenkívül számolni lehet azzal, hogy egyes termelőszövetkezetek is leadnak földet a tagkilépések, illetve a feloszlások miatt.

A tartalékföldek hasznosításának eddigi rendszere kedvezőtlenül befolyásolta a mezőgazdasági termelést. A földműves-szövetkezetek által hasznosított tartalékterületeken a termelés nem elég szilárd. A talajerő utánpótlása és egyéb befektetések elmaradtak, a hasznosítás az államnak évről évre mind nagyobb, az utolsó évben több mint 100 millió forint kiadást okozott.

Ezeknek a kérdéseknek szabályozására kérem az idecsatolt javaslatnak megfelelő minisztertanácsi rendelet kiadását. Kérem a rendelet teljes szövegének nyilvánosságra hozatalát, kivéve a 3. § /3/ bekezdésének és az állami vetőmagalap létesítésével kapcsolatos számszerű adatok (5 ezer vagon) közlését.

Budapest, 1953. július 30.

Hegedüs András s. k.

A másolat hitelül:
(Jancsó István)

MNL OL XIX-A-83-a-1953-502. 30.

1/b

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült: 25 példányban.
1. számú példány.

[L. Nagy Imre 953. VIII/7.]

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának

502/1/1953. sz.

határozata

az állami tartalékföldek hasznosításáról, a földhaszonbérletek szabályozásáról,
valamint a dolgozó parasztságnak ezzel kapcsolatban juttatott kedvezményeokről

A Minisztertanács fenti tárgyu, 42/1953./VIII. 2./ számú rendeletét a következő záradékkal egészíti ki:

- 1.) Az állami vetőmagalapot mintegy 5000 vagon, ez évben begyűjtött termésből származó gabonából kell létrehozni.
- 2.) A termelési hitel céljára országosan mintegy 50 millió forintot lehet folyósítani.
- 3.) A Minisztertanács felhatalmazza a földművelésügyi minisztert, hogy a 42/1953./VIII.2./ számú rendelet végrehajtását miniszteri rendeletekkel szabályozza.

Budapest, 1953. július 31.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-502. 38.

2/a

Földművelésügyi Miniszter
0016/26/1953.
Előadó: Márczis Antal.

Szigorúan titkos!
Egyetértenek:
Bgy. M.: Petőházi Sándor elvtárs
MT: Varga András elvtárs
Pogácsás György elvtárs

Tárgy: Kenyérgabona biztosítása a termelészövetkezetek részére

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

Az idej jó kenyérgabona-termés ellenére a beadás teljesítése után a tagok kenyérgabona-szükséglete mintegy 250-300 termelőszövetkezetben nagyobb mértékben, ezen kívül számos termelőszövetkezetben kisebb mértékben nincs biztosítva.

A rossz gazdálkodáson túlmenően ennek oka az, hogy ezek a termelőszövetkezetek a vetéshez nem rendelkeztek megfelelő mennyiségű és minőségű vetőmaggal, sok helyen elhanyagolt tartalékföldre vetettek, jelentős mértékű víz- és jégkár érte őket, a kenyérgabona vetésterületük pedig messze alatta maradt az országos átlagnak. Nehezíti a termelőszövetkezetek helyzetét, hogy a tavalyi kenyérgabonakölcsön-tartozást ebben az évben kell teljesíteniük, és növeli terheiket a gépállomási talajmunkák után kat. holdanként kötelezően megállapított 30 kg-os mennyiség is.

Emiatt a tagok nem látják biztosítva kenyérgabona-szükségletüket, növekszik a kilézési hangulat, a tagok nem dolgoznak megfelelően, lazul a munkafegyelem.

Határozati javaslat

1. A Minisztertanács utasítja a begyűjtési minisztert, hogy a rászoruló termelőszövetkezeteknek a begyűjtési törvényben meghatározott sorrenden túlmenően engedélyezze, hogy a kenyérgabona-beadást bármely más, a beadási kötelezettség teljesítésére alkalmas terménnyel vagy termékkel teljesíthessék.

Amennyiben a helyettesítéssel a tagok kenyérgabona-szükségletét nem lehet biztosítani, a Minisztertanács hozzájárul, hogy az esedékes kenyérgabona-kölcsönt és a gépállomás által elvégzett talajmunkák utáni természetbeni díjtartozást a termelőszövetkezetek az 1954. évi termésből teljesítsék.

2.) Abban az esetben, ha egyes termelőszövetkezetek kenyérgabona-hiánya a fenti rendelkezés alapján sem pótolható, a Minisztertanács a termelőszövetkezetek részére 1000 vagonos keretben kenyérgabona-kölcsönnek a cséplésnél történő visszahagyását engedélyezi. A visszahagyott kenyérgabona-kölcsönt az 1954. évi termésből, 5% természetbeni kamattal kell visszafizetni.

Belső határozat:

A termelőszövetkezeti tagok kenyérgabona-részesedését a fenti módon munkaegységként 3 kg-ig lehet kiegészíteni.

Budapest, 1953. július 30.

Hegedüs András s. k.

A kiadmány hitelül:
(Jancsó István)

MNL OL XIX-A-83-a-502-1953 39-40.

2/b

[L. Némety elvtárs. Belső határozat legyen. Nagy VIII/1.]

Titkos!

A Határozatok Tára nem közli.

Készült: 25 példányban.

... számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának

502/2/1953. sz.

határozata

Kenyérgabona biztosítása a termelőszövetkezetek és egyéni termelők részére

A Minisztertanács az arra rászoruló termelőszövetkezetek és – indokolt esetben – az egyéni termelők megsegítésére, valamint a beadási kötelezettség kivetésénél elkövetett jogos sérelmek orvoslására elhatározza:

1.) A begyűjtési miniszter engedélyezze, hogy az arra rászoruló termelőszövetkezet (I., II., III. tszcs. És önálló tsz.) és – indokolt esetben – az egyéni termelő, a begyűjtési törvényben előírt sorrenden túlmenően a kenyérgabona-beadást bármely más, a beadási kötelezettség teljesítésére alkalmas terménnyel vagy termékkel teljesíthesse.

Az egyéni termelőknél való helyettesítés országosan legfeljebb 600 vg-os keretig terjedhet.

Amennyiben a helyettesítéssel a termelőszövetkezeti tagok kenyérgabona-szükségletét nem lehet biztosítani, a Minisztertanács hozzájárul, hogy vagy az esedékes kenyérgabona-kölcsönt, vagy a gépállomás által elvégzett talajmunkák utáni természetbeni díjtartozást – indokolt esetben mindkettőt – a termelőszövetkezetek az 1954. évi termésből teljesítsék.

2.) Abban az esetben, ha egyes termelőszövetkezetek kenyérgabona-hiánya a fenti rendelkezés alapján sem pótolható, a Minisztertanács a termelőszövetkezetek részére 1000 vg-os keretben kenyérgabona-kölcsönnek a cséplésnél történő visszahagyását engedélyezi. A visszahagyott kenyérgabona-kölcsönt az 1954. évi termésből 5% természetbeni kamat mellett kell visszafizetni.

3.) A tsz és tszcs tagok kenyérgabona-részesedését munkaegységként 3 kg-ig lehet fenti módon kiegészíteni.

Budapest, 1953. július 31.

Nagy Imre s. k.

A Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-502 42-43.

I.

Kérem a Minisztertanácsot, hogy a csatolt határozattervezetet elfogadni és annak – belső határozatok kivételével – a Magyar Közlönyben való közzétételéhez hozzájárulni szíveskedjék.

II.

1. A termelőszövetkezetek 1951–52. évből eredő hátralékos tartozásai mintegy 3400 vagon terményt (kb. 25 millió forint) és mintegy 70 millió forint készpénzt, az egyéniileg gazdálkodó dolgozó parasztok 1952. évi július hó 1-je előtti hátralékos díjtartozásai mintegy 36 millió forintot tesznek ki.

2. A gépállomási talajmunka díjtételeit a csatolt táblázat tünteti fel.

A gépállomási díjtételek rendezésének bevételi kihatásai az alábbiak:

3.) Az 1954. évi – egy 15 vonóhorog traktoregységre 840 nh. tervfeladatot véve alapul – 9 887 000 nh. tervfeladatból a 4 460 000 nh. tsz. talajmunka termelési értéke:

	Természetben		Készpénzben 1000 forintban
	Búzakg-ban q	Ft értékben 1000 Ft-ban (200 Ft-os búzakg. Egységáron)	
Régi díjtétel	800 490	160 098	288 300
Új díjtétel	—	—	360 020

Tehát kiesik 8 004,9 vagon termény, és ugyanakkor a készpénzbevétel növekszik 71 720 000 Ft-tal.

Az új díjtétel alkalmazása lehetővé teszi, hogy az egyéniileg gazdálkodó dolgozó parasztok részére az 1953. évi 88 000 nh. talajmunka helyett 1 302 000 nh. talajmunka kerüljön elvégzésre a tsz-igények teljes kielégítése mellett.

Budapest, 1953. július 28.

Hegedüs András s. k.

A kiadmány hiteles:
(Csató Jenőné)

MNL OL XIX-A-83-a-1953-502 49.

4/b

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült: 17 példányban.
1. számú példány.

[L. Nagy Imre 953. VIII/7.]

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
502/3/1953. sz.
határozata

a termelőszövetkezetek és az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztok gépállomási díjtarozásainak elengedéséről, a gépállomások díjfizetési rendszerének megváltoztatásáról és a díjtételek leszállításáról

A Minisztertanács 1037/1953. /VIII.2./ sz. határozatát a következő záradékkal egészíti ki:

- 1.) A gépállomások által végzett munkák kiegyenlítésére átadott terményeket métermázsánként 200 forintos búzaegységáron kell elszámolni.
- 2.) A termelőszövetkezetek és az egyénileg gazdálkodó parasztok gépállomási díjtarozásai elengedésének pénzügyi kihatásait a földművelésügyi miniszter egy héten belül terjessze a Minisztertanács elé.
- 3.) A jelen határozat végrehajtására vonatkozó részletes utasítást a földművelésügyi miniszter augusztus 5-ig adja ki.

Budapest, 1953. július 31.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-502 55.

5.

[L. Nagy Imre, 953. VIII. 7.]

Szigorúan titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült: 30 példányban.
... számú példány.
Kapja: Kivonatot a II/1. pontból az összes miniszter,
a többi pontokból az érdekelt miniszterek.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
502/5/1953. sz.
határozata
Az 1953. évi beruházási terv felülvizsgálata

I.

A Minisztertanács az 1953. évi beruházási terv felülvizsgálatáról szóló 501/7/1953. számú határozatában további felülvizsgálatra utasította az Országos Tervhivatal elnökét.

Az 1953. évi beruházási tervet – az 501/7/1953. számú határozattal összefüggésben – az alábbiak szerint kell módosítani.

Az egyes minisztériumok (beruházót irányító hatóságok) 1953. évi beruházási keretét az alábbiak szerint kell csökkenteni:

Sor- szám	Beruházót irányító hatóság megnevezése	1953. évi keret	Csökkentés	Ebből építés
		millió forintban		
1.)	Nehézipari Minisztérium (Bánya–Energiaügyi M.) (Vegyipari Min.)	2 226	33	28
		2 127	99,9	14,1
2.)	Kohó- és Gépipari Min. (Kohászati M.) (Ált. Gépipari M.) (Középgépipari M.)	2 702	345,5	87
		1 053	34	23,2
		966	170	96,7
3.)	Építésügyi Minisztérium (Építőanyag-ipari M.)	309	11,6	2,6
		576	44,2	17,2
4.)	Közlekedés- [és] Postaügyi Min. (MÁV) (Postaügyi M.)	1 206	153	87,8
		944	93,5	30,6
		300	12	4
5.)	Oktatásügyi Minisztérium (Felsőoktatási M.)	161	7,7	2,5
6.)	Népművelési Minisztérium	127	6	3
7.)	Magyar Tudományos Akadémia	46	4	4
8.)	Közület II.	1 792	152	152
9.)	Minisztertanács	43	3	1,9
10.)	Országos Tervhivatal	15	1	1
11.)	Munkaerő-tartalékok Hivatala	51	2	2
	Összesen:	14 644	1 172,4	557,6

Az 1953. évi népgazdasági beruházási keret 20 018 600 ezer forint.

1.) Nehézipari Minisztérium

A bányászati keret 33 millió Ft-os csökkentését a komlói beruházásoknál kell végrehajtani.

A vegyipari keretet további 89,4 millió Ft-tal kell csökkenteni. Ebből 79 millió Ft-ot a Borsodi Kooperációnál, 6,9 millió Ft-ot a Nagynyomású Kísérleti Intézetnél, 2 millió Ft-ot pedig a Fővárosi Gázszolgáltató Vállalat javítóüzeménél kell törölni.

2.) Kohó- és Gépipari Minisztérium

A kohászati beruházások keretét a Lenin Kohászati Üzemknél már végrehajtott 240 millió Ft-os csökkentésen felül további 105,5 millió Ft-tal kell csökkenteni. Ezen belül a Sztálin Vasmű keretéből 40 millió Ft-ot kell törölni – főleg a gépeknél –, az egyéb üzemek beruházásaiból pedig 65,5 millió Ft-ot. Olyan beruházásokat kell törölni, melyek kivitelezése még nem kezdődött meg, továbbá olyanokat, melyeknek az 1953. évi termelésre nincs kihatásuk. A 65,5 millió Ft-on belül 7,5 millió Ft-ot a Dorogi Ferroszilícium üzem keretéből, 9,5 millió Ft-ot a budapesti és a diósgyőri Tűzállóanyag-gyár keretéből, 18,5 millió Ft-ot a Rudabányai Vasércdúsító keretéből, 4,1 millió Ft-ot pedig a Rákosi Mátyás Művek ipari gépgyárának keretéből kell törölni. Több kohászati üzemnél 0,4–1 millió Ft-ig terjedő keretet kell törölni; Borsodnádasi Lemezgyárnál, Rákosi Mátyás Művek acélműnél és eröműnél stb.

A volt Általános Gépipari Minisztérium keretéből 34 millió Ft-ot kell törölni. Ebből 3 millió Ft-ot a Gördülőcsapágy-gyár, 2,9 millió Ft-ot a Soroksári Vasöntöde, 4 millió Ft-ot a Ganz Vagongyár, 2,5 millió Ft-ot a Wilhelm Pieck Vagon- és Gépgyár, 1,4 millió Ft-ot a Győri Acélöntöde, 4 millió Ft-ot a Kőbányai Vas- és Acélárugyár beruházási keretéből kell törölni. A fennmaradó összeggel a limiten aluli beruházások keretét kell csökkenteni.

A volt Középgépipari Minisztérium keretét további 50 millió Ft-tal kell csökkenteni az eddig végrehajtott 120 millió Ft-os csökkentésen felül.

3.) Építésügyi Minisztérium

Az Építésügyi Minisztérium beruházási keretét 55,8 millió Ft-tal kell csökkenteni. Ebből 16,2 millió Ft-ot a Dunai Cement és Mész-műnél, 28 millió Ft-ot pedig az uzsapusztai, a nógrádkövesdi, a szarvasdi és a tokaji kőbányáknál, a berettyóújfalui és a kalocsai épületelemgyárnál, a pécsi porcelánáru-gyárnál, valamint a karcagi és kisterenyeci téglagyáraknál kell törölni a volt Építőanyagipari Minisztérium beruházásainál. 11,6 millió Ft-tal kell csökkenteni a limiten aluli beruházásoknál a volt építésügyi minisztériumi beruházási keretet.

4.) Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium

A Minisztérium beruházási keretét 258,5 millió Ft-tal kell csökkenteni. Az I. Vasúti Főosztálynál 93,5 millió Ft-os csökkentést kell végrehajtani. Ebből 21,1 millió Ft-ot pedig a Rákos–Hatvan-vonal állomásbővítési keretéből kell törölni. A fennmaradó összeggel a gépkeretet kell csökkenteni.

A Földalatti Vasút keretéből 130 millió Ft-ot kell törölni.

A közlekedés- és postaügyi miniszter felelős azért, hogy a munkák leállításánál megtegyék mindazokat az állagmegóvási intézkedéseket, amelyek biztosítják, hogy a munkák újbóli megindítása ne okozzon jelentős költségtöbbletet.

Az egyéb közlekedési keretből 23 millió Ft-ot kell törölni; ebből a ceglédi javítóműhelyre 3 millió Ft esik, az Aszfaltútépítő Vállalat székházépítő keretét 1 millió Ft-tal, a 23-as számú út építését 5,7 millió Ft-tal kell csökkenteni. A csökkentés többi részét kisebb útépitések és hídmázolások elhagyása útján kell elérni.

A posta keretét 12 millió Ft-tal kell csökkenteni. Ebből a Belvárosi és a József Távbeszélő Központ léggaltnai pincéjének építését és egyéb – az évi beruházási keret teljesítését lényegesen nem érintő – beruházásokat kell törölni.

5.) Oktatásügyi Minisztérium

A felsőoktatási keretet 7,7 millió Ft-tal kell csökkenteni.

6.) Népművelési Minisztérium

A minisztérium beruházási keretét 6 millió Ft-tal kell csökkenteni. Ebből 5 millió Ft-ot a bizalmas nyomdánál, 1 millió Ft-ot pedig a Hanglemezgyárnál kell törölni.

7.) Magyar Tudományos Akadémia

Az Akadémia beruházási keretéből 4 millió Ft-ot a Központi Fizikai Kutató Intézet csillebérci beruházásánál kell törölni.

8.) Munkaerő-tartalékok Hivatala

A Munkaerő-tartalékok Hivatala beruházási keretét 2 millió Ft-tal kell csökkenteni. Ezen belül a tatabányai építőipari tanulóotthonnál 1,3 millió Ft-os, a Vörös Csillag Traktorgyár tanműhelye kereténél 0,7 millió Ft-os csökkentést kell végrehajtani.

9.) Közület II.

A Közület II. keretét további 74 millió Ft-tal kell csökkenteni a már végrehajtott 78 millió Ft-os csökkentésen felül.

A Közület II. lakásépítési igényét az Országos Tervhivatal elnöke vizsgálja felül.

II.

Az I. részben meghatározott csökkentések terhére az egyes minisztériumok, illetőleg tanácsok keretét az alábbiak szerint kell megemelni.

1.) Lakásépítés

1953. évben összesen 15 000 lakás építését kell megkezdeni.

Az eddigi határozatokon túlmenően 120 millió Ft összeggel 4009 lakás építését kell megkezdeni. Ennek települések szerinti megoszlására az alábbiak az irányadók:

Budapest	1500
Ajka	50
Debrecen	100
Győr	100
Ózd	400
Szigetszentmiklós	200
Szolnok	200
Tatabánya	300
Várpalota	300
Egyéb	<u>859</u>
Összesen:	4009

A Minisztertanács utasítja a minisztereket, hogy augusztus 12-ig végezzék el az új lakásépítések helykijelölését.

2.) Földművelésügyi Minisztérium

A volt Állami Gazdaságok és Erdők Minisztériuma keretét 86,4 millió Ft-tal kell megemelni. Ezen belül az 1954. évi öntözési terv teljesítése érdekében rizstelepek építésére 14 millió Ft-ot, az állami gazdaságok 1954. évi termelési tervének megalapozása érdekében tehénférőhelyek, elletők, tejházak, borjúnevelők és silók építésére 50 millió Ft-ot, az 1954. évi beruházások tervezésére pedig 5 millió Ft-ot kell fordítani.

A volt Földművelésügyi Minisztérium keretét 97 millió Ft-tal kell megemelni. Ebből

az öntözési és belvízvédelmi munkálatok meggyorsítására 56 millió Ft-ot, a kísérleti és tangazdaságok állatférőhely hiányának kiküszöbölésére 4 millió Ft-ot, a gépállomások javítóműhelyeinek kiépítésére 20 millió Ft-ot, fásításra 7 millió Ft-ot, szőlő- és gyümölcsstelepitésre 2 millió Ft-ot, tervezési költségekre pedig 8 millió Ft-ot kell biztosítani. A keretemelésből kell biztosítani az ipar által legyártható gépek beszerzéséhez szükséges 17,3 millió Ft-ot.

Az FM részére biztosított keretemelés – a korábbi határozatban megállapított 19,3 millió Ft lakás- és munkásszállás-építés költségeivel együtt – 202,7 millió Ft.

3.) Élelmiszeripari Minisztérium

A minisztérium beruházási keretét 75 millió Ft-tal kell megemelni. Ezen belül a húsipar alapvető üzem-egészségügyi, higiéniai követelményeinek biztosítására, állatszállások létesítésére 12 millió Ft-ot kell fordítani; a kaposvári hűtőház építésének meggyorsítására 2,8 millió Ft-ot, a győri és miskolci hűtőház befejezésének meggyorsítására 4,9 millió forintot, a karcagi és debreceni rizshántoló üzemek befejezésére 2 millió Ft-ot, a mezőgazdasági hulladékanyagok feldolgozása érdekében a petőházi hidrolízis kísérleti üzem megépítésére 2,15 millió Ft-ot, mintegy 1000 vagon raktártér építésére különböző vidéki malmokban – jórészt a minőségi liszt biztosítása érdekében – 4,5 millió Ft-ot, a cukor-, konzerv-, szesz- és egyéb ipari célgazdaságok istállóinak, hizlaldáinak, egyéb berendezéseinek fejlesztésére, valamint a víziszárnyas telepek növelésére 9,4 millió Ft-ot, egészségügyi és szociális berendezésekre 7,5 millió Ft-ot, tervezésre 3,7 millió Ft-ot kell biztosítani. Tejüzemek, sajtérlelő pincék, jégtraktarak, keksz-, ostyagárak építésére, illetőleg bővítésére és egyéb limiten aluli élelmiszeripari beruházásokra összesen 26,1 millió Ft-ot kell fordítani.

Az Élelmiszeripari Minisztérium részére biztosított keretemelés – a korábbi határozatban megállapított 33,4 millió Ft emeléssel együtt – 108,4 millió Ft.

4.) Könnyűipari Minisztérium

A Könnyűipari Minisztérium beruházási keretét 40 millió Ft-tal kell megemelni. Ebből kell biztosítani a Kaposvári Fonoda befejezésének – gépi beruházások kivételével – 1954-ről 1953-ra történő előrehozását. A Sarkadi Kendergyárban a derítőmedencét, a Szolnoki Szalmacellulóze Gyárban monoszulfit üzemet kell létesíteni. A keretemelés fennmaradó része limiten aluli beruházásokra fordítandó: termelést növelő, minőségjavító, raktárfejlesztést célzó és szociális jellegű létesítményekre.

A Könnyűipari Minisztérium helyi ipari beruházási keretét 10,4 millió Ft-tal kell megemelni. Ebből elsősorban a vidéki városokban kell a helyi ipart fejleszteni.

A Könyvüipari Minisztérium kommunális keretét – a már engedélyezett 8 millió Ft-on felül – 4,5 millió Ft-tal kell felemelni: vízmű-, csatorna- és kisebb útépitésekre.

5.) Oktatásügyi Minisztérium

Az Oktatásügyi Minisztérium beruházási keretét 11 millió Ft-tal kell megemelni általános iskolák és gyermekotthonok létesítése céljából.

A minisztérium részére biztosított keretemelés – a korábbi határozatban megállapított 8 millió Ft-os kerettel együtt – 19 millió Ft.

6.) Szövetkezetek Országos Szövetsége

A SZÖVOSZ részére megállapított keretet 7 millió Ft-tal kell felemelni a vidéki árucsoztó-hálózat fejlesztése érdekében.

7.) Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium

A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium beruházási keretét 14 millió Ft-tal kell megemelni a bolti kiskereskedelem, a közétkeztetés, továbbá a piacok fejlesztése érdekében.

A minisztérium részére biztosított keretemelés – a korábbi határozatban megállapított 2,4 millió Ft-os kerettel együtt – 16,4 millió Ft.

A bel- és külkereskedelmi miniszter által bejelentett üzlet- és közétkeztetési helyiségek berendezéseinek létesítésére szolgáló további 5 milliós igényt az Országos Tervhivatal elnöke vizsgálja meg, és a szükséges összeg engedélyezése iránt tegyen előterjesztést a Minisztertanácshoz.

8.) Népművelési Minisztérium

A Népművelési Minisztérium beruházási keretét 7,48 millió Ft-tal kell megemelni: járási kultúrházak, mozik átépítésére, kultúrotthonok és mozik berendezésére. Ebből az összegből 1 millió forintot keskenyfilmfes vetítőberendezésekre kell rendelkezésre bocsátani.

9.) Egészségügyi Minisztérium

Az Egészségügyi Minisztérium beruházási keretét 24,5 millió Ft-tal kell megemelni. Ebből anya- és csecsemővédelemre 19,5 millió Ft-ot kell fordítani. Ezen belül a csecsemővédelmi intézményekre 3,7 millió Ft-ot, szülészeti intézmények fejlesztésére

9,6 millió Ft-ot, gyermekkórházakra 1,7 millió Ft-ot, gyermekgondozók és szülésznőképzésre 4,4 millió Ft-ot kell biztosítani.

A gyógyító-megelőző ellátás fejlesztésére 3,2 millió Ft-ot, a gyógyszerellátás javítását célzó beruházásokra 1,8 millió Ft-ot kell fordítani. Ezekkel a beruházásokkal Budapesten 470 kórházi ágy biztosítható.

A minisztérium részére biztosított keretemelés – a korábbi határozatban megállapított 1,5 millió Ft-os emeléssel együtt – 26 millió Ft-ot tesz ki.

10.) Üzemi bölcsődei férőhelyek fejlesztése

Az üzemi bölcsődei férőhelyek fejlesztésére 40 millió Ft-ot kell biztosítani. Ebből az összegből mintegy 2500 férőhelyet kell létesíteni, elsősorban a Könnyűipari, a Nehézipari, a Kohó- és Gépipari, valamint az Élelmiszeripari Minisztérium felügyelete alá tartozó üzemeknél, továbbá a mezőgazdasági dolgozók gyermekei részére az ország különböző vidékén.

11.) Szakszervezetek Országos Tanácsa

A SZOT beruházási keretét 3,8 millió Ft-tal kell megemlíni. Ebből 2,2 millió Ft-ot 27 különböző üdülő téli üzemeltetésre való átalakításra kell fordítani.

A SZOT részére biztosított keretemelés – a korábbi határozatban megállapított 2,9 millió Ft-os emeléssel együtt – 6,7 millió Ft.

12.) A Sztálin Vasműnél a felvonulási barakktábor korszerűsítésére, üzem-egészségügyi, szociális létesítményekre 10 millió Ft-ot kell fordítani.

III. A határozat végrehajtását biztosító rendelkezések

1.) A korábbi határozat szerint törölni 448,5 millió Ft-ot és a jelen határozattal törölt 723,9 millió Ft-ot, összesen 1 172,4 millió Ft-ot az 1953. évi beruházási tervből törölni kell. Ezzel egyidejűleg a korábbi határozatban engedélyezett 289 millió Ft-tal és a jelen határozattal elfogadott 551,6 millió Ft-tal, összesen 840,6 millió Ft-tal az 1953. évi beruházási tervet a megjelölt minisztériumoknál, illetve hatóságoknál meg kell emlíni.

2.) A különbözethez jelentkező 331,8 millió Ft-tal további intézkedésig a népgazdasági tartalékot kell megemlíni, illetőleg a később jelentkező indokolt igények kielégítésére kell ezt az összeget tartalékolni.

- 3.) Az Országos Tervhivatal elnöke az 1,2 milliárd csökkentéshez még hiányzó 27,6 millió beruházási csökkentésre, a további 1,5 milliárd csökkentési javaslattal együtt 3 héten belül tegyen előterjesztést a Minisztertanácshoz.
- 4.) A beruházási terv módosítása következtében mintegy havi 24–26 ezer főnyi építési munkavállaló átcsoportosítása válik szükségessé a programváltozásoknak megfelelően.
- 5.) Az építésügyi miniszter augusztus 10-ig intézkedjék a felszabadult munkaerő és építési kapacitás átcsoportosításáról.
- 6.) A beruházási tervek fentiek szerinti módosításáról az Országos Tervhivatal elnöke az illetékes miniszterekkel együtt gondoskodik. Ennek érdekében a törlés vagy emelés által érintett miniszterek 8 napon belül az Országos Tervhivatal elnökéhez jelentsek be a törölt, valamint a felemelt limiten felüli beruházások tételes felsorolását és új összegét, a limiten aluli beruházásokat egy összegben, továbbá egy összegben a változások áruösszetétel (építés, gép, egyéb) szerinti bontását. Az Országos Tervhivatal elnöke ennek alapján további 5 napon belül intézkedjék a hitelek törlése, illetőleg megnyitása iránt.
- 7.) A beruházások csökkentésére a fentiekben megállapított kereten belül az Országos Tervhivatal elnöke az illetékes miniszterrel egyetértésben átcsoportosításokat hajthat végre.
- 8.) A törlésre került gépberuházások felhasználását részletes vizsgálat alapján kell meghatározni. Ennek rendezésére az Országos Tervhivatal elnöke és a kohó- és gépipari miniszter augusztus 15-ig terjedően javaslatot a Minisztertanács elé.
- 9.) A miniszterek a megállapított beruházási csökkentések alapján haladéktalanul adjanak utasítást a 6. pont alapján kijelölt beruházási munkálatok leállítására.
Budapest, 1953. július 31.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-502 377–384.

6/a

Könnnyűipari Minisztérium
00368/1953

Tárgy: A kisiparosok ipargyakorlása

...az alábbi törvényerejű rendelettervezetet terjesztem elő és kérem azt elfogadás után a Népköztársaság Elnöki Tanácsa elé terjeszteni.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1953. évi ... sz. törvényerejű rendelete
a kisiparosok ipargyakorlásáról

A Népköztársaság döntő feladatnak tekinti dolgozó népünk szükségleteiről való fokozottabb gondoskodást és ezért – többek között – lehetővé teszi az arra jogosultak részére iparjogosítvány kiadását. A korábbi (1884:XVII., 1922:XII. és 1936:VII. tv.) jogszabályok szigorú és részben elavult feltételeivel szemben a jelen tvr. az iparjogosítványok kiadását lényegesen könnyebb feltételekhez köti.

Az iparüzés általános feltételei

1. §

A jelen tvr. alapján a kisipar gyakorlása

- a.) iparigazolvány,
 - b.) kisipari működési engedély
- alján történhet.

2. §

/1/ Iparigazolvány az alább felsorolt iparokra adható ki:

- 1.) bádogos
- 2.) kovács
- 3.) lakatos (műlakatos, épületvasaló)
- 4.) villanyszerelő
- 5.) víz, gázvezeték, központifűtés-szerelő
- 6.) varrógépműszerész
- 7.) kerékpárműszerész
- 8.) rádiószerelő
- 9.) órás
- 10.) késes, köszörűs
- 11.) hangszerkészítő
- 12.) asztalos (épület- és bútorasztalos)
- 13.) ács
- 14.) bognár és pintér
- 15.) kádár

- 16.) képkeretező
- 17.) tetőfedő
- 18.) üveges
- 19.) gumijavító
- 20.) szíjgyártó, kocsinyerges, kocsikárpitos
- 21.) vegytisztító, kelmefestő, fonalfestő
- 22.) szobafestő, mázoló, fényező
- 23.) kőműves
- 24.) fazekas, cserépkályha-készítő
- 25.) cég- és címfestő
- 26.) bőrdíszműves, bőrdöngő
- 27.) cipész, csizmadia
- 28.) köteles és hálókészítő
- 29.) szücs, szőrmesapka-készítő
- 30.) gubás és szürszabó
- 31.) férfiszabó és fiúruha-készítő
- 32.) női szabó és leányruha-készítő
- 33.) fehérnemű-készítő
- 34.) fűzőkészítő
- 35.) kalapos (férfi és női nemez- és szalmakalap-készítő)
- 36.) nap- és esernyőkészítő
- 37.) gépi- és kézihurkoló
- 38.) gombkötő és paszományos
- 39.) kárpitos
- 40.) fésűkészítő
- 41.) fodrász (férfi és női)
- 42.) fényképészet és fényképnagyítás
- 43.) faszobrász, fametsző
- 44.) mézeskalácsos, viaszöntő
- 45.) csillárkészítő
- 46.) kefekötő és ecsetkészítő
- 47.) kesztyűs és sérvkötőkészítő
- 48.) kocsigyártó, kerékgyártó
- 49.) kosárfonó
- 50.) könyvkötő, doboz-, díszmű és tokkészítő
- 51.) kútcsináló
- 52.) látszerész
- 53.) manikűröző és kozmetikus
- 54.) mű- és aranyhímző, aszúrozó
- 55.) nemez és szövetsapka-készítő
- 56.) pipakészítő
- 57.) paplanos

- 58.) papucsos
- 59.) reszelővágó
- 60.) szita- és rostakészítő
- 61.) takács
- 62.) utcai cipőpucoló

/2/ Kisipari működési engedély az alább felsorolt iparokra adható ki:

- 1.) bognár
- 2.) cipész, csizmadia
- 3.) fodrász
- 4.) kovács
- 5.) szabó (férfi és női)
- 6.) vegyes javító

3. §

/1/ Iparigazolvány és kisipari működési engedély (továbbiakban iparjogosítvány) csak olyan nagykorú személynek adható ki, aki gyámság, gondokság alatt nem áll, közügyektől eltiltva nincs és a népköztársaság elleni büntett vagy a népgazdaság ellen nyereségvágyból elkövetett büntett miatt jogerősen elítélve nem volt.

/2/ A megyei (kerületi tanácsokkal rendelkező városi) tanácsok végrehajtó bizottságai az állami vállalatok és kisipari szövetkezetek termelésének figyelembevételével a szükségletek alapján állapítják meg községenként (városonként, kerületenként) és iparonként a kiadható iparjogosítványok számát.

/3/ Iparigazolvány az esetben adható ki, ha a lakosság szükségleteinek ellátása indokoltá teszi, és a kérelmező az e tvr-ben megállapított szakképzettséget igazolja.

/4/ Kisipari működési engedély csak a 3000 lélekszámon aluli községekben adható ki, ha a kérelmező a jelen tvr-ben megállapított szakmába vágó gyakorlattal rendelkezik és a kisipari működési engedély kiadását a lakosság szükségleteinek ellátása indokolja.

/5/ A könnyűipari miniszter előzetes hozzájárulásával az illetékes helyi tanács végrehajtó bizottsága iparjogosítványt adhat ki olyan iparok gyakorlására is, amelyek a 2. §-ban nincsenek felsorolva.

4. §

/1/ Az iparigazolvány kiadásához a következő szakképzettség igazolása szükséges:

- a.) segédlevél vagy szakmunkás-bizonyítvány arról, hogy a kérelmező megfelelő szakképesítést szerzett,
- b.) három évi szakbavágó gyakorlat igazolása.

/2/ Kisipari működési engedély kiadásához annak igazolása szükséges, hogy a kérelmező legalább két évig szaktávágó gyakorlatot folytatott.

/3/ Aki korábban azonos szakmában iparjogosítvánnyal vagy mesterlevéllel rendelkezett, annak szakképesítést és szaktávágó gyakorlatot külön igazolni nem kell.

5. §

A könnyűipari miniszter egyes szakmákban az ipari munkák minőségének biztosítása céljából kisipari működési engedély kiadását bizottság előtt leteendő vizsgától teheti függővé. A bizottság összetételét és a vizsga szabályait külön utasítás határozza meg.

Iparjogosítványok kiadása

6. §

Az iparjogosítványt az iparüzés helye szerint illetékes járási (városi, kerületi) tanács végrehajtó bizottsága saját hatáskörében adja ki azok részére, akik a jelen tvr-ben meghatározott feltételeknek megfelelnek.

7. §

Az iparjogosítvány kiállításáért illetéket kell fizetni, amelynek mértékét a könnyűipari miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértésben állapítja meg. A kisipari működési engedély illetékét lényegesen alacsonyabban kell megállapítani, mint az iparigazolmányét.

Az ipar gyakorlása

8. §

/1/ Az ipar gyakorlását csak az iparjogosítvány kézhezvétele után lehet megkezdeni.

/2/ Az illetékes tanács végrehajtó bizottsága a kérelmezőt végghatározatáról írásban értesíteni köteles.

/3/ A végghatározat ellen a felügyeletet gyakorló tanács végrehajtó bizottságához lehet 15 napon belül fellebbezni.

9. §

A kisiparos telephelyét Budapesten és Miskolcon a kerületen belül, egyéb helyen pedig a község (város) területén belül korlátozás nélkül áthelyezheti. Az áthelyezést 8 napon belül az illetékes tanács végrehajtó bizottságánál be kell jelenteni. Fenti városok más kerületében, illetve más községben (városban) az ipar csak új iparjogosítvány alapján gyakorolható.

10. §

/1/ Az iparigazolvány, valamint a kisipari működési engedély alapján a kisiparos az ipart csak saját személyében gyakorolhatja.

/2/ A kisiparos halála után az általa gyakorolt ipart életben maradt házastársa a saját jogán, újabb iparjogosítvány nélkül folytathatja, köteles azonban az üzlet átvételét a kisiparos halálától számított három hónap alatt az illetékes járási (városi, kerületi) tanácsnál bejelenteni és ez alkalommal a jelen tvr. 3. § /1/ bekezdésében előírt feltételeket a saját személyében igazolni.

11. §

/1/ Kisiparos állami vállalatok, intézetek és intézmények felé a 206/1951. /XII. 8./ MT számú rendelet 74. §-a rendelkezéseinek megfelelően hozhat árut forgalomba, illetve végezhet szolgáltatást.

/2/ Kisiparosok állandó vagy alkalmi munkaközösségeket nem hozhatnak létre.

12. §

/1/ A jelenleg is működő kisiparos annyi alkalmazottat foglalkoztathat, amennyi a jelen tvr. életbe lépésekor az SZTK nyilvántartásában szerepel.

/2/ Kérelemre, indokolt esetben a megyei (budapesti városi) tanács végrehajtó bizottsága alkalmazott tartását engedélyezheti.

13. §

/1/ A kisiparos üzlethelyiségét annak külső részén a bejáratnál cégtáblával köteles megjelölni.

/2/ A cégtáblán fel kell tüntetni a kisiparos családi és utónevét, valamint az általa gyakorolt ipart.

14. §

A kisiparos köteles a hatályban levő és az ipar gyakorlásával kapcsolatos közegészségügyi, közbiztonsági, köz- és tűzrendészeti, valamint munkavédelmi követelményeknek eleget tenni. Ezek betartását az illetékes hatóság bármikor ellenőrizheti.

15. §

A kisiparos termékeit a vonatkozó jogszabályok figyelembevételével vásárokon és piacokon is forgalomba hozhatja.

Az iparüzési jog elvonása és megszűnése

16. §

/1/ Attól a kisiparostól, akiről megállapítást nyer, hogy a hatóságot az iparjogosítvány elnyerése érdekében félrevezette, az iparjogosítványt vissza kell vonni.

/2/ Vissza kell vonni az iparjogosítványt attól a kisiparostól is, akit a bíróság jogerős ítélettel mellékbüntetésként foglalkozása gyakorlásától eltiltott.

/3/ Vissza lehet vonni az iparjogosítványt attól a kisiparostól, aki:

- a.) iparát nem a lakosság közmegelegedésére végzi és ezért ellene több oldalról jogos kifogás merül fel, vagy bizonyíthatóan megengedhetetlen haszon elérésére törekszik,
- b.) az állammal szemben fennálló kötelezettségeinek nem tesz eleget,
- c.) a tilalom ellenére iparát munkaközösségben gyakorolja.

/4/ Az iparjogosítványt elvonó határozat ellen egyfokú fellebbezésnek van helye.

17. §

/1/ Az ipar szüneteltetését az illetékes tanács végrehajtó bizottságánál 8 napon belül be kell jelenteni. A szüneteltetést az illetékes tanács végrehajtó bizottsága 3 hónapra tudomásul veszi és azt rendkívül indokolt esetben egy ízben, legfeljebb további 3 hónapra engedélyezheti.

/2/ Aki ipara gyakorlását az iparjogosítvány kiadásától számított 3 hónap alatt nem kezdi meg, vagy 3 hónapnál hosszabb ideig engedély nélkül szünetelteti, az csak új iparjogosítvány alapján folytathatja iparát.

18. §

Az ipar gyakorlására vonatkozó jog megszűnik a kisiparos halálával, az iparjogosítvány visszavonásával, valamint akkor, ha a kisiparos iparjogosítványát visszaadja, és ezt az illetékes tanács végrehajtó bizottsága tudomásul veszi.

Vegyes és büntető rendelkezések

19. §

A jelenleg működő kisiparosok érvényes iparigazolványuk vagy iparengedélyük alapján iparukat e tvr. rendelkezéseinek megfelelően változatlanul tovább folytathatják.

20. §

A kisiparosok iparüzésével kapcsolatban az iparjogosítványok kiadásánál és visszavonásánál, a vizsgabizottság összetételénél, a szakképesítés megállapításánál, valamint az ipari tanuló tartásánál a Kisiparosok Országos Szabadszervezetét meg kell hallgatni.

21. §

Aki e tvr. rendelkezéseit megszegi vagy kijátssza, amennyiben cselekménye súlyosabb

büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és hat hónapig terjedhető elzárással vagy 20 000 Ft-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

22. §

Jelen tvr. életbe lépésével az 1884:XVII., az 1922:XII. és az 1936:VII. törvények, valamint az ezekben foglalt felhatalmazás alapján kiadott későbbi rendeleteknek a kisiparosok ipargyakorlására vonatkozó és e tvr. rendelkezéseivel ellentétes intézkedései hatályukat veszítik.

23. §

Jelen tvr. végrehajtásáról a könnyűipari miniszter az érdekelt miniszterekkel egyetértésben gondoskodik
Budapest, 1953. július 30-án

Kiss Árpád s.k.
könnyűipari miniszter

MNL OL XIX-A-83-a-1953-502 855–861.

6/b

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült: 30 példányban.
1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
502/36/1953. sz.
határozata
A kisiparosok ipargyakorlása

A Minisztertanács a Népköztársaság Elnöki Tanácsának fenti tárgyban kibocsátott 1953. évi 14. számú törvényerejű rendeletéhez a következő végrehajtási utasítást adja:

1.) A törvényerejű rendelet 7. §-hoz:

A kisipari működési engedély illetékét lényegesen alacsonyabban kell megállapítani, mint az iparigazolványét.

2.) A Minisztertanács utasítja a Központi Statisztikai Hivatal elnökét, hogy negyedévenként adjon tájékoztatást a könnyűipari miniszternek és élelmiszeripari miniszternek arról, hogy a területükhöz tartozó iparágakban hány iparengedélyt adtak ki a tanácsok.

3.) Az élelmiszeripari miniszter végrehajtási utasításban szabályozza, hogy az 1953. évi 14. sz. tvr. alapján kiadásra kerülő sütőipari iparigazolványokat csak kifejezetten bérsütésre szabad kiállítani.

4.) A 408/20/1951. NT sz. határozat I. fejezet 6. pont második bekezdésében foglaltak változatlanul hatályban maradnak.

Budapest, 1953. július 31.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-502. 871.

7/a

Országos Tervhivatal
Budapest V. Nádor u. 9-15.
00115/1/1953

Szigorúan titkos!
A szénbányászat 1953. évi tervének módosítása

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

I.
A.

A szénbányászat 1953. évi termelési tervelőirányzata 23,5 millió tonna. A f. év júniusában végrehajtott tervmódosítás ezt az előirányzatot összegében változatlanul érvényben tartotta, mindössze a negyedévi ütemezést és a cikkenkénti bontást változtatta meg.

B.

Az 1953. első félévének tényszámai és a második félév szén szükséglete a következő képet mutatja:

		1953. I. félév felhasználása	1953. II. félévi igény	1953. évi összes igény
		millió tonna		
a.)	Feketeszenek	1,02	1,09	2,11
b.)	Minőségi barnaszének	2,08	2,49	4,57
c.)	Egyéb barnaszének	6,20	6,58	12,78
d.)	Lignit	1,40	1,61	3,01
		10,70	11,77	22,47

Az első félév fogyasztásával szemben jelentkező igény növekedését az alábbiakkal indokoljuk:

a feketeszeneknél: a MÁV őszi csúcsgazdálkodása tervmunkára 50 000 to-val, a gáz-szén-szükséglet 18 000 to-val, kovácsszén-szükséglet 2000 to-val emelkedik. A feketeszeneknél ez összesen 70 000 tonnát tesz ki.

a minőségi barnaszénknél: a lakosság igénye 200 000 to-val, a MÁV igénye, az őszi csúcsgazdálkodással együtt 100 000 to-val, az erőművek, valamint egyéb ipari fogyasztók igénye 110 000 to-val emelkedik. A minőségi barnaszénknél ez összesen 70 000 tonnát tesz ki.

C.

A szénbányászat helyzetét röviden az alábbiak jellemzik:

1953. év folyamán a szénbányászat jelentős eredményeket ért el. Az első félév termelése 21%-kal volt magasabb, mint a múlt év azonos időszakában; az 1953. első félévben elért 1,08 tonna/műszak összteljesítmény 1952. I. félévéhez viszonyítva 4,7%-os emelkedést mutat. Az összes fejtési homlokhossz a múlt év decemberéhez képest 19%-kal, ezen belül a frontfejtések homlokhossza 24%-kal növekedett. A munkahelyi szállítás gépesítési foka az elmúlt év átlagában kereken 48% volt, ez év júniusában pedig 51,5%. A jövesztés és rakodás gépesítése nem fejlődött. A jövesztés gépesítésének foka 1,4, a rakodásé 2,3%.

Az eredmények mellett a szénbányászatban igen súlyos hiányosságok vannak: a termelés üteme nem egyenletes, a felhasznált túlórák száma rendkívül magas, az első félévben 9,17 millió óra volt; ezen belül az első félévben 5,23 millió termelő-túlórával kereken 700 000 tonna szenet termeltek 1,07 tonna/műszak összteljesítménnyel. Ennek figyelembevétele mellett az első félévi napi átlagos termelés – a termelő túlórák nélkül – csak 6650 vagon. A tervhez képest az összes fejtési homlokhossz tervét csak 87%-ban, ezen belül a frontfejtési homlokhossz tervét csak 86%-ban valósították meg. Az összes fizikai munkaidőből 10,5%-ot fordítottak fenntartásra, szemben az 1949. évi 13, illetve az 1951. évi 11,2%-kal, ami azt mutatja, hogy a fenntartási munkákat fokozatosan elhanyagolták. Ennek következtében a múlt évi 132 km fenntartásra szoruló vágathossz helyett ma 216 km vágathosszot kellene sürgősen fenntartási munkával megjavítani. A fejtésre előkészített szénvagyonnak egy havi termeléshez viszonyított aránya – a megkívánt 12-15-szörös érték helyett – januárban 8,9-szeres, májusban már csak 7,7-szeres értéket mutatott.

Mindezek mellett a szénbányászat 1953. első félévi tervét sem mennyiségben, sem minőségi bontásban nem teljesítette.

	Tervszám	Tényszám	Teljesítés százaléka
Feketeszén	1 110 125	1 021 659	92%
Minőségi barnaszén	2 242 521	2 084 947	93%
Barnaszén	6 241 650	6 206 616	99,4%
Lignit	1 539 722	1 394 176	90,5%
Összesen	11 134 018	10 707 398	96,2%

A teljesítési százalékok ugyanazt a képet mutatják, amit a fogyasztók készleteinek alakulása (fekete és minőségi barnaszénből egy-két napos, egyéb barnaszénből három-ötletes készletek): ez bizonyítja, hogy a minőségi szénnek termelési előirányzata túlfeszített.

D.

Az Országos Tervhivatal és a Nehézipari Minisztérium az 1953. évi várható széntermelés kiszámításánál az alábbiakból indultak ki:

a.) ha a szénbányászat az 1953. év hátralévő 5 hónapjában a tervben előirányzott létszám mellett hétköznapi termelőtúlórák és vasárnapok nélkül termel, továbbá az 1 műszakra eső összteljesítményt az első félév tényszámához képest 4,6%-kal emeli, a várható 1953. évi széntermelés 21,43 millió to

b.) ha az érvényben lévő túlórarendelet keretei felett a szénbányászat további 1 200 000 túlórát (150 000 műszakot) használ fel a hátralévő 5 hónap alatt, ezt további 0,13 millió to

széntermelést jelent.

c.) Az oroszlányi külfejtés jobb kihasználásával elérhető további 0,1 millió to termelés.

d.) A tervben előirányzott létszámon felüli – szénelövájásra beállítandó – 1500 fő termelése 0,26 millió to

Összesen:

21,92 millió to

21,92 millió tonna termelés esetén a III. negyedévben az összteljesítmény, a II. negyedévi 1,09 tonna/műszak színvonalon marad, a IV. negyedévben pedig 1,14 tonna/műszakra emelkedik. Így a II. félévi átlag 1,12 tonna/műszak lesz, szemben az I. félév 1,08 tonna/műszak átlagával. A termelésből és összteljesítményből adódó (épitőipar nélkül számított) ipari munkásszükséglet a III. negyedévben 76 881, a IV. negyedévben 81 465 fő. A tervben előirányzott létszámon felüli létszámszükséglet a III. negyedévben 1600 fő, a IV. negyedévben 4600 (tehát további 3000) fő. A 4600 terven felüli új létszámból bányafenntartásra 1600 főt, meddő elővájásra 1500 főt és szénelövájásra 1500 főt kell telepíteni. Ezzel biztosítani kell, hogy a szénbányászatban meglévő legfőbb hiányosságokat felszámolják és előkészítsék az 1954. évi tervet. A fenntartásra fordított munkaidő arányát vissza kell állítani az összes fizikai mun-

kaidő 13%-ára. Az elővájási és fenntartási munkálatok megerősítésével el kell érni, hogy a jelenleg a frontfejtések homlokhosszának 57%-át kitevő, mezőben befelé haladó frontok száma – tehát a geológiai meglepetésekkel szemben semmiféle védelmet nem nyújtó front telepítések száma – fokozatosan csökkenjen.

Tekintettel arra, hogy az 1953. évi várható széntermelés 21,92 millió to, a várható szükséglet pedig 22,47 millió tonna, a hiány 550 ezer tonna, melyet különböző széntakarékossági intézkedésekkel és különösen a minőségi szénfogyasztás területén végrehajtandó korlátozásokkal kell áthidalni.

Az 1953. évi 21,92 millió tonnás várható széntermelés – minőségi bontásban és az 1952. évi termelési tényszámokhoz viszonyítva – az alábbi fejlődést mutatja:

	1952. évi tényszám	1953. II. félévi javaslat	1953. évi tervjavaslat	1953. évi index 1952=100	1953. II. félévi index 1953. I. f.=100
	Millió tonna			%	
a.) feketeszenek	1,84	1,21	2,25	121,2	118,7
b.) minőségi barnaszzenek	3,78	1,90	3,98	105,3	91,4
c.) egyéb barnaszzenek	10,83	6,52	12,72	117,5	105,9
d.) lignit	2,30	1,59	2,99	130,0	113,4
	18,75	11,22	21,92	116,6	105,0

A 21,92 millió to széntermelés eléréséhez szükséges II. félévi túlórák alakulása – az I. f. évi túlóra felhasználás tényszámaihoz viszonyítva:

	I. f. év. ténysz.	%	II. f. é. túlórák	%
Összes túlóra (millió)	9,17 ^{x/}	100	5,0	54,6
Ebből: fenntartásra	3,94	100	3,8	96,5
termelésre	5,23	100	1,2	22,95

Túlórával elért széntermelés 130 000 to
 Tervlétszámon felüli létszámigény 4600 fő
 Többletlétszám elhelyezésére szükséges ideiglenes legényszállások
 beruházási igénye 12 millió Ft.

x/ Ebből a II. negyedévi túlóra-felhasználás 5,05 millió túlóra volt.

A jelenlegi tervkeretekhez képest mutatkozó 3000 fő létszámhiányt fokozatosan fel kell tölteni, mégpedig az építkezési munkálatok területén az onnan a széntermelésre elvont dolgozók pótlására. A tervkereteken felüli 4600 fő létszámból 1600 főt a III. negyedév folyamán elsősorban a szénelővájásra és csak kismértékben a fenntartásra, a

IV. negyedév folyamán további 1500 főt a fenntartásra és ugyancsak 1500 főt a meddő elővájásra kell telepíteni.

A 21,92 millió tonna széntermeléshez szükséges munkaerő-utánpótlás mérlegét és a forrásokat a jelen előterjesztéshez csatolt melléklet tartalmazza.

II.

A Minisztertanács a szénbányászat 1953. évi tervmódosításával kapcsolatban az alábbiakat határozza:

1.) A szénbányászat 1953. évi termelést 23,5 millió tonna helyett 21,92 millió tonnában kell előirányozni az alábbi minőségi bontás szerint:

a.) feketeszenek:	2,23 millió to
b.) minőségi barnaszének:	3,98 millió to
c.) egyéb barnaszének	12,72 millió to
d.) lignit	<u>2,99 millió to</u>
	21,92 millió to

2.) Az egy műszakra eső összteljesítményt a III. negyedévben 1,09 to/műszak, a IV. negyedévben 1,14 to/műszak értékben kell megállapítani. A fenti összteljesítmény alapján az ipari munkáslétszámot a III. negyedévben 76 881, a IV. negyedévben 81 465 főben kell megállapítani.

3.) A Minisztertanács a II. félévben a szénbányászat részére összesen 5 millió túlórát engedélyez, amiből termelésre legfeljebb 1,2 millió túlórát használhat fel.

4.) Az I. sz. mellékletben szereplő munkaerő-szükségletet az ott megadott ütemezésben és határidőkre a szénbányászat részére feltétlenül biztosítani kell.

5.) Az eredeti tervvel szemben mutatkozó 4600 fő többletlétszámból 1500 fő elhelyezésére ideiglenes munkásszállásokat kell építeni. Az ehhez szükséges 12 millió Ft beruházási keretet a Minisztertanács rendelkezésre bocsátja.

6.) Az oroszlanói külfejtés kapacitásának emelésére az építésügyi miniszter 1953. aug. 1-ig adjon át a szénbányászat részére 2 db MC 0,5 m³-es Diesel és 2 db 2,5 m³-es elektromos baggett, valamint 2 db Sztálinyec traktorra szerelt buldózert (földgyalut) biztosítani.

7.) A nehézipari miniszter fentiek alapján a szénbányászat 1953. évi termelési és munkaügyi önköltségi tervének módosítására vonatkozó javaslatát aug. 7-ig terjessze a Minisztertanács elé.

Budapest, 1953. július 31.

Szalai Béla s.k.
az Országos Tervhivatal elnöke

Hidas István s.k.
nehézipari miniszter

A kiadmány hitelül:
(Horváth Mária)

Melléklet

A szénbányászat 1953. II. féléves munkaerő-szükséglete és fedezeti forrása

A szénbányászat munkaerő-szükséglete és fedezeti forrásai az alábbiak szerint alakulnak:

I. szükséglet:

1. Ipari és ép. ipari munkáshiány a III. n. é. tervhez	3 000 fő
2. A IV. n. é. terv létszámfelfutásához	1 600 fő
3. Terven felüli fokozottabb szénelővájási munkákra	1 500 fő
4. Terven felüli fokozottabb vágatkarbantartásra	1 600 fő
5. Terven felüli fokozottabb meddő-elővájásra	1 500 fő
6. KÖMI dolgozókból szabadul	3 000 fő
7. Mezőgazdaságba előreláthatóan visszamegy	3 000 fő
8. Természetes lemorzsolódás (kiöregedés, elhalálozás)	<u>800 fő</u>
Összes szükséglet:	16 000 fő

II. Források:

1. Végzett vasipari és vágártanulók	2 400 fő
2. Katonaságtól leszerelő bányászok	2 000 fő
3. Leszerelő katonák közös toborzás útján	2 000 fő
4. Amnesztiarendelet alapján szabadulók közül toborzással	1 300 fő
5. Letartóztatottak irányításával	1 200 fő
6. Földalatti vasúttól átcsoportosítás útján	1 000 fő
7. Mezőgazdaságból folyamatos toborzással	<u>4 500 fő</u>
Összesen:	14 400 fő
8. Kőbányászatból átirányítás útján	500 fő
9. Egyéb munkaerő-felesleggel rendelkező iparágaktól átirányítás útján	600 fő
10. Letartóztatottak további átirányítása útján	<u>1 000 fő</u>
Összes források:	16 500 fő

Indoklás:

A források 500 fővel meghaladják a szükségletet. Ezt megkívánja az, hogy a 8., 9. és 10. pontban foglalt források illetékesekkel még nincsenek véglegesítve, és ezeknél bizonytalansággal lehet számolni. Mértékében ugyancsak bizonytalanságot foglal magában a leszerelő honvédek közötti és a mezőgazdasági toborzásnál beállított munkaerő megszerzése is.

Ősszel a honvédség a szénbányászatban dolgozó munkásokat nem hívja be. Ez lehetővé teszi, hogy a leszerelés eredményeképpen a szénbányászatnál 2000 fő többlettel számoljunk.

Az amnesztiarendelet alapján a szénbányászatból szabadulók közül 800, egyéb területekről szabadulók közül 500 főt kell toborzás útján biztosítani a szénbányászat részére.

A Földalatti Vasút beruházási keretének komoly mértékű csökkentése lehetővé teszi az ott dolgozók egy részének csoportos átirányítását.

A II. félévi toborzási kereten belül a szénbányászat 3000 fővel szerepel. Ennek a keretnek 1500 fővel való megemelése lehetővé vált egyrészt a júliusi biztató toborzási eredmények, másrészt az egyéb területek részére történő toborzások megszüntetése miatt. [az indoklás ceruzával át van húzva]

III. Az új munkaerők munkába állásának időpontjai

Augusztus 15-ig belép	2600 fő
Ebből: vājártanuló	1200 fő
vasipari tanuló	600 fő
mezőgazdaságból toborzott	800 fő
Szeptember 30-ig belép	4500 fő
Ebből: vasipari tanuló	500 fő
toborzott amnesztias	1300 fő
átirányított letartóztatott	1200 fő
Földalatti Vasúttól átirányított	500 fő
mezőgazdaságból toborzott	1000 fő
IV. negyedévben belép	7300 fő
Ebből: vājártanuló	100 fő
Leszerelő katonák	2000 fő
Toborzott leszerelő katonák	2000 fő
Földalatti Vasúttól átirányított	500 fő
Mezőgazdasági toborzott	2700 fő

Indoklás:

A munkába állási időpont szerint felsorolt új munkaerőknél csak az illetékesekkel már letárgyalt forrásokat vettük figyelembe.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-502 872–878.

7/b

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

[L. Nagy Imre 953. VIII/7.]

Titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült: 18 példányban.
1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
502/nk/1/1953. sz.
határozata

A szénbányászat 1953. évi tervének módosítása

A Minisztertanács a szénbányászat 1953. évi tervmódosításával kapcsolatban az alábbiakat határozza:

1.) A szénbányászat 1953. évi termelését 23,5 millió tonna helyett 21,92 millió tonnában kell előirányozni az alábbi minőségi bontás szerint:

a.) feketeszenek	2,23 millió to
b.) minőségi barnaszenek	3,98 millió to
c.) egyéb barnaszenek	12,72 millió to
d.) lignit	<u>2,99 millió to</u>
	21,92 millió to

2.) Az egy műszakra eső összteljesítményt a III. negyedévben 1,09 to/műszak, a IV. negyedévben 1,14 to/műszak értékben kell megállapítani. A fenti összteljesítmény alapján az ipari munkáslétszámot a III. negyedévben 76 881, a IV. negyedévben 81 465 főben kell megállapítani.

3.) A Minisztertanács a II. félévben a szénbányászat részére összesen 5 millió túlóráat engedélyez, amiből termelésre legfeljebb 1,2 millió túlóráat használat fel.

4.) A mellékletben szereplő munkaerő-szükségletet az ott megadott ütemezésben és határidőkre a szénbányászat részére feltétlenül biztosítani kell.

5.) Az eredeti tervvel szemben mutatkozó 4600 fő többletlétszámból 1500 fő elhelyezésére ideiglenes munkásszállásokat kell építeni. Az ehhez szükséges 12 millió Ft beruházási keretet a Minisztertanács rendelkezésre bocsátja.

6.) Az Országos Tervhivatal elnöke biztosítson az oroszlanói külfejtés kapacitásának emelésére a szénbányászat részére 2 db MC 1,5 m³-es Diesel és 2 db 2,5 m³-es elektromos baggert, valamint 2 db Sztálinyec traktorra szerelt buldozert (földgyalut).

7.) A nehézipari miniszter fentiek alapján a szénbányászat 1953. évi termelési és munkaügyi önköltségi tervének módosítására vonatkozó javaslatát aug. 7-ig terjessze a Minisztertanács elé.

Budapest, 1953. július 31.

Nagy Imre s. k.
A Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-502 879–880.

5.

503

Szigorúan titkos!

Készült 2 példányban

Kapja: Rákosi Máttyás elvtárs

Jegyzőkönyv

a Minisztertanács 1953. évi augusztus hó 7-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről

Jelen voltak:

Nagy Imre, a Minisztertanács elnöke,
 Gerő Ernő, a Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter,
 Hegedüs András, a Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter,
 Hidas István nehézipari miniszter,
 Zsófnyecz Mihály kohó- és gépipari miniszter,
 Bata István honvédelmi miniszter,
 Szalai Béla, az Országos Tervhivatal elnöke,
 Boldoczki János külügyminiszter,
 Erdei Ferenc igazságügy-miniszter,
 Kiss Árpád könnyűipari miniszter,
 Bognár József bel- és külkereskedelmi miniszter,
 Tisza József begyűjtési miniszter,
 Szíjártó Lajos építésügyi miniszter,
 Bebrits Lajos közlekedésügyi miniszter,
 Erdey-Grúz Tibor oktatásügyi miniszter,
 Antos István, a pénzügyminiszter első helyettese,
 Babos Zoltán, az élelmiszeripari miniszter első helyettese,
 Jánosi Ferenc, a népművelési miniszter első helyettese,
 Simon Lajos, az egészségügyi miniszter első helyettese,
 Szita János, az Országos Tervhivatal elnökének helyettese,
 Czakó Kálmán legfőbb államügyész,
 Házi Árpád, az ÁEK elnöke,
 Gergely Miklós, a Minisztertanács Titkársága terv- és pénzügyi csoportjának vezetője,
 Némety Béla, a Minisztertanács Titkársága elnöki csoportjának vezetője

Meghívottak az egyes napirendi pontokhoz:

1. napirendi pont: Dobi István elvtárs, Matolcsi János elvtárs, Márczis Antal elvtárs, László Andor elvtárs, Tauszk György elvtárs és Penyigei Dénes elvtárs.
2. napirendi pont: Kristóf István elvtárs és Papp István elvtárs.
- 3/a. napirendi pont: Kristóf István elvtárs és Papp István elvtárs.
- 3/b. napirendi pont: Kristóf István elvtárs és Penyigei Dénes elvtárs.

4. napirendi pont: Kristóf István elvtárs, Györe József elvtárs, Varga András elvtárs, Sásdi Nándor elvtárs, Martos Béla elvtárs, Czender József elvtárs.
5. napirendi pont: Herczeg Ferenc elvtárs, Karczag Imre elvtárs, Szobek András elvtárs, Jakó Géza elvtárs, Papp István elvtárs, Németh Gábor elvtárs, Székely Gábor elvtárs.
6. napirendi pont: Herczeg Ferenc elvtárs, Noszky Jenő elvtárs és Reich Lajos elvtárs.
7. napirendi pont: Herczeg Ferenc elvtárs, Pongrácz Kálmán elvtárs, Perédi Károly elvtárs, Papp István elvtárs, Gallotsik Imre elvtárs.
8. napirendi pont: Nagy Józsefné elvtárs, Pongrácz Kálmán elvtárs, Szabó János elvtárs, Varga András elvtárs, Trautmann Rezső elvtárs, Papp István elvtárs, Zoltán László elvtárs és Pikler György elvtárs.
9. napirendi pont: Herczeg Ferenc elvtárs, Papp István elvtárs, Nógrádi László elvtárs, Székely Gábor elvtárs.
10. napirendi pont: Dögei Imre elvtárs, Dégen Imre elvtárs, Szabó János elvtárs, Varga András elvtárs, Nőhrer Árpád elvtárs, Csonka Tibor elvtárs, Pongrácz Kálmán elvtárs, Fülöp Tamás elvtárs.
11. napirendi pont: Koczor Lajos elvtárs, Varga András elvtárs, Tabák Lajos elvtárs, Penyigei Dénes elvtárs, Fülöp Tamás elvtárs.
12. napirendi pont: Karczag Imre elvtárs, Földvári László elvtárs, Papp István elvtárs, Németh József elvtárs.
13. napirendi pont: Karczag Imre elvtárs, Földvári László elvtárs, Papp István elvtárs, Németh József elvtárs.
14. napirendi pont: Varga András elvtárs, Szentpáli Béla elvtárs, Vincze Lukács elvtárs.
15. napirendi pont: Varga András elvtárs.
16. napirendi pont: Rigler György elvtárs.
- 17/a. napirendi pont: Koczor Lajos elvtárs, Penyigei Dénes elvtárs, Jármái Géza elvtárs, Tauszk György elvtárs, Ráthonyi Pálné elvtárs.
- 17/b. napirendi pont: Tauszk György elvtárs.
- 17/c. napirendi pont: Pogácsás Antal elvtárs és Csonka Tibor elvtárs.
- 17/d. napirendi pont: Szász Márton elvtárs.

A Minisztertanács a következő határozatokat hozta:

Napirendi pont:	Határozat száma:	A határozat címe:
1.)	503/1/1953.	A termelőszövetkezetek és termelőszövetkezeti csoportok hiteltartozásának rendezése.
2.)	503/2/1953.	A minisztertanács–SZOT vándorzászlók alapítása.
3.)	—	Napirendről levéve.

4.)	503/4/1953.	1953. II. félévének munkaerő-gazdálkodási feladatai.
5.)	503/5/1953.	A kohászat 1953. évi termelési tervének módosítása.
6.)	503/6/1953.	A kohókokszy gyártására alkalmas szénkészletek feltárására irányuló geológiai kutatások és a már feltárt hazai szenek kitermelésének meggyorsítása.
7.)	503/7/1953.	Az 1953. évi hazai kohókokszygyártás, valamint a Nagybudapest városi gázellátás igényeinek biztosítása.
	503/7/a/1953.	Az 1953. évi hazai kohókokszygyártás, valamint a nagybudapesti városi gázellátás igényeinek biztosítása.
8.)	503/8/1953.	Az 1953–54. évi lakásépítkezésekkel kapcsolatos feladatok meghatározása.
9.)	503/9/1953.	Az 1953. évi beruházási tervmódosítások végrehajtását biztosító intézkedések.
10.)	503/10/1953.	A sütőipar fejlesztése.
11.)	503/11/1953.	1953. évi cukorgyártás.
12.)	503/12/1953.	A MÁVAUT Autóbuszközlekedési Vállalat decentralizálása.
13.)	503/13/1953.	Az autóközlekedés fejlesztése.
14.)	43/1953./VII.20./MT.	A hivatalos iratok kézbesítésének egyszerűsítése.
15.)	503/15/1953. 503/15/a/1953.	A Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkársága létrehozása és szervezete.
16.)	—	Kiváló és Érdemes Művész cím adományozása.
17.)	503/17/1953.	Az állami gazdaságok 1952. évi és az azt megelőző évek elszámoltatlan beruházásainak, az 1952. évi állatátminősítéseinek és átsorolásainak, valamint a rizstermeléssel kapcsolatos veszteségek rendezéséről.
18.)	503/18/1953.	Az 1953. évi belföldi árkiegyenlítések csökkentése.
19.)	—	Napirendről levéve.
20.)	503/20/1953.	Országos jellegű hivatalok vezetői bérének megállapítása.
21.)	—	Napirendről levéve.
22.)	—	Napirendről levéve.
23.)	1.041/1953/VIII.18./Mt.h.	Az újságíróképzés bevezetéséről az Eötvös Loránd Tudományegyetem Nyelv- és Irodalomtudományi Karán.
24.)	503/24/1953.	Magyar–osztrák árucserre-forgalmi tárgyalások.

25.)	503/25/1953.	Kormánydelegáció kiküldése a Lipcsei Vásárra.
26.)	—	Kitüntetések a vasutasnap alkalmából.
27.)	—	Sebestyén János nehézipari miniszterhelyettesi kinevezése.

Napirenden kívül:

Napirendi pont:	Határozat száma:	A határozat címe:
1.)	503/nk/1/1953.	A sertéspestis-járvány leküzdéséhez szükséges oltó- és fertőtlenítőanyag díjtalan rendelkezésre bocsátásáról.
2.)	503/nk/2/1953.	Kispál Pál kinevezése
3.)	503/nk/3/1953.	Kovács Béla kinevezése.
4.)	—	Varga András kinevezése.

Napirend előtt:

5/ne/1

Nagy Imre elvtárs: Bejelenti, hogy Bebrits Lajos elvtárs, közlekedés- és postaügyi miniszter, Altomáre Iván élelmiszeripari miniszter és Olt Károly pénzügyminiszter kikérték rendes évi szabadságukat.

Kéri a Minisztertanács hozzájárulását, hogy az említett miniszter elvtársak megkezdhessék szabadságukat.

[Napirend:]

5/1

1.) A termelőszövetkezetek és termelőszövetkezeti csoportok hiteltartozásainak rendezése¹

1 Az 1954. június 30-i rövid lejáratú hitelállományt figyelembe véve a tsz-ek és tszcs-k hitelkötelezettsége 1874 millió Ft volt, amelyből 1953-ban 696 millió Ft-ot kellett volna visszafizetni. Ezen kívül 270 millió Ft volt az az összeg (különleges hitel), amelyet az 1952. évi zárszámadásig kellett volna visszafizetni, de nem volt rá fedezet. Az előterjesztés szerint a tsz-ek és tszcs-k 1953-ban és 1954-ben esedékessé váló hitel-visszafizetési kötelezettségét – részben a hitelek lejáratának meghosszabbításával, részben a fedezetlen hitelek egy részének elengedésével – mérsékelni kell a következő módon: 1. Az 1952. december 31-én fennálló hosszú lejáratú hiteleket 20 éves időtartamra kell meghosszabbítani, és a törlesztést 1954. január 1-jétől kell elkezdeni. 2. Az 1952. december 31-én fennálló középlejáratú beruházási hitelek 1953-ban esedékes összegének csak 20%-

Előadó: Antos István elvtárs

Antos István elvtárs: Az előterjesztéssel kapcsolatban a következő módosításokat terjeszti elő:

Járuljon hozzá a Minisztertanács ahhoz, hogy a 7. pontban szereplő 70 millió Ft-os rövidlejáratú hitel elengedésével kapcsolatos szövegrészt hagyják el. Az előbbi módosítás mellett az idei évre javasolja, hogy kb. hasonló összegben középlejáratú hiteleket ütemezzenek át úgy, hogy a félévben 70 millió Ft csökkentést érjenek el. Ennek megfelelően javasolja, hogy 190 millió Ft helyett a teljes 235 millió Ft-os hátralékot mint középlejáratú hitelt ütemezzék át. Az üzemi alaphitel 56 millió Ft-os összegéből 28 millió Ft átütemezését javasolja, ami viszont azt jelenti, hogy az idei 415 millió Ft könnyítés változatlan marad.

Gergely Miklós elvtárs: Javasolja, hogy az 5. pontban lévő elengedés %-át vizsgálják felül, s mivel a %-os meghatározás nem pontos, helyesebb lenne az e célra kifizethető összeg maximumaként 40 millió Ft-ot meghatározni. A 10. pontban meghatározott visszafizetési feltétel ne vonatkozzék az 1953. július 1. után kifizetett hosszúlejáratú hitelekre.

Antos István elvtárs: Gergely elvtárs kiegészítésével egyetért. Véleménye szerint a végrehajtási utasításban kell a javaslatokat végrehajtani.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A bevételi és kiadási mérlegek elkészítése előtt a folyó gazdasági év elején takarmány- és vetőmaghiány pótlására nyújtott hitelek[et], maximálisan 40 millió Ft-ot a termelőszövetkezeteknek el kell en-

át kell visszafizetni, a fennmaradó tartozást pedig 5 év alatt kell törleszteni. 3. A hitellejratok meghosszabbítását úgy kell végrehajtani, hogy az 1953 augusztusában elkészülő bevételi és kiadási előirányzatokban a kezdeményeket már számításba lehessen venni. 4. A különleges középlejáratú hitelekből az 1953-ban esedékes 66 millió Ft-ot a bevételi és kiadási előirányzatok elkészítése előtt el kell engedni. 5. A bevételi és kiadási mérlegek elkészítése előtt az 1953 elején takarmány- és vetőmaghiány pótlására nyújtott hitelekből – a hivatalos ár és a szabadpiaci ár közötti különbség erejéig – mintegy 40 millió Ft-os keretben lehet a termelőszövetkezetek tartozását elengedni. 6. A zárszámadások elkészítésekor – mintegy 30 millió Ft-os keretben – el lehet engedni az előző gazdasági évben az állami vállalatokkal szemben keletkezett adósságokat. 7. Egyedi mérlegelés alapján, a termelőszövetkezet gazdasági viszonyai és a tagoknak jutó részesedés figyelembevételével a leggyengébb termelőszövetkezeteknél 70 millió Ft-ot az 1953-ra nyújtott rövid lejáratú hitelből el lehet engedni. 8. A különleges hitelből fennmaradó 204 millió Ft-ot hosszú lejáratú hitellé kell alakítani minden olyan termelőszövetkezetnél, amely a folyósított rövid lejáratú hitelt beruházási célra használta fel, illetve azoknál a tsz-eknél, amelyeknek gazdasági helyzete szükségessé teszi. Az intézkedések azt a célt szolgálják, hogy a tsz-ek az 1953-as gazdasági évre felvett rövid lejáratú hiteleiket az esedékességkor, de legkésőbb a zárszámadáskor vissza tudják fizetni. A Minisztertanács 503/1/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta. A határozatot lásd a Mellékletben (1.).

gedni. Ennek lebonyolítását a végrehajtási utasításban kell részletesen szabályozni.

- b.) A tsz-eknek 1953. január 1-től kezdve nyújtott közép- és hosszúlejáratú hitelek visszafizetési időtartamát a mellékletben foglaltak szerint kell megállapítani, kivéve az 1953. július 1. után nyújtott azokra a hitelekre, amelyekre a Minisztertanács határozata más feltételeket állapított meg (pl. silőépítési hitel).

5/2

2.) Minisztertanács–SZOT vándorzászlók alapítása²

Előadó: Kristóf István elvtárs

Kristóf István elvtárs: A minisztériumok összevonása mellett azért nőtt a vándorzászlók száma, mert szét kellett választani több összevont, de össze nem tartozó szakmát.

Nagy Imre elvtárs: Augusztus 20-án ezzel a módszerrel végzik az elosztást?

Gerő Ernő elvtárs: Nem ért egyet a zászlók odaítélésének határidőivel. A félévi időszak zászlóit azonnal a félév befejezése után ki kell osztani, mert egyébként csökkentjük a jelentőségét, elveszti a zászló odaítélése mozgósító hatását.

Véleménye szerint az egész kitüntetési rendszert felül kell vizsgálni, mert nem egységes, félreérthető. Ilyen rendszer egyetlen népi demokratikus államban sem található.

Hidas István elvtárs: javasolja, hogy a Minisztertanács vegye le az előterjesztést a napirendről, és augusztus 20-án az eddigi rendszer szerint osszák ki a zászlókat.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette a napirendről azzal, hogy augusztus 20-án a Minisztertanács és a SZOT vándorzászlóit a korábbi keretben és feltételek között kell kiadni. Felül kell vizsgálni a vándorzászlók és élüzemzászlók kiadásának rendszerét. A SZOT egy hónapon belül dolgozzon ki javaslatot az egységes rendszer megteremtésére.

5/3a

3/a.) Új élüzemzászlók alapítása

Előadó: Kristóf István elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről.

5/3b

3/b.) Az állami gazdaságok és erdők területén adományozható élüzemek és vándorzászlók, kitüntetések számának emelése

- 2 A vándorzászlók új csoportosításának megállapítására, illetve új vándorzászlók létesítésére az előterjesztés szerint a minisztériumok átszervezésével összefüggésben, valamint az egyes népgazdasági ágak fokozottabb megbecsülése érdekében volt szükség. A Minisztertanács a miniszterelnöki összefoglalónak megfelelően 503/2/1953 számú nem nyilvános határozatával kimondta, hogy a Minisztertanács és a SZOT vándorzászlóit augusztus 20-án a korábbi keretben és feltételek között kell kiadni. A kormány úgy döntött, hogy felül kell vizsgálni a vándorzászlók és élüzemzászlók kiadásának rendszerét, és a SZOT számára egyhónapos határidőt állapítottak meg a javaslatok és az egységes rendszer megteremtésére. A téma az augusztus 14-i ülésen került napirendre. (Lásd a 6. jegyzőkönyvet.)

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről.³

4.) Az 1953. II. félévi munkaerő-gazdálkodás feladatai⁴

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: Az 5. oldalra javasolja bevenni, hogy ott, ahol nagyobb számú elbocsájtásra vagy átirányításra van szükség, előre értesítsék a Belügyminisztériumot. A 7. oldal 3. ponttal kapcsolatban megjegyzi, hogy nem kell szervezeten biztosítani

5/4

- 3 A kormány 1953. augusztus 14-i ülésén tárgyalta újra a kérdéstről. A Minisztertanács időközben 530714/1/1953 szám alatt nem nyilvános határozatot hozott a témáról.
- 4 A kérdés napirendre tűzését az indokolta, hogy a kormányprogram végrehajtása a népgazdaság munkaerőhelyzetében változásokat idézett elő: 1953. II. félévében a korábbi általános munkaerőhiányhoz képest – a bányászat, mezőgazdaság és néhány kevésbé jelentős terület kivételével – munkaerő-felesleg mutatkozott. Emellett az egyes üzemek és népgazdasági ágak között is munkaerő-átcsoportosítást kellett végrehajtani. 1953. II. félévében a munkaerő-gazdálkodás területén a következő feladatokat kellett megoldani: 1. a mezőgazdaság fokozott fejlesztése és a tartalékföldek megművelése érdekében nagyszámú munkaerőt visszairányítani a mezőgazdaságba; 2. biztosítani a szénbányászat 16 ezer főnyi munkaerő-szükségletét; 3. a közkegyelmi intézkedések révén szabaduló letartóztatottak munkaerőjét pótolni; 4. a gépgyártás kb. 3000 fő ifjú szakmunkás-feleslegét elosztani, illetve foglalkoztatni; 5. a gépgyártás területén az ifjú szakmunkásokon kívül felvett mintegy 4500 fő munkaerő-felesleget más területre átirányítani; 6. foglalkoztatni a honvédségi leszerelés és bevonulás különbségéből adódó többletmunkaerőt; 7. elősegíteni a közkegyelem során szabaduló bevonását a termelőmunkába; 8. az egyes népgazdasági ágakon belül nagyarányú munkaerő-átcsoportosítást végrehajtani. Mindezeket az intézkedéseket úgy kellett végrehajtani, hogy lehetőleg ne kerüljön sor tömeges vagy rendszeres elbocsátásokra, illetve a feleslegessé váló munkaerő foglalkoztatása ne akadályozza a termelékenység emelését, a gazdaságosság fokozását, illetve biztosítsák a túlórák csökkentését, a pihenőnapok és szabadságok kiadását. Az előterjesztés javasolta, hogy az ifjú szakmunkásokat osszák szét a minisztériumok között szakmai gyakorlatra, illetve a KGM felügyelete alá tartozó vállalatokhoz irányított ifjú lakatos szakmunkások ellenében 200 fő 20-30 éves géplakatos és 300 fő szerelő lakatosat bocsássonak a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium rendelkezésére mozdonyvezető-képzés céljából. Az általános és közgépipar területén feleslegessé vált 4500 főt a bányászat, közlekedés, kereskedelem területére, illetve egészségügyi intézményekbe kell átirányítani. A nagyobb mértékű, illetve folyamatos elbocsátások elkerülése érdekében gondoskodni kell a feleslegessé vált munkaerő szervezett átcsoportosításáról. A leszerelő, nem szakképzett katonákat főként a mezőgazdaságba lehet irányítani, illetve legalább 1500 főt kell a szénbányászat részére toborozni. A közkegyelem folytán szabaduló letartóztatottakat és internáltakat ugyancsak a mezőgazdaságban akarták elsősorban foglalkoztatni, de az eltávozó munkaerő pótlására a szabaduló között szervezett toborzást kívántak folytatni elsősorban a szénbányászat, az építőipar és a hortobágyi állami gazdaságok részére. Általános intézkedésként előírták, hogy a munkaerő-toborzás rendszerét 1953. III. és IV. negyedévben csak a szénbányászat területén lehet fenntartani.

a honvédségnél a közlekedéshez történő átadást. A 8. oldalon a 3. pontban a büntetést végrehajtó szerv és a toborzó minisztérium együtt végezze a toborzást.⁵ A 9. oldal első bekezdés 5. pontja túlságosan nehéz kötelezettségeket ró a minisztériumokra.⁶ Helyesnek látszik, hogy a leszerelők korábbi munkahelyeiken jelentkezzenek, és amennyiben ott szakmunkásra van szükség, állítsák munkába a jelentkezőket. A 10. oldal utolsó bekezdésében a fizetés nélküli szabadságnál 6 hónap helyett 3 hónap időt javasol.

Czakó Kálmán elvtárs: A minisztériumot kötelezni kell, hogy a toborzást gyorsítsák meg. Sok helyen meg sem jelentek a minisztériumok toborzói.

Szjártó Lajos elvtárs: A szabadulók nem jelentkeznek kellő létszámmal munkára az építőiparban. Nagy munkaerő-vándorlás tapasztalható a mezőgazdaság felé.

Bata István elvtárs: A 7. oldal d. pontjából a tiszthelyetteseket törölni kell.

Bebrits Lajos elvtárs: A 3. oldal I/1/b. pontban az eredeti javaslat 500 emberről beszél és most csak 150 van feltüntetve. Helyes lenne, ha a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium megkapná az 500 főt.

Zsofnyecz Mihály elvtárs: Ha Bebrits elvtárs nemcsak géplakatosokat fogad el, akkor az 500 fős kérése teljesíthető.

Hegedűs András elvtárs: Nemcsak a szénbányászat, hanem a mezőgazdaság is igényel munkaerőt. Pl. 31 000 k. hold rizs aratására még nincs munkaerő. Javasolja, hogy a gépállomás traktorista tanulóit hagyja meg a Minisztertanács továbbra is az őket foglalkoztató gépállomásokon.

Hidas István elvtárs: A különböző minisztériumok munkaerő igényeit készítsék el javaslat formájában, s egy hét múlva hozzák a Minisztertanács elé.

Szalai Béla elvtárs: Hozza be együtt a javaslatot a Nehézipari Minisztérium, az Építésügyi Minisztérium, a Földművelésügyi Minisztérium, az Országos Tervhivatal és a Munkaerő-tartalékok Hivatala.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést a következő módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat I. bekezdésének b. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „A Kohó- és Gépipari Minisztérium felügyelete alá tartozó vállalatokhoz irányított ifjú lakatos szakmunkások ellenében 200 fő 20–30 éves géplakatosot és 300 fő szerelőlakatosot

5 Az említett pontban úgy fogalmaztak, hogy a toborzást a minisztériumok a saját területükről szabadulók között, másodsorban a Belügyminisztérium által megjelölt egyéb területeken végezzék. A toborzást a szabadulás helyén a büntetésvégrehajtási szerv és a toborzó minisztérium együttesen bonyolítja le.

6 Az 5. pont így fogalmazott: „A kohó- és gépipari, könnyűipari, építésügyi, közlekedés és postaügyi miniszter utasítsa a vállalatok igazgatóit, hogy a szabaduló munkásokat – [ha] a korábbi munkahelyükön jelentkeznek – általában állítsák munkába. Ez alól kivételt lehet tenni abban az esetben, ha a vállalat szakmunkás-feleslege miatt nem kívánatos, vagy a szóban forgó személy visszatérése az üzembe egyéb okból nem célszerű.”

bocsásson a Közlekedés és Postaügyi Minisztérium rendelkezésére, mozdonyvezető-képzés céljából.”⁷

- b.) A határozati javaslat II/2/e. pontjában ki kell mondani, hogy ahol nagyobb számú elbocsájtásra, vagy átirányításra kerül sor, már az előkészítés stádiumában értesíteni kell a Belügyminisztériumot.⁸
- c.) A határozati javaslat III/3. pontját törölni kell.⁹
- d.) A határozati javaslat III/6/d. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „A leszerelő hivatásos tiszteknek – kivéve a Belügyminisztériumhoz áthelyezetteket – leszerelés után a Honvédelmi Minisztérium 2 havi illetményt folyósítson.”¹⁰
- e.) A határozati javaslat IV/3. pont első bekezdésének utolsó mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: „A toborzást a szabadulás helyén a toborzó minisztérium bonyolítja le.”¹¹
- f.) A határozati javaslat IV/5. pont első mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: „A Kohó- és Gépipari, Nehézipari-, Könnyűipari, Építésügyi, Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium utasítsa a vállalatok igazgatóit, hogy a szabaduló munkásokat – ha korábbi – munkahelyükön jelentkeznek, amennyiben szakmunkásra szükségük van, általában állítsák munkába.”¹²
- g.) A határozati javaslat IV/5. pontját a következőkkel kell kiegészíteni: „A Minisztertanács az érdekelt minisztereket kötelezi, hogy a toborzást gyorsítsák meg.”
- h.) A határozati javaslat V/1. pontját ki kell egészíteni azzal, hogy a bányászok, az építőipar és a mezőgazdaság egyes területeinek munka-

7 A hivatkozott pontban eredetileg csupán 150 fő 20–30 éves lakatos szerepelt.

8 A hivatkozott pont második bekezdésében a vállalatoknál feleslegessé vált, 200 főnél több munkavállaló átirányításának ellenőrzéséről volt szó, ami az MTH feladata volt.

9 A törlendő szöveg ez volt: „A Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium részére 200 fő gépkocsivezetői kiképzést nyert leszerelő honvédet kell átadni.”

10 Az pont eredeti szöveg így hangzott: „A leszerelő tisztek és továbbszolgáló tiszthelyettesek részére – kivéve a Belügyminisztérium szerveihez áthelyezetteket – leszerelésük után a Honvédelmi Minisztérium 2 havi illetményt folyósítson.”

11 Az említett pontban úgy fogalmaztak, hogy a toborzást a minisztériumok a saját területükről szabadulók között, másodsorban a Belügyminisztérium által megjelölt egyéb területeken végezzék. A toborzást a szabadulás helyén a büntetvégrehajtási szerv és a toborzó minisztérium együttesen bonyolítja le.

12 Az 5. pont így fogalmazott: „A kohó- és gépipari, könnyűipari, építésügyi, közlekedés és postaügyi miniszter utasítsa a vállalatok igazgatóit, hogy a szabaduló munkásokat – [ha] a korábbi munkahelyükön jelentkeznek – általában állítsák munkába. Ez alól kivételt lehet tenni abban az esetben, ha a vállalat szakmunkás-feleslege miatt nem kívánatos, vagy a szóban forgó személy visszatérése az üzembe egyéb okból nem célszerű.”

erő-szükségletének biztosítására javaslatot kell kidolgozni, és ezt 1 hét múlva az OT elnöke, az építésügyi-, a nehézipari és a földművelésügyi miniszter terjesszék be a Minisztertanács elé.¹³

- i.) A határozati javaslat V/5. pontjának 2. bekezdésében szereplő 6 hónapot 3 hónapra kell módosítani.¹⁴
 - j.) Az 1. számú melléklettel kapcsolatban ki kell mondani, hogy a gépállomáson tanuló géplakatos ipari tanulókat kell foglalkoztatni a gépállomáson.¹⁵
- (A határozat csatolva.)¹⁶

5.) A kohászat 1953. évi tervének módosítása¹⁷

Előadó: Zsofinyec Mihály elvtárs

Zsofinyec Mihály elvtárs: Bejelenti, hogy az I. sz. mellékletben a helyes szám 223 017 tonna, Gergely elvtárs írásban tett javaslataival egyetért.¹⁸

Bognár József elvtárs: A 2. oldal II/2. határozati javaslatban, a 945 000 tonna nem csak kohókokszt, hanem az összes kokszmennyiség. A lengyel koksz is ezen a kereten belül van.

A kapitalista piacon való vásárlás csak akkor lesz szükséges, ha Csehszlovákia részéről a szénimport terén lemaradás lesz.

Szalai Béla elvtárs: A beterjesztett javaslat csak a termelési terv módosításával foglalkozik. Javasolja, hogy a Minisztertanács hatalmazza fel Zsofinyec elvtársat és a Tervhivatal elnökét, hogy bizonyos változásokat eszközölhessenek az előterjesztés adataiban.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat II/2. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: A kül- és belkereskedelmi miniszter gondoskodik 1953-ban 945 000 tonna koksz behozataláról, ezen belül a cseh kohókokszt-lemaradás pótlására és 50 000 tonna lengyel koksz lekötéséről és behozásáról.

13 A hivatkozott pontban arról rendelkeztek, hogy a munkaerőtoborzás rendszerét a III. és IV. negyedévben csak a szénbányászat területén lehet fenntartani, kivéve a szabadulók közötti toborzást. A szénbányászat toborzási keretét 1500 fővel, 4500 főre kell megemelni. A módosításban szereplő javaslat nem került a Minisztertanács elé.

14 A fizetés nélküli szabadságot az átmeneti munkaerő-felesleggel rendelkező vállalatoknál a minisztérium hozzájárulása esetén, a dolgozók egyéni kívánságára a vállalatok igazgatói engedélyezhetik.

15 Az 1. számú melléklet az 1953-ban szakmunkásvizsgázó ipari tanulók minisztériumok közötti elosztását tartalmazta.

16 A Minisztertanács 503/4/1953. számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal az előterjesztést jóváhagyta.

17 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (2/a).

18 Ez az írásos javaslat nem található az előterjesztés mellett.

- b.) Az I. indokolásból a határozati javaslatba kell a megfelelő helyekre átvenni a következőket: „II. félévben 1.11 fajlagos kokszfelhasználás mellett 1953. végére 100 000 tonna kohókokszt-készletet kell biztosítani.”

A Diósgyőri 1. számú kohó javítását 38 nap alatt kell elvégezni; a 2. számú kohót ferromangán termelésre kell átállítani.

A programszerűséget a martinacélműveknél és a hengerműveknél legalább 92%-ban kell elérni.

A kohó- és gépipari miniszter augusztus 15-ig terjesszen javaslatot a Minisztertanács elé a Minisztertanács Bértitkárságával egyetértésben, a kohászati dolgozók olyan prémiumrendszerére, amely fokozottabban ösztönöz a programszerűsége és a minőség javítására.”

- c.) A mellékletben a hengerelt készáru terv rovatnál összesen rovatában szereplő 233 017-es szám helyesen 223 017.

(A határozat csatolva.)¹⁹

6.) A kohókokszt gyártására alkalmas szénkészletek feltárására irányuló geológiai kutatás meggyorsítása²⁰

Előadó: Hidas István elvtárs

Hidas István elvtárs: Javasolja, hogy a határozat 1. pontjában lévő 13 000 folyóméter helyett 11 000 folyómétert, a 32 000 fm. helyett pedig 22 000 fm-t iktassanak be.

Véleménye szerint az 1955-re való hivatkozást – mivel az a következő ötéves terv idejére esik – vegyék ki a Minisztertanács határozatából.

A határozat 8. pontjának utolsó mondatát törölni kell.

5/6

19 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 503/5/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta. Lásd a Mellékletben (2/b).

20 Az előterjesztés szerint a mecseki fekete-köszén területen található köszén tűnt legalkalmasabbnak a kokszolásra. Az 1951-ben megindult kutatások azonban jelentősen elmaradtak. A Mecsekben 1945-től 1952 végéig csak 17 kőszénkutató fúrást végeztek. Az előterjesztő azt javasolta, hogy – tekintettel a pécsi aknák maximális kihasználtságára – még 1953 folyamán meg kell indítani a szűken vett komlói, pécsi szénterületen kívül eső mecseki részeken a földtani felvételi és geofizikai munkát annak érdekében, hogy a kutatófúrás megalapozott lehessen. Az Eötvös Loránd Geofizikai Intézet 1953 II. felében a pécsi szénterületen 6 szeizmikus szelvényvel állapítsa meg a terület szerkezeti viszonyait. A mélyfúró-berendezések megfelelő átcsoportosításával és 1954–55-ben 34 fúróberendezés importjával biztosítsák az 1953–55-re vonatkozó mélyfúrási terv végrehajtását összesen 97 ezer folyóméteren. Az Országos Földtani Intézet készítse el a Mecsek déli területének földtani térképét, és ennek alapján végezzenek a legkedvezőbb helyeken kutató mélyfúrásokat. A kutatófúrásokból vett szénmintákat vizsgálják meg kokszolhatóság szempontjából, indítsák el 1953-ban a Pécs környéki szállító és légaknák mélyítését, új aknák kiépítését. A pécsi szénmosómű kapacitását megfelelő bővítéssel és korszerűsítéssel, illetve új dúsítómű felépítésével 50%-kal meg kell emelni. A pécsi szénbányászat fejlesztése érdekében építsék meg a Vasas és Hird közötti vasútvonalat.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat I. pontjában szereplő 13 000 folyómétert 11 000-re, a 32 000 folyómétert 22 000-re kell módosítani. Az előterjesztés pontjaiban szereplő 1955-re vonatkozó utalásokat törölni kell.²¹
- b.) A határozati javaslat 8. pontjának utolsó mondatát törölni kell.²²
(A határozat csatolva.)²³

7.) Az 1953. évi hazai kohókokszyártás, valamint a nagybudapesti városi gázellátás igényeinek biztosítása²⁴

Előadó: Hidas István elvtárs

Pongrácz Kálmán elvtárs: Korábban tett észrevételével²⁵ szemben kijelenti, hogy a határozattal egyetért.

21 A hivatkozott helyen az 1953–1955-ös fűröllyuk-lemélyítési tervben az 1953-ra és 1954-re vonatkozó előirányzatot kívánták módosítani és az 1955-re vonatkozó előirányzatot elhagyni.

22 A törlésre javasolt rész így hangzott: „A váraljai és Vékény-környéki szenek előkészítésére 1955-ig 160 vagon/nap kapacitású széndúsító művet építtessen a Máza-Szászvár-i állomásnál.”

23 A Minisztertanács 503/6/1953. számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal az előterjesztést jóváhagyta.

24 A Nehézipari Minisztérium vizsgálata alapján arra a következtetésre jutottak, hogy a kohókokszytermelést 1953. évre 100 ezer tonnáról 130 ezer tonnára lehet felemelni, és ehhez a szénbányászatnak 130 ezer tonna pécsi szenet kell a kokszolóipar rendelkezésére bocsátania. A kohászat 1953. évi tervének teljesítése érdekében 1953-ban összesen 1172 ezer tonna kokszyt kellett volna biztosítani. Ebből 945 ezer tonna importból biztosítva volt, 130 ezer tonnát belföldön kellett legyártani, a többi azonban nem volt biztosítva. 1953-ra a tervben előírt 140 ezer tonnás kokszybrikett-termelést a szénbrikett-termelés terhére 233 600 tonnára kellett felemelni, míg az utóbbi pótlására az NDK-ból 200 ezer tonna szénbrikettet kellett importálni. Mivel a kokszybrikett gyártásához szükséges kokszypor sem volt hazai forrásból biztosítható, 80 ezer tonna kokszyport importálni kellett. A hazai kohókokszy program teljesítéséhez 210 ezer tonna cseh gázkokszy-szén behozatala is szükségessé vált.

A nagybudapesti városi gázellátás biztosítása érdekében a Budapesti Gáz- és Kokszyműveknél 1953. november 1-jéig 4 generátortelepelt kellett üzembe helyezni, és a városi gáz méretlen felhasználásának megszüntetése érdekében 1953-ban az éves terven felül további 20 ezer új mérő készítéséről, valamint 32 ezer mérő javításáról kellett gondoskodni.

25 Pongrácz Kálmán az előterjesztés határozati javaslati részéhez tett észrevételeket. Ebben megjegyezte, hogy az indokolatlan gázfogyasztás csökkentése érdekében kiadandó intézkedésekért csak a fővárosi közterületekre vonatkozóan lehet felelős a városi tanács vb elnöke, és 6000 helyett 8000 új fogyasztó bekapcsolását javasolta. Emellett kijelentette, hogy a 20 ezer új mérő készítését a Gáz-készülékgyártó Vállalat nem tudja teljesíteni.

Hidas István elvtárs: Felhatalmazást kér, hogy Zsofinyecz és Szalai elvtárral együtt a határozati javaslatban egyes határidőket módosíthasson.

Herczeg Ferenc elvtárs: Javasolja, hogy a Budapesti Gáz- és Kokszművek 1953. évi kohókoksztervét 100 000 tonnára, a Pécsi Kokszművek tervét pedig 30 000 tonnára módosítsák.

Bognár József elvtárs: A 20. pontban ne kössék meg a külkereskedelmi szervek kezét azzal, hogy csak az NDK-ból lehet importálni.

Pongrácz Kálmán elvtárs: Javasolja, hogy a 12. pontért a Minisztertanács elnöke legyen felelős.

Szalai Béla elvtárs: A 10. pontban helytelenül van az Országos Tervhivatal szerepe megjelölve. Nem az OT biztosítja az anyagokat, hanem a Minisztertanács.

Gerő Ernő elvtárs: Külön pontot javasol annak megvalósítására, hogy az 1954-ben építendő új lakásokba be kell vezetni a gázszolgáltatást, melynek szem előtt tartásával készítsék el az 1954. évi kocszgyártási tervet.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács felhatalmazza a nehézipari minisztert, hogy a Kohó- és Gépipari Minisztérium és az OT egyetértésben módosítsák az előterjesztésben előforduló határidőket.
- b.) A határozati javaslat III/21. pontját törölni kell.²⁶
- c.) A határozati javaslat I. pontjának 2. bekezdését a következőképpen kell módosítani: „Ennek megfelelően a Budapesti Gáz- és Kokszművek 1953. évi kohókokszt-termelési tervét 60 000 tonnáról 100 000 tonnára, a pécsi Kokszművek termelési tervét pedig 40 000 tonnáról 30 000 tonnára kell módosítani.”
- d.) A határozati javaslat II/12. pontjában felelősül a Minisztertanácsot kell megjelölni.²⁷
- e.) A határozati javaslat I/10. pontjának 2. mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: „A munkákhoz szükséges összes anyagokat a beruházási terv felülvizsgálata során felszabaduló anyagokból kell biztosítani.”²⁸
- f.) Új pontként kell kimondani, hogy az 1954-es kocsztervet úgy kell elkészíteni, hogy [az] 1954-ben építendő új lakásokba a gáz bevezetése biztosítva legyen.

26 A hivatkozott pontban felhatalmazták az érdekelt minisztereket és az OT elnökét, hogy a főváros folyamatos gázellátásával, valamint a kiegészítő generátortelep felállításával és a brikettgyártás fejlesztésével összefüggő részfeladatok végrehajtására a csatolt „Együttes Utasítást” adja ki.

27 A határozati javaslatban eredetileg felelősként a Budapesti Városi Tanács elnökét és a nehézipari minisztert jelölték meg.

28 A mondat eredetileg így hangzott: „A munkákhoz szükséges összes anyagokat az OT elnöke külön kontingensből ütemes szállítással biztosítani tartozik.”

- g.) A határozati javaslat III/20. pontjában szereplő Német Demokratikus Köztársaságot törölni kell.²⁹
(A határozat csatolva.)³⁰

8.) Az 1953/54. évi lakásépítkezésekkel kapcsolatos feladatok meghatározása³¹

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: A tervbe vett 15 000 lakás ez évi megkezdése veszélyben van, mert eddig csak 2000-t kezdtek el építeni. Helyes megoldás az lenne, ha a Könnyűipari Minisztériumban szerveznének erre a célra egy külön csoportot. A hátránya az, hogy hosszú időt vesz igénybe a szervezése.

Szjártó elvtárs elvállalta 15 000 lakás építésének 1954. évi elkezdését és 40 000 lakás 1954. évi felépítését. Bár elvileg nem helyes, mégis a lakások felépítése biztosítására az Állami Ellenőrző Központot külön meg kell bízni az ellenőrzéssel.

Javasolja, hogy az építkezéért ne a Könnyűipari Minisztérium, hanem az Építésügyi Minisztérium legyen a felelős.

Kiss Árpád elvtárs: Nem látja biztosítottnak, hogy az Építésügyi Minisztérium előbb megépítteti a lakásokat, mint a Könnyűipari Minisztérium tenné.

Házi Árpád elvtárs: Javasolja a Minisztertanácsnak, hogy az eredeti szövegben fogadja el az előterjesztést, tehát a kivitelező és az építtető ne legyen egy személy.

29 A hivatkozott pontban az szerepelt, hogy a lakosság szükségletére 200 000 tonna brikettet kell az NDK-ból importálni.

30 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 503/7/1953, illetve 503/7/a számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta, Mindkettőt lásd a Mellékletben (3/a, b).

31 A kormány új programja központi feladatként határozta meg a dolgozók életszínvonalának gyors ütemű és állandó emelését. Ebből kiindulva a lakáshiány minél gyorsabb kiküszöbölése, valamint a dolgozók jobb minőségű lakásokkal való ellátása érdekében az 1953. évi lakásépítési terv szerint befejezendő 23 631 lakással szemben 1954-ben 40 000 lakás használatba adását kellett biztosítani. A KSH adatai szerint az 1953. I. félévi tervteljesítés az éves előirányzathoz viszonyítva rendkívül elmaradt; ennek okait az előterjesztés részletesen taglalta. A lemaradások tapasztalatai alapján az 1953. évi terv teljesítése és az 1954. évi előirányzat zökkenőmentes megvalósítása érdekében szükségesnek tartották a lakásépítkezések műszaki előkészítésének és lebonyolításának irányítását a Könnyűipari Minisztérium hatáskörébe utalni. A minisztériumon belül külön igazgatóság szervezését indítványozták a kormány lakásépítési programja, az azzal összefüggő járulékos, illetve kapcsolódó beruházások lebonyolítására. (Ez alól kivételt képeztek Sztálinváros, Komló, Kazincbarcika, valamint az üzemeltetés zavartalan viteléhez szükséges – készlenléti – lakások építkezései.) Azt javasolták, hogy a Könnyűipari Minisztérium 1953. szeptember 15-től folyamatosan vegye át az 1953-ról 1954-re áthúzódó lakásépítkezések előkészítését és lebonyolítását úgy, hogy 1954. január 1-jétől önállóan bonyolítsa le a lakásépítési beruházásokat. A kormányprogramnak megfelelően a lakáshiány minél gyorsabb kiküszöbölése érdekében a lakásépítési terv teljesítését központi feladatnak kell tekinteni.

Szabó János elvtárs: Helyesebb, ha a Könnyűipari Minisztérium beruházási igazgatóságain keresztül végezteti el az építkezést.

Ha Szíjártó elvtárs épített, elszakadunk a tanácsoktól.

Döntson arról a Minisztertanács, hogy a járulékos beruházásokat is Szíjártó elvtárs kapja-e meg.

Bebrits Lajos elvtárs: Szíjártó elvtárs építtessen, de szeptember 15-ig szállíttassa az építkezés helyére a szükséges anyagokat, mert a vasút később nagyobb mennyiségű építőanyagot nem tud szállítani.

Trautmann Rezső elvtárs: A határozat végrehajtásából nem szabad kirekeszteni a tanácsokat. Az egyszerűsített tervdokumentáció helyett egyszerűsített tervfeladatot kell érteni és a határozaton átvezetni.

Javasolja, hogy az 1953. évben megkezdendő építkezések egyszerűsített tervét szeptember 15-ig, az 1954. évben megkezdendő lakások tervét pedig október 31-ig adják át az Építésügyi Minisztériumnak.

Nagy Jánosné [helyesen Józsefné] elvtársnő: Javasolja, hogy a lakásépítést 1954. január 1-vel adják át a tanácsoknak.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Az 1952–53. évi lemaradások tapasztalatai alapján az 1954. évi lakásépítési terv zökkenőmentes végrehajtása érdekében a lakásépítkezések műszaki előkészítésének és lebonyolításának felelős irányítását az Építésügyi Minisztérium hatáskörébe kell utalni.
- b.) Az Építésügyi Minisztérium keretében külön igazgatóságot kell szervezni a Kormány lakásépítési programjának, továbbá az ezzel összefüggő járulékos és kapcsolódó beruházások lebonyolítására. Kivételt képeznek Sztálinváros, Komló, Kazincbarcika, valamint az üzemeltetés zavartalan viteléhez szükséges (készenléti) lakások építkezései.
- c.) A fentiekkel kapcsolatban szükségessé váló szervezeti intézkedésekre az építésügyi miniszter terjesszen javaslatot a Minisztertanács elé.
Felelős: építésügyi miniszter.
Határidő: augusztus 15.
- d.) az Országos Létszámbizottság gondoskodjék az Építésügyi Minisztérium létszámkeretének megfelelő megállapításáról.
Felelős: OLB elnöke.
Határidő: augusztus 15.
- e.) Az Építésügyi Minisztérium ennek megfelelően 1953. augusztus 15-ig vegye át a még meg nem kezdett 1953. évről 1954. évre átmenő lakásépítkezések műszaki előkészítését és lebonyolítását. 1954. január 1-ig pedig folyamatosan vegye át az összes 1954. évre áthúzódó és 1954. évben megkezdendő lakásépítési, és ehhez kapcsolódó beruházásokat.

f.) A lakást építtető miniszterek gondoskodjanak a még meg nem kezdett lakásépítkezések hiteleinek és meglévő tervdokumentációinak átadásáról az építésügyi miniszter részére. Az Országos Tervhivatal elnöke a még meg nyitott lakásépítési hiteleket közvetlenül az Építésügyi Minisztérium részére nyissa meg.

Felelős: OT elnöke, építésügyi miniszter, építtető miniszterek.

Határidő: augusztus 15.

g.) A II/3/b. pont 2. sorában szereplő és az előterjesztésben még előforduló egyszerűsített tervdokumentáció helyett tervezési feladatot kell beírni. A szeptember 15. összes határidő az ebben az évben meginduló építkezésekre vonatkozik, míg a jövő év első felében meginduló építkezésekre december 1-ig kell a tervdokumentációt az építtető minisztériumhoz és az Országos Építésügyi Hivatalhoz beküldeni.

h.) A határozati javaslat II/3/d. pontjának első sorát ki kell egészíteni az 1954. év első félévével.³²

i.) az előterjesztésen keresztül kell vezetni a Könnyűipari Minisztérium helyett az Építésügyi Minisztérium felelősségét.

(A határozat csatolva.)³³

5/9

9.) Az 1953. évi beruházási termódosítások végrehajtását biztosító intézkedések³⁴

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(A határozat csatolva.)³⁵

5/10

10.) A sütőipar fejlesztése³⁶

32 A mondat az 1954. évi lakásépítkezésekre vonatkozott.

33 A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal és kiegészítésekkel az előterjesztést 503/8/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta. A határozatot lásd a Mellékletben (4.).

34 Az előzményekre lásd a 3. és 4. jegyzőkönyvet (1953. július 24-i és július 31-i ülés). Az OT elnöke előterjesztésében – figyelemmel a korábbi termódosító határozatokra (501/71953 és 502/5/1953) – további intézkedésekre tett javaslatot.

35 A Minisztertanács az előterjesztést 503/9/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta. A határozatot lásd a Mellékletben (5.).

36 A kérdés napirendre tűzését az indokolta, hogy a sütőipar lemaradt a gazdaság általános fejlődése és a fogyasztás növekedése következtében megnövekedett igények mögött; különösen a nagy építkezések, a fejlődő bánya- és iparvidékek ellátása nem volt megfelelően biztosítva. Az előterjesztés a lemaradás legfőbb okának azt tartotta, hogy a sütőipar jelentős részét (mintegy 1500 sütődét) 1952 végén elhanyagolt állapotban vették át a magánszektortól. A kapacitás évek óta nem bővült, a gépesítés alacsony fokú volt, rosszak voltak a munkafeltételek. Nem álltak rendelkezésre a kenyér

Előadó: Babos Zoltán elvtárs

Babos Zoltán elvtárs: A határozati javaslat 4. pontjának 2. bekezdését kéri átszövegezni. Kéri a Minisztertanácsot, hogy a létszámkérdésben ne döntsön, hanem hatalmazza fel az Országos Létszámbizottságot, hogy az illetékes miniszterrel döntse el a kérdést.

Kéri, hogy ne a helyi tanácsok határozzák meg a legyártott kenyér, stb. szállítási helyét.

Kijelenti, hogy ha a 2. pont szerint a miniszternek meg kell hallgatni a tanácsok véleményét, akkor az csorbítja a miniszter jogkörét.

Zsöfnyecz Mihály elvtárs: Milyen gépekkel kell ellátni a sütőipart?

Antos István elvtárs: Az 1. pont második bekezdéséhez javasolja, hogy ne csak a ráfordításokat, hanem az átadott berendezéseket, felszerelési tárgyakat is térítsék meg a földműves-szövetkezeteknek.

Varga Antal elvtárs: A tröszt tervét a VB tárgyalja meg, valamint a trösztigazgató ki-nevezését is, mert a VB-elnök és a trösztigazgató együtt kell hogy működjön.

Bognár József elvtárs: Az Élelmiszeripari Minisztérium csak a kenyérgyártásért és a minőségért felelős, mert az elosztást, értékesítést más minisztérium végzi. Tisztázni kell a megyei sütőipari tröszt és a VB kereskedelmi osztálya viszonyát. Nem szabad felmenteni a VB-t a megyei kenyérellátásért való felelősség alól.

Szalai Béla elvtárs: Az 1954. évi beruházás számait, valamint tervadatait irányszám-ként kell kezelni.

Dégen Imre elvtárs: Az 1. pont második bekezdésében azt is ki kell mondani, hogy az állami állóeszközök ellenértékét is meg kell téríteni.

Hegedüs András elvtárs: Kéri, hogy a bér-sütést a rendelet kiadása után is tartsák fenn.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 1. pontjának 2. bekezdését a következőképpen kell megfogalmazni: „Az átadott állóeszközök, anyagok és felszere-

időbeni kiszállításához szükséges szállítóeszközök sem. Az előterjesztők szükségesnek tartották a kapacitás emelését (1953/1954 folyamán legalább 80 vagonnal), a folyamatos karbantartást és felújítást, a munkaidő csökkentését, valamint a szociális és egészségügyi feltételek biztosítását. A termelt kenyér minőségének és kellő mennyiségének biztosítására szükségesnek tartották a sütőipar országosan egységes szervezetének kialakítását. Ennek első lépéseként az addig a földműves-szövetkezetek kezelésében működő sütőüzemek 1953. augusztus 1-je és szeptember 30. közötti, folyamatosan lebonyolítandó állami kezelésbe vételét sürgették. Az átadott anyagok és eszközök ellenértékét az Élelmiszeripari Minisztérium köteles megtéríteni a földműves-szövetkezeteknek. Az egységes irányítás érdekében a megyei sütőipari vállalatok és a fővárosi sütőipari trösztök is az élelmiszeripari miniszter hatáskörébe kerülnek. A javaslat szerint a kenyérellátás biztosítása érdekében a meglévő üzemek helyreállítását 1954 végére be kell fejezni. A sütőipar gépesítését 1953 végére 30, 1954 végére 50%-kal emelni kell. Gondoskodni kell a szállítóeszközökről, illetve a szükséges szakmunkáslétszámról is.

- lési tárgyak ellenértékét az átadást követő 15 napon belül az Élelmiszeripari Minisztérium az érintett földműves-szövetkezeteknek térítse meg.”³⁷
- b.) A határozati javaslat 2/1. utolsó mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: Az állami sütőipar irányításáért, a terv szerinti termelésért és minőségért országosan és egységesen az élelmiszeripari miniszter felelős.³⁸
- c.) A határozati javaslat 2. pontjának 3–4., létszámkérdésekkel kapcsolatos bekezdése helyett a következő szöveget kell bevenni: Az átszervezéssel kapcsolatban a SZÖVOSZ és a MÉSZÖV-ök sütőipari részlegeit át kell adni az Élelmiszeripari Minisztérium új szerveinek, továbbá rendelkezésükre kell bocsájtani a megyei tanácsok élelmiszeripari osztályainál mutatkozó létszám-megtakarítást. A fentiek felül az OLB felhatalmazást kap arra, hogy saját hatáskörében maximálisan 300 fő új műszaki és adminisztratív létszámot engedélyezzen. Amennyiben az Élelmiszeripari Minisztériumnak ezen felül létszámigénye jelentkezik, annak engedélyezésére javaslatot kell terjeszteni a Minisztertanács elé.³⁹
- d.) A határozati javaslat 2. pontját a következőképpen kell kiegészíteni: A tröszt igazgatóját az élelmiszeripari miniszter az illetékes megyei (budapesti) tanács végrehajtó bizottsága egyetértésével, a vállalatok igazgatóját a tröszt vezetője, az illetékes járási vagy városi tanács végrehajtó bizottsága egyetértésével nevezi ki. A tröszt terveit a végrehajtó bizottság tárgyalja meg.⁴⁰
- e.) A határozati javaslat 7. pontját el kell hagyni.⁴¹

37 A szöveg eredetileg így hangzott: „A saját eszközökből történő ráfordításokat, valamint az átadott anyagok és állóeszközök ellenértékét az átadást követő 30 napon belül az Élelmiszeripari Minisztérium az érintett földművesszövetkezeteknek térítse meg.”

38 A mondat eredetileg így hangzott: „A sütőiparért és a kenyérellátásért országosan és egységesen az élelmiszeripari miniszter felelős.”

39 A hivatkozott bekezdésekben a sütőipar átszervezésével kapcsolatos létszámigény teljesítéséről rendelkeztek, a létszám megjelölése nélkül.

40 A hivatkozott pontban a megyei sütőipari vállalatok trösztí átszervezéséről és járási vállalatok létrehozásáról rendelkeztek.

41 A törölt szöveg így hangzott: „A sütőipari termékek megóvása és az egészségvédelem érdekeinek szem előtt tartása érdekében gondoskodni kell a sütőipar megfelelő számú szakszerű és higiénikus szállítóeszközzel való ellátásáról a 4. mellékletben megjelölt szükségletnek megfelelően.” A ponthoz fűzött megjegyzésében az OT elnöke jelezte, hogy a javaslattal egyetért, de 1953-ban az eszközöket nem tudja biztosítani.

- f.) A határozati javaslat 8. pontjában szereplő 2 gépészmérnököt törölni kell. Az 1954. évben biztosítandó gépész, vegyészmérnöki és vegyi technikusok számát irányszámokként kell kezelni.⁴²
- g.) a határozati javaslat 4. pontjának 3. bekezdésében az OT elnökét nem lehet felelősség tenni a beruházáshoz szükséges anyagok és kapacitás biztosításáért.
- h.) A 2. pont 5. bekezdését a következőképpen kell megfogalmazni: „A trösztök, illetőleg vállalatok kötelesek az illetékes megyei (budapesti) tanács kereskedelmi osztálya által megrendelt és lisztfedezettal biztosított kenyér és péksütemény stb. mennyiségeket a tanács által előírt időpontban és választékban a kijelölt helyekre kiszállítani. Az illetékes helyi tanácsnak jogában áll, illetve köteles a gyártott termékeket minőségileg is ellenőrizni.”⁴³
- i.) A határozatban ki kell mondani, hogy a bérsütést fenn kell tartani, nem csökkenteni, sőt fejleszteni kell.
(A határozat csatolva.)⁴⁴

11.) Az 1953. évi cukorgyártás⁴⁵

Előadó: Babos Zoltán elvtárs

Varga András elvtárs: A 3. pontban lévő feladat végrehajtását a földművelésügyi miniszter megyei szervei útján biztosítja.

Hegedüs András elvtárs: A határidők igen rövidek. Két hét alatt ki kell dolgozni a cukorgyártás melléktermékeinek hasznosításáról szóló javaslatot.

Erdei Ferenc elvtárs: A korai szállítási prémiumot lehetőleg magas összegben kell megállapítani, de ha valaki nem szállít a megállapodás szerint szeptember 5-ig, akkor nem szabad szankciókat alkalmazni.

Hidas István elvtárs: Bejelenti, hogy szeptember 1-ig a keverőszennek csak 70%-át tudja a Nehézipari Minisztérium leszállítani, viszont vállalja, hogy szeptember 10-ig 100%-ra teljesíti feladatát.

Bebrits Lajos elvtárs: A Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium biztosítja a rakterüle-

42 A hivatkozott pontban a sütőipar szakmai színvonalának emelése érdekében 1953-ban 2 gépészmérnök, 1954-ben 2 gépészmérnök, 5 vegyészmérnök és 16 vegyésztechnikus alkalmazásáról volt szó.

43 Az eredeti szöveg így szól: „A megyei tanácsok az irányításuk alatt álló területek kenyérellátásának folyamatos biztosítása és a kenyér minőségének állandó javítása érdekében helyezzenek fokozottabb súlyt a sütőipari üzemek társadalmi ellenőrzésére, és a jelentkező hibákra rendszeresen hívják fel az Élelmiszeripari Minisztérium figyelmét.”

44 A Minisztertanács 503/10/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta. A határozatot – lásd a Mellékletben (6.) – a Minisztertanács 540119/5/1954 számú határozatával kiegészítette.

45 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (7/a).

tet, és az Élelmiszeripari Minisztérium biztosítson a cukorgyár területén vagy a gyár mellett a répa tárolásához megfelelő kirakó- és tárolóhelyet.

Antos István elvtárs: A 3. pont második bekezdésébe a pénzügyminisztert is fel kell venni.

Nagy Imre elvtárs: 5 millió Ft-os prémiumkeret megállapítását javasolja.

Babos Zoltán elvtárs: Elég lesz 3-3,5 millió Ft is.

Nagy Imre elvtárs: A szerződés alapján mikor adják ki a cukrot a termelőknek?

Tabák Lajos elvtárs: A cukorrépa beszállításától 14-15 napon belül.

Gerő Ernő elvtárs: Javasolja, hogy a korai szállításban részt vevő termelőknek 8 napon belül adják ki a cukor egy részét.

Tabák Lajos elvtárs: Bizonyos minimális mennyiségben ki lehet adni.

Bognár József elvtárs: 30 vagon cukor rendelkezésre áll.

Tabák Lajos elvtárs: 30 vagon cukor elég lesz.

Nagy Imre elvtárs: Az előterjesztés bevezető részében szó van a cukoripar előtt álló legfontosabb feladatokról. Ezt vigyük át a határozatba.

A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Az előterjesztés első bekezdésében szereplő „szeptember hó folyamán legalább 2000 vagon, és ebből már szeptember hó első felében 500 vagon cukor legyártásra kerüljön” kifejezést a határozati javaslat szövegébe kell átvinni.
- b.) A határozati javaslat 2. pontjában az MTH elnökével egyetértésben kifejezést törölni kell.
- c.) A határozati javaslat 3. pontjában szereplő „megyei tanácsok végrehajtó bizottságai” helyett, „megyei szervei” kifejezést kell használni.
- d.) A határozati javaslat 3. pont 2. bekezdésébe a pénzügyminisztert is be kell venni.
- e.) A határozati javaslat egyes feladatai elvégzésének határideje korai, ezért felül kell vizsgálni.
- f.) A földművelésügyi miniszter az élelmiszeripari miniszterrel együtt 2 hét alatt dolgozzák ki a cukorgyártás melléktermékei hasznosításának tervét.
- g.) A határozati javaslat 7. pontjában megszabott feladatokért nem az OT, hanem a minisztérium a felelős.
- h.) A határozati javaslat 3. pontjába a következő premizálást kell bevenni: augusztus 21-27-ig minden mázsa cukorrépa után 5 Ft-ot, augusztus 28–szeptember 5-ig 3 Ft-ot kell prémiumként kifizetni 3 200 000 Ft-os összegben.
- i.) A határozatban ki kell mondani, hogy szeptember 15-ig megszervezett szállítások nem teljesítésének még kötbér formájában sem legyen büntető következménye.
- j.) A cukorrépa határidő előtti felszedésének meggyorsítására a gyorsbeadás után 30 vagon cukrot kell a termelők között szétosztani a beadás utáni 8 napon belül.

- k.) A Minisztertanács utasítja a nehézipari minisztert, hogy szeptember 1-ig a cukorgyárak által lekötött szénmennyiségek leszállítását biztosítsa.
- l.) A Minisztertanács utasítja az élelmiszeripari minisztert, hogy a gyártásra még nem kerülő répa részére vagy a gyár területén, vagy a gyár területe mellett kirakodó helyről gondoskodjon. A rakodóhely megoldására dolgozzon ki javaslatot a közlekedés- és postaügyi miniszterrel együtt.
- (A határozat csatolva.)⁴⁶

12.) MÁVAUT átszervezése⁴⁷

Előadó: Bebrits Lajos elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(A határozat csatolva.)⁴⁸

5/12

13.) Az autóközlekedés fejlesztése⁴⁹

Előadó: Bebrits Lajos elvtárs

Bebrits Lajos elvtárs: Kéri, hogy a 8. pont harmadik bekezdéséből csak az első mondat maradjon meg. A 6. pontban lévő egyenruha-ellátást egy évvel el kell halasztani.

Bognár József elvtárs: A II/1. pont 2. bekezdés zavaros, jobban és világosabban meg kell határozni, hogy milyen felügyeletről van szó, és hogy milyen jogköre van az igazgatóságoknak.

Szűjártó Lajos elvtárs: A Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium más tárcák autófuvározási vállalatai feletti felügyeletét törölni kell.

A vállalatok tervét ne a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium, hanem az illetékes miniszter hagyja jóvá.

Gerő Ernő elvtárs: A Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium a közlekedésügy szakfelügyeleti hatósága, de mégis szükséges kidolgozni, hogy miben áll és mennyire terjed ki ez a szakfelügyeleti jogkör.

5/13

⁴⁶ A Minisztertanács az előterjesztést 503/11/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta. A határozatot lásd a Mellékletben (7/b).

⁴⁷ Az előterjesztést lásd a Mellékletben (8.).

⁴⁸ A Minisztertanács 503/12/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta. Az elfogadott határozat azonos volt az előterjesztés határozati javaslatával.

⁴⁹ Az előterjesztés megállapította, hogy a gazdasági fejlődés egyre nagyobb igényeket támaszt a közúti közlekedéssel szemben. A hatályban lévő irányítási rendszer nem alkalmas arra, hogy megfelelő módon koordinálja az ország közlekedési hálózatát. Ennek következtében jelentős pazarlás és visszaélés tapasztalható a teherfuvarozásban, komoly hiányosságok fordulnak elő a karbantartásban. A problémák megoldása az autóközlekedés irányításának és ellenőrzésének a KPM felügyelete alatt működő területi alapú átszervezésével oldható meg. Az előterjesztő ennek részletes leírását foglalta a határozati javaslatba.

20-30 db gépkocsira nem érdemes vállalatot alapítani.

Az egyenruha-ellátást egyelőre teljesen el kell hagyni.

A vissz- és pótfuvarozásokat a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium az érdekelt minisztériumokkal egyetértve dolgozza ki.

Karczag Imre elvtárs: Helyes az, ha más tárcák autófuvarozó vállalatainak tervét a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium szak szempontból felülvizsgálja.

Babos Zoltán elvtárs: Az Élelmiszeripari Minisztérium kocsijait visszfuvarozásnál szennyező áruk szállítására nem lehet felhasználni.

Szalai Béla elvtárs: A terveket az Országos Tervhivatalnak nyújtják be a minisztériumok, és az Országos Tervhivatal ezután konzultál a Közlekedés- és Postaügyi Minisztériummal.

Bebrits Lajos elvtárs: A vissz- és pótfuvarozás részleteit a végrehajtási utasítás fogja szabályozni.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat II/1. pontjában és a határozati javaslat egyéb pontjaiban szereplő „más tárcák hatáskörébe tartozó autófuvarozási vállalatok feletti felügyeleti jogot” törölni kell.⁵⁰
- b.) A Minisztertanács utasítja a közlekedésügyi minisztert, hogy dolgozza ki a Közlekedésügyi Minisztérium, illetve területi szerveinek szakfelügyeleti feladatait és ezt terjessze a Minisztertanács elé.⁵¹
- c.) A határozati javaslat 6. pontját ki kell hagyni.⁵²
- d.) A határozati javaslat 7. pontját a következőképpen kell megfogalmazni:⁵³ „A célfuvarozási vállalatok a közlekedési vállalatoknál elő-

50 A hivatkozott pontban az idézett meghatározás nem található. A korábbi, május 15-i dátummal készített előterjesztés tartalmazott ennek megfelelő formulát.

51 Az előterjesztés nem került a Minisztertanács elé.

52 Az előterjesztő az autófuvarozási vállalatok dolgozóit egységes egyenruhával kívánta ellátni. A gépkocsivezetők, kalauzok és forgalmi szolgálattevők egyenruháját 1954. december 31-ig, az igazgatási és egyéb dolgozók munkaruháját 1955. december 31-ig kell a javaslat szerint biztosítani.

53 A 7. pont a határozati javaslatban a következőképpen hangzott: „Az 5/1/1951. N. T. számú határozatban a közlekedésügyi tárca részére biztosított szakmai felügyelet és segítség hatékony gyakorlásának biztosítása érdekében a célfuvarozási vállalatok a közlekedési vállalatokra előírt összes terveket tartoznak elkészíteni, a terveket a vállalat felett felügyeletet gyakorló minisztérium jóváhagyásra való felterjesztés előtt tartozik a Közlekedésügyi Minisztériumnak bemutatni. Az OT az illető tárca tervét – amelybe a célfuvarozási vállalat tervei továbbra is beépítve maradnak – csak abban az esetben hagyhatja jóvá, ha a célfuvarozási vállalatok tervét a Közlekedésügyi Minisztérium előzőleg láttamozta. A célfuvarozási vállalatok a terv teljesítéséről olyan formában és terjedelemben tartoznak beszámolni, mint amilyen formában és terjedelemben a közlekedésügyi tárca felügyelete alá tartozó vállalatok részére elő van írva, és kötelesek a jelentések egy példányát a közlekedésügyi tárcához eljuttatni.”

írt összes terveket tartoznak elkészíteni és azokat a vállalatok feletti felügyeletet gyakorló minisztériumnak az Országos Tervhivatalnak meg kell küldeni, aki ezt a Közlekedés- és Postaügyi Minisztériummal konzultálja.

- e.) A határozati javaslat 8. pont 3. bekezdésének 2. és 3. mondatát törölni kell.⁵⁴
 - f.) Távolsági forgalomnál a vissz- és pótfuvarozás megoldására a közlekedésügyi miniszter egy hónapon belül terjesszen javaslatot a Minisztertanács elé.⁵⁵
- (A határozat csatolva.)⁵⁶

14.) Hivatalos iratok kézbesítésének újabb szabályozása⁵⁷

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs

Erdei Ferenc elvtárs: Javasolja, hogy a kézbesítés ismételt sikertelen megkísérlése után a postán ne 3 napig, hanem 5 napig őrizték a küldeményt.

Varga András elvtárs: A kézbesítést csak ott végzi a VB kézbesítője, ahol nincs postahivatal.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A rendelet 4. §. (3) bekezdésében és a 6. §. (1) bekezdésében szereplő 3 napos határidőt 5 napra kell módosítani.⁵⁸

54 A két törlendő mondat így szólt: „Erre a célra az Országos Tervhivatal ebben az évben az importban szereplő géptáviró készülékekből egyelőre összesen 10 db-ot (1-1 db-ot valamennyi igazgatóság és a Főigazgatóság számára) biztosítson. A géptávirók számát további egy éven belül 28-ra kell felemelni.” A szövegből egy mondat maradt meg: „A menetirányítás szervezetét megfelelő hírközlő hálózattal kell ellátni.”

55 A javaslat nem került a Minisztertanács napirendjére.

56 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 503/13/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta. A határozatot lásd a Mellékletben (9.).

57 A hivatalos iratok kézbesítését a 4.169/1949. (VII. 30.) számú kormányrendelet (MK 1949. 157–159. szám, július 30.) általában a postára bízta, és ahhoz hatféle tértivevényt rendszeresített. A kormány ezt a rendszert kívánta egyszerűsíteni úgy, hogy csupán kétféle tértivevény legyen, egy a belföldi, egy pedig a külföldi (bírósi) iratok kézbesítésére. A rendlettervezet a hivatalos iratok kézbesítését meghatározott kivétellel postai úton engedélyezte, rendelkezett a kézbesítés módjáról, a nem tértivevényes és térivevényes levelek kézbesítéséről, a kényszerkézbesítésről, a postán letétként kezelt levelekről, az utánküldésről, a visszaküldésről és a kézbesítés elmaradásának következményéről.

58 A határidő azoknak a leveleknek a postán való visszatartására vonatkozott, melyeket nem tudtak kézbesíteni, és két alkalommal értesítést hagytak a címzettnek.

- b.) A rendelet 10. §-ában világosan ki kell mondani, hogy ahol nincs postaszolgálat, ott a tanácsok szervei végzik a kézbesítést.⁵⁹
(Magyar Közlöny csatolva.)⁶⁰

5/15

15.) A Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkársága létrehozása és szervezete⁶¹

Előadó: Nagy Imre elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(2 db határozat csatolva.)⁶²

5/16

16.) Kiváló és Érdemes Művész cím adományozása⁶³

Előadó: Jánosi Ferenc elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(Magyar Közlöny csatolva.)⁶⁴

59 A hivatkozott pontban eredetileg a postai kézbesítési hálózatba be nem kapcsolt külterületi lakott helyen történő kézbesítésre általánosságban a községi kézbesítőt jelölték meg. A határozatban ez kiegészült azzal, hogy kézbesítésért a községi tanács végrehajtó bizottsága felel.

60 A Minisztertanács az előterjesztés mellékletét képező tervezetet jóváhagyta és 43/1953 (VIII.20.) M.T. számú rendeletével „A hivatalos iratok értesítésének egyszerűsítéséről.” kiadta. MK 1953. 39. szám, augusztus 20.

61 Miután a helyi tanácsok munkája felett a fő felügyeletet és az általános irányítást a jövőben a Minisztertanács látja el, ezen feladatok ellátására az előterjesztés 1953. augusztus 10-i határidővel javasolta létrehozni a Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkárságát. Közvetlenül a Minisztertanács elnökének alárendelt vezetőjét a javaslat szerint az Elnöki Tanács, helyetteseit a Minisztertanács nevezi ki. A Titkárság feladata a helyi tanácsok munkájának támogatása a kormány határozatai, illetve a Minisztertanács elnöke által kiadott utasítások alapján, a határozatok végrehajtásának ellenőrzése és a tanácsi munka törvényességi felügyelete.

62 A Minisztertanács 503/15/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta, és elrendelte a Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkársága létrehozását 1953. augusztus 10-ig, átmenetileg 85 ügyintéző beállításával. A titkárság személyi és dologi kiadásának fedezéséről – beleértve a tanácsakadémiát, az államigazgatási iskolákat, a *Tanácsok Lapját* és a *Tanácsi Közlönyt* is – a Minisztertanács Titkársága költségvetésében kell gondoskodni. A Belügyminisztérium költségvetésében ilyen címen beállított összeget a Minisztertanács Titkársága keretébe kell áthelyezni. A Minisztertanács ugyanakkor 503/15/a/1953. számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta a Titkárság feladatait. A határozatot lásd a Mellékletben (10.).

63 A népművelési miniszter első helyettese az 1952. évi 14. tvr-rel módosított 1950. évi 27. tvr. rendelkezései alapján a „Magyar Népköztársaság kiváló művésze” kitüntetésre 9 főt, a „Magyar Népköztársaság érdemes művésze” kitüntetésre 13 személyt javasolt.

64 A javaslat alapján a Minisztertanács előterjesztést tett az Elnöki Tanácsnak a kitüntetések adományozására. A Kiváló Művész és Érdemes Művész címmel kitüntetett személyek névsora megjelent: MK 1953. 39. szám, augusztus 20. I. Főrés. Személyi rész.

17/a.) Az 1952. évi és az azt megelőző évek elszámolatlan beruházásainak és az azzal, valamint a rizstermeléssel kapcsolatos veszteségek rendezése⁶⁵

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: Ebben az ügyben szándékos kártevés látszik, ki kell vizsgálni, és példát kell statuálni.

Czakó Kálmán elvtárs: Kötelezze a Minisztertanács a Földművelésügyi Minisztériumot, hogy tegyen bűnvádi feljelentést, mivel – tervbűncselekményről lévén szó – egyébként az ügyészség nem tudja megindítani az eljárást.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács utasítja a földművelésügyi minisztert, vizsgálja ki az ügyet és a felelősség megállapítására tegyen bűnvádi feljelentést a bűnösök ellen. Egy hónapon belül adjon jelentést a megtett intézkedésekről.⁶⁶

(A határozat csatolva.)⁶⁷

17/b.) Az 1953. évi belföldi árkiegyenlítések csökkentése⁶⁸

65 Az állami gazdaságok 1952. évi mérlegbeszámolója az állatátminősítési, átsorolási vizsgálatok akkori állásának megfelelően 66 millió Ft-ot tüntetett fel mint olyan tételt, amellyel számolni kell az 1952. évi veszteség kialakulásánál. A Mezőgazdasági és Szövetkezeti Bank (MSZB) és a Földművelésügyi Minisztérium ellenőrzései megállapították, hogy az állami gazdaságok 117,3 millió Ft kellően nem igazolható, jogosulatlan átminősítési, átsorolási igényt jelentettek be (ebből 90,8 millió Ft esett az átsorolásokra). Az előterjesztő azt javasolta, hogy a MSZB a visszahívásokra megjelölt 117,3 millió Ft helyett adjon 117,3 millió Ft-ot az 1952. évi veszteségtérítés címén. A pénzügyminiszter ezt a veszteségtérítést közvetlenül a MSZB-nek utalja át. Úgy vélte, hogy a Földművelésügyi Minisztérium, de különösen az állami gazdaságok tervszerű pénzügyi működését nagymértékben akadályozta, hogy a gazdaságok mérlegeiben 1950–1951 és 1952. évből származó – elszámolatlan és engedély nélkül végzett beruházásokkal kapcsolatos – térítési igényeiket nem tudták érvényesíteni. A rizstermelő állami gazdaságok területén a rizsaratás után bekövetkezett esőzések miatt a rizstermést nem tudták behordani és kicsépelni. A fagy beállta után elvégzett behordás és cséplés kevesebb terméshozamot adott, és a minőségi romlás miatt kevesebb bevételt eredményezett, mint azt az 1952. évi zárómérlegben elszámolták. A rizstermelő állami gazdaságok 1952. évi gazdálkodásból eredő összesen 9,1 millió Ft veszteségét (2,9 millió a terméseredmény és 6,2 millió a minőségi romlás miatti különbözet) el nem számolt veszteségként a Pénzügyminisztériumnak kell megtérítenie.

66 A minisztertanácsi jegyzőkönyvekben a téma nem szerepel.

67 A Minisztertanács az előterjesztést 503/17/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta. A határozatot lásd a Mellékletben (11.).

68 A Minisztertanács az 1953. évi költségvetés tárgyalása alkalmával elrendelte a belföldi árkiegyenlítésre előirányzott költségvetési összeg csökkentését. A Takarékosági Bizottság állásfoglalása alapján készült a kormány elé terjesztett, konkrét összegeket tartalmazó javaslat. Az előterjesztés egyidejűleg

Előadó: Antos István elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁶⁹

5/17c

17/c.) Gyermekgondozónői és gyermekápolónői szükséglet kiképzési terve

Előadó: Simon Lajos elvtárs

Simon Lajos elvtárs: Kéri, hogy a Minisztertanács fogadja el az előterjesztést és utasítsa az Országos Létszámbizottságot, valamint a Pénzügyminisztériumot, hogy a létszámot, illetve a költségvetést dolgozza ki.

Antos István elvtárs: Az előterjesztés helyes és fejleszti az iskolai hálózatot. Érdemes lenne felülvizsgálni a minisztérium által indított tanfolyamokat és lehetőleg megtakarítással csökkenteni azokat.

Csonka Tibor elvtárs: Kéri, hogy a létszámot most ne állapítsa meg a Minisztertanács.

Nagy Imre elvtárs: Javasolja, hogy az előterjesztést vegyék le a napirendről, dolgozzák át, és egy hét múlva hozzák be a Minisztertanács elé.⁷⁰

A Minisztertanács az előterjesztést levette a napirendről.

5/17d

17/d.) Országos hivatalok vezetőinek bérezése⁷¹

Előadó: Szász Márton elvtárs

Szász Márton elvtárs: Javasolja, hogy

- a.) a Munkaerő-tartalékok Hivatalát az I/b. kategóriába sorolják,
- b.) azoknak az elvtársaknak, akiknek az új besorolás szerint kevesebb a fizetésük, személyi pótlékkal egészítsék ki jelenlegi fizetésük mértékéig.

javasolta, hogy ha a csökkentett összegekből további megtakarítás érhető el, a pénzügyminiszter kapjon felhatalmazást a megtakarításnak megfelelő összeg zárolására. A földművelésügyi miniszternek kell gondoskodni arról, hogy a hazai termeltetésű gyapot feldolgozó ipar részére való átadásánál mutatózó minősítési hiányosságokat felszámolják. Az előterjesztés melléklete részletesen, minisztériumonkénti bontásban tartalmazta a jelentősebb 1953. évi árkiegyenlítési konstrukciókat.

69 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosítással 503/18/1953. számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

70 Lásd a 6. jegyzőkönyvet (1953. augusztus 14-i ülés).

71 A központi államigazgatási dolgozók bérét utoljára 1950-ben rendezte a Minisztertanács. Akkor az országos főhatóságok vezetőinek bérét átlagosan 3340 Ft-ban határozták meg, ami összhangban volt a miniszteri, illetve (akkor még) államtitkári fizetésekkel. Azóta a miniszteri és miniszterhelyettesi fizetéseket a kormány felemelte, de az országos főhatóságok vezetőinek fizetése nem változott. Mivel különböző nagyságú és jelentőségű főhatóságokról volt szó, a rendezésnél a fizetéseket több csoportban javasolták meghatározni, ami a bérekben is különbséget jelentett. A javaslat a hivatalvezetők fizetését 3680 és 4600 Ft között jelölte meg. Az egyes szervezetek az indítványozott három kategóriába (a. nagyobb hivatalok, b. kisebb hivatalok, c. titkárságok és hasonló szervezetek) a Minisztertanács sorolja be.

Szalai Béla elvtárs: Az Országos Mérésügyi Hivatal kimaradt a besorolásból.

Javasolja, hogy sorolják be az I/c. kategóriába.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést a következő módosításokkal fogadta el:

- a.) A mellékletben az Országos Mérésügyi Hivatal vezetőjét 1/c. kategóriába kell sorolni; a MTH-t az 1/b. kategóriába kell áttenni.
- b.) Azoknál a vezető funkcióban lévő elvtársaknál, akiknek korábbi fizetése magasabb, mint a jelenleg meghatározott, a különbözetet személyi pótlék formájában kell folyósítani.

(A határozat csatolva.)⁷²

17/e.) Az export biztonsági tartalék rendszere

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: Javasolja, hogy az előterjesztést vegyék le a napirendről.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről.⁷³

5/17e

17/f.) Ruházati exportcikkeket értékesítő nagykereskedelmi vállalat alapítása

Előadó: Kiss Árpád elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről.⁷⁴

5/17f

17/g.) Újságíróképzés bevezetése a tudományegyetemen⁷⁵

Előadó: Erdey-Grúz Tibor elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(Magyar Közlöny csatolva.)⁷⁶

5/17g

72 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 503/20/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta. A határozatot lásd a Mellékletben (12.).

73 A téma „az export biztonsági tartalék rendszere a könnyűiparban” címmel a Minisztertanács szeptember 4-i ülésén került napirendre.

74 A téma azonos címmel a Minisztertanács szeptember 4-i ülésén került napirendre.

75 Az előterjesztés megfogalmazása szerint: „Népi demokráciánk gyors fejlődése megköveteli a magyar sajtó színvonalának további emelését. Ez szükségessé teszi, hogy a sajtómunkára tervszerű és rendszeres egyetemi képzés útján neveljünk olyan hivatásos újságírókat, akik a marxizmus-leninizmus ideológiájában, a politikai gazdaságtanban képzettek, a sajtó történetét és a szovjet sajtó gyakorlatát ismerik, és akik a magyar nyelv és irodalom területén jártasak, és képesek arra, hogy nyelvünk gazdagságát, a magyar irodalmi stílus kincseit alkotó módon felhasználják munkájukban.” A képzést korábban a Népművelési Minisztérium látta el egyéves oktatási forma keretében, ezt azonban az 1952/53-as tanév befejeztével megszüntették. Az újságírók rendszeres képzését az 1953/1954-es tanévtől az ELTE Nyelv- és Irodalomtudományi Karán 4 éves képzés keretében javasolták megvalósítani.

76 A Minisztertanács az előterjesztést jóváhagyta és kiadta 1.041/1953 VIII.18.) Mt.h. számú határozatát. MK 1953. 38. szám, augusztus 13.

5/17/h

17/h.) Magyar–osztrák árucseré-forgalmi megállapodás⁷⁷*Előadó:* Bognár József elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.(A határozat csatolva.)⁷⁸

5/17/i

17/i.) Kormánydelegáció kiküldése a Lipcsei Vásárra⁷⁹*Előadó:* Bognár József elvtárs*Bognár József* elvtárs: Bejelenti, hogy az előzetes megállapodástól eltérően a szakértői szám növekszik.*Nagy Imre* elvtárs: Javasolja, hogy Papp István elvtársat is vegyék fel a delegáció tagjai sorába.⁸⁰A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a határozati javaslat 2. pontjának számadatai még nem véglegesek.⁸¹(A határozat csatolva.)⁸²

5/17/j

17/j.) Munka Érdemrend adományozása a Vasutasnapra⁸³*Előadó:* Bebrits Lajos elvtárs

77 Az 1953/1954. évre vonatkozó magyar–osztrák árucseré-forgalmi tárgyalások az 1948-ban kötött megállapodás alapján 1953. augusztus második felében kerültek sorra Budapesten. Az 1953. évi export értéke 17 millió USD, az importé 18 USD volt. Többek között kenyérgabona, sertés, élőmarha, cukor, rizs, olajos magvak, különféle gépek és vegyszerek kiszállítását és fűrészáru, bányafa, nemesacél, hengereltáru, magnézit stb. behozatalát tervezték. A határozati javaslatban a tárgyaló küldöttség számára előírták, hogy tartsák fenn az előző évi export-import értékét, kíséreljék meg elérni a faáru importjának növelését a cukor- és rizsexport mennyiségének emelésével, valamint az előző évben elfogadott, de a gyakorlatban nem biztosított vámmentesség érvényesítését.

78 A Minisztertanács az előterjesztést 503/24/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

79 Az 1953. augusztus 30. és szeptember 9. között megrendezett lipcsei vásárra Otto Grotewohl, az NDK miniszterelnöke hívta meg a magyar kormány képviselőit. Az előterjesztő négytagú kormánydelegáció és 19 szakértő kiutazását javasolta.

80 Papp Istvánt, a Minisztertanács Titkárságának munkatársát a szakértők közé vették fel.

81 A 2. pont tartalmazta az egyes minisztériumoktól kiutazó szakértők számát.

82 A Minisztertanács 503/25/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta. A delegációt Hidas István nehézipari miniszter vezette, tagja volt Herczeg Ferenc, az OT elnökének első helyettese, Hidas Ferenc, a kohó- és gépipari miniszter helyettese, valamint Bese Vilmos, a nehézipari miniszter helyettese. A kiutazó szakértők megoszlása a következő volt: Minisztertanács Titkársága (1 fő), OT (2 fő), MTA (2 fő), Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium (6 fő), KGM (5 fő), Nehézipari Minisztérium (3 fő) Könnyűipari Minisztérium (3 fő), Építésügyi Minisztérium (2 fő).

83 Az előterjesztő a III. Vasutasnap alkalmából három vasutast terjesztett fel Munka Érdemrend kitüntetésre. A Minisztertanács további 10 főt Szocialista Munkáért kitüntetésre és 20 személyt Munka Érdeméremre javasolt.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(Magyar Közlöny csatolva.)⁸⁴

17/k.) Sebestyén János miniszterhelyettesi kinevezése⁸⁵

Előadó: Hidas István elvtárs

Hidas István elvtárs: Kéri, hogy egyelőre a Határozatok Tára ne közölje a kinevezést.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy egyelőre nem kell nyilvánosságra hozni.⁸⁶

5/17k

Napirenden kívül:

1.) A sertéspestis-járvány leküzdéséhez szükséges oltó- és fertőtlenítőanyag díjtalan rendelkezésre bocsátásáról⁸⁷

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva)⁸⁸

5/nk/1

2.) Kispál Pál kinevezése⁸⁹

Előadó: Czakó Kálmán elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁹⁰

5/nk/2

84 A kitüntetettek névsora megjelent: MK 1953. 37. szám, augusztus 9. I. Főrészt. Személyi rész.

85 Sebestyén Jánost, aki akkor a Nehézipari Beruházási Vállalat igazgatója volt, a Nehézipari Minisztérium miniszterhelyettesévé javasolták kinevezni.

86 A Minisztertanács az előterjesztést jóváhagyta és felterjesztette az Elnöki Tanácshoz, amely augusztus 8-i határozatával Sebestyén Jánost kinevezte. HT 1953. 31. szám, december 31.

87 1953 júliusában a sertéspestis Hajdú-Bihar, Szolnok, Csongrád és Bács-Kiskun megyében hirtelen több helyen lépett fel, és országos járványtól lehetett tartani. A veszélyeztetett sertésállományt sürgősen védőoltásban kellett volna részesíteni. A termelőszövetkezetek a 35/1953. (VII. 12.) M. T. számú rendelet (MK 1953. 29. szám, július 12.) alapján augusztus 1-jétől díjmentesen kapták az oltóanyagot, de az egyéni állattartóknak sertésenként 5–15 Ft-ot kellett fizetniük. A fertőtlenítőszerreklért a tsz-eknek is fizetni kellett. Mivel a szükséges oltóanyag és fertőtlenítőszer rendelkezésre álltak, az előterjesztők indítványozták, hogy ezeket mindenki térítés nélkül kapja meg.

88 Az 503/nk/1/1953. számú nem nyilvános határozatában a Minisztertanács hozzájárult ahhoz, hogy 1953. augusztus és szeptember hónapban az oltóanyagot és a fertőtlenítőszeret a földművelésügyi miniszter valamennyi egyéni állattartó részére díjtalanul bocsássa rendelkezésre.

89 A legfőbb ügyész Kispál Pál alezredest, a Honvédelmi Minisztérium Igazságügyi Csoport Főnökét javasolta ezredesi rendfokozattal a Néphadsereg Katonai Főügyészévé, illetve a Legfőbb Ügyész helyettesévé kinevezni.

90 A Minisztertanács 503/nk/2/1953. számú nem nyilvános határozatával Kispál Pált honvéd ezredessé nevezte ki, és előterjesztés tett az Elnöki Tanácshoz katonai főügyészi, legfőbb ügyész helyettesi kinevezésére. Az Elnöki Tanács augusztus 8-i döntésével Kispált kinevezte.

5/nk/3

3.) Kovács Béla kinevezése⁹¹*Előadó:* Bata István elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁹²

5/nk/4

4.) Varga András kinevezése⁹³*Előadó:* Nagy Imre elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: Fogadjuk el azzal a megjegyzéssel, hogy miniszterhelyettesi rangban marad.

A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(Magyar Közlöny csatolva.)⁹⁴

Budapest, 1953. évi augusztus hó 7-én.

A jegyzőkönyvet hitelesítem:

Nagy Imre

a Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-503 1-27.

91 A honvédelmi miniszter Kovács Béla alezredes magasabb beosztása érdekében javaslatot tett előléptetésére ezredessé.

92 A Minisztertanács 503/nk/3/1953. számú határozatával Kovács Bélát honvéd ezredessé kinevezte.

93 A Minisztertanács Varga Andrást a Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkársága vezetőjévé akarta kinevezni, miniszterhelyettesi rangban. Erre kívánt előterjesztést tenni az Elnöki Tanácshoz.

94 Az Elnöki Tanács augusztus 8-i határozatával Varga Andrást kinevezte. MK 1953. 37. szám, augusztus 9. I. Főrész. Személyi rész.

MELLÉKLET

1.

Titkos!

A Határozatok Tára *nem* közli.

Készült 25 példányban.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának

503/1/1953. sz.

határozata

A termelőszövetkezetek és termelőszövetkezeti csoportok hiteltartozásának rendezése

A termelőszövetkezetek és tszcs-k a folyó évben és a következő években esedékes hitel-visszafizetési kötelezettségét részben a hitelek lejáratának meghosszabbításával, részben a fedezetlen hitelek egy részének elengedésével csökkenteni kell.

1. Az 1952. december 31-én fennálló hosszúlejáratú hiteleket 20 évig terjedően kell meghosszabbítani, és a törlesztést 1954. január 1-től kell előirányozni.
2. Az 1952. december 31-én fennálló középlejáratú beruházási hitelekből az ebben az évben esedékes összegeket át kell ütemezni. A folyó évben fizetést teljesíteni nem kell. A tartozást 1954. január 1-től kell 5 év alatt egyenlő részletben törleszteni.
3. A hitellejáratok meghosszabbítását úgy kell végrehajtani, hogy az augusztusban elkészülő bevételi és kiadási előirányzatokban a kedvezményeket már számításba lehessen venni.
4. A különleges középlejáratú hitelekből ez évben esedékes 66 millió forintot a bevételi és kiadási előirányzatok elkészítése előtt el kell engedni. További 100 millió forintot kell elengedni a zárszámadások idején a gazdaságilag leggyengébb termelőszövetkezeteknek oly mértékben, hogy a következő évek során az előző évek veszteségei folytán fedezetlenné vált hitelek visszafizetése lehetőleg ne okozzon nehézségeket.
5. A bevételi és kiadási mérlegek elkészítése előtt a folyó gazdasági év elején takarmány- és vetőmaghiány pótlására nyújtott hitelekből mintegy 40 millió forintot a termelőszövetkezeteknek el kell engedni. Ennek lebonyolítását a végrehajtási utasításban kell részletesen szabályozni.
6. A zárszámadások elkészítésekor – mintegy 30 millió forint keretben – elengedhetők az előző gazdasági évben keletkezett állami vállalatokkal szembeni tartozások. Ezeket a tartozásokat a zárszámadásig rövidlejáratú hitelből kell rendezni. Ennek lebonyolítását a végrehajtási utasításban kell részletesen szabályozni.
7. A középlejáratú üzemialap hitelekből a zárszámadáskor 28 milliós keretben a folyó esedékességeket át kell ütemezni úgy, hogy a folyó évi visszafizetés alól a leggyengébb termelőszövetkezetek gazdasági viszonyaik és a tagoknak juttatott részesedés figyelembevételével részben vagy egészben részesüljenek. A fennmaradó üzemialap hiteleket 1954. január 1-től 5 év alatt kell egyenlő részletben visszafizetni.
8. A különleges középlejáratú hitelekből a fennmaradó mintegy 104 millió forintot:

- a. hosszú lejáratú beruházási hitelekkel kell átalakítani minden olyan termelőszövetkezetnél, ahol megállapítható, hogy az annakidején folyósított rövidlejáratú hiteleket beruházási célra használták fel, továbbá
- b. át kell alakítani hosszúlejáratú hitelekkel azoknál a termelőszövetkezeteknél, amelyeknek gazdasági helyzete azt szükségessé teszi.
9. Fenti intézkedések végrehajtásának eredményeképpen biztosítani kell, hogy a tsz-ek a folyó gazdasági évre felvett rövidlejáratú hiteleiket az esedékességkor, legkésőbb azonban a zárszámadáskor, visszafizessék.
10. A tsz-eknek 1953. január 1-től kezdve nyújtott közép- és hosszúlejáratú hitelek visszafizetési időtartamát a mellékletben foglaltak szerint kell megállapítani, kivéve az 1953. július 1. után nyújtott azoknál a hiteleknel, amelyekre a Minisztertanács határozata más feltételeket állapított meg. (Pl. sílóépítési hitel)
11. A Minisztertanács felhatalmazást ad a pénzügyminiszternek, hogy az 5. és 6. pontban elengedett összegeknek költségvetési póthitelből történő fedezetéről az elengedés mértékében gondoskodik.

Budapest, 1953. augusztus 7.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke

2/a

Kohó- és Gépipari Minisztérium
Budapest, Szabadság tér 5/6.
Előadó: Jakó Géza

...../1953. sz.

Szigorúan titkos!
Tárgy: A kohászat 1953. évi termelési
tervének módosítása.
Melléklet: 1 db
Egyetért: OT
BKM
NIM

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

I.

A kohászati alapanyaghelyzet felülvizsgálatának eredményeképpen javasolom a kohászat (volt Kohászati Minisztérium) 1953. évi termelési tervszámainak módosítását. A módosított terv a kokszhelyzetből kiindulva határozza meg a termelhető nyersvas mennyiséget, valamint a nyersvasgyártás tervszámával összhangban a martinacél és a hengereltáru tervszámát.

A javaslatban az éves terv az első féléves tényszámok és a most kialakított második féléves tervszámok alapján szerepel.

A javaslatot a melléklet tartalmazza. A melléklet egyes soraihoz a következőket kell figyelembe venni:

- 1.) Az éves összesített termelési terv javasolt csökkentése befejezett termelésben 95,2 millió Ft – teljes termelésben 67,4 millió Ft. A második félévre javasolt csökkentés 144,1 millió Ft. Az első féléves összesített termelési terv túlteljesítése következtében az egész évre javasolt csökkentés a második félévinél kevesebb. A javaslatba állított számok az alumínium ellátás csökkenéséből adódó termelés-csökkenést nem veszik figyelembe.
- 2.) Az acélnyersvas javasolt csökkentése 125 974 tonna. Ebből 33 684 t az első féléves lemaradás, 92 290 t a második féléves kokszhelyzetből adódó csökkentés. Az első félévben 1133 fajlagos kokszfelhasználásnál a belföldi koksz részaránya 9,7% volt. A rendelkezésre álló kokszmennyiségből 1,11 fajlagos kokszfelhasználással érhető el a javasolt termelés, 10,9%-os hazai (óbudai) kokszfelhasználás mellett. A javasolt felhasználás mellett az év végi kohókoksz zárókészlet 100 000 t. A diósgyőri I. számú kohó javítását 38 nap alatt kell elvégezni.
- 3.) Az alapanyag csökkenése miatt a második félévre tervezett szürkenyersvas legyártására nincs lehetőség. A második félévre javasolt összesen 6 000 t ferromangán acélnyersvas gyártására nem alkalmas pécsi koksszal készül. A ferromangán a kokszimport fedezésére szolgál.
- 4.) Martinacélból az első félévi elmaradás 46 513 t. A második félévre javasolt csökkentés 79 316 t. A martinacél terv csökkentése lehetővé teszi a kohászati üzemek programszerűségének fokozását. Ezért a programszerűséget a martinacél műveknél és a hengerműveknél 92%-ban kell előírni. Martinacél gyártásához a művek 20 000 t programtól eltérő régi készletöntecset használnak fel.
- 5.) Az elektroacél termelést át kell ütemezni, mert a Lenin Kohászati Művek új 10 tonnás kemencéje csak a negyedik negyedévben készül el. Az ennek folytán adódó kiesést az első félév túlteljesítése ellensúlyozza.
- 6.) A hengerelt készáru éves tervszámcsökkentése 50 334 t. Ebből az első félévi elmaradás 10 117 t., a második félévi javasolt csökkentés 40 217 t. A második félév javasolt tervteljesítéséhez további 20 000 t készletöntecs kihengerlése szükséges. A hengerelt-áru csökkentése révén – míg a blokkhengerek kapacitása továbbra is ki van töltve – a készhengerek szabad kapacitása jelentkezik. Ez lehetőséget ad egyes hengerekön külföldi bér munka vállalására. A hengereltacél termelés előirányzata a csökkentés ellenére – a tervezett 15 000 tonna import és az 1953. első félévinél lényegesen nagyobb készletfelhasználás mellett – lehetővé teszi, hogy a gépgyártás 1953. évi tervét globálisan teljesítse, de egyes hengereltacél fajtákban a szükségletek kielégítése nehézségeket okozhat.

7.) A Sztálin Vasmű kokszolóművének késedelme miatt a folyó évre tervezett 12 000 t kohókokszt gyártására nincs lehetőség.

II.

Határozati javaslat

1.) A Minisztertanács a kohászat (volt Kohászati Minisztérium) éves és negyedéves tervszámait a melléklet szerint módosítja.

2.) A kül- és belkereskedelmi miniszter gondoskodjék 1953-ban 945 000 t kohókokszt behozataláról, valamint további 50 000 t lengyel kokszt lekötéséről és behozásáról. Biztosítani kell a kohászat szükségletének megfelelő rendszeres koksztbeérkezést. Szükség esetén 50 000 t kohókokszt kapitalista piacon kell megvásárolni. A megtett intézkedésekről a bel- és külkereskedelmi miniszter a Minisztertanácsnak tegyen jelentést.

Határidő: augusztus 31.

Felelős: bel- és külker. miniszter

3.) A nehézipari miniszter kössön a kohó- és gépipari miniszterrel megállapodást az óbudai kokszt tervezett mennyiségének és ütemes szállításának biztosításáról.

Határidő: augusztus 30.

Felelős: nehézipari miniszter

4.) A Sztálin Vasmű kohóinak üzembe helyezési időpontjáról az 1953–54. évi kokszt-ellátás ismeretében kell döntenie. Addig is úgy kell irányítani az I. számú kohó építést, hogy annak üzembeindítása november elején lehetővé váljék.

Határidő: november 1.

Felelős: kohó- és gépipari miniszter

5.) A második félévi hulladék vas előirányzat biztosítása érdekében a kohó- és gépipari miniszter tegyen előterjesztést a Minisztertanácshoz újabb vasgyűjtő hónap szervezésére november hónapban és egyidejű[leg] gépselejtező szervek létrehozására a minisztériumoknál.

Határidő: szeptember 1.

Felelős: kohó- és gépipari miniszter

6.) A kohó- és gépipari miniszter állapítsa meg, hogy milyen készsori hengereltáru termelésre van szabad kapacitás, és azt augusztus 31-ig közölje a bel- és külkereskedelmi miniszterrel.

A bel- és külkereskedelmi miniszter a külkereskedelmi lehetőségeknek megfelelően vállaljon készsori bérhengerlést, egyben a gépipar jobb anyagellátása érdekében.

Felelős: kohó- és gépipari miniszter

bel- és külkereskedelmi min.

7.) Az 1954. évi kokszellátás biztosítása érdekében meg kell vizsgálni a sztálinvárosi kokszolómű építési üteme meggyorsításának lehetőségét. A lemaradás csökkentése érdekében megfelelő munkaerő és anyag átcsoportosítással azonnal intézkedéseket kell tenni.

Felelős: kohó- és gépipari miniszter
 építésügyi miniszter
 OT elnöke

8.) Annak érdekében, hogy a második félévi hengereltacél kiesés a gépipar 1954. első negyedévi feladatainak teljesítésében zavart ne okozzon, 1953. szeptember 1-ig fel kell mérni a gépipar igényeit az export kötelezettségek, a legfontosabb beruházások és a lakosság szükségleteinek kielégítésére, és ezeket a negyedik negyedévi kohászati programon keresztül kell vezetni.

Felelős: kohó- és gépipari miniszter.

Budapest, 1953. évi augusztus hó 1-én.

(Zsofinyecz Mihály)
 kohó- és gépipari miniszter

MNL OL XIX-A-83-a-1953-503 87–89.

2/b

Magyar Népköztársaság
 Minisztertanácsa

Szigorúan titkos!
 A Határozatok Tára nem közli.
 Készült: 39 példányban.
 1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
 503/5/1953. sz.
 határozata

A kohászat 1953. évi termelési tervének módosítása

1.) A minisztertanács a kohászat (volt Kohászati Minisztérium) éves és negyedéves tervszámait a melléklet szerint módosítja.
 Az Országos Tervhivatal elnöke a kohó- és gépipari miniszterrel együtt a csökkentett termelési tervnek megfelelően szeptember 15-ig módosítsa a kohászat munkaügyi önköltségi és egyéb terveit.

2.) A bel- és külkereskedelmi miniszter gondoskodjék 1953-ban 945 000 to. koksz behozataláról, ezen belül a cseh kohókoksz elmaradás pótlásáról és 50 000 to. lengyel koksz lekötéséről és behozásáról. Biztosítani kell a kohászat szükségletének megfelelő rendszeres kokszbeérkezést. Szükség esetén 50 000 to. kohókokszot kapitalista piacon kell megvásárolni. A megtett intézkedésekről a bel- és külkereskedelmi miniszter a Minisztertanácsnak tegyen jelentést.

Határidő: augusztus 31.

Felelős: bel- és külkereskedelmi miniszter

3.) El kell érni, hogy a második félévben 1,11 fajlagos koksz felhasználás mellett az év végére 100 000 to. legyen a kohókoksz záróállomány.

Felelős: kohó- és gépipari miniszter.

4.) A nehézipari miniszter kössön a kohó- és gépipari miniszterrel megállapodást az óbudai koksz tervezett mennyiségének és ütemes szállításának biztosításáról.

Határidő: augusztus 31.

Felelős: nehézipari miniszter

5.) A Sztálin Vasmű kohóinak üzembe helyezési időpontjáról az 1953–4. évi kokszelátás ismeretében kell dönteni. Addig is úgy kell irányítani az I. számú kohó építését, hogy annak üzembiztos indítása november elején lehetővé váljék.

Határidő: november 1.

Felelős: kohó- és gépipari miniszter.

6.) A diósgyőri I. sz. kohó javítását 38 nap alatt kell elvégezni, a II. sz. kohót ferromangán termelésre kell átállítani.

7.) A második félévi hulladék vas előirányzat biztosítása érdekében a kohó- és gépipari miniszter tegyen előterjesztést a Minisztertanácshoz újabb vasgyűjtő hónap szervezésére november hónapban és egyidejűleg gépszelejtező szervek létrehozására a minisztériumoknál.

Határidő: szeptember 1.

Felelős: kohó- és gépipari miniszter.

8.) A martinacél műveknél és a hengerműveknél legalább 92% programszerűséget kell elérni. A kohó- és gépipari miniszter a Minisztertanács Bértitkárságával egyetértésben terjesszen javaslatot a Minisztertanács elé olyan prémium rendszerre, amely a kohászati dolgozókat fokozottabban ösztönzi a programtartásra és a minőség javítására.

Határidő: augusztus 15.

Felelős: kohó- és gépipari miniszter.

9.) A kohó- és gépipari miniszter állapítsa meg, hogy milyen készsori hengereltáru termelésre van szabad kapacitás, és azt augusztus 31-ig közölje a bel- és külkereskedelmi miniszterrel. A szabad kapacitás kihasználása és a gépipar jobb anyagellátása érdekében a bel- és külkereskedelmi miniszter a külkereskedelmi lehetőségeknek megfelelően vállaljon készsori bérhengerlést.

Felelős: kohó- és gépipari miniszter,
bel- és külkereskedelmi miniszter.

10.) Az 1954. évi kokszellátás biztosítása érdekében meg kell vizsgálni a sztálinvárosi kokszolómű építési üteme meggyorsításának lehetőségét. A lemaradás csökkentése érdekében megfelelő munkaerő és anyag átcsoportosítással azonnal intézkedéseket kell tenni.

Felelős: kohó- és gépipari miniszter,
építésügyi miniszter,
Országos Tervhivatal elnöke.

11.) Annak érdekében, hogy a második félévi hengereltacél kiesés a gépipar 1954. első negyedévi feladatainak teljesítésében zavart ne okozzon, 1953. szeptember 1-ig fel kell mérni a gépipar igényeit az exportkötelezettségek, a legfontosabb beruházások és a lakosság szükségleteinek kielégítésére, és ezeket a negyedik negyedévi kohászati programon keresztül kell vezetni.

Felelős: kohó- és gépipari miniszter.

Budapest, 1953. augusztus 7.

Nagy Imre s. k.
a minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-503 95–96.

Szigorúan titkos!
Készült: 36 példányban.
Kapják: a határozaton feltüntetett elvtársak.

Melléklet az 503/5/1953. sz. határozathoz
A Minisztériumi ipar összesített termelési terve változatlan áron millió Ft-ban

		1953. évi terv				
		Összesen	I.	II.	III.	IV.
		Negyedév				
Teljes termelés	Terv javaslat	6187,6 6120,2	1442,0 1467,9	1502,7 1553,4	1580,3 1519,4	1662,6 1579,5
Befejezett termelés	Terv javaslat	6177,7 6082,5	1439,1 1459,4	1496,4 1525,0	1581,2 1520,2	1661,0 1577,9

A minisztériumi ipar cikkenkénti termelési terve (tonna)

		1953. évi terv				
		Összesen	I.	II.	III.	IV.
		Negyedév				
Acélnyersvas	terv jav.	863 000 737 026	194 724 176 044	197 986 182 982	205 815 178 300	264 475 199 700
Szürke nyersvas	terv jav.	5 000 7 465	— 7 465	— —	5 000 —	— —
Tükrönyersvas	terv jav.	— 471	— 224	— 247	— —	— —
Ferromangán	terv jav.	9 000 13 329	3 782 3 782	4 218 3 547	1 000 1 700	— 4 300
Martinacél	terv jav.	1 478 000 1 352 171	351 670 332 729	375 014 347 442	375 413 333 000	375 903 339 000
Elektroacél	terv jav.	142 942 142 942	34 868 34 868	33 856 35 443	35 968 34 381	38 250 38 250
Készori heng. áru	terv jav.	1 174 673 1 122 196	288 958 280 127	288 801 289 769	296 161 270 820	300 753 281 480
Heng. készáru	terv jav.	905 640 855 306	223 017 210 184	221 106 223 822	232 221 206 520	229 296 214 780
Kohókoksza	terv jav.	12 000 —	— —	— —	— —	12 000 —

MNL OL XIX-A-83-a-503/5-1953 97.

3/a

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült: 54 példányban.
1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának

503/7/1953. sz.

határozata

Az 1953. évi hazai kohókokszyártás, valamint a nagybudapesti városi gázellátás
igényeinek biztosítása

I.

A hazai kohókokszyártás növelése

1.) A Budapesti Gáz- és Kokszyűveknek, valamint a Pécsi Kokszyűveknek az 1953. évre előirányzott 100 000 tonna kohókokszy mennyiséggel szemben 130 000 tonnát kell gyártania oly módon, hogy április hó 1-ig már legyártott 13 000 tonna mennyiségen felül április 1-től szeptember 31-ig tehát 85 000 tonnát, a IV. negyedévben pedig további 32 000 tonnát kell legyártani.

Ennek megfelelően a Budapesti Gáz- és Kokszyűvek 1953. évi kohókokszy termelési tervét 60 000 tonnáról 100 000 tonnára, a Pécsi Kokszyűvek termelési tervét pedig 40 000 tonnáról 30 000 tonnára kell módosítani.

Felelős: nehézipari miniszter.

2.) A 130 000 tonna kohókokszy gyártásához 133 000 tonna jól sülő pécsi mosott szenet, továbbá 210 000 tonna csehszlovák gázkokszy szenet kell biztosítani a kohókokszy gyártás ütemének megfelelően.

Felelős:

a belföldi szén biztosításáért:

nehézipari miniszter

a külföldi szén biztosításáért:

bel- és külkereskedelmi miniszter.

3.) A kohókokszy gyártását a Pécsi Kokszyűveknél a kialakított és jelenleg már folyamatban lévő technológia, azaz kb. 20% külföldi és 80% pécsi szén keverési aránya alapján, a Budapesti Gáz- és Kokszyűveknél kb. 30% pécsi és 70% külföldi szén keverését kell végezni. Célul kell kitűzni, hogy a 70% külföldi szén keverék aránya egyéb szenek hozzákeverésével minél nagyobb mértékben csökkenthető legyen.

A gyártandó kohókokszy minimálisan 60 Micum dobszilárdsággal vehető át a kohó-
művek részéről. 55-60-as szilárdságban – az esetleges gyártás folyamán legfeljebb 20%
– bocsátható a kohóművek rendelkezésére. A gyártandó kohókokszy 25 mm szem-

nagyságtól értendő, és morzsolódási száma a Budapesti Gáz- és Kokszművek által termelt kohókoksznál 10-12%, a Pécsi Kokszművek által gyártott kohókoksznál pedig 15-16% lehet.

Felelős: nehézipari miniszter.

4.) A Pécsi Kokszművek által gyártandó 30 000 tonna kohókokszt mennyiség biztosítása érdekében – amíg a Pécsi Kokszművek szénkeverő berendezése el nem készül – a szén keverését kézi erővel kell végezni. Erre a célra 1953. október 1-ig a Nehézipari Minisztérium havonta biztosítson 20 000 Ft béralapot.

Felelős: nehézipari miniszter.

II.

A budapesti gázellátás biztosítására vonatkozó intézkedések

5.) Az Országos Tervhivatal elnöke városi gázhoz való hozzákeverés céljából biztosítson a Budapesti Gáz- és Kokszművek részére 1953. november 1-től hetenként minimum 50-80 tonna propán-bután gázt a szükségletnek megfelelően.

Felelős: Országos Tervhivatal elnöke.

6.) A nehézipari miniszter gondoskodjék arról, hogy az ásványolaj bányászat augusztus 1-től szeptember 1-ig heti 210-250 000 m³, szeptember-október hónapokban heti 340 000 m³, november 1-től pedig heti 400 000 m³ földgázt adjon a Budapesti Gáz- és Kokszművek részére.

Felelős: nehézipari miniszter.

7.) A Budapesti Gáz- és Kokszművek telepén 1953. november 1-ig 4 db 2600 mm Ø [átmérőjű] gázgenerátorból álló kisegítő új generátortelep kell felállítani. Erre a célra a Minisztertanács tartalék kerete terhére 6,6 millió forint beruházási összeget engedélyez az alábbi bontásban:

Építés	Gép	Egyéb	Összesen
1000 Ft-ban			
1400	2780	2420	6600

Felelős: nehézipari miniszter.

8.) A kohó- és gépipari miniszter a kisegítő generátortelep berendezéseinek legyártását és felszerelését a III. negyedévben biztosítsa az alábbiak szerint:

- a.) 4 db generátor és bojler gyártását a Vasöntöde és Gépgyárnál,
- b.) az épületszerkezetet, a koksztároló bunkert és a kokszfelvonót a Wilhelm Pieck Wagongyárnál oly módon kell elkészíteni, hogy erre elfekvő inkurrens anyagokat használjon fel, és a gyártást a helyszíni szereléssel együtt 1953. augusztus végéig befejezze.

A kohó- és gépipari miniszter tartozik a generátortelep 1953. november 1-jén komplett üzemképes állapotban átadni. A nehézipari miniszter tartozik a szereléshez gázgyári szerelőket (10 fő szerelő, 10 fő kisegítő) biztosítani.

Felelős: kohó- és gépipari miniszter
nehézipari miniszter

Határidő: 1953. november 1.

9.) A kisegítő generátortelephez szükséges egyes berendezéseket [-] 2 db levegőventillátor $\dot{V}/25\ 000\ \text{m}^3/\text{óra}$ teljesítménnyel, 2 db gázventillátor $\dot{V}/45\ 000\ \text{m}^3/\text{óra}$ teljesítménnyel – a Rákosi Máttyás Művek ez évben leállításra kerülő régi gázgyarából kell biztosítani.

A ventillátorokat a RM Ipari Gázgyárának mielőbb, de legkésőbb 1954. október 31-ig a Nehézipari Minisztérium gépkeretének terhére vissza kell adni.

Felelős: kohó- és gépipari miniszter,
nehézipari miniszter.

10.) A kisegítőtelep építési munkálatait a Budapesti Városi Tanács elnöke biztosítsa úgy, hogy az építkezési munkákat haladéktalanul meg kell kezdeni és azokat 1953. szeptember 1-ig be kell fejezni. A munkákhoz szükséges összes anyagokat a beruházási terv felülvizsgálata során felszabaduló anyagokból kell biztosítani.

Felelős: Budapesti Városi Tanács elnöke,
Országos Tervhivatal elnöke.

Határidő: 1953. szeptember 1.

A Minisztertanács ezen beruházás részleges tervdokumentációval történő megkezdéséhez hozzájárul.

11.) A nehézipari miniszter gondoskodjék arról, hogy a Budapesti Gáz- és Kokszművek régi generátortelepének teljesítményét napi $550\ 000\ \text{Nm}^3$ teljesítményről napi $650\ 000\ \text{Nm}^3$ -re növelje meg, és a Nehézipari Minisztérium 1954. évi beruházási keretéből biztosítsa. Törekedni kell nagyobb, lehetőleg $800\ 000\ \text{Nm}^3$ napi teljesítmény elérésére.

Felelős: nehézipari miniszter.

Határidő: 1954. május 31.

12.) Az indokolatlan városi gázfogyasztás csökkentése érdekében az ipari és közületi fogyasztókra vonatkozóan utasítást kell kiadni, mely szerint a fogyasztók kötelesek takarékosági intézkedésekkel az eddigi szerződések szerinti gázfogyasztást kb. 5%-kal csökkenteni.

Felelős: a Minisztertanács elnöke.

Határidő: 1953. szeptember 1.

13.) A meglévő gázfogyasztók gázellátásának biztosítása érdekében:

a.) Az 1953-ban eredetileg megtervezett 12 000 újonnan bekapcsolandó gázfogyasztó helyett csupán 6000 új fogyasztó kapcsolható be.

Felelős: Budapesti Városi Tanács VB elnöke.

Határidő: 1953. augusztus 1-től folyamatosan.

b.) Ugyancsak csökkenteni kell az ez évben bekapcsolásra előirányzott ipari és közületi fogyasztók számát úgy, hogy 5 hónap alatt ezzel mintegy 1,5 millió m³ újabb gázigény legyen kiküszöbölhető.

Felelős: Budapesti Városi Tanács VB elnöke,
nehézipari miniszter.

Határidő: 1953. szeptember 15-től folyamatosan.

14.) Az 1954. évi kokszyártási tervet úgy kell elkészíteni, hogy az 1954. évben épülő összes új lakásokhoz a gáz bevezetése biztosítva legyen.

15.) A gázmérőgyártás és javítás fokozása érdekében:

a.) A méretlenül történő gázfelhasználás legnagyobb részének felszámolására a könnyűipari miniszter és a Fővárosi Tanács VB elnöke köteles ez évben 20 000 db új mérő készítéséről, valamint 32 000 db mérő javításáról gondoskodni. Ennek érdekében a Gázkészülékgyártó Vállalat részére biztosítani kell a szükséges anyagot, a kereken felüli gépigényt, az indokolt munkaerőt és bér alapot, valamint a forgácsoló műhely építésének három hónappal való előbbrehozatalát.

Felelős: könnyűipari miniszter.

Határidő: az anyag és gép biztosítására:
szeptember 1.

b.) A Gázkészülékgyártó Vállalatnál a műanyagból készült gázmérők gyártási kísérleteit be kell fejezni. Az üzemet az eddigi tapasztalatok alapján 1954. január 1-jén meg kell indítani. Az ehhez szükséges többletberuházási összeget – mintegy félmillió Ft-ot – a Minisztertanács tartalékkeretéből kell a Könnyűipari Minisztérium részére biztosítani.

Felelős: a gyártás biztosításáért: könnyűipari miniszter és a Budapesti Városi Tanács elnöke.

Határidő: 1953. szeptember 15.

16.) A gyártandó kohókokszy minőségének megjavítása érdekében:

a.) kísérleteket kell végezni laboratóriumban és üzemben arra vonatkozóan, hogy miképpen lehet a kohókokszyártáshoz a jelenleg felhasznált szénfésleéseken kívül pécsi és külföldi szenek mellett hazai egyéb barnaszénket bekeverni;

b.) kísérleteket kell végezni Pécssett, a morzsalékonyság 10-12%-ra történő csökkentésére.

Felelős: nehézipari miniszter,

kohó- és gépipari miniszter.
Határidő: folyamatos.

17.) A hazai eredetű kohókokszt és import eredetű kohókokszt között lényeges árkülönbség van a hazai rovására. A hazai koksztfelhasználó üzemek az 1953. év folyamán csak a külföldi kokszt árával számoltak, ezért szükséges a Kohó- és Gépipari Minisztérium pénzügyi terveinek módosítása.

Felelős: Országos Tervhivatal elnöke.
Határidő: 1953. augusztus 15.

III.

A koksztbrikettgyártás fokozása

18.) A Brikett-termelő Vállalat 140 000 to koksztbrikett helyett 233 600 to koksztbrikett gyártson le.

Felelős: nehézipari miniszter.

19.) A felemelt tervhez 186 000 to koksztpor szükséges. Ebből a belföldön nem biztosítható 80 000 tonnát 5000 kg (kcal) minőségben, egyenletes szállítással, import útján kell biztosítani.

Gondoskodni kell a koksztbrikett gyártására szükséges koksztpor kirakásáról és annak gépesített továbbításáról.

Felelős: bel- és külkereskedelmi miniszter és
nehézipari miniszter

20.) A jó minőségű koksztbrikettgyártás érdekében a Brikett-termelő Vállalat által megrendelt brikett-présgyűrűket a DIMÁVAG készítse el (összesen 28 db-ot), folyamatosan, legkésőbb 1953. augusztus 15-ig.

Felelős: kohó- és gépipari miniszter és
nehézipari miniszter.
Határidő: szeptember 1.

21.) Mivel a koksztbrikettgyártás a szénbrikettgyártás rovására történik, ezért a lakosság szükségleteinek biztosítására 200 000 tonna brikettet kell importálni.

Felelős: bel- és külkereskedelmi miniszter.

Budapest, 1953. augusztus 7.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-503 143-148.

3/b

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült 28 példányban.
1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
503/7/a/1953. sz.
határozata

Az 1953. évi hazai kohókokszyártás, valamint a nagybudapesti városi gázellátás
igényeinek biztosítása

Az indokolatlan városi gázfogyasztás csökkentése érdekében az ipari és közületi fogyasztók eddigi szerződések szerinti gázfogyasztását 5%-kal kell csökkenteni. A Minisztertanács felhatalmazza a Budapesti Városi Tanács elnökét, hogy a fentiek végrehajtása érdekében a közületi és ipari fogyasztókkal kötött szerződéseket módosítsa.

Budapest, 1953. augusztus 7.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke.

MNL OL XIX-A-83-1953-503 149.

4.

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Szigorúan titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült 70 példányban.
1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
503/8/1953. sz.
határozata

Az 1953–54. évi lakásépítkezésekkel kapcsolatos feladatok meghatározása

Az 1953. évi lakásépítési terv teljesítése és az 1954. évi program megvalósítása érdekében a Minisztertanács a következőket határozza:

Az 1952–53. évi lemaradások tapasztalatai alapján az 1954. évi lakásépítési terv zökkenőmentes végrehajtása érdekében az állami lakásépítkezés műszaki előkészítése és

lebonyolítása – kivéve az üzemeltetés zavartalan viteléhez szükséges készenléti lakások építkezései – az Építésügyi Minisztérium hatáskörébe tartozik.

1.) A. Az Építésügyi Minisztérium keretében külön igazgatóságot kell szervezni az Építésügyi Minisztérium által megvalósítandó lakásépítési program, továbbá az ezzel összefüggő járulékos és kapcsolódó beruházások lebonyolítására.

B. Az építésügyi Minisztérium ennek megfelelően 1953. augusztus 15-ig vegye át az 1953. évről 1954. évre átmenő 15 000 lakás építésének műszaki előkészítését és lebonyolítását.

A lakást építtető miniszterek gondoskodjanak a lakásépítkezések hiteleinek és meglévő tervezési feladatainak átadásáról az építésügyi miniszter részére. Az Országos Tervhivatal elnöke a még meg nem nyitott lakásépítési hiteleket közvetlenül az Építésügyi Minisztérium részére nyissa meg.

Felelős: Országos Tervhivatal elnöke,
építésügyi miniszter,
lakást építtető miniszterek.

Határidő: augusztus 15.

2.) Az Országos Tervhivatal elnöke az építésügyi miniszterrel egyetértésben terjessze a Minisztertanács elé az 1953. évben megkezdendő és 1954-ben befejezésre kerülő lakásépítési program településekre való bontását az építkezések műszaki előkészítésének jegyelembevételével.

Felelős: Országos Tervhivatal elnöke,
Határidő: augusztus 12.

Fentiek érdekében a korábban építtetésre kijelölt minisztériumok a birtokukban lévő, de az ez évi lakásépítési programjukban nem szereplő lakásépítkezések műszaki előkészítésével kapcsolatban az Országos Tervhivatal felé 5 napon belül a következőket tartoznak bejelenteni, illetve beküldeni:

a.) A műszaki kivitelezési tervek legfőbb adatait ismertető jegyzéket.

b.) A tervezőintézetekkel megkötött érvényben lévő szerződések szerint részükre 1953. szeptember végéig elkészülő műszaki tervek legfőbb adatait ismertető jegyzéket.

c.) A tervezési feladatokból ez évben kivitelezésre nem kerülő épületek legfőbb adatait ismertető jegyzéket.

d.) Azoknál a lakásépítkezéseknél, ahol tervezési feladat, illetve műszaki tervek még nem állnak rendelkezésre, a beépítési tervek legfőbb adatait ismertető jegyzéket.

Felelős: építtető miniszterek.

3.) A műszaki előkészítéssel kapcsolatban:

A. A Budapesti Városi Tanács elnöke az építésügyi miniszterrel egyetértésben az 1954. évi budapesti lakásépítkezések építkezési helyére vonatkozóan tegyen a Minisztertanács felé javaslatot.

Felelős: Budapesti Városi Tanács elnöke.
Határidő: augusztus 15.

B. A tervezőintézetek a típustervek helyi alkalmazása alapján készített egyszerűsített tervezési feladatot folyamatosan, de az 1953. II. felében meginduló építkezésekre legkésőbb szeptember 15-ig, az 1954. I. felében meginduló építkezésekre 1953. december 1-ig az Építésügyi Minisztériumhoz történő benyújtással egyidejűleg egy példányban az Országos Építésügyi Hivatalhoz közvetlenül is küldjék meg.

Az építtető miniszter köteles 3 napon belül a tervezési feladatra vonatkozó állásfoglalását az Országos Építésügyi Hivatal elnökéhez megküldeni. Az Országos Építésügyi Hivatal elnöke ennek figyelembevételével köteles a tervezési feladat jóváhagyására vonatkozólag dönteni.

Felelős: építésügyi miniszter,
Országos Építésügyi Hivatal elnöke.
Határidő: szeptember 15.

C. Az építésügyi miniszter az Országos Tervhivatal elnökével egyetértésben a lakásépítési tervdokumentáció elkészítésére vonatkozó határidő betartása érdekében a tervezőintézetek kapacitását szükség szerint csoportosítsa át.

Felelős: építésügyi miniszter,
Országos Tervhivatal elnöke.
Határidő: augusztus 15.

D. Az Országos Építésügyi Hivatal elnöke az 1953. év II. felében és 1954. év első felében kezdődő limiten felüli lakásépítkezésekhez szükséges tervdokumentációkat az építésügyi miniszter állásfoglalásának kézhezvételétől számított 10 napon belül – az Építészeti Tanács esetenkénti bevonásával – köteles elbírálni és határozatot hozni. Amennyiben a tervdokumentáció műszaki hiányosságok vagy egyéb akadályozó okok miatt 10 napon belül nem bírálható felül, illetőleg nem hagyható jóvá, úgy a miniszter állásfoglalását követő 3 napon belül az Országos Építésügyi Hivatal elnöke erre vonatkozóan nyilatkozni köteles.

Felelős: Országos Építésügyi Hivatal elnöke,
építésügyi miniszter.

4.) A lebonyolítással kapcsolatban:

A lakásépítési terv végrehajtásának és a lakásépítési beruházási keretek felhasználásának biztosítása érdekében az Országos Tervhivatal elnöke 1953. év végéig saját hatáskörében a minisztériumok lakásépítési keretei között a szükségessé váló átcsoportosításokat és a limiten felüli lakásépítkezések beruházási kereteinek módosítását elrendelheti. Limiten felüli és jóváhagyási értékhatáron felülinek kell tekinteni az egy építési helyen 100 lakást meghaladó lakásépítkezéseket.

Felelős: Országos Tervhivatal elnöke.

5.) A kivitelezéssel és használatbavétellel kapcsolatban:

A. Az 1953. évi lakásépítési terv végrehajtására kötött kivitelezési szerződések ellenőrzése érdekében a Központi Statisztikai Hivatal elnöke – az augusztus 1-i állapotnak megfelelően – egyszeri adatszolgáltatást rendeljen el a kivitelező vállalatok felé.

Az adatszolgáltatás feldolgozását és az országos Tervhivatalhoz való eljuttatását augusztus 20-ig biztosítsa.

Határidő: augusztus 20.

Felelős: Központi Statisztikai Hivatal elnöke.

B. A lakásépítési tervek végrehajtásának ellenőrzése és a lakáshelyzet alakulásának állandó nyilvántartása érdekében a Központi Statisztikai Hivatal a lakásépítési statisztikai adatszolgáltatásra kiadott és jelenleg érvényben lévő rendelkezéseit az Országos Tervhivatal, az Építésügyi Minisztérium, a Könnyűipari Minisztérium és az Országos Építésügyi Hivatal bevonásával vizsgálja felül. A felülvizsgálat alapján az adatszolgáltatási rendszert megfelelően módosítsa.

Felelős: Központi Statisztikai Hivatal elnöke.

Határidő: szeptember 1.

C. A könnyűipari miniszter a kommunális beruházások megvalósításán keresztül ellenőrizzé a lakásépítések ütemét. Az ütemezéstől való esetleges elmaradásról haladéktalanul tájékoztassa a Minisztertanácsot.

D. A folyamatos pénzügyi ellenőrzést a megkötött szerződésekre folyósított hitelek alapján a Beruházási Bank látja el.

6.) Egyéb feladatokkal kapcsolatban:

A. A lakásépítésekkel kapcsolatban lebontásra kerülő lakások száma a megépítésre kerülő lakások 3%-át településenként nem haladhatja meg.

Az építető minisztériumok a korábbi kezdési engedéllyel vagy jóváhagyott tervezési feladattal rendelkező, de még meg nem kezdett lakásépítésekre vonatkozóan 10 napon belül kötelesek benyújtani az Országos Építésügyi Hivatalhoz a tervezési feladatot vagy az építkezés megkezdését engedélyező iratokat abban az esetben, ha az építendő lakásokkal kapcsolatos lakásbontás 3%-nál nagyobb. Az Országos Építésügyi Hivatal elnöke köteles az Építészeti Tanács, az Országos Tervhivatal, az Építésügyi Minisztérium és az érdekelt építető minisztériumok bevonásával 10 napon belül felülvizsgálatot tartani és a lakásbontások számának csökkentésére az intézkedéseket megtenni.

Felelős: Országos Építésügyi Hivatal elnöke,

építető miniszterek.

B. A Nehézipari Minisztérium, az Építésügyi Minisztériummal egyetértésben vizsgálja felül a bányász sajtóház építkezéseknél alkalmazott títusterv programját és építőanyag-szükségletét. Biztosítani kell, hogy az 1954. évben létesítendő sajtóházak már a felülvizsgált títusterv alapján kerüljenek megvalósításra.

Felelős: építésügyi miniszter,

nehézipari miniszter.

Határidő: szeptember 1.

C. Nyilvános tervpályázatot kell hirdetni kötött anyag-felhasználási normatívák, továbbá a megfelelően körülhatárolt alaprajzi elrendezés figyelembevételével az állami

támogatással épülő sajtóházak títusterveinek átdolgozására. A tervpályázat feltételeit az építésügyi miniszter a könnyűipari miniszter bevonásával dolgozza ki.

Felelős: építésügyi miniszter.

Határidő: augusztus 20.

D Az építési engedélyezési eljárásra – beleértve a sajtóház építkezések engedélyezését is – az építésügyi miniszter az Építészeti Tanáccsal egyetértésben tegyen javaslatot a minisztertanácshoz.

Felelős: építésügyi miniszter.

Határidő: szeptember 1.

E. Az Országos Tervhivatal elnöke a lakásépítkezések, továbbá az ezekkel együttesen megvalósítandó járulékos és kapcsolódó beruházások pénzügyi, anyag- és gép, valamint egyéb szükségletét az 1954. évi tervjavaslat elkészítésénél elkülönítve terjessze a Minisztertanács elé.

Felelős: Országos Tervhivatal elnöke.

Határidő:

az éves terv jóváhagyásának határideje.

F. Az Országos Tervhivatal elnöke az építésügyi miniszterrel együtt dolgozza ki a lakásépítkezések végrehajtásának egységes szervezetét, és az erre vonatkozó javaslatot 1954. január 1-ig terjessze a Minisztertanács elé. A javaslatban meg kell határozni a helyi tanácsoknak a lakásépítés ellenőrzésével kapcsolatos feladatait is.

A Minisztertanács hozzájárul, hogy a 472/2/1953. számú határozattal elrendelt jelentést az Országos Tervhivatal elnöke 1953. szeptember 1-ig nyújtsa be.

Budapest, 1953. augusztus 7.

Nagy Imre s. k.

a Minisztertanács elnöke.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-503 179–183.

5.

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült: 63 példányban.
1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
503/9/1953. sz.
határozata

Az 1953. évi beruházási tervmódosítások végrehajtását biztosító intézkedések A Minisztertanács július 24-i 501/7/1953. és 31-i 502/5/1953. sz. beruházási tervmódosító határozatával kapcsolatban a miniszterek és az Országos Tervhivatal elnöke az alábbi intézkedéseket tegyék meg:

I.

A beruházási keretcsökkentéseknél:

a.) A beruházó miniszterek a kivitelező miniszterekkel egyetértésben azonnal módosítsák a minisztériumi építési szerződéseket, és ezzel egyidejűleg intézkedjenek a megfelelő vállalati szerződések módosításáról is.

Határidő: augusztus 10.

b.) A beruházó miniszterek közölgék az Országos Tervhivatal elnökével, hogy a keretcsökkentések mely limiten felüli beruházásokat és milyen mértékben érintenek. Ezen belül meg kell határozni, hogy a csökkentés milyen építménycsoportokra vonatkozik. (pl. ipari raktárak, istállók, lakóépületek, stb.) A limiten aluli beruházásokat összevontan, de ugyancsak építménycsoportonkénti megjelöléssel kell megadni.

Határidő: augusztus 12.

c.) A beruházó miniszterek közölgék az Országos Tervhivatal elnökével, hogy milyen gépek és műszerek kerülnek törlésre.

Ezt a limiten felüli és limiten aluli beruházásoknál beruházási egységenként kell megadni az egyes gép- és műszerfajták felsorolásával. Meg kell jelölni azt is, hogy a gép- és műszermegrendelést a gyártó vállalat elfogadta-e (visszaigazolta-e), vagy sem. A gyártás alatt lévő gépeknél a gyártó cég nevét és a gépnek a beruházó által ismert készültségi fokát is meg kell jelölni. A bejelentésben külön ki kell mutatni az importgépeket és műszereket.

Vissza nem igazolt, továbbá az 50%-nál alacsonyabb készültségi fokú egyedi gyártású gépek megrendelését a beruházó miniszter a gyártó vállalatnál azonnal töröltesse. A beküldött kimutatásban ennek megtörténtét fel kell tüntetni.

Határidő: augusztus 12.

d.) Az egyes beruházásoknál feleslegessé vált sorozatgyártású, továbbá az 50%-nál nagyobb készültségi fokú gépek felhasználási lehetőségeit vizsgálja felül folyamato-

san az Országos Tervhivatal elnöke, különös tekintettel az exportlehetőségekre és az új beruházási igények kielégítésére.

II.

A beruházási keret emelésénél:

a.) A Minisztertanács által megállapított keretemeléseknek megfelelően a beruházó miniszterek a kivitelező miniszterekkel egyetértésben a minisztériumi építési szerződéseket haladéktalanul módosítsák. Gondoskodjanak arról, hogy a megfelelő tervdokumentációk időben elkészüljenek és annak alapján a beruházók és kivitelezők az építkezésekre vonatkozó szerződéseket legkésőbb szeptember 1-ig megkössék.

b.) A keretemelések folytán jelentkező újabb építési igényt a beruházó miniszterek jelentsék az Országos Tervhivatal elnökének: a limiten felüli beruházásoknál beruházási egységenként, a limiten aluli beruházásoknál összevontan és ugyancsak építménycsoportonként részletezve.

Határidő: augusztus 12.

c.) Egyidejűleg be kell jelenteni az újonnan igényelt gépeket és műszereket: a limiten felüli beruházásoknál beruházási egységenként, a limiten aluli beruházásoknál összevontan. Mindkettőnél megjelölve az egyes gép- és műszerfajtaikat.

Határidő: augusztus 12.

d.) Az Országos Tervhivatal elnöke és a gyártó miniszterek a keretemelések során fellépő új gép- és műszerigényeket a csökkentések folytán törölt, de gyártás alá vett, vagy a tartalékban lévő gépekből és műszerekből elégítsék ki.

III.

Vegyes rendelkezések

Az Országos Tervhivatal elnöke a miniszterekkel egyetértésben állapítsa meg a Minisztertanács által előírt termvmódosítások következtében a megyei (budapesti városi) tanácsok terveiben szükséges változtatásokat, és azok átvezetése iránt intézkedjék.

Az Országos Tervhivatal elnöke a hozzá beérkezett jelentések és az általa végzett vizsgálatok alapján dolgozza át és terjessze Minisztertanács elé a módosított építési, anyagellátási, gép- és műszer termelési, ellátási, valamint értékesítési tervet.

Határidő: szeptember 30.

A Minisztertanács felhatalmazza az Országos Tervhivatal elnökét, hogy az időközben felmerülő termvmódosítást igénylő kérdésekben saját hatáskörében tegye meg a szükséges intézkedéseket.

Budapest, 1953. augusztus 7.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke

6.

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült: 48 példányban.
1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának

503/10/1953. sz.

határozata

A sütőipar fejlesztése

1.) A kenyértermelés mennyiségi és minőségi biztosítására ki kell alakítani a sütőipar országosan egységes szervezetét. Ennek érdekében a szövetkezetek kezelésében működő sütőüzemeket át kell adni az állami iparnak.

Az átvételt a termelés folyamatosságának biztosítása érdekében augusztus 1-től október 1-ig kell lebonyolítani. Az átadott állóeszközök, anyagok és felszerelési tárgyak ellenértékét az átadást követő 15 napon belül az Élelmiszeripari Minisztérium az érintett földműves-szövetkezeteknek térítse meg. Az átvétel könyv szerinti érték alapján történik. A kapott ellenértéket a földműves-szövetkezetek hosszúlejáratú hiteleik törlesztésére fordítsák, ahol azok lejártak, egyébként rövidlejáratú hiteleik törlesztésére használják fel azt.

Az átvétel lebonyolításához szükséges összeget a pénzügyminiszter biztosítsa.

Az átvétel értékelése és pénzügyi lebonyolítása közben esetleg felmerülő vitás kérdéseket az élelmiszeripari miniszter és a SZÖVOSZ főtitkára december 15-ig rendezze. A vitás kérdéseket a pénzügyminiszter döntse el.

A Minisztertanács megbízza az Országos Tervhivatal elnökét, hogy az élelmiszeripari miniszterrel egyetértésben a szervezeti változásoknak megfelelően módosítsa a sütőipar tervét.

Felelős: pénzügyminiszter,
élelmiszeripari miniszter,
Országos Tervhivatal elnöke,
SZÖVOSZ főtitkára.

2.) Az állami sütőipar egységes irányítása érdekében a megyei sütőipari vállalatokat és a fővárosi sütőipari trösztöt közvetlenül az élelmiszeripari miniszter felügyelete alá kell helyezni. Az állami sütőipar irányításáért, a kenyér és egyéb termelvények gyártásáért és minőségéért országosan és egységesen az élelmiszeripari miniszter felelős.

A sütőipar közvetlen irányításának és ellenőrzésének biztosítása érdekében a megyei vállalatokat megyénként megyei trösztökké kell átszervezni és a trösztök irányítása alatt a területi egységeknek megfelelő városi és járási, esetleg összevont járási vállalatokat kell átszervezni.

A trösztök, illetőleg vállalatok kötelesek az illetékes megyei (budapesti) tanács kereskedelmi osztálya által megrendelt és lisztfedezettel biztosított kenyér és péksütemény stb. mennyiségeket a tanács által előírt időpontban, választékban és a kijelölt helyeken biztosítani.

Az élelmiszeripari és a bel- és külkereskedelmi miniszterek a Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkárságának vezetőjével egyetértésben dolgozzanak ki a fentiekre vonatkozó olyan részletes végrehajtási utasítást, amely világosan leszögezi, hogy a helyi ellátásért a helyi tanácsok felelősége továbbra is fennmarad.

Az illetékes helyi tanácsnak jogában áll, illetve köteles a gyártott termékeket minőségileg is ellenőrizni. Ennek érdekében helyezzenek fokozottabb súlyt a sütőipari üzemek társadalmi ellenőrzésére és a jelentkező hibákra rendszeresen hívják fel az Élelmiszeripari Minisztérium figyelmét.

A tröszt igazgatóját az élelmiszeripari miniszter az illetékes megyei (budapesti) tanács végrehajtó bizottságával egyetértésben; a vállalatok igazgatóját a tröszt igazgatója az illetékes járási, vagy városi tanács végrehajtó bizottságával egyetértésben nevezi ki. A tröszt tervét a végrehajtó bizottság esetenként tárgyalja meg.

Az átszervezéssel kapcsolatban a SZÖVOSZ és a MESZÖV-ök sütőipari részlegeit át kell adni az Élelmiszeripari Minisztérium új szerveinek, továbbá rendelkezésükre kell bocsájtani a megyei tanácsok élelmiszeripari osztályainál mutatkozó létszám megtakarítást. Az Országos Létszámbizottság a fentiek felül saját hatáskörében legfeljebb 300 fő új műszaki és adminisztratív létszámot engedélyezhet.

Az élelmiszeripari miniszter esetleges ezen felüli létszámigényét a Minisztertanács elé kell terjeszteni.

Az állami sütőüzemek bérsütési tevékenysége az átszervezéssel nem csökkenhet, sőt, ahol erre szükség van, azt fejleszteni kell.

A sütőipar szervezeti megerősödése után meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy fokozatosan újra a tanácsok irányítása alá kerüljön.

Felelős: élelmiszeripari miniszter,
Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkársága,
Fővárosi Tanács VB,
SZÖVOSZ főtitkára,
Országos Létszámbizottság főtitkára.
Határidő: szeptember 30.

3.) A sütőiparban olyan könnyen áttekinthető, egységes tervezési, nyilvántartási, számviteli és statisztikai rendszert kell kidolgozni, mely biztosítja, hogy a kenyérellátás irányításához és ellenőrzéséhez szükséges adatok országos szinten szükséghez mérten naponta (általában dekádonként) rendelkezésre álljanak.

Felelős: élelmiszeripari miniszter,
pénzügyminiszter és a
Központi Statisztikai Hivatal elnöke.
Határidő: szeptember 30.

4.) A kenyérellátás biztosítása érdekében a meglévő üzemek állagának helyreállításával kapcsolatos munkálatokat 1954. év végére be kell fejezni. A sütőipar gépesítését a jelenlegihez viszonyítva 1953. év végére 30%-kal, 1954. év végére legalább 50%-kal kell emelni. Elsősorban a legnehezebb fizikai munkát, a dagasztást kell gépesíteni. Gondoskodni kell arról, hogy 1954. év végéig a szükséges szitáló berendezések minden sütőüzemben rendelkezésre álljanak. A sütőipar kapacitását 1954. év végére új létesítményekkel, helyenként üzem bővítésekkel napi 80 [vagonnal] kell emelni. Ehhez 1953. évben tárcakereten felül 22 835 millió Ft, 1954. évben pedig összesen 71 millió Ft beruházási keretet és ennek megfelelő kapacitást és anyagot kell biztosítani. (Az 1954. évre feltüntetett számok végleges megállapítása az 1954. évi terv jóváhagyásával történik.) A 22,8 millió Ft-ból 12,4 millió Ft terven felüli beruházás. A további 10,4 millió Ft-t a 108 millió Ft-os 1953. évi beruházási kiegészítésből kell fedezni és a sütőipari üzemek állagának megjavítására és tatarozására kell fordítani.

Gondoskodni kell arról, hogy 1953–54. évben a sütőiparban korszerű, automata ke-mencék kerüljenek beépítésre.

Az Országos Tervhivatal elnöke gondoskodik a szükséges hitelek kellő időben történő megnyitásáról. A kazincbarcikai sütőüzem építkezéséhez a nehézipari miniszter beruházási keretéből 5 millió Ft-ot biztosítson. (71 millió Ft-os kereten belül.)

Az Országos Tervhivatal elnöke a szállító minisztériumok közötti kooperációt együttes utasítással biztosítsa.

Felelős: élelmiszeripari miniszter,
Országos Tervhivatal elnöke,
a kohó- és gépipari miniszter,
építésügyi miniszter,
nehézipari miniszter,
könnyűipari miniszter.

Határidő:

az együttes utasítás kiadására augusztus 30.

5.) A jövőben ipari település, illetőleg lényeges településbővítési beruházás megtervezésénél figyelembe kell venni a kenyérszükséglet alakulását, és esetenként a beruházási kereten belül elő kell irányozni az új sütőüzem létesítését, vagy a meglévő kapacitásának bővítését.

Felelős: Országos Tervhivatal elnöke.

6.) A sütőipar kapacitásbővítésével el kell érni, hogy a munkanap hossza a sütőiparban országos átlagban 1953. év végéig 8,8 órára, 1954. év végéig pedig 8 órára csökkenjen.

Felelős: élelmiszeripari miniszter.

7.) 1954. év végéig a sütőiparba mintegy 1150 fő szakmunkás beállításáról kell gondoskodni. A szakmunkás utánpótlást elsősorban a női munkaerők fokozottabb be-

vonásával kell biztosítani. A műszaki és egyéb szakmai káderezés kielégítését részben új munkaerők beállításával, részben szakmunkásképzés fokozásával kell megoldani.

Ennek érdekében 1954. évben mintegy 3 gépészmérnök, 5 vegyészmérnök és 16 vegyésztechnikus beállítását kell előirányozni.

Felelős: élelmiszeripari miniszter,
Országos Tervhivatal elnöke.

8.) Az állami és szövetkezeti sütőipar között fennálló bérfeszültség megszüntetésére az átvétel lebonyolítása után október 1-ig az élelmiszeripari miniszter a Minisztertanács Bértitkárságának vezetőjével együtt terjesszen elő javaslatot.

Felelős: élelmiszeripari miniszter,
Minisztertanács Bértitkárságának vezetője.

9.) Az élelmiszeripari miniszter az ÉDOSZ elnökével egyetértésben dolgozza ki a sütőipari dolgozók körében mutatkozó munkafegyelmi lazaságok felszámolásának módszereit.

Felelős: élelmiszeripari miniszter.
Határidő: augusztus 30.

10.) A Minisztertanács felkéri az ÉDOSZ elnökét, hogy a szakszervezeti szervek útján tegyen hathatós intézkedéseket a munkafegyelem megszilárdítására.

Budapest, 1953. augusztus 7.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-503 265–268.

7/a

Élelmiszeripari Miniszter

Egyetért:

OT

FM

Közl. M.

Kip. M.

Nehézip. M.

Begy. M.

Külker. M.

Észrevételt nem küldött: MTH

Titkos!

Tárgy: 1953. évi cukorgyártás.

Előterjesztés
a Minisztertanácshoz

A lakosság cukorszükségletének biztosítása érdekében a cukoriparnak az 1953. évi gyártási tervét úgy kell ütemeznie, hogy ennek keretében szeptember hó folyamán 2000 vagon és ebből már szeptember hó első felében 500 vagon cukor legyártásra kerüljön.

Határozati javaslat

1.) Az élelmiszeripari miniszter helyezze üzembe 1953. augusztus 19-én a szolnoki, sarkadi és mezőhegyesi, szeptember 13-án a selypi és szerencsi, szeptember 24-én az ácsi, ercsi, kaposvári, petőházai és hatvani, október 1-jén a sárvári cukorgyárat. Az üzempróbát 1953. augusztus 20-ig a sarkadi, szolnoki és mezőhegyesi, a többi cukorgyárban pedig 2 héttel üzemindulás előtt meg kell tartani.

A cukorgyárok augusztus 10-ig dolgozzák ki az üzemindulás időpontjától függően a répaszedés, répaátvétel, valamint az augusztus és szeptember havi szállítás ütemtervét. Ennek megfelelően szervezzék meg a folyamatos répaátvételt és szállítást.

Felelős: élelmiszeripari miniszter.

2.) Az élelmiszeripari miniszter az MTH elnökével egyetértésben az egyes cukorgyárok üzemkezdése előtt 15 nappal biztosítsa a cukorgyárok munkaerő szükségletét.

Felelős: élelmiszeripari miniszter

és [az] MTH elnöke.

3.) A földművelésügyi miniszter biztosítsa a megyei tanácsok végrehajtó bizottságai útján, hogy a cukorrépat termelő tsz-ek, tszcs-k, s egyéni termelők a mellékletben feltüntetett időpontok szerint cukorrépatermésüket folyamatosan szedjék fel, és adják át a kijelölt cukorgyárnak. A szedés és répaátvétel területi és ütemtervét a cukorgyárok a megyei tanácsok vb mezőgazdasági osztályaival egyetértésben augusztus hó 10-ig készítsék el.

Azokat a termelőket (állami gazdaságok, termelészövetkezetek, egyénileg termelők), akik a korai szedéssel és átadással előmozdítják az 1.) pontban megjelölt egyes cukorgyárok szeptember 15-e előtti üzemkezdését, jutalmazni kell. A premizálás részletes feltételeit a földművelésügyi és élelmiszeripari miniszterek augusztus hó 5-ig határozzák meg.

Felelős: földművelésügyi miniszter,

élelmiszeripari miniszter.

4.) A földművelésügyi miniszter utasítsa a főfelügyelete alatt álló állami, tan- és célgazdaságokat, hogy a mellékletben feltüntetett időpontok szerint folyamatosan szedjék fel és adják át cukorrépatermésüket a kijelölt cukorgyárnak. A szedés és szállítás

területi és ütemtervét a cukorgyárak a répatermelő gazdaságokkal egyetértésben augusztus 10-ig készítsék el.

Felelős: földművelésügyi miniszter,
élelmiszeripari miniszter.

5.) A közlekedésügyi miniszter az élelmiszeripari miniszterrel egyetértésben a cukorgyárak folyamatos üzemeltetéséhez szükséges cukorrépa beszállítására augusztus 24-től kezdve biztosítson nagyvasúti, gazdasági vasúti, hajó- és teherautó szállítótérrel, valamint állomási rakterületet.

Felelős: közlekedésügyi miniszter,
élelmiszeripari miniszter.

Megjegyzés: A közlekedésügyi miniszter ehhez a ponthoz azt az észrevételt tette, hogy a teherautó-szükséglet kielégítése csak az Operatív Szállítási Bizottság rendelkezésére bocsátott begyűjtési keretből történhetik.

6.) A nehézipari miniszter biztosítsa a cukorgyárak által lekötött alap- és keverőszen, kokszt, valamint mészkömmennyiség 90%-ának szeptember 1-ig való leszállítását.

Felelős: nehézipari miniszter.

7.) A nehézipari miniszter gondoskodjék a cukorgyárak pakura tárolóinak szeptember 1-ig való teljes feltöltéséről.

A feltöltés lehetőségének biztosítására az Országos Tervhivatal gondoskodjék arról, hogy a folyamatban lévő 2000 tonna úrtartalmú, valamint a 10 000 tonna befogadására alkalmas melasztartályok pakura tárolásra történő átalakítása befejeződjék augusztus 15-ig, illetőleg olyan ütemben, ami a folyamatos feltöltést lehetővé teszi.

A közlekedésügyi miniszter gondoskodjék arról, hogy a szállításhoz szükséges tartályok idejében és kellő számban rendelkezésre álljanak.

Felelős: nehézipari miniszter,
közlekedésügyi miniszter és
az Országos Tervhivatal elnöke.

8.) A könnyűipari miniszter gondoskodjék arról, hogy a cukorgyárak részére III. negyedévre kiutalt mintegy 17 000 m² szűrőszövetből 5000 m²-t július 31-ig, a fennmaradó 12 000 m²-t augusztus 10-ig, a III. negyedévre kiutalt nátronpapírzsák mennyiség 75%-a szeptember 1-ig, 25%-a pedig szeptember 30-ig leszállításra kerüljön.

9.) A belkereskedelmi és a külkereskedelmi miniszter gondoskodjék arról, hogy a cukorgyárak által lekötött ammóniákszóda 50%-a szeptember 1-ig, 50%-a október 1-ig beérkezzen. A nehézipari miniszter gondoskodjék arról, hogy a cukorgyárak igényei a beérkezett ammóniákszódával a közölt határidőket követő 8 napon belül ki legyenek elégítve.

Felelős: a belkereskedelmi és
külkereskedelmi miniszter,
és nehézipari miniszter.

Budapest, 1953. július hó 27.

Altomáré s.k.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-503 281–283.

7/b

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült 50 példányban.
1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
503/11/1953. sz.
határozata
1953. évi cukorgyártás

A lakosság cukorszükségletének biztosítása érdekében a cukoriparnak az 1953. évi gyártási tervét úgy kell ütemeznie, hogy ennek keretében szeptember hó folyamán legalább 2000 vagon és ebből már szeptember hó első felében 500 vagon cukor legyártásra kerüljön. Ennek biztosítására:

1.) Az élelmiszeripari miniszter helyezze üzembe 1953. augusztus 29-én a szolnoki, sarkadi és mezőhegyesi, szeptember 13-án a selypi és szerencsi, szeptember 24-én az ácsi, ercsi, kaposvári, petőházai és hatvani, október 1-én a sárvári cukorgyárat. Az üzempróbát 1953. augusztus 20-ig a sarkadi, szolnoki és mezőhegyesi, a többi cukorgyárban pedig két héttel üzemindulás előtt meg kell tartani. A cukorgyárak augusztus 10-ig dolgozzák ki az üzemindulás időpontjától függően a répaszedés, répaátvétel, valamint az augusztus és szeptember havi szállítás ütemtervét. Ennek megfelelően szervezzék meg a folyamatos répaátvételt és szállítást.

Felelős: élelmiszeripari miniszter.

2.) Az élelmiszeripari miniszter az egyes cukorgyárak üzemkezdése előtt 15 nappal biztosítsa a cukorgyárak munkaerő szükségletét.

Felelős: élelmiszeripari miniszter.

3.) A földművelésügyi miniszter biztosítsa megyei szervei útján, hogy a cukorrépa termelő tsz-ek, tszcs-k és egyéni termelők a mellékletben feltüntetett időpontok szerint cukorrépatermésüket fokozatosan szedjék fel és adják át a kijelölt cukorgyárnak. A szedés és répaátvétel területi és ütemtervét a cukorgyárak a megyei tanácsok végrehajtó bizottságai mezőgazdasági osztályaival egyetértésben augusztus 15-ig készítsék el. Azokat a termelőket (állami gazdaságok, termelészövetkezetek, egyénileg termelők), akik a korai szedéssel és átadással előmozdítják az 1.) pontban megjelölt egyes cukorgyárak szeptember 15-e előtti üzemkezdését, augusztus 21-27-ig minden mázsza cukorrépa után 5,- Ft, augusztus 28 - szeptember 5-ig mázsánként 3,- Ft prémiummal kell jutalmazni. A Minisztertanács a prémiumkeretét 3,2 millióban állapítja meg. A határidő előtti felszedés meggyorsítása érdekében a termelőknek a szerződés szerinti cukorjárandóságukból mintegy 30 vagon cukrot – a beadástól számított 8 napon belül – kell kiadni.

Szeptember 5-ig a répaszedést meg nem kezdő termelőkkel szemben a termelési, illetve szállítási szerződésben lévő szankciókat alkalmazni nem lehet.

Felelős: földművelésügyi miniszter,
élelmiszeripari miniszter.

4.) A földművelésügyi miniszter utasítsa a főfelügyelete alatt álló állami tan- és célgazdaságokat, hogy a mellékletben feltüntetett időpontok szerint folyamatosan szedjék fel és adják át cukorrépatermésüket a kijelölt cukorgyárnak. A szedés és szállítás területi és ütemtervét a cukorgyárak a répatermelő gazdaságokkal egyetértésben augusztus 15-ig készítsék el.

Felelős: földművelésügyi miniszter,
élelmiszeripari miniszter.

5.) A közlekedés- és postaügyi miniszter az élelmiszeripari miniszterrel egyetértésben a cukorgyárak folyamatos üzemeltetéséhez szükséges cukorrépa beszállítására augusztus 24-től kezdve biztosítson nagyvasúti, gazdasági vasúti, hajó- és teherautó szállítóteret, valamint állomási rakterületet.

Az élelmiszeripari miniszter a feldolgozásra még nem kerülő cukorrépának a gyár területén, vagy a gyár melletti területen történő kirakodásához megfelelő rakodó és tároló térről a közlekedés- és postaügyi miniszterrel egyetértésben gondoskodik.

Felelős: közlekedés- és postaügyi miniszter,
élelmiszeripari miniszter.

6.) A nehézipari miniszter biztosítsa a cukorgyárak által lekötött kokszt, alap és keverőszén, valamint mészkömmennyiség 90%-ának szeptember 1-ig való leszállítását.

Felelős: nehézipari miniszter.

7.) A nehézipari miniszter gondoskodik a cukorgyárak pakura tárolóinak szeptember 1-ig való teljes feltöltéséről.

A feltöltés lehetőségének biztosítására az élelmiszeripari miniszter gondoskodik arról, hogy a folyamatban lévő 2000 tonna úrtartalmú, valamint a 10 000 tonna befogadására alkalmas melasztartályok pakura tárolásra történő átalakítása befejeződjék augusztus 15-ig, illetőleg oly ütemben, ami a folyamatos feltöltést lehetővé teszi.

A közlekedés- és postaügyi miniszter gondoskodik arról, hogy a szállításhoz szükséges tartályok idejében és kellő számban rendelkezésre álljanak.

Felelős: nehézipari miniszter,
közlekedés- és postaügyi miniszter.

8.) A könnyűipari miniszter gondoskodik arról, hogy a cukorgyárak részére III. negyedévre kiutalt mintegy 17 000 m² szűrőszövetből 5000 m²-t július 31-ig, a fennmaradó 12 000 m²-t augusztus 10-ig, a III. negyedévre kiutalt nátronpapírzsák mennyiség 75%-a szeptember 1-ig, 25%-a pedig szeptember 30-ig leszállításra kerüljön.

9.) A bel- és külkereskedelmi miniszter gondoskodik arról, hogy a cukorgyárak által lekötött ammóniákszóda 50%-a szeptember 1-ig, 50%-a október 1-ig beérkezzen. A nehézipari miniszter gondoskodik arról, hogy a cukorgyárak igényei a beérkezett ammóniákszódával a közölt határidőket követő 8 napon belül ki legyenek elégítve.

Felelős: a bel- és külkereskedelmi miniszter és
a nehézipari miniszter.

10.) A földművelésügyi miniszter az élelmiszeripari miniszterrel együtt 2 hét alatt dolgozza ki a cukorgyártás melléktermékei hasznosításának tervét.

Felelős: a földművelésügyi miniszter és
az élelmiszeripari miniszter.

Budapest, 1953. augusztus 7.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-503 291-293.

8.

Közlekedésügyi Minisztérium

07/174/1953.

Készült: 3 példányban
Titkos!

Egyetért:

Olt Károly elvtárs,
Herczeg Ferenc elvtárs,
Szász Márton elvtárs.

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

Tárgy: A MÁVAUT Autóbuszközlekedési Vállalat decentralizálása.

I.

A felszabadulást megelőzően – az akkori gazdasági helyzetnek és közlekedési igényeknek megfelelően – az autóbusz vonalhálózat centrálisan fejlődött. Az autóbuszjáratok nagy része Budapestről indult ki, illetve ide futott össze. A Budapestet nem érintő vidéki járatoknak pedig – csatlakozások révén – megvolt a közvetlen kapcsolata a fővárossal.

Ma már lényegesen megváltozott a helyzet az autóbusz-közlekedés működési területe és a forgalom áramlásának iránya tekintetében. Az új bányák, gyárak, ipartelepek dolgozóinak lakásukról a munkahelyre és fordított viszonylatban történő fuvarozása céljából újabb és újabb járatú útvonalakat kellett létesíteni, és egyre több autóbuszt kellett és kell forgalomba állítani. Ennek következtében az ipari központok kialakulásával egyidőben jelentős közlekedési gócpontok keletkeztek.

E gócpontok körül szűkebb körben helyközi forgalmat lebonyolító autóbuszjáratok legtöbbször fővárosból kiinduló járatokkal semmiféle kapcsolata nincs. Ez a körülmény a MÁVAUT Autóbuszközlekedési Vállalat egyes nagyobb részlegeinek Budapestről mint vállalati székhelyről történő vezetését igen megnehezíti. Ehhez járul, hogy a fejlődés következtében a MÁVAUT Autóbuszközlekedési Vállalat gépkocsiparkja annyira megnövekedett, hogy az autóbuszokat egy vállalatban jó és eredményes működésre összefogni ma már nem lehet. Ez okból a MÁVAUT Autóbuszközlekedési Vállalat decentralizálása vált szükségessé.

II.

1.) A MÁVAUT Autóbuszközlekedési vállalatot meg kell szüntetni, és az önálló elszámolási egységként működő főnökségeit 1953. évi augusztus hó 1-gyel önálló vállalatokká kell átalakítani.

A vállalatok elnevezése és székhelye:

a.) Bajai	MÁVAUT Autóbuszközlekedési V. székhelye:	Baja
b.) Budapesti	– " –	Budapest
c.) Egri	– " –	Eger
d.) Gyöngyösi	– " –	Gyöngyös

e.) Győri	MÁVAUT Autóbuszközlekedési V. székhelye:	Győr
f.) Keszthelyi	– " –	Keszthely
g.) Miskolci	– " –	Miskolc
h.) Ózdi	– " –	Ózd
i.) Pécsi	– " –	Pécs
j.) Salgótarjáni	– " –	S.tarján
k.) Székesfehérvári	– " –	Sz.fehérvár
l.) Szolnoki	– " –	Szolnok
m.) Sztálinvárosi	– " –	Sztálinváros
n.) Tatabányai	– " –	Tatabánya
o.) Veszprémi	– " –	Veszprém

A vállalatok tárgya: helyközi, valamint helyi rendszeres és esetenkénti autóbuszjáratok fenntartása és a tárgykörbe eső tevékenységgel összefüggő szolgáltatások ellátása.

A vállalatok tartama: határozatlan idő.

A vállalatok felett a felügyeletet az autóközlekedés folyamatban lévő átszervezése után az Autóközlekedési Igazgatóságok gyakorolják, azoknak megalakulásáig átmenetileg a KPM Autóközlekedési Főosztálya a MÁVAUT Autóbuszközlekedési Vállalat igazgatási részlege útján gyakorolja.

2.) Bérezés szempontjából a vállalatok közül a budapesti vállalatot a „B”, a miskolci, a pécsi, a székesfehérvári és a veszprémi vállalatokat a „D”, végül a bajai, az egri, a gyöngyösi, a győri, a keszthelyi, az ózdi, a salgótarjáni, a szolnoki, a sztálinvárosi és a tatabányai vállalatokat az „E” csoportba kell besorolni.

3.) A vállalatok szervezése folytán a MÁVAUT Autóbuszközlekedési Vállalat 1953. évi előírt tervfeladata nem változhat meg, és a befizetési hányada nem csökkenhet.

4.) Az átszervezés létszámemelkedéssel nem járhat, és a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium Gépjármű-közlekedési Főosztálya alá tartozó vállalatok részére megállapított globális béralapban és ugyanilyen szinten megállapított átlagbéreknél növekedést nem idézhet elő.

5.) Az átszervezéssel kapcsolatos költségeket a tárca részére az 1953. évi pénzügyi tervekben jóváhagyott alapítási és átszervezési hitelkeretektől kell biztosítani.

Budapest, 1953. július hó 30.

Bebrits Lajos
közlekedés- és postaügyi miniszter

MNL OL XIX-A-83-a-1953-503 299–300.

9.

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült: 68 példányban.
1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának

503/13/1953. sz.

határozata

Az autóközlekedés fejlesztése

1.) Az autóközlekedés igazgatását területi alapon át kell szervezni. Ennek során a már működő debreceni igazgatóság mintájára 9 Autóközlekedési Igazgatóságot kell felállítani. Az autóközlekedési igazgatóságok területi beosztását és székhelyét a közlekedés- és postaügyi miniszter állapítja meg.

Az autóközlekedési igazgatóságok a területükön elhelyezett tanácsi autófuvarozási vállalatok felett főfelügyeleti jogot gyakorolnak. Ellátják a célfuvarozási, valamint más vállalatoknak, intézményeknek és intézeteknek az igazgatóság területén működő gépkocsijaival kapcsolatos szakmai felügyeletét, és intézik az autófuvarozással kapcsolatos államigazgatási feladatokat.

Határidő: az igazgatóságok felállítására és működésének megkezdésére a határozat közzétételétől számított 6 hét.

Felelős: a közlekedés és postaügyi miniszter.

2.) A területi alapon történő szervezéssel egyidejűleg a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium Gépjármű-közlekedési Főosztályát Autóközlekedési Főigazgatósággá kell átszervezni.

A Főigazgatóság gondoskodik a gépjármű-közlekedés egységes szempontok szerint való irányításáról és összefogásáról. Közvetlen felügyeletet gyakorol az autójavító vállalatok (főjavító műhelyek), az autóközlekedési igazgatóságok és az autóközlekedéssel kapcsolatos intézmények és intézetek felett. Ellátja a tanácsi irányítás alá tartozó autójavító műhelyek, illetve a közületi autójavító műhelyek szakmai felügyeletét.

Az autóközlekedés területi átszervezésének végrehajtása során a Teherautófuvarozási Központot, a MÁVAUT Autóbuszközlekedési Központot, a Vidéki Taxiegyesülés budapesti központját és az Autójavító Ipari Központot meg kell szüntetni.

Az autójavító Ipari Központ feladatkörét az Autóközlekedési Főigazgatóság veszi át, a többi központok hatáskörébe tartozott feladatok ellátása a főigazgatóság és az igazgatóságok között oszlik meg.

Határidő: a főigazgatóságok felállítására és működésének megkezdésére, valamint a köz-

pontok működésének megszüntetésére a határozat közzétételétől számított 6 hét.

Felelős: a közlekedés és postaügyi miniszter.

3.) Az új szervek feladatkörének az ellátásához szükséges létszámot az Országos Létszámbizottsággal egyetértésben kell megállapítani és biztosítani.

Az átszervezésnek létszám-megtakarítással kell járnia. Az átszervezés következtében az átlagbérek nem emelkedhetnek. Az új szervek létesítésével felmerülő költségvetési póthitelek összege nem lehet magasabb, mint amennyi vállalati hitel a központok megszüntetése következtében megtakarítható. Kivételt képeznek azok a tatarozási és kisebb átalakítási költségek, amelyek az elhelyezésre szolgáló helyiségek rendbehozatalánál szükségszerűen felmerülnek.

A főigazgatóság és az igazgatóságok dolgozóit a közszolgálati bérrendszer (38/1950/I.19./MT számú rendelet) szerint kell besorolni.

A főigazgatóság az I. hivatali csoportba tartozik. Az igazgatóságoknál alkalmazandó hivatali csoportot a közlekedés- és postaügyi miniszter a Minisztertanács Bérttkár-sága vezetőjével egyetértésben állapítja meg.

Határidő: a létszámok és a hivatali csoportok megállapítására a határozat közzétételétől számított 2 hét.

Felelős: a közlekedés és postaügyi miniszter és az OLB elnöke, a hivatali besorolás tekintetében a MBT elnöke is.

Autófuvarozás

4.) A közhasználatú autófuvarozási vállalatokat – a tanácsi vállalatok kivételével – oly módon kell szervezni, illetőleg átszervezni, hogy minden olyan helységben, ahol a közhasználatú autók száma a százat eléri, önálló (tisztá vagy vegyes profilú) autófuvarozási vállalatot kell létesíteni, ahol pedig az ötvenet eléri, ilyen vállalatot lehet létesíteni. Ahol az önálló vállalatalkítás feltételei nincsenek meg, a gépkocsikat ahhoz az autófuvarozási vállalathoz kell csatolni, ahol azok működése a legelőnyösebben biztosítható.

A vegyes profilú vállalatoknál a terveket és beszámolókat úgy kell készíteni, hogy az egyes ágazatok eredményét ki lehessen mutatni.

A vállalati szervezések következtében a jóváhagyott létszám és béralapterveket túllépni nem lehet, s a közlekedésügyi tárca részére az 1953. évre előírt tervfeladatok sem változhatnak meg. Az átszervezések következtében a gépjárművállalatok részére előírt befizetési hányadokat csökkenteni nem lehet.

Határidő: az átszervezésekre a határozat közzétételétől számított 8 hét, az új szervezések tekintetében folyamatos.

Felelős: a közlekedés és postaügyi miniszter.

5.) A tiszta profilú teherautó-közlekedési vállalatok (főnökségek) alkalmazotti (forg. szakalkalmazott, műszaki és adminisztratív) dolgozóinak az egy állományi autóra eső létszámnormáját az Országos Létszámbizottsággal egyetértésben kell megállapítani. A vállalati létszámok megállapításánál a vállalat alá tartozó főnökségeket külön egységként kell kezelni.

Pótkocsik üzemeltetése, többműszakos üzem folytatása, valamint üzemkörön kívül eső tevékenység végzése esetén a létszám az Országos Létszámbizottság hozzájárulásával, a közölt normán felül állapítható meg. Ezekre az esetekre a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium az Országos Létszámbizottsággal egyetértésben külön létszámnormákat dolgozzon ki.

Ugyanilyen módon az autóbusz és a taxi vállalatok (főnökségek, üzemszerek) létszámnormáit is meg kell állapítani.

Határidő: a határozat közzétételétől számított 4 hét.

Felelős: a közlekedés és postaügyi miniszter, az OLB elnöke.

6.) A célfuvarozási vállalatok a közlekedési vállalatokra előírt összes tervet tartoznak elkészíteni, s azokat a vállalatok felett felügyeletet gyakorló minisztériumok az Országos Tervhivatalnak kötelesek megküldeni. Az Országos Tervhivatal elnöke a tervet a közlekedés- és postaügyi miniszter véleményének meghallgatásával hagyja jóvá.

A célfuvarozási vállalatok a terv teljesítéséről szóló beszámoló jelentéseik egy-egy példányát kötelesek a közlekedésügyi tárcának is megküldeni.

Határidő: 1954. január 1-től folyamatos.

Felelős: az illetékes miniszterek.

7.) A távolsági forgalmat lebonyolító közhasználatú gépjárművek irányítására a főigazgatóság felügyelete alatt országos teherautó-menetirányító szervezetet, az igazgatóságoknál pedig menetirányító szolgálatot kell létesíteni.

A menetirányítás szervezetét megfelelő hírközlő hálózattal kell ellátni.

8.) A közlekedés- és postaügyi miniszter dolgozza ki a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium, illetve területi szervei más minisztériumokhoz tartozó autófuvarozási vállalatok feletti szakfelügyeleti feladatait, valamint a vissz- és pótfuvarozás kérdésének a távolsági forgalomban való megoldását, és erre vonatkozó javaslatát 1 hónapon belül terjessze a Minisztertanács elé.

Budapest, 1953. augusztus 7.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke

10.

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült: 75 példányban.
1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
503/15/a/1953. sz.
határozata

A „Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkársága” létrehozása és szervezete

I.

A helyi tanácsok munkájának főfelügyelete és általános irányítása, terv szerinti működésük összhangba hozatala a Minisztertanács feladata. Ezen feladatok elvégzésére 1953. augusztus 10-ig létre kell hozni a Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkárságát. A Titkárság a Minisztertanács szerve. A Titkárság vezetője közvetlenül a Minisztertanács elnökének van alárendelve.

A Titkárság vezetőjét a Népköztársaság Elnöki Tanács, a vezető helyetteseket a Minisztertanács, a Titkárság többi dolgozóját a Titkárság vezetője nevezi ki.

II.

A Titkárság feladatai

a.) A Minisztertanács határozatait, valamint a Minisztertanács elnöke által kiadott utasítások alapján segíti a helyi tanácsok munkáját, ellenőrzi a határozatok végrehajtását, továbbá azt, hogy a tanácsok a szocialista törvényesség szigorú szem előtt tartásával, az állami fegyelem megszilárdításával az Alkotmányt, a törvényeket, a kormány rendeleteit betartsák és azokat az állampolgárokkal is betartassák.

b.) Vizsgálatai során az eredmények és hiányosságok, valamint azok okainak feltárásával hozzájárul a tanácsok vezetése színvonalának javításához. Annak érdekében, hogy a tanácsok a legszélesebb tömegszervezetté fejlődjenek és a dolgozók széles tömegeit bevonják az állami feladatok végrehajtásába, rendszeres segítséget nyújt a jó tapasztalatok elterjesztésén keresztül a tömegkapcsolatok kiszélesítéséhez, a tanácsülések és az állandó bizottságok munkája színvonalának emeléséhez, a tanácstagi beszámolók rendszeres megtartásához, a fogadóórák elterjesztéséhez. Széles körben elterjeszti a Szovjetunió és a népi demokratikus államok értékes tapasztalatait. Segíti a tömegek bírálatának kifejtését, a bürokrácia elleni fokozott harcot, hogy a helyi tanácsok mint az államhatalom helyi szervei és mint a dolgozók tömegszervezet[e]i, elláthassák feladataikat.

c.) Előterjesztéseket készít a tanácsapparátusban szükséges szervezeti változtatásokra, intézi a területszervezéssel kapcsolatos feladatokat.

d.) Ellenőrzi a Minisztertanács rendeleteinek, határozatainak, utasításainak betartását, valamint azt, hogy a végrehajtó bizottságok a megadott irányelvek alapján készített munkatervük szerint végezzék munkájukat.

e.) Előterjesztést tesz a Minisztertanácsnak a tanácsok irányító és tömegszervezeti munkájára vonatkozóan.

Részt vesz a helyi tanácsok munkáját érintő szakkérdéseknek a minisztériumok által történő kidolgozásában, ezekkel kapcsolatban szükség esetén a tanácsok végrehajtó bizottságainak feladataira végrehajtási utasítást készít. Előterjesztéseket készít, illetve koordinál, amelyek kizárólag a tanácsok munkájára vonatkoznak, vagy azt alapvetően érintik. Figyelemmel kíséri, hogy egyes szakminisztériumoknak a végrehajtó bizottságok megfelelő osztályait irányító munkája mennyiben felel meg a kettős irányítás követelményeinek. Gondoskodik a „Tanácsi Közlöny” szerkesztéséről, mely a tanácsokat érintő összes kormányhatározatot és miniszteri utasításokat tartalmazza.

f.) Segíti és ellenőrzi a megyei tanácsok kádermunkáját. Koordinálja az egyes szakminisztériumok megyei tanácsok felé irányuló kádermunkáját. A Minisztertanács elnökének utasítása alapján a megyék, Budapest, megyeszékhelyek, Szeged tanácselnöke, elnökhelyettesei, titkárai megválasztására, illetve visszahívására készített javaslatot benyújtja az illetékes szervnek. A járási, városi, a budapesti kerületi és a kiemelt városi elnökök megválasztására, illetve visszahívására készített javaslatokat véleményezi. A Minisztertanács hatáskörébe tartozó káderek anyagát kezeli, nyilvántartja, vezeti az összes tanácsok vezetőinek személyi nyilvántartását.

g.) A Titkárság vezetője a Minisztertanács vagy annak elnöke megbízásából a tapasztalt hiányosságok kiküszöbölésére felhívja a végrehajtó bizottsági elnökök figyelmét, szükség esetén a Minisztertanács rendeleteinek, határozatainak, a Minisztertanács elnöke utasításainak végrehajtására közbeeső intézkedéseket tesz. A Minisztertanács megbízásából jóváhagyja a megyei végrehajtó bizottsági elnökhelyettesek és titkárok, a járási tanácsok végrehajtó bizottsági elnökei, a megyei székhely városi, a Sztálinváros, Komló, Várpalota, Szeged városi elnökök megválasztását. Irányítja a végrehajtó bizottság elnökén keresztül a megyei személyzeti osztályvezetők munkáját.

h.) Irányítja és ellenőrzi a végrehajtó bizottságok vezetőinek (kb. 10 000 fő) szakmai oktatását, koordinálja az egyes szaktárcáknak a tanácsapparátus dolgozóit felé irányuló szakmai oktatását.

Irányítja és ellenőrzi a tanácsakadémiát és az államigazgatási iskolát. Irányelveket ad az iskolák tematikájához, javaslatot készít az oktatási módszerek fejlesztésére, a tapasztalatok hasznosítására. Ellenőrzi a tanácsvezetők egyetemi és középiskolai képzését. Gondoskodik a tanácsokkal kapcsolatos tudományos munkák megjelenéséről.

i.) Gondoskodik a tanácsok munkájának a sajtóban, rádióban, filmen való ismertetéséről, szépirodalmi kiadványokról, a tanácsok munkáját ismertető rendszeresen

megjelenő kiadványok készítéséről, stb. Irányítja a „Tanácsok Lapja” szerkesztési feladatait.

Budapest, 1953. augusztus 7.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-503 432-434

11.

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült 29 példányban.
1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának

503/17/1953. sz.

határozata

Az állami gazdaságok 1952. évi és az azt megelőző évek elszámolatlan beruházásainak, az 1952. évi állatátminősítéseinek és átsorolásainak, valamint a rizstermeléssel kapcsolatos veszteségek rendezéséről

- 1.) A Minisztertanács hozzájárul ahhoz, hogy
 - a.) a pénzügyminiszter 117,3 millió Ft, egyidejű[leg az] 1952. évi beruházási hitel viszszafizetése mellett, az állami gazdaságokat illető, de közvetlenül az MSZB-hoz kiutalásra kerülő 1952. évi veszteségtérítést folyósítson az állami gazdaságok 1952. évi állatátminősítéseinek és átsorolásainak rendezésére;
 - b.) a fenti összeg kiutalása folytán [az] 1952. évi beruházási hitelből felszabaduló keret erejéig az 1950–1951. és 1952. évi dokumentálható, de engedély nélkül elvégzett beruházásokat az MSZB 49,5 millió Ft összegben rendezze;
 - c.) az állami gazdaságok 1950–1951. és 1952. évi nem dokumentálható, el nem számolt és engedély nélkül végzett beruházásait a pénzügyminiszter 30 millió Ft keret erejéig 1952. évi veszteségtérítés kiutalása útján rendezze;
 - d.) az 1952. évi rizstermelésből származó, de az 1952. évi mérlegben el nem számolt veszteség rendezésére a pénzügyminiszter 9,1 millió Ft-ot térítsen.
- 2.) A Minisztertanács utasítja a földművelésügyi minisztert, a pénzügyminisztert és az Országos Tervhivatal elnökét hasonló rendellenességek megismétlődésének elkerülése céljából, hogy 1953-ra vonatkozóan pontosan szabályozzák az állatátminősítések és átsorolások 1953. évi lebonyolítását.

3.) A földművelésügyi miniszter biztosítsa a törzskönyvi és állat-nyilvántartási előírások megbízható érvényesítését.

4.) A földművelésügyi miniszter biztosítsa, hogy a járási tanácsok és egyéb törzskönyvezési szervek feladataikat a jelenleginél megbízhatóbb formában lássák el; biztosítsák a még végre nem hajtott törzskönyvezések gyors ütemben való lebonyolítását.

5.) A földművelésügyi miniszter a mulasztásért felelős személyek ellen lefolytatott fegyelmi vizsgálat alapján mindazok ellen, akiket súlyos felelősség terhel, tegyen bűnvádi feljelentést.

A megtett intézkedésekről 1 hónapon belül tegyen jelentést a Minisztertanácsnak.
Budapest, 1953. augusztus 7.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-503 452-453.

12.

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Titkos!
A határozatok Tára nem közli.
Készült 54 példányban.
1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
503/20/1953. sz.
határozata

Országos jellegű hivatalok vezetői bérének megállapítása

1.) A Minisztertanács felügyelete alá tartozó hivatalok, valamint egyes minisztériumok alá tartozó országos jellegű szervek vezetőinek és vezető helyetteseinek fizetését az alábbiak szerint kell megállapítani:

Munkakör megnevezése: Alapfizetés Ft.

a.) Nagyobb hivatalok

vezető 4600,-

vezető első helyettese 4025,-

vezető helyettese 3680,-

b.) Kisebb hivatalok

vezető 4025,-

vezető első helyettese	3680,-
vezető helyettese	3450,-
c.) Titkárságok és hasonló szervek	
vezető	3680,-
vezető első helyettese	3450,-
vezető helyettese	3340,-

2.) Az egyes hivatalokat az 1/a–c. pontokban foglaltak szerint a Minisztertanács elnöke sorolja be.

3.) a.) Az Országos Tervhivatal elnöke részére miniszteri, első helyettese részére a miniszter első helyettesét megillető, a többi elnökhelyettesei részére miniszterhelyettesi fizetést kell megállapítani.

b.) A SZÖVOSZ elnökének és főtitkárának fizetését az 1/a.) pontban, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkárának fizetését az 1/b. pontban foglaltak szerint kell megállapítani.

4.) Az országos jellegű hivatalok megbízott vezetői és helyettesei részére a Minisztertanács elnöke a megbízás időtartamára az 1. pontban foglaltak figyelembevételével pótlékot állapíthat meg.

5.) Azoknál a vezető funkcióban lévő elvtársaknál, akinek fizetése a jelen határozat alapján csökkenne, a különbözetet személyi pótlék formájában kell folyósítani.

6.) A jelen határozat az 1953. évi augusztus hó 1. napján lép hatályba. Hatályba lépésével a 38/1950. (I.29.) MT sz. rendelet mellékletének ellentétes rendelkezése hatályát veszti.

Budapest, 1953. augusztus 7.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-503 533–534.

Titkos!

Készült: 34 példányban.

Kapják: a határozaton feltüntetett elvtársak.

Melléklet a 503/20/1953. sz. határozathoz.

Az országos jellegű hivatalok besorolása

Szerv elnevezése:

I/a. Állami Ellenőrző Központ

Központi Statisztikai Hivatal

Országos Testnevelési- és Sportbizottság

I/b. Országos Építésügyi Hivatal

Állami Egyházügyi Hivatal

Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal

Vízügyi Főigazgatóság

Rádióhivatal

Magyar Távirati Iroda

Munkaerő-tartalékok Hivatala

I/c. Közületeket Elhelyező Bizottság

Országos Létszám Bizottság

Termelőszövetkezeti Tanács Titkársága

Állami Termésbecslő Felügyelőség

Építészeti Tanács

Közületi Döntő Bizottság

Kiadói Tanács

Magyar Szabványügyi Hivatal

Országos Találmányi Hivatal

Kulturkapcsolatok Intézete

Országos Mérésügyi Hivatal

II. A határozat 3. pontja alapján besorolandó szervek:

Országos Tervhivatal

Magyar Tudományos Akadémia

Szövetkezetek Országos Szövetsége.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-503 535.

6.

504

Szigorúan titkos!
Készült: 2 példányban.
Kapja: Rákosi Mátyás elvtárs.

Jegyzőkönyv

a Minisztertanács 1953. évi augusztus hó 14-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről

Jelen voltak:

Nagy Imre, a Minisztertanács elnöke,
Gerő Ernő, a Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter,
Hegedüs András, a Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter,
Hidas István nehézipari miniszter,
Zsófinyecz Mihály kohó- és gépipari miniszter,
Bata István honvédelmi miniszter,
Szalai Béla, az Országos Tervhivatal elnöke,
Boldoczki János külügyminiszter,
Erdei Ferenc igazságügy-miniszter,
Kiss Árpád könnyűipari miniszter,
Bognár József bel- és külkereskedelmi miniszter,
Tisza József begyűjtési miniszter,
Szijártó Lajos építésügyi miniszter,
Erdey-Grúz Tibor oktatásügyi miniszter,
Antos István, a pénzügyminiszter első helyettese,
Babos Zoltán, az élelmiszeripari miniszter első helyettese,
Jánosi Ferenc, a népművelési miniszter első helyettese,
Simon Lajos, az egészségügyi miniszter első helyettese,
Prieszol József, a közlekedésügyi miniszter első helyettese,
Czakó Kálmán legfőbb ügyész,
Házi Árpád, az Állami Ellenőrző Központ elnöke,
Szita János, az Országos Tervhivatal elnökének helyettese,
Gergely Miklós, a Minisztertanács Titkársága terv- és pénzügyi csoportjának vezetője,
Némety Béla, a Minisztertanács Titkársága elnöki csoportjának vezetője.

Meghívottak az egyes napirendi pontokhoz:

1. napirendi pont: Kristóf István elvtárs.
2. napirendi pont: Györe József elvtárs, Pócze Tibor elvtárs, Vida István elvtárs, Kovács Tibor elvtárs.
3. napirendi pont: Háty László elvtárs, Karczag Imre elvtárs, Fock Jenő elvtárs, Incze Jenő elvtárs, Papp István elvtárs, Herczeg Ferenc elvtárs.

4. napirendi pont: Dégen Imre elvtárs, Dögei Imre elvtárs, Tauszk György elvtárs, László Andor elvtárs.

5. napirendi pont: Herczeg Ferenc elvtárs, Kardos Géza elvtárs, Tauszk György elvtárs.

6. napirendi pont: Trautmann Rezső elvtárs, Dész Mihály elvtárs, Nógrádi László elvtárs, Pikler György elvtárs, Papp István elvtárs, Zoltán László elvtárs.

6/a. napirendi pont: Nagy Józsefné elvtárs, Szabó János elvtárs, Trautmann Rezső elvtárs, Nógrádi László elvtárs, Zoltán László elvtárs.

7. napirendi pont: Perédi Károly elvtárs, Papp István elvtárs, Gallotsik Imre elvtárs, Penyigei Dénes elvtárs.

8. napirendi pont: Sásdi Nándor elvtárs, Czender József elvtárs, Buda István elvtárs.

9. napirendi pont: Polonyi Szücs Lajos elvtárs, Tauszk György elvtárs.

10. napirendi pont: Keresztes Mihály elvtárs, Penyigei Dénes elvtárs.

12. napirendi pont: Rigler György elvtárs.

13/a. napirendi pont: Csonka Tibor elvtárs, Pogácsás Antal elvtárs, Szász Márton elvtárs.

13/b. napirendi pont: Szász Márton elvtárs.

13/j. napirendi pont: Hegyi Gyula elvtárs.

A Minisztertanács a következő határozatokat hozta:

Napirendi pont:	Határozat száma:	A határozat címe:
1.)	1.042/1953./VIII.18./Mt.h. 504/1/1953.	A minisztertanács és a SZOT vándorzászlójának odaítéléséről és a szocialista munkaverseny győzteseinek jutalmazásáról. A Minisztertanács és a SZOT vándorzászlójának odaítélésével kapcsolatos egyes kérdésekről.
2.)	1953.évi 16. sz. tvr. 504/2/1953.	A rendőrségi kihágási bíráskodás megszüntetése és a kihágási eljárásra vonatkozó egyes rendelkezések módosítása.
3.)	504/3/1953.	A Kohó- és Gépipari Minisztérium szovjet export teljesítése.
4.)	504/4/1953.	A földműves-szövetkezetek pénzügyi és vagyoni helyzete.
5.)	504/5/1953.	Készletek mozgósítása, valamint anyagok és gépek selejtezése.
6.) 6/a	2.055/19/1953. Mt.h. 504/6/1953.	Új létesítmények átvételének szabályozása. Az 1953. évben megkezdendő és 1954. évre átmenő 15 000 lakás építésének települések szerinti bontása.
7.)	504/7/1953.	A mezőgazdaság műtrágya-ellátásának fokozása.

8.)	504/8/1953.	A szénbányászat és az állami mezőgazdaság munkaerő-szükségletének biztosítása 1953. II. félévben.
9.)	504/9/1953.	A stabilizáció óta felgyülemlett adóhátralékok rendezése.
10.)	1.043/1953./VIII.26./Mt.h. 504/10/1953.	Az őszi búza, rozs és őszi árpa 1953. évi minőségi vetőmagcseréje.
11.)	504/11/1953.	Külföldi államok hivatalos szerveivel való érintkezés szabályozása.
12.)	504/12/1953. 1.040/1953./VIII.18./Mt.h.	„A népművészet mestere” kitüntető cím és jelvény viselésére jogosult személyek nyugdíja tárgyában. „A népművészet mestere” kitüntető cím és jelvény létesítéséről.
13.)	504/13/1953.	Az 1004/1953. MTh. határozattal kapcsolatos gyermekgondozónői és gyermekápolónői szükséglet kiképzési tervezete.
14.)	504/14/1953.	A hűségjutalom és munkaruha-ellátás kiterjesztése a bányászat egyes területeire.
15.)	504/15/1953.	Együttműködés a Lengyel Népköztársasággal a vasúti gördülőanyag-gyártásban.
16.)	504/16/1953.	Felhatalmazás az 1953. évi magyar–bolgár vegyesbizottsági tárgyalások vezetésére.
17.)	504/17/1953.	Irányelvek jóváhagyása a Német Demokratikus Köztársasággal folytatandó vaskohászati együttműködési tárgyalásokon.
18.)	504/18/1953.	Változás a Magyar–Német Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság tagságában.
19.)	504/19/1953.	Matolcsi János felmentése és Béres Sándor kinevezése a Termelőszövetkezeti Tanács titkárává.
20.)	504/20/1953.	A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium Kollégiuma tagjairól.
21.)	—	Egyetemi tanári kinevezések és felmentések.
22.)	—	Kitüntetések a Népstadion megnyitása alkalmából.
23.)	504/23/1953.	Horváth Imre követ felmentése a londoni követség vezetése alól és megbízatása a prágai követség vezetésével.
24.)	504/24/1953.	Marjanek Ferenc külföldi kihelyezése.
25.)	504/25/1953.	Szipka József külföldi kihelyezése.

Napirenden kívül:

Napirendi pont:	Határozat száma:	A határozat címe:
1.)	—	Földművelésügyi Minisztérium miniszterhelyetteseinek felmentése és kinevezése.

[Napirend:]

1.) Minisztertanács – SZOT vándorzászlók odaítélésére javaslat¹*Előadó:* Kristóf István elvtárs*Kristóf István* elvtárs: Javasolja, hogy az állami gazdaságok és gépállomások vándorzászlóit szeptemberben adják ki.*Gerő Ernő* elvtárs: A jutalom összegét esetenként felül kell vizsgálni és az üzem jelentősége szerint viszonyítani a többi kitüntetett üzemhez, mivel aránytalanságok látszanak a javasolt jutalmak között.

A Ferencvárosi pályaudvar és a Fővárosi TEFU közötti vitánál javasolja, hogy a Fe-

1 Az előzményeket lásd az 5. jegyzőkönyvben (1953. augusztus 7-i ülés).

Az 1953. I. félévi népgazdasági tervek és a szocialista munkaversenyben vállalt kötelezettségek teljesítésében elért eredmények alapján a szakszervezetek elnökségei – az illetékes miniszterekkel egyetértésben – a Minisztertanács és a SZOT Elnöksége iparáganként rendszeresített vándorzászlóját a következőknek javasolták odaítélni: 1. A bányászat és energiatermelés területén a Középdunántúli Szénbányászati Tröszt (250 000 Ft), a Ruggya-táurugyár (80 000 Ft) és a Déldunántúli Áramszolgáltató Vállalat (40 000 Ft), 2. a kohászat és általános gépipar területén a Wilhelm Pieck Vagon és Gépgyár (250 000 Ft), a Rákosi Mátyás Acélmű (150 000 Ft) és a Metallokémia (40 000 Ft), 3. A közgépipar területén a Lámpagyár (120 000 Ft), a Gamma Optikai Művek (75 000 Ft) és a Nitrokémia Ipartelepek (75 000 Ft), 4. A könnyűipar területén a Soroksári Textil (150 000 Ft), az Angyalföldi Bútorgyár (50 000 Ft) és a Szentendrei Papírgyár (20 000 Ft), 5. az építőanyagipar területén a Sajószentpéteri Üveggyár (100 000 Ft), az Újlaki Téglagyár (50 000 Ft) és a Gránit Csiszolókoronggyár (40 000 Ft), 6. az építőipar területén a 23/5. sz. Építőipari Vállalat (100 000 Ft), a 26/2. sz. Építőipari Vállalat (80 000 Ft) és a 31/3. sz. Építőipari Vállalat (50 000 Ft), 7. az élelmiszeripar területén a Gizella malom (50 000 Ft), a Győri Keksz és Ostyagyár (40 000 Ft) és a Budapesti Marhavágóhid (30 000 Ft), 8. A begyűjtés területén a Békés megyei Terményforgalmi Vállalat (70 000 Ft), a Nagytétényi Sertéshizlaló Vállalat (30 000 Ft) és a Mecsekvidéki Borforgalmi Vállalat (10 000 Ft), 9. a Közlekedési Minisztériumhoz tartozó mélyépítőipar területén a Vasútépítő Vállalat (150 000 Ft), Betonútépítő Vállalat (100 000 Ft) és az Aszfaltútépítő Vállalat (50 000 Ft), 10. a posta területén a Központi Javítóműhely (70 000 Ft) és a Budapesti 6. Postahivatal (30 000 Ft), 11. a helyiipar területén a Csongrád megyei Seprűgyár (20 000 Ft), a Hódmezővásárhelyi Fémpipari Vállalat (10 000 Ft) és a Fővárosi Kötőipari Vállalat (10 000 Ft), 12. a közlekedés területén Hatvan állomás (100 000 Ft), a Fővárosi TEFU Vállalat 50 000 Ft) és a MÁVAUT (50 000 Ft), illetve alternatívaként a Ferencvárosi Fűtőház.

rencvárosi pályaudvar kapja meg a jutalmat, mert egyrészt az adatok mellette szólnak, másrészt nagy feladatok hárulnak rá az ősszel, amit csak kedvezően befolyásolhat e kitüntetés.

Végül javasolja, állapítsák meg, mennyi lehet a jutalom maximális összege, mivel a kifizetendő pénzüsszegek állandóan emelkednek.

Bognár József elvtárs: A Központi Statisztikai Hivatal helytelen értékelést adott a II. negyedévről, mert a csökkentett terv túlteljesítéséről van szó, nem az eredetiről.

Hegedüs András elvtárs: A balesetek kérdését figyelembe kell venni, de az előterjesztésben helytelen formában van bevéve. Az iparban a minőség kérdése igen fontos, ez azonban nem jut kifejezésre az értékelésnél. Javasolja, hogy a jövőben a minőségi eredményeket is vonják értékelés alá.

Prieszol József elvtárs: A közlekedést nehéz összemérni az iparral. Helyes lenne külön vándorzászlót alapítani.

Kristóf István elvtárs: Egy hónap múlva a SZOT előterjesztést tesz a jutalmazási mutatókra.

Az aránytalanságok abból adódnak, hogy lerögzítették az egy főre eső jutalmazási összeg mértékét.

A baleseteknél a számadatokat nem kell megemlíteni, hanem csak utalni kell rá. Helyes, ha a Ferencvárosi pályaudvar kapja meg a jutalmat.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Az egy főre eső Ft összeget a SZOT a Minisztertanács Titkárságával együtt vizsgálja felül, és módosítsa.
 - b.) A közlekedés területén 3. helyezettnek a Minisztertanács a Ferencvárosi Fűtőházat fogadja el.
 - c.) Mivel a jutalom összege minden félévben emelkedő tendenciát mutat, a SZOT egy hónapon belül terjesszen javaslatot a Minisztertanács elé a jutalmazásra szánt összeg maximumára.²
 - d.) A balesetekre utaló számokat nem kell nyilvánosságra hozni.³
 - e.) Mivel a határozati javaslat nyilvánosságra kerül, megfelelő módon át kell szövegezni.
 - f.) Az állami gazdaságok, gépállomások és erdőgazdaságok részére kiosztandó Minisztertanács és SZOT vándorzászló odaítélését szeptember elején kell a Minisztertanács elé terjeszteni.⁴
- (Magyar Közlöny csatolva.)⁵

2 A téma nem került a Minisztertanács elé.

3 Az előterjesztésben valamennyi kitüntetésre javasolt üzemnél szerepelt az üzemi balesetek száma.

4 Lásd a 12. jegyzőkönyvet (1953. szeptember 25-i ülés).

5 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta, és a kitüntetésekéről szóló határozatát 1.042/1953 (VIII.18.) Mt.h. szám alatt kiadta. MK 1953. 38.

2.) Előterjesztés a rendőrségi bírászkodás megszüntetéséről és a kihágási eljárásra vonatkozó egyes rendelkezések módosításáról⁶

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs

Erdei Ferenc elvtárs: A tervezet 2. §. (4) bekezdésében ki kell mondani, hogy legfelsőbb perorvoslati intézkedéseket óvás formájában a Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkársága tegye meg.

Az 5. §. (1) bekezdéséhez: a foglalkozástól eltiltást és kiutasítást a tanács nem szabhatja ki, hanem csak a Népköztársaság bíróságai.

A tervezetet ki kell egészíteni azzal, hogy a kihirdetéskor lép hatályba, és a folyamatban lévő ügyeket az a szerv fejezi be, amelyik elkezdte.

A kihágást mint bűncselekményt folyamatosan meg kell szüntetni.

Czakó Kálmán elvtárs: A tervezet 4. pontjában lévő pénzügyi és vámkihágással kapcsolatos határidő legyen szeptember 30.

Antos István elvtárs: A határidő rövidítéssel egyetért, ha az nem vonatkozik a pénzügyi és vámkihágásokra.

Kovács Tibor elvtárs: Javasolja, hogy az Igazságügy-minisztérium vegye át a kihágási bírák irányítását.

Bata István elvtárs: A jelen törvényerejű rendelet-tervezet nem vonatkozik a katonai büntetőeljárás alatt lévő személyekre.

Házi Árpád elvtárs: Nem ért egyet azzal, hogy az Igazságügy-minisztérium legyen a kihágási bírászkodás végső jogorvoslati és felügyeleti fóruma, mert a határozatokat a kihágási előadó nem a saját, hanem a végrehajtó bizottság nevében hozza.

Ez a kérdés közvetlenül a Minisztertanácshoz tartozik, s az a Helyi Tanácsok Titkársága útján gyakorolja felügyeleti jogkörét.

Erdei Ferenc elvtárs: Bata István elvtárs véleményével nem ért egyet.

A pénzügyi és vámkihágásokkal kapcsolatban egyetért Antos elvtárral. Helytelennek tartja, hogy a kihágási bírászkodás az Igazságügy-minisztériumhoz tartozzék.

Kéri, hogy a Kihágási Tanácsot ne szüntessék meg, és a Minisztertanács megbízásából az igazságügy-miniszter gyakoroljon felette felügyeletet.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 4. pontjában szereplő december 31-et szeptember 30-ra, 1954. év március 31-et 1953. október 31-re kell módosítani.
- b.) A tvr. 4. §-át újra kell fogalmazni, amelyből világosan derüljön ki, hogy a Kihágási Tanács nem szűnik meg. A kihágási ügyekben hozott jogerős határozatok felett a felügyeletet a Minisztertanács gyakorolja, mely jogát a Minisztertanács az igazságügy-miniszterre

szám, augusztus 18. Ugyanakkor elfogadta 504/1/1953 számú nem nyilvános határozatát a c) és f) pontokban megjelölt kiegészítésekről.

6 A törvényerejű rendelet tervezetének előterjesztését lásd a Mellékletben (1/a).

ruhazza át. A felügyelet és óvás eseteit a 4. §-ban tételesen meg kell határozni.⁷

- c.) A tvr. 5. §. első bekezdését a következőképpen kell megfogalmazni: „A helyi tanács végrehajtó bizottsága kihágási ügyekben kizárólag pénzbüntetést szabhat ki főbüntetésként és elkobzást mellékbüntetésként.”⁸
- d.) A 2. bekezdést a következőképpen kell megfogalmazni: „Ha a végrehajtó bizottság a cselekmény társadalmi veszélyességére tekintettel elzárás, foglalkozástól való eltiltás vagy kiutasítás kiszabását tartja indokoltnak, az ügyet elbírálás végett a járásbíróshoz teszi át.”⁹
- e.) A 18. §-t egy új bekezdéssel kell kiegészíteni, amely tartalmazza, hogy a tvr. megjelenésének napjával lép hatályba. A folyamatban lévő ügyekben az eddig illetékes szervek hozzák meg döntésüket.
- f.) Ki kell mondani, hogy a rendelet pénzügyi és vámkihágásokra nem vonatkozik, mivel ott más intézkedések az irányadók.
- g.) Az Igazságügy-minisztérium vizsgálja meg, hogy a rendelet mennyiben vonatkozik a honvédség tagjaira, és amennyiben ez szükséges, a vegyes rendelkezések között meg kell határozni, hogy mely §[-ok] nem vonatkoznak a honvédség tagjaira.
(Magyar Közlöny + határozat csatolva.)¹⁰

3.) A Kohó- és Gépipari Minisztérium szovjet export teljesítése¹¹

6/3

- 7 A 4. §. eredeti szövege így hangzott: „A Kihágási Tanács feletti felügyeletet a Minisztertanács az igazságügyminiszter útján gyakorolja.”
- 8 Az 5. §. (1) bekezdése eredetileg így hangzott: „A helyi tanács végrehajtó bizottsága kihágási ügyekben főbüntetésként csak pénzbüntetést, mellékbüntetésként pedig csak elkobzást szabhat ki.”
- 9 A (2) bekezdés eredetileg így hangzott: „Ha a végrehajtó bizottság a hatáskörébe tartozó és egy hónapi vagy annál hosszabb tartamú elzárással büntethető kihágás ügyében a társadalmi veszélyességére tekintettel elzárás büntetés kiszabását indokoltnak tartja, az ügyet elbírálás végett a járásbíróshoz teszi át. Ugyanígy jár el a végrehajtó bizottság, ha hatáskörébe tartozó ügyben kiutasítás vagy foglalkozástól való eltiltás kimondását tartja szükségesnek.”
- 10 Az előterjesztést és a törvényerejű rendelet tervezetét a Minisztertanács 504/2/1953 számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta. Lásd a Mellékletben (1/b). A törvényerejű rendelet megjelent: 1953. évi 16. számú tvr. MK 1953. 41. szám, augusztus 28., a *Szabad Nép* 1953. augusztus 30-i számának címlapján ismertette.
- 11 A Minisztertanács korábban már több határozatot hozott az exporttervek – és különösen a Szovjetunió iránti kötelezettségek – teljesítéséről. Ezek a határozatok intézkedéseket tartalmaztak a jobb anyagellátásra, az exporthoz szükséges importanyag és az exporttervek teljesítéséhez szükséges munkaerő biztosítására, és foglalkoztak az egyes nagyvállalatoknál mutatkozó szervezetlenség felszámolásával is. A minisztériumok azonban az exportterv teljesítését szolgáló intézkedéseket csak részben hajtották végre, így a vállalt határidőket nem tudták betartani. Ennek következté-

Előadó: Zsofinyec Mihály elvtárs

Háy László elvtárs: A 3. oldalon 5/a. ponttal kapcsolatban az anyag már meg van rendelkezve, de a kiviteli engedély késik.

Nagy Imre elvtárs: Felhívja Zsofinyec elvtársat, hogy pár szóval számoljon be, mennyi a lemaradás, és az előterjesztésben lévő határidőket tudják-e tartani?

Zsofinyec Mihály elvtárs: A lemaradás maximum 42 millió Rbl, de lehet, hogy ezt is csökkenteni tudják. Kérem, hogy terveink végrehajtásában nyújtson segítséget a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium is.

Szita János elvtárs: A szovjet szervekkel közlendő előszállítási tervünket (3. pont) be kell venni a Minisztertanács elnöke által küldendő levélbe.

Herczeg Ferenc elvtárs: Ez évben kedvezőbb gazdasági feltételeink vannak, s így a lemaradás 30-31 millió Rbl-ra csökken.

Fock Jenő elvtárs: A lemaradás csak abban az esetben nem lesz több 42 millió Rbl-nél, ha a hengerelt árut kellő időben leszállítják.

Nagy Imre elvtárs: Tudják teljesíteni a határidőket?

Fock Jenő elvtárs: A külkereskedelmi szervek nem tudnak időben szállítani.

Nagy Imre elvtárs: Ez még ezen az ülésen nem hangzott el.

Háy László elvtárs: A levélben meg lehet említeni, hogy mi előszállítást kívánunk tenni, amelyet a külkereskedelmi szervekkel kitérgyalunk.

Szalai Béla elvtárs: A Kohó- és Gépipari Minisztériumnak sokkal többet kell foglalkozni az export kötelezettségek teljesíthetőségével.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács tudomásul veszi a Kohó- és Gépipari Minisztérium vállalását, hogy 42 millió rubelnél több lemaradás az exportszállítások területén nem lesz.
- b.) Feltétlen teljesíteni kell a vállalt szállításokat, úgy határidő, mint vállalt összegekre vonatkozóan.
- c.) A szovjet kormány felé írandó levélben utalni kell az előszállítások keretére, de ezt tételesen nem kell meghatározni.
- d.) A külkereskedelmi miniszter biztosítsa, hogy a már elkészült áruk-nál utólagos módosító változtatást ne kelljen figyelembe venni.

ben a KGM szovjet exportszállításai 1953-ban sem teljesültek hiánytalanul, és várható volt, hogy az 1952 végi lemaradás 1953 végére tovább növekszik. Az előterjesztők szükségesnek tartották, hogy a Szovjetunióval minél előbb közöljék a várható teljesítést, és jelöljék meg az 1953 végén lemaradó tételek új szállítási határidejét. A legnagyobb lemaradás a 1100 tonnás hajók, 100 tonnás daruk, 275 lóerős lokomobilok, KB-4-es mozdonyok és hajókazánok területén mutatkozott. Az előterjesztők kijelentették, hogy a 42 millió rubelnyi lemaradást a felső határnak tekintik, és bár ezt közlik a szovjet kormánnyal, erőfeszítéseket kell tenni, hogy a tényleges lemaradás ennél kisebb legyen. Az előterjesztés részletezte, hogy a KGM-nek ennek érdekében milyen intézkedéseket szükséges tennie.

- e.) A határozati javaslat 5/a. pontjában szereplő 14 000 tonna import hengerelt acél behozatalának ütemezését meg kell vizsgálni, és fel-tétlen biztosítani kell, hogy az a szükséges ütemezésben a Kohó- és Gépipari Minisztérium rendelkezésére álljon.
- f.) A Minisztertanács utasítja a bel- és külkereskedelmi minisztert, valamint a kohó- és gépipari minisztert, hogy a szállítandó árukra olyan intézkedési tervet dolgozzanak ki, melyben a legfontosabb gyártmányok elkészítése havi ütemezésben szerepeljen. Ezt az intéz- kedési tervet kell a szovjet szerveknek megküldeni.
- (A határozat csatolva.)¹²

4.) A földműves-szövetkezetek pénzügyi és vagyoni helyzete¹³

Előadó: Dégen Imre elvtárs

Házi Árpád elvtárs: Megállapítja, hogy a hiányokat főleg az okozza, hogy a SZÖ- VOSZ-ban igen lazán kezelik a gazdasági ügyeket, s ez a laza rendszer lehetővé teszi a gazdasági bűncselekmények sorozatát.

Kéri a Minisztertanácsot, mondja ki, hogy a jövőben a veszteség és hiány ilyen megté- rítését nem alkalmazza a SZÖVOSZ hiányai esetében.

Tisza József elvtárs: A 4/c. pontban lévő 4 Ft-os jutalék indokoltságát felül kell vizs- gálni.

Erdei Ferenc elvtárs: Házi elvtárs hozzászólását kiegészítve kifejti, hogy sorozatosan a társadalmi tulajdon hanyag kezelésének büntetetté lehet csak megállapítani, vagyis azt, hogy nagy értékek hiányzanak a leltárból, de a szándékos cselekmény nem de- ríthető ki. Ennek az az eredménye, hogy ha letartóztatják, vagy akár már el is ítélik az illetékes SZÖVOSZ-funkcionáriust, küldöttségek kérik az „ártatlan” ember elleni eljárás megszüntetését, vagy az ítélet feloldását. Mindez abból is adódik, hogy a SZÖ- VOSZ adminisztrációja rendszertelen, és két könyvszakértő ugyanabból az üzleti könyvből két különböző személy bűnösségét, illetve vétlenségét igazoló megállapítá- sokat is le tud vonni.

Czakó Kálmán elvtárs: Kiegészíti Házi és Erdei elvtárs véleményét azzal, hogy köte- lezze a Minisztertanács a SZÖVOSZ-t arra, hogy büntetett előéletű embert ne alkal- mazzon.

Szalai Béla elvtárs: A 4/a. pontban lévő begyűjtési jutalék visszamenőleges kifizetését utasítsa el a Minisztertanács, mert már ebből a célból kapott a SZÖVOSZ előleget.

Gerő Ernő elvtárs: Véleménye szerint a nagy darálókat, ha van gépállomás a helység- ben, a gépállomásoknak kell átadni, még akkor is, ha szövetkezeti városról vagy falu- ról van is szó.

Hegedüs András elvtárs: A terménybegyűjtő helyek kérdését a Begyűjtési Miniszteri-

12 A Minisztertanács az előterjesztést 504/3/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta. A határozatot lásd a Mellékletben (2.).

13 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (3/a).

um és a SZÖVOSZ vizsgálják felül abból a szempontból, hogy el tudják-e végezni a feladatokat.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács megállapítja, hogy a SZÖVOSZ gazdálkodásában komoly hiányok vannak, mivel a lopás, sikkasztás tömegméreteket öltött.

A Minisztertanács kimondja, hogy a SZÖVOSZ hiányainak ilyen fajta megtérítése utolsó esetben fordul elő, mivel a hiányok nagyrészt a gondatlan gazdálkodásból származik[nek].

- b.) A határozati javaslat 4/a. pontjában szereplő 4 Ft-os begyűjtési jutalék indokoltságát meg kell vizsgálni.

- c.) A határozati javaslat 1/b. pontjában ki kell mondani, hogy ahol gépállomás van, a nagy darálókat a gépállomás kezelésébe kell átadni.

- d.) A határozati javaslat 4/b. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „A földműves-szövetkezetek terménybegyűjtés és vagonberakás költségtérítés díjait és a kukoricamorzsolási díjat felül kell vizsgálni, és a tényleges költségeket meg kell téríteni.

- e.) A határozati javaslat 1/a. pontját meg kell vizsgálni, hogy az állami termény- és takarmány-begyűjtési hálózat el tudja-e látni a ráruházott feladatokat.

(A határozat csatolva.)¹⁴

5.) Készletek mozgósítása, anyagok és gépek selejtezése¹⁵

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: A tervezet első pontjában továbbra is fenn kell tartani a bejelen-

¹⁴ A határozatot lásd a Mellékletben (3/b).

¹⁵ Az előterjesztés megállapítása szerint a vállalatoknál nagymennyiségű felesleges anyagkészlet, illetve elavult vagy eredeti céljaira gazdaságosan már nem használható gép halmozódott fel. Az elfekvő készletek feltárása, az átadás és átvétel módja, az átvételi ár és egyéb kérdések nincsenek szabályozva, és miközben a kohászat számára szükséges ócskavaskészletek erősen fogynak, a begyűjtés nincs biztosítva. A Takarékosági Bizottság 1953. május 4-én foglalkozott a kérdéssel, és a probléma megoldására irányelveket dolgozott ki; ezeket terjesztették a Minisztertanács elé jóváhagyásra. Az irányelvek kimondták, hogy a felesleges és elfekvő készleteket a helyszínen kell felmérni, és elsősorban az adott minisztérium felügyelete alatt álló vállalatnál kell értékesíteni. Az elfekvő anyagok felhasználását kiállítások, tapasztalatcserék, részletes ismertetőik útján is elő kell segíteni. A vállalatoknál október 1. és december 31. között általános készletfeltárást és selejtezést kell tartani. A vállalatoknál a selejtezésért az igazgató személyében felelős, a selejtezés végrehajtására pedig bizottságokat kell alakítani, melyek felügyeletét a miniszterek kiküldötteiből álló Központi Selejtező Bizottság látja el. Az előterjesztés meghatározta a selejtezési eljárás szabályait és a selejtezés lebonyolításával kapcsolatos kérdéseket is.

tési kötelezettséget, vagyis a Központi Statisztikai Hivatalhoz esetenként jelentést kell küldeni.

Antos István elvtárs: A II. 2/c. pontban meg kell mondani, hogy a selejtezőbizottság tagja az illetékes termelési igazgatóság műszaki dolgozója.

A IV. 2. pont utolsó mondatát ki kell egészíteni azzal, hogy a veszteség leírásoknál a vállalatot semmiféle hátrány nem érheti.

Gerő Ernő elvtárs: A II. fejezetben össze van zavarva a bizottság és a csoport fogalma. Van a selejtezőbizottság és annak lehet egy apparátusa. Javasolja, hogy a szövegen ezt vezessék keresztül.

Zsofinyecz Mihály elvtárs: javasolja, hogy a HM területén – természetesen a minisztérium saját embereivel – végezzék el az ócskavasgyűjtést.

Bata István elvtárs: Nincs kifogás a javaslat ellen.

Szalai Béla elvtárs: A központi selejtezőbizottság hatásköre a HM-ra nem terjedhet ki.

Gergely Miklós elvtárs: A III. 3. pontban javasolja, hogy az eredeti szövegezés mellett, tehát átvételi kötelezettség nélkül, az értékesítő vállalat kísérelje meg a minisztérium területén nem értékesíthető kiselejtített anyagok értékesítését.

Hidas István elvtárs: A kiállítás szervezéséhez nincs pénze a minisztériumnak, javasolja, hogy erre a célra a Pénzügyminisztérium utaljon ki pénzügyi keretet.

Antos István elvtárs: Külön pénzügyi keret nem szükséges. Erre a célra szolgál a jutalmazási keret, ha ez nem lesz elegendő, a Pénzügyminisztérium forduljon a Minisztertanácshoz.

Helyes lesz, ha a Pénzügyminisztérium az illetékes miniszterrel egyetértve – a meglévő kereten belül – állapítja meg az összegeket.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat I. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „A felesleges és elfekvő készletek felmérésénél az eddigi széleskörű bejelentéseken alapuló rendszer meghagyása mellett döntően operatív jellegű, lehetőség szerint a helyszínen történő készletfeltárással kell áttérni.”¹⁶
- b.) A II. 2/c. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „...az illetékes termelési igazgatóság műszaki dolgozója.”¹⁷
- c.) IV. 2. pontjának utolsó mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: „A jelen határozat alapján végzett első selejtezésből származó veszteség leírását akként kell végrehajtani, hogy abból folyóan

16 Az I. pont szerint: „A felesleges és elfekvő készletek felmérésénél az addigi széleskörű bejelentéseken alapuló rendszer helyett döntően az operatív jellegű, lehetőség szerint a helyszínen történő készletfelmérésre kell áttérni.”

17 A II. pont a szervezeti szabályokkal foglalkozott, ennek 2. pontja pedig a selejtezési bizottság összetételével. Ennek tagjai között c) pontként az illetékes termelési igazgatóság szerepelt.

a vállalatot sem az igazgatói alap, sem a műszaki és adminisztratív dolgozók prémium kiszámításánál, sem egyéb, semmiféle hátrány ne érje...”¹⁸

- d.) A határozati javaslat II. 2. pontjában világosan le kell szögezni, hogy a selejtezőbizottságoknak lehet apparátusuk (csoportok), akik a selejtezést végzik.
- e.) A selejtezést a Honvédelmi Minisztérium területére is ki kell terjeszteni. A Honvédelmi Minisztérium hozzon létre selejtezőbizottságot, mely azonban a központi irányítás alá nem tartozik.
- f.) A határozati javaslat III. 3. pontjában ki kell mondani, hogy az országos elosztású terményeket [terméket] lebonyolító [sic!] értékesítő vállalat kísérelje meg a minisztériumon belül nem hasznosítható termékek értékesítését, átvételi kötelezettség nélkül.¹⁹
- g.) A határozati javaslat IV. 6. pontját ki kell egészíteni azzal, hogy a 6. pontra vonatkozó részletek biztosítását a Pénzügyminisztérium az illetékes miniszterrel megegyezésben szabályozza.²⁰

(A határozat csatolva.)²¹

6.) A beruházások üzembe helyezésének szabályozása²²

Előadó: Trautmann Rezső elvtárs

18 A szöveg eredetileg így hangzott: „A jelen határozat alapján végzett első selejtezésből származó veszteség leírását akként kell végrehajtani, hogy abból folyóan a vállalatot sem az igazgatói alap megállapításánál, sem egyéb semmiféle hátrány ne érje, és egy vállalatot sem mutassanak ki az önköltségsökkentési terv teljesítésénél nem teljesítőnek azért, mert pl. valamelyik ócska berendezését kiselejtezte.”

19 A hivatkozott pontban az adott minisztériumnál nem hasznosítható termékek értékesítő vállalatnak történő felajánlásáról volt szó.

20 A határozati javaslat IV. 6. pontja az elfekvő készletek feltárásában és felhasználásában kiváló eredményt elért minisztériumi és vállalati dolgozók jutalmazásáról szólt, amit az illetékes miniszterek szabályoznak.

21 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 504/5/1953. számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

22 Az előterjesztő szerint a beruházások terv szerint történő használatbavételének előfeltétele, hogy az üzembe helyezés előzetes vizsgálat alapján történjen. Az eljárás során azt kell megállapítani, hogy a létesítmény a tervben előírt célkitűzések szerint valósul-e meg, és annak alapján biztosítható-e rendeltetésszerű és gazdaságos üzemeltetése. Az üzembe helyezés rendjét az előterjesztés oly módon kívánta szabályozni, hogy a megvalósított beruházásokat csak műszaki átadás-átvételt követő üzembehelyezési eljárás lefolytatása után lehessen használatba venni. Az üzembehelyezési eljárás lefolytatását a beruházót irányító hatóság, illetve a jóváhagyási értékhatáron felüli beruházások esetén a Minisztertanács engedélyéhez javasolták kötni. Azoknál a kommunális, illetve forgalmi jellegű beruházásoknál, ahol a használatba vétel egybeesett a műszaki átadás-átvétellel,

Nagy Imre elvtárs: A határozat címéül javasolja: „Új létesítmények átvételének szabályozása.”

Trautmann Rezső elvtárs: Javasolja, hogy ne csak a II. rész, hanem az 1. pont 2. bekezdése is jelenjen meg a Határozatok Tárában.

A 7. pontba fel kell venni a SZOT képviselőjét is.

Antos István elvtárs: A 19. pontba mint kivételt, be kell venni a 10. pontban említetteket.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Az előterjesztés címét meg kell változtatni, „új létesítmények átvételének szabályozására.”
- b.) Az előterjesztés I. pontjának 2. bekezdését át kell vinni a határozati javaslatba.²³
- c.) A határozati javaslat 7. pontjába a Szakszervezetek Országos Tanácsát is be kell venni.²⁴
- d. A határozati javaslat 19. pontjába be kell venni, hogy a 10. pontban említettek kivételével.²⁵
(Határozatok Tára csatolva.)²⁶

6/a.) Az 1953-54. évi átmenő 15 000 lakás települések szerinti bontása²⁷

szükségtelennek ítélték a külön üzembehelyezési eljárást. Az előterjesztés részletes eljárási szabályokat tartalmazott.

- 23 Az áthelyezésre javasolt szöveg így hangzott: „Az üzembe helyezési eljárás célja annak megállapítása, hogy a létesítmény a tervben előírt célkitűzések szerint valósult-e meg, és ennek alapján biztosítható-e annak rendeltetészerű és gazdaságos üzemeltetése (használat).”
- 24 A 7. pont eredetileg így szólt: „Az olyan beruházásokat, amelyekre nézve a kormány rendelkezik, az a kormánybizottság köteles átvenni, amelyet a Minisztertanács jelöl ki. A kormánybizottság tagjai általában az Országos Építésügyi Hivatal, az Országos Tervhivatal, a beruházó és a kivitelező minisztérium, az illetékes beruházási bank esetenként megbízott képviselője, továbbá a Minisztertanács által megbízott egyéb személyek.”
- 25 A 10. pont így szólt: „Azokat a kisebb járulékos, szolgáltatás-jellegű beruházásokat, a szerelést nem igénylő gépi és egyéb berendezéseket, a saját rezsiben végzett beruházásokat és egyéb kisebb beruházásokat, amelyeket nem kormány-, minisztériumi vagy tanácsi bizottság vesz át, a beruházó által létrehozott bizottság köteles átvenni.” A 19. pont az üzembehelyezési jegyzőkönyv felvételével foglalkozott.
- 26 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta és 2.055/19/1955 Mt.h. számú határozatával kiadta. HT 1953. 19. szám, augusztus 26.
- 27 Az előzményekre lásd az 5. jegyzőkönyvet (1953. augusztus 7-i ülés). Az 1953-ban megkezdett és 1954-re áthúzódó lakásépítéseket illetően azt javasolták, hogy 14 500 lakást az Építésügyi Minisztérium, 500 lakást egyéb kivitelezők útján építtessenek meg. A 15 000 lakást 24 megnevezett településen, továbbá több kisebb, meg nem nevezett településen, illetve testületek és hadiipari

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: Felhatalmazást kér a Minisztertanácstól, hogy a meghatározott kereten belül az építésügyi miniszterrel együtt átcsoportosításokat hajthasson végre.

Szjártó Lajos elvtárs: Vannak egyes városok, ahol nincs hely a lakásépítkezésre, vagy pedig bontani kellene. Kéri, hogy a Minisztertanács kötelezze az Országos Tervhivatalt, hogy az 1954-ben megépítendő lakások helykijelölését még ez évben végezze el.

Gerő Ernő elvtárs: Helyesli Szjártó elvtárs javaslatát. A Minisztertanács kötelezze az OT-t, hogy ami a 40 000 lakásból még hiányzik, tehát 25 000 lakás helyét állapítsa meg. Javasolja, hogy Szegeden is építsenek lakásokat.

Bata István elvtárs: Az előterjesztésben benne van, hogy 1230 db lakás építterési hitelet át kell adni az építésügyi miniszternek, de hogy ez az összeg mennyi, az az előterjesztésből nem derül ki.

Antos István elvtárs: Kb. 30 millió Ft.

Hegedüs András elvtárs: Hortobágy lakásépítkezéseivel foglalkozni kell, mert nagy nehézségek lesznek.

Zoltán László elvtárs: Ez évben biztosítani kell a 40 000 lakás felépítéséhez szükséges feltételeket.

Az előkészületeket meg lehet tenni ennek a határozatnak alapján, míg a részletes tervet még ezután kell kidolgozni.

Az Országos Tervhivatal tegyen javaslatot a Minisztertanácsnak két héten belül az 1954. évben befejezendő és az 1955. évre áthúzódó építkezésekről, valamint az építkezést lebonyolító szervek hitelszükségletéről.

Az Építésügyi Minisztérium ideiglenes épületek építését mellőzze, és az állandó épületek építését végezze.

Javasolja a 3. oldal első mondata helyett a következő szöveget: „Az Országos Tervhivatalnak a lakásépítkezésekre és azok előkészületeinek megindítására olyan összegű keretet kell a beruházó tárcák rendelkezésére bocsájtani, amely biztosítja, hogy 1954. évben 40 000 lakás építését be lehessen fejezni.”

Szalai Béla elvtárs: Zoltán elvtárs által előterjesztetteknl az első kérdésben megvan az egyetértés. Ami a közművekre vonatkozó javaslattételt illeti, ezt Szjártó elvtársnak a Könnyűipari Minisztériummal együtt kellene kidolgozni. A minisztériumok

vállalatok működési területén kell felépíteni. Az Építésügyi Minisztérium által kivitelezendő 14 500 lakásból 12 059 lakás beruházási keretét az Építésügyi Minisztérium számára javasolták átadni, ebből 4009 lakásnak és a járulékos beruházásoknak megfelelő keretet az Országos Tervhivatal, 8050 lakásnak megfelelő keretet pedig az építető minisztériumok bocsássák az Építésügyi Minisztérium rendelkezésére. Amennyiben ez határidőre nem történik meg, az OT a minisztériumok keretéből a lakásépítkezésekhez szükséges keretet emelje le. Javaslatot tettek arra is, hogy a kohó- és gépipari, valamint a nehézipari miniszter a Miskolc, Ózd, Várpalota és Ajka városokra megállapított lakásépítési program megvalósítása során felmerült akadályokat az érdekelt szervek bevonásával a helyszínen vizsgálja felül, és biztosítsa az építkezések megvalósításához szükséges összes feltételt.

már összesen 15 000 lakás építésére kaptak hitelkeretet. A még hiányzó részt az Országos Tervhivatal ezután bocsátja az építetők rendelkezésére.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Az OT és az Építésügyi Minisztérium az előterjesztés keretén belül a lakásokra vonatkozó számokban és az építés helyére módosításokat hajtsanak végre.
- b.) A 2. oldalon lévő táblázatba Szegedet is fel kell venni.²⁸
- c.) Az OT és a Földművelésügyi Minisztérium együtt vizsgálja meg a hortobágyi építkezés problémáját.
- d.) A Minisztertanács Titkársága által tett javaslatokat az OT, az Építésügyi Minisztérium és a Könnyűipari Minisztérium tárgyalják meg. Amennyiben nincs egyetértés, hozzák be a Minisztertanács elé.²⁹
- e.) A Minisztertanács kötelezi az OT elnökét, hogy a 40 000 lakásból még fennmaradó, jövő évben elkezdendő 25 000 lakásra 1953. december 31. előtt állapítsa meg a lakások helykijelölését.

(A határozat csatolva.)³⁰

7.) A mezőgazdaság műtrágyaellátásának fokozása³¹

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Hegedüs András elvtárs: A mezőgazdasági termelés szempontjából 30 000 tonna nitrogénre feltétlenül szükség van, amit ha másképpen nem lehet, import útján kell biztosítani.

Bognár József elvtárs: Bejelenti, hogy a nitrogénimportban lemaradás van, és nem tartja lehetségesnek a jelenlegi importszámok növelését. Megjegyzi még, hogy a nitrogénimport igen devizaigényes.

28 A határozatban Szeged nem szerepelt lakásszámmal, csupán annyit rendeltek el, hogy az OT elnöke és az építésügyi miniszter a felsorolásban ugyancsak nem szereplő Hortobágyon, Sztálinvárosban, Komlón és Szegeden építendő lakások számát vizsgálja felül, és a megfelelő átcsoportosításokat hajtsa végre.

29 A javaslatokat nem csatolták a jegyzőkönyvhöz.

30 A Minisztertanács az előterjesztést (a csatolt mellékletben a beruházók szerinti felsorolással) a jegyzőkönyvben rögzített észrevételekkel és módosításokkal 504/6/a/1953. számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

31 Az előterjesztők a kormányprogramra hivatkozva szükségesnek tartották a műtrágyaellátás növelését. Arra a megállapításra jutottak, hogy 1950 és 1953 között a nitrogén és foszfor hatóanyagú műtrágyák termelése fokozatosan csökkent, és a belső arányok is eltolódtak. 1953-ban holdanként valamivel több mint 23 kg műtrágyát kapott a mezőgazdaság, ami töredéke volt a fejlett mezőgazdasággal rendelkező országok műtrágyamennyiségének. A nitrogénműtrágya-termelés növelését az előterjesztők csak abban az esetben látták megvalósíthatónak, ha megfelelő mértékben csökkentik a salétromsav termelését.

Nagy Imre elvtárs: A jelenlegi termés hozamot feltétlenül emelni kell, ehhez feltétlenül jobb műtrágyaellátás szükséges. Dolgozzanak ki új javaslatot, mert a jelenlegi nem kielégítő.

Szalai Béla elvtárs: Jelenleg csak importvonalon lehet a műtrágya-ellátottságot fokozni.

Vállalja, hogy egy hónap alatt felülvizsgálják, és újabb előterjesztést tesz a Minisztertanácsnak.

Javasolja, hogy a tervezet III. pontját fogadja el a Minisztertanács, hogy a munka megkezdését biztosítani lehessen.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről azzal, hogy a mezőgazdaság műtrágyával való ellátásának fokozására új előterjesztést kell kidolgozni.³² A munkálatok megindulásához szükséges az előterjesztés III. pontjának elfogadása. Ezért az abban foglaltakat elfogadja.

(A határozat csatolva.)³³

6/8

8.) A szénbányászat és az állami mezőgazdaság munkaerő-szükségletének biztosítása 1953. II. félévében³⁴

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: A 9. pont szerint 12 millió Ft értékben barakkot kell építeni. Szijártó elvtárs ezt nem vállalja.

Házi Árpád elvtárs: Toborzónak csak politikailag megbízható embereket szabad engedni, mert a magas prémium a demagóg elemek visszaélésére vezethet.

A prémiumot csak akkor kell kiadni, ha a toborzott legalább egy hónapig dolgozik a munkahelyen.

Szijártó Lajos elvtárs: Az Építésügyi Minisztérium nem tud munkásokat adni a bányászat részére.

Prieszol József elvtárs: A 3. oldal 1. pontjában a Közlekedésügyi Minisztérium[nak] azon kötelezettsége van, hogy gondoskodik a bányászok szállításáról. Kéri, hogy az Országos Tervhivatal erre a célra biztosítson teher- vagy személygépkocsikat.

32 A Minisztertanács szeptember 4-i ülésén tárgyalta ismét a mezőgazdaság műtrágyaellátását.

33 A Minisztertanács 504/7/1953. számú nem nyilvános határozatában úgy foglalt állást, hogy 1954-ben a gyártási kapacitás növelése érdekében az alábbi – folyamatban lévő – beruházásokat kell hátrődőre befejezni: a) A Borsodi Ipari Tröszt keretében létesülő Sajómenti Vegyi Művek próbaüzemét 1954. július 1-jén 50%-os kapacitással meg kell kezdeni, teljes kapacitással 1954. december 31-én kell megindítani. b) A Péti Nitrogénművek 50%-os bővítését 1954. augusztus 1-jére, az új műtrágyaüzem létesítését 1954. december 31-re be kell fejezni. A két gyáregység belépése még mindig nem elégíti ki a szükségletet, ezért a II. ötéves terv keretén belül a műtrágyaipar fejlesztését folytatni kell. A foszfátműtrágya hatékonyságának javítása érdekében 1954-ben gondoskodni kell 115 000 tonna szuperfoszfát szemcsészéséről.

34 Az előzményekre lásd az 5. jegyzőkönyvet (1953. augusztus 7-i ülés). Az előterjesztést lásd a Mellékletben (4/a).

Bata István elvtárs: A Néphadseregből ez évben 581 bányász szerel le, akik leszerelésük előtt egy hónappal már a bányászatban dolgoznak. Közli, hogy az ülésen a HM-et terhelő 10 millió Ft-os építkezési költséget nem tudja vállalni, és erre a kérdésre 4-5 nap múlva ad választ.

Hidas István elvtárs: A Nehézipari Minisztérium ragaszkodik az előterjesztés adataihoz, mert munkaerőhiány miatt napi 500 vagon szén esik ki.

A bányászatból munkaerő-kiáramlás történik az utóbbi időben. Bejelenti, hogy a szabaduló elitáltak között nem folyik toborzás. Tudja, hogy a HM-től kért létszám igen magas, de mert feltétlenül szükséges, kéri a javaslat elfogadását.

A Minisztertanács korábbi határozata szerint a szénbányászatban 7000 elitált dolgozhat. Ennek ellenére a Belügyminisztérium nem ad elegendő elitáltot, mert azokat a nem olyan fontos saját munkásszükségletének kielégítésére fordítja.

Kötelezze a Minisztertanács a Belügyminisztériumot, hogy ne 2200 főt, hanem 3500 főt biztosítson a Nehézipari Minisztérium részére, továbbá biztosítsa a Belügyminisztérium, hogy a szabadulások arányában feltöltés is érkezzen a Nehézipari Minisztérium területére.

Bejelenti, hogy a Nehézipari és az Építésügyi Minisztérium között olyan megállapodás van, hogy kölcsönösen átadják egymásnak a bányászatnak megfelelő, illetve a bányászatnak nem megfelelő munkaerőket.

Gerő Ernő elvtárs: Ahol nincs, onnan nem lehet elvenni kijelentéssel ellenzi, hogy a KÖMI-től munkaerőt vegyenek el a Nehézipari Minisztérium részére. Ígéri viszont, ha erre lehetőség lesz, határozat nélkül segít a Nehézipari Minisztériumnak.

Szita János elvtárs: Az I. 2. pont számai csak tájékoztatásul szerepelnek, mert még az amnesztia előtti időből származnak.

Szalai Béla elvtárs: Prieszol elvtársnak válaszolva kijelenti, hogy az Országos Tervhivatalnak nincsenek gépkocsijai.

Javasolja, maradjon az eredeti fogalmazás azzal, hogy vizsgálják meg, milyen segítséget lehet nyújtani a feladatok elvégzéséhez.

Prieszol József elvtárs: Nem ragaszkodik új kocsikhoz, lehet használt tehergépkocsi is.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A I. 2. pontban szereplő első oszlop számai tájékoztatásul szolgálnak.
- b.) A I. 3/f. pontját a Minisztertanács változatlan szöveggel fogadja el, ugyanakkor utasítja az OT elnökét, hogy a Közlekedésügyi Minisztériummal vizsgálja meg, hogy a minisztérium részére milyen segítséget tud adni a feladat elvégzéséhez.
- c.) az I. 3/g. pont határidejét az OT, az Építésügyi Minisztérium és a Nehézipari Minisztérium állapítsák meg.
- d.) Gerő és Hidas elvtársak vizsgálják meg, hogy a bányászat területére hogyan lehet biztosítani munkaerőt a Belügyminisztérium területéről.
- e.) A határozati javaslat II. 1. pontjában a hortobágyi állami gazdasá-

gok részére még nem biztosított munkaerő-szükségletet meg kell vizsgálni.
(A határozat csatolva.)³⁵

6/9

9.) Stabilizáció óta felgyülemlett adóhátralékok rendezése³⁶

Előadó: Antos István elvtárs

Antos István elvtárs: Az 1. oldal 2. pontjában behajthatatlan követelésekről beszélnek. Kéri, hogy a kisiparosok és a kiskereskedelem forgalmi adóját ne töröljék, mert van egy határozat, hogy 3 év alatt letörleszthetik. Amit 3 év alatt nem törlesztettek le, ezt kell azután törölni.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)³⁷

6/10

10.) Az őszi búza, rozs és őszi árpa 1953. évi minőségi vetőmagcseréje³⁸

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Hegedüs András elvtárs: A múlt évben kötelező volt a vetőmagcsere, az idén nem kötelező, mivel van a dolgozó parasztnak olyan része, amely jobban bízik a saját vetőmagjában. Javasolja, hogy a csere 1:1 arányban történjen, természetben és ne pénzben, mert ez bonyolultabb.

35 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal és megjegyzésekkel 504/8/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta. A határozatot lásd a Mellékletben (4/b).

36 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (5.).

37 A Minisztertanács 504/9/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta. Határozatában felhatalmazta a pénzügyminisztert, hogy a stabilizáció óta felgyülemlett adóhátralékokból az általa behajthatatlannak minősített 681 millió Ft hátralékot törölje. A törlést 1953. október 31-ig kellett végrehajtani.

A kisiparosok és kiskereskedők terhén fennálló 80 millió Ft forgalmiadó és 20 millió Ft SZTK-és illetményadó-járulék behajtásának lehetőségét a pénzügyminiszternek kellett felülvizsgálnia. Egyéni elbírálás alapján a hátralékosoknak 3 évig terjedő részletfizetési kedvezményt nyújthatott, illetve a felülvizsgálat során behajthatatlannak bizonyult összegeket törölhetette.

38 A földművelésügyi miniszter jogszabálytervezetet nyújtott be a rendszeres vetőmag-felújítás általános vetőmagcsere keretében történő folytatására, amely részletesen szabályozza a vetőmagcserevel kapcsolatos kérdéseket. Az előterjesztés szerint a csere 1950 óta folyt. 1950-ben és 1952-ben a vetőmagcsere 10%-os természetbeni súlytöbblet felszámítása mellett bonyolították le, 1951-ben pedig azonos mennyiségű szokvány cseretermény ellenében. Az 1953-as minőségi vetőmag akció a javaslat szerint annyiban tér el az előző években végrehajtottaktól, hogy a csere sem az egyéni termelőkre, sem a termelőszövetkezetekre nem kötelező, illetve a minőségi vetőmagért azonos mennyiségű szokvány csereterményt kell beadni. A csere során őszi búzát, rozst és őszi árpát használnak fel, ez 31 348 125 Ft ártámogatást igényel; ezt a pénzügyminiszternek kell a begyűjtési miniszter rendelkezésére bocsátania.

Erdei Ferenc elvtárs: Helyesli Hegedüs elvtárs véleményét, de szerinte ez nem érthető a rendeletből, ezért javasolja, hogy fogalmazzák át, pl. a 7. §-t hozzák előbbre.

Czakó Kálmán elvtárs: Határidők egyáltalán nem szerepelnek a tervezetben.

Gerő Ernő elvtárs: Az átszövegezéssel egyetért, de szerinte nem rendelet formájában, hanem minisztertanácsi határozatként kell kiadni, és bele kell venni, hogy a kormány 32 millió Ft-ot ad a minőségi vetőmagcsere-akció elősegítésére.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Az előterjesztést minisztertanácsi határozat formájában kell nyilvánosságra hozni, melyben utalás legyen arra, hogy az őszi minőségi vetőmagakció támogatására a kormány 32 millió Ft-ot bocsát rendelkezésre.
 - b.) A határozatot át kell fogalmazni, egyes pontjait (mint pl. a 7. §.) előre kell hozni.³⁹
 - c.) A határozatban ki kell mondani, hogy a vetőmagcsere önkéntes.
 - d.) A vetőmag igénylésének határidejét a végrehajtási utasításban kell szabályozni.⁴⁰
- (Magyar Közlöny + határozat csatolva.)⁴¹

11.) Külföldi államok hivatalos szerveivel való érintkezés szabályozása⁴²

Előadó: Boldoczki János elvtárs

39 A 7. §. a cserével kapcsolatos kedvezményeket határozta meg. E szerint a minőségi vetőmag előállítás, szállítási és kiosztási költségeit az állam fedezi, a költségeket sem a termelészövetkezetekkel, sem az egyéni gazdálkodókkal szemben nem szabad felszámítani. A jó minőségű, magas értékű vetőmagért csak azonos fajtájú és mennyiségű szokvány csereterményt lehet felszámolni. A megjelent jogszabályban ez a 2. pontba került át.

40 A végrehajtási utasítást nem tették közzé.

41 A Minisztertanács a jogszabálytervezetet a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta és 1.043/1953 (VIII.26.) számú határozatával kiadta: Az őszi búza, rozs és őszi árpa 1953. évi minőségi vetőmagcsereje, MK 1953. 40. szám, augusztus 26. Egyben 504/10/1953. számú nem nyilvános határozatával a következő záradékkal egészítette ki: „Amennyiben a termelészövetkezeteknek és az egyénileg termelőknél augusztus 31-ig bejelentett igényei a földművelésügyi miniszter által általános minőségi vetőmagcsereére kijelölt területen belül, a megyére meghatározott III. fokú szaporítású minőségi vetőmagkeretet nem merítették ki, a megyei mezőgazdasági osztály köteles a cserét a fennmaradó vetőmagmennyiség erejéig olyan – lehetőleg csatlakozó – területre kiterjeszteni, amelyet az 1951. és 1952. években az általános cserébe nem vontak be.”

42 A Minisztertanács 1948. december 23-i ülésén hozott határozattal szabályozta a magyar hatóságok és a külföldi államok budapesti külképviseletei közötti érintkezést. Ez azonban nem terjedt ki a magyar hatóságok, illetőleg állami szervek és a külföldi államok külföldön lévő hivatalos szervei közötti érintkezés szabályozására; az előterjesztés ezt kívánta ismételtlen egységesen szabályozni. A Minisztertanács ülésén az 1953 júniusában készült határozat-tervezet vitatták meg és erről döntöttek.

Gerő Ernő elvtárs: Kiket jelent a hivatalos személy kifejezés? Az 1/d. pontban lévő zárójeles szöveget el kell hagyni. A 3/b. pontban lévő kivételt igen pontosan meg kell fogalmazni.

Szjártó Lajos elvtárs: A javaslat nem tesz említést, hogy a vegyesvállalatok milyen módon érintkezhetnek a külföldi szervekkel.

Jánosi Ferenc elvtárs: Kéri, hogy az előterjesztés 3/b. pontjába a Népművelési Minisztériumot is vegyék be.

Czakó Kálmán elvtárs: A 3/b. pontba fel kell venni az Igazságügy-minisztériumot is.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 1/a. pontjában a hivatalos személyek fogalmát pontosan meg kell határozni.⁴³
- b.) A határozati javaslat 1/d. pont zárójelben lévő részét ki kell hagyni.⁴⁴
- c.) A határozati javaslat 1/b. pontjába fel kell venni a Népművelési Minisztériumot is.⁴⁵
- d.) A határozati javaslat 3/b. pontjába fel kell venni az Igazságügy-minisztériumot is.⁴⁶
- e.) A határozati javaslat 3/b. pontjával kapcsolatban részletes szabályzatot kell kidolgozni arra vonatkozólag, hogy a felsorolt szervek milyen vonatkozásban tarthatnak kapcsolatot a külföldi szervekkel. (A határozat csatolva.)⁴⁷

12./a.) A „Népművészet Mestere” elnevezésű díj létesítése⁴⁸

43 Erre a határozatban nem került sor.

44 A kihagyandó mondat a mindennapi élet során előforduló nem hivatalos érintkezésekkel összefüggésben így hangzott: „(Ilyen nem hivatalos érintkezés például: a postahivatalok és takarékpénztárak szolgáltatásainak igénybevétele, kiállítások és múzeumok látogatása, a lakosság ellátását végző vállalatoknál, továbbá a menetjegyirodáknak és egyéb jegyirodáknak történő vásárlások stb.)”

45 Az 1/d pontban a Bel- és Külkereskedelmi Minisztériumra, illetve a Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Titkárságára vonatkozó eltérő szabályokat sorolták fel. A Népművelési Minisztérium nem került be a határozatba.

46 A 3/b pontban azokat a minisztériumokat sorolták fel, amelyek az általános szabályoktól eltérően érintkezhetek más államok külföldön lévő szerveivel.

47 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 504/11/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta. A határozatot lásd a Mellékletben (6.).

48 Az előterjesztő javasolta, hogy a népművészet fokozottabb fejlesztése, a népi tehetségek kibontakoztatása érdekében a népi mintairók, hímzők, szövők, cserepesek, faragók, énekesek számára alapítsák meg a „Népművészet Mestere” kitüntető címet, a vele járó jelvényvel (népi ornamentikájú arany koszorú piros-fehér-zöld szalaggal) és egyszeri 3000 Ft-os pénzjutalommal. A cím adományozására augusztus 20-án kerüljön sor, évente maximálisan 10 főnek.

Előadó: Jánosi Ferenc elvtárs

Jánosi Ferenc elvtárs: 1000 Ft helyett 3000 Ft legyen a jutalom. Ki kell mondani, hogy a kitüntetésekre vonatkozó szabályok erre is érvényesek. Javasolja, mondja ki a Minisztertanács, hogy az ilyen címmel kitüntetettek, amikor kiöregednek, 600 Ft-os keretben nyugdíjat kapnak. Ez évente 2-3 esetet jelent.

Antos István elvtárs: A nyugdíj jog megállapítása nem szükséges, mivel a Minisztertanácsnak úgylis joga van rendkívüli nyugdíj megállapításra.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslatban ki kell mondani, hogy a kitüntetésekre vonatkozó egyéb szabályok a Népművészet mestere kitüntető cím és jelvényre is vonatkozik.
- b.) A határozatban ki kell mondani, hogy a Népművészet Mestereit nyugdíjban lehet részesíteni. Belső határozatban kell kimondani, hogy a nyugdíj havi összege a 600 Ft-ot nem haladhatja meg.
(A határozat csatolva.)⁴⁹

12/b.) A „Népművészet Mestere” kitüntető cím adományozása⁵⁰

Előadó: Jánosi Ferenc elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(Magyar Közlöny csatolva.)⁵¹

13/a.) Gyermekgondozónői és gyermekápolónői szükséglet kiképzési terve⁵²

Előadó: Simon Lajos elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁵³

49 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített kiegészítésekkel jóváhagyta és 1.040/1953 (VIII. 18.) Mt.h. számú határozatával – A népművészet mestere kitüntető cím és jelvény létesítéséről – kihirdette (MK 1953. 38. szám, augusztus 18.), egyben 504/12/1953 számú nem nyilvános határozatával záradékkal egészítette ki: „A »népművészet mestere« cím és jelvény viselésére jogosult személyek részére – indokolt esetben – a népművelési miniszter nyugdíjat állapíthat meg. A nyugdíj összege havi 600 Ft-nál több nem lehet.”

50 Az előterjesztés nincs a jegyzőkönyv mellett.

51 A kitüntetettek névsora megjelent: MK 1953. 38. szám, augusztus 18. I. Főrés. Személyi rész.

52 Az előzményekre lásd az 5. jegyzőkönyvet (1953. augusztus 7-i ülés). Az előterjesztést lásd a Mellékletben (7).

53 A Minisztertanács 504/13/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztésben foglalt határozati javaslatot jóváhagyta.

13/b.) Hűségjutalom és munkaruha-ellátás kiterjesztése a bányászat egyes területeire⁵⁴

Előadó: Szász Márton elvtárs

Szász Márton elvtárs: A 2. oldalon a 3. ponthoz javasolja bevenni a valamint szó után a „szénbányászat külszíni műszaki dolgozói” kifejezést.

Hidas István elvtárs: A kiöregedett vájárokkal kapcsolatban: 1400-1500 vájár nem kap hűségjutalmat, mert most külszíni munkán dolgoznak. Meg kell vizsgálni, nem kaphatnak-e ezek az öregek a földalattiakkal egyenlő hűségjutalmat. A kérdés pénzügyi kihatása mintegy 200 000 Ft-ot jelent.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy meg kell vizsgálni az 1400 kiöregedett földalatti bányász hűségjutalom-ügyét, akik jelenleg

54 A szén- és bauxitbányászat föld alatti, valamint műszaki dolgozói a bányászatban megszakítás nélkül eltöltött időtől függően évente hűségjutalomban, a föld alatt dolgozók a hűségjutalom kívül alsóruha-juttatásban is részesültek. Az érc- és ásványbányászat dolgozóinak, valamint a szén- és bauxitbányászat külszíni dolgozóinak még nem járt hűségjutalom. Az előterjesztő a kedvezmények kiterjesztését szükségesnek tartotta a bányászok további kategóriáira. Mindazokat a föld alatt és külszínen dolgozó bányászokat és műszakiakat, akiknek egy éven át nem volt igazolatlan műszakmulasztásuk, minden évben egy összegben kifizetett hűségjutalomban javasolták részesíteni. Egy igazolatlan műszakmulasztás a fél jutalom, de két igazolatlan mulasztás a teljes jutalom elvonásával jár. Az érc- és ásványbányászat föld alatti dolgozói közül a vájároknak, segédvájároknak, csapatcsilléseknek és műszakiaknak a föld alatti pótlékkal növelt évi alapkeresetük meghatározott – szolgálati időtől függő – százalékát javasolták hűségjutalom címén, a külszíni dolgozók esetében ezeket a százalékokat alacsonyabban állapították meg. A határozati javaslat szerint az érc- és ásványbányászat dolgozói közül a vájárok, segédvájárok, csapatcsillések és műszakiak 1952. augusztus 1-jétől számított 1-2 évi szolgálat után a föld alatti pótlékkal növelt évi alapkeresetük 5%-át, 2-6 év után 10%-át, 5-10 év után 15%-át, 10 év feletti szolgálat esetén 20%-át kapják hűségjutalom címén, a vájár képesítéssel rendelkezők ezen felül a jutalom 10%-át. Az egyéb föld alatti dolgozók, valamint a szénbányászat külszíni vájárai, csapatcsillései, külszíni műszaki dolgozói esetében ez az arány 3-6-10-15%. A harmadik kategóriát az érc-, ásvány- és bauxitbányászat egyéb külszíni, valamint a szénbányászat valamennyi külszíni dolgozója jelenti, esetükben az arány 2-4-8-12%. A javaslat szerint „azoknak a szénbányászati munkavállalóknak, akiknek 1952. évben a 3220-609/1952 O. M. B. számú utasítás alapján fizettek először hűségjutalmat, a hűségjutalom folyósítása szempontjából 1950. január 1-től számít a szolgálati idejük.” Nem részesülhetnek hűségjutalomban a kisegítő, nem ipari és az adminisztratív állománycsoportba tartozó dolgozók, valamint a tőzeg- és olajbányászat dolgozói. A hűségjutalmat első ízben az 1953. évi bányásznapon kell kifizetni, és az 1952. augusztus 1. és 1953. július 31. közötti időszak alapkeresete figyelembevételével kell kiszámolni. A határozati javaslat értelmében a föld alatti munkát végző fizikai dolgozókat, a rudabányai külszíni termelőket és a föld alatti munkát végző műszakiakat 1953. szeptember 1-jétől kezdődően, de legkésőbb 1954. március 1-jéig alsóruhával (1 db ing, 1 db alsónadrág, 1 pár kapca) kell ellátni. Ezeknek kihordási ideje 1 év.

külszíni munkát végeznek, olyan szempontból, hogy nem kaphatnák-e a földalatti bányászokra megállapított hűségjutalmat.

(A határozat csatolva.)⁵⁵

13/c.) Együttműködés a Lengyel Népköztársasággal vasúti gördülőanyag-gyártásban⁵⁶

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Prieszol József elvtárs: Javasolja, hogy a vasút képviselőjét is vegyék fel a bizottságba.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a bizottságba a vasút képviselőjét is be kell venni.

(A határozat csatolva.)⁵⁷

13/d.) Felhatalmazás az 1953. évi magyar–bolgár vegyesbizottsági tárgyalások vezetésére⁵⁸

Előadó: Bognár József elvtárs

55 A Minisztertanács 504/14/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta. A határozatot a *Szabad Nép* 1953. augusztus 18-i száma a címlapon ismertette.

56 A Lengyel Népköztársasággal 1952. VII. 24-én kötött gazdasági együttműködési megállapodás alapján 1953 augusztusában Varsóban került sor a vasúti gördülőanyag-gyártás területén megvalósítandó együttműködés kérdéseinek vegyes bizottsági tárgyalására. A határozati javaslatban a tárgyaló küldött számára a következő irányelveket határozták meg: tájékoztató jelleggel érdeklődjön a lengyel vasútvillamosítási tervek iránt, és tájékoztassa a lengyel felet az 50 periódusú váltóáramú rendszer bevezetésének magyar tapasztalatairól; adjon tájékoztatást arról, hogy foglalkoznak a Diesel-elektromos és Diesel-mechanikus átvitelű mozdonyok prototípusának gyártásával; folytasson megbeszéléseket a motorvonatok és motorkocsik gyártásáról, a magyar gyártási lehetőségekről. A delegáció ígéretet tehet 6 tonnás elektromos bányamozdony rövid határidejű legyártására, és tájékozódnia kell arról, hogy a lengyel fél milyen feltételek mellett tudná legyártani a sújtólégbiztos bányamozdonyokat, illetve a normál teherkocsik adatairól és gyártási lehetőségeiről. Emellett javaslatot kell tenniük a különleges teherkocsik gyártási kooperációjára, illetve a gyártás megosztására. Tárgyalniuk kell az együttműködés lehetőségeiről, a személy- és tehergépkocsi-alkatrészek és tartozékok gyártásáról, valamint tipizálásáról. Egyidejűleg javaslatot kell tenniük a vasúti gördülőanyag-gyártás megosztásával összefüggő, a gyártási kooperációt elősegítő kölcsönös műszaki segítségnyújtásra. A határozat ugyanakkor hangsúlyozta, hogy a bizottság kötelező megállapodásokat nem köthet, és kötelezettségeket nem vállalhat; arra a külkereskedelmi minisztériumok illetékesek.

57 A Minisztertanács 504/15/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosítással jóváhagyta.

58 Az 1953. január 23-án aláírt magyar–bolgár árucseré-forgalmi megállapodás alapján 1953. augusztus első felében vegyesbizottsági és bővítési tárgyalásokra került sor Budapesten, amelyek célja a megállapodás kibővítése (az export-import oldalon 4-5 millió Rbl értékben), illetve az I. félévi teljesítések megvizsgálása volt. Az előterjesztő Solti Bélát, a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium osztályvezetőjét javasolta megbízni a tárgyalások vezetésével és a jegyzőkönyv aláírásával.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁵⁹

6/13e

13/e.) Irányelvek jóváhagyása a Német Demokratikus Köztársasággal folytatandó vaskohászati együttműködési tárgyalásokra⁶⁰

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁶¹

6/13f

13/f.) Klenczer András kinevezése a Magyar–Német Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság tagjává⁶²

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁶³

59 A Minisztertanács 504/16/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

60 A Minisztertanács 1953. április 3-án hozott határozata szerint a magyar kohászati üzemek szűk kapacitásának enyhítése érdekében hengereltáru készletcsere megállapodást kellett létrehozni a Német Demokratikus Köztársasággal. A német fél 1953 augusztusában késznek mutatkozik tárgyalni a magyar fél képviselőivel a vaskohászati együttműködés kérdéseiről Berlinben. A tárgyalások lefolytatására és az együttműködési javaslatok kidolgozására magyar szakértő bizottság alakult, vezetőjéül a miniszter Komjáthy Lászlót, a KGM kohászati főosztályának vezetőjét jelölték ki. Az előterjesztés a tárgyalásra a következő irányelveket határozta meg: Javaslatot kell tenniük a közép- és finom hengersori hengereltárak, valamint a raktáron lévő hengereltárak kölcsönös cseréjére. A két ország kohászati üzeimei szűk kapacitásának enyhítése érdekében meg kell vizsgálniuk az 1954-ben Magyarországon egyes hengerosorokban várható szabad kapacitásokkal kapcsolatos együttműködési lehetőségeket, és javaslatokat tenni azok kihasználására, ezeknél figyelembe kell venni a Csehszlovák Köztársasággal és a Lengyel Népköztársasággal már addig létrejött vagy előkészítés alatt álló megállapodásokat. Tájékoztató megbeszéléseket kell folytatniuk a gyenge minőségű kohászati alapanyagok felhasználásáról. Az előterjesztés hangsúlyozta, hogy a bizottság az együttműködés kérdéseiben kötelező megállapodásokat nem köthet, és kötelezettségeket nem vállalhat.

61 A Minisztertanács 504/17/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

62 A kinevezést az indokolta, hogy a Magyar–Német Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottságban egyre nagyobb számban merültek fel a mezőgazdaság területére vonatkozó kérdések, de a bizottságnak nem volt mezőgazdasággal foglalkozó tagja. Klenczer András az FM Állami Gazdaságok és Erdők Tervezési Főosztályának helyettes vezetője volt, kinevezésével egyidejűleg Kolozs Györgyöt, a Nehézipari Beruházási Vállalat főmérnökét felmentették tagsága alól.

63 A Minisztertanács 504/19/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

13/g.) A Termelőszövetkezeti Tanács titkárának felmentése és új titkárának kinevezése⁶⁴

Előadó: Nagy Imre elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(A határozat csatolva.)⁶⁵

13/h.) Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium kollégiuma tagjainak kinevezése⁶⁶

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(A határozat csatolva.)⁶⁷

13/i.) Rektori és egyetemi tanári kinevezések⁶⁸

Előadó: Erdey-Grúz Tibor elvtárs

Erdey-Grúz Tibor elvtárs: Kéri, hogy Turányi István dékáni kinevezésére vonatkozó javaslatot vegyék le a napirendről.⁶⁹

64 Az előterjesztő javasolta, hogy Matolcsi Jánost, aki az MDP KV Mezőgazdasági osztályának munkatársa, mentsék fel a Termelőszövetkezeti Tanács titkári posztjáról, és helyette nevezék ki Béres Sándort, a Pártfőiskola végzős hallgatóját, aki korábban az MDP KV mezőgazdasági osztályának, majd az FM Állami Gazdaságok Igazgatóságának munkatársa volt.

65 A Minisztertanács 504/19/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

66 Az előterjesztés a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium kollégiuma tagjainak a következő személyeket javasolta: Háy László, a miniszter első helyettese, Szobek András miniszterhelyettes, Halász János miniszterhelyettes, Sebes Sándor miniszterhelyettes, Tausz János miniszterhelyettes, Bérczes Ágoston, a titkárság vezetője, Mándi Péter, a terv főosztály vezetője, Katus Ilona, a személyzeti főosztály vezetője és Császár János, a nehézipari főosztály vezetője.

67 A Minisztertanács 504/20/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

68 Az előterjesztők dr. Tamás Lajost, az Idegen Nyelvek Főiskolája igazgatóját – felmentésével egyidejűleg – az Eötvös Loránd Tudományegyetem rektorává, Fáber Gusztáv egyetemi docentet a Budapesti Műszaki Egyetem Villamosmérnöki Kar Műszaki Mechanika Tanszék tanszékvezető egyetemi tanárává, Gondár Jenőt, a Gépipari Tervező Iroda osztályvezetőjét a Budapesti Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Kara Élelmiszeripari Gépek és Mezőgazdasági Iparok Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanárává, Horváth Zoltán egyetemi docentet a Miskolci Rákosi Mátyás Nehézipari Műszaki Egyetem Kohómérnöki Kara Fémkohászati Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanárává, Polinszky Károlyt, a NIM Nehézvegyipari Igazgatóság vezetőjét, egyetemi docentet a Veszprémi Vegyipari Egyetem Szeretlen Kémia Technológia Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanárává, Turányi Istvánt a Szolnoki Közlekedési Egyetem Vasútüzem I-II. Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanárává, Rados Kornélt, az Építőipari Műszaki Egyetem Ipari Épületek Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanárát az Építőipari Műszaki Egyetem rektorává javasolták kinevezni. Ezzel egyidejűleg Dr. Trencsényi-Waldapfel Imrét, az ELTE rektorát a rektori teendők ellátása alól 1953. augusztus 15-i hatállyal javasolták felmenteni.

69 Tévedés, Turányit nem dékánná, hanem egyetemi tanárrá javasolták kinevezni.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta, Turányi István dékánna való kinevezésének kivételével.
(Magyar Közlöny csatolva.)⁷⁰

6/13j

13/j.) A Népstadion építkezésében kiváló munkát végző dolgozók kitüntetésé⁷¹
Előadó: Hegyi Gyula elvtárs
Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(Magyar Közlöny csatolva.)⁷²

6/13k

13/k.) Horváth Imre követ felmentése és kinevezése⁷³
Előadó: Boldoczki János elvtárs
Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁷⁴

6/13l

13/l.) Marjanek Ferenc külföldi kihelyezése⁷⁵
Előadó: Boldoczki János elvtárs

70 A Minisztertanács az előterjesztést jóváhagyta. Rektori kinevezések: MK 1953. 41. szám, augusztus 28. I. Főrés. Személyi rész, egyetemi tanári kinevezések: MK 1953. 38. szám, augusztus 18. I. Főrés. Személyi rész.

71 A Minisztertanács előterjesztést tett az Elnöki Tanácsnak a Népstadion építésénél kiemelkedő munkát végzett dolgozók kitüntetésére. Munka Érdemrend kitüntetésre javasolták Borosnyai Pál okleveles mérnököt, Lakner Lajost, a Népstadion Építő Vállalat igazgatóját, Gulyás Rezső főépítésvezetőt, ifj. Dávid Károly okl. építészmérnök statikust, Pandurovics Józsefet, a Fővárosi Beruházási Vállalat igazgatóját, Perlusz Józsefet, az OTSB Terv és Beruházási osztályvezetőjét, Hornyák Endre főmérnököt. Szocialista munkáért Érdeméremmel kívánták kitüntetni Gilyén Jenő okl. építészmérnököt, Fodor József kubikust, Juhász József kubikust, Macsik Pál munkavezetőt, Csiszkola József kőművest, Pintér János munkavezetőt, Munka Érdemérem kitüntetésre javasolták Tusják János ácsot, Hechtenberger János munkavezetőt, Antal József szakszervezeti TT elnököt, Demeter József állványozót, Pohl József építésvezetőt, Dancs Alajos kőművest, Dékány Sándor ácsot, Meszers Kálmán szerelésvezetőt, Kapcsos János főművezetőt, Kertész Imre kőfaragót, Kovács Ferenc burkolót és Török István villanszerelőt.

72 Az Elnöki Tanács augusztus 17-én döntött a kitüntetéséről. MK 1953. 39. szám, augusztus 20. I. Főrés. Személyi rész.

73 A külügyminiszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte, hogy előterjesztést tegyen az Elnöki Tanácshoz Horváth Imre rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter felmentésére a londoni követség vezetésére kapott megbízatása alól és megbízatására a prágai követség vezetésével.

74 A Minisztertanács 504/23/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta. MK 1953. 44. szám, szeptember 9.

75 A külügyminiszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte, hogy Marjanek Ferencet, a Külügyminisztérium Politikai főosztályának előadóját az ösztöndíjasok ügyével foglalkozó előadóként (attasé beosztásban) kihelyezhesse a moszkvai nagykövetségre.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁷⁶

13/m.) Szipka József külföldi kihelyezése⁷⁷

Előadó: Boldoczki János elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁷⁸

6/13m

Napirenden kívül:

1.) Felmentések⁷⁹

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁸⁰

6/nk/1

2.) Magyar András és Győri Mihály kinevezése⁸¹

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁸²

6/nk/2

Budapest, 1953. évi augusztus hó 14-én.

A jegyzőkönyvet hitelesítem:

Nagy Imre

a Minisztertanács elnöke.

MOL XIX-A-83-a-504 jkv-1953 1-25.

76 A Minisztertanács 504/24/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

77 A külügyminiszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte, hogy Szipka József fősztályvezetőt, I. osztályú nagykövetségi tanácsost a bukaresti nagykövetségre kihelyezhesse.

78 A Minisztertanács 504/25/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

79 Hegedüs András földművelésügyi miniszter Keresztes Mihály első miniszterhelyettes, továbbá Hont János és Márczis Antal miniszterhelyettesek felmentését indítványozta a Minisztertanácsnak.

80 A Minisztertanács előterjesztésére az Elnöki Tanács a nevezetteket augusztus 18-i határozatával felmentette a tisztségükből. HT 1953. 19. szám, augusztus 26.

81 Hegedüs András földművelésügyi miniszter Magyar Andrást, a Földművelésügyi Minisztérium Állattenyésztési fősztályának vezetőjét a földművelésügyi miniszter első helyettesévé, Győri Mihályt, az Állami Gazdaságok és Erdők Minisztériumának korábbi osztályvezetőjét miniszterhelyettesé javasolta kinevezni.

82 A Minisztertanács előterjesztésére az Elnöki Tanács az érintetteket augusztus 18-i határozatával kinevezte. HT 1953. 19. szám, augusztus 26.

MELLÉKLET

1/a

[L. Gerő Ernő VIII/11-én.]

Igazságügy-miniszter

Titkos

Készült: 50 példányban

34. sz. pld.

01015/4/1953.

Előadó: Vida István

Tárgy: Törvényerejű rendelet a rendőrségi bíraskodás megszüntetéséről és a kihágási eljárásra vonatkozó egyes rendelkezések módosításáról, valamint a kihágások intézményének fokozatos megszüntetésére vonatkozó minisztertanácsi határozat

Egyetért: a Népköztársaság legfőbb ügyésze,
a Belügyminisztérium részéről Györe József,
a Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkársága részéről –
a tvr. 18. §-ának /1/ bekezdését kivéve – Varga András

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

Jelenlegi jogrendszerünkben a bűncselekménynek két faja ismeretes: a büntett és a kihágás. A kihágások tárgyában csekélyebb részében a járásbíróóság, az esetek döntő többségében a végrehajtó bizottságok, a rendőrség, továbbá a pénzügyi szervek mint kihágási bíróságok járnak el. Kihágás miatt általában pénzbüntetést, vagy hat hónapig terjedhető elzárásbüntetést lehet kiszabni.

A törvényesség megszilárdítása olyan rendszer bevezetését követeli meg, amelyben szabadságvesztést kizárólag az Alkotmánynak megfelelően szervezett bíróságok szabnak ki a perrendtartásban meghatározott eljárás alapján. Ennek megvalósítása azonban hosszabb előkészületet tesz szükségessé; ennek során meg kell vizsgálni, melyek azok a régi jogrendszerből megmaradt kihágások, amelyek fenntartása nem szükséges, továbbá melyeknek lehet bűncselekmény-jellegét megszüntetni és pénzbírással büntetendő szabálytalansággá nyilvánítani, illetőleg melyeket kell csekélyebb büntetéssel büntetendő büntetté nyilvánítani.

Mindaddig, amíg ez megtörténik, a következő intézkedésekre van szükség:

- a) a kormányprogramnak megfelelően meg kell szüntetni a rendőrbíraskodást, újonnan kell szabályozni a rendőrség bírságolási, illetőleg a rendőri szervek helyszíni bírságolási jogát és a rendőrség hatáskörébe tartozó azokat a kihágási ügyeket, amelyek elzárásbüntetéssel tüntetendőek, a járásbíróóság hatáskörébe kell utalni;
- b) meg kell szüntetni a helyi tanácsok végrehajtó bizottságainak elzárásbüntetés kiszabására vonatkozó jogát, és azokat a kihágási ügyeket, amelyekben elzárásbüntetés látszik kiszabandónak, át kell tenni a járásbíróósághoz; a helyi tanácsok által kihágások miatt kiszabható pénzbüntetés mértékét kétezer forintra kell korlátozni;

- c) az egyes kihágásoknál megszabott tizenöt napig terjedhető elzárásbüntetést meg kell szüntetni úgy, hogy az ilyen kihágások miatt csak pénzbüntetést lehessen kiszabni;
- d) a jövőre nézve ki kell mondani, hogy a végrehajtó bizottságok a Minisztertanács által kiadott jogszabályokban meghatározott esetekben ötszáz forintig terjedhető pénzbírságot szabhatnak ki.

A bemutatott törvényerejű rendelettervezet a kihágási bíráskodás megszüntetésére vonatkozó, fentebb említett átmeneti rendelkezéseket tartalmazza; az egyidejűleg bemutatott határozattervezet pedig megszabja az igazságügy-miniszternek és a belügy-miniszternek a kihágási bíráskodás megszüntetésével kapcsolatos további feladatait.

Határozati javaslat

- 1.) A Minisztertanács a rendőrségi kihágási bíráskodás megszüntetéséről és a kihágási eljárásra vonatkozó egyes rendelkezések módosításáról szóló törvényerejű rendelettervezetet elfogadja és a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsához terjeszti.
- 2.) A kihágási bíráskodást fokozatosan meg kell szüntetni; ezért az igazságügy-miniszter a belügyminiszterrel együtt és az érdekelt miniszterek bevonásával az 1953. évi december hó 31. napjáig tegyen előterjesztést a Minisztertanácshoz arra nézve, hogy melyek azok a kihágások, amelyeket meg lehet, illetve meg kell szüntetni, továbbá melyek azok a kihágások, amelyeket a bíróság hatáskörébe kell utalni, végül melyek azok a kihágások, amelyeket pénzbírsággal büntetendő államigazgatási szabálytalanságként továbbra is a helyi tanács végrehajtó bizottságának, illetve más államigazgatási szerveknek a hatáskörében kell hagyni.
- 3.) A kihágásnak, mint külön bűncselekmény-kategóriának megszüntetését, ennek keretében egyes kihágásoknak teljes megszüntetését, egyeseknek pénzbírsággal büntetendő szabálytalanságokká átalakítását, illetőleg büntetté minősítését és az ezzel összefüggő szervezeti változásokat az 1954. évi március hó 31. napjáig végre kell hajtani. A végrehajtás a belügyminiszter és az igazságügy-miniszter feladata.
- 4.) A pénzügyi (vám-) kihágások és pénzügyi szabálytalanságok kérdését is felül kell vizsgálni és a 2. pontban foglaltaknak megfelelően az 1953. évi december hó 31. napjáig új szabályozásuk rendjét ki kell dolgozni és az 1954. évi március hó 31. napjáig végre kell hajtani. A végrehajtás az igazságügy-miniszter, a pénzügyminiszter, valamint a bel- és külkereskedelmi miniszter feladata.

Budapest, 1953. évi augusztus hó 8. napján

Erdei Ferenc s. k.
igazságügy-miniszter

A kiadmány hitelül:

Barabásné

MNL OL XIX-A-83-a-1953-504 58–59.

1/b

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült: 30 példányban.
1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának

504/2/1953. sz.

határozata

A kihágásnak mint külön bűncselekmény-kategóriának és a kihágási bíraskodásnak fokozatos megszüntetése

- 1.) A Minisztertanács a rendőrségi kihágási bíraskodás megszüntetéséről és a kihágási eljárásra vonatkozó egyes rendelkezések módosításáról szóló 1953. évi 16. számú törvényerejű rendelettervezet végrehajtásaként kimondja:
- 2.) A kihágási bíraskodást fokozatosan meg kell szüntetni; ezért az igazságügy-miniszter a belügyminiszterrel együtt és az érdekelt miniszterek bevonásával az 1953. évi december hó 31. napjáig tegyen előterjesztést a Minisztertanácshoz arra nézve, hogy melyek azok a kihágások, amelyeket meg lehet, illetve meg kell szüntetni, továbbá melyek azok a kihágások, amelyeket a bíróság hatáskörébe kell utalni, végül melyek azok a kihágások, amelyeket pénzbírsággal büntetendő államigazgatási szabálytalanságként továbbra is a helyi tanács végrehajtó bizottságának, illetve más államigazgatási szervnek a hatáskörében kell hagyni.
- 3.) A kihágásnak mint külön bűncselekmény-kategóriának megszüntetését, ennek keretében egyes kihágásoknak teljes megszüntetését, egyeseknek pénzbírsággal büntetendő szabálytalanságokká átalakítását, illetőleg büntetté minősítését és az ezzel összefüggő szervezeti változásokat az 1954. évi március hó 31. napjáig végre kell hajtani. A végrehajtás a belügyminiszter és az igazságügy-miniszter feladata.
- 4.) A pénzügyi (vám-) kihágások és pénzügyi szabálytalanságok kérdését is felül kell vizsgálni, és a 2. pontban foglaltaknak megfelelően az 1953. évi szeptember 30. napjáig új szabályozásuk rendjét ki kell dolgozni, és az 1953. október 31. napjáig végre kell hajtani. A végrehajtás az igazságügy-miniszter, a pénzügyminiszter, valamint a bel- és külkereskedelmi miniszter feladata.

Budapest, 1953. évi augusztus hó 14. napján.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-504 70-71.

2.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának

504/3/1953. sz.

határozata

A Kohó- és Gépipari Minisztérium szovjet export teljesítése

1.) A Minisztertanács felhatalmazza a Minisztertanács elnökét, hogy közölje a Szovjetunió kormányával a 3. sz. táblázat szerint részletezett lemaradásokat és a lemaradó szállítások teljesítésének ott feltüntetett határidőit és az előszállítások keretét. Az előszállításokat nem kell tételesen meghatározni.

2.) A Minisztertanács tudomásul veszi a kohó- és gépipari miniszter vállalását, hogy az exportszállításokban 1953. XII. 31-ig 42 millió rubelnél nagyobb lemaradás nem lesz. A Minisztertanács utasítja a kohó- és gépipari minisztert, a bel- és külkereskedelmi minisztert és az Országos Tervhivatal elnökét, hogy kövessenek el mindent a lemaradás 31,9 millió rubelre való csökkentése érdekében. (2. sz. melléklet.)

A kohó- és gépipari miniszter feltétlenül biztosítsa a szállítások közölt határidőre történő teljesítését.

3.) A Kohó- és Gépipari Minisztérium biztosítsa a 4-es sz. mellékletben részletezett 10,8 millió rubel 1954-ben esedékes szállítás 1953-ra való előrehozatalát.

4.) A kohó- és gépipari miniszter tegye meg az alábbi intézkedéseket:

a.) A MÁVAG kazánműhelyében augusztus hó folyamán – a lemaradás következtében beállított szűk keresztmetszet megszüntetésére – meg kell szervezni a három műszakos gyártást. A harmadik műszak bevezetéséhez szükséges munkaerőt augusztus hónapban biztosítani kell.

b.) A Ganz Vagonyárban úgy kell megszervezni a 1100 to-s hajók motorjainak gyártását, hogy a főmotorok és az összes segédgépek legkésőbb az úszóegység vízrebocsátásának napján a Gh. Dej Hajógyárban legyenek.

Az 5 to-s úszódaruk motorjainak gyártását úgy kell biztosítani, hogy havonta legalább két úszódaruhoz szükséges motor érkezék a Gh. Dej Hajógyárba.

A Ganz Vagonyár acélöntödéjében úgy kell a gyártást megszervezni, hogy az acélöntéseket – elsősorban az úszóegységekhez – az építéshez szükséges sorrendben, hiánytalanul leöntsék.

c.) A Gj. Dej Hajógyárban meg kell szüntetni azt a gyakorlatot, hogy az egyes hajókon csak a vízrebocsátás előtt folyik komolyabb munka. A munkát úgy kell megszervezni, hogy a sólyán levő összes úszóegységeken folyamatosan dolgozzanak. Az ehhez szükséges létszámot biztosítani kell.

d.) Az Ózdi Kohászati Üzemek – ha kell a tárcsagyártás rovására is – biztosítsák a lokomobilokhoz szükséges kazánlemezt.

e.) Intézkedési tervet kell kidolgozni – figyelemmel a csökkentett kohászati tervre – a kohászati selejt és elsősorban a kazánlemez gyártásánál mutatkozó selejt csökkentésére.

- f.) Az exportgyártmányokhoz hiányzó 16 000 tonna hengereltacél lemaradást az év végéig meg kell szüntetni.
- g.) Két héten belül ki kell dolgozni gyártmányonként a terv végrehajtásához, illetve a vállalt határidők betartásához, a lemaradás csökkentéséhez és az előrehozásokhoz szükséges részletes intézkedéseket havi ütemezésben. A minisztérium kollégiuma az intézkedési tervet tárgyalja meg, hagyja jóvá, és rendszeresen ellenőrizzé annak végrehajtását. Ezt az intézkedési tervet a szovjet szerveknek meg kell küldeni.
- h.) Gondoskodjék arról, hogy a Ganz Vagongyár és a W. Pieck Vagongyár egy hónapon belül 30, illetve 10 db megfelelő szerszámgépet kapjon oly üzemek szerszámgép-ellátása terhére, melyeknek nincs jelentős exportprogramjuk.
- 5.) A bel- és külkereskedelmi miniszter tegye meg az alábbi intézkedéseket:
- a.) Vizsgálja felül a Kohó- és Gépipari Minisztériummal együtt a 14 000 tonna import hengereltacél ütemezését, és biztosítsa a behozatalt a szükséges ütemezésben és minőségben.
- b.) Az exportgyártmányokhoz szükséges import anyagokat a Kohó- és Gépipari Minisztérium által kért ütemezésben hozza be.
- c.) Tekintettel arra, hogy a folyó évben szállításra kerülő úszóegységekhez a Kohó- és Gépipari Minisztérium nem tud tartalék főtengelyeket biztosítani, a bel- és külkereskedelmi miniszter elsősorban igyekezzék csökkenteni a motor főtengely kötelezettségünket. Amennyiben ez nem vihető keresztül, gondoskodjék a főtengelyek importjáról, és tárgyalja meg az import ütemezésének megfelelően a tartaléktengelyek exportszállítási határidejének meghosszabbítását. A jövőben gondosodjék arról, hogy a megállapodások ne írják elő az úszóegységeknél a tartalék főtengelyek szállítását.
- d.) Gondoskodjék arról, hogy az 1954. évi szovjet–magyar kereskedelmi egyezményt az 1953. évi lemaradások kihatásainak figyelembevételével kössék meg. Ennek megfelelően a hosszúlejáratú egyezmény egyes exporttételleinek csökkentését kell kérni.
- e.) Biztosítsa, hogy a már elkészült áruknál utólagos módosításokat ne kelljen figyelembe venni.
- 6.) Az Országos Tervhivatal elnöke tegye meg az alábbi intézkedéseket:
- a.) A beruházási tervek felülvizsgálatát a kohó- és gépipari miniszter bevonásával úgy hajtsa végre, hogy a csökkentés során a szovjet export teljesítését előmozdító, a lemaradást csökkentő anyagmennyiség és kapacitás szabaduljon fel.
- b.) A kohászati terv módosítása során elhatározott 40 000 to hengereltacél csökkentést ne teljes mértékben a Kohó- és Gépipari Minisztérium terhére hajtsa végre.

Budapest, 1953. augusztus 14.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-504 107–109.

3/a

[Egyetértek. Kiss K. VI. 19-én.]

Szövetkezetek Országos Szövetsége

TÜK: 0912/1953. 1. sz. példány.

Készült: 64 példányban.

Budapest, 1953. június 12.

Aláírták:

ÁGEM: Hegedüs András et.

PM: Olt Károly et., Antos István et.

BKM: Bognár József et.

Határozati javaslat 1. pontjának
kiegészítését tartja szükségesnek.

Begy. Min.: Tasnádi Sándor et.

FM: Erdei Ferenc et.

A hat. jav. 1/b. pontjával nem ért egyet.

OT: Nagy Józsefné et.

Előterjesztés
a Minisztertanácshoz

Tárgy: A földműves-szövetkezetek pénzügyi és vagyoni helyzete

I.

A földműves-szövetkezetek (továbbiakban fmsz.) pénzügyi gazdálkodásában az elmúlt évekhez viszonyítva tapasztalható fejlődés. Ez főleg a hitelfegyelem és a számviteli rend javulásában és – a nagyobb szövetkezeteknél – a saját eszközállomány bizonyos fokú növekedésében mutatkozik meg.

A fmsz-ek pénz- és hitelgazdálkodásában a javulás ellenére még számos hiányosság áll fenn. Sok esetben feleslegesen kötnek le forgóeszközöket, jelentősek az elfekvő és deszortálódott készletek, ami túlzott hitel igénybevételekhez és pénzügyi zavarokhoz vezet. Számos fmsz-nél laza a pénzügyi fejelem. A pénzügyi gazdálkodásra hátrányosan hat ki a kereskedelmi tervezés számos hiányossága. (Pl. késedelmes tervezés, mechanikus tervlebonatás, a beszerzési terveknek az eladási tervektől független teljesítése, a nagykereskedelem munkájában fennálló hiányosságok, a készletnormák hiánya, stb.) Nincs biztosítva az áruforgalmi és termelési, valamint a pénzügyi és hitel-tervek összhangja. Nem kielégítő az áruforgalom irányítása és az ellenőrzés.

Nem érvényesül még kellő módon a forinton keresztüli bankellenőrzés, ami részben a fmsz-i pénzforgalmi rendszer (valamennyi üzemág pénzforgalmának együttes kezelése) és a számvitel még meglévő hiányosságaira vezethető vissza. Nem kielégítő a fmsz-ek saját eszközállományának növekedése, valamint a jövedelmezőség alakulása:

Idő- szak:	Fmsz. száma	Nyereséges fmsz. száma	Össz. fmsz. %-ában	Veszt. fmsz. száma	Össz. fmsz. %-ában	nyereség	veszteség
						millió Ft.	
1952.	2098	1128	54	961	46	82 940	44 659
1951.	2029	2151	82	478	18	136 084	9 599

A fmsz-ek a bolti kiskereskedelemben az 1952. évre tervezett forgalmi költségekhez mérten 0,57%-os megtakarítást értek el. Ennek ellenére növekedett a veszteséges szövetkezetek száma, ami főleg a laza gazdálkodásra, továbbá a tényleges költségekkel arányban nem álló jutalék és költségtérítésekre vezethető vissza. A kiskereskedelem jövedelmezőségét hátrányosan befolyásolta, hogy az élelmiszerforgalom részarányának növekedése miatt jelentősen csökkent a bruttó árrés. A jövedelmező üzemágak nyeresége nem fedezhette főleg a begyűjtésben jelentkező nagy veszteséget (55 millió), amit a kiskereskedelem forgóeszközeinek elvonásával fedeztek.

A begyűjtési veszteség keletkezését elősegítette, hogy a fmsz-ek részére egyes külső szervek (helyi tanácsok, begyűjtő vállalatok) sokszor a SZÖVOSZ utasításával ellentétes, a jövedelmezőséget károsan befolyásoló intézkedéseket adtak. (Pl. felesleges begyűjtőhelyek üzemeltetése, túlzott létszám tartása, a nyitvatartási idő meghosszabbítása, minőségi követelményeknek nem megfelelő termények átvétele, a tszcs-tól ténylegesen át nem vett termények vételi jegyzése, stb.)

A fmsz-ek gazdasági megszilárdítását elsősorban a legszigorúbb takarékoság megvalósításával, a belső erőforrások feltárásával, az áruforgalom helyes irányításával, a pénzügyi fegyelem megszilárdításával, a szövetkezeti tulajdon fokozott védelmével kell biztosítani. Ennek érdekében a SZÖVOSZ 1953. évben a költségeknél: a kiskereskedelemben 43,5, a közétkeztetésben 8,1, a begyűjtés és felvásárlásban 21,1, összesen 72,7 millió Ft-ot (1. sz. tábla), a forgóeszközöknél pedig 124,9 millió Ft-ot takarít meg.

A saját erőfeszítések mellett azonban egyéb intézkedések megtétele is szükséges.

A szövetkezeti és gazdasági megszilárdítás érdekében szűkíteni kell a fmsz-ek jelenlegi sokrétű gazdasági tevékenységét. Fokozatosan tehermentesíteni kell a fmsz-eket az alapvető és az azokhoz közvetlenül kapcsolódó, tevékenységi körükbe nem tartozó, más szerveknek átadható (termény- és takarmánybegyűjtés, darálás, morzsolás, silózás, tartalék területek hasznosítása) feladatoktól, hogy főfeladataikat szervezettebben és eredményesebben lássák el.

Szükséges a jövedelmezőség reális feltételeinek biztosítása úgy, hogy takarékos gazdálkodás és gazdaságos munkaszervezet alapul vételével a fmsz-ek részére megállapított jutalékok, költségtérítések, valamint a kiskereskedelmi haszonrés az indokoltan felmerült költségek fedezését és a szükséges mértékű felhalmozást biztosítsák.

A fmsz-ek pénzügyi egyensúlyának és az áruellátás zavartalanságának biztosítása, a hitelrendszerről szóló 19/1952. MT sz. határozat érvényesítése érdekében a fmsz-ek mobil vagyonihiányát – az e célra a költségvetésben biztosított költségvetési keret-

ből rendezni kell. A rendezés során a jelenlegi rövidlejáratú hitelek készletekkel nem fedezett részét közép-, illetőleg hosszúlejáratú hitelekre kell átalakítani. (A vagyontöbblettel rendelkező fmsz-eknél az összes mobil vagyontöbblet 154 millió Ft, a vagyonihiányos fmsz-eknél az összes mobil vagyonihiány 80 millió Ft.)

A határozati javaslat szerinti rendelkezések végrehajtása és a belső tartalékok feltárása útján, a Minisztertanács határozata alapján foganatosítandó 72,7 millió Ft költségcsökkentés, valamint a javasolt térítések folyósítása biztosítja a fmsz-ek pénzügyi és vagyoni helyzetere megszilárdításának feltételeit. (Az 1953. évi dec. 31. napjára előálló fmsz-i státust a 2. sz. táblázat tünteti fel.)

Határozati javaslat

1.) A fmsz-ek alapvető: fogyasztási és értékesítési (valamint az ezekhez közvetlenül kapcsolódó kisegítő jellegű) gazdasági tevékenységének megszilárdítása érdekében:

a.) A termelőszövetkezeti községekben, az állami kereskedelem kizárólagos működési területein és azokon a helyeken, ahol a TES tehermentesítő raktárral rendelkezik, a termény és takarmánybegyűjtést már ez évben, 1954. január 1-től pedig általában állami feladatáá kell tenni.

b.) A fmsz-i darálókat és gépi meghajtású morzsolókat 1953. szept. 1-ig át kell adni a termelőszövetkezeteknek, illetőleg a gépállomásoknak.

Felelős: begyűjtési miniszter, földművelésügyi miniszter,
SZÖVOSZ főtitkára

(Megjegyzés: Belkereskedelmi Minisztérium álláspontja szerint a fentiekén kívül a tartalékföldek hasznosítását már most le kell választani a fmsz-ekről.)

A Földművelésügyi Minisztérium álláspontja szerint a gépállomások a darálókat anyagi fedezet hiányában átvenni nem tudják. Arra lát lehetőséget, hogy csak azokat a darálókat és gépi meghajtású morzsolókat vegyék át a tsz-ek – ha anyagi fedezetük van –, amelyek kapacitása szükségletüket nem haladja meg.)

c.) A SZÖVOSZ vizsgálja felül, hogy milyen egyéb – a fmsz-ek főfeladataihoz és az ezekhez közvetlenül kapcsolódó, kisegítő jellegű feladatokhoz nem tartozó tevékenységek (tartalékterületek hasznosítása, silózás, lisztsere-telepek stb.) – leválasztása indokolt és erre, valamint az átvevő szervre vonatkozólag 1953. szeptember 15-ig tegyen javaslatot a Minisztertanácshoz.

Felelős: SZÖVOSZ főtitkára

2.) Fokozni kell a szövetkezeti irányító szervek felelősségét és érdekelttségét a fmsz-ek gazdasági működésének eredményében.

a.) A középfokú irányító szerveknél 1954. jan. 31-ig igazgatói alapot kell létesíteni.

b.) 1954. jan. 1-től az irányító szervek költségeit részben a fmsz-ek által elért tiszta feleslegről és részben a bruttó forgalom után számított hozzájárulásokból kell fedezni.

Felelős: SZÖVOSZ főtitkára

3.) A fmsz-i bolti kiskereskedelem veszteséges gazdálkodásának megszüntetésére:

a.) A SZÖVOSZ biztosítsa a takarékos gazdálkodás érvényesítését a fmsz-ek belső erőforrásainak feltárásával, a forgalmi költségek csökkentésével, a munka terme-

lékenységének fokozásával, valamint az elaprózott, kisforgalmú, egymáshoz közel fekvő boltgyegek ésszerű összevonásával. A Minisztertanács emellett hozzájárul ahhoz, hogy a fmsz-ek a 244/1952. NT sz. határozatban a beszerzési forgalom alapulvételével részükre biztosított 1,25%-os külön árengedményben 1953. évben továbbra is részesüljenek.

b.) A SZÖVOSZ 1953. szept. 30-ig vizsgálja meg az I. félévi gazdálkodás ismeretében a külön árengedmény 1954. évre térítendő összegét, és 1954. április 15-ig – az 1953. évi mérlegbeszámoló jövedelmezőségi vizsgálata alapján – tegyen javaslatot a külön árengedmény térítésének mértékére.

Indoklás: a fmsz-i kiskereskedelem részére biztosított 1,25%-os külön árengedmény ellenére – szemben az említett NT határozat szerint elérendő 2,75% nettó akkumulációval – 1952-ben csak 0,93%-os jövedelmezőség volt biztosítható (a bolti kiskereskedelem jövedelmezősége 1951-ben 2,74 volt.)

A foganatosítandó takarékosági intézkedések figyelembevételével az 1953. évi nettó árrés – árengedmény nélkül – 0,70%-ot tesz ki (bruttó árrés: 8,30% – forgalmi költségek: 7,60%), ami az 1,25% figyelembevételével is alatta marad a 2,75%-os előírt nettó akkumulációnak. (3. sz. tábla.)

4.) A fmsz-ek begyűjtési és felvásárlási tevékenysége veszteségének megszüntetésére és a fmsz-ek fedezethiányának csökkentésére az alábbi térítéseket kell biztosítani:

a.) A fmsz-ek részére 1952. július 1-től engedélyezett felemelt begyűjtési jutalékokat kell alkalmazni az 1952. év I. félévében begyűjtött, illetőleg elszállított termények után is.

Felelős: pénzügyminiszter, begyűjtési miniszter,
SZÖVOSZ főtitkára

Indoklás: A Népgazdasági Tanács – annak megállapításával, hogy a korábban érvényes begyűjtési jutalékok mellett a szövetkezetek a terménybegyűjtésre ráfizetnek – 2,35 Ft-ról 4 Ft-ra emelte fel a jutalékok mértékét. A jutalék-felemelés azonban csak 1952. II. félévtől lépett érvénybe.

b.) A fmsz-ek terménybegyűjtési és vagonberakási költségtérítésének díjtételét és a kukoricamorzsolási díjat 1952. júl. 1-től a ténylegesen indokolt felmerült költségek mértékéig fel kell emelni.

Felelős: begyűjtési miniszter, pénzügyminiszter,
OT elnöke, SZÖVOSZ főtitkára

Indoklás: a jelenlegi q-énti 1,05 Ft-os begyűjtési és vagonberakási költségtérítés, valamint morzsolási díjként természetben megkapott kukoricacsutka értéke a ténylegesen felmerült költségeket nem fedezi.

c.) A Minisztertanács felhatalmazza a pénzügyminisztert, hogy az a. és b. pontban 1952. dec. 31-ig számított pótlólagos térítést közvetlenül a SZÖVOSZ költségvetésében nyújtott támogatásként maximálisan 20 millió Ft-os keretben póthitelként bo csássa – kizárólag hiteltörlesztésre való felhasználás céljából – rendelkezésre.

Felelős: pénzügyminiszter
Határidő: július 31.

d.) Meg kell állapítani a begyűjtési kálónormákat, s ezeket már az 1952/53. évi súlyhiányokra is érvényesíteni kell.

Felelős: OT elnöke, begyűjtési miniszter

Határidő: 1953. július 15.

5.) A fmsz-ek részére a földreform során juttatott vagyontárgyakkal kapcsolatos függő kérdéseket az alábbiak szerint kell rendezni:

a.) Gondoskodni kell a fmsz-ek által más szervek részére átadott, valamint a fmsz-ek birtokából kikerült (eltűnt, lebontott), illetőleg részükre át sem adott, de a fmsz-ek terhére nyilvántartott vagyontárgyaknak (mintegy 39 millió Ft) a fmsz-ek juttatási vagyonteljárásából – 1951. december 31-én a fmsz-eknél felvett leltárak alapján való törléséről.

b.) A fmsz-ek a birtokukban lévő, de gazdasági tevékenységükhöz nem szükséges juttatott vagyontárgyakat (mintegy 20 millió Ft) saját hatáskörükben a megyei szövetség irányítása és ellenőrzése mellett állami gazdaságoknak, tszcs-éknek stb. adják át. Az a.) és b.) pontokban meghatározott feladatok gyakorlati végrehajtását a pénzügyminiszter, a földművelésügyi miniszter és a SZÖVOSZ főtítkára egyetértésben rendezzék.

Felelős: pénzügyminiszter, földművelésügyi miniszter, SZÖVOSZ főtítkára

Határidő: 1953. november 30.

c.) A Minisztertanács hozzájárul ahhoz, hogy a fmsz-ek a földreform során részükre juttatott és birtokukban maradó vagyontárgyak után juttatási árat ne fizessenek (mintegy 24 millió Ft). A SZÖVOSZ gondoskodik arról, hogy ezen juttatott ingatlanok után a jelen határozat szerinti rendezést követően keletkezett adók az esedékeség időpontjában mindenkor pontosan befizetésre kerüljenek.

Felelős: pénzügyminiszter, SZÖVOSZ főtítkára

Határidő: 1953. november 30.

d.) A fmsz-ek által átadott, illetőleg átadásra kerülő vagyontárgyakkal kapcsolatos fennálló beruházási hiteleket, valamint a saját eszközökből történt ráfordításokat a felmerült kamatokkal együtt az átvevő szerv az 1953. máj. 31-e előtt történt átadások esetén 1953. aug. 31. napjáig, az 1953. máj. 31-e utáni átadások esetén pedig az átvételtől számított 60 napon belül tartozik megtéríteni.

Felelős: érdekelt miniszterek.

6.) A fmsz-i szervek beruházási hiteleinek törlesztési idejét – a jelenlegi 6–12 évről – a közületi áron megvalósított beruházások esetén 15, a fogyasztói áron megvalósított beruházások esetén pedig 20 évben kell megállapítani.

Felelős: OT elnöke, pénzügyminiszter.

7.) A fmsz-ek mobil eszközhiányainak megszüntetésére:

a.) a fmsz-ek mobil vagyonihiányát a forgóeszközökből végzett beruházások erejéig megfelelő hosszúlejáratú hitel, egyéb részében pedig középlejáratú hitel folyósítása útján – új pénzeszköz folyósítása nélkül – 1953. aug. 15-ig rendezni kell.

A folyósítandó középlejáratú hitelek 1953. dec. 31-i állományát a SZÖVOSZ a fmsz-ek

veszteségfedezeti alapszámláján a rendelkezésre álló fedezetből mintegy 20 millió Ft-tal, valamint a jelen határozat 4/c. pontja szerinti térítések összegével csökkentse.

b.) A Minisztertanács felhatalmazza a pénzügyminisztert, hogy az 1953. évi költségvetésben e célra biztosított keret terhére a már folyósított 25 millió Ft-on felül – a fmsz-ek mobil vagyonihiányának rendezésére – legfeljebb 55 millió Ft hosszúlejáratú, illetőleg 3-5 éves középlejáratú hitel folyósítását engedélyezze.

Felelős: pénzügyminiszter, SZÖVOSZ főtitkára.

8.) A Minisztertanács hozzájárul ahhoz, hogy a pénzügyminiszter a fmsz-ek 1953. II. negyedévi hiteltervének záró állományát 35 millió Ft-tal felemelje.

Felelős: pénzügyminiszter.

Indoklás: A 486/3/1953. MT sz. határozat előírta, hogy május 15-ig felülvizsgálandó a fmsz-i kiskereskedelem II. n. évi készlethitel záró állományának 40 millió Ft-os csökkentési lehetősége. Minthogy a fmsz-ek megfelelő áruellátása további forgóeszköz-csökkentés esetén nem biztosítható, a Pénzügyminisztériummal egyetértésben a záró hitelállományt a nyitó állományhoz képest 5 millió Ft-tal tervezzük csökkenteni.

Dégen Imre s. k.

A SZÖVOSZ főtitkára

MNL OL XIX-A-83-a-1953-504 126-132.

3/b

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült: 35 példányban.
1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának

504/4/1953. sz.

határozata

A földműves-szövetkezetek pénzügyi és vagyoni helyzete

1.) A Minisztertanács a földműves-szövetkezetek alapvető: fogyasztási és értékesítési (valamint az ezekhez közvetlenül kapcsolódó kiegészítő jellegű) gazdasági tevékenységének megszilárdítása érdekében a következőket határozza:

a.) A termény- és takarmánybegyűjtést 1954. január 1-től túlnyomórészt állami feladattá kell tenni. A begyűjtési miniszter és a SZÖVOSZ főtitkára vizsgálják meg, hogy a begyűjtés zavartalanságának biztosítása mellett ezen rendelkezés végrehajtására hány begyűjtőhelyet kell a TES-nek a SZÖVOSZ-tól átvenni.

b.) A földműves-szövetkezeti darálókat és gépi meghajtású morzsolókat 1953. november 1-ig azokban a községekben, ahol gépállomás van, a gépállomásoknak, egyéb

községekben a termelőszövetkezeteknek kell – az egyénileg gazdálkodók részére törtenő darálási kötelezettség biztosítása mellett – átadni. A földműves-szövetkezetek kezelésében maradó darálók 8%-ról 5%-ra leszállított darálási díja következtében előállott veszteség összegét a pénzügyminiszter a SZÖVOSZ kalkulációja alapján állapítsa meg. A veszteség megtérítésére legfeljebb 2 millió forintos keretben a SZÖVOSZ-nak póthitel engedélyezhető.

Felelős: a pénzügyminiszter, a begyűjtési miniszter,
a földművelésügyi miniszter és a SZÖVOSZ főtitkára

c.) A SZÖVOSZ vizsgálja felül, hogy milyen egyéb – a földműves-szövetkezetek főfeladataihoz és az ezekhez közvetlenül kapcsolódó, kiegészítő jellegű feladatokhoz nem tartozó – tevékenységek (tartalékterületek hasznosítása, silózás, a földműves-szövetkezetek feladatkörébe nem tartozó szolgáltató – cipész, fodrász – tevékenység, stb.) leválasztása indokolt és erre, valamint az átvevő szervre vonatkozólag 1953. október 31-ig tegyen javaslatot a Minisztertanácsnak.

Felelős: a SZÖVOSZ főtitkára.

2.) Fokozni kell a szövetkezeti irányító szervek felelősségét és érdekeltységét a földműves-szövetkezetek gazdasági tevékenységének eredményességében.

a.) A középfokú irányító szerveknél 1954. január 30-ig igazgatói alapot kell létesíteni.

b.) 1954. január 1-től az irányító szervek költségeit részben a földműves-szövetkezetek által elért tiszta feleslegből és részben a bruttó forgalom után számított hozzájárulásokból kell fedezni.

Felelős: a SZÖVOSZ főtitkára.

3.) A földműves-szövetkezeti bolti kiskereskedelem egy része veszteséges gazdálkodásának megszüntetésére:

a.) A SZÖVOSZ biztosítsa a takarékos gazdálkodás érvényesítését a földműves-szövetkezetek belső erőforrásainak feltárásával, a forgalmi költségek csökkentésével, a munka termelékenységének fokozásával. A Minisztertanács emellett hozzájárul ahhoz, hogy a földműves-szövetkezetek a 233/1952. NT sz. határozatban a beszerzési forgalom alapul vételével részükre biztosított 1,25% külön árengedményben 1953. évben továbbra is részesüljenek.

b.) A SZÖVOSZ 1953. szeptember 30-ig vizsgálja meg az I. félévi gazdálkodás ismeretében a külön árengedmény 1954. évre térítendő összegét, és 1954. április 30-ig – az 1953. évi mérlegbeszámoló jövedelmezőségi vizsgálata alapján – tegyen javaslatot a külön árengedmény térítésének méretékére.

4.) A földműves-szövetkezetek begyűjtési és felvásárlási tevékenysége veszteségek megszüntetésére és a fmsz-ek fedezethiányának csökkentésére az alábbi térítéseket kell biztosítani:

a.) A fmsz-ek részére 1952. július 1-től engedélyezett felemelt begyűjtési jutalékokat kell alapul venni az 1952. év I. félévében begyűjtött, illetőleg elszállított termények után is.

Felelős: pénzügyminiszter,
begyűjtési miniszter,
SZÖVOSZ főtitkára

b.) A fmsz-ek terménybegyűjtési és vagonberakási költségtérítésénél, valamint a kukoricamorzsolási díjnál (illetve ennek fedezetét képező kukoricacsutka áránál) 1952. július 1-től az újonnan megállapított díjtételeket kell alapul venni.

Felelős: begyűjtési miniszter,
 pénzügyminiszter,
 OT elnöke,
 SZÖVOSZ főtitkára

c.) A Minisztertanács felhatalmazza a pénzügyminisztert, hogy az a.) és b.) pont alapulvételével 1952. december 31-ig számított pótlólagos térítést közvetlenül a SZÖVOSZ költségvetésében nyújtott támogatásként, legfeljebb 20 millió Ft-os keretben póthitelként bocsássa – kizárólag hiteltörlesztésre való felhasználás céljából – rendelkezésre.

Felelős: pénzügyminiszter
 Határidő: október 15.

d.) A fmsz-ek termény-begyűjtésénél az 1952/53. gazdasági évben ténylegesen előállott súlyhiányok mértékét a SZÖVOSZ dolgozza ki.

A Minisztertanács felhatalmazza az OT elnökét, hogy a ténylegesen mutatkozó súlyhiányok elismerhető mértékét a begyűjtési miniszterrel egyetértésben állapítsa meg, és a súlyhiányok elszámolását a begyűjtési miniszter ejtse meg. Az 1953/54. gazdasági évre meg kell állapítani a begyűjtési kálónormákat.

Felelős: OT elnöke
 begyűjtési miniszter,
 SZÖVOSZ főtitkára
 Határidő: 1953. október 15.

5.) A földműves-szövetkezetek részére a földreform során juttatott vagyontárgyakkal kapcsolatos függő kérdéseket az alábbiak szerint kell rendezni:

a.) Gondoskodni kell a földműves-szövetkezetek által más szervek részére átadott, valamint a földműves-szövetkezetek birtokából kikerült (eltűnt, lebontott), illetőleg részükre át sem adott, de a földműves-szövetkezetek terhére nyilvántartott vagyontárgyaknak (mintegy 39 millió Ft) a földműves-szövetkezetek juttatási vagyontárgyából – 1951. december 31-én a földműves-szövetkezeteknél felvett leltárak alapján – való törlesztéről.

b.) A földműves-szövetkezetek a birtokukban lévő, de gazdasági tevékenységükhöz nem szükséges juttatott vagyontárgyakat (mintegy 20 millió Ft) saját hatáskörükben a megyei szövetség irányítása és ellenőrzése mellett állami gazdaságoknak, termelő-szövetkezeti csoportoknak, stb. adják át.

Az a.) és b.) pontokban meghatározott feladatok gyakorlati végrehajtását a pénzügyminiszter, a földművelésügyi miniszter és a SZÖVOSZ főtitkára egyetértésben rendezzék.

Felelős: pénzügyminiszter,
 földművelésügyi miniszter,
 SZÖVOSZ főtitkára
 Határidő: 1953. november 30.

c.) A Minisztertanács hozzájárul ahhoz, hogy a földműves-szövetkezetek a földreform során részükre juttatott és birtokukban maradó vagyontárgyak után juttatási árat ne fizessenek (mintegy 24 millió Ft). A SZÖVOSZ gondoskodik arról, hogy ezen juttatott ingatlanok után a jelen határozat szerinti rendezést követően keletkezett adók az esedékesség időpontjában mindenkor pontosan befizetésre kerüljenek.

Felelős: pénzügyminiszter,
SZÖVOSZ főtitkára

Határidő: 1953. november 30.

d.) A földműves-szövetkezetek által átadott, illetőleg átadásra kerülő vagyontárgyakkal kapcsolatos fennálló beruházási hiteleket, valamint a saját eszközökből történt ráfordításokat a felmerült kamatokkal együtt az átvevő szerv az 1953. július 31. előtt történt átadások esetén 1953. szeptember 30. napjáig, az 1953. július 31. utáni átadások esetén pedig az átvételtől számított 60 napon belül tartozik megtéríteni.

Felelős: érdekelt miniszterek.

6.) A földműves-szövetkezeti szervek beruházási hiteleinek törlesztési idejét – a jelenlegi 6–12 évről – a közületi áron megvalósított beruházások esetén 15, a fogyasztói áron megvalósított beruházások esetén pedig 20 évben kell megállapítani.

Felelős: OT elnöke,
pénzügyminiszter.

7.) A földműves-szövetkezetek mobil eszközhiányainak megszüntetésére:

a.) a földműves-szövetkezetek mobil vagyonhiányát a forgóeszközökből végzett beruházások erejéig megfelelő hosszúlejáratú hitel, egyéb részben pedig középlejáratú hitel folyósítása útján – új pénzeszköz folyósítása nélkül – 1953. szeptember 15-ig rendezni kell. A folyósítandó középlejáratú hitelek 1953. december 31-i állományát a SZÖVOSZ a földműves-szövetkezetek veszteségfedezeti alapszámláján a rendelkezésre álló fedezetből mintegy 20 millió Ft-tal, valamint a jelen határozat 4/c. pontja szerinti térítések összegével csökkentse.

b.) A Minisztertanács felhatalmazza a pénzügyminisztert, hogy az 1953. évi költségvetésben e célra biztosított keret terhére a már folyósított 25 millió Ft-on felül – a földműves-szövetkezetek mobil vagyonhiányának rendezésére – legfeljebb 55 millió Ft hosszúlejáratú, illetőleg 3-5 éves középlejáratú hitel folyósítását engedélyezze.

Felelős: pénzügyminiszter,
SZÖVOSZ főtitkára.

Budapest, 1953. augusztus 14.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke

[Gerő Ernő IX/14-én.]

MNL OL XIX-A-83-a-1953-504 136–140.

4/a

Országos Tervhivatal
Előadó: Buda István
Szám: 00154/I/1953.

Szigorúan titkos!
Készült: 60 példányban
Szám: 26.

Tárgy: A szénbányászat és az állami mezőgazdaság
munkaerő-szükségletének biztosítása 1953. II. félévében

Kitárgyalva:
NIM Hidas István
FM Hegedüs András
HM Bata István
MTH Hidas Ferenc

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

A Minisztertanács f. hó 7-én hozott határozatának végrehajtása érdekében a szénbányászat és az állami mezőgazdaság 1953. II. félévi munkaerő-szükségletének kielégítésére az alábbi intézkedések válnak szükségessé:

I. Szénbányászat

1.) 1953. II. félévében a szénbányászat munkaerő-szükséglete az alábbiak szerint alakul:

	Új javaslat ^x	Korábbi MT határozatok eltérő adatai
III. negyedévi tervezett létszámból hiányzik	1 800	3 000
IV. negyedévi terv létszámfeltutása	1 600	—
Pótlólagosan jóváhagyott szén- és meddő elővájási és vágat-karbantartási munkához szükséges	4 600	—
Közkegyelem révén távoztak	3 500	3 000
Mezőgazdaságba visszamegy	4 000	3 000
Természetes lemorzsolódás	500	800
Összesen:	16 000	

^x Az eltérések a közbeeső időben megváltozott tényezőkkel adódnak.

Szakvizsgáló vasipari és vājártanuló	1 000	2 400
Katonaságtól leszerelő bányászok	2 000	—
Toborzás a leszerelő katonák között	1 500	—

Toborzás a szabadulók között	2 000	—
Toborzás a mezőgazdasági lakosságból	5 000	4 500
Letartóztatásban maradtak átirányítása	2 200	—
Átirányítás a földalatti vasúttól	1 000	—
Átirányítás a kőbányászatból	500	—
Átirányítás a Kohó- és Gépip. Min. területéről	300	—
Önkényesen kiléptettek, munkára jelentkező szabadulók közvetítése	500	—
Összesen:	16 000	

3.) A fenti források biztosítására a következő intézkedések szükségesek:

a) A leszerelő katonák közti toborzás biztosítására a honvédelmi miniszter azokat, akik önként vállalják, hogy leszerelésük után a szénbányászatba mennek dolgozni (függetlenül attól, hogy korábban ott dolgoztak-e vagy sem), helyezze át leszerelésük előtt legalább egy hónappal a szénbányászatba. A katonák a leszerelésükig terjedő időre is kapják meg teljesítményük után a munkabért.

b) A szénbányászatba jelentkező katonákkal toborzási szerződést kell kötni, lehetőleg még leszerelésük előtt. A toborzási jutalmat a leszereléskor kell kifizetni.

Toborzási szerződést lehet kötni olyan leszerelő katonákkal is, akik bevonulásuk előtt a szénbányászatban dolgoztak. Ezek is kaphatnak (esetleg másodszor is) toborzási jutalmat.

c) A közkegyelem révén szabadulók közötti toborzást a szénbányászat részére ki kell terjeszteni azokra a területekre is, ahol az ÉM vagy az FM toborzói működnek. A szénbányászat részére itt a toborzást az MTH megbízottja végezze.

d) A Nehézipari Minisztérium II. félélvben a mezőgazdasági lakosságból 5000 főt toborozzon (III. negyedév 2000, IV. negyedév 3000.)

Megjegyzés: Az augusztus 7-i minisztertanácsi határozatban csak 4500 fő szerepelt.

A mezőgazdasági lakosságból való toborzásra a Nehézipari Minisztérium biztosítson megfelelő számú szakképzett toborzót és központi irányító szervet.

e) Az MTH megyei hálózatának csökkentéséről szóló minisztertanácsi határozat végrehajtását az év végéig fel kell függeszteni.

Az MTH megyei szerveinek munkatársait a szénbányászatban történő toborzás után ugyanúgy kell premizálni, mint a vállalati toborzókat. A prémiumot a szabadulók közötti toborzásnál is ki kell fizetni.

Megjegyzés:

1.) Minden toborzott után 20 Ft, havi 22 főn felül 26 Ft.

2.) A Minisztertanács Bértitkárságának vezetője a tanácsi alkalmazottak premizálását ellenzi.

- f) A közlekedés- és postaügyi miniszter gondoskodik a munkahelytől csak távolabb elhelyezhető új bányások szállításához szükséges munkásszállító gépkocsik beállításáról.
- g) Az Építésügyi Minisztérium feltétlenül biztosítsa a tervben szereplő lakások és szállások határidőben történő átadását. Biztosítsa továbbá a szénbányászat részére pótlólagosan rendelkezésre bocsátott 12 millió forint értékű barakk felépítését, egyharmad részben szeptember végéig, a fennmaradó részt október végéig.
- h) Az MTH a munkára jelentkezett szabadulók közül és október 1-ig a bármilyen népgazdasági ágból önkényesen kilépett dolgozók közül legalább 500 főt közvetítsen a szénbányászatba. Ennek során mellőzni lehet az önkényesen kilépők visszaközvetítését korábbi munkahelyükre.

Megjegyzés: A már érvényben lévő minisztertanácsi határozatok szerint a fentiekén kívül a Belügyminisztérium október 15-ig 2200 főt (letartóztatásban maradtak), az Építésügyi Minisztérium 500 főt (kőbányászat), a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium 1000 főt (Földalatti Vasút), a Kohó- és Gépipari Minisztérium 300 főt (munkaerő-felesleg) irányít a szénbányászatba.

II. Állami mezőgazdaság

- 1.) Az állami mezőgazdasági üzemek még nem biztosított munkaerő-szükséglete a II. félévben a következő:

Rizsarátás	21 000
Tengeri, burgonya és cukorrépa betakarítás a magasabb terméseredmények következtében	10 000
Házilagos építkezés hiánya	2 000
Hortobágy (mezőgazdaság) októbertől	2 500
Hortobágy (építés)	700
Vízépítés és belvízrendezés	4 000
Kísérleti és tangazdaságok	3 500
Összesen	43 700

Megjegyzés:

- 1.) Fenti szükségletek nem mind egyidejűleg jelentkeznek, hanem részben egymás után. Ennek mértéke nem volt felmérhető.
 - 2.) Fentiekén felül jelentkezik még a gyapotszedés munkaerő-szükséglete, mind az állami gazdaságoknál, mind a tsz-eknél. Ennek mértéke a gyapot kovadásának ütemétől függ, és jelenleg még tájékoztató adatok sem állnak rendelkezésre.
- 2.) A munkaerő-szükséglet kielégítéséhez az alábbi intézkedések szükségesek (Hortobágy nélkül):

- a) kb. 26 000 főt az FM megyén belüli szerződötetés útján biztosítson,
 b) legfeljebb 15 000 fő erejéig engedélyt kell adni a FM-nek idegen megyéből történő munkaerő szerződötetésre. Az FM augusztus 15-ig adja meg az MTH-nak a szerződötetés ütemezését és a szerződötetők munkahelyeket. (Az MTH az idegen megyékből történő szerződötetésekre az engedélyek kiadását már megkezdte.)
 c) A gyapot-betakarítás munkaerőhiányának megszüntetésére fel kell kérni a MNDSZ-t és a DISZ-t, hogy az előző évekhez hasonlóan a társadalmi mozgósítás útján nyújtson segítséget.
 3.) Hortobágy 3200 főnyi munkaerő-szükségletének fedezéséről az alábbiak szerint kell gondoskodni:

Toborzás az ott lévő szabadulókból	500 fő
Toborzás egyéb szabadulók között	300 fő
Szerződötetés Hajdú megyében	600 fő
Szerződötetés más megyékben	1100 fő
HM által elvállalt építkezés (kb. 10 millió Ft értékben)	700 fő
Összesen:	3200 fő

A Hortobágy számára biztosítandó munkaerők egy részét a szálláslehetőségeknek megfelelően már szeptember–október folyamán szerződés útján munkába kell állítani úgy, hogy a betakarítási munkák befejezése október végére biztosítva legyen.

III. Építőipar

A Minisztertanács tudomásul veszi, hogy az építőipar munkaerő-szükségletének fedezéséről a javaslat – az augusztus 7-i 503/4/1953. számú határozattal szemben – a II. félév beruházási és építőipari tervinek módosításáról szóló javaslattal együtt kerül előterjesztésre.

Budapest, 1953. augusztus 11.

Szalai Béla s. k.
 az Országos Tervhivatal elnöke

A kiadmány hitelélül:
 (Horváth Mária)

MNL OL XIX-A-83-a-1953-504 273–276.

4/b

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Szigorúan titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült: 43 példányban.
1. sz. példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
504/8/1953. sz.
határozata

A szénbányászat és az állami mezőgazdaság munkaerő-szükségletének biztosítása
1953. II. félévében

A Minisztertanács 1953. augusztus 7-én hozott 503/4/1953. számú határozatának
végrehajtása érdekében a szénbányászat és az állami mezőgazdaság 1953. II. félévi
munkaerő-szükségletének kielégítésére a
Minisztertanács az alábbi intézkedéseket rendeli el:

I. Szénbányászat

1.) 1953. II. félévében a szénbányászat munkaerő-szükséglete az alábbiak szerint alakul:

III. negyedévi tervezett létszámból hiányzik 1 800

IV. negyedévi terv létszámfelfutása 1600

Pótlólagosan jóváhagyott szén- és meddő elővájási és
vágat-karbantartási munkához szükséges 4 600

közkegyelem révén távoztak 3 500

mezőgazdaságba visszamegy 4 000

természetes lemorzsolódás 500

Összesen: 16 000

2.) A munkaerő-szükségletet az 503/4/1953. sz. MT határozatban szereplő források-
ból kell fedezni azzal az eltéréssel, hogy:

szakvizsgáló vasipari és vājártanulóból 1000 fő

mezőgazdasági lakosságból való toborzással 5000 fő

letartóztatásban maradók átirányításával 2200 fő

Földalatti Vasúttól való átirányítással 1000 fő

kőbányászatból való átirányítással 500 fő

önkéntesen kiléptettek, munkára jelentkező szaba[dulók] közvetítése útján 500 fő

a szénbányászat rendelkezésére álló keret.

3.) A fenti források biztosítására a következő intézkedések szükségesek:

a.) A leszerelő katonák közti toborzás biztosítására a honvédelmi miniszter azokat,
akik önként vállalják, hogy leszerelésük után a szénbányászatba mennek dolgozni
(függetlenül attól, hogy korábban ott dolgoztak-e vagy sem), helyezze át leszerelésük
előtt legalább egy hónappal a szénbányászatba. A katonák a leszerelésükig terjedő
időre is kapják meg teljesítményük után a munkabért.

b.) A szénbányászatba jelentkező katonákkal toborzási szerződést kell kötni, lehetőleg még leszerelésük előtt. A toborzási jutalmat a leszereléskor kell kifizetni.

Toborzási szerződést lehet kötni olyan leszerelő katonákkal is, akik bevonulásuk előtt a szénbányászatban dolgoztak. Ezek is kaphatnak (esetleg másodszor is) toborzási jutalmat.

c.) A közkegyelem révén szabadulók közötti toborzást a szénbányászat részére ki kell terjeszteni azokra a területekre is, ahol az Építésügyi Minisztérium vagy a Földművelésügyi Minisztérium toborzói működnek. A szénbányászat részére itt a toborzást a Munkaerő-tartalékok Hivatala megbízottja végezze.

d.) A Nehézipari Minisztérium II. félévben a mezőgazdasági lakosságból 5000 főt toborozzon (III. negyedév 2000, IV. negyedév 3000).

A mezőgazdasági lakosságból való toborzásra a Nehézipari Minisztérium biztosítson megfelelő számú szakképzett toborzót és központi irányító szervet.

e.) A Munkaerő-tartalékok Hivatala megyei hálózatának csökkentéséről szóló minisztertanácsi határozat végrehajtását az év végéig fel kell függeszteni.

A Munkaerő-tartalékok Hivatala megyei szerveinek munkatársait a szénbányászatban történő toborzás után ugyanúgy kell premizálni, mint a vállalati toborzókat. A prémiumot a szabadulók közötti toborzásnál is ki kell fizetni.

f.) A közlekedés- és postaügyi miniszter gondoskodjék a munkahelytől csak távolabb elhelyezhető új bányászok szállításához szükséges munkásszállító gépkocsik beállításáról.

Az Országos Tervhivatal elnöke a közlekedés- és postaügyi miniszterrel együtt vizsgálja meg, hogy milyen segítséget tud adni a Közlekedés- és Postaügyi Minisztériumnak ezen feladat elvégzéséhez.

g.) Az Építésügyi Minisztérium feltétlenül biztosítsa a tervben szereplő lakások és szállások határidőben történő átadását.

Biztosítsa továbbá a szénbányászat részére pótlólagosan rendelkezésre bocsátott 12 millió forint értékű barakk felépítését az Országos Tervhivatal elnökével és a nehézipari miniszterrel együtt megállapítandó határidőre.

h.) A Munkaerő-tartalékok Hivatala a munkára jelentkezett szabadulók közül és október 1-ig a bármilyen népgazdasági ágból önkényesen kilépett dolgozók közül legalább 500 főt közvetítsen a szénbányászatba. Ennek során mellőzni lehet az önkényesen kilépők visszaközvetítését korábbi munkahelyükre.

i.) A nehézipari miniszter és a belügyminiszter vizsgálják meg, hogyan lehet a Belügyminisztérium területéről a bányászat részére további munkaerőt biztosítani.

II. Állami mezőgazdasági üzemek

1.) Az állami mezőgazdasági üzemek még nem biztosított munkaerő-szükséglete a II. félévben a következő:

rizsaratás	21 000
tengeri, burgonya és cukorrépa-betakarítás a magasabb terméseredmények következtében	10 000

háziparas építkezés hiánya	2 000
Hortobágy (mezőgazdaság) októbertől	2 500
Hortobágy (építés)	700
vízépítés és belvízrendezés	4 000
kísérleti és tanfolyamok	3 500
Összesen	43 700

2.) A munkaerő-szükséglet kielégítéséhez az alábbi intézkedések szükségesen (Hortobágy nélkül):

a.) kb. 26 000 főt a Földművelésügyi Minisztérium megyén belüli szerződtetés útján biztosítson,

b.) legfeljebb 15 000 fő erejéig engedélyt kell adni a Földművelésügyi Minisztériumnak idegen megyéből történő munkaerő szerződtetésére. A Földművelésügyi Minisztérium augusztus 15-ig adja meg a Munkaerő-tartalékok Hivatalának a szerződtetés ütemezését és a szerződtető munkahelyeket.

c.) A gyapot-betakarítás munkaerőhiányának megszüntetésére fel kell kérni a MNDSZ-t és a DISZ-t, hogy az előző évekhez hasonlóan a társadalmi mozgósítás útján nyújtson segítséget.

3.) Hortobágy 3200 főnyi munkaerő-szükségletének fedezéséről az alábbiak szerint kell gondoskodni:

toborzás az ott lévő szabadulókból	500 fő
toborzás egyéb szabadulók között	300 fő
szerződtetés Hajdú megyében	600 fő
szerződtetés más megyékben	1100 fő
HM által elvállalt építkezés (kb. 10 millió Ft értékben)	700 fő
Összesen:	3200 fő

A Hortobágy számára biztosítandó munkaerők egy részét a szálláslehetőségeknek megfelelően már szeptember–október folyamán szerződés útján munkába kell állítani úgy, hogy a betakarítási munkák befejezése október végére biztosítva legyen.

A Honvédelmi Minisztérium által átveendő építkezés keretét a honvédelmi miniszter és a földművelésügyi miniszter együttesen állapítsa meg.

III. Építőipar

A Minisztertanács tudomásul veszi, hogy az építőipar munkaerő-szükségletének fedezéséről a javaslat – az 503/4/1953. számú határozattal szemben – a II. félév beruházási és építőipari terveinek módosításáról szóló javaslattal együtt kerül előterjesztésre. Budapest, 1953. augusztus 14.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke

5.

Pénzügyminisztertől
0528/M.T./1953

Készült 40 példányban
35. sz. példány
Tárgy: A stabilizáció óta
felgyülemlett adóhátralékok rendezése

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

I.

A Minisztertanács az 1953. március 13.-án hozott határozatában kötelezte a pénzügyminisztert, hogy tegyen jelentést az 1952. évi december 31.-ig fennálló, a lakosságot terhelő adóhátralékokról.

Hátralék 1952. december 31.-én	2.138 millió
Hátralékból behajtható	654 millió
Marad behajthatatlan	1.484 millió

1.) A 654 millió forint behajtható adó- és illeték hátralékból a parasztságra 438 millió forint adó esik, 216 millió pedig az egyéb adózókra. Ezzel kapcsolatban a Minisztertanács július 24.-én úgy határozott, hogy a tsz. és tszcs.-ok terhén fennálló 60 millió adóhátralékot és az 1952. december 31.-én a terhükön fennálló megváltási árelőleget, 145 milliót, az ez évi megváltási árelőleget, 25 milliót elengedi. Az egyéni gazdálkodókra eső behajtható 378 millió forint hátraléknak pedig a felét, ha a másik felét a hátralékosok megfizetik, illetve ha a hátralékosok az 1953. évi adójukat megfizetik.

2.) A behajthatatlan 1484 millió forint hátralék egy részére a törlést nem javasoljuk.

a) Az ingatlan és egyéb juttatásban részesültek terhére az 1948–52. év végéig kivetett és meg nem fizetett 558 millió forint megváltási árelőlegnek azt a részét, amely az egyénileg gazdálkodók terhén áll fenn

413 millió

b) Kisiparosok, kiskereskedők terhén nyilvántartott 80 millió forint forgalmi adó és 20 millió forint együttesen kezelt adó (SZTK járulék, illetményadó). A forgalmi adó törlését azért nem javasoljuk, mert nem az adózó jövedelmét terhelte, mint ártényező köteles lett volna azonban befizetni

100 millió

c) A haszonélvezettel terhelt hagyatéokra kiszabott illeték. Amíg a haszonélvező él, vagy erről a jogáról nem mond le, az örökös nem köteles az illetéket megfizetni

145 millió

658 millió

3.) Törlésre javaslunk egyénenkénti felülvizsgálat után 826 milliót.

A törlésre javasolt behajthatatlan hátralékok szektoronkénti megoszlása (millió forintban).

Tszcs. tag megváltási árelőleg	145	Kettős foglalkozásúak	15
Dolgozóparaszt adói	117	Iparosok, kereskedők	39
Kulák	210	Egyéb adózók	75

Mezőgazdaság összesen:	472	Megszűnt adózók	225
		Nem mezőgazdasági jellegű hátralék	
		összesen:	354

A behajthatatlannak minősített és törlésre javasolt 826 millió forint felülvizsgálása a következő szempontok szerint történt:

- A kitelepítettek, disszidáltak fennálló és másra át nem ruházható tartozások.
- A házak államosítása során fennmaradt adó tartozások.
- A megszűnt iparosok, kereskedők terhén fennmaradt hátralékok.
- Az állam által átvett szeszfőzdék, darálóok, cséplők, traktorok, lovak, kordélyok stb. volt tulajdonosai terhén fennmaradt tartozások.
- A kulákok által az államnak ellenszolgáltatás nélkül, vagy adóhátralék fejében felajánlott ingatlanok után fennmaradt hátralékok.
- Hagyaték nélkül meghaltak hátralékai.

A törlésre javasolt 826 millióból 145 millió a tsz. és tszcs. tagok terhén fennálló megváltási árelőleg, amely a Minisztertanács határozata értelmében törlendő, és amit már nyilvánosságra is hoztunk.

Ezen felül 681 millió törlését – egyéni elbírálás után hivatalból – feltétlenül szükségesnek tartjuk.

A törlést indokolja: Ez a stabilizáció óta felgyülemlett hátralék, gazdasági fedezete nincs, sok esetben az adóalany sem létezik. A hátralékok behajtására lehetőség nincsen. A pénzügyi osztályoknál mint holt tételek szerepelnek, nyilvántartása a könyvelésnek felesleges munkát (számlanyitás, kimutatásvezetés stb.), a tervezésnél is zavarokat idéz elő. A jogtalan követeléseknek többször szolgál alapul. Mint be nem hajtható hátralékok belső intézkedés útján törlendők.

II.

Határozati javaslat

A Minisztertanács felhatalmazza a pénzügyminisztert, hogy a behajthatatlannak minősített 681 millió forint hátralékot törölje.

A törlést 1953. október 31-ig kell végrehajtani.

Budapest, 1953. augusztus 3.

Olt Károly
pénzügyminiszter

6.

Szigorúan titkos!
A Határozatok Tára *nem* közli.
Készült 75 példányban.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának

504/11/1953. sz.

határozata

Külföldi államok hivatalos szerveivel való érintkezés szabályozása

I.

a) A Népköztársaság hatóságai, hivatalai és intézményei (a továbbiakban: állami szervei) és hivatalos személyei a külföldi államok magyarországi diplomáciai képviselőivel – a b)-d) pontokban foglalt esetek kivételével – a Külügyminisztériumon keresztül érintkeznek.

b) A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium és az alája rendelt külkereskedelmi szervek, továbbá a bel- és külkereskedelmi miniszter által külkereskedelmi ügyekben meghatalmazott személyek és szervek – az utóbbiak a bel- és külkereskedelmi miniszter által meghatározott keretben – a kereskedelmi kapcsolat kérdéseiben közvetlenül érintkeznek a külföldi államok magyarországi kereskedelmi képviselőinek vezetőivel és tagjaival, illetve a budapesti diplomáciai képviselőknek kereskedelmi ügkörben működő tagjaival.

A Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Titkársága, a műszaki-tudományos együttműködés és a gazdasági kooperáció kérdéseiben közvetlenül érintkezik az ilyen tárgyú egyezményekben részes külföldi államok magyarországi kereskedelmi képviselőinek vezetőivel és tagjaival.

A jelen pont első és második bekezdésében említett érintkezés során felmerülő külügyi, illetőleg gazdaságpolitikai jelentőségű elvi kérdésekről a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium, illetőleg a Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Titkársága a Külügyminisztériumot haladéktalanul tájékoztatja.

c) A Honvédelmi Minisztérium a külföldi államok magyarországi diplomáciai képviselőinek katonai és légügyi attachéival közvetlenül érintkezik.

d) A b) és c) pontokban fel nem sorolt állami szervek a külföldi államok diplomáciai képviselőivel közvetlenül érintkezhetnek, ha azt hatályos nemzetközi egyezmény írja elő vagy teszi szükségessé, továbbá, ha ahhoz a kivételes körülményekre tekintettel a Külügyminisztérium előzetesen hozzájárul.

e) Az a) pontban foglalt rendelkezések nem vonatkoznak a magyar állami szerveknek a Népköztársaság területén lévő külföldi diplomáciai képviselőkkel, valamint ezek tagjaival a mindennapi élet szükségleteivel kapcsolatban felmerülő nem hivatalos érintkezésére.

2.

A Népköztársaság állami szervei és a külföldi államok magyarországi konzuli képviselői közötti érintkezés rendjét a külügyminiszter állapítja meg.

3.

a) A Népköztársaság állami szervei és hivatalos személyei a külföldi államok külföldön lévő szerveivel – a b)-d) pontokban foglalt esetek kivételével – a Külügyminisztériumon keresztül érintkeznek.

b) A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium és az alája rendelt külkereskedelmi szervek a kereskedelmi kapcsolat kérdéseiben közvetlenül érintkeznek a külföldi szervekkel és vállalatokkal.

c) A Honvédelmi Minisztérium, a Pénzügyminisztérium, az Igazságügy-minisztérium, a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium, a Népművelési Minisztérium, a Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Titkársága, a Magyar Tudományos Akadémia és az Országos Testnevelési és Sportbizottság, illetőleg az alájuk tartozó egyes szervek hivatalos hatáskörükben, bizonyos ügyekben közvetlenül érintkeznek külföldi szervekkel.

d) A b) és c) pontokban fel nem sorolt állami szervek a külföldi szervekkel közvetlenül érintkezhetnek, ha azt hatályos nemzetközi egyezmény írja elő vagy teszi szükségessé, továbbá ha ahhoz a kivételes körülményekre tekintettel a Külügyminisztérium előzetesen hozzájárul.

e) A Külügyminisztérium a b)-d) pontok alá tartozó állami szervekkel egyetértésben 1953. október 31-ig készítsen összeállítást a közvetlen érintkezésre jogosított szervekről, és utasításban szabályozza az idetartozó ügyek körét, valamint a közvetlen érintkezés módját.

4.

a) Ha az állami szervek külföldi szervtől vagy külföldi állam magyarországi diplomáciai vagy kereskedelmi képviselőjétől írásbeli megkeresést kapnak olyan ügyekben, amelyben az 1-3 rész szerint a közvetlen érintkezés nincs megállapítva, ezeket a megkereséseket a válasz tervezetével együtt a Külügyminisztériumnak, kereskedelmi ügyben a Bel- és Külkereskedelmi Minisztériumnak kell eljuttatni a szükséges intézkedések megtertele végett. Ha valamelyik minisztérium főfelügyelője alá tartozó állami szervhez érkezik ilyen írásbeli megkeresés, ezt a válasz tervezetével együtt a főfelügyeletet ellátó minisztérium útján kell a Külügyminisztériumnak, illetőleg a Bel- és Külkereskedelmi Minisztériumnak megküldeni.

b) Ha az állami szervekhez külföldi hivatalos személy vagy külföldi állam magyarországi diplomáciai vagy kereskedelmi képviselőjének tagja személyesen fordul olyan ügyben, amelyben az 1-3 rész szerint a közvetlen érintkezés nincs megállapítva,

az ügy érdemi tárgyalása nélkül közölni kell vele, hogy a Külügyminisztériumhoz, kereskedelmi ügyben a Bel- és Külkereskedelmi Minisztériumhoz kell fordulnia. A megkeresett állami szerv az esetről, az ügy érdemi tárgyalásához szükséges adatok közlése mellett, a Külügyminisztériumot, illetőleg a Bel- és Külkereskedelmi Minisztériumot értesíti.

5.

- a) Az e határozatban foglalt rendelkezések megsértői ellen, amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, fegyelmi úton kell eljárni.
b) A magyar hatóságok és a budapesti külképviseleti hatóságok közötti érintkezésről szóló 1948. december 23-i minisztertanácsi határozat hatályát veszti.

Budapest, 1953. augusztus 14.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-504 329–331.

7.

H[atározatok] T[ára] nem közli.

Egészségügyi Minisztérium

Titkos!

V. Akadémia u. 10.

Tárgy: Az 1004/1953. MT sz. határozattal kapcsolatos gyermekápolónői szükséglet kiképzési tervezete

Aláírták: PM részéről: Pogácsás Antal elvtárs

OLB részéről: Csonka Tibor elvtárs

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

I.

A Minisztertanács az 1953. évi augusztus hó 7-én tartott ülésén elvben hozzájárult az Egészségügyi Minisztérium gyermekgondozói és gyermekápolónői szükségleteinek kiképzési tervezetéhez.

Az elvi állásfoglalás alapján biztosítani kell a tárca részére a kiképzés személyi és dologi feltételeit, az iskolák szervezéséhez szükséges létszámigényeket és költségvetési hiteleket. Figyelemmel a bölcsődék jövő évi fejlesztésére, 1953–54. évben összesen 3550 gondozónőt kell kiképezni.

Jelenlegi kapacitásával a tárca 1953–54. évben 1200 gondozónőt tud kiképezni, ennél fogva gondoskodni kell további 2350 fő kiképzéséről.

A gyermekórházakban a megfelelő színvonalon mozgó ápolás biztosítására 1953-54. évben ki kell képezni 1140 gyermekápolónőt. A tárca jelenlegi kapacitásával kiképezhet 1953-54. évben 680 fő gyermekápolónőt. Ezek szerint gondoskodni kell további 460 gyermekápolónő kiképzéséről.

Az Egészségügyi Minisztériumnak tehát 1953-54. évben gondoskodni kell összesen 2810 gondozónő, illetőleg gyermekápolónő kiképzéséről.

A 2810 egészségügyi középiskából 1953-54. tanévben beiskolázható 1460 fő.

A 1460 egészségügyi középiskáer kiképzését 1953-ban a tárca részben a meglévő iskoláknak a bővítésével, illetőleg fejlesztésével, részben pedig új iskolák szervezésével kívánja megoldani. Az 1460 egészségügyi középiskáer kiképzéséhez 1953-ban szükséges összesen 29 új iskola szervezése és a 4 meglévő iskolának a fejlesztése. Az új iskolák létesítéséhez, illetőleg a meglévő iskolák fejlesztéséhez szükséges beruházási hitel a tárcánál biztosítva van. A kiképzési terv végrehajtásához tehát csak a létszám és az iskolák működéséhez szükséges költségvetési hitelek biztosítására van szükség.

A meglévő normák alapján a 29 új iskola létesítéséhez szükséges 126 fő létszám. (A létszámok részletezését I. sz. melléklet tartalmazza.)

Szükséges ezen kívül az iskolák működéséhez összesen 7 896 000 Ft biztosítása. Ebből az összegből 1953. évben 2 616 000 Ft póthitel, 1954. évben 5 280 000 Ft nyer felhasználást. A költségvetési igényt a táblázat szerinti létszámára a tárca az 1953. évi normák alapján dolgozta ki.

II.

Határozati javaslat

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa a gondozónő és gyermekápolónő-képzés növelése érdekében hozzájárul 29 új iskola létesítéséhez és a meglévő 4 iskola fejlesztéséhez.

A Minisztertanács felhatalmazza:

- a) az Országos Létszám Bizottságot, hogy az Egészségügyi Minisztérium részére az iskolák működtetéséhez szükséges 126 fő létszámkeretet engedélyezze,
- b) a pénzügyminisztert, hogy az Egészségügyi Minisztérium részére összesen 7 896 000 Ft-t biztosítson, amelyből 1953. évben 2 616 000 Ft póthitel, 1954. évben pedig 5 280 000 Ft kerül felhasználásra.

A Minisztertanács felhívja az egészségügyi minisztert, hogy a gyermekápolónő és gondozónőképzéssel [kapcsolatosan] felmerülő 1954. évi igényeket az 1954. évi fejlesztési tervébe állítsa be.

Budapest, 1953. évi augusztus hó 10.

Simon Lajos s. k.

az egészségügyi miniszter első helyettese

A kiadmány hitelül:

olvashatatlan aláírás

TÜK vezetője

MNL OL XIX-A-83-a-1953-504 344-345.

7.

505

Szigorúan titkos!
Készült 2 példányban.
Kapja: Rákosi Mátyás elvtárs.

Jegyzőkönyv

a Minisztertanács 1953. évi augusztus hó 22-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről

Jelen voltak:

Nagy Imre, a Minisztertanács elnöke,
Gerő Ernő, a Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter,
Hegedüs András, a Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter,
Hidas István nehézipari miniszter,
Zsófnyecz Mihály kohó- és gépipari miniszter,
Bata István honvédelmi miniszter,
Szalai Béla, az Országos Tervhivatal elnöke,
Boldoczki János külügyminiszter,
Erdei Ferenc igazságügy-miniszter,
Bognár József bel- és külkereskedelmi miniszter,
Kiss Árpád könnyűipari miniszter,
Tisza József begyűjtési miniszter,
Szijártó Lajos építésügyi miniszter,
Erdey-Grúz Tibor oktatásügyi miniszter,
Antos István, a pénzügyminiszter első helyettese,
Babos Zoltán, az élelmiszeripari miniszter első helyettese,
Jánosi Ferenc, a népművelési miniszter első helyettese,
Prieszol József, a közlekedés- és postaügyi miniszter első helyettese,
Simon Lajos, az egészségügyi miniszter első helyettese,
Czakó Kálmán legfőbb ügyész,
Házi Árpád, az Állami Ellenőrző Központ elnöke,
Szita János, az Országos Tervhivatal elnökének helyettese,
Gergely Miklós, a Minisztertanács Titkársága terv- pénzügyi csoportjának vezetője és
Némety Béla, a Minisztertanács Titkársága elnöki csoportjának vezetője.

Meghívottak az egyes napirendi pontokhoz:

1. napirendi pont: Pogácsás Antal elvtárs, Kardos Géza elvtárs, Tauszk György elvtárs.
2. napirendi pont: Pogácsás Antal elvtárs, Tauszk György elvtárs.
3. napirendi pont: Polonyi Szücs Lajos elvtárs, Pozsonyi István elvtárs, Kardos Géza elvtárs, Tauszk György elvtárs.

4. napirendi pont: Karczag Imre elvtárs, Kővári László elvtárs, Mándi Péter elvtárs, Baczoni Jenő elvtárs, Tauszk György elvtárs.

5. napirendi pont: Koczor Lajos elvtárs, Pozsonyi István elvtárs, Márton János elvtárs, Penyigei Dénes elvtárs.

7. napirendi pont: Petőházi Sándor elvtárs, Nagy Józsefné elvtárs, Pikler György elvtárs, Pallagi Andor elvtárs, Márton János elvtárs, Tauszk György elvtárs, Penyigei Dénes elvtárs, Dergács Ferenc elvtárs.

8. napirendi pont: Nagy Józsefné elvtárs, Magyarai András elvtárs, Hont János elvtárs, Márton János elvtárs, Penyigei Dénes elvtárs.

9. napirendi pont: Magyarai András elvtárs, Kovács Imre elvtárs, Márton János elvtárs, Mihályi László elvtárs, Béres Sándor elvtárs, Penyigei Dénes elvtárs, Perneki Mátyás elvtárs.

10/a napirendi pont: Tauszk György elvtárs.

A Minisztertanács a következő határozatokat hozta:

Napirendi pont:	Határozat száma:	A határozat címe:
1.)	505/1/1953.	A költségvetési szervek és intézmények 1953. évi előirányzatainak felülvizsgálata.
2.)	505/2/1953.	Az 1953. évi augusztus havi póthitelekről.
3.)	505/3/1953.	A mezőgazdasági lakosság 1953. évi általános jövedelemadó-terhelésének csökkentése.
4.)	505/4/1953.	Az 1953. III. negyedévi árkiegyenlítés.
5.)	1.045/1953/VIII.28./Mt.h. 505/5/1953.	Az 1953. évi őszi betakarítás, vetés, trágyázás és mélyszántás előkészítése és végrehajtása.
6.)	—	Napirendről levéve.
7.)	505/7/1953.	A gabona szabadfelvásárlásának megszervezése.
8.)	505/8/1953.	Az 1954. évi növénytermelési és állattenyésztési terv keretszámai.
9.)	505/9/1953.	A sertés, marha, borjú, juh levágásának szabályozása, valamint az élőállat és állati termékek szabadpiaci forgalma.
10.)	1953.évi 19-es sz. tvr. 44/1953./IX.1./ MT	A földbirtokrendezés során juttatott lakóépületek megváltási árának és törlesztési idejének szabályozása.
11.)	—	Napirendről levéve.
12.)	505/12/1953. 505/12/a/1953.	Az Országos Meteorológiai Intézet felügyeletének rendezése.
13.)	1953. évi 17-es sz. tvr.	Kertészeti és szőlészeti főiskola létesítése.

14.)	2.056/19/1953. Mt.h.	Az 1938. évi XXVII. törvénybe iktatott Vasúti Árufuvarozási Nemzetközi Egyezmény új, I. sz. mellékletének közzététele.
15.)	505/15/1953.	Az 1953. évi magyar–kínai árucserre-forgalmi és fizetési egyezmény.
16.)	505/16/1953.	A magyar–román vegyes kormánybizottság tagjainak kinevezése, illetőleg felmentése.
17.)	505/17/1953.	A Honvédelmi Minisztérium kollégiuma tagjainak kinevezése.
18.)	505/18/1953.	Bese Lajos külföldi kiküldetése.
19.)	505/19/1953.	Molnár Antal külföldi kiküldetése.
20.)	505/20/1953.	Koskocsák Imre segédelőadó külföldi kihelyezése.
21.)	—	Zathureczky Ede kitüntetése.

Napirenden kívül:

1.)	505/nk/1/1953.	Az 1954. évi kohókokszt-ellátással kapcsolatban műszaki bizottság kiküldése a Lengyel Népköztársaságba.
-----	----------------	---

Napirend előtt:

Nagy Imre elvtárs: Bebrits elvtárs kérte, hogy az Országos Vízügyi Főhatóság létesítésére vonatkozó előterjesztést vegyék le napirendről, és szabadságról való visszatérése után tárgyalják.

Az Országos Tervhivatal elnöke kérte, hogy vegyük fel napirendre a Lengyelországba kiküldendő műszaki bizottsággal kapcsolatos előterjesztést.

Gerő Ernő elvtárs: A gazdálajstrommal kapcsolatos előterjesztést le kell venni napirendről, mert a Központi Statisztikai Hivatal oly nagyszámú feljegyzést, kiegészítést küldött, hogy nem teszi tárgyalhatóvá az anyagot.

[Napirend:]

1.) A költségvetési szervek és intézmények 1953. évi előirányzatának felülvizsgálata¹

¹ Az új kormányprogram alapján a Pénzügyminisztérium felülvizsgálta a költségvetési szervek és intézmények 1953. évi előirányzatait (a fejezetes testületek nélkül 13900 millió Ft), hogy olyan megtakarításokat érjenek el, amelyek közvetlenül vagy közvetve hozzájárulhatnak a lakosság rendelkezésére álló árualap növeléséhez. Az I. félévi beszámoló tapasztalatai és a további megtakarítási lehetőségek figyelembevételénél a költségvetésből ellátott szervek 1953. évi előirányzatát 277,7 millió Ft-tal javasolták csökkenteni (ebből nagy vonalakban a személyi kiadások 98,9 millió Ft, a dologi kiadások 57,4 millió Ft, egyéb tételek 121,2 millió Ft). Jelentősebb megtakarítási lehetőségeket láttak a Földművelésügyi Minisztériumnál (56,2 millió Ft – tagosítási költségek, szakoktatás

Előadó: Antos István elvtárs

Antos István elvtárs: Nagyobb csökkentések is lehetségesek, de még nincs meg az egyetértés, és így csak a problémamentes csökkentéseket hozták be.

Szalai Béla elvtárs: Nem csak a minisztériumok, hanem az Országos Tervhivatal is felelős a nem kielégítő eredményekért, azonban a miniszter elvtársak támogatása nélkül igen vontatottan megy a munka.

Az anyagbeszerzések csökkentését igen körültekintő módon kell kezelni, mert a me-revség súlyos hibához vezethet.

Gerő Ernő elvtárs: A 277 millió Ft csökkentés igen kevés, ezért tovább kell folytatni a munkát.

A Pénzügyminisztérium dolgozzon ki egy olyan javaslatot, amely biztosítja, hogy a költségvetési szervek ne költsék el indokolatlanul a feleslegeiket.

Korábban a Népgazdasági Tanács, vagy a Minisztertanács minden évben hozott ilyen határozatot.

Antos István elvtárs: Gerő és Szalai elvtárs véleménye helyes.

A közületi beszerzések szabályozásával kapcsolatban ki kell mondani, hogy általában – a szezonális kiadások kivételével – a II. félév költségei ne lépjek túl az I. félévi kiadások összegét.

Nagy Imre elvtárs: Az előterjesztés nem kielégítő, sem összecszerúségében, sem felhasználhatóság szempontjából. Annak idején lényegesen messzebbmenő feladatokkal bízták meg a szerveket. Ez messze elmarad a feladatok és követelmények mögött. Külön rámutattunk a miniszter elvtársak felelősségére. Ezt a kérdést csak az apparátussal megoldani nem lehet. A miniszter elvtársak nem tettek meg mindent a feladat megoldására. A miniszter elvtársak fokozottabb felelősséggel személy szerint foglalkozzanak ezzel a kérdéssel és biztosítsák a párt- és állami határozatok végrehajtását. Olyan forint összegeket ajánljanak fel, amely mögött anyagfedezet van, amelyet át tudunk vinni a lakosság fokozottabb szükségleteinek kielégítésére. Az eddiginél fokozottabb erőfeszítéssel vegyenek részt a munkában.

A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

átszervezése), az Oktatásügyi Minisztérium esetében (25,6 millió – főiskolai hallgatók számának csökkentése, Gazdasági és Műszaki Akadémia megszüntetése), a Munkaerőtartalékok Hivatalánál (22,7 millió Ft – ipari tanulók létszámának csökkentése, elfekvő készletek mobilizálása), a vasúti közlekedésnél (19,2 millió Ft – felesleges ruhakészletek), a Kohó- és Gépipari Minisztériumnál (10,9 millió Ft). A helyi tanácsok költségvetési előirányzatait 51,6 millió Ft-tal, a Honvédelmi Minisztériumét 505 millió Ft-tal, míg a Belügyminisztérium 1953. évi kiadásait 492 millió Ft-tal javasolták csökkenteni. A határozati javaslat szerint a pénzügyminiszternek 1,275 milliárd Ft-tal csökkentenie kell a minisztériumok és más költségvetésből ellátott szervek 1953. évi kiadási előirányzatát. Az Országos Tervhivatalnak a költségvetési zárólások alapján meg kell vizsgálnia, hogy milyen anyagkészleteket lehet a közületektől a lakossági fogyasztásba átirányítani, illetve melyek azok a raktári készletek, amelyeket az egyes közületek csak 1954 folyamán használhatnak fel.

- a.) A Minisztertanács megállapítja, hogy a költségvetési szervek és intézmények 1953. évi előirányzatának felülvizsgálatáról szóló előterjesztés sem a zárolás összegében, sem a lakosság szükségletének kielégítésére felszabaduló anyagmennyiség nem kielégítő. A Minisztertanács utasítja a minisztereket, hogy személyesen vizsgálják felül a további csökkentés lehetőségét.
- b.) A pénzügyminiszter 3 héten belül terjesszen a Minisztertanács elé újabb javaslatot a további összegekre, mely mögött a lakosság szükségletének fokozott kielégítése szempontjából fontos anyagok vannak.
- c.) A Pénzügyminisztérium dolgozzon ki javaslatot arra, hogy az év hátralévő részében a költségvetés ez évi fel nem használt részét a szerveknek ne legyen módjuk felhasználni akkor, ha arra nincs szükség.
- d.) A közületi szervek beszerzéseit felül kell vizsgálni olyan szempontból, hogy a 3. negyedévi beszerzések összege nem haladhatja meg az I–II. negyedév beszerzési kereteit.
- (A határozat csatolva.)²

2.) 1953. évi augusztus havi póthitelek³

Előadó: Antos István elvtárs

- 2 A Minisztertanács az előterjesztést – a hozzáfűzött módosításokkal – 505/1/1953. számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.
- 3 A pénzügyminiszter előterjesztést tett az augusztusi költségvetési póthitel engedélyezésére a következő bontásban: 1) a Pénzügyminisztérium költségvetésében 3 000 000 Ft a buciumeni magyar–román vegyes kísérleti üzem magyar apport gépszállításainak emelésére ; 2) a Nehézipari Minisztérium költségvetésében 12 601 500 Ft az 1953. évi profilírozás-átszervezési tervek végrehajtására; 3) a Földművelésügyi Minisztérium költségvetésében 5 637 565 Ft a MAGES részére a felvásárlási ár és az 1953. évi termelési szerződésben biztosított vetőburgonyaár közötti különbözet fedezésére; 4) a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium költségvetésében 12 312 588 Ft az 1952. IV. és 1953. I. negyedévben egyes ruházati és élelmezési cikkeknel végrehajtott készlet-leértékelések és árrendezések következtében jelentkező árkülönbözet megtérítésére; 5) az Élelmiszeripari Minisztérium költségvetésében 8 408 000 Ft a malomiparban megvalósítandó átszervezésekre; 6) a KPM területén 8 384 000 Ft a nyári felhőszakadások során megrongálódott utak és hidak helyreállítására; 7) az Egészségügyi Minisztérium költségvetésében 6 061 723 Ft a threomycin tabletták ármódosításának pénzügyi lebonyolítására és régi, nehezen értékesíthető készítmények ártértékéből eredő veszteség megtérítésére.; 8) az Élelmiszeripari Minisztérium területén 8 408 000 Ft a profilírozás és főleg a malomipar területén végrehajtott átszervezések megvalósítására. Végül az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt. 1953. január 1-jétől december 31-ig 6 300 000 Ft-ot kísérleti és kutatási célokra fordíthat, és ezt az összeget a vállalat eredménye terhére, az előírt nyereségből közvetlenül számolja el.

Gerő Ernő elvtárs: Mi indokolja azt, hogy 4 és 1/2 millióról 7 és fél millióra emeljük fel az augusztusi póthiteleket?⁴

Antos István elvtárs: A Nehézipari Minisztérium vállalta, hogy a 12,6 millió Ft-os póthitel segítségével [olvashatatlan szám] millió Ft-ot meghaladó termelésnövekedést és magas önköltségsökkentést ér el. A javaslatuk reális, ezért jött létre az előterjesztés ilyen magas összegről.

Gerő Ernő elvtárs: Malmok leállításáról is szó van?

Babos Zoltán elvtárs: Ezeket a malmokat tartalékmalmokként akarják beállítani. A meglévő malmok kapacitását növelik meg ezáltal.

Nagy Imre elvtárs: Maguk üzemben lévő malmokat akarnak leállítani?

Babos Zoltán elvtárs: A kapacitás felfuttatásáról van szó. A Malomszerelő Vállalat ezekből a meglévő malmok berendezéseit állítja helyre. Ezek viszont tartalékként szerepelnek.

Nagy Imre elvtárs: Tartalék malom – félig kész állapotban?

Házi Árpád elvtárs: Az Élelmiszeripari Minisztérium a malmok területén is olyan helytelen álláspontot képvisel, mint a szeszfőzdeknél. A szeszfőzdekek összevonása miatt igen nagy mennyiségű hulló gyümölcs a szemétdombra került. Ha a malmok számát csökkentik, a parasztok a péknél vásárolják a kenyeret.

Pogácsás Antal elvtárs: Házi elvtárs által felvetett kérdést meg kell vizsgálni, de vannak olyan malmok ezek között, amelyek korszerűtlenek, ezeket vagy korszerűsíteni kell, vagy le kell szerelni.

Antos István elvtárs: A Pénzügyminisztérium – helytelenül – csak az önköltségsökkentés kérdését vizsgálta. Az Élelmiszeripari Minisztérium, a Pénzügyminisztérium és a Minisztertanács Titkársága ipari csoportja vizsgálják felül ezt a kérdést.

Bognár József elvtárs: A terv- és pénzügyi csoport vizsgálja ezt a kérdést, ne az ipari.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Az Élelmiszeripari Minisztériumnál a határozati javaslat 5. pontjában szereplő 8,4 milliós póthitelt 3,2 millióban állapítja meg azzal, hogy ebben a pontban feltüntetett átszervezési terveket vizsgálja felül az Élelmiszeripari Minisztérium, a Pénzügyminisztérium, a Minisztertanács Titkársága terv- és pénzügyi és ipari csoportjai.
- b.) A Minisztertanács megállapítja, hogy az élelmiszeriparnál több területen túlzott centralizáció érvényesül, ami a lakosság ellátása szempontjából több esetben kifogásolható. Az Élelmiszeripari Minisztérium gondoskodjon arról, hogy az üzemek gazdaságos működése ne legyen ellentétben a lakosság érdekeivel. Ezért vizsgálják felül az eddigi gyakorlatot és intézkedéseiket.

(A határozat csatolva.)⁵

4 Nem lehet megállapítani, hogy Gerő Ernő kérdése az előterjesztés mely pontjára vonatkozott.

5 A Minisztertanács 505/2/1953. számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben rögzített módosítás és a KPM póthiteligényének figyelmen kívül hagyásával az augusztusi póthiteligényt

3.) Jelentés a lakosság adózásáról⁶

Előadó: Antos István elvtárs

Antos István elvtárs: Az előterjesztés fogalmazása több kívánnivalót hagy maga után. Át kell fogalmazni több pontját.

Gerő Ernő elvtárs: Ki kell egészíteni egy ponttal, hogy a fellebbezéseket mennyi idő múlva vizsgálják felül.

Antos István elvtárs: Határidőnek szeptember 20-át javasolja.

Hegedüs András elvtárs: Akkor is felül kell vizsgálni a kivetéseket, ha nincs fellebbezés.

Gergely Miklós elvtárs: Az 1. pontban is meg kell mondani, hogy a lóadó kivételével az összes jövedelemadóra vonatkozik.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat első pontját ki kell egészíteni azzal, hogy az adóemeléseket felül kell vizsgálni akkor is, ha az adózó részéről nincs fellebbezés.
- b.) A határozati javaslat 4. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „Hibás kivetések korrigálása mellett a mezőgazdasági lakosság 1953-ra jogerősen megállapított jövedelemadóját – a lóadó kivételével – 15%-kal csökkenteni kell.”
- c.) A határozati javaslat 8. b. pontjába be kell venni, hogy a lóadó kivételével.
- d.) A határozati javaslat 8. a. pontjában ki kell mondani, hogy a fellebbezéseket szeptember 20-ig a pénzügyi szervek kötelesek elbírálni.
- e.) A határozati javaslat 5. pontjában szereplő összegeket nem kell me-reven kezelni.
- f.) A nyilvánosságra kerülő szöveget Antos István és Gergely Miklós elvtársak készítsék el.
(A határozat csatolva.)⁷

jóváhagyta, többletként jóváhagyott a Földművelésügyi Minisztérium költségvetésében 4 260 000 Ft-ot a május fagyok során elpusztult gyapot újravetésére juttatott vetőmagvak költségeire; a Könyvnyűipari Minisztérium költségvetésében 4 700 000 Ft-ot a lebontandó romépületek bontási és eltakarítási költségeire. A KPM póthiteligényéről 530807/1/1953 szám alatt korábban született határozat.

6 Az előterjesztés egyszerű másolatban készült szövegét lásd a Mellékletben (1).

7 A Minisztertanács 505/3/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta. A határozatot a *Szabad Nép* 1953. augusztus 23-i száma az első oldalon röviden összefoglalta, a *Szabad Föld* 1953. augusztus 30-i száma a címlapon ismertette.

4.) 1953. III. negyedévi árkiegyenlítési terv⁸

Előadó: Bognár József elvtárs

Szalai Béla elvtárs: A külkereskedelmi eladó szervek képviselői milyen mértékben és milyen módon vannak érdekelve abban, hogy olcsón vegyenek, és drágán adjanak el?

Bognár József elvtárs: Jelenleg nincsenek ebben érdekelve, ezt a kérdést most vizsgálják.

Gerő Ernő elvtárs: Az Országos Tervhivatal, a Pénzügyminisztérium és a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium vizsgálják meg, hogy milyen cikkeket érdemes devizaszempontról exportálni és tegyenek erről a vizsgálatról jelentést a Minisztertanácsnak.

Karczag Imre elvtárs: Annál inkább gyorsan meg kell állapítani a deviza szempontjából előnyös exportcikkék jegyzékét, mert a közeljövőben megkötésre kerülő hosszúlejáratú külkereskedelmi szerződések megkötésénél már helyes lenne azt figyelembe venni.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium a Pénzügyminisztérium és az OT bevonásával vizsgálja felül az export struktúráját, anyagigényesség és devizahozam szempontjából.
- b.) Cikksopontonként állítsák össze azoknak a termékeknek az arányát, melyek export szempontjából kifizetődnek, vagy exportálni nem érdemes.

8 Az előterjesztés szerint az előirányzott összeg 1 472 000 DfT elszámolásának alapulvételével, re-exporttal együtt 71,6%-os export árkiegyenlítésnek felelt meg. 1953. II. negyedévében az árkiegyenlítés re-export nélkül 73,8%, re-exporttal együtt 65,6% volt. A Minisztertanács az ún. népi demokratikus országok felé irányuló kivitelre átlag 53,4%-os, a tőkés országok felé irányuló exportra pedig 127%-os árkiegyenlítést irányzott elő. Az ún. kapitalista országokba irányuló export árkiegyenlítés-emelkedésének az volt az oka, hogy egyrészt csökkentek a világszerte árak, másrészt a III. negyedévi tervben sokkal kisebb mértékben szerepeltek re-export tételek. A forgalmi adó visszatérítésére fordított összeg az előző negyedévhez viszonyítva 10 millió Ft-tal csökkent. Az előterjesztő indítványozta, hogy a Minisztertanács hagyja jóvá a II. negyedévi árkiegyenlítési tervet, és hatalmazza fel a bel- és külkereskedelmi minisztert, hogy a III. negyedévben árkiegyenlítésre 1123 millió Ft-ot felhasználhasson, 1054 millió Ft-ot exportra és 69 millió Ft-ot importra.

A pénzügyminiszter az 1123 millió Ft-ból 624 millió Ft-ot bocsásson megfelelő ütemezésben rendelkezésre, míg 499 millió Ft-ot az importnál és exportnál az árkülönbözetek alapján elért bevételekből (az ún. lefölözésekből) kell fedezni. Az előterjesztés szerint a pénzügyminiszternek további 1517 millió Ft-ot kell a bel- és külkereskedelmi miniszter rendelkezésére bocsátani a termelői forgalmi adó visszatérítésére, valamint 1500 millió Ft-ot az árkiegyenlítés előirányzott mértékét meghaladó ügyletek bonyolítására.

c.) A fenti szervek vizsgálják meg a külkereskedelmi hálózatban dolgozók premizálási lehetőségét, és ezzel a javaslatot egészítsék ki.
(A határozat csatolva.)⁹

5.) Az 1953. évi őszi betakarítás, vetés, trágyázás és mélyszántás előkészítése és végrehajtása¹⁰

7/5

9 A Minisztertanács 505/4/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített megjegyzésekkel jóváhagyta.

10 A földművelésügyi miniszter előterjesztésében kérte a Minisztertanács elnöke által jegyzett határozattervezet megvitatását és elfogadását. A tervezet bevezetőjében megállapította, hogy 1952-ben az őszi mezőgazdasági munkák megszervezése és végrehajtása során mind a Földművelésügyi Minisztérium, mind a helyi tanácsok, gépállomások, termelészövetkezetek és állami gazdaságok, mind az egyéni gazdák sok hibát követtek el, ennek következtében a megyék többsége a kenyérgabona vetésterületi tervét nem teljesítette (az őszi vetés 20%-a késve került a földbe, ami 10 000 vagon terméskiesést jelentett), a gépállomások és az állami gazdaságok nem használták ki megfelelően a rendelkezésre álló gépi kapacitást. 1953-ban az őszi mezőgazdasági munkák jelentőségét aláhúzza, hogy kukoricából, cukorrépából, burgonyából és napraforgóból nagy termést kell betakarítani, a jövő évi termés biztosítása pedig a szántás-vetés jó minőségű, határidőre történő elvégzését kívánja meg. Ezekhez a munkákhoz az állam jelentős gépi segítséget, műtrágyát és jó minőségű vetőmagot ad. Az előterjesztő megítélése szerint az őszi mezőgazdasági munkák jó elvégzésének feltétele a szervezett felkészülés. Ennek érdekében a következő javaslatokat tette : 1) a tanácsok és az állami gazdaságok az őszi mezőgazdasági munkákra augusztus 25-ig készítsenek végrehajtási tervet. Ebben határozzák meg a) mekkora területen kell elvégezni egyes növények betakarítását, az egyes növények vetését, valamint a trágyázást és mélyszántást; b) a munkák elvégzéséhez mennyi emberi, fogat- és gépi erő szükséges; c) a rendelkezésre álló erők figyelembevételével a munkák ütemtervét; d) azokat az agrotechnikai szabályokat, munkaszervezési előírásokat és módszereket, amelyek biztosítják a betakarítás meggyorsítását, a vetés jó minőségben és határidőn belüli elvégzését, a terméseredmények fokozását. 2) A gépállomások őszi idénytervük alapján augusztus 25-ig készítsék el az egyes gépek menetiránytervét. 3) A megyei és járási terveket a tanácsok végrehajtó bizottságai tárgyalják meg. A községi tanácsok augusztus 31-ig kibővített tanácsüléseken ismertessék a parasztsággal a községek őszi mezőgazdasági munkáinak végrehajtási tervét. A gépállomások és állami gazdaságok igazgatói a Minisztertanács határozatát és az őszi mezőgazdasági munkák végrehajtási tervét üzemi értekezleteken ismertessék a dolgozókkal. 4) A gépállomások igazgatói és agronómusai a termelészövetkezeteknek adják meg a legmesszebbmenő segítséget terveik elkészítéséhez, illetve augusztus 25-ig minden tsz-ben beszéljék meg azok gépi munkaigényét, és ha szükséges, kössenek kiegészítő megállapodást az őszi mezőgazdasági munkákra. 5) A gépállomások és az állami gazdaságok igazgatói biztosítsák, hogy a munkák befejezéséig a gépek folyamatosan dolgozzanak, és ennek érdekében a nehézipari miniszter gondoskodjon az alkatrészek folyamatos utánpótlásáról; augusztus 25-ig végezzék el a teljeskörű karbantartást; a cukorrépa, a rizs, a napraforgó betakarításánál fokozottan vegyék igénybe a gépi támogatást; a gépállomások adjanak nagyarányú gépi segítséget a termelészövetkezeteknek és az egyéni gazdálkodóknak. 6) A terme-

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Hegedüs András elvtárs: Kéri, hogy az egész határozat jelenjen meg a napi sajtóban. Szükségesnek látja a szöveg pontosabb megfogalmazását.

Bognár József elvtárs: A 870 vagon kálisos behozatala terven felül, vagy terven belül van-e, mert csak akkor szállítható be, ha a tervben szerepel.

Hegedüs András elvtárs: A tervben benne van.

Babos László elvtárs: A cukorrépa felszedésének és beszállításának határideje az előző határozatban november 10.

Hegedüs András elvtárs: November 5-ig a szedést kell biztosítani, november 10-ig a beszállítást kell végrehajtani.

Gerő Ernő elvtárs: Amennyiben nyilvánosságra kerül, még egyszer felül kell vizsgálni, hogy mi van a határozatban.

A határozatban ki kell mondani a Földművelésügyi Minisztérium generális felelősségét. A termelőszövetkezetekben felelős a termelőszövetkezet igazgatósága, de elsősorban az elnök személy szerint. A gépállomás igazgatók felelősségét pontosabban meg kell határozni. Beszélni kell az agronómusok és technikusok felelősségéről is. Ahol mód van rá, irányszámokat kell adni a gépi munkák végzésére.

Bognár József elvtárs: A rizs és napraforgó korai külföldi piacra dobása igen nagy jelentőségű.

Erdei Ferenc elvtárs: A kukorica és napraforgószedés végső határidejét november 10-re javasolja. Túl korai az őszi betakarítás és vetés ideje.

Czakó Kálmán elvtárs: A 11. oldalon rendelkezni kell a büntető feljelentésről is.

Jánosi Ferenc elvtárs: A 14. oldal 2. pontjába vegyék fel a Népművelési Minisztérium és a népművelési szervek munkáját is.

Hidas István elvtárs: Kijelenti, hogy nem látta az előterjesztést és a műtrágyakérdésben óvatosságot ajánl.

Nagy Imre elvtárs: Báttran kell a műtrágyát gyártani.

Hidas István elvtárs: Itt magasabb számok szerepelnek, mint a Nehézipari Minisztérium mostani tervében.

Nagy Imre elvtárs: Ezt a Tervhivatallal kell megbeszélni.

lőszövetkezetek és az állami gazdaságok javítsák a munkák megszervezését. A 7. pont kijelölte a felelősöket az őszi betakarítás, trágyázás, mélyszántás és vetés megszervezéséért, végrehajtásáért és ellenőrzéséért. Az előterjesztés II. fejezete az őszi mezőgazdasági munkák végrehajtását részletezte: meghatározta az egyes termények betakarításának és a vetés-előkészítés egyes fázisainak (trágyázás, mélyszántás) határidőit; az állami gazdaságoknak előírta, a termelőszövetkezeteknek és az egyéni gazdálkodóknak javasolta a takarmánykészlet növelését, a vetőmag biztosítását, a terménytárolás feltételeinek javítását; meghatározta az állami vetőmag-támogatás nagyságrendjét; előírta a kenyérgabona kötelező termelését; az őszi árpa vetésterületének növelését; meghatározta a talaj-előkészítés agrotechnikai szabályait; kiemelte az istállótrágya és a műtrágya fokozott felhasználásának fontosságát. A III. fejezet az őszi mezőgazdasági munkák ellenőrzésével összefüggő kérdéseket tárgyalta.

Zsofnyecz Mihály elvtárs: A Kohó- és Gépipari Minisztérium helyett több helyen a Nehézipari Minisztérium a felelős. Meg kell még alaposabban nézni ezt a határozatot.

Babos Zoltán elvtárs: A dohánytermelés terén lemaradás van, s ezért nagyobb segítséget kell adni a dohánytermelőknek.

Az ipari burgonya vetőmagot a Földművelésügyi Minisztérium biztosítsa.

A fűszerpaprikát és a dohányt a kiemelt növények közé kell sorolni.

A Földművelésügyi Minisztérium gondoskodjék a mélyszántás biztosításáról.

Pozsonyi István elvtárs: Az előterjesztés a mezőgazdasági állandó bizottságok feladatairól nem beszél.

Nagy Imre elvtárs: A szöveget – ha lehet – le kell rövidíteni, nehogy a nyilvánosságra hozásnál a Szabad Népnél nehézségek támadjanak.

Hidas István elvtárs: A műtrágyára vonatkozó részeket el kell hagyni, mert a legutóbbi ülésen elhatározott vizsgálat még nem fejeződött be.

Nagy Imre elvtárs: Az Országos Tervhivatallal beszéljék meg a kérdés módozatait, de a határozatban benne kell hagyni, mert egyébként semmi sem lesz belőle.

A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslatot fogalmazás szempontjából felül kell vizsgálni, magyarosabbá, rövidebbé kell tenni.
- b.) A nyilvánosságra kerülő szövegnél egyes részeket (pl. exportra vonatkozó utalások) ki kell hagyni úgy, hogy az ipar kötelezettsége bent maradjon a határozatban.
- c.) A Minisztertanács felhatalmazza a földművelésügyi minisztert, hogy a határozati javaslatban határidő módosításokat hajthasson végre.
- d.) A határozati javaslat 11. oldal II/5. pontjában szereplő őszi búza vetési határidejét október 31-re kell módosítani.¹¹
- e.) A határozati javaslat őszi mélyszántás 1. pontjában szereplő november 20. határidőt november 30-ra kell módosítani.¹²
- f.) I/7. ponttal kapcsolatban a határozat végrehajtásáért a felelősség kérdését konkrétan kell meghatározni. Világosan ki kell mondani, hogy a határozat végrehajtásáért a földművelésügyi miniszter felelős. Minden megyében a megyei végrehajtó bizottság elnöke, a földművelésügyi miniszter felé a megyei mezőgazdasági osztály vezetője és így tovább a járásoknál.¹³
- g.) I/7/e. pontja után külön pontba kell bevenni a termelészövetkezetek elnöke és az igazgatóság felelősségét.¹⁴

11 Az eredeti határidő október 25. volt.

12 A határidő a gyapoton és az egyéb ipari növényeken kívül a többi tavaszi vetésű növény alá történő mélyszántásra vonatkozott.

13 A hivatkozott pontban az őszi mezőgazdasági munkák ellenőrzésének szintjeit részletezték.

14 A hivatkozott pontban a termelészövetkezetekben és az egyéni dolgozó parasztoknál végzett gépi munkák felelőséül a gépállomások igazgatóit nevezték meg.

- h.) A gépállomás igazgatójának felelősségét külön pontba kell bevenni.
- i.) A határozati javaslat I/4/c. pontjában a cukorrépa gépi szedéséhez szükséges gépmennyiséget konkretizálni kell.¹⁵
- j.) Külön fejezetben kell foglalkozni a gépek folyamatos javításával és karbantartásával.
- k.) A Minisztertanács utasítja az ÁEK[-t], hogy a határozatba lefektetett munkálatokat folyamatosan ellenőrizze, és az ellenőrzésről időnként tegyen jelentést a Minisztertanácsnak.
- l.) A határozati javaslatban előforduló Nehézipari Minisztériumra szóló utalásokat a Kohó- és Gépipari Minisztériumra kell módosítani.
- m.) A határozati javaslat „trágyázás” 1. pontjában szereplő műtrágyamennyiség¹⁶ rendelkezésre bocsátását a Minisztertanács elfogadja azzal, hogy az OT és a Nehézipari Minisztérium ezeket a számokat tervmódosítás szempontjából vizsgálják felül. Amennyiben egyetértés nem lenne, a Minisztertanács elnökéhez terjesszék döntésre.
- n.) II/1/h. pontban szereplő dohánytörést folyamatosan szeptember 30-ig kell befejezni.
- o.) A II/1. pontjában ki kell mondani, hogy az ipari burgonya vetőmagról a földművelésügyi miniszter gondoskodik, melynek biztosítását a földművelésügyi miniszter vizsgálja meg.
- p.) A határozati javaslat III/2. pont 2. mondata után a következő szöveget kell bevenni: A Népművelési Minisztérium és a tanácsok népművelési szervei segítsék elő a dolgozók széleskörű felvilágosítását, és mozgósítsák a soron következő feladatokra.¹⁷
- r.) A III/3. pontban a széleskörű versenymozgalom kialakításába be kell venni a mezőgazdasági állandó bizottságokat is.¹⁸

15 A cukorrépa gépi szedéséről az I/5/c pontban volt szó.

16 Az előterjesztés említett pontjában azt javasolták, hogy a földművelésügyi miniszter az állami gazdaságok részére 6500 vagon, a termelősövetkezetek részére 3200, az egyéni termelők részére 2960 vagon műtrágyát biztosítson.

17 Az említett pont így szólt: „Az őszi mezőgazdasági munkák szervezett előkészítése és gyors végrehajtása érdekében a földművelésügyi miniszter gondoskodik a növénytermelés szakmai propaganda munkájának megerősítéséről. Az őszi munkák megszervezésének és agrotechnikai módszereinek ismertetésére a propaganda minden eszközét fel kell használni. A Minisztertanács felhívja az agronómusokat, a kutató intézetek és a szakoktatási intézmények dolgozóit, hogy biztosítsák az élenjáró tapasztalatok fokozott elterjesztését.”

18 A hivatkozott pontban a mezőgazdasági munkák sikeres végrehajtása érdekében széleskörű versenymozgalom megindításáról rendelkeztek, és ehhez kérték a tömegszervezetek közreműködését. Ezt kívánták bővíteni a tanácsok mezőgazdasági állandó bizottságainak bevonásával.

(Magyar Közlöny + határozat csatolva.)¹⁹

6.) A gazdalajstrom elkészítése, egyes kérdéseinek szabályozása²⁰

Előadó: Váhl Miklós elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről.

7/6

7.) A gabona szabad felvásárlásának megszervezése²¹

7/7

19 A Minisztertanács a határozattervezetet a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta, és az ennek alapján készült 1.045/1953.(VIII. 28.) Mt.h. számú határozatot kiadta (MK 1953. 41. szám, augusztus 28.), egyben 505/5/1953. számú nem nyilvános határozatában az alábbi záradékkal egészítette ki:

„Az őszi mezőgazdasági munkákhoz szükséges gépek zavartalan üzemeltetésének biztosítása érdekében a Minisztertanács

1. hozzájárul ahhoz, hogy a gépállomások a III. negyedévről fennmaradó üzemanyag mennyiséget – az éves keretszámon felül – a IV. negyedévre átvigyék,
2. utasítja a bel- és külkereskedelmi minisztert, gondoskodjék 870 vagon 40%-os kálisónak október 1-ig történő behozataláról,
3. utasítja az Állami Ellenőrző Központ elnökét, hogy az ellenőrzések során szerzett tapasztalatairól a Minisztertanácsot időszakonként tájékoztassa.
4. A Minisztertanács utasítja a földművelésügyi minisztert, hogy az állami gazdaságok részére 6500 vagon, a termelőszövetkezetek részére 3200 vagon, az egyéni termelők részére 2960 vagon műtrágyát bocsásson rendelkezésre.”

A határozatot a *Szabad Nép* 1953. augusztus 26-i száma címlapon közölte. A *Szabad Föld* augusztus 30-i száma a címlapon Minden erőt az őszi szántás-vetési munkákra és a betakarításra! címmel ismertette.

20 A téma „az ország területének számbavétele és az 1954. évi gazdalajstrom elkészítése” címmel a Minisztertanács augusztus 28-i ülésén került napirendre.

21 Az előterjesztés szerint a kormány intézkedései alapján a termelőknek nyújtott különféle kedvezmények, az elemi károk és a hátralékok elengedése következtében a begyűjtési tervekben meghatározott gabonamennyiség mintegy 13-14 ezer búzavagonnal csökkent. A központi árumérlegben jóváhagyott export és a tartalék biztosítása szükségessé teszi, hogy a kieső mennyiség egy részének állami felvásárlásáról gondoskodjanak. A gabona szabad felvásárlásának megszervezése érdekében az alábbi intézkedések meghozatalát tartották szükségesnek: 1) A begyűjtési eredményektől, a gabona szabadpiaci helyzetétől függően 1953. szeptember 20-30. körül meg kell kezdeni a gabona szabad felvásárlását – elsősorban a gabonatermelő megyékben –, ahol a megye begyűjtési tervét teljesítette, és a begyűjtési miniszter a gabona szabad forgalmát engedélyezte. 2) A gabona felvásárlását az önkéntesség alapján, a piaci kereslet és kínálat figyelembevételével kell végrehajtani, és annak érdekében a) a szabad felvásárlási főidényre meg kell szüntetni a földműves-szövetkezetek szabad lisztfelvásárlásait, b) a begyűjtési miniszternek a MT Bértitkárságával egyetértésben szeptember 1-jéig ki kell dolgozni a felvásárlás premizálási rendszerét, c) ahol szükséges a piac befolyásolása, gabonaeladást lehet eszközölni, d) a gabonafelvásárlás mennyiségére vonatkozóan a vállalatoknak

Előadó: Tisza József elvtárs

Tisza József elvtárs: Engedje meg a Minisztertanács, hogy ahol árcsökkenés szükséges, a felvásárolt mennyiségből eladásokat is lehessen eszközölni.

A szabad felvásárlási árat nem lehet országos méretekben egységesen megállapítani, hanem figyelembe kell venni a helyi viszonyokat.

Pikler György elvtárs: Összhangba kell hozni a gabona és a liszt szabadpiaci árát, mert a liszt ára akadályozza a gabonafelvásárlást.

Korlátozni kell a földműves-szövetkezetek lisztfelvásárlási jogát is.

Szalai Béla elvtárs: Nem kell megmondani, hogy mennyit akarunk felvásárolni, mert ez az apparátus munkáját fékezi.

Hegedüs András elvtárs: A lényeg az a kérdésben, hogy a szabadforgalom a felvásárlás után is megmaradjon és bővüljön.

Gerő Ernő elvtárs: Az árak megállapításánál rugalmasnak kell lenni.

Gergely Miklós elvtárs: 300-350 vagon lisztre van szüksége a SZÖVOSZ-nak, 300 vagon lisztért nem érdemes a szabad gabona árát megemelni.

Hegedüs András elvtárs: A kérdés úgy áll, hogy vagy a szabadforgalom bővítése a cél, s akkor a SZÖVOSZ-nak szabad kezlet kell adni, vagy az a cél, hogy a paraszt péktől vásárolja a kenyeret, s akkor növelni kell a beadást.

Pallagi Andor elvtárs: A csöves kukorica vásárlását már a begyűjtés ideje alatt meg kell kezdeni.

Antos István elvtárs: A 8. pont első mondata szövegezésének megváltoztatását kéri. Javasolja, hogy a Pénzügyminisztérium gondoskodjék arról, hogy a TES által a gabona szabad felvásárlásra kellő időben igényelt tételeket a Magyar Nemzeti Bank bo-csássa rendelkezésre.

nem szabad kötelező tervszámot kiadni, e) a bel- és külkereskedelmi, valamint az élelmiszeripari miniszterek gondoskodjanak a felvásárlásban legérdekeltőbb területek bőséges és zavartalan kenyér- és lisztellátásáról. 3) A gabona szabad felvásárlásának központi szervéül a Terményforgalmi Egyesülést (TES) jelölték ki, amely elsősorban saját telepei útján végezte a felvásárlást; 4) a gabona szabad felvásárlási árát az egész országra egységesen a begyűjtési miniszternek kell hetente megállapítania; 5) a gabona eladási árát úgy kell megállapítani, hogy a szabad felvásárlási árhoz legfeljebb 10 Ft-ot lehet hozzászámítani; 6) az ún. „SZ” árat (80 Ft) mint elszámoló árat kell fenn-tartani arra az esetre, ha adóhátralék behajtása érdekében hatósági eljárás útján vették igénybe a gabonát; 7) a szabad felvásárlás során a gabonát az átadás alkalmával készpénzben kell kifizetni; 8) a pénzügyminiszternek kell biztosítania, hogy a TES részére a gabona szabad felvásárlásához szükséges hitelkeret mindenkor kellő időben rendelkezésre álljon; 9) a gabona szabad felvásárlásának elősegítésére a TES-nek kis létszámú gabona-szabadkereskedelmi osztályt kell szerveznie; 10) a szabad felvásárlás zavartalan lebonyolításáért a TES igazgatója felel; 11) a kukorica és burgonya szabad felvásárlását hasonló módon kell megszervezni; 12) Az OT elnökének 1953. szeptember 5-ig gondoskodnia kell az egyes cikkek szabad felvásárlási rendszerének kidolgozásáról; 13. a KSH elnökének kell gondoskodnia a gabona szabad felvásárlási ára és a felvásárlás rendszeres statisztikai megfigyelésének megszervezéséről.

Tisza József elvtárs: Javasolja, fogadja el a Minisztertanács, hogy a földműves szövetkezetek szabadon vásároljanak.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 2/c. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „Ahol a vásárlás érdekében a piaci árak csökkentésére kell törekedni – országosan szabadon felvásárolt mennyiségek keretén belül – gabonaeladást lehet eszközölni.”²²
- b.) A határozati javaslat 4. pontja helyett az alábbi szöveget kell bevenni: A szabadfelvásárlási árra a begyűjtési miniszter a felvásárlás megkezdésekor, de legkésőbb szeptember 15-ig tegyen javaslatot a Minisztertanácsnak. A javaslat kidolgozásánál vegye figyelembe a megyék, járások, vidékek helyzetét úgy, hogy ez az államra a legkedvezőbb legyen.²³
- c.) A Minisztertanács által jóváhagyott szabad felvásárlási felső árhatárokon belül az árakat legfeljebb hetenként egyszer a begyűjtési miniszter állapítja meg.
- d.) Az előterjesztés I. pontjában szereplő 13-14 000 búza vagont ki kell hagyni.²⁴
- e.) A határozati javaslat II/2/a. pontját módosítani kell úgy, hogy világosan kiderüljön, hogy a földműves-szövetkezetek szabad lisztfelvásárlását helyi célokra való felhasználásra engedélyezik.²⁵
- f.) Egybe kell hangolni a liszt és gabonaárakat a fogyasztói árakkal.
- g.) A 8. pont első bekezdését a következőképpen kell megfogalmazni: A Pénzügyminisztérium gondoskodik arról, hogy a TES által a ga-

22 Az eredeti szöveg így szólt: „Ahol a piac befolyásolása szükséges – az országosan szabadon felvásárolt mennyiségek keretén belül – gabona eladást lehet eszközölni. A felvásárolt gabona árát kizárólag csak a TES végezheti. (Gabona szabadfelvásárlással megbízott földművesszövetkezetek gabonaeladást nem eszközölhetnek.)”

23 A 4. pont eredetileg így szólt: „A gabona szabad felvásárlási árát az egész országra kiterjedően egységesen kell megállapítani. (A jelenlegi szabadpiaci helyzet alapján búzánál 120 Ft/q, rozsnál 110 Ft/q, árpnál-zabnál 100 Ft/q felső határ megállapítása indokolt. A gabona szabad felvásárlási árakat végleges megállapítás végett a szabad felvásárlás megkezdésekor – legkésőbb szeptember 15-ig – a Minisztertanács elé kell terjeszteni jóváhagyás végett. A kezdő árakat úgy kell megállapítani, hogy az a felvásárlási árak csökkenő tendenciájának érvényesítését tegye lehetővé.) A gabona szabad felvásárlási árakat a Minisztertanács által jóváhagyott felső határon belül hetenként legfeljebb egyszer a begyűjtési miniszter állapíthatja meg.”

24 Az előterjesztés bevezetőjében a gabonabegyűjtési tervekben meghatározott mennyiség csökkenéséről volt szó.

25 Az említett pont eredetileg a következőképpen szólt: „a gabona szabadfelvásárlási fődényre (szeptember vége, október, november) meg kell szüntetni a földműves-szövetkezetek szabad lisztfelvásárlásait.”

- bona szabad felvásárlásra kellő időben igényelt hiteleket a Magyar Nemzeti Bank késelem nélkül bocsássa rendelkezésre.²⁶
- h.) A határozati javaslat 9. pontjával kapcsolatban ki kell mondani, hogy a létszámigényt saját keretből kell biztosítani.²⁷
- i.) A termények árára vonatkozó előterjesztést a Minisztertanács nem fogadja el, azt szeptember 10-ig kell a Minisztertanács elé jóváhagyásra beterjeszteni.²⁸
- j.) A kukorica szabad felvásárlását a begyűjtés szempontjából kell felülvizsgálni.
(A határozat csatolva.)²⁹

8.) Az 1954. évi növénytermelési és állattenyésztési terv keretszámai³⁰
Előadó: Hegedüs András elvtárs

26 A mondat eredetileg így szólt: „A pénzügyminiszter biztosítsa, hogy a TES részére a gabonafelvásárláshoz szükséges hitelkeret mindenkor kellő időben rendelkezésre álljon.”

27 A felmerülő létszámigény a TES gabonafelvásárlási osztályára és a megyei vállalatoknál beállítandó felelősökre vonatkozott.

28 Ilyen előterjesztés nem került a Minisztertanács napirendjére.

29 A Minisztertanács az előterjesztést 505/7/1953. számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta.

30 A Minisztertanács Elnökségének 530730/1/1953. számú határozata már jóváhagyta az 1953/54. évi tervezett szántóterületet és az 1953. őszi vetéstervet, valamint annak szektor szerinti megoszlását. Mivel a FM alá nem tartozó célgazdaságok szántóterülete az újabb megállapítások szerint kisebb, a szántóterület megoszlására vonatkozó határozatot módosítani kell. Ez érinti a kenyérgabona (csökkentés 3 300 000 kh-ról 3 290 000 kh-ra), a rizs (emelkedés 47 500 kh-ról 60 000 kh-ra), a textilnövények (gyapot, rostlen csökkentése, rostkender növelése), a cukorrépa és olajos növények, a dohány, a szántóföldi növények és a takarmánynövények vetésterületét is. Az állattenyésztés területén – a KSH állatszámmlálási adatai és az operatív statisztikai jelentések alapján – az 1953. évi végi várható teljesítés a legtöbb területen alatta marad a tervnek. Az előterjesztő a növénytermelési és állattenyésztési keretszámok megváltoztatása mellett javasolta: a Minisztertanács utasítsa a földművelésügyi minisztert, hogy az 1954. évi növénytermelési és állattenyésztési terv keretszámaival, valamint a bontásukra vonatkozó utasítást a megyei tanácsok számára az OT elnökével egyetértésben augusztus 31-ig adja ki. A megyei tanácsok a vetéstervet szektorbontás nélkül adják ki azzal az utasítással, hogy a termelőszövetkezeteknél és egyéni termelőknél a főbb növénycsoportok arányai általában azonosak legyenek. Az 1954. évi tavaszi vetésű növényekre vetési kötelezettséget a tsz-ek és az egyéni termelők számára ne írjanak elő. A vetésterületre, valamint az állatállomány fejlesztésére vonatkozó irányszámokat a községi tanácsok és a tsz-ek számára a következő évi beszedési normákkal együtt – és a termelési szerződések feltételeinek egyidejű meghatározása mellett – legkésőbb október 5-ig kell kiadni.

Hegedüs András elvtárs: A kenyérgabona vetésterületét 100 000 kat. holddal meg kell emelni, mert ezen a téren elmaradtunk a felszabadulás előtti területtől.

A külkereskedelem javaslatára a napraforgó vetésterületét meg kell emelni 50 000 kat. holddal.

A gyapotnál nem elegendő a csökkentés. Még 10 000 holddal kevesebbet kell vetni.

Az Országos Tervhivatal a termésátlagokat kifogásolja, de ez a Földművelésügyi Minisztérium szerint helyes.

Nem helyes az állatkivágási tervjavaslat, ezért javasolja, ne fogadja el azt a Minisztertanács.

Gerő Ernő elvtárs: Burgonyából 405 000 kat. hold a végleges javaslat. Azt jelenti ez, hogy 1/5-vel megyünk vissza?

Hegedüs András elvtárs: Igen, azt jelenti.

Bognár József elvtárs: A szójababot csökkenteni lehet, mert nem kedvező az értékesítése. A sertéseknél a hús- és zsírsertést külön kell választani.

A baromfi számadatok nem kielégítőek. Különösen a pulykánál és általában a szárnyasoknál, nagyobb felfuttatás szükséges.

Kiss Árpád elvtárs: Nem helyes, hogy a len vetésterületét a kender javára hagyja jóvá a Minisztertanács, mert a lenrostimport sokkal nehezebb, mint a kender, és a ruházati iparnak viszont lenrostra van szüksége.

Gerő Ernő elvtárs: Veszélyesnek tartja a burgonya vetésterületének 405 000 kat. holdra való csökkentését. Kétségtelenül helyes és támogatni kell, hogy menjünk fel a kenyérgabona vetésterülettel, de majdnem ugyanilyen jelentőségű a burgonyavetés kérdése is.

Az utóbbi időben a Földművelésügyi Minisztériumban a „tanácsai szektor” kifejezést használják. Elvileg ez nem helyes.

Gergely Miklós elvtárs: A napraforgó-termelést csak az exportszempontok indokolják. Érdemes lenne megvizsgálni, hogy nem lehetne-e mégis csökkenteni.

Tisza József elvtárs: Hegedüs elvtárs mondta, hogy a termelési számokat megvizsgálják. Helyes, de ugyanúgy meg kellene nézni az állattenyésztés vonalán is. Eléggé irreális számokat hoznak itt az elvtársak.

Szalai Béla elvtárs: A termésátlagokat és az átlag vágási súlyt felül kell vizsgálni.

Penyigei Dénes elvtárs: A rostlen termeléséhez szükséges vetőmagot rendszeresen külföldről kell importálni.

Hont János elvtárs: Az emelések ne a szalastakarmány rovására történjenek, mert ez az állattenyésztési tervet teszi bizonytalanná.

Hegedüs András elvtárs: Elfogadhatónak tartja, hogy 50 000 holddal emeljék a burgonya területét az egyéb ipari növények rovására.

Bognár József elvtárs: A káposztából is le lehetne venni.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A kenyérgabona vetésterületét 100 000 kat. holddal kell megemelni azon a helyen, ahol a termés hozam szempontjából ez a legmegfelelőbb.³¹
- b.) A napraforgó vetésterületét 350 000 kat. holdra emelik fel azzal, hogy a jövő évben 300 000 kat. hold alá kell menni.³²
- c.) A jövő évi tervet, külkereskedelmi szerződéseket már ennek a csökkentett vetésterületnek megfelelően kell elkészíteni.
- d.) A gyapot vetésterületét 20 000 kat. holdban állapítják meg.³³
- e.) A burgonya vetésterületét 30 000 kat. holddal kell megemelni, az ipari és egyéb kisebb növényfélésegek, de nem a szálastakarmány rováására.³⁴
- f.) A rostlen és olajlen vetésterületének csökkentésére vonatkozó számokat elfogadta.³⁵
- g.) A Minisztertanács megállapítja, hogy az előterjesztésben szereplő termésátlagok irreálisak, csökkenteni kell a búza termésátlagát. A többi növényfélésegek megállapított termésátlagát is felül kell vizsgálni.
- h.) Az állattenyésztésre vonatkozó számokat a Minisztertanács nem fogadja el. A végleges számokat december hó folyamán kell a Minisztertanács elé behozni.³⁶
- i.) A mellékletben szereplő vágások számát és a kivágás súlyát felül kell vizsgálni.
- j.) A hús- és zsírszertés számait ketté kell választani.
- k.) A határozatban előforduló „tanácsi szektor” helytelen közgazdasági fogalom és így ezt módosítani kell.
- l.) A szárnyasok[ra] és a pulykára vonatkozó terv keretszámait a várható exportlehetőségre való tekintettel módosítani kell.
(A határozat csatolva.)³⁷

31 A kenyérgabona vetésterülete az előterjesztés szerint őszi és tavaszi búzából együttesen 3 340 000 kat. hold volt.

32 Az előterjesztés a napraforgó vetésterületének 300 000 kat. holdra csökkentését javasolta.

33 A gyapot vetésterületét 100 000 kat. holdról csökkentették.

34 A burgonya vetésterülete így 435 000 kat. holdra emelkedett.

35 A csökkentést (10 000 kat. holdra) az alacsony hozamok miatt javasolták.

36 Ilyen előterjesztés nem került a Minisztertanács napirendjére.

37 A Minisztertanács az előterjesztést 505/8/1953. számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal, a határozathoz csatolt I–VIII. sz. táblázatok (1954. évi növénytermelési terv, fajlagos termelési mutatók, termésátlagok irányszámjai, állati termékek termelési terve, szaporulati mutatók, juhállomány, szarvasmarhaállomány, baromfiállomány) szerint fogadta el. A mellékletekben megadott adatokat a határozat elfogadását követően még több pontban módosították.

9.) A sertés, marha, borjú és juh levágásának szabályozása és az állati termékek szabadpiaci forgalma³⁸

Előadó: Tisza József elvtárs

Tisza József elvtárs: A 6. pont szövegezése nem világos. A 7. pontban lévő sertésvágási engedély a terven belüli vágásokra értendő.

A 3. oldal 1. pontjába helyes bevenni a kecskéket is.

Erdei Ferenc elvtárs: A 2. pont nagyon rosszul van fogalmazva. Ki kell mondani, hogy a sertésvágási tilalom büntető szankciója megszűnik, kivéve, ha üzletszerűleg történik.

Magyari András elvtárs: A szabad értékesítési jogot nem lehet az állatfejlesztési tervtől függővé tenni.

Penyigei Dénes elvtárs: A 6. pont 4. bekezdésébe fel kell venni a termelőszövetkezeteket és termelőszövetkezeti csoportokat is.

Béres Sándor elvtárs: A megtett észrevételeiket továbbra is fenntartják ugyanazok az indokok alapján.

Hegedüs András elvtárs: Elvileg nem helyes, hogy a termelőszövetkezeteket erősebben kötjük, mint az egyéni parasztokat.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Az előterjesztés 6. pontjának szövegét a következőképpen kell megfogalmazni: A termelőszövetkezetek a közös állatállományból üzemi konyhájuk részére, vagy ha ilyen nincs, a tagok közötti szétosztásra, illetőleg a szabadpiacon való hús értékesítésére sertés és juh vágási engedélyt kaphatnak, ha a vágási kérelem időpontjáig az előírt sertésbeadási és szerződéses sertéshizlalási kötelezettségüknek eleget tettek, teljesítették az állatfejlesztési tervüket, s a legközelebb esedékes sertésbeadási, s szerződéses hizlalási kötelezettségük teljesítéséhez megfelelő új sertéseket biztosítottak. A vágási engedély a fenti kötelezettségnek teljesítéséhez szükséges átlagon felüli mennyiségekre adható ki.
A termelőszövetkezetek, egyéni termelők és termelőszövetkezeti tagok, akik eleget tettek állatbeadási, s szerződéses hizlalási kötelezettségüknek és az állatselejtező bizottság által kiselejtezett szarvasmarhával, vagy borjúval rendelkeznek, azok levágására vágási engedélyt kaphatnak.
- b.) A 7. pontban ki kell mondani, hogy a terven belüli, vagy azon felüli vágásokról van szó.
- c.) A 8. pontot át kell szövegezni, s világosan ki kell mondani, hogy itt nem termelőkről van szó.
- d.) A 3. oldal 1. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: Szarvas-

38 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (2.).

marha, ló, öszvér, szamár, juh és kecske forgalma a járatlevélre vonatkozó szabályok fenntartása mellett minden korlátozás nélkül szabad – kivéve, ha az állatot adó, vagy egyéb pénzügyi tartozás fejében zálogolták.

- e.) A 3. oldal 5. pontját törölni kell.
 - f.) A 3. oldal 6. pontjának utolsó mondatát törölni kell. A megmaradó részt át kell fogalmazni.
 - g.) A 4. oldal 9. pontja a rendezés alapelvét sorolja fel, és a begyűjtési miniszter a felsorolt alapelvek alapján az érdekeltekkel egyetértésben részletesen a végrehajtási utasításban szabályozza.
 - h.) A II. pontba be kell venni az Élelmiszeripari és az Igazságügyi Minisztériumot is.
- (A határozat csatolva.)³⁹

7/10a

10/a.) Juttatott lakóépületek megváltási árának és törlesztési idejének módosítása⁴⁰

39 A Minisztertanács az előterjesztést 505/9/1953. számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta, és felhatalmazta a begyűjtési minisztert, hogy a sertés, marha, borjú levágását, valamint az élőállat és (a gyapjú kivételével) az állati termékek szabadpiaci forgalmát a saját hatáskörében miniszteri rendelettel – az érintett miniszterekkel egyetértésben – szabályozza. A begyűjtési miniszter 1/1953 Bgy.M. számú rendelete: MK 1953. 52. szám, 1953. október 6.

40 A földbirtokrendezés során 59 650 lakóépület-juttatás történt (Budapest: 1225, vidéki városok: 2050, községek 56 375). A kedvezményezettek között 46 720 paraszt, 4178 ipari munkás, 327 „ellenálló (partizán)”, 78 író, művész, 8347 nem meghatározható kategóriájú személy volt. Az 1949. évi XXIV. tv. a juttatott lakóépületek megváltási árát az 1949. évi házadóalap 15-szörösében állapította meg. Az előterjesztés szerint az így megállapított megváltási ár egyes esetekben nem fejezte ki a hasonló szobaszámú és ugyanolyan építőanyagból készült lakóépületek között mutatkozó értékkülönbséget. Aránytalanság esetén ezért szükséges a becslési eljárás. A törlesztési időt 1949-től számítva 10 évben állapították meg, a törlesztési hátralékok azonban felszaporodtak, sokan még részletekben sem tudják fizetni. Ezért szükséges a törlesztési időt 1953-tól kezdve megállapítani. Módosítást javasolnak a törlesztési idő hosszában is: ha az évi törlesztés összege meghaladja az adós teherbíró képességét, a törlesztés időtartamát 15 évre kell felemelni. A törlesztési részlethátralék után fizetendő, ugyancsak túl magasnak ítélt havi 3%-os adópótlékot 1%-ra kell leszállítani. A ház állapota a házadóalapban nem jutott kifejezésre. Méltánytalan, hogy az, aki romos házat kapott, ugyanannyi megváltást köteles fizetni. Az érvényes elszámoltatási rendelet szerint a lemondott juttatott a házadón kívül még a lemondás időpontjáig esedékessé vált évi részleteket is köteles megfizetni. Az előterjesztő javaslata szerint ilyen esetben az évi részlet helyett a lakbérnek megfelelő összeget kellene megfizetni. Mivel a törvény a megváltási ár becslés útján történő megállapítására nem adott lehetőséget, az előterjesztő azt javasolta, hogy az Elnöki Tanács az 1949. évi XXIV. tv. 6. § (1) bekezdését hatálytalanítsa, és hatalmazza fel a Minisztertanácsot a juttatott lakóépületek megváltási árának szabályozására.

Előadó: Antos István elvtárs

Antos István elvtárs: Akik lemondanak, azoknak lakbért kell megállapítani, amiből le kell vonni a befizetett házadó összegét.

Gerő Ernő elvtárs: A lemondás után megállapított 8-9 évi lakbér komoly problémát okozhat – nem nagy gazdasági eredménnyel. Meg kell ezt még egyszer vizsgálni.

Erdei Ferenc elvtárs: Az 5. pontot előbb meg kell vizsgálni, csak azután kerülhet nyilvánosságra.

Czakó Kálmán elvtárs: A kérdés tiszta. Több helyen a hasznos beruházással 3-4 évre előre megfizették a lakbért.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 5. pontját újra meg kell vizsgálni a beruházások törlesztése, és a lakbérfizetés szempontjából.⁴¹
- b.) A határozatot nyilvánosságra kell hozni az 5. pont vizsgálatának eredményétől függően.⁴²
- c.) A Pénzügyminisztérium a határozat végső szövegét egyeztesse az Igazságügy-minisztériummal.
(Magyar Közlöny csatolva.)⁴³

10/b.) Országos Vízügyi Főigazgatóság létesítése

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről.⁴⁴

10/c.) Országos Meteorológiai Intézet felügyeletének rendezése⁴⁵

41 A határozati javaslat 5. pontja így hangzott: „A lakóépületről történt lemondás esetében a volt juttatottat bérlőnek kell tekinteni. Az előírt évi részletet törölni kell, és helyette a juttatás időpontjától a lemondás napjáig lakbért kell megállapítani.

A lakóépületre fordított beruházásokat a használattal általában kiegyenlítettnek kell tekinteni. E címen a lemondott juttatottak beszámítási joga nincs. A háborús károk által előállott, kizárólag szerkezeti sérülések helyreállítási költsége beszámítható, de legfeljebb csak a volt juttatott terhére megállapított lakbérhátralék erejéig.”

42 A határozatról a *Szabad Nép* nem adott hírt.

43 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített megjegyzéssel jóváhagyta, és előterjesztést tett az Elnöki Tanácsnak az 1949. évi XXIV. tv. módosítására. A módosítás az 1953. évi 19. tvr-rel megtörtént. Egyben kiadta 44/1953 (IX.1.) M.T. számú rendeletét. Mindkettő megjelent: MK 1953. 42. szám, szeptember 1.

44 A téma a Minisztertanács szeptember 18-i ülésén került napirendre.

45 Az Országos Meteorológiai Intézet munkája szorosan kapcsolódott a gazdaság legkülönbözőbb ágaihoz; az Intézet jóformán valamennyi minisztériummal kapcsolatban állt, és szolgáltatásokat végzett a különböző államhatalmi, államigazgatási, gazdasági stb. szervek részére. A Minisztertanács 494/12/1953. számú határozatával önálló főhatósággá minősítette az Intézetet, majd a Minisz-

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Erdei Ferenc elvtárs: Az országos főhatóság kifejezés nincs tisztázva. Javasolják az „Országos hatáskörrel felruházott szerv” kifejezést.

Nagy Imre elvtárs: Egyelőre fogadjuk el ezt, és az Igazságügy-minisztérium dolgozzon ki javaslatot a hasonló szervek egységes elnevezésére.

A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

a.) A határozati javaslat 1. pontjában az országos főhatóság helyett, országos hivatalt kell bevenni.

b.) Az Igazságügy-minisztérium tegyen javaslatot, hogy az országos főhatóság helyett mi legyen a helyes elnevezés.

(A határozat csatolva.)⁴⁶

7/10d

10/d.) Kertészeti és Szőlészeti Főiskola létesítése⁴⁷

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(Magyar Közlöny csatolva.)⁴⁸

tertanács Titkárságának szervezeti felépítéséről szóló 499/2/1953. számú határozatával a felügyeletét a földművelésügyi miniszterre bízta. Az előterjesztők szerint sokirányú feladatainak sikeres elvégzése érdekében indokolt az Intézet önálló főhatósággá minősítése. (Az Intézetnél működő szovjet tanácsadó a honvédelmi miniszternek ugyanilyen javaslatot tett.) A határozati javaslat az Intézetet a Minisztertanács közvetlen alárendeltségébe utalta, és felügyeletével Hegedüs Andrást, a Minisztertanács első elnökhelyettesét bízta meg. A határozat ezzel egyidejűleg hatályon kívül helyezte a 499/12/1953. számú határozat Országos Meteorológiai Intézet felügyeletét szabályozó részét.

46 A Minisztertanács 505/12/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta, egyidejűleg 505/12/a/1953 számú határozatával a jegyzőkönyvben rögzített kiegészítéssel záradékkal látta el.

47 A felsőfokú kertész- és szőlészképzést az Agrártudományi Egyetem Kert- és Szőlőgazdaságtudományi Kara végezte. Az előterjesztés szerint ez a kar fejlettebb az egyetem többi karánál, hiszen már 1896 óta folyik a felsőfokú kertész- és szőlész szakemberek képzése (kezdetben tanintézet, majd akadémia, főiskola és végül egyetemi kar formájában). Az előterjesztő ezt a szervezetet több okból sem tartotta alkalmasnak (a többi kar a fejlődés kezdetén áll, a rektor nem ismeri ezt a szakterületet), ezért – a Szovjetunió hasonló felsőfokú intézményének példájára – önálló felsőfokú intézmény szervezését indítványozta. Az előterjesztés mellékleteként benyújtott törvényerejű rendelettervezet kimondta, hogy az új intézménynek főiskolai keretben a 4 és fél éves időtartamban egyetemi színvonalú képzést kell nyújtania, a hallgatók egyetemi diplomát kapnak. Oktatói (köztük egy akadémikus és több akadémiai doktor, illetve kandidátus) az egyetemi oktatókkal azonos besorolásúak. A tanrendet és a vizsgarendet a földművelésügyi miniszter az oktatásügyi miniszterrel egyetértésben állapítja meg.

48 A Minisztertanács előterjesztésére az Elnöki Tanács az 1953. évi 17. számú törvényerejű rendelettel (MK 1953. 41. szám, augusztus 28.) elrendelte Budapest székhellyel a Kertészeti és Szőlészeti Főiskola létrehozását.

10/e.) Vasúti Árufuvarozási Nemzetközi Egyezmény I. mellékletének közzététele⁴⁹*Előadó:* Prieszol József elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.(Határozatok Tára csatolva.)⁵⁰**10/f.) 1953. évi magyar–kínai árucseré-forgalmi és fizetési egyezmény**⁵¹*Előadó:* Bognár József elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.(A határozat csatolva.)⁵²

49 A Nemzetközi Vasúti Fuvarozási Központi Hivatal az 1938. évi XXVII. számú törvénybe iktatott nemzetközi egyezményben részes vasutak képviselőinek bevonásával Bernben tartott szerkesztőbizottsági ülésein új I. Mellékletet dolgozott ki a robbanóanyagok, öngyúló és maró anyagok, tűzveszélyes, mérgező és undorkeltő anyagok szállítási feltételeire vonatkozóan. Az előterjesztő szerint az új I. Melléklet megfelelt mind a vasutak, mind a fuvaroztatók szempontjainak, mind a biztonságos árufuvarozás követelményeinek. A Központi Hivatal az új I. Mellékletet megküldte az egyezményben részes valamennyi államnak, így szeptember 1-jei hatálybalépése előtt gondoskodni kellett a közzétételéről. Tekintettel arra, hogy az új I. Melléklet a korábbinál lényegesen nagyobb terjedelmű (több mint 100 oldal), azt javasolták, hogy ne a *Magyar Közönyben* tegyék közzé, hanem a közlekedés- és postaügyi miniszter kapjon felhatalmazást arra, hogy a *Nemzetközi Vasúti Árudíjsszabás* mellékleteként közölje.

50 A Minisztertanács az előterjesztést 505/14/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta és 2.056/19/1953 Mt.h. számú határozatával közzétette. HT 1953. 19. szám, augusztus 26.

51 1953. március 30-án írták alá Pekingben az 1953. évi magyar–kínai árucseré-forgalmi és fizetési egyezményt, valamint az egyes hosszú lejáratú (1954–1955) magyar exportszállításokra vonatkozó levélváltást és a külkereskedelmi vállalatok között bonyolítandó szállítások általános feltételeit tartalmazó jegyzőkönyvet. Az előterjesztés szerint az 1953. évi kivitel 136,4 millió rubel, a behozatal 126,2 millió rubel értékű, az emelkedés az előző évhez képest 50%-os. A két oldal közötti különbség az 1952-ről áthúzódó magyar tartozás fedezete. Az import 60%-át kapitalista országokba re-exportálják, ami komoly devizabevételt jelent. Az export 75%-a nehézipari, 25%-a könnyűipari és vegyipari gyártmány, illetve ipari tömegcikk. A belföldön felhasznált importcikk: gyapjú, „frissítő érc”, ón, wolfram, molibdén, kendervetőmag. 1954–55-ben a magyar exportkötelezettség főbb tételei: 4 kisméretű hőerőmű, 84 mélyfúró berendezés, 180 gépjármű, 200 dieselmotor, 100 generátor. A határozati javaslatban utasították az Országos Tervhivatal elnökét, a nehézipari minisztert és a bel- és külkereskedelmi minisztert, hogy augusztus 31-ig állapodjanak meg a Kínába szállítandó mélyfúró-berendezések szállítási határidejében.

52 A Minisztertanács az előterjesztést és mellékleteit 505/16/1953. számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

7/10g

10/g.) Magyar–román vegyes kormánybizottság tagjainak kinevezése, illetve felmentése⁵³

Előadó: Hidas István elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta

(A határozat csatolva.)⁵⁴

7/10h

10/h.) Honvédelmi Minisztérium kollégiuma tagjainak kinevezése⁵⁵

Előadó: Bata István elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(A határozat csatolva.)⁵⁶

7/10i

10/i.) Bese Lajos külföldi kiküldetése⁵⁷

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(A határozat csatolva.)⁵⁸

53 A Minisztertanács 470/7/1953. számú határozatával a magyar–román vegyes kormánybizottság vezetőjévé Szabó Gergely vegyipari minisztert nevezte ki. A bizottság tagja volt Osztrovszky György, az OT elnökének első helyettese és Császár János, a külkereskedelmi miniszter helyettese. A minisztériumok átszervezése szükségessé tette a bizottság személyi összetételének megváltoztatását. Az előterjesztő a bizottság elnökének Hidas István nehézipari minisztert, tagjainak pedig Perédi Károlyt, az OT elnökhelyettesét és Szobek Andrást, a bel- és külkereskedelmi miniszter helyettesét javasolta.

54 A Minisztertanács az előterjesztést 505/16/1953. számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

55 Az előterjesztő a Honvédelmi Minisztérium Kollégiuma elnökének Bata István minisztert, helyettesének Nógrádi Sándort, a miniszter első helyettesét, tagjainak Szabó István altábornagyot és Janza Károly altábornagyot, miniszterhelyetteseket, Székely Béla vezérőrnagyot, vezérkari főnököt, Madarász Ferenc vezérőrnagyot, a tüzérség parancsnokát, Uszta Gyula vezérőrnagyot, a páncélos csapatok parancsnokát, Házi Sándor vezérőrnagyot, a légierő parancsnokát és Szalvai Mihály altábornagyot, a 3. hadtest parancsnokát javasolta. A 9 állandó tag mellett a kollégiumi ülések állandó résztvevőjének javasolták még György István őrnagyot, a honvédelmi miniszter Irodája főnökét, aki egyúttal a kollégium titkára is.

56 A Minisztertanács 505/17/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

57 A bel- és külkereskedelmi miniszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte, hogy Bese Lajost, a Tennimpex Külkereskedelmi Vállalat munkatársát attasé beosztásban a berlini kereskedelmi ki- rendeltségre kiküldhesse.

58 A Minisztertanács 505/18/1953. számú nem nyilvános határozatával hozzájárult a kiküldetéshez.

10/j.) Molnár Antal külföldi kiküldetése⁵⁹*Előadó:* Bognár József elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.(A határozat csatolva.)⁶⁰

7/10j

10/k.) Koskocsák Imre külföldi kihelyezése⁶¹*Előadó:* Boldoczki János elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.(A határozat csatolva.)⁶²

7/10k

10/l.) Zathureczky Ede Munka Érdemrenddel való kitüntetése⁶³*Előadó:* Jánosi Ferenc elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.(Magyar Közlöny csatolva.)⁶⁴

7/10l

Napirenden kívül:

1.) Az 1954. évi kohókokszt-ellátással kapcsolatban műszaki bizottság kiküldése a Lengyel Népköztársaságba⁶⁵

7/nk/1

59 A bel- és külkereskedelmi miniszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte, hogy Molnár Antalt, a NIKEX Külkereskedelmi Vállalat munkatársát a pekingi kereskedelmi kirendeltségre attasé beosztásban kiküldhesse.

60 A Minisztertanács 505/19/1953. számú nem nyilvános határozatával hozzájárult a kiküldetéshez.

61 A külügyminiszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte, hogy Koskocsák Imrét, a Külügyi Akadémia végzős hallgatóját, a Külügyminisztérium politikai főosztályának segédelőadóját attasé beosztásban a tiranai követségre kihelyezhesse.

62 A Minisztertanács 505/20/1953. számú nem nyilvános határozatával a kiküldetéshez hozzájárult.

63 Az előterjesztő javasolta, hogy a Minisztertanács tegyen javaslatot az Elnöki Tanácsnak, tüntesse ki a Munka Érdemrenddel Zathureczky Ede hegedűművészt, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola főigazgatóját 50. születésnapja, főiskolai tanári működésének 25 éves, főigazgatói működésének 10 éves évfordulója alkalmából.

64 A Minisztertanács 505/21/1953 számú nem nyilvános határozatával előterjesztést tett az Elnöki Tanácsnak a kitüntetés adományozására. A döntés megjelent: MK 1953. 40. szám, augusztus 26. I. Főrész. Személyi rész.

65 Az előterjesztés megállapította, hogy a hazai kohókokszt gyártásánál a pécsi szén felhasználása nem gazdaságos, a pécsi szénmosó berendezés elavult, a sztálinvárosi koksztólómű kivételével a koksztólóművek technológiája korszerűtlen, így a hazai kohókokszt minősége nem kielégítő. Az 1954-ben szükséges kohókokszt biztosítása érdekében a korábbi kedvező tapasztalatok alapján az előterjesztő javasolta egy bizottság kiküldését Lengyelországba, hogy megvizsgálja azokat a műszaki lehetőségeket, amelyek a pécsvidéki „sülőszen” lengyelországi feldolgozásával lehetővé tennék a Lengyelországban számunkra gyártott kohókokszt mennyiségének növelését. A műszaki bizottság tagjainak Szele Mihályt, a KGM Kohászati Igazgatóság osztályvezetőjét, Tóth Sarudi Bélát, a Sztálinvárosi

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁶⁶

Budapest, 1953. augusztus hó 22-én.

A jegyzőkönyvet hitelesítem:

Nagy Imre

a Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-505 1-22.

Beruházási Vállalat főmérnökét és Müller Lászlót, a NIM Szénbányászati Igazgatóságának osztályvezetőjét javasolta.

66 A Minisztertanács 505/nk/1/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta. A bizottság tárgyalásáról készített jegyzőkönyvet az 531210/11/1953 számú határozattal fogadták el.

MELLÉKLET

1.

TÜK 00357/25

Előterjesztés a Minisztertanácshoz a mezőgazdasági lakosság 1953. évi általános jövedelemadó-terhelésének csökkentéséről

A Pénzügyminisztérium a mezőgazdasági lakosság 1953. évi adóterhelésére vonatkozó javaslatát még az új kormányprogram megjelenése előtt dolgozta ki és terjesztette jóváhagyásra a Minisztertanács elé.

A javaslat elkészítésekor a Pénzügyminisztérium igyekezett az egyénileg dolgozó parasztság össz adóterhét az 1952. évi szinten fenntartani. Minthogy azonban az egyénileg gazdálkodók adóztatható földterülete a múlt évihez képest 1 656 000 holddal csökkent, ez azt eredményezte, hogy 1953-ban az egy főre eső átlagos adóteher 24,1%-kal emelkedett, az összerhelés pedig 429 millió forinttal magasabb, mint 1952-ben. A 24,1%-os adóemelést az akkori elgondolások szerint a következő okok tették indokolttá:

- 1.) az 1953. évi jobb termés,
- 2.) az, hogy 1952-ben az aszály és fagykárok miatt egyes megyék terhelését csökkenttük, ily körülmények viszont 1953-ban nem állanak fenn.
- 3.) 1952-ben egyes kategóriák (elsősorban az ún. főkönyvi kivetéses adózók) indokolatlanul alacsonyabban voltak terhelve.

Ugyancsak a kormányprogram előtti helyzet tette indokolttá, hogy a Pénzügyminisztérium az 1953. évi adókiivetést arra is fel kívánta használni, hogy a múlt évi kiivetések számtalan igazságtalanságát és aránytalanságát – melyek többek között arra ösztönözték a parasztságot, hogy földjük egy részének a felajánlásával az alacsonyabban adóztatott birtokkategóriákba kerüljenek – orvosolja.

Ebből azonban az következett, hogy bár az összkivetés megfelel a határozatban rögzített 24,1%-os emelkedésnek, igen nagy azoknak a száma, kiknél az adó a múlt évihez képest 25%-nál nagyobb mértékben emelkedett, az 1952-ben főkönyvi kivetéssel adóztatottaknál pedig 100–300%-os emelés is gyakori.

Ez a parasztság széles rétegeiben érthető nyugtalanságot és elégedetlenséget váltott ki, és a parasztság az új kivetést joggal látja ellentétben állónak az új kormánypolitikával. Ezért az 1953. évi adókiivetés jelentős korrekciókra szorul, mely a 429 millió Ft-os emelés javarészét visszaadja a parasztságnak.

Határozati javaslat

- 1.) A pénzügyminiszter a pénzügyi szerveknek adandó intern utasítással gondoskodik arról, hogy a normális fellebbezési eljárás során a községekben a helyszínen vizsgálják felül a fellebbezéseket, és a felülvizsgálat során töröljék a múlt évihez képest 25%-nál magasabb terheléseket az alábbiak szerint:

a.) az öt holdon felülieknél azzal, hogy a csökkentett terhelés nem lehet kevesebb, mint holdanként 200 Ft;

b.) az öt holdon aluliak közül azoknál, akik 1952-ben nem főkönyvi kivetés útján adóztak, azzal, hogy a csökkentett kivetés nem lehet kevesebb, mint holdanként 150 Ft.

2.) Ugyancsak intern végrehajtási utasítással rendelje el a pénzügyminiszter:

a.) az 1952-ben főkönyvi kivetéssel adóztatott dolgozó parasztnál annak az összegnek a törlését, mely a holdankénti 75 Ft-os átlagot meghaladja;

b.) az 1952-ben főkönyvi kivetéssel adóztatott kettős foglalkoztatásúaknál pedig a holdanként 110 Ft-ot meghaladó összeget.

3.) Az 1. és 2. pont szerint csökkentett összeg – egyes kivételes esetektől (pl. elemi csapás) eltekintve – nem lehet kevesebb a múlt évi adónál.

4.) A hibás kivetések korrigálása mellett a mezőgazdasági lakosság 1953-ra jogerősen megállapított adóját – a lóadó kivételével – 15%-kal csökkenteni kell.

5.) A Minisztertanács hozzájárul ahhoz, hogy az 1–3. pontokban foglaltak végrehajtásával – a Minisztertanács 500/8/1953., valamint az 501/11/1953. számú határozata alapján már végrehajtott 68 millió forintos csökkentésen felül – további 342 millió, összesen mintegy 410 millió forinttal csökkenjen a mezőgazdasági lakosság 1953. évi adója.

6.) Az 1953. évi általános jövedelemadó-kivetés ellen a fellebbezések szóbelileg is előterjeszthetők. A szeptember 10-ig előterjesztett fellebbezéseket akkor is figyelembe kell venni, ha azokat a 15 napos jogorvoslati határidő eltelte után terjesztették elő.

7.) A határozat megjelenését követő egy héten belül a fellebbezések elbírálását a községekben meg kell kezdeni, és általában két hét alatt be kell fejezni.

9.) A Minisztertanács határozatának nyilvánosan megjelenő szövege a következőkre terjedjen ki:

a.) A pénzügyi szervek az 1953. évi adókivetéssel kapcsolatban beadott fellebbezéseket a helyszínen gondosan vizsgálják felül, és ennek során a jogos panaszokat orvosolják. A fellebbezési határidőt szeptember 10-ig meg kell hosszabbítani. A fellebbezések szóbelileg is előterjeszthetők.

b.) A MT elrendeli, hogy a mezőgazdasági lakosság 1953-ra jogerősen megállapított adóját 15%-kal mérsékelni kell.

Budapest, 1953. augusztus 20.

Hitelesítem:
(olvashatatlan aláírás)

Antos István
a miniszter első helyettese

MNL OL XIX-A-83-a-1953-505 45-47

2.

BEGYŰJTÉSI MINISZTERIUM

00314/32/1953.sz.

SZIGORÚAN TITKOS!

Megtárgyalva:Egyetértenek: Bel- és Külker. Min:

Bognár József et.

Könnyűipari Min:

Kiss Árpád et.

Nem értenek egyet:

O.T: Márton János et.

Észrevételeket elfogadtuk és az előterjesztésbe bedolgoztuk.

Term. Szöv. Tanács:

Dobi István et.

FM. Markovics János et.

Észrevételek mellékelve.

Tárgy: I. A sertés, marha, borjú, juh levágásának szabályozása.

II. Az élőállat és állati termékek szabadpiaci forgalma.

ELŐTERJESZTÉS

a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsához.

A 75/1952./VIII.30./M.T. sz. rendelet az 1952/53. gazdasági évre csak a sertés levágását és forgalmát szabályozta. A rendelet 1953. június hó 30.-án hatályát veszítette. Szükséges ezért a sertés levágásának újbóli szabályozása, továbbá ugyanazon rendeletben a szarvasmarha, borjú és juh vágásának szabályozása is.

A 75/1952./VIII.30./M.T. sz. rendelet hatálytalanításával egyidejűleg szükséges a sertésen kívül általában az élőállat és állati termékek szabadpiaci forgalmának szabályozása.

A sertés, marha, borjú és juh levágásának eddigi szabályait az alábbi kiegészítésekkel és eltérésekkel javasolom újból szabályozni:

1./ Az 1953.július hó 1. napja előtti időben történt magánvágások után fennálló kötelező zsírbeadási hátralékot termelőknél, termelőszövetkezeteknél és ezek tagjainál minden feltétel nélkül törölni kell.

2./ A kibocsátandó rendelet hatálybalépése előtti időben feketevágásért elítélt személyekre vonatkozó sertésvágási tilalom – az üzletszerű feketevágókat kivéve – hatályát veszti.

Aki a kibocsátandó rendelet hatálybalépése után követ el feketevágást, egy évig sertésvágási engedélyt nem kaphat.

3./ Az a termelő és termelőszövetkezet, amelynek hátralékait a gabonabeadás elmulasztása miatt nem törölték, csak akkor kaphat vágási engedélyt, ha a folyó sertésbeadási és sertéshizlalási szerződések teljesítésének eleget tett, és emellett teljesítette a nem törölt sertésbeadási hátralékát is.

4./ A termelő a folyó sertésbeadási és sertéshizlalási szerződéses kötelezettség teljesítése előtt egy drb sertésre kaphat vágási engedélyt, ha sertésbeadási vagy szerződéses sertéshizlalási hátraléka nincsen, és később esedékes ilyen kötelezettségének teljesítése biztosítva van.

5./ A termelőszövetkezeti tag a termelőszövetkezet sertésbeadási és sertéshizlalási szerződéses kötelezettségének teljesítésétől függetlenül kaphat egy drb sertésre vágási engedélyt, feltéve, hogy háztáji gazdaságából származó hizlalási szerződéses kötelezettségének teljesítése megfelelő állatállománnyal biztosítva van. További vágási engedélyt akkor kap, ha háztáji gazdaságából származó sertéshizlalási szerződéses kötelezettsége nincs, vagy annak eleget tett, a termelőszövetkezet pedig a kérelem időpontjáig a teljesítésre előírt sertésbeadási és sertéshizlalási szerződéses kötelezettségének eleget tett, és a későbbiekben esedékes kötelezettsége teljesítésének előfeltételei biztosítva vannak.

6./ Termelőszövetkezetek a közös állományból üzemi konyhájuk részére, vagy ha ilyen nincs, a tagok közötti szétosztásra, illetőleg a kitermelt húsnak a szabadpiacon való értékesítésére vágási engedélyt kaphatnak (sertésre, marhára, borjura, és juhra) abban az esetben, ha a vágási kérelem időpontjáig az előírt sertésbeadási és sertéshizlalási szerződéses kötelezettségüknek eleget tettek, az állatfejlesztési tervüket teljesítették, és a sertésbeadási és sertéshizlalási szerződéses kötelezettség teljesítése megfelelő súlyú sertésekkel biztosítva van. Vágási engedélyt folyamatosan egy drb sertésre szabad kiadni. A vágási engedélyt a sertésbeadási és sertéshizlalási szerződéses kötelezettség teljesítésére szükséges mennyiségen felüli állatokra (sertés, marha, borjú, juh) adható ki. Engedélyezhető selejt szarvasmarha és borjú vágása a termelőszövetkezeteknek és kivételesen egyéni termelőknek és termelőszövetkezeti tagoknak is, ha sertés- és marhabeadási, valamint sertéshizlalási szerződéses kötelezettségüknek eleget tettek.

7./ Állami gazdaságok sertésvágás engedélyezését csak akkor kérhetik, ha az előző időszakra előírt hizott sertés beadási tervüket legalább 75 %-ban teljesítették.

8./ Amennyiben beadásra nem kötelezett személy sertését nem lakóhelyén vágják le, a vágási engedélyt a vágás helye szerint illetékes tanács végrehajtó bizottságának kell kiadni.

9./ Tenyésztésre vagy továbbtartásra alkalmatlan – ún. selejt – juhra, valamint 3 éven felüli ürüre a juhtartó termelőszövetkezetek és termelőszövetkezeti csoportok, valamint az egyéni juhtartók korlátlanul kaphatnak vágási engedélyt.

A tenyésztésre vagy továbbtartásra való alkalmatlanságot a hatósági állatorvosnak marhalevélén vagy külön egyedi bizonyítvánnyal kell igazolnia.

A vágási engedélyeket továbbra is a könnyűipari miniszter a Gyapjúbegyűjtő Vállalaton keresztül, a tanácsok útján adja ki.

10./ A levágott selejt marha, borjú és juh bőrét a bőrbegyűjtőnek be kell szolgáltatni.

11./ A zsírdézsma mennyisége változatlan marad.

Az élőállat és állati termékek szabadpiaci forgalmának szabályozását az alábbi eltérésekkel, illetőleg kiegészítő rendelkezésekkel javaslom:

1./ Szarvasmarha, ló, öszvér, szamár, juh és kecske forgalma minden korlátozás nélkül szabad.

2./ Baromfi és állati termékek forgalma szabad, ha a termelők, a termelőszövetkezetek és ezek tagjai 1953. naptári éves tej-, tojás- és baromfi-beadási kötelezettségüknek az előző időszakra – tejnél az előző hónapra, baromfinál és tojásnál az előző negyedévre – eső részét teljesítették.

3./ A zsír forgalma szabad.

4./ A termelőszövetkezetek tagjai már a termelőszövetkezet sertésbeadási kötelezettségének teljesítése előtt is 60 kg-ot meg nem haladó élősúlyú sertéseket szabadon értékesíthetnek.

5./ A termelőszövetkezetek tagjai baromfit és állati termékeket szabadon csak akkor értékesíthetnek, ha háztáji gazdaságuk után az előző időszakra előírt baromfi és állati termékek beadási kötelezettségük teljesítése mellett a termelőszövetkezet is teljesítette az előző időszakra baromfiban és állati termékben megállapított kötelezettségét.

6./ A termelőszövetkezetek a közös állományból csak az állatfejlesztési tervük teljesítése után és csak a sertésbeadási és sertéshizlalási szerződéses kötelezettségük teljesí-

téséhez szükséges mennyiségén felüli sertésekre kaphatnak szabad értékesítési jogot. Azonban az 1953. II. félévi sertésbeadási és hizlalási szerződéses kötelezettség teljesítése előtt a termelőszövetkezet a közös állományból csak 60 kg-ot meg nem haladó élőszületű sertéseket értékesíthet.

A járási tanács végrehajtó bizottságának elnöke a mezőgazdasági osztály javaslata alapján azonban engedélyt adhat a törzstenyésztéssel foglalkozó egyes termelőszövetkezeteknek, hogy 60 kg-ot meghaladó élőszületű tenyészsüldőket értékesíthessenek.

7./ Továbbeladás céljából vásárolt sertést a járlatlevél átírásától számított 60 nap eltelté után lehet továbbadni.

8./ Forgalmi tilalmat a beadási kötelezettség nem teljesítése miatt csak a begyűjtési miniszter rendelhet el, minden más helyi jellegű forgalmi korlátozás, vagy tilalom elrendelése – állategészségügyi zárlat kivételével – tilos.

9./ Jogtalanul szabadpiacra vitt állatot vagy állati terméket csak üzérkedés megállapítása esetén lehet elkobozni.

Kérem a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának felhatalmazását, hogy a sertés, marha és borjú levágását, valamint az élőállat és állati termékek – a gyapjú kivételével – szabadpiaci forgalmát a jelen előterjesztésben foglalt elvi szempontoknak megfelelően saját hatáskörben miniszteri rendelettel, a földművelésügyi miniszterrel, a juh levágását a földművelésügyi és könnyűipari miniszterrel egyetértésben szabályozzam.

II.

A Minisztertanács felhatalmazza a begyűjtési minisztert, hogy a sertés, marha, borjú levágását, valamint az élőállat és állati termékek – gyapjú kivételével – szabadpiaci forgalmát saját hatáskörében miniszteri rendelettel a földművelésügyi miniszterrel, a juh levágását pedig a földművelésügyi és könnyűipari miniszterrel egyetértésben szabályozza.

Budapest, 1953. augusztus hó 10.

Tisza József
miniszter

MNL OL XIX-A-83-a-1953-505 151–154.

8.

506

Szigorúan titkos!

Készült: 2 példányban.

Kapja: Rákosi Mátyás elvtárs.

Jegyzőkönyv

a Minisztertanács 1953. évi augusztus 28-án reggel 9 órakor kezdődő üléséről

Jelen voltak:

Gerő Ernő, a Minisztertanács elnökének első helyettese, belügyminiszter,

Hegedüs András, a Minisztertanács elnökének első helyettese, földművelésügyi miniszter,

Hidas István nehézipari miniszter,

Zsofinyecz Mihály kohó- és gépipari miniszter,

Bata István honvédelmi miniszter,

Szalai Béla, az Országos Tervhivatal elnöke,

Boldoczki János külügyminiszter,

Erdei Ferenc igazságügy-miniszter,

Kiss Árpád könnyűipari miniszter,

Bognár József bel- és külkereskedelmi miniszter,

Tisza József begyűjtési miniszter,

Szijártó Lajos építésügyi miniszter,

Darvas József népművelési miniszter,

dr. Zsoldos Sándor egészségügyi miniszter,

Andics Erzsébet, az oktatásügyi miniszter első helyettese,

Antos István, a pénzügyminiszter első helyettese,

Babos Zoltán, az élelmiszeripari miniszter első helyettese,

Prieszol József, a közlekedés- és postaügyi miniszter első helyettese,

Czakó Kálmán legfőbb ügyész,

Házi Árpád, az Állami Ellenőrző Központ elnöke,

Szita János, az Országos Tervhivatal elnökének helyettese,

Gergely Miklós, a Minisztertanács Titkársága terv- és pénzügyi csoportjának vezetője,

Némety Béla, a Minisztertanács Titkársága elnöki csoportjának vezetője.

Meghívtak az egyes napirendi pontokhoz:

1.) napirendi pont: Herczeg Ferenc elvtárs, Nógrádi László elvtárs, Papp István elvtárs, Székely Gábor elvtárs.

2.) napirendi pont: Perédi Károly elvtárs, Tihanyi Alajos elvtárs, Halász János elvtárs, Papp István elvtárs, Kocsis Lajos elvtárs.

- 3.) napirendi pont: Karczag Imre elvtárs, Nógrádi László elvtárs, Papp István elvtárs, Székely Gábor elvtárs.
- 4.) napirendi pont: Földvári László elvtárs, Karczag Imre elvtárs, Papp István elvtárs.
- 5.) napirendi pont: Nezvál Ferenc elvtárs, Földvári László elvtárs, Karczag Imre elvtárs, Papp István elvtárs.
- 6.) napirendi pont: Váhl Miklós elvtárs, Pikler György elvtárs, Petőházi Sándor elvtárs, Pozsonyi István elvtárs, Csonka Tibor elvtárs, Vincze József elvtárs, Madas András elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Bacsó Andor elvtárs.
- 7.) napirendi pont: Vörös János elvtárs, Szabó János elvtárs, László Andor elvtárs, Gervai Béla elvtárs, Tauszk György elvtárs.
- 8.) napirendi pont: László Andor elvtárs, Tauszk György elvtárs.
- 9.) napirendi pont: Györe József elvtárs, Pozsonyi István elvtárs, Ménes János elvtárs, Kéri József elvtárs.
- 10.) napirendi pont: Földvári László elvtárs, Pöcze Tibor elvtárs, Kéri József elvtárs, Papp István elvtárs, Ferenczi László elvtárs.
- 11/a.) napirendi pont: Meitner Tamás elvtárs, Kéri József elvtárs, Varga János elvtárs, Csonka Tibor elvtárs, Soltész Károly elvtárs.
- 11/b.) napirendi pont: Meitner Tamás elvtárs, Csonka Tibor elvtárs, Kéri József elvtárs, Soltész Károly elvtárs.
- 12.) napirendi pont: Magyar András elvtárs, Csonka Tibor elvtárs, Pogácsás György elvtárs.
- 13/a.) napirendi pont: Petőházi Sándor elvtárs, Pozsonyi István elvtárs, Perényi Miklós elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Bacsó Andor elvtárs.
- 13/b.) napirendi pont: Magyar András elvtárs, Csonka Tibor elvtárs, Pogácsás György elvtárs.
- 13/c.) napirendi pont: Csonka Tibor elvtárs.

A Minisztertanács a következő határozatokat hozta:

Napirendi pont:	Határozat száma:	A határozat címe:
1.)	506/1/1953.	Az 1953. évi beruházási terv csökkentése.
2.)	506/2/1953.	A széntakarékossági kormánybizottság jelentése.
3.)	506/3/1953.	A földalatti vasút beruházásainak felülvizsgálata.
4.)	506/4/1953.	A közúti pótkocsik számának növelése a tehergépjármű közlekedésben.
5.)	506/5/1953.	A főváros közlekedésének megjavítása.
6.)	506/6/1953. 2.060/20/1953. Mt.h.	Az ország területének számbavétele és az 1954. évi gazdálajstrom elkészítése.
7.)	506/7/1953. 2.059/20/1953. Mt.h.	Magán kisiparosok hitelellátása.
8.)	506/8/1953.	A negyedik békekölcsön kibocsátása.

9.)	506/9/1953.	A Belügyminisztérium Igazgatási Főosztálya feladatkörének szétosztása és a megyei (budapesti, városi) tanácsok végrehajtó bizottsága beruházási igazgatóságai főfelügyeletének átadása.
10.)	506/10/1953	A közúti közlekedés rendjének szabályozása.
11.)	506/11/1953.	Az ügyészségi szervezet és az ügyészségi dolgozók illetménye.
11/a.)	506/11/a/1953.	Az igazságügyi (bírói) szervezet létszáma és illetménye.
12.)	506/12/1953.	A Földművelésügyi Minisztérium szervezete.
13.)	1953. évi 18. sz. tvr.	Az egyénileg gazdálkodó parasztek őszi termésű kapásnövényekből fennálló beadási kötelezettségének 10%-os csökkentése, valamint a gabonafélék és az őszi termésű kapásnövények forgalmi korlátozásának megszüntetése.
14.)	506/14/1953. 1.046/1953/IX.6./ Mt. h.	Állategészségőri állás szervezése.
15.)	506/15/1953.	Az orvos-felcser szolgálat rendszeresítésére és az orvos-felcser képzés megszervezésére.
16.)	506/16/1953.	Az állami gépjárművek beszerzési és elosztási rendjének módosítása.
17.)	506/17/1953.	A Metro együttműködésre vonatkozó lengyel–magyar vegyesbizottsági tárgyalások jegyzőkönyveinek jóváhagyása.
18.)	506/18/1953.	A Magyar–Csehszlovák Műszaki Tudományos Együttműködési Bizottság tagjainak felmentése és új tagjainak kinevezése.
19.)	506/19/1953.	Felhatalmazás a Csehszlovák Köztársasággal folytatandó tárgyalásokra.
20.)	2.061/20/1953. Mt. h.	A kutatási jelentések rendszere.
21.)	506/21/1953.	Katona János rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter felmentése svéd, dán és norvég követi megbízatása alól és megbízása a londoni követség vezetésével.
22.)	—	Korbacsics Pál kinevezése – levéve napirendről.
23–24.)	—	Egyetemi tanári kinevezések.

[Napirend:]

1.) 1953. évi beruházási terv csökkentése¹

8/1

1 Az előzményekre lásd a Minisztertanács 1953. július 31-i ülésének jegyzőkönyvét (4.). A Minisztertanács 502/5/1953. számú határozatának III/3. pontja előírta, hogy az Országos Tervhivatal tegyen javaslatot az 1953. évi beruházási terv további csökkentésére. Az előterjesztés az újabb csökkentést valamennyi ágazatra kiterjedően tartalmazta, a következő fő tételek szerint: a Nehézipari Minisztériumnál 250,7 millió Ft (pl. szénbányászat: 38 millió, olajbányászat és -feldolgozás: 40 millió, Borsodi Ipari Tröszt: 28,5 millió, villamosenergia-termelés és -elosztás: 60,3 millió Ft),

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: A most javasolt beruházási tervcsökkentéssel az éves beruházás tervösszege 18 milliárd 748 millió Ft-ra száll le.

A Központi Statisztikai Hivatal becslése szerint ez a keret még mindig túl magas, és másfél milliárdos lemaradás lesz a most elfogadott tervhez képest. A Beruházási Bank az idén 8,1 milliárd Ft-ot fizetett ki, de ehhez hozzájön a múlt évről elmaradt 1,6 milliárd Ft is. Ezen kívül az előlegek egy része már teljesítve van. Eddig 12,8%-kal valósítottunk meg többet, mint tavaly. Ha tartjuk ezt az emelkedést az egész tervben, elérjük a 18,08 milliárd Ft-ot, amely összeg reális. Az a fontos, hogy az eddig elhatározott csökkentéseket a miniszter elvtársak gyorsan hajtsák végre, mivel az eddig mutatkozó ütem nem kielégítő. Szeptember 1-ig a beruházási csökkentéseket feltétlenül le kell bontani egészen a vállalatokig.

A gépek gyártásának törlését szintén szeptember 1-ig kell elvégezni, s a gyártó és megrendelő közös jegyzőkönyvet vegyenek fel a törlésről.

Hegedüs András elvtárs: Az előterjesztéssel egyetért. Kéri, hogy a DT 413 típusú traktorok gyártásának lehetőségét a törlés előtt még egyszer vizsgálják meg, mert valószínű, hogy 100 db legyártható.

Zsofinyec Mihály elvtárs: A DT 413 típusú traktorból a Vörös Csillag nem tud százal többet gyártani.

Hegedüs András elvtárs: Nem is azt akarják, hanem hogy összesen 100-at gyártson.

Darvas József elvtárs: A tervezett Film- és Színművészeti Főiskola teljes keretét nem lehet törölni, mert a folyamatban lévő tervezés költségét biztosítani kell.

Az oktatás területén végrehajtandó törlés aránytalanul sújtja az alsó- és középfokú oktatást a felsőoktatással szemben. Ez nem felel meg a kormányprogram szellemének.

Andics Erzsébet elvtársnő: Az Oktatásügyi Minisztériumnál az éves keretszám nem 152,1 millió Ft, hanem 154,8 millió Ft.

Gerő Ernő elvtárs: Ezt tudomásul vesszük azzal, hogy a Tervhivatal vizsgálja meg.

dr. Zsoldos Sándor elvtárs: A miskolci és veszprémi vízmű- és csatornázási beruházást – ha van rá mód, ez évben, ha nincs rá mód, 1954-ben – kell megvalósítani.

Házi Árpád elvtárs: A Kelenföldi pályaudvar bővítési terveire előirányzott összegeket ne töröljék, mert a törlés a lakosság érdekeit sérti.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

a.) A Minisztertanács utasítja a minisztereket, hogy minden erőt a be-

a Kohó- és Gépipari Minisztériumnál 361,8 millió Ft (általános gépipar: 105,1 millió Ft, kohászat: 163,5 millió Ft – ebből Sztálin Vasmű: 157,5 millió –, középgepipar: 93,4 millió Ft), a Könnyűipari Minisztériumnál 28,7 millió, a Közlekedés- és Postaügyi Minisztériumnál 146,8 millió Ft. A határozati javaslatban az előterjesztő kezdeményezte, hogy az addigi változtatások összegzésével Minisztertanács bizza meg az OT elnökét az építési, anyagellátási, gép- és műszertermelési, ellátási és értékesítési terv módosításával és előterjesztésével, a Sztálin Vasmű esetében hatalmazza fel a csökkentés összegének az egyes létesítmények üzembehelyezési határidejétől függő módosítására, továbbá a kisebb összegű indokolt póthiteligények kielégítésére.

ruházások csökkentése folyamán szükséges átcsoportosítások megvalósítására fordítsanak.

- b.) A Minisztertanács utasítja a Minisztertanács Titkársága ipari csoportját, hogy az ÁEK segítségével ellenőrizze a határozat végrehajtását, a szerződések felbontását.
- c.) A DT 413 traktor gyártásának törlését az OT vizsgálja felül, és amennyiben a Vörös Csillag Traktorgyár a fenti típusú traktort gyártani tudja, úgy 100 db traktor gyártásának törlését fel kell szabadítani.
- d.) A Népművelési Minisztériumnál kifogásolt 400 000 Ft törlését felül kell vizsgálni.
- e.) Az OT vizsgálja meg az alsó- és középfokú oktatásnál végrehajtott csökkentést, s amennyiben 1953. évben a csökkentést mérsékelni nem lehet, biztosítsa, hogy az átmeneti jellegű legyen, és az 1954. évben a jelenlegi mérséklést szüntesse meg.
- f.) Meg kell vizsgálni a jelen előterjesztésben törlésre javasolt miskolci és veszprémi vízmű- és csatornázási beruházások ez évi megvalósításának lehetőségét, amennyiben nem lehetséges, úgy 1954. első felében kell megvalósítani.
- g.) Az OT, a Közlekedés- és Postaügyi Minisztériummal együtt vizsgálja meg a Kelenföldi pályaudvar bővítési lehetőségét, és amennyiben erre mód van, úgy töröljék a csökkentések közül.
- h.) A III/3. pontot a következőkkel kell kiegészíteni: a gépek törlését a beruházó és a gépet gyártó vállalat közös megállapodás alapján jegyzőkönyvileg rögzítse. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell az első bekezdésben foglalt adatokat, s annak egy-egy példányát a Kohó- és Gépipari Minisztériumnak (Értékesítési Igazgatóság) és az OT-nek meg kell küldeni.²
- i.) Az OT vizsgálja meg, hogy az Oktatásügyi Minisztérium felsőoktatási részlegének mennyi a beruházási kerete 152,1, vagy 154,8 millió Ft. (A határozat csatolva.)³

2 A III/3. pont eredetileg így szólt: „A beruházó miniszterek közölgék az Országos Tervhivatal elnökével, hogy milyen gépek és műszerek kerülnek törlésre. Ezt mind a limiten felüli, mind a limiten aluli beruházásoknál beruházási egységenként kell megadni, az egyes gép- és műszerfajták felsorolásával, Meg kell adni azt is, hogy a gép- és műszer megrendelést a gyártó vállalat elfogadta-e (visszaigazolta-e) vagy sem. A gyártás alatt lévő gépeknél a gyártó cég nevét és a gépnek a beruházó által ismert készültségi fokát is meg kell jelölni. A bejelentésben külön ki kell mutatni az importgépeket és műszereket. (A törölt gépek és műszerek bejelentésének táblamintáját a 4. sz. táblázat tartalmazza.)”

3 A Minisztertanács az előterjesztést és mellékleteit a jegyzőkönyvben rögzített megjegyzésekkel és módosításokkal 502/1/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta. A határozatot lásd a Mellékletben (1.).

2.) A széntakarékossági bizottság jelentése⁴

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: Az Országos Tervhivatal újabb előterjesztést készít a lakosság szénellátására vonatkozóan, mivel a jelen előterjesztés ezt a kérdést megoldani nem tudta. A hozott csökkentési rendszabályok igen szorosak, de a minisztériumi feladatokat pontosan meg kell valósítani ezek mellett a rendszabályok mellett is.

Vigyázni kell arra, hogy a most kialakított tervben ne lépjenek túl a minisztériumok a meglévő kereteket, mert tartalék nincs és nem várható egy területen sem olyan mérvű megtakarítás, hogy azzal nagyobb „váratlan” problémát meg lehetne oldani.

Kéri, hogy a jelen határozat végrehajtását szintén a Minisztertanács Titkársága ellenőrizze.

Perédi Károly elvtárs: Az Építésügyi Minisztérium meg tudja takarítani az előírt mennyiséget, mert a túlfokozott cement kemencék esetén a szén- és cementmennyiség arányosan csökken a cementmennyiség, hanem 1:2 arányban.

Bognár József elvtárs: A lengyel lángszén-import még nem biztos, s így olyan határozatot lehet hozni csak, hogy ha realizálódik, kalóriamennyiségben megfelelő mennyiségű szén ellenében át kell adni a MÁV-nak.

4 Az előzményekre lásd a Minisztertanács 1953. július 31-i ülésének jegyzőkönyvét (4.). Az 502/nk/2/1953. számú minisztertanácsi határozat alapján kiküldött széntakarékossági kormánybizottság megvizsgálta a minisztériumok 1953. II. félévi szénigénylését, hogy javaslatot tegyen az igények és a II. félévi módosított széntermelési terv egyensúlyba hozatalára. A szénbányászat eredeti II. félévi tervéhez képest az új termelési terv 1 146 419 tonnával kevesebb szén felosztását tette lehetővé a minisztériumok között. A nem fedezett II. félévi szénigényből 596 ezer tonnát túlzott igényként a kormánybizottság levont, a fennmaradó 550 ezer tonna minőségi barnaszénigény csökkentését az érintett minisztériumoknak részben saját hatáskörükben kellett megoldaniuk, másrészt különleges műszaki intézkedéseket kellett végrehajtani. A kormánybizottság az érintett minisztériumokkal lefolytatott tárgyalások alapján határozta meg a minisztériumokként megtakarítandó szénmennyiséget. Megállapította a lakosság részére az év második felében biztosítható szénmennyiséget is, (1 290 209 tonna), ami az előterjesztés szerint 44%-kal nagyobb volt, mint az elmúlt év ugyanazon időszakában. A megemelt mennyiség ugyanakkor a minőségi barnaszén hiánya miatt nem biztosította a megkívánt fűtőértéket. Javasolták, hogy minden minisztériumban hozzanak létre a teljes ágazatra kiterjedően központi energiagazdálkodási szervet, az iparági igazgatóságokon létesítsenek energia-szakelődői állást, a Hőtechnikai Tervező Iroda keretében szervezzenek energiagazdálkodási osztályt a szén- és energiatakarékosság lehetőségeinek vizsgálatára. Intézkedéseket javasoltak a különböző szénfajták előállításában alkalmazott technikai feltételek javítására, egyes ipari vállalatoknál az átállást olajtüzelésre, a kukoricacsutka-fűtőolaj-szén keverék előállításának meggyorsítására, a kazánfűtők premizálásának biztosítására. A végrehajtás ellenőrzésével a nehézipari minisztert javasolták megbízni, akinek 1953. október 1-jétől 1954. január 1-jéig minden hó 15-én jelentést kell tennie a Minisztertanácsnak az intézkedések végrehajtásáról és a szénellátás helyzetének állásáról. A jegyzőkönyv mellett megtalálható a Nehézipari Minisztérium 1953. október 13-i jelentése is a határozat végrehajtásáról.

Szijártó Lajos elvtárs: Az Építésügyi Minisztérium 15 000 to-s tételből csak 5000 to, a 21 000 to-ból pedig mindössze 10 000 to kicserélését, illetve csökkentését vállalja.

A további csökkentés, illetve kicserélés a cementgyártás rovására megy.

Prieszol József elvtárs: A Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium 119 000 to szén megtakarítását vállalja, de kéri, hogy a szén össz-kalóriamennyisége a csere végrehajtása után megmaradjon.

A MÁV-nál a pakura-tőzeg keveréssel 5100 kalória értékű fűtőanyagot állítottak elő. Kezdetleges eszközökkel 100 000 vagon fűtőanyagot állítottak így elő, s még a mozdonyok fűtőterét sem kellett átalakítani.

Zsofinyecz Mihály elvtárs: Ha a pakurára való átállási kísérletek jó eredménnyel járnak, elfogadja a csökkentést.

Papp István elvtárs: A MÁV-nál lévő pakura tüzelési kísérletek igen jó eredménnyel jártak, a MÁV mégsem használta ki a lehetőségeket és még csak most kezdett hozzá a tőzégvásárláshoz.

Szita János elvtárs: 1 millió Ft célprémiumot javasol a határozat eredményes végrehajtása előmozdítására azzal, hogy a prémiumot a Nehézipari Minisztérium ossza el és a Nehézipari Minisztérium ellenőrizze a határozat végrehajtását is.

Kiss Árpád elvtárs: Javaslatot kér arra nézve, hogy a kazán átalakításokat hogyan végezzék.

Nem helyes, hogy a kormánybizottság a Könnyűipari Minisztériumnál az első félévi tervszámok alapján csökkenti a második félévi tervet, mivel a II. félévben nagyobb feladataik vannak, mint az I. félévben.

Egyébként sem helyes a csökkentés mérvét a pakurára számítva a tervezet szerint megállapítani, mert a Könnyűipari Minisztérium a csepeli gyár kivételével már 1952-ben a pakura-tüzelésre állította át üzemait.

Perédi Károly elvtárs: Javasolja, hogy a Nehézipari Minisztérium Energiagazdálkodási Osztálya és a Hőtechnikai Intézet szakemberei útján a helyszínen ellenőrizze a pakura-tüzelésre való átállás lehetőségét, nehogy az átállás következtében a termelésben lényeges csökkenés álljon be.

Gerő Ernő elvtárs: A nehézségek akkor oldhatók meg, ha a Nehézipari Minisztérium túlteljesíti a szénbányászati tervét, és ha minden területen a legnagyobb takarékoságot vezetjük be.

A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács megállapítja, hogy a nehéz szénhelyzetet csak akkor tudjuk megoldani, ha a Nehézipari Minisztérium a jóváhagyott szénbányászatra vonatkozó terveket túlteljesíti és az egész népgazdaság területén tovább fokozzák a takarékoságot. A javaslat legnagyobb hátránya az, hogy a lakosság szénellátásának terhére kívánja megoldani a takarékoságot.
- b.) A lakosság szénellátásának számaira vonatkozó adatok irányzá-

- mokként szolgáltak.⁵ Az OT egy héten belül terjesszen javaslatot a Minisztertanács elé a lakosság szénellátásának biztosítására.⁶
- c.) A határozati javaslatban szereplő feladatok elvégzésének jutalmazására 1 millió Ft-os keretben prémiumot kell biztosítani, amelyet a megvalósításban leginkább érdekelt minisztériumok, a Kohó- és Gépipari, a Könnyűipari, az Építésügyi és a Közlekedésügyi Minisztérium között kell szétosztani. Az 1 millió Ft szétosztását a Nehézipari Minisztérium végezze.
- d.) A Minisztertanács utasítja a minisztereket, hogy a széntakarékosság megvalósítása érdekében hívják össze az érdekelt szakértőket, és magyarázzák meg jelentőségét az egész népgazdaság és a kormányprogram végrehajtása szempontjából.
- e.) A Minisztertanács az Építésügyi és Könnyűipari Minisztériumnál eredetileg javasolt csökkentéseket fogadja el, azzal, hogy a Hőtechnikai Intézet és a Nehézipari Minisztérium Energetikai Osztálya kiküldöttei a helyszínen vizsgálják meg, hogy a fent említett két minisztériumnál a csökkentést milyen fűtőtechnikai módszerekkel lehet ellensúlyozni. Az ellenőrzés és a vizsgálat eredménye alapján tegyen javaslatot a Minisztertanácsnak a kérdés megoldására szeptember 31-ig.
- f.) A határozati javaslat III/9/a. pontjában szereplő 30 000 tonna lengyel lángszén-mennyiséget irányszámként fogadja el.⁷
- g.) A b. pontban szereplő 30 000 tonna import lengyel szén ellenében átadandó minőségi durva barnaszén átadását a belkereskedelem részére a külkereskedelmi tárgyalásoktól kell függővé tenni.⁸
- h.) Az OT a pakura-tüzelés problémájának megoldására egy héten belül terjesszen javaslatot a Minisztertanács elé.
Ebben a javaslatban kell kidolgozni az elavult régi típusú kazánok átalakítását.⁹
- (A határozat csatolva.)¹⁰

5 Az előterjesztés szerint a lakosság számára 1 096 209 tonna szén biztosítható, amit a meglévő belkereskedelmi készletből 194 000 tonnával lehet növelni. A lakossági pincékben további 206 000 tonna becsült készlet áll rendelkezésre.

6 A javaslatot a szeptember 11-i minisztertanácsi ülésen tárgyalták.

7 A hivatkozott pontban a bel- és külkereskedelmi miniszter feladatává tették, hogy október 1-jétől biztosítsa a MÁV számára a lengyel szén folyamatos importját.

8 A hivatkozott pontban arról rendelkeztek, hogy a MÁV a lengyel szén ellenében 40 000 tonna durva minőségi barnaszénen adjon át a belkereskedelemnek.

9 A javaslatot a szeptember 4-i minisztertanácsi ülésen tárgyalták „a fűtőanyag-ellátás soron következő feladatai” címmel.

10 A Minisztertanács 506/2/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített észrevételekkel és módosításokkal jóváhagyta.

3.) A földalatti vasút beruházásainak felülvizsgálata¹¹

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: A 3. oldalon II/1/i. pontban szerepel egy helytelen szám. A 4000-es létszámot „mintegy 3000”-re kell kijavítani.

Szűjártó Lajos elvtárs: A 3. oldalon az f. pontban van egy ide nem tartozó kérdés. A 3000 tonna cement és 420 tonna betonvas már zárolt anyag.

Antos István elvtárs: A Minisztertanács januárban határozatot hozott a Földalatti Vasút Forgalmi Vállalat alapításáról. A vállalat szervezésének ütemét felül kell vizsgálni és a földalatti megvalósításának megfelelően el kell halasztani a befejezését.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat II/1/i. pontjában szereplő 4000 dolgozó átcsoportosítását mintegy 3000-re kell módosítani.
- b.) A határozati javaslatban feltüntetett csökkentés végrehajtásánál figyelembe kell venni a Minisztertanács által korábban [létre] hozott „Földalatti Vasút Forgalmi Vállalat” szervezésének megvalósítását.
- c.) A határozati javaslat II/1/f. pontja 2. bekezdésének utolsó mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: Az Építésügyi Minisztériumnál 3000 tonna cementtel, 420 tonna betonvassal és 700 m³ fenyő fűrészáruval kevesebb anyagra lesz szükség.

(A határozat csatolva.)¹²

4.) A központi pótkocsik számának növelése a tehergépjármű közlekedésben¹³

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: A határidők egy hónapos elhalasztását javasolja.

11 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (2).

12 A Minisztertanács a határozatot a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 506/3/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

13 Az előterjesztés szerint Magyarországon a tehergépjárműveknek csak 13,4%-a (kb. 1400 tehergépkocsi) van pótkocsival ellátva, de azok kihasználtsága is csak 50%-os, ami jelentős hátrányokat okoz a szállítás gazdaságos megszervezésében. Figyelembe kell venni azt is, hogy az ország tehergépjármű állományának (kb. 11800 db) 70%-a vonóképes, és csupán 46%-a (kb. 5400 db) 1945 utáni beszerzés. Az előterjesztés megállapította, hogy a pótkocsik jobb kihasználása, számuk növelése és az új típusok kialakítása esetén kevesebb gépkocsira lesz szükség. A határozati javaslatban rendelkeztek a meglévő üzemképtelen pótkocsik azonnali kijavításáról és a pótkocsik számának fokozatos emeléséről, elosztásuk rendjéről, az új típusú pótkocsik gyártásának megkezdéséről, speciális típusok külföldi beszerzéséről. Az OT és a KGM vizsgálják meg a vontatásra alkalmas távolsági autóbuszok és személyszállító pótkocsi prototípusok kialakításának és gyártásának lehetőségét. Az előterjesztéshez csatolt melléklet kimutatásokat tartalmazott a vonóképes tehergépkocsikról, a szállításra alkalmas pótkocsikról, illetve különböző gazdaságossági számításokkal támasztotta alá a javaslatokat.

A 3. oldal 5. pontjában a 26-28%-át 23-25%-ra kell módosítani, míg a 3900 db számát 3050-re kell módosítani.

Antos István elvtárs: A határozatot ki kell egészíteni a gumibroncs kérdésével kapcsolatos rendelkezéssel.

Czakó Kálmán elvtárs: A 3. oldalon javasolja, hogy kötelezze a Minisztertanács a Kohó- és Gépipari Minisztériumot, hogy a gépkocsik légfékkel való ellátásának kérdését is rendezze.

Földvári László elvtárs: A 2. oldal 3. pontjának határideje ne szeptember 25, hanem november 1. legyen.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A következő határidő módosításokat kell végrehajtani: 2. oldal 3. pontnál 1953. augusztus 15. helyett október 1-et, 3. oldal 4. pontjánál szeptember 1. helyett október 1-et, 3. oldal 9. pontjánál október 1. helyett november 1-et, 4. oldal 10. pontjánál szeptember 1. helyett október 1-et.¹⁴
- b.) 3. oldal 5. pontjában szereplő tehergépjármű 1954-beni arányszámát 26-28-ról 23-25%-ra kell módosítani, még [míg] a zárójelben lévő 3900 db gépkocsit 3050-re kell módosítani.¹⁵
- c.) Új pontba vegyék be a gumibroncs-ellátás biztosítását.
- d.) A Kohó- és Gépipari Minisztérium és az OT vizsgálják meg a pótkocsik légfékkel való ellátását, mivel ennek hiánya baleseteket okoz.
- e.) A határozati javaslat 4. pontját úgy kell módosítani, hogy a KSH 1953. október 1-től adjon a pótkocsik kihasználásáról jelentést a lehetőség szerinti összeállításban, és legkésőbb 1954. január 1-től biztosítsa, hogy a jelentés a tehergépkocsikéhoz hasonló összeállításban készüljön el.

(A határozat csatolva.)¹⁶

5.) A Főváros közlekedésének megjavítása¹⁷

14 A témában az első előterjesztés április 17-én kelt, és az ott meghatározott határidőkből több benne maradt az augusztusban átdolgozott változatban is, ezért volt szükség a módosításokra.

15 A hivatkozott pontban a pótkocsigyártásról rendelkeztek, és meghatározták, milyen legyen a pótkocsik és az összes tehergépjármű aránya a következő években (zárójelben megadva a darabszámot is).

16 A Minisztertanács az előterjesztést 506/4/1956. számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta.

17 A fővárosi lakosság kulturáltabb közlekedésének megteremtéséhez az előterjesztők (az OT és a KPM) egyrészt a zsúfoltság enyhítését, másrészt a járatok sűrítését, illetve új járatok indítását tartották szükségesnek a külső városrészekben. Az előterjesztés szerint: „Az új kormányprogram elhangzása óta a budapesti Tanács a fővárosi közlekedési vállalatok belső tartalékainak felhasználásával egyes autóbusz és villamos járatokat meghosszabbított, sűrített, és meggyorsította a trolibu-

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: Van a Minisztertanács tartalékában 8 db autóbusz. Ezt oda kellene adni a fővárosnak és ennyivel kell csökkenteni a külkereskedelemtől elvett autóbuszok számát.

Oly módon kell ezt végrehajtani, hogy a férőhelyek száma ne változzék. Tekintettel a földalatti vasút építése elhalasztására, ki kell dolgozni legalább 1957-ig a fővárosi közlekedés megjavításának tervét.

Földvári László elvtárs: A Közlekedésügyi Minisztérium már dolgozik ezen és szeptember 30-ig készen lesz.

Gerő Ernő elvtárs: Ezt inkább a főváros intézze és a Közlekedésügyi Minisztérium, valamint a Tervhivatal ellenőrizze.

Karczag Imre elvtárs: Ez nem készülhet el szeptember 30-ig. Január 1-i határidőt javasol.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács tartalékkeretében lévő 8 db Ikarusz 30 típusú autóbuszt a Fővárosi Autóbuszüzemnél való felhasználás céljából a Fővárosi Tanács részére át kell adni. A határozati javaslat 1. pontjában szereplő, a külkereskedelem terhére a Fővárosi Tanácshoz átirányított 30 db Ikarusz 60 típusú autóbusz számát úgy kell csökkenteni, hogy ennek beállítása által biztosított férőhelyszám ne csökkenjen.
- b.) A Minisztertanács utasítja a budapesti Városi Tanács végrehajtó bizottságát, hogy a főváros közlekedése megjavításának tervét az 1954. évre vonatkozóan szeptember 30-ig, 1957. évig bezárólag pedig 1954. január 1-ig dolgozza ki.
(A határozat csatolva.)¹⁸

6.) Az ország területének számbavétele és az 1954. évi gazdálajstrom elkészítése¹⁹

8/6

szok keringési sebességét. Ezek az intézkedések azonban csak némi javulást eredményeztek.” Úgy vélték, jelentős javulás csak a járműállomány növelésével várható, azonnal észrevehető hatást azonban a villamospótkocsik és a trolibuszok gyártásánál, valamint a trolibuszvonalak építésénél tapasztalható nehézségek miatt csak az autóbusz-hálózat tervezettnél nagyobb mértékű fejlesztésével lehet elérni. Terven felüli 30 darab Ikarus 60 típusú autóbusz lehetővé tenné három új vonal létesítését, két vonal meghosszabbítását és a járatsűrítést legzsúfoltabb hat vonalon. A határozati javaslat szerint az OT utalja ki az importkeret terhére a kért 30 autóbuszt (és az üzemeltetésükre 200 tonna gázolajat, illetve 10 tonna kenőolajat), továbbá az Ikarus Karosszéria és Járműgyár az 1953. évi elosztási terv terhére szállítson le két részletben 31 autóbuszt.

18 A Minisztertanács 506/5/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített kiegészítésekkel jóváhagyta.

19 Az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal elnöke – tekintettel a földterület pontos számbavételét (gazdálajstrom I. rész) és a beadási kötelezettség ezen alapuló megállapítását (gazdálajstrom

Előadó: Váhl Miklós elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A 2. oldalon I/3. pont nem egészen világos. Világosan meg kell mondani, hogy ebbe a munkába nem lehet bevonni a begyűjtési előadókat. A 3. oldal III/2. pontban „eddighez viszonyítva” mit jelent ez? A Helyi Tanácsok Titkárságának vezetője nem adhat ki együttes utasítást miniszterekkel.

Tisza József elvtárs: Az előterjesztésen is szerepel, hogy a létszámkérdéssel a Begyűjtési Minisztérium nem ért egyet. Ebben az időszakban nagy feladatok vannak. A gazdálajstrom munkálatait minden évben kiegészítő munkaerővel oldották meg.

Gergely Miklós elvtárs: A IV. fejezet 1. és 2. pontjának sorrendjét fel kell cserélni.²⁰ Ezen kívül a 2. pont első két mondatát törölni kell.²¹ Az 1. pontot pontosabban kell megfogalmazni.

Pikler György elvtárs: Nem helyes, hogy annyi beadási könyve legyen egy egyéni gazdának, ahány községben földje van.

Az előzetes tárgyalás során megállapodtak abban, hogy nem csak községhatáros gaz-

II. rész) biztosító nyilvántartásban mutatkozó jelentős eltérésekre – javaslatot tett az adatok ismételt felvételére és az 1954. évi gazdálajstrom ennek alapján történő elkészítésére: 1) az új gazdálajstromot minden községi/városi tanács igazgatása alatt álló területre külön kell összeállítani; 2) valamennyi földrészlet helyrajzi számáról mutatót kell készíteni; 3) minden gazdálkodó tulajdonában és használatában lévő földingatlanról 1954. január 15-ig külön-külön nyilvántartó kartotékokat kell készíteni; 4) ha a gazdálkodó személye nem azonos az állami földnyilvántartásban szereplő személlyel, meg kell állapítani a valóságos gazdálkodó személyét, és őt kell a nyilvántartásba feljegyezni; 5) ellenőrizni kell, hogy az állami földkönyvben feljegyzett művelési ág és a valóságos művelési ág megegyezik-e, és a nyilvántartásba az utóbbit kell feljegyezni; 6) a gazdálajstrom I. részét a jövőben a kartotékok adatai alapján kell elkészíteni. A határozati javaslat kimondta, hogy a községi/városi tanácsok végrehajtó bizottságainak terménybegyűjtési nyilvántartói kötelesek a nyilvántartó kartotékokat folyamatosan vezetni és a változásokat azokon rögzíteni; a gazdálajstrom I. és II. része között a területet illetően eltérés nem lehet; a II. rész elkészítése során az egyes gazdálkodók más településeken lévő ingatlanait is fel kell deríteni, és az ott elkészített nyilvántartó lap másolatát a lakóhely szerint illetékes tanács végrehajtó bizottságához meg kell küldeni. Mivel az ÁFTH a gazdálkodási egységek kartotéklapjainak felfektetésével és rendszeres vezetésével járó feladatokat nem tudta ellátni, létszámát 280 technikussal javasolták bővíteni. Az előterjesztéshez mellékelt határozattervezet részletesen meghatározta az 1954. évi gazdálajstrom elkészítésének, illetve a kartotéklapok és a lajstrom vezetésének módját, továbbá a határozat végrehajtásával kapcsolatos személyi és dologi feltételeket.

20 Az 1. pont értelmében a gazdálajstrom I. és II. része között a terület tekintetében nem lehetett eltérés. A 2. pont arról rendelkezett, hogy a gazdálajstrom elkészítése során az egyes gazdálkodók más községben lévő ingatlanjait is fel kell deríteni.

21 A törlésre javasolt mondatok: „Az 1954. évi gazdálajstrom II. részének elkészítése során az egyes gazdálkodók más községben lévő ingatlanjait is fel kell deríteni. A más községben lévő ingatlanok felderítése céljából készített kartotéklap másolatot a lakóhely szerint illetékes községi (városi) tanács végrehajtó bizottságához legkésőbb 1954. évi január hó 15. napjáig meg kell küldeni.”

dalajstrom, hanem gazdasághatáros gazdalajstrom is készül. Ezért ki a felelős? Az ÁFTH vezetője legyen a felelős. Az itt javasolt rendszer nem lesz végrehajtható. Sokkal bonyolultabb az adminisztráció és a nyilvántartás, mint az eddigi rendszerben.

Pozsonyi István elvtárs: A IV/3. pont végrehajtásáért legyen az ÁFTH vezetője a felelős.²² Az ÁFTH vegyen fel időszaki munkaerőt, mert a tanácsi apparátus nem tud – más fontos munkák miatt – segítségükre lenni.

Gergely Miklós elvtárs: 1954. január 15-20-ig el kell készíteni a gazdalajstrom I. és II-t is, hogy a beadási rendszer január 20-tól zökkenőmentesen működhessék.

Erdei Ferenc elvtárs: A rendszer alapjában rossz. Ezen változtatni kell, mert nem tisztázza a község kötelezettségét egészében sem a tervezés, sem a beadás szempontjából, és így bizonytalanságot teremt. A II/1–2. pont fogalmazása nem világos. Tisztázni kell, hogy miért felel az ÁFTH és miért a tanács.

Hegedüs András elvtárs: Ez a határozat nem oldja meg teljesen a kérdést, de előbbre viszi.

A begyűjtés szempontjai miatt feltétlenül el kell fogadni a határozatot. Az ÁFTH elnökét kötelezni kell arra, hogy 1954. január 20-ig vezesse rá a nyilvántartásokra a szomszéd község tanácsától érkező jelentéseket is.

Pikler György elvtárs: Javasolja, hogy a IV. pontot hozzák előre, hogy ez is bekerüljön a Határozatok Tárába.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat I./3. pontjában világosan ki kell mondani, hogy a terménybegyűjtési nyilvántartókat a helyrajzi számmutatók elkészítéséhez felhasználni nem lehet.²³
- b.) A határozati javaslat IV/1. pontját a következőkkel kell kiegészíteni: Amennyiben a két gazdalajstrom között eltérés mutatkozna, ennek okát és a hiányzó földterületet az ÁFTH köteles felkutatni. Ezt a IV/2. pontjaként kell felvenni.²⁴
A IV/2. pontot utolsó mondata kivételével 1 [első] pontként kell feltüntetni. Ebben ki kell mondani, hogy az ÁFTH köteles január 20-ig a gazda[ság]határos gazdalajstromot elkészíteni.

22 Az előterjesztésben ilyen pont nem szerepelt.

23 Az említett pont így szólt: „A község (város) határában fekvő földrészletek helyrajzi számairól mutatót kell készíteni.

A helyrajzi számmutatót az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal (ÁFTH) irányítása és ellenőrzése mellett a községi (városi) tanács végrehajtó bizottsága 1953. október hó 1-ig készíti el. A helyrajzi számmutató elkészítése nem vonhatja el a terménybegyűjtési nyilvántartókat a terménybegyűjtési munkáktól. A tanács azonban szükség szerint ehhez a munkához korlátozott számban alkalmi munkaerőket foglalkoztathat.”

24 Az eredeti szöveg így szólt: „A gazdalajstrom I. és a II. része között a terület tekintetében eltérés nem lehet.” A módosított szöveg a határozat III.2. pontja lett.

- c.) A határozati javaslat 4. pontjának utolsó mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: A művelési ág változás által érintett földrészegek művelési ágát 1954. év folyamán az ÁFTH a helyszínen vizsgálja felül.²⁵
- d.) A határozati javaslat II/1. pontjának 2. mondatában világosan meg kell mondani, hogy a változásoknak kartotéklapokon való keresztülvezetéséért az ÁFTH, a 2. pontban foglaltakért a tanács felelős.²⁶
- e.) A határozati javaslat 6. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: A jelen határozat végrehajtásáról a földművelésügyi miniszter, a Központi Statisztikai Hivatal elnöke, az ÁFTH elnöke együttes utasításban gondoskodik, a Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkársága vezetőjével egyetértésben.²⁷
- f.) A Minisztertanács a határozati javaslatba[n] feltüntetett határozatok elvégzésére az ÁFTH részére 100 fő állandó létszámot bocsájt rendelkezésre azzal, hogy ha alkalmi munkaerőre szüksége van, úgy azt az OLB-tól kérje.²⁸
- (A határozat és a Határozatok Tára csatolva.)²⁹

7.) Magánkisiparosok hitelellátása³⁰

Előadó: Antos István elvtárs

25 A hivatkozott I.4. pontban eredetileg az ÁFTH nem szerepelt.

26 A szövegben eredetileg csak az szerepelt, hogy kartotéklapok őrzését és kezelését, valamint a gazdajárművelési panaszok gyűjtését a községi/városi tanács végrehajtó bizottságának terménybegyűjtési nyilvántartói végzik.

27 A hivatkozott pontban eredetileg az együttes utasítás kiadójaként a Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkárságának vezetője is szerepelt.

28 A határozati javaslatban eredetileg az szerepelt, hogy az ÁFTH földnyilvántartási szerveinek létszámát 280 állandó főfoglalkozású technikussal növelni kell.

29 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal elfogadta, és 2.060/20/1953 Mt.h. számú határozatával kiadta. HT 1953. 20. szám, szeptember 6., illetve 506/6/1953. számú nem nyilvános határozatával – a végrehajtással járó személyi és dologi feltételek biztosítására vonatkozóan – záradékolta.

30 A Pénzügyminisztérium véleménye szerint várható volt, hogy az új kormányprogram végrehajtása során a tanácsok újabb iparigazolványokat fognak kiadni. Az új kisiparosok számára, hogy megkezdhesék működésüket – beszerezhesék a legszükségesebb munkaeszközöket és a javítási munkákhoz szükséges anyagokat –, lehetővé kell tenni bankhitel felvételét. Erre a célra 10 millió Ft hitelkeret engedélyezését javasolták. A kölcsönfolyósítás feltételei között az alábbiak szerepeltek: 1) csak azok kaphatnak kölcsönt, akiknek részére a helyi tanács és a KIOSZ együttesen javasolja; 2) kölcsönt munkaeszközök és javítási munkákhoz szükséges anyagok beszerzésére lehet folyósítani; 3) egy-egy kisiparos legfeljebb 10 000 Ft összegű kölcsönt kaphat; 4) a kölcsönt legfeljebb 24 hónap alatt, havi egyenlő részletben kell visszafizetni a folyósítást követő 3. hónaptól kezdve; 5) a kölcsön kamata évi 7%.

Gervai Béla elvtárs: Javasolja, hogy a kölcsönt felvevők 3 hónap eltelte után kezdjék meg a törlesztést.

Gergely Miklós elvtárs: Az Országos Takarékpénztár külön létszámigény nélkül is meg tudja oldani a feladatokat.

A helyi tanács és a KIOSZ véleménye helyett a járási tanácsot kell meghallgatni.

Antos István elvtárs: Gergely elvtárs helyi tanácsokkal kapcsolatos módosító javaslatát elfogadja.

Bognár József elvtárs: Nem helyesli, hogy a kölcsönt a járási tanács bevonásával kapják meg a kérelmező kisiparosok. Ez csak a bürokráciát növelné.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat II/4. pontjának utolsó mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: A törlesztés a folyósítást követő 3 hónap után kezdődik.
 - b.) Belső határozatban kell kimondani, hogy az OTP a kölcsön folyósítása következtében létszámigénnyel nem léphet fel.
- (A határozat és a Határozatok Tára csatolva.)³¹

8.) Negyedik Békekölcsön kibocsátása³²

8/8

31 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta és 2.059/20/53. számú határozatával kiadta: HT 1953. 20. szám, szeptember 6., illetve 506/7/1953. számú nem nyilvános határozatában záradékkal egészítette ki: „A kölcsön folyósítása céljára a Minisztertanács 10 millió forint költségvetési hitelkeretet engedélyez.

Az Országos Takarékpénztár a kölcsön folyósítását köteles meglévő létszámával ellátni.

A jelen határozat végrehajtásáról a pénzügyminiszter gondoskodik.”

32 A pénzügyminiszter előterjesztésében tájékoztatást adott a Harmadik Békekölcsön törlesztésének befejezéséről. Ennek során 1714 millió forintot jegyeztek, amiből 1635 millió forint (94%) folyt be. Megállapítható, hogy a korábban kibocsátott államkölcsönök során a bérből és fizetésből élők terhelése állandóan fokozódott. A Pénzügyminisztérium „a dolgozók megtakarításainak tervszerű begyűjtése és felhasználása érdekében – annak figyelembevételével, hogy a bérből és fizetésből élők kölcsönjegyzése mértékét csökkenteni indokolt” – azt javasolta, hogy a Minisztertanács hatalmazza fel a pénzügyminisztert, hogy „Negyedik Békekölcsön” néven új államkölcsönt bocsásson ki. A javaslat szerint a kölcsönt 1953. október 1-jén 1000 millió Ft összegben nyereménykölcsön formájában kell kibocsátani. A 100 millió Ft-os osztályokra tagozódó kölcsön eredeti kibocsátási összegét a tényleges jegyzésnek megfelelően emelni lehet. Az előterjesztés szerint a 20 éves lejáratú kölcsönt évente kétszeri nyereménysorsolás, illetve 1958. október 1-jétől nyeremény és törlesztéses sorsolás útján kell visszafizetni. A nyeremények összegét az évi 5%-os kamatozásnak megfelelően kell megállapítani, a kötvény névértékén felüli nyereményrész után viszont 20% illetéket kell levonni. Az egész kötvény névértéke 100 Ft, de ki kell bocsátani 50 Ft névértékű fél és 25 Ft névértékű negyed, valamint 200 Ft névértékű kétszeres és 500 Ft névértékű ötszörös kötvényeket is. Az 1953. szeptember 30. és október 7. közötti jegyzést – melynek önkéntességét biztosítani kell – a

Előadó: Antos István elvtárs

Hegedüs András elvtárs: Nem látja az előterjesztésben azt a gondolatot megfogalmazva, hogy a készpénzért jegyzők közvetlenül a készpénz befizetése után kapják meg a nyereménykötvényt.

Gerő Ernő elvtárs: Világosan fel kell sorolni a törlesztés feltételeit, időpontját, stb., ami egyébként az eddigi rendszerrel azonos lehet.

A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslatban ki kell mondani, hogy a készpénzjegyzők részére a jegyzett összeg befizetése után a kötvényeket azonnal ki kell adni.
- b.) A 10. pontot úgy kell megfogalmazni, hogy abból kiderüljön, hogy a bérből és fizetésből élő dolgozók nem csak részletekben, de készpénzben is fizethetik a jegyzett kölcsön összegét.³³
- c.) A határozati javaslatban világosan le kell szögezni, hogy a törlesztés első részletét az eddigi rendszer alapján kell levonni, határidős felsorolásban a havi és félhavi fizetésekre való tekintettel.³⁴

(A határozat csatolva.)³⁵

9.) A Belügyminisztérium Igazgatási Főosztálya feladatainak szétosztása³⁶

Előadó: Gerő Ernő elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A szociálpolitikai igazgatóság elnevezése nem helyes, mert az gazdasági szervet sejtet. Eldöntésre váró kérdés, hogy a szociálpolitikai csoport önálló csoport legyen-e, vagy a tanács egészségügyi osztályához tartozzék.

pénzügyminiszter előbb is lezárhatja. Előírták, hogy a bérből és fizetésből élő dolgozóktól kétheti fizetést meghaladó összeget nem lehet elfogadni, a jegyzett kölcsön összegét 10 hónap alatt a munkáltató részletekben vonja le és utalja át az Országos Takarékpénztárnak. A területi jegyztetést és a készpénzben jegyzett összegek beszedését, a kötvények kiosztását a helyi tanácsok végzik. A készpénzben történt jegyzésekből befolyó összeg 20%-át a helyi tanácsok rendelkezésére lehet bocsátani, terven felüli kulturális és szociális beruházások finanszírozására. Az előterjesztéshez csatolták a „Negyedik Békekölcsön” kibocsátási feltételeit és törlesztési tervét is.

33 Az előterjesztés említett pontja a bérből és fizetésből élők esetében csak a részletfizetést említette, az „egyéb jegyzők” számára tette lehetővé a készpénzfizetést.

34 A határozat ennek megfelelően pontosan megfogalmaz, hogy az első részletet mikor kell levonni az idő- vagy teljesítménybérből dolgozóktól, a két részletben, illetve egy összegben fizetett havidíjas alkalmazottaktól.

35 A Minisztertanács 506/8/1953. számú „szigorúan titkos” határozatával az előterjesztést és mellékleteit jóváhagyta. A felhívás a Negyedik Békekölcsön jegyzésére: MK 1953. 49. szám, szeptember 30. és *Szabad Nép* 1953. szeptember 30. (1)

36 Az előterjesztés nincs a jegyzőkönyv mellett. A helyén egy cédula található, amelyet a Minisztertanács Titkársága Központi Irattára állított ki 1981. március 16-án arról, hogy a határozatot és az előterjesztést Gáspár Ferencnek adták ki.

Kiss Árpád elvtárs: Nem a kommunális, hanem a lakásgazdálkodási osztály veszi át a házingatlanok kezelését.

dr. Zsoldos Sándor elvtárs: A szociálpolitikai csoportot önálló csoportként kell megszervezni.

Andics Erzsébet elvtársnő: Az Oktatásügyi Minisztériumhoz 3–18 éves gyermekeket nevelő, az Egészségügyi Minisztériumhoz 0–3 éves korú gyermekeket nevelő intézetek tartozzanak.

dr. Zsoldos Sándor elvtárs: A semmiféle oktatásra nem alkalmas 3–18 éves gyermekeket gondozó otthonoknak továbbra is az Egészségügyi Minisztériumhoz kell tartozniuk.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:³⁷

- a.) Az 5. oldalon szereplő szociálpolitikai igazgatóság elnevezés helyett megfelelőbb elnevezést kell keresni úgy, hogy a leendő elnevezésben az országos hivatal kifejezés ne szerepeljen.
- b.) Az Egészségügyi Minisztérium részére átadandó feladatoknál ki kell mondani, hogy a minisztérium főfelügyeleti hatáskörébe tartoznak azok a 3–18 éves korú állami gyermekvédő otthonokban lévő gyermekek, akik semmilyen oktatásra nem alkalmasak.
- c.) Az állami gyermekvédő otthonokban lévő 3–18 éves korú oktatásra alkalmas gyermekek főfelügyeletét az Oktatásügyi Minisztérium gyakorolja.
- d.) A tanácsoknál a szociálpolitikai feladatok ellátására önálló csoportot kell felállítani, melynek vezetője a tanácsok egészségügyi osztály vezetőjének vannak alárendelve.
- e.) 5. oldal 2. bekezdését a következőképpen kell megfogalmazni: A Magyar Izraeliták Országos Irodája volt otthonainak és segélyezetteinek főfelügyeletét.
(A határozat csatolva.)³⁸

10.) Közúti közlekedés rendjének szabályozása³⁹

8/10

37 Előterjesztés hiányában a módosítások nem azonosíthatók.

38 A Minisztertanács az előterjesztést 506/9/1953. számú – A Belügyminisztérium Igazgatási főosztálya feladatkörének szétoztása és a megyei (budapesti városi) tanácsok végrehajtó bizottsága beruházási igazgatási főfelügyeletének átadása címet viselő – nem nyilvános határozatával, a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta. A határozatot lásd a Mellékletben (3).

39 A közúti közlekedés rendjét a 2500/1950. (XII. 1.) BM számú rendelet szabályozta. A belügyminiszter és a közlekedés- és postaügyi miniszter felhatalmazást kért a Minisztertanácstól, hogy a közúti közlekedés rendjét közös rendeletben újból szabályozzák. Ennek szükségességét egyebek mellett azzal indokolták, hogy az 1950-es „közlekedési kódex elkészítésénél még nem állt rendelkezésünkre a Szovjetunió és a népi demokráciák közlekedési rendjét szabályozó legújabb joganyag, és a forgalom

Előadó: Gerő Ernő elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A bilux miatti szankció (16. pont) igen szigorú. Csak akkor induljon büntető eljárás, ha baleset történik, egyébként vonják be a jogosítványát.

A 25. pont is merev. Ki kell mondani, hogy meghatározott időn belül le kell tenni a vizsgát, és az új jogosítványt addig nem lehet beszerezni, amíg ebből is eredményesen vizsgát nem tesznek. Az ismétlő rendszeres vizsgák időpontját a Minisztertanács később állapítsa meg.

Erdei Ferenc elvtárs: Javasolja, hogy a Minisztertanács hozzon büntető szankciókat is, mert az Igazságügy-minisztérium hatásköre erre kevés.

Földvári László elvtárs: A 16. ponttal kapcsolatban kifejti, hogy a szabálytalan fényjelzés esetén minden esetben fel kell jelenteni az elkövetőt.

Czakó Kálmán elvtárs: A fényszórók kérdésével kapcsolatban kötelezni kellene a Kohó- és Gépipari Minisztériumot, hogy a Csepel autóknál a fénytompító berendezéseket vizsgálja meg.

Pöcze Tibor elvtárs: Javasolja, hogy külön terjesszék be a Minisztertanács elé a büntető szankciókat.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 16. pontjában foglaltak túl szigorú intézkedéseket tartalmaznak. Ehelyett a következő szöveget kell bevenni: „Külön figyelmet kell fordítani olyan esetek büntetésére, amikor a gépjárművezetők a szembejövő járművel való találkozás esetén a fényszórókat nem megfelelően kezelik.”⁴⁰
- b.) A 25. pont 2. mondatába be kell venni, hogy minden gépkocsivezető a közlekedésrendszet szabályaiból 1954. június 30-ig köteles vizsgát tenni. 4. mondatként fel kell venni, hogy a gépkocsivezetők részére a közlekedésrendszet szabályaiból rendszeresített ismételt vizsgák időpontját a Minisztertanács külön szabályozza.⁴¹
- c.) A Kohó- és Gépipari Minisztérium vizsgálja felül a Csepel tehergépkocsik tompított fényberendezését, mivel az túl éles, és baleseteket okoz.
- d.) A határozati javaslat 11. pontjával kapcsolatban a Minisztertanács

biztonságának és növelésének szempontjait nem vette kellőképpen figyelembe a korábbi jogszabály”. Az előterjesztők szerint az úthálózat növekedése nem tartott lépést a megnövekedett szállítási igényekkel, ezért a forgalom biztonsága és a balesetmentes közlekedés biztosítása érdekében is szükséges egy új közlekedésrendszeti jogszabály megalkotása. A KRESZ szerkezeti felépítése egyébként se megfelelő, nem áttekinthető.

⁴⁰ Az említett pont megfogalmazása a következő volt: „Azok a gépjárművezetők, akik szembejövő járművel való találkozás esetén fényszórójukat nem vetítik lefelé, elzárással büntetendők.”

⁴¹ A 25. pontban azt írták elő, hogy minden hivatásos gépkocsivezetőnek vizsgát kell tennie a közlekedésrendszet szabályaiból; annak letételéig nem vezethet.

utasítja az országos rendőrkapitányt, ellenőrizze, hogy a rendőrhatalóságok milyen módon hajtják végre az országos főútvonalon történő állathajtási tilalom indokolt kivételezését.⁴²

e.) az igazságügy-miniszter az érdekelt miniszterekkel együtt 15 napon belül dolgozzon ki rendeletet a közúti közlekedés szabályai ellen vétők büntető szankcióira. Ezt a KRESZ-ben kell kiadni.

(A határozat csatolva.)⁴³

11/a.) Az ügyészségi szervezet és az ügyészségi dolgozók illetménye⁴⁴

Előadó: Czakó Kálmán elvtárs

Czakó Kálmán elvtárs: Kéri, hogy a 3. sz. melléklet 2. oldalán a beosztott dolgozók illetményéről 950 Ft alsó tételt 1150 Ft-os felső tételt [sic!] 100 Ft-tal emeljék meg, mivel igen sok esetben személyi pótlékkal kell egyébként a fizetést pótolni.⁴⁵

Meitner József [Tamás] elvtárs: Kéri, hogy a létszámkereten belül az Országos Létszámbizottság kisebb módosításokat hajthasson végre.

Csonka Tibor elvtárs: Kéri, hogy Czakó elvtársék szeptember 1-ig adják be az igényeiket, mivel másképp nem tudják a javaslatot időre megtenni.

Bata István elvtárs: A katonai ügyészi személyügyi osztály mit rejt magában?

Gerő Ernő elvtárs: A legfőbb ügyéssel egymás között tisztázzák ezt a kérdést, ha nem tudnak megegyezni, hozzák döntésre a kérdést hozzám.

A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

a.) Tudomásul veszi, hogy a melléklet tájékoztatásul szolgál. Felhatalmazza az OLB-t és a Minisztertanács Bértitkárságát, hogy a legfőbb ügyéssel egyetértésben a beralap keretein belül kisebb módosítá-

42 A hivatkozott pontban kimondták, hogy országos főútvonalakon állatokat hajtani nem szabad, a rendelkezés alól az I. fokú rendőrhatalóság indokolt esetben felmentést adhat.

43 A Minisztertanács az előterjesztést 506/10/1953. számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal és észrevételekkel jóváhagyta, és részletesen meghatározta a KRESZ kidolgozásánál követendő irányelveket. Az 55/1953 (XII.4.) MT számú rendelet a közlekedés rendjének fokozottabb védelméről és az 1/1953 B.M. számú rendelet a közúti közlekedés rendjének szabályozásáról: MK 1953. 63. szám, december 4.

44 Az Elnöki Tanács 1953. évi 13. törvényerejű rendeletével (MK 1953. 34. szám, július 30.) – az Alkotmányban lefektetett elveknek megfelelően – felállította a Népköztársaság ügyészségét, és meghatározta feladatkörét. A törvényerejű rendelet 35. §-a értelmében az ügyészségek szervezetét, az ügyészségi szervek létszámát és a munkatársak besorolását a legfőbb ügyész javaslatára a Minisztertanács állapítja meg. Figyelemmel az ügyészségek megnövekedett feladataira, az előterjesztésben (a mellékletekben részletezve) javaslatot tettek 1953. augusztus 1-jei hatállyal visszamenőleg végrehajtható, átlagosan 23,3%-os béremelésre. A béremelés 1636 főt érintett, ezen belül a legnagyobb mértékben (46,1%) a járási, városi és budapesti kerületi ügyészeket.

45 A szöveg nem értelmezhető világosan. Lehetséges, hogy csak az alsó tétel emeléséről van szó, de lehet, hogy mindkettőről.

sokat hajthasson végre, amennyiben a végrehajtás során problémák merülnek fel.

- b. A katonai ügyészégi személyzeti osztály feladatkörét a legfőbb ügyész a honvédelmi miniszterrel tárgyalja meg, egyet nem értés esetén döntésre Gerő elvtárshoz terjesszék.
- c.) A határozati javaslat 3. pontjának határidőre való végrehajtása érdekében a legfőbb ügyész szeptember 1-ig adja meg az OLB részére a szükséges adatokat.⁴⁶
(A határozat csatolva.)⁴⁷

8/11b

11/b.) Igazságügyi szervezet létszáma és illetményei⁴⁸

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs

Erdi Ferenc elvtárs: Javasolta, hogy az előbbi határozatok erre az előterjesztésre is vonatkozzanak. Az 1. sz. mellékletben 4 olyan munkakör van, amelynek nincs eddig törvényes alapja. Kéri, hogy fogadja el a Minisztertanács azzal, hogy ezek felhasználására csak akkor kerülhet sor, ha törvényes alapjuk lesz.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Felhatalmazza az OLB-T és a Minisztertanács Bértitkárságát, hogy az igazságügyi miniszterrel egyetértésben a beralap keretein belül kisebb módosításokat hajthasson végre, amennyiben a végrehajtás során problémák merülnek fel.
- b.) A budapesti megyei bíróság másodelnökének, a járásbíróság másodelnökének és a kerületi járásbíróságok dolgozóinak besorolását csak akkor kell nyilvánosságra hozni és végrehajtani, ha ezeket az állásokat már megszervezték.

(A határozat csatolva.)⁴⁹

⁴⁶ A hivatkozott pontban arról rendelkeztek, hogy az OLB határozza meg az egyes munkakörök létszámát az összlétszámon belül.

⁴⁷ A Minisztertanács az előterjesztést 506/11/1953. számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben rögzített megjegyzésekkel jóváhagyta.

⁴⁸ Előterjesztés nincs a jegyzőkönyv mellett.

⁴⁹ A Minisztertanács 506/11/a/1953. számú nem nyilvános határozata szerint a bíróságok dolgozóinak munkabérént átlagosan 12,3%-kal, ezen belül a vezetőkét 15,9%-kal, a bírákét (közjegyző-két) 11,5%-kal, a fogalmazókét 10,6%-kal, az adminisztratív dolgozókat 8,9%-kal kell felemelni. A rendelkezés 3655 főt érinthetett, és havi 510 ezer Ft, 1953. évre összesen 2 550 000 Ft költséggel járhatott. Személyi pótlékként az említett összesen felül legfeljebb havi 6400 Ft volt folyósítható. A bérrendezést (a mellékletekben kiadott besorolás szerint) az igazságügy-miniszternek a szakszervezet meghallgatásával 1953. augusztus 1-jei hatállyal kellett végrehajtania. A rendezés hatálya nem terjedt ki az Igazságügy-minisztérium, a Budapesti Igazságügyi Gazdasági Hivatal, az Igazságügyi Átmeneti Nevelőintézet, a Bírói és Államügyési Akadémia, az Állam- és Jogtudományi Intézet dolgozóira, a bíróságok egészségügyi dolgozóira, a jóléti intézmények neve-

12.) A Földművelésügyi Minisztérium szervezete⁵⁰

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Gergely Miklós elvtárs: A 2. és 4. pont határidejét meg kell változtatni.

Hegedüs András elvtárs: A 2. pontnál október 1., a 4. pontnál december 1. legyen az új határidő.

Csonka Tibor elvtárs: Kéri, hogy az átszervezés során legalább 400 főt takarítson meg a Földművelésügyi Minisztérium.

A Földművelésügyi Minisztériumot kötelezni kell, hogy a megyei szervezet kialakítását az új közigazgatási beosztás szerint dolgozza ki.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A minisztérium dolgozóinak fizetését függetlenül az elnevezéstől kell megállapítani.
- b.) A Minisztertanács nem dönt a miniszterhelyettesek hatásköri listájában, mivel az a miniszter kizárólagos joga. Felhívja azonban a miniszter figyelmét, hogy túl sok szervvel a helyes irányítás érdekében ne foglalkozzon.
- c.) A határozati javaslat 2. pontjában legalább 400 fő létszám megtakarítást kell elérni.⁵¹
- d.) A kormányprogram megvalósítása érdekében az államapparátus létszámát nagymértékben csökkenteni kell, s ezért minden minisztériumnál felül kell vizsgálni a létszámot, és csökkentéseket kell végrehajtani.
- e.) A határozati javaslat 2. pontjában lévő csökkentést október 1-ig kell végrehajtani, a 4. pontot december 31-ig.⁵²

lő munkakörben foglalkoztatott dolgozóira, valamint a telekkönyv-vezetői munkakörbe besorolt dolgozókra.

50 Az 1953. évi VI. törvény (MK 1953. 28. szám, július 7.) alapján a Földművelésügyi Minisztériumból, valamint az Állami Gazdaságok és Erdők Minisztériumából egységes Földművelésügyi Minisztériumot kellett létrehozni. A régi minisztériumokban a létszám 1292, illetve 1208, vagyis összesen 2500 fő volt, amiből – figyelemmel a funkcionális fősztályok összevonására – legalább 400 fős megtakarítást kellett elérni. Az előterjesztés szerint a miniszter munkáját öt miniszterhelyettes segíti, akik – egy kivételével – egyben az egyes ágazati főigazgatóságok vezetői is. A miniszter közvetlenül irányítja az erdészeti főigazgatóságot, a termelészövetkezeti és tervgazdasági fősztályokat, a jogügyi és ellenőrzési osztályokat. Az egyesített minisztériumot 1953. szeptember 1-jéig kell megszervezni, szeptember 15-ig pedig ki kell alakítani a minisztérium felügyelete alatt működő vállalati, költségvetési és egyéb szervezet – ennek során legalább 10%-os létszám-megtakarítást kell elérni. A földművelésügyi miniszternek 1 hónapon belül javaslatot kell tennie a megyei mezőgazdasági szervek szervezetére és létszámára.

51 A hivatkozott pontban eredetileg 3-400 fős létszámcsonkítás szerepelt, időpont megjelölése nélkül.

52 A hivatkozott 4. pontban a minisztérium felügyelete alá tartozó vállalatok és költségvetési szervek létrehozásának határideje (szeptember 15.) szerepelt.

- f.) A földművelésügyi miniszter egy hónapon belül terjesszen javaslatot a Minisztertanács elé a mezőgazdasági megyei szervek szervezetére és létszámára vonatkozóan, mely a megvalósítandó új megyei szervezet alapján készüljön el.⁵³
- g.) A Vízügyi Főigazgatóságra vonatkozó előterjesztést a földművelésügyi miniszter két héten belül terjessze a Minisztertanács elé.⁵⁴
(A határozat csatolva.)⁵⁵

8/13a

13/a.) Törvényerejű rendelet-tervezetek az őszi termésű kapásnövények beadásának 10%-os csökkentéséről⁵⁶

Az őszi termésű kapásnövények szabad forgalmának engedélyezéséről.

Előadó: Tisza József elvtárs

Tisza József elvtárs: A II/1. pontból javasolja kihagyni a zárójelben lévő részt, de viszont fel kell venni a búzát, a rozst, a zabot és az árpát.

Erdei Ferenc elvtárs: Nem érthető, hogy az I. részben a takarmány a szemes, vagy a szálastakarmányra vonatkozik.

Gerő Ernő elvtárs: Ezt az egészet át kell fogalmazni.

Hegedűs András elvtárs: A II. 2. §-ból a vetőmaghiánnyal kapcsolatos zárójeles részt ki kell hagyni.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

53 Az előterjesztés nem szerepelt a Minisztertanács napirendjén.

54 Lásd a 10. jegyzőkönyvet (1953. szeptember 11-i ülés).

55 A Minisztertanács az előterjesztést 506/12/1953. számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben rögzített észrevételekkel és módosításokkal jóváhagyta. A földművelésügyi miniszter október 5-én jelentést tett a miniszterelnöknek az új minisztérium létrehozásának befejezéséről, a szervezeti struktúra kialakításáról és 384 álláshely megszüntetéséről.

56 A földművelésügyi miniszter – figyelemmel arra, hogy a parasztság többsége kenyér- és takarmánygabona beadási kötelezettségének közvetlenül a cséplőgéptől tett eleget, és különösen jó termés ígérkezik – előterjesztésével benyújtotta az Elnöki Tanács által kiadandó törvényerejű rendeletek tervezetét az állami begyűjtésről szóló 1952. évi 26. tvr. módosításáról és az egyénileg gazdálkodó parasztok beadási kötelezettségének 10%-os csökkentéséről (kukoricából, napraforgóból és burgonyából) abban az esetben, ha kenyér- és takarmánygabona beadási kötelezettségüket teljesítették, illetve önhibájukon kívül nem tudták teljesíteni. A beadási kötelezettség csökkentése a kukorica esetében 3350 vagon kiesést jelent, de a hiány szabadpiaci felvásárlásból pótolható. A napraforgónál várható kb. 1600 vagon kiesés vám formájában megtérül. A kieső 2400 vagon burgonya sem okoz gondot, mert a rendkívül jó termés eredményeképpen a fogyasztók a szabadpiaci forgalomban olcsóbban tudnak jó minőségű burgonyát vásárolni, mint a központi készletből. Az előterjesztő indítványozta, hogy szűnjenek meg a kukorica, burgonya és napraforgómag szabadpiaci forgalmának korábbi korlátozásai, és azonnali hatállyal tegyék lehetővé a szabadpiaci értékesítést az ország egész területén.

- a.) A javaslat II/3. pontjában szereplő gondolatjelben lévő részt törölni kell.⁵⁷
- b.) A határozati javaslat első bekezdését ki kell egészíteni a búza, rozs, árpa, zab szabadpiaci forgalmának engedélyezésével.⁵⁸
- c.) Az I. sz. tvr. 1. §-ból törölni kell a „beadási kötelezettségét teljesítő” függő kifejezést. Ugyanakkor fel kell venni a búza, rozs, árpa, zab termékeket is.⁵⁹
- d.) A II. tvr. 2. §-a zárójelben lévő részét törölni kell.⁶⁰
- e.) A vasárnapi sajtóban és a hivatalos lapban közzé kell tenni. Az elkészített tvr. szövegét és a nyilvános sajtóközleményének szövegét Gerő, Hegedüs és Tisza elvtársak jóváhagyása után lehet nyilvánosságra hozni.
- f.) A bevezetőben világosan le kell szögezni, hogy az egész ország területén mindenki szabadon szállíthat, azzal, hogy a tehergépkocsikra való korlátozások érvényben maradnak.⁶¹
- (Magyar Közlöny csatolva.)⁶²

13/b.) Állategészségügyi állás szervezése⁶³

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Szita János elvtárs: Ki kell mondani, hogy technikai minimumvizsgát kell tenniük.

8/13b

57 A gondolatjelben a következő állt: „függetlenül a beadási kötelezettség teljesítésétől”.

58 A hivatkozott bekezdésben eredetileg csak a burgonya, kukorica, napraforgómag szerepelt.

59 A beadási kötelezettségről szóló tvr. módosítására vonatkozó tervezetben az előző lábjegyzetekben szereplő módosításokat kellett végrehajtani.

60 A zárójelben az elemi kárt és a vetőmaghiányt jelölték meg a beadási kötelezettség önhibán kívüli elmulasztásának elfogadható indokaként..

61 A kiegészítés a beadási kötelezettségről szóló tvr. módosítására vonatkozó tervezet 1. pontjának szövegébe került be.

62 A Minisztertanács a törvényerejű rendeletek tervezetét jóváhagyta, és javaslatot tett az Elnöki Tanácsnak a rendeletek kiadására. 1953. évi 18. tvr. MK 1953. 42. szám, szeptember 1.; az 1953. évi 21. tvr. az 1952. évi 26. tvr. módosítása (MK 1953. 44. szám, szeptember 30.). A *Szabad Nép* 1953. augusztus 30-i címlapján számolt be a beadási kötelezettség csökkentéséről (Nagy lépés a falu felémelésére népünk jobb ellátása útján).

63 Az előterjesztés szerint a Minisztertanács 35/1953. (VII. 12.) M.T. számú rendelete (MK 1953. 29. szám, július 12.) az állami állatorvosokra több munkafeladatot rótt, viszont a 983 körállatorvosi állásból csak 823 volt betöltve. Az állatorvosok szaktudásának jobb felhasználása, az állategészségügy javítása érdekében szükségesnek tartották, hogy a különös szakképzettséget nem igénylő technikai és adminisztratív munkák elvégzésére (műszerek tisztítása és sterilizálása, oltóanyagok beszerzése, tárolása, egyszerűbb nyilvántartások vezetése, fertőtlenítésnél segédkezés stb.) irányításuk és felügyeletük alatt dolgozó állategészségőröket alkalmazzanak minden állatorvosi körzet székhelyén. Az előterjesztő 1100 állategészségügyi állás szervezését javasolta.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Az állategészségőri állásban csak azokat lehet foglalkoztatni, akik minimumvizsgát tesznek.
- b.) Az állategészségőrök beállítása a Földművelésügyi Minisztérium területén globálisan létszám- és béralap-emelkedéssel nem járhat. (A határozat csatolva.)⁶⁴

8/13c

13/c.) Orvos-felcser szolgálat rendszeresítése és az orvos-felcser képzés megszervezése⁶⁵

Előadó: dr. Zsoldos Sándor elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: Meg kell állapítani, hogy ebben az évben hány főt képeznek ki. Bentlakást csak a vidékiek számára kell biztosítani.

Tisza József elvtárs: A 2/a. pont félreérthető.

Andics Erzsébet elvtársnő: Bár a javaslat nem mondja ki, mégis úgy néz ki, hogy a felcser-iskola technikus jellegű középiskola lesz.

A tantervet az Oktatásügyi Minisztériummal együtt kell kidolgozni.

Gergely Miklós elvtárs: Meg kellene határozni, hogy 120 főből mennyi legyen nő.

Gerő Ernő elvtárs: Legyen nő a túlnyomó többsége.

Csonka Tibor elvtárs: Az Országos Létszámbizottság a létszámjavaslatot még nem ellenőrizte, ezért kéri, hogy a Minisztertanács ebben a kérdésben a jelen ülésen ne döntsön.

Darvas József elvtárs: A felcseriskola 4 éves időtartamú legyen.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

64 A Minisztertanács az előterjesztést jóváhagyta és a határozati javaslatot 1.046/1953. (IX.6.) Mt.h. számú határozatával kiadta: MK 1953. 43. szám, szeptember 6., majd a kiegészítéseket záradékként 506/14/1953. számú nem nyilvános határozatába foglalta: „1. Az állategészségőri állás betöltését állategészségügyi technikai minimum vizsgához kell kötni. 2. Az állategészségőrök beállítása a Földművelésügyi Minisztérium területén az 506/12/1953. sz. határozat előtti létszámkerethez képest globálisan létszám és béralap emelkedéssel nem járhat.”

65 Az előterjesztés szerint a lakosság egészségügyi ellátásában az orvosok orvosi képzettséget nem igénylő munkát is végeznek. Ezeket a feladatokat magasabb előképzettségű „egészségügyi közép-káderek”, orvos-felcserek is el tudnák látni. A Szovjetunió és a „népi demokráciák” kedvező tapasztalata alapján javasolták az orvos-felcser szolgálat megszervezését Magyarországon. Az indoklás szerint az orvos-felcser szolgálat bevezetésével pótolni lehetne az egészségügyben tapasztalható „középkáder-hiányt”, emelni lehet az orvosi munka minőségét, és a szolgálat bevezetése honvédelmi érdekből is szükséges. Az orvos-felcserek képzését két formában javasolták megoldani: 1. az általános iskola 8 osztályát végzett 15–20 évesek oktatásával 3 éves bentlakásos iskolán, illetve 2. 1954-től megfelelő előképzettségű egészségügyi dolgozók képzésével levelező tanfolyamon. A képzés szervezéséhez 1953-ra 910 ezer Ft póthitel és 37 fős létszámkeret engedélyezését javasolták.

- a.) A határozati javaslatba be kell venni, hogy az első esztendőben hány főt képeznek ki (120 + levelezők). Biztosítani kell, hogy a résztvevők túlnyomó többsége nő legyen.
- b.) A bentlakásos iskolát csak a vidékiek számára kell biztosítani.
- c.) A határozati javaslat 2/a. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „... 1953. évben azok közül a 15-20. életévüket betöltött és az általános iskola 8 osztályát elvégzett fiatalok közül 3 éves iskola...”⁶⁶
- d.) A Minisztertanács utasítja az egészségügyi minisztert, hogy az Oktatásügyi Minisztériummal egyetértésben a középiskolai oktatás általános elveit figyelembe véve dolgozza ki a 3 éves iskola tantervét.
(A határozat csatolva.)⁶⁷

13/d.) Állami gépjárművek beszerzési és elosztási rendjének módosítása⁶⁸

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: Javasolja, hogy az elosztási tervet negyedéves bontásban készítsék el.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a határozati javaslat 1. pontjában az éves elosztási javaslatot negyedéves bontásban kell a Minisztertanács elé terjeszteni.

(A határozat csatolva.)⁶⁹

66 Az eredeti szöveg így hangzott: „Az 1953. évben az általános iskola 8 osztályát elvégzett 15-20 évesek részére 3 éves bentlakásos iskola [útján szervezze meg.]

67 A Minisztertanács az előterjesztést 506/15/1953. számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta.

68 Az állami gépjárművek beszerzésének rendjét a 65/1950 (III. 2.) M.T. számú rendelet (MK 1950. 39. szám, március 2.) 3–6 §-ai szabályozták. Időközben a beszerzés és az elosztás rendje oly módon változott meg, hogy az Országos Terhivatal az egyes minisztériumok minden gépjármű típusra kiterjedő igényét minden évben összesítve összhangba hozta az áruszállítási és teljesítményi tervszámokkal, és annak megfelelően a közlekedés- és postaügyi miniszter bevonásával éves elosztási javaslatot készített a Minisztertanács számára. A minisztertanácsi jóváhagyás után az Országos Terhivatal gondoskodott a gépjárművek egyenkénti kiutalásáról. Miután a feladat nem illeszkedett az OT tevékenységébe, az előterjesztő javasolta, hogy kerüljön át a közlekedés- és postaügyi miniszter hatáskörébe, akinek a minisztertanácsi jóváhagyást követően gondoskodnia kell a kiutalásról. A határozati javaslat szerint az éves gépjárműelosztási tervben tartalékot kell képezni, amellyel a Minisztertanács rendelkezik. A határozat a korábbi, 65/1950. (III. 2.) MT számú rendelet ellentétes rendelkezéseit hatályon kívül helyezte.

69 A Minisztertanács az előterjesztést 506/16/1953. számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben rögzített módosítással jóváhagyta.

8/13e

13/e.) Metro együttműködésre vonatkozó lengyel–magyar vegyesbizottsági tárgyalások jegyzőkönyvének jóváhagyása⁷⁰

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(A határozat csatolva.)⁷¹

8/13f

13/f.) Magyar–csehszlovák Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság új tagjainak kinevezése⁷²

70 Az 1952. VII. 24-én kötött lengyel–magyar gazdasági együttműködési megállapodás VI. pontjának megfelelően 1952. X. 13–25-ig Budapesten, illetve 1952. XII. 5–17-ig Varsóban vegyes bizottsági tárgyalások folytak a metróépítés területén megvalósítandó együttműködés kérdéseiről. A tárgyalások kiterjedtek a műszaki dokumentáció és a tapasztalatok kölcsönös cseréjére, kölcsönös tanulmányutak, valamint kölcsönös szállítások kérdéseire. A vegyes bizottsági tárgyalásokat követően – a jegyzőkönyv minisztertanácsi jóváhagyásra történő beterjesztése előtt – beszerezték az illetékes szovjet szervek engedélyét arra, hogy a szovjet eredeti alapján készült magyar dokumentációt a lengyel félnek átadhassák. A megállapodásokat az előterjesztő a következő módosításokkal javasolta elfogadni:

„1. A kölcsönös szállításokra tett javaslatok csak tájékoztató jellegűeknek tekinthetők, és azok végrehajtásának lehetőségeit a földalatti vasútépítés szükségleteinek figyelembevételével a bel- és külkereskedelmi miniszter esetről esetre vizsgálja meg. A továbbiak során a konkrét szállítások meghatározása a külkereskedelmi szervek feladata.

2. A javasolt tanulmányutak lebonyolításához a Minisztertanács elvben hozzájárul azzal, hogy a közlekedés- és postaügyi miniszter a földalatti gyorsvasút építési üteme módosításának megfelelően vizsgálja felül a lengyel szakemberek tanulmányútjának ütemezését és biztosíthatóságát, és ennek alapján az Országos Tervhivatal elnöke a NGKT útján közölje a lengyel féllel az esetenként fogadható személyek számát és a fogadás időpontját.

A Minisztertanács magyar részről csak a legszükségesebb esetekben, összesen legfeljebb 5-6 személy kiutazását engedélyezi.”

71 A Minisztertanács az előterjesztést 506/17/1953. számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

72 A Magyar–Csehszlovák Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottságot a két ország között 1949. november 25-én aláírt Műszaki-Tudományos Együttműködési Egyezmény hívta életre. A bizottság magyar részének öt tagja és két póttagja volt. Az új tagok és póttagok kinevezését az tette szükségessé, hogy időközben egyes tagok és póttagok más beosztásba kerültek. Az előterjesztő javasolta tagsága alól felmenteni Mekis Józsefet, a Vasas Szakszervezet elnökét, illetve Dobos Györgyöt, a Nehézipari Minisztérium Alumíniumipari Igazgatósága helyettes vezetőjét, a póttagok közül Vadas Imrét, a Tiszai Vegyipari Kombinát főmérnökét és Kálmán Ferencet, az Építésügyi Minisztérium Oktatási osztályának helyettes vezetőjét. Tagnak jelölték Lőrincz Imrét, a Nehézipari Minisztérium Műszaki Főosztályának vezetőjét, illetve Márton Jánost, az Országos Tervhivatal Mezőgazdasági és Begyűjtési Főosztályának vezetőjét, póttagoknak pedig Bálint Lajost, a Kohó- és Gépipari Minisztérium Járműipari Igazgatóságának osztályvezető helyettesét, illetve Telkes Gábort, az Építésügyi Minisztérium minisztériumi titkárságának helyettes vezetőjét.

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(A határozat csatolva.)⁷³

13/g.) Felhatalmazás a Csehszlovák Köztársasággal folytatandó tárgyalásokra⁷⁴

Előadó: Bognár József elvtárs

Bognár József elvtárs: Elég sok bizonytalansági tényező van. 15 millió Ft van beállítva, ebből legfeljebb 4-5 millió Ft a rendelkezésre álló összeg.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy maximális erőfeszítéseket kell tenni annak érdekében, hogy a határozati javaslatban feltüntetett szállítások megvalósuljanak. A bel- és külkereskedelmi miniszter menetközben tegyen javaslatot a felmerülő nehézségek kiküszöbölésére.

(A határozat csatolva.)⁷⁵

13/h.) Kutatási jelentések⁷⁶

73 A Minisztertanács 506/18/1953. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

74 Az 1952. évi rossz termés miatt a magyar fél nem tudta leszállítani az áruforgalmi megállapodásban meghatározott 38,5 millió rubel értékű mezőgazdasági cikkeket Csehszlovákiának, így az 1950–1952. évi összes tartozás és az 1953. évi szállítási mérleg kiegyensúlyozatlansága következtében mintegy 65 millió rubel tartozása halmozódott fel. A csehszlovák kormánnyal 1952. november 24-én létrejött megállapodás szerint Magyarország a tartozás egy részét 1954-ben és 1955-ben 50 tonna timföld szállításával fizetheti ki. 1954-ben ezt a többlet timföldet nem tudják kiszállítani, de 1955-ben vélhetően lehetséges lesz. Az előterjesztő azt indítványozta, hogy Szobek András bel- és külkereskedelmi miniszterhelyettes kapjon felhatalmazást az egyenleg módjáról folyó tárgyalások lefolytatására és a megállapodás aláírására. Javasolták, hogy a Minisztertanács járuljon hozzá ahhoz, hogy a tartozás rendezésére Magyarország 60 millió Ft értékű árut szállítson Csehszlovákiának: 1953-ban 30 millió rubel értékben mezőgazdasági cikkeket, 50-50%-ban saját terméskből, illetve bolgár és román reexportból, 1955-ben 15 millió rubel értékben 33 300 tonna timföldet, 15 millió Rbl értékben pedig iparcikkeket.

75 A Minisztertanács az előterjesztést 506/19/1953. számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta,

76 Az előterjesztés szerint ahhoz, hogy a tudományos kutatás eredményeit a termelésben minél gyorsabban és eredményesebben felhasználhassák, valamint a kutatóintézetek ellenőrzése eredményesebbé váljék, szükség van a tudományos kutatások jelentési rendszerének átfogó szabályozására. A 3.600/1949. M. T. (MK 1953. 86. szám, április 23.) számú rendelet „az ipari kutatás megszerzéséről” úgy rendelkezett, hogy a tudományos kutatóintézeteknek negyedévenként beszámoló jelentést kell készíteniük. A gyakorlat azonban bebizonyította, hogy erre nincs szükség, a fontosabb kutatások ugyanis hosszabb időt vesznek igénybe, és így a negyedéves jelentési rendszer felesleges és indokolatlan adminisztratív feladatok ró a kutatókra. Szükségesnek tartották ugyanakkor a zárójelentések kérdésének rendezését is. Az előterjesztő indítványa az volt, hogy a tudományos kutatóintézetek a jövőben az általuk végzett munkáról négy különböző jelentésfajtát készítsenek: a) időszaki jelentést, b) zárójelentést, c) összefoglaló jelentést és d) teljes dokumentációt. A féléven-

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(Határozatok Tára csatolva.)⁷⁷

8/13i

13/f[i.] Katona János londoni követi megbízatása⁷⁸

Előadó: Boldoczki János elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.
(A határozat csatolva.)⁷⁹

kénti időszaki jelentés célja, hogy a felsőbb szervek tájékozódjanak a kutatóintézetek működéséről, tervteljesítéséről, az intézet munkájának fejlődéséről és problémáiról. A zárójelentés célja a felügyeleti szervek gyors és rövid tájékoztatása az egyes kutatások befejezéséről és az elért eredményekről. Minden olyan témáról zárójelentést kell készíteni, amelynek kutatása vagy laboratóriumi kísérletei befejeződtek, vagy ha a kutatás során a gyakorlatban alkalmazható részeredményeket értek el. Zárójelentést a negatív eredménnyel végződő kutatásról is kell készíteni. Az összefoglaló jelentés az elvégzett kutatómunkálatot összefoglaló tudományos jellegű tanulmány. Ennek célja, hogy „a kutatás során elért általános és részletes eredmények, adatok, a tudományos ellenőrzés, valamint a tudomány továbbfejlesztése érdekében rendelkezésre álljanak”. Ezt csak azokról a kutatási témákról kell elkészíteni, amelyekről a felügyeletet gyakorló miniszter így rendelkezik. A teljes dokumentáció elkészítésének célja „annak elősegítése, hogy a tudományos kutatási eredmény gyakorlati felhasználásához szükséges adatok az elért eredményt felhasználni kívánó szerv részére rendelkezésre álljanak”. Teljes dokumentációt csak akkor kell készíteni, ha a felügyeletet gyakorló miniszter elrendeli. Az előterjesztés szerint a tudományos kutatóintézetek felügyeletét gyakorló miniszterek és Magyar Tudományos Akadémia számára is kell összefoglaló értékelést készíteni, amely elsősorban a kutatási eredmények gyakorlati felhasználásával kapcsolatos kérdésekre terjed ki. A jelentések kezelésére a titkos ügykezelés szabályait kell alkalmazni. Elfogadásával egyidejűleg a 3600/1949. (IV. 23.) Korm. számú rendelet 7. §-ának (2) bekezdése hatályát veszti.

⁷⁷ A Minisztertanács az előterjesztést 506/20/1953. Mt.h. számú határozatával jóváhagyta és 2.061/20/1953 számú határozatával közzétette. HT 1953. 20. szám, szeptember 6.

⁷⁸ A külügyminiszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte, hogy előterjesztést tehessen az Elnöki Tanácshoz Katona János rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter felmentésére a stockholmi követség vezetése és a Svédország, Dánia és Norvégia területére kapott követi megbízatása alól, és egyben kérhesse követi megbízását Nagy-Britannia területére, valamint a londoni követség vezetésére.

⁷⁹ A Minisztertanács 506/21/1943. számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta. A felmentés és kinevezés megjelent: MK 1953. 44. szám, szeptember 9. I. Főrés. Személyi rész.

13/j.) Korbacsics Pál tiranai követi megbízatása⁸⁰*Előadó:* Boldoczki János elvtárs.*Gerő Ernő* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről.⁸¹

8/13j

13/k.) Uzonyi Ferenc egyetemi tanári kinevezése⁸²*Előadó:* Hegedüs András elvtárs*Gerő Ernő* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.(Magyar Közlöny csatolva.)⁸³

8/13k

13/l.) Dési Frigyes és Hevesi Gyula egyetemi tanári kinevezése⁸⁴*Előadó:* Erdey-Grúz Tibor elvtárs*Gerő Ernő* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.(Magyar Közlöny csatolva.)⁸⁵

8/13l

Budapest, 1953. évi augusztus hó 28-án.

A jegyzőkönyvet hitelesítem:

Gerő Ernő

a Minisztertanács elnökének első helyettese.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-506 1–26.

80 A külügyminiszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte, hogy előterjesztést tegessen az Elnöki Tanácshoz Korbacsics Pál felmentésére a berni követség vezetése alól és megbízására a tiranai követség vezetésével.

81 A felmentés a november 13-i minisztertanácsi ülésen került napirendre.

82 Az előterjesztés nem található a jegyzőkönyv mellett.

83 A Minisztertanács Uzonyi Ferencet, az Agrártudományi Egyetem Agronómiai Kara Növénykörtani Tanszéke docensét tanszékvezető egyetemi tanárrá nevezte ki. MK 1953. 43. szám, szeptember 6. I. Főrés. Személyi rész.

84 Az oktatásügyi miniszter Dési Frigyeset, az Országos Meteorológiai Intézet igazgatóját az ELTE TTK Légekörtani Intézet tanszékvezető egyetemi tanárává, Hevesi Gyulát, az MTA osztálytitkárát, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem tanszékvezető egyetemi tanárát (e beosztása alóli felmentésével) a Budapesti Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Kara Ipargazdaságtani Tanszék vezetőjévé javasolta másodállásban kinevezni.

85 A Minisztertanács az előterjesztést jóváhagyta. MK 1953. 43. szám, szeptember 6. I. Főrés. Személyi rész.

MELLÉKLET

1.

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Szigorúan titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült: 39 példányban.
1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
506/1/1953. sz.
határozata
Az 1953. évi beruházási terv csökkentése

A Minisztertanács megállapítja, hogy a beruházási keretek csökkentéséről hozott határozatok végrehajtása nem kielégítő módon halad, ezért utasítja a minisztereket, hogy minden erőt a beruházások csökkentése folyamán meghozott átcsoportosítások megvalósítására fordítsanak.

A Minisztertanács az 1953. évi beruházási tervet – a korábbi módosításokon túlmenően – az alábbiak szerint csökkenti:

I.

Az egyes minisztériumok (beruházót irányító hatóságok) 1953. évi beruházási keretét a következők szerint kell csökkenteni:⁸⁶

Sor-sz.	Beruházót irányító hatóság	1953. aug. 1. beruházási keret	Összesen	Csökkentés összegből:		
				Építés	Gép	Egyéb
	Bánya-Energiaügyi M.	2 250,6	116,6	35,8	69,9	10,9
	Vegyipari M.	2 027,0	134,1	42,8	52,7	38,6
1.x.	Nehézipari M.	4 277,6	250,7	78,6	122,6	49,5
	Kohászati M.	2 377,5	163,3	3,0	92,3	68,0
	Ált. Gépipari M.	1 064,7	105,1	30,1	45,0	30,0
	Középgépipari M.	802,4	93,4	43,1	33,5	16,8
2.x.	Kohó- és Gépip. M.	4 244,6	361,8	76,2	170,8	114,8
	Építőanyag-ipari M.	534,9	7,0	—	—	7,0

86 A táblázat számai rosszul olvashatók, a leírás több helyen is hibás lehet.

	Építésügyi M.	302,9	1,0	—	0,6	0,4
3.x.	Építésügyi M.	837,8	8,0	—	0,6	7,4
	Könnyűipari M.	300,5	28,7	16,9	10,2	1,6
	Könnyűipari komm.	361,6	11,0	8,8	0,5	1,7
	HIM ipar	109,7	5,5	1,0	1,9	2,6
4.x.	Könnyűipari M.	771,8	45,2	26,7	12,6	5,9
5.x.	Élelmiszeripari M.	375,9	14,1	3,6	6,3	4,2
	Közlekedésügyi M.	1 065,9	51,3	37,9	9,9	3,5
	Közlekedésügyi I. Főo.	851,0	73,0	23,3	36,5	13,2
	Postaügyi M.	287,7	22,5	1,5	1,5	20,4
6.x.	Közl. és Postaügyi M.	2 204,6	146,8	62,8	46,9	37,1
	Földművelésügyi M.	997,7				
	Áll. Gazd. és Erdők M.	1 309,5	47,1	13,7	28,6	4,8
	Tsz. áll. Beruh.	252,1	50,4	50,0	0,4	—
7.x.	Földművelésügyi M.	2 559,3	97,5	63,7	29,0	4,8
8.x.	Begyűjtési M.	184,9	12,2	8,0	—	4,2
	Belkereskedelmi M.	175,7	7,7	4,2	—	2,2
	Külkereskedelmi M.	3,6	—	—	1,3	—
9.x.	Bel- és Külkeresk. M.	179,3	7,7	4,2	1,3	2,2
10.x.	Népművelési M.	127,6	5,7	5,1	—	0,6
	Közoktatásügyi M.	179,5	9,9	9,9	—	—
	Felsőoktatásügyi M.	152,1	5,9	5,3	—	0,6
11.x.	Oktatásügyi M.	331,6	15,8	15,2	—	0,6
12.x.	Egészségügyi M.	217,0	7,9	5,3	0,8	1,8
13.	K. II.	1,640,9	86,2	76,2	—	10,0
14.	Belügymin. (szoc. gond.)	38,7	0,7	0,6	—	0,1
15.	Igazságügy-min.	6,8	0,7	0,3	—	0,4
16.x.	Minisztertanács	61,8	0,7	0,7	—	—
17.	Pénzügyminisztérium	11,0	0,5	0,03	0,06	0,41
18.	OTSB	60,3	9,6	0,6	—	—
19.x.	MTH	49,3	1,8	0,3	1,0	0,5
20.	KSH	7,0	2,1	1,4	—	0,7

21.x.	SZÖVOSZ	96,7	1,0	1,0	—	—
22.x.	OT	14,5	2,9	1,1	—	1,8
023.	Tartalék	440,4	200,0	100,0	60,0	40,0
24.	Egyéb	1 279,2	—	—	—	—
	Összesen:	20018,6	1 270,6	531,63	451,96	287,01

x-el megjelölt tárcánál a részletezést az 1. sz. melléklet tartalmazza.

II.

A jóváhagyott törlések közül:

a.) Az Országos Tervhivatal elnöke a könnyűipari- és az építésügyi miniszterrel együtt vizsgálja meg a miskolci és veszprémi vízmű- és csatornaépítés ezévi megvalósításának lehetőségét.

Amennyiben az építkezéseket ebben az évben meg lehet valósítani, a szükséges beruházási összegeket biztosítani kell.

Ha az ez évi megvalósítás nem lehetséges, úgy a létesítmények megépítését az 1954. évi tervben biztosítani kell.

b.) Az Országos Tervhivatal elnöke a közlekedés- és postaügyi miniszterrel együtt vizsgálja meg a kelenföldi állomásbővítés tervének ezévi elkészítési lehetőségét, és ha a tervezés végrehajtása lehetséges, az ehhez szükséges beruházási keretet biztosítsa.

c.) Az Országos Tervhivatal elnöke a kohó- és gépipari miniszterrel együtt vizsgálja felül a DT-413-as traktorok gyártásának helyzetét, és ha a Vörös Csillag Traktorgyárban biztosítani tudják a 100 db traktorhoz szükséges gyártási kapacitást, valamint anyagokat, a traktorok átvételéhez szükséges beruházási keretet a Földművelésügyi Minisztérium részére biztosítani kell.

d.) Az Országos Tervhivatal elnöke az oktatásügyi miniszterrel együtt vizsgálja meg, hogy nem lehetne-e a felsőoktatás beruházásai rovására növelni az alsó-oktatás beruházási kereteit. Amennyiben ez lehetséges, az átcsoportosítást végre kell hajtani, ellenkező esetben a szükséges arányokat az 1954. évi tervben kell biztosítani.

III.

1.) A beruházó miniszterek (egyéb országos hatóságok vezetői és a megyei tanácsok végrehajtó bizottságainak elnökei) a kivitelező miniszterekkel egyetértésben azonnal módosítsák a minisztériumi építési szerződéseket, és ezzel egyidejűleg intézkedjenek megfelelő vállalati szerződések módosításáról is.

Határidő: szeptember 1.

2.) A beruházó miniszterek közölik az Országos Tervhivatal elnökével, hogy a limiten felüli beruházásoknál a csökkentés milyen építménycsoportokra vonatkozik (pl. lakóépületek, ipari raktárak, istállók stb.). A limiten aluli beruházásokat összevon-

tan, de ugyancsak építménycsoportonkénti megjelöléssel kell megadni. Mind a limiten felüli, mind a limiten aluli beruházásoknál meg kell jelölni a kivitelező hatóságot (pl. Építésügyi Minisztérium stb.) is.

Határidő: szeptember 2.

3.) A beruházó miniszterek közölgék az Országos Tervhivatal elnökével, hogy milyen gépek és műszerek kerülnek törlésre. Ezt mind a limiten felüli, mind a limiten aluli beruházásoknál beruházási egységenként kell megadni, az egyes gép- és műszerfajták felsorolásával. Meg kell jelölni azt is, hogy a gép- és műszer megrendelést a gyártó vállalat elfogadta-e (visszaigazolta-e) vagy sem. A gyártás alatt lévő gépeknél a gyártó cég nevét és a gépnek a beruházó által ismert készütségi fokát is meg kell jelölni. A bejelentésben külön ki kell mutatni az importgépeket és -műszereket.

A vissza nem igazolt, továbbá az 50%-nál alacsonyabb készütségi fokú egyedi gyártású gépek megrendelését a beruházó miniszter a gyártó vállalatnál azonnal töröltesse. A beküldött kimutatásban ennek megtörténtét fel kell tüntetni.

A gépek törléséről a beruházó és a gépet gyártó vállalat közösen állapodjon meg, és a megállapodásról vegyen fel jegyzőkönyvet.

A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell az első bekezdésben foglalt adatokat, és annak egy-egy példányát a KGM-hez (Értékesítési Igazgatóság) és az OT-hoz kell megküldeni.

Határidő: szeptember 2.

4.) Az Országos Tervhivatal elnöke a miniszterek javaslata alapján és velük egyetértésben állapítsa meg a Minisztertanács által előírt tervmódosítások következtében a megyei (budapesti, városi) tanácsok terveiben szükséges módosításokat, és intézkedjék azok átvezetése iránt.

Határidő: szeptember 1.

5.) Az Országos Tervhivatal elnöke a hozzá beérkezett jelentések és az általa végzett vizsgálatok alapján – a Minisztertanács által július 24-én és 31-én elrendelt beruházási tervmódosítások folytán szükséges változásokkal együtt – dolgozza át és terjessze a Minisztertanács elé a módosított építési, anyagellátási, gép és műszer termelési, ellátási, valamint értékesítési tervet.

Határidő: október 15.

A Minisztertanács felhatalmazza az Országos Tervhivatal elnökét, hogy:

- a.) a még folyamatban lévő felülvizsgálatok eredményének megfelelő csökkentésekkel a beruházási tervet módosítsa;
- b.) a Sztálin Vasműnél az előterjesztésben foglalt csökkentést az egyes létesítmények üzembe helyezési határidejének későbbi megállapításától függően módosítsa;
- c.) a felülvizsgálat során az egyes tárcák részéről jelentkezett kisebb összegű póthiteligényeket – kellő vizsgálat után – indokolt esetben a tartalék terhére kielégítse;

d.) az egyes minisztériumok beruházási tervében időközben szükségessé váló módosításokat az illetékes miniszterrel egyetértésben saját hatáskörében végrehajtsa;
 e.) a nehézipari miniszter által javasolt, de a jelen előterjesztésben nem szereplő csökkentéseket vizsgálja meg, és annak eredményéhez képest a szükséges törléseket hajtsa végre, és ennek összegéből a Nehézipari Minisztérium többletigényeit elégítse ki.
 A fenti felhatalmazás alapján tett intézkedésekről az Országos Tervhivatal elnöke a Minisztertanácshoz – első alkalommal október 15-ig – tegyen jelentést.

6.) A Minisztertanács utasítja a Minisztertanács Titkársága Ipari Csoportját, hogy az Állami Ellenőrző Központ segítségével ellenőrizze a jelen határozat végrehajtását.

Budapest, 1953. augusztus 28.

Gerő Ernő s. k.
 a Minisztertanács első
 elnökhelyettese

MNL OL XIX-A-83-a-1953-506 52–56.

2.

Országos Tervhivatal
 Budapest, V., Nádor u. 9–15.
 Telefön: 111-050, 115-450.
 Előadó: Harmati Sándor

Szigorúan titkos!
 Készült: 60 példányban.
 45. szám.

Tárgy: A földalatti vasút beruházásainak
 felülvizsgálata

0098/I/1953. sz.

Egyetért:
 KPM: Prieszol József min. h.

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

I.

A budapesti földalatti vasút építése egyike népgazdaságunk legnagyobb méretű beruházásainak. A beruházás teljes hitelszükséglete kereken 3 milliárd forint. A Minisztertanács 1950. szeptember 17-i határozata értelmében a földalatti vasút kelet–nyugati vonalának a Népstadion–Engels tér közötti szakaszát 1954. december 31-re, a teljes vonalat a Déli vasútig 1956. június 30-ra kell befejezni. A 3 milliárd teljes beruházási összegből a Népstadion–Engels tér közötti szakaszra kb. 1 750 millió, az Engels tér–Déli vasút szakaszra 1 250 millió forint esik. A műszaki tervek szerint a 8 állomásra jutó 1 km alagúthosszt is figyelembe véve összesen 9,2 km kettős alagutat kell megépíteni, melyből 5,2 km a Népstadion–Engels tér és 4 km az Engels tér–Déli vasút közé esik.

A népgazdaság erőforrásaiból a Metró számára biztosítható eszközök nem elegendők a Minisztertanács által kitűzött üzembe helyezési határidők betartásához.

A beruházásokból eddig csak mintegy 735 millió valósult meg. Elkészült a Népstadion–Engels téri szakaszon 1800 fm kettős alagút. Az állomási alagutak átlagos készültségi foka az első szakaszon 32%, az Engels tér–Déli vasút közötti szakaszon 19%. (Az alagutak és az állomások készültségi foka csak az alapvető föld-, beton- és túbíng-munkálatokra vonatkozik.) A budai részen (Engels tér–Déli vasút) alagút eddig nem épült.

A földalatti vasút építése még a lemaradások mellett is nagy mennyiséget kötött le az alapvető építési anyagokból: cementből, fenyő fűrészáruból, betongömbvasból.

Az új kormányprogramnak megfelelően a földalatti vasút beruházását is felül kellett vizsgálni, hogy a felszabaduló anyagot, gépet és munkaerőt a lakosság szükségleteinek közvetlenebb és gyorsabb kielégítésére, mint pl. a lakásépítés fokozására lehessen felhasználni.

A Minisztertanács folyó évi július 31-i határozata értelmében az 1953. évi 520 millió Ft összegű beruházási hitelkeretet 130 millió Ft-tal kell csökkenteni. Az év hátralévő részében a csökkentés után kereken 155 millió beruházási hitel áll rendelkezésre. A folyó év végén tehát az eddig beruházott teljes összeg 870 millió forint lesz.

A beruházás csökkentésének végrehajtásánál biztosítani kell az eddig megépült létesítmények megóvását, a felszíni munkálatokkal kapcsolatos közlekedési akadályok mielőbbi megszüntetését és a felszabaduló munkaerő más területen történő tervszerű elhelyezését. A beruházások csökkentése után rendelkezésre álló eszközöket a Népstadion–Engels tér közötti szakasz építési munkálatainak folytatására kell összpontosítani. Elsősorban a hosszú időt igénylő mélyépítési munkákat (alagút és állomás) kell folytatni.

II.

Határozati javaslat

1.) Az 1953-ban végrehajtandó intézkedések

a.) 1953-ban a földalatti vasút építési munkálatait úgy kell folytatni, hogy az eddig megépült létesítmények állagát megóvjuk, és a felszíni közlekedést akadályozó útelzárások mielőbb megszűnjenek.

b.) A félbehagyott alagútszakaszokat meg kell védeni a vízbetörés és a talajnyomás káros kihatásaival szemben, ezért többek között ideiglenes betonfallal kell azokat elzárni.

Megjegyzés: A létesítmények állagának megóvásával kapcsolatos szivattyúzási és tömítési költségek évente mintegy 6 millió Ft-ra becsülhetők, a félbehagyott szakaszok betonfallal történő elzárásának költségei mintegy 5 millió Ft-ot fognak kitenni. Mintegy 50 millió forint értékű speciális és csak a földalatti építésénél alkalmazható gép és berendezés több évig használaton kívül marad. A csökkentett munkamenyiség miatt a regieköltség évenként mintegy 14 millió forinttal emelkedni fog. A légnyomás megszüntetése a felhagyott alagutakban a felszíni épületek fokozott súly-

lyedését vonhatja maga után. Ennek megelőzésére meg kell erősíteni az ügyelőszo-
gálatot. Számolni kell egyes esetleg veszélyes helyzetbe kerülő épületek alapozásának
megerősítésével.

c.) Biztosítani kell, hogy a további munkákat a pesti szakaszon összpontosítsák, 1953.
év végéig el kell készíteni további 400 fm kettős alagutat a Rákóczi út–Baross tér és a
Népstadion–Ügető közötti szakaszon. Ezzel az 1953. év végére elkészülő alagutak össz-
hossza mintegy 2200 fm-re emelkedik. Folytatni kell az állomási alagutak építését el-
sősorban a Baross téren, csökkentett mértékben az Engels és Blaha Lujza téren. Az ál-
lomási alagutak készültségi foka a Népstadion–Engels téri szakaszon 1953. év végére
mintegy 45% legyen. A budai állomásoknál csak a biztonsági építkezéseket kell végre-
hajtani, amelyek során az állomási alagutak készültségi foga 19%-ról 20%-ra emelkedik.

d.) A felszíni közlekedés megjavítása érdekében biztosítani kell, hogy a Kerepesi úti
HÉV jelenleg 1 vágányon lebonyolított forgalma a folyó év végére mind a két vágá-
nyon helyreálljon. A Budapest–Ceglédi vasúti fővonal forgalma a Kerepesi úttal való
keresztvezésnél a földalatti vasút építkezései miatt ez idő szerint ideiglenes hídon és
ideiglenes pályatesten bonyolódik le. Az 1953. évi őszi csúcsforgalom idejére az ideig-
lenes közlekedést meg kell szüntetni, és a forgalmat a régi vasúti felüljáróra kell visz-
szaterelni.

e.) A tübbinggyár folyamatban lévő építkezését és az összes folyamatban levő magas-
építési munkálatokat (kocsiszín, áramátalakító stb.) le kell állítani.

Megjegyzés: A tübbinggyár alapozási munkái elkészültek. A jelenlegi készültségi fok
építésből 20%, gép beszerzésből 2%. A tübbinggyár építésének elhalasztása azért le-
hetséges, mert a rendelkezésre álló tübbingmennyiség, kisebb kiegészítéssel fedezi az
1953. és 1954. évi szükségletet. A tübbingellátást a beruházás csökkentett üteme mel-
lett a meglévő öntödéknek és megmunkáló üzemeknek kell biztosítani.

f.) Az építkezések ütemének csökkentése következtében az 1953. évre meghatározott
anyagkeretekkel szemben az alábbi megtakarításokat kell elérni:

A Közlekedésügyi Minisztériumnál 13 000 to cementet, 1600 to betongömbvasat,
1200 m³ fenyő-fűrészárut, 1500 m³ gömbfát és 5,8 millió db téglát. Elmarad ezenkí-
vül 4000 tonna tübbing legyártása. Az Építésügyi Minisztériumnál 3000 tonna ce-
mentet, 420 to betonvasat és 700 m³ fenyő-fűrészárut.

g.) A beruházási keretek csökkentése révén 1953. évben 27,7 millió Ft belföldi gyártá-
sú gépet kell felszabadítani.

h.) Az érdekelt baráti országoknál mindent el kell követni, hogy az 1953. évben nél-
külözhető 16,7 millió forint értékű importgépet töröljék, illetve azok szállítását ké-
sőbbi évekre ütemezzék át a szükséglet szerint.

Megjegyzés: A folyó évben a földalatti vasút számára az eddig beérkezett gépeken kí-
vül további gépek behozatalára nincs szükség.

i.) Az 1953. év végéig a földalatti vasúttól fokozatosan mintegy 4000 dolgozót más
munkaterületre kell átcsoportosítani, akik közül 1000 főt a szénbányászatba kell irá-
nyítani. A felszabaduló dolgozók további foglalkoztatása a közlekedés és az építőipar
egyéb területén biztosítva van.

Megjegyzés: Az eddig végrehajtott létszámcsökkentés 2010 fő, ebből a bányászathoz 210 fő, az építőipari vállalatokhoz 230 fő van áthelyezve. 1570 fő nem fogadta el az áthelyezését, és hozzájárulással kilépett.

2.) Az 1954. évi munkálatok

a.) Az 1954. évre előreláthatóan biztosítható mintegy 150 millió forint beruházási keretből folytatni kell a Népstadion–Baross tér közötti alagútszakasz építését. Be kell fejezni a Rákóczi út–Baross tér és meg kell indítani a Márkus park–Blaha Lujza tér közötti szakasz építését. Ezen szakaszokon 800–1000 fm új alagutat kell megépíteni. Így a Népstadion–Engels tér közötti szakasz 5,7 km teljes alagúthosszából 1954 végére 3–3,2 km elkészül.

Az állomási alagutak építését ugyancsak a Népstadion–Engels téri szakaszon kell folytatni oly módon, hogy a Baross téri, a Blaha Lujza téri és az Engels téri állomási alagutak átlagos készültségi foka 1954 végére elérje a 65–70%-ot.

b.) A felszíni közlekedést akadályozó útelzárások megszüntetését 1954-ben tovább kell folytatni. A Kerepesi út közúti forgalmát 1954-ben helyre kell állítani. A Baross tér, a Deák tér és az Engels tér felszíni rendezését 1955-ben be kell fejezni.

3.) A földalatti vasút üzembe helyezésének határideje.

A Minisztertanács tudomásul veszi, hogy a munkák jelenlegi állása, a beruházások 1953. évi csökkentésének mértéke és az 1954. évi várható előirányzat nem teszi lehetővé a földalatti vasút üzembe helyezési határidejének betartását. Az 1954. évben a földalatti vasút építésére előreláthatóan biztosítható mintegy 150 millió forint figyelembe vételével, a további években a földalatti vasút építésének teljes befejezéséhez 2 milliárd Ft, ebből a Népstadion–Engels téri szakasz üzembe helyezéséhez mintegy 900 millió forint értékű beruházásra lesz szükség. A földalatti vasút számára az 1954. utáni években biztosítandó beruházási hitelekre, valamint az üzembe helyezési határidőkre vonatkozó tervet a második 5 éves terv keretszámainak jóváhagyása után 2 hónapon belül az OT elnöke a közlekedés és postaügyi miniszterrel együtt terjessze a Minisztertanács elé.

Megjegyzés: Műszakilag megvan a lehetőség arra, hogy a teljes kelet–nyugati vonal a második ötéves terv végére, a Népstadion–Engels tér közötti szakasz pedig már 1957-ben megépüljön.

4.) Az Országos Tervhivatal elnöke a közlekedés és postaügyi miniszterrel együtt 1953. szeptember hó 1-ig vizsgálja meg, hogy az 1954. évi beruházásnak a javasolt 150 millió forintról 200 millió forintra történő felemelése – a meglévő tübbingeken kívül – milyen anyagigénnyel jár. Ha a felemelés lényeges anyagtöbblet nélkül végrehajtható, úgy az 1954. évi keretszám-előterjesztésben a magasabb összegre kell javaslatot tenni.

5.) A Minisztertanács felelőssé teszi a közlekedés- és postaügyi minisztert, hogy a földalatti vasút beruházási keretének csökkentésével kapcsolatos intézkedéseit a gaz-

daságossági és biztonsági szempontok legmesszebbmenő figyelembevételével tegye meg.

Budapest, 1953. augusztus 25.

Szalai Béla s. k.
az Országos Tervhivatal elnöke

A kiadmány hitelül:
(Horváth Mária)

MNL OL XIX-A-83-a-1953-506 187-191.

3.

Titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült 41 példányban.
... számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
506/9/1953. sz. határozata

A Belügyminisztérium Igazgatási Főosztálya feladatkörének szétesztása és a megyei (budapesti városi) tanácsok végrehajtó bizottsága beruházási igazgatóságai felügyeletének átadása

A Belügyminisztériumban szervezett Igazgatási Főosztály megszűnik.

A főosztály ügykörébe tartozó feladatokat az alábbi szervek veszik át:

A Minisztertanács átveszi:

Az Országgyűlés és a helyi tanácsok tagjainak választásával kapcsolatos teendőket.

A csoportszámos iratkezelési rendszerrel, az iratkezelés ésszerűsítésével és az iratselejtezéssel kapcsolatos feladatokat.

A Belügyminisztérium feladata marad:

Az anyakönyvvezetők és felügyelő hatóságai irányítása.

Az anyakönyvi igazgatást érintő ügyekben a külföldi hatóságokkal való levelezés.

A magyar állampolgárok családi és utónevének megváltoztatása.

A letelepedési ügyek intézése.

Az egri igazgatási iskola irányítása.

Az állampolgársági ügyek intézése.

A megyei (budapesti városi) tanácsoknál működő katonai előadók munkájának irányítása.

Az Egészségügyi Minisztérium átveszi:

A szociális igazgatás főfelügyeletét és irányítását.

A szociális otthonok, a hadirokkant otthonok főfelügyeletét.

A Magyar Izraeliták Országos Irodája volt otthonainak és segélyezettjeinek főfelügyeletét.

A hadigondozási igazgatás főfelügyeletét.

A csökkent munkaképességűekről, a vakokról és süketnémákról való gondoskodást.

A vakok intézetének irányítását, a vakok és csökkentlátók szövetségének, valamint a süketek és nagyothallók szövetségének főfelügyeletét.

A Magyarországon élő görög és spanyol antifasiszta menekültekről való gondoskodást.

A Szovjetunióból hazatérők ügyeinek intézését.

A szociális segélyezési ügyeket (a nemzetgazdasági ügyek és az elemi károsultak esetenkénti segélyezésének kivételével).

A gyógy- és üdülőhelyi igazgatás főfelügyeletét.

Az anyasági érdemrend és érdemérem adományozásával kapcsolatos feladatokat.

Az állami gyermekvédelem és a gyámügyi igazgatás főfelügyeletét.

Továbbra is ellátja az Egészségügyi Minisztérium a 0-3-ig terjedő életkorú gyermekek otthonainak főfelügyeletét és az e korcsoportba tartozó gyermekek nevelőszülői hálózatának szervezését.

Továbbra is az Egészségügyi Minisztérium főfelügyeleti hatáskörébe tartoznak azok a gyermekvédő otthonok, amelyekben semmilyen oktatásra sem alkalmas gyermekek vannak elhelyezve.

A szociálpolitikai és gyámügyi feladatok ellátására Országos Szociálpolitikai Központot kell felállítani, amely az Egészségügyi Minisztérium főfelügyelete alá tartozik.

A tanácsoknál a szociálpolitikai feladatok ellátására önálló csoportot kell felállítani, melynek vezetője a tanácsok egészségügyi osztálya vezetőjének vannak alárendelve.

A Vakok és Süketnémák Felügyelősége megszűnik. Az ott foglalkoztatott dolgozók az Országos Szociálpolitikai Központ, a Vakok és Csökkentlátók Szövetsége, valamint a Süketek és Nagyothallók Szövetsége létszámállományába kerülnek át.

Az Oktatásügyi Minisztérium átveszi:

Az állami gyermekvédő otthonok főfelügyeletét, szervezését és azok anyagi ellátásával kapcsolatos feladatokat.

Azoknak a gyermekvédő otthonoknak a főfelügyeletét, amelyekben oktatásra alkalmas 3-18 éves korú gyermekek vannak.

A görög gyermekotthonok felügyeletét.

A 3-18-ig terjedő életkorú gyermekek nevelőszülői hálózatának szervezését.

A Pénzügyminisztérium átveszi:

A nemzetgazdasági ügyek intézését.

Az elemi károsultak esetenkénti segélyezésével kapcsolatos feladatokat.

A Kihágási Tanács Titkársága ellátja:

A kihágási bíráskodás elvi irányítását.

A Könnyűipari Minisztérium Lakásgazdálkodási Igazgatósága átveszi:

Az egyes házingatlanok állami tulajdonba vételéről szóló 1952. évi IV. sz. tvr. végrehajtásának irányítását.

A Könnyűipari Minisztérium Város és Községfejlesztési Igazgatósága átveszi:

A Belügyminisztérium Terv és Beruházási Főosztálya ügyköréből a megyei (budapesti városi) tanácsok végrehajtó bizottsága beruházási igazgatóságainak főfelügyeletét.

A fenti feladatok átvételével egy időben az illetékes szervek a Belügyminisztériumból átveszik a feladatkörökkel kapcsolatos intézményeket, a feladatok ellátásához a tervidőszakra eső költségvetési és anyagkereteket, a feladatkörök ellátására költségvetéssel biztosított központi és helyi tanácsai létszámkereteket, a feladatkörök ellátó dolgozókat és azok iratanyagát.

Az Igazgatási Főosztály használatában volt 3 db személygépkocsi a gépkocsivezetői álláshelyekkel együtt az Egészségügyi Minisztériumhoz kerül át.

A KÖZELBIZ biztosítsa az Egészségügyi Minisztérium részére az Országos Szociálpolitikai Központ elhelyezésére szükséges helyiségeket.

A feladatkörök átadását 1953. szeptember hó 15. napjáig be kell fejezni.

Budapest, 1953. augusztus 28.

Gerő Ernő s. k.
a Minisztertanács
első elnökhelyettese

MNL OL XIX-A-83-a-1953-506 299-302.

9.

507

Szigorúan titkos!
Készült 2 példányban.
Kapja: Rákosi Mátyás elvtárs.

Jegyzőkönyv

a Minisztertanács 1953. szeptember hó 4-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről

Jelen voltak:

Gerő Ernő, a Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter,
Hegedüs András, a Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter,
Zsofinyecz Mihály kohó- és gépipari miniszter,
Bata István honvédelmi miniszter,
Szalai Béla, az Országos Tervhivatal elnöke,
Boldoczki János külügyminiszter,
Olt Károly pénzügyminiszter,
Erdei Ferenc igazságügy-miniszter,
Kiss Árpád könnyűipari miniszter,
Bognár József bel- és külkereskedelmi miniszter,
Tisza József begyűjtési miniszter,
Szijártó Lajos építésügyi miniszter,
Darvas József népművelési miniszter,
Erdey-Grúz Tibor oktatásügyi miniszter,
dr. Zsoldos Sándor egészségügyi miniszter,
Babos Zoltán, az élelmiszeripari miniszter első helyettese,
Prieszol József, a közlekedés- és postaügyi miniszter első helyettese,
Szabó Gergely, a nehézipari miniszter első helyettese,
Czakó Kálmán legfőbb ügyész,
Házi Árpád, az ÁEK elnöke,
Szita János, az Országos Tervhivatal elnökének helyettese,
Gergely Miklós, a Minisztertanács Titkársága terv- és pénzügyi csoportjának vezetője,
Némety Béla, a Minisztertanács Titkársága elnöki csoportjának vezetője,

Meghívtak az egyes napirendi pontokhoz:

- 1.) napirendi pont: Sebes Sándor elvtárs, Háy László elvtárs, Komlósi József elvtárs, Kovács Sándor elvtárs, Nagy Józsefné elvtárs.
- 2.) napirendi pont: Petőházi Sándor elvtárs, Pozsonyi István elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Bacsó Andor elvtárs, Nagy Józsefné elvtárs.
- 3.) napirendi pont: Petőházi Sándor elvtárs, Pozsonyi István elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Bacsó Andor elvtárs, Nagy Józsefné elvtárs.

- 4.) napirendi pont: Győri Mihály elvtárs, Petőházi Sándor elvtárs, Csikós Nagy Béla elvtárs, Dégen Imre elvtárs, Nyers Rezső elvtárs, Madas András elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Tauszk György elvtárs, Nagy Józsefné elvtárs.
- 6.) napirendi pont: Magyarai András elvtárs, Mihályi László elvtárs, Nyers Rezső elvtárs, Madas András elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Nagy Józsefné elvtárs.
- 7.) napirendi pont: Magyarai András elvtárs, Mihályi László elvtárs, Erős Gyula elvtárs, Drótos János elvtárs, Madas András elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Perneki Máttyás elvtárs, Nagy Józsefné elvtárs.
- 8.) napirendi pont: Perédi Károly elvtárs, Győri Mihály elvtárs, Madas András elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Kocsis Lajos elvtárs, Gallotsik Imre elvtárs.
- 9.) napirendi pont: Perédi Károly elvtárs, Szabó Gergely elvtárs, Komjáthy László elvtárs, Székely Gábor elvtárs.
- 10.) napirendi pont: Háy László elvtárs, Karczag Imre elvtárs, Incze Jenő elvtárs, Kocsis Lajos elvtárs.
- 11.) napirendi pont: Apró Antal elvtárs, Sásdi Nándor elvtárs, Czender József elvtárs, Zoltán László elvtárs.
- 12/a.) napirendi pont: Tausz János elvtárs, Jakab Erzsébet elvtárs, Komlósi József elvtárs, Tauszk György elvtárs.
- 12/e.) napirendi pont: Pozsonyi István elvtárs.

A Minisztertanács a következő határozatokat hozta:

Napirendi pont:	Határozat száma:	A határozat címe:
1.)	1.047/1953/IX.6./Mt. h. 507/1/1953.	A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának és a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének határozata az árleszállításról.
2.)	507/2/1953. 1.050/1953/IX.19./Mt.h. 507/2/a/1953.	A termelőszövetkezetekből az iparba eltávozott termelőszövetkezeti tagok visszaengedése.
3.)	2.064/21/1953. Mt.h. 1953. évi 21. sz. tvr.	Az őszi terménybegyűjtésre való felkészülés. Az 1952. évi 26. sz. tvr. módosításáról.
4.)	1.048/1953./IX.16./Mt.h. 507/4/1953.	A szerződéses termelés fejlesztése.
5.)	507/5/1953.	A téli alma szerződéses termelői árának rendezése.
6.)	507/6/1953. 1.049/1953./IX.16./Mt.h.	A termelési, hizlalási és tenyésztési szerződések teljesítésének elmulasztásából származó kötelezettségek rendezése.
7.)	507/7/1953.	1953/54. évi szerződéses sertéshizlalási akció.
8.)	507/8/1953.	A mezőgazdaság műtrágyaellátása.
9.)	507/9/1953.	A fűtőanyag-gazdálkodás során következő feladatai.
10.)	507/10/1953.	Szállításaink lemaradása a népi demokráciák felé és intézkedések ezek csökkentésére.

11.)	507/11/1953.	Az építőipar 1953. II. félévi munkaerő-szükségletének fedezése.
12.)	507/12/1953.	Az export biztonsági tartalék rendezése.
12/a.)	507/12/a/1953.	A ruházati exportcikkek értékesítő nagykereskedelmi vállalat alapítása.
13.)	507/13/1953.	Kormánybizottság kiküldése Borsod-Abaúj-Zemplén megyébe.
14.)	2.063/21/1953. Mt.h.	A minisztertanácsi tartalék felszabadításának rendje.
15.)	1.056/1953/IX.23./Mt.h. 1.057/1953/IX.23./Mt.h. 507/15/1953.	Mezőgazdasági Tudományos Tanács létesítése.
16.)	507/16/1953.	Új tanácsi hivatalos lap kiadása.
17.)	507/17/1953.	Az 1953. évi magyar–lengyel árucserre-forgalmi megállapodás jóváhagyása.
18.)	—	Napirendről levéve.
19.)	507/19/1953.	Szipka Józsefné külföldi kiküldetése.
20.)	507/20/1953.	Selyem Gizella külföldi kiküldetése.
21.)	507/21/1953.	Kertész Éva külföldi kiküldetése.
22.)	507/22/1953.	Csapó Viktor ht. őrnagy katonai attasévá való kinevezése.

Napirend előtt:

Gerő Ernő elvtárs: Javasolja, hogy a napirend első pontjaként tárgyalja a Minisztertanács az árleszállításról, 2. pontként a termelőszövetkezetekből az iparba eltávozók visszaengedéséről, 4. pontként a szerződéses termelés fejlesztéséről és 5. pontként pedig a téli alma árának megállapításáról szóló javaslatot.

9/ne/1

[Napirend:]

1.) A fogyasztási cikkek és szolgáltatások árleszállítása¹

Előadó: Bognár József elvtárs

Bognár József elvtárs: Az árleszállításról szóló határozat a Kormány és a MDP Központi Vezetősége közös határozataként jelenjen meg.

A zsír és hús árleszállítás egyelőre nem valósítható meg.

A határozat szeptember 6-án lépjen életbe, tehát vasárnap reggel üzletnyitástól az új árak szerint kell árusítani.

Meg kell jutalmazni azokat, akik a munkában kitűnnek. A Minisztertanács utasítsa a pénzügyminisztert, hogy erre a célra bocsásson keretet a bel- és külkereskedelmi miniszter rendelkezésére.

9/1

1 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (1/a).

Halász János elvtárs: A „vidám vásárok” erősen lecsökkentették a kiskereskedelmi raktárkészleteket.

Nagy szállításokat kell a felfutó fogyasztás kielégítésére biztosítani. A Honvédelmi Minisztérium és a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium – ha ezt a Minisztertanács elrendeli – tud adni kölcsön kocsikat.

Javasolja, hogy a Minisztertanács utasítsa a fenti minisztériumokat a gépkocsik ideiglenes átadására.

Gergely Miklós elvtárs: A közszolgáltatási tarifacsökkentést a legutóbbi leolvasástól kell számítani.

A kenyérárakkal kapcsolatos legutóbbi határozatot a jelen rendelkezésnek megfelelően módosítani kell.

Szjártó Lajos elvtárs: A 280-as és 150-es típusú cementet törölni kell, mert ezeket a típusokat már régebben nem gyártják.

Prieszol József elvtárs: A szállításokkal kapcsolatban a bel- és külkereskedelmi miniszternek igénybe kellene venni az éjszakai szállításokat.

Szalai Béla elvtárs: A határozat végrehajtásával kapcsolatban ki kell adni egy rendeletet, amelyben szabályozni kell az árleszállítás részletes következményeit, valamint azokat az árleszállításokat, amelyek nem tartoznak a Minisztertanács hatáskörébe. A határozat kiadásával egyidőben az ellentétes határozatokat hatályon kívül kell helyezni. Kéri, hogy a bel- és külkereskedelmi miniszter, valamint az Országos Tervhivatal elnöke közösen adják ki a rendeletet.

Bognár József elvtárs: Az éjszakai szállítások csak nagyvárosokban valósíthatók meg, mert az üzletek nem bírják munkaerővel.

220 db gépkocsi szükséges kb. 2-3 hétig. Ezt a gépkocsi mennyiséget a Honvédelmi Minisztérium és a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium biztosítani tudná.

A Könnyűipari Minisztériumot utasítani kell, hogy ellenőrizze a peremvárosok villanytarifa leszállítása végrehajtását.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A fogyasztási cikkek és szolgáltatások árleszállítása f. hó 6-án lép életbe.
- b.) Az árleszállítás a párt Központi Vezetősége és a kormány közös határozataként kerüljön nyilvánosságra.
- c.) Az árleszállítás következtében fellépő fokozott árukereslet kielégítésére a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium 120 db, a Honvédelmi Minisztérium 100 db gépkocsit 2-3 hét időtartamra bocsásson rendelkezésére a Bel- és Külkereskedelmi Minisztériumnak azzal, hogy az üzemanyag költségének megtérítése a Bel- és Külkereskedelmi Minisztériumra hárul.
- d.) A kiigazítás című melléklet 1. oldalán szereplő 280-as alacsony szí-

lárdóságú salakcementet, a 280-as alacsony szilárdóságú cementet, a 150-es kőműves cementet törölni kell.²

- e.) A Minisztertanács utasítja a könnyűipari minisztert, biztosítsa a szolgáltatások rovatban feltüntetett pontoknál, hogy az árleszállítás következtében a cipőjavítás és a kelmefestés és vegytisztítás időtartama a jelenlegihez képest ne emelkedjék. Ott, ahol a szolgáltatásokat a szövetkezeti ipar nem tudja ellátni, a magánkisiparosokat is igénybe lehet venni.
- f.) A Minisztertanács utasítja a pénzügyminisztert, hogy a bel- és külkereskedelmi miniszterrel együtt tárgyalja meg és biztosítsa az árleszállításban részt vevők jutalmazását, figyelembe véve a bel- és külkereskedelmi miniszter jutalmazási keretét, melyet erre fordíthat.
- g.) A szolgáltatásoknál az áramszolgáltatás díjszabásának csökkentése nem szeptember 6-án, hanem a legutolsó áramleolvasás napján, vizszenenő hatállyal lép életbe.
- h.) Az 502/10/1953. Mt. sz. határozatban elrendelt 4 Ft-os fehér kenyér és a 2,60 Ft-os barna kenyér bevezetését nem kell végrehajtani.
- i.) Az OT elnöke, a bel- és külkereskedelmi miniszter a határozat végrehajtásával kapcsolatban a termelő[i] árak alakulását utasításban szabályozzák, kivételt képeznek az olyan intézkedések, amelyek a lakosság széles körét érintik, melyet rendelet formájában adhatnak ki. (A határozat csatolva.)³

2.) A tszcs-ből az iparba eltávozott tszcs-tagok visszaengedése⁴

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Hegedüs András elvtárs: A határozat bevezetőjében felsorolt kivételek közé be kell venni az élelmiszeripari kampánymunkákat is.

Gergely Miklós elvtárs: A határozatban fel kell tüntetni, hogy csak a volt tszcs-tagokra vonatkozik.

A c. pontban lévő 8 Ft-os előleg végső kifizetési határidejét 1954. június 1-ben állapítsák meg.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat első pontját a következőképpen kell megfogal-

2 Az előterjesztéshez csatolt mellékletek között (43. old.) szerepelt több árucikk-típus felsorolása.

3 A Minisztertanács és az MDP KV közös határozata az árleszállításról, 1.047/1953 (IX.7.) Mt.h. MK 1953. 43. szám, szeptember 6. *Szabad Nép*, 1953. szeptember 6. (1). Ezt a Minisztertanács 507/1/1953 számú nem nyilvános határozattal záradékkal egészítette ki, lásd a Mellékletben (1/b). Ehhez kapcsolódott az OT elnökének 2.800-50/1953 (IX.6.) O.T.Á.H. számú miniszteri rendelete. MK 1953. 46. szám, szeptember 6.

4 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (2).

- mazni: „A szén-, érc- és bauxitbányászat, kohászat, valamint az élelmiszeripar kampánymunkáihoz leszerződött dolgozók kivételével kötelezni kell minden egyes iparághoz tartozó vállalat igazgatóját...”
- b.) A határozatot nyilvánosságra kell hozni, a 2. pont és néhány szűkségtelen számadat kivételével.⁵
- c.) A határozati javaslat első pontjában világosan ki kell mondani, hogy a határozat csak azokra vonatkozik, akik tagjai voltak a termelőszövetkezetnek. Azokra a családtagokra, akik nem voltak szövetkezeti tagok, a határozat nem vonatkozik.
- d.) A határozati javaslat 3. pontjának fogalmazása nem pontos, ezért új szöveget kell bevenni.
- e.) A határozati javaslat 3/c. pontját ki kell egészíteni azzal, hogy 8 Ft-ot előlegképpen 1954. június 1-ig lehet folyósítani.
(A határozat csatolva.)⁶

3.) Őszi terménybegyűjtésre való felkészülés⁷

5 *Szabad Nép*, 1953. szeptember 9. (1).

6 1.050/1953 (IX.19.) Mt.h. számú határozat. MK 1953 46. szám, szeptember 19. A határozatot a Minisztertanács 507/2/1953 számú nem nyilvános határozatával a következőkkel záradékkal egészítette ki: 1. erősíteni kell a felvilágosító munkát annak érdekében, hogy az eredetileg mezőgazdasági főfoglalkozásúak, akik az iparban feleslegessé válnak, illetve leszerelnek a katonaságtól, visszatérjenek a termelőszövetkezetekbe 2. a megyei tanácsok munkaerő-gazdálkodási osztályai folyamatosan tájékoztassák a mezőgazdasági osztályokat a felszabaduló munkaerőlétszámról, a mezőgazdasági osztályok pedig a munkaerőhiánnyal küzdő termelőszövetkezetek vezetőségével együtt végezzenek felvilágosító munkát a visszatérés érdekében. 3. az iparból visszatérők kenyérgabonával való ellátása érdekében indokolt esetben 600-700 vagon kenyérgabonát kell a termelőszövetkezetek rendelkezésére bocsátani. 4. várhatóan 30 000 iparban dolgozó termelőszövetkezeti tag és 10 000 iparban feleslegessé váló személy visszatérésével kell számolni. 5. a Minisztertanács hozzájárul, hogy a gépállomások 5000 traktoristát és 2500 munkagépkezelőt alkalmazzanak ott, ahol a termelőszövetkezetek munkaerőhiány vagy szervezetlenség miatt saját tagjaik közül nem tudják a létszámot biztosítani. A Minisztertanács 507/2/a/1953 számú nem nyilvános határozatával további kiegészítést fűzött a kiadott határozathoz, amelyben utasította a földművelésügyi minisztert, az OT elnökét és a pénzügyminisztert, hogy szeptember 15-ig szabályozzák a termelőszövetkezetek megsegítését a munkaerőhiány enyhítésében.

7 Az őszi betakarítás eredményeként kukoricából, burgonyából és napraforgóból jelentős többlet várható. Az egyénileg gazdálkodó parasztok és a termelőszövetkezetek a számukra biztosított kedvezmények – mindenekelőtt a beadási kötelezettség 10%-os csökkentése – hatására alapjában véve teljesítették beadási kötelezettségeiket. Azoknak, akiknek a jogszabályokban (1.045/1953 VIII.28. Mt.h. és 1952. évi 26. tvr.) meghatározott időpont után is elmaradásuk van, 10%-kal meg kell emelni a kötelezettségét, amit a helyszínen terményben vagy takarmányban kell behajtani. A kedvező eredmények viszont gondot is okoznak a raktári kapacitás, a raktári munkaerő és a szál-

Előadó: Tisza József elvtárs

Tisza József elvtárs: Az 1/a. pont nincs kidolgozva, egyelőre törölni kell.

Világosan meg kell mondani, hogy a szankciók a végső határidők után alkalmazhatók.

A cséplőgépek felelős vezetői az aprómagvak kezeléséért is felelősek.

Utassítsa a Minisztertanács a Közlekedés- és Postaügyi Minisztériumot, hogy a gyorsan romló árukat soron kívül szállítsa, mert sok áru megromlik. A SZEFU tarifáit össze kell hangolni a paraszti fuvarokkal, mert a parasztság elégedetlen a sok kirendelés és a hiányos fizetés miatt.

Házi Árpád elvtárs: Az 1/b. pontban csak azt kell kimondani, hogy a Begyűjtési Minisztérium utassítsa a begyűjtési osztályokat, valamint dolgozzon ki brossurát az állandó bizottságok működéséről.

Olt Károly elvtárs: A SZEFU-tarifa kérdésben ne döntsön a Minisztertanács, mert az előbb vizsgálatra szorul.

Bognár József elvtárs: A 4/d. pont határidejét november 30-ra halasszák el, mert előbb a téli tároló helyekről is gondoskodni kell.

Babos Zoltán elvtárs: A 8. pont határidejét október 20-ra kéri módosítani.

Prieszol József elvtárs: Javasolja, hogy a 4/b. pontot vegyék ki az előterjesztésből.

Petőházi Sándor elvtárs: Kéri, hogy az igénybe vehető raktárakat a Minisztertanács utalja a Begyűjtési Minisztérium hatásköre alá.

A Begyűjtési Minisztérium nem az állandó bizottságok, hanem a begyűjtési osztályok felé ad utasítást az állandó bizottságok aktivizálására.

Szita János elvtárs: A rizshántolásnál nem kellene valamivel magasabb vámot megállapítani?

Pozsonyi István elvtárs: Az I/a. pontban 150 főről van szó. Kéri, hogy ezt a létszámot a begyűjtő vállalatok és ne a tanácsok biztosítsák.

Hegedüs András elvtárs: A rizsnél helyes lenne pl. 10 kg hántolt rizs ellenében az egész takarmány rizslisztet visszaadni a termelőnek.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

a.) A határozati javaslat 1/a. pontjának 2. bekezdését törölni kell. Az

lítóeszközök, valamint az adminisztratív személyzet hiánya miatt. Mindezek megoldására erősíteni kell a begyűjtési adminisztrációt, lépéseket kell tenni a technikai feltételek biztosítására (szükségraktárak, szabadtéri tárolás, a nedves kukorica és napraforgó átvételének megakadályozása, szárítógépek üzembe helyezése, napi átlag 850 vagon vasúti szállítása, 400 darab 3,5 tonnás teherautó beállítása két havi időtartamra, az olajgyárak napraforgó-átvételi tervének kidolgozása, a karcagi rizshántoló malom üzembe helyezése). Meg kell szervezni a begyűjtési propagandát plakátok és képes tájékoztató füzetek kiadásával. A határozati javaslatban indítványozták, hogy a begyűjtési versenyt november 7. helyett november 30-án fejezzék be, akkor kerüljön sor a Minisztertanács vándorzászlajának és pénzjutalmának átadására. Ennek megfelelően kezdeményezzék az 1952. évi 26. tvr. 40. pontja /2/ bekezdésének módosítását.

- 1/a. pont 3. bekezdésénél utasítja a Minisztertanács a Helyi Tanácsok Titkárságát, hogy a tanácsok útján szükség esetén 150 fős keretet biztosítson a Begyűjtési Minisztériumnak. A pénzügyi apparátust azonban ne vegyék igénybe.⁸
- b.) A határozati javaslat 1/b. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „A begyűjtési miniszter a Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkárságával egyetértésben adjon utasítást a helyi tanácsok felé az állandó bizottságok aktivizálására, és utasítsa, hogy dolgozzák ki az állandó bizottságok feladatait tartalmazó brossurát.”⁹
- c.) A 2. oldal 2/a. pontjának szövegezését világosabban kell megfogalmazni.¹⁰
- d.) 2/b. pontot a következőképpen kell megfogalmazni: „Ha a teljesítés elmulasztását terméshiány okozza, az 1952. év 26. sz. tvr. keretén belül egyéb terményekkel történő teljesítését kell előírni. Terményhiány esetében a teljesítés állatbeadással is pótolható.”¹¹
- e.) A határozati javaslat II/1/b. pontját ebben a fogalmazásban ki kell hagyni, ugyanakkor ki kell mondani, hogy amennyiben a begyűjtési miniszter a társmiszterekkel a férőhelyek rendelkezésre bocsátása érdekében megegyezik, úgy azokat igénybe veheti.¹²
- f.) A határozati javaslat II/1/d. pontjának 2. bekezdésének utolsó mondatát törölni kell, mivel azt az 1954-es tervben kell biztosítani.¹³
- g.) A határozati javaslat 4/b. pontjánál a közlekedésügyi miniszter vizsgálja meg, hogy 400 db 3 és fél tonnás teherautóból hánynál tudják az igénybevétel határidejét november 30-ig meghosszabbítani.¹⁴

8 Az 1/a pont 2. bekezdésben a begyűjtési nyilvántartók illetményének felülvizsgálatáról és a hasonló beosztású dolgozók illetményével történő egyensúlyba hozásáról, az 1/a pont 3. bekezdésében pedig arról intézkedtek, hogy október 15-ig más tanácsi osztályok munkatársai közül országosan 150 főt engedjenek át a begyűjtési osztályok munkájának megsegítéséhez.

9 Az 1/b pont szövege eredetileg nem tartalmazta az utasítás kiadására vonatkozó iránymutatást: „a helyi tanácsok felé”.

10 A 2/a pontban arról rendelkeztek, hogy a beadási kötelezettségüket nem teljesítők, illetve a betakarítás határidejét elmulasztók kötelezettségét 10%-kal fel kell emelni.

11 Az eredeti megfogalmazásban nem szerepelt, hogy a teljesítés állatbeadással pótolható.

12 A kihagyott szöveg így hangzott: „A KSH és a Begyűjtési Minisztérium által felmért és »K« célra igénybe vehető férőhelyeket az OT bocsássa napraforgó-mag tárolás céljából a begyűjtési minisztérium rendelkezésére.” Ennek helyébe a következő szöveg került: „A KSH és a Begyűjtési Minisztérium által felmért és »K« célra igénybe vehető férőhelyeket, amelyek jelenleg más minisztériumok rendelkezésére állnak, kihasználatlanság esetén az érintett miniszterek napraforgó-mag tárolására bocsássák a begyűjtési minisztérium rendelkezésére.”

13 A törölni való mondat: „A szárítógépekhez szükséges üzemanyagot az OT biztosítsa.”

14 Az eredeti határidő november 15. volt.

- h.) A határozati javaslat 4/d. pontja helyett ki kell mondani, hogy az OT, a begyűjtési, közlekedési, élelmiszeripari és földművelésügyi miniszter együttesen vizsgálják felül és rendezzék az igénybe veendő paraszti fuvarok és a SZEFU díjtételeinek összehangolását úgy, hogy a SZEFU a parasztokat oktanul ne zaklassa.¹⁵
- i.) A határozati javaslat 6. pontjában ki kell mondani, hogy a cséplő-gépkezelők az aprómagvak kezeléséért is felelősek.¹⁶
- j.) A 7. ponttal kapcsolatban a Minisztertanács utasítja a földművelésügyi, begyűjtési és élelmiszeripari minisztert, vizsgálják meg, hogyan lehetne biztosítani, hogy a termelők részére kevesebb tiszta rizsmennyiséget, de több rizs takarmánylisztet adjanak vissza.
- k.) A határozati javaslat 8. pontjának határidejét október 20-ra kell módosítani.¹⁷
- l.) A földművelésügyi és a begyűjtési miniszter a rizs gyors szárítás[a], raktározás[a], tárolás[a] és szállítás[a] biztosítására dolgozzanak ki közös tervet, és ezt közös miniszteri utasításként hozzák nyilvánosságra.
- m.) A közlekedés- és postaügyi miniszter biztosítsa a romlandó termékek soron kívüli szállítását, mely megvalósításának feltételeit a szállíttatást végző miniszterrel egységes jegyzőkönyvben rögzítsék is.
- n.) A határozati javaslat 1. pontjában szereplő 350 000 Ft póthiteligényt el kell hagyni azzal, hogy amennyiben mégis szükség lenne a póthitelre, úgy azt a pénzügyminiszter engedélyezze.¹⁸
(A határozat csatolva.)¹⁹

4.) A szerződéses termelés fejlesztése²⁰

9/4

15 A 4/d pont eredeti szövege a következő volt: „Az OT vizsgálja felül a tengelyfuvarozási díjtételek rendszerét, és úgy rendezze, hogy az arányban legyen a SZEFU díjtételeivel.”

16 Ebben a pontban a rizs cséplésével kapcsolatos intézkedéseket terjesztették ki az aprómagvakra.

17 Ebben a pontban a karcagi rizshántoló építése befejezésének határidejéül eredetileg október 16-át jelölték meg.

18 A póthitelt a begyűjtési apparátus oktatására kívánták igénybe venni a vállalatoknál és a SZÖVOSZ-nál.

19 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben meghatározott módosításokkal jóváhagyta, és 2.064/21/1953 Mt.h.számú határozatával kiadta. HT 1953. 21. szám, szeptember 12. A kiadott határozat I. fejezet 2/a pontját a 2.069/23/1953 Mt.h. számú határozattal formálisan módosították. HT 1953. 23. szám, október 14. Az 1952. évi 26.tvr. módosítása (1953. évi 21. tvr.) megjelent: MK 1953. 47. szám, szeptember 23.

20 A Minisztertanács által tárgyalt előterjesztés nem található a jegyzőkönyv mellett, ezért a vita összefoglalójában a határozati javaslat egyes pontjaira tett módosító javaslatok nem azonosíthatók. A jegyzőkönyvhöz csatolt (korábbi időpontban keletkezett) előterjesztés-tervezet szerint – mi-

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Hegedüs András elvtárs: A cukorrépa a legfontosabb szerződéses termelvény. Be kell venni a határozatba, hogy általában változatlan feltételekkel lehet termelni, továbbá a természetben kiadott, de át nem vett cukor árát fel kell emelni. Ezt az árat még ezután kell megállapítani.

Javasolja, hogy az új árat Gerő és Bognár elvtársakkal együtt ő állapítsa meg.

Gerő Ernő elvtárs: Az Országos Tervhivatal elnökét is be kell venni.

Hegedüs András elvtárs: Nem csak a 2., hanem a 3. pontban felsorolt terményekre is lehet szállítási szerződést kötni.

Javasolja, hogy a szervezeti kérdéseket hagyják ki a határozatból.

Alapelvnek ki kell mondani, hogy a megkötött szerződésekért a szerződést kötő minisztériumok, illetve vállalatok a felelősek.

Czakó Kálmán elvtárs: A 12. ponttal kapcsolatban kéri, hogy az ügyeket bírósági szakban is azonnal szüntessék meg.

után a szerződéses termelés módszerei és feltételei 1951 óta nem biztosították megfelelően a mezőgazdasági termelés fejlesztését, a nyersanyag- és áruellátást, valamint az exportlehetőségek kihasználását – a földművelésügyi miniszter indokoltnak tartotta a hibák feltárását és a szükséges intézkedések meghozatalát. Az okokat illetően megállapította, hogy a szerződéses termelés nem nyújtott elegendő kedvezményt a parasztságnak, a szerződéses termények árai alacsonyak voltak, a premizálási rendszer nem volt megfelelő. Mindebből adódóan a szerződéskötések önkéntességét nem biztosították, indokolatlan kötbérezéssel zaklatták a termelőket; a szerződéses termelést és a begyűjtési rendszert nem hangolták össze; a termeltetési költségek emelkedtek, ami maga után vont a közszükségleti cikkek áremelkedését, és nehezítette az exportot. A hibák megszüntetése érdekében a határozati javaslat kimondta, hogy a szerződéses termelőknek több kedvezményt kell nyújtani, rendezni kell a szerződéses termények árát; a magasabb terményeredmények elérése érdekében fejlett agrotechnikai eljárásokat kell előírni, a leadott többletermés után viszont az alapár 30-200 százaléknak megfelelő pénzbeli vagy természetbeni prémiumot kell biztosítani; a szerződéses termelők részére kedvezményes árú ipari termékeket kell kínálni; a beadási kötelezettség megállapításánál a szerződéses termelőket nagyobb kedvezményben kell részesíteni; igény esetén jó minőségű vetőmag beszerzésére kamatmentes hitelt, művelési előleget, továbbá kedvezményes árú műtrágyát kell adni; egyszerűbbé és igazságosabbá kell tenni a termelési szerződésekben előírt kötbérezési rendszert, törölni kell az 1951/1952-ből származó kötbéreket; csökkenteni kell a szerződéses rendszerben termelt növények számát; át kell alakítani a szerződéses termelést irányító szervezetet; meg kell szüntetni a szerződéskötéseknél előforduló túlkapasokat. Az előterjesztő belső határozatban kívánta kimondatni, hogy a szerződéses termelés irányításáért a földművelésügyi miniszter, a szerződéssel termelt növények begyűjtésének irányításáért a begyűjtési miniszter, a termeltető állami vállalatok és a szövetkezeti termeltető vállalatok irányításáért az érintett miniszterek és a SZÖVOSZ elnöke a felelősek. A termeltetési rendszer irányítására és ellenőrzésére a minisztériumokban önálló részleget kell szervezni, a megyei tanácsok mezőgazdasági osztályain függetlenített előadót kell alkalmazni. A határozati javaslat részletesen kitért az általános szerződési felételekre és árakra, a szerződéskötés során alkalmazandó eljárásra.

Bognár József elvtárs: Külön előterjesztésben ki kell dolgozni, hogy a szerződéses termelés köréből kimaradó termények termesztését mivel mozdítsák elő.

Javasolja, hogy ne csak mennyiségi, hanem minőségi prémiumot is adjanak.

A hagymahiányt eddig nem lehetett belföldi termeléssel kielégíteni. Szükséges a Földművelésügyi Minisztérium javaslata a hagymabeadást illetően, mert ez végső lehetőség arra, hogy import nélkül biztosítsuk a hagymaszükségletünket.

Erdei Ferenc elvtárs: A kötbérekről szóló rész (12. §.) második részét át kell tenni a 6. napirendi pont anyagába.

Gergely Miklós elvtárs: A zöldségbeadás helyett a jelenlegi rendszert kellene alkalmazni, vagyis a zöldséget szállítási szerződés alapján kell termeltetni.

A határozatban előforduló „kamatmentes hitel” kifejezéseket módosítani kell.

Zöld dohányynál meg kell határozni, hogy milyen mennyiséget lehet átvenni, s ez legyen az a mennyiség, amelyhez elegendő pajta áll rendelkezésre, különben az élelmiszeripari miniszter pajtaépítésre póthitelt fog kérni.

Kiss Árpád elvtárs: A 18. pont c. pontjával kapcsolatos korábban tett észrevételeit visszavonja.

Babos Zoltán elvtárs: A határozati javaslat 1. pontjába fel kell venni a cukorrépa magot és a konzervparadicsomot is.

Mivel a dohánytermelési átlag igen gyenge, jobb prémiumrendszert kell kidolgozni.

A paradicsomtermelésnél nincs természetbeni juttatás. Javasolja, hogy kat. holdanként 3 kg fűszerpaprikát biztosítsanak a paradicsomtermelőknek.

A dohánytermelőket nem „feltétlenül”, hanem a „lehetőséghez képest” kell ellátni palántával.

A 23. pont határidejét 5 nappal előbbre kell hozni.

Nagy Józsefné elvtárs: A rizsnél a takarmányt teljesen vissza kell adni.

A beadási mentesítésnél a kétszeres mentesítést ott kell elfogadni, ahol zöld övezet van.

Tisza József elvtárs: Nem ért egyet Nagy elvtársnő javaslatával, mert ez bonyodalmat okoz a begyűjtésnél, holott éppen az egyszerűsítésre kell törekedni.

Hegedüs András elvtárs: A zöldségtermeléssel kapcsolatos eredeti javaslatát fenntartja.

6 kultúra vetődött fel, amellyel az elvtársak véleménye szerint növelni kellene a szerződéses termények sorát. Ezt a kérdést az illetékes miniszterrel kell még megbeszélni.

Helyes, ha nem termelünk exportra ricinust, de nem helyes, ha saját szükségletünket is import útján akarjuk kielégíteni. A szójabab termelését az indokolja, hogy igen kiváló fajtát tenyésztettünk ki. A dohánytermelést kétségtelenül fokozná, ha 1000 db cigaretta helyett 2500-t adunk, de ez tovább emelné a költségeket.

A gyümölcsstermelést szállítási szerződéssel kell elősegíteni, de erről külön előterjesztést kell behozni.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozatban szereplő szervezetre vonatkozó utalásokat törölni kell. Ennek megoldására két héten belül terjesszen a földművelés-

- ügyi miniszter előterjesztést a Minisztertanács elé. A Minisztertanács elvben leszögezi, hogy a termeltetésért, a feltételek betartásáért és betartatásáért a legközvetlenebbül érdekelt miniszter a felelős.²¹
- b.) A cukorrépa-termelés fontosságára való tekintettel a határozatban utalni kell arra, hogy a cukorrépa szerződéses termelés feltételei változatlanul fennmaradnak. Ha a termelő a termésbeadás után természetben juttatott cukormennyiségről lemond, úgy biztosítani kell, hogy tőle a cukrot a fogyasztói árat megközelítő áron vegyék át.
 - c.) A határozati javaslat 2. pontjának fogalmazása merev, mert a 3. pontban feltüntetett terményeket is indokolt szállítási szerződés alapján termelni (bor, gyümölcs, stb.).
 - d.) Prémiumot kell biztosítani az előírtnál jobb minőség elérése esetén is olyan termékeknél, melyek a népgazdaság szempontjából fontosak. (Exportszállításnál.)
 - e.) A szerződéses termelés körét a Minisztertanács elfogadja azzal, hogy azon Gerő Ernő, Hegedüs András és Bognár József elvtársak az érdekelt miniszterekkel egyetértésben módosításokat hajthatnak végre.
 - f.) Hagymát szerződéses termelés útján kell természetni, és beszámít a beszolgáltatásba.
 - g.) Az 1. sz. mellékletben a szerződéses termelés körébe vont növények közé be kell venni a cukorrépa magot, valamint a vizsgálat eredményétől függően a konzervparadicsom termeltetését.
 - h.) A 8–10–11. pontban szereplő „kamatmentes hitel” helyett a 8–10. pontban „természetbeni kölcsön”, a 11. pontban pedig „művelési előleget” kell bevenni.
 - i.) A határozati javaslat 8. pontjának utolsó mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: A szerződéses zöldségtermelőknek a vetőmagot ingyen kell adni, a dohánytermelőket pedig – a lehetőséghez képest – kedvezményes áron központilag előállított jó minőségű palántával kell ellátni.
 - j.) A határozati javaslat 9. pontját a következő belső határozattal kell kiegészíteni: Az élelmiszeripar csak annyi zöld dohány átvételére köthet szerződést, amennyihez a szükséges szárítópajta rendelkezésre áll, illetőleg ezen a címen terven felüli beruházást nem kérhet.
 - k.) A határozati javaslat 12. pontját az első két mondat kivételével törölni kell. A törölt részt át kell vinni a termelési, hízalási és tenyésztési szerződések teljesítésének elmulasztásából származó kötelezettségek rendezése című anyagba. Ugyanide kell bevenni, hogy a bíróságoknál a kötbérekkel kapcsolatos ügyeket meg kell szüntetni.
 - l.) A 13. pont határidejét december 31-én kell megállapítani.

21 A földművelésügyi miniszter által kidolgozandó javaslat nem került a Minisztertanács elé.

- m.) A 23. pont határidejét szeptember 20-ra kell módosítani.
 n.) A 25. pontot át kell szövegezni, mivel a könnyűipari miniszter feladata elsősorban a tervek teljesítése.
 (A határozat csatolva.)²²

5.) A téli alma szerződéses termelői árának rendezése²³

Előadó: Bognár József elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(A határozat csatolva.)²⁴

9/5

6.) A termelési, hízalási és tenyésztési szerződések teljesítésének elmulasztásából származó kötelezettségek rendezése²⁵

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs

9/6

- 22 A Minisztertanács határozatát 1.048/1953 (IX.16.) Mt.h. szám alatt adták ki. MK 1953. 45. szám, szeptember 16. Bevezető szövegét a kiadás előtt a következőképpen módosították: „A mezőgazdasági termelés fejlesztése, a dolgozó parasztság szorgalmas munkájának fokozott megbecsülése és a nem östermelő lakosság jobb ellátása érdekében meg kell változtatni a szerződéses termelés eddigi jellegét. A mezőgazdasági termékek szerződéses termelését a termelők számára jövedelmezővé, gazdaságosabbá kell tenni. Biztosítani kell a termelési szerződések megkötésének teljes önkéntességét. A szerződéses termelés révén további előnyöket és kedvezményeket kell nyújtani a dolgozó parasztságnak. Elő kell segíteni ez úton is a termelőszövetkezetek gazdasági megerősödését, tagjaik jövedelmének emelkedését. El kell érni, hogy az új jellegű termelési szerződések segítségével növekedjék a mezőgazdaságban a termés hozam, és emelkedjék a parasztság életszínvonala.” A kiegészítő 507/4/1953 számú nem nyilvános határozatot – Gerő Ernő összefoglalójának a) és j) pontjaiban megjelölt kérdésekről – az ülésen elfogadták.
- 23 Tekintettel arra, hogy a téli alma szerződéses felvásárlási ára évek óta nem emelkedett – ami jelentősen csökkentette a felvásárolható alma mennyiségét, a termést a szabadpiaci értékesítés felterelte, akadályozta az exportkötelezettségek teljesítését, továbbá kihatott a növényvédelemre is, miután még az önköltségi árakat sem fedezte –, előterjesztést tettek a felvásárlói ár emelésére. Az emelkedés mértéke a fajta és minőség átlagában 1,20 Ft/kg.
- 24 A Minisztertanács 507/5/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta, és szeptember 1-jei hatállyal életbe léptette.
- 25 Az előterjesztés megállapítja, hogy az 1952-es aszály és a szerződéskötések önkéntességének gyakori megsértése miatt a mezőgazdasági szerződéses kötelezettségek teljesítésében jelentős lemaradás tapasztalható. A problémák szükségessé teszik mind a korábbi hátralékok, mind az 1953-ban keletkezett elmaradások rendezését. Ennek érdekében el kell törölni az 1952. december 31. előtt a szerződésekből keletkezett hátralékokat, ami összesen 49 millió forintot jelent, illetve a nem teljesített terménybeadási kötelezettségből származó 638 vagon búzahátralékot, továbbá a kirótt, de ki nem fizetett kötbéreket. A kötbérek behajtása miatt indított pereket le kell állítani. Meg kell szüntetni a szerződéskötések erőltetését, ami elősegíti a szerződéses fegyelem helyreállítását, a kötelezettségek maradéktalan teljesítését.

Erdei Ferenc elvtárs: A határozat-tervezet előbb készült, és így az augusztus 1-ig teljesített mennyiségre való hivatkozás felesleges. Helyesebb, ha „sem határidőig, sem határidő után” kifejezést használják.

A 4. pont határideje nem október 31., hanem szeptember 1.

A 4. napirendi pont 2/a. pontjának utolsó mondatát értelemszerűen ide kell bevenni.

A 2. oldal b. pont utolsó sorából a „rosszhiszeműen” stb. kifejezést ki kell venni.

Olt Károly elvtárs: 50 millió Ft-os póthitelkeret engedélyezését kéri.

Czakó Kálmán elvtárs: A 2/a. és b. pontok maradjanak a belső határozatban.

Mihályi László elvtárs: A megelőző évekről áthúzódó hátralékok törlését javasolja, mivel az érintett parasztnak nagy része tszcs-be lépett azóta.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 1. pontját a következőképpen kell átfogalmazni: Mindazon a termelési, hízalási és tenyésztési szerződésekből származott kötelezettségek, amelyeket a termelőnek 1952. évi december hó 31. napjáig kellett volna teljesíteni és sem az esedékes határidőig, sem azután nem teljesítette, egészében, vagy még nem teljesített részükben megszűnnek. Abban az esetben, ha a termelő a fenti határnapig esedékessé vált kötelezettséget sem határidőre, sem azután, még olyan mértékben sem teljesítette, amely összeg elérné a folyósított kölcsön összegét, 1953. év december 31. napjáig köteles visszatéríteni a termelőtől kapott előleget és természetbeni juttatásokat, kivéve, ha igazolhatóan olyan elemi kár érte, amely a felhasznált természetbeni juttatásokat megsemmisítette. Részleges elemi kár esetében a kárral arányos rész visszatérítését el kell engedni.²⁶
- b.) Az 1/b. pontot a következőképpen kell megfogalmazni: A bíróság által az 1952. év december 31-ig esedékes szerződéses kötelezettség nem teljesítése miatt megállapított, de még ki nem fizetett kötbéretet törölni kell. A kötbér-megállapítás irányában folyamatban lévő perket haladéktalanul meg kell szüntetni.

26 A hivatkozott pont eredeti szövege így hangzott: „Mindazok a termelési, hízalási és tenyésztési szerződésekből származó kötelezettségek, amelyeket a termelőnek 1952. december 31. napjáig kellett volna teljesítenie és a határozat kihirdetéséig nem teljesítette, egészben, vagy még nem teljesített részükben, megszűnnek. Abban az esetben azonban, ha a termelő a fenti határnapig esedékessé vált kötelezettségét nem, az 1953. augusztus 1. napjáig még részben sem teljesítette, 1953. december 31. napjáig köteles visszatéríteni a termelőtől kapott előleget és természetbeni juttatásokat, kivéve, ha igazolhatóan elemi kár érte, amely a felhasznált természetbeni juttatásokat megsemmisítette. Részleges elemi kár esetében a kárral arányos rész visszatérítését kell elengedni.”

- c.) A határozati javaslat 2. pontja 1 bekezdése után kell bevenni a 4. napirend 12. pontjából kihagyott részt.²⁷
- d.) A 2/b. pontban rosszhiszemű pereskedésre vonatkozó utalást törölni kell.²⁸
- e.) A 2. pont a. és b. pontját belső határozatként kell kimondani.²⁹
(A határozat csatolva.)³⁰

7.) Az 1953–54. évi szerződéses sertéshizlalási akció³¹

Előadó: Tisza József elvtárs

- 27 A 4. napirenden tárgyalt téma előterjesztése nem található a jegyzőkönyv mellett, így az átemelt szöveget nem tudtuk azonosítani.
- 28 A rendelettervezet hivatkozott pontjában a megtévesztéssel vagy kényszerrel létrehozott szerződések ügyében indított perek megsemmisítéséről rendelkeztek. A javaslat előírta, hogy ilyen esetben a szerződő vállalatra szabjanak ki bírságot a „rosszhiszemű pereskedésre” vonatkozó jogszabály alapján. A Minisztertanács Titkársága felhívta a figyelmet, hogy a jogszabályt ilyen esetben nem kívánatos alkalmazni.
- 29 Lásd a következő lábjegyzetet a kiegészítő határozatról.
- 30 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta és 1.049/1953 (IX. 16) Mt.h. határozatával kiadta, illetve 507/6/1953 számú nem nyilvános határozatával kiegészítette. A kiegészítő határozatban elrendelték: 1. a szerződötető vállalatokat irányító miniszterek kötelesek gondoskodni arról, hogy a vállalatok csak a ténylegesen vállalt kötelezettségek teljesítését követeljék meg a szerződött termelőktől, és különösen vizsgálják meg azokat az eseteket, amikor a szerződés teljesítése, illetve kötbér miatt a vállalatok bírósághoz fordultak. Indítsanak eljárást a felelős személyek ellen minden olyan esetben, amikor erőltetés vagy megtévesztés útján létrejött szerződéseket kísérelnek meg bírói úton érvényesíteni, vagy más eszközökhöz folyamodnak teljesítésük kikényszerítése végett, illetve az előírt törléseket nem hajtják végre. 2. Az igazságügyi miniszter hívja fel a bíróságok figyelmét, hogy minden szükségesnek látszó esetben vizsgálják meg a szerződések érvényességét, és azokat, amelyek megtévesztéssel vagy kényszer hatására jöttek létre, nyilvánítsák érvénytelennek, a vállalattal pedig fizetessék ki a költségeket. 3. Az 1952–1953. gazdasági évre kötött szerződések feltételrendszerét felül kell vizsgálni, és a kötbérezés rendszerére vonatkozó szabályokat szeptember 30-ig a Minisztertanács elé kell terjeszteni.
- 31 Az 1953. III. negyedévi és az 1954. első félévi hús- és zsirellátás biztosítása, a sertésenyésztés és hizlalás támogatása érdekében kívánatos, hogy a Begyűjtési Minisztérium az Állatforgalmi Vállalat útján 1953. szeptember 1. és 1954. február 1. között, meghatározott előleg fizetése mellett, a szigorú önkéntesség elve alapján szerződést kössön termelőszövetkezetekkel és egyéni gazdákkal 140 000 darab nehéz súlyú és 60 000 darab bacon sertés leadására. Ebből a mennyiségből 50 000 darabra a termelőszövetkezetekkel kell szerződni, és ehhez darabonként 2,5 mázsa abrakot kell hatósági áron biztosítani. A szerződésekben lekötött állatokat a szerződéskötésétől számított 9 hónap után kell leadni. Az ipari üzemek dolgozói húsellátásának javítása érdekében az illetékes minisztériumok szervezzenek hizlalási akciókat ott, ahol ehhez a feltételek (moslék, ólak) adottak. A süldők vásárlásához hitelt, a hizlaláshoz abrakot bocsátanak rendelkezésre.

Tisza József elvtárs: Felvetődött az a kérdés utólag, hogy 1 Ft-tal szállítsák le az alapbért, és azt prémiumként adják ki.

Gerő Ernő elvtárs: A bacon sertésnél nem akarnak prémiumot adni?

A moslékos hizlalás fenntartása milyen gazdasági eredménnyel jár?

Tisza József elvtárs: Jó eredmény nincs. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy nem jó. Vidéken azonban feltétlenül helyes.

Szűjártó Lajos elvtárs: Az építkezéseken 3000 db hízó van. Amikor a szabadpiacon vásárolták, sokkal többbe került.

Gergely Miklós elvtárs: Javasolja, hogy a tszcs-k részére ne adjanak a hizlaláshoz abrakot.

Olt Károly elvtárs: A 16 Ft-os alapár magas, de egyébként sem helyes, mert a 300 Ft-os kukorica árát reprezentálja, amit viszont nem helyes fenntartani.

1954. január 1-re 200 Ft-os kukoricaárat kell elérni.

Hegedűs András elvtárs: A tsz-ek felé nem szabad keretszámot adni, mert erőszakos szerződtesítés lesz belőle.

Az ipari üzemeknél meg kell hagyni a moslékos hizlalást, de olyan üzemekre kell korlátozni, ahol az ellenőrzés megoldható.

Mihályi László elvtárs: A prémiumot azért kell viszonylag alacsony súlynál elkezdni, mert az ország több részében a rossz takarmányviszonyok miatt nem képesek 120 kg-nál nagyobb súlyra hizlalni.

Gergely Miklós elvtárs: A Pénzügyminisztérium árjavaslata nem helyes, mert bizonytalanságot eredményez.

Tisza József elvtárs: A kérdés fontos. Egyelőre így kell elfogadni, ha szükséges úgyis lehet rajta változtatni.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:³²

- a.) A szerződésben biztosított átvételi árat 15 Ft-ban állapítja meg. A 126 kg alatti sertésekre prémiumot nem kell adni. 126 kg-on felül kg-ként 1 Ft-ot, a nagyobb súlyú sertéseknél ez a prémium progresszíven emelkedne + 5 Ft-ig.
- b.) A határozati javaslat 11. pontjával kapcsolatban a Minisztertanács utasítja a begyűjtési minisztert, hogy terjesszen elő jelentést a moslékos sertéshizlalási akció eredményeiről és perspektívájáról. A moslékos sertéshizlalási akciót olyan ipari üzemekben kell engedélyezni, ahol az ellenőrzést biztosítani tudják.
- c.) A határozati javaslat 11. pontjából a takarmányjuttatás biztosításáról szóló intézkedést ki kell hagyni.
- d.) Új pontként kell bevenni, hogy a szerződéskötés megyei bontásban, de ne szektoronként történjen.

32 A jegyzőkönyv mellett található előterjesztés határozati javaslatai nincsenek pontokba szedve, így az elfogadott módosítások nem azonosíthatók.

e.) A határozati javaslat 4. pontját törölni kell.
(A határozat csatolva.)³³

8.) A mezőgazdaság műtrágyaellátása³⁴

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: Csak a kálisónál van árcsökkentési javaslat. A lényeges kérdés az, hogy kevés a műtrágya, mindössze 37 kg jut egy holdra.

Hegedüs András elvtárs: Nem lehetne-e a kálisóimport egy része helyett nitrogénműtrágyát behozni?

Gerő Ernő elvtárs: A hazai káli tartalmú anyagok felhasználásának módjáról az előterjesztés nem beszél.

Szalai Béla elvtárs: A nitrogén-behozatal növelését meg lehet vizsgálni.

Szabó Gergely elvtárs: A trahit-gyártás igen költséges. Meg kell vizsgálni, hogy egyáltalán érdemes-e a gyártása.

Hegedüs András elvtárs: Kötelezni kell az érdekelt minisztériumokat, hogy a műtrágyát a jövőben az első félévben importálják.

Bognár József elvtárs: A külkereskedelmi szervek már kérték az import előrehozatalát, de még nem kaptak választ.

Olt Károly elvtárs: Az import devizakihatása még nem tisztázott. Lehetséges, hogy az ez évi behozatal fele a következő évre is áthúzódik.

Szabó Gergely elvtárs: A termelés területén is lehet szó átütemezésről.

Perédi Károly elvtárs: Feldolgozás nélkül közvetlenül is lehet műtrágyaként felhasználni a trahitot. Erre már voltak kísérletek, érdemes volna még egyszer megnézni.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

33 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 507/7/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

34 A Minisztertanács ismételten visszatért az augusztus 14-i ülésén tárgyalt napirendre. Az előterjesztés megállapította, hogy a mezőgazdaságban a (nitrogén, foszfát és kálium összetételű) műtrágyás talajerő-utánpótlás jelentősen elmaradt a többi európai országhoz képest, ami szorosan összefügg a műtrágyatermelés fokozatos csökkenésével. Az egy kat. holdra eső 23 kg műtrágya mennyiségét viszont az 1953. őszi és 1954. tavaszi munkálatok során feltétlenül növelni kell, ám ez hazai előállításból csak akkor fedezhető, ha csökkentik a salétromsav termelését, és ennek eredményeként terven felül 6000 tonna szuperfoszfát-műtrágyát gyártanak, illetve nagyobb mennyiségű nyersfoszfátot importálnak. Biztosítani kell azt is, hogy a Péti Nitrogénműveknél a mész-salétrom üzem helyreállítása megtörténjék, és az üzem 1954. január 1-jétől napi 40 tonnás kapacitással termeljen. A műtrágya-felhasználás 1954-es és 1955-ös növelése érdekében a Sajómenti Vegyiművekben és a Péti Nitrogénművekben 1954 folyamán be kell fejezni a folyamatban lévő beruházásokat, továbbá gondoskodni kell 30 000 tonna nitrogénműtrágya és 60 000 tonna kálisó importjáról. Elő kell készíteni a Sajómenti Vegyiművek további bővítését, a Tiszamenti Vegyiműveknél egy új szuperfoszfátgyár felépítését és egy harmadik nitrogénműtrágya-gyár tervezését.

- a.) A Minisztertanács az előterjesztést jobb híján elfogadja azzal, hogy a népgazdaságnak igen nagy áldozatokat jelent a műtrágya-behozatal.
- b.) A Minisztertanács utasítja a külkereskedelmi szerveket, hogy a szükséges műtrágyát a baráti országokban kell biztosítani, és csak végső esetben lehet kapitalista országokban szerződést kötni.
- c.) Meg kell vizsgálni, hogy a káliműtrágya helyett hogyan lehetne nagyobb mennyiségű nitrogénműtrágyát behozni.
- d.) Meg kell vizsgálni, hogy a mezőgazdaság tavaszi munkálataihoz szükséges nitrogénellátást nem lehetne-e biztosítani más területek részére szükséges gyártás csökkentésével és a mezőgazdaság részére való átcsoportosításával. Ennek termelési részét is vizsgálják felül.
- e.) A Minisztertanács utasítja a földművelésügyi minisztert, hogy a nyers trahit műtrágyául való felhasználását vizsgálják felül.
- f.) A Minisztertanács a kálisó árát 90 Ft-ról 60 Ft-ra csökkenti. (A határozat csatolva.)³⁵

9.) A fűtőanyag-gazdálkodás során következő feladatai³⁶

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: A 2/c. pontban lévő 6,2 millió Ft-ot ebben az évben adják meg a tartalékból. Az 1/b. pontért az Építésügyi Minisztérium is felelős. Az 5/b. pont határidejét március 1. helyett július 1-re kell módosítani. A 8. oldalon lévő december 31-i határidőt 1954. március 31-re kell kijavítani.

35 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített észrevételekkel 507/8/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

36 A Minisztertanács több hónapos előkészítő munka után tűzte napirendre az fűtőanyag-gazdálkodás 1953-ban aktuális kérdéseit. Az előterjesztés megjelölte azokat a feladatokat, amelyek teljesítése biztosíthatja az ipar és a lakosság szükségleteinek kielégítését: 1. a lakosság 1954. évi tüzelőanyagellátásának javítása érdekében gondoskodni kell a jó minőségű szénféslesek megtakarításáról. Ezért a diósgyőri Lenin Kohászati Művekben és az Ózdi Kohászati Művekben meg kell oldani a kohógáz tisztítását, amivel jelentős mennyiségű generátorszén, a Budapesti Erőműben és a Rákosi Mátyás Erőműben a fűtőolajra történő cserével évi 140 000 tonna alapszén takarítható meg, a MÁV-nál a mozdonyok fűtésére alkalmas tőzgeből és egyéb szénből előállított keverékkel a háztartások számára alkalmas jó minőségű keverékszenet lehet kiváltani. 2. A kénés és kénmentes fűtőolaj termelése és felhasználása között meglévő aránytalanságokat ki kell küszöbölni. Ennek érdekében a kohászatnak sürgősen át kell térnie a kénés fűtőolaj használatára. 3. Az ipar városi gáz, háztartási kocsz és gázolajfogyasztását fűtőolaj alkalmazásával csökkenteni kell. 4. Miután a Minisztertanács augusztus 28-i ülésén (lásd a 8. számú jegyzőkönyvet) határozatot hozott az 1953. II. félévi széntakarékossági intézkedésekről, most ki kell dolgozni a széngazdálkodás 1954. évi és távlati kérdéseit. A határozati javaslat ütemezte az üzemi és erőművi átalakítások, javítások, kísérleti eljárások menetrendjét, és engedélyezte az ezekhez szükséges beruházási hiteleket.

Zsofnyecz Mihály elvtárs: A 10. pontért legyen felelős az Országos Tervhivatal elnöke. A teljesítési határidő u.e. pontért szeptember 20. legyen.

Kéri, hogy a felhasználatlan kis kazánokat bocsássák a Kohó- és Gépipari Minisztérium rendelkezésére.

Gergely Miklós elvtárs: A Nehézipari Minisztérium energiagazdálkodási osztálya mellett szervezni kell egy ellenőrző csoportot, amelynek az a feladata, hogy a jelen határozat végrehajtását ellenőrizze.

Prieszol József elvtárs: A 7. pontért elsősorban a Kohó- és Gépipari Minisztérium a felelős, és csak azután a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium, mivel sok csőnyag szükséges hozzá.

Szabó Gergely elvtárs: Kéri, hogy az 5/a. pont határidő eltolását ne engedélyezze a Minisztertanács, mert a pakurát nincs hol tárolni.

Perédi Károly elvtárs: 3-400 000 Ft-os prémiumkeretet javasol, melyet a Nehézipari Minisztérium osztana szét a határozat végrehajtásában érdekelt minisztériumok dolgozói között.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 1/b. pontjában az Építésügyi Minisztériumot is be kell venni.³⁷
- b.) A határozati javaslat 2/c. pontjában ki kell mondani, hogy a 6,2 millió Ft-ot ebben az évben kell biztosítani.³⁸
- c.) Az 5/a. ponttal kapcsolatban ki kell mondani, hogy a közlekedés- és postaügyi miniszter vizsgálja meg, hogy a fűtőolaj-szállító tartálykocsi biztosítására kötött szerződés határidejét hogyan lehetne előbbre hozni.³⁹
- d.) Az 5/b. pont határidejét július 1-ben kell megállapítani.⁴⁰
- e.) A 7. ponttal kapcsolatban mondjuk ki, hogy az anyag biztosításáért a Kohó- és Gépipari Minisztérium, a szállításért és a fűtőcsőkiigyók beszereléséért a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium a felelős.⁴¹
- f.) A határozati javaslat 8/c. pontjának határidejét 1954. március 31-

37 Az itt megjelölt feladatért – az Ózdi Kohászati Üzemek 2 db gáztisztító berendezésének 1954. január 1-jéig történő felszereléséért és üzembe helyezéséért – eredetileg csak a kohó- és gépipari miniszter volt felelős.

38 A jelzett összeg a Budapesti Erőmű II. és III. kazánházában a kénes fűtőolajjal történő olaj-póttüzelés bevezetéséhez volt szükséges.

39 Az eredeti határidő 1953. szeptember 15., illetve október 15. volt.

40 A kohó- és gépipari miniszternek 1954. március 31-ig kellett volna biztosítania a MÁV által 1953-ra megrendelt 81 db ciszternakocsi legyártását.

41 A hivatkozott pontban az 1953-ban és 1954-ben elkészítendő ciszternakocsikhoz szükséges anyagbeszerzésről rendelkeztek. Az eredeti határidő 1953. december 31. volt.

re kell módosítani.⁴² Ugyanitt kell kimondani, hogy az OT elnöke vizsgálja meg a különböző tárcák birtokában lévő kiskapacitású kazánok felhasználását, és ha lehetőség van rá, azokat a Kohó- és Gépipari Minisztériumnak bocsássa rendelkezésére.

g.) A 10. pont határidejét szeptember 20-ban kell megállapítani.⁴³

h.) A Nehézipari Minisztérium energiagazdálkodási főosztálya mellett kis létszámú szervet kell létrehozni, amely biztosítja a határozat végrehajtását. 300 000 Ft-os keretben prémiumot kell biztosítani a határozat végrehajtásában közreműködő dolgozók között munkájuk jutalmazására, amelyet a Nehézipari Minisztérium osszon fel az érdekeltek között.

(A határozat csatolva.)⁴⁴

9/10

10.) Szállításaink lemaradása népi demokráciák felé és intézkedések ezek csökkentésére⁴⁵

Előadó: Bognár József elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A határozat azt mondja, hogy a piritpörköt leszállítjuk a cseheknek, viszont a melléklet szerint ez nem így van!!?

Karczag Imre elvtárs: Az Országos Tervhivatal 130 000 tonna piritpörk leszállítását vállalta. A piritpörk megvan, de nincs szállítási eszköz.

Zsofinyecz Mihály elvtárs: A 3. lengyel hajó főtengelyével kapcsolatban nem tudnak mit csinálni, mert a főtengely még mindig nem érkezett meg Olaszországból.

Szabó Gergely elvtárs: A piritpörk szállítása vágányproblémákba ütközik.

Kiss Árpád elvtárs: A 3. pontot nem tudja vállalni, mert 100%-os kiesés van a termelésben.

Kincses István elvtárs: Az Április 4. Gépgyárnál a Bulgária felé menő szállításnál is lesz lemaradás. Kéri, hogy az intézkedési terveket egyeztessék az 1954-es tervvel, hogy tudják, milyen lemaradásokat kell az első negyedévben pótolni.

Háy László elvtárs: A cipőkérdésnél a lemaradással már számoltak, és 40 000 pár cipőt megvásároltak nyugaton, hogy ne legyen olyan nagy a lemaradás. A főtengelyeket megrendelték Olaszországból, de nem garantálták a behozatalt.

Szalai Béla elvtárs: A devizahiány, illetve a lemaradás a baráti országok felé egyre nő.

42 A kohó- és gépipari miniszter számára előírták, hogy az üzemekben lévő szárító- és kovácskemenékben, illetve központi fűtésekben eltüzelt évi 12 800 tonna háztartási kokszot egyéb tüzelőanyagokkal (keverőszén, NDK-brikett) helyettesítse. Az eredeti határidő 1953. december 31. volt.

43 A különböző beruházásokhoz szükséges anyagok beszerzésének határideje.

44 A Minisztertanács a jegyzőkönyvekben rögzített módosításokkal 507/9/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést és mellékleteit (a lakosság részére megtakarítandó szénmenyiség, a tüzelőanyag 1953. és 1954. évi mérlege, kimutatás a városi gázfogyasztás helyettesítéséről más tüzelőanyaggal) jóváhagyta.

45 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (3.).

A minisztériumok nem fordítanak kellő súlyt az igen nehéz helyzet javítására, pedig az idei lemaradás igen rontja a jövő évi tervünket.

Meg kell vizsgálni a prémiumrendszert is, hogy jobban szolgálja a nehéz helyzet felszámolását.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács megállapítja, hogy az exportszállításaink helyzete nem kedvező. Komoly lemaradások vannak a baráti országok felé, melyért a külkereskedelmi szervek, de az ipar is felelős. Megállapítja a Minisztertanács, hogy helytelen olyan szerződéskötés, melyeknek biztosítása teljes egészében kapitalista országokkal való kötések teljesítésétől függenek. A miniszterek a termelés egész vonalán helyezték előtérbe az exportszállítások teljesítését.
- b.) Az exportszállítások biztosítására az eddigi prémiumrendszert felül kell vizsgálni, figyelembe véve a miniszter jutalmazási alapját is. Ezt a mezőgazdaság vonalán is meg kell vizsgálni.
- c.) A határozati javaslat 2/a. pontjában szereplő 130 000 tonna piritpörköt 100 000 tonnára kell módosítani azzal, hogy a Közlekedésügyi Minisztérium vizsgálja meg a szállítás és vágánylefejtetés problémáját, hogy ennek megoldása után a piritpörk kiszállítása 100 000 tonna fölé emelkedjen.
- d.) A határozati javaslat 3. pontjával kapcsolatban utasítja a könnyűipari minisztert, vizsgálja meg, a lehetőséghez képest biztosítsa a cipő-export minőségben való előállítását és kiszállítását.
- e.) A Minisztertanács utasítja a bel- és külkereskedelmi minisztert, hogy az Olaszországban megrendelt főtengely leszállítását biztosítsa.
- f.) A Minisztertanács utasítja az exportszállításokban érdekelt minisztereket, vizsgálják meg és tegyenek javaslatot arra, hogy milyen cikkek tudnak az 1954-es termelési évben gyártás szempontjából előre hozni és szállítani.
- g.) A Minisztertanács utasítja a bel- és külkereskedelmi minisztert, hogy a csehszlovák fél felé biztosítsa a lekötött tatai szén szállítását. (A határozat csatolva.)⁴⁶

11.) Az építőipar 1953. II. félévi munkaerő-szükségletének fedezése⁴⁷

⁴⁶ A Minisztertanács az előterjesztést és mellékleteit a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 507/10/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

⁴⁷ Az előterjesztés megállapította, hogy az építőiparban 1953. III. negyedévében jelentős munkaerőhiány mutatkozik, miután augusztus folyamán kiesett 7500 amnesztiával szabadult elítélt és nyári munkán foglalkoztatott diák, illetve a mezőgazdaságba visszatért 4000 fő. Ráadásul a lakásépítési és tatarozási program beindítása terven felül 8700 fő felvételét tette szükségessé. A beruházási

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szjártó Lajos elvtárs: Kéri, hogy a 2. oldal első pontjában lévő 2000 főt 4000-re emeljék fel.

Sásdi Nándor elvtárs: A Munkaerő-tartalékok Hivatala csak 1500 főt tud szeptemberben biztosítani az Építésügyi Minisztérium részére.

Kéri a Minisztertanácsot, hogy az önkényes kilépők kiközvetítése csak október 1-vel szűnjön meg.

Házi Árpád elvtárs: Az Építésügyi Minisztérium nem fordít kellő gondot a meglévő munkaerő helyes felhasználására, illetve átcsoportosítására.

Buda István elvtárs: 1953. szeptember 1-től csak az Építésügyi Minisztériumra vonatkozik a határozat.

Zsófnyecz Mihály elvtárs: A Kohó- és Gépipari Minisztériumra helyes lenne október 1-től alkalmazni a határozatot.

Hegedüs András elvtárs: Termelőszövetkezeti tagokat nem lehet toborozni és termelőszövetkezeti községekben tilos a toborzás.

Sásdi Nándor elvtárs: Ha az építőiparra nézve most felszabadul a kiközvetítés, éppen az ellenkező eredményt érjük el.

Gerő Ernő elvtárs: Akkor ki kell mondani, hogy október 1-től érvényes a határidő mindenütt.

A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 1. pontjában az Építésügyi Minisztérium részére engedélyezhető toborzott létszámot 3000 főben kell megállapítani azzal, hogy amennyiben a tervet túlteljesítik, maximálisan 4000-ig felmehetnek.⁴⁸
- b.) A Minisztertanács a termelőszövetkezeti községekben a toborzást megtiltja. Termelőszövetkezeti tagok toborzását folytatni nem lehet.
- c.) A Minisztertanács megállapítja, hogy az Építésügyi Minisztérium a belső tartalékok mozgósításával nem foglalkozik, ezért felhívja a miniszter figyelmét, hogy a szakszervezet segítségével fordítson figyelmet erre a fontos kérdésre.
- d.) A határozatban ki kell mondani, hogy a Munkaerő-tartalékok Hivatala október 1-ig az Építésügyi Minisztériumhoz közvetíti vissza mindazokat, akik korábban az építőiparban dolgoztak.
(A határozat csatolva.)⁴⁹

tervek módosításával a munkaerőhiány ugyan csökkenni fog, mégis szükséges, hogy szeptember és október folyamán a mezőgazdaságból, a téglá- és cserépiparból, illetve egyéni toborzás útján növeljék az építőipari munkáslétszámot. A sikeres toborzásért jutalom fizethető. Biztosítani kell mind ezen felül, hogy a végzős ipari tanulók és a munkát keresők közül további 3800 főt vegyenek fel, illetve az MTH az amnesztia révén szabadulókból is az építőiparba irányítson 200 főt.

⁴⁸ A létszám eredetileg 2000 fő volt.

⁴⁹ A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített kiegészítésekkel az előterjesztést 507/11/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

12/a.) I. Az export biztonsági tartalék rendezése⁵⁰*Előadó:* Szalai Béla elvtárs*Gerő Ernő* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.(A határozat csatolva.)⁵¹**II. Ruházati Exportcikkeket Értékesítő Nagykereskedelmi Vállalat alapítása.***Előadó:* Kiss Árpád elvtárs*Gerő Ernő* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.(A határozat csatolva.)⁵²**12/b.) Kormánybizottság kiküldése Borsod-Abaúj-Zemplén megyébe⁵³***Előadó:* Gerő Ernő elvtárs*Gerő Ernő* elvtárs: A bizottságot ne bővítsék, ellenben egyes kérdéseknél kérjenek véleményt illetékes szakértőktől.

A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a bizottság meghívhat más szakértőket is.

(A határozat csatolva.)⁵⁴

50 Tekintettel arra, hogy az export biztonsági tartalék értékesítésére a 373/1952 N.T. számú határozattal létrehozott tárcaközi bizottság nem tudta megoldani feladatait, a biztonsági tartalékban lévő áruk mennyisége – nem utolsósorban a nem megfelelő választék miatt – fokozatosan nő. Ezért új értékesítési rendszert kell létrehozni, melynek központi szerve a megalapítandó Ruházati Exportcikkeket Értékesítő Nagykereskedelmi Vállalat legyen. A könnyűipari vállalatok export biztonsági tartalékaikat csak ezen keresztül értékesíthetik. Annak érdekében, hogy az értékesítendő áru az egész ország területére eljusson, a vállalatnak Miskolcon, Pécsen és Győrben mintalera-
katot kell létesítenie, és instruktori hálózatot kell szerveznie. Ezzel párhuzamosan ki kell dolgozni a könnyűipar egész területére az exportra gyártott összes áru műszaki normáit.

51 A Minisztertanács 507/12/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta, és egyben megtárgyalta a nagykereskedelmi vállalat megalapítására vonatkozó javaslatot.

52 A Minisztertanács 507/12/a/1953 számú nem nyilvános határozatával október 1-jei hatállyal elrendelte a budapesti székhelyű Ruházati Exportcikkeket Értékesítő Nagykereskedelmi Vállalat megalapítását az előző napirendi pontban meghatározott feladatokkal, egy budapesti bemutatóteremmel, egy kiskereskedelmi bolttal, budapesti raktárakkal és három vidéki áruminta-lerakattal.

53 A Minisztertanács a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Tanács kormányprogram végrehajtásért végzett munkájának áttekintésére és további feladatai vizsgálatára kormánybizottságot küld ki (elnök Erdei Ferenc, tagok Jóbóru Magda, Szabó János, Czottner Sándor, dr. Drexler Miklós, Varga András).

54 A Minisztertanács az előterjesztést az 507/13/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta. A határozati javaslat 3. pontját, amely lehetővé tette volna új tag vagy tagok beválasztását, törölték.

9/12c

12/c.) A minisztertanácsi tartalékok felszabadításának rendje⁵⁵

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a 2. pontnál ne negyedévenként, hanem havonként történjen a jelentés.⁵⁶

(A határozat csatolva.)⁵⁷

9/12d

12/d.) Mezőgazdasági Tudományos Tanács létesítése és tagjainak kinevezése⁵⁸

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a fenti szakértőket a földművelésügyi miniszter tanácsadóként alkalmazhatja és hozzájárul ahhoz, hogy az előterjesztésben szereplők bevonásával Mezőgazdasági Tudományos Tanácsot hozzon létre.

(A határozat csatolva.)⁵⁹

9/12e

12/e.) Új tanácsi hivatalos lap kiadása⁶⁰

Előadó: Pozsonyi István elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a helyi tanácsok közlönyénél kiadóként a Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkárságát kell feltüntetni.

55 Az Áruraktározási Hivatal által kezelt minisztertanácsi tartalékkészletek felszabadítási és visszapótlási rendjét az igazgatási szervezet átalakulása miatt újra kellett szabályozni. Az új rend szerint 1953-ben az intézkedési jogkör – a gabonafélék, a zsír és cukor kivételével – az OT elnökéhez kerül, aki a készletekről negyedévenként köteles jelentést tenni. A kivételek esetében a döntés közvetlenül a Minisztertanácsot illeti meg.

56 A jelentéstétel az állami tartalékok változásának bejelentésére vonatkozott.

57 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta, és kiadta 2.063/21/1953 Mt.h. számú határozatát. HT 1953. 21. szám, szeptember 12.

58 A mezőgazdasági tudományos kutatómunka eredményeinek hasznosítása érdekében a földművelésügyi miniszter alárendeltségében létre kívánják hozni a mezőgazdasági tudományok kiemelkedő képviselőiből álló tiztagú Mezőgazdasági Tudományos Tanácsot. Feladata a mezőgazdasági termelés tanulmányozása, javaslatok kidolgozása, közvetlen szakmai tanácsadás a minisztérium termelési igazgatóságai részére, a tudományos kutatómunka tervezése és segítése, a kutatók és a gyakorlati szakemberek kapcsolatának elősegítése.

59 A Minisztertanács 1.056/1953 (IX.23.) számú határozatával (MK 1953 47. 1953. szeptember 23.) rendelkezett a Mezőgazdasági Tudományos Tanács létrehozásáról, 1.057/1953 (IX.23.) számú határozatával pedig kinevezte a tagjait. MK 1953. 47. szám, szeptember 23.

60 Miután a belügyminiszter helyi tanácsok felett gyakorolt joghatósága megszűnt, és azt a Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkársága vette át, a tanácsok számára kiadott jogszabályokat a *Belügyi Közlöny* már nem közli. A megváltozott helyzetnek megfelelően indokolt új hivatalos lap kiadása *Helyi Tanácsok Közlönye* címmel.

(A határozat csatolva.)⁶¹

12/f.) 1953. évi magyar–lengyel árucseré-forgalmi megállapodás jóváhagyása⁶²

Előadó: Bognár József elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(A határozat csatolva.)⁶³

9/12f

12/g.) Magyar–lengyel vegyesbizottsági jegyzőkönyv jóváhagyása

Előadó: Bognár József elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről azzal, hogy 1 hét múlva vissza kell hozni.⁶⁴

9/12g

12/h.) Szipka Józsefné külföldi kiküldetése⁶⁵

Előadó: Bognár József elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(A határozat csatolva.)⁶⁶

9/12h

12/i.) Selyem Gabriella [Gizella] külföldi kiküldetése⁶⁷

Előadó: Bognár József elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

(A határozat csatolva.)⁶⁸

9/12i

61 A Minisztertanács 507/16/1953 számú nem nyilvános határozatával elrendelte a lap kiadását.

62 1953. január 30-án aláírták az 1953. évi magyar–lengyel árucseré-forgalmi megállapodást, melyben az export értékét 127 millió, az import értékét 107 millió Rubelben határozták meg. A mutatkozó különbséget a fuvar- és kikötői díjak kifizetésére, illetve az 1952. évi tartozás kiegyenlítésére fordítják. Az export keretében gépek és berendezések, vegyi anyagok, mezőgazdasági és fogyasztási cikkek, az import keretében elsősorban szén és koks, illetve papíráru szállítására kerül sor. A különböző bányagépek, dízelmotorok, motorcsónakok és mezőgazdasági termékek szállítására vonatkozó lengyel igényeket kapacitás hiányában nem tudták kielégíteni.

63 A Minisztertanács 507/17/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

64 Az előterjesztést, amely nem található a jegyzőkönyv mellett, későbbi időpontban sem tárgyalták.

65 A bel- és külkereskedelmi miniszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte Szipka Józsefné miniszteri elnöki kiküldetéséhez előadói munkakörben a bukaresti kereskedelmi kirendeltségre.

66 A Minisztertanács az előterjesztést 506/19/1953 számú nem nyilvános határozatával a jóváhagyta.

67 A bel- és külkereskedelmi miniszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte Selyem Gizella, a Hungarotex külkereskedelmi vállalat előadójának kiküldetéséhez attaséi beosztásban a koppenhágai kereskedelmi kirendeltségre.

68 Minisztertanács az előterjesztést 506/20/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

9/12j

12/j.) Kertész Éva külföldi kiküldetése⁶⁹*Előadó:* Bognár József elvtárs*Gerő Ernő* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.(A határozat csatolva.)⁷⁰

9/12k

12/k.) Csapó Viktor kinevezése⁷¹*Előadó:* Bata István elvtárs*Gerő Ernő* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.(A határozat csatolva.)⁷²

9/nk/1

Napirenden kívül:

Tisza József elvtárs: Kéri, járuljon hozzá a Minisztertanács, hogy a begyűjtési vándorzászlót Vas megye kapja meg.*Gerő Ernő* elvtárs: A Minisztertanács hozzájárul, hogy a begyűjtésben nyertes Vas megye részére ítélje oda a begyűjtési miniszter a vándorzászlót.⁷³

Budapest, 1953. szeptember hó 4-én.

A jegyzőkönyvet hitelesítem:

Gerő Ernő

a Minisztertanács első elnökhelyettese

MNL OL XIX-A-83-a-1953-507 1-26.

69 A bel- és külkereskedelmi miniszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte Kertész Évának, a Metallimpex Külkereskedelmi Vállalat üzletkötőjének kiküldéséhez attaséi minőségben a varsói kereskedelmi képviseletre.

70 A Minisztertanács az előterjesztést 506/21/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

71 A honvédelmi miniszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte Csapó Viktor őrnagy kiküldéséhez katonai attaséként a washingtoni követségre.

72 A Minisztertanács az előterjesztést 506/22/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

73 Írásos előterjesztés nem található a jegyzőkönyv mellett.

MELLÉKLET

1/a

Országos Tervhivatal
Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium
00327/3

Szigorúan titkos!

Előterjesztés
a Minisztertanácshoz

Tárgy: fogyasztási cikkek és szolgáltatások árleszállítása.

I.

A lakosság életszínvonalának emelése érdekében a Minisztertanács az alábbi határozatot hozza:

A fogyasztási cikkek és szolgáltatások egy részének árait 1954. éves viszonylatban kb. 1,3, 1953-ban kb. 0,4 milliárd Ft-os keretben csökkenteni kell.

Az árleszállítás révén az 1954. évi tervezett forgalom alapján a bérből és fizetésből élők megtakarítása 936, a mezőgazdasági jellegű lakosság megtakarítása 367 millió Ft-ot tegyen ki, ezenkívül pedig 27 millió Ft-os tartalékot kell képezni.

Az árleszállítás mértéke árucsoportok szerint a következő legyen:

	Érték: millió Ft-ban		
	Lakosság megtakarítása		
	városban	falun	összesen
Élelmiszer (bolti forgalom)	470	96	566
Vendéglátóipar	100	18	118
Ruházat	157	157	314
Vegyik cikkek	65	23	88
Vas, műszaki, üveg cikkek	37	36	73
Papír	9	3	12
Bútor	12	6	18
Játék	12	4	16
Kultúrcikkek (hangszer, fotó, optika, bizsu)	4	1	5
Szolgáltatások	65	23	88
Budapesti külső kerületek áramdíjának csökkentése	5	—	5

Tartalék	—	—	27
Összesen:	936	367	1330

Fentiekén kívül 33%-kal kell leszállítani a mozi és a cirkusz helyárait. Ez az árleszállítás bevételekiesést valószínűleg nem jelent, mert a látogatottság mértéke ennek megfelelően növekszik.

Az árleszállításon kívül 1954. évben kb. 80, 1953. évben kb. 82 millió Ft-os keretben engedményt kell adni egyes, folyamatos gyártásra nem kerülő, divatjamúlt vagy más okból elfekvő, elsősorban ruházati cikkeknel, úgy, hogy ezáltal kb. 500 millió Ft értékű, nehezen értékesíthető áru is forgalomba kerülhessen.

A Minisztertanács ármegállapítási jogkörébe tartozó cikkek árleszállításának mértékét a mellékelt táblázat szerint kell megállapítani.

Az árleszállítás körébe bevont egyéb cikkek árleszállításának mértékét – a kereteken belül – az Országos Tervhivatal elnöke, illetve a bel- és külkereskedelmi miniszter határozza meg.

Az árleszállással együtt járó leltározással kapcsolatban felmerülő túlóraszükségletet a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium, valamint a SZÖVOSZ részére az Országos Tervhivatal elnöke biztosítsa.

Az árleszállítással kapcsolatban a szükséges árkülönbözeti dotációról a pénzügyminiszter gondoskodik. Módosítani kell egyes cikkek termelői forgalmiadó-kulcsát, illetve a vonatkozó ipari kalkulációkat.

Az árleszállítást szeptember hó 6-án kell végrehajtani.

A bel- és külkereskedelmi miniszter gondoskodik az árleszállítás végrehajtási utasításának kibocsátásáról.

A Tervhivatal, az Élelmiszeripari Minisztérium és a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium kiküldötteiből bizottságot kell szervezni a stersütés⁷⁴ helyzetének megvizsgálására és a biztosításához szükséges intézkedések kidolgozására. A bizottság egy hónapon belül tegyen jelentést a Minisztertanácsnak munkájáról és javaslatairól.

II.

Az árleszállítási javaslat kidolgozásánál az alábbi szempontokat érvényesítettük:

- 1.) Az árleszállítás révén elért megtakarítás nagyobb része jut a bérből és fizetésből élőknek.
- 2.) Az árleszállítás előreláthatólag az alapvető élelmiszerek rovására és elsősorban az iparcikkek javára változtatja meg a forgalom összetételét.
- 3.) Az árleszállítás a rendelkezésre álló árualapok és a folyamatos ellátás lehetőségeinek alapul vételével készült.
4. A bútór és lakberendezési cikkek árainak csökkentése alátámasztja a kormány lakásépítési programját.

⁷⁴ Stersütés: bérsütés.

- 5.) Az árleszállítás további lehetőségeket nyújt a lakosság részére egyes gyermekcikk vásárlására.
- 6.) Az árleszállítás az 1951. december 1-i rendelkezés során és az azóta keletkezett aránytalanságok jelentős hányadát kiküszöböli.
- 7.) Az árleszállítás nem sérti az önköltségi elvet. Egyes kivételes esetektől eltekintve, önköltség alatt ármegállapítást nem javasolunk.
- 8.) Az árleszállítás révén a kereskedelem készleteinek összetétele jelentősen megjavul, számos inkurrens cikk eladhatóvá válik.
- 9.) A divatjamúlt és egyéb okokból elfekvő áruknál alkalmazandó engedmények révén a kereskedelem elfekvő készletei is forgalomba kerülnek.

III.

Az árleszállítás kihatása a kiskereskedelmi forgalomra

Az 1954. évi áruforgalom lebonyolításához – számításaink szerint – 39,8 milliárd Ft-os árualapra van szükség, ami kb. 11%-kal nagyobb az 1953. évi várható forgalomnál. A kidolgozás alatt álló 1954. évi keretszámok ezt az árualapot biztosítják.

A javasolt áruforgalom és a vásárlóerő közötti összefüggést a következő táblázatban foglalt számításaink mutatják:

	1953. II. félév	1953. év	1954. év
	millió Ft-ban		
Lakosság pénzbevételei a szoc. szektortól	24 696	44 843	47 597
Lakosság pénzkidásai a kereskedelmen kívül a szoc. szektor felé	6 777	12 238	12 674
A vásárlóerő lekötéséhez szükséges kereskedelmi forgalom	17 919	32 605	34 923
Az elmúlt évről áthúzódott már kifizetett tüzelőszállítás	—	100	—
Kisker. közületek felé történő eladásai	1 300	2 800	2 600
Az árleszállításhoz szükséges árualap	400	400	1 330
Tartalék	81	81	967
Kisker. forg. céljaira szükséges árualap, jelenlegi árszinten	19 700	35 989	39 820

A javasolt árleszállítás az 1954. évi teljes kiskereskedelmi áruforgalomra vonatkoztatva kb. 3,2%-os árszintcsökkenést jelent. Az árleszállítással 9000–10 000 cikk ára csökken. Ezek a cikkek a teljes kiskereskedelmi forgalomnak kb. 25%-át képviselik. Az érintett cikkek átlagos árszínvonal-csökkenése kb. 12%-os. A megtakarításból a városi lakosság számára 70% jut. Az árcsökkentésre fordított összeg (szolgáltatások nélkül) 55%-a esik az élelmiszerekre és a vendéglátóiparra.

A megtakarítások révén felszabaduló vásárlóerő előreláthatólag az iparcikkek felé tolódik. Az alapvető élelmiszerek – elsősorban hús és zsír – fogyasztását előreláthatólag csak a kenyér és cukor árának leszállítása fogja bizonyos mértékig emelni.

IV.

A javasolt legfontosabb árleszállításokat az alábbiak indokolják:

Élelmiszerek

Az alapvető élelmiszerek közül csak a kenyér és a cukor árának leszállítására teszünk javaslatot. A zsír és hús árának csökkentése az ellátás nehézségei miatt nem jöhetett számításba.

1.) Kenyér.

Javasoljuk a 3,40 Ft-os kenyér árát 3 Ft-ra, a 2,80 Ft-os kenyér árát pedig 2,40 Ft-ra csökkenteni. Jelenleg a forgalom 80%-át a 3,40 Ft-os félféher kenyér teszi ki. Így a kenyér átlagára 3,28 Ft. 1953. első felében a forgalom döntő többségét a 2,80 Ft-os félbarna kenyér tette ki, és az átlagár 2,88 Ft volt. A javasolt árleszállítás következtében a kenyér új átlagára ismételten 2,88 Ft lenne. A 40 filléres árleszállítás lényegében minőségjavulást jelent, az átlagár az elmúlt időszakéval azonos szinten alakul ki.

2.) Cukor.

Az árleszállítás következtében keletkező kismértékű fogyasztásemelkedést áruval fedezni tudjuk. A kockacukor ára a kristálycukor árához képest viszonylag magas, ezért az árleszállítás során nagyobb mértékben kerül csökkentésre a kockacukor ára.

3.) Száraztészta.

A 4,80 Ft-os lisztárhoz való arányosítás, valamint a kereslet fokozása érdekében szükség van az árak csökkentésére.

4.) Édesipari termékek.

A cukor árleszállításától függetlenül is indokolt az aránytalanul magas árú és gyenge minőségű édesipari termékek árának csökkentése.

Vendéglátóipar

Az árleszállítás elsősorban a városi lakosság számára jelent megtakarítást. A III. és IV. osztályú üzemek árainak az átlagosnál nagyobb mértékű leszállítása elsősorban a munkásoknak jelent megtakarítást.

A vendéglátóipari üzemek egy része indokolatlanul magasabb kategóriába van sorolva, ezért egyidejűleg a vendéglátóipari üzemek egy részét alacsonyabb kategóriába soroljuk át, ami évenként a lakosság számára további 4-5 millió Ft-os megtakarítást fog jelenteni.

Ruházat

1.) Pamutszövetek.

Az árleszállítás jórészt megoldja az export biztonsági tartalékból származó áruk értékesítési nehézségeit, a belföldi fogyasztásra termelt és az exportból visszamaradó áruk közötti áraránytalanság megszüntetése révén.

2.) Gyapjúsövetek.

Az árleszállítás a baráti országokból származó és a belföldi nyersanyagokból készült kártolt szövetek felé tereli a forgalmat.

3.) Selyemszövetek.

Az árleszállítás a műselyem anyagokra terjed ki, a biztonsági tartalékból származó és a hazai ízlésnek nem teljesen megfelelő áruk forgalomba hozatalát mozdítja elő.

4.) Konfekció.

Az árleszállítás részben a kártolt gyapjuszövet méteráru árleszállításának következménye, részben pedig az egyes nehezen értékesíthető cikkek iránti kereslet fokozását van hivatva előmozdítani.

5.) Kötszövött áruk.

A nylonharisnya árának csökkentésével a kevésbé gazdaságos műselyemharisnyáról kívánjuk a keresletet áterelni.

6.) Cipők.

Az aránylag magas árú tornacipők és egyes gyermekcipőfajták árai kerülnek leszállításra. Ezenkívül még néhány – a július 1-i árleszállítás során keletkezett – aránytalanságot kell megszüntetni.

Vegyesiparcikk

1.) Szappan.

A mosószappan ára indokolatlanul magas, és nincs arányban a pipereszappan árával. Ennek következtében a pipereszappanokat mosás céljára is vásárolják. A magas árak miatt a mosószappan fogyasztás 1951 óta nem nőtt.

2.) Kozmetikai cikkek.

A babaápoló szerek árai 12%-kal, a kölnivizek árai 20%-kal, a kozmetikai cikkek árai átlagosan 15%-kal kerülnek csökkentésre.

3.) Bútor.

A lakásépítések fokozása szükségessé teszi a bútorok árának csökkentését. Nem kerülnek csökkentésre az amúgy is olcsó típusbútorok.

4.) Kerékpár.

A Piros-csoda és Kék-csoda kerékpárok közötti teljesen indokolatlan árkülönbség az árleszállítás révén megszűnik. Az új ár a férfi kerékpároknál egységesen 800 Ft, ami 55 Ft-tal alacsonyabb a Kék-csoda, és 300 Ft-tal alacsonyabb a Piros-csoda kerékpár régi áránál. Eddig a Piros-csoda kerékpárt döntő mértékben közületek vásárolták.

5.) Rádió.

A néprádió és a típus-szuper készülékek árának fenntartása mellett a drágább és nehezen eladható készülékek ára 15-20%-kal csökken.

Szolgáltatások.

1.) Cipőjavítás.

A cipőjavítási díjak átlagos 15%-os csökkentése azáltal válik lehetővé, hogy a jövőben a kisipari szövetkezetek nem fogyasztói, hanem nagykereskedelmi áron szerezhetik be a bőrt.

2.) Kelmefestés, vegytisztítás.

A kilósruha-mosás amúgy is alacsony díjának csökkentése kivételével a kelmefestés és vegytisztítás díjtételei átlagosan 15%-kal csökkennek.

3.) Áramszolgáltatás.

A főváros peremkerületeiben az áramszolgáltatás díjszabása a belterületekhez képest magasabb. Az áramtarifák egységesítésével a dolgozók régóta megnyilvánuló kívánságának teszünk eleget.

4.) Mozi.

A mozi és a cirkusz helyárainak 33%-kal való csökkentése lényegében az elmúlt évben végrehajtott áremelés megszüntetését jelenti.

Budapest, 1953. évi szeptember hó 1-jén.

Bognár József s. k.
bel- és külkereskedelmi miniszter

Szalai Béla s. k.
az Országos Tervhivatal elnöke

Kiadmány hitelül:
Szabóné

MNL OL XIX-A-83-a-1953-507 28-35.

1/b

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Szigorúan titkos!

A Határozatok Tára nem közli.
Készült: 45 példányban.
1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
507/1/1953. sz.
határozata
az árleszállításról

A Minisztertanács az 1.047/1953. /IX.6./ Mt.h. sz. határozatát a következő záradékkal egészíti ki:

1.) Az árleszállítás következtében fellépő fokozott árukereslet biztosítása végett a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium 120 db, a Honvédelmi Minisztérium 100 db gépkocsit, a bel- és külkereskedelmi miniszter által meghatározott, de legfeljebb 3 hétig tartó időtartamra bocsásson a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium rendelkezésére.

A rendelkezésre bocsátott 220 db gépkocsi üzemanyag-költsége a Bel- és Külkereskedelmi Minisztériumot terheli.

- 2.) A könnyűipari miniszter különös gonddal ellenőrizze, hogy a szolgáltatások árának csökkentését mindenütt végrehajtsák, továbbá biztosítsa, hogy a cipőjavítás, a kelmefestés, a vegytisztítás és egyéb szolgáltatások időtartama a jelenlegihez képest csökkenjen.
- 3.) Az árleszállítás előkészítésében különösen jó munkát végzett dolgozókat meg kell jutalmazni. A jutalmazáshoz szükséges összeget – a bel- és külkereskedelmi miniszter jutalmazási keretét figyelembe véve – a pénzügyminiszter a bel- és külkereskedelmi miniszterrel egyetértésben biztosítsa.
- 4.) A Minisztertanács felhatalmazza az Országos Tervhivatal elnökét, valamint a bel- és külkereskedelmi minisztert, hogy az 1.047/1953. /IX.6./ Mt.h. számú határozat végrehajtása tárgyában saját hatáskörben rendeletet adjon ki.
- 5.) A Minisztertanács 502/10/1953. számú határozata 3. pontjának új kenyérfajták bevezetésére vonatkozó része, továbbá a határozat egyéb, az 1.047/1953. /IX.6./ Mt.h. sz. és jelen határozattal ellentétes rendelkezései hatályukat veszítik.

Budapest, 1953. szeptember 4.

Gerő Ernő s. k.
a Minisztertanács első
elnökhelyettese

MNL OL XIX-A-83-a-1953-507 76–77.

2.

Földművelésügyi Miniszter
053/35/1953. szám
Előadó: Márczis Antal

Titkos!
Készült: 50 példányban.
Megtárgyalva:
Munkaerő-tartalékok Hivatalával
Nehézipari Minisztériummal
Építésügyi Minisztériummal

Előterjesztés a Minisztertanácshoz
A termelészövetkezetekből az iparba eltávozott termelészövetkezeti tagok
visszaengedéséről

Az utóbbi két évben, különösen azonban a múlt évi gyenge termés és kevés részesedés következtében számos termelészövetkezeti tag hagyta el önkényesen a termelészövetkezetet, és a jobb, biztosabb megélhetés reményében az iparban vagy különböző vállalatoknál helyezkedett el. A termelészövetkezetek helyzetével kapcsolatos gazdasági okok mellett a termelészövetkezetekből való eltávozást jelentős mértékben elő-

segítette a nagyarányú és tervszerűtlen munkaerő-toborzás. A termelőszövetkezeti tagok eltávozása az iparvidékeken kívül nagy méreteket öltött az egyes, túlnyomóan mezőgazdasági jellegű megyékben is. Mindössze 9 hónap alatt, 1952. október 1-től 1953. június 30-ig hozzávetőleges adatok szerint mintegy 30 000-re tehető azoknak a termelőszövetkezeti tagoknak a száma, akik az iparban helyezkedtek el.

Az ipari munkaerő sok esetben tervszerűtlen toborzása és ennek következtében a nagymértékű eltávozás arra vezetett, hogy egyes termelőszövetkezetek elnéptelenedtek. Hozzávetőleges számítások szerint a III. típusú termelőszövetkezetek közel 30%-a munkaerő tekintetében igen súlyos helyzetbe került. A nagyfokú munkaerőhiány hátráltatja a termelőszövetkezetek termelésének fejlődését, és ennek következtében termésátlagaik nem haladják meg az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztok termésátlagait.

A Földművelésügyi Minisztériumhoz intézett kérelmekben számos termelőszövetkezet azzal az indoklással kéri feloszlátását, hogy kevés a munkaereje a mezőgazdasági munkák elvégzéséhez. Emellett számos munkaerőhiánnyal küzdő termelőszövetkezet – amely továbbra is a közös gazdálkodást akarja folytatni – területének jelentős részét le akarja adni az állam részére.

Fentiek miatt szükségessé vált, hogy a termelőszövetkezetek belső munkaerejének mozgósítása mellett rendezzük a termelőszövetkezetekből az iparba vagy az állami gazdaságokba eltávozott tagok helyzetét.

Határozati javaslat

1.) A szén-, érc- és bauxitbányászat, a kohászat, valamint az élelmiszeripar kampánymunkáihoz leszerződött dolgozók kivételével kötelezni kell minden egyes iparághoz tartozó vállalat igazgatóját, hogy a képesítéssel rendelkező szakmunkásokon kívül a termelőszövetkezetek igazgatóságának írásbeli kérésére engedje vissza azokat a volt tsz-tagokat, akik az utóbbi két évben kerültek az üzembe a tsz-ekből, és önként vissza akarnak menni.

2.) Felvilágosító munkával elő kell segíteni, hogy azok az eredetileg mezőgazdasági főfoglalkozású dolgozók, akik az iparban feleslegessé válnak, és a honvédségtől leszerelnek, önként belépjenek a termelőszövetkezetekbe.

A megyei tanácsok munkaerő-gazdálkodási osztályai kötelesek folyamatosan tájékoztatni a megyei tanácsok mezőgazdasági osztályait, hogy hol, mennyi munkaerő szabadul fel. A megyei tanács mezőgazdasági osztálya a munkaerőhiánnyal küzdő termelőszövetkezetek igazgatóságaival együtt szervezze meg az ily módon felszabadult dolgozók között a termelőszövetkezetbe való visszatérés és belépés érdekében a felvilágosító munkát.

3.) A termelőszövetkezeti tagok visszatérését és az iparban felszabaduló mezőgazdasági dolgozók termelőszövetkezetbe való belépését elő kell segíteni a családjuk fenntartásához, ellátásához szükséges feltételek biztosításával. Emellett ezekre a tagokra

is azonnal érvényesíteni kell mindazokat a kedvezményeket, amelyek a termelősövetkezetek tagságának járnak.

a.) Az iparból visszatérő vagy újonnan belépő tagok kenyérgabonából való ellátásának fedezésére központi készletből – indokolt esetben – megfelelő mennyiségű kenyérgabonát kell a tsz-ek rendelkezésére bocsátani.

Az iparból visszatérő dolgozók a tsz-ekbe való visszatérés vagy belépés alkalmával előlegként 1 q kenyérgabonát és ezt követően havonként, a teljesített munkaegységeik után, munkaegységenként 1,5 kg kenyérgabona előleget kaphatnak.

b.) A gabonakölcsönt a termelősövetkezetek két év alatt térítik vissza, 5%-os többlettel.

c.) A visszatérő termelősövetkezeti tagok és az újonnan belépők készpénzrészeseedésének biztosítása érdekében a termelősövetkezetek részére közleplejratú hitelt kell nyújtani, amelyből a tagok részére havonként – 1954. június 1-ig bezárólag – a teljesített munkaegységek után munkaegységenként legfeljebb 8 forint előleget lehet folyósítani.

d.) A visszatérő és az újonnan belépő tagok részére a fenti állami támogatáson kívül a termelősövetkezetek lehetőségeikhez mérten biztosítsanak más juttatásokat is.

4.) A Minisztertanács utasítja a földművelésügyi minisztert, a pénzügyminisztert és az Országos Tervhivatal elnökét, hogy szeptember 15-ig a fentiek szerint szabályozzák a termelősövetkezetek munkaerővel való megsegítését.

Belső határozatok:

1.) A Minisztertanács e határozata alapján mintegy 30 000 jelenleg iparban dolgozó termelősövetkezeti tag és 10 000, az iparban feleslegessé váló, eredetileg mezőgazdasági főfoglalkozású dolgozó termelősövetkezetbe való visszatérését, illetve belépését kell biztosítani.

2.) A Minisztertanács a mezőgazdasági munkák elvégzése érdekében hozzájárul ahhoz, hogy a gépállomások összesen 2500 traktoristát és 5000 munkagépközvetítőt alkalmazzanak azokon a helyeken, ahol a termelősövetkezetek munkaerőhiány vagy szervezeti lazaságok miatt a tagjaik közül traktoristát és munkagépközvetítőt biztosítani nem tudnak.

A Minisztertanács utasítja az Országos Tervhivatal elnökét, hogy a Gépállomások Főigazgatóságánál az ezzel kapcsolatos tervmódosítást engedélyezze.

Budapest, 1953. szeptember 1.

Hegedüs András s. k.

Kiadmány hitelül:
(Jancsó István)

MNL OL XIX-A-83-a-1953-507 131–133.

3.

Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium

Szigorúan titkos!

Szám: 4-003/93/1953.

Előadó: Czimer J. Gyula

Tárgy: Szállításaink lemaradása népi demokráciák felé és intézkedések ezek csökkentésére

Minisztertanácsi előterjesztés

Egyezményes számlatartozásunk 1953. augusztus 22-én a népi demokratikus országok felé a következő:

Kína	102,0 mill. Rbl. terhünkre	(299,3 mill. dev. Ft)
Csehszlovákia	116,6 " " "	(342,2 " " ")
NDK	28,8 " " "	(84,5 " " ")
Lengyelország	43,4 " " "	(127,4 " " ")
Bulgária	2,0 " " "	(5,9 " " ")
Albánia	0,7 " " "	(2,0 " " ")
	<hr/> 293,5 mill. Rbl. terünkre	(861,3 mill. dev. Ft.)

Követelésünk csak Románia felé áll fenn: 10,1 mill. Rbl. (29,6 mill. dev. Ft.) értékben. A kimutatott tartozás az év végére előreláthatóan csökkenni fog egyrészt a mezőgazdasági cikkeknek a negyedik negyedben történő kiszállításával, másrészt azért, mert az ipargyártmányok jelentős részét is a negyedik negyedben fogjuk kiszállítani. 1953. év végén a mezőgazdasági cikkek szállításában bekövetkező kieséseket is figyelembe véve (amit jelen előterjesztésben nem tárgyalunk) mintegy 100 mill. Rbl. tartozásunk lesz, amelyből az ipar exportleamaradása kb. 63–76 mill. Rbl. (185–223 mill. dev. Ft.) tesz ki.

Kína	18,6 mill. Rbl.	54,6 mill. dev. Ft
Csehszlovákia	11,0 " "	32,3 " " "
NDK	9,0 " "	26,4 " " "
Lengyelország	13,5 " "	39,6 " " "
Bulgária	10,5 " "	30,8 " " "
Albánia	0,6 " "	1,8 " " "
	<hr/> 63,2 mill. Rbl.	(185,5 mill. dev. Ft)

A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium szerint nagyobb ipari lemaradás fenyeget, mint amennyit a fenti számok mutatnak, különösen a KGM területén. A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium becslése szerint összesen 76,5 mill. Rbl. (227,6 mill. dev. Ft) lemaradás várható abban az esetben, hogyha nem történnek ennek megakadályozására igen erélyes intézkedések. (A lemaradás részletezését lásd az 1. sz. mellékletben.)

A lemaradások egyes esetekben azért következnek be, mert a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium nem tudja biztosítani egyes anyagok behozatalát (pl. lengyel hajómotor-tengelyt illetően csehszlovák részről többszöri határidő-eltolódás után értesítettek arról, hogy ezeket szállítani nem tudják.)

A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium szerint várható lemaradás viszonylatonként való megoszlása:

Kína	18,6 mill. Rbl.	54,6 mill. dev. Ft
Csehszlovákia	15,3 " "	44,9 " " "
NDK	9,0 " "	26,4 " " "
Lengyelország	20,0 " "	58,7 " " "
Bulgária	11,9 " "	34,9 " " "
Albánia	1,7 " "	5,0 " " "
	76,5 mill. Rbl.	(224,5 mill. dev. Ft)

A nagyfokú eladósodás megakadályoz bennünket abban, hogy a baráti országok részéről mutatkozó szállítási lemaradásokkal szemben kellő nyomatékkel tudjunk fellépni. Rendkívül megnehezíti továbbá az 1954-re vonatkozó tárgyalásokat. Ezért intézkedésre van szükség annak érdekében, hogy az év hátralévő hónapjaiban a jelenleg mutatkozó lemaradások csökkenjenek.

II.

Határozati javaslat

- 1.) A kohó- és gépipari miniszter tegye meg az alábbi intézkedéseket:
 - a.) három héten belül dolgozzon ki intézkedési tervet az 1. sz. mellékletben szereplő lemaradások mennél nagyobb mérvű csökkentésére. Az 1953. évről mégis elmaradó szállításokat 1954. I. negyedévében kell teljesíteni. Az intézkedési tervet a Minisztérium Kollégiuma tárgyalja meg, hagyja jóvá, és havonként ellenőrizze annak végrehajtását.
 - b.) a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium által lemaradónak jelzett tételeknek még az idei évben való legyártását és kiszállítását külön kiemelve biztosítsa,
 - c.) külön kiemelve vizsgálja felül a lengyel motorkocsik, a csehszlovák motorvonatok és szerszámgépek és az Ikarus 60-as autóbuszok lemaradásának kérdését, és tegye meg intézkedéseit, hogy ezekben a cikkekben a lemaradást csökkenteni tudjuk,
 - d.) gondoskodjék a népi demokráciák felé exportálandó cikkek folyamatos hengerelt-anyag-ellátásáról és az anyagellátásban mutatkozó lemaradások felszámolásáról,
 - e.) vizsgálja felül, hogy a népi demokratikus országok felé fennálló exportkötelezettségek teljesítéséhez mely területen mutatkozik szakképzett munkaerőkben hiány, és megfelelő munkaerő-átcsoportosítással – figyelemmel a szovjet exportkötelezettségekre – segítse elő a népi demokráciák felé menő exportszállítások biztosítását.

- 2.) A Nehézipari Minisztérium biztosítsa:
- a.) hogy a piritpörkből lehetőség szerint a teljes mennyiség, 130 to[nna],⁷⁵ még az idén kiszállításra kerüljön,
 - b.) a Mélyfúró Berendezések Gyára megfelelő műszaki fejlesztését és bővítését, a gyár folyamatos jó minőségű anyagellátását, és gondoskodjék, hogy a mélyfúró berendezések lemaradásából a legnagyobb rész még az idén pótolható legyen.
- 3.) A Könnyűipari Minisztérium biztosítsa a Lengyelországba szállítandó cipők kifogástalan exportminőségben való előállítását és kiszállítását.
- 4.) A bel- és külkereskedelmi miniszter tegye meg az alábbi intézkedéseket:
- a.) a népi demokratikus országok felé fennálló exportkötelezettségeink teljesítésének biztosítása érdekében az exportgyártmányokhoz szükséges importanyag beszerzéséről gondoskodjék megfelelő minőségben, a KGM által kért határidőre s ütemre.
 - b.) gondoskodjon arról, hogy az 1954. évi Magyarország és a népi demokráciák közötti kereskedelmi egyezmények az 1953. évi lemaradások beépítésével legyenek megkötve.

Budapest, 1953. augusztus 29.

Bognár József s.k.
miniszter

(Bácsi Ferenc)
Tük. csop. vez. h.

Javasoljuk, hogy a határozat a Határozatok Tárában ne jelenjék meg.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-507. 301–303.

I. sz. melléklet

Szigorúan titkos!
Érték: 1000 Rbl-ben

A legfontosabb ipari lemaradások országok szerint részletezve termelő minisztériumok szerint

75 A jegyzőkönyvben és az elfogadott határozatban 130 000 tonna szerepel.

Kohó- és Gépipari Minisztérium lemaradásai:

	Várható lemaradás a termelő minisztériummal egyeztetett adatok szerint		Valószínű további lemaradás a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium sz[erint]	
	M.	É.	M.	É.
Kína				
EIN eszterga	40 db	246		
EU "	10 "	189		
MVE 1500 eszterga	15 "	296		
MWE 2000 "	26 "	593		
MWE 3000 "	11 "	236		
Kőtörő	16 "	401		
Automata tel. közp.		2150		
Műsorszóró rádióadó		1000		
Röntgengépek		600		
Zár, lakat		100		
Röntgenautó	3 db	182		
Hangszórók és erősítők		150		
SI 50/55 traktor			50 db	900
Traktor alkatrész				100
60-as autóbusz			40 "	1600
Autóbusz alkatrész				200
Csehszlovákia				
Motorvonat	3 db	3924	1 db	1308

Motoralkatrész		817		
RD 47 rv eszt.	50 "	1219		
ME 1000 maró	75 "	1053	25 "	364
VF 22 maró	8 "	219		
NDK				
Motorvonat	3 db	5206		
Igarusz 60 busz	70 "	2968		
Ikarusz alkatrész		141		300
Dumper alkatrész				500
Lengyelország				
Motorkocsi	8 db	3441		
IV. JHD 160 motor	2 "	46	3 db	69
VI. JHD 160 motor	4 "	128		
VIII. JHD 160 motor	13 "	501		
VIII. KNZR 60 hajómotor	4 "	563	1 "	141
Hajómotor-alkatrész		326		
Motorcsónak	5 "	1330	3 db	800
Tengerparti órhajó	1 "	680		
50m ³ kompresszor	10 "	980		
3 m ³ kompresszor	5 "	56		
MÁVAG busz alkatrész		322		300
Gőzturbina	3 "	1748		

Turbina alkatrész		60		
Rádió adó és vevőcső		122		
Tengeri személyhajó			1 db	3000
Autóbusz			75 "	3675
Románia				
275 LE lokomobil	4 db	824		
ME 1000 maró	50 "	768		
RD 47 rev. Eszterga	7 "	197		
EU eszterga	10 "	223		
Kőtörő	5 "	155		
Szivattyú	10 "	102		
Szódagyár		2150		
Vízi erőmű		823		
Rádiócső gyárt. gép		416		
12 csat. Carrier		170		
Kisadó		400		
Hűtő és hűtőkompresszor			4 db	60
Ércelőkészítő berendezés				500
Bulgária				
12 m3 kompresszor	5 dfb	120		
12 csat. Karrier		470		
Hűtőtelep				1500

A fenti felsoroltakon kívül a Kohó- és Gépipari Minisztérium gyártmányai közül még 8175 to hengereltárut és csövet 4,9 M Rbl értékben, és 313 to alumínium-félgyártmányt 0,9 M Rbl értékben nem tudunk kiszállítani 1953-ban.

Nehézipari Minisztérium lemaradásai:

	Várható lemaradás a termelő minisztériummal egyeztetett adatok szerint		Valószínű további lemaradás a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium sz[erint]	
	M.	É.	M.	É.
Kína				
Mélyfúró berendezés	105 db	10 100		
Csehszlovákia				
Piritpörk	55 000 to	1100	20 000 to	400

Az előzőkön kívül a Nehézipari Minisztérium gyártmányai közül 1004 tonna alumíniumtömb 1,6 M Rbl értékben nem kerül kiszállításra 1953-ban.

Könnyűipari Minisztérium lemaradásai:

Lengyelország felé a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium szerint nem kerül kiszállításra kb. 1 M[illió] Rbl értékű női, férfi és gyermekcipő.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-507 304-306.

10.

508

Szigorúan titkos!

Készült 2 példányban

Kapja: Rákosi Mátyás elvtárs.

Jegyzőkönyv

a Minisztertanács 1953. évi szeptember hó 11-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről

Jelen voltak:

Gerő Ernő, a Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter,
 Hegedüs András, a Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter,
 Hidas István nehézipari miniszter,
 Szalai Béla, az Országos Tervhivatal elnöke,
 Olt Károly pénzügyminiszter,
 Erdei Ferenc igazságügy-miniszter,
 Kiss Árpád könnyűipari miniszter,
 Bognár József bel- és külkereskedelmi miniszter,
 Altomáre Iván élelmiszeripari miniszter,
 Tisza József begyűjtési miniszter,
 Szijártó Lajos építésügyi miniszter,
 Bebrits Lajos közlekedés- és postaügyi miniszter,
 Darvas József népművelési miniszter,
 Erdey-Grúz Tibor oktatásügyi miniszter,
 dr. Zsoldos Sándor egészségügyi miniszter,
 Berei Andor, a külügyminiszter első helyettese,
 Kossa István, a kohó- és gépipari miniszter első helyettese,
 Nógrádi Sándor, a honvédelmi miniszter első helyettese,
 Czakó Kálmán legfőbb ügyész,
 Házi Árpád, az Állami Ellenőrző Központ elnöke,
 Szita János, az Országos Tervhivatal elnökének helyettese,
 Gergely Miklós, a Minisztertanács Titkársága terv-pénzügyi csoportjának vezetője és
 Némety Béla, a Minisztertanács Titkársága elnöki csoportjának vezetője.

Meghívottak az egyes napirendi pontokhoz:

- 1.) napirendi pont: Herczeg Ferenc elvtárs, Nógrádi László elvtárs, Neményi István elvtárs, Papp István elvtárs, Kocsis Lajos elvtárs.
- 2.) napirendi pont: Nagy Józsefné elvtárs, Varga András elvtárs, Tasnádi Sándor elvtárs, Győri Mihály elvtárs, Szongoth Miklós elvtárs, Vincze József elvtárs, Perényi Miklós elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Bacsó Andor elvtárs.
- 3.) napirendi pont: Nagy Józsefné elvtárs, Perédi Károly elvtárs, Halász János elvtárs,

Földvári László elvtárs, Varga András elvtárs, Tihanyi Alajos elvtárs, Papp István elvtárs, Komlósi József elvtárs.

4.) napirendi pont: Nagy Józsefné elvtárs, Mándi Péter elvtárs, Dégen Imre elvtárs, Komlósi József elvtárs, Kovács Sándor elvtárs.

6.) napirendi pont: Rusznyák István elvtárs, Papp István elvtárs, Szabó Ferenc elvtárs.

7.) napirendi pont: Babos Zoltán elvtárs, Dégen Imre elvtárs, Sebes Sándor elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Fülöp Tamás elvtárs.

9.) napirendi pont: Polonyi Szücs Lajos elvtárs, Kéri József elvtárs, Tauszk György elvtárs.

10.) napirendi pont: Sásdi Nándor elvtárs, Buda István elvtárs, Czender József elvtárs.

11.) napirendi pont: Jóború Magda elvtársnő, Buda István elvtárs, Pogácsás Antal elvtárs, Rigler György elvtárs.

12/a.) napirendi pont: Jóború Magda elvtársnő, Kovács József elvtárs, Szász Márton elvtárs, Rigler György elvtárs, Soltész Károly elvtárs.

12/b.) napirendi pont: Tömpe István elvtárs, Soltész Károly elvtárs, Szász Márton elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Halász József elvtárs.

12/c.) napirendi pont: Kristóf István elvtárs, Prókay Ádám elvtárs, Kéri József elvtárs, Román József elvtárs.

A Minisztertanács a következő határozatokat hozta:

Napirendi pont:	Határozat száma:	A határozat címe:
1.)	508/1/1953.	Az 1953. évi terv módosítására vonatkozó határozatok végrehajtásáról.
2.)	1.052/53/IX.19./Mt.h.	Állami tartalékkerületek utáni jövedelemadó megállapítása.
3.)	508/3/1953.	A lakosság tüzelőellátásáról.
4.)	508/4/1953.	A belkereskedelem 1953. éves tervének módosítása.
5.)	—	Az Országos Vízügyi Főigazgatóság létrehozása. Napirendről levéve.
6.)	1953. évi 20-as sz. tvr.	Az aspiránsképzés.
7.)	508/7/1953.	Liba- és kacsahizlalási akció indítása.
8.)	—	Napirendről levéve.
9.)	46/53/IX.30./MT.	Az öröklési és ajándékozási illetékekre, valamint a hagyatéki eljárásra vonatkozó szabályok módosítása.

	508/9/53.	A tanácsi dolgozók illetményfizetésének ellenőrzése.
10.)	508/10/53.	Technikai minimum (alapfokú) és a munkaidő alatti továbbképző tanfolyamok 1953. évi terve az ipari jellegű termelésben.
11.)	1.055/53/IX.19./Mt.h. 508/11/53.	Az általános iskolai és középiskolai levelező oktatás.
12.)	—	Napirendről levéve.
13.)	508/13/53.	Az erdőgazdasági fizikai dolgozók bérezése.
14.)	508/14/1953.	A SZOT Munkavédelmi Tudományos Kutató Intézetének szervezése.
15.)	45/1953./IX.19./MT.	A szórakoztató rendezvények engedélyezésének illeték- és díjmentessége.
	508/15/1953.	— " —
16.)	508/16/53.	Nehézipari Műszaki Normaintézet szervezése.
17.)	508/17/53.	A hidroaromatizálás területén szükséges magyar–csehszlovák együttműködés.
18.)	508/18/1953.	A magyar–csehszlovák vaskohászati csőgyártási és tűzállóanyag-ipari együttműködési tárgyalások jegyzőkönyvének jóváhagyása.
19.)	—	Előterjesztés az Elnöki Tanácshoz a 38: XXVII. tvr.-be iktatott vasúti árufuvarozási nemzetközi egyezményt kiegészítő pótegyezmény törvényerőre emelése végett.
20.)	508/20/1953.	Magyar–jugoszláv határügyi egyezmény jóváhagyása.
21.)	—	Kovács József miniszterhelyettes felmentése.
22.)	508/22/1953.	Szabó Imre rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter bolíviai követi megbízatása.
23.)	508/23/a/1953. 508/23/b/1953. 508/23/c/1953.	Mizsák Gyula külföldi kiküldetése. Bilinszky Károly — " — Gyenis Ferenc — " —
24.)	—	Egyetemi tanári kinevezések.
25.)	—	Bencsik István főiskolai igazgatói kinevezése.
26.)	—	Kovács Károly Pál kinevezése a Méréstechnikai és Műszerügyi Intézet vezetőjévé.
27.)	—	Koreából hazatért egészségügyi dolgozók kitüntetése.
28.)	—	Medgyaszay Vilma színművésznő kitüntetése.

Napirenden kívül:

1.)	508/nk/1.	Oltványi Imre nyugdíjának megállapítása.
2.)	1.054/1953./IX.19./Mt.h.	Növénytermelési munkák minőségének ellenőrzése.
3.)	508/nk/3.	A termelőszövetkezetek és gépállomások élenjáró dolgozóinak III. Országos Tanácskozása.

Napirend előtt:

10/ne/1

Bognár József elvtárs: Kéri a 8. pont levételét a napirendről, mert igen sok ellenvélemény érkezett be.

10/ne/2

Gerő Ernő elvtárs: Javasolja, hogy az Országos Vízügyi Főigazgatóság felállításáról szóló előterjesztést vegyék le napirendről, mert egyes érdekelt elvtársak nem tudtak az ülésen megjelenni. Az előterjesztést egy hét múlva hozzuk a Minisztertanács elé.

10/ne/3

Az árleszállítás és a többi nagyjelentőségű intézkedések igen komoly munkakedvet, jó hangulatot eredményeztek a dolgozók körében. Ebből a szempontból minden lehetőség megvan a II. negyedévi terv sikeres teljesítéséhez.

10/ne/4

A minisztériumokat felkészületlenül találta ez a helyzet, és nem tudják biztosítani a fokozottabb munkához szükséges anyag-műszaki feltételeket.

10/ne/5

A dolgozók kritikája a vezetés felé a kormányhoz, a MDP Központi Vezetőségéhez írt soha nem látott mennyiségű panaszos levél formájában jelentkezik, melyekben a műszaki vezetést bírálják.

10/ne/6

El kell érni, hogy a munkalehetőségek fokozottabb biztosítása elsődleges feladata legyen minden miniszternek. Biztosítsák az elvtársak a műszaki vezetés vonalán, hogy a fokozott munkalendület fokozott munkalehetőséget találjon.

10/ne/7

Bejelenti, hogy Zsofinyecz Mihály elvtárs szeptember 7-től és Boldoczki János elvtárs szeptember 8-tól nyári szabadságát kivette.

10/1

1.) Jelentés a beruházások csökkentéséről szóló határozat végrehajtásáról¹

Előadó: Szalai Béla elvtárs

1 Az előterjesztés megállapította, hogy bár a júniusi kormányprogram elrendelte bizonyos beruházások átcsoportosítását és csökkentését, ezt a gyakorlatban csak késve hajtják végre. A törölt beruházások leállítására vonatkozóan halad, és nehezen indultak meg az új beruházások. A Lenin Kohászati Műveknél elrendelt 240 millió forintos csökkentés esetében a KGM csak 163,7 millió forint összegű beruházás törléséhez adott részletes útmutatást. A szociális és munkavédelmi beruházásokhoz biztosított 60 milliós keretet a minisztériumok nem kellő ütemben és mértékben veszik igénybe. A határozati javaslat indítványozta, hogy a Minisztertanács rendelje el a határozatok azonnali végrehajtását, súlyosabb mulasztás esetén a felelősök megbüntetését. A miniszterek szeptember 20-ig tegyenek jelentést a Minisztertanács elnökének a megtett intézkedésekről és az átcsoportosítások állásáról.

Szalai Béla elvtárs: A kormányprogram megvalósulását biztosító határozatok végrehajtásában igen súlyos mulasztások történtek. Augusztus 12-én kellett volna pl. a minisztériumoknak elkészíteni a javaslatot, hogy a csökkentés globális keretén belül mennyi esik különböző objektumokra. Ezeket a jelentéseket 20 napos késéssel adták meg a minisztériumok. A csökkentéssel együtt járó szerződésfelbontások nem történtek meg.

Nem állítottak le olyan építkezéseket, ahonnan az anyagok más célra voltak előírnnyozva. A munkások jogosan kifogásolják az üzemekben, hogy a Minisztertanács által hozott határozatokból kevés valósul meg.

Néhány esetben alkalmazni kellene a felelősségre vonást is.

Olt Károly elvtárs: Az előterjesztés leszögezi, hogy a csökkentések, átcsoportosítások bankszerű lebonyolítása megtörtént. Ez nem igaz, mert csak részben történt meg. A lemaradás azért van, mert a Beruházási Bank nem kapta meg a végrehajtáshoz szükséges jelentéseket.

Szijártó Lajos elvtárs: A minisztériumok nem adják meg a pontos felvilágosítást, hogy pl. melyik épületet kell, és melyiket nem kell építeni.

Az elvtársak ne az Építésügyi Minisztérium vállalataival, hanem az Építésügyi Minisztériummal tárgyaljanak az új létesítmények építésénél.

Altomáre Iván elvtárs: A 2. oldalon kifogásolja az előterjesztés, hogy az Élelmiszeripari Minisztérium VIII. 12. helyett 14-én adta le az átcsoportosításról szóló kimutatókat. Ez igaz, de augusztus 8-án az Országos Tervhivatalban tartott értekezleten így döntöttek.

Kossa István elvtárs: Azért fordultak elő hibák, mert 4 nap alatt ilyen nagyterjedelmű munkát hibátlanul nem lehet megoldani.

A jövőben nem szabad ilyen rövid határidőt kijelölni. Nem ért egyet a saját építővállalatra vonatkozó javaslattal, mert ha azokat az új feladatok végrehajtására csoportosítják át, a tervben lefektetett munka marad el, ami szintén fontos.

Hidas István elvtárs: Az elkövetett hibák felett lehet vitatkozni. De nem a vita a fontos, hanem az, hogy a miniszter elvtársak bürokratikusán kiadták a feladatokat, és személyesen nem ellenőrizték a határozatok végrehajtását. Az idő igen halad, s ezért javasolja, hogy valamennyi miniszter vegye komolyan kézbe a kérdés intézését, és akkor nem lesz olyan lemaradás, mint eddig.

Darvas József elvtárs: Az építésügyi minisztérium ne csak a csökkentési bejelentéseket, hanem az új létesítményekről szóló értesítést is vegye tudomásul.

Erdei Ferenc elvtárs: A beruházások módosítása a KDB előtt is problémát okoz. Javasolja, mondja ki a Minisztertanács, ha a beruházás csökkentésével kapcsolatban valamelyik miniszter a megkötött szerződést feloldja, azt a szerződést a KDB is semmisítse meg.

Neményi István elvtárs: A végrehajtás során több olyan intézkedés volt, amely nem felel meg a kormányprogram szellemének.

Több esetben olyan törléseket javasoltak, amelyre amúgy sem volt fedezet a rossz tervezés miatt.

Előfordult, hogy olyan szociális és kulturális beruházásokat kívántak törölni, amit még a kormányprogram előtt határozott el a Minisztertanács.

Nógrádi László elvtárs: A szeptember 2-i határidő csak a jegyzék-kiállításra vonatkozott. Az Országos Tervhivatal közzétett egy közleményt, hogy a határozattal kapcsolatos szerződéseket a KDB nélkül is fel lehet oldani.

Szalai Béla elvtárs: Az Országos Tervhivatal is követett el hibát. Helyes a javaslat, hogy a miniszterek a törlés részletes kimutatásait közvetlenül az Építésügyi Minisztériumnak küldjék meg.

Legfontosabb, hogy az érintett szerződéseket azonnal bontsák fel, és állítsák le a törölt beruházások kivitelezését.

Gerő Ernő elvtárs: A szociális-kulturális beruházásokhoz nincs meg a szükséges anyagfedezet. Ezt a kérdést senki nem ellenőrizte. A sajtóban meg kell jelentetni egy kommunikét, hogy a Minisztertanács foglalkozott a kérdéssel, és kötelezte az illetékes minisztereket a hiányosság felszámolására.

A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:²

- a.) A Minisztertanács megállapítja, hogy az 1953. évi beruházási terv módosítására vonatkozó minisztertanácsi határozatok végrehajtása, a beruházások átcsoportosítása rendkívül vontatottan halad. Az OT elnökét és a beruházások csökkentésében érdekelt minisztereket terhel a felelősség a határozat végrehajtásában tapasztalt lemaradásokért.
- b.) A Minisztertanács utasítja a beruházások csökkentésében érdekelt minisztereket, hogy a végrehajtáshoz szükséges szerződések felbontását hajtsák végre, és biztosítsák, hogy a csökkentésben szereplő objektumon az építkezés valóban le is álljon.
- c.) A fentiekre való tekintettel az OT elnöke és az ÉM szeptember 25-ig tegyen jelentést a beruházások csökkentése következtében felszabaldult anyag mennyiségéről, építési kapacitásról, annak felhasználásáról és igénybevételéről, a 100 millió forintot felüli szociális beruházások állásáról.
- d.) A Minisztertanács Titkársága és az OT együtt fogalmazzanak sajtókommunikét a beruházási terv csökkentése érdekében hozott minisztertanácsi határozatok végrehajtásánál tapasztalható hiányosságokról és lemaradásokról.³

2.) Tartalékterületek utáni beadási kötelezettség megállapítása⁴

² A Minisztertanács 508/1/1953 számú nem nyilvános határozatát lásd a Mellékletben (1.).

³ A *Szabad Nép* 1953. szeptember 13-i számának első oldalán jelent meg a Magyar Távirati Iroda közleménye A Minisztertanács határozata az 1953. évi beruházások átcsoportosításánál mutatkozó lemaradás felszámolásáról címmel.

⁴ A begyűjtési rendszer tervezett átalakításával összefüggésben az előterjesztés áttekintette a bérelt állami tartalékföldéken folytatott termelést terhelő beadási kötelezettségeket. Megállapította,

Előadó: Tisza József elvtárs

Tisza József elvtárs: A határozat 1954. január 1-től 1956. december 31-ig tartó három évre terjedjen ki. A kedvezmények legyenek egységesek, az első évben 40%, a további években 30%.

Az a. pont 2. bekezdésében 16 aranykorona helyett 18-at kell írni.

A továbbiakban a 14 aranykoronás határt 16-18-ra kell emelni.

A 0,6 aranykoronás területre vonatkozó kedvezményt is egységesen kell megállapítani. Legyen ez az első évben 50%, míg a további évek alatt 40%.

Ha a határozat nyilvánosan megjelenik, akkor meg kell vele várni a PB határozatának nyilvánosságra hozatalát.

Olt Károly elvtárs: A határozati javaslat II. fejezetében egy leírási hiba van. 1953. december 31. a helyes határidő.

Tasnádi Sándor elvtárs: Javasolja, a Minisztertanács tegye megfontolás tárgyává, hogy az állatbeadást az első évben nem kellene-e szintén különböző fokozatokban megállapítani. A 0,6 aranykoronás földeknél az első évben ne legyen állatbeadási kötelezettség, de a további években 25% legyen.

Hegedűs András elvtárs: Az I. és II. rész a PB határozatába illene, és legfeljebb egy igen rövid nyilvánosan megjelenő minisztertanácsi határozatot kell hozni a II. részből.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat I. 1. pontjának határidejét 1956. december 31-ben állapítja meg.⁵
- b.) A határozati javaslat I. 3/a. pontjában szereplő beadási kötelezettség százalékát az önálló termelőszövetkezeteknek, a III. típusú termelő-

hogy a tartalékföldek után az 1953/1954-es gazdasági évben kedvezményes terménybeadást kellett teljesíteni, és mentesek voltak a jövedelemadó fizetése alól. A beadási kötelezettség teljes körűvé (termény, hús, tej) tétele és száz százalékra emelése jelentősen visszavetné a tartalékterületek hasznosítását. Ennek figyelembevételével a határozati javaslat az állami tartalékföldekre az 1954. január 1. és 1958. december 31. közötti időre változatlan terheket állapít meg. Kimondja, hogy a haszonbérlet területek nem számíthatók hozzá a bérlő saját tulajdonú területéhez. Rendelkezik a haszonbérlet tartalékföldek után a termelőszövetkezeteket és az egyéni gazdálkodókat terhelő terménybeadási kötelezettségek 20-30 %-os mérsékléséről, az élőállatból és állati termékből megállapított beadási kötelezettség 50%-os csökkentéséről, a kötelező tejbeadás eltörléséről. A jövedelemadót illetően a határozati javaslat az 1953. december 31-ig 5 évre haszonbérlet tartalékföldeket 1954-ben mentesíti az adófizetés alól, elrendeli az állami tartalékföldek után kivetett jövedelemadó elkülönített kivetését és nyilvántartását, valamint 20%-os mérséklését. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 508/2/1953 számú részben nyilvános határozatával jóváhagyta, illetve az 1953. december 31-ig haszonbérlet földekre vonatkozó részét 1.052/1953 Mt.h. számú határozatával kiadta. MK 1953. 46. szám, szeptember 19.

- 5 A hivatkozott pontban az állami tartalékterületek utáni beadási kötelezettség változatlanul hagyásáról rendelkeztek, eredetileg az 1954. január 1. és 1958. december 31. közötti öt éves időszakra.

- szövetkezeti csoportoknak, egyénileg dolgozó parasztoknak egységesen 30%-kal alacsonyabb beadási kötelezettséget kell megállapítani azzal, hogy az első évben a csökkentés mértéke 40% legyen.⁶
- c.) A 3/a. pont 2. bekezdés első sorában 16 aranykorona helyett 18 aranykoronát, 3. sorában szereplő 14-16 aranykorona helyett 16-18 aranykoronát állapít meg. Ugyanebben a bekezdésben szereplő termelőszövetkezeti csoportoknak és egyénileg gazdálkodóknak egységesen 40% engedményt kell adni azzal, hogy első évben az engedmény mértéke 50% legyen.⁷
- d.) A határozati javaslat 3/b. pontját úgy kell módosítani, hogy a 0-6 aranykoronás kataszteri csoportú földeknél az első évben nincs állatbeadás, a további években a beadási kötelezettséget 25%-kal kell csökkenteni. A 0-6 feletti aranykoronás kataszteri csoportú földeknél az első évben a csökkentés mértéke 25%, a további évek során 50%.⁸
- e.) A határozati javaslat I. részét a Központi Vezetőségnek szeptember 15-ig a begyűjtés új rendszeréről megjelenő nyilvános határozatába kell beledolgozni. A határozati javaslat II. részét a fenti határozattal egyidőben kell nyilvánosságra hozni, minisztertanácsi határozatként.⁹

3.) A lakosság 1953. évi tüzelőanyag-ellátása¹⁰

- 6 A hivatkozott pontban az állami tartalékföldeket bérlő termelőszövetkezetek és termelőszövetkezeti csoportok, illetve egyénileg dolgozó parasztok beadási kötelezettségének eredetileg 30, illetve 20%-os csökkentéséről rendelkeztek.
- 7 A hivatkozott bekezdésben az állami tartalékföldek aranykoronában megállapított kataszteri jövedelme szerinti besorolásáról rendelkeztek. A legalacsonyabb (0-6 aranykorona) besorolású földeket terhelő beadási kötelezettségből a termelőszövetkezeteket 50%, az egyénileg dolgozó parasztokat 40% engedmény illette meg.
- 8 A csökkentés mértéke eredetileg az első évben is 50% volt.
- 9 Az MDP KV Politikai Bizottsága 1953. szeptember 10-i ülésén hozott határozatot Tisza József begyűjtési miniszter előterjesztésére az új begyűjtési rendszeréről. A határozat a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének határozata a mezőgazdasági termékek új begyűjtési rendszeréről és a beadás mértékének csökkentéséről címmel megjelent a *Szabad Nép* 1953. szeptember 16-i számának első oldalán. Ott jelent meg a határozatot méltató cikk is Új begyűjtési rendszerünk címmel.
- 10 A bel- és külkereskedelmi miniszter előterjesztésében tájékoztatta a Minisztertanácsot, hogy a tüzelőanyag-forgalomban megszűnt a hitelre történő vásárlás. A megemelkedett igényeket 1953-ban a tűzifa és a kocsz kivételével biztosítani tudják, gondot okoz viszont a szén minőségének javítása. A zavartalan tüzelőforgalom érdekében Budapesten gyorsítani kell a tüzelő eladására alkalmas pincék és a nagyobb tüzelőanyag-telepek fejlesztését. Növelni kell a tüzelő házhoz szállítását végző munkások létszámát. Az előterjesztést a Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal és kiegészítésekkel 508/3/1953 számú határozatával jóváhagyta. Lásd a Mellékletben (2.).

Előadó: Bognár József elvtárs

Bognár József elvtárs: A határozati javaslat 1. pontjában lévő szénmennyiséget 120 000 tonnára kell emelni. Ebből 50 000 tonnát hazai kitermelésből és 70 000 tonnát importból kell biztosítani. A 2. pontban lévő kokszmennyiségből 5000 tonnát a lakosság céljaira kell fordítani. A háztartási szén minőségét fel kell javítani. Ennek érdekében a rosszul égő féltermékeket nem szabad a háztartási szénhez keverni.

A kazánokkal több megoldatlan probléma van, mert a Könnyűipari Minisztérium nem hajtja végre a Minisztertanács kazánátépítéssel kapcsolatos határozatát.

70 000 tonna iszapszenet lehet importálni. Ezt a szénfajtát a MÁV jól fel tudja használni, de adjon helyette a lakosság részére borsodi szenet.

Kossa István elvtárs: Kéri, hogy a 3. pont határidejét szeptember 30-ra halasszák el.

Házi Árpád elvtárs: A lakosság részére kiutalt szén minősége nem felel meg a követelményeknek. A bel- és külkereskedelmi miniszter közvetlenül a bányától vegye át a szenet.

Hidas István elvtárs: A 3. pontban leszögezett kérdések ez évben már nem mutatnak fel nagyobb eredményt.

A 4. pont végrehajtásáért az Országos Tervhivatal mellett a Nehézipari Minisztérium is felelős.

Gerő Ernő elvtárs: Ebből a 30 000-ből semmit sem tud vállalni?

Hidas István elvtárs: A 30 000 tonnát nem tudja vállalni, mert a munkaerő-ellátás gyengesége miatt a Nehézipari Minisztérium erre képtelen.

Kéri, hogy a 6. pontot hagyják el.

Bebrits Lajos elvtárs: Javasolja, hogy a tüzelő szállítására a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium és a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium közösen dolgozzon ki javaslatot.

Hegedüs András elvtárs: A kitermelendő 50 000 tonna fa a jövő évi keret terhére lehet csak, mert az ez évi terv is igen feszített az erdőállományhoz képest.

A feszített fakitermelési terv egy pár év múlva komoly következményre vezet, mivel a mostani fásítások csak 10-20 év múlva éreztetik hatásukat.

A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium térjen vissza a fa–szén arányos kiszolgálás rendszerére, mert ellenkező esetben november–december hónapokra nem lesz fa, mivel a szén rossz minősége miatt elsősorban a fát vásárolják.

Perédi Károly elvtárs: A széntakarékossági bizottság megállapította, hogy a lakosság részére szánt szénkeretből 30 000 tonna hiányzik, amit csak import útján lehet rendezni.

Erről a kérdésről azonban – helytelenül – ma szó sem esett.

A TÜKER-nek nem szabad megengedni, hogy porszenet adjon el.

A szénkeverést a mai formájában meg kell szüntetni, különböző minőségű és árú szénfajtákat kell forgalomba hozni.

Szalai Béla elvtárs: A Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium hozzon javaslatot néhány személyvonat leállítására. Meg kell vizsgálni az iskolai „szénszünet” lehetőségét.

A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium valóban térjen rá a fa és szén együttes kiszolgálására, mivel még így is megvan az a veszély, hogy decemberre elfogy a fakészlet.

A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium minden körülmények között biztosítsa a főváros és más ipari központok tüzelőellátását.

Nagy Józsefné elvtársnő: Kéri, azonnal adjanak felhatalmazást, hogy 10 q szénhez 3 q fát szolgáltatassanak ki.

Bebrits Lajos elvtárs: A személyvonatok számát 1954. január 3-ig nem lehet csökkenteni.

Bognár József elvtárs: A fa és szén kapcsolása megvalósítható, de a nyáron tértünk át a szabad forgalomra, s így nem helyes a kapcsolat bevezetése. Helytelen a kapcsolat azért is, mert felfuttatja a vásárlást, és a tüzelőgondokat mégsem szünteti meg.

A szénkeverés kérdését még külön meg kell nézni.

A szurokbehozatalt a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium növelni fogja.

Gerő Ernő elvtárs: Miután ezzel az igen fontos kérdéssel csak igen későn foglalkozik a Minisztertanács, el kell most határozni, hogy a jövő évi tüzelő-ellátási tervet még ez évben a Minisztertanács elé kell hozni, és 1954-ben negyedévenként kell ellenőrizni a végrehajtását.

Ki kell mondani azt is, hogy a lakosság igénye minden más igényt megelőzve kell, hogy érvényre jusson.

A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A lakosság szükségleteit biztosító tüzelőanyag-mennyiséget a Nehézipari Minisztérium és a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium, minden más szükségletet megelőzve köteles biztosítani.
- b.) A Minisztertanács megállapítja, hogy a párt és a kormány politikája, valamint a lakosság ellátása szempontjából döntő fontosságú előterjesztés az 1953. évi tüzelőanyag-ellátás biztosítására többszöri figyelmeztetés és sürgetés ellenére is, későn került a Minisztertanács elé. Ezért a bel- és külkereskedelmi miniszteren túl a Minisztertanács maga is felelős, mivel későn állapította meg a szénbányászat módosított tervszámait. Ezért a Minisztertanács elhatározza, hogy a lakosság 1954. évi tüzelőanyag-ellátásának tervét 1953-ban kell jóváhagyni azzal, hogy annak végrehajtását a Minisztertanács negyedévenként ellenőrizze.
- c.) 1954. július 1-ig a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium adjon a terv végrehajtásának generális ellenőrzéséről jelentést, így biztosítva lesz, hogy a végrehajtásnál felmerülő esetleges hiányosságokat még időben kiküszöböljük.
- d.) A Minisztertanács utasítja a bel- és külkereskedelmi minisztert, hogy elsősorban Budapest és a nagyobb ipari központok tüzelőellátását biztosítsa.
- e.) A határozati javaslat 1. pontjában szereplő tűzifamennyiséget 120 000

tonnára kell felemelni úgy, hogy 50 000 tonnát belföldi kitermelésből, 70 000 tonnát import útján kell biztosítani.¹¹

- f.) Az 1. ponttal kapcsolatban a Minisztertanács utasítja az érdekelteket, biztosítsák, hogy az 50 000 tonna hazai fa kitermelésénél ne folyjon rablógazdálkodás. A Minisztertanács utasítja a közlekedés- és postaügyi minisztert, vizsgálja meg, hogy az 50 000 tonna tűzifa elszállításához milyen segítséget tud biztosítani, és adjon meg minden támogatást, hogy ezt zavartalanul lebonyolítsák.
- g.) A határozati javaslat 2. pontjában szereplő 35 000 tonna kokszmennyiség helyett 30 000 tonnát állapít meg úgy, hogy ebből 5000 tonnát a lakosság részére, 25 000 tonnát a közületeknek kell kiadni.
- h.) A határozati javaslat 3. pontját a következőkkel kell kiegészíteni: „Az OT ennek alapján készítsen olyan tervet, mely biztosítja a kazánok használatbavételét ebben az évben és az 1954. első negyedévében.”¹²

Határidő: szeptember 30.

A kazánok használatba vételének tervét az OT 1954-es év II., III. és IV. negyedére október 15-ig készítse el.

- i.) A határozati javaslat 4. pontjában a felelősök közé be kell venni a Nehézipari Minisztériumot.¹³
- j.) A határozati javaslat 5. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „A tüzelőanyagok zavartalan szállításának biztosítása végett a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium a közlekedésügyi miniszterrel egyetértésben dolgozzon ki intézkedést arra, hogy a szállítandó tüzelőmennyiség leszállításra kerüljön.”¹⁴
- k.) A határozati javaslat 8. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „A háztartási szén minőségének (égési tulajdonságának) megjavítására 70 000 tonna – szükség esetén ennél nagyobb mennyiségű – minőségi szén behozatalát a bel- és külkereskedelmi

11 A hivatkozott pontban eredetileg 100 000 tonna tűzifatöbblet biztosítása szerepelt, ebből 30 000 tonnát kellett volna hazai termelésből biztosítani.

12 A hivatkozott pontban a közületek koksztüzelésű kazánjainak és kályháinak átépítéséről, illetve átalakításáról volt szó. Az átépítés ütemét és az ebből származó kokszmegtakarítást az OT elnökének kellett jelenteni.

13 A hivatkozott pontban a brikettgyárak fejlesztéséről, illetve rekonstrukciójáról intézkedtek. Eredetileg ezért csak az OT elnöke lett volna felelős.

14 A hivatkozott pont eredeti szövege így hangzott: „A tüzelőanyagok zavartalan kiszállítása végett a Belkereskedelmi Minisztérium részére az V. számú táblázat szerint szállítóeszközöket kell biztosítani a jelenlegi kapacitáson kívül.”

- miniszter biztosítsa. A Nehézipari Minisztérium pótfeladatként 15 000 tonna aknaszenet biztosítson a belkereskedelem részére.”¹⁵
- l.) A Minisztertanács utasítja a nehézipari minisztert, hogy a brikett gyártásához biztosítson maximális kapacitást, és az OT-val együtt dolgozza ki a brikettgyártás menet közbeni bővítését. A bel- és külkereskedelmi miniszter biztosítsa a brikettgyártáshoz szükséges kö-tőanyagok behozatalát. (A brikettgyártásra vonatkozó határozato-
kat külön pontként kell felvenni.)
- m.) Utasítja a bel- és külkereskedelmi minisztert, biztosítsa, hogy a sze-
net por nélkül szolgáltatassák ki a lakosságnak.
- n.) Mivel az előterjesztésben nincs utalás a féltermékek százalékos
megoszlására, a nehézipari miniszter és a bel- és külkereskedelmi
miniszter állapítsák meg ennek arányát az összmennyiséghez viszo-
nyítva, és biztosítsák a megállapított féltermékmennyiség kivonását
a forgalomból.
- o.) Az OT elnöke az érdekelt miniszterekkel együtt 2 héten belül dol-
gozzon ki tervet arra, hogy további takarékoság szükségessége
esetén milyen tartalékok állnak rendelkezésre, és azt hogyan lehet
biztosítani (iskolai szünet meghosszabbítása, esetleg egyes személy-
vonatok leállítása stb.).
- p.) A nehéz tűzifahelyzetre való tekintettel a bel- és külkereskedelmi
miniszter egy héten belül dolgozza ki a fa- és szénárusítás kötelező
arányát. A kidolgozott javaslat alapján tegye meg a szükséges intéz-
kedéseket.
- r.) A határozati javaslat 8. pontjával kapcsolatban a bel- és külkereske-
delmi miniszter vizsgálja meg, hogy a lengyel importszén átadása
a MÁV-nak, s az átadott mennyiség helyében borsodi és dunántúli
szenek biztosítása a lakosság részére kedvező-e. Amennyiben igen,
úgy a cserét a bel- és külkereskedelmi miniszter bonyolítsa le.
- s.) Utasítja a bel- és külkereskedelmi minisztert, hogy a lakosság részé-
re biztosított szeneknél a különböző fajta szenek keverését tartsa
fent azzal, hogy vizsgálják meg annak lehetőségét, hogy az 1954-es
évben az ország egyes területein csak bizonyos fajta szenek árusítá-
sát vezessük be, s ennek megfelelően legyen szabályozva kályhagyár-
tásunk úgy, hogy az egyes szénfajtáknak a legmegfelelőbb típusú
kályhákat gyártsuk.
- t.) A lakosság igényeinek kielégítésére szolgáló szén minőségi ellenőr-
zését a bel- és külkereskedelmi miniszter a bányáknál biztosítsa.

15 A hivatkozott pont eredeti szövege így hangzott: „A háztartási szén minőségének (égési tulajdon-
ságának) megjavítására a belkereskedelemnek további 100 000 tonna minőségi barnaszén biztosí-
tandó.”

4.) A belkereskedelem 1953. éves tervének módosítása¹⁶

Előadó: Szalai Béla elvt[árs]

Szalai Béla elvtárs: Felhatalmazást kér, hogy az Országos Tervhivatal, a Könnyűipari Minisztérium és Élelmiszeripari Minisztérium adatainál módosításokat hajthasson végre. A közületek vásárlását 350 millió Ft-tal kell csökkenteni.

Dégen Imre elvtárs: Javasolja, hogy a SZÖVOSZ felé a tartalékföldek külön fejezetként szerepeljenek. Kéri, mondja ki a Minisztertanács, hogy a nagyberuházásoknál felszabadult szállítóeszközök terhére az Országos Tervhivatal a lehetőséghez képest elégitse ki a SZÖVOSZ szállítóeszköz-igényét.

Gergely Miklós elvtárs: Ha külön kezelik a tartalékföldek fejezetét, a 4. pontban tartani kell a 3 millió Ft-ot és nem szabad 2,5 millió Ft-ra leszállni. A tüzelő számadatai nem egyeznek az 508/3/1953. sz. határozat adataival. Az eltérést ki kell küszöbölni.

Olt Károly elvtárs: A közületi vásárlásoknál 200 Ft-os felső határt javasol.

A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium táblázatánál a 9 785 600 Ft téves szám. A helyes összeg 10 152 000 Ft.

Hegedüs András elvtárs: A földműves-szövetkezetek raktáraiban nincsenek igen fontos közszükségleti cikkek.

Kötelezze a Minisztertanács az Országos Tervhivatalt, a Bel- és Külkereskedelmi Minisztériumot és az érintett ipari minisztériumokat, hogy dolgozzanak ki tervet a lakosság hiánycikkkel való ellátására.

Szita János elvtárs: A raktárkészletek nincsenek áttekinthető rendszerben. Ki kell küldeni egy felelős kormánybizottságot a raktárkészletek felmérésére.

Mándi Péter elvtárs: Felhatalmazást kér arra, hogy csak a negyedéves tervet bontsák le a vállalatokra az új áraknak megfelelően.

16 Az OT elnöke – figyelemmel arra, hogy a kedvező ár- és béripolitikai intézkedések jelentősen megnövelték a falusi és városi lakosság vásárlóerejét – az MDP KV Politikai Bizottságának a belkereskedelem 1953. II. félévi árualapjának bővítéséről és a fogyasztási cikkek minőségének megjavításáról szóló augusztus 4-i határozata alapján javaslatot tett a kiskereskedelmi áruforgalmi terv II. félévi módosítására. A módosított terv tekintetbe vette, hogy a jó termés és a parasztságnak nyújtott kedvezmények eredményeként jelentősen megnőtt a falusi vásárlóerő, így különösen indokoltá vált a szövetkezeti szektor forgalmi részesedésének növelése. A határozati javaslat meghatározta azokat az intézkedéseket, amelyekkel a felemelt belkereskedelmi terv teljesítését biztosítani lehet: a megemelt árualapok időbeni legyártását és elosztását; a közületek kiskereskedelmi beszerzésének további korlátozását, az év utolsó negyedében a lakosság részére a kiskereskedelemben 200 millió forint, a vegyesiparcikk nagykereskedelemben 150 millió forint értékű áru biztosítását; a vendéglátóiparban 100 ételféleségnél egységés rögzített ár kialakítását; a földművesszövetkezetek számára 150 millió forint értékű árubővítést; a szövetkezeti bolthálózat és a piaci árusítóhelyek bővítését és korszerűsítését; a mezőgazdasági termeléshez szükséges eszközök és építőanyagok választékának bővítését; a falusi zöldség- és gyümölcscellátás bevezetését; a FÜSZÉRT Vállalat járási kirendeltségeinek visszaállítását. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 508/4/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A II. 3. oldal táblázatában szereplő motorkerékpár II. félévben javasolt mennyiséget 2200-ban állapítja meg.¹⁷
- b.) A határozati javaslat 2. pontjával kapcsolatban a Minisztertanács utasítja az OT elnökét, hogy az Élelmiszeripari Minisztérium 1953. évi IV. negyedévi tervmódosításait terjessze a Minisztertanács elé.¹⁸
- c.) A határozati javaslat 4. pontjában szereplő kiskereskedelmi beszerzések határértékét 250 Ft-ban állapítja meg. Ennek következtében az OT elnöke a bel- és külkereskedelmi miniszterrel együtt 2 héten belül dolgozzanak ki javaslatot, hogy a közületek kiskereskedelmi beszerzése értékhatárának csökkentése következtében felszabaduló árukból hogyan lehet biztosítani a lakosság háztartási és egyéb közszükségleti cikkekkel való ellátásának megjavítását.¹⁹
- d.) A tartalékterületek költségeit a SZÖVOSZ kezelje külön.²⁰
- e.) A pipereszappan és a cigaretta kiskereskedelmi árufedezetét emelni kell. A mosószappan árufedezetének emelését vizsgálják meg, és amennyiben az emelés szükséges, menetközben tegye meg az intézkedéseket.
- f.) A Minisztertanács kötelezi az OT elnökét, a bel- és külkereskedelmi minisztert, a SZÖVOSZ főtitkárát, a könnyűipari minisztert, a kohó- és gépipari minisztert, hogy 2 hónapon belül terjesszenek javaslatot a Minisztertanács elé a lakosság hiánycikkekkel való ellátásának biztosításáról és perspektívájáról.²¹
- g.) A Minisztertanács a bel- és külkereskedelmi miniszter elnöklete alatt Ajtai Miklós könnyűipari miniszterhelyettes, Kincses István kohó- és gépipari miniszterhelyettes, Nagy Józsefné, az Országos Tervhivatal elnökének helyettese, Tausz János bel- és külkereskedelmi miniszterhelyettes és Pikler György, a Központi Statisztikai Hivatal elnökéből álló kormánybizottságot küld ki azzal, hogy 2 hónapon belül tegyenek jelentést a Minisztertanácsnak a raktárkészletek

17 A táblázat az egyes fontosabb árucikkek kiskereskedelmi árufedezetének tételes felsorolását tartalmazta. Ebben 1953. II. félévére eredetileg 1200 db motorkerékpárt ütemeztek be.

18 A hivatkozott pontban eredetileg az Élelmiszeripari Minisztérium és a Könnyűipari Minisztérium 1953. évi tervmódosításának előterjesztése szerepelt.

19 A hivatkozott pontban a közületek kiskereskedelmi árubeszerzését – a 100 forinton aluli készpénzvásárlás kivételével – a nagykereskedelemhez kívánták átcsoportosítani.

20 A határozati javaslat 6. pontjában meghatározták, hogy a biztonsági tartalékból és a nagykereskedelmi vállalatok raktáraiban lévő készletekből 150 millió forint értékű árut kell átadni a szövetkezeti kereskedelem számára.

21 A jelentést a december 11-i ülésen tárgyalták.

felméréséről és felhasználásáról. A jelentés részletesen tartalmazza az elfekvő készletek mennyiségét, milyen készletek tekinthetők szükséges készleteknek, mely cikkek alkalmasak a lakosság fogyasztásának kielégítésére és milyen cikkeket kell újra feldolgozni.²²

- h.) A Minisztertanács hozzájárul, hogy a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium az 1953-as módosított tervet csak a IV. negyedévre bontsa le az új árak alapján.
- i.) A 10. ponttal kapcsolatban a FÜSZÉRT kirendeltségek október 1-ig történő visszaállítással fellépő költségek kihatása tekintetében a bel- és külkereskedelmi miniszter a Pénzügyminisztériummal egyezzen meg.
- j.) A tüzelőre vonatkozó számok eltérnek az előző határozattól, ezért ezeket egyeztetni kell.
- k.) A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium 1953. évi jövedelmezőségi tervét meg kell vizsgálni.

5.) Országos Vízügyi Főigazgatóság szervezése

Előadó: Hegedüs András elvt[árs]

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről.²³

10/5

6.) Az aspiránsképzés irányítása és az aspiránsképzésre vonatkozó jogszabályok módosítása²⁴

Előadó: Rusznyák István elvt[árs]

Gerő Ernő elvtárs: A 10. §. (1) bekezdésben javasolja, hogy a fegyelmi eljárást az folytassa le, aki a kiképzésért felelős.

Erdey-Grúz Tibor elvtárs: Nehézséget okozhat, ha különbséget teszünk az aspiránsok között.

Javasolja, hogy a szabadságidő egységesen 48 nap legyen.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A 10. §-sal kapcsolatban ki kell mondani, hogy a fegyelmi eljárást az a szerv folytatja le, akinek felügyelete alatt folyik az aspiránsképzés.
- b.) A 48 napos szabadság csak a főfoglalkozású aspiránsokra vonatkozik.

10/6

22 A bizottság munkájáról szóló jelentést a Minisztertanács 531210/18/1953 számú határozatával hagyta jóvá.

23 Az előterjesztést a Minisztertanács szeptember 18-i ülésén tárgyalta.

24 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (3.). A Minisztertanács az előterjesztés mellékletét képező rendelettervezetet a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta, és ennek alapján az Elnöki Tanács kiadta 1950. évi 20. számú törvényerejű rendeletét. MK 1953. 47. szám, szeptember 23.

7.) Libahizlalási akció indítása²⁵

Előadó: Altomáre Iván elvt[árs]

Altomáre Iván elvtárs: Eddig kukoricát is kapott a hizlaló, most ezt a felemelt árral pótolják. A felemelt árat kell fizetni a beadási kötelezettségen felül beadott kg-ért is.

Gerő Ernő elvtárs: Vitás, hogy a SZÖVOSZ milyen és mennyi jutalékot kapjon. Az exportra menő árunál kapjon árkiegyenlítést, a belföldi árunál pedig dotációt.

Hegedüs András elvtárs: Súlyprémium adását javasolja.

Dégen Imre elvtárs: Kevésnek tartja a 18 Ft/kg árat és a SZÖVOSZ 2 Ft-os jutalékát. 3 Ft/1db jutalékot kér.

Sebes István elvtárs: Ha a szabadpiaci ár 18 Ft/kg-nál magasabb lesz, nem adják át a hizott libákat. Szankciót is kell kilátásba helyezni az átadás biztosítására.

Altomáre Iván elvtárs: Ha előleget kap a hizlaló, átadja a libát.

A SZÖVOSZ-nak elég 2 Ft kezelési díj. A 6 kg-on felüli libasúlynál lehet prémiumot adni.

Bognár József elvtárs: A szerződéskötésnél figyelembe kell venni az országrészekben lévő árviszonyokat, és a legkedvezőbb helyeken kell a szerződéseket megkötni.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Kukoricát a szerződést kötő részére biztosítani nem kell.
- b.) A szerződés alapján átvett libákért és kacsákért kg-ként 18 Ft-ot kell fizetni. Ugyanezt az összeget kell fizetni a beadási kötelezettségen felüli beadásért is.
- c.) Libáknál 6 kg-tól, kacsáknál 3 kg-tól súlyprémiumot kell adni. A prémium mértékét az élelmiszeripari miniszter állapítsa meg.
- d.) A szerződéskötés fokozására a szerződőknek libánként 50 Ft, kacsánként 25 Ft előleget kell kifizetni.
- e.) A Minisztertanács felhívja a SZÖVOSZ figyelmét, hogy a szerződések megkötésénél vegye figyelembe azokat a tájegységeket, ahol a szerződések megkötésére a legalkalmasabb feltételek állnak rendelkezésre.

25 Az élelmiszeripari miniszter előterjesztésében javasolta, hogy az előző évi exportkiesés pótlására 1953 őszén indítsanak szerződéses liba- és kacsahizlalási akciót, melynek során 350 ezer libát és 100 ezer kacsát vásárolnak fel. Ez 200 vagon vágott baromfit eredményez, melynek az 80%-a exportálható. Az akcióhoz a szerződő termelők számára 850 vagon kukorica biztosítása szükséges. A határozati javaslat szerint a termelőszövetkezetekkel és az egyéni gazdálkodókkal az október 1. – december 31. közötti időszakra kell szállítási szerződést kötni. A szerződés alapján leadott baromfi a beadási kötelezettség teljesítésébe nem számítható be. A szerződéseket a földműves-szövetkezeteken keresztül kell megkötni, és ezért a jutalékon felül darabonként kezelési költséget kell a számukra fizetni. Az átvett állatokat export minőségre dolgozzák fel. A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal az előterjesztést 508/7/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

- f.) A SZÖVOSZ részére a kezelési költséget darabonként 2 Ft-ban állapítja meg.

8.) A külkereskedelem forgóeszköz-csökkentésének feladatai

Előadó: Bognár József elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről.

10/8

9.) Az öröklési és ajándékozási illetékekre, valamint a hagyatéki eljárásra vonatkozó szabályok módosítása²⁶

Előadó: Olt Károly elvtárs

Olt Károly elvtárs: Új javaslat, hogy az illeték 10 000 Ft-nál 5%, a 2. csoportban 50 000 Ft-nál 8%, a 16-20-nál 30 helyett 25% legyen. Ez 8,7 millió Ft-os csökkentést jelent.

Gerő Ernő elvtárs: Jelent-e ez ténylegesen csökkentést? Be tudják-e szedni a járandóságot?

Polonyi Szücs Lajos elvtárs: Tényleges csökkentést nem jelent, sok esetben inkább túladnak az örökségen. A másik két kategóriánál is helyes volna arányosan csökkenteni.

Gerő Ernő elvtárs: Inkább csökkentsenek többet, de ami megmarad, azt be kell hajtani.

Erdei Ferenc elvtárs: A pontosabb fogalmazás érdekében két kisebb javaslatot tesz.

Czakó Kálmán elvtárs: A Pénzügyminisztérium az adóbeszedőknek nem ad fizetést.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A rendelet 2. §-ba[n] szereplő táblázat I. rovatát a következőképpen kell módosítani: 6 helyett 5, 10 helyett 8, 20 helyett 16, 30 helyett 25 Ft. A II. és III. rovatokra vonatkozó tételeket az I-ben végrehajtott csökkentés arányában kell módosítani.²⁷
- b.) A 3. §-t a következőképpen kell megfogalmazni: „Ha az örökös tszcs-tag, a termelőszövetkezetbe (csoportba) vitt ingatlan öröklé-

26 A Minisztertanács 471/1/1953 számú határozata alapján került sor az illetékek csökkentését és a hagyatéki eljárás egyszerűsítését célzó jogszabály-módosításokra. Az ingóságok illeték alóli mentesítése számottevően csökkenti a hagyatéki ügyek számát. A 10 000 forintot meg nem haladó érték esetén a legközelebbi hozzátartozók által fizetendő illetéket 8-10%-ról 6%-ra kell leszállítani. A termelőszövetkezetbe bevitt ingatlanok után az öröklési illetéket nem kell megfizetni mindaddig, míg az ingatlan a termelőszövetkezetben marad. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal elfogadta, és kiadta 46/1953 M.T. számú rendeletét. MK 1953. 49. szám, szeptember 30.

27 A táblázat az örökösök rokonsági foka szerint csoportosítva (I–III.) tartalmazta az egyes érték kategóriák (10 000 forintig, 10 000–50 000 Ft között, 50 000–100 000 Ft között, 100 000 Ft felett) után fizetendő illetéket.

se nem esik illeték alá. Ha az örökös nem tszcs-tag vagy kilépett a termelészövetkezetből (csoportból), az egyéni gazdálkodásba került ingatlanok öröklése után a le nem rótt illetékeket pótlólag megfizetni köteles.”²⁸

- c.) A Minisztertanács utasítja az ÁEK elnökét, hogy a tanácsok dolgozóinak illetmény-kifizetését szűrőpróbaszerűen ellenőrizze, és erről egy héten belül a Minisztertanácsnak tegyen jelentést.²⁹

10/10

10.) Technikai minimum és a munkaidő alatti továbbképző tanfolyamok 1953. évi terve³⁰

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: Olyan javaslat érkezett be, hogy a Minisztertanács az óraszámra vonatkozó javaslatokat csak tájékoztatásul fogadja el és a végső számokat az illetékes miniszter a Munkaerő-tartalékok Hivatala elnökével együtt állapítsa meg.

Hegedüs András elvtárs: A címet úgy kellene megváltoztatni, hogy „A technikai minimum (alapfokú) és a munkaidő alatti továbbképző tanfolyamok 1953. évi terve az ipari jellegű termelésben.”

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozat tárgyát a következőképpen kell megfogalmazni: „A technikai minimum (alapfokú) és a munkaidő alatti továbbképző tanfolyamok 1953. évi terve az ipari jellegű termelésben.”
- b.) A Minisztertanács az óraszámra vonatkozó adatokat csak tájékoztatásul fogadja el. A végleges számokat az illetékes miniszter az MTH elnökével együtt állapítja meg.

10/11

11.) Az általános iskolai és középiskolai levelező oktatás bevezetése³¹

28 A hivatkozott pont szövege eredetileg így hangzott: „Termelészövetkezetbe (csoportba) vitt ingatlan öröklése nem esik illeték alá. Ha azonban az ingatlan tulajdonosa a termelészövetkezetből (csoportból) kilép, az egyéni gazdálkodásba kerülő ingatlanának öröklése után le nem rótt illetékeket pótlólag megfizetni köteles.”

29 A jelentés nem került a Minisztertanács napirendjére.

30 A Minisztertanács 1.028/1953 (V.29.) Mt.h. számú, Az ipari és építőipari munkások üzemi képzésének és továbbképzésének szabályozásáról szóló határozata (MK 1953. 21. szám, május 29.) értelmében az 508/10/1953 számú nem nyilvános határozattal ágazatonkénti bontásban jóváhagyták az 500 óránál hosszabb idejű alapfokú tanfolyami képzést igénylő szakmák mellékletben felsorolt jegyzékét és a képzés időtartamát, továbbá a munkaidő alatt tartandó továbbképzések – a mellékletben felsorolt – 1953. IV. negyedévi beiskolázási tervét.

31 Az előterjesztés megállapította, hogy a műveltségi színvonal emelése érdekében szervezett esti iskolák – elsősorban a munkaköri elfoglaltságból adódó kööttségek miatt – nem tudják teljes körűen biztosítani a dolgozók továbbtanulási igényeinek teljesítését. A lehetőségek bővítése érdekében

Előadó: Erdey-Grúz Tibor elvtárs

Erdey-Grúz Tibor elvtárs: Az Élelmiszeripari Minisztérium kötelező oktatásába 140 fő helyett 70 főt, a Központi Statisztikai Hivatalnál 70 fő helyett 60 főt kell megállapítani.

Nógrádi Sándor elvtárs: A Honvédelmi Minisztérium személyi állományából az oktatásban részt vevők részére szükséges lenne rövidebb tanulmányi idő megállapítása.

Gerő Ernő elvtárs: A 6. pont 2. bekezdéséből a „felemelt” kifejezést hagyják ki.

Darvas József elvtárs: A keretbe a Népművelési Minisztériumot is kéri felvenni 310 fővel.

Zsoldos Sándor elvtárs: Kéri, hogy a keretbe az Egészségügyi Minisztériumot is vegyék fel 200 fővel.

Hidas István elvtárs: A mellékelt kimutatásokat a Minisztertanács ne fogadja el és utasítsa az Oktatásügyi Minisztériumot, hogy az érdekelt minisztériumokkal egyeztesse.

Olt Károly elvtárs: Kéri, hogy a költségvetésnél javasolt díjtételekre vonatkozó mellékletet ne fogadják el, hanem külön vizsgálják meg. Az óradíjakat javasolja 15 Ft-ra csökkenteni, az általános iskoláknál pedig 10 Ft-ra.

Gergely Miklós elvtárs: El kellene fogadni az idei évre vonatkozólag, mert különben ebben az évben levelező oktatás nem lesz. A keretösszeget fogadják el azzal, hogy még egyszer meg kell vizsgálni. Kötelezni kell az oktatásügyi minisztert, hogy egyes iskolák vizsgaidőszakát úgy állapítsa meg, hogy azok ne essenek egybe. Javasolja, hogy a 4. oldal 10. pontban a 2000 Ft-ot térítsék meg.

Pogácsás Antal elvtárs: A jelenlegi 3 és fél millió Ft-ot csak keretnek fogadják el. Az utazási kedvezményt adjuk meg mindenkinek, de szállásról maguk gondoskodjanak.

Szalai Béla elvtárs: A 14. pontba[n] az Országos Tervhivatalt nem kell külön felvenni.

az egyetemi, főiskolai és mezőgazdasági technikumai levelező oktatás tapasztalatai alapján az általános és középiskolákban is meg kell teremteni a levelező oktatás lehetőségét. A betervezett jogszabálytervezet rendelkezett a levelező oktatás megszervezéséről és kereteiről, a tanulmányi időről, a továbbtanulók várható létszámának felméréséről, a felvételi követelményekről, a tanulóknak nyújtandó kedvezményekről, a tankönyvek és segédanyagok kiadásáról. A Minisztertanács az előterjesztés alapján kiadta 1.055/1953 (IX.19) Mt.h. számú határozatát Az általános és középiskolai levelező oktatásról (MK 1953. 46. szám, szeptember 19.), és elfogadta 508/11/1953 számú nem nyilvános határozatát annak kiegészítéséről. Ez utóbbi meghatározza az 1953/1954-es tanévben az egyes szakminisztériumok számára biztosított beiskolázási keretszámokat azzal, hogy az Oktatási Minisztérium 17 700 fős keretéből kell átadni a Népművelési Minisztérium és a Földművelésügyi Minisztérium által igényelt létszámot. A határozat kimondja, hogy a tanulmányi szabadság igénybevétele nem akadályozhatja a vállalatok, hivatalok munkavégzését. Az oktatási miniszter a Honvédelmi Minisztérium számára csökkentett oktatási idejű levelező tanfolyamot szervezhet, amennyiben ez a minisztériumnak nem jelent nagyobb megterhelést.

Hegedüs András elvtárs: A tervezet nem vette figyelembe a Földművelésügyi Minisztérium területéről ipari és közgazdasági technikumba menő létszámot.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 19/g. pontjában szereplő 140 főt 70 főre, és a 19/k. pontjában szereplő 70 főt 60 főre kell módosítani.³²
- b.) A határozati javaslat 6. pontjának 2. bekezdése utolsó sorából a „fel-emelt” szót törölni kell.³³
- c.) Az oktatásügyi miniszter vizsgálja meg, hogy a levelező oktatásba bevonható 17 700 fő létszámát mennyivel tudja csökkenteni. A lecsökkentett létszámon belül kell biztosítani a Földművelésügyi Minisztérium és a Népművelési Minisztérium felmerült igényét.
- d.) A határozati javaslat 19. pontjában szereplő költségkeretet biztosítani kell, az oktatás díjtételeire vonatkozó tarifát az OT, az oktatásügyi miniszter, a Minisztertanács Titkársága terv- [és] pénzügyi csoportjának vezetője vizsgálják meg. Amennyiben megegyezésre nem jutnak, terjesszék Gerő elvtárshoz döntés végett.³⁴
- e.) A határozati javaslat 10. pontjában szereplő szállásköltség megtérítést törölni kell, és az útiköltség 50%-át kell csak megtéríteni.³⁵
- f.) A határozatban ki kell mondani, hogy az oktatásügyi miniszter, valamint a technikumot irányító miniszterek az egyetemi, illetve közép fokú levelező oktatás vizsgaidőszakát úgy állapítsák meg, hogy a vizsgákra való felkészülésre biztosított szabadságok miatti munkakiesés minél hosszabb időszakra tolódjék ki.
- g.) A határozati javaslat 14. pontjából az OT-t törölni kell.³⁶
- h.) A Minisztertanács a mellékletet nem fogadja el, utasítja az oktatásügyi minisztert, hogy az érdekelt miniszterekkel a feltüntetett adatokat egyeztesse.³⁷

32 A hivatkozott 19/g pontban az Élelmiszeripari Minisztérium számára 170 fő bevonását engedélyezték a levelező oktatásba. A 19/k pontban a KSH számára engedélyezett létszámot eredetileg is 60 főben javasolták megállapítani.

33 A hivatkozott bekezdés eredetileg így hangzott: „A középiskolai levelező tanulmányok tanulmányi ideje azonos a rendes iskolai oktatás tanulmányi idejével. Indokolt esetben azonban ettől eltérő, felemelt tanulmányi időt is meg lehet állapítani.”

34 A hivatkozott pontban a levelező oktatás 1953/1954. tanévi költségkeretét az iskolákat irányító szaktárcák szerinti bontásban határozták meg.

35 A hivatkozott pontban a középfokú iskolák levelező tanulói számára – ha havi összeresztük a 2000 forintot nem haladja meg – a munkahelyüktől távol eső középiskolában tartott konferenciák, illetve konzultációk látogatásakor útiköltség- és szállásköltség-térítést engedélyeztek.

36 A hivatkozott pontban foglaltak szerint a levelező oktatásban használt tankönyvek és útmutatók kiadásához szükséges megfelelő papír biztosításáról a Kiadói Tanács útján az OT tartozik gondoskodni.

37 A melléklet a jogszabályhoz kapcsolódó költségvetési tételek részletes felsorolását tartalmazza.

- i.) Az oktatásügyi miniszter vizsgálja meg a jelen határozattól eltérő csökkentett középiskolai levelező tanfolyamok rendezésének igényét a Honvédelmi Minisztériumnál, s amennyiben ez nagyobb megterhelést nem jelent, az Oktatásügyi Minisztérium részére erre az évre engedélyezze.

12/a.) Egyes nevelői munkakörökben dolgozók munkabérének és munkaidejének újabb szabályozása

Előadó: Erdey-Grúz Tibor elvt[árs]

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről.³⁸

12/b.) Erdőgazdasági fizikai dolgozók bérrendezése³⁹

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Tömpe István elvtárs: Az előterjesztésben 10 millió Ft-ot kérnek, de tekintettel arra, hogy csak október 1-től számít, az összeget 8 millió Ft-ra kell módosítani.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a határozati javaslat 1. pontjában szereplő 10 millió Ft-ot 8 millió Ft-ban állapítja meg.⁴⁰

12/c.) SZOT Munkavédelmi Tudományos Kutató Intézet létesítése⁴¹

38 A Minisztertanács szeptember 18-i ülésén tárgyalta az előterjesztést (11. jegyzőkönyv).

39 Az előterjesztés megállapította, hogy az erdőgazdasági fizikai dolgozók órabére alacsony, az egyes normatételek és a munkafajták besorolása gyakran hibás, így az átlagkeresetek ebben az ágazatban lényegesen alacsonyabbak, mint a többi mezőgazdasági területen. A javasolt bérrendezés a munkabér 10,4%-os emelését tűzi ki célul, ami előreláthatóan 6-10%-os termelékenységgemelkedést von maga után. Az október 1-jén hatályba lépő bérrendezés során úgy kell megváltoztatni az egyes munkák besorolását és normáit, hogy ne járjon keresetcsökkenéssel. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosítással 508/13/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

40 A hivatkozott pontban utasították az OT elnökét, hogy az állami erdőgazdaságok jóváhagyott béralapját 1953. október–december hónapokra 10 millió forinttal emelje meg.

41 A Minisztertanács 2.080/25/1952 (VIII.7.) Mt.h. számú határozata és a SZOT Elnöksége 1952. június 20-i határozata Munkavédelmi Tudományos Kutatóintézet létesítését rendelte el. Az intézet feladata az üzemek baleseti veszélyforrásainak feltárása, továbbá az egyes munkafolyamatoknak megfelelő műszaki berendezések vizsgálata az Országos Munkaegészségügyi Intézet által megadott egészségügyi normák alapján. Tervező és kísérleti munkát végez a gépek és más munkaeszközök védőberendezéseinek kialakításában, védőöltözeteket és egyéni védőfelszereléseket, szellőztető- és klímaberendezéseket tervez, tűz- és robbanásveszély elhárítását célzó kutatásokat végez. Az intézet, amely 5 gépész-, 2 vegyész- és 2 villamosmérnök, 6 technikus és 18 kisegítő munkaerővel kezdi meg a munkáját, szoros kapcsolatokat tart az ipari üzemekkel, számukra szakvéleményt ad. Tevékenységét Munkavédelmi Tudományos Tanács segíti, munkáját a SZOT Elnöksége irányítja és felügyeli, fenntartását az állami költségvetés biztosítja. A Minisztertanács 508/14/1953 számú

Előadó: Kristóf István elvt[árs]

Kossa István elvtárs: Három kiegészítést javasol.

Hegedüs András elvtárs: Érdemes lenne a mezőgazdasági munkavédelemmel is foglalkoznia ennek az Intézetnek.

Altomáre Iván elvtárs: Kéri, hogy a 2. pontba az élelmiszeripart is vegyék fel.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 2. pontjának utolsó mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: Az SZTK saját költségvetéséből gondoskodik az intézet 1953. évi költségeiről 1953. október 1-ig.
- b.) Az intézet feladatkörét ki kell terjeszteni a mezőgazdaságnak azon területeire, ahol a MEDOSZ működik.
- c.) Az intézet feladatai közé az alábbi feladatokat kell felvenni: szovjet és egyéb külföldi munkavédelmi újítások figyelemmel kísérése és hazai dokumentálása.

Munkavédelmi újítások elbírálása, kikísérletezése és üzemi bevezetése az érdekelt minisztériumok munkavédelmi osztályaival együttműködve.

A munkabiztonság szempontjainak érvényesítése az MNOSZ szabványtervek készítésénél és e célból állandó kapcsolat az Országos Szabványügyi Hivatallal.

12/d.) Szórakoztató rendezvények díjmentessége⁴²

Előadó: Olt Károly elvtárs

Darvas József elvtárs: A 2. oldalon ki kellene mondani, hogy minden olyan fizetést, amely feltétele a rendezvényen való részvételnek, belépődíjnak kell tekinteni. Javasolja, vegyék fel negyedik pontnak, hogy a jelen rendelet szerzői jogdíjakra vonatkozó végrehajtásáról a Népművelési Minisztérium gondoskodik. A III. negyedévben nem kell 3 millió Ft, hanem csak 1,5 millió Ft.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

nem nyilvános határozatával az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta.

42 Azokat a szórakoztató rendezvényeket, melyek után hatósági engedélyeztetési díjat kell fizetni, döntő részben állami vállalatok szervezik, ezért – az adminisztráció csökkentése érdekében – célszerű őket díjmentessé tenni. A társadalmi szervezeteket, közületeket, szövetkezeteket az ingyenes műsoros előadások és táncmulatságok rendezésekor mentesíteni kell a szerzői jogdíj megfizetésétől. A kieső jogdíjat a Népművelési Minisztérium költségvetéséből kell megfizetni. A Minisztertanács az előterjesztésben javasolt jogszabályt jóváhagyta, és kiadta 45/1953 M.T. számú rendeletét (MK 1953 46. szám, szeptember 19.), amelyet a napirend c) pontjában javasolt módosítással 508/15/1953 számú nem nyilvános határozatában záradékkal egészített ki.

- a.) A rendelet 2. bekezdésének utolsó mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: „Abból a szempontból belépődíjnak kell tekinteni minden olyan fizetést, amely feltétele a rendezvényen való részvételnek.”⁴³
- b.) A rendelet 4. szakaszaként fel kell venni, hogy a szerzői jogdíjra vonatkozó rendeletek végrehajtásáról a Népművelési Minisztérium gondoskodik.
- c.) A III. 2. mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: „A Népművelési Minisztérium 1954. évi költségvetési keretét a Pénzügyminisztérium által meghatározott összeggel fel kell emelni. Az 1953. év hátralévő részére a szerzői jogdíjak megtérítésére szükséges költséget a pénzügyminiszter póthitelként bocsássa a Népművelési Minisztérium rendelkezésére.”⁴⁴

12/e.) Nehézipari Műszaki Normaintézet szervezése⁴⁵

Előadó: Hidas István elvtárs

Hidas István elvtárs: Kéri, hogy a Minisztertanács a Nehézipari Minisztérium álláspontját fogadja el és ne az OMB-ét. A 4. pontjában lévő szeptember 15-i határidő helyett szeptember 20-t javasolja. A 7. pontot hagyják el.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 7. pontját törölni kell.⁴⁶

43 A hivatkozott mondat eredetileg így hangzott: „Ebből a szempontból belépődíjnak kell tekinteni minden fizetést, amelyet a műsoros előadással, illetőleg táncmulatsággal kapcsolatban bármilyen címen – akár közvetlenül, akár közvetve – szednek (belépődíj, ruhatári díj, műsormegváltás, ételital árusítás stb.)”

44 A mondatban eredetileg 1,5 millió forintban határozták meg az 1954. évi költségvetési keret összegét.

45 A műszaki fejlesztés érdekében szükségessé vált, hogy a „megbízhatatlan és a fejlődést nem tükröző” tapasztalati és statisztikai normák helyett kötelező erejű, iparáganként érvényes, korszerű technológiára alapozott normákat dolgozzanak ki. A nehézipar területén elért eredmények ezen a területen nem kielégítőek, így a szovjet műszaki normaintézetek mintájára, a KGM területén működő normaintézethez hasonlóan, de kisebb létszámmal – a szénbányászat, az érc- és ásványbányászat, a vegyipar, az olajipar, az alumíniumipar, a bányagépgyártás és a villamosenergiaipar területére – meg kell szervezni a Nehézipari Műszaki Normaintézetet, október 1-jei hatállyal. Az intézet mellett tanácsadó szervezet kell létrehozni. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 508/16/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

46 A hivatkozott pontban a Közületeket Elhelyező Bizottságot kötelezték, hogy október 1-jéig gondoskodjon az intézet megfelelő elhelyezéséről.

- b.) A határozati javaslat 4. pontjának határidejét szeptember 20-ra módosítja.⁴⁷
- c.) A határozati javaslat 2. pontjában világosan ki kell mondani, hogy az intézet csak a műszaki normák problémájával foglalkozik.⁴⁸

10/12f

12/f.) A hidroaromatizálás területén szükséges magyar–csehszlovák együttműködés⁴⁹

Előadó: Hidas István elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵⁰

10/12g

12/g.) A magyar–csehszlovák vaskohászati, csőgyártási és tűzállóanyag-ipari együttműködési tárgyalások jegyzőkönyvének jóváhagyása⁵¹

Előadó: Szalai Béla elvtárs

47 A hivatkozott pontban rendelkeztek arról, hogy az Országos Létszámbizottság a nehézipari miniszterrel egyetértésben szeptember 15. helyett szeptember 20-ig állapítsa meg az intézet létszámát.

48 A hivatkozott pontban az intézet feladatait szélesebb körben a „műszaki munka-, energia-, kapacitás- és létszám normák” kidolgozásában jelölték meg.

49 A Nagynyomású Kísérleti Intézet 1952-ben eljárást dolgozott ki nagy oktánszámú benzin előállítására magyarországi nyersanyagból, de a kísérleti üzem csak 1954-ben készül el, és a megtervezéséhez az eddigi kísérleti eredmények nem elegendők. Tekintettel erre, az OT elnöke megállapodott csehszlovák kollégájával arról, hogy együttműködést hoznak létre a magyar szakemberek és a csehszlovákiai Mostban működő üzem között, melynek keretében közös kutatási és kísérleti programot dolgoznak ki. Ehhez a Magyar–Csehszlovák Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság határozatban biztosította a feltételeket, és részletes javaslatokat dolgozott ki. Magyarország így nagyüzemi tapasztalatokat szerezhet a hazai nyersanyagok felhasználhatóságáról, az ottani berendezések alkalmasságáról a hidroaromatizálás területén, miközben hozzájárul a mosti üzem kapacitásának emeléséhez. A magyar szakértők a helyszíni tapasztalatok alapján javaslatot tettek az Együttműködési Bizottság jegyzőkönyvében foglalt egyes megállapítások módosítására. A határozati javaslat ezt figyelembe véve kimondja, hogy a kutatási és együttműködési eredmények mindkét ország tulajdonát képezik, és harmadik országnak csak a másik fél hozzájárulásával adhatók át. A kísérletekhez felhasznált 10 tonnát meghaladó nyersanyagokat kölcsönösen számolják el, a csehszlovák szakemberek a magyar fél kísérleteit már előzetesen tanulmányozhatják.

50 A Minisztertanács az előterjesztést 508/19/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

51 A Magyarország és Csehszlovákia közötti gazdasági kapcsolatok kiszélesítése érdekében 1953. június 20. és július 4. között Budapesten tárgyalások folytak a vaskohászati és csőgyártási együttműködés kérdéseiről. A megbeszéléseken kitűnt, hogy a kohászati együttműködésben az egész kohászati területét felölelő távlati elképzelésekre van szükség, beleértve a jövőben létesítendő kohászati berendezések gyártásának összehangolását is. A csehszlovák fél javaslatára az egységesítés keretében sor kerül egyes magyar, csehszlovák és lengyel kohászati termékek szovjet alapon történő szabványosítására. A Minisztertanács 508/18/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta a tárgyalások jegyzőkönyvét, meghatározta a kölcsönösen szállítandó kohászati termékek összeté-

Szalai Béla elvtárs: Ne Komjáthy elvtárs menjen Prágába, mivel ő már többször volt ebben az évben külföldön. Helyette Karczag elvtárs vezesse a küldöttséget.

Kossa István elvtárs: Javasolja, hogy a 6. pontot hagyják el.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 6. pontját ki kell hagyni.⁵²
- b.) A Minisztertanács elfogadja, hogy a szeptemberben megtartandó prágai tárgyalásokon a bizottságot a korábbi határozatban kijelölt Komjáthy László helyett Karczag Imre vezesse.

12/h.) Az 1938: XXVII. törvénybe iktatott Vasúti Árufuvarozási Nemzetközi Egyezményt kiegészítő Pótegyezmény törvényerőre emelése⁵³

Előadó: Bebrits Lajos elvtárs

Bognár József elvtárs: Több helyen a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium is érdekelte a kérdésben.

Javasolja, hogy a Bel- és Külkereskedelmi Minisztériummal együtt hajtsák végre a feladatokat.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy az egyezmény 2. § első bekezdését a következőképpen kell megfogalmazni: „A közlekedés- és postaügyi miniszter a bel- és külkereskedelmi miniszterrel egyetértésben felhatalmazást kap arra...”⁵⁴

telét és mennyiségét, valamint a magyar küldöttség által az 1953 szeptemberében Prágában sorra kerülő tárgyalásokon a további együttműködésre vonatkozóan követendő irányelveket.

52 A hivatkozott pont szövege: „A kohászat távlati fejlesztésében való együttműködés megvalósítására az 5. pontban szereplő kohászati bizottság dolgozza ki – az év szeptemberében megtartandó prágai tárgyalások időpontjáig – a csögyártás és lemezhengelés távlati fejlesztésének irányvonalát.” (Az 5. pontban az együttműködés kiszélesítése érdekében állandó kohászati bizottság megalakítását javasolták Komjáthy László, a KGM főosztályvezetőjének vezetésével.)

53 Tekintettel arra, hogy az 1933. november 23-án Rómában aláírt és az 1938. évi XXVII. törvénybe iktatott Árufuvarozási Nemzetközi Egyezmény vasúti magánkocsi nemzetközi fuvarozására vonatkozó szabályzatában foglaltakat a műszaki és gazdasági fejlődés túlhaladta, a szállítótartályos szállítást pedig az egyezmény nem szabályozta, az 1950. május 8-án Bernben tartott revíziós értekezleten pótegyezményt írtak alá. Az értekezleten Magyarország képviselői részt vettek ugyan, de a pótegyezményt nem írták alá, mert a spanyol aláíró a Franco-kormány képviselője volt. Miután azonban ez nem jelenti Franco tábornok kormányának elismerését, és Magyarország az alapegyezménynek, melyhez fontos gazdasági érdekei fűződnek, különben is tagja maradt, indokolt a csatlakozás a pótegyezményhez.

54 Az Elnöki Tanács 1953. évi 24. számú törvényerejű rendeletével kihirdetett pótegyezmény szövegében a közlekedés- és postaügyi minisztert felhatalmazták, hogy a pótegyezményben megjelölt szakértői bizottságok által kidolgozott szabályzatokhoz és azok módosításához a bel- és külkereskedelmi miniszterrel egyetértésben hozzájárulhasson, vagy ha azok a népgazdaság érdekeivel ellen-

10/12i

12/i.) Magyar–jugoszláv határügyi egyezmény jóváhagyása*Előadó:* Berei Andor elvtárs*Gerő Ernő* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵⁵

10/12j

12/j.) Kovács József felmentése⁵⁶*Előadó:* Erdey-Grúz Tibor elvtárs*Gerő Ernő* elvtárs: a Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵⁷

10/12k

12/k.) Szabó Imre bolíviai követi megbízatása⁵⁸*Előadó:* Berei Andor elvtárs*Gerő Ernő* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵⁹

10/12l

12/l.) Mizsák Gyula, Bilinszky Károly és Gyenis Ferenc külföldi kihelyezése*Előadó:* Bognár József elvtárs*Gerő Ernő* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁶⁰

10/12m

12/m.) Egyetemi tanári kinevezések⁶¹

tétben állnak, elutasíthassa őket. MK 1953. 54. szám, október 14. Az Elnöki Tanács szeptember 29-én kelt külön határozatában felhatalmazta a külügyminisztert, hogy közölje a svájci szövetségi kormánnyal Magyarország csatlakozását a pótegyezményhez.

55 A Minisztertanács 508/20/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta a magyar és jugoszláv kormány között „az incidensek megelőzésének és kivizsgálásának módjáról” létrejött és 1953. augusztus 28-án aláírt egyezményt és mellékleteit. A határozatot és az egyezményt lásd a Mellékletben (4/a és b).

56 Miután Kovács József oktatásügyi miniszterhelyettes a Pedagógus Szakszervezet elnöke lett, az oktatásügyi miniszter javasolta felmentését tisztségéből.

57 A Minisztertanács a javaslatot 508/21/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta, és előterjesztést tett az Elnöki Tanácsnak Kovács József felmentésére szeptember 7-i hatállyal. Az Elnöki Tanács szeptember 16-i hatállyal Kovács Józsefet felmentette.

58 A külügyminiszter javaslatára a Minisztertanács előterjesztést tett az Elnöki Tanácsnak Szabó Imre rk. követ és meghatalmazott miniszternek, a Buenos Aires-i követség vezetőjének bolíviai követi megbízatására.

59 A Minisztertanács 508/22/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta. MK 1953. 49. szám, szeptember 30. I. Főrés. Személyi rész.

60 A bel- és külkereskedelmi miniszter előterjesztésére a Minisztertanács 508/23/a,b,c/1953 számú nem nyilvános határozataival hozzájárult Mizsák Gyulának, a Ferunion Külkereskedelmi Vállalat előadójának a varsói, Bilinszky Károlynak, a Metallimpex Külkereskedelmi Vállalat osztályvezető-helyettesének a moszkvai, Gyenis Ferenc minisztériumi főelőadónak a tiranai külkereskedelmi kirendeltségre való kiküldetéséhez attaséi beosztásban.

61 Az előterjesztők dr. Novák István egyetemi docent a Szegedi Orvostudományi Egyetem Gyógyszerismereti Intézetébe, dr. Tóth Lajos egyetemi docent a Debreceni Orvostudományi Egyetem

Előadó: Hegedüs András elvt[árs] és

Zsoldos Sándor elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁶²

10/12n

12/n.) Bencsik István főiskolai igazgatói kinevezése⁶³

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁶⁴

10/12o

12/o.) Kovács Károly Pál kinevezése Méréstechnikai és Műszerügyi Intézet vezető-jévé⁶⁵

Előadó: Gerő Ernő elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁶⁶

10/12p

12/p.) Koreából hazatért egészségügyi dolgozók kitüntetése⁶⁷

Előadó: Zsoldos Sándor elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁶⁸

10/12r

12/r.) Medgyaszay Vilma színművésznő kitüntetése⁶⁹

Előadó: Darvas József elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁷⁰

Orvos-fizikai Intézetébe, Klinger Pál egyetemi docent az Agrártudományi Egyetem Gépesítési Kara Mezőgazdasági és Villamosítási Tanszékére egyetemi tanárrá javasolták kinevezni.

62 A Minisztertanács az előterjesztést jóváhagyta. MK 1953. 45. szám, szeptember 16. I. Főrész. Személyi rész.

63 Bencsik Istvánt, az FM főosztályvezetőjét a Mezőgazdasági Akadémia főigazgatójává javasolták kinevezni.

64 A Minisztertanács az előterjesztést jóváhagyta. MK 1953. 45. szám, szeptember 16. I. Főrész. Személyi rész.

65 Kovács Károly Pált, az MTA levelező tagját, Kossuth-díjas egyetemi tanárt az MTA Méréstechnikai és Műszerügyi Intézetének igazgatójává javasolták kinevezni.

66 A Minisztertanács az előterjesztést jóváhagyta. MK 1953. 45. szám, szeptember 16. I. Főrész. Személyi rész.

67 Az előterjesztő a koreai Rákosi Mátyás Kórházból hazatért orvosok és ápolók kitüntetésére tett javaslatot, kimagasló egészségügyi munkájuk elismeréséül.

68 A Minisztertanács a javaslat alapján előterjesztést tett az Elnöki Tanácsnak 22 fő kitüntetésére. A kitüntetettek névsora megjelent: MK 1953. 46. szám, szeptember 19. I. Főrész. Személyi rész.

69 Az előterjesztő javasolta Medgyaszay Vilma színművésznő kitüntetését a Munka Érdemrenddel, színészi pályafutása 50. évfordulója alkalmából.

70 A Minisztertanács a javaslat alapján előterjesztést tett az Elnöki Tanácsnak Medgyaszay Vilma kitüntetésére. MK 1953. 47. szám, szeptember 23. I. Főrész. Személyi rész.

Napirenden kívül:

10/nk1

1.) Oltványi Imre nyugdíjügye⁷¹

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács Olt elvtárs szóbeli előterjesztésére elfogadja, hogy Oltványi Imre kivételes nyugellátását 1953. szeptember 1-től havi 1200 Ft-ra emeli fel.⁷²

10/12g

2.) A növénytermelési munkák minőségének megjavításáról és ellenőrzéséről⁷³

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Hegedüs András elvtárs: Javasolja, hogy a 2. pontot hagyják ki a határozatból.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

a.) A határozati javaslat 2. pontját el kell hagyni.⁷⁴

b.) A határozati javaslat 4. pontját újra kell fogalmazni olyan szempontból, hogy világos legyen, mely szerint a megyei és járási főagronómus csak az összes állami gazdaságok és gépállomások igazgatóira vonatkozó intézkedések kiadására jogosult.⁷⁵

10/nk3

3.) A Termelészövetkezeti Tanács III. Országos Tanácskozásának összehívása⁷⁶

Előadó: Hegedüs András elvt[árs]

71 Az előterjesztő Oltványi Imre, a Magyar Nemzeti Bank volt elnöke, volt pénzügyminiszter, a Szépművészeti Múzeum volt főigazgatója 524 forintos nyugdíjának 1200 forintra emelésére tett javaslatot.

72 A Minisztertanács 508/nk/1/1953 számú határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

73 Tekintettel arra, hogy mezőgazdasági gépi munkák megszervezésében, a munkák minőségének ellenőrzésében, az agrotechnikai szabályok betartásában számos hiányosság mutatkozik, ami komoly hatással van a terméseredményekre, a földművelésügyi miniszter előterjesztést tett az állami gazdaságok és gépállomások által végzett növénytermelési munkák állami ellenőrzésének megszervezésére, elsősorban a megyei és járási főagronómusok útján. A határozati javaslat fegyelmi eljárást és kártérítést helyez kilátásba az agrotechnikai szabályok megsértői ellen, szabályozza ezek lefolytatását. A földművelésügyi miniszter egy héten belül köteles szabályozni az őszi növénytermelési munkák minőségi követelményeit. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosítással jóváhagyta és 1.054/1953 (IX.19.) Mt.h. számú határozatával kiadta. MK 1953. 46. szám, szeptember 19.

74 A hivatkozott pont szövege így hangzott: „A megyei és járási tanácsok főagronómusai a jövőben teljes személyi felelősséggel tartoznak megyéjük, illetve járásuk területén a növénytermelési munkák jó minőségben való elvégzéséért.”

75 A hivatkozott pont szövege így hangzott: „A megyei és járási főagronómusoknak a jövőben sincs joga az állami gazdaságok és gépállomások igazgatóinak, vagy az üzemek egyes részlegei vezetőjének utasítást adni.” A közzétett határozatban a szöveg változatlan maradt.

76 Az előterjesztő a Minisztertanács hozzájárulását kérte, hogy a Termelészövetkezeti Tanács és a Földművelésügyi Minisztérium szeptember 19–20-ra összehívhassa a termelészövetkezetek és

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁷⁷

Budapest, 1953. szeptember 11.

A jegyzőkönyvet hitelesítem:

Gerő Ernő
a Minisztertanács első elnökhelyettese

MNL OL XIX-A-83-a-1953-508 1-32.

gépállomások élenjáró dolgozóinak III. országos kongresszusát, és a résztvevők számára a Minisztertanács fogadást adjon.

⁷⁷ A Minisztertanács 508/nk/3/1953 számú határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

MELLÉKLET

1.

Titkos!

A Határozatok Tára nem közli.

Készült: 63 példányban.

... számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának

508/1/1953. sz.

határozata

az 1953. évi beruházási terv módosítására vonatkozó határozatok végrehajtásáról

A Minisztertanács megállapítja, hogy az 1953. évi beruházási terv módosítására vonatkozó 501/7/1953., 502/5/1953., 503/9/1953., 530813/1/1953. számú minisztertanácsi határozatok végrehajtása rendkívül vontatottan halad.

A határozatok végrehajtásában tapasztalt lemaradásokért az Országos Tervhivatal elnökét és az átcsoportosításokban érdekelt minisztereket terheli a felelősség.

A Minisztertanács fenti határozatok végrehajtásának biztosítása érdekében utasítja a beruházások csökkentésében érdekelt minisztereket, hogy

1.) a végrehajtáshoz szükséges szerződésfelbontásokat hajtsák végre, és biztosítsák, hogy azokon az objektumokon, amelyek a beruházást csökkentő határozatokban szerepelnek, az építkezések ténylegesen leálljanak.

2.) A beruházások csökkentésében érdekelt miniszterek és az Országos Tervhivatal elnöke a határozatok maradéktalan végrehajtása érdekében szükséges egyéb intézkedéseket haladéktalanul tegyék meg.

3.) Az eddig bekövetkezett lemaradások okait a miniszterek vizsgálják ki, és súlyosabb mulasztás esetén gondoskodjanak a felelősök megbüntetéséről.

4.) A miniszterek a tett intézkedésekről és az átcsoportosítás állásáról szeptember 20-ig a Minisztertanács elnökének tegyenek jelentést.

5.) Az Országos Tervhivatal elnöke – az építésügyi miniszterrel együtt – szeptember 25-ig tegyen jelentést a Minisztertanácsnak a határozat végrehajtásáról, különös tekintettel a beruházások csökkentése következtében felszabadult anyagmennyiségre és építési kapacitásra, valamint ezek felhasználására, továbbá a 100 millió forint terven felüli munkavédelmi és szociális beruházások és a jóváhagyott terven felüli egyéb új beruházások helyzetére.

Budapest, 1953. szeptember 11.

Gerő Ernő s. k.

a Minisztertanács első elnökhelyettese

MNL OL XIX-A-83-a-1953-508 39-40.

2.

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Szigorúan titkos!

A Határozatok Tára nem közli.

Készült: 45 példányban.

1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának

508/3/1953. sz.

határozata

a lakosság tüzelőellátásáról

1.) A lakosság szükségleteit biztosító tüzelőanyag-mennyiségeket minden más szükségletet megelőzve kell biztosítani.

2.) A bel- és külkereskedelmi miniszter gondoskodik arról, hogy elsősorban Budapest és az ipari gócpontok lakosságának tüzelőellátása legyen biztosítva.

3.) A tüzelőforgalom zavartalan lebonyolításának biztosítására 1953. II. félévében a jóváhagyott tervszámom felül további 120 ezer tonna tűzifát kell a lakosság részére biztosítani, 50 ezer tonnát hazai termésemből, 70 ezer tonnát pedig import útján. A közlekedés- és postaügyi miniszter vizsgálja meg, hogy a terven felüli 50 ezer tonna hazai tűzifa elszállításához milyen szállítási kapacitás szükséges, és azt a földművelésügyi miniszter részére – a saját erőforrásból rendelkezésre álló szállítási kapacitást figyelembe véve – biztosítsa.

Felelős: Országos Tervhivatal elnöke,
földművelésügyi miniszter, közlekedés- és postaügyi
miniszter, bel- és külkereskedelmi miniszter.

Határidő: 1953. október 31.

4.) A lakosság koksztüzelésének biztosítására 1953. második félévében további 30 ezer tonna kokszot kell a belkereskedelem rendelkezésére bocsátani, melyből 5 ezer tonnát a lakosságnak, 25 ezer tonnát pedig a közületnek kell kiadni.

Felelős: Országos Tervhivatal elnöke,
bel- és külkereskedelmi miniszter.

Határidő: 1953. október 31.

5.) A közületek koksztüzelésű kazánjai és kályhái átépítését, illetve átalakítását a miniszterek a tárcájuk alá tartozó szerveknél rendeljék el. Az átépítés ütemét és az ebből származó koksztüzelést az Országos Tervhivatal elnökének jelentsék. Az Országos Tervhivatal elnöke készítse el a kazánok átépítésének tervét, az 1953. év hát-

ralévő részében és 1954. I. negyedévében használatba veendő kazánokra 1953. szeptember 30-ig, az 0954. II–III–IV. negyedévben használatba veendő kazánokra 1953. október 15-ig.

6.) A nehézipari miniszter a brikettgyártási kapacitás maximális kihasználásával biztosítsa 30 000 to brikett terven felüli gyártását. A bel- és külkereskedelmi miniszter biztosítsa az ehhez szükséges kötőanyagok terven felüli behozatalát.

Határidő: 1953. december 31.

7.) A tüzelőanyagok zavartalan és határidőre való feltétlen leszállításának biztosítására a bel- és külkereskedelmi miniszter és a közlekedés- és postaügyi miniszter dolgozzon ki intézkedési tervet.

Határidő: 1953. szeptember 25.

8.) A háztartási szén minőségének (égési tulajdonságának) megjavítására:

a.) a bel- és külkereskedelmi miniszter biztosítsa 70 ezer tonna – szükség esetén ennél nagyobb mennyiségű – lengyel minőségi szén behozatalát.

b.) A bel- és külkereskedelmi miniszter és a közlekedési miniszter vizsgálják meg, hogy a háztartási szén minőségének megjavítását szolgáló lengyel importszén átadása a MÁV-nak és az átadott mennyiség helyébe borsodi és dunántúli szenek biztosítása a lakosság részére kedvező-e. Amennyiben igen, úgy a cserét bonyolítsák le.

Felelős: bel- és külkereskedelmi miniszter,
közlekedés- és postaügyi miniszter

Határidő: 1953. szeptember 30.

c.) A nehézipari miniszter kövessen el mindent 15 ezer tonna aknaszén terven felüli termelése érdekében – a belkereskedelem részére.

Felelős: bel- és külkereskedelmi miniszter,
nehézipari miniszter

Határidő: 1953. szeptember 30.

d.) a nehézipari és a bel- és külkereskedelmi miniszter gondoskodjanak a háztartási szén égési sajátosságait különösen nagymértékben rontó féltermékek forgalomból való kivonásáról.

Felelős: nehézipari miniszter,
bel- és külkereskedelmi miniszter.

Határidő: 1953. szeptember 30.

e.) a bel- és külkereskedelmi miniszter biztosítsa, hogy a TÜKER és TŰZÉP vállalatok szenet por és meddőanyag nélkül (villázva) hozzanak forgalomba.

f.) A lakosság részére menő szénfélések minőségi átvételét a jövőben nem a TÜKER, ill. TŰZÉP telepeken, hanem közvetlenül a bányánál kell biztosítani.

Felelős: nehézipari miniszter,
bel- és külkereskedelmi miniszter.

Határidő: 1953. szeptember 15.

9.) A nehéz tűzifa helyzetre való tekintettel a bel- és külkereskedelmi miniszter egy héten belül dolgozza ki és vezesse be a fa és szénárusítás kötelező arányát.

10.) Az Országos Tervhivatal elnöke az érdekelt miniszterekkel együtt két héten belül dolgozzon ki tervet arra, hogy a lakosság szükségletei feltétlen biztosítása érdekében szükség esetén milyen további széntakarékossági intézkedéseket kell életbe léptetni (iskolai szünet meghosszabbítása, egyes személyvonatok leállítás, stb.).

Felelős: Országos Tervhivatal elnöke.

Határidő: 1953. szeptember 25.

11.) A bel- és külkereskedelmi miniszter tegyen javaslatot két új nagy tüzelőtelepnek 1954. évben Budapesten való létesítésére.

Felelős: bel- és külkereskedelmi miniszter

Határidő: 1953. szeptember 30.

12.) A lakosságnak brikettel való fokozottabb ellátása érdekében az Országos Tervhivatal elnöke a nehézipari miniszterrel egyetértésben dolgozzon ki javaslatot a hazai brikettgyárak fejlesztésére, illetve rekonstrukciójára.

Felelős: Országos Tervhivatal elnöke,
nehézipari miniszter.

Határidő: 1953. október 15.

13.) A bel- és külkereskedelmi miniszter vizsgálja meg annak lehetőségét, hogy az 1954-es évben az ország egyes területein különböző keverés nélküli szénfajták kerüljenek árusításra. A kohó- és gépipari miniszter biztosítsa, hogy az árusításra kerülő szénfajták leggazdaságosabb elégetésére alkalmas kályhák gyártását kezdjék meg.

Felelős: bel- és külkereskedelmi miniszter

Határidő: 1953. november 30.

14.) A Minisztertanács megállapítja, hogy az 1953. évi tüzelőanyag-ellátásra vonatkozó, a lakosság ellátása szempontjából döntő fontosságú előterjesztés többszöri sürgetés és figyelmeztetés ellenére is későn került a Minisztertanács elé. Ezért utasítja az Országos Tervhivatal elnökét és a bel- és külkereskedelmi minisztert, hogy a lakosság 1954. évi tüzelőanyag-ellátásának tervét 1953. november 30-ig terjessze a Minisztertanács elé.

A bel- és külkereskedelmi miniszter a lakosság tüzelőellátásáról adjon negyedévenként jelentést a Minisztertanácsnak, továbbá 1954. június hónapban készítsen a kérdés egészét átfogó beszámolót, hogy a szükséges intézkedéseket időben végre lehessen hajtani.

Budapest, 1953. szeptember 11.

Gerő Ernő s. k.
a Minisztertanács első
elnökhelyettese

MNL OL XIX-A-83-a-1953-508 67-70.

3.

Magyar Tudományos Akadémia

Tárgy: Az aspiránsképzés decentralizálására és az aspiránsképzésre vonatkozó jogszabályok módosítása

[kézírással: Egyetértek. VIII. 29. Hegedüs András]

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

I.

A tudományos káderutánpótlás tervszerű biztosítása érdekében a Szovjetunió élenjáró tudományos káderképzésének példájára a Népköztársaság Elnöki tanácsa az 1950. évi 44. számú törvényerejű rendelettel szabályozta az új rendszerű tudományos fokozat bevezetését és elnyerését.

A korszerű tudományos és szakmai utánpótlást szolgáló aspiránsképzés során szerzett tapasztalatok szükségessé teszik az aspiránsképzésre vonatkozó egyes jogszabályok módosítását és kiegészítését.

A módosítást különösen indokolja az aspiránsok számának hatalmas megnövekedése. Ennek következtében az eredeti rendelkezések szerinti centrális irányítás és ellenőrzés nem tartható fenn, ezért szükséges az aspiránsképzés bizonyos fokú decentralizálása. A tapasztalatok azt mutatják, hogy az aspiránsképzéssel kapcsolatos eddigi vizsgarend nem megfelelő. A kandidátusi minimumok kandidátusi elő- és kandidátusi vizsgára való bontása azt eredményezte, hogy az aspiránsképzés első két évében az aspiránsok az állandó vizsgára való készülés miatt tudományos kutatómunkával alig foglalkozhattak. Különösen megnehezítette ez a disszertációs téma határidőre való elkészítését a kísérletezéssel járó tudományterületeken. Ezért a kandidátusi elővizsgát meg kell szüntetni, és ezzel egyidejűen be kell vezetni a tematikához kötött felvételi vizsgát úgy a szaktárgynál, mint ideológiából. Ezt lehetővé teszi az is, hogy az aspirantúrára kerülő új káderek ideológiai színvonala állandóan emelkedik.

Az aspiránsok részére az eddigi rendelkezések évi 48 nap szabadságot biztosítanak. A gyakorlat tapasztalata alapján bebizonyosodott, hogy ezen szabadságidő indokolatlanul túlméretezett, ugyanis az aspiránsok nagy része eddig sem vette ezt igénybe. Az aspiránsképzés idejének teljesebb kihasználása érdekében a jövőben az aspiránsok számára 24 nap szabadság megállapítása az indokolt.

Ezeknek a céloknak a megvalósítása érdekében a Magyar Tudományos Akadémia elnökének javaslatára kérem a Minisztertanácsot, fogadja el a következő

határozatot:

A Minisztertanács hozzájárul az alábbi törvényerejű rendeletnek a Népköztársaság Elnöki Tanácsához való felterjesztéséhez.

II.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1953. évi ... számú törvényerejű rendelete

I. Az aspiránsképzés célja.

1. §

Az aspiránsképzés célja valamely tudományág területén kitűnően felkészült, szűkebb szakterületén kiterjedt és elmélyült ismeretekkel rendelkező, a kutatás módszertanában járatos, önálló tudományos kutatómunkára képes, marxista–leninista világnézetű tudósjelöltek szervezett képzése.

II. Az aspiránsképzés decentralizálása

2. §

/1/ A Tudományos Minősítő Bizottság (továbbiakban TMB) aspiránsképzésre vonatkozó feladatának egy részét az oktatásügyi miniszter veszi át.

/2/ Az oktatásügyi miniszter irányítása és ellenőrzése alá tartoznak aspiránsképzésük idején azok az aspiránsok, levelező aspiránsok (továbbiakban aspiránsok), akiknek aspiránsvezetője az oktatásügyi miniszter felügyelete alá tartozó egyetemen (főiskolán) dolgozik.

/3/ Az aspiránsok felvétele, a disszertációs témák jóváhagyása és az aspiránsok által készített kandidátusi disszertáció megvédésének lebonyolítása továbbra is a TMB-re tartozik.

/4/ Az oktatásügyi miniszter biztosítja valamennyi aspiráns marxista–leninista képzését és idegennyelvi oktatását.

/5/ A TMB-nek tagja az oktatásügyi miniszter képviselője is.

3. §

Az oktatásügyi miniszter felügyelete alá tartozó egyetemek rektorai, dékánjai (a főiskolák igazgatói) felelősek az egyetemen (a főiskolán), illetőleg a karon folyó aspiránsképzésért.

4. §

Az oktatásügyi miniszter felügyelete alá tartozó aspiránsok kandidátusi vizsgáját az egyetem (főiskola) szervezi meg és bonyolítja le.

III. Az aspiránsok vizsgarendje

5. §

/1/ Az 1954–55. tanévtől kezdődően az aspiránsok tematikához kötött felvételi vizsgát tesznek.

/2/ A felvételi vizsga bevezetésével a kandidátusi elővizsga megszűnik. A kandidátusi vizsgát az aspiránsképzés kezdetétől számított 2 éven belül kötelesek az aspiránsok letenni.

IV. Vegyes és záró rendelkezések

6. §

A tudományos kutatóintézetekbe, üzemekbe, stb. beosztott aspiránsok munka- és tervfegyelméért, valamint a szükséges munkafeltételek biztosításáért az aspiránsvezetőn kívül az intézmény vezetője is felelős.

7. §

Levelező aspiránst kísérletezéssel járó szakra általában csak akkor lehet felvenni, ha munkahelyén a szaktárgya körébe eső kísérletek elvégezhetőek.

8. §

Az aspiránsok képzésük első és harmadik évében oktatómunkával nem foglalkozhatnak. Képzésük második évében heti legfeljebb 3 órában előadást tarthatnak szaktárgyuk körében, illetőleg szemináriumot vagy gyakorlatot vezethetnek. A munkájukért az aspiránsok a megbízott előadókra vonatkozó szabályok szerint óradíjban részesülnek.

9. §

/1/ Az aspiráns ösztöndíját, kivételes körülményektől eltekintve, csak a kandidátusi vizsga sikeres letétele után lehet felemelni.

/2/ Az aspiránsokat évenként 24 munkanap rendes szabadság illeti meg.

10. §

/1/ Az ellen az aspiráns ellen, aki képzését önhibájából elhanyagolja, valamint az ellen, akinek a magatartása, illetőleg cselekménye politikailag vagy erkölcsileg kifogás alá esik, a TMB fegyelmi eljárást folytathat le, és ennek során az aspiránst a további képzésből kizárhatja.

/2/ A TMB az illetékes felügyeleti szervnél fegyelmi eljárás megindítását kezdeményezheti a vállalat (hivatal, üzem, intézmény) ellen, ha a levelező aspiráns részére nem biztosítja a 8/1952./I.27./ MT sz. rendelet 3. § /1/ bekezdésében meghatározott heti fél nap munkaidő-kedvezményt, valamint, ha a rendelet 3. § /6/ bekezdése ellenére a levelező aspiráns munkáját a rendes munkaidőn túl rendszeresen igénybe veszi.

11. §

/1/ A jelen törvényerejű rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Végrehajtásáról az Akadémia elnöke az oktatásügyi miniszterrel egyetértésben gondoskodik.

/2/ Jelen törvényerejű rendelet hatályba lépésével az 1950. évi 44. tvr. 7. §-a és a 8. § /1/ bekezdése; a 7269/1950. sz. MT rendelet 3. §-ának /3/ bekezdése, 5. §-a és 6. §-a, továbbá a 8/1952. MT rendelet 14. §-a és 15. § /4/ bekezdése hatályukat veszítik.

Budapest, 1953. augusztus hó

Rusznayk István sk.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-508 132-136.

4/a

Külügyminisztérium
II. Bem rakpart 47.
Táv.: 350-100
Szám: 001499/2/1953.

Szigorúan titkos!
Készült: 45 példányban.
Tárgy: Magyar–jugoszláv határiumgyi egyezmény jóváhagyása
0001. számú példány
Melléklet: 1 db egyezménymásolat.

Minisztertanácsi előterjesztés

I.

Kérem a Minisztertanácsot, hagyja jóvá a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság Kormánya között létrejött egyezményt az incidensek megelőzésének és kivizsgálásának módjáról a magyar–jugoszláv határon.

II.

A Minisztertanács 502/nk/3/1953. számú határozatával hozzájárult ahhoz, hogy Jugoszláviával határsértések rendezésének szabályozása tárgyában a kötendő egyezmény tárgyalására kormánybizottság küldessék ki.

A tárgyalások eredményeként létrejött egyezményt Baján, 1953. augusztus hó 28. napján aláírták.

Az egyezmény 10. cikkének első bekezdése szerint az egyezmény hatálybaléptetéséhez szükséges a Minisztertanács jóváhagyása.

Az egyezmény másolatát mellékelem.

Budapest, 1953. szeptember 5.

Boldoczki János
külügyminiszter

4/b

Külügyminiszter
Melléklet a 001499/2. számú
minisztertanácsi előterjesztéshez

Egyezmény

A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság Kormánya között az incidensek megelőzésének és kivizsgálásának módjáról a magyar–jugoszláv határon.

A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság Kormánya attól az óhajtól vezetve, hogy megelőzzék és megakadályozzák az összes határincidenseket és megteremtsék mindazokat a szükséges feltételeket, amelyek a határőrizeti szervek zavartalan szolgálatteljesítéséhez, a határmenti lakosság normális és békés életének biztosításához szükségesek, valamint, hogy megállapítsák a határincidensek kivizsgálásának módját, elhatározták, hogy Egyezményt kötnek, s ebből a célból Meghatalmazottaikká kinevezték:

Magyar Népköztársaság Kormánya:

Kutas Imre KÜM-i főosztályvezető-helyettest,

Kovács István ezredest,

Nógrádi György alezredest.

Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság Kormánya:

Tyuity Dáne[t], a Jugoszláv Néphadsereg ezredest,

Kátáná Ládizsláv belügyi államtitkársági osztályvezetőt,

Matevski Mito[t], a külügyi államtitkárság titkárát,

Jankovity Arsenije[t], a Jugoszláv Néphadsereg alezredest,

Mrakovity Nikola külügyi államtitkársági titkárt.

A meghatalmazottak a jó és megfelelő alakban kiállított meghatalmazások kicserélése után a következőkben egyeztek meg:

1. cikk.

Mindkét szerződő Kormány meg fogja tenni az összes szükséges, hathatós és tartós jellegű intézkedéseket abból a célból, hogy a határincidenseket előidéző okokat és körülményeket elhárítsák, valamint a határmenti biztonságot megteremtsék.

2. cikk.

/1/ A jelen Egyezmény 1. cikkének megfelelően mindkét szerződő Kormány különösen az alább felsoroltak tekintetében fog megtenni minden szükséges intézkedést.

a.) Minthogy a szerződő Kormányok egyetértenek abban, hogy az államhatárt csak a nemzetközi közlekedés számára nyitott útvonalakon és csak érvényes útiokmányokkal lehet átlépni, mindkét ország állami szervei meg fogják tenni a szükséges intézkedéseket, hogy saját országukból a fenti feltételeknek meg nem felelő minden határátlépést megakadályozzanak.

b.) Mindkét szerződő Kormány megtiltja és megfelelő intézkedések foganatosításával megakadályozza az államhatár sérthetetlenségének megszegését, akár egyes határőrök, akár határőr, vagy katonai csoportok által.

c.) A szerződő Kormányok megtiltják és megfelelő intézkedések foganatosításával megakadályozzák a másik szerződő Fél határőrizeti szerveire, valamint területére való átlövést.

d.) Minthogy a szerződő Kormányok egyetértenek abban, hogy a másik Fél légtérébe csak előzetes megegyezés, vagy az érintett Kormányok jóváhagyása alapján lehet be-

repülni, mindkét Fél köteles megtiltani repülőinek a másik ország légterének megsértését.

e.) A szerződő Kormányok megtiltják és megfelelő intézkedések foganatosításával megakadályozzák, hogy állami szerveik, de különösen határszerveik szóval, tetteleg sértsék vagy provokálják a másik szerződő Fél határhozeit, úgyszintén megtiltják sértő feliratoknak és karikatúráknak a másik Fél területéről látható helyen való kifüggesztését.

f.) A szerződő Kormányok megtiltják a határjelek szándékos elmozdítását, megronálását, vagy megsemmisítését.

g.) Abban az esetben, ha az egyik szerződő Fél területén szándékosan vagy elemi erő következtében tűz keletkeznék, az illető ország állami szerveinek minden intézkedést meg kell tenni, hogy megakadályozzák a tűz átterjedését a másik szerződő Fél területére.

h.) A szerződő Kormányok megtiltják saját határmenti szerveiknek a másik Fél területének reflektorok vagy rakéták segítségével való megvilágítását.

/2/ A szerződő Kormányok egyetértenek abban, hogy a határincidensek megelőzésére vonatkozóan az /1/ pontban külön felsorolt intézkedések nem merítik ki mindazokat a rendszabályokat, amelyeket mindkét Félnek meg kell tennie a határincidensek minden lehetséges okának elhárítása céljából.

/3/ Mindkét szerződő Kormány megegyezik abban, hogy jelen Egyezmény 1. cikke és a 2. cikk /1/, /2/ pontjai alapján foganatosítandó hathatós és tartós jellegű rendszabályokat a jelen egyezmény hatálybalépésétől számított 5 napon belül az illetékes határőrszervek egész személyi állománya előtt kihirdetik és a határőrség helységeiben kifüggesztik.

3. cikk.

A szerződő Kormányok a jelen Egyezmény végrehajtásának előmozdítására, valamint az esetleges határincidensek kivizsgálására és rendezésére határképviselőket neveznek ki, valamint helyi vegyesbizottságokat, illetve Fővegyesbizottságot alakítanak.

4. cikk.

/1/ Mindkét szerződő Fél a jelen Egyezmény 1. sz. mellékletében meghatározott határszakaszokra határképviselőket nevez ki.

/2/ A határképviselők hatáskörébe tartozik:

- a.) Meghívók küldése a másik Fél határképviselőjének;
- b.) A másik Fél határképviselője meghívásának kötelező átvétele;
- c.) A helyi vegyesbizottság összehívása;
- d.) A helyi vegyesbizottságban való részvétel és annak esetleges vezetése;

- e.) A kisebb jelentőségű határincidensek regisztrálása és azoknak időnként rendezés végett a helyi vegyesbizottság elé terjesztése;
- f.) A Fővegyesbizottság egységes határozata alapján ráruházott egyéb feladatok végrehajtása.

/3/ A határképviselőket bélyegzővel kell ellátni. A bélyegző mintáját jelen Egyezmény 3. sz. melléklete tartalmazza. Az ilyen bélyegzővel és a határképviselő aláírásával ellátott meghívó feljogosítja a másik Fél határképviselőjét, vegyesbizottsági tagjait, valamint szak- és segédszemélyzetét a határnak a meghívóban meghatározott helyen való átlépésére.

/4/ Az egyik Fél határképviselője a másik Fél határképviselőjét a jelen Egyezmény 2. sz. mellékletében felsorolt helyeken és az ugyanott meghatározott módon átadandó levél útján hívja meg.

5. cikk.

/1/ A helyi vegyesbizottság magyar és jugoszláv tagozatból áll. Mindegyik tagozat legfeljebb 3-3 tagból tevődik össze. A helyi vegyesbizottság tagjai – a megfelelő határképviselők, valamint a mindkét szerződő Fél által kinevezett többi tagok.

/2/ A helyi vegyesbizottságok feladatai:

- a.) A határincidensek kivizsgálása az incidens színhelyén és megfelelő határozatok hozatala;
- b.) A határképviselők által időnként előterjesztett kisebb jelentőségű határincidensek rendezése;
- c.) A határon áttévedt háziállatok, valamint a másik Fél területéről természetes úton átkerült vízijárművek és tartalmuk visszaszolgáltatása iránti intézkedések megtétele.

/3/ Ha a jelen Egyezmény 1. és 2. cikke alapján megtett intézkedések ellenére a magyar–jugoszláv határ bármelyik pontján határincidens történik, akkor bármelyik szerződő Fél – az illető határszakaszra kijelölt határképviselőjének – meghívására, a meghívás átadásától számított legfeljebb 10 órán belül kötelezőleg helyi vegyesbizottság száll ki a határincidens színhelyére. A megszabott 10 órás határidőt csak abban az esetben lehet túllépni, ha a meghívott bizottságnak naplemente után kellene a határt átlépnie. Ily esetben a meghívott bizottság a következő napon közvetlenül napfelkelte után lépi át a határt. A helyi vegyesbizottság tagjai a határt az incidens színhelyén, vagy annak közvetlen környékén lépik át. A helyi vegyesbizottság annak a Félnek a területén jön össze és működik, amelynek határképviselője a helyi vegyesbizottságot összehívta.

/4/ A helyi vegyesbizottság mindegyik tagozata legfeljebb 7-7 főből álló szak- és segédszemélyzet közreműködését veheti igénybe. A vegyesbizottság munkáját annak a Félnek az elnöke vezeti, amely a meghívást küldte.

/5/ A helyi vegyesbizottság a határincidens színhelyén, illetve annak közvetlen környékén napkeltétől napnyugtáig működik. Ha a helyi vegyesbizottság a megkezdett munkát napnyugtáig nem fejezi be, akkor azt éjszaka is folytathatja.

/6/ A helyi vegyesbizottság működéséről azonos szövegű jegyzőkönyvet készít 2-2 példányban, magyar és szerb-horvát nyelven. Mindkét nyelven készült jegyzőkönyv egyaránt hiteles. A helyi vegyesbizottság tagjai a jegyzőkönyvek minden példányát aláírják. A felvett jegyzőkönyvek 1-1 példánya kölcsönösen kicserélésre kerül a helyi vegyesbizottság magyar és jugoszláv tagozata között.

/7/ Ha a helyi vegyesbizottság a határincidenssel kapcsolatban bizonyos tények megállapításánál nem tud megegyezni, akkor azokról a megállapításokról, amelyekben megegyezés jött létre, jelen cikk /6/ pontjának megfelelően jegyzőkönyvet kell felvenni. A többi tényekről a vegyesbizottság mindkét tagozata saját megállapítása alapján jegyzőkönyvet vesz fel, és azokat kölcsönösen kicserélik. Ugyanezt a rendelkezést kell alkalmazni abban az esetben, ha a helyi vegyesbizottság megbeszélésén a határincidenssel kapcsolatos tények lerögzítésében megegyezés egyáltalában nem jön létre.

/8/ Ha a helyi vegyesbizottság a határincidens kivizsgálása vagy rendezése tekintetében egyáltalán, vagy részben nem tud megegyezésre jutni, az ügyet bármelyik Fél döntésre a Fővegyesbizottság elé terjesztheti.

6. cikk.

/1/ A Fővegyesbizottság magyar és jugoszláv tagozatból áll. Mindkét tagozatnak 3-3 tagja van, akiket az illető állam kormánya nevez ki. A szerződő Kormányok a Fővegyesbizottság saját tagozata elnökének nevét jelen Egyezmény hatálybalépésétől számított 10 napon belül diplomáciai úton kölcsönösen kicserélik. Az elnök személyének megváltozása esetén a szerződő Kormányok ugyancsak diplomáciai úton értesítik egymást.

/2/ A Fővegyesbizottságok hatáskörébe tartozik:

- a.) Javaslatok tétele a Kormányok felé a jelen Egyezményben foglalt rendelkezések megfelelő végrehajtása céljából;
- b.) A határincidensek kivizsgálása bármelyik Fél kívánságára – szükség szerint a tett színhelyén – a felelősség megállapítása a határincidenssel kapcsolatban, valamint mindezek tekintetében megfelelő határozatok hozatala;
- c.) A határincidensek következtében keletkezett károk megállapítása és a saját Kormány elé való terjesztése rendezés céljából;

- d.) Határozatok hozatala a helyi vegyesbizottságok által a Fővegyesbizottság elé terjesztett megoldatlan vagy vitás határincidensek ügyében;
- e.) A határképviselők és a helyi vegyesbizottságok feladataival és működésével kapcsolatban felmerülő kérdések szabályozása.

/3/ A Fővegyesbizottság 3 havonként felváltva Szegeden és Eszéken ülést tart. Ezen az üléseken a Fővegyesbizottság tagjain kívül mindkét tagozat részéről legfeljebb 4-4 főből álló szak- és segédszemélyzet is részt vehet. A Fővegyesbizottság következő értekezletének időpontját az előző ülésen határozza meg. Az üléseken hozott határozatokról 2-2 példányban azonos szövegű jegyzőkönyvet kell készíteni magyar és szerb-horvát nyelven. Mindkét nyelvű jegyzőkönyv egyaránt hiteles. A felvett jegyzőkönyvek 1-1 példánya kölcsönösen kicserélésre kerül a Fővegyesbizottság magyar és jugoszláv tagozata között.

/4/ A Fővegyesbizottság bármelyik Fél kívánságára a jelen cikk /3/ pontjában megállapított időközöktől eltérően soron kívül is összeülhet. Azon Fél fővegyesbizottsági tagozatának elnöke, amelyik kéri a Fővegyesbizottság soron kívüli összeülését, erre irányuló javaslatát a másik Fél fővegyesbizottsági tagozata elnökének küldi meg. Ilyen esetben a Fővegyesbizottság annak a Félnek a területén ülésezik, amely a soron kívüli ülésezést kezdeményezte. A soron kívüli ülést kezdeményező Fél javaslatot tesz az ülés időpontjára és napirendjére. Az ülést a meghívás átadásától számított 48 óránál korábbi időpontra nem lehet javasolni. A másik fél fővegyesbizottsági tagozatának elnöke választ a meghívás átadásától számított 36 órán belül köteles közölni. Ha a javasolt időpontot nem fogadja el, úgy 3 napnál nem későbbi újabb időpontot kell javasolni. A másik Fél fővegyesbizottsági tagozata elnökének szóló meghívót a meghívó Fél elnökének alá kell írni, a 4. sz. melléklet szerinti bélyegzővel le kell pecsételni, és a jelen Egyezmény 2. sz. mellékletében meghatározott helyen és módon kell átadni.

/5/ A Fővegyesbizottság bármelyik tagozata elnökének meghívására köteles a vizsgálatot legkésőbb 3 napon belül az incidens színhelyén megkezdeni. Ebben az esetben a Fővegyesbizottság ülésén a bizottsági tagokon kívül legfeljebb 7-7 főből álló szak- és segédszemélyzet vehet részt. A helyszíni vizsgálatot annak a Félnek az elnöke vezeti, amelynek területén a vizsgálat folyik. A kivizsgálásról a jelen Egyezmény 5. cikk /6/, /7/ pontja rendelkezéseinek megfelelő jegyzőkönyvet kell készíteni.

/6/ A Fővegyesbizottság határozatát minden ügyben egyhangúlag hozza. Az egyhangúlag hozott határozatok mindkét Félre kötelezőek. Ha valamely kérdésben nem jön létre egyhangú határozat, akkor erről mindkét tagozat saját kormányának jelentést tesz. A Kormányok vagy újabb utasítást adnak saját tagozatuknak, vagy pedig diplomáciai úton rendezik a kérdést.

/7/ A jelen Egyezmény határozatainak végrehajtásáról a Fővegyesbizottság mindkét tagozata az első ülésen köteles jelentést tenni. Ugyanígy a Fővegyesbizottság mindkét tagozata a soron következő ülések első napirendi pontjaként egymást kölcsönösen tájékoztatják a Fővegyesbizottság határozatainak végrehajtásáról.

7. cikk.

Annak a Félnek a határőrsége, amelynek területén az incidens történt, köteles minden intézkedést megtenni a határincidenssel kapcsolatos összes nyomok és bizonyítékok megőrzésére a vegyesbizottságnak a helyszínre való kiszállásáig.

8. cikk.

/1/ A vegyesbizottságok tagjait, valamint a szak- és segédszemélyzetet a másik Fél területén történő tevékenységük ideje alatt a diplomatáknak járó sérthetetlenség és mentesség illeti meg. Az a szerződő Fél, amelynek területén tartózkodnak, köteles személyi biztonságukról gondoskodni. Ugyancsak biztosítani kell az említett személyeknél lévő hivatalos iratok sérthetetlenségét is.

/2/ A jelen cikk /1/ pontjában említett személyek vám- és illetékmentesen hozhatják be a másik Fél területére a feladatuk ellátásához szükséges tárgyakat és szállítóeszközöket azzal a feltétellel, hogy azokat ismét visszaviszik, valamint a személyes ellátásukhoz szükséges élelmiszert és dohányt is.

/3/ Mindkét Fél szükséges támogatásban részesíti a jelen cikk /1/ pontjában említett személyeket elszállásolásuk, a közlekedési eszközöknek feladatuk teljesítéséhez szükséges használata, valamint a saját államszerveikkel való összeköttetés fenntartása tekintetében.

/4/ A jelen cikk /1/ pontjában említett személyek a másik Fél területén egyenruhát viselhetnek, azonban fegyver nélkül.

/5/ Mindkét szerződő Kormány maga viseli a jelen Egyezménnyel kapcsolatban saját szervei működése által előállított költségeket.

9. cikk.

Az 1., 2., 3., és 4. sz. mellékletek a jelen Egyezmény kiegészítő részül szolgálnak.

10. cikk.

Jelen Egyezményt mindkét szerződő Félnek saját alkotmánya előírásainak megfelelően jóvá kell hagyni. Az Egyezmény hatályba lép azon a napon, amikor a szerződő Felek diplomáciai úton kölcsönösen értesítik egymást az egyezmény jóváhagyásáról, és attól a naptól számított 5 éven át marad érvényben. Ha az egyezményt az 5 esztendő

lejárta előtt legalább 1 évvel egyik Fél sem mondja fel, úgy az meghatározatlan ideig érvényben marad, és bármelyik Kormány felmondása után 1 évre veszti el hatályát.

11. cikk.

A jelen Egyezmény 2 eredeti példányban magyar és szerb-horvát nyelven készült. Mindkét példány és mindkét nyelvű szöveg egyaránt hiteles.

Baja, 1953. év augusztus 28.

Kutas Imre s. k.
a magyar Népköztársaság
delegációjának elnöke

Tyuity Dáne s. k.
a Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság
delegációjának elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-508 441-452.

11.

509

Szigorúan titkos!
Készült: 2 példányban
Kapja: Rákosi Mátyás elvtárs

Jegyzőkönyv

a Minisztertanács 1953. évi szeptember hó 18-án reggel 9 órakor kezdődő üléséről

Jelen voltak:

Gerő Ernő, a Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter,
Hegedüs András, a Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter,
Hidas István nehézipari miniszter,
Szalai Béla, az Országos Tervhivatal elnöke,
Olt Károly pénzügyminiszter,
Erdei Ferenc igazságügy-miniszter,
Kiss Árpád könnyűipari miniszter,
Bognár József bel- és külkereskedelmi miniszter,
Altomáre Iván élelmiszeripari miniszter,
Tisza József begyűjtési miniszter,
Szijártó Lajos építésügyi miniszter,
Bebrits Lajos közlekedés- és postaügyi miniszter,
Erdey-Grúz Tibor oktatásügyi miniszter,
dr. Zsoldos Sándor egészségügyi miniszter,
Berei Andor, a külügyminiszter első helyettese,
Czakó Kálmán legfőbb ügyész,
Jánosi Ferenc, a népművelési miniszter első helyettese,
Kossa István, a kohó- és gépipari miniszter első helyettese,
Nógrádi Sándor, a honvédelmi miniszter első helyettese,
Házi Árpád, az ÁEK elnöke,
Szita János, az Országos Tervhivatal elnökének helyettese,
Gergely Miklós, a Minisztertanács Titkársága terv- és pénzügyi csoportjának vezetője,
Némety Béla, a Minisztertanács Titkársága elnöki csoportjának vezetője.

Meghívtak az egyes napirendi pontokhoz:

- 2.) napirendi pont: Béres Sándor elvtárs, Matolcsi János elvtárs, Márczis Antal elvtárs, Varga András elvtárs, Vörös János elvtárs, Márton János elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Tauszk György elvtárs, Kovács Gyula elvtárs.
- 3.) napirendi pont: Győri Mihály elvtárs, Petőházi Sándor elvtárs, Dergács Ferenc elvtárs, Márton János elvtárs, Varga András elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Penyigei Dénes elvtárs.

- 4.) napirendi pont: Magyar András elvtárs, Varga András elvtárs, Csonka Tibor elvtárs, Márton János elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Jármái Géza elvtárs.
- 5.) napirendi pont: Koczor Lajos elvtárs, Rajczi Kálmán elvtárs, Görgényi Dániel elvtárs, Nógrádi László elvtárs, Márton János elvtárs, Papp István elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Jármái Géza elvtárs.
- 6.) napirendi pont: Pikler György elvtárs, Vörös János elvtárs, Kardos Géza elvtárs, Timár Mátyás elvtárs, Papp István elvtárs, Tauszk György elvtárs.
- 7.) napirendi pont: Pikler György elvtárs, Vörös János elvtárs, Kardos Géza elvtárs, Timár Mátyás elvtárs, Papp István elvtárs, Tauszk György elvtárs.
- 8.) napirendi pont: Prieszol József elvtárs, Karczag Imre elvtárs, Papp István elvtárs, Németh József elvtárs.
- 9.) napirendi pont: Bíró Ferenc elvtárs, Prieszol József elvtárs, Perédi Károly elvtárs, Erős László elvtárs, Papp István elvtárs, Kocsis Lajos elvtárs.
- 10.) napirendi pont: Bíró Ferenc elvtárs, Erős László elvtárs, Szász Márton elvtárs, Papp István elvtárs, Kocsis Lajos elvtárs, Soltész Károly elvtárs.
- 11.) napirendi pont: Kristóf István elvtárs.
- 12.) napirendi pont: Bíró Ferenc elvtárs, Karádi Gyula elvtárs, Csonka Tibor elvtárs, Papp István elvtárs.
- 13.) napirendi pont: Osztrovszky György elvtárs, Rajczi Kálmán elvtárs, Görgényi Dániel elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Papp István elvtárs.
- 14.) napirendi pont: Háy László elvtárs, Papp István elvtárs.
- 15.) napirendi pont: Jóború Magda elvtársnő, Kovács József elvtárs, Szász Márton elvtárs, Rigler György elvtárs, Soltész Károly elvtárs, Kálmán György elvtárs.
- 16.) napirendi pont: Kéri József elvtárs.
- 17/a.) napirendi pont: Solcz Rezső elvtárs, Tauszk György elvtárs.
- 17/b.) napirendi pont: Tauszk György elvtárs.
- 17/c.) napirendi pont: Pogácsás György elvtárs.

A Minisztertanács a következő határozatokat hozta:

Napirendi pont:	Határozat száma:	A határozat címe:
1.)	1.051/1953./IX.19./Mt.h.	Minisztertanácsi határozat a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének a mezőgazdasági termékek új begyűjtési rendszeréről és a beadás mértékének csökkentéséről szóló határozatával kapcsolatban.
2.)	1.053/1953./IX.19./Mt.h. 509/2/1953.	A termelőszövetkezetek megszilárdítása és a termelőszövetkezeti tagok anyagi jólétének növelése érdekében nyújtott további kedvezmények.
3.)	509/3/1953.	Az állami vetőmagalapról.
4.)	509/4/1953.	Az apaállat-gazdálkodás fejlesztéséről, a törzskönyvezés megszervezéséről és az állami állattenyésztő állomások hálózatának kibővítéséről.

5.)	509/5/1953.	A Hanság területének hasznosítása.
6.)	509/6/1953.	1953. II. félévi pénzügyi tervezés rendje.
7.)	509/7/1953.	Az állami vállalatok 1953. II. negyedévi beszámoló jelentéséről.
8.)	509/8/1953.	A vasúti őszi forgalom időszakos értékelése.
9.)	509/9/1953.	A villamos-energiával való tervszerű gazdálkodás szabályozása.
10.)	509/10/1953.	A villamosenergia-iparban foglalkoztatott dolgozók bérrendezéséről és új prémiumrendszeréről.
11.)	509/11/1953.	Az áramszolgáltatási zavarokból adódó munkaidő-kiesések bérezése.
12.)	509/12/1953.	A Kohó- és Gépipari Minisztérium szervezete.
13.)	1.060/1953./IX.30./Mt.h.	Az Országos Vízügyi Főigazgatóság létrehozása.
	509/13/1953.	Országos Vízügyi Főigazgatóság létesítéséről.
14.)	509/14/1953.	A Koreai Népi Demokratikus Köztársaságnak nyújtandó segítség tárgyában létrejött egyezmény.
15.)	509/15/1953.	Egyes nevelői munkakörökben dolgozók munkabérének és munkaidejének újabb szabályozásáról.
16.)	1953.évi 22.sz. tvr.	Az uzsorabírószági különtanácsok megszüntetése.
17.)		A számviteli oktatás rendszere. Napirendről levéve.
18.)	509/18/1953.	Egyes nyugellátások korábban történt megszüntetéséről.
19.)	1.058/1953./IX.30./Mt.h.	A Gödöllői Mezőgazdasági Akadémia megszüntetése.
	1.059/1953./IX.30./Mt.h. 509/19/1953.	Termelőszövetkezeti elnökképző tanfolyam létesítése.
20.)	509/20/1953.	A kormánykitüntetések adományozásának rendszeréről.
21.)	509/21/1953.	A Dunabizottság V. ülészakán elfogadott „a Dunán alkalmazandó folyamrendészeti szabályok” elfogadásáról és a folyamrendészeti teendőknek a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium hatáskörébe utalásáról.
22.)	509/22/1953.	A magyar–román gördülőcsapágy gyártási együttműködés tárgyában, Bukarestben 1953.IV.27. – V.7. között megtartott szakbizottsági értekezlet jegyzőkönyvének jóváhagyásáról.
23.)	509/23/1953.	Magyar–svéd árucserre-forgalmi tárgyalások.
24.)	509/24/1953.	1953. évi magyar–NDK vegyes bizottsági jegyzőkönyv jóváhagyása.
25.)	509/25/1953.	Magyar–svájci vegyes bizottsági tárgyalások.
26.)	509/26/1953.	A Romániát és Bulgáriát összekötő Duna-híd építésével kapcsolatos értekezleten a magyar kormány képviselte.

27.)	55/1953./XII.4./MT.	A közúti közlekedés rendjének fokozottabb védelme.
28.)	—	dr. Gáspár Mózes legfelsőbb bírósági bíró rehabilitációja.
29.)	—	dr. Sztodolnik László kinevezése.
30.)	509/30/1953.	Az ügyészségi szervezet részére „Ügyészségi Közlöny” című hivatalos lap kiadásáról.
31.)	509/31/1953.	Az Országos Tervhivatal Kollégiumának tagjai.
32.)	509/32/1953.	A Kohó- és Gépipari Minisztérium Kollégiumának tagjai.
33.)	—	Egyetemi tanárok kinevezése.
34.)	509/34/1953.	Arányi Tibor kihelyezése a londoni követségre.

Napirenden kívül:

1.)	509/nk/1/1953.	A napraforgó szabadfelvásárlási ára.
2.)	509/nk/2/1953.	Szovjet villamos-energia szakértő bizottság behívása.

Napirend előtt:

Gerő Ernő elvtárs: Bejelenti, hogy Szijártó Lajos elvtárs 1953. évi szabadságát szeptember 25-ével kezdi meg.

[Napirend:]

1.) Az MDP Központi Vezetőségének határozata a mezőgazdasági termékek új begyűjtési rendszeréről¹

Előadó: Gerő Ernő elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.²

1 Az MDP KV Politikai Bizottsága Tisza József begyűjtési miniszter előterjesztésében 1953. szeptember 10-én tárgyalta az új begyűjtési rendszere vonatkozó javaslatot. (MNL OL 276. f. 53/135. ó. e.)

2 A Minisztertanács 1.051/1953 (IX.19) Mt.h. számú határozatával utasította a begyűjtési minisztert, hogy az MDP KV Politikai Bizottsága határozata alapján dolgozza ki a következő három évre vonatkozó begyűjtési rendszert, és az erre vonatkozó törvényerejű rendelet tervezetét október 2-ig terjessze a Minisztertanács elé. MK 1953. 46. szám, szeptember 19. A rendeletet október 15-ig közzé kell tenni. A Minisztertanács végül december 11-i ülésén tárgyalta a törvénytervezetet és mellékleteit, majd az Elnöki Tanács 1953. évi 27. törvényerejű rendeletével tette közzé. MK 1953. 65. szám, december 13. – helyesbítése: MK 1953. 66. szám, december 16.

2.) A termelőszövetkezetek megszilárdítása és a termelőszövetkezeti tagok anyagi jólétének növelése érdekében nyújtott további kedvezmények³

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Hegedüs András elvtárs: Részleteiben ismerteti, hogy miért volt a határozati javaslat előterjesztésére szükség; termelőszövetkezeti tag jövedelme, év végi bevételi és kiadási tervek elkészítése.

Felveti a kukorica- és a burgonyakeret megállapításának szükségességét. Október 1-ig a csökkentéseket végre kell hajtani.

Szita János elvtárs: A javaslat 8. pontját nem érti; a szabadpiaci állatértékesítés azt jelenti-e, hogy a begyűjtést nem teljes mértékben kell teljesíteni?

Hegedüs András elvtárs: A szövegben az van, hogy a „beadás biztosítását szem előtt tartva.”

Házi Árpád elvtárs: A 4. oldal 11. pontját szeretné világosan látni, a házépítésre vonatkozó részt.

Hegedüs András elvtárs: A 10% mérséklés egyformán hat minden termelőszövetkezetre. A 600 vagont annak a tsz-nek kell adni, ahol a terv teljesítését nem tudják biztosítani.

Gerő Ernő elvtárs: A szöveget helyesen a következőképpen kell megfogalmazni: „szükség esetén háztáji gazdaságot kell biztosítani” továbbá: „ez természetesen nem mentesíti őket attól, hogy teljesítsék pontosan a beadási kötelezettségüket.”

Olt Károly elvtárs: Kijelenti, hogy az előterjesztéssel általában egyetért, azonban néhány észrevételt tesz:

Az 5. oldal 12. pontjához: ahol a következő kifejezés van: „a tagok az elvégzett munka arányában...”, ott szükségesnek tartja kimondani, hogy a munkaegységek arányában, a tsz-ek bevételeiből kapják a pénzelőleget, mivel ha ez nem lesz a határozatban, semmiféle kapcsolat nem lesz a pénzelőleg és a tsz-ek bevételei között.

3. oldal 7. pont e. bekezdésében lévő „idegen fuvar után is meg kell állapítani a költségeket” kifejezést aggályosnak tartja, mivel az számos visszaélésre ad alkalmat. Javasolja, hogy a fenti kifejezést mellőzzék.

A határozatot ki kell egészíteni a következő ponttal: „Az Országos Tervhivatal a beruházási keretszámok megállapításánál az igényeket vegye figyelembe.”

Gerő Ernő elvtárs: Ki lehet hagyni az egész h. pontot. A 4. oldalon csupán a szöveg kétértelműségét kell megszüntetni. A 9. pont utolsó bekezdésébe javasolja bevenni „1953. október 1-től” határidő megjelölést. A belső határozatnál (4. pont) a földművelésügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyezzen meg.

3 A Minisztertanács ülésén megvitatott előterjesztés nem található a jegyzőkönyv mellett, így a vitában elhangzott hivatkozások nem azonosíthatók. A vita alapján a Minisztertanács elfogadta az 1.053/1953 (IX.19.) Mt.h. számú határozatot (lásd a Mellékletben, 1/a. MK 1953. 46. szám, szeptember 19.), melyet a *Szabad Nép* szeptember 19-i számának címlapján és a *Szabad Föld* szeptember 27-i számának 6. oldalán részletesen ismertettek A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának határozata a termelőszövetkezetek megszilárdításáról... címmel. A közzétett határozatot az 509/2/1953 számú nem nyilvános határozattal egészítették ki, lásd a Mellékletben (1/b).

Tisza József elvtárs: Nem helyes, ha a 600, illetve 400 vagonos mennyiség nyilvánosságra kikerül. Ez veszélyes. Javasolja, hogy a 9. pont belső határozat legyen.

Bognár József elvtárs: Az előterjesztéssel egyetért. Úgy látja azonban, hogy nem minden kihatásában átgondolva, az összes következményeket mérlegelve hozzák az ilyen előterjesztéseket a Minisztertanács elé. Javasolja, hogy az új mezőgazdasági politikával kapcsolatos intézkedések rendjét együttesen a földművelésügyi, a bel- és külkereskedelmi és a belügyminiszter, az OT elnökével, a Minisztertanács Bértitkársága vezetőjével dolgozza ki.

Szalai Béla elvtárs: A központi készletet nem helyes csökkenteni, mert az árukészlet már így is igen alacsony.

Vörös János elvtárs: A határozati javaslat 1. pontjához lévő határidőt október 31-ig előre kell hozni. A 200 millió Ft rövidlejáratú hitel helyett költségvetési póthitelt javasol. Javasolja, hogy a visszafizetésre az esedékes hiteleket 17 évre ütemezzék át.

Tauszk György elvtárs: Az összeg az eddig folyósított hitelekre vonatkozzék. A 3. oldalon az idegen fuvar kérdésénél (7/e. pont) „kell” szó helyett „lehet” szót kell bevenni.

dr. Zsoldos Sándor elvtárs: A 4. oldal 10/c. pontban ki kell mondani, hogy „az egészségügyi miniszterrel egyetértésben...”

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozat 7/e. pont alatt engedélyezett építkezéseknél egyedi elbírálás alapján idegen fuvar költségre is lehet beruházási hitelt folyósítani, amennyiben a termelőszövetkezet az építkezést a nélkül megoldani nem tudja.
- b.) A begyűjtési miniszter a beadási kötelezettség mérséklését az alábbi keretben hajthatja végre:

kukorica	400 vagon
burgonya	600 "
sertés	290 "
baromfi	44 "
tojás	34 "
tej	80 000 hl

A beadási kötelezettség mérséklése miatt a központi készletekből így kieső kukoricát és burgonyát szabadpiacon kell felvásárolni.

- c.) A pénzügyminiszter a földművelésügyi miniszterrel együtt állapítsa meg a termelőszövetkezetek házilag végzett új magasépítési beruházásaira folyósítható hitelek átalányösszegét.
- d.) A Minisztertanács az élelmiszerellátás kiszélesítésének megvizsgálására az Országos Tervhivatal elnökének vezetésével bizottságot küld ki. A bizottság tagjai: bel- és külkereskedelmi miniszter, a földművelésügyi miniszter, az élelmiszeripari miniszter, a begyűjtési

miniszter, a pénzügyminiszter és a Minisztertanács Titkárságának vezetője.

A bizottság feladata: megvizsgálni és javaslatot tenni a központi készletek kímélésének lehetőségére és ennek módszereire, az eddig nyújtott kedvezmények miatt kiesett termények és termékek pótlására, a falu és a város áruforgalmi kapcsolatainak kibővítésére.⁴

3.) Állami vetőmagalap létesítése⁵

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Hegedüs András elvtárs: A vetőmagtartalék ne 1100 vagon legyen, hanem 2500. A 2/a. pontból ki kell venni a 80 vagon, mivel ez évben megvalósíthatatlan.

Bognár József elvtárs: Megkérdi, hogy a vöröshere, a tavaszi bükköny és a szöszös bükköny magot minek a terhére akarják elvenni.

Szalai Béla elvtárs: Javasolja, hogy a tervezetet vegyék le napirendről, mivel a 30 millió Ft összegkihatás a tervben nehezen keresztülvezethető.

Gerő Ernő elvtárs: Javasolja, hogy egy hétre vegyék le napirendről a tervezetet.

Hegedüs András elvtárs: Az ügyintézkést gyorsítani kellene. Az Országos Tervhivatalnál 4 hete hever egy anyag.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést leveszi napirendről azzal, hogy:

- a.) Egy héten belül az érdekelt szervekkel való kitárgyalás után terjeszték a Minisztertanács elé. Az előterjesztésben szereplő búzatartalék kérdésében dönt csak a Minisztertanács, mely szerint a határozati javaslat I. 1/a. pontjában szereplő 1100 vagon helyett 2500 vagon tartalékot állapít meg.⁶

4 A Minisztertanács december 11-i ülésén tűzte napirendre a falusi lakosság ellátásáról és a falusi kereskedelem megjavításáról szóló napirendi pontot.

5 A folyamatos vetőmagellátás, a vetőmagimport fokozatos megszüntetése érdekében 1953-tól állandóan rendelkezésre álló, a hiányokat és a különleges szükségleteket fedező állami vetőmagalap létesítése kívánatos. A legjobb minőségű magvakból képzett vetőmagalaphoz kell biztosítani a termésszükséglet ellensúlyozását, az őszi kalászosok téli pusztulásának pótlását és az elemi károk következtében tönkrement területek újratetését. A vetőmagot évente az új termésszükséglet cserélni kell, tárolásáról az Áruraktározási Hivatal gondoskodik. Az előterjesztés meghatározta az 1953. és 1954. évi termésből biztosítandó cukorrépa, kender, len, kukorica és pillangós takarmány magvak mennyiségét. Az alap felett a Minisztertanács rendelkezik. A Minisztertanács 509/3/1953 számú nem nyilvános határozata a jegyzőkönyvben rögzített kérdésekre terjedt ki, az előterjesztés viszont nem került ismételt napirendre. Az október 2-i ülésen a „szokvány kenyérgabona vetőmag rendelkezésre bocsátása a termelőszövetkezetek részére” című napirendi pontot tárgyalták. A határozatot az 531120/10/1953 számú határozattal kiegészítették.

6 A hivatkozott pontban az őszi búza esetleges vetésterületi kiesésének fedezésére az 1953. és az 1954. évi termésből 1 100-1 100 vagon tavaszi búza tartalékolását jelölték meg.

- b.) A Minisztertanács utasítja a begyűjtési minisztert, hogy a 2500 vagonos tartalékot 500 vagon tavaszi vetőmagbúzából és 2000 vagon ÁRHI tartalékban lévő tavaszi búzából biztosítsa.

11/4

4.) Az apaállat-gazdálkodás fejlesztése, a törzskönyvezés megszervezése és az állami állattenyésztő állomások hálózatának kibővítése⁷

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Hegedüs András elvtárs: Ideiglenesen létre kell hozni ezt az apparátust, mert a Járási Tanács VB nem végzi el a törzskönyvezést. Ha az apparátus jól beindítja a munkát – vissza lehet a tanácshoz csoportosítani ezt az apparátust, illetve feladatkört is.

Olt Károly elvtárs: Helyteleníti a túlzott centralizációt és az új szervezet költségkeretét. Véleménye szerint előbb a mezőgazdasági osztályokon kell rendet teremteni.

Varga András elvtárs: Nincs tisztázva a felelősség kérdése a VB-ok és az új szervezet helyi szervei között.

Magyari András elvtárs: Nem fogadja el Olt elvtárs ellenvetéseit azzal, hogy a Szovjetunió példája nyomán Magyarországon is ki kell alakítani az állattenyésztés biztosítását szolgáló apparátust.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozatban világosan le kell szögezni, hogy a tanácsok továbbra is felelősek az állattenyésztésért.
- b.) A tanácsok joga és kötelessége, rendszeresen beszámoltatni az Állattenyésztési Igazgatóságot, illetve járásokban az állattenyésztő állomások vezetőit munkájukról, és hozzanak határozatokat az elvégzendő feladatokról. Amennyiben nézeteltérés van a tanácsok és

7 Az előterjesztés tárgyalt változata nincs a jegyzőkönyv mellett. Ide csatolták a ló-, juh-, baromfi-, sertés- és szarvasmarhatenyésztésről 1953 augusztusában készített minisztertanácsi előterjesztéseket, melyek azonban nem kerültek napirendre. A Minisztertanács 509/4/1953 számú nem nyilvános határozatában elrendelte, hogy 1953 végéig minden megyében létre kell hozni az FM Állattenyésztési Főigazgatóságának alárendeltségében az Állami Állattenyésztő Állomások Igazgatóságát, a járásokban pedig a járási állattenyésztő állomásokat; meghatározták, hogy a megyei és járási tanácsok jogosultak az állattenyésztési tervek felülvizsgálatára és az állattenyésztési szervek beszámoltatására. Az állattenyésztési igazgatóságok feladata a tanácsokkal együttműködve az állattenyésztési tervek teljesítése; az apaállatok elosztása és tartása; a tenyészállatok törzskönyvezésének megszervezése; a törzsállattenyésztő farmok irányítása; a tenyészállatok minősítése; a takarmánygazdálkodás javítása. A megyei és járási tanácsok mezőgazdasági osztályain az új szervek felállítását követően 1-1 (vagy a megyékben legfeljebb 2 fő) állattenyésztési előadót lehet alkalmazni (955 fő megtakarítás). Az új szakszerveknél állattenyésztőként csak megfelelő szakképzettségű munkatársak dolgozhatnak, az egyes feladatkörök ellátásához szükséges képesítést az FM szabályozza. A szakképzettség javítására az FM indítson képesítő tanfolyamot. Az átszervezés költségeit póthitelből kell fedezni.

- az állattenyésztő állomások vezetői között, úgy az állattenyésztő állomások vezetői kötelesek erről a felsőbb szerveknek jelentést adni.
- c.) A megyei és járási végrehajtó bizottságok az állami állattenyésztési állomások állattenyésztési terveit tárgyalják meg.
 - d.) A határozati javaslat 6. pontjában szereplő, a tanfolyamok szervezéséhez biztosítandó 500 000 forint póthitel a Földművelésügyi Minisztérium saját keretéből biztosítsa.
 - e.) A határozati javaslat 3. pontjával kapcsolatban a Minisztertanács engedélyezi, hogy a megyei és a járási mezőgazdasági osztályok állattenyésztési csoportjának létszámát szükség esetén egy-két főben állapítsák meg az összlétszám terhére, átcsoportosítással.
 - f.) A határozati javaslat 8/a. pontjában szereplő dologi költségtöbbletre biztosítandó 500 000 forint póthitel szükségességét a földművelésügyi miniszter a pénzügyminiszterrel tárgyalja meg, s amennyiben a pénzügyminiszter egyetért, az összeget folyósítani lehet.
 - g.) A határozati javaslat 8/b. pontját törölni kell.

5.) A Hanság területének hasznosítása⁸

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Nógrádi Sándor elvtárs: Ez a terület bombázó-gyakorlótér. Ki kell jelölni más területet a HM részére, mert a gyakorlótér is igen fontos.

Javasolja, hogy az 1955-ös összegeket ne rögzítse le a Minisztertanács, hanem a Földművelésügyi Minisztérium és az Országos Tervhivatal az országos keretszámok le-rögzítése után biztosítsák a beruházási összegeket.

Görgényi Dániel elvtárs: Kotrókapacitás is szükséges a feladat végrehajtásához.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács a mellékletekben nem dönt, és azokat tájékoztatásul fogadja el.
- b.) A Hanság területének hasznosítása érdekében szükséges 1954-ben elvégzendő munkákat össze kell kapcsolni hasonló jellegű feladatok megoldásával és a megvalósításhoz szükséges feltételeket az 1954-es terv jóváhagyásánál kell véglegesen biztosítani.
- c.) Belső határozatban kell kimondani, hogy a földművelésügyi miniszter a honvédelmi miniszterrel egyetértésben állapodjanak meg, hogy a honvédség használatában lévő hasznosításra kerülő gyakorlótér helyett megfelelő terület álljon a HM rendelkezésére.

8 Az előterjesztést és a tervezett vízrendezési munkálatokat tartalmazó mellékletet lásd a Mellékletben (2.). A Minisztertanács 509/5/1953 számú nem nyilvános határozatában a jegyzőkönyvben rögzített megjegyzéseket figyelembe vette.

11/6

6.) 1953. II. félévi pénzügyi tervezés rendje⁹*Előadó:* Olt Károly elvtárs*Gerő Ernő* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

11/7

7.) Az állami vállalatok 1953. II. negyedévi beszámoló jelentése¹⁰*Előadó:* Olt Károly elvtárs*Olt Károly* elvtárs: Kéri a Minisztertanácsot, vizsgálja meg az exportra termelő munkások bérrendszerét, valamint a kocsialláspénz kérdését, mert eddig nincs megnyugtatóan rendezve.*Kossa István* elvtárs: A II. negyedévi mérlegbeszámolóban nem lehetett már átvezetni azokat a termódosításokat, amelyeket a Minisztertanács az utóbbi időben jóváhagyott.

Kéri, a Minisztertanács adjon felhatalmazást a pénzügyminiszternek, hogy egyes esetekben, ahol a módosító tervekhez viszonyítva esetleg eltérések szükségesek, azt a pénzügyminiszter végrehajthassa.

Kiss Árpád elvtárs: Az igazgatói alap megváltoztatását ne csak a SZOT-tal, hanem az illetékes tárcák bevonásával készítsék el.*Szalai Béla* elvtárs: A belkereskedelem területén előfordultak hatósági áremelések. Ki kell mondani, hogy a Minisztertanács engedélye nélkül nem lehet minőséget rontani, vagy áremelést eszközölni.*Bognár József* elvtárs: Kéri, hogy az 5. oldal 5. pontjába a Bel- és Külkereskedelmi Minisztériumot is vegyék be.*Hegedűs András* elvtárs: Javasolja, hogy 1 hét múlva tárgyalja meg a Minisztertanács az állami gazdaságok pénzügyi és vagyoni helyzetét.*Bebrits Lajos* elvtárs: A kocsialláspénzzel kapcsolatban előadja, hogy a Közlekedés- és

9 Tekintettel arra, hogy az év folyamán elrendelt termódosítások miatt a minisztériumok többsége nem tudta vállalataival a II. félévi pénzügyi terveket kidolgoztatni, a Minisztertanács 509/6/1953 számú nem nyilvános határozatával tudomásul vette, hogy a III. és IV. negyedéves pénzügyi terveket felülről tervezéssel, iparigazgatósági szinten dolgozzák ki. Ezek összesítését a pénzügyminiszter hagyja jóvá, majd javaslatot tesz a költségvetés módosítására.

10 Miután 1953 II. negyedévében a legtöbb minisztérium tervét módosították, és jóváhagyásuk csak megkésve történt meg, a vállalatok munkáját az esetek többségében közvetlen operatív módon irányították. A gyakran többszöri változtatás jelentősen megnehezítette a vállalatok tevékenységét, károsan hatott pénzgazdálkodásukra, és átmeneti megoldásokat tett szükségessé. Több minisztérium területén elmaradt az elemzés, így nem került sor az önköltség csökkentésére. Jelentős veszteségek keletkeztek mind az ipari, mind a mezőgazdasági ágazatban. A kialakult helyzet rendezésére a pénzügyminiszter javaslatot tett 63,5 millió forint nyereség visszaalására és 508,6 millió forint póthitel engedélyezésére; az igazgatói alap létrehozásának feltételeit nem teljesítő vállalatok számára 10,6 millió forint kiutalására; a különféle vállalati költségeket illetően a gazdálkodás megszigorítására. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 509/7/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

Postaügyi Minisztérium tett egy javaslatot a gyorskirakás premizálására, de a Minisztertanács Bértitkársága még a mai napig sem nyilatkozott a kérdésben.

Házi Árpád elvtárs: A 4. oldal 2. pontjában lévő ÁEK ellenőrzéssel nem ért egyet, mert ez szerinte a Pénzügyminisztérium Revizori Főosztályának a feladata.

Tauszk György elvtárs: A 6. pontban lévő normatívákat csak tájékoztató jelleggel fogadja el a Minisztertanács.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozat 2. pontját végezze a Pénzügyminisztérium.¹¹
- b.) A Minisztertanács megállapítja, hogy a jelentés későn került a Minisztertanács elé. Az előterjesztés helyesen jellemzi azt a tényt, hogy a népgazdaság az önköltségcsökkentési tervet nem teljesíti. Ez igen súlyos kérdés, különösen akkor, amikor a lakosság életszínvonalának fokozottabb emelése érdekében a nemzeti jövedelem nagyobb részét használjuk fel, mint korábbi időkben.
- c.) A Minisztertanács utasítja – különösen a termelő minisztériumok vezetőit, hogy fordítsanak különleges figyelmet az önköltségcsökkentési terv feltétlen teljesítésére.
- d.) A határozati javaslat 3. pontjának utolsó bekezdésével kapcsolatban a Minisztertanács utasítja a pénzügyminisztert, hogy az érdekelt miniszterekkel egyetértésben vizsgálja meg az igazgatói alap jelenlegi rendszerét, és a jelenlegi rendszer fenntartása mellett a szükséges módosításokról tegyen javaslatot.
- e.) Az állami gazdaságok pénzügyi helyzetéről a Földművelésügyi Minisztérium egy héten belül terjesszen előterjesztést a Minisztertanácshoz.¹²
- f.) A határozati javaslat 5. pontjába be kell venni a Statisztikai Hivatal elnökét, a bel- és külkereskedelmi minisztert.¹³
- g.) A 6. pontban szereplő 2. sz. melléklet tájékoztatásul szolgál.¹⁴
- h.) A Minisztertanács utasítja a pénzügyminisztert, hogy az előterjesztésben szereplő adatokat egyeztesse a Statisztikai Hivatallal. Az egyeztetés következtében szükségessé váló módosításokat a pénzügyminiszter hajtsa végre.

11 A hivatkozott pontban eredetileg az Állami Ellenőrző Központ elnökét utasították az előző évekre vonatkozó elszámolások és a minisztériumok ellenőrző tevékenységének vizsgálatára.

12 A javaslat nem került a Minisztertanács napirendjére.

13 A hivatkozott pontban olyan tervteljesítés-mérési rendszer kidolgozására utasították az OT elnökét, a kohó- és gépipari minisztert és a pénzügyminisztert, amely fokozza a vállalatok érdekeltiségét az exportcikk előállításában.

14 A hivatkozott pontban a pénzügyminiszter költségnormatíva-javaslatának elfogadásáról rendelkeztek a betervezett melléklet alapján.

- i.) A Minisztertanács felhívja az Országos Tervhivatal elnökének figyelmét, hogy a Minisztertanács tudta nélkül ne adjon olyan utasításokat a tárcák felé, melyek a termékek jelenlegi minőségének romlásához vezetnének. Amennyiben ez elkerülhetetlen, úgy az 1954-es terv jóváhagyásánál erre külön hívja fel a figyelmet.
- j.) A határozati javaslat 4. pontjával kapcsolatban a közlekedés- és postaügyi miniszter két héten belül terjessze a Minisztertanács elé az állaspénz szabályozásáról szóló előterjesztést.¹⁵

11/8

8.) A vasúti őszi forgalom időszakos kiértékelése¹⁶

Előadó: Bebrits Lajos elvtárs

Szíjártó Lajos elvtárs: A 3. ponttal csak akkor tud egyetérteni, ha egyúttal a TEFU is utasítást kap a szállítóeszközök biztosítására.

A vasárnapi fuvarhoz külön üzemanyagot és felemelt bért is kell biztosítani, mert enélkül papíron marad a határozat.

Kossa István elvtárs: Kéri a Minisztertanácsot, hogy az előterjesztés 1. és 2. pontját ne fogadja el.

Prieszol József elvtárs: Kéri, hogy a MÁV-ot kiemelt üzemek közé sorolják, továbbá azt, hogy a MÁV tervében előírt fenyő-fűrészárut minél előbb szállítsák le.

Szita János elvtárs: A MÁV évek óta nem kapott kellő mennyiségű anyagot.

Tisztázni kellene a Kohó- és Gépipari Minisztériumnak és a Közlekedés- és Postaügyi Minisztériumnak, hogy mit kap a MÁV.

Javasolja, hogy a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium a Minisztertanács felé szervezzen 5 napos jelentőszolgálatot. A jelentőszolgálatot addig kell fenntartani, míg nem javul az anyagellátás helyzete.

¹⁵ A hivatkozott pontban eredetileg egyhónapos határidőt állapítottak meg a közlekedés- és postaügyi miniszter számára a kocsállaspénz-szabályzat felülvizsgálatára és a kocsállaspénz megszüntetésére.

¹⁶ A Minisztertanács 499/8/1953 számú, az őszi vasúti forgalom zavartalan lebonyolításáról szóló határozatát az érintett minisztériumok és vállalatok nem hajtották maradéktalanul végre. Így elmaradt a vasút számára szükséges anyagok leszállítása, éveken át nem történtek lépések a vasút műszaki fejlesztésére, késnek a szállítási feladatok zavartalan lebonyolítását célzó intézkedések, ebből adódóan súlyos hiányosságok keletkeztek a vasúti kocsik kirakásában és az áruk állomásokról történő elszállításában. A vasút járműparkja mennyiségileg és minőségileg leromlott, előregedett, legalább 7000 kocsi beszerzése lenne indokolt. A határozati javaslat szerint a MÁV-ot anyagellátás szempontjából kiemelt üzemek közé kell sorolni, meg kell szüntetni az anyagellátásban beállt késedelmet, a szükséges munkaerő és szállítóeszközök biztosításával gondoskodni kell a vasúti kocsik folyamatos kirakásáról és az áruk haladéktalan, folyamatos elszállításáról. A kényszerkirakodás költségei az átvevő vállalatot terhelik. A közlekedés és postaügyi miniszter 1953. november 10-ig tegyen átfogó, mindenre kiterjedő távlati előterjesztést a vasút korszerű üzemévé fejlesztésére. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosító javaslatokkal 509/8/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

Hidas István elvtárs: A 3. pont 2. bekezdését még egyszer meg kell vizsgálni. A 4. pontot át kell fogalmazni és lényegében is módosítani kell, mert ha a büntetés-pénzeket a beralapra terhelik, a vállalatokat állandó beralaptúllépésbe kergetik. Javasolja, hogy a ráterhelés %-át emeljék fel 25%-ra.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács megállapítja, hogy a MÁV anyagellátás szempontjából eddig háttérbe szorul[t].
A kohó- és gépipari miniszter, valamint a bel- és külkereskedelmi miniszter a javításhoz gyártásból és behozatalból szükséges nyersanyagokat a MÁV részére feltétlenül biztosítsák.
- b.) A Minisztertanács utasítja a közlekedés- és postaügyi minisztert, hogy a gördülőanyag-javítás állásáról 5 napos jelentőszolgálatot szervezzen, és az erről szóló jelentéseket a Minisztertanács elnökéhez juttassa el.
- c.) A határozati javaslat 2. pontját törölni kell.¹⁷
- d.) A határozati javaslat 3. pontjának első bekezdésével kapcsolatban kötelezni kell a TEFUT, hogy a vasútállomásokra érkezett küldemények elfuvarozásához nyújtson segítséget.
- e.) A Minisztertanács utasítja a minisztereket, fejtsenek ki maximális erőfeszítést annak érdekében, hogy az állomásokra érkezett áru haladéktalanul elszállításra kerüljön.
- f.) A Minisztertanács utasítja a közlekedésügyi minisztert, hogy a célfuvarozási vállalatokkal rendelkező minisztériumok és a Minisztertanács Bértitkársága vezetőjével egyetértésben két héten belül terjesszenek javaslatot a Minisztertanács elé a tehergépkocsi vasárnapi és munkaszüneti napon való igénybevételére és kihasználására.
- g.) A határozati javaslattal kapcsolatban ki kell mondani, hogy a pénzügyminiszter hozzájárulhat ahhoz, hogy a kényszerkirakás után felszámított díj ne teljes összegben terhelje a beralapot, hanem a pénzügyminiszter által megállapított százalékban.

9.) Villamos-energiával való tervszerű gazdálkodás szabályozása¹⁸

Előadó: Hidas István elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A 3. oldalon mi magyarázza a lekapcsolások aránytalan emelkedését?

Hidas István elvtárs: Komoly mennyiség 3 terület lekapcsolásával kapható: Diósgyőri

17 A hivatkozott pontban javasolták, hogy a MÁV-ot a kiemelt 12 üzem mellé kell sorolni.

18 A Minisztertanács a határozati javaslatot tartalmazó előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített észrevételek átvezetésével 509/9/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta. Lásd a Mellékletben (3.). A határozatot az 531110/1/1953 számú határozattal kiegészítették.

Elektromos Kemencétől, az RM-től és az elektromos kohóktól. Az alumíniumkohót harmadsorban kapcsolják le, mert a berendezésben olyan komoly károk következnek be, mely nem arányos a többiek lekapcsolásával és a lekapcsolással nyert árammenyiséggel.

Szjártó Lajos elvtárs: A cementgyárakat nem szabad lekapcsolni, mert aránytalanul nagy kár származik belőle.

A parafa-kőgyárban is komoly kísérletet végeznek, ezért kéri, hogy azt ne kapcsolják ki.

Jánosi Ferenc elvtárs: A készülő filmeknél is komoly károkat jelent az áramkikapcsolás.

Kossa István elvtárs: Kéri, hogy a hengerműveket ne kapcsolják ki, inkább más hidegműveket állítsanak le.

dr. Zsoldos Sándor elvtárs: A klinikáknál is komoly zavarokat okoz az áramkikapcsolás.

Bíró Ferenc elvtárs: Szjártó elvtárs által felvetett probléma vonatkozik az elektromos kemencékre is. Kéri, hogy a kikapcsolások kérdését, különös tekintettel a finomacélgyártásra, még egyszer vizsgálja felül a Minisztertanács.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács utasítja a nehézipari minisztert, hogy az érdekelt miniszterekkel egyetértésben vizsgálja meg, és lehetőleg biztosítsa az alábbi igények kielégítését:
 - Feltétlenül biztosítani kell a lakosság napi szükségletét biztosító létesítmények működését. (Kenyérgyár, élelmiszergyár, tejüzem stb.)
 - Kórházak, klinikák, legfontosabb egészségügyi intézmények működését,
 - napilap, nyomdák, Magyar Távirati Iroda, színházak,
 - cementgyárak rotációs kemencéinek és a parafa-kőgyár,
 - hengerművek, elektromos kemencék működését.

A felülvizsgálat eredményéről 10 napon belül tegyen jelentést.

- b.) A nehézipari miniszter a felsorolt igények kielégítését a rövid és hosszú áramszüneteknek megfelelően vegye figyelembe, és lehetőleg a minimális veszteséget okozó műveket és berendezéseket kapcsolja ki.
- c.) a határozati javaslat 2. pontjának 2. táblázatban szereplő „periódus csúsztatás” helyett „periódus csökkentést” kell bevenni.¹⁹

10.) Villamosenergia-ipari dolgozók bérrendezése és új prémiumrendszere²⁰

19 Az említett táblázat arra az esetre határozta meg az egyes minisztériumok területén lekapcsolandó teljesítményeket, ha az energiaszolgáltatásban az országos kooperáció együtt maradt.

20 Az előterjesztés megállapította, hogy a villamosenergia-ipar fejlődésének egyik akadálya a bérrendszer jelentős munkaerő-vándorlást okozó elmaradottsága. Rendezni kell az iparágban dolgozók

Előadó: Hidas István elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: Zavaros a fogalmazás. Ha 10 hónapig áll az üzem és két hónapot működik, akkor is jár a prémium?

Erős János [László] elvtárs: Ha az üzem 2 hónapig folyamatosan működik, megilleti a prémium. Egy évben tehát hat ízben kaphatnak prémiumot.

Szita János elvtárs: A zavarmentes áramszolgáltatás legyen a prémium kifizetésének a kritériuma.

Kossa István elvtárs: Célprémiumos rendszer bevezetését javasolja.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács utasítja a Minisztertanács Bérttkársága vezetőjét, hogy a kohó- és gépipari miniszterrel, a nehézipari miniszterrel együtt vizsgálják meg, hogy a Kohó- és Gépipari Minisztérium hatáskörébe tartozó villamosenergia-iparban foglalkoztatott dolgozók bére hogyan viszonylik a határozati javaslatban elfogadott bérekhez. Amennyiben lényeges eltérés van, tegyenek jelentést.
- b.) A Minisztertanács utasítja a nehézipari minisztert, hogy a javasolt prémiumrendszert újra vizsgálja meg, mivel az nem látszik helyesnek.
- c.) Célprémiumot kell bevezetni, melynek alapja a zavarmentes áramszolgáltatás legyen.
- d.) A kidolgozott új prémiumrendszert Minisztertanács elé terjeszteni nem kell.

11.) Az áramszolgáltatásból adódó munkaidő-kiesések bérezése²¹

Előadó: Kristóf István elvtárs

Kossa István elvtárs: Nem ért egyet a december 31-i dátummal.

alapbérét, és új prémiumrendszert kell bevezetni. A rendezés mintegy 11 000 főt érint, és október 1-jétől havi 865 000 Ft béralap-emelkedéssel jár. A villamosenergia-termelő iparban a munkásoknak legfeljebb 15%, a műszaki és adminisztratív dolgozóknak legfeljebb 10% prémium fizetendő fűtőanyag-megtakarítás, üzemzavar nélküli üzemmenet esetén. A Minisztertanács az előterjesztést és bértételeket tartalmazó mellékleteit a jegyzőkönyvben rögzített észrevételekkel 509/10/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta. A határozatot a Minisztertanács 531028/2/1953 számú határozatával kiegészítette.

- 21 Miután a nagymérvű áramszolgáltatási zavarok több vállalatnál mind gyakrabban okoznak hosszabb leállást, szükségessé vált a munkaidő-kiesés idejére érvényes bérfizetés és premizálás egységes szabályozása. Ennek érdekében az egy hónap alatt 16 óránál kevesebb – vagy hosszabb, de túlórával ledolgozott – munkaidő-kiesést időbérrel kell elszámolni. Ha egyes nagyüzemekben a munkaidő-kiesés ellenére teljesítik a tervet, a műszakiak számára a prémium is kifizethető. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 509/11/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 7. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „A fenti határozat 1953. szeptember 1-jén lép hatályba.”²²
- b.) A határozati javaslat 5. pontjával kapcsolatban ki kell dolgozni, hogy az egyes üzemek, melyek az áramszolgáltatási zavarok ellenére tervüket meghatározott százalékban teljesítik, és a termelésben előálló kiesést bizonyos százalékgig pótolják, milyen mértékű prémiumban részesíthetők.
- c.) A határozati javaslat 3/a. pontját a következőképpen kell módosítani: „A darabbéres dolgozóknál a személyi kategóriának megfelelő darabbéres bértétel 100%-át kapja meg.”²³

12.) Kohó- és Gépipari Minisztérium szervezete²⁴

Előadó: Kossa István elvtárs

Kossa István elvtárs: A mellékletben feltüntetett szervezeti sémában változtatás történt. Zsofinyecz elvtárs magához vonta a vaskohászatot.

Javasolja, hogy az Üzemgépészeti Igazgatóságot szüntessék meg.

Hidas István elvtárs: Kifejti, hogy helyesebb, ha a kohászattal külön egy miniszterhelyettes foglalkozik.

Kossa István elvtárs: Az ellenőrzési osztály létszáma már 5 fő, eddig csak 3 volt.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

22 A hivatkozott pontban eredetileg a határozat érvényességét a szeptember 1. és december 31. közötti időre korlátozták.

23 A szöveg eredetileg így hangzott: „Abban az esetben, ha az áramszolgáltatási zavarokból adódó munkaidőkiesés a tárgyhónapon belül a 16 órát meghaladja és a dolgozók a keresetsökkenést nem tudják bepótolni, a következők szerint kell eljárni: a) darabbéres dolgozóknál a személyi kategóriának megfelelő darabbéres bértétellel [kell elszámolni].”

24 Az 1953. évi VI. tv. 3.§-a értelmében az Általános Gépipari Minisztériumot, a Kohászati Minisztériumot és a Középgépipari Minisztériumot össze kell vonni. Az újonnan létrehozott Kohó- és Gépipari Minisztérium szervezete lényegében azonos a volt Általános Gépipari Minisztériumével, azzal a különbséggel, hogy az államközi szerződések előkészítésére és végrehajtására létre kell hozni a nemzetközi kapcsolatok osztályát, továbbá az irányító szervek összevonása miatt intézkedni kell a Rákosi Mátyás Vas- és Fémművek és a Rákosi Mátyás Gépgyárak trösztjei, illetve a Nagytömegárugyár október 1-jével történő összevonásáról. A miniszter munkáját hat miniszterhelyettes segíti. Az új minisztérium 2000 fős létszámát (átlagbér 1566 Ft) az Országos Létszámbizottság 1954. május 1-jéig vizsgálja felül. Az előterjesztést a Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 509/12/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta – kiegészítve azzal, hogy az elvi főosztályok irányítását az operatív főosztályokat (igazgatóságokat) irányító miniszterhelyettesek között osszák meg. A Minisztertanács 540119/27/1954 számú határozatával a Rákosi Mátyás Művekre vonatkozó rendelkezését módosította.

- a.) A Minisztertanács felhívja a kohó- és gépipari miniszter figyelmét, hogy a népgazdaság szempontjából fontos kohóipar irányítását csak ezzel a kérdéssel foglalkozó miniszterhelyettesre bízza.
- b.) A Rákosi Mátyás Tröszt összevonásával létszám-megtakarítást kell elérni.
- c.) Az ellenőrzési osztály létszámát emelje fel a többi osztályok terhére.
- d.) A Minisztérium Titkársága hatásköréből vegye ki a gazdasági kérdéseket intéző részlegeket.²⁵

13.) Országos Vízügyi Főigazgatóság létesítése²⁶

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Hegedüs András elvtárs: Az Országos Vízügyi Főigazgatóság a Minisztertanács irányítása alatt működjék.

Görgényi Dániel elvtárs: Az V/e. pont a gyakorlatban zavarokat okozhat.

Szijártó Lajos elvtárs: Az Építésügyi Minisztériummal nem lett kitárgyalva ez a kérdés. Az előterjesztés olyan igényeket támaszt az Építésügyi Minisztériummal szemben, amely elfogadhatatlan.

Osztróvszky György elvtárs: Javasolja, hogy a kis vízierőművek építését hagyják meg a tervezőnél.

Fel kell még venni a egyes rendelkezések közé a 1953-ban végzett mérnökök elosztását. Az elosztást felül kell vizsgálni, mert a Vízierőmű Tervező Iroda egyetlen mérnököt nem kapott.

Olt Károly elvtárs: A rendelet azzal, hogy a vízi erőművek dolgozóit a 3. kategóriából a 2-be sorolja, béremelést rejt magában. A béremelés – esetleg – Budapesten megvalósítható, de máshol nem.

Osztróvszky György elvtárs: A Műegyetemen most végzett fiatalok közül senki nem akar vidéken elhelyezkedni, ezért lenne helyes az átsorolás.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat I/2. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „Az Országos Vízügyi Főigazgatóság a Minisztertanács felügyelete alatt áll.” A Minisztertanács ezt a jogkörét a Minisztertanács elnökének első elnökhelyettese útján gyakorolja.
- b.) A határozati javaslat III/5. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: Az Országos Vízügyi Főigazgatóság élén a vízügyi főigaz-

25 A határozat szerint a Titkárságtól elvont feladatokat egy miniszterhelyettes által felügyelt terület-höz kell csatolni.

26 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (4.). A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal elfogadta, és részben 1.060/1953 (IX.30.) Mt.h. számú határozatával kiadta (MK 1953. 49. szám, szeptember 30.), részben 509/13/1953 számú nem nyilvános határozatával záradékkal egészítette ki.

- gató áll. A vízügyi főigazgatót és 2 helyettesét a Minisztertanács nevezi ki.
- c.) A határozatban világosan ki kell mondani, hogy az országos hálózatra dolgozó vízi erőművek üzemeltetésének szakfelügyeletét a Nehézipari Minisztérium végzi.
 - d.) A határozati javaslat V. pontjában világosan ki kell mondani, hogy a Vízügyi Főigazgatóság országos energiahálózatra dolgozó vízi erőműveket nem építhet, ellenben öntözőberendezéseket, öntözőcsatornákat árvizek, belvizek levezetésére építhet.
 - e.) A Minisztertanács utasítja az Országos Tervhivatal elnökét, hogy az érdekelt miniszterekkel és a Minisztertanács Titkárságának megbízottjával egy héten belül döntsék el, az Országos Vízügyi Főigazgatóság feladatai ellátásához milyen gépek átadása szükséges.
 - f.) A Minisztertanács utasítja a Statisztikai Hivatalt, készítsen kimutatást az ország területén található kotrógépekről, figyelemmel arra, hogy külön ki legyenek mutatva az olyan kotrógépek, amelyek az egyes tárcáknál technológiai folyamatban állandó munkára vannak igénybe véve.
 - g.) Készítsen javaslatot a kotrógépek racionális elosztására és kihasználására.
 - h.) A határozati javaslat IV/10. pontjában szereplő bérkérdést törölni kell. Erről a Bértitkárság tegyen javaslatot a Minisztertanácsnak.²⁷ Határidő: egy héten belül.
 - i.) A Minisztertanács utasítja a földművelésügyi minisztert, hogy személy szerint tegyen javaslatot a folyó évben végzett vízügyi mérnökök átirányítására a Vízügyi Főigazgatósághoz.

11/14

14.) A Koreai Népi Demokratikus Köztársaságnak nyújtandó segély tárgyában létrejött egyezmény²⁸

Előadó: Bognár József elvtárs

Berei Andor elvtárs: Korea fát és üveget kér. Fát Kínából lehet vásárolni. A kórház folyamatos anyagi és pénzügyi ellátását tervszerűvé kell tenni.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 3. pontját a következőképpen kell megszövegezni: „A pénzügyminiszter a Koreai Köztársasággal kötött egyezmény alapján nyújtandó segítség értékét, valamint a kórház további

²⁷ A javaslat nem került a Minisztertanács napirendjére.

²⁸ Az előterjesztést lásd a Mellékletben (5.). A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 509/14/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta. Az egyezmény végrehajtásáról az 530814/1/1953 számú határozat rendelkezett.

fenntartási költségeit az illetékes tárcákkal egyetértésben állapítsa meg. Építse be a költségvetésbe, és dolgozza ki az egyezmény alapján eszközölt szállítások és szolgáltatások elszámolásainak módját.”

- b.) A Minisztertanács hozzájárul, hogy a kórház további intézkedésig – huzamosabb ideig – Koreában marad, továbbra is viseli a kórház gyógyszerekkel, ágyneművel, valamint fogyó felszerelési tárgyakkal való folyamatos ellátását.

15.) Egyes nevelői munkakörökben dolgozók munkabérének és munkaidejének újabb szabályozása²⁹

Előadó: Erdey-Grúz Tibor elvtárs

Kovács József elvtárs: Kéri, hogy szeptember 1-től rendezzék a dajkák bérezését.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a határozati javaslat 4. pontjában szereplő dajkák bérrendezését november 1-től, a vállalatok kezelésében lévő óvodák alkalmazottainak bérrendezésével együtt kell bevezetni.

16.) Uzsorabírószági különtanácsok megszüntetése³⁰

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a rendelet 1. §-ának és 4. §-ának határidejét október 1-ben állapítja meg.³¹

29 Az Oktatásügyi Minisztérium az alsó- és középfokú iskolák, valamint az óvodák nevelőinek és igazgatóinak feladatairól és munkabéréiről 1952 januárja óta hatályban lévő rendeletek kiegészítésére tett előterjesztést. Ennek keretében javasolta: 1) a szovjet pedagógiai tapasztalatok alapján átszervezett általános és középiskolában új tanulmányi vezetői és vezető tanítói munkakörök létesítését és ezekhez kapcsolódóan új bértételek és óraszámok megállapítását; 2) a középiskolai igazgató-helyettesek kötelező heti óraszámának csökkentését az oktatómunka hatékony ellenőrzése érdekében; 3) új munkakörök és illetmények, pótlékok megállapítását a gyógypedagógiai iskolákban; 4) két kategóriájú dajka munkakör létesítését az állami óvodákban; 5) a gyermekotthoni nevelők ügyeleti pótlékának emelését. A Minisztertanács az előterjesztést – az első és negyedik pont kivételével – 509/15/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

30 Az 1947. évi XXIII. törvény az árdrágítás és spekuláció megfékezésére az ítélőtáblák székhelyén egy szakbíróból és négy munkásülnökből álló ún. uzsorabírószági különtanácsokat (munkásbírószágokat) állított fel, amelyek a súlyosabb árdrágító ügyekben és a közellátást veszélyeztető súlyosabb ügyekben másodfok nélkül ítélték. Jelentőségük az évek folyamán fokozatosan csökkent, feladataikat a bíróságok rendes tanácsai vették át. A Minisztertanács 509/16/1953 számú határozatával az előterjesztett jogszabálytervezetet a jegyzőkönyvben rögzített módosítással jóváhagyta. Ennek alapján az Elnöki Tanács 1953. évi 22. számú törvényerejű rendeletével az ún. uzsorabírószági különtanácsokat megszüntette. MK 1953. 49. szám, szeptember 30.

31 A különtanácsok megszüntetésének időpontja eredetileg szeptember 15. volt.

11/17a

17/a.) A számviteli oktatás rendszere*Előadó:* Olt Károly elvtárs*Gerő Ernő* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről.³²

11/17b

17/b.) Egyes nyugellátások korábban történt megszüntetése³³*Előadó:* Olt Károly elvtárs*Czakó Kálmán* elvtárs: Mondja ki a Minisztertanács határozatban, hogy a tárcáknál lévő ilyen tárgyú panaszokat meg kell küldeni a bizottságnak.*Gerő Ernő* elvtárs: Ilyen irányú felvilágosításra ne adjanak választ, hanem továbbítsák a Pénzügyminisztériumhoz, az pedig továbbítja a bizottsághoz.

A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozatban le kell szögezni, hogy a bizottság általános revíziót, törléseket nem hajthat végre, és csak rendkívül indokolt esetben engedélyezheti a nyugdíj újbóli folyósítását.
- b.) Az ismételten visszaállított nyugdíjak a döntés napján lépnek hatályba.
- c.) Belső határozatban kell utasítani a minisztereket, hogy a náluk lévő fellebbezési ügyeket tegyék át a Pénzügyminisztériumhoz, onnan továbbítsák a bizottsághoz.
- d.) A miniszterek hívják fel a titkárságvezetők figyelmét, hogy a náluk lévő fellebbezések ügyében felvilágosítást ne adjanak.

11/17c

17/c.) A Gödöllői Mezőgazdasági Akadémia megszüntetése és termelőségvetkezeti elnökképző tanfolyam létesítése³⁴

32 A Minisztertanács október 16-i ülésén A könyvviteli képzés címmel tárgyalta a témát.

33 A 6800/1946 M.E. rendelet elrendelte a közszolgálati nyugdíjasok politikai felülvizsgálatát, és ennek alapján a nyugdíjak megvonását, illetve csökkentését. 1948 után a Kinevezési és Alkalmazási Bizottság (KAB), valamint az egyes minisztériumok ugyancsak ennek a rendeletnek alapján folytatták a felülvizsgálatot. A nyugdíjigények elbírálásáról szóló 1951. évi 30. tvr. 41.§-a régebbi szabályok alapján megállapított ellátási igények esetében a Minisztertanácsra ruházta az intézkedés jogát. A határozati javaslat szerint a Minisztertanács jóváhagyja a KAB és az egyes minisztériumok intézkedéseit, de egyben bizottságot küld ki az esetleges hibák vagy méltánytalanságok felülvizsgálatára. A bizottság jogosult arra, hogy igazgatási úton megszüntetett és nem az 1951. évi 30. tvr-en alapuló nyugdíjellátást részben vagy egészében ismét engedélyezzen, ha az eredetileg megállapított tényállás helytelennek bizonyul, vagy a létfenntartáshoz szükséges ellátás méltányosságból indokolt. A jövőben az 1952. január 1. előtt hatályos jogszabályok alapján megállapított ellátási igényeket – bírói ítélet esetén kívül – csak ez a bizottság utasíthat el. Tagjaiul a Minisztertanács a Pénzügyminisztérium, az Igazságügyminisztérium és a Minisztertanács Hivatalának munkatársait nevezi ki. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített kiegészítésekkel 509/18/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

34 A 3280/1949 (IV.9.) számú kormányrendelettel 11 hónapos képzési idővel létesített gödöllői Mezőgazdasági Akadémia betöltötte feladatát, miután jelentősen megnőtt az Agrártudományi Egye-

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Az előterjesztés minisztertanácsi határozatként kerüljön nyilvánosságra.³⁵
- b.) A határozat 3. pontjának 2. bekezdését úgy kell módosítani, hogy a korábban itt működő oktatók fizetését változatlanul kell hagyni, az újonnan alkalmazottak fizetését a tanfolyamoknál megállapított magasabb kategóriába való besorolással kell megállapítani.

17/d.) A kormánykitüntetések adományozásának rendszere³⁶

Előadó: Gerő Ernő elvtárs

Nógrádi Sándor elvtárs: Kéri, hogy a Honvédelmi Minisztérium számára október 20-a legyen a benyújtás határideje.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.³⁷

17/e.) A Dunabizottság V. ülészakán elfogadott „A Dunán alkalmazandó folyamrendészeti szabályok” ratifikálása³⁸

temen és a mezőgazdasági technikumokban diplomát, illetve bizonyítványt szerzők száma. Az Akadémia megszüntetését követően is szükség van azonban arra, hogy a termelőszövetkezeti elnökök képzését önálló formában fenntartsák. Ennek érdekében Zsámbékon 11 hónapos főiskolai szintű elnökképző tanfolyamot indítanak, melyen az oktatás magas színvonalát önálló tanszékek biztosítják.

35 A Minisztertanács 1.058/1953 (IX.30.) Mt.h. számú határozatával a Gödöllői Mezőgazdasági Akadémia megszüntetéséről, 1.059/1953 (IX.30.) Mt.h. számú határozatával pedig a termelőszövetkezeti elnökképző tanfolyam létesítéséről intézkedett. MK 1953. 49. szám, szeptember 30.

36 A Minisztertanács Titkársága előterjesztésében javasolta a kormánykitüntetések keretszám szerinti adományozásának megszüntetését és helyette az arra jogosult szervek és szervezetek részletesen megindokolt javaslatainak korlátozás nélküli felterjesztését. A Minisztertanács Titkárságának biztosítania kell, hogy a már a november 7-én adományozandó kitüntetések esetében alkalmazandó új rendszer ne vezessen a kitüntetések értékének csökkenéséhez. Az előterjesztések határideje október 7.

37 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosítással 509/20/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

38 A Duna Bizottság 1951. december 19-én tartott V. ülészakán elfogadták a hajózással összefüggő események kivizsgálására, a közlekedési szabályok betartására, a hajóutak kitűzésére, karbantartására, a hajók felszerelésének és a hajósok képzésének ellenőrzésére, a kishajók és csónakok nyilvántartására, a vízi sportversenyek engedélyezésére, a fürdőhelyek kijelölésére és a vízi mentőszolgálat ellátására kiterjedő egységes folyamrendészeti szabályokat. A folyamrendészet eddig a Belügyminisztérium hatáskörébe tartozott, noha nem rendőri feladatot lát el, és a szükséges szakemberek a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium rendelkezésére állnak. (Mindezen felül a Duna

Előadó: Gerő Ernő elvtárs

Boldoczki János elvtárs: A „ratifikálás” szó helytelenül szerepel az előterjesztésben, helyette „elfogadása” szót kell bevenni.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a határozat címében szereplő „ratifikálásról” szóló kifejezést „elfogadásáról” szóra kell módosítani.

11/17f

17/f.) Együttműködés a magyar–román gördülőcsapágy-gyártás területén³⁹

Előadó: Kossa István elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁴⁰

11/17g

17/g.) Magyar–svéd árucserre-forgalmi tárgyalások⁴¹

Előadó: Bognár József elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁴²

Bizottság valamennyi tagállamában a Közlekedésügyi Minisztériumhoz tartoznak.) A határozati javaslat indítványozza a folyamrendészeti szabályok elfogadását, illetve az ebből adódó feladatok átadását a KPM-nek 1954 március 1-jei határidővel (beleértve a szükséges 120 fős személyi állományt, a műszaki felszereléseket és nyilvántartásokat). A rendőrség hatáskörében marad a kijelölt fürdőhelyek rendészeti ellenőrzése, a Balatonon az életmentés és a fürdőrendészeti szabályok betartása feletti felügyelet. A Minisztertanács 509/21/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta, és a folyamrendészeti szabályokat elfogadta.

39 A Magyarország és Románia között 1952 júniusában a gördülőcsapágy-gyártásban megteremtendő együttműködésről aláírt egyezmény végrehajtásáról 1953. április 27. és május 7. között tartott szakbizottsági értekezlet megállapodott a sorozatban gyártandó alaptípusok felosztásáról, a két állam között 1954-ben tervezett gördülőcsapágy-cseréről és az árakról. Az előterjesztés szerint az 1953. III–IV. negyedévben tervezett csere a Gördülőcsapágy-gyár építése miatt elmarad.

40 A Minisztertanács az 509/22/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

41 Az előterjesztés szerint az 1953 szeptemberében sorra kerülő 1953–1954. évi magyar–svéd árucserre-forgalmi tárgyalásokon 76,5 millió devizaforint exporttal és 64 millió devizaforint importtal számolnak. Az 1951 áprilisában aláírt hosszú távú pénzügyi megállapodás értelmében az exportban 2,7 millió devizaforint hozzáadott értéket terveznek, melynek 50%-a a Magyarországon államosított svéd gyufagyárak után járó kártérítés törlesztése. Az import összetétele többek között vas- és acéláru, golyóscsapágy, gépek, szerszámok, alkatrészek, műrost, az exporté cukor, paradicsompüré, gyümölcs, textiliák, szerszámgépek, esetleg rizs. A kiegészítő exportszállításban díszműáruk, konfekcionált és kötszövött áruk, motorkerékpárok, főzelékkonzervek, sportcikkék, ezüstáruk szerepelnek.

42 A Minisztertanács 509/27/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztés által meghatározott szempontokat elfogadva megadta a felhatalmazást a tárgyalásokra.

11/17h

17/h.) 1953. évi magyar–NDK vegyesbizottsági jegyzőkönyv jóváhagyása⁴³

Előadó: Bognár József elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁴⁴

11/17i

17/i.) Magyar–svájci vegyesbizottsági tárgyalások⁴⁵

Előadó: Bognár József elvtárs

Hegedüs András elvtárs: Száj- és körömfájás járvány van, állatot ne hozunk be.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy utasítja a bel- és külkereskedelmi minisztert, hogy tenyészállatot száj- és körömfájással fertőzött területről ne hozzanak be.⁴⁶

11/17j

17/j.) Bizottság kiküldése a román–bolgár Duna-híd építési értekezletre⁴⁷

Előadó: Bognár József elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁴⁸

43 Magyarország és az NDK képviselői augusztus 15-én aláírták az 1953. évi áruforgalmi megállapodást kiegészítő jegyzőkönyvet, amely új tételeket és a már korábban megállapított kontingensen felüli árumennyiséget tartalmaz, 18 millió Rbl export, 13 millió Rbl import értékben. A különbség az előző évi szállításokból fennmaradt magyar hátralék egy részének törlesztésére szolgál. Mindkét oldalon 14,5 Millió Rbl értékben több korábbi tételt (bauxit, autóelektromossági alkatrészek, vegyi cikkek) töröltek. A fontosabb új tételek exportban: bőrcipő, rizs, bor, főzelék- és gyümölcskonzervek, napraforgóolaj, lekvár, szörp, mélyfúró berendezés; importban: szerszámgépek, tűzifa, vegyi cikkek.

44 A Minisztertanács 509/24/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

45 Az 1953 szeptemberében sorra kerülő magyar–svájci vegyesbizottsági tárgyalások során – a javaslat szerint – kísérletet kell tenni a korábbi árucseré-forgalmi megállapodás tárgyalások nélküli meghosszabbítására, azzal a szándékkal, hogy az export értékét 45 millió svájci frankra emeljék, az import értékét pedig 45 millió svájci frankra csökkentésük. (A korábbi export értéke 37 millió, az importé 47 millió svájci frank volt). Az import összetétele többek között: rongy, műselyem, műrost, gyógyszeralapanyag, gépek és alkatrészek, műszerek, az exporté: búza, tengeri-vetőmag, rizs, vágómarha, fűtőolaj, bentonit. A tárgyalások során megállapodhatnak 400 000 svájci frank értékben tenyészállatok vásárlásáról, és kísérleljek meg, hogy a svájci fél árvegyen 3000 vágómarhát.

46 A Minisztertanács 509/25/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést a javasolt módosítással elfogadta, a tárgyalásokra a felhatalmazást megadta. A Minisztertanács 540119/17/1954 számú határozatával az áruforgalmi megállapodást meghosszabbította.

47 A Románia és Bulgária közötti Duna-híd építésében részt vevő országok 1953. szeptember 28-án Bukarestben értekezletet tartanak, melyre a magyar kormány képviselőjét is meghívták. A téma az építkezéshez szállított hengerelt vasáru árának elszámolása és az építkezés végleges költségvetésének megállapítása. Ha megállapodás jön létre, a magyar képviselő aláírhatja, ha viszont az összköltségvetés a 240 millió rubelt meghaladja, a Minisztertanács előzetes hozzájárulását kell kérni.

48 A Minisztertanács 509/26/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

11/17k

17/k.) A közúti közlekedés rendjének fokozottabb védelme⁴⁹

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A közúti közlekedés rendjének szabályzatát egyszerre kell nyilvánosságra hozni a közúti közlekedés rendjének fokozottabb védelméről szóló rendelettel. A két rendeletet együtt kell kiadni. A rendelet 1. §-ának b. bekezdését a következőképpen javasolja megfogalmazni: „a gépjármű vezetését olyan személynek engedi át, aki szeszesített fogyasztott, vagy nem volt jogosítványa”.
- b.) Az 1. §. c. bekezdésével kapcsolatban végrehajtási utasításban kell szabályozni, hogy a c. ponttal kapcsolatos büntetőeljárást fokozatosan vezessék be.
- c.) A 2. §-ban világosan ki kell mondani, hogy pénzbírság kiszabását a közlekedési rendőrség eszközli.
- d.) A 2. §. 2. pontjával kapcsolatban pontosan meg kell határozni, hogy a pénzbírság kiszabása melyik tanács végrehajtó bizottságának hatáskörébe tartozik. (Amelyiknek a területén szabálytalanság történik.)
- e.) A végső szöveg elkészítésével a Minisztertanács az igazságügy-minisztert, a honvédelmi minisztert és a legfőbb államügyészt bízta meg. Egy héten belül hozzák nyilvánosságra.

11/17l

17/l.) Elbocsájtott legfelsőbb bírósági bírák állásukba való visszahelyezése⁵⁰

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács előterjesztést tesz az Elnöki Tanácshoz, hogy az 1953. évi június hó első napján hozott határozatát, dr. Gáspár Mózes állásából való elbocsátására, helyezze hatályon kívül.⁵¹

49 Az igazságügyi miniszter az 506/10/1953 számú minisztertanácsi határozat (1953. augusztus 28.) alapján benyújtotta a közlekedés rendjének fokozottabb védelmére vonatkozó rendelet tervezetét. A tervezetet a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal a Minisztertanács jóváhagyta. Közzétételére a végleges szöveg elkészítését követően az 55/1953 (XII.4.) M.T. számú rendelettel került sor, amikor a belügyminiszter és a közlekedés- és postaügyi miniszter 1/1953 (XII.4.) B.M. számú „A közúti közlekedés rendjének szabályozásáról” című rendelete is megjelent. MK 1953. 63. szám, december 4.

50 Az igazságügyi miniszter előterjesztést tett az állásukból 1953. június 1-jei hatállyal elbocsátott dr. Gáspár Mózes, dr. Nagy Miklós, dr. Imrefi László volt legfelső bírósági bírák visszavételére. Az elbocsátás indokaként ellenük felhozott vád – hogy az 1938:XVI. tc. alapján létrehozott ún. ötös tanácsok tagjaként politikai perekben ítéleztek – megalapozatlannak bizonyult, ezért a határozat felülvizsgálata indokolt. A döntés meghozatalára az Elnöki Tanács jogosult.

51 A Minisztertanács csupán dr. Gáspár Mózes visszavételére tett előterjesztést, ennek alapján az Elnöki Tanács szeptember 22-én hozott határozatával az elbocsátásáról szóló határozatot megsemmisítette.

17/m.) Legfelsőbb bírósági tanácsvezetői kinevezés⁵²

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵³

11/17m

17/n.) Az ügyészségek részére hivatalos lap kiadása⁵⁴

Előadó: Czakó Kálmán elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a címe „Ügyészségi Közlöny” legyen.⁵⁵

11/17n

17/o.) Az Országos Tervhivatal kollégiumának összetétele⁵⁶

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵⁷

11/17o

17/p.) Kohó- és Gépipari Minisztérium kollégiuma tagjainak kinevezése⁵⁸

Előadó: Kossa István elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵⁹

11/17p

52 Az igazságügyi miniszter javaslatot tett dr. Sztodolnik Lászlónak, a budapesti központi járásbíróság elnökének a Legfelső Bíróság tanácsvezető bírójává történő kinevezésének előterjesztésére.

53 A Minisztertanács előterjesztése alapján az Elnöki Tanács szeptember 22-i határozatával dr. Sztodolnik Lászlót kinevezte.

54 Tekintettel arra, hogy az 1953. évi 13. tvr. a Legfőbb Ügyésznek alárendelten létrehozta az ügyészségi szervezetet, az ügyészség működésével kapcsolatos jogszabályok közlése kikerült az *Igazságügyi Közlöny* hatásköréből. Ennek pótlására szükségessé vált egy új hivatalos lap indítása, *Törvényesség* címmel.

55 A Minisztertanács 509/30/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosítással jóváhagyta.

56 Az OT kollégiuma tagjává Szalai Bélát, az OT elnökét, Herczeg Ferenc első elnökhelyettesét, Nagy Józsefné, Karczag Imre, Szuszki Károly, Szita János, Perédi Károly elnökhelyetteseket, Lázár Györgyöt, a Közgazdasági Főosztály, Nógrádi Lászlót, a Beruházási Főosztály, Nágai Lajost, az Általános Gépipari Főosztály és Márton Jánost, a Mezőgazdasági és Begyűjtési Főosztály vezetőjét javasolták kinevezni.

57 A Minisztertanács az előterjesztést 509/31/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

58 A Kohó- és Gépipari Minisztérium Kollégiuma tagjaivá Zsofinyecz Mihály minisztert, Kossa Istvánt, a miniszter első helyettesét, Bíró Ferenc, Karádi Gyula, Fock Jenő, Hidas Ferenc, Kincses István miniszterhelyetteseket, Komjáthy Lászlót, a Vaskohászati Igazgatóság, Lettner Ferencet, a Műszaki Főosztály, Magyar Jánost, a Személyzeti Főosztály, Haynácskó Lászlót, a Járműipari Igazgatóság vezetőjét javasolták kinevezni.

59 A Minisztertanács 509/31/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

11/17r

17/r.) Egyetemi tanárok Munka Érdemrenddel való kitüntetése⁶⁰*Előadó:* Erdey-Grúz Tibor elvtárs,

Zsoldos Sándor elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁶¹

11/17s

17/s.) Arányi Tibor külföldi kihelyezése⁶²*Előadó:* Berei Andor elvtárs*Gerő Ernő* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁶³

11/nk/1

Napirenden kívül:

1.) Napraforgó szabadfelvásárlási ára⁶⁴*Előadó:* [Tisza József]*Gerő Ernő* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁶⁵

11/nk/2

2.) Szovjet villamos energia szakértő bizottság meghívása⁶⁶

60 Dr. Verebély László egyetemi tanárt, a Budapesti Műszaki Egyetem Villamosmérnöki Kara Villamosművek Tanszékének vezetőjét, dr. Zemplén Géza egyetemi tanárt, a Budapesti Műszaki Egyetem Vegyészmérnöki Kara Szerveskémia Tanszékének vezetőjét 70. születésnapjuk, dr. Hedri Endre egyetemi tanárt, a II. Sebészeti Klinika igazgatóját 60. születésnapja alkalmából Munka Érdemrenddel javasolták kitüntetni.

61 A Minisztertanács előterjesztésére az Elnöki Tanács szeptember 22-i határozatával döntött a kitüntetésekről. MK 1953. 48. szám, szeptember 25. I. Főrész. Személyi rész (Hedri Endre); MK 1953. 49. szám, szeptember 30. I. Főrész. Személyi rész (Verebély László és Zemplén Géza).

62 A külügyminiszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte Arányi Tibornak, a Külügyi Akadémia végzős hallgatójának kihelyezéséhez a londoni követségre.

63 A Minisztertanács 509/34/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

64 Mivel a termelők mind határozottabban kérik, hogy a beadási kötelezettségen felül leadott napraforgóért cseretermék helyett (mázsánként 17 liter olaj és 20 kg dara) pénzt kapjanak, a begyűjtési miniszter egységes, országosan érvényes, mázsánként maximálisan 280 forintos szabadpiaci felvásárlási ár megállapítását javasolja. A Terményforgalmi Egyesülés kapjon engedélyt a feltételek szerinti felvásárlásra. A szabadfelvásárlási ár bevezetéséből keletkező veszteséget a vállalatok dotáció formájában kapják vissza.

65 A Minisztertanács 509/nk/1/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

66 A rendelkezésre álló erőművek az ország utóbbi években jelentősen megemelkedett villamosenergia-szükségletét nem tudják kielégíteni, 10-15% a teljesítményhiány. Az áramellátásban gyakoriak az üzemzavarok, az erőművek működése és az energiahálózat nem üzembiztos, az új erőművek üzembe helyezésének üteme lassú. A problémák megoldása érdekében a nehézipari miniszter szovjet szakértői bizottság meghívását javasolja 6 hónapi időtartamra. A bizottságban szakértők és egy tanácsadó kapjanak helyet.

Előadó: [Hidas István]

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁶⁷

Budapest, 1953. évi szeptember hó 18-án.

Némety Béla s. k.

A jegyzőkönyvet hitelesítem:

Gerő Ernő

a Minisztertanács első elnökhelyettese

MNL OL XIX-A-83-a-1953-509 1-28.

⁶⁷ A Minisztertanács 509/nk/2/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

MELLÉKLET

1/a

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
1.053/1953. (IX. 19.) számú határozata

A termelőszövetkezetek megszilárdítása és a termelőszövetkezeti tagok anyagi jólétének növelése érdekében nyújtott további kedvezmények.

A termelőszövetkezetek további megerősítése, gazdálkodásuk szilárd megalapozása, valamint a termelőszövetkezetek tagjai jövedelmének, különösen pedig pénzjövedelmének lényeges emelése érdekében a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa a következőket határozta:

1. Mindazoknak a termelőszövetkezeteknek, amelyek a jövő gazdasági évben is közösen gazdálkodnak, el kell engedni az 1953. évben esedékes összes rövid lejáratú hiteltartozásaikat – a szerződéses növénytermelési és állathizlalási hitelek kivételével – mintegy 200 millió forint összegben.

A termelőszövetkezetekből esetleg kilépő tagok az elengedett hitel rájuk eső arányos részét tartoznak még ebben az évben az államnak visszafizetni.

2. Az önhibájukon kívül (pl. elemi kár, túlzott beruházás stb.) különösen rossz anyagi helyzetben lévő termelőszövetkezetek tagjaik munkaegység készpénz-részesezésének növelésére közép lejáratú hitelt igényelhetnek. Erre a célra a Minisztertanács a földművelésügyi miniszternek mintegy 100 millió forintot bocsát rendelkezésére.

3. Annak érdekében, hogy a következő években megvalósításra kerülő beruházások a termelőszövetkezeti tagok pénzjövedelmét ne csökkentsék, a beruházások anyagi szükségleteinek fedezésére – ideértve azok munkaegység ráfordítását is – az összes közép- és hosszú lejáratú hitelek 1954. és 1955. években esedékes visszafizetését további két évre, 1956. január hó 1-ig, fel kell függeszteni. A meghosszabbított hiteleket 1956. január hó 1-től, hosszú lejáratú hiteleknél 17 év alatt, középlejáratú hiteleknél 5 év alatt kell visszafizetni.

4. Azon termelőszövetkezetek részére, amelyek a bevitt állatok és felszerelés értékét saját pénzbevételeikből kifizetni nem tudják, a pénzügyminiszter az erre a célra rendelkezésre álló zárolt közép lejáratú hitelből – a szükséglethez képest – mintegy 40-50 millió forintot bocsásson rendelkezésre.

5. A begyűjtési miniszter vizsgálja meg, hogy az állat- és állati termék beadási kötelezettség megállapításakor mely termelőszövetkezeteknél és termelőszövetkezeti csoportoknál történt igazságtalan vagy túlzottan nagy megterhelést jelentő kivetés,

és ahol ilyen előfordult, a beadási kötelezettséget megfelelő mértékben csökkentse. A beadási kötelezettségnek helyesbítését 1953. október 1-ig be kell fejezni.

6. Az I., II. és III. típusú termelőszövetkezeti csoportok, valamint az önálló termelőszövetkezetek a kezelésükben lévő összes állami területek (tartalékterületek) után 1954. január 1-től kezdve mentesek a búzaföldadó fizetése alól.

7. A termelőszövetkezeteket fokozott állami támogatásban kell részesíteni a termelésüket fejlesztő beruházások létesítésénél. Ennek érdekében:

a) öntözőtelep és halastó építésénél – ha azt a termelőszövetkezet tagsága maga építi – a tervezés, a műtárgyak megépítése, valamint a műszaki irányítás költségeit az állam viseli, továbbá a termelőszövetkezet az elvégzett földmunka minden köbmétere után a munkaegység részesedés növelésére és egyéb kiadásokra 3,75 Ft állami támogatást kap, visszafizetési kötelezettség nélkül.

Azoknak a termelőszövetkezeteknek, amelyek nem rendelkeznek elegendő munkaerővel, és ezért öntözőtelepüket vagy halastavukat állami vállalat építi, a teljes vállalati kivitelezés költségeire hosszú lejáratú hitelt kell folyósítani.

Az öntözőtelep, illetve halastó építéséhez az állam által biztosított gépi munka költségeit az állam viseli.

b) A kiöregedett szőlők felújításának és az új szőlők telepítésének nagyobb arányú fejlesztése érdekében az oltványszőlőknél a telepítéshez szükséges oltványokat, az egyéb szőlőtelepítésekénél a szükséges sima vesszőt, illetve hazai gyökeres vesszőt az állam ingyen bocsátja a termelőszövetkezetek rendelkezésére. Az új telepítésű szőlők és a nagy karóhiányú szőlők karószükségletének megvásárlására az állam hosszú lejáratú hitelt biztosít. Ezen kívül, amennyiben a telepítést a termelőszövetkezet tagsága kézi erővel végzi, az állam kötött talajokon kh-nként 3.500 Ft, homokos laza talajokon pedig kh-nként 2.500 Ft támogatást ad visszatérítési kötelezettség nélkül. A telepítéshez az állam által biztosított gépi munka költségeit az állam viseli.

c) Üzemi gyümölcsösök telepítéséhez az állam ingyen bocsátja a termelőszövetkezetek rendelkezésére a szükséges gyümölcsfaoltványokat és gyökeres dugványokat.

d) Mezővédő erdősávok létesítésénél és legelőfásításoknál kézi forgatás esetén kat. holdanként 600 Ft, gépi munka esetén a gépi munka költségeire hosszú lejáratú hitelt kell biztosítani. A telepítést követő 5 évben – ha a gondos ápolás eredményeként az állomány eredése és fejlődése megfelelő – az erdőtelepítő állomás javaslata alapján a vetőmag, illetve csemete és suháng árára folyósított kölcsönt törölni kell.

e) Magasépítésnél a nagy munkaigényű férőhelyek – sertésfaztatók, tehénistállók, 150 férőhelynél nagyobb juhhodályok és dohánypajták – építésénél a hosszú lejáratú

beruházási hitelek mértékét úgy kell megállapítani, hogy az az anyagköltségek mellett az építésnél teljesített munka díjazására is tartalmazzon megfelelő összeget. Ezt a hitelt a termelőszövetkezetek tényleges szükségleteiknek megfelelően anyag vásárlására és házi előállítására, valamint a munkaegység-részesedés növelésére fordíthatják. Az egyéb állati férőhelyek és épületek építésénél az anyagbeszerzés költségeire – beleértve az idegen fuvart is – kell hosszú lejáratú beruházási hitelt folyósítani.

f) Azoknál a beruházásoknál, amelyeket a műszaki követelmények miatt a termelőszövetkezetek kizárólag vállalati kivitelezéssel tudnak megvalósítani (pl. villamosítás, fűrott kút létesítése stb.), a teljes vállalati kivitelezés költségeire hosszú lejáratú hitelt kell folyósítani.

g) A termelőszövetkezetek a jövőben folyósításra kerülő beruházási kölcsönök törlesztését a beruházást követő eddigi első év helyett, magasépítéseknél az 5. évben, öntözőtelep és halastó építésénél, valamint talajjavításnál a 2. évben kell, hogy megkezdjék. Szőlő- vagy gyümölcsstelepitésre és fásításra adott kölcsön törlesztését továbbra is a beruházást követő 6. évben, gép-műszer és egyéb felszerelés beszerzésére adott kölcsönökét pedig az 1. évben kell megkezdeni.

8. Növelni kell a termelőszövetkezetek közös állattartásából származó bevételeket. Ezért a Minisztertanács javasolja a termelőszövetkezeteknek, hogy közös állatállományukból a megyei állatsűrűség átlagán felüli állatállományukat, illetőleg amennyiben állatállományuk a megyei állatsűrűségnél alacsonyabb, az állatszaporulatnak mintegy 2/3-át, a szabadpiacon értékesítsék. Természetesen beadási kötelezettségüknek tartoznak pontosan eleget tenni.

Engedélyezni kell, hogy a termelőszövetkezetek a tenyésztésre alkalmatlan, gyenge minőségű teheneket kislejtezzék, és helyettük mintegy 10 000 drb. tenyészűsző vásárlására középlejratú hitelt kell biztosítani.

9. A termelőszövetkezeti tagok 1953. október 1-től a háztáji gazdaságukban lévő tehen, továbbá az 1953. október 1. után a háztáji gazdaságokba beállításra kerülő saját nevelésű vagy vásárolt üszöborjából nevelt tehen után mentesek a tejbeadás alól.

A háztáji tehenállomány fejlesztése érdekében a tehenekkel nem rendelkező termelőszövetkezeti tagok számára 1953. október 1-től üszővásárlás céljára, egy alkalommal 2000 Ft, öt év alatt visszafizetendő hitelt kell folyósítani.

A termelőszövetkezetekbe bevitt állatállomány és felszerelés után 1953. október 1-től a termelőszövetkezeti tagoknak kifizetett összegek mentesek a jövedelemadó alól.

10. Növelni kell a termelőszövetkezeti tagok, különösen a nők szociális és egészségügyi ellátását. Ennek érdekében:

a) az önálló termelőszövetkezetek és a III. típusú termelőszövetkezeti csoportok tagjainak 1953. október 1-től szülés esetén az első gyermek után 500,- Ft, a második és minden további gyermek után 400,- Ft anyasági segélyt kell folyósítani. A szükséges pénzügyi fedezetet a pénzügyminiszter a tanácsok költségvetésében biztosítsa. Az anyasági segélyre azok a termelőszövetkezeti tagok jogosultak, akik az előző évben 120 – kisgyermekes anyák pedig 80 – munkaegységet teljesítettek. Az újonnan belépő termelőszövetkezeti tagoknak a kötelező számú munkaegység elérésekor úgy az anyasági segélyt, mint a családi pótlékot azonnal folyósítani kell. Ha a tag a kötelező számú munkaegységet saját hibájából nem teljesíti, a jogosultság megszűnik.

b) 1953. október 1-től a termelőszövetkezeti tagok betegszállítását ingyenessé kell tenni. Az ehhez szükséges pénzügyi fedezetet a pénzügyminiszter biztosítsa.

c) Az egészségügyi miniszter a földművelésügyi miniszterrel és a pénzügyminiszterrel egyetértésben egy hónapon belül dolgozza ki a termelőszövetkezeti tagoknak nyújtott egészségügyi szolgáltatások további megjavításához szükséges intézkedéseket.

11. Azok a termelőszövetkezeti tagok, akik a kötelező munkaegység-minimumot teljesítették, 1954. január 1-től kezdve kislakásépítésre kölcsönt – szükség esetén házhelyet – kaphatnak. 1954. évre erre a célra a pénzügyminiszter 30 millió forint hitelt, az Országos Terhivatal elnöke a megfelelő építési anyagokat biztosítsa. A kölcsön folyósításának feltételeit és elosztásának módját a pénzügyminiszter a földművelésügyi miniszterrel egyetértésben október 31-ig szabályozza.

12. A földművelésügyi miniszter egy hónapon belül dolgozzon ki megfelelő intézkedéseket annak érdekében, hogy a termelőszövetkezetek termelésük és pénzjövelmük fokozása útján tagjaiknak elvégzett munkaegységeik arányában évközben havonta vagy hathetenként, folyamatosan a termelőszövetkezet anyagi helyzetétől függően a bevételeikből megfelelő pénzelőleget – ahol lehetséges, természetbeni előleget is – juttathassanak.

Gerő Ernő s. k.
a Minisztertanács első elnökhelyettese

Magyar Közlöny 1953. 46. szám 281–283. o.

1/b

Titkos!

A Határozatok Tára nem közli.
Készült: 42 példányban.
..... számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
509/2/1953. sz. határozata.

A termelőszövetkezetek megszilárdítása és a termelőszövetkezeti tagok anyagi jólétének növelése érdekében nyújtott további kedvezményekről szóló 1.053/1953. (IX.19.) számú határozat kiegészítése.

- 1.) Az 1.053/1953. (IX. 19.) számú határozat (továbbiakban: Határozat) 2. pontjában munkaegység részesedés kiegészítésére biztosított 100 millió forint hitelből a munkaegységeket legfeljebb 8,- Ft-ra lehet kiegészíteni.
- 2.) A Határozat 7/e. pont alatt engedélyezett építkezéseknél egyedi elbírálás alapján idegen fuvar költségre is lehet beruházási hitelt folyósítani, amennyiben a termelőszövetkezet az építkezést anélkül megoldani nem tudja.
- 3.) A Határozat 4. pontjában a bevitt állatok és felszerelések értékének kifizetésére biztosított közleplejártató hitelek az azoknak a termelőszövetkezeteknek kell nyújtani, amelyeknél a saját erőből történő kifizetés esetén a munkaegység után adott készpénzrésztesedés munkaegységenként 8,- Ft-nál alacsonyabb. Ilyen esetekben olyan összegű hitelt kell biztosítani, hogy munkaegységenként 8,- Ft kerülhessen kifizetésre.
- 4.) A Határozat 5. pontjában elhatározott beadási kötelezettség mérséklését a begyűjtési miniszter indokolt esetben kiterjesztheti a kukorica és burgonya beadási kötelezettségre is.

A begyűjtési miniszter a beadási kötelezettség mérséklését az alábbi keretben hajthatja végre:

kukorica	400	vagon
burgonya	600	"
sértés	290	"
baromfi	44	"
tojás	34	"
tej	80.000	hl.

A beadási kötelezettség mérséklése miatt a központi készletekből így kieső kukoricát és burgonyát szabadpiacon kell felvásárolni.

5.) A pénzügyminiszter a földművelésügyi miniszterrel együtt állapítsa meg a termelőszövetkezetek házilag végzett új magasépítési beruházásaira folyósítható hitelek általányösszegét.

A termelőszövetkezetek a magasépítési beruházási hitelkeret terhére – ha nincs elegendő saját munkaerjük – idegen munkaerőt is alkalmazhatnak. Kivételes esetben a járási tanács mezőgazdasági osztályának javaslata alapján a megállapított magasépítési beruházási hitelátalányon felül is lehet hitelt folyósítani olyan termelőszövetkezetnek, amely az építkezést csak idegen munkaerővel tudja megvalósítani.

6.) A termelőszövetkezetek szállítási lehetőségeinek megjavítására meg kell vizsgálni a szállítás megkönnyítését szolgáló bekötőutak építésének fokozását. A bekötőutak megépítését 1954. január 1-től kezdve az állam végezze.

7.) A termelőszövetkezetekben állami vállalatok és kisipari termelőszövetkezetek által megvalósított beruházásokat a továbbiakban is mentesíteni kell az árkiegymelési forgalmi adó alól.

8.) A beruházási jellegű mezőgazdasági kiegészítőket és felszereléseket a termelőszövetkezet részére a jövőben is a jelenlegi (árkiegymelési forgalmi adó nélküli) árakon kell eladni.

9.) A Minisztertanács az élelmiszerellátás kiszélesítésének megvizsgálására az Országos Tervhivatal elnökének vezetésével bizottságot küld ki. A bizottság tagjai: a bel- és külkereskedelmi miniszter, a földművelésügyi miniszter, az élelmiszeripari miniszter, a begyűjtési miniszter, a pénzügyminiszter és a Minisztertanács Titkárságának vezetője.

A bizottság feladata: megvizsgálni és javaslatot tenni

- a) a központi készletek kímélésének lehetőségére és ennek módszereire,
- b) az eddig nyújtott kedvezmények miatt kiesett termények és termékek pótlására,
- c) a falu és a város áruforgalmi kapcsolatainak kibővítésére.

Budapest, 1953. szeptember 18.

Gerő Ernő s.k.

a Minisztertanács első elnökhelyettese

MNL OL XIX-A-83-a-1953-509 40–41.

2.

Földművelésügyi Miniszter
Szám: 0016/32/1953.
Előadó: Hont János

Szigorúan titkos!
Készült 50 példányban.
Tárgy: A Hanság területének hasznosítása.
Egyetért: OT Herczeg Ferenc elvtárs

Észrevételem nincs. –
Egyetértek. Hegedüs s.k. IX. 17.

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

A Hanság területéből a II. világháború előtt kb. 72 000 kat. hold volt hasznosítva, mégpedig a Kapuvári Hanság területén 42 000 kat. hold, a Lébényi Hanság területén 30 000 kat. hold.

A Hanság művelési ágankénti megoszlása a következő volt:

	Kapuvár	Lébény
szántó	24 000	13 000
erdő	6 500	1 500
rét	11 500	15 500
	42 000	30 000

A 72 000 kat. hold területből a Kapuvári Hanságok 33%-a, a Lébényi Hanságok 90%-a van állami kezelésben, illetve tulajdonban. A Hanság 72 000 kat. hold területéből 13 000 kat. hold kiégett és rendkívül elgazosodott terület, amelyen jelenleg semmiféle termelés nem folyik. E területből 2000 kat. hold bombázó tér, 3000 kat. hold pedig a legmélyebben fekvő kiégett rész, amelyen a vízrendezés után is csak bak-hátas erdősítést lehetne létesíteni.

A háború következtében az egész Hanság területét behálózó mellék- és főcsatorna-rendszer oly mértékben elpusztult, hogy jelenlegi állapotában nem tudja biztosítani a vízelvezetést. Ennek következménye, hogy a szántóföldi művelés alatt álló területből kb. 10 000 kat. hold esik ki teljesen a termelésből, és további 2000 kat. hold összefüggő és 4000 kat. hold szétszórta a peremterületeken lévő szántón 50%-kal kevesebb terméshozammal kell számolni. Ennek kihatásai megmutatkoznak a terméseredményekben. Például a Kapuvári Hanság 1951. évi termésátlagát összehasonlítva a háború előttivel, a kat. holdankénti termésátlag a következő:

	háború előtt	1951-ben
búza	16	8
tavaszi árpa	15	5
cukorrépa	160	96
burgonya	60	60
kukorica	14	12
zab	18	5
takarmányrépa	250	150
kender	45	25
pillangós széna	35	20
rét, nem öntözött	25	20

A gyakori vízelborítás miatt a szántóföldek kiterjedési határa állandóan változik. A háború okozta károkat csak víztelenítés, erdősítés és telkesítés elvégzése útján lehet megszüntetni. Az ezzel kapcsolatos összes beruházási költségek a mellékelt I–VII. számú kimutatás szerint 45 959 000 Ft-ot tesznek ki. A helyreállítási munkák végrehajtása után a Hanság területének jövedelmezősége a következőképpen alakul:

1.) A 10 000 kat. hold vízjárta szántóföld, melyet ötvenként 100%-os vízkár sújt, jelenlegi hozama:

Termény	kat. hold	átlagterm.	összes term.	Egységár Ft	Hozam Ft
Kalászosok	3 300	6	19 800	70	1 386 000
Ipari növények	1 000	25	25 000	38	950 000
Takarmánynövények	3 000	20	60 000	40	2 400 000
Cukorrépa	700	95	66 500	15	998 000
Tengeri	2 000	12	24 500	70	1 680 000
Összesen:	10 000				7 414 000"

Mivel rendszerint az öt évből egy évben teljes vízkár van, egy kat. hold évi hozamát 593 Ft-tal lehet számításba venni.

2.) Várható hozam a helyreállítási munkák után:

Termény	kat. hold	Átlagterm. q.	Összes term.	Egységár Ft	Hozam Ft
Kalászosok	3 300	9	29 700	70	2 179 000
Ipari növények	1 000	30	30 000	38	1 140 000

Takarmánynövények	3 000	28	94 000 ^{***}	40	3 360 000
Cukorrépa	700	130	91 000	15	1 365 000
Tengeri	2 000	13	26 000	70	1 820 000
Összesen:	10 000				9 874 000 ^{****}

Egy kat. hold hozam vízrendezés után	986 Ft
Egy kat. hold hozam vízrendezés előtt	<u>593 "</u>
Többlethozam kat. holdanként	393 Ft

3.) A jelenleg teljesen terméketlen 13 000 kat. hold kiégett rét. Ebből 9000 kat. hold részben mély fekvése miatt, részben bombázó területi igénybevétel miatt újrafüvesítésre egyelőre nem kerülhet. A 8000 kat. hold kiégett rét letakarítása, feltörése és újrafüvesítése után várható kat. holdanként 20 q szénatermés. Az összes 160 000 q széna 20 Ft mázsánkénti árral számítva 3 200 000 Ft értéket jelent.

Amennyiben a Lébényi Hanságban a beépítésre megtervezett szivattyúk elkészülnek, lehetővé válik a víznívó szabályozása, melynek következtében a gyenge minőségű savanyú széna helyett jó minőségű édes széna termelhető. A hozamtöbblet számításban a szénaérték növekedést mázsánként 10 Ft-tal lehet értékelni.

10 000 kat. hold szántó hozamtöbblete	3 930 000 Ft
8 000 kat. hold rét (összes szénaár 60%-a mint tiszta hozam)	2 000 000 "
Széna értéknövekedés 160 000 q á 10 Ft	<u>1 600 000 "</u>
Összes hozamtöbblet:	7 530 000 Ft

Leírások:

1. Csatornák és duzzasztók leírási és felújítási összege	186 885 Ft
2. Műtárgyak	75 000 "
3. Új csatornák és műtárgyak	270 000 "
4. Talajjavítás	100 000 "
5. Gépek	<u>200 000 "</u>
Összes leírás:	831 885 Ft

Összes jövedelem:	7 530 000 Ft
Összes leírás:	<u>831 885 "</u>
Összes tiszta jövedelem:	6 698 115 "

* Amennyiben a táblázat számai helyesek: 997 000., ** 7 413 000., *** 84 000., **** 9 864 000.

Az Ikva patak javasolt rendezésével és a Lébényi Hanságban a szivattyútelepek megépítésével a Hanság vízügyi helyzete gyökeresen megjavul, és a 8000 kat. hold rét száraz szántóföldi gazdálkodásra alkalmassá válik. Ennek következtében a fent kimutatott jövedelmezőségi számításon túlmenően a tervezett beruházások előnyösebben térülnek vissza. Pl. 8000 kat. hold rét szénatermése és a szántóföldi termésátlagok emelése révén további 4000 db számosállatot lehet eltartani, és a jelenlegi 5 kh helyett 3 kh-ként lehet egy számosállatot számítani. Ha egy számosállat évi tiszta hozamát 250 Ft-nak vesszük, ez a többlet egy évben 1 000 000 Ft-ot jelent.

A háború előtti termelési helyzet visszaállításához szükséges beruházások között a magasépítkezés azért nem szerepel, mert az állatállomány remélhető növekedéséhez a jelenlegi épületek elégségesek.

Határozati javaslat

A Hanság területén a háború okozta károk helyreállítása és a termelés biztonságosabbá tétele érdekében a Minisztertanács az alábbiakat határozza:

1.) Annak érdekében, hogy a termelést fokozatosan a háború előtt hasznosított területek határáig ki lehessen terjeszteni és biztonságossá tenni, a földművelésügyi miniszter gondoskodik a melléklet I. és II. számú kimutatásokban részletezett vízrendezési feladatok végrehajtásáról. Gondoskodik továbbá a meggyorsult külvizeknek a Hanságon kívüli elvezetéséről és a Rábaköznek a Hansághoz csatlakozó peremterületein a meszezéssel való talajjavításról.

Az elvégzendő vízrendezési munkáknak a III. számú kimutatáshoz feltüntetett anyagszükségletét az OT elnöke biztosítsa.

2.) A vízrendezéssel egyidejűleg a földművelésügyi miniszter létesítsen 2000 kat. hold területen mezővédő erdősávokat a mellékelt IV. számú kimutatásban foglalt ütemezés szerint.

3.) A 8000 kat. hold kiégett legelő és rét telkesítési feladatainak végrehajtására a földművelésügyi miniszter folyó év őszétől 130 férfi és 70 női munkaerőt állítson be, akiket a gaztalanítási munka mellett foglalkoztatni lehet az erdősáv telepítésénél, a facsemeték ápolásánál, a széna betakarításánál, továbbá télen a nádtermelésnél és a fakitermelési munkálatoknál. A telkesítési munkák ütemezését és költségeit az V. számú kimutatás tartalmazza.

4.) A 8000 kat. hold kiégett rét feltöréséhez, elrónázásához, újra füvesítéséhez, valamint az elvadult szántóföldek újonnan való megműveléséhez, majd a termés betakarításához szükséges gépi beruházásokat az OT elnöke biztosítsa a VI. számú kimutatásban foglalt részletezés szerint. Az OT elnöke gondoskodik arról is, hogy a

termelési helyzet visszaállításával járó összes 45 959 000 Ft beruházási költség a VII. számú kimutatásban foglalt részletezés és ütemezés szerint a földművelésügyi miniszter rendelkezésére álljon.

Budapest, 1953. augusztus 27.

Hegedüs András
földművelésügyi miniszter

Kiadmány hiteles:
(Jancsó István)

Melléklet a 0016/32/1953. számú minisztertanácsi előterjesztéshez

I.
Kimutatás
az 1954. évre ütemezett vízrendezési munkálatokról

I.	Felvétel (50 000 kat. hold)		1 500 000 Ft
II.	Tervezés (25 000 kat. hold)		500 000 "
III.	Kivitel		
	1. Hanság főcsatorna kotrás	10 km 70 000 m ³	800 000 "
	2. Rábca kotrás	16 " 140 000 "	1 400 000 "
	3. Rábca földmunka kézi	16 " 100 000 "	1 450 000 "
	4. Kapuvár-Bősárkányi csatorna földmunka	15 " 40 000 "	500 000 "
	5. Fertótó bekötő csatorna	1 " 8 000 "	200 000 "
	6. Mosonszentmiklósi belvíz csatorna	5 " 25 000 "	300 000 "
	7. Kistrépcse felső szakasz földm.	5 " 15 000 "	225 000 "
	8. Lébény, Urhanya, Tőzeg, Kimle, Szolnok, Lébényi csatorna földmunka	30 " 70 000 "	1 400 000 "
	9. Mosonszentjános, Bordacs, Ottómajori csatorna földmunka	20 " 40 000 "	600 000 "
	10. Répcse zátony kiemelése	10 " 20 000 "	600 000 "
	11. Mellékcatornák földmunkája	150 " 300 000 "	4 200 000 "
	12. Hanság főcsatorna töltés há.	8 " 40 000 "	284 000 "
IV.	Műtárgyak		
	1. Fertőszéli zsilip építése		900 000 "
	2. 2 db Ikva és 30 db egyéb hansági duzzasztó helyreállít.		800 000 "
	3. 10 műtárgy helyreállítása		300 000 "

	4. 1 db szivattyútelep épület építése		1 000 000 "
	I–IV. vízrendezés összesen:		17 959 000 Ft

II.

Kimutatás

Az 1955. évre ütemezett vízrendezési munkálatokról

1. Ikva, Kardosér Fertőbe vezetése	476 000 m ³	11 000 000 Ft
2. Körös árapasztó építése	84 000 "	2 000 000 "
3. Tőzegcsatorna szivattyútelep befejezése		1 000 000 "
4. Lébényi szivattyútelep építés		4 000 000 "
1955. évben végzendő munkák összesen:		18 000 000 Ft

III.

Kimutatás

Az 1954. és 1955. évben végzendő vízrendezési munkák anyagszükségletéről

1954. évben szükséges építési anyagok:

500-as cement	320 tonna
kavics	1300 m ³
vasanyag	370 q
faanyag	110 m ³

1955. évben szükséges építési anyagok:

500-as cement	220 tonna
kavics	1500 m ³
vasanyag	100 q
faanyag	80 m ³

IV.

Kimutatás

2000 kat. hold erdősav létesítésének ütemezéséről

	1953. kh	1954.
Budics töltés mellett	150	—
Ottómajor környékén	100	665
Hanságtanya és Császárrét között	100	220
Földsziget, Nyirka, Dőridomb	—	265
Tőzeggyár körül	—	250
Mosonszolnok, Mosonszentjános	250	—
Összesen:	600	1400

*16 959 000.

V.

Kimutatás
8000 kat. hold kiegészített rét telkesítéséről

	1954.	kh	1955.
8000 kat. hold gaztalanítás	1 200 000	—	—
Szántás á 60 Ft/kh	500 000	—	—
30 db munkásbarak építése	300 000	—	—
8000 kat. hold vetés és vetésre előkészítés			
150 Ft/kh	—	1 200 000	
Fűvetőmag	—	800 000	
Telkesítésre összesen	2 000 000	2 000 000	

VI.

Kimutatás
a gépszükségletről

	1954.	Ft	1955.
12 db lánctalpas traktor á 70 000 Ft	840 000	—	—
Lakókocsi, eke, kultivátor	90 000	—	—
1 db universal traktor (1954)	70 000	—	—
5 db universal traktor (1955)	—	350 000	
30 db fűkasza á 3000	—	100 000	
30 db lógereblye á 1000	—	30 000	
Különböző kapálógépek	—	20 000	
Összesen:	1 000 000	500 000	

VII.

Kimutatás
a beruházások részletezéséről és ütemezéséről

	1953.	1954.	1955.	Összesen Ft
Vízrendezés	—	17 459 000	18 000 000	35 459 000
Talajjavítás	—	1 000 000	—	1 000 000
Telkesítés	—	2 000 000	2 000 000	4 000 000
Erdősáv létesítése	1 200 000	2 800 000	—	4 000 000
Gépbeszerezés	—	1 000 000	500 000	1 500 000
Összesen:	1 200 000	24 259 000	20 500 000	45 959 000

3.

Szigorúan titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült: 51 példányban.
... számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
509/9/1953. sz.
határozata

A villamos-energiával való tervszerű gazdálkodás szabályozása

A villamos erőművek esetleges üzemzavara vagy teljesítményhiánya esetén az Országos Teherelosztó által fogyanatosított azonnali lekapcsolásokat tervszerű korlátozó-sokkal kell felváltani, hogy ezáltal a villamosenergia-termelés és -fogyasztás közötti egyensúly az üzemzavar, illetve teljesítményhiány tartamára biztosítva legyen. E célból a Minisztertanács a 460/7/1952. MT számú határozat módosításaként, illetve kiegészítéseként a következőket rendeli:

1.) A rövid időtartamú (legfeljebb 40 percig tartó) üzemzavarok esetére a 460/7/1952. számú MT határozatban megjelölt kikapcsolási sorrend a jelen határozat I. sz. mellékletét képező I/1. számú táblázat szerinti, illetve az I/2. számú táblázat szerinti lekapcsolási sorrendnek megfelelően módosul, és pedig:

a.) Az I/1. sz. táblázatban megjelölt lekapcsolási sorrend érvényes abban az esetben, ha az országos kooperáció szétesett, és a teljesítményhiány Nagybudapestre, illetőleg az innen ellátott Budapest környéki területekre terjed ki.

b.) A I/2. sz. táblázatban megjelölt lekapcsolási sorrend érvényes abban az esetben, ha az országos kooperáció együtt marad, és a teljesítményhiány az egész országra kiterjed, aminek következtében a terheléscsökkentés céljára az ország egész területe rendelkezésre áll.

2.) A 40 percet előre láthatólag meghaladó üzemzavarok, illetőleg teljesítményhiányok esetén az egyes tárcákhoz tartozó vállalatok az Országos Teherelosztótól az e célra megszervezett telefonszolgálat útján vett értesülés alapján az értesítésben megjelölt időponttól kezdődően saját maguk kötelesek teljesítményfelvételüket csökkenteni az alábbiak szerint:

a.) Ha a kooperáció szétesett, és a teljesítményhiány Nagybudapesten és környékén jelentkezik, tárcánkénti megosztásban a következő csökkentések hajthatók végre:

Tárcák	Lekapcsolandó teljesítmény MW-ban		
	I. fokozat	II. fokozat	III. fokozat
Periódus csökkentés	5	5	5
Kohó- és Gépipari Miniszt.	1,55	12,32	20,19
Nehézipari Minisztérium	3,3	3,3	5,8
Könnyűipari Minisztérium	4	6	20,5
Építésügyi Minisztérium	1,9	1,9	1,9
Élelmiszeripari Miniszt.	1,54	1,54	1,54
Közlekedés- és Postaügyi Min.	4	7	10
MÁV	—	1	1
Rákosi Mátyás Művek	3,1	9,2	12,8
Összesen:	24,39	47,26	78,73

E kimutatásban tárcánként megjelölt teljesítményértékek a jelen határozat II. sz. mellékletét képező II/1. számú táblázat szerint oszlanak meg az egyes tárcákhoz tartozó vállalatok között.

b.) Ha az országos kooperáció együtt maradt, tárcánkénti megosztásban az egész ország kiterjedően a következő csökkentések hajtandók végre:

Tárcák	Lekapcsolandó teljesítmény MW-ban			
	I. fokozat	II. fokozat	III. fokozat	IV. fokozat
Periódus csökkentés	15,-	15,-	15,-	15,-
Nehézipari Minisztérium	6,2	17,-	44,5	54,5
Kohó- és Gépipari Min. (Ebből RM Művek: I. II. III. IV. 4,9 6,9 7,9 9,2)	10,76	32,63	33,63	43,13
Könnyűipari Minisztérium	5,49	12,27	14,33	14,33
Építésügyi Minisztérium	3,9	3,9	3,9	3,9
Élelmiszeripari Min.	1,-	3,75	3,75	3,75
Közlekedés- és Postaü.M. (Ebből MÁV: I. II. III. IV 1 1 1 1)	1,-	9,-	9,-	11,-
Összesen:	43,35	93,55	124,11	145,61

E kimutatásban tárcánként megjelölt teljesítményértékek a jelen határozat III. sz. mellékletét képező II/2. sz. táblázat szerint oszlanak meg az egyes tárcákhoz tartozó vállalatok között.

3.) Teljesítményhiány esetén, ha az előre látható, az Országos Teherelosztó már előre, idejében ad a vállalatoknak telefonértesítést a csökkentés kezdeti időpontjának és várható tartamának megjelölésével. Az előre látható időtartamot általában minden lekapcsolási felszólításban közölni kell tájékoztatás céljából.

4.) Az Országos Teherelosztó a 2. pontban említett telefonszolgálat útján adja ki a visszakapcsolási engedélyt, éspedig az üzemzavar, illetve a teljesítményhiány elmúltával azonnal.

5.) A jelen határozatban, illetőleg mellékleteiben első helyen szereplő perióduscökkentést a nehézipari miniszter, ha a műszaki okok megkívánják, jogosult a terheléscsökkentés sorrendjében hátrább helyezni.

Amennyiben a közölt teljesítménylépcsőkben meghatározott MW-oknál kisebb (két lépcső közötti) teljesítmények kikapcsolása válik szükségessé, a Nehézipari Minisztérium magasabb kikapcsolási lépcsőjéből kevesebbet érvényesít. Ilyen esetben a kikapcsolási sorrendiséget az Országos Teherelosztó az adott helyzetnek megfelelően állapítja meg. Az Országos Teherelosztó azonban a sorrendiséget úgy változtassa, hogy havi átlagban az egyes minisztériumoknál a tényleges kikapcsolások összteljesítmény és időértéke általában megfeleljen az egyes fokozatokban minisztériumonként megállapodott részesedési aránynak.

6.) A 2/a. és b. pontokhoz – táblázatokban tárcánként – megjelölt MW értékek esetleges megváltoztatásához a Minisztertanács határozata szükséges. Tárcákon belül – üzemek szerinti – megosztás változtatását a nehézipari miniszter engedélyezheti.

7.) A nehézipari miniszter a hírközlés megszervezéséhez szükséges adatokat bocsássa a közlekedés- és postaügyi miniszter rendelkezésére. A közlekedés- és postaügyi miniszter az adatok kézhezvételétől számított 8 napon belül szervezze meg a 2. pontban említett lehető leggyorsabb távbeszélő hírközlést.

Az illetékes miniszterek gondoskodjanak a hírvétel megszervezéséről és az előírt kikapcsolásoknak a vállalatoknál való azonnali, tervszerű foganatosításáról.

8.) Az Országos Teherelosztó által kiadott értesítésre a vállalatok kötelesek az előírt kikapcsolásokat végrehajtani. A vállalatok a kikapcsolások végrehajtására szervezetenként is már előre készüljenek fel.

9.) A kikapcsolások végrehajtását a villamos-művek kötelesek ellenőrizni. A rendelkezést végre nem hajtó üzemet jogosult a villamos-mű a hálózatról teljes egészében

lekapcsolni és azt csak a nehézipari miniszter közvetlen utasítására kapcsolhatja vissza.

10.) Az előírt kikapcsolások végrehajtásának elmulasztásáért felelős személyeket a tervgazdálkodás büntetőjogi védelméről szóló 1950. évi 4. számú tvr. szerint kell büntetni.

11.) A nehézipari miniszter 10 napon belül vizsgálja felül a lekapcsolási sorrendet és gondoskodik arról, hogy a folyamatos áramellátást a kenyérgyáraknál, élelmiszerüzemknél, tejüzemknél, kórházaknál, klinikák döntő részeinél (műtők), ahol az áramkimaradás a betegekre nézve életveszélyt jelenthet, a Magyar Távirati Irodánál, napilap nyomdákánál, minden körülmények között biztosítsa.

Ezen intézkedéseiről 1953. október 2-án a Minisztertanácsnak tegyen jelentést.

Budapest, 1953. szeptember 18.

Gerő Ernő s. k.
a Minisztertanács első
elnökhelyettese

MNL OL XIX-A-83-a-1953-509 175-178.

4.

Földművelésügyi Minisztérium

053/16/2/1953.

Előadó: Rajczy Kálmán

TITKOS!

Egyetért: (szóban)

KPM: Bebrits Lajos

PM: Antos István

OT: Szalai Béla

KIM: Kiss Árpád

Nem ért egyet: (részben)

NIM: Hidas István

Előterjesztés a Minisztertanácshoz Országos Vízügyi Főigazgatóság létesítéséről

A Minisztertanács 0530702/2/1953. számú határozatával utasította a földművelésügyi minisztert, hogy a vízügyi szervezet kialakításával kapcsolatban új javaslatot terjesszen a Minisztertanács elé.

Határozati javaslat

I. Országos Vízügyi Főigazgatóság szervezése

1. A vízgazdálkodás országos irányítására Országos Vízügyi Főigazgatóságot (a továbbiakban: OVF) kell létesíteni.

2. Az OVF a Minisztertanács felügyelete alatt áll. A Minisztertanács ezt a jogkörét a minisztertanács elnökének első helyettese útján gyakorolja.

II. Az OVF hatásköre

3. Az OVF hatáskörébe tartozik:

a) a vízgazdálkodással kapcsolatos tudományos kutatás és műszaki tervezés irányítása;
b) az ország vízkészletének feltárása és elosztása;
c) az országos vízgazdálkodás terveinek (távlati-, keret- és éves tervek) elkészítése, a vízhasználati normák kidolgozása és ennek keretén belül a vízzel való takarékos gazdálkodás megszervezése;

d) a vízfelhasználási tervek felülvizsgálata, összesítése és a Minisztertanács elé terjesztése;

e) a mesterséges vízi utak – az elsősorban hajózási érdekből épülő vízi utak kivételével – és a víztárolók tervezési és építési munkáinak műszaki irányítása és ellenőrzése;

f) az árvíz- és belvízvédelem, a folyam- és patakszabályozás tervezési és építési munkáinak műszaki irányítása és ellenőrzése;

g) az öntözések és az öntözőrendszerek, valamint ezek fejlesztési terveinek elkészítése, az öntözőművek megépítéséről való gondoskodás és az öntözőművek üzemeltetésének felügyelete;

h) az országos jelentőségű vízügyi létesítmények (vízlépcsők, vízierőművek stb.) megtervezése, megépíttetése és üzemeltetés céljából az illetékes szerveknek való átadása;

i) ivóvíz- és csatornaművek, szennyvíztisztító berendezések, továbbá az ipari vízellátás, az ipari szennyvíztisztítás és szennyvízelvezetés célját szolgáló művek létesítésével, bővítésével és fejlesztésével kapcsolatban a vízbeszerzés és vízvezetés általános műszaki megoldásának kidolgozása;

j) a vízügyi államigazgatási ügyekben a másodfokú hatósági teendők ellátása;

k) a Vízügyi Igazgatóságok működési területének és székhelyének megállapítása;

l) a Vízügyi Igazgatóságok, Vízgazdálkodási Tudományos Kutató Intézet, a Vízügyi Tervező Iroda, a Mezőgazdasági Vízi Építő Vállalat, az öntözővállalatok, az Árvízvédelmi Készenléti Szervezet és a Vízmesterképző Szakiskola felügyelete;

m) a nemzetközi vízügyek intézése;

n) az e)–h) pontokban meghatározott feladatokkal kapcsolatban a beruházások irányítása, felügyelete és ellenőrzése, továbbá minden olyan tevékenység ellátása, amely a beruházást irányító hatóság feladata.

4. A h) pontban megjelölt országos jelentőségű vízügyi létesítmények tervei közül a vízierőművek terveit az OVF csak akkor hagyhatja jóvá, ha azokat a főfelügyeletet gyakorló Nehézipari Minisztérium által jóváhagyott tervek alapján készítették el.

III. Az OVF szervezete

5. Az OVF élén vízügyi főigazgató áll. A vízügyi főigazgatót és két helyettesét a Minisztertanács elnöke nevezi ki.

6. A vízügyi főigazgató gyakorolja az árvízvédelmi és belvízvédelmi kormánybiztosi hatáskört.

7. Az OVF dolgozóit az Országos Vízgazdálkodási Tanács titkársága, a Földművelésügyi Minisztérium mezőgazdasági vízgazdálkodási igazgatósága, a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium Árvízvédelmi és Folyamszabályozási Főosztálya dolgozóinak létszámából, továbbá a Könnyűipari Minisztérium Kommunális Igazgatóságának műszaki osztálya, valamint a Nehézipari Minisztérium ipari vízellátási és szennyvízelvezetési osztálya ama dolgozói sorából kell átvenni, akik az OVF hatáskörébe utalt feladatokat ellátták. Egyidejűleg az Országos Vízgazdálkodási Tanácsot meg kell szüntetni.

IV. A Vízügyi Igazgatóságok szervezete

8. A vízügyi területi feladatok, továbbá a vízügyi államigazgatási ügyekben az elsőfokú hatósági jogkör ellátása céljából az ország területén 11 vízügyi igazgatóságot kell szervezni.

9. A vízügyi igazgatóságok felett a felügyeletet a vízügyi főigazgató gyakorolja. A vízügyi főigazgató állapítja meg a vízügyi igazgatóságok ügyvitelére vonatkozó részletes szabályokat is.

10. A vízügyi igazgatóságok dolgozóinak létszámát elsősorban az egyidejűleg megszüntetendő Kultúrmérnöki és Belvízrendező Hivatalok, valamint az Árvízvédelmi és Folyamszabályozási Hivatalok dolgozóiból, ezen felül az ipari tervező intézeteknél és kivitelező vállalatoknál az átszervezés során felszabaduló vízimérnökökből kell kialakítani. A vízügyi igazgatóságok dolgozói a II. hivatali csoportra megállapított illetményekben részesülnek.

V. A Vízügyi Igazgatóságok hatásköre

11. A vízügyi igazgatóságok első fokon ellátják az OVF hatáskörébe utalt tennivalókat. Ennek megfelelően az OVF által adott utasítások alapján működési területükön

- a) irányítják a vízgazdálkodással kapcsolatos tudományos kutatást és műszaki tervezést;
- b) feltárják és elosztják a vízkészleteket;
- c) elkészítik a vízgazdálkodás terveit (távlat-, keret- és éves terveket);
- d) műszakilag irányítják és ellenőrzik a mesterséges vízi utak (3/e. pont) és a víztárolók tervezési és építési munkáit;
- e) ellátják az árvíz- és belvízvédelmet, valamint a folyam- és patakszabályozás tervezési és építési munkáit;

- f) elkészítik az öntözések és öntözőrendszerek, valamint ezek fejlesztésének terveit, megépítik az öntözőműveket és telepeket, felügyelnek az öntözőművek üzemeltetésére;
- g) közreműködnek az országos jelentőségű vízügyi létesítmények (vízlépcsők, vízierőművek stb.) megtervezésében, valamint a 3/i. pontban említett vízbeszerzés és víz-elvezetés általános műszaki megoldásának kidolgozásában;
- h) megtervezik és kivitelezik az országos energiahálózatra nem dolgozó kis- és törpe-vízierőműveket;
- i) üzemeltetik a más szerveknek át nem adott vízi építményeket;
- j) ellátják a vízügyi államigazgatási ügyekben az elsőfokú hatósági teendőket.

VI. Egyes minisztériumok vízügyi feladatai

12. Az érdekelt minisztériumok a vízgazdálkodással kapcsolatban általában elkészítik a termelési tervükhöz kapcsolódó vízgazdálkodási éves terveket. A vízgazdálkodási tervek magukba foglalják a vízszükségleti igényen felül a vízbeszerzés módját, valamint a szennyvízkibocsátás mennyiségét, minőségét és a szennyvíz tisztítását.

13. A 12. pontban említett feladatokon túlmenően:

- a) a folyami és balatoni kikötők, továbbá a – főleg hajózási érdekeket szolgáló – mesterséges vízi utak építése, fenntartása és üzemeltetése, a nedves-kavicsbányászat, a folyamszabályozási és balatoni kotrás végzése, az OVF által megállapított folyamszabályozási elvek megtartása mellett, a Duna, a Tisza és a Körösök hajózható szakasza hajózó útjának kitűzésével kapcsolatos jelzőberendezések létesítése, valamint a folyamszabályozási igényeknek a hajózási érdekek figyelembevételével való közlése az OVF-fel a közlekedés- és postaügyi miniszter hatáskörébe tartozik;
- b) az ipari vízellátás, a szennyvíztisztítás és szennyvízelvezetés célját szolgáló művek létesítésének és fejlesztésének, valamint bővítésének tervezésére és építésére való felügyelet, továbbá a meglévő művek és berendezések fenntartása és üzemeltetése annak az ipari miniszternek hatáskörébe tartozik, aki az ipari vállalat (üzem, ipartelep) működése felett felügyeletet gyakorol;
- c) az ivóvíz- és csatornaművek, szennyvíztisztító-berendezések létesítése, ezek bővítésének és fejlesztésének tervezése és építésükre való felügyelet, a falusi kútúróprogram összeállítása, továbbá a meglévő művek és berendezések fenntartása és üzemeltetése a kommunális ügyek felügyeletére illetékes miniszter hatáskörébe tartozik;
- d) az ivóvíz-ellátási és csatornázási, valamint az ipari vízellátási, szennyvízelvezetési berendezések létesítésénél és fejlesztésénél az egészségügyi érdekek érvényesítéséről az egészségügyi miniszter, a halászat érdekeinek érvényesítéséről a földművelésügyi miniszter az OVF-fel egyetértve, az öntözés érdekeinek védelméről pedig az OVF gondoskodik;
- e) az országos elektromos energiahálózatra dolgozó vízerőművek fenntartása és üzemeltetése a nehézipari miniszter hatáskörébe tartozik;
- f) az éves és többéves népgazdasági tervek rendszerében a vízgazdálkodási tervek el-

készítése, valamint a vízgazdálkodásnak a tervfejezetek között tervcímként való felvétele az OVF és az érdekelt minisztériumok közreműködésével az Országos Tervhivatal hatáskörébe tartozik.

14. Az illetékes miniszterek a b) és c) pontban megjelölt feladatkörben a vízbeszerzés és vízvezetés műszaki tervét csak akkor hagyhatják jóvá, ha azt a vízbeszerzés és vízvezetés műszaki megoldása tekintetében az OVF közegészségügyi szempontból pedig az egészségügyi miniszter előzetesen megvizsgálta és elfogadta.

VII. A tanácsok vízügyi feladatai

15. Az érdekelt helyi tanács hatáskörébe tartozik:

- a) közterületeken, közfogyasztás célját szolgáló, ásott vagy fúrott kutak építése és fenntartása;
- b) városi víz- és csatornaművek létesítése, fejlesztése, bővítése, a vízbeszerzés és vízvezetés szabályozása tárgyában kiadott vízjogi engedély és az előzetesen felülvizsgált tervek alapján, továbbá a szóban forgó művek gazdaságos üzemeltetése felett a felügyelet gyakorlása;
- c) a helyi árvíz- és belvízvédekezés ellátása az érvényben lévő jogszabályokban meghatározott keretek között;
- d) az országos elektromos energiahálózatba be nem kapcsolt vízierőművek fenntartása és üzemeltetése.

16. A 15. a), b), d) pontban foglalt feladatok ellátása felett a felügyelet a könnyűipari miniszter, a c) pontban foglalt feladat felett a felügyelet pedig az OVF feladata.

VIII. Egyéb szervek vízügyi feladatai

17. A vízgazdálkodással kapcsolatos tudományos kutatást és az ezzel összefüggő tudományos kísérleteket a Vízgazdálkodási Tudományos Kutató Intézet végzi.

A Vízgazdálkodási Tudományos Kutató Intézetnek kell átadni

- a) az Állami Földtani Intézet ügyköréből a földszinközeli talajvíz és karsztvíz-kutatás ellátását, továbbá
- b) a minőségi vízkutatás érdekében a Mélyépítési Tervező Vállalat vízkísérleti osztályának és laboratóriumának alkalmazottait, valamint felszerelését.

18. A vízgazdálkodás nagyobb műszaki feladataival összefüggő és a központban véggezhető tervezési munkák ellátása céljából Vízügyi Tervező Irodát kell felállítani; evégből át kell venni a Nehézipari Minisztériumtól a Vízierő Tervező Irodát, és azt egyesíteni kell a Mezőgazdasági Vízügyi Tervező Irodával és egyesíteni kell a Mélyépítési Tervező Intézet vízellátási és a szivattyúrendszerek tervezésével foglalkozó csoportjával.

19. A Vízügyi Tervező Iroda hatáskörébe tartozik az országos vízgazdálkodás távlati és keretterveinek műszaki előkészítése, a komplex vízi létesítmények, az országos energiahálózatra dolgozó vízierőművek, továbbá a folyócsatornázások, a mesterséges vízi utak – kivéve az elsősorban a hajózási érdekeket szolgáló vízi utakat –, a völgyzárógáták, víztárolók terveinek kidolgozása, öntözési és belvízrendezési főművek terveinek elkészítése.

20. A megnövekedett vízépítési munkák elvégzése érdekében az OVF felügyelete alá kerülő Mezőgazdasági Vízi Építő Vállalatot meg kell erősíteni a volt Állami Gazdaságok és Erdők Minisztériumának mélyépítő vállalatával.

21. A vízi építő vállalatoknak az OVF részére való átadására a közlekedés- és postaügyi miniszter fél éven belül, a vízügyi szervezetnek kotrógépekkel való ellátására pedig az Országos Tervhivatal elnöke három héten belül előterjesztést tesz a Minisztertanácsnak.

IX. Vegyes rendelkezések

22. Az átszervezéssel kapcsolatosan a létszámok végleges megállapítását, a káderek elosztását az Országos Létszámbizottsággal egyetértve a vízügyi főigazgató végzi.

23. Az OVF működéséhez szükséges hiteleket az 1953. évben átszervezési póthitelként kell biztosítani, és ennek ellensúlyozására a feladataival összefüggő költségvetési hiteleket az Országos Vízgazdálkodási Tanácsnál, a Közlekedés- és Postaügyi Minisztériumnál, a Földművelésügyi Minisztériumnál, a volt Helyi Ipari Minisztériumnál, valamint a Nehézipari Minisztériumnál zárolni kell.

24. Az OVF és a felügyelete alá tartozó szervek működésüket legkésőbb az 1953. évi október hó 1. napján kezdik meg. Az átszervezés ideje alatt vízügyi dolgozókat más munkakörbe áthelyezni nem szabad.

25. A jelen határozat végrehajtásáról a földművelésügyi miniszter gondoskodik. A határozat hatályba lépésével a korábbi jogszabályok, így különösen: az 52/1951./II.18./MT, az 58/1951./II.28./MT sz. rendeletek, a 2.047/15/1952. és a 0493/1/1953. számú minisztertanácsi határozatok hatályukat veszítik.

Budapest, 1953. szeptember hó 14.

Hegedüs András s. k.
miniszter

A kiadmány hitelül:
(Jancsó István)

MNL OL XIX-A-83-a-1953-509 235–240.

5.

Bel- és Külkereskedelmi
Minisztérium

Szám: 4-004/98/1953.

Előadó: Incze Jenő

Tárgy: A Koreai Népi Demokratikus Köztársaságnak nyújtandó segítség tárgyában létrejött egyezmény.

Szigorúan titkos!

Egyetértenek: Országos Tervhivatal,
Kohó- és Gépipari Minisztérium
Nehézipari Minisztérium

Minisztertanácsi előterjesztés

I.

A Magyar Népköztársaság és a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság közt 1953. szeptember 7-én Budapesten aláírásra került a Koreai Népi Demokratikus Köztársaságnak nyújtandó segítség tárgyában létrejött egyezmény.

Az egyezmény értelmében a Magyar Népköztársaság a Koreai Népi Demokratikus Köztársaságnak 1954-1957-ig terjedő időben a következő gazdasági és műszaki segítséget nyújtja:

a.) 1954 év folyamán Magyarország 15 millió Rbl értékű különféle árut szállít Koreának. Áruszállításaink a következő főbb cikkcsoportokból állanak:

szerszámgépek:	kb. 5 millió Rbl
mozdonyok	" 7 — " —
híradástechnikai és elektromos cikkek	" 2 — " —
gyógyszerek	" 0,5 — " —

A 15 millió Rbl-es keret nem foglalja magában Záhonytól a kínai–koreai határig általunk fizetendő fuvardíjat.

A felsorolt áruk közül néhány tétel 1953-ban előszállításra kerül.

b.) 1955–56. év folyamán áramszámlálókat, telefonkészülékeket és egyéb gyengeáramú és híradástechnikai cikkeket szállítunk Koreának 10 millió Rbl értékben. Ezen kívül megállapodtunk abban, hogy az alábbi c.) pont szerint szállítani nem vállalt gyárak egyes kész gyártmányainak szállításával segítjük Koreát.

c.) Komplet gyárberendezések:

A koreai részről kért 7 komplett gyárberendezés közül vállaltuk egy szerves vegyipari gyár, valamint egy klórbenzolt gyártó üzemrész, egy mérleggyár (precíziós mérlegek kivételével) és a magyar típusú szerszámgépeket előállító szerszámgépgyár tervezését, szállítását, szerelését, üzembe helyezését, valamint a szükséges műszaki káderek betanítását és kiképzését.

Az említett gyárak gyártási profilját és évi termelését az I. sz. melléklet mutatja. A fenti gyárakra vonatkozó megközelítő költségelemzést a II. sz. melléklet tartalmazza.

d.) Magyarország 1954–55. évek folyamán technikai segítséget nyújt Korea népgazdaságának és szétrombolt városai helyreállításához mérnökök, munkásbrigádok kiküldésével, koreai munkások és szakemberek magyarországi betanításával, valamint műszaki dokumentációk átadásával. A technikai segítségnyújtás részleteiben a két fél 1953. december 31-ig megállapodik.

Az 1954–57. évek folyamán Koreának nyújtandó segítség anyagi mérve a következő:

1954. évi áruszállítás	15	millió Rbl
1955-56. év folyamán szállítandó gyengeáramú és híradástechnikai cikkek	10	— " —
3 komplett gyárberendezés költsége durva becslés szerint	45-60	— " —
	75-85	M Rbl

Az eredetileg 1956 év végéig nyújtani kívánt segítség egy része a gyárberendezések ütemezése folytán 1957 évre tolódik át.

Ehhez még hozzájön a Szovjetunió és Kínán keresztül való szállítás költsége a koreai határig, mely a fent közölt devizaösszegnek kb. 8-10%-ára becsülhető.

A d.) pont alatt felsorolt technikai segítség költségének nagysága az egyes részletkérdések tisztázása nélkül még nem állapítható meg.

II.

Határozati javaslat

1.) A Minisztertanács jóváhagyja a Koreai Népi Demokratikus Köztársaságnak nyújtandó segítség tárgyában 1953. szeptember 7-én Budapesten aláírt egyezményt.

2.) Az OT elnöke az exportterven felül biztosítson az 1954. évi szállításra előirányzott 15 M Rbl értékű áruból legalább 10 M Rbl értékű árut.

Felelős: OT elnöke.

3.) A pénzügyminiszter a Koreai Népi Demokratikus Köztársasággal kötött egyezmény alapján nyújtandó segítség értékét, valamint a kórház további fenntartási költségeit [az] illetékes miniszterekkel egyetértésben állapítsa meg. Építse be költségvetésébe és dolgozza ki az egyezmény alapján eszközölt szállítások és szolgáltatások elszámolásának módját.

Felelős: pénzügyminiszter.

4.) A kohó- és gépipari miniszter és a nehézipari miniszter haladéktalanul jelölje ki a gyárberendezések tervfeladata elkészítéséhez szükséges kiinduló adatok felvételére

Koreába kiküldendő szakemberbrigád tagjait, és a szükséges adatok megállapítása után a tervfeladatokat 6 hónap alatt készítse el.

Felelős: kohó- és gépipari miniszter,
nehézipari miniszter.

5.) Az OT elnöke tegye meg a szükséges intézkedéseket Magyarország által a Koreai Népi Demokratikus Köztársaságnak 1954-56. évek folyamán nyújtandó technikai segítség érdekében (munkásbrigádok kiküldése, koreai munkások és szakemberek Magyarországon való betanítása, műszaki dokumentációk átadása).

Felelős: OT elnöke.

6.) A bel- és külkereskedelmi miniszter a koreai magyar követség mellé jelöljön ki kereskedelmi tanácsost, akinek feladatát képezze a Koreai Népi Demokratikus Köztársasággal kötött egyezmény zavartalan lebonyolításának biztosítása, a koreai külkereskedelmi szervezetekkel való kapcsolat kiépítése és az állandó összeköttetés fenntartása.

Felelős: bel- és külkereskedelmi miniszter.

Budapest, 1953. szeptember 11.

Bognár József s. k.
miniszter

A kiadmány hitelül:
(Féder Györgyné)
Tük. csop. vez.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-509 264–266.

12.

510

Szigorúan titkos!
Készült 2 példányban
Kapja: Rákosi Mátyás elvtárs

Jegyzőkönyv

a Minisztertanács 1953. évi szeptember hó 25-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről

Jelen voltak:

Gerő Ernő, a Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter,
Hegedüs András, a Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter,
Hidas István nehézipari miniszter,
Bata István honvédelmi miniszter,
Szalai Béla, az Országos Tervhivatal elnöke,
Boldoczki János külügyminiszter,
Olt Károly pénzügyminiszter,
Erdei Ferenc igazságügy-miniszter,
Kiss Árpád könnyűipari miniszter,
Bognár József bel- és külkereskedelmi miniszter,
Tisza József begyűjtési miniszter,
Szijártó Lajos építésügyi miniszter,
Darvas József népművelési miniszter,
Erdey-Grúz Tibor oktatásügyi miniszter,
dr. Zsoldos Sándor egészségügyi miniszter,
Altomáre Iván élelmiszeripari miniszter,
Katona Antal, a közlekedés- és postaügyi miniszter első helyettese,
Kossa István, a kohó- és gépipari miniszter első helyettese,
Czakó Kálmán legfőbb ügyész,
Házi Árpád, az Állami Ellenőrző Központ elnöke,
Szita János, az Országos Tervhivatal elnökének helyettese,
Gergely Miklós, a Minisztertanács Titkársága terv- és pénzügyi csoportjának vezetője,
Némety Béla, a Minisztertanács Titkársága elnöki csoportjának vezetője.

Meghívottak az egyes napirendi pontokhoz:

- 1.) napirendi pont: Polonyi Szücs Lajos elvtárs, Varga András elvtárs, Kardos Géza elvtárs, Tauszk György elvtárs, Mácsai Dániel elvtárs.
- 2.) napirendi pont: Vörös János elvtárs, Kardos Géza elvtárs, Timár Mátyás elvtárs, Tauszk György elvtárs.
- 3.) napirendi pont: Timár Mátyás elvtárs, László Andor elvtárs, Tauszk György elvtárs.
- 4/a.) napirendi pont: Pogácsás Antal elvtárs, Timár Mátyás elvtárs, Csonka Tibor elvtárs, Tauszk György elvtárs, Mácsai Dániel elvtárs.

- 4/b.) napirendi pont: Pogácsás Antal elvtárs, Timár Mátyás elvtárs, Csonka Tibor elvtárs, Tauszk György elvtárs, Mácsai Dániel elvtárs.
- 5.) napirendi pont: Halász János elvtárs, Csikós Nagy Béla elvtárs, Papp István elvtárs, Tauszk György elvtárs, Komlói József elvtárs.
- 6.) napirendi pont: Varga András elvtárs, Nezvál Ferenc elvtárs, Dögei Imre elvtárs, Tauszk György elvtárs, Komlói József elvtárs.
- 7.) napirendi pont: Szőke Mátyás elvtárs, Csillag Miklós elvtárs, Márton János elvtárs, Varga András elvtárs, Szikra Sándor elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Gábor Mátyás elvtárs.
- 9.) napirendi pont: Győri Mihály elvtárs, Márton János elvtárs, Rajczi Kálmán elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Papp István elvtárs, Fekete András elvtárs.
- 10.) napirendi pont: Prieszol József elvtárs, Földvári László elvtárs, Karczag Imre elvtárs, Papp István elvtárs, Németh József elvtárs.
- 11.) napirendi pont: Prieszol József elvtárs, Karczag Imre elvtárs, Papp István elvtárs.
- 12.) napirendi pont: Szabó Gergely elvtárs, Csonka Tibor elvtárs, Papp István elvtárs, Kocsis Lajos elvtárs.
- 13.) napirendi pont: Andics Erzsébet elvtárs, Csonka Tibor elvtárs, Rigler György elvtárs.
- 14.) napirendi pont: Nagy Józsefné elvtárs, Petőházi Sándor elvtárs, Pikler György elvtárs, Brada Jánosné elvtárs, Kardos Géza elvtárs, Pogácsás György elvtárs.
- 15.) napirendi pont: Nagy Józsefné elvtárs, Petőházi Sándor elvtárs, Sebes Sándor elvtárs, Pikler György elvtárs, Dögei Imre elvtárs, Márton János elvtárs, Dergács Ferenc elvtárs, Kardos Géza elvtárs, Sárdi Károly elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Kovács Gyula elvtárs.
16. napirendi pont: Nagy Józsefné elvtárs, Babos Zoltán elvtárs, Magyarai András elvtárs, Kovács Imre elvtárs, Sebes Sándor elvtárs, Pikler György elvtárs, Dögei Imre elvtárs, Márton János elvtárs, Dergács Ferenc elvtárs, Kardos Géza elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Fülöp Tamás elvtárs.
- 17/a.) napirendi pont: Sásdi Nándor elvtárs, Aleva Lajos elvtárs, Papp István elvtárs, Nagy Károly elvtárs.
- 17/b.) napirendi pont: Aleva Lajos elvtárs, Papp István elvtárs, Zoltán László elvtárs.
- 17/c.) napirendi pont: Magyarai András elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Jármái Géza elvtárs.
- 17/d.) napirendi pont: Varga András elvtárs, Nyers Rezső elvtárs, Hollósi Mihály elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Penyigei Dénes elvtárs.

A Minisztertanács a következő határozatokat hozta:

Napirendi pont:	Határozat száma:	A határozat címe:
1.)	510/1/1953.	Az 1953. IV. negyedévi adó és biztosítási díj bevételi terve.
2.)	2.065/22/1953.Mt.h. 510/2/1953.	A forgóeszköz csökkentés 1953. I. félévi eredményei.
3.)	510/3/1953.	A lejárt egyéni hitelek rendezése.
4.)	510/4/a/1953.	1953. évi I. félévi póthitel gazdálkodás és a szeptember havi póthitelek.
	510/4/b/1953.	Az alsó fokú oktatás intézményeinél 1953. évben végrehajtandó tatarozások fedezésére szükséges póthitel megadása.
5.)	510/5/1953.	A lakosság építőanyaggal való ellátásáról 1953. II. félévben.
6.)	510/6/1953.	A bel- és külkereskedelmi miniszter szakfelügyeletéről.
7.)	510/7/1953. 1.061/1953./X.6./Mt.h.	A Minisztertanács és a SZOT vándorzászlójának odaítélése az állami gazdaságok és gépállomások és erdőgazdaságok részére.
8.)	510/8/1953.	Az állami gazdaságok és gépállomások téli gépjavításának előkészítése.
9.)	510/9/1953.	Az öntözés és vízrendezés 1953/54. évi fejlesztése.
10.)	510/10/1953.	1953. évi IV. negyedéves vasúti, folyami hajózási és közúti gépkocsi, valamint célfuvarozási tehergépkocsi, áruszállítási tervek.
11.)	510/11/1953.	A Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium 1953. évi felújítási keretének felemelése.
12.)	510/12/1953.	A Nehézipari Minisztérium szervezete.
13.)	510/13/1953.	Az Oktatásügyi Minisztérium szervezetének, létszámának és beralapjának megállapítása.
14.)	510/14/1953.	A termények szabadfelvásárlásának végrehajtásáról.
15.)	1953. évi 23. sz. tvr. 510/15/1953.	A borbeadásra kötelezett termelők részére nyújtott kedvezmények.
16.)	510/16/1953.	Tej, baromfi és tojás szabadfelvásárlási árak 1953. IV. negyedévére.
17.)	510/17/1953.	Helyi ipari vállalatok és kisipari szövetkezetek ipari tanulóinak képzése.
18.)	510/18/1953.	Az építőipari szövetkezetek feladatkörének és működésének megállapításáról szóló 476/5/1953. MT. sz. határozat 4. és 8. pontjának hatályon kívül helyezése.
19.)	—	Mezőgazdasági építőipari tröszt alapítása. (Levéve.)

20.)	510/19/1953. 47/1953./X.4./MT	Az amerikai (kolorádói) burgonyabogár által erősen veszélyeztetett és a veszélyeztetett területek burgonyatermesésének felhasználásáról és forgalmának szabályozása.
21.)	510/20/1953.	Statisztikai lyukkártya-gépekkel való gazdálkodás.
22.)	510/21/1953. 2.066/22/1953.Mt.h.	A Belkereskedelmi Akadémia létesítéséről szóló 2.104/35/1952. sz. határozat módosítása.
23.)	510/22/1953.	Magyar–holland árucserre-forgalmi tárgyalások.
24.)	510/23/1953.	Felhatalmazás az 1953/54. évi magyar–guatemalai árucserre-forgalmi tárgyalások vezetésére.
25.)	510/24/1953.	A Népköztársaság Elnöki Tanácsa elnöke illetményeinek megállapítása.
26.)	—	Kiss Gyula miniszterhelyettesé váló kinevezése.
27.)	510/26/1953.	Az Építésügyi Minisztérium kollégiumának tagjai.
28.)	510/27/1953.	Bizottság kiküldése a begyűjtési költségek megállapítására és javaslat kidolgozása azok csökkentésére.
29.)	510/29/1953.	Fazekas Ferenc bírói kinevezése.
30.)	510/29/1953.	Lengyel–Magyar Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság tagjainak felmentése, illetve új tagok kinevezése.
31.)	510/30/1953.	A Magyar–Csehszlovák Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság új póttagjának kinevezése.
32.)	510/31/1953.	Zsatkulák Nándor főosztályvezető kinevezése követté és megbízatása a tiranai követség vezetésével.
33.)	510/32/1953.	Szekeres Ferenc külföldi kihelyezése.
34.)	—	A Magyar Néphadsereg Művészegyüttesének kitüntetése.

[Napirend:]

1.) 1953. IV. negyedévi adó- és biztosítási díjbevételi terv¹

Előadó: Olt Károly elvtárs

- 1 A pénzügyminiszter – figyelemmel arra, hogy az 1953. évi adóbevételi terv és ezen belül a mezőgazdasági lakosság adójának és adóhátralékainak csökkentése (475 millióval) megteremtette ugyan a megromlott adófizetési készség javításának feltételét, de mindez még nem realizálódott – előterjesztést tett az erőteljesebb adóbehajtási intézkedések bevezetésére: szükség esetén a hátralékosoknál lefoglalt terményeket községenként 3-5 esetben értékesíthetik. A IV. negyedévben 1349 millió forint, ebből a mezőgazdasági lakosságtól 1009 millió forint befizetése várható (az éves adóteher 2479 millió forint). A kötelező tűz- és jégkár-biztosítási díjak 1952–1953. évi előírása 246 millió forint, ebből szeptember 30-ig 125 millió forint befizetése várható. A IV. negyedévben kivetendő 1953–1954. évi díjak várható összege 155 millió forint. A hátralékból és az új kivetésből

Olt Károly elvtárs: Az adózó morál igen megromlott. Vontatottan megy az adózás. Javasolja, hogy a IV. negyedévi adóbevétel tényszámait 10%-kal emelje meg a Minisztertanács.

Gerő Ernő elvtárs: Vigyázzanak az elvtársak, nehogy tömeges transzferálások² történjenek. Nehogy menet közben vegyék észre, hogy a terv végrehajthatatlan.

A Pénzügyminisztérium nem mérte fel a reális lehetőségeket, így fordulhatott elő, hogy bár Polonyi Szücs elvtárs 500 MFt szeptemberi bevételt tervezett, mindössze 200 MFt-t gyűjtöttek be.

Gergely Miklós elvtárs: A Pénzügyminisztérium által kialakított adórendszer teljesen bonyolult, úgyhogy megalkotói sem ismerik ki rajta magukat.

A Pénzügyminisztérium és a Központi Statisztikai Hivatal a kérdés világosabbá tétel érdekében készítsen megbízható és világos adóstatistikát.

Kormánybizottság kiküldése szükséges annak megvizsgálására, hogy az adóbehajtás milyen eredménnyel halad; a parasztságnak mennyi adóhátraléka van.

Minden felülvizsgálat bevétele nélkül 100 MFt adócsökkentés indokoltnak látszik.

Darvas József elvtárs: Az adópolitika területén az igazságtalanság tömege fordult elő, ezért helyesli, hogy valamilyen bizottság vizsgálja meg az adózás problémáit.

Tauszk György elvtárs: A nyilvántartás körül komoly hibának kell lenni, mert nem volt olyan nagymérvű mozdítás, ami ilyen változást hozott volna létre.

Meg kell vizsgálni, hogy az adóztatható terület rögzítése milyen módszerekkel történik. Ezt a kiküldendő kormánybizottság vizsgálja meg.

Olt Károly elvtárs: Egyetért a kritikával. A Pénzügyminisztériumot felelősség terheli, hogy a Minisztertanácsot félrevezette. A 100 MFt-os csökkentést reálisnak látja.

Nem ért egyet 150 MFt jövő évre való átvitelével, mert a pénztári tervben való átvezetésének lehetősége még nincs biztosítva.

A ködösítéssel nem ért egyet, mivel az nem szándékosan következett be, hanem a hozzá nem értés eredményezte.

Egyetért a kormánybizottság kiküldésével, amely felülvizsgálja a Pénzügyminisztérium és szervei adóügyi munkáját.

Az adóügyi megbízottak munkájának megjavítása sokrétű kérdés. Ahol a járási tanácsok pénzügyi osztálya helyesen fogta meg a kérdést, ott nincs probléma.

Az Országos Takarékpénztárnál a Pénzügyminisztériumnak van tartaléka, de nem olyan összeg, amivel ezt a helyzetet alapvetően módosítani lehetne.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács megállapítja, hogy a lakosság, különösen a falusi lakosság adóbefizetésénél előállt súlyos helyzetért a Pénzügyminisztérium a felelős. A Pénzügyminisztérium helytelen, kapkodó, nem előrelátó adópolitikát folytatott.

együttesen 110 millió forint bevételt irányoznak elő. A Minisztertanács 510/1/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta.

2 Transzferálások – itt: végrehajtások.

- b.) A Minisztertanács utasítja a pénzügyminisztert, hogy egy héten belül terjesszen javaslatot a Minisztertanács elé egy olyan bizottság összetételére, részletes feladataira, mely felülvizsgálja a Pénzügyminisztérium és az alsó szervek adóügyi politikáját, és javaslatot tesz az adóügyi rendszer egyszerűsítésére, áttekinthető nyilvántartás bevezetésére.³
- c.) A határozati javaslat 1. pontjában szereplő 1349 millió forint adóbevételi tervet 100 millió forinttal csökkenti a megyék közötti átcsoportosítással, azzal, hogy a 100 millió forint behajtását az 1954. I. negyedévére a pénzügyminiszter vigye át.
- d.) A pénzügyminiszter a közlekedés- és postaügyi miniszterrel egyetértésben vizsgálja meg az adóbefizetés megtörténtének gyors közlését az adóügyi megbízottakkal, hogy az adózók zaklatását a jövőben elkerüljék.
- e.) A határozati javaslat 2. pontjával kapcsolatban kimondja, hogy a községenként 3-5 esetben elhatározott transzferálást szigorúan tartsa be.⁴

2.) Forgóeszköz-csökkentési mozgalom 1953. I. félévi alakulása⁵

Előadó: Olt Károly elvtárs

Olt Károly elvtárs: A forgóeszköz-csökkentés nem halad kellő eredménnyel. Különösen az építőipar területén vannak súlyos visszaélések, Kazincbarcikán km hosszan állnak az előregyártott építőelem-halmazok.

Kossa István elvtárs: Az 5. ponttal nem ért egyet, mivel nem lehet végrehajtani. Az 5. pont helyett esetenkénti próbaszerű ellenőrzéseket javasol. Mondja ki a Minisztertanács

3 A Minisztertanács október 2-i ülésén döntött a bizottság kiküldéséről (13. jegyzőkönyv).

4 A hivatkozott pont szerint „A Minisztertanács tudomásul veszi a pénzügyminiszternek azt az intézkedését, hogy a bevételi terv biztosítása érdekében az adóhátralékosoknál a fölös termények zálogolását és községenként 3-5 esetben az indokolatlanul nagy összeggel hátralékos adózóknál a lezálogolt termények értékesítését rendelte el.”

5 A pénzügyminiszter előterjesztésében tájékoztatást adott a forgóeszközök csökkentésére indított mozgalom 1953. I. félévi eredményeiről. Megállapította, hogy a mozgalomnak köszönhetően a termelő vállalatok felesleges készleteiket átadták a készletező vállalatoknak. A Magyar Nemzeti Bank és a Beruházási Bank folyamatos ellenőrzésekkel járult hozzá a mozgalom sikeréhez. Az előterjesztés áttekintette a fölös készletek felszámolásának folyamatát, elemezte a jelentkező hibákat, továbbá az újabb készletek keletkezésének okait és megszüntetésük lehetőségeit, a raktárhiányból adódó problémákat. A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal az előterjesztést elfogadta és 2.065/22/1953 Mt.h. számú határozatával (HT 1953. 22. szám, október 4.) közzétette, 510/2/1953 számú nem nyilvános határozatával pedig az eredményes munkát végzők jutalmazására és a raktárvezetők érdekeltségének fokozására vonatkozó záradékkal egészítette ki.

nács, hogy a IV. negyedéves tervek kidolgozásánál át kell dolgozni az egész éves tervet, tehát a forgóeszköz csökkentési tervet is.

Dr. Zsoldos Sándor elvtárs: Kéri, hogy a 3. pont 2. bekezdése vonatkozzék az Egészségügyi Minisztériumra is.

Szalai Béla elvtárs: Az ipari raktárak dolgozóit fokozottan érdekeltté kell tenni a forgóeszköz-csökkentés eredményeiben.

Az 1/a. pont határidejét december 31-re kell elhalasztani.

Szijártó Lajos elvtárs: Az építőiparban valóban nem kielégítő a forgóeszköz-csökkentés.

Tauszk György elvtárs: Javasolja, hogy a forgóeszköz-csökkentési tervet általában ne módosítsák, hanem csak esetenként, ahol feltétlenül szükséges, mivel az egész terv megváltoztatása nagy erőket kötne le.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács megállapítja, hogy a forgóeszköz-csökkentés terén komoly eredményeket értünk el.

A forgóeszköz-csökkentési tervet a népgazdaság 100%-ban nem teljesítette, mégis bebizonyosodott, hogy a forgóeszköz-csökkentés tervszerű végrehajtása óriási tartalékokat rejt magában.

- a.) A Minisztertanács a minisztériumok, üzemek és vállalatok vezetői felé legfontosabb feladatul állítja, hogy a forgóeszköz-csökkentés következtében megmozgatott anyagokat ténylegesen használják fel.
- b.) A Minisztertanács felhatalmazza a pénzügyminisztert és az érdekelt minisztereket a forgóeszköz-csökkentési terv módosítására ott, ahol az üzem tervét lényegesen megváltoztatták, azzal, hogy a módosítást a minisztérium ossztervén is keresztül kell vezetni.
- c.) A Minisztertanács felhívja a miniszterek figyelmét, hogy tervmódosítás esetén rögtön tegyék meg a szükséges intézkedéseket a felszabaduló anyagmennyiség átirányítására.
- d.) A pénzügyminiszter vizsgálja meg és tegyen javaslatot a raktárak vezetői részére tervezett jutalom rendszerére és mértékére, mely érdekeltté teszi a raktárak vezetőit, hogy feleslegesen anyagokat a raktárban ne tároljanak.
- e.) A Minisztertanács megállapítja, hogy a Nemzeti Bank apparátusa a forgóeszköz-csökkentési terv végrehajtása során jó munkát végzett. Felszólítja a Nemzeti Bank dolgozóit, hogy a jövőben a forgóeszköz-csökkentési terv teljesítéséért kifejtett tevékenységüket fokozzák, mivel az 1954-es évben a forgóeszköz-csökkentési terv teljesítése még inkább mint össz népgazdasági feladat jelentkezik.
- f.) A határozati javaslat 1/a. pontjával kapcsolatban kimondja, hogy az anyagnormák rendszerét felül kell vizsgálni és azt ki kell terjeszteni.⁶

6 A hivatkozott pontban a Minisztertanács elrendelte, hogy az OT elnöke dolgoztassa ki a készletező vállalatok készletnormáinak kialakításához szükséges irányelveket.

- g.) A határozati javaslat 4/c. pontjaként a következőket kell bevenni: A Minisztertanács utasítja a minisztereket, hogy széles körben vizsgálják meg a létszám, különösen az adminisztratív munkaerők létszámának szükségességét.
- h.) A határozati javaslat 5. pontja 2. mondatát a következőképp kell megfogalmazni: „... felhívja azonban a minisztereket arra, hogy a vállalatok forgóeszköz-csökkentési terv- és tényszámainak realitását szűrőpróbaszerűen, egyes fontosabb vállalatoknál vizsgálják felül.”⁷
- i.) A határozati javaslat 3. pontjának második bekezdésébe az egészségügyi minisztert is be kell venni.⁸
- j.) Külön pontba kell felvenni a csalások fokozott üldözését és azt, hogy miképp lehetne az elharapódzott csalásokat megakadályozni.⁹
- k.) A határozat tárgya nem helyes, ugyanis csak 500 millió forintos mértékben mozgalom, egyébként állami feladat.
- l.) A határozati javaslat 1/a. pontjának határidejét december 31-ben állapítja meg.¹⁰

3.) A lejárt egyéni hitelek rendezése¹¹

- 7 A mondat eredetileg így hangzott: „Felhívja azonban a miniszterek figyelmét arra, hogy a vállalatok forgóeszköz-csökkentési terv- és tényszámainak realitását minden negyedben vállalatonként vizsgálják felül.”
- 8 A 3. pont második bekezdése a raktári helyzet szükséges javításának érdekében felhívta az ipari minisztériumok vezetőit, hogy az irányításuk alatt álló vállalatoknál mérjék fel a legfontosabb raktári szükségleteket, és tegyenek javaslatot az OT számára a megfelelő beruházási keret biztosítására.
- 9 Az elfogadott határozat 11. pontjában a Minisztertanács felhívta a miniszterek figyelmét, hogy a forgóeszköz-csökkentési eredményeket folyamatosan vizsgálják felül, és az előforduló visszaéléseket szigorúan torolják meg.
- 10 A hivatkozott pontban az OT elnökét utasították arra, hogy dolgoztassa ki a készletező vállalatok készletnormáinak kialakításához szükséges irányelveket. Az eredeti határidő december 1. volt.
- 11 A pénzügyminiszter előterjesztést tett a különböző pénzügyintézetek által folyósított egyéni hitelek rendezésére. Ebből a 415,4 millió forintnyi összegből 1953 júliusáig már esedékessé vált 128,1 millió forint visszafizetése, melyből a Pénzügyintézeti Központ 93,6 millióval, a Mezőgazdasági és Szövetkezeti Bank 30,8 millióval, az Országos Takarékpénztár 1,0 millió forinttal részesedett. A hitelek 67,5%-a a mezőgazdaságból élő lakossággal, 19%-a az ipari és egyéb alkalmazottakkal, 13,5%-a más adósokkal (kereskedő, iparos, vállalkozó) szemben áll fenn. Tekintve, hogy a tartozások fennállására vonatkozó bizonyítékok nem minden esetben megbízhatóak, és a törlesztési hajlam egyik lakossági csoportnál sem kielégítő, a behajtás szorgalmazása viszont minden esetben zaklatást jelentene, illetve magas költségvonzattal járna, javaslatot tett 116 millió forint leírására. Mindezen felül a Pénzügyintézeti Központ 103,1 millió forint olyan hitelállományt kezel, amely a mérlegében már nem szerepel, de a behajtását peres úton vagy közadóbehajtás útján szorgalmazza.

Előadó: Olt Károly elvtárs

Olt Károly elvtárs: A 3. oldalon két számmal kapcsolatban módosítást jelent be: a 2 millió Ft fedezet helyett 6 millió Ft-ot, ezzel szemben a PK felszámolásokkal kapcsolatos tartalékolt 10 millió Ft helyett 6 millió Ft-ot kell írni.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A 3. oldal 4. pontjának 4. bekezdésében az üzletrészek kifizetéséhez szükséges fedezet 2 millió Ft-os kb. összegét 6 millióra, a PK-nak a felszámolásokkal kapcsolatos összegét 10 millióról 6 millióra módosítja.¹²

4./a.) 1953. I. félévi póthitel-gazdálkodás és a szeptember havi póthitelek¹³

12/4a

Az összegből 43,7 millió forint a mezőgazdasági lakosságot terheli, jelentős része az 1946–1949 közötti évekből – parlagföldek hasznóbér-tartozásából, vetőmag-akciókból – származik. Célszerű ennek az összegnek a törlése is. Az adósok egy része az Országos Szövetkezeti Hitelintézet tagszövetkezeteinek tagjaként vette fel a hitelt. Miután a hitelszövetkezetek működése 1952. december 31-i hatállyal megszűnt, noha felszámolásukra nem került sor, a tagok sürgetik üzletrészeik visszafizetését, ám a szövetkezetek döntő többsége vagyonihiányos. Szövetkezetpolitikai szempontokra való tekintettel viszont ettől függetlenül biztosítani kell az üzletrész névértékének kifizetését, amennyiben a szövetkezeti tagnak tartozása nincsen. A rendezést követően a pénzügyminisztérium biztosítja az esedékessé vált tartozások mielőbbi befizetését, igénybe véve ehhez a bírói és közzadó-behajtási eljárás lehetőségét is. A Minisztertanács 510/3/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

- 12 A módosítás a határozati javaslat 4. oldal 3. pontja a) alpontjának 2. bekezdésére vonatkozik. E szerint a szövetkezeti üzletrészek készpénzzel való visszafizetésére 2 millió forintot a Pénzügyminisztériumi Központnál külön számlákon rendelkezésre álló összegből kell biztosítani. A b) alpont szerint a Pénzügyminisztériumi Központ a külön számlán a felszámolással kapcsolatos további kötelezettségek rendezésére 10 millió forintot tarthat vissza.
- 13 A pénzügyminiszter tájékoztatást adott az 1953. I. félévi póthitelek alakulásáról, megállapította, hogy az előző év hasonló időszakához képest a póthitel-kérelmek száma jelentősen csökkent (998>585), több esetben viszont változatlanul tapasztalható volt a költségvetés hibás tervezése, a gazdálkodási fegyelem megsértése. A tényleges póthiteligény a tárgyalott időben 158,3 millió forint volt. A miniszter beszámolt a póthitel-gazdálkodás rendszerének rendezetlen kérdéseiről, és a határozati javaslatban előterjesztést tett a kezelésükre: a póthitelek államháztartási fedezetére, a pénzügyminiszter és a megyei tanácsi vb-elnökök engedélyezési hatáskörének szabályozására, a helyi tanácsi póthitelek fedezetének megállapítására. Az előterjesztés tételesen tartalmazta továbbá az 1953. szeptember havi póthitelkeretet (137 685 589 Ft): többek között a termelőszövetkezeti tagok és egyéni gazdálkodók állattalományának oltóanyag-szükségletére, az állatorvosi ellátás költségeire, a bevételhiányos lakóházak karbantartására, az üdültetési költségekre, a tűzvédelem megerősítésére és a nemzetközi sportversenyek költségeire. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 510/4a/1953 számú határozatával jóváhagyta, azzal,

Előadó: Olt Károly elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: Javasolja, hogy külön tárgyalja a Minisztertanács az előterjesztés elvi részét és külön a konkrét póthitelek kérdését.

Olt Károly elvtárs: A miniszterek figyelmét fel kellene hívni, hogy alaposan mérlegeljék póthitelkérelmüket.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 2/a. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: A Minisztertanács felhatalmazza a pénzügyminisztert, hogy a folyó költségvetési év hátralévő időszakában, az általa engedélyezett tényleges póthiteleket és megyei tartalékkereteket a Pénzügyminisztérium részére rendelkezésre bocsátott 100 millió Ft terhére számolja el.
- b.) Ugyanezen pont b. pontjával kapcsolatban kimondja, hogy a pénzügyminiszter saját hatáskörben csak akkor engedélyezhet póthitelt, ha a megtakarítás ugyanennél a hitelnél, ugyanabból a póthitelkérelemből kifolyólag oldható meg.
- c.) A határozati javaslat II. 4-es pontjának utolsó mondatát a következőképpen kell megfogalmazni. A VB elnökök – a korábbi 10 000 forint helyett – a részükre meghatározott kereten belül esetenként legfeljebb 50 000 Ft erejéig engedélyezhetnek ellensúlyozott póthitelt.¹⁴

12/4b

4/b.) Alsófokú oktatási intézményeknél 1953-ban végrehajtandó tatarozások fedezésére szükséges póthitel engedélyezése¹⁵

Előadó: Erdely-Grúz Tibor elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: Megkérdezi az egyes megyei keretek közötti különbségek okát.

Bognár József elvtárs: Megkérdezi, hogy az anyagot nem a lakosság céljaira fordítandó keretből veszik-e.

Erdely-Grúz Tibor elvtárs: Válaszol a két kérdésre. A keretek kialakítása attól függött, hogy hol tudtak anyagot és munkaerőt biztosítani a tatarozáshoz.

hogy I. és II. részét (az 1953. évi póthitel-gazdálkodás és a póthitel-gazdálkodási rendszer egyes kérdései) közzé kell tenni. A közzététel elmaradt.

¹⁴ A mondat eredetileg így hangzott: „A vb-elnökök a korábbi 10 000 Ft helyett egyenként legfeljebb 50 000 Ft összegben engedélyezhetnek nem ellensúlyozott póthitelt.”

¹⁵ Az oktatásügyi miniszter – tekintettel az alsó- és középfokú oktatási intézmények állapotára és az ott érvényesítendő egészségügyi szabályokra – előterjesztést tett az 1953-ban elvégzendő tatarozási munkákra, melyeket korábban a szülői munkaközösségek vállaltak magukra. Kérte, hogy a leg-sürgősebb munkákra 15 millió forint póthitelt engedélyezzenek. A Minisztertanács 510/4/b/1953 számú nem nyilvános határozatával – a vitában elhangzott módosító intézkedésekkel – 10 millió forint póthitelt engedélyezett.

Anyagot a helyszínen vagy a közvetlen környezetben feltárt lehetőségekből biztosítanak, de nem a lakosság keretéből.

Szalai Béla elvtárs: Kevés a mész. Nem helyes ilyen nagymérvű tatarozást engedélyezni, mert a lakosság ellátásának terhére megy.

Gerő Ernő elvtárs: A jövőben nyáron, a tanítás megkezdése előtt kell elvégezni a tatarozási munkát.

Olt Károly elvtárs: Kéri a Minisztertanácsot, hogy a 15 MFt-os keretet az 1954. évi keret terhére fogadja el.

Kötelezni kell az Oktatásügyi Minisztériumot, hogy a Pénzügyminisztérium felé havonta számoljon el.

Darvas József elvtárs: Kéri, hogy ne az 1954. évi keret terhére adja meg a Minisztertanács a tatarozásra fordítható összeget és anyagot.

Bejelenti, hogy a falusi tatarozásokat nagyrészt társadalmi munkában végzik el.

Szűjártó Lajos elvtárs: Nehézséget okoz, hogy nincs elegendő munkaerő.

Pogácsás György elvtárs: Több helyen sem az anyag, sem a munkaerő nincs biztosítva, s így a járási tanács még a múlt évi keretét sem tudta felhasználni.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa az alsófokú oktatási intézetek tatarozásának végrehajtására 10 millió forint póthitelt engedélyez.
- b.) A Minisztertanács utasítja az oktatásügyi minisztert, hogy a pénzügyminiszternek havonta számoljon el a folyósított összeg felhasználásáról.
- c.) A Minisztertanács belső határozatban kimondja, hogy a tatarozási munkákhoz szükséges anyagokat a központi készletből nem lehet biztosítani.
- d.) Jövőre vonatkozóan leszögezi, hogy az iskolák tatarozását a nyár folyamán végezzék el.

5.) A lakosság építőanyagokkal való ellátása 1953. II. félévben¹⁶

Előadó: Bognár József elvtárs

¹⁶ A bel- és külkereskedelmi miniszter – figyelemmel a lakosság részéről megnövekedett építőanyagigényre – előterjesztést tett az ún. OTP-akció keretében épülő 2500 házhoz, illetve a készpénzes magánérőből épülő mintegy 700 egy- vagy kétszobás lakóházhoz, továbbá különböző tatarozási munkákhoz szükséges építőanyag biztosítására a II. félévben. Az előterjesztés szerint a téglá, cserép és cement rendelkezésre áll, mészből 1600 tonna hiány van, a faáruk 30-40%-ig részben bonstásból, részben keletnémet és román importból biztosítottak. A mészkeresletet a tanácsi és az erdei mészégetők beindításával, valamint a silóépítéseknel fel nem használt mennyiség átadásával elégítik ki. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben foglalt kiegészítésekkel 510/5/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

Bognár József elvtárs: Napirenden kívül javaslatot tesz a lakosság tüzelőellátásával kapcsolatban.¹⁷

A tüzelőanyag-ellátással kapcsolatban szükséges, hogy valamilyen megnyugtató közlést adjunk ki a lakosság felé.

Háztartási szénben az elmúlt évi helyzettel szemben minden szükségletet ki tudnak elégíteni.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács által a lakosság számára megállapított terv végrehajtása minden egyéb szükségletet megelőző.

A dolgozók között – elsősorban az üzemi munkásság között – van bizonyos idegesség és elégedetlenség. Három olyan fontos kérdés futott össze, amely a dolgozók helyzetét rontja, vagy bizonytalanságot teremt. Ezek a következők:

1.) A tüzelőellátásnak a bizonytalansága, hogy sorba kell állni, nem vesznek fel csak bizonyos számú rendelést, amennyit 8 napon belül meg tudnak valósítani.

2.) Bizonyos mennyiségű fát csak az kaphat, aki szenet is vásárol, tehát összekapcsolták a szén és a fa vásárlását. Vannak, akik a szenet már megvették, és most csak fát akarnak venni.

3.) A tehetősebb és pénzesebb emberek idejében megvették a fát – vannak spekulánsok is –, a kevésbé tehetősek rosszabb helyzetbe kerültek, és most felvetik, hogy jobb volt a megelőző helyzet, pedig ez évben a helyzetnek javulni kell.

A villamosáram-korlátozások az öntudatosabb dolgozókat érintik. Szeretnének többet termelni, és az áramkorlátozások miatt nem lehet, sőt a keresetük is csökken. Ez is bizonytalanságot teremt. Az anyagihiány is elégedetlenséget vált ki a munkásságnál. Felhívja a miniszterek figyelmét, hogy az anyagihiány kérdésére különleges gondot fordítsanak. Belső intézkedésekkel ezeket az anyagihiányokat bizonyos mértékig ki lehet küszöbölni. Van egy bizonyos passzivitás a minisztériumok részéről az anyagihiánnyal kapcsolatos nehézségek megoldásánál. Nem eléggé aktívan lépnek fel, nem használják fel a meglévő lehetőségeket, hogy legalább részben megoldják a nehézségeket.

Bognár József elvtárs: A mézhiányt a nagy építkezések rovására meg lehet oldani.

Szjártó Lajos elvtárs: A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium és az Építésügyi Minisztérium közösen megoldja a mézhiány kérdését.

Hegedűs András elvtárs: A méz kérdését megoldására javasolja, hogy a kisipari mézgyártás lehetőségeit használják ki.

Megemlíti, hogy a Minisztertanács nádkitermelésről szóló határozatát nem hajtják végre.

Csikós Nagy Béla elvtárs: Ha 10 db szénégető kemencét a Könnyűipari Minisztériumnak átadnak, 3000 tonna méz termelését vállalja.

Altomáre Iván elvtárs: A mézhelyzeten segítene, ha megindíthatnák a cukorgyárak mézégetőit.

Bognár József elvtárs: Nem célszerű, hogy minden kis falusi építkezés nyersanyagellátását központilag oldják meg.

17 A témáról írásos előterjesztés nem készült, határozat nem született.

Szintén javasolja a mézszégető kisipar felkarolását.

Gerő Ernő elvtárs: számú minisztertanácsi határozat¹⁸ alapján a sajtóban nyilvánosságra kell hozni a lakosság tüzelőellátása biztosítása érdekében hozott intézkedéseket. A nyilvános közlés szövegét a nyilvánosságra hozás előtt Gerő elvtárs lássa.¹⁹

A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Fokozni kell a mézstermelést és a lakosság mésszel való ellátásának megjavítását a helyi kisipari mézszégetők bevonásával.
- b.) A Minisztertanács utasítja a földművelésügyi minisztert, hogy 10 db mézszégető kemencét a Könnyűipari Minisztérium részére adjon át, melynek beállításával a könnyűipari miniszter 3000 tonna mézszet termeltessen ki.
- c.) A helyi kis mézszégetők működését az ország azon területein, ahol erre szükség van, meg kell engedni.
- d.) A nádtermő vidékeken biztosítani kell a lakosság náddal való ellátását.
- e.) A Minisztertanács engedélyezi, hogy a kisiparos az építetető útján vásárolhassa meg az építkezéshez szükséges famennyiséget.
- f.) A Minisztertanács utasítja az Országos Tervhivatal elnökét, az építésügyi minisztert, a bel- és külkereskedelmi minisztert, a közlekedés- és postaügyi minisztert, egy héten belül tegyenek javaslatot, hogy a nagy építkezések leállításával kapcsolatban milyen és mennyi anyagot lehet a lakosság építési anyagokkal való ellátásának biztosítására átadni.²⁰
- g.) A Minisztertanács utasítja az Országos Tervhivatal elnökét, két hónapon belül terjesszen javaslatot a Minisztertanács elé a lakosság építőanyagokkal való ellátásának perspektivikus tervéről, a lakosság családi ház építésének elősegítéséről.²¹
- h.) A könnyűipari miniszter – az élelmiszeripari miniszterrel egyetértésben – vizsgálja meg a cukorgyárak mézszégetőinek a lakosság mézszükségleteinek kielégítésére való igénybevételét.

6.) Bel- és külkereskedelmi miniszter szakfelügyelete²²

12/6

18 A határozat száma hiányzik a jegyzőkönyvben.

19 A tüzelőellátásról határozat nem született, a *Szabad Nép* 1953. szeptember 27-i címlapján közölt tájékoztatót: A tüzelőellátásról. A minisztertanács intézkedései.

20 A jelentés nem került a Minisztertanács elé.

21 Nem találtuk nyomát annak, hogy ilyen előterjesztés készült volna.

22 A bel- és külkereskedelmi miniszter – tekintettel a belkereskedelem átszervezéséről szóló 2.063/1952 számú minisztertanácsi határozat I. 9. pontjában megállapított felelősségi körére – előterjesztésében kérte szakfelügyeleti jogkörének kiterjesztését a társmisztériumok, más országos főhatóságok és a SZÖVOSZ irányítása alá tartozó kiskereskedelmi vállalatokra. A minisz-

Előadó: Bognár József elvtárs

Bognár József elvtárs: Néhány hónappal ezelőtt kidolgozták már a tervet, különös eltérés nem lesz. Azóta már az Egészségügyi Minisztérium részéről merült fel egy-két kisebb észrevétel.

Gerő Ernő elvtárs: Az I/3. pontjának 2. bekezdését módosítani kell, mert ez inkább elvi kérdés, s gyakorlatilag a kereskedelmi osztályon fog keresztül menni.

Az I/3. pontot ki kell egészíteni az „évenként” kifejezéssel.

Dr. Zsoldos Sándor elvtárs: Az „Áruforgalom” c. fejezet 3. pontjában lévő értékesítési akció szervezéséhez az Egészségügyi Minisztérium előzetes hozzájárulása legyen szükséges.

Ki kell egészíteni a határozatot azzal, hogy az egészségügyi szempontokat vegyék figyelembe.

Az 5. pontban szükséges kimondani, hogy a bel- és külkereskedelmi miniszter az egészségügyi miniszterrel egyetértésben járjon el.

A III. fejezetben, a közétkeztetéssel kapcsolatban csak az Egészségügyi Minisztériummal egyetértésben lehet eljárni.

Dögei Imre elvtárs: A II/5., V/2. és a VI/2. pontokkal nem ért egyet.²³

Nezvál Ferenc elvtárs: A tanácsoknak nagyobb jogkört kell biztosítani az árubontás vonalán, mert a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium saját szaküzleteit kiemeli az általános kereskedelemmel szemben.

Hegedüs András elvtárs: Meg kell pontosan mondani, hogy a tanácsoknak mi a feladata. Az Állami Kereskedelmi Felügyeletet erősíteni kell, mert a mai formában nem felel meg a követelményeknek.

Bognár József elvtárs: Egész világosan kitűnik az előterjesztésből, hogy a „tanácsok kereskedelmi osztályain keresztül gyakorolják a szakfelügyeletet”.

A bérpolitikai kérdésekkel kapcsolatban elmondja, hogy vannak bizonyos kérdések, mellyel célszerű, hogy a belkereskedelem foglalkozik. Ilyen a városi és falusi kereskedelem dolgozóinak a bérezése, illetve bérének aránya. A kereskedelmi munkaerő-gazdálkodásért a belkereskedelem felelős, tehát világos, hogy a bérezés fölött áttekintésnek kell lennie, a bérezés kérdésében állást kell foglalnia.

térium a szakfelügyeletet közvetlenül a kereskedelmi rendszerek felügyeleti szervével egyetértésben, illetve az Állami Kereskedelmi Felügyelet és megyei tanácsok kereskedelmi osztályai útján gyakorolja. A szakfelügyelet kiterjed a tervezésre és a tervellenőrzésre, az áruforgalomra, a közétkeztetésre, a hálózatfejlesztésre, a kereskedelmi dolgozók képzésére és továbbképzésére. A Minisztertanács az előterjesztést 510/6/1953 számú határozatával jóváhagyta, és több hónapos késéssel 2.003/2/1954 Mt.h. számú határozatával kihirdette (HT 1954. 2. szám, január 12.).

23 A határozati javaslat II/5. pontja a kereskedelmi piacutatás, a reklám- és propaganda-tevékenység összhangjának biztosításáról, az V/2. pont a bel- és külkereskedelmi minisztérium számára teljesítendő kötelező adatszolgáltatásról, a VI/2. pont a kereskedelmi dolgozók bérrendszerének megalapításáról rendelkezett.

Dögei Imre elvtárs: Kifejti, miszerint ebből a szövegből az származhat, hogy hetenként kérnek tőle jelentést a tervezési munkára vonatkozóan.

Bognár József elvtárs: Ahhoz, hogy a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium a tervét be tudja tartani, tájékoztatva kell legyen a másik szerv – nevezetesen a SZÖVOSZ – tervteljesítéséről.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat I/3. pontjának 2. bekezdésének utolsó mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: „A megyén belül – az előtervek figyelembevételével – a bontási javaslatot a MESZÖV készíti el, amelyet egyeztetés és jóváhagyás végett a helyi tanács végrehajtó bizottságához kell benyújtani.”²⁴
- b.) A határozati javaslat I/3. pontjának 2. mondatát a következőképpen kell módosítani: „A javaslatot a SZÖVOSZ évenként egyeztetés és jóváhagyás végett a bel- és külkereskedelmi miniszternek bemutatja.”²⁵
- c.) A határozati javaslat II/2. pontját ki kell egészíteni azzal, hogy a megkeresett hatóság 30 napon belül köteles intézkedéséről a bel- és külkereskedelmi minisztert tájékoztatni.²⁶
- d.) A határozati javaslat II/4. pontját úgy kell megfogalmazni, hogy az e pontban lerögzített feladatok a tanács hatáskörébe tartoznak azzal, hogy a kiadott rendeletek nem állhatnak ellentétben a bel- és külkereskedelmi miniszter által kibocsátott rendelkezésekkel.²⁷
- e.) A határozati javaslat II/3. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „Az országos jellegű értékesítési akciók szervezéséhez...”²⁸
- f.) A II/5. pontot a következőképp kell megfogalmazni: „Kereskedelmi piackutatás, reklám és propagandatevékenység tekintetében az egyes kereskedelmi rendszerek tevékenységét a bel- és külkereskedelmi miniszter hangolja össze.”²⁹

24 A mondat eredetileg így hangzott: „Megyén belül – az előtervek figyelembe vételével – a bontási javaslatot a MESZÖV készíti el, amelyet egyeztetés és jóváhagyás véget a megyei tanács vb. kereskedelmi osztályához nyújt be.”

25 A mondat eredetileg így hangzott: „A javaslatot egyeztetés és jóváhagyás céljából a SZÖVOSZ a bel- és külkereskedelmi miniszternek bemutatja.”

26 A hivatkozott pontban a bel- és külkereskedelmi miniszter által az ellenőrzések során feltárt hiányosságokkal kapcsolatos észrevételek és javaslatok ügyében tett intézkedésekről van szó.

27 A hivatkozott pontban a piaci szabályrendeletek kibocsátásáról van szó.

28 A teljes mondat eredetileg így hangzott: „Az értékesítési akciók szervezéséhez (édességhét, őszi vásár stb.) a bel- és külkereskedelmi miniszter előzetes hozzájárulása szükséges.”

29 Az eredeti szöveg így hangzott: „Kereskedelmi piackutatás, reklám és propaganda tevékenység körében az egyes kereskedelmi rendszerek – az összhang biztosítása érdekében – a bel- és külkereskedelmi miniszterrel egyetértésben járhatnak el.”

- g.) A határozati javaslat egyes pontjain következetesebben vezessék keresztül a tanácsok szerepének jelentőségét és azt a tényt, hogy a bel- és külkereskedelmi miniszter szakfelügyeletét megyei (budapesti városi) tanácsok kereskedelmi osztályai útján gyakorolja.
- h.) A határozati javaslat egészségügyi kérdésekkel kapcsolatos olyan pontjaihoz, ahol egészségügyi felügyelet szükséges, az Egészségügyi Minisztériumot be kell venni. (III. 1., III. 6., stb.)
- i.) A IV/1. pontjának 2. mondatát a következőképpen kell fogalmazni: „Nagyvárosokban a szocialista üzletnegyednek városfejlesztési tervhez igazodó kiépítése érdekében új üzletet, boltot, valamennyi állami kereskedelmi rendszer csak a tanácsok kereskedelmi osztálya hozzájárulásával létesíthet.”³⁰
- j.) A VI/3. pont utolsó előtti mondatában szereplő „elvi jelentőségű” kifejezést ki kell hagyni.³¹
- k.) IX/1. bekezdését a következőképp kell kezdeni: „A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium szakfelügyeletet gyakorló szervei ...”³²
- j.) A Minisztertanács utasítja a bel- és külkereskedelmi minisztert, hogy egy héten belül terjesszen elő jelentést és javaslatot az állami kereskedelmi felügyeletről.³³

7.) Állami gazdaságok és gépállomások vándorzászlói³⁴

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: Az egy főre eső összeg miért ilyen aránytalanul magas más jutalmakhoz képest?

30 A mondat eredetileg így hangzott: „Nagyvárosokban a szocialista üzletnegyednek városfejlesztési tervhez igazodó kiépítése érdekében új üzletet, boltot valamennyi állami kereskedelmi rendszer csak a bel- és külkereskedelmi miniszter előzetes hozzájárulásával létesíthet.”

31 A VI/2. pont utolsó mondata eredetileg így hangzott: „Ennek érdekében a kereskedelmi rendszerek irányító szervei munkaügyi és bérkérdésekben tett elvi jelentőségű intézkedésekről a bel- és külkereskedelmi minisztert tájékoztatni kötelesek.”

32 A mondat eredetileg így kezdődött: „A belkereskedelmi felügyeletet gyakorló szerv...”

33 A Minisztertanács jegyzőkönyveiben nem találtuk nyomát az Állami Kereskedelmi Felügyelet létrehozásáról szóló napirendi pontnak.

34 A Szakszervezetek Országos Tanácsának elnöke az 1953. I. félévében elért teljesítmények alapján előterjesztést tett a Minisztertanács és a SZOT vándorzászlaja és a vele járó pénzjutalmak odaítélésére a Gorzsei Állami Gazdaságnak (75 000 Ft/fő – 490 fő), a Surlyáni Állami Gazdaságnak (50 000 Ft/fő – 500 fő), az Egyeki gépállomásnak (25 000 Ft/fő – 50 fő), a Nagyigmándi gépállomásnak (15 000 Ft/fő – 56 fő), az erdőgazdaságok területén a Debreceni Állami Gazdaságnak (75 000 Ft/fő – 2001 fő), a Balassagyarmati Állami Gazdaságnak (50 000 Ft/fő – 622 fő). A döntést a Minisztertanács és a SZOT közös, 1.061/1953 (X.6.) Mt.h. számú határozatával közzétette. MK 1953. 52. szám, október 6.

Kristóf István elvtárs: A gépállomások szociális intézményei igen elhanyagolt állapotban vannak, s ezt kívánják javítani a magasabb összeggel.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadja azzal, hogy a jutalom összegének 75%-át szociális célra, 25 %-át pedig egyéni jutalmazásra fordítsák.³⁵

8.) Állami gazdaságok és gépállomások gépjavitása³⁶

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Hegedüs András elvtárs: Rövid szóbeli indoklás után kéri, hogy a határozat jelenjen meg.

Gerő Ernő elvtárs: Kötelezni kell a Földművelésügyi Minisztériumot, hogy egy hónapon belül tegyen javaslatot a Minisztertanácsnak a traktoristák továbbképzése és általában a jelenlegi képzés színvonalának emelése módozataira.³⁷

Az előterjesztés nincs megfelelő módon előkészítve, s így a Minisztertanács nem tud véglegesen dönteni a kérdésben. Meg kell bízni egy bizottságot, amely egy hét alatt felülvizsgálja az előterjesztést, és javaslatot tesz a Minisztertanácsnak. A bizottság vezetője legyen Papp István elvtárs, tagjai: Pogácsás György elvtárs, a Minisztertanács Titkársága csoportvezetője, valamint az ÁMG igazgatóságától és az Építésügyi Minisztériumtól egy-egy felelős elvtárs.

35 Erről a Minisztertanács 510/7/1953 számú nem nyilvános határozatában rendelkezett.

36 A földművelésügyi miniszter – tekintettel arra, hogy az állami gazdaságok és a gépállomások az előző évben nem teljesítették gépjavitási tervüket, és 1953. március 1-jéig több mint 500 traktor főjavítását nem végezték el, ami súlyos következményekkel járt a mezőgazdasági munkák időben történő minőségi elvégzésére – előterjesztést tett a mezőgazdasági gépkarbantartás és fejlesztés teljes megújítására. A jelentés megállapította, hogy a problémákat az alkatrész-utánpótlás elmaradása, az új alkatrészek gyenge minősége, a korszerű javítóműhelyek hiánya, a megyei tanácsok vezetőinek, az állami gazdaságok és gépállomások igazgatóinak rossz szervező munkája, a jól felkészült gépész-szakemberek hiánya okozta. Kiemelt fontosságúnak jelölte meg az egyéni gazdálkodók gépi munkával történő megsegítését. A határozati javaslat szerint az érintett minisztereknek és az OT elnökének gondoskodnia kell arról, hogy a traktorok (4960 db főjavítása, 4878 folyó javítása), ekék, vetőgépek, tárcsák, boronák, kultivátorok javítása november 1-jével, a cséplőgépek, kombájnok, aratógépek javítása szeptember végén kezdődjön meg és 1954. február 25-ig, illetve május 31-ig befejeződjön; létesüljenek fedett, fűthető javítóműhelyek; szükség esetén gépszínek; a gépállomások területén megfelelő járható utak épüljenek ki; más ipari területek adjanak át gépjavitásokhoz szükséges új és használt szerszámgepeket, esztergapadokat, valamint kéziszerszámokat; gyártsanak műhelyberendezéseket (2500 db), különböző traktoralkatrészeket. Intézkednie kell mérnökök, technikusok és szakmunkások áthelyezéséről; a műszaki dolgozók bérének rendezéséről, premizálásáról; új teljesítménybér-rendszer kidolgozásáról; a gépjavitási munkák minőségének ellenőrzéséről; a különböző beszerzések és építési munkák pénzügyi fedezetének biztosításáról; el kell érnie, hogy a tanácsi szervek a megyei gépállomások gépjavitási tervét határidőre elfogadják. Az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal a Minisztertanács 510/8/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

37 A Minisztertanács jegyzőkönyveiben nem találtuk nyomát a téma napirendre tűzésének.

Szalai Béla elvtárs: A bizottság vizsgálja felül az előterjesztés számszerűségét is.

Kossa István elvtárs: Közli, hogy a 7 millió Ft értékű alkatrészt nem tudják legyártani.

Gerő Ernő elvtárs: Helytelen, hogy a vitás kérdést előzően nem tisztázták.

Szalai Béla elvtárs: Helyes, ha az alkatrészeket ezután ismét a Kohó- és Gépipari Minisztérium gyártja.

Szita János elvtárs: A 8/a. ponttal kapcsolatban ki kell mondani, hogy november 1-ig kell a dolgozókat áthelyezni olyan ütemben, ahogy részükre szállást tudnak biztosítani.

Szöke Mátyás elvtárs: Javasolja, hogy a gépállomásokon az eddiginél jobban alkalmazkassák a teljesítménybérézés rendszerét.

Hegedüs András elvtárs: A melléklet még felülvizsgálatra szorul, javasolja, hogy egyelőre ne fogadják el.³⁸

Szita János elvtárs: Nem helyesli, hogy a 13. pontban 4 szerv jelentéstételi kötelezettségét állapítják meg.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 2/b. pontjával kapcsolatban felmerült vitás kérdések kivizsgálására Papp István elvtárs vezetése alatt Pogácsás György, az állami gépállomások felelős megbízottja, valamint az építésügyi miniszter felelős megbízottjából álló bizottságot küld ki azzal, hogy a helyszínen vizsgálják meg a felmerült problémákat, a vitás feleknél elfekvő dokumentációkat, és egy héten belül tegyenek javaslatot a Minisztertanács elnökének a kérdés eldöntésére.³⁹
- b.) A 2/d. pont első bekezdését a következőképpen kell módosítani: Azokon a helyeken, ahol az állami gazdaságok és gépállomások részére sem műhely, sem átalakítással használhatóvá tehető gépszín rendelkezésre nem áll, a helyi tanácsok [által] az állami gazdaságok és gépállomások kérelme alapján, szükséghez mérten biztosítandó fedett, fűthető, vagy esetleg átalakítással gépjavitásra alkalmassá tehető helyiség, bérleti díj ellenében.⁴⁰
- c.) A határozati javaslat 3/a. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „Az Országos Tervhivatal elnöke és a kohó- és gépipari

38 A mellékletek tartalmazták a gépjavitások ütemtervét, a munkákhoz szükséges építési anyagok, gépi berendezések, műszerek és szerszámok jegyzékét. A határozatot a Minisztertanács 540104/2/1954 számú határozatával módosította.

39 A határozati javaslat 2/b pontjában kötelezték az építésügyi minisztert, hogy az állami gazdaságokban, gépállomásokon és megyei mezőgazdasági gépjavitó állomásokon folyó építkezéseket 10 gépállomási javítóműhely kivételével november 1-jéig fejezzék be. Az utóbbiakban a befejezés határidejét december 31. napjában jelölték meg. A kiküldött bizottság javaslatait nem ismerjük.

40 Az eredeti szövegben az állt, hogy a helyi tanácsok kötelesek gépjavitó helyiségeket biztosítani.

miniszter ellátási terven felül biztosítsa mintegy 28 millió Ft értékű új, illetve használt, de kijavított szerszámgépnek, 1 millió Ft értékű mérőműszernek és 3 millió Ft értékű kéziszerszámnak 1953. december 31-ig való leszállítását.⁴¹

- d.) A Kohó- és Gépipari Minisztérium által átadásra kerülő 100 db esztergapad biztosítása mellett meg kell vizsgálni, hogy hány esztergapad átadása válik lehetőségessé.⁴²
- e.) A határozati javaslat 3/b. pontjával kapcsolatban ki kell mondani, hogy a földművelésügyi miniszter október 1-ig biztosítsa, hogy az első 10 db-os esztergapad-mennyiség a kohó- és gépipari miniszter javítóműhelyébe elkerüljön.⁴³
- f.) A határozati javaslat 3/c. pontjával kapcsolatban a Minisztertanács leszögezi, hogy az Országos Tervhivatal feltétlenül biztosítsa a Földművelésügyi Minisztérium részére a fenti pont megvalósításával az FM tervébe felvett famennyiséget.⁴⁴
- g.) A határozati javaslat 4/a. pontjának 2. bekezdésében szereplő 7 millió Ft értékű alkatrész legyártásának a kérdését az ÁEK vizsgálja meg, és tegyen jelentést a vizsgálat eredményéről.⁴⁵
- h.) A Kohó- és Gépipari Minisztérium, a közgépipari üzemeknél vizsgálja meg a kapacitás kérdését olyan szempontból, hogy a 7 millió Ft értékű traktoralkatrész legyártásának milyen lehetőségei vannak ezekben az üzemekben.
- i.) A Minisztertanács utasítja a földművelésügyi minisztert, hogy a kohó- és gépipari miniszternek október 1-ével adja át az FM hatáskörében lévő alkatrészgyártást anyaggal és felszerelésekkel együtt.
- j.) A határozati javaslat 4/e. pontjával kapcsolatban kimondja, hogy a

41 A hivatkozott pontban eredetileg 28 227 660 Ft értékű szerszámgép, 2 130 000 Ft értékű mérőműszer és 5 063 000 Ft értékű kéziszerszám szerepelt.

42 A határozati javaslat 3/a pontjában többek között meghatározták, hogy a gépállomások javítási kapacitásának emelése érdekében az iparból 205 üzemképes esztergapadot kell a mezőgazdaság rendelkezésére bocsátani. Ebből kellett 100 darabot a Kohó- és Gépipari Minisztérium területéről átadni.

43 Az eredeti szövegben csupán általánosságban rendelkeztek arról, hogy a 30 db használt esztergapépet október és az év vége között, havonta 10 darabonként kell javításra átadni.

44 A határozati javaslat 3/c pontjának első bekezdésében kötelezték a kohó- és gépipari minisztert, hogy 1953. december 31-ig gyártasson le a megadott tervrajzok alapján 2500 db műhelyberendezést, melyhez az Országos Tervhivatal elnöke a szükséges hengereltáru, faanyagot és hegesztő elektródát 2 millió forint értékben bocsássa rendelkezésre.

45 Az Állami Ellenőrző Központ vizsgálatának célja nem állapítható meg, miután a határozati javaslat 4/a pontjának második bekezdésében csupán a 7 millió forint értékű alkatrész legyártására kötelezett üzem kijelöléséről volt szó.

Földművelésügyi Minisztérium a legyártáshoz szükséges szerszámokat adja át a Kohó- és Gépipari Minisztérium számára.

- k.) A 8/a. pontjával kapcsolatban kimondja a Minisztertanács, hogy a novemberi terminus helyett olyan ütemben történjék a dolgozók mezőgazdasági javítóüzemekhez való áthelyezése, amilyen ütemben a földművelésügyi miniszter az átirányított dolgozók részére a lakást, illetőleg szállást tud biztosítani.⁴⁶
- l.) A 12. ponttal kapcsolatos anyagok kérdésében a Minisztertanács nem dönt.⁴⁷
- m.) A 13-as ponttal kapcsolatban a kohó- és gépipari, az építésügyi minisztert, valamint az Országos Tervhivatal elnökét törölni kell, helyette be kell venni az ÁEK elnökét.⁴⁸
- n.) A 14. ponttal kapcsolatban kimondja a Minisztertanács, hogy a földművelésügyi miniszter állapítsa meg, hogy a határozat mely pontjai kivételével jelenjen meg a napilapokban.

9.) Az öntözés és vízrendezés 1953–54. évi fejlesztése⁴⁹

46 A határozati javaslat 8/a pontjában a gépállomások szakemberállományának feltöltéséről, a kohó- és gépipari miniszter felügyelete alá tartozó üzemekből legalább 50 mérnök, 80 technikus és 900 esztergályos, motorszerelő és géplakatos áthelyezéséről volt szó.

47 A határozati javaslat 12. pontja a cséplőgépek megfelelő elhelyezéséhez szükséges tárolók építéséről és ennek a pénzügyi fedezetéről rendelkezett.

48 A határozati javaslat 13. pontjában azokat a minisztereket sorolták fel, akik a határozat végrehajtásáról kötelesek havonta jelentést tenni.

49 A földművelésügyi miniszter előterjesztése az öntözés és vízrendezés 1954. évi fejlesztéséről abból indult ki, hogy az ötéves terv 370 ezer kat. hold nagyságú területen számolt az öntözés megvalósításával. Ebből három és fél év alatt 150 ezer kat. holdon építették ki az öntözőberendezéseket, de felkészült szakemberek hiányában és a kívánatos tereprendezések elmaradása miatt ezek sem működnek megfelelően. A fennmaradó területen végrehajtandó beruházáshoz viszont az FM nem rendelkezik sem tervezési kapacitással, sem a munkavégzéshez szükséges kotrógépekkel. Ennek áthidalására a jövőben fokozottan kell számolni a helyi vizek öntözési felhasználásával. Külön foglalkozott az előterjesztés a belvizek által elöntött területek problémájával. (1953 elején ez 218 ezer kat. holdat tett ki, de rendkívül csapadékos években elérheti a 2 millió kat. holdat is.) A mentesítésre azonban a több mint 25 ezer km hosszúságú csatornarendszer az elizapadosás és a kijávitatlan háborús károk miatt csak korlátozottan alkalmas. Mindezek alapján a határozati javaslat 1954-ben az öntözendő terület nagyságát 259 ezer kat. holdban jelölte meg, azzal, hogy az év végére el kell érni a 300 ezer kat. holdat. Ennek 40%-át a helyi vizekből kell öntözni. Kiemelt beruházásként jelölték meg a Keleti-főcsatorna, a Nyugati-főcsatorna és a nagyvívni víztározó építését, melyhez a szükséges költségvetési fedezetet az Országos Tervhivatal elnökének kell biztosítani. Meghatározták a terepegyengetési munkálatokhoz, az öntözőberendezésekkel összefüggő műtárgyak építéséhez, a kútépítésekhez szükséges gépek nagyságrendjét, az új gépek legyártásának

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Hegedüs András elvtárs: Az előterjesztéssel kapcsolatban bejelenti, hogy a közlekedésügyi miniszterrel a megegyezés megtörtént, valamint az építésügyi miniszter az előterjesztés egy részével nem ért egyet. Vitás még az egyénileg dolgozó parasztok öntözésével kapcsolatos kérdés.

Szita János elvtárs: Nem ért egyet a 3. és 4. ponttal, mert azok az egyénileg dolgozó parasztságot sújtják.⁵⁰

Az FM és az Építésügyi Hivatal tisztázza, hogy 1954-ben mit akarnak építeni tervdokumentáció nélkül.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 7. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „Az Országos Tervhivatal elnöke [biztosítsa] az öntözőművek építéséhez szükséges anyagokat az Országos Vízügyi Főigazgatóság részére a beütemezett mennyiségnek megfelelően, a szerződést úgy kössék meg, hogy azoknak folyamatos beépítése megtörténhessék.”⁵¹

határidejét, az öntözőberendezések tervezési eljárását, a termelőszövetkezetek és az egyéni gazdálkodó parasztok számára biztosított kedvezményeket. A földművelésügyi miniszternek gondoskodnia kell arról, hogy a korábbi években kiszáradt erék és tavak partját, medrét és más, vízelvezetésre használt területeket eredeti rendeltetésüknek megfelelően állítsák helyre, alakítsák rétekké és kaszálókká. A belvizek visszaszorítása érdekében a határozati javaslat rendelkezéseket tartalmazott a csatornarendszerek helyreállításáról, külön kiemelve a tiszalöki duzzasztómű 1954-ben megkezdődő építésével összefüggő védekezés megindítását és a Hanság vízrendezési munkáit, továbbá az állandó és mobil belvízszivattyúk teljesítményének fokozását, a javítások legfeljebb másfél hónap alatti, illetve soron kívüli elvégzetését. Az Országos Tervhivatal elnökének 1954-ben biztosítani kell 123,5 millió forint beruházási hitelt vízrendezés céljára az Országos Vízügyi Főigazgatóság számára – elsősorban a Hanságban, a Duna-Tisza közén, a Borsod megyei Csincsa övcsatornán, a tiszafüredi és tiszasülyi öntözőrendszerben, a Hortobágyon és a magyar–román határ menti belvízrendszerekben –, és gondoskodnia kell az építkezésekhez szükséges anyagok folyamatos szállításáról. Az előterjesztést a Minisztertanács 510/9/1953 számú nem nyilvános határozatával – a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal – jóváhagyta.

50 A határozati javaslat 3. pontjában az állami gazdaságok és termelőszövetkezetek öntözőtelepeinek, halastavainak, víztárolóinak, kútjainak építéséhez 1954-ben biztosítandó költségvetési támogatás összegére, továbbá az öntözőtelepek építésével kapcsolatos forgalmiadó-mentességre; a 4. pontban a közületek és egyénileg gazdálkodó parasztok öntözőtelepeinek, víztárolóinak állami beruházásként történő megépítésére és bérbeadására tettek javaslatot.

51 A hivatkozott pont eredeti szövege így hangzott: „Az Országos Tervhivatal elnöke az öntözőek építéséhez szükséges anyagokat az Országos Vízügyi Főigazgatóság részére a beütemezett mennyiségnek megfelelően a tárgynegyedév első felében biztosítsa úgy, hogy azoknak a folyamatos beépítése megtörténhessék.”

- b.) A határozati javaslat 11. pontja 5. mondatában: „elosztó árokhúzó ekét” törölni kell.⁵²
- c.) A határozati javaslat 13. pontjába az Országos Építésügyi Hivatalt be kell venni.⁵³
- d.) Be kell venni és meg kell határozni az értékhatárt, mely felett készítsék el az öntözőtelepek tervét és egyéb vízügyi terveket.
- e.) A határozati javaslat 14. pontjával kapcsolatban kimondja a Minisztertanács, hogy a nagyobb öntözőtelepek belső berendezési munkáinak tervdokumentáció nélküli építkezését az Országos Tervhivatal elnöke engedélyezi. Biztosítani kell, hogy menetközben milyen határidőre készüljön el a végleges tervdokumentáció.⁵⁴
- f.) A határozati javaslat II/2. pontjának utolsó bekezdésében szereplő 122 millió Ft hitel szükségességét felül kell vizsgálni.⁵⁵
- g.) A Minisztertanács kimondja, „... amennyiben a dolgozó parasztok csatornaépítése belesik az állam által építendő öntözőrendszerbe, úgy a dolgozó parasztok részére a csatornákat az állam építi meg. Egyébként a földjük öntözéséhez szükséges csatorna elkészítése a dolgozó parasztok feladata, melyhez az állam ingyen műszaki tervet bocsát rendelkezésükre.”⁵⁶
- h.) A határozati javaslat III/1. pontjában az Építésügyi Minisztérium 2 millió m³-re vonatkozó kapacitás tárgyában a Minisztertanács nem

52 A határozati javaslat 11. pontjában a növényápolás és öntözés gépesítéséhez szükséges eszközfejlesztésről, illetve meghatározott gépek gyártásáról rendelkeztek. Ez utóbbiak között szerepelt 50 db P-535-ös típusú „elosztó árokhúzó eke” gyártása.

53 A határozati javaslat 13. pontjában engedélyezték, hogy öntözőtelepek terveit és az egyéb vízügyi terveket a kultúrmérnöki és belvízrendező hivatalok a Mezőgazdasági Tervező Iroda felülvizsgálatának mellőzésével készítsék el. A tervek jóváhagyására az Országos Vízügyi Főigazgatóságot jelölték ki.

54 A határozati javaslatban nem jelölték meg, hogy ki engedélyezi a tervdokumentáció nélküli munkák megkezdését. A határozat a módosításnak megfelelően pótolta ezt, és egyben kimondta, hogy a munka megkezdéséről számított fél éven belül a teljes tervdokumentációt el kell készíteni.

55 A hivatkozott pontban a csatornarendszerek helyreállításával kapcsolatos 1954.évi költségeket határozták meg.

56 A határozat 4. pontja ennek alapján módosult: „Közületek (legeltetési bizottságok, földműves-szövetkezetek, stb.) és egyénileg dolgozó parasztok öntöző telepeit, amennyiben ezek belesznek az állam által építendő csatornarendszerbe, az állam saját beruházásként építi meg, és bérbe adja a közületeknek és a dolgozó parasztoknak. Egyéb öntözőcsatorna elkészítése a dolgozó parasztok feladata, melynek elvégzéséhez szükséges műszaki tervet az állam ingyen bocsátja a rendelkezésükre. Erre a célra az Országos Tervhivatal elnöke bocsásson rendelkezésre 14 millió forint hitelt.”

dönt. Ebben a kérdésben az ország kotrókapacitása felméréséről készülő OT jelentés a Minisztertanács elé kerülésekor dönt.⁵⁷

10.) Az 1953. IV. negyedévi áru fuvarozási terv⁵⁸

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a tehergépkocsikra vonatkozó elosztást az Országos Tervhivatal és a közlekedés- és postaügyi miniszter még egyszer vizsgálják felül.

12/10

11.) A Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium 1953. évi felújítási keretének megemlése⁵⁹

Előadó: Bebrits Lajos elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁶⁰

12/11

12.) A Nehézipari Minisztérium szervezete⁶¹

Előadó: Hidas István elvtárs

12/12

57 Ebben a pontban előírták, hogy az öntözési és belvízrendezési munkákhoz a közlekedés- és postaügyi miniszternek 1954-ben 6 millió köbméterre, az építészeti miniszternek 2 millió köbméterre kell kotrókapacitást biztosítania. A kotrókapacitás felméréséről készült jelentés nem került a Minisztertanács elé.

58 Az Országos Tervhivatal elnökének és a közlekedés- és postaügyi miniszternek mint a Központi Szállítási Tanács elnökének előterjesztésére a Minisztertanács 510/10/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta az 1953. IV. negyedévi, tárcák szerint tételesen meghatározott vasúti, hajózási és tehergépkocsi áruszállítási tervet.

59 A közlekedés- és postaügyi miniszter előterjesztésében kérte a tárca 1953. évi felújítási keretének megemléését 85 023 000 forinttal, tekintettel a minisztérium, a Fővárosi Tanács, a MESZHART, a MÁV, a Posta betervezett felújításaira. A minisztériumi keret döntően a gépjármű-közlekedési vállalatok műszaki igényeinek teljesítéséhez szükséges. A MÁV és a Posta esetében az emelés az építési munkálatok befejezését teszi lehetővé, az anyag és a kivitelezési kapacitás rendelkezésre áll.

60 A Minisztertanács 510/11/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

61 A nehézipari miniszter szeptember 15-én előterjesztést tett Nehézipari Minisztérium létrehozására a Bánya- és Energiaügyi Minisztériumból, a Vegyipari Minisztériumból, a megszünt Kohászati Minisztérium Ércbányászati Igazgatóságából, valamint a Minisztertanács Titkárságához tartozó Földtani Főigazgatóságából. Az új minisztérium irányítja a szén-, érc- és ásványbányászatot, a bányagépgyártást, a vegyipart, a gyógyszeripart, a villamosenergiaipart, a kőolajbányászatot és kőolajfeldolgozást, a bauxitbányászatot és a timföldgyártást, valamint az alumíniumkohászatot. Az utóbbi öt terület és a MASZOLAJ Rt. vállalat a MASZOBAL Rt. vállalat irányítása alatt áll. A miniszter munkáját öt miniszterhelyettes segíti. Az egyes ágazatok irányítására a minisztériumban igazgatóságokat, a vidéki gázgyárak irányítására Szénfeldolgozó Ipari Trösztöt kell létrehozni. A minisztérium összlétszáma 1660 fő, az átlagfizetés 1499 Ft/fő. A létszámot december 31-ig felül kell vizsgálni, és javaslatot kell készíteni a létszámcsökkenésre.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁶²

12/13

13.) Az Oktatásügyi Minisztérium szervezetének, létszámának és beralapjának megállapítása⁶³

Előadó: Erdey-Grúz Tibor elvtárs

Erdey-Grúz Tibor elvtárs: A létszám téves az előterjesztésben, nem 969, hanem 962.

Darvas József elvtárs: Megkérdi, hogy a Továbbképzési Főosztály megszüntetése után hogyan végzik a pedagógusok továbbképzését.

Erdey-Grúz Tibor elvtárs: A minisztérium több feladatot ruház szerveire. A feladatok leadásával létszámleadás is történik, ami viszont elősegíti az alsóbb szervek megerősítését.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslatban szereplő 969 fő helyesen 962.
A Minisztertanács felhívja az oktatásügyi miniszter figyelmét, hogy a minisztérium létszáma túlzott, ezért fél éven belül felül kell vizsgálni, csökkenteni kell, különösen az adminisztratív munkaerő létszámát.
- b.) Felhívja a figyelmét arra, hogy a miniszter közvetlen felügyelete alá igen sok részleg tartozik, mely miatt az eredményes irányítás nehézségekbe ütközik.
A Továbbképzési Főosztály megszüntetésével kapcsolatos továbbképzési feladatokat az egyik miniszterhelyetteshez kell csatolni.
Segédhivatal helyett ügykezelést kell bevenni.

12/14

14.) Termények szabadfelvásárlásának végrehajtása⁶⁴

62 A Minisztertanács az előterjesztést 510/12/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

63 Az oktatásügyi miniszter az Alkotmány módosításáról szóló 1953. évi VI. törvény 3.§ h) pontja értelmében előterjesztést tett a Felsőoktatási és Közoktatásügyi Minisztérium november 1-jei hatályú összevonására. Az összevonás következtében a Közoktatásügyi Minisztérium iskolai főosztályából két főosztály (általános iskolai és középiskolai) és négy önálló osztály (gyógypedagógiai, gyermek- és ifjúságvédelmi, dolgozók iskolai és felügyeleti) osztály alakul a kormányprogram alapján súlyponti kérdéssé vált alsó- és középfokú oktatás mennyiségi és minőségi fejlesztésének elősegítésére. A miniszter munkáját négy miniszterhelyettes segíti. A pedagógus-továbbképzés irányítását a Központi Pedagógus Továbbképző Intézet veszi át, és sor kerül más szervezeti egységek átszervezésére is. A minisztérium létszámigénye 1005 fő, ebből 962 fő minisztériumi alkalmazott, 43 fő a jóléti intézmények dolgozója. A Minisztertanács 510/13/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést a jegyzőkönyvben foglalt módosításokkal, havi 1430 forint átlagalapbérrel és 15 000 forint személyi pótlékkal a mellékletben foglalt szervezeti ábra szerint jóváhagyta.

64 A begyűjtési miniszter az 505/7/1953 számú minisztertanácsi határozat alapján a központi készletek növelése érdekében előterjesztést tett a szemes terményekre és szalastakarmányokra vonatko-

Előadó: Tisza József elvtárs

Tisza József elvtárs: Javasolja, hogy a kenyérgabona felvásárlási árát 15%-kal emeljék fel.

Gerő Ernő elvtárs: A széna árát is fel kell emelni 10%-kal. Mondja ki a Minisztertanács, hogy a Begyűjtési Minisztérium plafon fölötti vásárlást nem eszközölhet.

Pikler György elvtárs: A Begyűjtési Minisztérium szervezzen egy- vagy kéthetes jelentési rendszert.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A búza szabadpiaci felvásárlási árát 15%-kal felemeli.
- b.) A begyűjtési miniszter adjon 10 napos jelentéseket a felvásárlás eredményéről.
- c.) Egy hónap múlva adjon összesített jelentést a felvásárlás eredményéről.
- d.) A Minisztertanács kimondja, hogy plafon feletti vásárlást a begyűjtési szervek nem végezhetnek. Ennek következtében a határozati javaslat 2. pontjának utolsó mondatát törölni kell.⁶⁵

15.) Borbeadási kötelezettség csökkentése, a bor árának rendezése⁶⁶

Előadó: Tisza József elvtárs

Tisza József elvtárs: Ki kell mondani, hogy a kedvezmény a tsz-ekre is vonatkozik. Az új ár szeptember 1-től, tehát visszamenőleg lépjen érvénybe.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

zó szabadpiaci terményfelvásárlás megszervezésére. Az előterjesztés meghatározta a legmagasabb felvásárlási árakat, továbbá azt, hogy az eltérések időszakra és megyékre szabott megállapítása a begyűjtési miniszter jogköre. A felvásárlás mennyiségének növelésére a felvásárlók prémiumban részesítendők. A Minisztertanács az előterjesztést 510/14/1953 számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben foglalt módosításokkal jóváhagyta.

65 A törlendő mondat szerint a begyűjtési miniszter kivételes és indokolt esetben a szemes terményeknél engedélyezheti a felső árhatár túllépését, de a tényleges felvásárlási átlagár nem haladhatja meg a legmagasabb árhatárt.

66 Mivel 1952-ben a korábbi éveknél jelentősen alacsonyabb volt a borteremés, és várhatóan 1953-ban is ezzel kell számolni, az 1953-ban tervezett borbegyűjtés (kötelező beadás: 543 613 hl., leszerződött mennyiség: 579 156 hl., állami üzemek: 200 105 hl., szabadfelvásárlás: 47 637 hl.) nem teljesíthető. A begyűjtési miniszter ezért előterjesztésében javasolta, hogy a kötelező és szerződéses borbeadást 282 000 literrel csökkentsék, illetve a vonatkozó törvényerejű rendelet betervezett módosításával a rendkívül alacsony állami borátvételi árakat emeljék (szerződött termés 50%, szabadáras termés 31%), és a borforgalom korlátozását szüntessék meg. A Minisztertanács az előterjesztést 510/15/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta a változtatással, hogy a beadási kötelezettség csökkentésének mértékét a terméseredmények figyelembevételével október 15-ig közösenként egységesen meghatározott százalékban kell megállapítani és a termelők tudomására hozni.

- a.) A határozati javaslat 5. pontjánál be kell venni törvényerejű rendeletbe⁶⁷ úgy, hogy abból ne általános korlátozás bevezetése jöjjön ki.⁶⁸
- b.) A rendelet 1. §-[á]ban ki kell mondani, hogy a tszcsk-re is vonatkozik.⁶⁹
- c.) A törvényerejű rendelet szeptember 1-jével lép hatályba.
- d.) Az új árak szeptember 1-től való figyelembe vétele csak a kötelező beszolgáltatás és a szerződéses beadás következtében átadott bormennyiségre vonatkozik.

12/16

16.) Az állami szabadfelvásárlási árak kialakítása az 1953. IV. negyedévre⁷⁰

Előadó: Altomáre Iván elvtárs

Tisza József elvtárs: Prémiumban kell részesíteni a szabadtej-beadásban élenjárókat és begyűjtőket.

Gergely Miklós elvtárs: A plafonárát úgy kell kialakítani, hogy az államnak effektív ráfizetése ne legyen. A tej plafonára legyen 2,80 Ft.

Tisza József elvtárs: Javasolja, hogy a 4. pontban az Országos Tervhivatal elnöke az illetékes miniszterekkel egyetértésben döntsön.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A tej plafonárát 2,80-ban állapítja meg.⁷¹

67 A jegyzőkönyv mellett található a NET által kiadandó törvényerejű rendelet tervezete. Az 1953. év 23. tvr. rendelkezett a borbeadásra kötelezett termelők részére nyújtott kedvezményekről. MK 1953. 49. szám, szeptember 30.

68 A határozati javaslat 5. pontja arról rendelkezett, hogy a vendéglátóipari vállalatok és italmérési engedéllyel rendelkező személyek, illetve társadalmi szervezetek borszőlőt, mustot és bort továbbeladásra azokban a községekben vásárolhatnak, ahol a borbeadási tervet teljesítették. Ez a rendelkezés a törvényerejű rendeletbe került be.

69 A törvényerejű rendelet ezt nem tartalmazta.

70 Az élelmiszeripari miniszter a jobb élelmiszerellátás megszervezése és az exporttervek teljesítése érdekében előterjesztést tett a tej, tojás és baromfi állami szabadfelvásárlásának október elsejétől történő megszervezésére és az ott alkalmazott árak megállapítására. A javaslat szerint a szabad ár bevezetésével egyidejűleg meg kell szüntetni a termelőszövetkezetek és az egyéni termelők számára a korpa juttatását, és azt az állami gazdaságok tejjgazdaságai részére kell átadni; továbbá biztosítani kell a felvásárlás ellenőrzéséhez szükséges létszámot. A baromfi és a tojás javaslatban meghatározott felvásárlási átlagárát az élelmiszeripari miniszter a bel- és külkereskedelmi miniszterrel egyetértésben a minőségre és a tájegységre tekintettel megváltoztathatja. A Minisztertanács 510/16/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta.

71 A határozati javaslat 3. pontja szerint a tej szabadfelvásárlási árát 3,4 %-os zsírtartalom mellett maximum 3 forintban kell megállapítani.

- b.) A határozati javaslat 5. pontjával kapcsolatban az OLB vizsgálja meg a szükséges létszámigényt.⁷²
- c.) A 60 db kerékpárt törölni kell.⁷³
- d.) A határozati javaslat 4. pontjával kapcsolatban a Minisztertanács kimondja, hogy a korpajuttatást csak a közös állatállomány után, valamint a közös gabonabeszolgáltatás után kell kiszolgáltatni. Ennek mértékét a földművelésügyi miniszter és az élelmiszeripari miniszter vizsgálják meg.
- e.) A határozati javaslat 6. pontjában kimondja, hogy a belföldi felvásárlási átlagárakat a fogyasztói árak idényszerű csökkentésének figyelembevételével mindenkor úgy kell megállapítani, hogy a szabadfelvásárlás más támogatást ne igényeljen.⁷⁴
- f.) A szabadfelvásárlás fokozására meg kell vizsgálni, milyen prémiumrendszer bevezetése lenne célszerű, amely [felesleges] a szolgáltatás teljesítésének figyelembevételével.⁷⁵

17/a.) Helyi ipari vállalatok és kisipari szövetkezetek ipari tanulóinak képzése⁷⁶

12/17a

72 A határozati javaslat 5. pontjában a szabadfelvásárlás lebonyolításához és ellenőrzéséhez szükséges létszám megállapításáról volt szó.

73 A határozati javaslat 5. pontjában a felvásárlás ellenőrzésének lebonyolítására 60 db motorkerékpár beszerzését kérték.

74 A határozati javaslat 4. pontjában arról rendelkeztek, hogy a tej állami szabadfelvásárlási árának életbeléptetését követően a szabad tej után járó korpajuttatást meg kell szüntetni.

75 A mondat az eredeti szövegben is befejezetlen.

76 A könnyűipari miniszter – tekintettel a helyi ipari vállalatok és kisipari szövetkezetek számának nagyarányú növekedésére és ennek következményeként a szakmunkás-utánpótlás iránti igényre, illetve a szakmunkásképzésben tapasztalható szervezetalanságra – előterjesztést tett az iparitanuló-képzés átszervezésére és arra, hogy a képzés a megyei tanácsok és a KISZÖV megyei szervezetei hatáskörébe kerüljön. Ennek megfelelően a képzést helyileg kell megoldani oly módon, hogy a tanulók elméleti és szakmai gyakorlati oktatásban részesüljenek. Az oktatás időtartamát a 10/1950/I.8. M.T. rendelet (MK 1950. 4. szám, január 8.) alapján kell meghatározni. Az egyéni képzésben részesülő tanulók teljesítményét mindaddig, míg nem végeznek önálló munkát, a mester teljesítményében kell elszámolni. Azok a tanulók, akiknek tanulóideje 1953 végéig lejár anélkül, hogy iskolai oktatásban részesültek volna, szakmunkásvizsgát tehetnek. A tanulókat munkaruhával és bakancsokkal kell ellátni, és számukra térítésmentes ebédet kell biztosítani. A decentralizált gyakorlati képzéssel párhuzamosan az elméleti oktatást budapesti központtal megyeszékhelyeken, nagyobb városokban, járási székhelyeken, nagyobb községekben az általános iskolák épületében, iparitanuló-osztályok formájában kell megszervezni. Az osztályok tanulóit azonos szakmából vagy iparágból kell összeállítani, és számukra szakelméleti, illetve általános elméleti oktatást nyújtani. Ahol önálló osztályokhoz nincsen elegendő tanuló, egyes osztályok alakítandók, melyekben csak általános elméleti oktatást kell biztosítani, a szakelméletet viszont az üzemekben, szövetkezetek-

Előadó: Kiss Árpád elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: Ha bakancsot adunk, adni kell a többi területen is, amelyek nem tartoznak az MTH-hoz. Ilyenek vannak az élelmiszeriparnál, földművelésnél, építőanyag iparnál.

Kiss Árpád elvtárs: A bakancsellátás kérdését meg kell nézni a többi minisztériumoknál is.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A bakancsot a helyiipari vállalatok és kisipari szervezetek tanulóinak nem kell adni.
- b.) A határozati javaslat 16. pontjával kapcsolatban ki kell mondani, hogy az MTH a szakfelügyeletet csak csoportoknál tudja biztosítani.⁷⁷
- c.) A határozati javaslat 5/b. pontját az alábbi szöveggel kell kiegészíteni: „A könnyűipari miniszter a végrehajtási utasításban a MTH-val és az MBT-vel állapítsa meg az egyes szakmák függetlenített oktatóinak bértételeit és bérprémiumát, a jelenlegi átlagkeresetek figyelembevételével.”⁷⁸

12/17b

17/b.) Az építőipari szervezetek feladatkörének megállapításáról szóló 476/5/1953. MT sz. határozat 4. és 8. pontjának hatályon kívül helyezése⁷⁹

ben kell elsajátítani. Az általános elméletet általános iskolai tanárok, a szakelméletet kiválasztott üzemi szakemberek oktatják, óradíj ellenében. Az iskolák szakfelügyeletét a könnyűipari miniszter az MTH elnökével egyetértésben látja el, a tankönyveket az MTH biztosítja. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 510/17/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

⁷⁷ A módosítás nem jelenik meg a 16. pontban.

⁷⁸ Valójában a 4/b pontról van szó, melynek kiegészítendő szövege így hangzott: „Azoknál a helyi ipari vállalatoknál és szervezeteknél, ahol az azonos szakmájú ipari tanulók száma 8-10 főt tesz ki, függetlenített oktatót kell beállítani, és az ipari tanulók képzését brigád oktatásban kell biztosítani.”

⁷⁹ A könnyűipari miniszter előterjesztésében – tekintettel arra, hogy a kormányprogram a lakossági igények jobb kielégítése érdekében célul tűzte ki a kisipar fejlesztését és a szervezeti mozgalom támogatását – javasolta a 476/5/1953 számú minisztertanácsi határozat 4. és 8. pontjának hatályon kívül helyezését. A hivatkozott pontok a szervezeti építőipari létszám 9000 főben történő meghatározásáról és a többletlétszám (2150 fő) tanácsi építőipari és tatarozó vállalatokhoz való átirányításáról rendelkeztek. A határozati javaslat szerint a könnyűipari miniszter tegyen intézkedést a lakáskarbantartó kisipari szervezetek számának és részlegeinek növelésére, az építőipari szervezetek által végzett beruházások csökkentésére, és arra, hogy felszabaduló kapacitást felújítási, tatarozási és karbantartási munkákra fordítsák. A beruházásokat a tatarozó vállalatok vegyék

Előadó: [Kiss Árpád]

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 1. pontjával kapcsolatban ki kell mondani, hogy ott lehet építőipari szövetkezet, ahol ezt a tanács jóváhagyja.⁸⁰
- b.) Két héten belül a könnyűipari miniszter terjesszen javaslatot a Minisztertanács elé, hogy a lakosság szükségleteinek kielégítésére milyen szervezeti intézkedésekkel lehet biztosítani az ipari termelőszövetkezetek munkába állítását.⁸¹

17/c.) Mezőgazdasági építőipari tröszt alapítása

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről.⁸²

12/17c

17/d.) Az amerikai burgonyabogár által fertőzött terület⁸³

Előadó: Hegedüs András elvtárs

12/17d

át. A Minisztertanács 510/18/1953 számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal az előterjesztést jóváhagyta.

80 A határozat 1. pontja szerint „...az építőipari szövetkezeteket továbbra is csak a megyei tanács jóváhagyása alapján lehet szervezni.”

81 Ilyen javaslat nem került a Minisztertanács elé.

82 Az előterjesztést az október 2-i ülésen tárgyalták, lásd 13. számú jegyzőkönyvet.

83 A földművelésügyi miniszter bemutatta a Minisztertanácsnak az amerikai (kolorádó) burgonyabogár által fertőzött vagy veszélyeztetett területek burgonyatermésének felhasználásáról és szállításáról szóló rendeletének tervezetét, és kérte a jóváhagyását. A rendelet Győr-Sopron, Vas, Zala, Veszprém és Somogy megye területét fertőzöttnek, Baranya, Fejér, Komárom és Tolna megye egész területét, Nógrád és Pest megye egyes járásait veszélyeztetett területnek nyilvánítja, ahonnan a hivatalos vizsgálati cél kivételével kézi poggyászban és postai úton tilos a vető- és étkezési burgonya elszállítása. A fertőzött és veszélyeztetett területen a vetőburgonya korlátozás nélkül felhasználható, területen kívülre vetés céljára csak egyedi engedéllyel, tiszta és fertőtlenített állapotban szállítható. Étkezési burgonya a fertőzött és veszélyeztetett területen belül bárhová, onnan kifelé csak Budapest területére szállítható. A szállítóeszközöket fertőtleníteni kell, a szállításhoz a növényvédelmi szolgálatnak meghatározott igazolást kell kiállítania. A késői szedés miatt nem tisztítható vető- és étkezési burgonyát a területen lévő ipari üzembe kell szállítani. A rendeletet megszegők büntetést követnek el, és két évig terjedő börtönnel büntethetők. A Minisztertanács 510/19/1953 számú nem nyilvános határozatával a tárgyban kiadandó 47/1953 (X.4.) M.T. számú rendeletét (MK 1953. 51. szám, október 4.) bizalmas záradékkal egészítette ki, amely szerint étkezési burgonyát vasúton csak Budapest-Józsefváros pályaudvarra szabad szállítani, ahol azt elkülönítetten kell kezelni, majd a helyiséget fertőtleníteni kell. A burgonya fogyasztásra csak Budapesten hozható forgalomba. A közlekedés- és postaügyi miniszter, illetve a bel- és külkereskedelmi miniszter bizalmas utasításokban tájékoztassák érintett alárendelt szerveiket.

Czakó Kálmán elvtárs: Javasolja, hogy a tervezet minisztertanácsi határozatként jelenjen meg.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Minisztertanácsi rendelet formájában kell nyilvánosságra hozni.
- b.) Az 1. § a. pontját újra kell fogalmazni.⁸⁴
- c.) A második oldal 4. §-sal kapcsolatban szükséges intézkedésekre a MÁV adjon ki rendelkezést.⁸⁵

12/17e

17/e.) Statisztikai lyukkártya-gépekkel való gazdálkodás⁸⁶

Előadó: [Pikler György]

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁸⁷

12/17f

17/f.) A Belkereskedelmi Akadémiáról szóló határozat módosítása⁸⁸

Előadó: Bognár József elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 5. pontját törölni kell, helyette megfelelőbb elnevezést kell találni.⁸⁹
- b.) A határozati javaslat 4. pontjával kapcsolatban a számokat a következőképpen kell módosítani:

84 A rendelettervezet 1. §. a) pontja így hangzott: „Győr-Sopron, Somogy, Vas, Veszprém és Zala megye egész területét burgonyabogárral fertőzött területnek (a továbbiakban fertőzött terület) kell tekinteni.” A módosítást követően Somogy megye marcali, csurgói, nagyatádi és fonyódi járásait emelték ki, illetve az „erősen veszélyeztetett terület” meghatározás került a szövegbe.

85 A minisztertanácsi rendelet tervezetének 4. §. (4.) bekezdésében a fertőzött étkezési burgonya vas-útállomásokon történő tárolásáról és a szállítóeszközök fertőtlenítéséről volt szó.

86 Az előterjesztést lásd a Mellékletben.

87 A Minisztertanács 510/20/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

88 A bel- és külkereskedelmi miniszter előterjesztésében javasolta a 2.104/35/1952 Mt.h. számú határozattal (HT 1952. 35. szám, december 24.) létesített Belkereskedelmi Akadémia átszervezését Kereskedelmi Akadémiává, ahol 1954. február 1-jével 50 fővel meg kell kezdeni a külkereskedelmi szakképzést. Az oktatás időtartama 1954. szeptember 1-jétől 3 év, az intézmény neve Kereskedelmi Főiskola. A főiskolai diploma a Közgazdaságtudományi Egyetemen két év beszámítására jogosít. A külkereskedelmi tagozatra középiskolai végzettséggel és 2-3 év üzemi vagy vállalati gyakorlattal vehetők fel hallgatók. A felvételnél a bel- és külkereskedelmi minisztérium a helyek 20%-ára, az ipari minisztériumok a helyek 80%-ára tarthatnak igényt. A Minisztertanács 510/21/1953 számú határozatával az előterjesztést jóváhagyta és 2.066/22/1953 Mt.h. számú határozatával (HT 1953. 23. szám, október 4.) kihirdette.

89 A határozati javaslat 5. pontja szerint a végzett hallgatók „kereskedelmi közgazdász” oklevelet kapnak. A határozatba „okleveles közgazda” elnevezés került.

Kohó- és Gépipari Minisztériumnál 20,
Nehézipari Minisztériumnál 10,
Fel kell venni a Közlekedési Minisztériumot 5 fővel.⁹⁰

17/g.) Magyar–holland árucserre-forgalmi tárgyalások⁹¹

Előadó: Bognár József elvtárs

Altomáre Iván elvtárs: Az előterjesztésben 5000 tonna étolaj szerepel, ez nem étolaj, hanem nyersolaj.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy az 5000 tonna étolaj helyett „finomított étolajat” kell beírni.⁹²

12/17g

17/h.) Felhatalmazás az 1953-54. évi magyar–guatemalai árucserre-forgalmi tárgyalások vezetésére⁹³

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁹⁴

12/17h

17/i.) A Népköztársaság Elnöki Tanácsa elnöke illetményeinek megállapítása⁹⁵

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

12/17i

17/j.) Kiss Gyula miniszterhelyettségé való kinevezése⁹⁶

12/17j

90 A javaslatban a Kohó- és Gépipari Minisztérium 15 fővel, a Nehézipari Minisztérium 15 fővel, a Könnyűipari és az Élelmiszeripari Minisztérium 5-5 fővel szerepelt.

91 A bel- és külkereskedelmi miniszter előterjesztést tett az 1954. évi magyar–holland árucserre-forgalmi megállapodásra, melynek javasolt exportértéke 24,2, importértéke 20,2 millió holland forint. Az exportlista többek között bőrköket és szőrmeárukat, kerékpár-, motorkerékpár-, varrógép- és szerszám-gép-alkatrészeket; az importlista többek között rongyot, gyógyszeralapanyagot, tilolt lent, műselyem fonalat tartalmazott. Javasolta, hogy a megállapodás aláírására Ferencz Simont, a minisztérium főosztályvezető-helyettesét hatalmazzák fel.

92 A Minisztertanács 510/22/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

93 A bel- és külkereskedelmi miniszter a guatemalai kormány kezdeményezése alapján javaslatot tett a két ország közötti árucserre-forgalmi tárgyalás lefolytatására és megállapodás kötésére. A megállapodás export-import értéke 1-1 millió guatemalai quetzal, tartalma exportoldalon textiláru és más könnyűipari cikkek, importoldalon kávé, kakaóbab, illóolaj, déligyümölcs. Javasolta, hogy a tárgyalások vezetésére és a megállapodás aláírására Szabó Imrét, a Buenos Aires-i követség vezetőjét hatalmazzák fel.

94 A Minisztertanács 510/23/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

95 A pénzügyminiszter előterjesztést tett a Népköztársaság Elnöki Tanácsa elnöke fizetésének fel-emelésére, tekintettel arra, hogy az azonos a miniszteri fizetéssel. A Minisztertanács 510/24/1953 számú szigorúan titkos, nem nyilvános határozatával a fizetést 7500 forintra emelte.

96 Az oktatásügyi miniszter javaslatára a Minisztertanács 510/25/1953 számú nem nyilvános határozatával előterjesztést tett a Népköztársaság Elnöki Tanácsához Kiss Gyulának, az Oktatásügyi Minisztérium továbbképzési főosztálya vezetőjének kinevezésére oktatási miniszterhelyettségé 1953. október 1-jei hatállyal.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁹⁷

12/17k

17/k.) Az Építésügyi Minisztérium kollégiumának tagjai⁹⁸

Előadó: Szijártó Lajos elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁹⁹

12/17l

17/l.) Bizottság kiküldése a begyűjtési költségek megállapítására¹⁰⁰

Előadó: Gerő Ernő elvtárs.

Tisza József elvtárs: Kéri, hogy a határidőt december 31-re módosítsák.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a javaslat elkészítésének határidejét december 31-ben állapítja meg.¹⁰¹

12/17m

17/m.) Fazekas Ferenc és Bényey Zoltán bírói kinevezése¹⁰²

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs

Olt Károly elvtárs: Felveti, hogy Bényei[y] Zoltán 24 éves, nem helyes járásbírói elnökké kinevezni.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy Bényei[y] Zoltán kinevezését egyelőre leveszik napirendről.¹⁰³

97 Az Elnöki Tanács Kiss Gyulát szeptember 28-án miniszterhelyettesé kinevezte.

98 Az építésügyi miniszter a Minisztertanács 2.040/12/1953 számú határozata 1. pontja alapján előterjesztést tett az Építésügyi Minisztérium kollégiuma tagjainak kinevezésére.

99 A Minisztertanács 510/26/1953 számú határozatával az előterjesztést jóváhagyta, és a kollégium tagjává kinevezte Szijártó Lajos minisztert, Apró Antalt, a miniszter első helyettesét, Kilián József és Brutyó János miniszterhelyetteseket, Bartos István főigazgatót, Kisvári Jánost, a Központi Lakás- és Középipítési Igazgatóság vezetőjét, Szacski Jánost, a Nagyipari Létesítmények Igazgatósága vezetőjét, Holecz Balázst, a Cementipari Igazgatóság vezetőjét, Lux Lászlót, a Tervezési Igazgatóság vezetőjét, Sebestyén Gyulát, a Műszaki Főosztály vezetőjét, Simor Jánost, a Főkönyvelőség vezetőjét és Kőből Józsefet, az Építők Szakszervezetének elnökét.

100 A Minisztertanács Titkársága előterjesztést tett Tisza József begyűjtési miniszter vezetésével egy bizottság kiküldésére a begyűjtés összes költségének felmérésére és a költségcsökkentés lehetőségének kidolgozására.

101 A Minisztertanács 510/27/1953 számú nem nyilvános határozatával – a módosított határidővel – az előterjesztést jóváhagyta. A bizottság jelentését a Minisztertanács az 531231/22/1953 számú határozattal fogadta el.

102 Az igazságügy-miniszter előterjesztést tett Fazekas Ferenc esztergomi járásbírónak a megyei bíróság elnökévé, Bényey Zoltán megyei bírósági bírónak az esztergomi járásbíró elnökévé történő kinevezésére.

103 A Minisztertanács az előterjesztést Fazekas Ferenc kinevezéséről 510/29/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

17/n.) Lengyel–Magyar Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság tagjainak felmentése, illetve új tagok kinevezése¹⁰⁴

12/17n

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.¹⁰⁵

17/o.) A Magyar–Csehszlovák Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság új póttagjának kinevezése¹⁰⁶

12/17o

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.¹⁰⁷

17/p.) Zsatkulák Nándor főosztályvezető kinevezése követté és megbízatása a tiranai követség vezetésével¹⁰⁸

12/17p

Előadó: Boldoczki János elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.¹⁰⁹

17/r.) Szekeres Ferenc külföldi kihelyezése¹¹⁰

12/17r

Előadó: Boldoczki János elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.¹¹¹

17/s.) A Magyar Néphadsereg Művészegyüttesének kitüntetésé¹¹²

12/17s

104 Az Országos Tervhivatal elnöke előterjesztést tett más munkaterületre történt áthelyezésük miatt Kolcza György és Benkhard Ágoston felmentésére és egyidejűleg Czuczor Józsefnek, a KGM Gépipari Igazgatósága helyettes vezetőjének és Lux Lászlónak, az ÉPM Tervezési Igazgatósága vezetőjének kinevezésére az együttműködési bizottság tagjává.

105 A Minisztertanács az előterjesztést 510/29/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

106 Az Országos Tervhivatal elnöke előterjesztést tett más munkaterületre történt áthelyezése miatt Bálint Lajos póttag felmentésére az együttműködési bizottságból és egyidejűleg Szász Györgynek, a KGM Műszaki Fejlesztési Főosztálya osztályvezetőjének kinevezésére a bizottság póttagjává.

107 A Minisztertanács az előterjesztést 510/30/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

108 A külügyminiszter kérte, hogy a Minisztertanács járuljon hozzá Zsatkulák Nándor minisztériumi főosztályvezető rendkívüli követté és meghatalmazott miniszterré történő kinevezéséhez és megbízásához a tiranai követség vezetésével. A Minisztertanács 510/31/1953 számú nem nyilvános határozatával ehhez hozzájárult, és előterjesztést tett az Elnöki Tanácsnak.

109 Az Elnöki Tanács 1953. szeptember 29-án döntött a kinevezésről. MK 1953. 53. szám, október 13. I. Főrés. Személyi rész.

110 A külügyminiszter kérte, hogy a Minisztertanács járuljon hozzá, hogy Szekeres Ferencet, a Külügyi Akadémia végzős hallgatóját attaséi beosztásban a teheráni követségre kiküldje.

111 A Minisztertanács 510/32/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

112 A honvédelmi miniszter első helyettese javaslatot tett, hogy a Magyar Néphadsereg Művészegyüttesét kiemelkedő kulturális teljesítménye elismeréséül az Elnöki Tanács Vörös Csillag Érdemrenddel tüntesse ki.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.¹¹³

Budapest, 1953. szeptember hó 25-én

A jegyzőkönyvet hitelesítem:

Gerő Ernő

a Minisztertanács első elnökhelyettese

Némety Béla s. k.

MOL XIX-A-83-a-510/1953 1-31.

113 A Minisztertanács a javaslat alapján előterjesztést tett az Elnöki Tanácsnak. Az Elnöki Tanács szeptember 28-án hozott határozatot a kitüntetésről. MK 1953. 49. szám, szeptember 30. I. Fő-rész. Személyi rész.

MELLÉKLET

Egyetért: Országos Tervhivatal Karczag Imre elvtárs
 Bel- és Külkeresk. Min. Háy László elvtárs

Előterjesztés
 A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
 Határozati javaslat

A statisztikai lyukkártyagépekre vonatkozólag a következőket ismertetem, illetve javasolom:

I.

Az országban kb. 460 gépegységből álló 42 lyukkártyagéppark működik. A gépek közül 22 géppark bérelt, az International Business Machines Corporation (New York) tulajdonát képezi. A többi az üzemeltetők tulajdonában van. Ez utóbbiak szovjet, Bull és Powers gyártmányúak. A Magyarországon lévők közül 35 géppark elektromos, 7 mechanikus (Powers) rendszerű.

A gépek fontosabb üzemeltetői: Statisztikai Gépi Adatfeldolgozó G. I., Gépi Adatfeldolgozó Vállalat, Külkereskedelmi Minisztérium, MÁV, Magyar Nemzeti Bank, MÁVAG Mozdony és Gépgyár, Nehézszerszámgépgyár, Lenin Kohászati Üzemek, DIMÁVAG.

II.

Javaslat a szovjet rendszerű gépek fokozottabb alkalmazásának bevezetésére

Az IBM lyukkártyagépeket hosszabb idő óta nem szállít. Időközben a Szovjetunió megkezdte a korszerű, 80 oszlopos lyukkártyagépek gyártását. E gépek használhatósága azonos az IBM gépekkel, csak betűírásra nem alkalmasak. Segédgépeket a Szovjetunióban még nem gyártanak.

A lyukkártyagépek bérleti rendszere nem előnyös. 3-4 évi bérleti díjból hasonló teljesítményű szovjet gép vásárolható. Például a tabulátor évi bérleti díja körülbelül 100 000 devizaforint, az ugyanolyan típusú szovjet gép vételára 300 000 dft.

Szovjet gépek behozatala a számvitel fokozottabb gépesítése céljából is szükséges. El kell látni egyes minisztériumokat, elsősorban a Kohó- és Gépipari Minisztériumot lyukkártyagépekkel és időszerű egyes nagyipari vállalatok adminisztrációjának lyukkártyarendszerű gépesítése.

Segédgépek (szorzó-, másoló-, stb.) a franciaországi vagy olaszországi Bull gyártótól beszerezhetők. A francia vállalat a gépekre kompenzációs ajánlatot tett.

Rendelkező rész

1.) A Minisztertanács kötelezi a Központi Statisztikai Hivatal elnökét a lyukkártyarendszerű gépek felügyeletére, nyilvántartására, kihasználásuk módjának és mértéké-

nek ellenőrzésére. A lyukkártyagépek anyaggazdálkodási szerve, az eddigi gyakorlatnak megfelelően, a Központi Statisztikai Hivatal.

2.) Fokozatosan át kell térni a szovjet lyukkártyagépek használatára. A Minisztertanács utasítja a Központi Statisztikai Hivatal elnökét, hogy az Országos Tervhivatal elnökével egyetértésben 1955–59. években tervezze szovjet lyukkártyagépparkok, valamint az ehhez szükséges szovjet vagy nyugati gyártmányú segédgépek behozatalát. Ez idő alatt lehetőleg meg kell szüntetni a lyukkártyagépek bérleti rendszerét.

Felelős: a Központi Statisztikai Hivatal elnöke.

3.) a) A Minisztertanács kötelezi azokat az intézményeket, amelyek lyukkártyagépeket üzemeltetnek vagy üzemeltetni fognak, hogy a gépek személyzetének szakmai képzéséről gondoskodjanak. Ilyen munkakörökben már dolgozóknak 1955. június 30-ig szakképzettségük igazolására vizsgát kell tenniük.

b) Utasítja továbbá a Központi Statisztikai Hivatal elnökét, hogy ennek megfelelően 1953. december 31-ig a tanfolyamokkal és vizsgákkal kapcsolatos kérdéseket, a tan- és vizsgaanyagot kidolgozza, valamint a vizsgáztató bizottság tagjait kijelölje, a vizsgák sikeres letételéről bizonyítványt adjon.

4.) A Minisztertanács felhívja a kohó- és gépipari minisztert, hogy a felügyelete alá tartozó Irodagép Ipari Vállalatnál terveztesse meg és végeztesse el a lyukkártyagépalkatrészek gyártását. A gyártandó alkatrészek jegyzékét és gyártási határidőket a Központi Statisztikai Hivatal elnökével egyetértésben állapítsa meg.

Budapest, 1953. szeptember 15.

(Pikler György)

A Központi Statisztikai Hivatal
elnöke

A határozat titkos.

Előadó:	Központi Statisztikai Hivatal	Major Márton
	Országos Tervhivatal	Sziráki Márton
	Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium	Kövári László
	Kohó- és Gépipari Minisztérium	Mándi Péter
Kézbesítendő:	Miniszterek részére, valamint az Országos Tervhivatal és a Központi Statisztikai Hivatal elnökének	Láncos István

MOL XIX-A-83-a-1953-510 323–324.

13.

511

Szigorúan titkos!
Készült 2 példányban
Kapja: Rákosi Mátvás elvtárs

Jegyzőkönyv

a Minisztertanács 1953. évi október hó 2-án reggel 9 órakor kezdődő üléséről

Jelen voltak:

Nagy Imre, a Minisztertanács elnöke,
Gerő Ernő, a Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter,
Hegedüs András, a Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter,
Hidas István nehézipari miniszter,
Kossa István, a Kohó- és Gépipari miniszter első helyettese,
Szalai Béla, az Országos Tervhivatal elnöke,
Boldoczki János külügyminiszter,
Olt Károly pénzügyminiszter,
Erdei Ferenc igazságügy-miniszter,
Kiss Árpád könnyűipari miniszter,
Bognár József bel- és külkereskedelmi miniszter,
Altomáre Iván élelmiszeripari miniszter,
Tisza József begyűjtési miniszter,
Bebrits Lajos közlekedés- és postaügyi miniszter,
Darvas József népművelési miniszter,
Erdey-Grúz Tibor oktatásügyi miniszter,
dr. Zsoldos Sándor egészségügyi miniszter,
Czakó Kálmán legfőbb ügyész,
Kilián József, az építésügyi miniszter helyettese,
Szabó István, a honvédelmi miniszter helyettese,
Sebes István, az ÁEK elnökének helyettese,
Szita János, az Országos Tervhivatal elnökének helyettese,
Gergely Miklós, a Minisztertanács Titkársága terv- és pénzügyi csoportjának vezetője,
Katona Zoltán, a Minisztertanács Titkársága elnöki csoportjának helyettes vezetője.

Meghívottak az egyes napirendi pontokhoz:

- 1.) napirendi pont: Dobi István elvtárs, Matolcsi János elvtárs, Varga András elvtárs, Márczis Antal elvtárs, Márton János elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Kovács Gyula elvtárs.
- 2.) napirendi pont: Dobi István elvtárs, Matolcsi János elvtárs, Nagy Józsefné elvtárs, Magyarai András elvtárs, Tasnádi Sándor elvtárs, Győri Mihály elvtárs, Pikler György

elvtárs, Varga András elvtárs, Dögei Imre elvtárs, Márton János elvtárs, Szongoth Miklós elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Kovács Gyula elvtárs.

3.) napirendi pont: Nagy Józsefné elvtárs, Petőházi Sándor elvtárs, Győri Mihály elvtárs, Varga András elvtárs, Dögei Imre elvtárs, Márton János elvtárs, Nyers Rezső elvtárs, Csonka Tibor elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Penyigei Dénes elvtárs.

4.) napirendi pont: Nagy Józsefné elvtárs, Márczis Antal elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Penyigei Dénes elvtárs.

5.) napirendi pont: László Andor elvtárs, Réti Károly elvtárs, Tauszk György elvtárs, Pogácsás György elvtárs.

6.) napirendi pont: Pikler György elvtárs, Vörös János elvtárs, Kardos Géza elvtárs, László Andor elvtárs, Tauszk György elvtárs.

7.) napirendi pont: Pikler György elvtárs, Vörös János elvtárs, Kardos Géza elvtárs, László Andor elvtárs, Tauszk György elvtárs.

8.) napirendi pont: Varga András elvtárs, Pikler György elvtárs, Pogácsás Antal elvtárs, Tauszk György elvtárs.

9/a.) napirendi pont: Herczeg Ferenc elvtárs, Pikler György elvtárs, Dész Mihály elvtárs, Neményi István elvtárs, Papp István elvtárs, Soltész László elvtárs, Zala Júlia elvtárs.

9/b.) napirendi pont: Herczeg Ferenc elvtárs, Pikler György elvtárs, Dész Mihály elvtárs, Neményi István elvtárs, Papp István elvtárs, Zoltán László elvtárs, Zala Júlia elvtárs.

10.) napirendi pont: Kovács Imre elvtárs, Babos Zoltán elvtárs, Dögei Imre elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Tauszk György elvtárs, Kovács Gyula elvtárs, Fülöp Tamás elvtárs.

11.) napirendi pont: Szabó János elvtárs, Perédi Károly elvtárs, Papp István elvtárs, Nagy Károly elvtárs.

12.) napirendi pont: Szabó János elvtárs, Csonka Tibor elvtárs, Papp István elvtárs, Sásdi István elvtárs, Nagy Károly elvtárs.

13/a.) napirendi pont: Herczeg Ferenc elvtárs.

13/b.) napirendi pont: Trautmann Rezső elvtárs, Nógrádi László elvtárs, Papp István elvtárs.

13/c.) napirendi pont: Dögei Imre elvtárs, Márczis Antal elvtárs, Aleva Lajos elvtárs.

13/d.) napirendi pont: Magyarai András elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Jármái Géza elvtárs.

A Minisztertanács a következő határozatokat hozta:

Napirendi pont:	Határozat száma:	A határozat címe:
1.)	1.070/1953/XI.12./Mt.h.	A mezőgazdasági termelőszövetkezet alapszabályának megerősítése.

2.)	—	Az állami begyűjtés 3 éves rendje. (Napirendről levéve.)
3.)	2.068/23/1953. Mt.h.	A szerződéses termelés irányítása és ellenőrzése.
4.)	511/4/1953.	Szokvány kenyérgabona vetőmag rendelkezésre bocsátása termelészövetkezetek részére.
5.)	1.062/1953./X.6./ Mt.h. 511/5/1953.	A kötelező tűz- és jégbiztosítás bevezetéséről szóló 1952. évi 15. sz. tvr. végrehajtásáról szóló 67/1952. /VIII.12./ MT. számú rendelet módosítása.
6.)	511/6/1953.	Az 1953. IV. negyedévi hiteltervről.
7.)	511/7/1953.	Az 1953. IV. negyedévi országos pénztári tervről.
8.)	—	Helyi tanácsi vállalatok terven felül elért nyereségének felhasználása. (Napirendről levéve.)
9.)	511/9/1953.	Az építési szerződések és költségelzslások rendszerének szabályozásával kapcsolatos rendelkezések.
10.)	2.070/24/1953.Mt.h.	Az építési szerződések és költségelszámolások rendszere.
11.)	—	A tej, tojás, baromfi, toll begyűjtési területek elhatárolása a SZÖVOSZ és élelmiszeripari szervek között. (Egy hétre levéve a napirendről.)
12.)	1.063/1953./X.13./Mt.h. 511/11/1953.	Az 1953/54. évi fűtési idény megkezdése.
13.)	511/12/1953.	A Könnyűipari Minisztérium új szervezete.
14.)	511/13/1953.	Az 1954. évi termelésre való felkészülés biztosítása.
15.)	511/14/1953.	Miskolc–Kazincbarcika–Ózd között átépítendő közlekedési közút tervezési feladata.
16.)	49/1953./X.13./MT	A szövetkezetek nyilvántartása.
17.)	511/16/1953.	Mezőgazdasági Építőipari Tröszt alapítása.
18.)	511/17/1953.	Az adórendszer és adóbeszedés vizsgálatára bizottság kiküldése.
19.)	—	A dolgozók középiskoláinak tanulói részére biztosított munkaidő-kedvezmény megszüntetése. (Napirendről levéve.)
20.)	48/1953./X.6./MT.	Járásbíróságok felállítása Budapest főváros kerületeiben.
21.)	511/20/1953.	Megyei bírósági elnöki és járásbírósági elnöki kinevezések.
22.)	511/21/1953.	Magyar–osztrák pénzügyi tárgyalások.
23.)	511/22/1953.	Poros Tamásnak, a Gazdasági és Műszaki Akadémia igazgatójának felmentése.

24.)	511/23/1953.	Marton Gyula külföldi kihelyezése.
25.)	511/24/1953.	A Magyar–Bolgár Műszaki-Tudományos Együtműködési Bizottság három tagjának felmentése, illetve új tagok kinevezése.

Napirenden kívül:

1.)	511/nk/1/1953.	A Népköztársaság Elnöki Tanácsa és a Minisztertanács rendeletei (határozatai), az ezzel kapcsolatos közlemények és miniszteri rendeletek nyilvánosságra hozatala.
-----	----------------	---

Napirend előtt:

13/ne/1

Nagy Imre elvtárs: Javasolja, hogy a nem kellően előkészített begyűjtésről szóló törvényerejű rendelet-tervezetet vegyék le napirendről.

A Minisztertanács a javaslatot elfogadja.

13/ne/2

Olt Károly elvtárs: Beszámol a békekölcsön-jegyzés első két napjáról.¹

Az első két nap alatt 715,6 millió forint békekölcsön-jegyzés történt, melyből Budapestre 336,8 millió esik.

Megállapítja, hogy az első két nap alatt többen jegyeztek, mint tavaly, a hangulat általában jó, az átlag azonban alacsony.

Javasolja, hogy az eredeti tervtől eltérően tovább folytassák a békekölcsön-jegyzést.

A vasárnapi napot – főleg a falusi dolgozók körében – jól ki kell használni. Végül pótejgyezést javasol azoknál, akik a kétheti átlagfizetésük alatt jegyeztek.

Gerő Ernő elvtárs: Mennyi az országos jegyzési átlag?

Olt Károly elvtárs: 370–320 Ft között van.

Gerő Ernő elvtárs: Továbbiakban az átlag csökkenni fog, úgyhogy ezeknél az átlagot alacsonyabbra kell venni.

Az Országos Takarékpénztár még év közben jegyeztethet.

Nagy Imre elvtárs: A pótejgyezés kérdése meggondolandó.

Kossa István elvtárs: Ahol jellegzetesen alacsony a jegyzés, ott az ellenség működött közre, azt híresztelték, hogy úgyis lesz pótejgyezés. Nem tartja helyesnek a pótejgyezést, mert akkor az ellenség agitációja igazolódna be.

Gergely Miklós elvtárs: A fegyveres testületeknél van még olyan réteg, ahol folyik a jegyzés, tehát nem jelentkezik 100 millió forintos hiány.

Nem ért egyet *Olt* elvtárral a pótejgyezést illetően, nem helyes utasítást kiadni a pótejgyezésre.

Olt Károly elvtárs: Nem az utasítás a fontos, hanem az, hogy ahol keveset jegyeztek,

1 A Minisztertanács felhívása a negyedik békekölcsön jegyzésére 1953. szeptember 20-án jelent meg. MK 1953. 49. szám, szeptember 30.

ott meg kellene kísérelni még egyszer a jegyzést. Pl. a műszaki értelmiség igen keveset jegyzett.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács elhatározta, hogy tovább kell folytatni a békekölcsön-jegyzést. A vasárnapi napot főleg a falusi dolgozók körében alaposan, politikai munkával jól alátámasztva ki kell használni, de nem járul hozzá általános pótjegyzéshez azoknál, akik a 2 heti fizetésük alatt jegyeztek.

[Napirend:]

1.) A mezőgazdasági termelőszövetkezet alapszabályának megerősítése²

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Hegedüs András elvtárs: Kéri, hogy az alapszabály ne a Minisztertanács határozataként jelenjen meg. Ezen kívül három módosító javaslatot terjeszt elő.

Czakó Kálmán elvtárs: A 10. pontnál az „ipari munkás családtagjai” kifejezés használata nem egészen szerencsés. Ipari munkásból lehet járási tanácsi dolgozó, és kizárjuk, hogy a termelőszövetkezetbe lépjen. Helyette javasolja bevenni a következő kifejezést: „a községben lakó dolgozók családtagjai”.

A 11. pont használja a „családfő” kifejezést. Ez nem helyes, javasolja, hogy az „apa vagy anya belépése” kifejezést vegyék fel.

13. oldal 33. pontnál beszélnek a terhes nő munkájának megkönnyítéséről. Itt pontosabban meg kell mondani, hogyan kívánnak könnyíteni a terhes nőknél és kisgyermekes anyákon.

3. oldal 11. §. 2. bekezdése a termelőszövetkezeti demokráciát érti.

A 13. pont első bekezdésében kimondja, hogy „panasszal fordulhat a járási tanács végrehajtó bizottságához”, itt ki kell mondani, hogy mit tehet a járási tanács a panasz orvoslására.

16. pontban javasolja kimondani, hogy „ha valamilyen bűncselekményt követ el, a tszcs tagja nem lehet.”

Nagy Imre elvtárs: Nálunk nem lehet kimondani, hogy büntetett előéletű ember nem lehet tszcs-tag, mert a tszcs társadalmi szervezet.

Gerő Ernő elvtárs: Az előterjesztés egyes fejezeteinél erősen érződik az oroszról való fordítás. Meg kell változtatni a „földről és a termelőeszközökről” kifejezést.

A 3. oldal III. 6. pontját, mely arról szól, hogy mi marad a termelőszövetkezeti család tulajdonában, újból kell fogalmazni. Helyes lenne bevenni a következő kifejezést: „a tulajdonában marad, illetve tarthatja a következőket:”

Felmerül, hogy fenntartsuk-e a 35%-os kötelező közös alapra való befizetés százalékát, nem kellene-e esetleg valamelyest mérsékelni? Helyes lenne esetleg, ha nem is 15%-ra, de 25%-ra visszamenni.

2 Az előterjesztést lásd a Mellékletben. A Minisztertanács – az MDP Központi Vezetőségével közösen – a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 1.070/1953 (XI.12.) Mt.h. számú határozatával az alapszabályt közzétette. MK 1953. 60. szám, november 12.

Hegedüs András elvtárs: Helyesnek tartja a 25%-ra való leszállást, és helytelennek tartja, hogy ez nem merült fel a megelőző tárgyalásokon.

Olt Károly elvtárs: A 9. oldal 22. pontja második bekezdését javasolja kihagyni, mivel az külön rendelkezés tárgyát képezi.

A könyvelő személye, helyzete, jogai és kötelezettségei nincsenek kellően tisztázva.

Erdei Ferenc elvtárs: Két kifejezésbeli módosítást javasol.

Matolcsi János elvtárs: Javasol egy kifejezésbeli módosítást, valamint kéri, hogy a 10. pontból hagyják ki a tagfelvétel egész évi lehetőségéről szóló kifejezést, továbbá javasolja, hogy a kilépés lehetőségét a gazdasági év befejezéséhez és ne október 1. vagy más határozott időponthoz kössék.

Dobi István elvtárs: A 17. oldal 9. pontjába a kiosztásra kerülő termények stb.-hez az állatot is fel kell venni.

Pogácsás György elvtárs: Szintén magasnak tartja a tsz-be bevitt vagyontárgyak értékének 35%-ig kötelező befizetését a tsz közös alapjára, mivel ez megnehezíti a középparasztoknak a tszcs-kbe való belépését.

Gerő Ernő elvtárs: Javasolja, hogy a bolgár tszcs-szabályzat szerint 20–35%-ot állapítsanak meg.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A 6. pont első mondata: „A termelőségvetkezetben a háztáji gazdaság céljára minden család tulajdonában marad, illetve tulajdonában tarthatja.”
- b.) 9. pont 7. sorban említett 35% úgy itt, mint az előterjesztés egyéb pontjaiban „20–35%” legyen.
- c.) A 10. pont második bekezdésében az „ipari munkások családtagjai” szó helyett: „a községben lakó dolgozók családtagjai”.
- d.) A 10. pont utolsó mondata: „új tagot az év folyamán bármikor fel lehet venni” kihagyandó.
- e.) 21. pont, utolsó bekezdése így szövegezendő át: „A termelőségvetkezet vezetősége könyvelési feladatok ellátására a tagok közül lehetőleg arra képesített dolgozót jelöl ki, vagy ha olyan nincs, akkor külső képesített személyt alkalmazzon.”
- f.) A 21. pont utolsó bekezdésének utolsó mondatát: „a könyvelőnek nincs önálló rendelkezési joga a pénzügyek felett” bent kell hagyni, de ki kell egészíteni egy-két olyan mondattal, ami körülírja a könyvelő jogkörét.
- g.) A 22. pont 2. bekezdését ki kell hagyni.
- h.) A 39. pont e. alpont második bekezdésében „támogatás” szó helyett „juttatás” szót, a 3. bekezdésben a „segély” szó helyett „támogatás” szót kell alkalmazni.
- i.) 40. pont f. alpont, második bekezdésében a „terményeknek és termékeknek” szavak után „állatoknak” szót kell bevenni.

- j.) A 41. pont b. alpont első sorában a „legfeljebb” szót ki kell hagyni.
 k.) A 42. pont első bekezdésében az első mondatba be kell venni azt, hogy „előleget a tényleges bevételből folyósít a termelészövetkezet”.

2.) Az állami begyűjtés 3 éves rendje

Előadó: Tisza József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről.³

13/2

3.) A szerződéses termelés irányítása és ellenőrzése⁴

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Hegedüs András elvtárs: Kéri, hogy az Országos Tervhivatal elnökének esetleges ellenvetéseit az Országos Tervhivatal elnöke és a Minisztertanács elnöke együtt döntsék el.
Gerő Ernő elvtárs: Létszám szempontjából megtakarítás, vagy létszámtöbblet van az előterjesztés mögött?

13/3

Hegedüs András elvtárs: Megtakarítást jelent, hogy felszámolják a termelési felelősök hálózatát. Ezzel szemben növekedni fog az állandó alkalmazottak száma, mert helyettük vállalati státuszban levő dolgozók kerülnek létszámba.

A pontos létszámát még az egyes minisztériumoknak az Országos Létszámbizottsággal meg kell tárgyalni, ha nem lesz egyetértés, döntsön a Minisztertanács.

Olt Károly elvtárs: Kéri, hogy az előterjesztést a pénzügyi kihatások felmérése előtt ne fogadják el.

A 2. oldal 3. pontot a következőkkel javasolja kiegészíteni: „...gondoskodjék arról, hogy a vállalatok a szerződéses termeltetés pénzügyi lebonyolítását is a szabályoknak megfelelően tegyék.”

3 A téma a Minisztertanács december 11-i ülésén került napirendre.

4 A földművelésügyi miniszter, tekintettel az előző évben különösen a tanácsi szerveknél felmerült komoly hiányosságokra, előterjesztésében javasolta a mezőgazdasági szerződéses termelés irányításának és ellenőrzésének átszervezését. A javaslat szerint a Földművelésügyi Minisztérium kidolgozza a szerződéses növénytermelés tervét, megállapítja a szerződéssel termelt növények agrotechnikai előírásait, gondoskodik az általános szerződési feltételek szabályozásáról, megállapítja a Begyűjtési Minisztérium által begyűjtött vetőmagvak felhasználási tervét. A megyékben, a járássokban és a községekben a szerződéses termelés irányítását és ellenőrzését a tanácsok mezőgazdasági osztályain alkalmazott előadók, illetve a községi mezőgazdasági előadók végzik. A termeltetést közvetlenül irányító szervezet munkájának javítása érdekében december 31-i hatállyal meg kell szüntetni a községi termelési felelősök rendszerét, és helyettük a termeltető vállalatoknak körzeti felelősöket kell alkalmazni. A Magtermeltető és Vetőmagellátó Egyesülés feladatkörét meg kell osztani, és a vállalatot meg kell szüntetni, jogutóda a Kertészeti Magtermeltető és Vetőmagellátó Vállalat. A vetőmagraktárakat és tisztítótelepeket a Begyűjtési, a Földművelésügyi és a Könyvüipari Minisztérium veszi át január 1-jei hatállyal. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 2.068/23/1953 (X.14.) számú határozatával jóváhagyta és közzétette. HT 1953. 23. szám, október 14.

Csonka Tibor elvtárs: A létszámot legalább globálisan helyes lenne megállapítani, mivel később ezzel komoly problémák lehetnek. Meg kell vizsgálni, nem volna-e helyes megyénként létrehozni egy-egy központi termeltető szövet.

Gerő Ernő elvtárs: Nem tartja célszerűnek újabb megyei szervek létrehozását.

Javasolja kimondani, hogy az egész átszervezés végső fokon beralap-megtakarítással kell, hogy járjon.

Gergely Miklós elvtárs: A 4. pontban a tanácsapparatust kívánják növelni. Ez nem helyes. A 9. pontban az elszámolás kérdése nincs tisztázva.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 1. pontjának utolsó mondatát: „megállapítja a begyűjtési miniszter által begyűjtött magvak felhasználási tervét” ki kell hagyni.⁵
- b.) Az előterjesztés 3. pontjának 2. bekezdése kiegészítendő azzal, hogy a vállalatok betartsák a pénzügyi szabályokat.⁶
- c.) A 4. pontban említett létszámot a meglévő létszámon belül kell biztosítani.⁷
- d.) Az átszervezés beralap-megtakarítással kell hogy járjon.
- e.) Meg kell határozni, hogy milyen nagyságú területre jusson egy termelési felelős.
- f.) A 6/a. pontban foglaltakat az Országos Tervhivatal és a Belkereskedelmi Minisztérium vizsgálják meg, amennyiben megegyezni nem tudnak, a kérdést vigyék a Minisztertanács elnöke elé.⁸
- g.) A 8. pontban említett 5 Ft-os holdankénti jutalék kifizethető az egész rendszer bevezetésével kapcsolatos megtakarításból.⁹
- h.) A 9. pontban említett vetőmag, műtrágya és egyéb anyagokat a termeltető vállalatok adják, melyek megbízhatják a földműves-szövetkezeteket, mint bizományosokat ezeknek az anyagoknak a termelők részére való eljuttatására.¹⁰

5 A hivatkozott pontban a földművelésügyi miniszter feladatait határozták meg.

6 A hivatkozott pontban a termeltető vállalatok felügyeletét ellátó miniszterek, illetve a SZÖVOSZ elnökének feladatait határozták meg a vállalatok szerződéskötési, termeltetési és begyűjtési tervfeladatait illetően.

7 A hivatkozott pontban a szerződéses termelés irányítására és ellenőrzésére a megyei és járási tanácsok mezőgazdasági osztályain függetlenített előadók alkalmazásáról rendelkeztek.

8 A hivatkozott pontban a különböző takarmánynövények felvásárlásának módjáról rendelkeztek.

9 A hivatkozott pontban a termelési szerződések megkötését végző nem állandó alkalmazásban álló dolgozók jutalékáról rendelkeztek.

10 A hivatkozott pontban a vetőmag, a műtrágya és a növényvédő szerek egyéni termelők részére történő kiosztását a helyi földműves-szövetkezetekre bízták azzal, hogy a lebonyolításra megállapodást köthetnek a SZÖVOSZ vagy a termeltető vállalatok képviselőivel.

4.) Szokvány kenyérgabona vetőmag rendelkezésre bocsátása a tsz-ek részére¹¹

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: Félreértésre ad okot a búza, illetve a rozs cseretermény megjelölése.

Darvas József elvtárs: Javasolja, hogy az egyénileg termelőknek is adjanak vetőmagot.

Hegedüs András elvtárs: Ellenzi Darvas elvtárs javaslatát. Kéri, hogy a határozatot ne hozzák nyilvánosságra.

Gergely Miklós elvtárs: Ha az egyénileg dolgozó parasztoknak adnak valamit, az legfeljebb pénzkölcsön lehet.

Olt Károly elvtárs: Az előterjesztésből nem derül ki, hogy a felmerülő szállítási költségeket ki fogja viselni.

Penyigei Dénes elvtárs: Kéri, hogy a 3. pont utolsó mondatát töröljék, valamint a kölcsön- és csereakciót különítsék el.

Hegedüs András elvtárs: A cserénél a Begyűjtési Minisztérium által már alkalmazott kulcsot kell alkalmazni.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 1. pontja elhagyandó.¹²
- b.) A határozati javaslat 3. pontjából elhagyandó az alábbi rész: „mind más forrásból (aratási, cséplési munka)”¹³
- c.) A 4. pontból a 3. sorban említett „búza, rozs” szavak kihagyandók.¹⁴

11 A földművelésügyi miniszter, tekintettel arra, hogy a termelészövetkezetek és kisebb részben az egyénileg gazdálkodók – főként az elemi kár sújtotta területeken – a nagymérvű búza és rozs vetőmaghiány miatt nem tudják az őszi vetéstervüket teljesíteni, előterjesztést tett vetőmag biztosítására. Az egyéni gazdálkodók a vetőmagot csak a helyi készletekből, csere vagy szabadpiaci vásárlás útján szerezhetik be. A termelészövetkezetek számára – megfelelően igazolt vetőmaghiány esetén – a központi készletekből a már korábban meghatározott 3000 vagonos vetőmagkeret terhére 1000 vagon őszi kenyérgabona (búza, rozs) vetőmag biztosítandó, mégpedig 500 vagon a tartalék területekre még ki nem adott vetőmagból, 500 vagon pedig a tartalékföldekre kiadott, de a termelők által igénybe nem vett mennyiségből. A vetőmagot más cseretermény ellenében vagy vetőmagkölcsön fejében lehet kiadni. Az utóbbi esetében a kölcsön az 1954. évi termésből legkésőbb július 31-ig visszatérítendő. Az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal a Minisztertanács 511/4/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

12 A hivatkozott bekezdés így hangzott: „Az 1953. évi őszi kenyérgabona vetésterv teljesítéséhez szükséges vetőmag mennyiséget egyéni termelők vonalán teljes egészében saját készletekből kell fedezni.”

13 A szöveg így hangzott: „A vetőmagkölcsönre való igényjogosultság megállapításánál a termelészövetkezetek mind saját termésből, mind más forrásból (aratási, cséplési munka) rendelkezésére álló terménymennyiséget figyelembe kell venni.”

14 Az előterjesztés 4. pontjában a lehetséges cseretermények felsorolásánál szerepelt a búza és a rozs.

13/5

5.) Kötelező tűz- és jég[kár]biztosítás módosítása¹⁵*Előadó:* Olt Károly elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.¹⁶

13/6

6.) 1953. IV. negyedévi hitelterv¹⁷*Előadó:* Olt Károly elvtárs*Olt Károly* elvtárs: Javasolja, hogy a SZÖVOSZ október 30-ig terjessze a Minisztertanács elé a tartalékföldek kezelésével kapcsolatos veszteségtérítési kérelmét.*Gerő Ernő* elvtárs: Javasolja, hogy bankjegyforgalomról a Minisztertanács a következő napirendi pontnál döntsön.*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a bankjegyforgalomra vonatkozó részről a következő napirendi pont tárgyalásánál határoz.

13/7

7.) 1953. IV. negyedévi országos pénztári terv¹⁸

15 A pénzügyminiszter előterjesztést tett az 1952-ben bevezetett kötelező tűz- és jégkárbiztosítási rendszer egyszerűsítésére. Többek között javasolta, hogy a lakóépületek biztosítása foglalja magában az egy telken lévő melléképületek biztosítását, az 5%-ot elérő és meghaladó jégkár esetén a kárt a korábban levont önrészesedés mellőzésével fizessék ki, határozzák meg a szőlők kategóriánkénti biztosítási díját. A hátralékosok számára – a fizetési készség fokozása érdekében – lehetővé teszik, hogy november 30-ig késedelmi pótlék nélkül tegyenek eleget a kötelezettségüknek. A kárbecslők számának emelésére az Állami Biztosító indítson bentlakásos alapképzést és továbbképzést.

16 A Minisztertanács az előterjesztést jóváhagyta, és 1.062/1953 (X.6.) Mt.h. szám alatt határozatot alkotott: A kötelező tűz- és jégkárbiztosítás bevezetéséről szóló 1952. évi 15. tvr. végrehajtásáról szóló 67/1952 (VIII. 12.) M.T. rendelet módosításáról. MK 1953. 52. szám, október 6. Egyben 511/5/1953 szám alatt az előterjesztés egyes pontjait a rendelet kiegészítéseként nem nyilvános határozatba foglalta. Ebben a határozati javaslatban foglaltakon túl a pénzügyminisztert felhatalmazták, hogy az adópremixálási rendszert kiegészítse a biztosítási díjak beszedésének premizálásával, illetve engedélyezték, hogy az Állami Biztosító az 1954. évi díjkivetés előkészítésére darabbeszedéses időszakos alkalmazottakat vegyen fel.

17 Az előterjesztő a IV. negyedévben a hitelállományok felső határát 22 719 millió forintban javasolta megállapítani, amit a Magyar Nemzeti Bank az államháztartás és a vállalatok betéteiből, egyéb tartozásokból és saját alapjából, valamint a bankjegyforgalomból (3500 millió Ft) fedez. A Minisztertanács az előterjesztést és a hitelek ágazonkénti lebontását tartalmazó mellékleteit 511/6/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

18 A pénzügyminiszter az előterjesztésében beszámolt arról, hogy a harmadik negyedévi bankjegyforgalom Minisztertanács által megállapított felső határát (3170 millió forint) a magasabb munkabér-kiáramlás (160 millió forint) következtében túllépték (ami fele részben a megemelkedett beralapból, fele részben a hűségpénzekből, illetve prémiumokból adódott). Ugyanakkor a harmadik negyedévi pénztári tervben 800 millió forint készpénzben történő adóbefizetéssel és 90 millió forint biztosítási díjbevetéssel számoltak. Az időközi intézkedések az adókat 230 millió forinttal

Előadó: Olt Károly elvtárs

Olt Károly elvtárs: Bejelenti, hogy az előterjesztést a szeptember 30-án jelentkezett 3320 milliós bankjegyforgalomra építették fel. A bankjegyforgalom decemberre megváltozik.

Az őszi bankjegyforgalom részletezve:

október	3,850 millió
november	3,900 "
december	3,850 "

A 100 milliós differencia elsősorban a munkabéreknél jelentkezik, ahol az előlegfizetés 6%-kal emelkedett.

Gerő Ernő elvtárs: Javasolja, hogy igen alaposan felül kell vizsgálni az egész pénzügyi helyzetet, mert a bevételek körül nagy a kérés, a beralap és más kiadások pedig nőnek. A felvásárlásra fordítható keretet el kell különíteni.

Bognár József elvtárs: Az átmenő készleteink jóval kisebbek lesznek, ennek következtében 1954-ben nem adnak olyan manőverezési lehetőséget, mint amennyit várni lehetett. A parasztnak szükséges árukból november–december hónapban az átlagnál jóval nagyobb mennyiséget kell szállítani.

A pénztári terv 200 millióval való megemelését helyesli.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Magyar Nemzeti Bank a felvásárlási hiteleket külön kezelje.
- b.) 200 millió forinttal kell növelni az áruforgalmat. Ennek megfelelően: gondoskodni kell a falusi árualap növeléséről.
- c.) III. rész 3. pontjában foglalt javaslat végrehajtásáról a Pénzügyminisztérium gondoskodik.¹⁹

csökkentették, ámde a befizetések még így is jelentősen alacsonyabbak lesznek az eredetileg tervezett összeznál és a biztosítási díjaknál is. A negyedik negyedévben a bankjegyforgalom – a parasztságnak nyújtott kedvezmények, a felvásárlási árak emelkedése, az árcsökkentések és a további bérügyi intézkedések következtében – várhatóan tovább nő. A jelentősen megnövekedett vásárlóerő lekötése a rendelkezésre álló árumennyiséggel, különös tekintettel a választékra, nem lehetséges, ennek következtében egyes cikkeknel ellátási nehézségek keletkezhetnek. A pénzügyminiszter a negyedik negyedévi bankjegyforgalom felső határát 3500 millió forintban javasolja megállapítani, és javasolja, hogy a különböző jövőbeni intézkedéseknél minden esetben mérjék fel az intézkedés pénzügyi, különösen bankjegyforgalmi kihatásait, kérjék ki a pénzügyminiszter véleményét. A Minisztertanács napirendjére csak az így készült előterjesztések kerülhetnek. A Minisztertanács a jegyzőkönyvben foglalt módosításokkal az előterjesztést 511/7/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

19 A hivatkozott pontban a bankjegyforgalmat érintő intézkedések előzetes hatásvizsgálatáról van szó.

- d.) Megállapítja a Minisztertanács azt, hogy a Pénzügyminisztérium az utóbbi időben több esetben helytelenül tájékoztatta a Minisztertanácsot. Megállapítja, hogy a Pénzügyminisztérium munkájában kevés az előrelátás.

13/8

8.) Helyi tanácsi vállalatok terven felül elért nyereségének felhasználása²⁰

Előadó: Olt Károly elvtárs

Olt Károly elvtárs: A tervezet 1. pont hatodik sorát a következőkkel javasolja módosítani: „Terven felüli veszteség... visszafizetés fedezetére kell fordítani.”

Nagy Imre elvtárs: A nyereségeket megyei szinten kell elszámolni.

Olt Károly elvtárs: Községeknek vállalataik nincsenek, a megyei elszámolás helyes.

A jelenlegi helyzet olyan indokolatlan nyereségeket mutat sok esetben, hogy ezt az állapotot nem lehet fenntartani.

Bognár József elvtárs: A tanácsok közvetlen gazdálkodással kevesebbet foglalkoznak, inkább a lakosság oldaláról vizsgálják a kérdéseket, mint a vállalatok oldaláról.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést nem fogadta el, mert nem növeli a tanácsok érdekelttségét a vállalatok gazdaságossá tételében.

Utasítja a pénzügyminisztert, hogy amennyiben a kérdés mégis rendezést kíván, új előterjesztést tegyen a Minisztertanácsnak.

13/9a

9/a.) Az építési szerződések és költségelszámolások rendszere²¹

Előadó: Trautmann Rezső elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: Körül kellene írni, hogy mi az a minimum, amire egy bizonyos építkezés megkezdéséhez szükség van.

Legyen bent, hogy mikor kell a részleges és mikor a teljes tervdokumentációt elkészíteni.

A 3. bekezdésbe vegyük be, hogy mikorra fejezzék be a teljes tervdokumentációt.

4. oldal 12. pontot ki kell egészíteni azzal a meghatározással, hogy „...jóváhagyni annak kell, aki az eredetit jóváhagyta.”

Neményi István elvtárs: Fontosnak tartja, hogy a megrendelő, mint szerződő fél, ha

20 Az előterjesztés nem található a jegyzőkönyv mellett.

21 Az Országos Építésügyi Hivatal elnöke – figyelemmel a beruházási fegyelem és a kivitelezői felelősség erősítésének szükségességére – előterjesztést tett az építési szerződések rendszerének és az építkezések lebonyolításának egységes szabályozására. A javaslat önálló fejezetekben tárgyalja az építési szerződéseket, a pótmunka és többletmunka meghatározását, az építkezések végrehajtását, a kivitelező és építető felelősségét, az előlegfolyósítást és az elvégzett munkák elszámolását, a generál-kivitelezés rendszerét, az építkezések műszaki átadását és végleges elszámolását, a teljes tervdokumentáció nélküli építkezés engedélyezését és elszámolását, az építkezés leállítását. A Minisztertanács a jegyzőkönyvben foglalt módosításokkal az előterjesztés alapján 2.070/24/1953 szám alatt határozatot alkotott „az építési szerződések és költségelszámolások rendszeréről”. HT 1953. 24. szám, október 16.

hibát követ el a kivitelezővel szemben, akkor mint vállalat legyen érintve az általa elkövetett hibák kijavítása tekintetében.

Trautmann Rezső elvtárs: Biztosítani kell, hogy a beruházási keretet semmiféle címen ne lehessen felemelni.

Kilián József elvtárs: Az építési napló okmány.

Pikler György elvtárs: Az elvtársak elfogadták azt az álláspontot, hogy az építési napló ne legyen okmány.

Kilián József elvtárs: A havonta elvégzendő munkáról átadás-átvételi jegyzőkönyvet vesznek fel. Ez feleslegessé teszi, hogy külön felmérési naplót vezessenek.

Pikler György elvtárs: A felmérési napló vezetése nehézséget okoz. A Központi Statisztikai Hivatal szerint a havi átadás-átvételi jegyzőkönyv elég.

Neményi István elvtárs: A felmérési napló vezetését helyesnek tartja.

A felmérési napló az építkezés egész időtartama alatt készül. A felmérési napló alapokmánya az átadási jegyzőkönyvnek.

Hegedüs András elvtárs: A felmérési naplót továbbra is vezetni kell.

Papp István elvtárs: Mind a kettő kell. Az átadási jegyzőkönyv kiegészítése a felmérési napló.

Trautmann Rezső elvtárs: Végrehajtási utasításban lehetne javaslatot tenni arra vonatkozólag, hogy a felmérési naplót milyen formában tegyék meg.

Hegedüs András elvtárs: A 33. pontot nem kellene 3 hónapos határidőhöz kötni, hanem értékhatárhoz, és ez 1 millió legyen.

Nagy Imre elvtárs: Helyes az észrevétel, az értékhatár 1 millió.

Olt Károly elvtárs: Az 59. pontban az építetót is felelőssé kell tenni.

Javasolja bevenni a „csak a kötbért” kifejezést.

Nagy Imre elvtárs: Helyes, elfogadva.

Kilián József elvtárs: A 65, 66. és 67-es pont lényegében összefüggő kérdés.

A gyakorlati tapasztalat mutatja, hogy az ideiglenes egységár alkalmazása lényegében nem változtatna a jelenlegi helyzeten.

Véleménye, hogy tervdokumentáció nélkül folyó építkezést csak a legtrikább esetben szabad engedélyezni.

Helyesli, hogy amennyiben az építkezés 80%-os készülségi fokot már elért, az elszámolás ráfordítás, illetve rezszi alapon történjen.

Nincs szükség arra, hogy az ideiglenes egységáron változtassanak.

Trautmann Rezső elvtárs: A rezszi alapon olyan munkákat lehet elszámolni, ami a költségvetésen kívüli munkákra vonatkozik. Ez a pont a beruházót sújtja.

Szita János elvtárs: Alapjában véve Pikler elvtársnak igaza van. Az ideiglenes egységárak bevezetése eredményt nem hozó lépés volna.

A költségvetés és terv nélküli építkezés egy sor esetben többbe kerül, mintha mindcsek megvannak.

Külön pontban kéri megállapítani az elszámolás kérdését.

A többletköltséget annak a minisztériumnak a beruházási keretéből kell venni, aki harcolt, hogy terv nélkül kezdjék meg az építkezést.

Gerő Ernő elvtárs: Feltétlenül helyes, hogy abban az esetben, ha nincsen teljes tervdokumentáció, legyenek legalább ideiglenes egységárák, különösen, ha típustervek alapján építenek. Ha meglesz a végleges tervdokumentáció, azután elszámolnak.

A 66. pontban nem világos a következő kitétel: „köteles visszamenőleg elszámolni és a szükséghez képest a szerződést módosítani”, ez nem egészen világos, azt kell mondani: „a végleges költségvetés alapján a szerződést módosítani...”

Javasolja, hogy a végleges költségvetés alapján történjen az elszámolás. Kivételesen fel lehet számolni olyan költségeket, amelyek azért merültek fel, mert az építkezés megkezdésekor bizonyos körülményeket nem láthattak előre.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) 9. pont kiegészítendő azzal, hogy a felügyeleti minisztérium 10 napon belül köteles nyilatkozni az előterjesztett ügyben.²²
- b.) 12. pontban említett jóváhagyást nem az illetékes minisztériumnál kell eszközölni, hanem annál, aki az eredeti költségvetést jóváhagyta.²³
- c.) A 20. pontban az eredeti OÉH szöveget fogadta el a Minisztertanács, a KSH észrevételét elvetette.²⁴
- d.) A 26. pontot ki kell egészíteni, hogy 1 millió forinton felüli építkezésnél a felmérési napló vezetése kötelező.
- e.) A 30. pont kiegészítendő azzal, hogy ha a költségvetés szerint érnek el megtakarítást, a megtakarított összeg a vállalaté legyen.
- f.) [A] 33. pontból kihagyandó a „minden három hónapnál hosszabb időtartamú” kifejezés, és az értékhatár 1 millió forintra emelendő.²⁵
- g.) Az 59. pontból kihagyandó a napi bírság fizetésére vonatkozó rész, a „kötér” marad.²⁶
- h.) A 65. pontban vitatott „ideiglenes egységár” a szövegben bent marad.²⁷

22 A hivatkozott pontban az építető és a kivitelező között létrejött szerződéssel kapcsolatos vitás ügyek elbírálását szabályozták.

23 A hivatkozott pontban az építető által a kivitelezőtől megkívánt pótmunka költségvetésének jóváhagyását szabályozták.

24 A hivatkozott pontban a később nem ellenőrizhető, ún. eltakart szerkezeti elemek beépítésével kapcsolatos kötelező tájékoztatásról volt szó. Az eredeti szöveg szerint ehhez elegendő az építető tájékoztatása és a közös megegyezéssel rögzített bejegyzés az építési naplóban. A KSH javaslata szerint erről minden egyes esetben külön jegyzőkönyvet kellett volna felvenni.

25 A hivatkozott pontban a végzett munkákat tartalmazó ún. havi átadási jegyzőkönyv kötelező felvételének feltételeit rögzítették.

26 A hivatkozott pont eredeti szövege: „Ha az építető a befejezett épületek, építmények átvételével késlekedik, napi bírságot köteles a kötbéren felül a kivitelezőnek fizetni.”

27 A hivatkozott pont szövege: „A tervdokumentáció nélkül folyó építkezéseknél 1954. január elsejétől a költségvetés elkészültéig ideiglenes egységárákat kell alkalmazni. Az ideiglenes egységárákat hasonló

- i.) A 66. pontban ki kell mondani, hogy a „végleges költségvetés alapján kell elszámolni, kivételesen el lehet számolni olyan költségeket, melyek ténylegesen felmerültek, s amelyek a tervdokumentációk hiánya miatt többletköltségként jelentkeznek.”

9/b.) Az építési szerződések és költségelszámolások rendszerének szabályozásával kapcsolatos rendelkezések²⁸

13/9b

Előadó: Trautmann Rezső elvtárs

Trautmann Rezső elvtárs: Három határidő módosítást kér: A III. fejezet 7. pontjának határidejét 1953. november 30-ban, a 8. pontjának határidejét 1953. december 1-ben, a 9. pontjának határidejét 1953. november 30-ban kéri megállapítani.

Pikler György elvtárs: Attól fél, hogy az 1. pont zavart fog okozni.

Gerő Ernő elvtárs: Be lehetne írni, hogy a Minisztertanács hasonló tárgyú határozata érvényben marad.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Az I. fejezetben, mely megismétlése hasonló tárgyú, előző MT-határozatnak, ki kell mondani, hogy ez az MT-határozat változatlanul érvényben van.²⁹
- b.) A III. fejezet 7. pontjának határidejét 1953. november 30-ban,³⁰
a 8. pontjának határidejét 1953. december 1-ben,³¹

épületek, építmények egységei alapján a helyi körülmények figyelembevételével az épített és a kivitelező közösen állapítják meg. Az ideiglenes egységár alapján történő kifizetések előlegnek tekintendők, és a költségvetés elkészültekor azokat egyeztetni kell a költségvetés egységeivel.”

28 Az Országos Építésügyi Hivatal elnöke az előző napirenddel összefüggésben előterjesztést tett az építőipari elszámolások fejlesztésének egységes szabályozására. A javaslat önálló fejezetekben tárgyalja az építőipari terv meghatározásának módját és a tervteljesítés mérését, a beruházó és a kivitelező minisztérium között köendő szerződés létrehozásának tartalmi és formai kérdéseit, a határozat végrehajtását biztosító intézkedések körét, a műszaki ellenőrök létszámfejlesztését és képzését. A Minisztertanács a jegyzőkönyvben foglalt módosításokkal az előterjesztést jóváhagyta, és 511/9/1953 szám alatt nem nyilvános határozatot hozott „az építési szerződések és költségelszámolások rendszerének szabályozásával kapcsolatos rendelkezésekről”.

29 Az előterjesztés I. fejezete az éves építőipari tervről, a lakásépítési tervről, a beruházási tervről és az ezek teljesítéséről szóló beszámolókról rendelkezett. A hivatkozott határozatot nem sikerült azonosítani.

30 A hivatkozott pontban az Országos Építésügyi Hivatal elnöke és az építésügyi miniszter által az építési szerződésekre vonatkozó, a pénzügyminiszterrel és az OT elnökével egyetértésben kiadandó végrehajtási utasításról rendelkeztek. Az eredeti határidő november 1. volt.

31 A hivatkozott pontban az ún. havi átadási jegyzőkönyv bevezetését szabályozó, az Országos Építésügyi Hivatal elnöke és az építésügyi miniszter által kiadandó végrehajtási utasítás kiadásának határidejéről rendelkeztek. Az eredeti határidő október 15. volt.

a 9. pontjának határidejét 1953. november 30-ban állapítja meg.³²

13/10

10.) A tej, tojás, baromfi, toll begyűjtési területek elhatárolása a SZÖVOSZ és az élelmiszeripari szervek között³³

Előadó: Altomáre Iván elvtárs

Dögei Imre elvtárs: Javasolja, hogy a Minisztertanács ezt az anyagot vegye le a napi-rendről, mert tegnap kapott a Minisztertanácstól egy korábbi határozatot, mely szerint az egész begyűjtési kérdést felül kell vizsgálni.

Tisza József elvtárs: Dögei elvtárs aggályának elejét lehet venni, ha az 5. pontban ki-mondanánk, hogy „az átszervezés létszám- és beralapnövelést nem jelenthet”.

Hegedüs András elvtárs: Nem látja világosan, hogy hány tej-, baromfi- és tollbegyűjtő helynek az átvételét jelenti ez a javaslat.

Nem látja az anyagból még, hogy ezek az üzletek, tejbegyűjtő csarnokok nincsenek-e kapcsolatban a földműves-szövetkezetek boltjával.

Altomáre Iván elvtárs: A tejbegyűjtőt a bolttal összekapcsolni nem lehet.

Olt Károly elvtárs: A pénzügyi kihatások nincsenek felmérve. Mondja ki a Minisztertanács, hogy az egész átszervezés, átvétel külön költségkihatásokkal nem járhat. Külön beruházási hitelkeretet nem lehet megállapítani.

Sebes István elvtárs: A fogyasztók érdeke, hogy az ipar a begyűjtési csarnokokat teljes egészében vegye át. A szövetkezeti csarnokok nem tudják megfelelően kezelni a tejet.

Altomáre Iván elvtárs: A javaslat 500-900 tejesarnok átvételét jelentené. A SZÖVOSZ-szal ebben a kérdésben nem tudtak megegyezni, mert a SZÖVOSZ is akar begyűjtést eszközölni.

Dögei Imre elvtárs: Szerinte nem helyes az átadás kérdésében most állást foglalni, a kijelölt bizottság majd megteszi javaslatát.

Altomáre Iván elvtárs: Dönteni kell a kérdésben, mert a tej, tojás, baromfi-begyűjtés teljesen visszaesett. A tejbegyűjtésnek az ipar kezében kell lenni. Jelenleg a tejbegyűjtő szövetkezetek a minőséggel nem törődnek.

A SZÖVOSZ kapjon külön feladatot a kormánytól. A szabadfelvásárlást, ahol az ipar dolgozik, az iparnak kell végezni.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést nem fogadta el azzal, hogy egy héten belül a kérdést újra vissza kell hozni a Minisztertanács elé.³⁴ Az előterjesztésben ki kell dolgozni részletesen a messzemenő nostrosítás³⁵ tervét, a tervezet költségkihatását, a pénzügyminiszterrel együtt.

32 A hivatkozott pontban az építésügyi miniszternek – a pénzügyminiszterrel és a közlekedés- és postaügyi miniszterrel egyetértésben kiadandó – a generálvállalkozás rendszerét szabályozó utasítása kiadásának határidejéről rendelkeztek. Az eredeti határidő október 31. volt.

33 Az előterjesztés nem található a jegyzőkönyv mellett.

34 A Minisztertanács október 16-én tárgyalta ismét a témát.

35 Nostrosításon (nosztrósításon) a mezőgazdasági termékek egy vállalat által történő begyűjtését és értékesítését értették.

11.) Az 1953–54. évi fűtési idényre szóló rendelkezések³⁶

Előadó: Kiss Árpád elvtárs

Kiss Árpád elvtárs: Javasolja a 3. oldal I. 4. pontját kiegészíteni a következőkkel: „ha a hőmérséklet 10 fok fölé emelkedik, akkor a fűtést szüneteltetni kell.”

Nagy Imre elvtárs: Ezt be lehet venni.

Kiss Árpád elvtárs: A II. 9. pontnál az október 1-jét 10-ére változtassuk meg.

Szabó János elvtárs: A 2. oldal 4. pontból a fegyveres testületeket ki kell venni.

Nagy Imre elvtárs: Be lehet venni, hogy „fegyveres erőt kivéve”.

Gergely Miklós elvtárs: 7. oldal g. pontból ki lehet hagyni a Tervhivatalt.

Nagy Imre elvtárs: Helyes.

Gergely Miklós elvtárs: Nem szabad kimondani, hogy az intézet által összeállított normák minden körülmények között kötelező normák. Irányszámként el lehet fogadni, de kötelezően nem. Ez vonatkozik a központi fűtéses házakra is.

A 3. oldal 2. bekezdés 1. pontja kimondja, hogy 10-14 órán át kell 18 fokos hőmérsékletet tartani. Itt lejjebb lehetne menni. 14 óra egyáltalán nem indokolt. A munkaidő 8-9 óra, egész szűk rétegnél 10-12-14 óra a munkaidő.

dr. Zsoldos Sándor elvtárs: 7. oldal 7. pont a. bekezdésnél az egészségügyi intézményekre módosítást kér.

Perédi Károly elvtárs: Javasolja, hogy a napi átlaghőmérséklettől függő fűtés csak november 1-ig tartson, s azután minden nap fűthessenek az általános feltételek mellett.

A 8. pont százalékos számról beszél, helyesebb, ha itt szorzószámról beszéljünk.

Gerő Ernő elvtárs: Ki kell mondani, hogy általában 10 fok középhőmérséklet mellett lehet, és 18 °C fölé csak a kiemelt intézmények helyiségeit lehet fűteni.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést ebben a formában nem fogadta el.

Elhatározta, hogy egy rövid határozatban kell intézkedni a fűtési idényre szóló rendelkezésekről, melyben ki kell mondani:

1.) hogy a fűtést meg kell kezdeni, ha a külső hőmérséklet +10 fok alá hűl,

36 A könnyűipari miniszter – figyelemmel az előző fűtési évadban előfordult fűtési szünetekre, a tüzelőanyag-készletek helytelen mennyiségi és minőségi elosztására, továbbá a naponta felhasználható tüzelőanyag mennyiségi ellenőrzésének hiányára – a Fővárosi Fűtéstechnikai Gazdasági Iroda által kidolgozott elvek alapján részletes előterjesztést tett többek között a tüzelőanyag-normák kialakítására, a központilag fűtött épületeknél felhasználható tüzelőanyag mennyiségének megállapítására, az időjárási tényezők figyelembevételének módjára, az állami szervek kályhával fűtött helyiségeinél követendő eljárásra, a tüzelőanyag biztosításának rendjére, a kazánfűtők képzésére, a fűtési előírások betartásának módjára, a fűtési idény idejének 1953. október 16-tól 1954. április 15-ig való kijelölésére. A Minisztertanács az előterjesztést nem fogadta el, azonban 1.063/1953 (X.13.) Mt.h. szám alatt határozatot hozott (MK 1953. 53. szám, október 13.) az 1953/1954 évi fűtési idény megkezdéséről. Az 511/11/1953 számú nem nyilvános határozat ugyanakkor előírta, hogy az egyes miniszterek a fűtéssel kapcsolatos kérdések részletes szabályozásánál intézkedjenek fűtőanyag-megtakarítást eredményező műszaki rendszabályokról a vezetésük alatt álló szerveknél.

- 2.) november 1-től kezdve a fűtés kötelező,
- 3.) a belső hőmérséklet +18 fok lehet, kivételesen egyes intézményeknél (kórházaknál, csecsemőotthonoknál) ez a hőmérséklete magasabb lehet,
- 4.) egyes minisztériumok a maguk területén fenti elveknek megfelelően rendezzék a kérdést.

13/12

12.) A Könyvüipari Minisztérium szervezete³⁷

Előadó: Kiss Árpád elvtárs

Kiss Árpád elvtárs: Javasolja, hogy az indokolási részből a határozati részbe hozzák át a trösztök szervezésére vonatkozó részt.

A 2. pontot kéri módosítani, hogy az Országos Létszámbizottság ne az új épületbe való költözéstől függően, hanem 3 hónapon belül végezze el a létszám felülvizsgálatát.

Olt Károly elvtárs: Kívánatos, hogy minél gyorsabban megfelelő elhelyezést nyerjen a minisztérium.

Csonka Tibor elvtárs: Javasolja, hogy az összeköltözéssel a kisegítői létszámot csökkentésék.

Kiss Árpád elvtárs: Az összevonásra ne legyen minisztertanácsi határozat.

A kisegítő létszámot automatikusan le fogják adni. Javasolja az eredeti szöveg elfogadását.

A minisztérium és az Országos Létszámbizottság vizsgálják felül a megtakarítás lehetőségeit.

A létszámcsökkentés akkor válik lehetővé, ha a minőség emelkedik. Más minisztériumokhoz viszonyítva nem magas az átlagbér.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Az indokolási rész harmadik bekezdésének azt a részét, mely a trösztök szervezésére vonatkozik, melyeknek létszámát különböző vál-

37 A könnyűipari miniszter, tekintettel a Könyvüipari Minisztérium és a Helyi Ipar Minisztériuma elrendelt összevonására (1953. évi VI. törvény), előterjesztést tett a Könyvüipari Minisztérium új szervezetének kialakítására. Az egyes iparágak hatékonyabb irányításának biztosítására a mezőgazdasággal összefüggő iparigazgatóságokat egy mezőgazdasági igazgatósággá kell összevonni, a kisebb pamutszövő vállalatok irányítására pedig október elseji hatállyal budapesti székhelyű Pamutszövőipari Trösztöt kell alapítani. Ezzel párhuzamosan a Nádipari Tröszt megszűnik. Biztosítani kell továbbá a minisztérium szervezeti egységeinek egy épületben történő elhelyezését. Az átszervezést követően az engedélyezett létszám 1884 fő, a létszámcsökkentésre három hónapon belül javaslatot kell kidolgozni. Az átlagfizetés 1467 Ft. A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal az előterjesztést 511/12/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta, egyben a két megszüntetett minisztériumra vonatkozó korábbi határozatait hatályon kívül helyezte.

latali összevonásokból kell biztosítani, mint határozatot a 6. pont után külön 7. pontként (határozatként) ki kell mondani.

- b.) A határozati javaslat 2. pontjának azt a kitételét, hogy „egy központi épületben történő elhelyezés után” törölni kell, helyette a „három hónapon belüli létszám-felülvizsgálatot” kell megejteni.³⁸

13/a.) 1954. évi termelésre való felkészülés biztosítása³⁹

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: Az egyes minisztériumok – az Országos Tervhivatal által kiadott keretszámok alapján – kezdjék el a tervezést, adják fel a munkát, mert a gépipárnál a késedelem problémát okozhat.

Kossa István elvtárs: Javasolja a 3. pontba bevenni, hogy a Minisztertanács határozatától számítva egy héten belül az Országos Tervhivatal elnöke adja ki a végrehajtás szabályozását.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést azzal a módosítással fogadta el, hogy a határozati javaslat 3. pontja kiegészítendő azzal, hogy az OT elnöke egy héten belül adja ki a végrehajtásra vonatkozó rendelkezését.

13/b.) Miskolc–Ózdi 23. sz. út tervezési feladatának jóváhagyása⁴⁰

Előadó: Bebrits Lajos elvtárs

Bebrits Lajos elvtárs: Kéri, hogy a gyalogjáró és kerékpárút tervét törölje a Minisztertanács.

38 A hivatkozott mondat így hangzott: „A Minisztertanács utasítja az Országos Létszám Bizottságot, hogy a Könnyűipari Minisztérium egy központi épületben történő elhelyezése után a létszámot vizsgálja felül és további megtakarítást érjen el.”

39 Figyelemmel arra, hogy az 1954. évi tervezéshez, a szükségletek felméréséhez az ipari minisztériumoknak mielőbb meg kell kezdeniük a tervező munkát, és a korábbi évektől eltérően az ehhez szükséges keretszámokat a Minisztertanács még nem hagyta jóvá, az OT elnöke a Minisztertanács hozzájárulását kérte a kidolgozott keretszámok kiadására. Ennek alapján a minisztériumok megrendelhetik a gazdálkodásukhoz szükséges gépeket és műszereket, előzetes megállapodásokat köthetnek az építkezésekre. A keretszámok véglegesítését követően a megrendelések megváltoztathatók. A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített módosítással 511/13/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

40 A közlekedés- és postaügyi miniszter, tekintettel a Borsodi-medence ipartelepeinek fejlesztése következtében megnövekedett forgalomra, előterjesztést tett a Miskolc–Ózdi főközlekedési út kiépítésére két ütemben (Miskolc–Kazincbarcika és Kazincbarcika–Ózd), szélesebb nyomtávon, részben külön kerékpárúttal, illetve a csatlakozó bekötőutak tervezésére. A várható beruházási költség 65,3 millió forint. Az útépítéssel párhuzamosan el kell készíteni az Ózd–Kazincbarcika közötti vasútvonal kétvágányúvá építésére vonatkozó tervet. A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 511/14/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta. Az útépítési munkák megkezdését a Minisztertanács 531120/18/1953 számú határozatával engedélyezte.

Kossa István elvtárs: Nem lehet a minisztériumokat olyan bekötőutak építésére kötelezni, melyek a tervében nem szerepelnek.

Hidas István elvtárs: Szintén az útépités ellen tiltakozik.

Papp István elvtárs: Meg kell építeni ezeket az utakat, hiszen alig párszáz méteres szakaszokról van szó.

Szalai Béla elvtárs: Tervtárgyalások során többször felmerült, hogy mely minisztériumok terhére történjék az útépités.

Az ilyen utak építését nem kellene kötelezőképpen előírni.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium az előterjesztés határozati javaslata 4. pontját törölni rendeli.⁴¹
- b.) A tervezettel kapcsolatban készült OÉH észrevétel 4. pontját is elvetette.⁴²

13/c.) A szövetkezetek nyilvántartásának szabályozása⁴³

Előadó: Olt Károly elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A 2. §. g. pontjának új szövege: „a kisipari szövetkezeteknek az OKISZ felügyelete alatt működő szövetségeire.”⁴⁴
- b.) A 4. §. d. pontjának új szövege: „A szövetkezet felett főfelügyeletet

41 A hivatkozott pontban arra tettek javaslatot, hogy a csatlakozó bekötőutak az illetékes minisztériumok költségvetése terhére épüljenek.

42 Az Országos Építésügyi Hivatal elnöke részletes véleményt terjesztett elő a javaslatokról. A hivatkozott pontban a kerékpárutak kivitelezésére vonatkozó előírások szerepeltek.

43 A pénzügyminiszter – tekintettel arra, hogy az állami gazdálkodó szervektől eltérően a szövetkezetek nyilvántartása még nincs kielégítően szabályozva – előterjesztést tett a szövetkezetek egységes nyilvántartására vonatkozó rendelet kiadására. A rendelettervezet kimondja, hogy valamennyi szövetkezetet (fogyasztási, földműves, halász, kisipari, lakásépítő, a SZÖVOSZ megyei és járási szövetkezeteinek szövetsége, az OKISZ megyei szövetségei) a szövetkezeti törzskönyvben kell nyilvántartani. A törzskönyvet a megyei, illetve fővárosi tanácsok végrehajtó bizottságai pénzügyi osztályai vezetik. A törzskönyvnek tartalmaznia kell a szövetkezet elnevezését és székhelyét, tevékenységi körét, megalakulásának, egyesülésének, megszűnésének időpontját, a felügyeletet gyakorló főhatóság engedélyének számát. A nyilvántartás részleteit a pénzügyminiszter utasításban szabályozza. Az előterjesztést a Minisztertanács a jegyzőkönyvben foglalt módosításokkal jóváhagyta és 49/1953 (X.13.) MT. számú rendeletével közzétette. MK 1953. 53. szám, október 13.

44 A rendelettervezet hivatkozott pontja eredetileg így hangzott: „[a nyilvántartás kiterjed] az Országos Kisipari Szövetség megyei (budapesti) szövetségeire”. A módosítást az Országos Kisipari Szövetség kezdeményezte.

gyakorló minisztérium, illetőleg országos szövetkezeti szerv engedélyének, illetve alapszabálya jóváhagyásának számát.”⁴⁵

13/d.) Mezőgazdasági Építőipari Tröszt alapítása⁴⁶

Előadó: Kilián József elvtárs

Kilián József elvtárs: Javasolja, hogy a mezőgazdasági építő vállalat dolgozói az azon a területen érvényes építőipari vállalati dolgozók bérkategóriájába tartozzanak.

Szász Márton elvtárs: A munkásokat úgy kell fizetni, hogy elejét vegyék a felesleges és káros munkaerő-vándorlásnak.

Gergely Miklós elvtárs: A 8/a. pontban a „mezőgazdaság” szó nem helyes. Magát a vállalatot kell besorolni egyes bértarifába.

Szita János elvtárs: A mezőgazdaság részére a kérdés felvetése jogos, de nem célravezető módszer.

Ha egyes építkezéseknél magasabb bér lenne, komoly zavarra vezetne.

Kilián József elvtárs: A vállalatok besorolásánál a fizikai dolgozók bérezése nincs érintve. A vállalati besorolás csak a vezető munkaköröknek a bérezését érinti.

Szász Márton elvtárs: A vállalati besorolás is és a fizikai dolgozók besorolása is más.

Nagy Imre elvtárs: Leghelyesebb megmaradni az eredeti javaslat mellett.

A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

13/13d

13/e.) Az adórendszer és adóbeszedés vizsgálatára bizottság kiküldése⁴⁷

13/13e

45 A rendelettervezet hivatkozott pontjában szereplő „az országos főhatóság” helyett került be „az országos szövetkezeti szerv” megjelölés.

46 A földművelésügyi miniszter – figyelemmel a mezőgazdasági építkezések terén mutatkozó elmaradásra, az állami építőipari vállalatok más irányú leterheltségére, a mezőgazdasági építőipari vállalatok (GAZDÉP-vállalatok) széttagoltságára és szervezetlenségére, dolgozók rosszabb bérezésére, az FM Építési Igazgatóság szerteágazó feladataira, továbbá arra, hogy a mezőgazdasági építkezések összvolume növekedni fog – előterjesztést tett Budapest székhellyel Mezőgazdasági Építőipari Tröszt alapítására. A tröszt feladata az FM létesítményenként 1 millió forint értékhatár alatti építkezéseinek kivitelezése, illetve értékhatártól függetlenül mindazon építési feladatok elvégzése, melyeket az állami építőipari vállalatok nem vállalnak. A tröszt irányítása alatt építőipari, szakipari, segédipari, anyagellátó és szállító vállalatokat kell létrehozni, melyeket a regionális GAZD-ÉP-vállalatokból, az Állami Gazdasági Mélyépítő Vállalatból és az Erdőgazdasági Építő Vállalatból kell megszervezni. A vállalatok 1954. január 1-jei, a tröszt október 1-jei hatállyal kezdje meg működését. A vállalatok dolgozóinak bérezési rendszerét felül kell vizsgálni. A Minisztertanács az előterjesztést 511/16/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

47 A pénzügyminiszter előterjesztést tett az adókivetési, adóbehajtási és adóstatisztikai rendszer felülvizsgálatára kiküldendő bizottság összetételére és a felülvizsgálat szempontjaira. A szempontok a következők: a) milyen adatok alapján készül az általános jövedelemadó éves kivetési terve, mi az alapja az egyes megyék kivetési tervének, hogy állapítják meg az egyes megyék teherbíró képességét? b) milyen szempontok szerint történt az egyes adózók adóterhelésének kialakítása az előző évek-

Előadó: Olt Károly elvtárs

Olt Károly elvtárs: Az előterjesztéssel kapcsolatban a Minisztertanács Titkársága által tett kiegészítő javaslatot elfogadja.

A bizottság az adórendszer felülvizsgálatánál és javaslatai kialakításánál vegye figyelembe a Pénzügyminisztérium 1954. évi adóztatási rendszerét.

Ezen kívül a személyi résznél Varga András helyett javasolja Mikó József elvtársat.

Gerő Ernő elvtárs: A bizottság 6 hét alatt végezze el a feladatát.

Olt Károly elvtárs: Nem helyes egy hónapnál hosszabb időre elhúzni a kérdés megoldását.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést a következő módosításokkal fogadta el:

- a.) A bizottság elnöke Olt Károly elvtárs.
- b.) Varga András miniszterhelyettes elvtárs helyett Mikó József, a Helyi Tanácsok Titkárságának osztályvezetője,
- c.) a bizottság a felülvizsgálatnál vegye tekintetbe a Pénzügyminisztérium 1954. évi adózási rendszerét.

13/13f

13/f.) A dolgozók középiskoláinak tanulói számára biztosított munkaidő-kedvezmény megszüntetése

Előadó: Erdey-Grúz Tibor elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről.

13/13g

13/g.) Budapest főváros egyes kerületeiben járásbíróóságok felállítása⁴⁸

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs.

Erdei Ferenc elvtárs: A következő módosítást javasolja:

„2. §. A jelen rendelet hatályba lépésével megszűnő járásbíróóságok előtt folyamatban lévő ügyekben – a 3. és 4. §-ban említett ügyek kivételével – az eljárást az 1. §. szerint illetékes járásbíróóság folytatja le és fejezi be.”

„4. §. (1) Az állami szervek, társadalmi szervezetek, szövetkezeti központok és szövetkezetek egymás közti pereiben az V. kerületi járásbíróóság illetékessége valamennyi budapesti városi kerület területére kiterjed.

ben? c) hogy történik a bevételi tervek felbontása járásokra, községekre és adóügyi megbízottakra?

d) felülvizsgálandó az adókönyvelési rendszer e) felülvizsgálandó az adóbevételek számlarendje. A bizottság tagjai Pikler György, a KSH elnöke, Varga András miniszterhelyettes, Nagy Gy. Lajos, az ÁEK főosztályvezetője, Tauszk György, a Minisztertanács Titkárságának munkatársa, Polonyi Szücs Lajos pénzügyminiszter-helyettes. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 511/17/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

48 Az igazságügyminiszter előterjesztést tett a Budapest főváros területén működő központi járásbíróóság és a négy kerületi járásbíróóság megszüntetésére, helyettük minden kerületben önálló – telekkönyvi hatóságként is működő – járásbíróóság rendeleti úton történő felállítására. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvbe foglalt módosításokkal elfogadta, és a rendeletet 48/1953 (X.6.) M.T. szám alatt kiadta. MK 1953. 52. szám, október 6.

(2) A fiatalkorúaknak az 1951: 34. tvr. 16. §-a (1) bekezdésében említett ügyeiben a budapesti központi járásbíróság helyett az V. kerületi járásbíróság jár el.

(3) Azokban a perekben, amelyekben a felek a budapesti központi járásbíróság illetékességét kötötték ki (1952: III. tv. 41. §.), az eljárásra az V. kerületi járásbíróság illetékes.”

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A 2. §. új szövege: A jelen rendelet hatályba lépésével megszűnő járásbíróságok előtt folyamatban lévő ügyekben – a 3. és 4. §-ban említett ügyek kivételével – az eljárást az 1. §. szerint illetékes járásbíróság folytatja le és fejezi be.⁴⁹
- b.) A 4. §. új szövege a következő: (1) Az állami szervek, társadalmi szervezetek, szövetkezeti központok és szövetkezetek egymás közti pereiben az V. kerületi járásbíróság illetékessége valamennyi budapesti városi kerület területére kiterjed.⁵⁰
- (2) A fiatalkorúaknak az 1951: 34. tvr. 16. §-a (1) bekezdésében említett ügyeiben a budapesti központi járásbíróság helyett az V. kerületi járásbíróság jár el.⁵¹
- (3) Azokban a perekben, amelyekben a felek a budapesti központi járásbíróság illetékességét kötötték ki (1953: III. tv. 41. §.), az eljárásra az V. kerületi járásbíróság illetékes.⁵²

13/h.) Megyei bírósági elnöki és járásbírósági elnöki kinevezések⁵³

13/13h

49 A hivatkozott 2. pont eredeti szövege: „A jelen rendelet hatálybalépésével megszűnő járásbíróságok előtt folyamatban lévő ügyekben – az állami szervek, társadalmi szervezetek, szövetkezeti központok és szövetkezetek egymás közötti ügyeinek és a telekkönyvi ügyeknek a kivételével – az eljárást az 1.§. szerint illetékes járásbíróság folytatja le és fejezi be.”

50 A 4.§. eredeti szövege: „Az állami szervek egymás közötti pereinek tekintetében, úgyszintén a fiatalkorúak ügyeiben az V. kerületi járásbíróság illetékessége valamennyi budapesti városi kerület területére kiterjed.”

51 A hivatkozott törvényhely szerint a fiatalkorúak ügyeiben Budapest és Pest megye területére kiterjedő illetékességgel járásbírósági hatáskörben a budapesti központi járásbíróság mint fiatalkorúak bírósága jár el.

52 A hivatkozott törvényhely szerint vagyoni jogi perekben az a bíróság az illetékes, amelynek az alperes aláveti magát.

53 Az igazságügyminiszter előterjesztést tett dr. Csorba Sámuelnek, a mohácsi járásbíróság vezetőjének a pécsi megyei bíróság elnökévé, dr. Szász László járásbírónak a mohácsi járásbíróság elnökévé, dr. Mehrlé Béla budapesti központi járásbírónak az I. kerületi, dr. Nagymegyeri Ödön budapesti központi járásbírónak a II. kerületi, Molnár Istvánné budapesti központi járásbírónak a III. kerületi, Tircsi Gyula budapesti központi járásbírónak a VI. kerületi, dr. Tóth Aladár budapesti központi járásbírónak a VII. kerületi, Fekete Lászlónak, a pécsi megyei bíróság elnökének a VIII. kerületi, Hanesch Vilmosné budapesti központi járásbírónak a IX. kerületi, dr. Gábor Imrének,

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs.

Kossa István elvtárs: Nem helyes egészen fiatal emberekre bízni a járásbíróságok vezetését.

Czakó Kálmán elvtárs: A „tapasztalt és gyakorlott” bírák a régi rendszer neveltjei, polgári beállítottságú emberek. A fiatalok a gyakorlatban bebizonyították, hogy értenek a bíraskodáshoz, és már a népi demokrácia neveltjei.

Szalai Béla elvtárs: Meg kellene nézni még egyszer a 28 éven aluliakat.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

Az előterjesztésben felsoroltakat az ott feltüntetett funkcióba kinevezi, kivéve azokat a javasoltakat, akik 1925. évben vagy későbbi években születtek.

Utasítja az igazságügy-minisztert, hogy ezek helyett megfelelő személyeket hozzon javaslatba.

13/i.) Magyar–osztrák pénzügyi tárgyalások⁵⁴

az esztergomi megyei bíróság elnökének a X. kerületi, dr. Pomozi Gyula budapesti központi járásbírósnak a XIII. kerületi, Pákozdi Jenőné budapesti IV. és XV. kerületi járásbírósnak a XV. kerületi, Olasz Nándor budapesti központi járásbírósnak a XVI. kerületi, Földvári Lajosné budapesti központi járásbírósnak a XVIII. kerületi, Nagyfejeő József, budapesti XVIII–XIX. kerületi vezető járásbírósnak a XIX. kerületi, Szirmai Józsefné budapesti XX–XXI. kerületi járásbírósnak a XXI. kerületi, Felsővályi Gyula budapesti XXII. kerületi vezető járásbírósnak a XXII. kerületi járásbírósnak elnökévé történő kinevezésére. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben foglalt észrevételek figyelembevételével (Molnár Istvánné, Tóth Aladár, Fekete László, Hanesch Vilmosné, Pákozdi Jenőné, Olasz Nándor, Földvári Lajosné kinevezésének elutasításával) 511/20/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

54 A külügyminiszter előterjesztést tett az Ausztriával szemben fennálló háború előtti adósságokkal, az államosított osztrák tulajdonért járó kártérítéssel, illetve a háború végén Ausztriába hurcolt magyar javak visszaszolgáltatásával kapcsolatos pénzügyi tárgyalások megkezdésére. Osztrák részről várhatóan felvetik az osztrák többségi tulajdonban volt magyarországi vállalatok (55 vállalat), a földreform során igénybe vett osztrák tulajdon (kb. 43 000 kat. hold), az államosított osztrák házingatlanok (233 budapesti és 493 vidéki ház), a határmenti kettős birtokok (2300 kat. hold) után járó kártérítés, illetve a háború előtti osztrák követelések kérdését. Az igények becsült összértéke mintegy 100 millió forint. Számítani kell arra, hogy javasolják az egykori osztrák tulajdonú vállalatok, ingatlanok utáni kártalanítás napirendre tűzését, amelyeket mint német tulajdont a Szövetséges Ellenőrző Bizottság döntése értelmében a Szovjetunióknak kellett átadni. Magyar részről igényt kell bejelenteni az Ausztriába hurcolt és vissza nem szolgáltatott javak után járó kártalanításra 1154 millió forint értékben, továbbá a háború előtti gazdasági kapcsolatokból származó magyar követelések (15,8 millió forint) megfizetésére. A tárgyaló delegáció vezetésére Fekete János külügyminisztériumi osztályvezető, tagjaként Kolozs Márta külügyminisztériumi osztályvezető, Roóz István külügyminisztériumi és Dezséri László pénzügyminisztériumi főelőadó kapjon megbízást. A küldöttség érje el a magyar igények érdemleges tárgyalását, az osztrák

Előadó: Berei Andor elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵⁵

13/j.) Poros Tamás miniszterhelyettségé váló kinevezése⁵⁶

Előadó: Altomáre Iván elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy egyben felmentette a Gazdasági- és Műszaki Akadémia igazgatói teendőinek ellátása alól.⁵⁷

Az Élelmiszeripari Minisztériumban miniszterhelyettségé váló kinevezése iránt a Népköztársaság Elnöki Tanácsához előterjesztést tesz.

13/13j

13/k.) Marton Gyula külföldi kihelyezése⁵⁸

Előadó: Berei Andor elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵⁹

13/13k

13/l.) Magyar–bolgár Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság három tagjának felmentése, illetve új tagok kinevezése⁶⁰

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁶¹

13/13l

igények reális mértékű leszállítását, és utasítsa el a Szovjetunióknak átadott német javakra vonatkozó követelések tárgyalását.

55 A Minisztertanács az előterjesztést 511/21/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

56 Az élelmiszeripari miniszter előterjesztést tett Poros (Probst) Tamásnak, a Gazdasági és Műszaki Akadémia igazgatójának kinevezésére élelmiszeripari miniszterhelyettségé. A Minisztertanács a jegyzőkönyvben foglalt módosításokkal az előterjesztést 511/22/1953 számú nem nyilvános határozatával elfogadta, és javaslatot tett az Elnöki Tanácsnak Poros Tamás kinevezésére. Az Elnöki Tanács október 12-i hatállyal Poros Tamást miniszterhelyettségé nevezte ki. HT 1953. 23. szám, október 14.

57 Poros Tamás felmentésére az oktatásügyi miniszter külön előterjesztést tett.

58 A külügyminiszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte Marton Gyula minisztériumi előadó kihelyezéséhez attaséi beosztásban a berni követségre.

59 A Minisztertanács 511/23/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

60 Az Országos Terhivatal elnöke előterjesztést tett Bencsik István és Szöröcsök István bizottsági tagok, továbbá Kovács Tibor, a bizottság titkára felmentésére más munkakörbe kerülésük miatt. Javasolta, hogy a helyükre bizottsági tagnak Buzgó Kálmánt, a KGM Gépipari Igazgatóságának vezetőjét és dr. Kurnik Ernőt, az FM Kísérleti és Propaganda Igazgatóságának vezetőjét, a bizottság titkárának pedig Foltin Júliát, az OT főelőadóját nevezzék ki.

61 A Minisztertanács 511/24/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

Napirenden kívül:

1.) A Népköztársaság Elnöki Tanácsa és a Minisztertanács rendeletei (határozatai), az ezekkel kapcsolatos közlemények és miniszteri rendeletek nyilvánosságra hozatala⁶²

Előadó: Nagy Imre elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁶³

Budapest, 1953. évi október hó 2-án.

A jegyzőkönyvet hitelesítem:

Nagy Imre

a Minisztertanács elnöke.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-511 1-27.

62 A Minisztertanács elnöke – figyelemmel arra, hogy a sajtó és rádió több ízben helytelenül ismertette a Minisztertanács határozatait, továbbá a *Magyar Közlöny*ben és a minisztériumok közlönyei-ben a határozatok hibásan jelentek meg – előterjesztést tett a közlések, illetve közzétételek szabályozására. A sajtó és a rádió az Elnöki Tanács és a minisztertanács rendeleteit és határozatait (és a róluk szóló közleményt) ezután csak akkor hozhatja nyilvánosságra, ha ahhoz a Minisztertanács elnöke hozzájárult, illetve a közleményt a Minisztertanács Titkárságának vezetője láttamozta. A miniszteri rendeletek közzétételéhez az érdekelt miniszterek aláírásukkal megerősített jóváhagyása szükséges. Ha az érdekelt miniszter a miniszteri rendelettel nem ért egyet, a vitás kérdésekben a Minisztertanács elnöke dönt. Mindazokat, akik a határozatban foglaltakat megsértik, felelősségre kell vonni, és megfelelő fegyelmi büntetésben részesíteni.

63 A Minisztertanács az előterjesztést 511/nk/1/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

MELLÉKLET

Termelőszövetkezeti Tanács elnöke
Földművelésügyi miniszter
083/51/1953. szám.

Titkos!
Készült: 60 példányban.

Tárgy: A mezőgazdasági termelőszövetkezet
alapszabályának megerősítése

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

A termelőszövetkezetek és gépállomások élenjáró dolgozóinak III. országos tanácskozása megvitatta és elfogadta a mezőgazdasági termelőszövetkezet új mintaalapszabályát.⁶⁴ Elhatározta továbbá, hogy a III. típusú termelőszövetkezeti csoportok és az önálló termelőszövetkezetek működésüket a jövőben mint mezőgazdasági termelőszövetkezetek, a tanácskozás által elfogadott egységes mintaalapszabály szerint folytatják.

Kérjük a Minisztertanácsot, hogy az új mintaalapszabályt erősítse meg, és az alábbi határozatot hozza:

Határozati javaslat

1. A Minisztertanács tudomásul veszi, hogy a III. típusú termelőszövetkezeti csoportok és az önálló termelőszövetkezetek a jövőben a mezőgazdasági termelőszövetkezet új mintaalapszabálya szerint folytatják működésüket.
2. A Minisztertanács megerősíti a mezőgazdasági termelőszövetkezeteknek a termelőszövetkezetek és gépállomások élenjáró dolgozóinak III. országos tanácskozása által elfogadott mintaalapszabályát, és elrendeli annak közzétételét.
3. A korábbi jogszabályoknak a mezőgazdasági termelőszövetkezetek mintaalapszabályától eltérő vagy azzal ellentétes rendelkezései, különösen az 1001/1951. (I. 20.) MT számú határozat felhatalmazása alapján a 18 010/1951. (I. 20.) FM számú rendeletnek az önálló termelőszövetkezet és a III. típusú termelőszövetkezeti csoport alapszabályát, illetve működési szabályzatát tartalmazó A., B. melléklete, hatályukat veszítik.

Budapest, 1953. szeptember 29.

Dobi István s. k.

Hegedüs András s. k.

A kiadmány hiteles:
(Jancsó István)

⁶⁴ A tanácskozásra 1953. szeptember 19–20-án került sor Budapesten. A beszámolókat lásd a *Szabad Nép* 1953. szeptember 20-i és 21-i számában.

A mezőgazdasági termelőszövetkezet mintaalapszabálya

Hazánk felszabadítása, a nagybirtokok felosztása, a népi demokrácia államrendjének kialakulása és megszilárdulása lehetővé tette, hogy a magyar dolgozó parasztság elinduljon a Magyar Népköztársaság Alkotmánya által biztosított emberibb élet útján.

A dolgozó parasztság életét azonban csak úgy lehet jobbá, könnyebbé, szebbé tenni, ha a mezőgazdaságban ugyanúgy, mint az iparban, nagyüzemi gazdálkodást honosítunk meg, ha korszerű gépeket, traktorokat, nemesített vetőmagot, műtrágyát, növényvédő szereket alkalmazunk. Csakis a nagyüzemi termelés adhat a falunak, a dolgozó parasztságnak jólétet és műveltséget: villanyt, vízvezetékét, kórházat, szülőotthont, jó iskolát és óvodát, könyvtárat, mozit, egyszóval kulturált, jómódú életet.

A nagyüzemi termelés megvalósításának útja a dolgozó parasztság számára: a szövetkezés. Dolgozó parasztságunk a szövetkezetekben való társulással biztosíthatja magának a nagyüzemi termelés előnyeit. A közös, szövetkezeti termelés jobb eredményei, a termelés minőségének megjavítása, a korszerű állattartás magasabb hozama a termelőszövetkezetekben egyesült dolgozó parasztságot anyagilag felemeli, és jólétet teremt számára.

Ezek a felismerések vezetnek bennünket, dolgozó parasztokat arra, hogy önkéntes elhatározásunkból, a jelen alapszabály szerint mezőgazdasági termelőszövetkezetet alakítsunk.

I.

Célok és feladatok

1. A termelőszövetkezeti gazdálkodás célja, hogy a szövetkezeti parasztok szorgalmasan végzett közös munkával növeljék a földek terméshozamát, állattenyésztésük jövedelmezőségét, s ezzel maguk és családjuk számára jómódú, kulturált életet biztosítsanak.

A termelőszövetkezet tagjai kötelezik magukat, hogy minden erővel fejlesztik közös gazdaságukat, megvédik és növelik a közös termelőszövetkezeti vagyont, hiánytalanul teljesítik termelési feladataikat és kötelezettségeiket népi demokratikus államunk iránt. A termelőszövetkezeti tagok ezt az alapszabályt társas gazdálkodásuk és egész szövetkezeti életük alaptörvényének tekintik. Vállalják, hogy gazdaságukat – a gépállomással szoros együttműködésben – magas színvonalú, példamutató, szocialista gazdasággá fejlesztik, mely saját maguk és családjuk számára a jól dolgozó középparasztok életszínvonalát lényegesen meghaladó jólétet és biztonságos életet teremt. A termelőszövetkezeti parasztok egyesített erejükkel – a munkásosztály támogatásával – kivívják a győzelmet a kulákok, a kizsákmányolók, a dolgozó nép valamennyi ellensége felett, hogy a szocializmus, a dolgozó parasztok kizsákmányolástól mentes, jó élete a falun mielőbb megvalósuljon.

II.

A földről

2. A termelőszövetkezetbe lépő tagok a művelésük alatt álló összes földet – a háztáji gazdálkodás céljára visszatartható terület kivételével – a termelőszövetkezet közös használatába adják. A termelőszövetkezet közös gazdálkodási területéhez tartozik:

a) a tagok tulajdonában, haszonélvezetében, haszonbérletében vagy bármilyen címen tényleges használatában lévő összes föld – a háztáji gazdálkodás céljára megtartható terület kivételével;

b) az állam által tartós és ingyenes használatra a termelőszövetkezetnek átadott föld, továbbá bármilyen címen a termelőszövetkezet kezelésébe, használatába adott föld.

A termelőszövetkezet a közös használatába adott földekről földkönyvet vezet, amelyben nyilvántartja a földek tulajdonosait, területét, határait, művelési ágát és értékük, gazdasági rendeltetésük adatait.

A termelőszövetkezet közös gazdálkodási területe sem elidegenítés, sem bérbeadás által nem csökkenthető.

3. A termelőszövetkezet közös területén vetésforgó szerint gazdálkodik, és azt az alkalmazott vetésforgónak megfelelő táblákra osztja.

4. A termelőszövetkezetbe lépő minden család, amelynek önálló háztartása van, jogosult 1/2–1 kat. hold földet háztáji gazdálkodás céljára megtartani. Akinek a belépéskor földje nincs, annak a közös területből kell a háztáji földet kijelölni. A háztáji gazdaság területébe be kell számítani a ház körül lévő veteményeskertet, szőlőt, gyümölcsöst, valamint a be nem épített házhelyet is, ezek együttes területe azonban 1 kat. holdnál több nem lehet.

A háztáji földeket lehetőleg a termelőszövetkezeti tagok lakóhelyének közelségében kell kijelölni, és azt a termelőszövetkezet közös gazdálkodási területétől teljesen el kell különíteni. A háztáji föld használata állandó, és annak terheit használója viseli.

II.

A termelőeszközökről

5. A termelőszövetkezetbe belépő tag, illetve család köteles a termelőszövetkezet közös gazdálkodásába bevinni:

a) összes igásállatait és a háztáji gazdálkodás kereteit meghaladó haszonállatait;

b) összes főbb mezőgazdasági termelőeszközöket (igáskocsi, lószerszám, vetőgép, borona, fűkaszalógép, melegágyi felszerelés stb.) – a kisiparos valamennyi munkaeszközét;

c) a közös használatba adott földterület bevetéséhez szükséges vetőmagot;

d) a közös tulajdonba adott állatok eltartásához az új termésig szükséges takarmányt;

e) a háztáji gazdaság területén kívül levő és annak szükségletét meghaladó gazdasági épületeket.

6. A termelőszövetkezetben a háztáji gazdaság céljára minden család tulajdonában marad:

- a) a lakóház, a megtartott háztáji gazdaság területe és a háztáji állatállomány elhelyezéséhez szükséges gazdasági épületek;
- b) a háztáji föld megműveléséhez szükséges egyszerűbb mezőgazdasági munkaeszközök, kéziszerszámok;
- c) egy tehén és egy-két növendékmarha, egy-két anyakoca szaporulatával, évente három-négy hízósertés, öt darab juh vagy kecske, korlátlan számú baromfik, házinyúl és méhcsalád.

Ha a családnak a háztáji föld megműveléséhez igásállatra vagy egyéb gazdasági felszerelésre van szüksége, azt a termelőszövetkezet vezetősége a közgyűlés által meghatározott térítés mellett rendelkezésre bocsátja.

7. A közös gazdálkodásba adott vagyontárgyakat a belépő tag és a vezetőség egyik tagjának jelenlétében leltárba kell venni, feltüntetve a vagyontárgyak mennyiségét és értékét. A leltár felvételéről a vezetőség gondoskodik, az a termelőszövetkezet elnöke és a belépő tag írják alá. A leltár egyik példányát a belépő tagnak át kell adni. A leltárt a vagyontárgyak értékének jóváhagyása végett a közgyűlés elé kell terjeszteni. A közös tulajdonba adott termelőeszközökkel a termelőszövetkezet rendelkezik.

8. A termelőszövetkezeti közös tulajdonba adott igás- és haszonállatok, takarmány és gazdasági felszerelés értékének 35%-át a fel nem osztható szövetkezeti alaphoz kell csatolni. A termelőeszközök ezen felüli értékét a tehének és anyasertések után egy éven belül, a ló és egyéb állatok, gazdasági felszerelés, valamint a takarmány után négy évi egyenlő részletben a tag részére ki kell fizetni. A bevitt vetőmagért sem természetbeni, sem pénzbeli térítés nem jár.

9. Az olyan egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztot, aki a belépést megelőző egy éven belül igás- és haszonállatait, valamint gazdasági felszerelését vagy vetőmagját – a rendes gazdálkodás kereteit meghaladó mértékben – eladta, vagy a belépéskor vetőmaggal nem rendelkezik, csak azzal a feltétellel lehet felvenni a termelőszövetkezetbe, ha kötelezi magát, hogy az eladott állatok és felszerelés értékének 35%-át egy éven belül befizeti, a vetőmagot pedig egy év alatt természetben beadja. Ellenkező esetben ezt az összeget, illetve a terményt a tag részesedéséből le kell vonni.

IV.

A tagságról

10. A termelőszövetkezet tagja lehet minden 16 éven felüli dolgozó paraszt, férfi és nő egyaránt, aki az alapszabályt magára kötelezőnek elismeri.

A termelőszövetkezet tagjai közé felvehetők az ipari munkások családtagjai, továbbá a mező-, szőlő- és kertgazdaságban, az állattenyésztésben vagy a szövetkezeti gazdálkodáshoz szükséges egyéb munkában szakképzettséggel rendelkező dolgozók, valamint olyan ipari munkás vagy egy segédnél és egy ipari tanulónál több alkalmazottat

nem foglalkoztató dolgozó kisiparos, akinek szakmai munkájára a termelőszövetkezetnek szüksége van.

Új tagot az év folyamán bármikor fel lehet venni.

11. A termelőszövetkezetbe való felvételt belépési nyilatkozattal írásban kell kérni. A nyilatkozatban, ha a belépő családfeje, fel kell tüntetni 16 éven felüli, földműveléssel foglalkozó családtagjai nevét, a saját és családtagjainak művelése alatt álló földet, valamint a tulajdonában levő állatokat és főbb gazdasági felszerelést, továbbá azt, hogy önkéntes elhatározásból lépnek a termelőszövetkezetbe, és az alapszabályt magukra kötelezőnek elismerik. A belépési nyilatkozatot a családfeje mellett annak tagként belépő felesége és 16 éven felüli családtagjai is aláírják.

A tag felvételéről – a vezetőség javaslatára – a közgyűlés dönt. A felvételi kérelem elutasítása esetén a belépni kívánó dolgozó paraszt felvételi ügyének felülvizsgálatát kérheti a járási tanács végrehajtó bizottságától.

12. A termelőszövetkezetbe nem lehet tagként felvenni a kizsákmányolókat, kulákokat, spekulánsokat és a választójoguktól megfosztott személyeket.

13. A termelőszövetkezeti tag jogai:

- a) a közgyűlésen szavazati és tanácskozási joggal vesz részt, azon észrevételeit, javaslatait előterjeszheti;
- b) részt vesz a termelőszövetkezet vezető szerveinek megválasztásában, és azokba beválasztható;
- c) a termelőszövetkezetben végzett munkája alapján terményben és pénzben részesezés illeti meg a termelőszövetkezet jövedelméből, arra előleget kérhet, jutalomra van joga az általa terven felül termelt javakból, élvezi mindazokat az előnyöket és juttatásokat, amelyeket a termelőszövetkezet tagjainak biztosít;
- d) közös használatba adott saját földje után pénzben földjára illeti meg;
- e) a közgyűlés által sem orvosolt sérelem esetén panasszal fordulhat a járási tanács végrehajtó bizottságához.

14. A termelőszövetkezeti tag kötelességei:

- a) az alapszabálynak és a közgyűlés határozatainak, valamint a vezetőség ezek alapján kiadott utasításainak pontos betartásával mindenkor kellő időben, jó minőségben, becsülettel elvégzi a rábízott feladatot, és aláveti magát a termelőszövetkezet munkarendjének;
- b) a termelés zavartalansága és a munkaszervezet megszilárdítása érdekében minden termelőszövetkezeti tag köteles személyesen részt venni a közös munkában és évenként legalább 120 – kisgyermekes anyák legalább 80 – munkaegységet teljesíteni; a kötelező munkaegységekből a növényápolás idejére legalább 40, aratás-cséplés idejére 30, az őszi termésbetakarítás idejére ugyancsak 30 munkaegység essék;
- c) képességei szerint arra törekszik, hogy a termelőszövetkezet megerősödjék, vagyó-

na állandóan növekedjék, gondoskodik a közös vagyon megőrzéséről és karbantartásáról, azt minden kártevéstől megóvja.

15. A termelőszövetkezetből csak a gazdasági év végén, októberben lehet kilépni. Aki a termelőszövetkezetből ki akar lépni, ezt a szándékát hat hónappal előbb írásban köteles a vezetőségnek bejelenteni.

A kilépő tagnak elsősorban a termelőszövetkezet tagosítatlan földjeiből vagy a tagosított terület szélén azonos értékű földet kell kiadni, mint amilyenrel belépett.

A föld kiadása és minden egyéb elszámolás a gazdasági év végén történik. A beadott élő és holt felszerelés értékének 35%-on felüli, illetve annak még ki nem egyenlített részét ki kell fizetni. A belépő tag köteles viselni a termelőszövetkezet közös tartásaiból arányosan reáeső részt, meg kell térítenie a termelőszövetkezettel szemben fennálló esetleges tartozásait, és tőle a termelőszövetkezet által juttatott háztáji földet meg kell vonni.

A kilépő tag köteles a gazdasági év végéig a közös munkában részt venni.

16. A termelőszövetkezet közgyűlése kizárhatja a tagok sorából azokat, akik vétének az alapszabály ellen, a közös vagyonban kárt okoznak vagy a munkafegyelmet súlyosan megsértik. A közgyűlés kizárási határozatot csak a tagok háromnegyed részének jelenlétében hozhat. A kizárásról felvett jegyzőkönyvben fel kell tüntetni a jelenlevő tagok számát és azt, hogy hányan szavaztak a kizárás mellett. A kizárt tag ügyének felülvizsgálatát kérheti a járási tanács végrehajtó bizottságától.

A kizárt taggal – ugyanúgy, mint a kilépővel – a gazdasági év végén kell elszámolni és földjét kiadni. A kizárt tag a határozat után a közös munkában nem vehet részt, és jutalomban nem részesülhet. A termelőszövetkezet közgyűlése a kizárt tagot az általa okozott kár megtérítésére kötelezheti, s a kártérítést részesedéséből levonhatja.

V.

A termelőszövetkezetek vezetése

17. A termelőszövetkezet legfőbb igazgatási szerve a közgyűlés, amelyet a tagok összessége alkot. A közgyűlésen a termelőszövetkezet tagjai tanácskozási és szavazati joggal vesznek részt.

A közgyűlésre a termelőszövetkezet minden tagját – a napirend közlésével – meg kell hívni. A közgyűlés határozatképes, ha azon a tagok kétharmada jelen van.

A közgyűlés határozatait egyszerű szótöbbséggel hozza.

A közgyűlést a vezetőség havonként legalább egyszer köteles összehívni, ezenkívül össze kell hívni minden olyan esetben, amikor ezt a termelőszövetkezet gazdálkodásának érdeke megkívánja, illetve a tagok egyharmad része vagy a járási tanács kéri.

18. Az alapszabály és a jogszabályok keretei között a tagok közgyűlése hoz határozatot, illetve dönt a termelőszövetkezetet érintő minden fontosabb ügyben, így különösen:

- a) megválasztja és felmenti a termelőszövetkezet vezetőségét, elnökét, valamint az ellenőrző bizottságot, továbbá dönt a tagok felvétele és kizárása felől;
- b) megvitatja és jóváhagyja az évi termelési tervet, a bevétel–kiadási költségvetést, az építkezési terveket és a helyi munkanormákat;
- c) jóváhagyja a különféle alapok nagyságát, és megállapítja a tagok által teljesített munkaegységre jutó terménymennyiséget és pénzösszeget;
- d) határoz az állami gépállomással és egyéb állami vállalatokkal megkötésre kerülő szerződések ügyében;
- e) az ellenőrző bizottság véleményének meghallgatása után jóváhagyja az elnök és a vezetőség évközi és év végi beszámolóját, valamint a zárszámadást;
- f) határozatot hoz a hitelek és kölcsönök felvétele ügyében, valamint a szociális-kulturális alapból történő kifizetések felől;
- g) megvizsgálja és jóváhagyja a termelőszövetkezet fejlesztési terveit és a vetésforgó tervét.

A szövetkezeti demokrácia a termelőszövetkezeti élet egyik legfőbb alapelve, s ezt senki nem sértheti meg. A közgyűlés hatáskörébe utalt ügyekben csak a tagok – vagyis a termelőszövetkezet gazdái – dönthetnek. A felsorolt ügyekben a vezetőség és az elnök a közgyűlés határozata nélkül nem intézkedhet.

A közgyűlés határozatai a vezetőségre és a termelőszövetkezet minden tagjára kötelezőek.

19. A termelőszövetkezet ügyeit két közgyűlés között a vezetőség intézi. A termelőszövetkezet vezetőségét a közgyűlés két évre választja. A közgyűlés a száz tagnál nagyobb létszámú termelőszövetkezetben 7 tagú, az ennél kisebb termelőszövetkezetben 5 tagú vezetőséget választ. A vezetőség felelős a termelőszövetkezet munkájáért, a közgyűlés határozatainak végrehajtásáért és az állammal szemben fennálló kötelezettségek teljesítéséért.

A vezetőség kéthetenként legalább egyszer, szükség esetén többször is köteles ülést tartani.

20. A termelőszövetkezet munkájának vezetésére és a vezetőség határozatainak végrehajtására a közgyűlés két évre megválasztja a termelőszövetkezet elnökét. A termelőszövetkezet elnöke – aki egyben a vezetőség elnöke is – a termelőszövetkezet gazdálkodását az alapszabály, a jogszabályok, a jóváhagyott termelési terv és bevétel–kiadási költségvetés alapján, a közgyűlés és a vezetőség határozatainak megfelelően, személyi felelősséggel vezeti.

21. A tervezett összes pénzbevételekről és kiadásokról a termelőszövetkezet vezetősége bevétel–kiadási költségvetést készít, amelyet a közgyűlés az éves termelési tervvel együtt hagy jóvá. Kifizetéseket csak a jóváhagyott költségvetés alapján szabad teljesíteni, a közgyűlés azonban indokolt esetben megváltoztathatja a költségvetésben előírányzott összegek rendeltetését.

A termelőszövetkezet vezetősége a saját erőforrásból beruházások céljára előirányzott költségvetési összegeknek legfeljebb 70%-át folyósíthatja mindaddig, amíg a terméskilátások nem tisztázódtak.

Év végén a termelőszövetkezet jövedelmének felhasználásáról és elosztásáról zárszámadást kell készíteni, amelyet a vezetőség köteles az ellenőrző bizottságnak bemutatni és jóváhagyás végett a közgyűlés elé terjeszteni. A jövedelemelosztás a jóváhagyott zárszámadás alapján történik. Az elnök a zárszámadás előterjesztésekor a közgyűlésen gazdasági beszámolót tart.

A termelőszövetkezet vezetősége könyvelési feladatok ellátására a tagok közül erre alkalmas dolgozót jelöl ki vagy alkalmaz. A könyvelőnek nincs önálló rendelkezési joga a pénzügyek felett.

22. A termelőszövetkezet önálló jogi személy, saját nevében jogokat szerezhet és kötelezettségeket vállalhat, képviselőtére az elnök, kötelezettségek vállalására pedig az elnök és a közgyűlés által erre kijelölt vezetőségi tag együttesen jogosult.

A termelőszövetkezet pénzkészleteit – a házipénztárban tartható összeg kivételével – a bankban, folyószámlán tartja. A folyószámláról pénzt csak a termelőszövetkezet elnökének és könyvelőjének aláírásával, kizárólag a bevétel-kiadási költségvetés alapján lehet kiutalni.

23. Az elnök, a brigádvezetők, a munkacsoport-vezetők, a könyvelő és a nem fizikai munkát végző tagok munkájáért is munkaegység-jóváírás jár. A vezetőség tagjai részére a termelőszövetkezet érdekében végzett vezetői, illetve ügyviteli munkájukért a közgyűlés munkaegység jóváírását engedélyezheti.

24. A termelőszövetkezet közgyűlése két évre 3–5 tagú ellenőrző bizottságot választ. Az ellenőrző bizottság rendszeresen ellenőrzi az alapszabály betartását, a vezetőség munkáját, a termelőszövetkezeti közös vagyont megőrzését, a termelőszövetkezet gazdálkodását és pénzügyi tevékenységét, valamint a tagokkal való elszámolást. Az ellenőrző bizottság évente kétszer általános vizsgálatot, az egyes munkaterületeken pedig negyedévenként ellenőrzést köteles tartani, és azok eredményéről jelentést tesz a közgyűlésnek.

25. A termelőszövetkezet vezetősége és elnöke köteles gondoskodni arról, hogy a tagok az alapszabályban biztosított jogaikat minden korlátozás nélkül gyakorolhassák. Örökdik azon, hogy a szövetkezeti demokrácia a termelőszövetkezet egész életében hiánytalanul érvényesüljön, és azt más szervek is tiszteletben tartásák.

VI.

A termelőszövetkezetek működése

26. A közös termelés alapja a termelőszövetkezet éves termelési terve, amelyet a ve-

zetőség készít el és a közgyűlés hagy jóvá. A jóváhagyott éves termelési terv alapján a vezetőség szervezi és ellenőrzi a munkák elvégzését.

27. A termelőszövetkezet elnöke, vezetősége s minden tagja kötelezettséget vállal arra, hogy:

a) állandóan fokozzák a terméshozamot helyes vetésforgó bevezetésével, a földek rendszeres trágyázásával és termőerejének állandó növelésével, mélyszántással, a fejlett agrotechnikai módszerek alkalmazásával, a gépek minél szélesebb körű használatával, az idejében és jól végzett növényápolási munkákkal, másodvetésű növények termelésével, a termények veszteség nélküli betakarításával, öntözőberendezések létesítésével és karbantartásával;

b) vetésre a legjobb, tisztított vetőmagvakat használják, azokat jól szellőzött helyiségben tárolják, gondosan kezelik; növelik a nemesített vetőmaggal bevetett területeket, és a vetőmagot előre kijelölt, jól előkészített és gondosan művelt táblákon termelik;

c) pontosan betartják a gépállomással kötött szerződést, elősegítik a gépállomás dolgozóinak a termelőszövetkezetben végzett munkáját, gondoskodnak azok jó ellátásáról és elszállásolásáról, biztosítják a traktorok, kombájnok, motorok, cséplőgépek és egyéb munkagépek folyamatos üzemben tartását és teljes kihasználását;

d) állatfajonként állattenyésztő farmot létesítenek, fejlesztik a közös állatállományt, javítják az állatok minőségét, növelik azok hozamát, alkalmazzák a helyes takarmányozás módszereit és a fejlett zootechnikai eljárásokat, betartják az állategészségügyi rendszabályokat, és harcolnak az állatbetegségek ellen; gondoskodnak az állatok részére jó minőségű, megfelelő mennyiségű takarmányról, fokozzák a takarmánytermelést, a réteket és legelőket feljavítják;

e) a tagok munkájának, a termelőszövetkezet belső erőforrásainak és a helyi anyagoknak legteljesebb felhasználásával biztosítják a közös gazdálkodás céljára szükséges épületeket (istálló, sertés- és baromfiól, magtár, brigádszállás stb.).

28. A termelőszövetkezet elnöke, vezetősége és tagjai a legfontosabb kötelességeik mellett gondoskodnak arról, hogy:

a) a tagok jövedelmének fokozása érdekében a helyi viszonyoknak megfelelően fejlesszék a mezőgazdasági termelés kiegészítő üzemágait és a termelőszövetkezet által termelt nyersanyagok háziipari feldolgozását;

b) fokozzák a termelőszövetkezeti tagság szakképzettségét, hogy soraikból vezetők, brigádvezetők, állattenyésztők, aratócséplőgép-kezelők, traktorvezetők, munkagép-kezelők, gépkocsivezetők, segédállatorvosok, könyvelők és egyéb, jól képzett szakemberek kerüljenek ki;

c) a nőket és az ifjakat minél nagyobb számban bevonják a közös munkába, elősegítik fejlődésüket, képességeik és tehetségük érvényesülését; lehetővé teszik, hogy a nők és ifjak képzettségüknek megfelelő feladatokat kapjanak a vezetésben is;

- d) bölcsődék és napköziotthonok létesítésével megkönnyítik a nők számára a termelősövetkezet munkájában való részvételt;
- e) állandóan emelik a termelősövetkezeti tagok kulturális színvonalát, ennek érdekében megszervezik az újságok, folyóiratok és könyvek terjesztését, könyvtárat, olvasótermet, sport- és szórakozó-helyiségeket létesítenek, és a brigádok részére tiszta szállásokat rendeznek be.

VII.

A munka megszervezése, értékelése és a munkafegyelem

29. A termelősövetkezetben minden munkát a termelősövetkezeti tagok és családtagjaik végeznek, a közgyűlés által elfogadott munkarend szabályai szerint. Munkabér ellenében – alkalmazottként – csak olyan dolgozó munkáját lehet igénybe venni, aki szakképzettséggel (agronómus, zootechnikus, könyvelő, építési szakemberek stb.) rendelkezik.

30. A mezőgazdasági termelősövetkezet alapvető munkaszervezeti egysége a brigád. A vezetőség a termelősövetkezet dolgozóiból a gépek fokozottabb kihasználása, a munka termelékenységének emelése, s a munka helyes irányítása, továbbá jobb ellenőrzése érdekében – az egyes üzemágak munkaerő-szükséglete szerint – állandó jellegű brigádokat szervez, és kijelöli azok vezetőit. A vezetőség a brigádvezetőket végzett munkájukról rendszeresen beszámoltatja.

a) A szántóföldi növények termelésére legalább 3-4 évre – ahol a vetésforgót bevezették, a vetésforgó egész idejére – növénytermelő brigádokat kell szervezni, és részükre állandó munkaterületet kell kijelölni. A növénytermelő brigád létszáma 30-50 fő.

b) Olyan termelősövetkezetben, amelyben szőlő-, gyümölcs- vagy zöldségtermelés folyik, e munkák elvégzésére külön brigádot kell szervezni.

c) A növénytermelő brigádon belül a kapásnövények termelésére egy évre munkacsoportokat kell szervezni, és munkaterületüket ki kell jelölni.

d) Az állattenyésztési munkák elvégzésére állandó jellegű állattenyésztő brigádokat kell szervezni.

31. A növénytermelő és állattenyésztő brigádvezetőknek jegyzőkönyvileg át kell adni a brigádokhoz tartozó földterületet, állatokat, mezőgazdasági épületeket és egyéb felszerelési tárgyakat, amelyeknek használatáért és megőrzéséért a brigád vezetője és annak tagjai felelősek.

32. A brigád vezetője a termelősövetkezet elnöke, a munkacsoport vezetője pedig a brigádvezető utasításai szerint szervezi meg és irányítja a munkát. Minden tag felelős a munka elvégzéséért és annak minőségéért. A brigád és a munkacsoport munkájáért annak vezetője felelős. A brigádvezetők a brigád tagjaival hetenként vagy egyes nagyobb munkák megkezdése előtt megbeszélik a legfontosabb feladatokat és a munka tervszerű elvégzését.

33. A termelőszövetkezeti tag munkabeosztásánál figyelembe kell venni szakképzettségét, tapasztaltságát, testi erejét, lakóhelyét és azt, hogy melyik brigádban dolgozik legszívesebben. A terhes és szoptató nő munkáját meg kell könnyíteni, ezért a szülés alkalmával 3 hónapi időtartamra minden munka alól mentesíteni kell. A mentesítés idejére havonként javára kell írni az előző 12 hónapban teljesített munkaegységei egy hónapra eső átlagának 50 százalékát.

A termelőszövetkezet által iskolára küldött tagot a közgyűlés munkaegység-jóváírásban részesítheti, amely nem lehet több, mint az előző év azonos időszakában általa teljesített munkaegységek 50 százaléka.

34. A közös gazdálkodásban részt vevő tagok és családtagok munkáját az országos iránynormák alapján a termelőszövetkezet vezetősége által a helyi viszonyokra kidolgozott és a közgyűlés által jóváhagyott teljesítménynormákkal kell mérni, és munkaegységben kell értékelni.

a) A tagok és a munkában részt vevő családtagok teljesítményét és az érte járó munkaegységet a brigádvezető naponta köteles bejegyezni a tagkönyvbe. A brigádvezető köteles ellenőrizni a munkák elvégzését és annak minőségét. E feladatok ellátásához a munkacapat-vezetők kötelesek segítséget nyújtani.

b) A brigádvezetők napi munkateljesítményét és munkaegységeit a vezetőségnek ezzel megbízott tagja jegyzi be és ellenőrzi.

c) Az elnök és a könyvelő köteles rendszeresen ellenőrizni a teljesített munkaegységek pontos vezetését és azok szabályszerű felhasználását.

d) A brigádvezető köteles minden hónapban összegezni a tagok által megszerzett és igazolt munkaegységeket és a tagok névsorát a teljesített munkaegységek számának feltüntetésével kifüggeszteni. A vezetőség köteles a tagok által teljesített munkaegységek összesített évi nyilvántartását két héttel a zárszámadást tárgyaló közgyűlés előtt közszemlére kifüggeszteni.

35. A termelőszövetkezet jövedelméből – földjáraadékon kívül – a tagok és a családtagok kizárólag teljesített munkaegységeik arányában részesedhetnek. Jutalmazni kell azokat a brigádokat, munkacapatokat és tagokat, akik termelési tervüket túlteljesítik.

36. A munkafegyelmet s a közgyűlés által megállapított munkarendet minden termelőszövetkezeti tag köteles betartani. A munkafegyelem megsértése, a munkából való igazolatlan távolmaradás, a rossz minőségű munka és az alapszabálynak bármilyen más megszegése esetén a vezetőség nevelő hatású fegyelmi rendszabályt alkalmazhat. Az ilyen termelőszövetkezeti tagot arra kötelezheti, hogy a rosszul végzett munkát munkaegység jóváírása nélkül újra elvégezze, figyelmeztetésben részesítheti, súlyosabb esetben javaslatot tehet a közgyűlésnek jegyzőkönyvi megrovásra vagy egy alkalommal legfeljebb 5 munkaegység levonására. Egy év alatt legfeljebb 15 munkaegységet lehet levonni.

Ha ezek a fegyelmező rendszabályok eredménytelenek maradnak, a vezetőség javaslataira a közgyűlés a tagok kizárhatja.

37. A termelőszövetkezet közös vagyonának megkárosítása, jogtalan elidegenítése, rongálása, annak elherdálása vagy a gépállomás gépeinek megrongálása: társadalmi tulajdon ellen elkövetett bűncselekmény.

VIII.

A termelőszövetkezet vagyona és a jövedelemelosztás

38. A termelőszövetkezet közös vagyonához tartozik a közös gazdálkodás céljára szolgáló minden vagyontárgy, amely bármilyen címen a termelőszövetkezet tulajdonában van.

39. A mezőgazdasági termelőszövetkezet a következő alapokat létesíti: fel nem osztható szövetkezeti alap, vetőmagalap, takarmányalap, biztonsági vetőmag- és takarmányalap, szociális-kulturális alap.

a) A fel nem osztható szövetkezeti alap rendeltetése, hogy a termelőszövetkezet gazdasági megszilárdítását, szakadatlan fejlődését biztosítsa. A fel nem osztható szövetkezeti alaphoz tartozó vagyont a tagok között szétosztani nem lehet, azt a termelőszövetkezet gazdasági erejének és a tagok jólétének fokozása érdekében állandóan növelni kell.

A fel nem osztható szövetkezeti alaphoz kell helyezni:

a tagok által a termelőszövetkezet közös tulajdonába adott élő és holt felszerelés értékének 35 százalékát;

a termelőszövetkezet termeléséből származó összes pénzjövdelem 10-15 százalékát, amelybe be kell számítani a saját erőforrásból, a tagok munkájával év közben végzett beruházások, illetve beszerzések értékét;

a termelőszövetkezet állóeszközeinek (épületek, gépek, berendezések, tenyész- és igazállatok, egyéb állandó jellegű felszerelések) tehermentes részét;

a fel nem osztható szövetkezeti alaphoz tartozó állatállomány értékénövekedését és a termelési terv szerint továbbtartásra szolgáló szaporulatát;

az ingyenes állami juttatásokat.

b) A vetőmagalap rendeltetése, hogy a termelőszövetkezet növénytermelése számára vetőmagot biztosítson. A termelőszövetkezet olyan mennyiségben köteles vetőmagot a legjobb minőségben a vetőmagalapba helyezni, hogy az a vetésterv szerint maradéktalanul fedezze a termelőszövetkezet művelése alatt álló valamennyi földnek mind az őszi, mind a tavaszi vetőmagszükségletét.

c) A takarmányalap rendeltetése, hogy a termelőszövetkezet közös állatállományát hiánytalanul ellássa. Takarmányalapba olyan mennyiségben kell száraz- és abrakarmányt helyezni, hogy az a termelőszövetkezet meglévő és a terv szerint növekvő állatállományának eltartását a következő évi termésig biztosítsa.

d) A közgyűlés elhatározhatja, hogy a gyenge termés vagy elemi károk által okozott

kiesések pótlására biztonsági vetőmag- és takarmányalapot létesít, amelybe az évi szükséglet 5-10 százalékát lehet helyezni.

e) A szociális-kulturális alap rendeltetése, hogy abból a termelőszövetkezet az előre-gedett, beteg vagy munkaképtelenné vált tagokat segítse, napköziotthon és bölcsődét állítson fel és azt fenntartsa; a termelőszövetkezeti tagok számára szakkönyvet, folyóiratokat szerezzen be, sport- és egyéb kulturális igényeiket kielégítse.

A munkaképtelenné vált öreg termelőszövetkezeti tagokat – ha legalább két évig rendszeresen dolgoztak a termelőszövetkezetben – évente terménybeni és pénzbeli támogatásban kell részesíteni. Ezen felül a termelőszövetkezet fizeti az ilyen tagok társadalombiztosítási díját és vásárolja meg a szükséges gyógyszereket. A közgyűlés – ha a szociális-kulturális alap erre lehetőséget nyújt – egyéb kedvezményeket is juttathat a tagok részére.

A betegségük miatt huzamosabb ideig munkaképtelenné vált tagok részére, akik legalább két éven át részt vettek a termelőszövetkezet közös munkájában és a kötelező munkaegységet teljesítették, ha betegségük egy hónapnál tovább tart – az előző év azonos időszakában szerzett munkaegységeik arányában – a közgyűlés által megállapított segílyt kell adni. Ezt a segílyt a szociális-kulturális alap terhére kell kifizetni. A szociális-kulturális alapot a termelőszövetkezet jövedelméből évente ki kell egészíteni, és abba a tagok között kiosztásra kerülő kenyérgabona és egyéb termény, valamint a pénzbeli részesedés 2-2 százalékát kell helyezni.

A mezőgazdasági termelőszövetkezet alapjait az állam iránti kötelezettségek teljesítése után fennmaradó terményekből és pénzjövedelemből kell létesíteni, illetve kiegészíteni. Az alapokba helyezett vagyontárgyakat rendeltetésétől eltérő célra felhasználni nem lehet, annak szabályszerű kezeléséért és tervszerű felhasználásáért a vezetőség felelősséggel tartozik.

40. A termelőszövetkezet a betakarított terményeket és állati termékeket a következőképpen használja fel:

a) teljesíti az állam iránti kötelezettségeit, visszafizeti az esedékessé vált természetbeni kölcsönöket, kiegyenlíti a gépállomás által végzett munkáért a szerződés alapján járó természetbeni díjakat, és eleget tesz szerződéses termelési kötelezettségeinek;

b) a közgyűlés határozata alapján kiadja a termelési terv túlteljesítéséért járó jutalmakat;

c) vetőmagalapba, illetve takarmányalapba helyezi a szükséges vetőmag-, illetve takarmánymennyiséget;

d) felújítja a biztonsági vetőmag- és takarmányalapot;

e) kenyérgabonából és egyéb terményből létesíti, illetve kiegészíti a szociális-kulturális alapot;

f) a termények fennmaradó részét a tagok között teljesített munkaegységeik alapján szétosztja.

A közgyűlés azonban elhatározhatja, hogy a kiosztásra kerülő terményeknek és termékeknek egy részét a termelőszövetkezet pénzjövedelmének fokozása érdekében az

államnak eladja, vagy szabadpiacon értékesíti; az állattenyésztési terv túlteljesítése esetén pedig a tagoknak [a] teljesített munkaegységeik terhére állatot juttat a terven felüli állatállományból, illetve annak szaporulatából.

41. A termelőszövetkezet pénzjövedelmét a következőképpen használja fel:

- a) teljesíti az állam iránti kötelezettségeit: kifizeti az adókat, a biztosítási díjakat, a gépállomással szemben fennálló tartozásait, és visszafizeti az esedékessé vált kölcsönöket; rendezi a gazdálkodás során felmerült termelési költségeket;
- b) az összes pénzjövedelemnek legfeljebb [kihúзва] 10–15 százalékát a fel nem osztható szövetkezeti alap kiegészítésére fordítja; a fel nem osztható szövetkezeti alap kiegészítésénél figyelembe kell venni a termelőszövetkezet által saját erőforrásából építésre, gépek, állatok vásárlására és egyéb beruházásokra év közben már felhasznált összegeket;
- c) a tagok között felosztásra kerülő pénzjövedelemből létesíti, illetve kiegészíti a szociális-kulturális alapot;
- d) kifizeti a földjádékot azoknak a tagoknak, akik a termelőszövetkezetbe saját földjükkel léptek be; a földjádék összege a beadott saját föld kataszteri tiszta jövedelmének minden aranykoronája után 9 kg búza értékénél több nem lehet, és nem haladhatja meg a tagok között felosztásra kerülő pénzrészesedés 25 százalékát; a termelőszövetkezet által a beadott föld után kifizetett adót a földjádékból le kell vonni;
- e) a készpénzjövedelem fennmaradó részét a tagok között teljesített munkaegységeik arányában kiosztja.

42. A termelőszövetkezet az évközi bevételekből a tagok részére teljesített munkaegységeik arányában előleget folyósít. Az előleg nem haladhatja meg a bevétel-kiadási költségvetésben egy munkaegységre előírányzott részesedés 50–60 százalékát.

Gabonából a tagok részére a betakarítás után azonnal ki kell adni az előleget, emellett szükségleteikre különféle egyéb termények és termékek is előlegezhetők.

A termelőszövetkezeti tagok év közbeni rendszeres pénzellátása érdekében a közgyűlés által meghatározott időközökben, a tervezett pénzjövedelemtől függően pénzbeli előlegeket kell folyósítani.

43. Ez az alapszabály a mezőgazdasági termelőszövetkezet minden tagjára kötelező. Hatályba azonban csak akkor lép, ha a földművelésügyi miniszter a mezőgazdasági termelőszövetkezet részére működési engedélyt adott.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-511 48–66.

14.

512

Szigorúan titkos!
Készült 2 példányban.
Kapja: Rákosi Máttyás elvtárs.

Jegyzőkönyv

a Minisztertanács 1953. évi október hó 16-án reggel 9 órakor kezdődő üléséről

Jelen voltak:

Nagy Imre, a Minisztertanács elnöke,
Hegedüs András, a Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter,
Zsofinyecz Mihály kohó- és gépipari miniszter,
Szalai Béla, az Országos Tervhivatal elnöke,
Boldoczki János külügyminiszter,
Erdei Ferenc igazságügy-miniszter,
Kiss Árpád könnyűipari miniszter,
Bognár József bel- és külkereskedelmi miniszter,
Tisza József begyűjtési miniszter,
Szijártó Lajos építésügyi miniszter,
Darvas József népművelési miniszter,
Erdey-Grúz Tibor oktatásügyi miniszter,
dr. Zsoldos Sándor egészségügyi miniszter,
Altomáre Iván élelmiszeripari miniszter,
Bebrits Lajos közlekedés- és postaügyi miniszter,
Hidas István nehézipari miniszter,
Czakó Kálmán legfőbb ügyész,
Antos István, a pénzügyminiszter első helyettese,
Janza Károly honvédelmi miniszterhelyettes,
Kilián József építésügyi miniszterhelyettes,
Piros László, a belügyminiszter első helyettese,
Szita János, az Országos Tervhivatal elnökének helyettese,
Gergely Miklós, a Minisztertanács Titkársága terv- és pénzügyi csoportjának vezetője,
Némety Béla, a Minisztertanács Titkársága elnöki csoportjának vezetője.

Meghívottak az egyes napirendi pontokhoz:

- 1.) napirendi pont: Nagy Józsefné elvtárs, Dögei Imre elvtárs, Babos Zoltán elvtárs, Kovács Imre elvtárs, Csikós Nagy Béla elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Tauszk György elvtárs, Fülöp Tamás elvtárs, Bacsó Andor elvtárs.
- 2.) napirendi pont: Csikós Nagy Béla elvtárs, Varga András elvtárs, Pikler György

elvtárs, Sásdi Nándor elvtárs, Dögei Imre elvtárs, Komjáthy László elvtárs, Várhegyi György elvtárs, Papp István elvtárs, Németh Gábor elvtárs.

3.) napirendi pont: Czottner Sándor elvtárs, Perédi Károly elvtárs, Blaha Béla elvtárs, Sásdi Nándor elvtárs, Tihanyi Alajos elvtárs, Garasin Rudolf elvtárs, Szász Márton elvtárs, Papp István elvtárs.

4.) napirendi pont: Herczeg Ferenc elvtárs, Varga András elvtárs, Pikler György elvtárs, Neményi István elvtárs, Nógrádi László elvtárs, Papp István elvtárs, Székely Gábor elvtárs.

5.) napirendi pont: Herczeg Ferenc elvtárs, Nagy Józsefné elvtárs, Tóth István elvtárs, Páris László elvtárs, Dergács Ferenc elvtárs, Tauszk György elvtárs, Székely Gábor elvtárs.

6.) napirendi pont: Nagy Józsefné elvtárs, Jávorka Edit elvtárs, Tauszk György elvtárs.

8.) napirendi pont: Magyar András elvtárs, Márton János elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Tauszk György elvtárs.

9.) napirendi pont: Koczor Lajos elvtárs, Jancsecz Antal elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Tauszk György elvtárs, Jármái Géza elvtárs.

10.) napirendi pont: Pócze Tibor elvtárs, Mátsik György elvtárs, Kéri József elvtárs, Ferenczi László elvtárs.

11.) napirendi pont: Kossa István elvtárs, Bíró Ferenc elvtárs, Komjáthy László elvtárs, Papp István elvtárs, Szász Márton elvtárs, Soltész Károly elvtárs, Németh Gábor elvtárs, Martin Ferenc elvtárs, Varga József elvtárs.

12/a.) napirendi pont: Varga András elvtárs, Papp István elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Tauszk György elvtárs, Rigler György elvtárs, Kéri József elvtárs, Szász Márton elvtárs.

12/b.) napirendi pont: Varga András elvtárs, Papp István elvtárs, Tauszk György elvtárs, Rigler György elvtárs, Kéri József elvtárs, Szász Márton elvtárs.

13.) napirendi pont: Pogácsás György elvtárs, Tauszk György elvtárs.

Különfélék:

14/a.) napirendi pont: Tasnádi Sándor elvtárs, Csonka Tibor elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Tauszk György elvtárs.

14/b.) napirendi pont: Solcz Rezső elvtárs, Tauszk György elvtárs.

14/c.) napirendi pont: Trautmann Rezső elvtárs, Papp István elvtárs, Zoltán László elvtárs.

A Minisztertanács a következő határozatokat hozta:

Napirendi pont:	Határozat száma:	A határozati címe:
1.)	512/1/1953.	A tej begyűjtésének átvétele a földműves-szövetkezetektől.
2.)	512/2/1953. 1.064/1953./X.23./Mt.h.	Vasgyűjtő hónap rendezése.

3.)	512/3/1953.	A szénbányászat 1953. évi tervének csökkentéséről és a módosított terv teljesítése érdekében teendő egyes intézkedésekről.
4.)	512/4/1953. 2.072/25/1953.Mt.h.	Az anyagok, félkész áruk, ipari termékek, élelmiszerek, vágóállatok, tenyész- és haszonállatok, valamint a termények 1954. évi gazdálkodási rendje.
5.)	512/5/1953.	Jelentés a beruházások átcsoportosítására és a tatarozásra vonatkozó kormányhatározatok végrehajtásáról.
6.)	—	Napirendről levéve.
7.)	512/6/1953.	A lakosság árualapjának bővítése a közületi beszerzések terhére.
8.)	512/7/1953. 1.065/1953.(X.23.)Mt.h.	A termelőszövetkezetek és egyénileg dolgozó parasztok silóépítkezéseikhez további kedvezmények nyújtásáról.
9.)	512/8/1953.	Az állami gazdaságok dotációjának és biztosítási alapjának felemelése.
10.)	512/9/1953. 1/1954./I.9./MT.	A személyi igazolvány bevezetéséről.
11.)	512/10/1953.	A kohók, martin- és hengerművek munkásainak és műszaki dolgozóinak bérezése.
12.)	512/11/1953.	A Minisztertanács 1953. évi IV. negyedévi munkaterve.
13.)	512/12/1953.	1953. IV. negyedévben alkalmazható sertésfelvásárlási árak szabályozása.
14.)	512/13/1953. 2.071/25/1953.Mt.h.	Az 1954. évi gazdálajstrom I. rész elkészítésének létszámszükséglete.
15.)	512/14/1953. 1.066/1953(X.23.) Mt.h.	A könyvviteli képzésről.
16.)	512/15/1953.	A Karcagi Téglagyár tervezési feladatának jóváhagyásáról.
17.)	512/16/1953. 50/1953(X.23.) MT.	Az állami szervek jogi képvisletéről.
18.)	—	Felhatalmazás magyar–brazil árucserre-forgalmi tárgyalások vezetésére. – Határozat nem készült.
19.)	—	A Szovjet–Magyar Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság 5. ülészakán előterjesztendő magyar kérdések. – Napirendről levéve.
20.)	512/20/1953.	A Magyar–Német Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság V. ülészakán hozott határozatok jóváhagyása.
21.)	512/21/1953.	Nagy Sándor Lajos és Kárpáti József II. o. követségi tanácsos megbízatása a hágai, illetőleg brüsszeli magyar követség vezetésével állandó ügyvivői minőségben.
22.)	512/22/1953.	Halász János, Kemény József és Sztankó Pál külföldi kiküldetése.

23.)	512/23/1953.	Havas Károly, Palóc Roland külföldi kiküldetése.
24.)	512/24/1953.	A KPM Kollégiuma tagjainak kinevezése.
25.)	—	Lechner Egon egyetemi tanárrá való kinevezéséről.
26.)	512/26/1953.	A lakosság tüzelőellátásának egyes kérdéseiről.
27.)	512/27/a/1953. 512/27/b/1953.	Használaton kívüli fogyasztási cikkek készletének bejelentése.
28.)	512/28/1953.	A berlini diplomáciai misszió nagykövetségi rangra való emelése.

Napirend előtt:

14/ne/1

Nagy Imre elvtárs: javasolja, hogy a napirend 3. pontjaként a szénbányászat munkaerő-ellátását, 12. pontként pedig a lakosság tüzelőellátását tárgyalja a Minisztertanács.

14/ne/2

Kéri, hogy az 5. pontot vegyék le a napirendről, a BKM által előterjesztett, s a készletek felülvizsgálatáról szóló előterjesztést pedig vegyék fel a „Különfélék” közé.

14/ne/3

Szalai Béla elvtárs: Javasolja, hogy a Minisztertanács a „Különfélék” g. pontját vegye le a napirendről.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács a javaslatokat elfogadta.

[Napirend:]

14/1

1.) A tej, tojás, baromfi, tollas lőtt vad közvetlen begyűjtésének átvétele a földműves szövetkezetektől¹

Előadó: Altomáre Iván elvtárs

1 Az élelmiszeripari miniszter, miután a 490/8/1953 számú minisztertanácsi határozat alapján július elsejétől a tej-, tojás és baromfibegyűjtést az Élelmiszeripari Minisztérium vette át a Begyűjtési Minisztériumtól, előterjesztésében javaslatot tett a helyzet rendezésére. Az élelmiszeripar terveinek teljesítése ugyanis megkívánja, hogy a tejbegyűjtő csarnokok és valamennyi tojás- és baromfibegyűjtő hely a földműves-szövetkezetektől az állami vállalatok kezébe kerüljön. Ezzel együtt ki kell mondani, hogy azokban a községekben, ahol a tej-, tojás és baromfibegyűjtést az állami vállalatok végzik, a szabad forgalomba kerülő termékek felvásárlását is csak ezek végezhetik. Célszerű ugyanakkor, hogy az állami vállalatokhoz kerüljön a toll és a lőtt vad begyűjtése is. A földműves-szövetkezetek ezeken a helyeken kizárólag helyi szükségletekre vásárolhatnak. A határozati javaslat szerint azokban a községekben, ahol 1952-ben a tejbegyűjtés elérte vagy meghaladta a havi 6000 litert, a földműves-szövetkezetek december 31-ig adják át a tejbegyűjtést az Élelmiszeripari Minisztériumnak. A többi termék begyűjtését 1954. március 31-ig fokozatosan kell átadni. Ezzel együtt térítés ellenében átveszik a tejszarnokokat és a különböző begyűjtési helyeket teljes berendezésükkel. A Könnyűipari Minisztérium a tollfeldolgozást adja át az Élelmiszeripari Minisztériumnak. A Minisztertanács 512/1/1953 számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben rögzített megjegyzésekkel módosított előterjesztésnek azt a részét hagyta jóvá, amely a tejbegyűjtés, a

Altomáre Iván elvtárs: A SZÖVOSZ-nak is az a véleménye, hogy a begyűjtést teljesen nostrósítani² kell, de ha ez nem lehetséges, a jelenlegi előterjesztés elfogadása mindenképpen szükséges. Ehhez azonban létszám és beralap szükséges.

Dögei Imre elvtárs: Kijelenti, hogy a SZÖVOSZ részéről sem megelőzően, sem most a tárgyaláson nem tud egyetérteni az előterjesztéssel. A meghozandó határozat nem megtakarítást, hanem többletköltséget jelent.

Gergely Miklós elvtárs: Az előterjesztés használható, de a benne lévő ködös fogalmazást mellőzni kell.

El kell mondani, hogy az új szervezet létrehozása létszám és beralap-emelkedéssel nem járhat.

Antos István elvtárs: A nostrósításra az évi 15 000 1-en felüli forgalmú tejbegyűjtő helyek kerüljenek.

Nagy Imre elvtárs: Fontosabb elvi jelentőségű kérdésekről van itt szó. Az előterjesztés messzemenően érinti a falu és város közötti áruforgalmat. Szeretné, ha az elvtársak arról nyilatkoznának, hogy szükséges-e a további államosítás, vagy a szabadabb felvásárlást kell-e növelni?

Hegedüs András elvtárs: Teljesen egyetért Nagy elvtárral. A dolog lényege nem a létszám és beralap kérdése. Lényeges kérdés az, hogy az áruforgalmi kapcsolataink a faluval hogyan alakulnak ki.

Az előterjesztésnek a tejbegyűjtésre vonatkozó részével egyetért, nem ért egyet azonban a tojásra, baromfira és tollra vonatkozó részével, mert ennek a területnek túlzott államosítása komoly veszéllyel járhat.

Javasolja, hogy a baromfi, tojás szabadfelvásárlás maradjon a földműves-szövetkezetek hatáskörében.

A földműves-szövetkezeteknél meglévő hibákat ki kell javítani, de nem szervezeti átalakításokkal.

Bognár József elvtárs: A konkrét kérdést nézve, lényegében Hegedüs elvtárral egyetért, hogy a tejnél a nostrósítás a helyes eljárás, de a tojás, baromfi és tollal kapcsolatban nem kell elfogadni a javaslatot. Általában nem kell elfogadni olyan javaslatot, amely a földműves-szövetkezeteket a szabadfelvásárlástól elzárná, vagy mozgékonyságában gátolná.

Tisza József elvtárs: A szabadfelvásárlásból nem szabad kizárni a földműves-szövetkezeteket. Vásároljon együtt az állam és a SZÖVOSZ.

Szita János elvtárs: Nem ért egyet Tisza elvtárs javaslatával.

Altomáre Iván elvtárs: A szövetkezetet fel kell menteni az állami funkciótól. Ma a szövetkezet a Begyűjtési Minisztérium felvásárló szerve.

Elvileg ki kell mondani, hogy az állami beszolgáltatási kötelezettséget az állam szervei

tejcarnokok és a tejbegyűjtéssel foglalkozó személyzet átadására vonatkozott, azzal a kiegészítéssel, hogy a földművesszövetkezetek szabadfelvásárlási tevékenységét fokozni kell.

- 2 Nostrósításon (nosztrósításon) a mezőgazdasági termékek egy vállalat által történő begyűjtését és értékesítését értették.

kötelesek realizálni, de ugyanakkor ki kell azt is mondani, hogy a szövetkezet szabadfelvásárlást csak a beszolgáltatás befejezte után végezhet. A Begyűjtési Minisztérium megyei megbízottai állapítják meg, hogy hol lehet hozzáfogni a szabadfelvásárláshoz. Ahol az élelmiszeripar a tejfelvásárlást átveszi, ott át kell vennie a baromfi, tojás felvásárlását is, mert egyébként az alkalmazottak egész napos foglalkoztatását nem lehet biztosítani.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács a határozati javaslat tej nostrósítására vonatkozó pontjait fogadja el, mindazokban a községekben, amelyekben az 1952. évben az átlagos tejbegyűjtés a havi 6000 litert elérte vagy meghaladta.
- b.) A tojás, baromfi, toll és lőtt vad nostrósítását nem fogadja el.
- c.) Ennek megfelelően a bérezésre és létszámra vonatkozó javaslatokat vizsgálja felül az élelmiszeripari miniszter, az Országos Létszám Bizottság elnöke, a SZÖVOSZ elnöke, a Minisztertanács Bérttárgyosztályának vezetője, az új javaslatot a Minisztertanács elnökének jóváhagyására mutassák be.
- d.) A Minisztertanács felhívja a miniszterek figyelmét, hogy hasonló jellegű előterjesztéseknél a kormányprogram alapelveiből induljanak ki, ami nem az államosítás további fokozását, az állami egykézrendszer erősítését, hanem az áruforgalom és ártermelés nagyobb szabadságát jelenti.
- e.) A Minisztertanács leszögezi, hogy a földműves-szövetkezetek szabadfelvásárlását megszüntetni nem lehet.

A földműves-szövetkezetek szabadfelvásárlási tevékenységének elvi, szervezeti, gyakorlati feltételeinek módját a korábban kiküldött kormánybizottság dolgozza ki úgy, hogy a földműves-szövetkezetek az állam konkurenseként ne jelentkezhessen[ek].³

2.) Vashulladék-gyűjtés megszervezése⁴

3 A kormánybizottság jelentése nem került a minisztertanács elé.

4 A kohó- és gépipari miniszter az 503/5/1953 számú minisztertanácsi határozatban kapott megbízás alapján – a vas- és fémipar tervelőírásainak teljesítéséhez szükséges vas- fémhulladék összegyűjtése érdekében – előterjesztést tett az 1953. novemberi „Vasgyűjtő Hónap” megszervezésére. Javaslatára szerint a különböző begyűjtő szervezeteknek (MÉH Tröszt, SZÖVOSZ, VAFÉM) 100 ezer tonna vasat és 5150 tonna színesfémeket kell az üzemek területén, illetve a lakóterületen felkutatni és átvenni. Ennek érdekében a Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkársága Budapesten 700, vidéken 1300 társadalmi gyűjtőhelyet készítessen elő, az oktatási miniszter és az MTH pedig biztosítsa a tanulók aktív részvételét. Megszervezendő a vasgyűjtés széleskörű propagandája, illetve az összegyűjtött hulladék folyamatos közúti és vasúti elszállítása, az ehhez szükséges gépkocsi- és teherkocsi-állomány, valamint a rakodómunkások biztosítása. A vasgyűjtésben, annak irányításá-

Előadó: Zsofinyecz Mihály elvtárs

Zsofinyecz Mihály elvtárs: Az előterjesztés 4. oldal 5. pontjához kiegészítést javasol, mivel az MTH nem foglalkozik munkásközvetítéssel. Itt a Minisztertanács ülésén kell megoldani a létszámkérdést.

Nagy Imre elvtárs: A Helyi Tanácsok Titkársága helyett más szervet kell megjelölni felelősnek.

Bognár József elvtárs: Kéri, hogy a gépkocsikat ne a BKM, hanem a KGM és a KPM szolgáltassa.

Bebrits Lajos elvtárs: Kijelenti, hogy a csúcsforgalomra tekintettel ebben az évben már a KPM nem vállalja az összegyűjtött anyag szállítását, mert nincs gépkocsi, ellenben ha a vasúthoz kiszállítják az anyagokat, akkor el tudják szállítani. Kéri, hogy új jelvényt ne rendszeresítsen a Minisztertanács, hanem pénzt adjanak a gyűjtőknek.

Erdey-Grúz Tibor elvtárs: Kéri, hogy az iskolákra ne állapítsanak meg kötelező keretszámokat.

Várhegyi György elvtárs: Kéri, hogy ne csak 400 db jelvényt osszanak szét, mert az nem lesz elég.

Czakó Kálmán elvtárs: A 2. oldal II/a. pont padlás- és pincetakarításról beszél.

Mondja ki a Minisztertanács, hogy a lakóterületen a padlás- és pincetakarítás nem jelentheti a lakosság zaklatását.

Hidas István elvtárs: Az üzemekben kell elsősorban gyűjteni, és ezért a VAFÉM tervét fel kell emelni.

Nem helyes, hogy a minisztériumoktól gépkocsikat vesznek el.

Az 5. oldal 6/b. pontban szereplő jutalmazási elosztást nem helyesli. Javasolja a 15%-ot felemelni 20%-ra.

Komjáthy László elvtárs: Legkésőbb december 20-ig az üzemekbe kell szállítani a vas-hulladékot, különben a téli hónapokban az acéltermelés csökkenni fog.

A minisztériumok mindig adtak gépkocsikat a gyűjtéshez. Az arány a gépkocsi-elosztásnál helyes.

Nagy Imre elvtárs: Az önkéntesség elvét be kell tartani.

Gergely Miklós elvtárs: 6. oldal b. pont. Nem helyes, hogy a Tervhivatal elnöke a felelős. Ezért a pontért a kohó- és gépipari miniszter felelős. A hitelkeretet az üzemek eredményszámlájára számolják el.

Darvas József elvtárs: A II. 3/a. pontért ne a Magyar Távirati Iroda legyen a felelős, hanem a népművelési miniszter.

ban és lebonyolításában jelentős eredményeket elérő személyek munkáját kitüntető jelvénnel és pénzjutalommal kell elismerni. A Minisztertanács kérje fel a DISZ központi szerveit, hogy mozgósítsák a szervezet tagságát. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 512/2/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta, illetve az akció időtartamát 1.064/1953 (X.23.) Mt.h. számú határozatával kihirdette – MK 1953. 56. szám, október 23. –, majd 540119/5/1954 számú határozatával kiegészítette korábbi döntését.

Antos István elvtárs: Kéri, hogy az 5. oldal c. pont harmadik bekezdés utolsó mondatát hagyják el.

Janza Károly elvtárs: A Honvédelmi Minisztérium a reá kirótt keretszámot nem tudja teljesíteni.

Zsofinyecz Mihály elvtárs: Nem ért egyet Bebrits elvtárs hozzászólásával, a szállításokat biztosítani kell. Az egy-két hónapi eltolódás annyit jelentene, hogy az utak megromlanak, és ez a beszállításokat lehetetlenné teszi, a kohászat nem fogja időben megkapni a vasat, és komoly termelési zavarok fognak beállni.

Nem ért egyet Janza elvtárral, mert a felszabadulás óta a honvédségnél semmiféle kiselejtezés nem történt. Biztos van a HM területén kiselejtezni való anyag.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Az előterjesztés I. 5. bekezdésével kapcsolatban leszögezi, hogy nem termelő tárcánál a vasgyűjtő hónap ideje alatt begyűjtendő évi tervszám hányadát a tárca sajátosságainak megfelelően vegyék figyelembe.⁵
- b.) Az előterjesztés II/b. pontjában szereplő VAFÉM ócskavas és színesfém tervszámát emelni kell a lakosság körében végzendő gyűjtés tervszáma terhére, az összmennyiség változatlanul hagyása mellett.⁶
- c.) Az előterjesztés II/a. pontjának második bekezdésével kapcsolatban határozottan le kell szögezni, hogy a padlás- és pincetakarítás nem jelentheti a lakosság zaklatását.⁷
- d.) Az előterjesztés II. 2/a. pontjában felelősként megjelölt Helyi Tanácsok Titkársága helyett az állami házaknál a könnyűipari minisztert, egyéb épületeknél pedig a megyei tanácsok elnökét teszi felelőssé.⁸
- e.) A II. 3/a. pont végrehajtásáért a könnyűipari minisztert teszi felelőssé.⁹
- f.) Ugyanezen pont utolsó bekezdésében szereplő Magyar Távirati Iroda elnöke helyett a népművelési minisztert teszi felelőssé.¹⁰

5 A hivatkozott bekezdésben az egyes ágazatok számára előírt éves vas- és fémhulladék-keret 2/12 részének begyűjtését határozták meg.

6 A VAFÉM előírása az előterjesztésben 66 000 tonna ócskavas és 3450 tonna színesfém volt. A határozat a begyűjtendő ócskavas mennyiségét 70 000 tonnában határozta meg, a nemesfém mennyiségét változatlanul hagyta.

7 A hivatkozott bekezdésben többek között a lakóterületeken október 20. és 30. között vas- és fémgyűjtés céljával végrehajtandó padlás- és pincetakarításról rendelkeztek.

8 A hivatkozás minden bizonnyal a II.3/a pontra vonatkozik, melyben a társadalmi gyűjtőhelyek kialakításáról és az ideiglenes átvevőhelyek, a szállítóeszközök, kisegítő dolgozók, valamint a megfelelő propaganda biztosításáról rendelkeztek. A felelős a Helyi Tanácsok Titkársága lett volna.

9 A hivatkozott pontban a gyűjtőhelyek kialakításáról és a propaganda megszervezéséről intézkedtek.

10 A hivatkozott pontban a sajtóban történő népszerűsítés felelőseként a Magyar Távirat Iroda elnökét jelölték meg.

- g.) Az előterjesztés II/4. „szállítási” fejezetében szereplő gépkocsik számszerű elosztását még egyszer vizsgálják felül.¹¹
A megyénkénti egy-egy bérautó biztosítása a taxivállalatokon keresztül a közlekedés- és postaügyi miniszter feladata.
- h.) Az 5. pont a. bekezdésénél a végrehajtásért a kohó- és gépipari minisztert teszi felelőssé.¹²
- i.) Az 5/c. pont 2. bekezdését törölni kell.
Ugyancsak törölni kell a c. pont 2-3. bekezdés második mondatát.¹³
- j.) A 6/b. pontban szereplő százalékot 70-20-10 arányban kell módosítani.¹⁴
- k.) A 7/b. pont végrehajtásáért a kohó- és gépipari miniszter a felelős.¹⁵
- l.) Az összegyűjtött fémhulladékok szállítását a lehetőséghez képest folyamatosan kell végezni azzal, hogy december második felére a közlekedés- és postaügyi miniszter a szállítást maradéktalanul köteles befejezni.
- m.) A Minisztertanács utasítja a kohó- és gépipari minisztert, biztosítsa, hogy az iskolákra előírt mennyiségű fémhulladék begyűjtését ne szabhassanak ki. Ennek biztosítását az oktatásügyi miniszter is ellenőrizze.
- n.) A 6. pont a. bekezdésében feltüntetett 400 db kiváló fémgyűjtő jelvény mennyiségére vonatkozó számszerű adatokat törölni kell azzal, hogy akik az előírt feltételeket teljesítik, kiváló fémgyűjtő jelvényvel kell kitüntetni.

3.) A szénbányászat munkaerő-ellátása¹⁶

Előadó: Hidas István elvtárs

14/3

- 11 A II/4/b pontban rendelkeztek az akcióhoz szükséges tehergépkocsik és személygépkocsik felosztásáról az egyes vasgyűjtő vállalatok között.
- 12 A hivatkozott pontban az akció időtartamára a begyűjtő vállalatok munkaerő-szükségletének kielégítésével eredetileg a Munkaerő Tartalékok Hivatalát bízták meg.
- 13 A hivatkozott 5/c pont második bekezdése így hangzott: „A Pénzügyminisztérium gondoskodik a Kohó- és Gépipari Minisztérium IV. negyedévi hiteltervén felül 15 000 000 Forint hitelkeretről.” A c) pont 3. bekezdésének második mondata így hangzott: „A »Vasgyűjtő Hónappal« kapcsolatos bevételeket és kiadásokat a gyűjtővállalatok könyvelésében külön kell kezelni.”
- 14 A hivatkozott pontban az akcióban részt vevő egyes csoportok jutalmának arányáról rendelkeztek, ami eredetileg 75-15-10 % volt.
- 15 A hivatkozott pontban a határozat végrehajtásának összefogásáért felelősként az OT elnökét jelölték meg.
- 16 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (1). A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal az előterjesztést 512/3/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

Hidas István elvtárs: Két hónapja folyik a vita a Belügyminisztériummal a létszám kérdésében, de megegyezés nem jött létre.

A 6. pontban az elvtársakkal sikerült megegyezni a következő módosítással: „A szénbányászat ... 1953. október 1-i hatállyal átlagosan 15%-kal kell felemelni.”

Javasolja, hogy a toborzási díjat emeljék fel 400 Ft-ról 600 Ft-ra.

Gergely Miklós elvtárs: A béremeléssel kapcsolatban nem fogadható el Hidas elvtárs javaslata. Itt nem 1 vagy 2 millióról van szó, hanem sokkal többről.

Azonos kategóriában más és más bértarifa nem lehet. A beralapemelés egységes legyen minden munkahelyen. Minden szempontot összegezve, most még nem célszerű a 15%-os beralapemelés.

Szász Márton elvtárs: A NIM javaslata helyes, mert a szállítómunkások bérét 15%-kal emelné. Ehhez 2,5 millió Ft-ra van szükség.

Piros László elvtárs: Hidas elvtárs hozzászólásával kapcsolatban javasolja, hogy a létszámkérdést az Országos Tervhivatal vizsgálja meg; állapítsa meg, hogy a KÖMI-nek mennyi munkaerőre van szüksége.

Az előterjesztés foglalkozik azzal, hogy az „új dolgozókkal való foglalkozás nem kielégítő.” Feladatul kell a NIM-re és a Bányász Szakszervezetre bízni, hogy politikai munkával szüntessék meg a munkavállalók fluktuációját.

Bebrits Lajos elvtárs: A 3. oldal 8. pont szerint 30 db „új” autóbust kell beállítani. Ezt át kell fogalmazni úgy, hogy „30 db új járat” legyen, és ne új autóbusz.

Bognár József elvtárs: Kijelenti, hogy havonta 4 vagon szalonnát a BKM csak decembertől tud biztosítani. Egyébként a BKM-mal szemben támasztott igényeket reálisnak tartja, és vállalja a teljesítését.

Szita János elvtárs: Elvben helyes Hidas elvtárs javaslata. Itt kétféle feszültségről lehet szó:

- a.) A területek közti feszültségtől nem kell félni,
- b.) veszélyesebb az a feszültség, ami abból adódhat, hogy egyes területen a szállítómunkások bére olyan közel került a termelő munkások béréhez, hogy azoknál is felvetődik a béremelés kérdése.

Javasolja a 15% elfogadását azzal, hogy a konkrét pótlékokat a Nehézipari Minisztérium a Bértitkársággal egyeztesse.

Czottner Sándor elvtárs: Nem helyesli a Bértitkársággal való egyeztetést, mert abból csak eredménytelen viták keletkeznek.

Kilián József elvtárs: A 3. oldal 9. ponttal kapcsolatban a Minisztertanács hatalmazza fel az Országos Tervhivatal elnökét, hogy szabja meg, melyik építkezésről lehet elvonni munkaerőt.

Sásdi Nándor elvtárs: Javasolja a toborzási jutalom felemelését. A munkaerő-hullámzást olyan tényezők idézik elő, mint pl. az, hogy a II. emeletre úgy hordják fel vödörökben a vizet. Ezt kell megszüntetni.

Szalai Béla elvtárs: A javaslatban nincs bent, hogy a Kohó- és Gépipari Minisztérium adjon át munkásokat, pedig onnan is át kellene vinni munkaerőt.

Határozatot kell hozni, hogy a Tervhivatal az illetékes miniszterekkel 3 napon belül még egyszer vizsgálja meg a kérdést.

Blaha Béla elvtárs: A szállítók bérénel javasolja a 15%-os emelést. A toborzási díjat javasolja felemelni 400 Ft-ról 600 Ft-ra.

Darvas József elvtárs: A 15. pont 2. mondat utolsó részét kéri módosítani a következőképpen: „a népművelési miniszter a nehézipari miniszterrel együtt dolgozzon ki tervet ...”

Perédi Károly elvtárs: Október hónapban a bányászat elmaradt a termelésével. Feltétlenül szükséges, hogy a Belkereskedelmi Minisztérium mondja meg, hogy áll a TŰ-ZÉP és a TŰKER szénkészlete.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács megállapítja, hogy az előterjesztés nem tükrözi a szénbányászat legfontosabb problémáit, azt a tényt, hogy a szénbányászat problémáinak megoldása a kormány legfontosabb feladatai közé tartozik.

Ezért utasítja a nehézipari minisztert, hogy a bányászat össz problémáit megoldó javaslatot dolgozza ki, és azt terjessze a Minisztertanács elé.¹⁷

Az előterjesztés tartalmazzon átfogó javaslatot a munkaviszonyok megjavítására, a bányászok bérrendezésére, a munkaerő megtartásának megoldására.

A határozati javaslat 3. pontjával kapcsolatban kimondja, hogy 300 főt a KÖMI létszámából a Belügyminisztérium azonnal adjon át, a fennmaradó 900 fő átadásának időpontjára a Minisztertanács elnökének tegyen javaslatot.

A 900 fős átadást az Országos Tervhivatal 3 napon belül vizsgálja felül, és tegyen javaslatot.

A határozati javaslat 4. pontjában szereplő túlórák felhasználását a Bányász Szakszervezettel egyetértésben hajtsa végre a nehézipari miniszter.

A határozati javaslat 6. pontját a következőképpen kell módosítani:

„A szénbányászat föld alatti és felszíni szállítómunkásai egyes kategóriáinak bérét 1953. október 1-i hatállyal átlagosan 15%-kal kell felemelni úgy, hogy a nehézipari miniszter a Bértitkársággal egyetértésben határozza meg az egyes kategóriáknál a konkrét emelést. A béremeléshez szükséges beralapot az Országos Tervhivatal biztosítsa.”

A határozati javaslat 7. pontjával kapcsolatban a Minisztertanács utasítja a bel- és külkereskedelmi minisztert, hogy a bányászok üzemi étkezését javítsa meg. Ennek érdekében a havi húsadagot 3,5-ről 4,5 kg-ra kell felemelni.

Az itt feltüntetett 4 vagon szalonnát biztosítani kell úgy, hogy a 2 vagon a Belkereskedelmi Minisztérium biztosítsa a folyó hó hátralévő részére, a november hónapra szükséges 4 vagon szalonnát pedig az aratási szalonna megmaradt mennyiségéből biztosítsa az élelmiszeripari miniszter.

A toborzási díjat 400 Ft-ról 600 Ft-ra emeli fel azzal, hogy a különbséget az egyéb költségeknél kell megtakarítani.

A 8. pont harmadik sorában szereplő „új” szót törölni kell.

17 A tárgyalat időszakban (1954. január 15-ig) ilyen javaslat nem került a Minisztertanács elé.

A 9. pont végrehajtásához szükséges munkaerő átcsoportosításért az Országos Tervhivatal elnöke a felelős. A 11. pontban a bányász sajtóháza akcióhoz szükséges építőanyagok felülvizsgálatát az Országos Tervhivatal elnöke végezze.

A 15. pontot a következőképpen kell megfogalmazni:

„A Népművelési Minisztérium a film, sajtó, rádió és egyéb propagandaeszközök útján segítse elő a toborzást, valamint a munkaverseny sikerét.”

„A népművelési miniszter a nehézipari miniszterrel együtt dolgozzon ki tervet a bányászlatka területek...”

4.) Jelentés a beruházások átcsoportosítására és a tatarozásra vonatkozó kormányhatározatok végrehajtásáról¹⁸

Előadó: Gergely Miklós elvtárs

18 A Minisztertanács Titkársága az 508/1/1953 számú minisztertanácsi határozat alapján jelentést nyújtott be a beruházási terv átcsoportosításáról és csökkentéséről szóló határozatok végrehajtásáról. A jelentés megállapította, hogy az elrendelt minisztériumi keretcsökkentések, illetve keretemelések banki lebonyolítása rendkívül vontatottan történik. Az egyes beruházások törlésénél a minisztériumi vezetők nem kezelik a kérdést az ügy súlyának megfelelően; a beruházási terv építési része és az építőipari terv nincsenek összhangban; az építésügyi minisztérium nem tud érvényt szerezni a beruházásokban végrehajtott változásoknak, a módosítások nyomán megváltozott szerződéseket csak hosszú idő után kötik meg; a beruházási program a főbb építési anyagokban keletkezett megtakarítás ellenére sem látszik megvalósíthatónak, miután az ipar elmaradása és az importkiesés miatt változatlanul anyagihiány van, nincs elegendő munkás, a beruházások rendkívül szétaprózottak, a tanácsi vállalatoknál jelentős a kapacitáshiány. A határozati javaslat nyomatékosan felhívja a beruházásokkal és kivitelezésekkel foglalkozó miniszterek figyelmét, hogy állapodjanak meg az 1953-ban végrehajtandó építkezések rangsorolásáról, és mindenekelőtt biztosítsák a munkavédelmi és szociális beruházások megvalósítását. Ezek helyzetéről a vállalatigazgatók számoljanak be a termelési értekezleteken. Az Állami Ellenőrző Központ soron kívül ellenőrizze a határozat végrehajtását, és gondoskodjék a mulasztások elkövetőinek felelősségre vonásáról. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal és átdolgozást követően 512/3/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta. A határozat bevezető részét Nagy Imre miniszterelnök összefoglalója alapján kiegészítették: „A Minisztertanács megállapítja, hogy a beruházások átcsoportosításának végrehajtásával szemben komoly ellenállás van a minisztériumok vezetői és az egyes gazdasági szervek vezetői részéről. ... az erőket szétforgácsolva egyforma súllyal kezelik a különböző beruházások kérdését, és ezáltal veszélyeztetik a kormányprogram szellemében feltétlenül végrehajtandó beruházások megvalósítását. Különösen nagy a lemaradás a szociális, munkavédelmi és kulturális beruházások végrehajtásánál. ... A beruházások csökkentésének végrehajtásánál tapasztalt közömbösséget és passzivitást azonnal fel kell számolni. A Minisztertanács idevonatkozó korábbi határozatai végre nem hajtásáért felelős személyeket, függetlenül azok beosztásától, szigorúan felelősségre kell vonni. A súlyosabb mulasztások elkövetőivel szemben alkalmazott felelősségre-vonás megtörténtét, elsősorban a munkavédelmi és szociális beruházások területéről, nyilvánosságra kell hozni.”

Gergely Miklós elvtárs: A Pénzügyminisztérium részéről ellenvetés van, hogy a Beruházási Bank ne folyósítsa a rövid lejáratú hiteleket.

Határidő módosítást kér: október 17. helyett október 21-et és október 18. helyett október 25-öt.

Czakó Kálmán elvtárs: Javasolja, hogy az Állami Ellenőrző Központ néhány helyen vizsgálja felül a banktól lehívott összegek további sorsát.

Az 5. oldal 5. pontot javasolja kiegészíteni a következőkkel: „amennyiben megállapítható, hogy bűncselekmény látszik fennforogni, az ÁEK adja át az ügyészségnek az ügyet.”

Antos István elvtárs: Nem tartja helyesnek, hogy az építővállalatot büntessék 1%-os kamattal.

Javasolja, hogy a Minisztertanács hatalmazza fel a pénzügyminisztert és az Országos Tervhivatal elnökét, hogy a leállított beruházásokkal kapcsolatban keletkezett félgyártmányok és félig kész építkezések átmeneti finanszírozási kérdéseit oldja meg.

Az Országos Tervhivatal elnökét szólítsa fel a Minisztertanács arra, hogy legkésőbb november 15-ig tegyen javaslatot a Minisztertanácshoz a félbemaradt beruházások hasznosításának és rendezésének irányelveire.

Darvas József elvtárs: A jelenlegi 50 000 Ft-os értékhatárt – átmenetileg – fel kell emelni, ha ezt nem lehet, az építésügyi miniszter indokolt esetben engedélyezzen értékhatáron felüli építkezéseket.

Altomáre Iván elvtárs: A 4. oldal 3. pontot kéri kiegészíteni azzal, hogy a kis volumennű, főleg munkavédelmi beruházásokra a Tervhivatal biztosítsa az anyagokat azonnal. A 3. oldal 7. ponttal, amely a következő kitéletet használja, „az átcsoportosítás végrehajtása során megállapítást nyert, hogy felelőtlenül javasolták a törléseket” ezzel a megállapítással nem ért egyet, ez nem így áll.

A Sztálin Vasmű és a Lenin Kohászati Üzemekre vonatkozóan kéri a határidőt október 31-re módosítani.

Herczeg Ferenc elvtárs: Javasolja, hogy azokat a gépeket, amelyek jövő évben beépítésre kerülnek, idén a készütségi foknak megfelelően fizessék ki.

Hidas István elvtárs: A Beruházási Igazgatóságnál előfordult, nem tudták megmondani, hogy állnak a beruházásokkal. Meg kell nézni, mivel foglalkoznak év közben.

Az előterjesztésben felvetették a Nehézipari Minisztériummal kapcsolatban, hogy 340 millió kerettüллépése van. Ezek a számok ma már lényegesen kevesebbek.

Az előterjesztésben Komló kérdését helytelenül vetették fel, mert Komló a Tervhivaltól kapott jogot egész évre különböző virmenek¹⁹ lebonyolítására, ezért nem helyes ezt a szemükre vetni.

Az előterjesztés 3. oldalán 7. pontban a felelősség kérdésének a felvetése nem helyes.

A Tervhivatalnak a csökkentést átküldték, az OT azt jóvá is hagyta, és rá egy hónapra küldtek egy levelet, hogy nem járulnak hozzá.

Mindenki tudta, hogy olyan csökkentést kell végrehajtani, ami a legkülönbözőbb területen élesen belevág a húsba.

19 Virement: a hitelkeret más célra való átcsoportosítása.

Hegedüs András elvtárs: A vita a dolog lényegét nem érinti. Véleménye szerint az előterjesztés egyenesen a huzavona továbbfolytatására vesz irányt.

Kötelezni kellene a minisztériumokat, hogy a kormányprogramnak megfelelően maradéktalanul szervezzék meg a beruházások átcsoportosításának a tényleges és érdemi végrehajtását.

Egy-két esetben komoly felelősségre vonást kell eszközölni.

Kilián József elvtárs: Az egész átcsoportosítás az építőipar területén komoly nehézségeket okozott azért, mert a törlések, amelyek kb. 700 millió forintot tettek ki, olyan beruházások törléséből adódtak, amelyek már 1953-ban úgysem valósulhattak meg, részben tervehányok miatt, részben munkaerőhiány miatt.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést nem fogadja el, visszaadja azaz, hogy az elhangzott javaslatok és módosítások figyelembevételével készítse újra el a Minisztertanács Titkársága.²⁰

- a.) A beruházások átcsoportosításának végrehajtásánál komoly ellenállás van az egyes gazdasági szervek, valamint a minisztériumok vezetői részéről. Megállapítja, hogy a szociális és kulturális beruházások végrehajtásánál van a legnagyobb lemaradás.
- b.) A Minisztertanács leszögezi, hogy a beruházások átcsoportosítását a miniszterek a kormányprogram szellemében hajtsák vége.
- c.) Felhívja a figyelmet, hogy a szociális beruházások anyagbiztosítása megelőz minden más feladatot.
- d.) A beruházások csökkentésének végrehajtásánál tapasztalt felelőtlenség, közömbösség és passzivitás arra kényszeríti a Minisztertanácsot, hogy keményen vonja felelősségre a nagy nyilvánosság előtt a Minisztertanács határozatai végre nem hajtásában felelős személyeket, függetlenül azok beosztásától.
- e.) A határozati javaslat 1. pont 3. bekezdésével kapcsolatban elhangzott, hogy az építkezési kivitelezők illetményjegyzékekkel igazolt kívánságára a bank jogosult legkésőbb november 15-i elszámolási kötelezettség mellett a beruházási keretek terhére előleget folyósítani.²¹
- f.) A javaslat 5. pontjával kapcsolatban a Minisztertanács felhatalmazza a pénzügyminisztert, hogy az Országos Tervhivatal elnökével egyetértésben szabályozza a leállított beruházásokkal kapcsolatban keletkezett félgyártmányok és félig kész épületek átmeneti finanszírozási kérdéseit. Az Országos Tervhivatal elnöke november 15-ig

20 A határozatot először október 22-i dátummal készítették elő, majd újabb módosítást követően október 30-i dátummal hagyta jóvá a miniszterelnök.

21 A hivatkozott rész így hangzott: „Az építési vállalkozók illetmény-jegyzékekkel igazolt kívánságára azonban a Bank jogosult visszafizetési kötelezettség mellett napi 1 ezrelékes kamattal rövid lejáratú hitelt folyósítani.”

tegyen javaslatot a Minisztertanácshoz a félbe maradt beruházások hasznosításának és rendezésének irányelveire.

- g.) A javaslat 3. pontjával kapcsolatban az Országos Tervhivatal és az Építésügyi Minisztérium dolgozzon ki javaslatot a szövetkezetek által végezhető építkezések értékhatárára vonatkozóan.²²
- h.) A javaslat 2. pontjával kapcsolatban a Minisztertanács az Országos Tervhivatal elnökét bízta meg a sorolások elkészítésével.²³
- i.) A minisztériumok beruházási igazgatóságai a beruházások csökkentésével kapcsolatban nagyfokú tehetetlenségről tettek bizonyosságot. Ezért szükséges tevékenységük felülvizsgálata.
- j.) A kohó- és gépipari miniszter a Sztálin Vasmű és a Lenin Kohászati Műveknél végrehajtandó törlések tételes kimunkálását október 31-ig készítse el.
- k.) Az előterjesztésben szereplő október 17. helyett, október 21-et, október 18. helyett október 25-öt kell felvenni.²⁴

5.) Az anyagok, félkész áruk, ipari termékek, élelmiszerek, vágóállatok, tenyész- és haszonállatok, valamint a termények 1954. évi gazdálkodási rendje²⁵

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: A 7. pontot felül kell vizsgálni, hogy megkönnyítsék az áruellátást.

22 A hivatkozott pontban a kisvolumenű építkezésekről, munkásvédelmi és szociális beruházásokról volt szó.

23 A hivatkozott pontban arról kívántak rendelkezni, hogy a feltétlenül elvégzendő beruházások biztosítása érdekében a beruházó és kivitelező minisztériumok állapodjanak meg az 1953-ban végrehajtandó építkezések besorolásáról. A megállapodásokat október 15-ig küldjék meg az Országos Tervhivatalnak.

24 A határidő-módosítások a beruházások törlésének végrehajtására, illetve az új szerződések banki átvételének tilalmára vonatkoztak.

25 Az OT elnöke – figyelemmel arra, hogy a Minisztertanácsnak az anyag- és árugazdálkodás rendjéről és szervezetéről szóló 2.046/15/1952 Mt.h. (V.13.) számú határozatában előírt rendszer továbbra is bonyolult és bürokratikus – az 1953-ban érvényes szabályok változatlanul hagyása mellett kisebb korrekciókra tett előterjesztést. A határozati javaslat szerint a központi gazdálkodás körébe bevont termékek számát fel kell emelni, de a minisztériumoknak csak a termelés szempontjából döntő fontosságú termékekre kell szerződést kötni, ha ezt szükségesnek tartják; a termelőszövetkezetek a különböző vegyi anyagokat, a tüzelőt, az üzemanyagokat, a takarmányt és a vetőmagokat a kijelölt vállalatoktól szerezhetik be szabad forgalomban, illetve kiutalás alapján. Az egyéni gazdálkodók számára lehetőség szerint minden árucikket kiutalás nélkül kell biztosítani. A gazdálkodás körébe bevont, külföldön beszerzendő termékekre a megrendelést a megrendelő felett felügyeletet gyakorló minisztériumnak nem kell láttamoznia. A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített megokolással 512/5/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést elutasította, és fel szólította az OT elnökét, hogy azonnal kezdje meg a termékgazdálkodás új rendjének kidolgozását.

A minisztériumi szerződéseknél nagyon sok túlzás volt, mégis a cikkeknek egy szűk körére helyes lenne fenntartani ezt a rendszert, hogy a minisztériumok egymással szerződést kössenek.

Altomáre Iván elvtárs: Az összes tárcák ellene voltak, hogy a minisztériumok egymás között szerződést kössenek. Ezt nem is szabad eltúlozni. Az általános generálszerződést kötbér nélkül kell kötni, a mennyiség és minőség megállapításával.

Hidas István elvtárs: A Minisztertanács által elfogadott tervet maradéktalanul hajtjuk végre, és akkor szerződésre nincsen szükség.

Bognár József elvtárs: A szerződéskötési kényszer nem fő kérdés. Az anyaggyártáskor a fő kérdés. Felül kell vizsgálni az anyaggyártáskor jelenlegi rendszerét. A javaslat nem foglalkozik a magánkisiparosok anyagellátásával sem.

Páris László elvtárs: Legalább az I. negyedévre ideiglenes szerződést kell kötni. Javasolja, hogy a kovácsoltvasat is vonják be a központi gyártáskörébe.

Altomáre Iván elvtárs: Meg kell szabni, melyek azok az anyagok, melyeket központiilag tervezünk.

Szalai Béla elvtárs: Az anyaggyártáskor rendszerünk valóban több kívánni valót hagy maga után, ezért új rendszert kell létrehozni. Ezt azonban nem lehet egy hónap alatt elvégezni, s így csak 1954. elején kerülhet bevezetésre.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács megállapítja, hogy az előterjesztés nem felel meg a követelményeknek és nincs összhangban a kormány gazdasági politikájával.

- a.) Az Országos Tervhivatal elnöke a Minisztertanács elnökének a leg-sürgősebben mutassa be azokat a feltétlenül fontos intézkedéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a vállalatok tervezési munkáiban ne legyen fennakadás.
- b.) Azonnal el kell kezdeni a termékgyártáskor új rendszerének kidolgozását.

14/6

6.) A helyi ipar munkájának megjavítása

Előadó: Kiss Árpád elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről.²⁶

14/7

7.) A lakosság árualapjának bővítése a közületi beszerzések terhére²⁷

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Darvas József elvtárs: Kéri, hogy az 5. pont a Népművelési Minisztériumra ne vonatkozzék.

Czakó Kálmán elvtárs: Kéri, hogy az 5. pont a Legfőbb Ügyészségre se vonatkozzék.

Altomáre Iván elvtárs: A II. sz. táblázatban szereplő adatokat helyesbíti.

Janza Károly elvtárs: Nem tartja reálisnak a HM-re kirótt 35 milliós keretet.

Hidas István elvtárs: A központi szerveknél vizsgálatot kellene végrehajtani.

²⁶ A téma az október 30-i minisztertanácsi ülésen került napirendre.

²⁷ Az előterjesztést lásd a Mellékletben (2). A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 512/7/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 5. pontja a Népművelési Minisztériumra és az Ügyészségre nem vonatkozik.
- b.) A Minisztertanács Titkársága szólítsa fel az egyes minisztereket, vizsgálják felül a birtokukban lévő, használaton kívüli bútorok mennyiségét és ajánlják fel azoknak a szervezeteknek, melyeknek irodai berendezésekre szükségük van. Ennek végrehajtását az egyes minisztériumok kiküldöttjéből álló bizottság vizsgálja felül és a Minisztertanács elnökének tegyen jelentést.
A bizottság tagjainak megbízását egy héten belül, a jelentés elkészítését 3 héten belül kell elkészíteni.
- c.) A Minisztertanács a II. számú mellékletet csak tájékoztatásul fogadja el.²⁸

8.) A silóépítésről szóló 1.036/1953./VII.30./ sz. MT [Mt. h.] határozat módosítása²⁹
Előadó: Hegedüs András elvtárs

Antos István elvtárs: A Pénzügyminisztérium nem ért egyet az előterjesztéssel, mert a kérdést csak pénzügyi vonalon nem lehet megoldani, mivel a felvilágosító munka eddig nem volt kielégítő.

Hegedüs András elvtárs: A tanácsok mezőgazdasági osztályainál van a hiba, nem népszerűsítik a silóépítkezést.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács a határozati javaslat 2. pontja kivételével elfogadja az előterjesztést. A 4. pontot ennek megfelelően felül kell vizsgálni.³⁰

28 A melléklet a közületek által lakossági értékesítésre felajánlott árucikkek listáját tartalmazta.

29 A földművelésügyi miniszter előterjesztésében beszámolt a silóépítésről szóló határozat (MK 1953. 34. szám, július 30.) végrehajtásáról, az építési anyagok és építőipari kapacitás, illetve a pénzügyi fedezet biztosításáról, az akció széleskörű népszerűsítéséről. Megállapította, hogy az intézkedések ellenére a nem eléggé kedvező hitelkonstrukció miatt a termelészövetkezeti tagok és egyéni gazdálkodók körében az akció eredménytelen maradt. A kialakult helyzetben csak az építési anyagokra biztosított teljeskörű hitellel, egyes esetekben az anyagköltség 20%-os visszatérítésével lehet változtatni. A termelészövetkezetek közös silóépítése ezzel szemben kedvezően alakult, a számukra megadott köbméter keretszám emelhető. A határozati javaslatban engedélyezték a pénzügyminiszter számára, hogy a kedvezményekhez 6,8 millió forint hitelkeretet biztosítson. A Minisztertanács korábbi határozatát 1.065/1953 Mt.h. szám alatt (MK 1953. 56. szám, október 23.) a teljes körű építési hitelfelvétel engedélyezésével módosította, illetve 512/7/1953 számú nem nyilvános határozatával a silóépítkezések köbméterben meghatározott keretszámaival és az ehhez biztosított hitelkeret futamidejének (termelészövetkezetek: hosszú lejárat, termelészövetkezeti tagok és egyéni gazdák: középlejárat) és összegének meghatározásával kiegészítette.

30 A határozati javaslat hivatkozott pontja szerint azok a termelészövetkezeti tagok és egyéni gazdák, akik a siló építését november 30-ig befejezik, és erről a községi tanács igazolását bemutatják, az

9.) Az állami gazdaságok dotációjának és biztosítási alapjának felemelése³¹

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Hegedüs András elvtárs: Igen súlyos a helyzet. Nem reális az önköltségsökkentési terv. 1954-ben talán már 8%-os önköltségsökkentés elérhető lesz.

Gergely Miklós elvtárs: Az 1. pont utolsó bekezdésével kapcsolatban megjegyzi, hogy nem volna célszerű most az 1953. évi önköltségi tervet módosítani. Nincs gyakorlati jelentősége és óriási energiát kötne le.

Javasolja, hogy maradjon minden a régiben azzal, hogy az eredményél az 1953. évi adatokat nem a tervhez, hanem az 1952. évi tényleges önköltséghez viszonyítva kell értékelni.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 1. pontja 2. bekezdését el kell hagyni. Helyette ki kell mondani, hogy a dotáció, illetőleg a veszteség megítélésénél az 1953. évi adatokat nem a tervhez, hanem az 1952. évi tényleges önköltséghez viszonyítva kell értékelni.³²

10.) A személyi igazolvány bevezetése³³

Előadó: Gerő Ernő elvtárs

Janza Károly elvtárs: Ennek az igazolványnak olyannak kell lenni, hogy megátolja a katonai szolgálat alóli kibúvás lehetőségét.

építési anyagok árából 20% visszatérítést kapnak. Azok, akik az építési anyagot nem hitelből szerzik be, 20% kedvezményben részesülnek.

31 Az állami gazdaságok június 30-i mérlegében kimutatott veszteség (az értékesített termények után 35,2 millió Ft, az 1952. évet terhelő veszteség 56,2 millió Ft, üzemi veszteség 384,6 millió Ft) a hibás tervezésből, a termelékenység csökkenéséből, az állattartási szakértelem hiányából, a hibás bérgazdálkodásból keletkezett. A Földművelésügyi Minisztérium intézkedései a termelési, értékesítési és pénzgazdálkodási hibák megszüntetésére csak részben jártak sikerrel. A helyzet konszolidálása érdekében szükségessé vált az államnak átadott termékek és termények után adott dotáció felemelése 116 millió forintról 435,6 millió forintra, az 1953. évi önköltségi terv módosítása, a kimutatott üzemi veszteségre már folyósított 60 millió forint biztosítási alapon túlmenően további 300 millió forint póthitel biztosítása, továbbá az egyes állami gazdaságok részére méltánytalanul megállapított beadási árak módosítása. A Minisztertanács az előterjesztést 512/8/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

32 Az elhagyandó bekezdésben a Minisztertanács felhatalmazta az OT elnökét, hogy módosítsa az állami gazdaságok 1953. évi önköltségi tervét.

33 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (3). A Minisztertanács az előterjesztést és a Minisztertanács, illetve a belügyminiszter csatolt rendelettervezeteit a jegyzőkönyvben rögzített megjegyzésekkel 512/9/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta, a személyi igazolvány 1955. június 30-ig történő fokozatos bevezetésére felhatalmazta a belügyminisztert. A személyi igazolvány bevezetéséről az 1/1954 (I. 9.) MT. számú rendelet (MK 1954. 2. szám, január 9.) és a belügyminiszter 1/1954 (I. 9.) számú rendelete (uo.) intézkedett.

Czakó Kálmán elvtárs: Mi teszi indokolttá, hogy büntetési rendelkezéseket vesznek fel, amikor arra van már jogszabály?

Sebes István elvtárs: Javasolja, hogy az igazolványba a munkakönyv számát is vegyék fel.

Erdey-Grúz Tibor elvtárs: Megkérdezi, hogy az igazolvány tartalmazni fogja-e a munkahelyet, ha igen, akkor fölöslegessé válik a minisztérium által kiadott személyazonossági igazolvány.

Gergely Miklós elvtárs: Miért van szükség 9 millió db igazolvány kiadására?

Bognár József elvtárs: Kiss elvtárs hogyan tudja vállalni, hogy egy hónap alatt 1 000 000 embert fényképezzenek le Budapesten?

Szalai Béla elvtárs: Milyen nagyság van figyelembe véve az igazolványnál?

Túl nagy készlettel számolnak az elvtársak, ezt lehetne valamivel csökkenteni.

Piros László elvtárs: Janza elvtársnak válaszolva kijelenti, hogy az új igazolvány tartalmazni fogja a katonakönyv számát.

Czakó elvtársnak válaszolva, feltétlenül szükségesnek tartja a büntetőszankció bevételezt az igazolványba, mert így mindenki világosan fogja látni, hogy az igazolvánnyal való visszaélés, elvesztés mit von maga után.

Sebes István elvtársnak azt válaszolja, hogy az igazolvány tartalmazni fogja a munkakönyv számát.

A 9 millió db igazolványra azért van szükség, hogy minden évben ne kelljen újragyártani igazolványokat, ezenkívül selejtre is számítsanak, továbbá el is veszítenek igazolványokat. Ha újból kell kisebb tételt gyártani, az sokkal többbe kerülne.

Bognár elvtársnak válaszolva elmondja, hogy a fényképezést nem kell egy hónap alatt lebonyolítani, ezt fokozatosan fogják végrehajtani.

Szalai elvtársnak azt válaszolja, hogy a takarékoságot iparkodtak figyelembe venni, ennél kisebb igazolványt nem volna helyes készíteni.

Hidas István elvtárs: A büntetőszankciókat ki kell venni, és csak utalást kell bevinni a meglévő büntetőszankciókra.

Az igazolványok mennyiségére vonatkozóan javasolja, hogy azok mennyiségét az Országos Tervhivatal elnöke, a Belügyminisztérium és a Könnyűipari Minisztérium közösen vizsgálják meg és tegyenek javaslatot a megtakarításra.

Erdey-Grúz Tibor elvtárs: Helyesnek tartja a külön büntetőszankció felvételét.

Czakó Kálmán elvtárs: A „Személyi igazolvány” közokirat, tehát a vele való visszaélés a közokirat-hamisításra vonatkozó szabályok szerint büntetendő. Szükségtelen új büntetőszankció alkotása.

Kéri József elvtárs: Czakó elvtárs által felvetett javaslatot érdemes megfontolni.

Véleménye szerint érdemes volna a két büntetőszankciót belevenni.

Javasolja a következőképpen megfogalmazni:

- 1.) A személyi igazolvány közokirat.
- 2.) A személyi igazolvánnyal kapcsolatos bűncselekményt a hatályban lévő büntetőjogszabály szerint kell büntetni.

Piros László elvtárs: Az igazolványokkal sok visszaélés várható. Ha lesz büntetőszankció, jobban meggondolják, hogy visszaélést kövessenek-e el.

Pócze Tibor elvtárs: A 9 millió db igazolvány kinyomtatását felül lehet vizsgálni, és csak a legszükségesebb mennyiséget legyártani.

Egyetért azzal a véleménnyel, hogy maradjon bent a büntetőszankció.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy

- a.) a belügyminiszter, a könnyűipari miniszter és az Országos Tervhivatal elnöke az igazolványok mennyiségét még egyszer vizsgálja meg, maximálisan csökkentsék, a forint megtakarításra tegyenek javaslatot.
- b.) Az igazolványok elkészítéséhez szükséges fényképészeti anyag biztosítását az Országos Tervhivatal, a Belügyminisztérium és a Nehézipari Minisztérium még egyszer vizsgálja meg.

14/11

11.) A kohók, martin és hengerművek munkásainak és műszaki dolgozóinak bérezése³⁴

Előadó: Zsöfnyecz Mihály elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

14/12

12.) A lakosság tüzelőellátásának egyes kérdései³⁵

Előadó: Varga János elvtárs

Janza Károly elvtárs: Kéri, hogy a Honvédelmi Minisztérium igényét is vegyék figyelembe.

Bognár József elvtárs: Az előterjesztés jóváhagyását kéri azzal, hogy a SZOT az érdekeltektől miniszterekkel az elosztást még egyszer vizsgálja felül és egyezzen meg.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács a határozati javaslat 4. pontjában feltüntetett összkeretet elfogadja azzal, hogy a Szakszervezeti Tanács elnöke az egyes tárcákra eső

34 A kohó- és gépipari miniszter a kohászati üzemekben 1952. november elsejétől bevezetett új bérendszert hibáinak korrigálása, a minőségi munka támogatása érdekében javaslatot tett a kohóknál és a martinkemencéknél dolgozó munkások és műszaki alkalmazottak november elsejétől hatályos minőségi bérezésére és egyéni, illetve kollektív premizálására, meghatározta annak mértékét és irányelveit; mindezek fedezetére javasolta a KGM beralapjának felemelését 873 900 forintra. A Minisztertanács 512/10/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

35 A Szakszervezetek Országos Tanácsa előterjesztésében áttekintette a lakossági tüzelőellátás liberalizálásáról (a mennyiségi és minőségi korlátozások feloldásáról) szóló korábbi minisztertanácsi rendelet hatásait, és megállapította, hogy előnyeiket elsősorban a magasabb fizetésű rétegek élvezték, miután az alacsonyabb fizetésűek fizetési előlegből szeretnének vásárolni, erre pedig nincsen lehetőség. Az üzemi munkások jelentős része még nem rendelkezik tüzelővel. A tüzelőbeszerzés megkönnyítése érdekében javasolták, hogy az alacsony fizetésűek és nagycsaládosok (a családfenntartók révén) – kivételes esetekben nem családosok is – kaphassanak fizetési előleget tüzelőre, ami általában 300, legfeljebb 400 Ft lehet, a visszafizetés időtartama 4 hónap. A minisztériumok az üzemek közötti keretösszegek felosztását az érintett szakszervezetek elnökségével egyeztessék, a vállalatoknál az előleg kiadását az igazgatók az üzemi bizottsággal egyetértésben szigorú elbírálás alapján végezzék. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosítással 512/26/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

összegek elosztását még egyszer vizsgálja felül, és állapodjon meg az illetékes miniszterekkel.³⁶

13/a.) Jelentés a Minisztertanács 1953. III. negyedévi munkatervének teljesítéséről³⁷
Előadó: Nagy Imre elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A hozott határozatok egy része kerül csak megvalósításra.

Ma is tapasztalhattuk, hogy a minisztertanácsi ülések jellege is kezd megváltozni és helytelen irányba terelődni. A Minisztertanács határozathozó testület, nem pedig a kérdések tisztázásával kell foglalkoznia. A legtöbb kérdésben itt tisztázzuk a problémákat, ezen alapvetően változtatni kell.

Az anyagot sokkal jobban kell előkészíteni.

Helytelen lenne a minisztertanácsi üléseket szaporítani. A jövőben kéthetenként fogunk ülést tartani az anyag jobb előkészítése érdekében. A Minisztertanács elé kerülő anyagokat messzemenően meg kell szűrni.

A miniszterek felelősségét és hatáskörét növelni kell. Az anyagok jelentős részét – amit eddig idehoztak a miniszterek – saját felelősséggel, saját hatáskörrel kell végrehajtani.

36 A hivatkozott pontban a tüzelővásárlási előlegre jóváhagyandó 60 millió forint minisztériumok szerinti felosztása szerepelt.

37 A Minisztertanács elnöke előterjesztésében tájékoztatást adott a III. negyedévi munkatervben meghatározott feladatok elvégzéséről, és betervezte az MDP Terv-, Pénzügyi és Kereskedelmi Osztálya észrevételeinek figyelembevételével készített IV. negyedévi munkatervet. Megállapította, hogy a megtárgyalásra tervezett 65 témából 39 kérdés került napirendre, ebből azonban 7 témát nem tárgyaltak. A Minisztertanács 335 határozatot hozott, ebből húszat az elnök saját hatáskörében, 144 ún. „fő kérdésben”, 171 esetben „különfélék” kérdésében. A Minisztertanács munkáját értékelve összegezte, hogy a munkaterv teljesítése elmaradt a kívánt színvonaltól, az előterjesztések gyakran az utolsó pillanatban, rosszul előkészítve kerültek a testület elé. Egyes minisztériumok halogatják az előterjesztések benyújtását, vagy egyáltalán el sem készítik őket, miközben számos olyan ügyben is előterjesztést készítenek, amelyekről saját hatáskörükben is dönthetnének. Különösen rossz a helyzet a Földművelésügyi és a Bel- és Külkereskedelmi Minisztériumnál, valamint az Országos Tervhivatalnál. Felelősség terheli a Minisztertanács Titkárságát is, mert nem fordít elég gondot a minisztertanácsi ülések előkészítésére. Ugyanakkor a Titkárság ellenőrzései azt mutatják, hogy a minisztertanácsi határozatok egy részét egyáltalán nem, vagy csak részben hajtják végre. Ennek egyik oka, hogy a határozatok rendkívül nagy száma miatt a végrehajtásukkal és ellenőrzésükkel a minisztériumok valójában nem is tudnak foglalkozni. A hiányosságok kiküszöbölése érdekében a IV. negyedévi munkatervbe lényegesen kevesebb kérdést kell felvenni, gyakrabban át kell tekinteni a fontos határozatok végrehajtását, csökkenteni kell a határozatok számát, a legszigorúbban ragaszkodni kell a Minisztertanács ügyrendjének betartásához, a negyedév végén felül kell vizsgálni a Minisztertanács ügyrendjét, és ki kell terjeszteni a miniszterek jogkörét. A Minisztertanács 512/11/a/1953 számú nem nyilvános határozatával a III. negyedévi munkaterről szóló 502/12/1953 számú határozatát hatályon kívül helyezte, egyúttal az 512/11/1953 számú nem nyilvános határozattal a IV. negyedévi munkatervet (13 témacsoportban 83 napirend) jóváhagyta.

A Minisztertanács elé országos, elvi jelentőségű, nagyobb ügyeknek kell kerülni. Az egyes területek élén álló miniszter elvtársak ugyanilyen szellemben kell hogy érvényt szerezzenek. Eljűk se kerüljön minden kérdés, amit az alájuk tartozó szervek is meg tudnak oldani.

Altomáre Iván elvtárs: Kéri, hogy a munkatervből „az élelmiszeripar feladata 1954. év végéig a kormányprogram megvalósítása terén...” c. anyagot vegyék ki. Nincs szükség arra, hogy ezt bevegék, mert az 1954-es feladatok ugyanis jóvá lesznek hagyva.

Zsofinyecz Mihály elvtárs: Kéri, hogy az 1954. évi traktorgyártást vegyék fel a munkatervbe.

Bebrits Lajos elvtárs: Kéri, hogy a lakáskarbantartás, tatarozási program előadója Kiss elvtárs legyen.

Czakó Kálmán elvtárs: A 7. oldal 12. pontjáért ő legyen a felelős.³⁸

Darvas József elvtárs: Hogy túl sok probléma kerül ide és a miniszteri felelősség nem eléggé mutatkozik meg az anyagokban, ennek egyik oka, hogy a miniszteri jogkör túlságosan szűk területre van szorítva, ezért több olyan kérdést kénytelenek a Minisztertanács elé hozni, amit a miniszter maga is eldönthetne.

Kéri, hogy az anyagot ne az utolsó pillanatban küldjék ki részükre.

Ezen kívül a 8. oldal „szociális-kulturális, filmgyártás, iparművészet” résznél határidő módosítást kér: új határidőnek javasolja: november 25. és november 15-öt.

Bebrits Lajos elvtárs: A takarékosági kérdéseknél Szalai elvtárs és ő lett felelősként megjelölve. Kéri, hogy a nehézipari minisztert is tegyék felelőssé.

Bognár József elvtárs: A miniszterek hatáskörének felülvizsgálása a IV. negyedévi munkatervbe sincs belevéve.

Az OLB ügyrendjét is hozzák be, mert az sem szerepel és a III. negyedévben sem volt a munkatervben.

Gergely Miklós elvtárs: Az OLB vonatkozásában először azt kell eldönteni, hogy egyáltalán fenn kell-e tartani.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A munkaterv-javaslat I. 2. pontját törölni kell.³⁹
- b.) A munkaterv III. „ipari” részébe a traktorgyártás kérdéseiről szóló előterjesztést kell behozni.
Felelős: Zsofinyecz Mihály és Hegedüs András elvtársak.
Határidő: október 31.
- c.) A VI. „építőipar” fejezet 2. pontjának felelősét Kiss Árpád elvtársban állapítja meg.⁴⁰

38 Helyesen a 2. pont. Beszámoló jelentés a törvényesség megszilárdításáról szóló határozatok végrehajtásáról.

39 A hivatkozott pont az „élelmiszeripar feladatai 1954 év végéig a kormányprogram megvalósítása terén” címet viselte.

40 A „lakáskarbantartási és tatarozási program” előadói közül Szijártó Lajost és Szalai Bélát törölték.

- d.) A XII. fejezet 2. pontjának felelősei közül Erdei Ferenc elvtársat törölni kell.⁴¹
- e.) A XI. 2-3. pontjának határidőit fel kell cserélni.
- f.) A VIII. 5. pontjának felelősei közé Hidas István elvtársat is fel kell venni.⁴²
- g.) A XII. fejezetbe a miniszterek hatáskörének felülvizsgálásáról szóló előterjesztést be kell venni.
 Felelős: Nagy Imre elvtárs.
 Határidő: október 31.
 Az OLB szervezetének és hatáskörének felülvizsgálásáról szóló előterjesztést ugyancsak be kell venni.
 Felelős: Olt Károly elvtárs.
 Határidő: december 15.
- h.) A III. „Ipar” fejezetbe fel kell venni a szénbányászat kérdéséről szóló előterjesztést.
 Felelős: Hidas István elvtárs.
 Határidő: november 20.
- i.) A XII. fejezet 3. pontjából az „ügyrendi” szót ki kell hagyni, és a határidejét november 27-re kell módosítani.⁴³
- j.) A XI. 1. pontjának határidejét november 30-ra kell módosítani.⁴⁴

14.) 1953. IV. negyedévben alkalmazható szabadfelvásárlási árak szabályozása⁴⁵

Előadó: Tisza József elvtárs

- 41 A „Beszámoló jelentés a törvényesség megszilárdításáról szóló határozatok végrehajtásáról” című napirendi pont előadója Czako Kálmán maradt.
- 42 „Az üzemanyaggal való takarékoság érdekében szükséges tennivalók” című napirendi pont előadója eredetileg Szalai Béla és Bebrits Lajos volt.
- 43 A napirendi pont címe így módosult: „a helyi tanácsok irányításának kérdései”. Az eredeti időpont október 31. volt.
- 44 A napirendi pont címe: „A fiatal értelmiség fejlődését biztosító intézkedések”. Az eredeti időpont október 31. volt.
- 45 A begyűjtési miniszter előterjesztésében áttekintette a szabadpiaci sertésfelvásárlás 485/1953 számú minisztertanácsi határozattal szeptember 30-ig szabályozott árviszonyait. Megállapította, hogy az ott meghatározott árak lényegesen elmaradtak a piaci ártól, így a IV. negyedévben felvásárolni tervezett hizott sertés mennyisége csak akkor biztosítható, ha a felvásárlási ár fedezi a hizlalás önköltségét. Az áremelést az is indokolja, hogy az elmúlt évi aszály következtében kialakult takarmányhiány és a nyári sertésvész miatt az állatállomány lecsökkent, fejlesztéséről gondoskodni kell. A határozati javaslat ennek megfelelően a szabadfelvásárlási átlagárát 13 Ft/kg helyett 15 Ft/kg-ban jelölte meg az október 1. – december 31. közötti időre. Az áremelés nyomán keletkezett 30 950 000 Ft többletkiadást a forgalmi adóból kell biztosítani. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosítással 512/12/1952 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

Czakó Kálmán elvtárs: A 2. oldal második bekezdésénél javasolja, hogy a szerződéses sertéseknél is progresszíve állapítsák meg az árakat.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy az előterjesztés tárgyába a „sertésfelvásárlási árak szabályozását” kell felvenni.

- a.) A határozati javaslat 2. pontjával kapcsolatban ki kell mondani, hogy az elszámoltatás során igénybe vett sertéseknél jelentkező többletsúlyért csak a legalacsonyabb, tehát 13 Ft/kg-os szabadfelvásárlási árat lehet fizetni.⁴⁶

15[a] Az 1954. évi gazdalajstrom I. rész elkészítésének létszámszükséglete⁴⁷

Előadó: Váhl Miklós elvtárs

Váhl Miklós elvtárs: Az előterjesztés benyújtása óta történt események határidő módosítást tesznek szükségessé.

Czakó Kálmán elvtárs: Megkérdezi, hogy a telekkönyvvezetők igénybe vannak-e véve? Ha nem, kéri, hogy azokat is vegyék figyelembe.

Antos István elvtárs: A határozati javaslat II. 2. pontját törölni kell, és helyette a következő szöveget kell bevenni:

„A pénzügyminiszter felhatalmazást kap a Minisztertanács által megállapított kiegészítő munkaerők alkalmazásával felmerülő személyi és dologi kiadások póthitelként való engedélyezéséhez.”

Nagy Imre elvtárs: Annak idején, amikor ezt a kérdést tárgyalták, Váhl elvtárs azt mondta, hogy kiegészítő munkaerőre nem lesz szükség, és hogy a gazdalajstrom elkészítése lényegesen kevesebbe fog kerülni. Most nagy igényeket támaszt munkaerő és költségeket nézve, mi ennek az oka?

Váhl Miklós elvtárs: A nyilvántartó apparátus 280 fővel emelkedik. A létszámot a begyűjtési vállalatoknak kellett volna adni. A Begyűjtési Minisztérium nem tud segítségünkre lenni, tehát változtak a körülmények.

46 A hivatkozott pont eredeti szövege így hangzott: „Elszámoltatás során igénybe vett sertéseknél a beadási kötelezettségen felül jelentkező többlet súlyért »szabad árat« kell fizetni.”

47 Az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal elnöke előterjesztésében tájékoztatást adott arról, hogy a 2.060/20/1953 Mt.h. számú minisztertanácsi határozat (HT 1953. 20. szám, szeptember 6.) értelmében az ország területének számbavételével és az 1954. évi gazdalajstrom összeállításával kapcsolatos munkákat a begyűjtési nyilvántartók bevonásával kellett volna elvégezni. Az új begyűjtési rendszer végrehajtása azonban oly mértékben igénybe vette a nyilvántartókat, hogy a munkába nem lehetett őket bevonni. Pótlásukra a korábban engedélyezett létszámon felül 2381 kiegészítő munkaerőt kell alkalmazni az október 16. – december 31. közötti időre, havi 600 forintos munkabérral. A Minisztertanács az előterjesztést jóváhagyta, és 2.071/25/1953 Mt.h. számú határozatával közzétette (HT 1953. 25. szám, október 29.). Ugyanakkor 512/13/1953 számú nem nyilvános határozatával a munka időtartamára vonatkozó, illetve a jegyzőkönyvben rögzített módosítással a határozatot kiegészítette, 540119/4/1954 számú határozatával pedig a határidők módosításáról döntött.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést a következő módosításokkal fogadta el:

- a.) A gazdálajstrom elkészítésébe, ahol erre lehetőség van, a telekkönyvi hivatalok alkalmazottait is vegyék igénybe.
- b.) A II. 2. pontját törölni kell, helyette a következő szöveget kell bevenni: „A pénzügyminiszter felhatalmazást kap a Minisztertanács által megállapított kiegészítő munkaezők alkalmazásával felmerülő személyi és dologi kiadások póthitelként való engedélyezéséhez.”⁴⁸

15/b.) Számviteli képzés átszervezése⁴⁹

Előadó: Antos István elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵⁰

14/15b

48 A határozati javaslat hivatkozott pontjának eredeti szövege így hangzott: „A kiegészítő munkaezők személyi és dologi szükségletei fedezetére a Minisztertanács az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal cím Megyei Földmérési Irodák költségvetési előirányzatában az 506/6/1953 számú határozat alapján engedélyezett póthitelten felül 6 715 000 Ft-ot, a kiegészítő munkaezők jutalmazására pedig 500 000 Ft-ot, összesen 7 015 000 Ft póthitelt engedélyez.”

49 A pénzügyminiszter előterjesztésében tájékoztatást adott a hatályban lévő számviteli képzésekről (képesített könyvelő, mérlegképes könyvelő és okleveles könyvvizsgáló), amelyeket tanfolyami képzésben lehet megszerezni. A tanfolyami képzésből a képesített könyvelői képzést a technikumoknak, a mérlegképes könyvelői képzést a Számviteli Főiskolának tervezik átadni. Tekintettel azonban arra, hogy 1956. január 1-jétől egyes munkaköröket csak olyanok tölthetnek be, akik az ehhez szükséges képesítéssel rendelkeznek, biztosítani kell a megfelelő végzettséggel rendelkezők képzését. Ennek érdekében 1953/54-ben és 1954/55-ben tanfolyamokon 8500 képesített könyvelőt, 1500 államháztartási könyvelőt, 3500 mérlegképes könyvelőt, 600 okleveles könyvvizsgálót kell kiképezni. A határozati javaslatban meghatározták, hogy a gazdálkodó szervek, intézetek és intézmények, az állami vállalatok számvitelének vezetéséhez, ellenőrzéséhez számviteli képzítés szükséges; a munkaköröket az illetékes miniszter a pénzügyminiszterrel, az OT és az Állami Ellenőrzési Központ elnökével egyetértésben határozza meg; a számviteli oktatás állami feladat, az erre vonatkozó engedélyt a pénzügyminiszter adja ki, az oktatás irányítása és szabályozása a pénzügyminiszter hatásköre; a képesített és mérlegképes könyvelői tanfolyamokat és vizsgákat az egyes gazdasági ágak követelményeinek figyelembevételével szakosítani kell; a tanfolyamokon megszerzhető számviteli képzést előzetes gyakorlathoz kell kötni; a vizsgákat a Számviteli Képesítő Bizottság előtt kell letenni, melynek elnökeit és tagjait a pénzügyminiszter nevezi ki.

50 Az előterjesztést és a csatolt határozattervezetet a Minisztertanács jóváhagyta, és közzétette 1.066/1953 Mt.h. számú határozatát a „könyvviteli képzésről” (MK 1953. 56. szám, október 23.), miután Pikler György, a Központi Statisztikai Hivatal elnöke levelében felhívta a figyelmet, hogy a rendelet csak a számvitel egyik ágát, a könyvvitelt szabályozza. A Minisztertanács 512/14/1953 számú nem nyilvános határozatával a rendeletet záradékkal egészítette ki, amelyben a könyvelői tanfolyamok létszámáról határozott.

15/c.) A karcagi téglagyár tervezési feladatának jóváhagyása⁵¹

Előadó: Apró Antal elvtárs

Kilián József elvtárs: A határozati javaslat 14. pontjának határidejét a következőkben kéri megállapítani:

1953. szept. 15. helyett november 1.

1953. június 1. helyett 1954. augusztus 1.

1955. július 1. helyett szeptember 1.

Gergely Miklós elvtárs: Helytelen, hogy a 10%-os keretből fedezzék a szociális-kulturális szükségletet.

Ki kell mondani, hogy a szociális-kulturális feladatokat magába a költségkeretbe kell bevenni.

Bebrits Lajos elvtárs: A bekötőút költségét nem fedezheti a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium.

A műszaki tervezésnél lévő szeptember 30-i határidőt kéri október 30-ban megállapítani.;

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést a következő módosításokkal fogadta el:

a.) A határozati javaslat 11. pontjának határidejét a következőképpen kell módosítani:⁵²

1953. szeptember 15. helyett november 1.

1953. június 1. helyett 1954. augusztus 1.

1955. július 1. helyett szeptember 1.

b.) A határozat végrehajtásával kapcsolatos egészségügyi kérdéseket az Egészségügyi Minisztériummal utólagosan tárgyalják ki.

c.) A határozati javaslat 8/c. pontjával kapcsolatban kimondja, hogy a szociális-kulturális feladatokat a tervfeladatba kell bevenni.⁵³

51 Az építésügyi miniszter előterjesztése szerint a lakásépítési program megvalósításához szükséges nagy mennyiségű téglát a régi üzemek már nem tudják előállítani, így indokolt új téglagyárak építése. Ennek megfelelően kerülhet sor a karcagi téglagyár első üteme tervezésének előkészítésére, a beruházási programot az OT már jóváhagyta. A gyárat a Karcag–Kunmadaras-vasútvonal mentén kell felépíteni, évi 15 millió kisméretű téglá gyártására tervezve. A várható munkaerő-szükséglet nyáron 134 fő, télen 72 fő. A beruházás összköltsége 20 886 000 Ft. Járulékos beruházásként megépítendő egy bekötőút, egy vasúti leágazás, egy villamos távvezeték, továbbá kulturális és szociális létesítmények és hat készenléti lakás. A teljes üzembe helyezés határideje 1955 szeptembere. A Minisztertanács az előterjesztést 512/15/c/1953 számú nem nyilvános határozatával, a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta.

52 A határidők módosítása a kivitelezés megkezdésére, a részleges, illetve végleges üzembe helyezésre vonatkozott.

53 A hivatkozott pontban a járulékos beruházásokat sorolták fel, melyek költségeit a tervben külön kellett meghatározni.

- d.) A határozati javaslat 10. pontjában szereplő szeptember 30-i dátumot október 30-ra módosítja.⁵⁴

15/d.) Rendelet-tervezet az állami szervek jogi képviseléről⁵⁵

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs

Erdei Ferenc elvtárs: Egyetért azzal, hogy az Igazságügy-minisztériumban ezzel a feladattal foglalkozó csoportlétszámot a minisztérium zárolja.

Czakó Kálmán elvtárs: Az 1. §. harmadik sorában helytelen a kifejezés. Javasolja a következő szöveget bevenni:

„A feladatuk körébe utalt és a kezelésükbe adott állami vagyon...”

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Az Igazságügy-minisztériumban ezzel a feladattal foglalkozó csoport létszámát a minisztériumnál zárolja.
- b.) Az 1. §. 3. sorát a következőképpen kell megfogalmazni:⁵⁶
„a feladatuk körébe utalt és a kezelésükbe adott állami vagyon...”

15/e.) Ügyészség dolgozói részére kitüntető jelvény adományozása⁵⁷

Előadó: Czakó Kálmán elvtárs

Nagy Imre elvtárs: Ilyen jelvényeket csak termelőmunkával foglalkozók részére szabad rendszeresíteni.

A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről azzal, hogy a Minisztertanács Titkársága hasonló típusú kitüntető jelvények indokoltságát vizsgálja felül, és erről tegyen a Minisztertanács elnökének jelentést.

Határidő: egy hónap.

54 A határidő-módosítás a műszaki tervek elkészítésének határidejére vonatkozott.

55 A költségvetési előirányzat alapján gazdálkodó állami szervek vagyoni ügyeikben (főként a szerződési és kártérítési ügyekben) az állam nevében járnak el, és képviselükről egységesen az Igazságügy-minisztérium gondoskodik, így a miniszter az állam „ügyvédjeként” jár el. Ez a képviseleti rendszer túlzottan centralizált, nemegyszer nehézkes és bürokratikus. A képviselet decentralizálása érdekében az igazságügy-miniszter rendelettervezetet nyújtott be, melyet a Minisztertanács 50/1953 (X.23.) M.T. számú rendeletével kihirdetett (MK 1953. 56. szám, október 23.), és egyúttal 512/16/1953 számú nem nyilvános határozatával utasította az Országos Létszámbizottságot, hogy az Igazságügyi Minisztérium állami képvisellettal foglalkozó részlegének létszámát zárolja.

56 A hivatkozott szövegrész eredetileg így hangzott: „A költségvetési előirányzat alapján gazdálkodó állami szervek, intézetek és intézmények (a továbbiakban állami szervek) a feladatuk és a kezelésükbe adott állami vagyon ... rendeltetése által meghatározott körben a saját nevükben jogokat szerezhetnek, kötelezettségeket vállalhatnak és perben állhatnak.”

57 Az előterjesztés nem található a jegyzőkönyv mellett.

14/15f

15/f.) Felhatalmazás magyar–brazil árucserre-forgalmi tárgyalások vezetésére⁵⁸

Előadó: Bognár József elvtárs

Bognár József elvtárs: A tárgyalások időközben megtörténtek.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács a magyar–brazil árucserre-forgalmi tárgyalásokról szóló előterjesztést a Belkereskedelmi Minisztérium szóbeli bejelentése alapján tudomásul veszi, mivel a benyújtott előterjesztés nem tartalmazza a tényállást.

14/15g

15/g.) Szovjet–magyar Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság V. ülészáján hozott határozatok jóváhagyása

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről.

14/15h

15/h.) Magyar–Német Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság V. ülészáján hozott határozatok jóváhagyása⁵⁹

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Hegedüs András elvtárs: Ez és a hasonló határozati javaslatok nem tartalmazzák a kérdés költségkihatását. Ezután ezt a hiányt pótolni kell.

Hidas István elvtárs: Egyetért Hegedüs elvtárssal.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy az NGKT adjon jelentést a Minisztertanács elnökének a műszaki együttműködési bizottságok működéséről, a hozott határozatok számáról, végrehajtásáról, költségkihatásáról.

A jövőben hasonló előterjesztéseknél fel kell tüntetni a költségkihatásokat is.

14/15i

15/i.) Nagy Sándor Lajos megbízatása hágai, Kárpáti József megbízatása a brüsszeli magyar követség vezetésével állandó ügyvivői minőségben⁶⁰

58 Minisztertanács 540119/16/1954 számú határozatával a megállapodás aláírására a felhatalmazást megadta.

59 Az OT Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Titkársága előterjesztésében beszámolt a bizottság 1953. szeptember 2–9. között Berlinben tartott üléséről. A jelentés felsorolta mindazon területeket, ahol sor kerül a műszaki-tudományos együttműködés konkrét kérdéseinek tanulmányozására. Határozatot hoztak a két ország közötti ipari koordináció előkészítésére, elsőként a szerszám-gép- és mezőgépgyártás, a gördülőcsapágygyártás, a híradástechnikai termelés területén, továbbá a gyógyszeripar profilírozásában. A határozati javaslatban megjelölték, hogy a német fél a magyar kutatóintézetekben csak módszertani és szervezeti kérdéseket tanulmányozhat, a kutatási eredmények megismerése egyedi engedélyhez kötött; egyes traktor- és kombájn típusok esetében – tekintettel arra, hogy azok szovjet konstrukciók – csak a magyar fél által alkalmazott technológiai eljárás adható át. A Minisztertanács 512/20/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

60 A külügyminiszter előterjesztést tett Kárpáti József II. o. követségi tanácsosnak, a Külügyminisztérium Politikai Főosztálya főelőadójának megbízására a brüsszeli követség, Nagy Sándor Lajos II. o.

Előadó: Boldoczki János elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁶¹

15/j.) Halász János, Kemény József és Sztankó Pál külföldi kihelyezése⁶²

Előadó: Boldoczki János elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁶³

15/k.) Schütz Rudolf, Szakovics Anna, Boda Józsefné, Havas Károly és Palóc Roland külföldi kiküldetése⁶⁴

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az első 3 nevet levette, Havas Károlyt és Palóc Rolandot elfogadta.

15/l.) A Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium Kollégiuma tagjainak kinevezése⁶⁵

Előadó: Bebrits Lajos elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁶⁶

követségi tanácsosnak, a Külügyminisztérium Politikai Főosztálya főelőadójának megbízására a hágai követség vezetésével, állandó ügyvivő minőségben.

61 A Minisztertanács 512/21/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta. MK 1953. 57. szám, október 29. I. Főrész. Személyi rész.

62 A külügyminiszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte, hogy Halász Jánost, a Sztálin Akadémia előadó-tanárát és Kemény Józsefet, a Külügyminisztérium előadóját attaséi beosztásban a belgrádi követségre, Sztankó Pált, a Külügyminisztérium Politikai Főosztályának főelőadóját II. osztályú követségi titkári beosztásban a prágai követségre kihelyezze.

63 A Minisztertanács 512/22/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

64 A napirendben szereplő első három személyről nincs a jegyzőkönyv mellett előterjesztés. A Minisztertanács 512/23/1953 számú nem nyilvános határozatával hozzájárult, hogy a bel- és külkereskedelmi miniszter kereskedelmi attaséként Havas Károlyt, a Medimpex Külkereskedelmi Vállalat üzletkötőjét a teheráni, Palóc Rolandot, a Hungarotex Külkereskedelmi Vállalat üzletkötőjét a kairói külkereskedelmi kirendeltségre kihelyezze.

65 A közlekedés- és postaügyi miniszter előterjesztést tett Bebrits Lajos miniszter, Katona Antal, a miniszter első helyettese, Prieszol József és Földvári László miniszterhelyettesek, Badacsonyi György személyzeti, Molnár János mélyépítési osztályvezető, Kökény Mihály, a Terv- és Műszaki Főosztály vezetője, Csanádi György, a Vasúti Főosztály vezetője, Bognár Imre, a Vasútpolitikai Főosztály vezetője, Bárdos György, a főkönyvelőség vezetője, Jancsik Ferenc, a Különleges Szállítási Főosztály vezetője, Szentaskó Antal, a Gépjárműközlekedési Főosztály vezetője kinevezésére a KPM Kollégiuma tagjaivá.

66 A Minisztertanács 512/24/1953 számú nem nyilvános határozatával a kollégium tagjait kinevezte.

14/15m

15/m.) Lechner Egon egyetemi tanári kinevezése⁶⁷*Előadó:* Erdey-Grúz Tibor elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁶⁸

14/15n

15/n.) Használaton kívül álló fogyasztási cikkek készletének bejelentése⁶⁹*Előadó:* Bognár József elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a fegyveres testületekre vonatkozó készleteket a Honvédelmi Tanács elé kell terjeszteni.⁷⁰

14/15o

15/o.) A berlini diplomáciai misszió nagykövetségi rangra való emelése⁷¹*Előadó:* Boldoczki János elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁷²

Budapest, 1953. évi október hó 16-án.

A jegyzőkönyvet hitelesítem:

Nagy Imre

a Minisztertanács elnöke

[Némety Béla s. k.]

MOL XIX-A-83-a-1953-512 1-21.

67 Az oktatásügyi miniszter javasolta, hogy a Minisztertanács október 1-jei hatállyal Lechner Egont, a Szabványügyi Hivatal főmérnökét nevezze ki egyetemi tanárrá a Budapesti Műszaki Egyetem Gépgyártómérnöki Kara Gyártástechnológiai Tanszékére.

68 A Minisztertanács 512/15/1953 számú határozatával az előterjesztést jóváhagyta. MK 1953. 55. szám, október 20. I. Főrés. Személyi rész.

69 A bel- és külkereskedelmi miniszter a Készleteket Felülvizsgáló Kormánybizottság munkájának megkönnyítésére előterjesztésében javasolta, hogy a fegyveres testületek, továbbá az országos és budapesti közlekedési vállalatok a birtokukban lévő meghatározott használaton kívüli fogyasztási cikkek mennyiségét az illetékes minisztériumoknak jelentsék be.

70 A Minisztertanács 512/27/a/1953 és 512/27/b/1953 számú nem nyilvános határozataival az előterjesztést a fogyasztási cikkek felsorolását tartalmazó listákkal együtt, a jegyzőkönyvben rögzített kiegészítéssel jóváhagyta.

71 A külügyminiszter – tekintettel a Német Demokratikus Köztársaság megnövekedett nemzetközi jelentőségére – viszonyossági alapon javaslatot tett a berlini diplomáciai misszió nagykövetségi rangra emelésére, és felhatalmazást kért a tárgyalások lefolytatására, a megállapodás aláírására.

72 A Minisztertanács az előterjesztést 512/28/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

MELLÉKLET

1.

Nehézipari Minisztérium

00879

Szigorúan titkos!

Készült: 45 példányban.

1/a. számú példány.

Előterjesztés a Minisztertanácshoz
a szénbányászat 1953. évi tervének csökkentéséről és a módosított terv teljesítése
érdekében teendő egyes intézkedésekről

A Minisztertanács 503/4/1953. sz. határozata értelmében az egyéb helyen mutatkozó munkaerő-feleslegből 16 000 főt kellett a szénbányászat részére biztosítani. Az előiránnyal szemben eddig mindössze 7500 fő került a szénbányászat területére. A harmadik negyedévi átlagos munkaerőhiány havi 2048 főt tett ki. Ez a szám október 1-re 7871 főre emelkedett.

A munkaerőhiány következtében a szénbányászat harmadik negyedéves tervét csak 95,9%-ra tudta teljesíteni – a tervleamaradás 206 597 tonnára emelkedett.

A lemaradás a munkaerőhiány miatt tovább fog emelkedni.

A munkaerőhiány legfőbb oka a munkaerő-hullámozás, melynek káros kihatása abban is jelentkezik, hogy gyakorlatlan, új munkaerőkkel kell dolgozni, akiknek fejteljesítménye alacsony. Az augusztus hónapban toborzott 6276 főnyi létszámmal szemben 7626 fő távozott el a bányákból. A munkaerő-hullámozás okai a következők: hiányos lakásviszonyok, nem megfelelő bérezés, az új munkaerők hiányos szociális, kulturális és egyéb ellátottsága. Az új dolgozókkal való foglalkozás sem kielégítő.

A szénbányászatban mutatkozó munkaerőhiány megszüntetésére a Minisztertanács a következő határozatot hozza:

Határozati javaslat

1.) A Minisztertanács a szénbányászat 1953. évi tervét 21,92 millió tonnáról 21,5 millió tonnára csökkenti. A szénelosztás tervét az Országos Tervhivatal elnöke ennek megfelelően módosítsa.

Felelős: Országos Tervhivatal elnöke

Határidő: 1953. október 25.

2/a.) A szénbányászati toborzást a Munkaerő-tartalékok Hivatala terjessze ki új területekre. A Nehézipari Minisztérium a negyedik negyedévben 6000 főt toborozzon be. Az ehhez szükséges toborzólétszámot a minisztérium biztosítsa. A toborzáshoz az MTH adjon segítséget.

Felelős: nehézipari miniszter,
MTH elnöke.

b.) 1953-ban a szénbányászat műszaki és föld alatti munkásállományú dolgozói számára haladékat kell biztosítani a tényleges katonai szolgálat megkezdése alól, azzal, hogy ha a bányát elhagyják, azonnal be kell vonulniuk.

Azokat az 1 évet meghaladó katonai szolgálatot teljesített szénbányászati dolgozókat, akik bevonulásuk előtt föld alatti munkát végeztek, és szénbányászati munkaszerződést kötnek, azonnal el kell bocsátani a honvédség kötelékéből, és a szénbányászat területére kell irányítani.

A Honvédelmi Minisztérium biztosítsa, hogy a Nehézipari Minisztérium a leszerelő katonák között az eddigénél szélesebb körben végezhesen toborzási munkát.

Felelős: honvédelmi miniszter.

3.) A Belügyminisztérium a KÖMI létszámából 1200 főt 1953. október 30-ig adjon át a szénbányászatnak.

Felelős: belügyminiszter

(A Belügyminisztérium a jelenlegi létszámából csak 300 fő átadását vállalja, azzal, hogy ezen felül október 17-től folyamatosan átadja a KÖMI létszámába újonnan bekerülők közül mindazokat, akik bányamunkára alkalmasak.)

4.) A Minisztertanács a szénbányászat részére október hónapban 400 000, november és december hónapban 360 000–360 000 túlóra felhasználását engedélyezi. A túlórákat hét közben, nyújtott műszakokban, egyes üzemekben – a bányák állapotától függően – egyharmados termelő vasárnapokon lehet felhasználni.

A túlműszakokra való igénybevétel csak önkéntes alapon történhet, ettől való távolmaradás a dolgozók kedvezményeit nem érinti.

Felelős: nehézipari miniszter

Határidő: 1953. október 10.

5.) A Minisztertanács felhatalmazza a Nehézipari Minisztériumot arra, hogy a föld alatti dolgozók alapszabadságon felüli 6 napig terjedő 1953. évre járó pótszabadságát – ha ezt önként a dolgozó felajánlja – pénzben megválthatja. (Pénzügyi kihatása egész évre mintegy 12 millió Ft-ot tenne ki.)

Felelős: nehézipari miniszter.

6.) A szénbányászat föld alatti és felszíni szállítómunkásainak bérét 1953. október 1-i hatállyal az alábbi mértékre kell felemelni:

Kategória	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Ft/óra	2,40	2,60	0,90	3,12	3,34	3,64

(Az emelés mértéke az I. kategóriában 10%, a II. kategóriában 13%, a III–VI. kategóriákban 20%.)

A béremeléshez szükséges havi mintegy 4 m Ft beralapot az Országos Tervhivatal biztosítsa.

(A Minisztertanács Bérttkársága a III–VI. kategóriákba csak 15% béremelést javasol, mert 20%-os emelés esetén a szállítók bére túlságosan megközelítené a termelő és karbantartó munkások bérét, és komoly belső feszültséget eredményezne. A szállítómunkások zöme a III. kategóriában van. Ugyanebben a kategóriában a termelő munkások alapbére 3, a karbantartóké 2,97 Ft.)

7.) Az üzemi étkezésben részt vevő szénbányászok és vágáriskolások havi húsadagját a jelenlegi 3,5 kg-ról 5,5 kg-ra kell emelni, továbbá személyenként napi 5 dkg szalonnát és havi 13,5 dkg felvágottat kell részükre biztosítani. Az ehhez szükséges havi mintegy 7,5 vagon húst, 4 vagon szalonnát és 0,4 vagon felvágottat a bel- és külkereskedelmi miniszter biztosítsa. A húsadag felemelésének megfelelően az élelmezési normákat napi kb. 3,80 Ft-tal fel kell emelni. (A pénzügyi kihatás kb. havi 3,7 m. Ft.)

(A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium a javaslattal nem ért egyet. A 25%-os forint-norma emelést túlzottnak tartja. Szalonnát csak kb. december 1-től tud biztosítani. Javasolják, hogy a húsadag 2 kilogrammal történő emelése csak a szalonna biztosításáig maradjon érvényben, utána pedig 1 kg-ra csökkenjen. A húsemelést egyelőre csak konzervhússal tudják fedezni. A belkereskedelem javaslata napi kb. 2,95 Ft normaemelést jelent, és havi költségkihatása mintegy 2,8 m. Ft.)

A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium haladéktalanul vizsgálja meg a bányász üzemelelmezési konyhák munkáját, és gondoskodik arról, hogy a jóváhagyott forintnormákon belül a lehető legjobb élelmezést biztosítsák.

A bányászszakszervezet szervezze meg a konyhák társadalmi ellenőrzését.

Felelős: bel- és külkereskedelmi miniszter

Határidő: 1953. október 15.

8.) A bányász-szállítás megjavítása céljából a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium a Nehézipari Minisztérium által meghatározott útvonalakon 30 db új autóbust két héten belül folyamatosan állítson forgalomba.

Felelős: közlekedés- és postaügyi miniszter

Határidő: 1953. október 31.

9.) A Nehézipari és az Építésügyi Minisztériumok biztosítsák, hogy a szénbányászat 1953. évi tervében szereplő lakás, szociális, kulturális és munkavédelmi jellegű építkezései minden más építkezést megelőzzenek, és feltétlenül megvalósításra kerüljenek. Ezen belül az Építésügyi Minisztérium biztosítsa a szerződésben elvállalt legényszállók határidőre történő átadását.

Felelős: építésügyi miniszter és

nehézipari miniszter.

10.) A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium biztosítsa, hogy a Román Népköztársas-

ságtól vásárolt 30 db – 4500 fő elhelyezésére szolgáló, lakás céljaira alkalmas – fabarrakk feltétlenül még 1953-ban behozatalra kerüljön. (Értéke mintegy 3 millió devizaforint.)

Felelős: bel- és külkereskedelmi miniszter
Határidő: 1953. december 31.

11.) Az Építésügyi Minisztérium biztosítsa a bányász saájához akcióhoz szükséges építőanyagokat.

A szénbányászati trösztök és vállalatok mozgósítsák dolgozóikat, hogy munkaidő után vegyenek részt a saájához-építésben. Az építkezéshez szükséges munkabérek fedezésére a trösztök nyújtsanak hitelt. (A várható kölcsön összege 6 m. Ft.)

Felelős: építésügyi miniszter,
nehézipari miniszter.

12.) A Kohó- és Gépipari Minisztérium biztosítsa a szénbányászat 1953. évi tervében szereplő, általa gyártandó gépi berendezések folyó év december 31-ig történő maradék nélküli leszállítását.

Felelős: kohó- és gépipari miniszter.

13.) A munkaverseny fellendítése és kiszélesítése céljából a szénbányászati vállalatok részére a IV. negyedévre 1,6 millió Ft jutalmazási keretet kell adni – az igazgatói alaptól függetlenül. Ezt az összeget – elsősorban az alapszén területeken – a munkaverseny jutalmazására kell fordítani.

Felelős: pénzügyminiszter.

14.) A Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkársága a Könnyűipari Minisztériummal egyetértésben gondoskodik arról, hogy a városi és községi tanácsok a megüresedett lakások kiutalásánál elsősorban a szénbányászat dolgozóit vegyék figyelembe.

15.) A Népművelési Minisztérium a film, sajtó, rádió és egyéb propagandaeszközök útján segítse elő a toborzás, valamint a munkaverseny sikerét. Dolgozzon ki tervet a bányászlatka területek kultúrigényeinek megfelelő kielégítésére, és biztosítsa annak végrehajtását.

Felelős: népművelési miniszter.

Budapest, 1953. október 15.

Hidas István s. k.
nehézipari miniszter

MNL OL XIX-A-83-a-1953-512 87–90.

2.

Országos Tervhivatal
 Budapest, V., Nádor u. 9–15.
 Telefon: 111-050, 115-450.
 Előadó: Nagy Józsefné

0239/I/1953. sz.

Szigorúan titkos!
 Készült: 60 példányban.
 26. szám.

Tárgy: A lakosság árualapjának bővítése a
 közületi beszerzések terhére

Egyetértenek:
 Kip. M. Kiss Árpád miniszter
 PM Antos István
 BKKM Mándi Péter tervfőo. vez.

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

I.

Jelentés a Minisztertanács 505/1/1953. sz. határozat végrehajtásáról

1.) A Minisztertanács fenti számú határozatával elrendelte, hogy a költségvetési szervezetek és intézmények 1953. évi előirányzatait 1 275 millió forinttal kell csökkenteni. A Pénzügyminisztérium ezt a csökkentést végrehajtotta, és az I. sz. melléklet szerint további 129 millió forint költségvetési hitel zárolásának lehetőségét dolgozta ki. A felülvizsgálat során a Pénzügyminisztérium megállapította, hogy a KI költségvetési hiteleinek törlésénél dologi kiadások címén együttesen 70 millió forint zárolására van lehetőség.

2.) A Pénzügyminisztérium a MT határozat rendelkezései alapján az I–III. negyedév átlagának megfelelően a közületek 1953. IV. negyedévi beszerzéseit korlátozta.

3.) Az OT az érdekelt minisztériumokkal egyetértésben megvizsgálta, hogy a közületektől milyen cikkeket és milyen értékben lehet a belkereskedelemhez átirányítani. A felülvizsgálat eredményeként a lakosság II. félévi árualapját az ebből a forrásból előirányzott 200 millió forinttal szemben 253,4 millió forinttal lehet emelni a következő részletezés szerint:

élelmiszerek	129,6 millió Ft
ruházati és vegyes-iparcikkek	107,6 millió Ft
a többlet termelésből	11,2 millió Ft
termelés átállításból (konvertálható kapacitás)	<u>5 millió Ft</u>
	253,4 millió Ft

Az egyes tételek részletezését a II. és III. számú melléklet tartalmazza.

A felülvizsgálat során a közületek IV. számú melléklet szerint felajánlottak 66,1 millió forint értékű olyan anyagot, amit nem közvetlenül a belkereskedelemhez irányítunk, hanem az anyaggyártás keretében fogunk hasznosítani.

Megjegyezzük végül, hogy a felülvizsgálat során a közületek felajánlottak további 145,6 millió forint értékű árut. Ennek egy része az exportbiztonsági tartalékba került és a későbbiek folyamán innen fogják a lakosság felé értékesíteni, más része pedig olyan árukra vonatkozik, amelyeket nem lehet számításba venni, mert arról már korábbi csökkentés alkalmával lemondtak, vagy pedig az árut a felülvizsgálat előtt átvették, illetőleg olyan árukról mondtak le, amelyeket importcsökkentés vagy egyéb termeléskiesés miatt amúgy sem kaptak volna meg.

Határozati javaslat

1.) A Minisztertanács az 505/1/1953. sz. határozat végrehajtására vonatkozó jelentést tudomásul veszi.

2.) A pénzügyminiszter gondoskodik arról, hogy az 1. sz. mellékletben feltüntetett részletezés szerint a költségvetési szerveknél további 129 millió Ft hitel zárolásra kerüljön.

Felelős: pénzügyminiszter

Határidő: 1953. október 20.

3.) A bel- és külkereskedelmi miniszter és a könnyűipari miniszter gondoskodik róla, hogy a 2. sz. melléklet szerint felajánlott kapacitások lakosság fogyasztási cikkek gyártására átállításra kerüljenek.

Felelős: bel- és külkereskedelmi miniszter,
könnyűipari miniszter

Határidő: 1953. október 31.

4.) A bel- és külkereskedelmi miniszter és az érdekelt miniszterek gondoskodjanak arról, hogy a mellékletek szerinti – belkereskedelem részére felajánlott – árucikkek átadása, illetőleg átvétele haladéktalanul megtörténjék.

Felelős: az érdekelt miniszterek

Határidő: azonnal.

5.) A bel- és külkereskedelmi miniszter gondoskodik arról, hogy az egyes minisztériumok részére 1953. IV. negyedére érvényben lévő bútorbeszerezési tervszámok maximumánál 50% erejéig kerüljenek kielégítésre. A fennmaradó már legyártott mennyiséget az 1954. évi árualap fedezetére kell felhasználni. Az így felszabaduló kapacitást 1954. I. negyedében lakosság részére alkalmas fogyasztási cikkek gyártására kell átállítani.

Felelős: bel- és külkereskedelmi miniszter,
könnyűipari miniszter

Határidő: folyamatos

6.) A Minisztertanács felhatalmazza a belkereskedelmi minisztert, hogy a jelen határozat alapján átvételre kerülő olyan cikkek fogyasztói árát, amelyek a szokvány mi-

nőségtől eltérnek, alkalomszerűen – a pénzügyminiszterrel egyetértésben – a jelenleg érvényes fogyasztói áraktól eltérően is megállapítható.

7.) A belkereskedelem által a folyó évben átvett, de csak 1954. évben értékesíthető cikkek ellenértékének megfelelő átmeneti hitelfedezetét a pénzügyminiszter biztosítsa. Az így igénybe vett hitel a forgóeszköz-csökkentési terv teljesítésénél nem vehető figyelembe.

Felelős: pénzügyminiszter

8.) Az Országos Tervhivatal elnöke a bel- és külkereskedelmi miniszterrel és a pénzügyminiszterrel egyetértésben terjessze a Minisztertanács elé a közületi árubeszerzések tervezésére és ellenőrzésének szabályozására vonatkozó javaslatát.

Felelős: Országos Tervhivatal elnöke

Határidő: 1953. november 1.

Budapest, 1953. október 8.

Szalai Béla s.k.
az Országos Tervhivatal elnöke

A kiadmány hitelül:
(Horváth Mária)

MNL OL XIX-A-83-a-1953-512 141–143.

3.

Belügyminisztérium
Szám: 10-052/8/1953.
Előadó: Mátsik György

Szigorúan titkos!
Készült: 50 példányban.

Tárgy: A személyi igazolvány bevezetése.
Egyetért:
Olt Károly pénzügyminiszter,
Erdei Ferenc igazságügy-min.,
Szalai Béla, az OT elnöke,
Kiss Árpád könnyűipari min.
Észrevételt tett:
Hidas István nehézipari min.

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

A személyazonosságot igazoló okmányok megszerzésének jelenlegi rendszere a dolgozók zaklatásával jár, megnehezíti a hatóságok munkáját, és sok munkaidő-kiesést je-

lent a termelőmunkából. Nem alkalmasak a jelenlegi okmányok (igazolványok) arra sem, hogy önmagukban felmutatójuk személyazonosságát hitelt érdemlően és megnyugtatóan igazolják.

Célszerűnek mutatkozik a lakosság személyi igazolvánnyal való ellátása azért is, mert megnehezíti az osztályellenség, az imperialista ügynökök és egyéb bűnözők káros tevékenységét, ugyanakkor megkönnyíti az államvédelmi, a biztonsági szervek munkáját a határövezetekben és a kiemelt városokban, melyekből a nemkívánatos elemeket jobban távol lehet tartani.

Bevezetés esetén a személyi igazolvány lenne a személyazonosságot hitelt érdemlően igazoló egyedüli okmány, amelyet mindenki köteles megőrizni és állandóan magánál tartani.

Személyi igazolványt kapna minden magyar állampolgár, aki tizenhatodik évét betöltötte.

Nem kapnának személyi igazolványt:

- a.) a tizenhat éven aluli személyek,
- b.) a nem magyar állampolgárok,
- c.) az elmebetegek.

Nem látnánk el személyi igazolvánnyal a Néphadsereg tagjait. Részükre a honvédelmi miniszter különleges katonai igazolványt bocsátana ki, amelybe a lakóhelyváltozásokat is bevezetnék.

Érvényességi tartalmát tekintve az igazolvány kétféle:

- a.) 5 évre szóló, ilyen igazolványt kapna minden tizenhatodik évét betöltött személy,
- b.) ideiglenes, legfeljebb 3 hónapra szóló, melyet azok részére állítanának ki, akik a már kiállított személyi igazolványt elvesztették.

Az igazolvány tartalmazná a tulajdonos:

- fényképét,
- nevét és személyi adatait,
- szakképzettségét, foglalkozását, munkahelyét,
- katonai igazolványának számát és lakóhelyét,
- az igazolvány érvényességi idejét,
- a kiállító rendőrségi szerv megjelölését.

Az igazolvány helyettesítené a születési és házassági anyakönyvi kivonatot, az állampolgársági bizonyítványt, az állandó és ideiglenes lakás be- és kijelentését igazoló szelvényt, valamint hitelt érdemlően igazolná a munkahelyt is.

Az igazolványba történő különleges bejegyzés helyettesítené a határövezeti tartózkodási engedélyt (a határövezetben és a kiemelt városokban a letelepedés engedélyhez kötése továbbra is fennmaradna).

A lakosságnak igazolvánnyal való ellátását az alábbi ütemezés szerint hajtánánk végre:

- 1954. január 1-től Budapesten,
- 1954. április 1-től a kiemelt városokban, a déli és nyugati határövezetben és az ország egyéb területein.

Az igazolvány kiállításánál az alábbi okiratok felmutatása lenne szükséges:

- a.) állandó lakás bejelentését igazoló szelvény,
- b.) születési vagy házassági anyakönyvi kivonat,
- c.) hadköteleseknél katonai igazolvány,
- d.) dolgozók esetében a munkáltatói igazolvány, tanulóknál iskolai igazolvány,
- e.) kettő db fénykép.

Ha a felsorolt okiratok valamelyikét külföldről kellene beszerezni, az érdekelt személy az okirattal bizonyítani kívánt tényre vonatkozóan személyes nyilatkozatot tehet.

Az igazolványok kiállításához szükséges okiratokat a hatóságok illetékmentesen adják ki.

Előzetes számítások szerint – a tartalékkészletet is figyelembe véve – 9 000 000 igazolványt kell elkészíteni.

Biztosítani kell az igazolványok kiosztásával, majd a kiosztott igazolványok adminisztrálásával foglalkozó munkaeőket s ezek személyi kiadásait. Az igazolványok kiosztásához mintegy 90 000 000 Ft-ra lenne szükség. Ebből az állam részére – mivel a lakosság az igazolványért 4 Ft-os térítést fizetne – kb. 30 000 000 Ft megtérülne.

Az igazolványok gyártásához szükséges anyagi eszközök között előzetes számítások szerint a következő főbb tételek szerepelnek:

- 161 000 kg különleges famentes papír az igazolványokhoz,
- 220 000 kg egyéb papíros és karton a nyilvántartásokhoz,
- 252 000 m² grabiol vászon az igazolványok kötéséhez,
- 7 200 000 személyről 2-2 db fénykép elkészítéséhez szükséges anyag.

A fentiek alapján kérem a Minisztertanácsot, hogy az alábbi határozatot fogadja el:

Titkos
MT nem közli

Határozati javaslat

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának1953. MT sz. határozata a személyi igazolvány bevezetéséről

- 1.) A Minisztertanács elfogadja a személyi igazolvány bevezetéséről szóló rendelettervezetet.
- 2.) A lakosság személyi igazolvánnyal való ellátását a belügyminiszter szervezze meg és fokozatosan hajtsa végre.

Felelős: belügyminiszter
Határidő: 1955. június 30.

3.) Az Országos Tervhivatal elnöke, a könnyűipari miniszter és a nehézipari miniszter biztosítsa az igazolványok elkészítéséhez szükséges papírmennyiséget, nyomdai, könyvkötészeti, fényképészeti anyagokat és kapacitást a belügyminiszter által megjelölt mennyiségben és minőségben.

Felelős: belügyminiszter,
Országos Tervhivatal elnöke,
könnyűipari miniszter,
nehézipari miniszter.

Határidő: az első ütem anyag és kapacitás
szükségletének a bejelentésére: 1953. október 5.
az első ütem anyag- és kapacitásszükségleté-
nek a biztosítására: 1953. október 20.

Megjegyzés: A Nehézipari Minisztérium a fényképészeti anyagokat csak a belföldi szükségletek terhére tudja biztosítani.

4.) A pénzügyminiszter bocsássa rendelkezésre az igazolványok előállításával és kiállításával kapcsolatos mintegy 90 000 000 Ft költségfedezetet, a belügyminiszter által megadott ütemezés szerint.

Felelős: belügyminiszter,
pénzügyminiszter
Határidő: 1953. október 25-től folyamatosan.

Budapest, 1953. szeptember 28.

Gerő Ernő s. k.
belügyminiszter

MNL OL XIX-A-83-a-1953-512 185–188.

15.

513

Szigorúan titkos!

Készült 2 példányban

Kapja: Rákosi Máttyás elvtárs.

Jegyzőkönyv

a Minisztertanács 1953. évi október hó 30-án reggel 9 órakor kezdődő üléséről

Jelen voltak:

Nagy Imre, a Minisztertanács elnöke,

Gerő Ernő, a Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter,

Hegedüs András, a Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter,

Hidas István nehézipari miniszter,

Zsöfnyecz Mihály kohó- és gépipari miniszter,

Bata István honvédelmi miniszter,

Szalai Béla, az Országos Tervhivatal elnöke,

Boldoczki János külügyminiszter,

Olt Károly pénzügyminiszter,

Erdei Ferenc igazságügy-miniszter,

Kiss Árpád könnyűipari miniszter,

Bognár József bel- és külkereskedelmi miniszter,

Tisza József begyűjtési miniszter,

Altomáre Iván élelmiszeripari miniszter,

Bebrits Lajos közlekedés- és postaügyi miniszter,

Sziójártó Lajos építésügyi miniszter,

Darvas József népművelési miniszter,

Erdey-Grúz Tibor oktatásügyi miniszter,

dr. Zsoldos Sándor egészségügyi miniszter,

Czakó Kálmán legfőbb ügyész,

Sebes István, az Állami Ellenőrzési Központ elnökének helyettese,

Gergely Miklós, a Minisztertanács Titkársága terv- pénzügyi csoportjának vezetője,

Némety Béla, a Minisztertanács Titkársága elnöki csoportjának vezetője.

Meghívottak az egyes napirendi pontokhoz:

2.) napirendi pont: Kristóf István elvtárs, Szász Márton elvtárs, Molnár Ferenc elvtárs, Szita János elvtárs, Varga János elvtárs, Román József elvtárs, Soltész Károly elvtárs.

3/a.) napirendi pont: Szász Márton elvtárs, Varga János elvtárs, Szita János elvtárs, Soltész Károly elvtárs.

3/b.) napirendi pont: Varga János elvtárs, Szita János elvtárs, Soltész Károly elvtárs.

3/c.) napirendi pont: Varga János elvtárs, Szita János elvtárs.

- 4.) napirendi pont: Szász Márton elvtárs, Varga János elvtárs, Papp István elvtárs, Soltész Károly elvtárs, Czender József elvtárs.
- 5.) napirendi pont: Nagy Józsefné elvtárs, Csikós Nagy Béla elvtárs, Aleva Lajos elvtárs, Gervai Béla elvtárs, Papp István elvtárs, Tauszk György elvtárs, Nagy Károly elvtárs.
- 6.) napirendi pont: Herczeg Ferenc elvtárs, Szita János elvtárs, Tauszk György elvtárs, Székely Gábor elvtárs.
- 7.) napirendi pont: Bíró Ferenc elvtárs, Herczeg Ferenc elvtárs, Papp István elvtárs, Németh Gábor elvtárs, Székely Gábor elvtárs.
- 9/a.) napirendi pont: Antos István elvtárs, Tauszk György elvtárs.
- 9/b.) napirendi pont: Antos István elvtárs, Tauszk György elvtárs, Mácsai Dániel elvtárs.
- 9/c.) napirendi pont: Szász Márton elvtárs.
- 9/d.) napirendi pont: Román József elvtárs.
- 9/e.) napirendi pont: Sásdi Nándor elvtárs.

A Minisztertanács a következő határozatokat hozta:¹

Napirendi pont:	Határozat száma:	A határozat címe:
1.)	51/1953./XI.6./MT.	A betegségi biztosításra vonatkozó egyes rendelkezések módosítása.
2.)	52/1953./XI.6./MT.	A családi pótlékról szóló 6/1953./II.8./ MT számú rendelet módosításáról.
3.)	513/3/a/1953.	A vállalati alkalmazottak bérrendezése.
4.)	513/3/b/1953.	Az állami óvodák dajkai tennivalókat ellátó dolgozóinak bérrendezése.
5.)	513/3/c/1953.	Villamosenergia-iparban foglalkoztatott dolgozók bérrendezése és új prémiumrendszer bevezetéséhez szükséges beralap emelés.
6.)	513/4/1953.	A műszaki munkanormák alkalmazásáról.
7.)	513/5/1953. 2.074/27/1953Mt.h.	A helyi ipar munkájának megjavításáról.
8.)	513/6/1953.	Az 1954. évi népgazdasági terv egyes kérdéseiről.
9.)	513/7/1953.	A hengerelt acél termelési tervének módosításával kapcsolatos intézkedések.
10.)	2.073/26/1953.	Az 1953. évi évváró mérleggel kapcsolatos leltározásról.

1 A *Szabad Nép* 1953. november 1-jei számában első oldalon ismertette a Minisztertanács ülésén tárgyalt témákat.

11.)	513/10/1953.	1953. október havi póthitelek.
12.)	513/11/1953.	Az egyes kiemelkedő szaktudású műszaki dolgozók részére személyi fizetés engedélyezéséről.
13.)	513/12/1953.	Központi Idegsebészeti Tudományos Kutató Intézet létesítése.
14.)	1.068/1953./XI.6./Mt.h.	A Minisztertanács és a DISZ Vörös Vándorzászlajának alapítása.
15.)	513/14/1953.	1953/54. évi magyar–osztrák árucseré-forgalmi megállapodás jóváhagyása.
16.)	—	Kitüntetések november 7-e alkalmából.
17.)	1.069/1953./XI.6./Mt.h.	Ybl Miklós díj alapítása.
18.)	—	Beke Ödön egyetemi tanári kinevezése.
19.)	—	Rajczy Kálmán kinevezése.
20.)	513/20/1953.	Bagó Gyula külföldi kihelyezése.
21.)	513/nk/1/1953.	A burgonya szabad forgalmának ideiglenes korlátozása a nagykállói járásban.

Napirend előtt:

Nagy Imre elvtárs: Bejelenti, hogy több minisztérium a soron következő, a munkatervben szereplő előterjesztést nem küldte be határidőre. Kéri, hogy a miniszterek fokozott gondot fordítsanak erre, s biztosítsák a határidők pontos betartását.

Javasolja, hogy a Munka Törvénykönyvével kapcsolatos anyagot vegyék le a napirendről.

Javasolja, hogy egy bizottság vizsgálja meg a Munka Törvénykönyvének anyagát, és feldolgozva csak a vitás kérdéseket hozzák a Minisztertanács elé.

Javasolja, hogy a villamosenergia-iparban foglalkoztatott dolgozók bérrendezéséről és prémiumrendszeréről szóló anyagot 3/c. pontként vegyék fel a napirendre.

Bebrits Lajos elvtárs: Kéri, hogy a 8. napirendi pontot is vegyék le a napirendről, mert a Tervhivatallal nem volt az előterjesztés részletesen kitárgyalva.

Bognár József elvtárs: Kéri, hogy szóban előadhasson egy javaslatot. Javasolja, hogy a nagykállói járásban tiltsák be a kapásnövények piaci szabadforgalmát, mert ott nagyon gyöngén állnak a begyűjtéssel. Helyes lenne, ha a korlátozást csak a helyi sajtóban hoznák nyilvánosságra.

Gerő Ernő elvtárs: Ez csak ideiglenes korlátozás lehet.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács tudomásul veszi a bel- és külkereskedelmi miniszter szóbeli bejelentését a kapásnövények szabadforgalmának megszüntetéséről a nagykállói járásban azzal, hogy a forgalmi korlátozást csak a helyi sajtóban kell közöztetni. A határozat szövegezése utaljon arra, hogy a forgalmi korlátozás ideiglenes, és a begyűjtés teljesítésével a korlátozás megszűnik.

15/ne/1

15/ne/2

15/ne/3

15/ne/4

15/ne/5

A Minisztertanács felhatalmazza a bel- és külkereskedelmi minisztert, hogy hasonló intézkedéseket a Minisztertanács elnöke beleegyezésével szükség esetén kiadhasson.

[Napirend:]

15/1

1.) A Munka Törvénykönyve és végrehajtási utasításának módosítása

Előadó: Szász Márton elvtárs.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről.²

15/2a

2/a.) A betegségi biztosításra vonatkozó jogszabályok módosítása³

Előadó: Kristóf István elvtárs

Kristóf István elvtárs: Javasolja, hogy a határozat november 1-jén lépjen életbe.

Szász Márton elvtárs: Javasolja, hogy a 3. §. szövegét változtassák meg. Ez a kedvezmény ne vonatkozzék az önkényesen kilépőkre.⁴ A 9. pontbeli levonásokat el lehet hagyni, mert azt a Munka Törvénykönyve fogja szabályozni.⁵

Szalai Béla elvtárs: Javasolja, hogy csak a szülőotthonokban fizessenek 80%-os fizetést, s így talán helyileg enyhíteni lehet a kórházak zsúfoltságát.

Gerő Ernő elvtárs: Az 5. §-ban meg kell hagyni az eredeti szöveget. Igaz, hogy jobban fognak tülekedni a kórházi férőhelyekért, de jobban is fog ösztönözni, hogy bővítsük ezeket a helyeket. Maradjon benn a 9. §. is.

Czakó Kálmán elvtárs: Az 5. §. az 1004-es minisztertanácsi rendelettel ellentétes.⁶

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

15/2b

2/b.) Családi pótlékról szóló rendelet egyes rendelkezéseinek módosítása⁷

2 Az előterjesztést a Minisztertanács november 13-i ülésén tárgyalták.

3 A rendelettervezet előterjesztését lásd a Mellékletben (1). A Minisztertanács a tervezetet jóváhagyta, és 51/1953 (XI.6.) M.T. számú rendeletével módosította a betegségi biztosításra vonatkozó korábbi rendelkezéseket. MK 1953. 58. szám, november 6.

4 A rendelettervezet 3. §-a táppénz időtartamáról rendelkezett, és kimondta, hogy a jövőben a munkaviszony folyamatossága nem hét, hanem harminc nap után szakad meg. A szöveget nem módosították.

5 A 9. §. felsorolta a táppénzből lehetséges levonásokat: házastárs- és gyermektartás, a társadalombiztosításnak okozott kár, gyermektelenségi adó. A szöveget nem módosították.

6 A rendelettervezet 5. §-a arról rendelkezett, hogy a terhes nőnek a kórházi vagy szülőotthoni ápolása idejére a terhességi és gyermekágyi segély 80%-a jár. Az utalás minden bizonnyal az 1.004/1953 Mt.h. számú „A gyermekvédelem továbbfejlesztéséről” szóló minisztertanácsi határozatra vonatkozott. MK 1953. 5. szám, február 8. A szöveget nem módosították.

7 A rendelettervezet előterjesztését lásd a Mellékletben (2). A Minisztertanács a tervezetet a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta, és 52/1953 (XI.6.) M.T. számú rendeletével (MK 1953. 58. szám, november 8.) módosította a családi pótlékról szóló 6/1953 (II.8.) M.T. számú rendeletét (MK 1953. 5. szám, február 8.).

Előadó: Kristóf István elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: Nem világos az előterjesztés fogalmazása, mert pl. mit értenek gazdasági év alatt?

Gergely Miklós elvtárs: A 3. §. (2) bekezdésében ki kell mondani, hogy aki nem az utolsó évnyelven lépett be a tsz-be, arra vonatkozik a juttatás.

Hegedüs András elvtárs: Ez kevés. Azt kellene kimondani, hogy aki augusztus 15-ig lépett be.

Gerő Ernő elvtárs: Nem lenne jobb október 1.? A 3. §. (1) bekezdésénél valamilyen megkötést kell alkalmazni.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

a.) A rendelet 3. §. (1) bekezdésének utolsó előtti sorát a következőképpen kell megfogalmazni: „A közgyűlésnek előzetes hozzájárulásával ideiglenesen bér munkával, vagy...”⁸

b.) A 3. §. (2) bekezdésének utolsó mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: „ha az előbb említett tag a termelőszövetkezetbe szeptember 1-ig lépett be, a családi pótlék – az egyéb feltételek fennállása esetében – a következő gazdasági évben is jár az előírt munkaesélyek igazolása nélkül.”⁹

3/a.) Vállalati alkalmazottak bérrendezése¹⁰

15/3a

8 A hivatkozott szövegrész eredeti megfogalmazása a következő volt: „... a termelőszövetkezet közgyűlésének hozzájárulásával ideiglenesen bér munkában vagy keresésképtelenséget okozó betegségben töltött.”

9 A hivatkozott mondat eredeti megfogalmazása: „Ha az előbb említett tag a termelőszövetkezetbe a gazdasági év utolsó három hónapjában lépett be, a családi pótlék – az egyéb feltételek fennállása esetében – a következő gazdasági évben is jár.”

10 Az előző években sor került az ipari vállalatok munkásainak és műszaki dolgozóinak bérrendezésére, de a többi alkalmazott bérét változatlanul az 1949. évi kollektív szerződés rendelkezései határozzák meg. Ennek következtében számos megváltozott jelentőségű munkakörben az átlagbérek már nem biztosítják a megélhetést; az új munkakörök bértételeit nem határozták meg; egyes munkakörök alsó és felső bértételei között kicsiny a különbség, így a magasabb szaktudást, jobb munkavégzést nem tudják elismerni. A problémákat a pótlékrendszer nem hidalta át, sőt bonyolulttá tette a bérrendszert. A Minisztertanács Bértitkársága által beterjesztett határozati javaslat előírta a dolgozók besorolását a javaslat 1. számú mellékletében valamennyi ágazatra kiterjedően felsorolt munkakörökhöz megállapított bértételekbe, és illetményük ennek megfelelő megállapítását. A munkakörök betöltéséhez szükséges képezést a munkaköri leírásban az illetékes minisztériumok határozzák meg. A tervezett bérrendezés mintegy 300 ezer alkalmazottat érintett, de a béremlésből számos dolgozót (többek között a MÁV és a Posta, a közlekedési és szállítási vállalatok, az állami gazdaságok, az erdő-, tan-, kísérleti és célgazdaságok, a tudományos és ipari kutatóintézetek, a beruházói és tervező vállalatok, a földművelőszövetkezetek és termelőszövetkezetek, a gépállomások, a tudományos és ipari kutatóintézetek, a színházak és mozik, a közszolgálat dolgozóit, az

Előadó: Szász Márton elvtárs

Szász Márton elvtárs: Javasolja, hogy az I/g. pont második részét hagyják el.

Hidas István elvtárs: A kimutatásokról is dönt most a Minisztertanács?

Nagy Imre elvtárs: A 2–3. sz. melléletekről igen, a többit nem tárgyaljuk.

Gerő Ernő elvtárs: Javasolja, hogy a Minisztertanács alapul fogadja el az előterjesztést és ennek alapján az illetékes miniszter és a Minisztertanács Bértitkarsága vezetője az illetékes szakszervezeti elnök meghallgatása után hozzon döntést.

Bognár József elvtárs: Helyes lenne, ha a MBT 1954. január 1-ig felülvizsgálná ezt az anyagot, mert bérfeszültséget hoz létre.

Altomáre Iván elvtárs: Támogatja Bognár elvtárs javaslatát. Nem helyesli a vállalati jogászok nem egységes bérrendezését, mert így az élelmiszeripar nem kap megfelelő képzettségű jogász kádert.

Czakó Kálmán elvtárs: Szintén azt javasolja, hogy egységesen döntsenek az összes vállalati jogász bérrendezéséről.

Erdei Ferenc elvtárs: Azon túl, hogy szintén az egységes bérrendezést helyesli, javasolja, hogy ne vállalati ügyészek,¹¹ hanem vállalati jogásznak nevezzék őket.

Bebrits Lajos elvtárs: Kéri, hogy a hajó- és gépkocsi-közlekedés dolgozóira se vonatkozzék a határozat.

Szita János elvtárs: A 3/a. pont ellentétes a 8/a. ponttal. A 3/a. pont elhagyásával az ellentmondás megszűnik.

A 7/b. pontot ki kell egészíteni a „vállalat beralapján belül” kifejezéssel.

A II. 18/h. pontot a következőképpen kell megfogalmazni: „Az idényjellegű iparágaknál, illetve minisztériumoknál a beralap emelkedésének arányában a miniszter javaslatára a Minisztertanács Bértitkarságának vezetője az Országos Tervhivatal elnökének bevonásával a béremelési keretösszeget arányosan emelje meg.”

Szász Márton elvtárs: A fontossági sorrend főleg a vezető beosztottaknál érvényesül és nem a takarítónőknél. Helyes, ha valamennyi vállalati jogásznak egyszerre rendezik a bérét.

Gerő Ernő elvtárs: A határozati javaslat II/22. pontjában javasolja, hogy az átlagmegfigyelés csak az ipar területén történjék.

Darvas József elvtárs: Ha a most nem tárgyalt melléletek vonatkozásában vita lesz, ki dönti el a vitát?

ipari központok, trösztök, kereskedelmi irodák munkatársait, illetve az üzemek kulturális területen foglalkoztatott alkalmazottait és a gépkocsivezetőket, üzemi tűzoltókat) kizártak, ami miatt az egyes minisztériumok kiegészítő korrekciós megjegyzéseket fűztek a javaslatához. A javaslatához csatolt 2. és 3. számú melléletekben részletesen meghatározták az egyes minisztériumok által felhasználható béremelési keretösszeget (13 millió Ft/hó), amely magában foglalta a pótlékemelésből és a prémiumok emeléséből adódó többletet is. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal az 513/3/a/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta, és a rendelkezéseket 1953. november 1-jei hatállyal életbe léptette.

11 Helyesen: ügyvédnek.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács elnökéhez kell hozni a vitás kérdést.

A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A pótlólag beterjesztett feljegyzésen szereplő módosításokat elfogadja.¹²
- b.) A határozati javaslat I. 2/a. pontjába fel kell venni a hajó- és gépkecsi-közlekedés forgalmi dolgozóit.¹³
- c.) A határozati javaslat I/g. pont második részét törölni kell.¹⁴
- d.) A határozati javaslat I. 3/a. pontját precízebben kell megfogalmazni, a 8/a. ponttal való összhangba hozással.¹⁵
- e.) A határozati javaslat 7/b. pontját ki kell egészíteni „a vállalatok béralapján belül” kifejezéssel.¹⁶
- f.) A határozati javaslat II. 18/b. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „Az idényjellegű iparágaknál, illetve minisztériumoknál a béralap emelkedésének arányában a miniszter javaslatára a Minisztertanács Bértitkárságának vezetője az OT elnökének bevonásával a béremelési keretösszeget arányosan emelje meg.”¹⁷
- g.) A határozati javaslat II/22. pontjával kapcsolatban kimondja, hogy a Statisztikai Hivatalnak e pontban foglaltakat csak az iparra vonatkozóan kell végrehajtani.¹⁸
- h.) A Minisztertanács felhatalmazza a Minisztertanács Bértitkárságának vezetőjét, az érdekelt minisztereket és a szakszervezeti elnököket, hogy a csatolt mellékletben foglalt bérkategóriákat közösen adják ki. Amennyiben megegyezni nem tudnak, úgy terjesszék a Minisztertanács elnökéhez döntésre.
- i.) A Minisztertanács utasítja a Bértitkárság vezetőjét, hogy a vállalati jogászokra vonatkozó bérrendezést valamennyi minisztérium területén egységesen hajtsa végre.

12 A feljegyzés nem található a jegyzőkönyv mellett.

13 A hivatkozott pontban a MÁV és a Posta dolgozói szerepeltek, akikre nem terjedt ki a bérrendezés.

14 A hivatkozott pont második részében a bérrendezést kiterjesztették az állami gépállomások kisegítő dolgozóira.

15 A hivatkozott I.3/a pont a határozat hatálya alól kivette azokat a dolgozókat, akik a munkásokra vonatkozó bértarifák szerint kapják a bérüket.

16 A hivatkozott pontban arról rendelkeztek, hogy a vállalat igazgatója a besorolások végrehajtásánál a bérrendezési keretösszeg legfeljebb 5%-át köteles tartalékolni az esetleges felszólamlásokra, legfeljebb azonban 1954. január 30-ig.

17 A hivatkozott pont eredeti szövege így hangzott: „Idényjellegű iparágaknál, illetve minisztériumoknál a béralap emelkedése arányában a miniszter javaslatára az Országos Tervhivatal elnöke a béremelési keretösszeget arányosan emelje meg.”

18 A KSH elnökének előírták, hogy bérhatárok közötti átlag alakulásáról félévente köteles tájékoztatni a Minisztertanácsot, illetve az átlagbérek alakulásáról negyedévente készítsen kimutatást.

- j.) A mellékletben szereplő vállalati ügyvéd helyett, vállalati jogász ki-fejezést kell használni.

15/3b

3/b.) Állami óvodai dajkák bérrendezése¹⁹

Előadó: Erdey-Grúz Tibor elvtárs

Erdey-Grúz Tibor elvtárs: A dajkák bérénel 620–580 Ft helyett, 600–560 Ft-ot javasol. Az átlag így 580 Ft lesz.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a határozati javaslat 1. pontjában szereplő 620 Ft helyett 600 Ft-ot, 580 Ft helyett 560 Ft-ot kell bevenni.

15/3c

3/c.) A villamosenergia-iparban foglalkoztatott dolgozók bérrendezése és új prémiumrendszere²⁰

Előadó: Hidas István elvtárs

Hidas István elvtárs: Kéri, hogy a beralapkeretet emeljék fel, mivel nem volt pontos a helyzet felmérése. Közli, hogy a kérdést megvizsgálja, a mulasztókat felelősségre vonja, s egy héten belül referál a Minisztertanács elnökének.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy utasítja a nehézipari minisztert, hogy a beralap-emelkedéséért felelős személyeket vizsgálja ki, és a hozott intézkedésekről egy héten belül tegyen jelentést a Minisztertanács elnökének.

15/4

4.) Jelentés a műszaki munkanormák alkalmazásáról²¹

19 A 197/1951 (XI.18.) M.T. rendelet (MK 1951. 163. szám, november 18.) intézkedett az óvodai vezetők és az óvónők fizetésének rendezéséről, de a béremelési keretösszeg korlátozott volta miatt az emelés nem terjedt ki a különböző óvodai kisegítő munkakörökbe sorolt dajkákra. Ez 1952-től folyamatosan panaszok sorát váltotta ki, miután illetményük rendkívül alacsony. A béremelést, amely 2600 főt érint, az is indokolja, hogy a vállalati óvodákban alkalmazott dajkák magasabb bére feszültséget okoz. A határozati javaslat szerint a dajka munkakörben dolgozók számára két munkaköri kategóriát kell létrehozni, annak megfelelően, hogy egytanerős vagy többtanerős intézményekről van szó, 580, illetve 620 forintos alapbérrel. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosítással, 513/3/b/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

20 A Minisztertanács 509/10/1953 számú határozatával jóváhagyta a villamosenergia-ipar bérrendezésére és prémiumemelésére meghatározott összeget. Az engedélyezett összeg a felhasználás során kevésnek bizonyult, miután az iparágban dolgozók száma 897 fővel emelkedett, nőttek a munkahelyi pótlékok, több esetben helytelenül kalkulálták a béreket. Mindez havi 240 000 forint beralapemelést jelent. A Minisztertanács 513/3/c/1953 számú határozatával az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosítással jóváhagyta.

21 Az előterjesztés szerint az előző évben bevezetett műszaki munkanormák alkalmazása elősegítette a technológia fejlesztését, hozzájárult a norma- és bérhelyzet megszilárdulásához, a termelékenység

Előadó: Szász Márton elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Központi Statisztikai Hivatal kérésére fel kell venni egy pontot, amely kötelez minden minisztert, hogy az adatszolgáltatás alapját képező pontos nyilvántartás vezetését ellenőrizze.

Zsofinyecz Mihály elvtárs: Kéri, hogy a Központi Statisztikai Hivatal a Minisztertanács Bértitkarságával néhány határidőt módosíthasson.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A pótlólag csatolt kiegészítéseket elfogadja.²²
- b.) A határozati javaslat II. 3/a. pontjával kapcsolatban ki kell mondani, hogy a statisztikai adatszolgáltatásnak is előfeltételét képező nyilvántartás pontos felfektetésére az eddignél nagyobb súlyt kell helyezni.²³
- c.) A Minisztertanács hozzájárul, hogy a Kohó- és Gépipari Minisztérium által benyújtott határidő módosítási javaslatokat a Bértitkarsággal egyeztetve állapítsák meg.²⁴

5.) A helyi ipar munkájának megjavítása²⁵

növekedéséhez. Az eredmények ellenére azonban komoly problémák tapasztalhatók: a rendelkezéseket nem hajtják végre és nem ellenőrzik folyamatosan; a vállalatok nem fordítanak kellő gondot a műszaki normák további kiterjesztésére; több iparágban nem készült normaalap; az alkalmazott műszaki normák nem megfelelőek; nem kísérik figyelemmel a normák teljesíthetőségét, nem foglalkoznak a teljesíthetőség feltételeinek megteremtésével. A hibák oka több irányban kereshető: a vállalatok munkaügyi osztályai és egyéb részlegei nem működnek együtt; nincs megfelelő számban normás és technológus, gyenge a felkészültségük, nem részesülnek megfelelő támogatásban és megbecsülésben; azok a dolgozók, akiknek a munkáját műszaki normával számolják el, kevesebbet keresnek. A határozati javaslat szerint fokozni kell a műszaki normák bevezetésének ütemét; el kell érni, hogy a műszaki munkanormával végezzék el az összes darabbéres munka elszámolását; az érintett miniszterek részletes utasításokkal szabályozzák a munkanormák kidolgozását és alkalmazását; biztosítsák a normások és technológusok magasabb színvonalú oktatását. A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal az előterjesztést 510/4/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

22 Tekintettel arra, hogy az előterjesztés eredetileg 1953. június 30-án kelt, az előterjesztő a benyújtás előtt valamennyi határidőt módosította.

23 A statisztikai adatszolgáltatásról a határozati javaslat V. pontjában rendelkeztek.

24 A határidő-módosítási javaslat nem található a jegyzőkönyv mellett.

25 A tárgyalat előterjesztés nem található a jegyzőkönyv mellett. A csatolt – 1953. augusztus 17-én kelt – korábbi előterjesztés a helyi ipar irányításának átszervezésére hivatkozva (a Helyi Ipar Minisztériuma megszűnt, jogosítványait a Könnyűipari Minisztérium vette át) tartotta indokoltnak a téma megtárgyalását és új jogszabály kiadását. A jelentés megállapította, hogy a helyi ipar kategóriájában 380 vállalat 46 ipari és 3 szolgáltató szakmában folytat tevékenységet 44 924 munka-

Előadó: Kiss Árpád elvtárs

Kiss Árpád elvtárs: Kéri, hogy a határidőket két héttel későbbre módosítsák, mert később került tárgyalásra az előterjesztés.

Közli, hogy az Országos Tervhivatal módosító javaslatait nem tartja elfogadhatónak.

Zsofinyecz Mihály elvtárs: Az I/2. pontot ki kell egészíteni az „érdekelt miniszter értesítésével” kifejezéssel.

Altomáre Iván elvtárs: Nem tartja helyesnek, hogy a borbély tanulót tartson, de ha mégis úgy dönt a Minisztertanács, akkor a részletes szabályozást a könnyűipari miniszter adja ki az érdekelt miniszterekkel együtt.

Kéri, hogy a tanács élelmiszerárakat ne állapíthasson meg.

Gergely Miklós elvtárs: Zsofinyecz elvtárs javaslatát indokolt azzal kiegészíteni, hogy a vitás kérdéseket hozzájuk be döntésre a Minisztertanács elnökéhez. A kisiparosok adókedvezményét olyan mértékben kell megszabni, amilyen mértékben a lakosság részére dolgoznak.

A III. 1/c. ponthoz a Pénzügyminisztérium hozzájárulása is szükséges.

Javasolja, hogy a cipész kisiparosok helyzetét külön is vizsgálják meg, mert nehéz helyzetben vannak. Egyelőre 25% adókedvezményt javasol részükre.

Erdei Ferenc elvtárs: Tisztázni kell a helyi tanácsok és a Könnyűipari Minisztérium hatáskörét.

Bognár József elvtárs: A helyiipari szövetkezetek áruellátását nem bízhatják a nagykereskedelmre, mert akkor mindenért a megye székhelyére kellene bemenni. Egy közös végrehajtási utasításban kell szabályozni ezt a kérdést.

A tanácsok jelenleg az árszabályozásra nincsenek felkészülve, ezért az árszabályozáshoz értő káderekkel kell megerősíteni az apparátust.

vállalóval. Az OKISZ felügyelete alatt 70 szakmában 1708 szövetkezet működik 104 492 fővel. A helyi ipar azonban mégsem tudja kielégíteni az ellátatlanul maradt területek igényeit, mert a magánkisiparosok tevékenységének felszámolása gyorsan történt, a falusi kisiparosokat pedig felszívta az állami nagyipar és a szövetkezeti ipar. A javító és szolgáltató hálózat nem fejlődött megfelelő módon, a minőség, a vállalási idő és az árak miatt különösen sok a panasz. A Minisztertanács a vita alapján először elfogadta 513/3/1953 számú nem nyilvános határozatát „A helyi ipar munkájának megjavításáról”, majd Nagy Imre miniszterelnök intézkedésére ennek szövegét 2.074/27/1953 Mt.h. számú határozatával kiadta. HT 1953. 27. szám november 13. Ugyanakkor elfogadta annak kiegészítéseként 513/3/1953 számú nem nyilvános bizalmas határozatát. Ebben meghatározták a szövetkezeteket érintő 10%-os jövedelemadó-csökkentés módját, a lakosság számára különösen fontos közszükségleti árucikkek eladásának korlátozását a kisipari szövetkezetek és helyi ipari üzemek számára, a méretes és javító szabó szövetkezetek forgalmi adójának csökkentését és munkadíjának emelését.

A *Szabad Nép* 1953. november 1-jei számában az első oldalon A Minisztertanács határozata a helyi ipar munkájának megjavítására, a második oldalon A kisipari szövetkezetek és a dolgozó kisiparosok fokozott állami támogatása címmel közölt cikket a határozatról.

Gerő Ernő elvtárs: Nem helyesli, hogy valamennyi élelmiszer ármegállapítási jogát megvonják a helyi tanácsoktól.

Az ipari tanulók tartását minden esetben a Munkaerő-tartalékok Hivatala vezetőjével egyetértésben szabályozzák.

Hegedüs András elvtárs: A Könnyűipari Minisztériumot kötelezni kell arra, hogy december 31-ig állapítsa meg, iparáganként hány iparengedélyt adtak ki.

Meg kell engedni a tsz-ekbe belépett és az állami gazdaságokban dolgozó kisiparosoknak is a tanuló tartását.

15%-os áremelést csak olyan áruknál lehet megengedni, amelyeknél a szabadpiaci ár ettől az emeléstől nem emelkedik.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:²⁶

- a.) A határozati javaslat I/2. pontjának utolsó mondatát ki kell egészíteni a következőkkel: „legalább két héttel előbb az illetékes minisztériummal közölni kell a szerződés felbontását. Az illetékes miniszter a szerződés felbontása ellen a Minisztertanács elnökéhez fellebezhet.”
- b.) A határozati javaslat 1-2 pontját át kell szövegezni a tanácsok és a helyiiparnál mutatkozó kettős felelősség és irányítás szempontjai alapján.
- c.) A határozati javaslat I/3. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „A központi megrendelésre gyártandó termékek jegyzékét lényegesen le kell szűkíteni és el kell érni, hogy a helyiipar termelésének [-] egyes termékek kivételétől eltekintve – általában mintegy 2/3 részét 1954-ben helyileg értékesíthesse.”
- d.) A határozati javaslat II. 1/b. pontjával kapcsolatban belső határozatként kimondja, hogy a jövedelemadó 10%-os csökkentése adta keretet a könnyűipari miniszter teljes egészében lehetőleg ne használja fel, a csökkentést szükségszerűen engedélyezze.
- e.) A határozati javaslat II. 2/b. pontjának utolsó mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: „Ennek részletes feltételeit a könnyűipari miniszter az MTH elnökének bevonásával állapítsa meg.”
- f.) A határozati javaslat II. 1/f. pontjával kapcsolatban ki kell mondani, hogy a helyiipar állami vállalatai, valamint a kisipari szövetkezetek szabadpiacon 5000 Ft-ig vásárolhatnak. A végrehajtási utasításban az állami kiskereskedelmi vállalatok felé kell olyan irányú utasítást kiadni, hogy a lakosság ellátását biztosító közszükségleti cikkeket nagyobb tételben nem szolgálhatnak ki.
- g.) A határozati javaslat III. 1/a. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „A Könnyűipari Minisztérium csak a központi meg-

26 Az előterjesztés nem található a jegyzőkönyv mellett, így a módosítások nem azonosíthatók.

- rendelésre gyártott cikkek, valamint a legalapvetőbb szolgáltatások és javítások árát állapítsa meg, a helyileg értékesített cikkek árát a megyei tanácsok állapítják meg egyes élelmiszerek kivételével...”
- h.) Ugyanennek a pontnak c. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „1954. január 1-től a dotációt nem a kereskedelem folyósítja, hanem a könnyűipari miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértésben történő rendelkezései alapján kerül...”
- i.) Ugyan-e pont d. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: Azoknál a helyileg értékesített cikkeknel – egyes élelmiszerek kivételével – amelyekre országos ár is meg van állapítva, eltérő minőség esetén az eddigi ár felfelé és lefelé 125%-kal térhet el az országos ártól.
- j.) A III. 2/b. pontjában foglaltakat az érdekeltek még egyszer vizsgálják felül.
- k.) A határozati javaslatban szereplő összes határidőket 2 héttel el kell tolni.
- l.) A Minisztertanács utasítja a pénzügyminisztert és a könnyűipari minisztert, hogy a magáncipészeknél felvetődött 25%-os általános adócsökkentés lehetőségét és kihatását vizsgálják felül.
- m.) A határozati javaslat II. 2/b. pontjával kapcsolatban a földművelésügyi miniszter tegyen javaslatot az állami gazdaságokba, valamint termelősövetkezetekbe belépett iparosok ipari tanulók tartására.

6.) Az 1954. évi népgazdasági terv kidolgozásával kapcsolatos egyes kérdések²⁷

27 Szükségessé vált az Országos Tervhivatal által kidolgozott 1954. évi népgazdasági tervszámok módosítása. A tervjavaslat fő hiányosságai: a lakosság fogyasztásának előirányzata – különösen falun – nem fedezi megfelelő árumennyiséggel az 1954-ben várhatóan megnövekedő vásárlóerőt; nem kielégítő a mezőgazdaság ellátása a szükséges termelőszközökkel; túlfeszített a szén- és villamosenergia-termelés, a vaskohászat, valamint a begyűjtés előirányzata; a fogyasztási alap jelentős növelése mellett nem lehet megvalósítani a javasolt 15,4 milliárd forintos beruházást. A felmerült problémák megoldása érdekében az előterjesztés meghatározza az új tervjavaslat kidolgozásának irányelveit. Növelni kell 2-3 milliárd forinttal a fogyasztási alap előirányzatát, mindenekelőtt a falvakban keresett, a mezőgazdasági termeléshez szükséges hiánycikkekkel, a nagy vásárlóerőt lekötő tartós fogyasztási cikkekkel és egyes alapvető élelmiszerekkel; csökkenteni kell a közületek fogyasztási előirányzatát, és be kell vonni a fogyasztásba az elfekvő árukészleteket. Mindezek mellett a növekvő falusi vásárlóerő lekötésére is intézkedéseket kell tenni, mégpedig a begyűjtés maradéktalan biztosításával, a takarékoság előmozdításával és jobb adóbehajtással. Az iparban csökkenteni kell a széntermelést, a villamosenergia-termelést, nagyobb energiataralékot kell felhalmozni, ennek elősegítésére számolni kell az alumínium-termelés csökkentésével. Felülvizsgálandó a kohászati terv és ezzel összefüggésben az, hogy célszerű-e beindítani a második sztálinvárosi kohót 1954-ben. Javítani kell a mezőgazdaság gépellátását, fedezni a teljes szükségletet növényvédősze-

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: Igen nagy munkát jelent a kész terv elkészítése. Eredményes munka csak úgy várható, ha a miniszter elvtársak személyesen is behatóan foglalkoznak a kérdéssel. Különösen fontos, hogy a beruházási kereteket minél előbb véglegesen megállapítsák.

A miniszterek helyetteseik és a tervfőosztály-vezetők felé adjanak utasítást, hogy jelöljék meg a beruházások csökkentésénél figyelembe vehető objektumokat.

Darvas József elvtárs: Az Országos Tervhivatal a Népművelési Minisztérium Pénzügyminisztérium által elfogadott 97,1 millió Ft-os beruházási keretét 63 millió Ft-ra kívánja csökkenteni. Az Országos Tervhivatal lebecsüli a népművelési munkát.

Altomáre Iván elvtárs: Az Országos Tervhivatal tervezete ellentétes a párt- és kormányhatározattal.

Kéri, hogy az Élelmiszeripari Minisztérium célgazdaságait a Földművelésügyi Minisztérium célgazdaságaival egyforma elbírálás alá vonják.

Bognár József elvtárs: Kéri, hogy a minisztériumoknak az Országos Tervhivatal idejének rovására hosszabb időt engedélyezzenek az előkészítő munkára.

Bata István elvtárs: Mindenáron és a legrövidebb időn belül meg kell állapítani a végleges keretszámokat.

Bebrits Lajos elvtárs: Bata elvtársat támogatva szükségesnek tartja a keretszámok végleges megállapítását.

Szalai Béla elvtárs: A csökkentést együtt kell megállapítani a minisztériummal, ez nem lehet csak az Országos Tervhivatal feladata.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat II. 1/b. pontja utolsó előtti sorából az „exporthoz szükséges” kifejezést törölni kell.²⁸
- b.) A Minisztertanács utasítja a minisztereket, hogy az 1954-es évi tervük biztosításához szükséges anyagok, cikkek megrendelését a lehetőséghez képest sürgősen adják meg a gyártó minisztériumoknak, hogy azok december 1-ig az első negyedéves operatív terveket ki tudják adni a vállalatoknak.

rekből. Jelentősen meg kell változtatni a gépipar termelési szerkezetét a mezőgazdasági gépgyártás javára. A változások nem érinthetik a külkereskedelmi forgalmat, ahol a behozatal csökkentése és a kivitel fokozása révén 100–150 millió forint tartalékot kell képezni. A kivitel érdekében fokozottan ki kell használni a tőkés piacokon elérhető hitellehetőségeket. Az előterjesztés – tekintettel a tervezés elhúzóására – a határidők maradéktalan betartását írja elő. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített észrevételekkel 513/6/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

28 A hivatkozott pont szövege eredetileg így hangzott: „A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium a Pénzügyminisztérium és az Országos Tervhivatal bevonásával dolgozzon ki november 5-ig hitel-tervet az exporthoz szükséges importanyagok biztosítására.”

- c.) A miniszterek sürgősen tartsanak értekezletet helyetteseik és a tervfőosztály vezetőjének bevonásával, ahol adjanak utasítást az apparátus részére a beruházási keretek csökkentését kitevő objektumok stb. megállapítására.

A Minisztertanács utasítja a minisztereket, hogy a beruházási keretek csökkentésének végleges eldöntését az OT elnökével személyes tárgyalások útján folytassák le.

- d.) Az Élelmiszeripari Minisztérium, a Népművelési Minisztérium, az Oktatásügyi Minisztérium beruházásainak csökkentésével kapcsolatos kifogásokat az OT vizsgálja felül.
- e.) Azok a miniszterek, akik az OT elnökével a beruházási keretek csökkentésében véglegesen megállapodtak, a szükséges tervezési munkákat azonnal kezdjék meg.

15/7

7.) Hengereltacél termelési tervének módosításával kapcsolatos intézkedések²⁹

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Szalai Béla elvtárs: Bejelenti, hogy a javaslattal csak a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium nem ért egyet.

Kéri, hogy a III. 3/d. pont határidejét november 30-ra, a 3. pont határidejét pedig 1954. január 31-re módosítsák.

Altomáre Iván elvtárs: Kéri, hogy a konzervlemezhez szükséges hengerelt árut ne vonják el az Élelmiszeripari Minisztériumtól.

Szjártó Lajos elvtárs: 2000 tonna betonvasra a lakóház építkezésnél van szükség.

Kéri, hogy ezt a mennyiséget ne vonják el az Építésügyi Minisztériumtól.

Bebrits Lajos elvtárs: Kéri, hogy a MÁV részére szükséges anyagokat ne vonják el a Közlekedés- és Postaügyi Minisztériumtól.

Bognár József elvtárs: Bejelenti, hogy a javasolt törlések miatt négy baráti ország felé nem tudnak eleget tenni az exportkötelezettségeiknek.

Papp István elvtárs: Javasolja, hogy a korábbi évekhez hasonlóan az első negyedévre vonatkozó operatív tervet a Minisztertanács tárgyalja meg.

29 Míután a kohászat hengereltacél és elektroacél termelése 1953 első félévében jelentősen elmaradt a tervezettől, és ennek következtében a Minisztertanács 40 000 tonnával csökkentette az éves termelési tervet, szükségessé vált a felhasználó ágazatok terveinek módosítása is. A durvalemez termelésében történt lemaradás viszont a Kohó- és Gépipari Minisztérium hosszú lejáratú szerződéses kötelezettségeit veszélyezteti, ezért annak elhárítására 7000 tonnával csökkenteni kell a durvalemez-exportot, és az így felszabaduló mennyiséget át kell adni a minisztériumnak. Az előterjesztés javasolta a lemaradások okainak kivizsgálását, továbbá azt, hogy a kohó- és gépipari miniszter gondoskodjék a kohászati üzemek nyilvántartásának megjavításáról, illetve az OT elnökével és a KSH elnökével egyetértésben dolgozza ki a hengereltacél áruk termelési, értékesítési és kiszállítási tervének megbízható ellenőrzési rendszerét. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 513/7/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

Nagy Imre elvtárs: Így elfogadjuk.

A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat II. 3/d. pontjának határidejét november 30-ra, 3. pontjának határidejét 1954. január 31-re módosítja.³⁰
- b.) Az élelmiszeripari miniszter és az építésügyi miniszter igényét, valamint a közlekedés- és postaügyi miniszter felmerült igényét és a 2. sz. melléklet adatait az OT elnöke és a kohó- és gépipari miniszter vizsgálják felül.³¹
- c.) A kohó- és gépipari miniszter 3000 to hengerelt árut a készletekből bocsásson a bel- és külkereskedelmi miniszter rendelkezésére a cseh-szlovák hengereltacél árucseré lebonyolítására.
- d.) A határozati javaslat 1. pont általános megkötése alól ki kell venni a Sajó menti nitrogéngyárak bővítéséhez [leadott megrendeléseket], továbbá a baráti országok felé irányuló exportszállításokkal kapcsolatos megrendeléseket azzal, hogy ezeket akkor is teljesíteni kell, ha másról az illető vállalat lemond, illetve ha a rendeléshez hengercsere szükséges.³²

8.) A vasúti kocsik rakodási idejének csökkentése és a kocsialláspénz rendszerének újabb szabályozása

Előadó: Bebrits Lajos elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről.³³

9./a.) Az 1953. évi évvázómérleggel kapcsolatos leltározási munkák³⁴

30 A II. 3/d pontban a kohászati művekből programon kívül történt kiszállításokért felelősök megállapításáról rendelkeztek, eredetileg október 31-i határidővel. A 3. pontban az ellenőrzési rendszer kidolgozásának eredeti határideje november 30. volt.

31 A 2. számú melléklet nem található az előterjesztés mellett.

32 A határozati javaslat első pontja szerint a hengersorok túlterhelésének megakadályozása érdekében az 1. félévben nem teljesített megrendeléseket a Kohó- és Gépipari Minisztérium mint nem teljesíthetőket visszaküldheti a megrendelőnek.

33 Előterjesztés nem található a jegyzőkönyv mellett. A vasúti kocsik rakodási idejének csökkentéséről a Minisztertanács elnöke saját hatáskörében adta ki 2.081/30/1953 Mt.h. számú határozatát. HT 1953. 30. szám, december 22.

34 Miután az 1952. évi mérlegek felülvizsgálata az egyes vállalatoknál komoly eltéréseket állapított meg, a mérlegeket jelentősen módosítani kellett. 1953-ban sem történt meg a tényleges készletek és a könyvelt tételek egybevetése, ezért 1953. október 1-jétől jól előkészített leltározással kell minden vállalatnál a készleteket ellenőrizni és a nyilvántartásokkal egyeztetni. Ennek során fel kell mérni az elfekvő és felesleges készleteket, meg kell szüntetni a raktárgazdálkodás hiányosságait. A leltározási munkák általános irányítását és ellenőrzését a vállalatok igazgatói lássák el, a munkába mindazokat vonják be, akiket a vállalaton belül nélkülözni tudnak. A Minisztertanács az előter-

Előadó: Olt Károly elvtárs

Hidas István elvtárs: Nem helyesli, hogy irreális határozatot hoz a Minisztertanács. Jutalmazási keretet kell képezni, és azt a Pénzügyminisztérium ossza fel a jó munka elismeréséül.

Tisza József elvtárs: A Begyűjtési Minisztériumban helyesebb lenne az éves leltárfelmérést az I. félév végén megtartani.

Zsofinyecz Mihály elvtárs: A Pénzügyminisztérium által elfogadott túlóraigényt, mely szükséges a Kohó- és Gépipari Minisztérium területén a leltározás elvégzéséhez, még az Országos Tervhivatal nem adta meg.

Gerő Ernő elvtárs: Meg kell határozni, hogy milyen anyagokat kell lemérlegelni.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat B/2. pontjával kapcsolatban ki kell mondani, hogy ha a minisztériumok mérőeszközök hiányában az összes készletek pontos mérlegelését nem tudják biztosítani, utasításban szabályozni kell, hogy melyek azok az anyagok, amelyeknek mérlegelését kötelezően biztosítani kell. A leltárfelvételt annak megbízhatósága növelésére menet közben szűrőpróbaszerűen ellenőrizni kell.³⁵
- b.) A határozati javaslat C/3. pontjával kapcsolatban a jutalmazáshoz szükséges külön keretre a pénzügyminiszter tegyen javaslatot a Minisztertanács elnökének.³⁶

Határidő: 4 nap.

9/b.) Október havi póthitelkérelmek³⁷

jesztést 2.073/26/1953 Mt.h. szám alatt kiadott határozatával a jegyzőkönyvben rögzített kiegészítésekkel jóváhagyta és kiadta. HT 1953. 26. szám, november 6.

35 Az előterjesztéshez fűzött megjegyzésben a kohó- és gépipari miniszter és a nehézipari miniszter jelezte, hogy a mérőeszközök hiánya miatt nehézséget látnak a leltározás végrehajtásában.

36 A hivatkozott pontban a leltározási munka minőségének javítására a vállalatok igazgatói alapján kívántak jutalmat biztosítani. A pénzügyminiszter javaslatát nem találtuk meg.

37 Az előterjesztés nem található a jegyzőkönyv mellett. A Minisztertanács 513/10/1953 szám alatt két határozatot hozott. Az egyikben ágazatonként engedélyezte az október havi póthiteleket: vállalatok finanszírozására, belvízvédelemre, munkavállalók családvédelmére, nyugdíjakra és járadékokra, gyógyászati szolgáltatásokra, betegségi segélyekre, a gépállomások működésére. Hozzájárult továbbá a termelőszövetkezetek előző évi, az állami vállalatoknál keletkezett tartozásainak törléséhez, illetve a termelőszövetkezeti csoportok hiteltartozásainak törléséhez – a szerződéses növénytermesztési és állathizlalási hitelek kivételével. A határozathoz önálló formában elfogadott záradékban a Minisztertanács 1956. január 1-jéig felfüggesztette az 1953-ban folyósított közép- és hosszú lejáratú termelőszövetkezeti hitelek visszafizetését, illetve tudomásul vette, hogy a pénzügyminiszter saját hatáskörében a termelőszövetkezetek beruházásainak fokozott állami támogatására 21,2 millió Ft hitelt biztosított.

Előadó: Olt Károly elvtárs

Antos István elvtárs: Az ÁMG részére kért a Földművelésügyi Minisztérium 21 millió Ft-os gépjavitási póthitelt.

Javasolja, hogy egyelőre csak 10 millió Ft-ot adjon a Minisztertanács, és bízva meg a Pénzügyminisztériumot a kérelem további szükségességének felülvizsgálatával.

Gergely Miklós elvtárs: Kéri a 10. pont felülvizsgálatát, és javasolja, hogy a megtérítést 50-50% arányban az állam és a vállalat fedezze.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács a pótlólag beterveztett, az állami gépállomások részére kért folyó javítási költségek fedezésére 10 millió Ft póthitel folyósításához hozzájárul.
- b.) A határozati javaslat 10. pontját vizsgálják felül, mivel indokolatlannak látszik, hogy bérüket teljes egészében az állam térítse meg a vállalat részére.

9/c.) Egyes kiemelkedő szaktudású műszaki dolgozók részére személyi fizetés engedélyezése³⁸

Előadó: Szász Márton elvtárs

Szász Márton elvtárs: Javasolja, hogy a miniszterek két hét alatt tegyenek személy szerint javaslatot a Minisztertanács elnökének, de főleg vállalati személyekre.

Bognár József elvtárs: Kér a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium részére 8 fős keretet.

Zsöfnyecz Mihály elvtárs: Ha érdemtelen a kiemelt személy, vonják meg tőle a személyi fizetést.

Gerő Ernő elvtárs: Az eddig be nem jelentett, de felmerülő igények kielégítésére 50 fős keretben rendelkezési jogot kell biztosítani a Minisztertanács elnöke részére.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács utasítja a minisztereket, hogy két héten belül vizsgálják felül személyenként a kiemelt műszaki dolgozókat, s ennek meg-

38 A Minisztertanács Bértitkársága előterjesztést tett a kimagasló szakmai tudású műszaki értelmiség munkájának személyi fizetéssel történő elismerésére. A javaslat szerint 350 fő, döntően üzemekben és állami gazdaságokban, kivételesen kutatóintézetekben és minisztériumokban dolgozó szakember kaphat az illetékes miniszter javaslatára, a miniszterelnök döntése alapján, átlagosan 4500-5000 forint személyi fizetést. Az illetmény 6000 forintnál magasabb nem lehet. A személyi fizetésben részesült szakember nyugdíját legalább 2000 forintra, felesége özvegyi nyugdíját 1000 forintra kell kiegészíteni, illetve ha nyugdíjat nem kapna, ezt az összeget kell öregségi nyugdíjként megállapítani. A személyi fizetést az illetékes miniszter javaslatára a Minisztertanács vonhatja meg. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal és kiegészítésekkel 513/11/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta, és november 1-jei hatállyal életbe léptette.

- felelően tegyenek javaslatot a Minisztertanácsnak, annak figyelembevételével, hogy a vállalati műszaki dolgozók többségben legyenek.
- b.) A Minisztertanács 50 fős keretet állapít meg azoknak a minisztériumoknak a részére, akik ebben a határozati javaslatban nem szerepelnek, azzal, hogy személyi javaslatokat a Minisztertanács elnöke engedélyezze.³⁹
- c.) A Minisztertanács kimondja, hogy a 6000 Ft-os felső határba, illetőleg a 4500–5000 Ft-os átlagba a prémium nem számít bele. A prémiumot az alapfizetés után kell folyósítani.
- d.) A személyi fizetés érdemtelenység esetén visszavonható.

15/9d

9/d.) Központi Idegsebészeti Tudományos Kutató Intézet létesítése⁴⁰

Előadó: Zsoldos Sándor elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁴¹

15/9c

9/e.) A Minisztertanács és a DISZ Vörös Vándorzászlajának alapítása⁴²

Előadó: Pécsi Sándor elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁴³

15/9f

9/f.) 1953/54. évi magyar–osztrák árucseré-forgalmi megállapodás jóváhagyása⁴⁴

39 Az előterjesztés a gazdasági minisztériumok területén dolgozó műszaki szakemberekre állapított meg keretet, de a népművelési és az oktatási miniszter is kérte a kedvezmény kiterjesztését.

40 Az egészségügyi miniszter – tekintettel a hazai idegsebészeti beavatkozások (1952 január–szeptember: 1426 fő) és kutatások széttagoltságára és fejletlenségére – előterjesztésében szovjet minta alapján javasolta a Központi Idegsebészeti Tudományos Kutatóintézet létrehozását 115 ágygal és klinikai, röntgen és szövettani laboratóriumokkal, valamint kutatólaboratóriumokkal. Az Intézet feladata a magyar idegsebészet egységes irányelveinek kidolgozása, az országban folyó agy- és idegsebészeti tevékenység irányítása, a szakorvosok továbbképzése. Az Intézet létszámát 167 főben javasolták megállapítani.

41 A Minisztertanács 513/12/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

42 A Munkaerőtartalékok Hivatala előterjesztésében javasolta, hogy a vasipari, építőipari és bányai ipari iparitanuló-intézetek éves versenyén az I–III. helyezett intézetek teljesítményét – szovjet mintára – a Minisztertanács és a DISZ Vörös Vándorzászlajával és pénzjutalommal ismerjék el. A verseny értékelésére a DISZ, a SZOT és az MTH képviselőiből országos versenybizottságot kell létrehozni, amely egy hónappal az eredményhirdetés előtt beterjeszti javaslatát a minisztertanácshoz és a DISZ Intézőbizottsághoz.

43 A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta, és 1.068/1953 (XI.6.) Mt.h. számú határozatával kiadta. MK 1953. 58. szám, november 6.

44 A bel- és külkereskedelmi miniszter tájékoztatta a Minisztertanácsot az 1953. szeptember 9-én aláírt 1953/1954. évi magyar–osztrák árucseré-forgalmi egyezményről. A megállapodás szerint az import 13,2 millió USD, az export 14 millió USD értékű. Exportcikkek elsősorban: élelmiszerek,

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁴⁵

9/g.) Kitüntetési javaslatok⁴⁶

Előadó: Nagy Imre elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a 11. oldalon feltüntetett dr. Sebékó Albert részére „Szocialista Munkáért” Érdemérmeket kell adni.⁴⁷

15/9g

9/h.) Ybl Miklós-díj alapítása⁴⁸

Előadó: Gerő Ernő elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: Mondja ki a határozat, hogy a díjat a Minisztertanács adományozza. *Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a díjat a Minisztertanács adományozza.⁴⁹

15/9h

9/i.) Varga József és Beke Ödön egyetemi tanári kinevezése⁵⁰

Előadó: Erdély-Grúz Tibor elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács Varga Józsefre vonatkozó javaslatot levette napirendről.

15/9i

gyógyszerészeti alapanyagok, gyógynövények, gépek, importcikkek: fenyő fűrészárúk, bányafa, papírfélék, gépkocsi-alkatrészek, vas- és acélárúk, golyóscsapágy. Az osztrák fél a tárgyalások során felvetette az 1953-ban aláírt Duna-hajózási megállapodáshoz kapcsolódó kiegészítő egyezmények mielőbbi létrehozását.

45 A Minisztertanács az előterjesztést 513/14/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

46 A Minisztertanács elnöke a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 36. évfordulója alkalmából javaslatot tett 867 polgári és katonai személy kitüntetésére. Kitüntetettek: MK 1953. 59. szám, november 7. I. Főrész. Személyi rész.

47 Dr. Sebékó Albert az Élelmiszeripari Minisztérium egészségügyi szolgálatának vezetője volt.

48 A Minisztertanács nevében Gerő Ernő első elnökhelyettes előterjesztést tett a kiemelkedő szocialista realista építészeti és városépítészeti alkotások tervezőinek és a témába vágó tudományos munkák szerzőinek elismerésére, és javasolta, hogy a Minisztertanács két fokozattal alapítson Ybl Miklós építőművészeti díjat. A díj 5000, illetve 7000 forintos pénzjutalommal jár, adományozásáról az Építészeti Tanács dönt a Magyar Építőművészek Szövetségének véleménye alapján.

49 A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosítással 1.069/1953 (XI.6.) szám alatt jóváhagyta és kihirdette. MK 1953. 58. szám, november 6. A jegyzőkönyv mellett található az Építészeti Tanács november 12-én kelt előterjesztése az 1953. évi Ybl Miklós-díjak adományozására. A határozat nem található.

50 Az oktatásügyi miniszter előterjesztést tett Beke Ödön habilitált egyetemi magántanár, nyugalmazott középiskolai tanár egyetemi tanári kinevezésére az ELTE Nyelv- és Irodalomtudományi Karán létrehozandó II. Finnugor Tanszékre október 15-i hatállyal. Varga Józsefre vonatkozó előterjesztése nincs a jegyzőkönyv mellett.

Beke Józsefre [Ödönre] vonatkozó előterjesztést elfogadta.⁵¹

15/9j

9/j.) Rajczi Kálmán kinevezése az Országos Vízügyi Főigazgatóság vezetőjévé⁵²

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵³

15/9k

9/k.) dr. Bálint Levente adonyi járásbírósnak elnöki kinevezése

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről.

15/9l

9/l.) Bagó Gyula külföldi kihelyezése⁵⁴

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵⁵

Napirenden kívül:

15/nk/1

1.) A burgonya szabadforgalmának ideiglenes korlátozása a nagykállói járásban⁵⁶

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵⁷

Budapest, 1953. évi október hó 30-án.

A jegyzőkönyvet hitelesítem:

Némety Béla sk.

Nagy Imre s. k.

a Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-513 1-20.

51 A Minisztertanács az előterjesztést 513/17/1953 számú határozatával jóváhagyta. MK 1953. 58. szám, november 6. I. Főrés. Személyi rész.

52 A földművelésügyi miniszter előterjesztést tett arra, hogy Rajczi Kálmán kultúrtechnológust, a FM Öntözési Főosztályának vezetőjét nevezzék ki az Országos Vízügyi Főigazgatóság vezetőjévé.

53 A Minisztertanács az előterjesztést 513/18/1953 számú határozatával jóváhagyta. HT 1953 26. szám, november 6.

54 A bel- és külkereskedelmi miniszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte Bagó Gyulának, a KGM Műszaki főosztálya csoportvezető főmérnökének kiküldéséhez a moszkvai kereskedelmi ki- rendeltségre I. osztályú kereskedelmi titkárként.

55 A Minisztertanács 513/20/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

56 A bel- és külkereskedelmi miniszter szóbeli előterjesztésében a Minisztertanács hozzájárulását kérte, hogy a nagykállói járásban a begyűjtés teljesítéséig korlátoz hassa a burgonya szabad forgalmát.

57 A Minisztertanács 513/nk/1/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta azzal, hogy a korlátozás tényét a helyi sajtóban kell nyilvánosságra hozni. A minisztert egyben fel- hatalmazták, hogy indokolt esetben hasonló korlátozásokat léptethet életbe.

MELLÉKLET

1.

Biz. 19/1953.

Szigorúan bizalmas!

Szakszervezetek Országos Tanácsa

Tárgy: A betegségi biztosításra vonatkozó jogszabályok módosítása.

Megtárgyalva: A Pénzügyminisztériummal,

az Egészségügyi Minisztériummal és

az Igazságügy-minisztériummal.

Minisztertanácsi előterjesztés

I.

Kérem a Minisztertanácsot, hogy a betegségi biztosításra vonatkozó jogszabályok módosítása tárgyában készült minisztertanácsi rendelettervezetet elfogadni és annak közzétételéhez hozzájárulni szíveskedjék.

II.

A folyó évi június havában hozott párthatározatok és a kormányprogram indokoltá teszik a betegségi biztosítási jogszabályok egyes rendelkezéseinek módosítását, illetőleg kiegészítését is. A tervezetbe felvett rendelkezések egyrészt a dolgozók régi sérelmeit orvosolják, másrészt a biztosítás ügyvitelében mutatkozó egyes bürokratikus intézkedéseket küszöbölik ki.

A tervezet megszünteti az egyenlő elbánás elvét sértő azt a megkülönböztetést, amely a biztosított férfi és a biztosított nő háztartását vezető nő családtagi igényjogosultságának megállapításakor mutatkozott.

A nevelt gyermeket ez idő szerint csak akkor lehet igényjogosult családtagnak tekinteni, ha árva vagy elhagyott. A tervezet ezt a feltételt elejti.

A gyermekkori rheumás szívbetegség eredményes gyógykezelését biztosítja a tervezetnek az a rendelkezése, amely az említett betegségben szenvedő gyermekek kórházi ápolási idejét felemeli.

A Munka Törvénykönyvének módosításával összhangban a tervezet a betegségi biztosításban is 30 napban állapítja meg azt a megszakítást, amely mellett még a munkaviszonyt folyamatosnak kell tekinteni.

Lehetővé teszi a tervezet, hogy a vasárnap is működő üzemekben dolgozó biztosított betegsége esetében vasárnapra is kapjon táppénzt. A jelenlegi rendelkezések szerint ugyanis táppénzt vasárnapra fizetni nem lehet.

Intézetben történő szülés esetében az intézeti ápolás idejére a terhességi és gyermekágyi segélynek csak a fele összegét lehet kifizetni. Minthogy ez a rendelkezés sok szülő nőt visszatartott az intézeti szüléstől, a tervezet az intézeti ápolás idejére a terhességi és gyermekágyi segélynek összegét 80%-ban állapítja meg.

Az elhalálozás következtében előálló anyagi veszteség csökkentését teszi lehetővé a tervezetnek a temetési segélyből való levonás iránti tilalma.

A tervezet 7., 8. és 9. §-ának rendelkezései a biztosítás ügyvitelének jelentős egyszerűsítését eredményezik.

A tervezett rendelkezések végrehajtása kb. évi 4 500 000 Ft költséget okoz.

Egyben bejelentem a Minisztertanácsnak, hogy a Pénzügyminisztérium a tervezet 2. és 5. §-ában foglalt rendelkezésekkel kapcsolatosan arra hívja fel a figyelmet, hogy a kiterjesztő rendelkezések a kórházi férőhelyekben jelenleg mutatkozó hiányt növelni fogják. Ezért kívánatosnak tartja, hogy a rendelkezéssel egyidejűleg gondoskodás történjék a kórházi ágyaknál mutatkozó hiány megszüntetése érdekében.

Kétségtelen, hogy a kórházi férőhelyekben hiány mutatkozik. Az Egészségügyi Minisztérium azonban már programjába vette a kórházi ágyak szaporítását. Az 1004/1953./II.8./ sz. minisztertanácsi határozat pedig az intézeti szülések arányának növelése érdekében az egészségügyi miniszter feladatává tette, hogy gondoskodjék az ágylétszám növeléséről, illetőleg a szülőotthonok jobb kihasználásáról olyképpen, hogy 1957. év végéig már minden szülés intézetben történhessék.

Az Egészségügyi Minisztérium a tervezet 9. §-át oly rendelkezéssel kívánja kiegészíteni, hogy a táppénzből levonható legyen annak a kárnak az összege is, amelyet a biztosított a megbetegedésével kapcsolatos orvosi eljárás során az egészségügyi szolgálat intézményeinek szándékosan okozott.

Az Egészségügyi Minisztérium javaslatát nem tartom elfogadhatónak. Az egészségügyi szolgálat intézményeinek szándékosan okozott kár megtérítése tekintetében ugyanis a magánjog általános szabályai szerint jelenleg is felelőssé lehet tenni a károkozót, sőt az eset súlyosságához mérten a károkozó ellen bünvádi eljárást is lehet indítani. Ezen túlmenő rendelkezések felvétele már csak azért sem indokolt, mert figyelembe kell venni azt, hogy beteg dolgozókról van szó.

Budapest, 1953. október hó 22.

A SZOT elnöke helyett:
Gáspár Sándor s. k.
a SZOT titkára

MNL OL XIX-A-83-a-1953-513 30-31.

2.

Szigorúan titkos!

Szakszervezetek Országos Tanácsa

Tárgy: A családi pótlékról szóló rendelet egyes rendelkezéseinek módosítása.

Megtárgyalva: A Pénzügyminisztériummal, a Földművelésügyi Minisztériummal és az Igazságügy-minisztériummal.

Minisztertanácsi előterjesztés

I.

Kérem a Minisztertanácsot, hogy a családi pótlékról szóló 6/1953. /II.8./ MT sz. rendelet módosítása tárgyában készült mellékelt minisztertanácsi rendelettervezetet elfogadni és annak a Magyar Közlönyben közzétételéhez hozzájárulni szíveskedjék.

II.

A családi pótlékról szóló rendelet egyes rendelkezései gyakorlati alkalmazásuk során nem bizonyultak helyesnek, és azokat a dolgozók joggal sérelmezik.

Így ez idő szerint, ha a dolgozó munkaviszonyában megszakítás van, a családi pótlékra csak akkor jogosult, ha a megszakítás 7 napnál nem hosszabb. Ezért sok dolgozó elesik a családi pótléktól csak azért, mert munkaviszonyának megszűnése után – önhibáján kívül – 7 napon belül elhelyezkedni nem tud.

Az egyedülálló dolgozó nőkre sérelmes az a rendelkezés, mely szerint a gyermekeik után nem kapják meg a többi dolgozót megillető családi pótlékot, ha a gyermek elhalt apja jogán árvaellátásban részesül.

Indokolatlanul nem kapnak családi pótlékot azok a termelőszövetkezeti tagok, akik a családi pótlék folyósításához szükséges munkaegységet – önhibájukon kívül – az előző gazdasági évben nem tudták megszerezni.

A családot sújtja az a rendelkezés, mely szerint nem jár családi pótlék arra a hónapra, amelyben a dolgozó munkahelyét önkényesen elhagyta, vagy fegyelmi büntetésként elbocsátották.

A mellékelt rendelettervezet ezeket a sérelmeket orvosolja, és ezzel hozzájárul a dolgozók családjának fokozottabb védelméhez. A tervezett rendelkezések évi 3,6 millió költségtöbbletet jelentenek, tehát a jelenlegi családi pótlék költség 0,7 százalékát.

Egyben bejelentem a Minisztertanácsnak, hogy az Igazságügy-minisztérium a tervezet 1. §-ával kapcsolatban azt a véleményét nyilvánította, hogy a korábbi rendelkezésekre figyelemmel túl szigorú a mezőgazdasági munkásoknál a családi pótlékra jogosultsághoz havonta 18 napi ténylegesen munkában töltött napot előírni. Elegendőnek tartja 15 nap előírását, minthogy megszakított munkaviszony esetén a mezőgazdasági biztosított jelenleg is csak 15 ledolgozott napot kell igazoljon. A minisztérium azonban nem vette figyelembe, hogy a mezőgazdasági biztosítottaknál folya-

matos munkaviszony esetén – tehát az esetek túlnyomó részében – a jogosultsághoz ez idő szerint 21 ledolgozott munkanap igazolását írja elő a rendelet. Továbbá, hogy az új rendelkezés az ipari dolgozóknál 21 munkaviszonyban töltött napon kíván meg a jogosultsághoz, ami 18 munkanapnak és 3 munkaszüneti napnak felel meg. Így a tervezett rendelkezés – véleményünk szerint – helyes.

A Földművelésügyi Minisztérium a rendeletervezetnek olyan értelmű kiegészítését kéri, mely szerint

- a.) a termelőszövetkezeti tagok a gyermek 14 éves koráig kapjanak családi pótlékot, és
- b.) két gyermek után is jogosultak legyenek családi pótlékra, vagy ha erre mód nincsen, lehetővé kell tenni, hogy amennyiben a legidősebb gyermek a jogosító korhatárt elérte, a másik két gyermek után a tag a családi pótlékot mindaddig megkapja, amíg a következő gyermek is eléri a korhatárt.

A jelenlegi rendelkezések szerint ugyanis a termelőszövetkezeti tagok csak a gyermekek 10 éves koráig jogosultak családi pótlékra és csak abban az esetben, ha három 10 éven aluli gyermekük van. Minthogy a Földművelésügyi Minisztérium javaslata alaposabb megfontolást igényel és kb. évi 16 millió forint többköltséget jelent, a minisztérium javaslatát a tervezetbe nem vettük fel, és az illetékes szervekkel történt tárgyalás eredményeként fogunk esetleg újabb előterjesztést tenni.

Budapest, 1953. október hó 19.

A SZOT elnöke helyett:
Gáspár Sándor s. k.
a SZOT titkára

MNL OL XIX-A-83-a-1953-513 45-46.

16.

[I. Határozati jegyzőkönyv]

514

Szigorúan titkos!
Készült 2 példányban.

Jegyzőkönyv

A Minisztertanács 1953. évi november hó 13-án reggel 9 órakor kezdődő üléséről

Jelen voltak:

Nagy Imre, a Minisztertanács elnöke,
Gerő Ernő, a Minisztertanács elnökének első helyettese, belügyminiszter,
Zsófnyecz Mihály kohó- és gépipari miniszter,
Hidas István nehézipari miniszter,
Szalai Béla, az Országos Tervhivatal elnöke,
Erdei Ferenc igazságügy-miniszter,
Bognár József bel- és külkereskedelmi miniszter,
Tisza József begyűjtési miniszter,
Bebrits Lajos közlekedésügyi miniszter,
Erdey-Grúz Tibor oktatásügyi miniszter,
Boldoczki János külügyminiszter,
Olt Károly pénzügyminiszter,
Kiss Árpád könnyűipari miniszter,
Altomáre Iván élelmiszeripari miniszter,
Sziójártó Lajos építésügyi miniszter,
Darvas József népművelési miniszter,
dr. Zsoldos Sándor egészségügyi miniszter,
Czakó Kálmán legfőbb ügyész,
Házi Árpád, az Állami Ellenőrző Központ elnöke,
Magyari András, a földművelésügyi miniszter első helyettese,
Szabó István, a honvédelmi miniszter helyettese,
Gergely Miklós, a Minisztertanács Titkársága terv- pénzügyi csoportjának vezetője,
Némety Béla, a Minisztertanács Titkársága elnöki csoportjának vezetője.

Az egyes napirendi pontokhoz mint meghívottak:

- 1.) napirendi pont: Kristóf István elvtárs, Szász Márton elvtárs, Varga János elvtárs, Szita János elvtárs, Nagy László elvtárs, Soltész Károly elvtárs, Czender József elvtárs.
- 2.) napirendi pont: Nagy Józsefné elvtárs, Babos Zoltán elvtárs, Szita János elvtárs, Fülöp Tamás elvtárs.
- 3.) napirendi pont: Nagy Józsefné elvtárs, Szita János elvtárs, Tauszk György elvtárs.
- 4.) napirendi pont: Czottner Sándor elvtárs, Perédi Károly elvtárs, Papp István elvtárs, Kocsis Lajos elvtárs.

- 5.) napirendi pont: Antos István elvtárs, Pogácsás Antal elvtárs, Erdős Jánosné elvtárs, Tauszk György elvtárs, Erdei János elvtárs.
 7.) napirendi pont: Tauszk György elvtárs, Gál Tivadar elvtárs, Katona Zoltán elvtárs.
 8/b.) napirendi pont: Rigler György elvtárs.

[Napirend:]¹

1.) A Munka Törvénykönyve és végrehajtási utasításainak módosítása²

Előadó: Szász Márton elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács a Munka Törvénykönyve végleges szövegének elkészítéséhez szövegezési bizottságot küld ki, a Minisztertanács Titkársága és Bértitkársága, a SZOT és az Igazságügyi Minisztérium képviselőjében, mely bizottság egy héten belül köteles az esetleg felmerülő módosításokat eldönteni és a végleges szöveget elkészíteni.³
- b.) A Minisztertanács a pótlólag csatolt kiegészítéseket elfogadja azzal, hogy a 14. oldal 36. §-ban a védőételnél az OT-t törölni kell, a védőöltözetenél az OT véleményét is meg kell hallgatni.⁴

1 A napirendi pontok vitáját a határozati jegyzőkönyv után található gyorsírói jegyzőkönyv tartalmazza.

2 A kormányprogramnak megfelelően a Minisztertanács Bértitkársága, a SZOT elnöksége és az igazságügy-miniszter benyújtotta az 1951. évi 7. tvr. (Munka Törvénykönyve) és végrehajtási utasításának módosítására vonatkozó javaslatot. A Minisztertanács október 30-i ülésén az előterjesztést levette a napirendről, és szövegező bizottságot küldött ki, amely – figyelembe véve a beérkezett észrevételeket – a törvényjavaslat és a végrehajtási utasítás eredeti és módosított szövegeit egybe dolgozva a november 13-i ülés elé terjesztette, a továbbra is lezáratlan kérdésekkel együtt. Ezek megvitatását követően a kormány 514/1/1953 szám alatt nem nyilvános határozatot hozott a további teendőkről: A miniszterek a SZOT elnökével, a Minisztertanács Bértitkárságának vezetőjével és az igazságügy-miniszterrel láttamoztatott végrehajtási utasításokat december 1-jéig kötelesek kiadni. Az utasításokban szabályozni kell az 1949. évi iparági kollektív szerződések még hatályban lévő részeivel összefüggő kérdéseket. A miniszterek felhatalmazást kaptak arra, hogy kivételesen indokolt esetben olyan dolgozók részére, akiknek szabadságát elháríthatatlan akadályok miatt nem lehet kiadni, a vállalati összlétszám fél százalékának mértékéig szabadságmegváltást adhasanak.

3 A végleges szöveg kidolgozását követően november 20-án terjesztették fel az Elnöki Tanácshoz a Munka Törvénykönyve módosítására vonatkozó javaslatot. Ezt az Elnöki Tanács mint az 1953. évi 25. számú törvényerejű rendeletet a Munka Törvénykönyvével (1951. évi 7. számú tvr.) egységes szövegezésben 1953. november 28-án hirdette ki. Ugyanekkor jelent meg a Munka Törvénykönyve végrehajtásáról szóló 53/1953 M.T. számú minisztertanácsi rendelet is. MK 1953. 62. szám, november 28.

4 A rendelettervezetben a 36. §-sal módosított 88. §. a védőétellel és védőöltözettel ellátandó munkakörök megállapításáról szól.

- c.) Az 1. számú melléklet⁵ 1. számú vitás pontját⁶ a következőképpen kell megfogalmazni: „A munkaszerződés megkötésekor a dolgozó munkakörének és munkabérének meghatározása előtt általában ki kell kérni az üzemi bizottság véleményét is.”
- d.) A 2.) pont eredeti szövegét fogadja el.⁷
- e.) A 3.) pont eredeti szövegét fogadja el.⁸
- f.) A 4.) ponttal kapcsolatban kimondja, hogy a Munka Törvénykönyve V. 64./c. pontját precízebben kell megfogalmazni azzal, hogy a szövegből világosan kitűnjön, hogy a közforgalom zavartalan biztosítása érdekében túlóra engedélyezhető.⁹
- g.) A begyűjtési miniszter észrevételétől elállt.¹⁰
- h.) Az 5. ponttal kapcsolatban kimondja, hogy az ipari tanulók szabadságát a Minisztertanács külön szabályozza.¹¹
- i.) A 6. ponttal kapcsolatban a pénzügyminiszter álláspontját fogadja el.¹²

- 5 A minisztertanácsi előterjesztés 1. számú melléklete „A Munka Törvénykönyve módosításával kapcsolatban felmerült vitás kérdések” címet viselte, és a szövegező bizottság által nem megoldott, a törvénytörvényeket érintő eltérő véleményeket tartalmazta.
- 6 A Minisztertanács több minisztérium ellentétes véleménye alapján az „általában” kifejezéssel bővítette a 26. §. vitatott szövegét.
- 7 A tervezet szerint ha a munkaviszonyt a vállalat igazgatója szünteti meg felmondással, köteles a felmondás közlésével egyidejűleg a dolgozót a munka teljesítése alól felmenteni és munkabérét kifizetni.
- 8 A tervezet szerint az önkényesen kilépő dolgozó új munkaviszonyának első és második naptári évében az alapszabadságnak csak a felét kapja, pótszabadságot pedig csak egészségre ártalmas munka vagy fiatal kor címén kaphat.
- 9 A Melléklet 4. pontja a tervezet 65–66. pontjára utal, és a begyűjtési miniszter javaslatát rögzíti, mely szerint a túlmunka elrendelésének lehetőségét meg kell adni a határidős adminisztrációs feladatokhoz is. A Melléklet összeállítói ezt nem támogatták, a miniszter az ülésen elállt a javaslattól.
- 10 Lásd az előző lánbjegyzetet.
- 11 A tervezet szerint az ipari tanulókat évente egy hónap rendes szabadság illeti meg, ami 6 munkanap emelést jelent. A Munkaerőtartalékok Hivatala javaslata szerint a 30 munkanap szabadságból 24 munkanapot nyáron, 6 munkanapot télen kell kiadni, ami összesen 5 hét szabadságnak felel meg. A javaslattal a minisztériumok nem értettek egyet, mivel további emelést nem tartottak indokoltnak.
- 12 A tervezet szerint a pénzügyintézetek és biztosító intézetek osztályvezetőit 12 munkanap, a pénzügyintézetek és biztosító intézetek területi irodáinak és nagy fiókjainak vezetőit szintén 12 munkanap, helyetteseiket és a kisebb fiókok túlóradíjazásra nem jogosult vezetőit 6 munkanap pótszabadság illeti meg. A pénzügyminiszter javasolta, hogy a Magyar Nemzeti Bank főcsoportvezetőit, a Magyar Nemzeti Bank titkárságának vezetőit szintén 12 munkanap, a bankok és pénzügyintézetek osztályvezető-helyetteseit, a területi iroda és a nagy fiókok vezetőhelyettesét, a Magyar Nemzeti Bank főcsoportvezető-helyettesét 9 munkanap pótszabadság illesse meg.

- j.) A 7. pontnál a pénzügyminiszter javaslatától eláll.¹³
- k.) A 8–13. pontnál az eredeti javaslatot fogadja el.¹⁴
- l.) A 14. ponttal kapcsolatban kimondja, hogy a végleges szövegnek tükröznie kell, hogy a kétszeres túlóra pótlék csak akkor jár, ha a munkavállaló munkahelyéről már eltávozott és ez után történik a munkára való behívása.
- m.) A 15. pontot a kiegészítés módosítja.¹⁵
- n.) A 16. ponttal kapcsolatban kimondja, hogy azokat a munkavállalókat, akik a Munka Törvénykönyvét megsértik, a törvényben megállapított büntetésekkel lehet sújtani.¹⁶
- o.) A munkabérből való levonásokra vonatkozó rendelet 2. §-ból a 360 Ft-os összegre való utalást törölni kell. Ugyanitt a vasutas segélyezési egyesület tagdíjára vonatkozó intézkedést törölni kell.¹⁷
- p.) A határozati javaslat 5. pontjával¹⁸ kapcsolatban kimondja, hogy a Minisztertanács megbízásából a Bértitkárság vezetőjével egyetértésben kell szabályozni a Munka Törvénykönyvének, vagy a végrehajtási utasításnak olyan rendelkezéseit, melyeket a miniszter a SZOT-tal egyetértésben szabályoz.

13 A tervezet szerint 3 munkanap pótszabadság illeti meg a túlóra-díjazásban nem részesíthető dolgozókat. A pénzügyminiszter javasolta, hogy a pénzügyintézeteknél őket 6 munkanap pótszabadság illesse meg.

14 A feljegyzés felsorolt pontjaiban a magasabb munkakörű dolgozó helyettesítését, a pihenőnapon végzett munkáért járó pótlékot, a közszolgálati vezetők és ügyintézők túlóradíjazását, a közszolgálat nem ügyintézői munkakörben foglalkoztatott dolgozóinak túlóradíjazását, a havidíjas dolgozók túlórapótlékának alapját határozták meg.

15 Lásd a 3. lábjegyzetet.

16 A tervezet eredetileg csupán azokra állapított meg különböző büntetőrendelkezéseket, akik a dolgozóknak a Munka Törvénykönyvében biztosított jogait és érdekeit megsértik. A Minisztertanács Titkárságának javaslatára ez bővült a munkavállalókkal szembeni büntetések lehetőségével.

17 A tervezet szerint havi 360 forintot levonásmentesen kell biztosítani minden dolgozónak. A Minisztertanács Titkársága javasolta ennek az összegnek az eltörlését, tekintettel a gyermektartásdíj fizetési kötelezettségre, a természetbeni juttatások utáni térítésre, a rosszhiszeműen felvett munkabérré és a békekölcsön-kötvény utáni tartozásra. A közlekedés- és postaügyi miniszter javasolta, hogy a vasutas segélyezési egyesületek önkéntes tagdíját is vonják be a munkabérből automatikusan levonandók körébe. A Minisztertanács Titkársága ezt nem támogatta, mivel a tagdíj önkéntes.

18 A döntés a Munka Törvénykönyve és végrehajtási utasítása módosított szövegét tartalmazó előterjesztés 5. pontjára vonatkozik, amely eredetileg csak a Bértitkárság vezetőjének véleménynyilvánítási jogát tartalmazta.

2.) Élelmiszeripari Minisztérium 1953. éves és IV. negyedéves terv módosítása¹⁹

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács az előterjesztést alapul elfogadja azzal, hogy egy héten belül az OT elnöke mutassa be a Minisztertanács elnökének a minisztérium végleges tervmódosítását azzal, hogy a munkaügyi kérdéseket (6-7-8. oldal) a helyiipar problémáját, a hús, liszt, burgonya, napraforgóra vonatkozó tervszámokat ismét vizsgálja felül, mivel azok lazának látszanak.²⁰
- b.) A Minisztertanács utasítja az élelmiszeripari minisztert, hogy a módosított terv alapján november 25-ig készítse el a 4. negyedévi pénzügyi tervét. A Minisztertanács felhatalmazza a pénzügyminisztert, hogy a módosított terv alapján az Élelmiszeripari Minisztérium költségvetési kapcsolatait módosítsa.
- c.) A Minisztertanács felhívja az OT és a miniszterek figyelmét, hogy a reális tervezés megvalósításával szüntessék meg az évközi tervmódosításokat.

3.) Egyes élelmiszeripari termékek szabad felvásárlása²¹

19 A Minisztertanács az előző évi rossz termés miatt az éves terv változatlanul hagyása mellett már korábban csökkentette az Élelmiszeripari Minisztérium 1953. I–III. negyedévi tervét. A begyűjtés további lemaradása, a kormányprogram végrehajtása, a sütőipar átszervezése indokoltá tette a IV. negyedévi terv módosítását is. A húsipar 1 390 000 sertés helyett 1 111 700 darabot, a tejipar 585 millió liter helyett 429 millió litert kap a begyűjtésből feldolgozásra. A karcagi rizshántoló üzem beruházásának elhúzódása miatt a malomipar 1684 vagonnal kevesebb rizst hántol, a gabonaőrlésben 4000 vagon hiánnyal lehet számolni. Mivel a Begyűjtési Minisztériumtól az Élelmiszeripari Minisztériumhoz került át a tej, tojás, baromfi begyűjtése, Baromfi Szállítási Vállalatot és egy új tejbegyűjtő vállalatot alapítottak, a Belkereskedelmi Minisztériumtól pedig átvették a Dohányértékesítő Vállalatot, így módosítani kell a kiegészítő tevékenységgel kapcsolatos tervszámokat is. A Minisztertanács az 514/2/1953 számú nem nyilvános határozatával elrendelte az Élelmiszeripari Minisztérium 1953. IV. negyedévi tervének a csatolt mellékletekben foglaltaknak megfelelő módosítását, valamint a 100 millió forinttal megnövelt termelési értéknek megfelelő tervszámok soron kívüli lebontását vállalatokra. Utasította az Országos Tervhivatal elnökét, hogy készítse el az áruellátás módosított IV. negyedévi tervét. A sütőiparnál, a tej-, tojás- és barombegyűjtő vállalatoknál az Országos Létszámbizottság által előzetesen felülvizsgált létszámot a határozat jóváhagyta.

20 A módosítások nem kerültek a Minisztertanács napirendjére.

21 Az Országos Tervhivatal elnöke a lakosság ellátásának javítása és az export biztosítása érdekében előterjesztést tett a parasztság terményfeleslege egy részének bevonására az országos árualapba (a napraforgóolajból a földműves-szövetkezetek árualapjába) az 1953/1954-es gazdasági évben önkéntes

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A h. ponttal kapcsolatban kimondja, hogy az ártámogatást a TES részére kell biztosítani.²²
- b.) A határozati javaslat a 2/a. pontjával kapcsolatban kimondja, hogy a SZÖVOSZ részére felvásárlási keretszámot megadni nem szabad és csak az önkéntesség legszigorúbb betartása mellett vásárolhatnak a termelőkől cukrot. Amennyiben az ellenőrzés során kiderül, hogy a cukor felvásárlásánál túlkapások mutatkoznak, a SZÖVOSZ-nál a szabad felvásárlást le kell állítani. Az ugyanitt szereplő cukorgyárak által felvásárlandó 250 vagon cukrot az OT elnöke a lehetőségek figyelembevételével módosítsa, és az ehhez szükséges hitelt a pénzügyminiszter bocsássa rendelkezésre.²³
- c.) A határozati javaslat 1/f. pontjával kapcsolatban kimondja, hogy a földműves szövetkezetek által felvásárolt olaj egy bizonyos %-a maradjon a TES-nél (ami által érdekelve lesznek a felvásárlásban).²⁴

felajánlás alapján, állami és szövetkezeti szabadfelvásárlás útján, központilag meghatározott áron. A korábban meghatározott termények körébe javasolta felvenni a napraforgóolajat, a cukrot, a gyümölcspálinkát és a szénát, azzal a megjegyzéssel, hogy a Belkereskedelmi Minisztérium a cukor szabad felvásárlását nem tartja indokoltnak. A vámcsereből, illetve az olajutalványok útján a termelőknek juttatott napraforgóolajból és olajmagdarából vásároljanak fel 3000 tonnát, a termelők cukorjándóságából pedig a cukorgyárak 250, a földműves-szövetkezetek 400 vagonnal vásároljanak fel. Az állami szeszfőzdék, a földművesszövetkezetek és egyéb szervek helyi eladás céljára gyümölcspálinkát vásárolhatnak fel, és a szövetkezeti vendéglátásban értékesíthetik. A Terményforgalmi Egyesülésen kívül a megyékben a vállalatok és költségvetési szervek a széna szabad felvásárlásából fedezhetik igényeiket. A Minisztertanács 514/3/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta.

- 22 A határozat 1.g) pontja ennek megfelelően így hangzott: „A pénzügyminiszter biztosítson a Terményforgalmi ES részére a felvásárlási ár és jutalék, valamint az ipartól történő beszerzési ár közti különbözetre 34 millió forint ártámogatást, továbbá a földművesszövetkezetek részére folyamatosan 10 millió forint felvásárlási hitelt.”
- 23 A határozatban a 2.b) pont (= az előterjesztés /a pontjával) a módosításnak megfelelően így hangzott: „A termelők által önkéntesen felajánlott cukrot a földművesszövetkezetek is vásárolhatnak. Amennyiben az ellenőrzés során megállapítást nyer, hogy a szövetkezetek felvásárlásaiknál az önkéntesség elvét megsértik, vagy más túlkapásokat követnek el, a szövetkezetek szabad felvásárlását azonnal meg kell szüntetni. Fentiekre tekintettel a szövetkezetek részére szabadfelvásárlási keretszámot nem szabad kiadni.”
- 24 A határozat 1.f) pontja a kiegészítésnek megfelelően így hangzott: „A földművesszövetkezetek a felvásárolt olajat, illetőleg utalványt a Terményforgalmi ES-nek tartoznak átadni. A felvásárolt olaj meghatározandó hányadát a helyi ellátás céljaira a földművesszövetkezeteknél kell hagyni. Az

- d.) A határozati javaslat 5/b. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „A határozatban részletezett termények szabad felvásárlása után – ha a termelő és felvásárló között bonyolódott le – termelői forgalmi adót fizetni nem kell. Továbbadás esetén a forgalmi adót meg kell fizetni.”²⁵

4/a. Széntakarékossági intézkedések²⁶

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács utasítja a nehézipari minisztert, hogy a szénbányászat tervteljesítését a korábban meghozott határozatok végrehajtásával biztosítsa. Amennyiben ezek nem vezetnek eredményhez, dolgozzon ki rendkívüli intézkedéseket a szénbányászat tervének minden körülmények közötti teljesítésére.
- b.) A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium telepein lévő 14 000 tonna rossz minőségű szenet át kell adni a közületek részére, mely helyett a bányászat ugyanilyen mennyiségben jó minőségű szenet bocsásson a bel- és külkereskedelmi miniszter rendelkezésére.
- c.) A Minisztertanács elhatározza, hogy az iskolák félévi szünetét december 23-tól január 10-ig kell meghosszabbítani, melyet már most hozzon az oktatásügyi miniszter nyilvánosságra.
- d.) A határozati javaslat 8. pontjában a személyvonatok leállításával kapcsolatban kimondja, hogy azt csak a végső szükség esetén a Minisztertanács elnökének előzetes hozzájárulásával lehet megvalósítani.
- e.) A határozati javaslat 10. pontjával kapcsolatban kimondja, hogy az árukorlátozás az élelmiszeripar termékeire és nyersanyagaira nem vonatkozik.
- f.) A határozati javaslat 9. pontjával kapcsolatban utasítja a közlekedés- és postaügyi minisztert és az építőipari minisztert, vizsgálják meg, hogy milyen építő anyagok szállításának korábbi leállítása lehetséges.
- g.) A határozati javaslat 7. pontjába be kell venni az egészségügyi intézményeket is.
- h.) A határozati javaslat 1. pontjával kapcsolatban kimondja, hogy az

Országos Tervhivatal elnöke a begyűjtési miniszterrel és a SZÖVOSZ főtítkárával együtt állapítsa meg ezt a hányadot.”

25 Az előterjesztés 5.b) pontja eredetileg így hangzott: „A határozatban részletezett termények szabadfelvásárlása után termelői forgalmi adót nem kell fizetni.”

26 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (1.). A Minisztertanács 514/4/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta, majd 540106/3/1954 számú határozatával korábbi döntését módosította.

OT, a nehézipari miniszter, valamint az élelmiszeripari miniszter vizsgálják meg, melyek azok a legfontosabb élelmiszeripari üzemek, melyeknek működéséhez a megfelelő tüzelőkészletet éppen úgy kell biztosítani, mint a lakosságét.

16/4b

4/b. Az 1953–54. évi brikett termelés növelésének lehetőségei.

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette a napirendről azzal, hogy a Nehézipari Minisztérium által megadott határidő-módosítások után a Minisztertanács elnöke ülésen kívül adja ki.²⁷

16/5a

5/a.) A Pénzügyminisztérium jelentése az 1952. évi állami költségvetés végrehajtásáról²⁸

16/5b

[5/]b.) Az ÁEK szakvéleménye a pénzügyminiszter fenti jelentéséhez²⁹

Előadó: Olt Károly elvtárs

²⁷ Nem találtuk nyomát annak, hogy a Minisztertanács elnöke az előterjesztés alapján határozatot adott volna ki.

²⁸ A jegyzőkönyvhöz a napirend előterjesztéseként csatolták az 1952. évi állami költségvetés végrehajtásáról szóló nyomtatott jelentést (Jelentés az 1952. évi állami költségvetés végrehajtásáról. Szigorúan titkos. Készült 60 példányban. 21. példány. Budapest, 1953.), melynek bevezetője megállapította, hogy 1952-ben az ipari termelés jelentősen megnőtt, a mezőgazdasági termelésben azonban a súlyos aszálykárok miatt komoly lemaradás mutatkozott. A költségvetés tervezett bevételei az előirányzat 98,8%-ában, kiadásai 97,4%-ában teljesültek. A bevételekben elmaradás mutatkozott a vállalati nyereség befizetésében és a lakossági egyenes adókban, amit a többletbevételek nem tudtak teljes körűen kiegyenlíteni, így összességében a teljesítés 500 millió forinttal kevesebb lett a tervezettnél. A kiadásokban érvényesített visszafogottság eredményeként azonban a mérleg végül 1 milliárd forint pozitív egyenleggel zárult.

²⁹ Az Állami Ellenőrző Központ első ízben vizsgálta az éves költségvetésről szóló pénzügyminiszteri jelentést. A szakvélemény a bevételeket illetően a vállalati forgalmi adóval, a nyereségbefizetéssel és a minisztériumok bevételeivel, a kiadásokat illetően a póthitelekkel és a beruházásokkal foglalkozott. Megállapította, hogy a Pénzügyminisztérium jelentése fejlődést mutat az előző évihez képest, amennyiben az államháztartás bevételeit és kiadásait mérlegszerűen állítja szembe, ily módon jó áttekinthetést ad a bevételi forrásokról és a kiadások főbb csoportjairól. A kiadásoknál a tényt számokat nem csupán az eredeti, hanem a módosított előirányzatokhoz viszonyítja. Előrelépés, hogy kimutatást ad az állami vagyronról is. Hiányosságként rögzítette ezzel szemben, hogy a jelentés alapvetően pénzforgalmi jellegű, nem ad áttekinthető képet a költségvetésben tervezett feladatok megvalósításáról, mindenekelőtt a termelési eredményekről, nem vizsgálja, miként érvényesültek a takarékos gazdálkodás követelményei. Problémaként jelölte meg a jelentés szerkezetét, miután nem a költségvetés felépítése, hanem egyes ágazatok szerint összesíti az adatokat. A Minisztertanács 514/5/1953 számú nem nyilvános határozatába belefoglalta a jegyzőkönyvben rögzített észrevételeket, egyben megállapította, hogy a jelentés és a szakvélemény alapvető hibája, hogy az 1952. évi gazdálkodás eredmé-

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadja el:

- a.) A Minisztertanács megállapítja, hogy a pénzügyminiszter 1952. évi állami költségvetés végrehajtásáról szóló jelentése formális jellegű, mivel a jelentés nem von le komoly következtetéseket az 1954-es évi költségvetésre és a gazdálkodási terv előkészítéséhez.
- b.) Utasítja a pénzügyminisztert, hogy a jövőben az új költségvetés tervezetét, valamint az elmúlt év költségvetésének zárszámadását a márciusi Országgyűlésre egyidőben terjessze be.
- c.) Utasítja a pénzügyminisztert, dolgozza ki a mainál jóval egyszerűbb és áttekinthetőbb zárszámadás rendjét.

6.) Törvényerejű rendelettervezet a Magyar Népköztársaság bírósági szervezetéről

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette a napirendről.³⁰

[A 7/a.–7/c. számú napirendi pontok tárgyalása során hozott határozatokat a gyorsírói jegyzőkönyv tartalmazza, lásd 733–740. oldal.]

8/a.) Idős és csökkent munkaképességűek foglalkoztatására ksz-ek létrehozása³¹

Előadó: Kiss Árpád elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat II/2. pontjának utolsó előtti sorába be kell venni: „... ellenére minőségileg is teljes értékű munkát fejtsenek ki.”³²

nyeből nem von le komoly következtetéseket az 1954. évi költségvetés elkészítéséhez. A határozatot az Elnöki Tanács 16. számú, november 24-én kelt nem nyilvános határozatával megerősítette.

30 A Minisztertanács január 15-i ülésén tárgyalta a napirendi pontot.

31 A Könyvüipari Minisztérium az idősök és csökkent munkaképességűek foglalkoztatási lehetőségeinek bővítésére előterjesztést tett önálló kisipari szövetkezetek alakításának engedélyezésére az OKISZ felügyelete alatt, a KISZÖV keretében. A szövetkezetek tagként felvehetik az 50 év feletti nőket és 55 év feletti férfiakat, a polgári és hadirokkantakat, vakokat és süketnémákat és azokat a nőket, akiknek gondozásra szoruló gyermekeik vannak, és a kerületi tanács ajánlja őket. A nem csökkent munkaképességű tagok a tagság 25%-át tehetik ki. A munkavégzés helye a szövetkezet műhelye vagy a tagok lakása. A bedolgozók a munkavégzéssel további személyeket nem bízhatnak meg. A munkaköröket, a munkadíjat és a munkaidőt a tagok csökkent munkaképességének megfelelően kell megállapítani, lehetőséget kell biztosítani a 4 órás munkavégzésre. A Minisztertanács az előterjesztést 514/8/1953 számú nem nyilvános határozatával a módosításokkal elfogadta.

32 A hivatkozott mondat a kiegészítéssel a következőképpen hangzott: „Az /1/ bekezdésben említett ksz-ek profilját úgy kell kialakítani, hogy az a szövetkezeti tagok munkaképességének leginkább

- b.) A 4/c. pontot ki kell egészíteni azzal, hogy mint bedolgozó tagok lakásukon nem végezhetnek munkát, ha a végzendő munka az egészségre káros, vagy tűzveszélyes.³³

16/8b

8/b.) 1954-ben végző egyetemi hallgatók munkába állítása egyes kérdéseinek szabályozása

Előadó: Erdey-Grúz Tibor elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette a napirendről azzal, hogy a Minisztertanács Titkárságának bevonásával tisztázzák a vitás kérdéseket, és az előterjesztést vita nélkül terjesszék a Minisztertanács ülése elé.³⁴

16/8c

8/c.) Törökszentmiklóson létesítendő ipari technikum tervfeladatának jóváhagyása

Előadó: Zsofinyecz Mihály elvtárs.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette a napirendről.

16/8d

8/d.) 1953. évi magyar–lengyel vegyes bizottsági jegyzőkönyv jóváhagyása³⁵

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.

Utasítja az ÁEK elnökét, hogy a Lengyelország felé államközileg vállalt kötelezettségeknel mutató lemaradások okát vizsgálja ki, melynek alapján a kohó- és gépipari miniszter a felelősökkel szemben járjon el, és a Minisztertanács elnökének adjon igazoló jelentést.

megfeleljen, és a szövetkezeti tagok csökkent munkaképességük ellenére minőségileg is teljes értékű munkát fejthessenek ki.”

33 A kiegészítéssel a mondat így hangzik: „A bedolgozó tagok számára tilos lakásban (illetve a szövetkezet kezelésében lévő munkahelyen kívül) brigádban vagy más munkaközösségben dolgozni, továbbá egészségre ártalmas vagy tűzveszélyes munkát végezni.”

34 A Minisztertanács november 27-i ülésén tárgyalta a témát.

35 A magyar–lengyel kereskedelmi vegyes bizottság ülésén augusztus 1-jén jegyzőkönyvet írtak alá az 1953. évi magyar–lengyel árucseré szállításokról, melyben törléseket és bővítéseket követően rögzítették a nehézipari export (127 millió Rubel helyett 141 millió Rubel) és az import (107 millió Rubel helyett 117 millió Rubel) kereteit. A különbség részben az előző évek tartozásainak fedezetéül szolgál. A magyar fél az ülésen jelezte, hogy különböző árukat nem, vagy csak késedelmesen tud szállítani, amit a lengyel fél komolyan kifogásolt, és kilátásba helyezte, hogy a jövőben csökkenteni fogja gépipari megrendeléseit. A KGM az ülést követően közölte, hogy a vállalt újabb határidők sem tarthatók, így az 1953-ban tervezett gépexport 45%-a nem teljesül, és 20-22 millió Rubel értékű nehézipari termék szállítása a következő évre toldódik. Mindez súlyos nehézségeket okoz a lengyel gazdaságnak, és erősen megnehezíti az 1954. évre szóló magyar–lengyel kereskedelmi tárgyalásokat. Tekintettel a felmerült problémák súlyosságára, az elmaradást és az új szállítási határidőket a Minisztertanács elnöke mielőbb közölje a lengyel kormánnyal. A napirendi pontról határozat nem található a jegyzőkönyv mellett.

8/e.) A Német Demokratikus Köztársasággal lefolytatott vaskohászati együttműködési tárgyalások jegyzőkönyvének jóváhagyása³⁶

Előadó: Szalai Béla elvtárs.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.³⁷

16/8e

8/f.) Magyar–finn árucere-forgalmi tárgyalások³⁸

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.³⁹

16/8f

8/g.) 1952. június 12-i román–magyar gazdasági együttműködési egyezmény egyes pontjainak módosítása⁴⁰

16/8g

36 A magyar–NDK kohászati vegyes bizottság 1953. augusztus 18–27. között Berlinben tartott ülésén megállapodott az NDK és Magyarország között létrehozandó vaskohászati együttműködés részleteiről: a hengerlési programokban szereplő különleges szelvények kölcsönös szállításáról, a szabad hengerlési kapacitásokra és raktári készletekre vonatkozó információk cseréjéről, a szabványok egységesítéséről, a német ún. alacsonyaknás kohókban folytatandó kísérletekhez barnaszén félkoksiz szállításáról. Megállapodtak, hogy a két ország vaskohászatának helyzetével kapcsolatos kérdésekről a Magyar–Német Műszaki-Tudományos Vegyes Bizottságban folytatnak eszmecserét.

37 A Minisztertanács a jegyzőkönyvet 514/12/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

38 A bel- és külkereskedelmi miniszter az 1948-ban aláírt árucere-forgalmi megállapodás alapján előterjesztést tett az 1953 szeptemberében sorra kerülő vegyes bizottsági tárgyalásokon megállapítandó 1954. évi áruszállítási kontingensekre. Az 1953. évi áruforgalom export oldalon 4 millió USD, import oldalon 3,2 millió USD volt. Miután mind politikai, mind gazdasági szempontok indokoltá teszik a forgalom bővítését – figyelembe véve az 1953 júliusában kötött szovjet–magyar–finn háromszög-megállapodást is –, az export 6 millió USD-re, az import 5,3 millió USD-re emelése kívánatos. Többek között cukor, rizs, vegyi cikkek, textil, bőr és szőrme, egyéb iparcikkek exportjáról és papírfá, bányafa, fűrészáru, papír, cellulóz, fémipari termékek importjáról lehet megállapodni. Amennyiben az import 500 tonna vörösréz és 50 tonna nikkellel bővíthető, elmentételezésként 2000 tonna cukor és 1500 tonna rizs szállítható.

39 A Minisztertanács az előterjesztést 514/13/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta, és Ferencz Simon minisztériumi főosztályvezetőt felhatalmazta a tárgyalások vezetésére, a jegyzőkönyv aláírására. A megállapodást 540119/15/1954 számú határozatával jóváhagyta.

40 A nehézipari miniszter a nehézipari beruházások átütemezése miatt előterjesztést tett az 1952. június 12-én aláírt magyar–román gazdasági együttműködési szerződés módosításának kezdeményezésére. Tekintve, hogy a Tiszapalkonyán megépítendő Tiszavidéki Vegyi Kombinát üzembe helyezése 1958-ra tolódik, a működéséhez szükséges romániai földgázvezeték építése és az építéshez betervezett magyar csömennyiség szállítása is késhet. A földgáz szállítása 1959. január 1-jétől lesz aktuális, a szállítási határidők ennek megfelelően átütemezendők. A 75 millió rubel magyar hozzájárulással, közös társasági formában (ROMAGCHIM) Romániában tervezett vegyipari kombinát 1956-os megvalósításának előfeltételei nincsenek biztosítva, így a magyar gépszállítási kötelezettség 1954–55 helyett 1957–58-ban lesz aktuális. A két beruházás elhalasztása maga után

Előadó: Hidas István elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁴¹

16/8h

8/h.) Kormánybizottság kiküldése a polgári törvénykönyv és a büntetőtörvénykönyv elkészítésére⁴²

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a Magyar Népköztársaság polgári törvénykönyv tervezet kidolgozásával megbízott bizottság tagjai közé a Minisztertanács Titkársága részéről Kéri József elvtársat fel kell venni.

A Magyar Népköztársaság büntető törvénykönyv tervezetét előkészítő bizottság tagjai közé a Minisztertanács Titkársága részéről Vincze Lukács elvtársat, Schult[h]eisz⁴³ szegedi professzort és az Egészségügyi Minisztérium részéről Benedek Jenő dr-t⁴⁴ be kell venni.

16/8i

8/i.) Safrankó Emánuel felmentése és Szobek András megbízatása a pekingi nagykövetség vezetésével⁴⁵

Előadó: Boldoczki János elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁴⁶

vonja, hogy a működésükkel kapcsolatos technológia kidolgozására Romániában 50-50 százalékos részesedéssel létrehozandó kísérleti üzem üzembe helyezési határideje 1953 II. negyedévéről 1954 II. negyedévére kerül át. A magyar energiagazdaság várható nehézségei miatt – tekintet nélkül a beruházás kisebb volumenére – a távvezetékek helyi összekapcsolása és a kölcsönös energiaszolgáltatás minimálisan egy évvel elhalasztandó, 1955 IV. negyedévére.

41 A Minisztertanács 514/14/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta, és felhatalmazta a nehézipari minisztert a vegyes bizottsági ülés mielőbbi összehívásának kezdeményezésére.

42 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (2.). A Minisztertanács 514/15/1953 számú nem nyilvános határozatával két kormánybizottságot állított fel, melyeknek 1954. szeptember 30-ig kellett benyújtaniuk a tervezeteket.

43 Schultheisz Emil jogászprofesszor a büntetőjog szakértője volt.

44 A határozatban Benedek Jenő dr. neve nem szerepel.

45 A külügyminiszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte Safrankó Emánuel felmentéséhez a pekingi nagykövetség vezetése alól és Szobek András bel- és külkereskedelmi miniszterhelyettes kinevezéséhez nagykövetté és meghatalmazott miniszterré, valamint megbízásához a pekingi nagykövetség vezetésével.

46 A Minisztertanács az előterjesztést 514/16/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta. Az Elnöki Tanács felmentésről szóló határozata: MK 1953. 66. szám, december 16. I. Főrész. Személyi rész, Szobek kinevezése: MK 1954. 2. szám, január 9. I. Főrész. Személyi rész.

8/j.) Hajdú József felmentése és Safrankó Emánuel megbízatása a berlini nagykövetség vezetésével⁴⁷

Előadó: Boldoczki János elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁴⁸

16/8j

8/k.) Korbacsics Pál felmentése a berni követség vezetése alól⁴⁹

Előadó: Boldoczki János elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵⁰

168k

8/l.) Kutas Imre kinevezése rendkívüli követté és meghatalmazott miniszterré, és megbízatása a berni követség vezetésével⁵¹

Előadó: Boldoczki János elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵²

16/8l

8/m.) dr. Vida Ferenc legfelsőbb bírósági bíró kinevezése⁵³

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵⁴

16/8m

47 A külügyminiszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte, hogy előterjesztést tegyen Hajdú József felmentésére a berlini diplomáciai misszió vezetése alól és Safrankó Emánuel nagykövet és meghatalmazott miniszter megbízására a berlini nagykövetség vezetésével.

48 A Minisztertanács az előterjesztést 514/17/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta. Az Elnöki Tanács felmentésről szóló határozata: MK 1953. 66. szám, december 16. I. Főrészt. Személyi rész, a kinevezéséről szóló határozat: MK 1953. 66. szám, december 16. I. Főrészt. Személyi rész.

49 A külügyminiszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte, hogy előterjesztést tegyen az Elnöki Tanácshoz Korbacsics Pál felmentésére a berni követség vezetése alól.

50 A Minisztertanács 514/18/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta. Az Elnöki Tanácsa felmentéséről szóló határozata: MK 1953. 64. szám, december 10. I. Főrészt. Személyi rész.

51 A külügyminiszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte, hogy előterjesztést tegyen az Elnöki Tanácshoz Kutas Imre minisztériumi főosztályvezető-helyettes kinevezésére követté és meghatalmazott miniszterré, valamint megbízására a berni követség vezetésével.

52 A Minisztertanács 514/19/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta. Az Elnöki Tanács kinevezéséről szóló határozata: MK 1953. 64. szám, december 10. I. Főrészt. Személyi rész.

53 Az igazságügy-miniszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte, hogy előterjesztést tegyen az Elnöki Tanácshoz dr. Vida Ferenc minisztériumi osztályvezető kinevezésére a Legfelső Bíróság bírájává.

54 A Minisztertanács az előterjesztést jóváhagyta, és felterjesztette az Elnöki Tanácshoz, amely november 18-án kelt döntésével dr. Vida Ferencet kinevezte.

Napirenden kívül:

16/nk/1

1.) Apró Antal kinevezése a Minisztertanács elnökének helyettesévé⁵⁵

Előadó: Nagy Imre elvtárs.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵⁶

16/nk/2

2.) Puja Frigyes kinevezése rendkívüli követté és meghatalmazott miniszterré, továbbá megbízatása a stockholmi követség vezetésével, Norvégiára és Dániára kiterjedő hatáskörrel⁵⁷

Előadó: Boldoczki János elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵⁸

16/nk/3

3.) Kós Péter I. o. követségi tanácsos kinevezése rendkívüli követté és meghatalmazott miniszterré, továbbá megbízatása az újdelhi követség vezetésével⁵⁹

Előadó: Boldoczki János elvtárs.

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁶⁰

MNL OL XIX-A-83-a-1953-514 2-12.

55 Nagy Imre miniszterelnök a Minisztertanács hozzájárulását kérte, hogy előterjesztést tegyen az Elnöki Tanácshoz Apró Antal építésügyi miniszterhelyettes felmentésére e tisztségéből és kinevezésére a Minisztertanács elnökhelyettesévé.

56 A Minisztertanács 514/nk/1/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta. Az Elnöki Tanács 1953. november 18-i határozatával Apró Antalt felmentette az építésügyi miniszter helyettesének tisztségéből, és megválasztotta a Minisztertanács elnökhelyettesének. MK 1953. 61. szám, november 27. I. Főrés. Személyi rész.

57 A külügyminiszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte, hogy előterjesztést tegyen az Elnöki Tanácsnak Puja Frigyes minisztériumi osztályvezető kinevezéséhez rendkívüli követté és meghatalmazott miniszterré, valamint megbízására a Dánia, Norvégia és Svédország területére kiterjedő stockholmi követség vezetésével.

58 A Minisztertanács 514/nk/2/1953 számú nem nyilvános határozatával a hozzájárulást megadta. Az Elnöki Tanács határozata: MK 1953. 64. szám, december 10. I. Főrés. Személyi rész.

59 A külügyminiszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte, hogy előterjesztést tegyen az Elnöki Tanácsnak Kós Péter I. o. követségi tanácsos kinevezésére rendkívüli követté és meghatalmazott miniszterré, valamint megbízására az újdelhi követség vezetésével.

60 A Minisztertanács 514/nk/3/1953 számú határozatával a hozzájárulást megadta. Az Elnöki Tanács határozata: MK 1953. 69. szám, december 31. I. Főrés. Személyi rész.

[II. Gyorsírói jegyzőkönyv]

Jegyzőkönyv

A Minisztertanács 1953. november 13-án reggel 9 órakor kezdődő üléséről.

Napirend előtt:

Nagy Imre elvtárs: Javasolja, hogy a 6. pontot és a különfélék c. pontját vegyék le a napirendről.

A Minisztertanács hozzájárult.

Napirend 1. pontja:

Nagy Imre elvtárs: Tárgyalásra csak a határozati javaslat és a vitás kérdések című melléklet kerül. Vegyük sorba a pontokat.

Gergely Miklós elvtárs: Az 1.) pontban ki kellene hagyni a Munka Törvénykönyvéből az üzemi bizottság megkérdését is.

Kristóf István elvtárs: Az nem helyes, az egyeztető bizottságok összekeverik a szak szervezeti bizottsággal. Ez idáig is így volt.

Bebrits Lajos elvtárs: A gyakorlatban ez nem volt meg. Lehetetlen ezt megoldani, amikor tömegesen kell munkába állítani embereket, nem lehet előzetesen a véleményeket kikérni.

Nagy Imre elvtárs: Vegyük be úgy, hogy ki lehet kérni a véleményét.

Kristóf István elvtárs: Nem ért egyet ezzel, mert éppen ezért vannak a bérkérdések meghatározásánál hibák.

Gerő Ernő elvtárs: Úgy kellene formulálni, hogy általában ki kell kérni az üzemi bizottság véleményét.

Nagy Imre elvtárs: Ezt fogadjuk el.

Kristóf István elvtárs: Azért javasolták, hogy az önkényes kilépők szabadsága benn maradjon, mert így úgy látszik, hogy mégis hagyunk nekik valamit.

Nagy Imre elvtárs: Vegyük bele, hogy az önkényes kilépők szabadságát nem érinti.

Kristóf István elvtárs: Azt kellene kimondani, hogy nem korlátozzuk a szabadságukat.

Nagy Imre elvtárs: A SZOT javaslata egy kicsit lazítja azokat a rendszabályokat, amelyeket szankcióként akarunk alkalmazni.

Zsofinyecz Mihály elvtárs: Ez a munkafegyelmet tovább lazítaná.

Varga János elvtárs: Ez nem alkalmas arra, hogy az önkényes kilépéseket visszaszorítsuk.

Szjártó Lajos elvtárs: Teljesen megengedhetetlen egy tervgazdálkodásnál, hogy mindenki azt csinálja, amit akar. A Szovjetunióban nagyon büntetik ezeket a betegpénztár útján.

Nagy Imre elvtárs: Abban igaza van a szakszervezetnek, hogy ez kirí a Munka Törvénykönyvéből, de jobban helyette nem tudnak javasolni. Az pedig elfogadhatatlan, hogy ezen a téren semmi szankció ne legyen.

Szász Márton elvtárs: Tájékoztatásul közli, hogy az önkényes kilépőkkel szemben a büntető rendelkezések érvényben maradnak.

Szita János elvtárs: A bírósági szankció általában túl súlyos. Ha ez a rendelkezés ki marad, akkor a bíróságon kívül semmi más nem lesz. A Munka Törvénykönyve elbírija, hogy az önkényes kilépőkkel szemben egyetlen egy ilyen szankció maradjon.

Nagy Imre elvtárs: Nyilvánvaló, hogy a Munka Törvénykönyvéből az önkényes kilépő fogalmát kihagyni nem lehet. Talán a végrehajtási utasításba kellene átvinni bizonyos idevonatkozó kérdéseket.

Bebrits Lajos elvtárs: Kéri, hogy a Munka Törvénykönyvébe a 65–66. §-hoz vegyenek fel egy pontot, hogy a közforgalmú vasutaknál a vasúti forgalom zavartalan biztosítása érdekében az üzemi bizottság nélkül is rendelhessenek el túlorát.

Szász Márton elvtárs: A 64. §. c. pontja lényegében megoldja ezt a problémát.

Nagy Imre elvtárs: Fogalmazzák meg úgy a c. pontot, hogy abba Bebrits elvtárs kérése is beletartozzon.

5. pont.

Gerő Ernő elvtárs: Vita van a Munkaerő-tartalékok Hivatalával. Ők 30 munkanap szabadságot kérnek, bár a 30 munkanap lényegesen több mint a jelenlegi helyzet. Javasolja, hogy az egészet vegyék ki a Munka Törvénykönyvéből. Az ipari tanulók nem munkások, hanem tanulók, ezt külön kell majd szabályozni.

Gergely Miklós elvtárs: Ha ezt elfogadja a Minisztertanács, akkor következetesen végig kell vezetni.

Nagy Imre elvtárs: Ezt a javaslatot elfogadjuk. Az MTH ipari tanulókra vonatkozó részt általában kivesszük.

Nagy [László] elvtárs: Nemcsak az MTH-nál vannak ipari tanulók. Javasolja, hogy csak a szabadságnál hagyják ki, és egy külön bekezdésbe vegyék be, hogy az ipari tanulók szabadságát a Minisztertanács külön szabályozza.

Nagy Imre elvtárs: Vegyük azt, hogy külön fog rendelkezni. 6. pont.

Olt Károly elvtárs: A Magyar Nemzeti Bank főcsoportvezetői osztályvezetői munkakört töltenek be. Miután ez egy szerzett joguk is. Eddig 12 nap pótszabadság illette őket. Kéri, hogy továbbra is megkaphassák. Ugyanez vonatkozik a bank pénzügyi osztályvezetőire is.

Szász Márton elvtárs: Ha a főcsoportvezetőknél a Minisztertanács ezt a kérdést elfogadja, nem történne nagy baj, de a többi területeknél, a vállalati vonalon is kérni fogják.

Olt Károly elvtárs: A feladatkörök nem hasonlíthatók össze egy vállalati osztályvezető munkakörével.

Nagy Imre elvtárs: Fogadjuk el Olt elvtárs javaslatát.

Gerő Ernő elvtárs: Nem lehetne-e olyan formulát bevenni, hogy a Minisztertanács elnöke egyes kategóriákra vonatkozólag ettől eltérően is rendelkezhet?

Nagy Imre elvtárs: Ezt ne a törvénybe, hanem a végrehajtási utasításba vegyük.

Gerő Ernő elvtárs: Jobb meg nem nevezni, de meg kell adni nekik.

Kristóf István elvtárs: A 10. ponttal kapcsolatban az a véleményük, hogy nagyon nehéz ezt a díjazást fenntartani, különösen a gépállomásokon. Emiatt vetik fel a kérdést.

Nagy Imre elvtárs: Persze ez egy szűkebb kategóriára fennállhat. Javaslom, fogadjuk el az eredeti javaslatot.

Varga János elvtárs: A 13. ponttal kapcsolatban. Semmi különösebb rendezést nem jelent. A tényleges időt kell bevenni.

Gerő Ernő elvtárs: Nem helyesli, költségkihatása tényleg nem nagy ennek, de az elszámolást bonyolulttá teszi.

Nagy Imre elvtárs: Fogadjuk el az eredeti javaslatot.

Gerő Ernő elvtárs: A 14. ponttal kapcsolatban nem ért egyet a javaslattal. Egyszeri munkáért nem helyes háromszori bért fizetni.

Szász Márton elvtárs: Vasárnap is csak 8 óra munka után jár a túlóra.

Gerő Ernő elvtárs: Általában helytelen, hogy duplán fizessünk túlórárt.

Altomáre Iván elvtárs: Ha ezt mi elfogadjuk, akkor nem lesz egyszerű túlórája senkinek.

Kristóf István elvtárs: A bennehagyás mellett vagyok, mert ez a régi Munka Törvénykönyvben is benne van. Amikor elment az üzemből, és úgy mentek érte, akkor kell többet fizetni. Annyi a változás, hogy az első két óra után kapjon 50%-ot.

Nagy Imre elvtárs: Amellett vagyok, hogy hagyjuk bent az eredetit. Világosan meg kell szövegezni, hogy nem az üzemben való folyamatos munka után kell adni, hanem ha már hazament. és úgy hívták vissza.

Olt Károly elvtárs: A 15. pont nemcsak a védőételekre, hanem a védőöltözetekre is vonatkozik. Ki kell mondani, hogy a védőöltözetnél az egészségügyi miniszter a pénzügyminiszterrel, az OT elnökével és a SZOT-tal egyetértésben határozza meg a munkaköröket, amelyben a védőöltözékről van szó.

Nagy Imre elvtárs: A védőöltözékeknél feltétlenül kell a pénzügyminiszter és a Tervhivatal egyetértése is.

Gergely Miklós elvtárs: A 16. ponttal kapcsolatban Gerő elvtárs javasolta, hogy talán általánosságban, nem felsorolva kellene feltüntetni. Nem kellene konkrét eseteket felsorolni, hogy mikor kerül erre sor.

Erdei Ferenc elvtárs: Azt kellene mondani, hogy a Munka Törvénykönyvének megszegőjét a törvényben lévő büntetésekkel lehet sújtani.

Nagy Imre elvtárs: Elfogadjuk. 2. §.

Gerő Ernő elvtárs: Abban állapotunk meg az előzetes tárgyaláson, hogy nem írjuk be a 360 Ft-ot. Nem célszerű, egy hivatalos törvényes rendeletben egy ilyen alacsony plafont rögzíteni. Magasabbat viszont nem lehet megállapítani.

Bebrits Lajos elvtárs: Kéri, hogy a vasútnál az egyleti díjat levonhassák.

Nagy Imre elvtárs: Innen vegyük ki, de a közlekedési miniszter így adja ki.

Gerő Ernő elvtárs: Javasolja, hogy egy szövegezési bizottságot nevezzenek ki, és ennek legyen feladata a végleges szöveg elkészítése.

Nagy Imre elvtárs: A szövegezési bizottságba legyen benne a Minisztertanács Titkársága, a SZOT és az Igazságügyi Minisztérium. Személy szerint ne döntsünk, egy hét alatt készítsék el a végleges szöveget.

Gerő Ernő elvtárs: A határozati javaslat 2. oldal 5. pontjával kapcsolatban nem helyes, hogy a Minisztertanács Bértitkársága vezetőjének csak a véleményét kérjük ki. Nyilvánvaló, hogy itt komoly kérdésekről lehet szó. A Minisztertanács Bértitkársága vezetőjének hozzájárulása kell.

Kristóf István elvtárs: Úgy kellene bevenni, hogy a Minisztertanács megbízásából a Bértitkárság vezetőjét.

Nagy Imre elvtárs: Ez így jó lesz. Akkor a határozati javaslatot is és a végrehajtási utasítást is a Minisztertanács ezekkel a változtatásokkal elfogadja.

Varga János elvtárs: Javasolja, maradjon meg az az intézkedés, hogy a kollektív szerződéseket a miniszter vagy a helyettese írja alá.

Nagy Imre elvtárs: Elfogadjuk.

Napirend 2. pontja:

Szalai Béla elvtárs: Kezdetben ellene voltak a tervmódosításnak, mert nagyon sokba kerül. Hosszú ideig ellentálltak, azonban, hogy a begyűjtésben emelkedett a lemaradás, mégis megcsinálták.

A jövővel kapcsolatban az a javaslata, hogy le kell térni a tervmódosítások rendszeréről, mert nagyon káros, nagyon sok áldozattal jár.

Altomáre Iván elvtárs: Már ez év elején megmondták, hogy félévben módosítani fogják a tervüket, mert nagyon magas. A termelési év bebizonyította, hogy negyedévről negyedévre módosítani kellett a tervünket. A kormányprogram egy csomó beszolgáltatást elengedett, ez mind be volt építve az iparba. Valójában nem volt végleges jóváhagyott tervünk.

Olt Károly elvtárs: A javaslattal egyetért. A tervmódosításokat lehetőleg el kell kerülni, mert minden tervmódosítás a pénzügyi kapcsolatok tekintetében egy szakadást idéz elő, és rendkívüli megterhelést okoz. Javasolja az előterjesztést kiegészíteni azzal, hogy az Élelmiszeripari Minisztérium a módosított terv alapján november 25-ig készítse el a IV. negyedéves pénzügyi tervét. Kéri, hogy a Minisztertanács hatalmazza fel a pénzügyminisztert, hogy a módosított terv alapján az Élelmiszeripari Minisztérium költségvetési kapcsolatait módosítsa.

Gerő Ernő elvtárs: Az az érzése, hogy a Tervhivatal engedett a nyomásnak, és túlzottan csökkentette az Élelmiszeripari Minisztérium tervét. Ha megnézzük, hogy az év folyamán hogyan vetette fel a kérdéseket, és a végén hogyan alakult a helyzet. Végző fokon a minisztérium jelentős mértékben túlteljesítette a termelési tervét. Ez a 730 millió Ft-os csökkentés nem arra ösztönzi a minisztériumot, hogy az erejét megfeszítse, hogy az országnak több élelmiszert adjon, hanem arra, hogy kényelmesen dolgozzon. Kétségtelen, hogy vannak hibák, de vannak más területek, ahol ezt be lehet hozni. Hasonlóképpen le van becsülve a cukortermelés. Még a lisztnél is alábecsültek. Meg kellene még egyszer nézni, mert ez a laza terv bizony oda vezet, hogy a munkaügyi mutatók sem lesznek helyesek. Nem tartja megnyugtatónak, hogy 730 millióval csökkentik a tervet. Olyan tervet kell megállapítani, ami reális.

Bognár József elvtárs: A melléklet 5. oldalán a burgonyánál némi meglepetéssel látja,

hogya a beszerzést felemelték. Ami a tervmódosítás mértékét illeti, különösen a húsnál olyan tényező van, amit figyelembe kell venni. Ebben egyetért Gerő elvtárssal.

Tisza József elvtárs: Ami a számokat illeti, helyes, amit Gerő elvtárs felvetett. Egy sor tétel nem egyezik az elosztási számmal. Az áruelosztásnál túl nagy a deficit.

Olt Károly elvtárs: Kétségtelen olyan területekről van szó, ahol a tervezés nehezebb. A pénzügyi kapcsolatok felbontása nem a Pénzügyminisztériumnak okoz nehézséget, hanem mindenekelőtt a vállalatoknak és a tárcáknak lesz nehezebb.

Gergely Miklós elvtárs: Gerő elvtárs javaslata annál is indokoltabb, mert a Statisztikai Hivatal jelentette, hogy október hónapban 103%-ra teljesítette az Élelmiszeripari Minisztérium a tervét. Ebben a munkaügyi tervben az alkalmazotti létszámnál a minisztérium betervezett 3 1/2 ezer olyan főt, amire semmiféle határozat nincs. Javasolja, hogy ezt a kérdést külön ki kellene emelni, és megvizsgálni. A másik kérdés, hogy a minisztérium az összes helyiipart felvitte a minisztériumba. A helyiiparban a létszám 2400 fő. Lényegében annyit jelent, mintha teljesen megszűnt [volna]. Ezt a kérdést is érdemes lenne alaposan megvizsgálni.

Nagy Józsefné elvtársnő: Gerő elvtárs javaslatával kapcsolatban javasolja, hogy a Minisztertanács hatalmazza fel a Tervhivatalt arra, hogy az itt elhangzott kérdéseket megvizsgálja, és ezekkel megemelje a minisztérium éves tervét.

Van még a Belkereskedelmi Minisztériumnak is jogos igénye. Mi javasoltuk a minisztériumnak, hogy ne módosítsuk a tervet, hanem vegyük tudomásul, hogy le fog maradni.

Altomáre Iván elvtárs: Egyetért Gerő elvtárssal, hogy reális tervet kell kiadni a miniszternek. Nagyon sokszor látjuk, hogy a dolgozók kötelezettségeket vállalnak, és nem tudják teljesíteni azért, mert nincs nyersanyag. Ha megkapja a nyersanyagot, akkor teljesíteni is tudja a tervet.

Szalai Béla elvtárs: Javasolja, hogy a Minisztertanács alapul fogadja el a tervet azzal, hogy néhány tételét nézzék meg (hús, liszt, burgonya, napraforgó előirányzatokat), és a Tervhivatal a szükség esetén emelje meg. Utána a Minisztertanács elnökének mutassa meg.

Nagy Imre elvtárs: Feltétlen helyes, hogy arra kell irányt vennünk, hogy lehetőleg a tervmódosításokat a tervezésünkből küszöböljük ki. Nyilvánvaló, hogy itt igen komoly lazaságok vannak ebben a tekintetben. Igen sok bizonytalansági tényező van benne. Ha mi így minden további nélkül elfogadjuk ezeket a tervszámokat, azt jelentené, hogy a feladatokat, amik előttünk állanak, nem tudjuk megoldani. Nemcsak az ipar szempontjából nézzük meg a kérdést, hanem az ország szempontjából is. Pl. fokozottabb ellátás és az árcsökkenés kérdése. Ez főképpen itt az Élelmiszeripari Minisztérium tervszámításával kapcsolatos. Lehetetlen, hogy itt lazán fogjuk meg a kérdést. Felmerült már az export kérdése. Lehetetlen, ahogyan ehhez a kérdéshez viszonyulni kezdünk. Ez összefügg szorosan a tervszámok kérdésével. Ha lazaságok lesznek, akkor az exportteljesítés sem lesz meg. Az Élelmiszeripari Minisztérium nem esik kívül az exportteljesítésen, sem az árcsökkenésre való felkészülésnél. Meg kell állapítani, hogy igen komoly lazaságok vannak a tervben. Nyilvánvaló, hogy a munkaügyi tervet sem lehet ilyen formában elfogadni. A helyiipar kérdésénél túlzottan centralizál-

tak. Mind a három körülmény arra utal, hogy alapul fogadjuk el az előterjesztést, de meg kell nézni a tervszámokat a hús, cukor, napraforgó és burgonya vonalán. Meg kell nézni a munkaügyi és a helyi élelmiszeripar problémáját is. Így fogadjuk el csak alapul azzal, hogy az OT egy héten belül átdolgozva mutassa be a Minisztertanács elnökének. A minisztérium IV. negyedévi pénzügyi tervét november 25-ig készítse el.

Napirend 3. pontja

Szalai Béla elvtárs: Javasolja, hogy az ártámogatást ne a SZÖVOSZ, hanem a TES kapja. Önkéntes felajánlás alapján javasoljuk a cukor felvásárlást a cukorgyárakon belül és a földműves-szövetkezeteknél. Javasolták, hogy a pálinkafélék árát emeljük fel. Nem volna helyes ezt emelni.

Tisza József elvtárs: Határozati javaslat első pontjának b. pontja. Az olaj szabadfelvásárlási árának lehetetlen, hogy a 14 Ft-os áron vásárolni tudnánk.

Bognár József elvtárs: A cukor felvásárlás kérdése: nem akarja ellenezni, de nagyon kell vigyázni arra, hogy csak ha a termelő önként ajánlja fel, akkor vegyünk. Ott, ahol nekünk vannak nagyobb készleteink és a parasztnak a kisebb, ott engedhetjük, hogy nyomja a piacot. Egész sereg cikkben, ahol nem is rendelkezünk megfelelő mennyiségekkel, a babnál, hagymánál már elkezdődött az árcsökkenés, és most sok múlik ezen. Ebben az időszakban fontos, hogy ne nagyon erőltessük, ahol mi vagyunk az erősebbek.

Bebrits Lajos elvtárs: Nem helyes a szabadfelvásárlás a takarmány-szükségletnél, hogy minden vállalat külön-külön fog foglalkozni ezzel. A vállalatoknak nincs egy ilyen apparátusa. Javasolja, hogy a szabadfelvásárlást a Terményforgalmi végezze. 250 vagon cukrot kell a cukoriparnak visszavásárolni. Ezt meg is lehetett volna csinálni két héttel ezelőtt. De ma már állandóan hozzák a répát és viszik a cukrot. A SZÖVOSZ-nál az volt a baj, hogy nem adta ki a cukrot, hanem kifizette az árát, és ez arra vezetett, hogy nem fognak szerződést kötni.

Altomáre Iván elvtárs: [a hozzászólást nem jegyezték fel]

Olt Károly elvtárs: A 3. oldalon az 5/d. ponthoz egyetértenek azzal, hogy ne legyen forgalmi adó, ha a termelő adja el.

Nagy Józsefné elvtársnő: A cukor felvásárlásnál a teljes önkéntesség szükséges. Ennek alapján Dégen elvtárs vállalt 400 vagont.

Szalai Béla elvtárs: A SZÖVOSZ-nál semmi esetre sem szabad tervszámokat kiadni. Azt kell mondani, hogy a felajánlás alapján vegyék meg.

Nagy Imre elvtárs: 17 millió legyen a felső határ. Az ártámogatást a TES kapja. A gyümölcspálinka árával kapcsolatban a SZÖVOSZ érvelése nem látszik indokoltnak, nem szabad felemelni. A cukornál tervszámot nem adunk, a legszigorúbb önkéntesség alapján lehet csak vásárolni. Ha itt túlkapasok lesznek, az sokkal több kárt okoz.

Napirend 4/a. pontja:

Szalai Béla elvtárs: Az előterjesztés elkészítése óta a szénkészletek jobban csökkentek. Most a termelés megy felfelé, úgyhogy ez biztató. Egyelőre még úgy áll a helyzet,

hogy 100-102 000 tonna lemaradás lesz. A vasút készlete 6 napra ment le. Ez november közepén szintén veszélyes helyzet. Ezért mindent meg kell tenni, hogy a 21,5 milliós termelést biztosítani tudjuk. Javasolják, ha 6 nap alá csökkenne a vasút készlete, hogy akkor bizonyos személyvonatokat állítsanak le, de erről először a Minisztertanács elnökéhez tegyenek javaslatot. Az iskolai szünetet szükség esetén meg kell hosszabbítani. December 24-től legyen január 10-17-ig. Ezt még meg kell vizsgálni. A javaslat az, hogy lehetőleg el kell kerülni.

Bebrits Lajos elvtárs: A szénkészlet a MÁV-nál jelenleg a 6 nap alá ment le, de bizonyos rakodások biztatók, hogy 6 nap fölé mennek. Szeretné, ha egész januárig így maradna, hogy a forgalmat le tudják bonyolítani. Javasolja, hogy a lakosság tüzelőanyag-készletét vegyék alacsonyabbra, és ha a MÁV szállítókészlete megvan, akkor két nap alatt minden tüzelőanyag ott lesz a rendeltetési helyen.

Altomáre Iván elvtárs: Határozati javaslat első pontjának 4. oldalán kéri, hogy a sütőiparnál, a hús- és a konzerviparnál a tüzelőt ugyanúgy biztosítsák, mint a lakoságnál. Javasolja, hogy a 6. oldalon 10. pontnál vegyék be, hogy az áruforgalom-korlátozás[t] az élelmiszeriparra a nyersanyagoknál és a cukorrépa-szállításnál ne vegyék figyelembe.

Erdey-Grúz Tibor elvtárs: Kéri, hogy az iskolák téli szünetének időpontját most állapítsák meg, hogy elég időben ki tudják adni.

Nagy Imre elvtárs: Javasolja, hogy január 10-ig legyen az iskola téli szünete.

Bognár József elvtárs: 150 000 tonna alá nem lehet menni a lakosság szénellátásánál. Amennyiben ennél lejjebb megyünk, esetleg pánik keletkezik, ami sokkal nagyobb baj lehetne. A telepeken lévő 14 000 vagon rossz szenet átadjuk a közületek részére, és helyette a bányától kapunk ugyanilyen mennyiségben jó minőségű szenet. A minőséget semmi esetre sem szabad rontani.

Zsoldos Sándor elvtárs: Kéri, hogy a határozati javaslat 7. pontját egészítsék ki azzal, hogy az egészségügyi intézmények tüzelőellátásáról elsősorban gondoskodni kell.

Hidas István elvtárs: Az az értékelés, amivel Szalai elvtárs kezdte, hogy a szénbányászati munkája javuló tendenciát mutat, ténylegesen így van, van egy kis emelkedés. De nem lehet ezt még megállapítani, hogy tényleg egy komoly, tartós felfejlődésről van szó, vagy csak periodikus. A 21 milliós előirányzatot, ha nekünk teljesíteni kell, akkor hozzá kell nyúlnunk bizonyos eszközökhöz, amelyekkel ezt meg tudjuk tenni. Ami a lakosság ellátását illeti, van valami lehetőség arra, hogy 150 000 tonna alá is lehet menni. Megfelelő szervezési munkával, és azzal, hogy átmenetileg egyes helyeken pillanatnyi hiány is mutatkozik, a hiányt egy-két nap alatt pótolni lehet. De ezt, mint utolsó lehetőséget vetném fel. Az iskolai szünettel egyetértek. Altomáre elvtárs javaslatát is elfogadjuk.

Papp István elvtárs: Az áruforgalom korlátozását meg kellene nézni az építőanyagok szállításának vonalán, hogy milyen korlátozást lehet tenni. Ez helyesebb volna, mint ha a lakosság szükségleténél lévő cikkeknel korlátoznánk.

Bebrits Lajos elvtárs: Nem nagyon lehet ezt végrehajtani, mert általában a kő és kavics olyan helyeken van lerakva, ahol jóval később lesz építkezés, de ahol most dolgoznak, ott nincs elég anyag, legfeljebb csak egy napra való.

Nagy Imre elvtárs: A döntő, s mindennek az alapja a szénbányászat tervteljesítése. Most már nem lehet arról szó, hogy a 21,1/2 millió tonnás tervet csökkentjük. Helyes, ha rendkívüli intézkedésekre is felkészülnek, de az a véleményem, hogy ezt megelőzőleg azokra az intézkedésekre kell különösen súlyt helyezni, amiket már eddig elhatároztunk. A munkaerő központi kérdése lényegesen több munkaerőt tudott volna a bányászat foglalkoztatni, ha átvette volna a munkaerőt (a Belügyminisztériumtól). Nem készült fel a bányászat arra, hogy ilyen területről fokozottabban vegyen át munkaerőt. Elsősorban ezekre kellett volna gondolni. A 150 000 tonnás lakosság készletének tovább csökkentése semmi esetre sem elfogadható. A lakosságot sem lehet már ennél nagyobb veszélynek kitenni. 150 000-re csökkentjük a készletet azzal, hogy az utanszállításokat és a minőséget biztosítják. A 14 000 vagon rosszabb minőségű szén átadása a közületek részére feltétlenül helyes intézkedés. Közületeknél, nagyobb kazánoknál jobban fel lehet használni, mint a kis kályháknaál. Felmerült az iskolai szünet kérdése. Január 10-ig hosszabbítsuk meg. Nem kell megmondani azt, hogy ez a meghosszabbítás a szénhiányok miatt vannak. A személyvonatok leállításával kapcsolatban az a javaslat, hogy ha erre sor kerül, akkor ehhez a minisztertanács elnökének előzetes hozzájárulását kell kérni. Az áruszállítások korlátozása. Az élelmiszeripar szállítására a fogyasztási cikkek szállításaira ez ne vonatkozzon. Az építőanyagok kérdését meg kell vizsgálni. A határozati javaslat 1. pontjával kapcsolatban Altomáre elvtárs javaslatát elfogadjuk, de meg kell nézni, hogy milyen ágazatokban, csak a legfontosabb területeken, de ne nagyon terjesszük ki. A 6. oldalon a 7. ponthoz Zsoldos elvtárs javaslatát be kell venni.

Napirend 4/b. pontja:

Czottner József elvtárs: Határidő-módosítást kér. A 3. oldalon az 1. pontot, december 31. legyen.

Nagy Imre elvtárs: Számítalan apró intézkedésre kellene határozatot hozni. Elég az is, ha a minisztertanács elnöke elé terjesztik be. Vegyük le.

Napirend 5. pontja:

Olt Károly elvtárs: Az ÁEK szakvéleményével kapcsolatban. Az az ÁEK kritikája, hogy a jelentés a termelésről érdemlegesen nem számol be, és ezáltal nem segíti elő a jelentés bizonyos hibák okait feltárni, nem adnak segítséget az 1954-es évre vonatkozólag. Ez kétségtelenül olyan megállapítás, amely egyik hiányossága az előterjesztésnek. Ezekkel egyetért. Meg kell azonban jegyezni, hogy a zárszámadási jelentés felépítéséből kifolyólag, ennek az ágazati szempontnak érvényesítése nem mutat rá az egyes tárcák eredményeire és gazdálkodására, ebből a szempontból a jelentést tulajdonképpen két részre kellene osztani. Ezt részben a terjedelem, részben a helyi elgondolások miatt mellőztük. Néhány ilyen kérdést, pl. a forgalmiadó-ellenőrzést helyesen emeli ki a jelentés. De a rendelkezés csak 1952-ben történt, a rendezés a termelés terveinek önköltség alakulására adhat igen szilárd támpontokat. (sic!) Ezt kétségtelenül az 1952-es költségvetés nem hozhatja, mert még akkoriban erre nem fordult figyelem.

Ez az ellenőrző szerepe a tervteljesítésben a forgalmi adónak 1954-es évtől fog jelentkezni. A zárszámadási jelentés először hozza a vállalati eredményeket, de ez még nem jelenti azt, hogy a költségvetési kapcsolata a vállalatoknak megfelelően van értékelve és kidolgozva. Kéri, hogy az ÁEK nyilatkozzon, hogy véleménye szerint a zárszámadás elfogadható-e, és a maga részéről milyen álláspontot alakít ki.

Házi Árpád elvtárs: Egyetértek bizonyos mértékig Olt elvtárral, hogy nem elég mélyreható a jellemzés. Az ÁEK nem volt kellőképpen felkészülve. Nem az egész évben figyelték a munkát, másrészt először végzik ezt a munkát. A Pénzügyminisztérium a költségvetés felhasználását a pénz elköltésén keresztül nézi. A pénzt elköltik 100%-ig, de a tervet 70%-ig teljesítik. A forgalmi adó teljesítésének ellenőrzése. A bevételek tételénél, ahol a Pénzügyminisztérium az előző évben költségvetésbe beállított hitelmaradványt bevételnek veszik. Ezeknek a kérdéseknek feltárása és felvetése előbbre viszi a pénzgazdálkodást, tervszerűbbé teszi és segíti a takarékoskodást. A jövő esztendei jelentéshez a mai ülésen kapott szempontokat fel fogják használni.

Darvas József elvtárs: Az ÁEK-nak igaza van, hogy a költségvetési jelentés erősen papírízű, de ennek a gyökere a mostani beszámolórendszerben van. Helyes lenne egy olyan utasítást adni, hogy a jelenlegi beszámolórendszert vizsgálják felül.

Gerő Ernő elvtárs: Nagyon formális a jelentés. Ebből komoly következtetéseket levonni nem lehet. Az ÁEK jelentése is csak magával a jelentéssel foglalkozott, és nem mondotta meg, hogy mit is kell csinálni. Elég későn került ide a jelentés.

Olt Károly elvtárs: A bevételeknél az előző évek hitelmaradványai szerepelnek. Az egyes tárcák részéről az előző évi hitelmaradványok elszámolása csak nagyon súlyos harcok után sikerült. Kétségtelen, hogy szét kell választani az előző évek hitelmaradványait a tényleges bevételektől. A beszámolórendszer módosítására vonatkozólag most lényeges egyszerűsítéseket hajtanak végre, amelyek 1954-től be is lesznek vezetve. Az ágazati vizsgálat mellett a tárcák vizsgálata is történjen meg. Gerő elvtársnak teljesen igaza van, de ez egy évtizedes hagyomány, és nem tudunk ezen még változtatni. Ami az Országgyűlés elé való terjesztést illeti, a Pénzügyminisztérium erre vonatkozólag már benyújtott egy javaslatot, amelyek ezt is tartalmazzák, hogy mindig az előző évekről egyidőben benyújtja az előző év zárszámadását.

Nagy Imre elvtárs: A zárszámadás lényegében mechanikus. Helyes lenne utasítani a Pénzügyminisztériumot, hogy a mi zárszámadásaink felépítésére, belső tartalmára vonatkozólag dolgozzon ki valami tervezetet.

Napirend 6. pontja: Levéve.

Napirend 7/a. pontja: [A Minisztertanács ügyrendje]⁶¹

61 Nagy Imre miniszterelnök az előterjesztésben rögzítette, hogy a Minisztertanács szervezetében július óta bekövetkezett változások indokoltá tették az ügyrend módosítását. Megerősítette ennek szükségességét, hogy a vezető pártszervek munkájának jellege megváltozott, megszűnt a Népgazdasági Tanács, és így mind több az olyan kormányelőterjesztés, mely első alkalommal kerül vezető

Gerő Ernő elvtárs: Itt nincs intézkedés, általában beszél a Minisztertanács Titkárságáról, de nincs meghatározva a Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkársága és a Bértitkárság. Helyes volna ezeknek a helyét is meghatározni ezen az ügyrenden belül. Nyilvánvaló, ez nem úgy van alárendelve a Minisztertanácsnak, mint a Statisztikai Hivatal, ezek munkaapparátusok, mind a kettő, de egyben szerves részei a Minisztertanács Titkárságának.

Nagy Imre elvtárs: Elfogadjuk ezt a javaslatot. 1. pont.

Erdei Ferenc elvtárs: Helyes lenne felvenni olyan pontot, hogy a Minisztertanács egyes tagjainak külön ad megbízást.

Gergely Miklós elvtárs: A 2. pontot ki kellene egészíteni azzal, hogy a Minisztertanács tagjai és a Minisztertanácsnak közvetlenül alárendelt szervek tagjai a Minisztertanács elnökéhez tartoznak.

Nagy Imre elvtárs: Helyes. 3. pont.

Gerő Ernő elvtárs: A h. pontot meg kell fogalmazni. A felsorolásba be kellene venni, hogy a Minisztertanács hatáskörében dönt a limiten felüli kérdéseknél.

Nagy Imre elvtárs: Elfogadjuk. 4. pont.

testület elé. A Minisztertanács munkája így érdemibbé vált, de egyben jelentősen megszaporodott a testület elé került ügyek száma. Ehhez az is hozzájárult, hogy csökkent a miniszterelnök-helyettesek, azaz a döntésre jogosult személyek köre. A nehézségeket egy ideig a Minisztertanács heti ülésével lehetett áthidalni, ami viszont gyengítette a Titkárság előkészítő és ellenőrző tevékenységét. A Minisztertanács ügyintézése jelenlegi formájában túlságosan lassú, biztosítani kell a felgyorsítását, a fontos, általános érvényű kérdések alaposabb előkészítését és érdemi megvitatását. Ennek érdekében csökkenteni kell a Minisztertanács elé kerülő ügyek számát, a teljes kormányülést kéthetente kell összehívni; növelni kell a Minisztertanács elnöke által saját hatáskörben – az elnökhelyettesek bevonásával – eldönthető ügyek körét; bővíteni kell a miniszterek hatáskörét és növelni a felelősségüket. Ez szükségessé teszi a Minisztertanács tagjaira vonatkozó fegyelmi szabályzat megalkotását is. Az előterjesztés mellékleteként beterjesztett ügyrendtervezet foglalkozott a Minisztertanács hatáskörével, tagjaival, az ülés elé tartozó ügyekkel, a Minisztertanács elnökének hatáskörével, a gazdasági és pénzügyi tervekkel, a deviza- és árkiegyenlítési tervek módosításával, a bérkérdésekkel, a vállalatok alapításával és átszervezésével, a költségvetési szervek alapítása esetében követendő eljárással, a Minisztertanács munkatervének összeállításával, az előterjesztések és az ülések előkészítésével, a résztvevők körével, a jegyzőkönyv elkészítésével, a határozatok közzétételével, a Minisztertanács elnökének rendeleteivel, kötelező döntéseivel, a miniszterek rendeleteivel és a Minisztertanács Titkárságának szervezetével. Az ügyrend mellékleteként benyújtották a miniszterek fegyelmi felelősségéről szóló szabályzat tervezetét, melynek kiadására az Elnöki Tanács november 24-én kelt nem nyilvános határozatával a Minisztertanácsot felhatalmazta. Lásd a Mellékletben (3.). A határozat jegyzőkönyvhöz csatolt hitelesített másolata a 18. számot viseli, noha ilyen szám alatt a *Magyar Közlöny* 1953. 66. számában „A Magyar Népköztársaság kiegészítési alapszabályainak kiegészítése” címmel jelent meg határozat.

Erdei Ferenc elvtárs: Javasolja a 6. pontba felvenni a megyei tanácsok végrehajtó bizottságainak irányítását, felügyeletét, ellenőrzését, amennyiben nem minisztertanácsi jogkör, hanem az elnök jogköre.

Nagy Imre elvtárs: Itt is fennáll, hogy a Minisztertanács elnöke egész sor kérdésben dönt.

Erdei Ferenc elvtárs: 7. §. a hatásköréről van szó. Vagy 3 pontba legyen véve, vagy a 6–7. lenne egy §., és a 7. §. 2. bekezdése lenne külön §. Lehet érdemileg is felvetni, hogy ezekre az ügyekre is lenne negyedévenként beszámoló.

Amennyiben a Minisztertanács elnöke a Minisztertanács nevében jár el, erről a tevékenységéről negyedévenként számoljon be a Minisztertanácsnak.

Hidas István elvtárs: Helyteleníti a 3. részt. Nem tartja helyesnek, hogy a Minisztertanács elnöke a helyettesei megkérdésével döntsön. Ez úgy néz ki, mintha a miniszterelnök hatáskörének csorbítása lenne.

Altomáre Iván elvtárs: Egyetért Hidas elvtárssal. A Minisztertanács elnöke egyedül, a saját felelőssége alatt dönt. A 6–7. pontot egybe lehet kapcsolni.

Gergely Miklós elvtárs: Világosan meg van mondva, hogy a Minisztertanács elnöke a helyettesek meghallgatásával. Ez már kizárja a testületet.

Bognár József elvtárs: Ezzel a lehetőséget hozzuk vissza. Kétségtelenül fennáll az a probléma, amit Hidas elvtárs mondott, ezeknek a kérdéseknek az eldöntési módjáról van szó. Esetleg lazítani lehetne olyan szempontból, hogy azoknak a kérdéseknek a rendjét, amelyet az elnök mintegy személyesen dönt el, és amelyeket az elnök a helyettesek meghallgatása után egyszemélyi felelősség alapján dönt.

Nagy Imre elvtárs: Valamilyen munkamegosztást kell bevinni a Minisztertanács mint testület munkájába. Kétségtelenül helytelen lenne az elnökséget létrehozni, de valamilyen munkamegosztást azért biztosítani kell.

Gerő Ernő elvtárs: Talán a 7. ponton belül a 2. pontot előbbre venném, a 6–7. pontot össze lehetne vonni, és egy külön bekezdésben, a végén azt kellene mondani, hogy a Minisztertanács elnöke a felsorolt kérdésekben szükség szerint az első elnökhelyettesek meghallgatásával dönt.

Szalai Béla elvtárs: Ezzel kapcsolatban felmerül a Minisztertanács elnöke tehermentesítése is. A 6–7. pont összevonása után a Minisztertanács elnöke a hatáskörébe utalt kérdésekből, belátása szerint döntésre az első elnökhelyettesekre átruházhat.

Nagy Imre elvtárs: Az a veszély, hogy ebből elnökség alakul ki kétségtelenül fennáll. A 2. pontot előre hozzuk, a 6–7. pontot összevonjuk és a végén valami lazább szövegezésben kellene venni az egyszemélyi vezetés elvét, bizonyos kérdéseket a Minisztertanács elnöke átadhat. Ezt kell valahogyan megszővegezni.

Gerő Ernő elvtárs: A 9. §-al kapcsolatban. A 3. bekezdés végén javasolja, hogy az elrendelt módosításokról az év végén köteles beszámolni.

Nagy Imre elvtárs: Elfogadjuk.

Gerő Ernő elvtárs: A Statisztikai Hivatal kéri, hogy bárki módosítja a tervet, erről 5 napon belül a Statisztikai Hivatal elnökét értesítse. A tapasztalat azt mutatja, hogy erre szükség van.

Nagy Imre elvtárs: Elfogadjuk. 13. pont.

Gerő Ernő elvtárs: A 13. ponttal kapcsolatban Trautmann elvtárs javasolja módosítani a szöveget úgy, hogy „némely fogyasztási és felvásárlási árak”.

Nagy Imre elvtárs: Helyes, elfogadjuk. 14. pont.

Bognár József elvtárs: A 3. bekezdésben a jelenlegi miniszteri jogok szűkítéséről van szó. 5. bekezdés. Ma a miniszternek joga van az ő felügyelete alatt lévő vállalatokat kivonni a felügyelete alól, vagy a felügyelete alá helyezni. A gyakorlat úgyis az, hogy megbeszéljük a végrehajtó bizottság elnökével. A vb-elnök nem egyenrangú a miniszterrel.

Gerő Ernő elvtárs: Hagyják meg így, ahogy van. A másik pontot meg kell nézni. 9. oldal 7. bekezdés nem világos, hogy mit akar jelenteni. Egy iparág vagy népgazdasági ág.

Gergely Miklós elvtárs: A 3. bekezdéshez. Ha a költségvetésben benne is van, akkor is a pénzügyminiszter hozzájárulása kell, legalábbis be kell neki jelenteni.

Házi Árpád elvtárs: A 4. ponttal kapcsolatban. Kéri, hogy a vállalatalkításokról az ÁEK is kapjon jelentést.

Nagy Imre elvtárs: Ez helyes.

Olt Károly elvtárs: A 14. §. a jelenleg fennálló törvényerejű rendelkezésekkel áll ellentétben.

Altomáre Iván elvtárs: A 3. ponttal kapcsolatban kéri, hogy a pénzügyminiszter hozzájárulásán kívül ne kelljen mástól is engedélyt kérni.

Nagy Imre elvtárs: Ezek a rendelkezések ellentétben állanak az 1952. évi törvényerejű rendelettel, de amennyiben tényleg fennáll, akkor megfelelő javaslatokat kell a módosításra tenni. A 3. §-nál helyes, hogy a pénzügyminiszter hozzájárulását biztosítsuk. A 3. pontnál az illetékes miniszter előzetes hozzájárulását [fenn] kell tartani. Az 5. ponttal kapcsolatban. A végrehajtó bizottság elnökével való egyetértést [fenn] kell tartani, és előzetesen értesítjük a pénzügyminisztert. A 7. ponttal kapcsolatban ki kell hagyni a „vagy más népgazdasági ág” szavakat.

Olt Károly elvtárs: A 15. §-[s]al kapcsolatban. Nem a 13. §-ra, hanem a 14-re vonatkozik.

Nagy Imre elvtárs: Elfogadjuk.

Gerő Ernő elvtárs: 18. §-[s]al kapcsolatban. Bérkérdésekben az előterjesztéseket előzetesen a Minisztertanács Bértitkárságának vezetőjével meg kell tárgyalni, és alá kell íratni.

Nagy Imre elvtárs: Helyes.

Gerő Ernő elvtárs: Szükséges volna lerögzíteni, hogy az előterjesztéseket a miniszternek kell aláírni.

Nagy Imre elvtárs: Az előterjesztéseket a miniszter elvtársaknak sajátkezű aláírásával kell ellátni.

Zsófnyecz Mihály elvtárs: 20. §-[s]al kapcsolatban. Miért kell 50 példányban elkészíteni az előterjesztéseket[?]

Nagy Imre elvtárs: A példányszámokat meg kell vizsgálni, le kell csökkenteni 30-ra, a Minisztertanács elnökéhez tartozó ügyekben pedig 10-re.

Gergely Miklós elvtárs: A 23. ponttal kapcsolatban ki kell mondani, hogy általában 5 nap a határozat kiadása.

Nagy Imre elvtárs: Elfogadjuk. 23. §.

Erdei Ferenc elvtárs: 1. bekezdés a Minisztertanács elnöke nevében.

Házi Árpád elvtárs: 17. §-[s]al kapcsolatban a 19. oldalon az ÁEK-nál helytelenül van fogalmazva, mert a Minisztertanács ellenőrző szerve.

Nagy Imre elvtárs: Elfogadva. Fegyelmi felelősségről.

Erdei Ferenc elvtárs: Nem okvetlenül szükséges, hogy törvényerejű rendelet legyen, amit a Minisztertanács hoz. Javasolja, hogy minisztertanácsi határozat legyen. Elő van írva, hogy hogyan járjon el a miniszter, de helyes volna bevenni azt is az ügyrendbe, hogy mikor nem adhat ki. A büntetési, vagy fegyelmi szankciókkal kapcsolatban. A jegyzőkönyvi feddés[t], vagy megrovást nagyon súlyosnak tartja. Helyette plénum előtt jegyzőkönyvbe foglalt figyelmeztetés lehetne.

Gergely Miklós elvtárs: Azért fogalmazták így, mert az Alkotmány kimondja, hogy a miniszterek az Országgyűlésnek tartoznak felelősséggel. Nem kell törvényerejű rendelet, elég lenne egy Népköztársaság Elnöki [Tanácsi] határozat.

Nagy Imre elvtárs: Amit Gergely elvtárs javasol, még rosszabb.

Gerő Ernő elvtárs: Ki lehet hagyni az egész 5. pontot, és be lehetne venni, hogy aki a Minisztertanács ügyrendjét súlyosan megsérti, az állami határozatokat nem, vagy nem a megadott határidőre hajtja végre.

Nagy Imre elvtárs: A megrovás, figyelmeztetés maradjon. Az 5. pontot hagyjuk el, a 4. pontot meg kell változtatni. Az Elnöki Tanácsnak kell határozatot hozni.

Napirend 7/b. pontja: [Egyes kinevezési jogkörök gyakorlása]⁶²

Gerő Ernő elvtárs: A II. ponttal kapcsolatban. Nem világos, hogy a fegyveres testületekre vonatkozik. Azt kell mondani, hogy mindazokra, akik katonai bíraskodás alá tartoznak.

Házi Árpád elvtárs: Az ÁEK elnökhelyettesét a Népköztársaság Elnöki Tanácsa nevezi ki.

62 A Nagy Imre miniszterelnök által jegyzett előterjesztés megállapította, hogy a „közszolgálati állások betöltésére vonatkozó hatáskör tárgyában” kiadott 101/1950 (IV.4.) MT rendelet (MK. 1950. 58. szám, április 4.) mellékleteiben felsorolt, eredetileg is számos pontatlanságot tartalmazó kinevezési hatáskörök nem felelnek meg a tényleges helyzetnek. Számos munkakör megszűnt, ugyanakkor több új közszolgálati állás betöltését ötletszerűen utalták az Elnöki Tanács vagy a Minisztertanács hatáskörébe. Egyes esetekben olyan intézmények vezetőjének kinevezése tartozik a Minisztertanács hatáskörébe, amelyek felett a felügyeletet valamely miniszter vagy az adott minisztérium beosztott tisztviselője gyakorolja, alkalmanként az intézmény jelentősége sem indokolja ezt. Jelenleg nincs olyan jogszabály, amely a kinevezési jogköröket átfogóan és helyesen szabályozná. Ennek megszüntetése érdekében javaslatot tett az Elnöki Tanács és a Minisztertanács kinevezési hatáskörének tételes meghatározására. Az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosító javaslatok figyelembevételével a Minisztertanács jóváhagyta, és az Elnöki Tanács 1953. évi 17. számú határozatával az új hatásköri listát kiadta. MK 1953. 61. szám, november 27. A Minisztertanács elnökének – az elnökhelyettesek meghallgatásával gyakorolt – kinevezési jogkörét tartalmazó jegyzéket a Minisztertanács ügyrendjének mellékleteként adták ki.

Darvas József elvtárs: Az egyetemi jellegű művészeti főiskolák vezetőjét is a Minisztertanács nevezze ki. A Kultúrkapcsolatok Intézetének elnökét az Elnöki Tanács nevezte ki, javasolja, hogy a Minisztertanács nevezze ki. Országos jellegű múzeumok főigazgatóit a miniszter nevezze ki.

Gerő Ernő elvtárs: Az előterjesztés szerint a Minisztertanács nevezi ki a minisztériumi kollégiumok tagjait. Nyilvánvaló, hogy a Minisztertanács alá rendelt országos jellegű hivatalok kollégiumainak tagjait is.

Szalai Béla elvtárs: A Találmányi Hivatal és a Szabványügyi Hivatal vezetőjét eddig a Minisztertanács nevezte ki. Helyes volna megtartani.

Czakó Kálmán elvtárs: A 13-as törvény ezzel azonos, csak még nincs életben.⁶³ A Minisztertanács kinevezési hatáskörébe, amikor az ezredekéről beszélünk, oda be lehetne venni az ügyészeket.

Nagy Imre elvtárs: Az ÁEK-t átvisszük a Népköztársaság Elnöki Tanácsához. A fegyveres testületek ezredesei részére fel kell sorolni. Az ügyészeket meg kell nézni külön, de ettől függetlenül helyes lesz szabályozni, csak nem kell katonai ranghoz kötni. Az egyetemi jellegű főiskolák főigazgatóinak kérdése maradjon ki. A Kultúrkapcsolatok Intézetének vezetőjét az Elnöki Tanácshoz vesszük, ugyancsak a Központi Döntőbizottság elnökét is. III. pontnál más bevezetést kell venni.

Napirend 7/c. pontja: „a miniszter elvtársak ügyköréhez tartozó egyes kérdések szabályozásáról”⁶⁴

63 Az 1953. évi 13. tvr. a Magyar Népköztársaság ügyészségéről szolt.

64 Nagy Imre miniszterelnök a gazdasági és államigazgatási tevékenység túlzott központosításának visszaszorítása, az egyes ágazatok felelős vezetői hatáskörének bővítése, kezdeményező képességének kibontakoztatása érdekében nyújtotta be előterjesztését. A kitűzött cél eléréséhez meg kell teremteni a miniszteri felelősség fokozott érvényesítésének, részfeladatoktól történő mentesítésének, indokolatlan túlterhelésük csökkentésének jogszabályi alapjait. Erre lehetőséget ad a különböző költségvetési és létszámgazdálkodási jogok átengedése a miniszterek hatáskörébe. Ilyenek a költségvetési intézmények jóváhagyott éves költségvetési keretén belül havonta egy időpontban végrehajtható átcsoportosítás az azonos jellegű rovatok között; az átcsoportosítás az érintett rovatok éves költségvetésének 1%-a, esetenként 100 000 Ft lehet. Azoknál a rovatoknál, ahol átcsoportosítást hajtottak végre, póthitel nem igényelhető. A miniszter negyedévenként 50 fő erejéig átcsoportosítást hajthat végre az azonos jellegű ágazati csoportok között. A jövőben a miniszterek a jogszabályokban rájuk ruházott hatásköröket átruházhatják a helyetteseikre vagy a minisztériumuk egyes szervezeti egységeinek vezetőire. Ahol a miniszternek „személyében” kell eljárnia, ott távollétében az első helyettese járhat el. A minisztériumok szervezeti és ügyrendi szabályzatát felül kell vizsgálni, és minden szervezeti egység feladatát, vezetőjének hatáskörét pontosan meg kell határozni. Az előterjesztés és a jegyzőkönyvben rögzített vitában elhangzottak alapján született a miniszteri ügykörök egyes kérdéseiről szóló 514/7/c/ 1953 számú határozat, melynek nem teljes szövegét 2.084/31/1953 Mt.h. szám alatt tették közzé. HT 1953. évi 31. szám, december 31. A kihagyott részek felsorolták azokat a hatásköröket, amelyekben a miniszter saját személyében jár

Gergely Miklós elvtárs: Minisztérium vagy miniszter legyen-e? Inkább miniszter, és a másik esetben pedig a miniszter személyében.

Darvas József elvtárs: Csak zavart okozna ez a dolog.

Olt Károly elvtárs: I. ponttal kapcsolatban. Nem ért egyet az 1. fejezet 1. pontjával, valamint a 3. ponttal. Nem ért egyet azért, mert ez a szabályozás az egész költségvetési rendszerünket megváltoztatja. Visszatér lényegében a régi költségvetési rendszerhez. Hogy bizonyos átcsoportosításokra mód nyíljon, egyetért. A bizonyos póthitelkérek megszüntetésével kapcsolatban, ez a költségvetési normarendezést is felborítja, és emellett a Pénzügyminisztériumot is értesíteni kell ezeknek a hitelátcsoportosításoknak és póthitel jellegű intézkedéseknek a nyilvántartásáról, és ez feltétlen megnöveli az adminisztrációt. Javasolja, hogy erre a célra a Minisztertanács tartalékalapjának egy részét a miniszter elvtársak között osszák fel, és ebből olyan helyeken, ahol póthitel vagy átcsoportosítás szükséges, ebből gazdálkodjanak, és ezekről adjanak jelentést a pénzügyminiszternek.

A 3. pontra vonatkozólag az ágazati átcsoportosítást a létszámok ellenőrzése szempontjából aggályosnak tartják. A Létszám Bizottság utólagos értesítését feltétlen meg kell adni.

Darvas József elvtárs: Nagyon nagyok voltak a megkötések. I/1/b. az átcsoportosítás jogát csak rovatokban adja meg. Kéri, hogy mérleg sorok közötti átcsoportosítást is kapják meg. A limit maradjon és ne az 1%-os megkötöttség.

Bognár József elvtárs: Alapjában véve ez egy elég bátor talan lépés. Ehhez növeljük a tárcák felelősségét, ennél most már nyugodtan messzebb lehetne menni, mint a jelenlegi javaslat.

Gergely Miklós elvtárs: Nem olyan túl félénk, mert havonta 2,1 millió Ft-ról van szó minisztériumként, illetve a felsorolt minisztériumoknál a duplájáról. Darvas elvtárs problémáját ez a javaslat megoldja. A 4. pont nem visszalépés, most meg van[nak] határozva az egyes fizetési fokozatok.

Gerő Ernő elvtárs: Mint kezdetet el lehetne fogadni, meg kell nézni, hogy fog beválni, de itt megállapítani nem lehet, és tovább fog kelleni emelni a miniszterek hatáskörét. Ki kell dolgozni a miniszterek hatáskörét és felelősségét, és az üzemek, vállalatok vezetőinek felelősségét, hatáskörét is.

Nagy Imre elvtárs: A 4. pontot ki kell vizsgálni.

Olt Károly elvtárs: Egyetért azzal, hogy a könnyítéseket feltétlen tegyék meg, de a rovatrendek ilyen szétbontása lehetetlenné teszi a költségvetést.

el, és nem ruházhatja át: 500 000 Ft feletti póthitel igénylése; halálos kimenetű baleset ellenére prémium-fizetés engedélyezése; a minisztériumi döntőbizottság határozatának megváltoztatása, amennyiben az több miniszterhelyettes illetékességét érinti; a HM, BM, KüM és középgepipar területéről külső szerv számára küldendő statisztikai jelentés kiadása; más miniszter felügyelete alá tartozó vállalat részére céljuttalom kifizetése; a béralap túllépéséről a Minisztertanács számára küldendő jelentés aláírása; 3500 forintot meghaladó személyi fizetés engedélyezése; büntetőügyekben a titoktartási kötelezettség alóli felmentés; büntetőeljárás megindítására szolgáló feljelentés.

Nagy Imre elvtárs: A HM kérdését emeljük ki, a kulcsszámokat meg kell vizsgálni. A pénzügyminiszter elvtárs megállapításait figyelembe vesszük.

II.

Napirend 8/a. pontja:

Gerő Ernő elvtárs: A II. 2. pontba be kell venni a „minőségileg” szót.

Házi Árpád elvtárs: A c. ponttal kapcsolatban ki kell mondani, hogy tilos lakásra adni munkát akkor is, ha egészségre káros és tűzveszélyes.

Nagy Imre elvtárs: Elfogadjuk.

Napirend 8/b. pontja:

Nagy Imre elvtárs: Ezeket a vitákat itt eldönteni nem tudjuk. Javasolja, hogy vita nélkül hozzák be, jobban előkészítve.

Gerő Ernő elvtárs: Ki akarják mondani azt, hogy mindenekelőtt az egyetemek és főiskolák igényeit kell kielégíteni. Azt kell mondani, hogy a különösen fontos igényekkel együtt kell egy sorba venni.

Erdey-Grúz Tibor elvtárs: Elég régen húzódnak ezek a tárgyalások, és nem tudnak megegyezni.

Nagy Imre elvtárs: Vitákat itt nem tudunk eldönteni, visszaadjuk azzal, hogy nem ezzel a módszerekkel, hanem sokkal erőteljesebben a Minisztertanács Titkárságának közbejöttével kell kitérgyalni.

Napirend 8/c. pontja: Levéve.

Napirend 8/d. pontja:

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács arra is joggal kíváncsi, hogy miért vagyunk ilyen nehéz helyzetben. Az ÁEK ezt szigorúan vizsgálja ki, és a kohó- és gépipari miniszter szigorúan vonja felelősségre azokat, akik ebben hibáztak.

Napirend 8/e. pontja: Elf.

Napirend 8/f. pontja: Elf.

Napirend 8/g. pontja: elf.

Napirend 8/h. pontja:

Erdei Ferenc elvtárs: Javasolja, hogy mind a két bizottságba a Minisztertanács Titkársága részéről vegyenek be egy-egy személyt. A büntetőtörvénykönyvbe Vincze elvtársat, a polgári büntetőkönyvbe Kéri József elvtársat. A büntetőtörvénykönyvvel foglalkozó bizottságba vegyék még fel Schultész [Schultheisz Emil] szegedi professzort, az Egészségügyi Minisztérium részéről pedig Benedek [Jenő] dr.-[t.]

Napirend 8/i. pontja: Elf.

Napirend 8/j. pontja: Elf.

Napirend 8/k. pontja: Elf.

Napirend 8/l. pontja: Elf.

Napirend 8/m. pontja: Elf.

Napirenden kívül 1.) Elf.

Napirenden kívül 2.) Elf.

Napirenden kívül 3.) Elf.

MOL XIX-A-83-a-1953-514 13-41.

MELLÉKLET

1.

Országos Tervhivatal
Előadó: Perédi Károly
0241/I/1953. sz.

TITKOS!
Készült: 60 példányban
3. sz.

Tárgy: Széntakarékossági intézkedések.
Egyetért:
Zsofinyecz Mihály kohó- és gépip. min.
Hidas István nehézipari miniszter
Bebrits Lajos közl. és postaügyi min.
Bognár József bel- és külker. min.
A miniszterek észrevételeit az egyes javaslatoknál külön ismertetjük.

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

Az 508/3/1953. MT számú határozat 10. pontja kimondja, hogy a lakosság tüzelőanyag-szükségletének biztosítása érdekében további széntakarékossági intézkedésekre kell javaslatot tenni.

A szénbányászat 1953. évi 21.92 millió tonna termelési tervének III. negyedévére eső részéhez (5 309 800 tonna) viszonyítva a termelés-lemaradás 218 000 tonna volt. A lemaradás október 1-től 15-ig további 150 000 tonna. A lemaradásokból a belkereskedeleminél eddig 125 000 tonna kiesés mutatkozik.

A lemaradás a népgazdaságot legérzékenyebben a nem minőségi barnaszénből (nógrádi, közép-dunántúli és borsodi durvaszéneknél) érinti. A minőségi barnaszénben az októberi lemaradás kb. 4000 tonna.

A szénbányászat lemaradása az ipar, valamint a lakosság ellátására szolgáló készletek csökkenését vonta maga után. 1952. év végén a készlet 590 000 tonna volt, ezzel szemben szénkészleteink október 31-én az év végére tervezett 726 000 tonnával szemben ténylegesen 615 000 tonnát tesznek ki.

Annak érdekében, hogy egyfelől a lakosság szénellátását biztosítsuk, másfelől, hogy 1954. január és február hónapjaira kedvezőtlen időjárás esetén is a minimális széntartalékot biztosítani lehessen, az alábbi intézkedéseket javasoljuk:

1.) A nehézipari miniszter (Bányászati Értékesítő Igazgatóság útján) a jelenlegi termelés mellett csak úgy biztosíthatja a népgazdaság zökkenőmentes szénellátását, hogy napi szállítási rendelkezéseket ad a bányák felé. A jelenlegi helyzetben szükségnek látszik, hogy a nehézipari miniszter az Országos Tervhivatal elnökével egyetértésben folyó évi december 31-ig felhatalmazást kapjon arra, hogy a termelés alakulásától függően, a népgazdaság szükségleteinek és a készletek figyelembevételével napi szállítási rendelkezésekkel ossza el a rendelkezésre álló szénmennyiségeket.

2.) A szénbányászat II. félévi lemaradásából október 15-ig a belkereskedelemlél kb. 125 000 tonna hiány mutatkozik. Ez a lemaradás a lakosság ellátásában eddig azért nem okozott nehézségeket, mert a belkereskedelem elegendő szénkészlettel rendelkezett.

A lakosság szénellátásának biztosítása érdekében meg kell határozni azt a megfelelő szénmennyiséget, amit a belkereskedelem részére állandó készletként biztosítani kell, az esetlegesen lökészerűen jelentkező szénigények kielégítésére.

Fentiek alapján javasoljuk a belkereskedelem részére minimálisan 150 000 tonna állandó szénkészlet tartálékolását. Ehhez az szükséges, hogy egyfelől a belkereskedelmi miniszter hetenként közölje a nehézipari miniszterrel a TÜKER és TŰZÉP telepek hetenkénti szénkészletét és szénforgalmi adatait, másrészt szükséges, hogy a nehézipari miniszter minden más igényt megelőzve és az előírt minőséget tartva hétről hétre az előírt készlet megtartása mellett pótolja az előző héten eladott mennyiségeket.

3.) A belkereskedelem kokszt-szükségletének biztosítása érdekében az 508/3/1953. MT sz. határozat 4. pontja 30 000 tonna kokszt importját rendelte el. Ezt a koksztmennyiséget a külkereskedelem kohókokszt minőségben biztosította. A lakosság részére a szükséges háztartási koksztmennyiséget olyan módon célszerű biztosítani, hogy a kohó- és gépipari miniszter 15 000 tonnát azonnal átenged a lakosság részére, a további 15 000 tonnát pedig a Budapesti Gáz- és Koksztművek gyártja le november 28-tól kezdve az év végéig háztartási kokszt minőségben, a kohókokszt-gyártás megfelelő mértékű csökkentése mellett. Utóbbi megoldás előnye az, hogy december hónapban a városi gázellátást a kohókokszt-termelés kikapcsolásával és e helyett háztartási kokszt előállításával mintegy 800 000 m³-rel lehet fokozni, ami átlagosan kb. 3,5%-os gáztermelés emelkedést tesz lehetővé.

A Kohó- és Gépipari Minisztérium által készletből átadandó 15 000 tonna belföldi kohókoksztot a belkereskedelem részére folyamatosan – legkésőbb november 20-ig – kell elszállítani a miskolci KOKEV telepről, illetve az ózdi telepről.

4.) Az elmúlt hetekben az Országos Tervhivatal kísérleteket végeztetett a Német Demokratikus Köztársaságban alkalmazott újfajta kiegészítő rostélyoknak koksztüzelésű kazánoknál való alkalmazására koksztaknak más tüzelőanyagokkal való helyettesítése céljából. A kísérletek azt mutatták, hogy a rostélyberendezés jelenlegi műszaki megoldása mellett hazai szénfélésegeknél nem vált be. Ezzel szemben a meglévő rostélyszerkezetekkel elvégzett kísérletek azt mutatják, hogy a koksztmennyiséghez 30% NDK brikett vagy tatai, dorogi szén bekeverésével a kazán teljesítménye csak kismértékben csökken. Ezek szerint az utóbbi megoldással bizonyos mértékű koksztmegtakarítás érhető el. Mivel a kazán teljes teljesítményére általában csak – 15 °C körüli külső hőmérsékletnél van szükség, ezért 0 °C körüli hőmérsékletnél – koksztmegtakarítás elérése céljából – célszerű a kokszt mellett NDK brikettet is felhasználni. Ezért javasoljuk a belkereskedelemlél tárolt NDK brikett-mennyiségből a lehetőségekhez képest 20-30%-nyi mennyiséget kokszt helyett kiadni. Ily módon a felszabadult koksztmennyiség a következő hónapra vihető át.

5.) A MÁV feladatainak biztonságos ellátásához összes szénkészletének minimálisan 21 napra, vontatási célokat szolgáló úgynevezett fűtőházi szénkészletének pedig minimálisan 15-16 napra kellene elegendőnek lennie.

A MÁV fűtőházi szénkészlete ez év második felével az alábbiak szerint alakult:

1953. év	tonna	a készlet hány napra elegendő
július 1.	78 000	11
augusztus 1.	104 452	14,5
szeptember 1.	97 908	13,5
október 1.	87 989	12
október 15.	66 794	8,8

A MÁV fűtőházi szénkészlete jelenleg is csökkenő tendenciát mutat.

Annak érdekében, hogy a fűtőházi szénkészlet további csökkenését elkerüljük, az alábbi intézkedéseket kell tenni:

a.) azokat a személyvonatokat, amelyeket az eredeti terv szerint 1954. január 1-jével kellett volna leállítani, 1 héten belül le kell állítani abban az esetben, ha a fűtőházi készlet 6 napi alá csökken.

Ez cca. havi 7200 tonna szén megtakarítását eredményezi.

Az érintett személyvonatok a MÁV hivatalos menetrendkönyvében csillaggal vannak megjelölve. Itt főleg távolsági gyors- és személyvonatokról, valamint helyi személyvonatokról van szó. Ez az intézkedés a meglévő személyvonatok zsúfoltságának fokozódásával jár, továbbá megnehezíti egyes megyei központok és járási székhelyek megközelítését.

A karácsonyi forgalom idejére december 15–25-ig és január 1–3-ig jelen határozati javaslat alapján leállítandó vonatokat ismét jártni kell.

b.) A közlekedés- és postaügyi miniszter az OT elnökével egyetértésben november 30-ig dolgozzon ki javaslatot az áruszállítások olyan mértékű korlátozására, hogy annak eredményeképpen további napi 500 tonna, illetve napi 1000 tonna szénmegtakarítás legyen elérhető.

c.) A közlekedés- és postaügyi miniszter felhatalmazást kap arra, hogy 1953. december 15-től kezdődően mindaddig, amíg a fűtőházi szénkészlet a 8 napos mennyiséget el nem éri, érvényesítse a napi 500 tonna szénmegtakarítással járó áruszállítási korlátozást, illetőleg amíg a fűtőházi szénkészlet a 6 napi készletet el nem éri, érvényesítse a napi 1000 tonna szénmegtakarítással járó áruszállítási korlátozást.

6.) Ez év II. negyedétől kezdődően az erőművek egyes gépegységeinek meghibásodása folytán terven felüli mértékben üzemeltették a csúcserőműveket és kisebb ipari erőműveket. Az Újpesti Erőmű olajtüzelésre való átalakítása augusztus 1-re nem készült el. Ez a két tényező napi kb. 900 tonna többlet alapszén-fogyasztást okozott.

Ez maga után vonta az alapszén-készletek további csökkenését, és nem tette lehetővé, hogy az alapszén fogyasztó erőműveknél a jelenlegi kb. félnapos alapszénkészlet helyett legalább 3 napos készletet biztosítsunk. Erre a készletre 1954. január–február hónapokban elengedhetetlenül szükség van. Ezért javasoljuk, hogy ez év november közepétől december hó végéig a korábban kiesett gépek üzembeállítása után a nehézipari miniszter oly módon üzemeltesse az alapszénrel működő csúcserőműveket, hogy december 31-ig az alapszén fogyasztó erőművek szénkészlete 3 naposra növekedjék.

Határozati javaslat

1.) A Minisztertanács felhatalmazza a nehézipari minisztert, hogy f. év november hó 15-től december hó 31-ig az Országos Tervhivatal elnökével egyetértésben napi szállítási rendelkezésekkel ossza el a kitermelt szénmennyiséget. Ennek megfelelően a f. év IV. negyedére a Minisztertanács a Nehézipari Minisztériumot a megkötött minisztériumi szerződések, illetve a bányavállalatokat a közvetlen szállítási szerződések teljesítése alól felmenti. A Bányászati Értékesítési Igazgatóság napi szállítási diszpozíciói szállítási szerződéses joghatályával bírnak.

Felelős: nehézipari miniszter
OT elnöke

Megjegyzés: A bel- és külkereskedelmi miniszter véleménye szerint ez a megoldás nem biztosítja a lakosságnak a Minisztertanács által előírt minőségű és mennyiségű szénrel való ellátását. Kéri a jóváhagyott tervszámban előírt mennyiségek leszállítását.

A bel- és külkereskedelmi miniszter észrevételét nem fogadhatjuk el. A nehézipari miniszter a szénfelhasználás eldizponálásánál a kötelező minőségi arányokat figyelembe veszi, erre egyébként a 3. pont is kötelezi. A mennyiségi fedezet szintén biztosítható lesz, mert a belkereskedelem nemcsak a heti eladások pótlására szükséges mennyiséget kapja meg, hanem ezen túlmenően 150 000 tonna tartalékot is biztosítunk számára. Megjegyezzük, hogy az előírt tervszám nem teljesítése nem jelenti azt, hogy a lakosság szénellátása nincs vagy nem volt biztosítva. Lehetséges, hogy a lakosság vásárlásai a IV. negyedévben azt előírt értékesítési tervszám alatt maradnak, és így a belkereskedelem értékesítési tervét nem teljesíti. Ez azonban a lakosság tüzelőellátását nem érinti.

A továbbiakban a bel- és külkereskedelmi miniszter a szállítási szerződések felfüggesztését csak a közületi tervszámok tekintetében tartja elfogadhatónak. Ezzel nem értünk egyet. A szénmennyiségnek napi diszpozíciók alapján történő elosztási rendszere ugyanis nem teszi lehetővé a szállítási szerződések rendszerének fenntartását egy aránylag szűk területen.

2.) A közlekedés- és postaügyi miniszter a nehézipari miniszterrel és az Országos Tervhivatal elnökével egyetértésben – tekintettel a szállítási szerződések hatályának átmeneti felfüggesztésére – vizsgálja meg a 208/1951. /XII.9./, illetve a 36/1953. /VII. 17./ MT sz. rendelet alapján a szállítási terv be nem tartása miatt a MÁV által érvényesíthető bírságolás, ill. a 715/4-4/1953. I. /5/ C. sz. KPM rendeletnek a szénbányá-

szat tekintetében történő átmeneti felfüggesztésének lehetőségeit, és ennek megfelelően tegyen javaslatot november 15-ig a Minisztertanácsnak.

3.) A belkereskedelmi miniszter és a nehézipari miniszter 1953. november hó 15-ig dolgozzon ki tervet a belkereskedelem szénellátására, amely mennyiségileg megfelel az 506/2/1953. MT számú határozatban foglaltaknak, és a szénkészletek minimálisan 150 000 tonnában való fenntartása mellett biztosítja az ország egyes vidékein a hetenként eladott szénmennyiségeknek a következő héten való pótlását.

Megjegyzés: A bel- és külkereskedelmi miniszter szerint a heti értékesítés pótlása a bányászat termelését figyelembe véve sem minőségben, sem mennyiségben nem biztosítható. Véleményünk szerint a hetenkénti eladások pótlása feltétlenül biztosítható lesz, ha a belkereskedelem a kereslet gyors és pontos felméréseivel a Nehézipari Minisztériumnak az igényeket idejében jelenti.

Felelős: belkereskedelmi miniszter
nehézipari miniszter

4.) A belkereskedelmi miniszter november hó 10-től hetenként közölje a nehézipari miniszterrel a TÜKER és TÜZÉP telepek hetenkénti szénkészletét és szénforgalmi adatait.

Felelős: belkereskedelmi miniszter

Megjegyzés: A bel- és külkereskedelmi miniszter tíznaponkénti jelentést elegendőnek tart. Véleményünk szerint ahhoz, hogy a lakosság igényei idejében kielégíthetők legyenek, indokoltabb a hetenkénti jelentés fenntartása.

5.) A kohó- és gépipari miniszter a belkereskedelem részére már előzetesen átengedett 1900 tonna belföldi gyártású kohókokszt mennyiségben túlmenően a miskolci KOKEV-telepről 9600 tonnát, az ózdi telepről pedig 3500 tonnát f. évi november hó 20-ig folyamatosan adjon át a Belkereskedelmi Minisztériumnak. Az elszállításról a kohó- és gépipari miniszter, valamint a bel- és külkereskedelmi miniszter közösen gondoskodnak. A felmerülő költségeket a belkereskedelem fedezi.

Felelős: kohó- és gépipari miniszter
bel- és külkereskedelmi miniszter

6.) A nehézipari miniszter a IV. negyedévre előírt 35 000 tonna belföldi kohókokszt gyártási előirányzatból 20 000 tonnát november hó 28-ig gyártson le. Ez időponttól december hó végéig kohókokszt helyett 15 000 tonna háztartási kokszot gyártasson. Ennek megfelelően a kohókokszt és városi gáz termelési tervét az OT elnöke módosítsa. Az 503/7/1953. MT sz. határozat 1. és 2. pontja ennek megfelelően módosul.

7.) A belkereskedelmi miniszter – a belkereskedelem meglévő NDK brikett készletétől és ez év végéig történő beérkezéstől függően – koksztüzelésű központifűtéses há-

zakat lássa el a biztosított kokszmennyiségnek maximum 30%-ában NDK brikettel. Az így felszabaduló kokszkészletet januárra kell biztosítani.

Felelős: belkereskedelmi miniszter

8.) Azokat a személyvonatokat, amelyeket az eredeti terv szerint 1954. január 1-jével kellett volna leállítani, egy héten belül le kell állítani abban az esetben, ha a fűtőházi szénkészlet 6 napi alá csökken. Ez cca. havi 7200 tonna szén megtakarítását eredményezi. A karácsonyi forgalom idejére december 15–25-ig és január 1–3-ig jelen határozati javaslat alapján leállítandó vonatokat ismét jártni kell.

Felelős: közlekedés- és postaügyi miniszter

9.) A közlekedés- és postaügyi miniszter az OT elnökével egyetértésben november 30-ig dolgozzon ki javaslatot az áruszállítások olyan mértékű korlátozására, hogy annak eredményeképpen további napi 500 tonna, illetve napi 1000 tonna szénmegtakarítás legyen elérhető.

Felelős: közlekedés- és postaügyi miniszter
OT elnöke

10.) A Minisztertanács felhatalmazza a közlekedés- és postaügyi minisztert, hogy 1953. december 15-től kezdődően mindaddig, amíg a fűtőházi szénkészlet a 8 napos mennyiséget el nem éri, érvényesítse a napi 500 tonna szén megtakarítással járó áruszállítási korlátozást, illetőleg amíg a fűtőházi szénkészlet a 6 napi készletet el nem éri, érvényesítse a napi 1000 tonna szénmegtakarítással járó áruszállítási korlátozást.

Felelős: közlekedés- és postaügyi miniszter

Megjegyzés: A közlekedés- és postaügyi miniszter javasolja, hogy az áruszállítási korlátozást akkor léptessük életbe, ha a MÁV szénkészlete 10, illetve 8 napos alá csökken. Az Országos Tervhivatal véleménye szerint a szénkészletnek 10 napos alá csökkenése azonban még nem indokolja a szállítási korlátozások bevezetését.

11.) A nehézipari miniszter 1953. november 15-től kezdve december hó végéig a korábban kiesett gépegységek üzembeállítása után úgy üzemeltesse az alapszénrel működő csúcserőműveket, hogy december 31-ig az alapszénrel felhasználó erőművek szénkészlete 3 napos mennyiségre növekedjék.

Felelős: nehézipari miniszter.

Budapest, 1953. november 3.

Szalai Béla s. k.

A kiadmány hiteles:
(Horváth Mária)

MNL OL XIX-A-83-a-1953-514 424–429.

2.

IGAZSÁGÜGYMINISZTERIUM
Előadó: Szabó Imre főosztályvezető
o105/28/1953. szám

TITKOS!

Készült 50 példány.

Tárgy: Kormánybizottság kiküldése a polgári törvénykönyv és a büntetőtörvénykönyv elkészítésére

Egyetért: Gerő Ernő elvtárs,
Hegedüs András "
Czakó Kálmán "

A személyi javaslatokkal egyetértenek:
az illetékes szervek vezetői

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

I.

1) Polgári jogunk jelenleg is alkalmazott szabályai túlnyomó részükben a kapitalizmus idején keletkeztek, és sok vonatkozásban feudális maradványokat is tartalmaznak. A hatályos jogszabályok általában szokásjogon alapulnak, és áttekinthetetlenek, határozatlanok. Magyarországnak a felszabadulás előtt sem volt és ma sincs polgári törvénykönyve, a polgári jog általános alapelveinek, a tulajdonjognak, a szerződési és kártérítési jognak, illetőleg az öröklési jognak pedig még a részleges szabályozása sem történt meg.

2) A polgári jog általános elvei terén a bírói gyakorlat az Alkotmány II. fejezetében foglalt alapelvekre támaszkodik. A tulajdonjog terén a földtulajdonra, a termelőszövetkezeti tulajdonjogra és a családi ház tulajdonjogára vonatkozó részleges szabályozás mellett az államosítási törvények azok, amelyek a tulajdonjog kérdéseit alapvetően érintik; mindezek a szabályok azonban nem fogják át a tulajdonjog egészét, és nem biztosítják kifejezetten az állampolgárok személyi tulajdonát. A bírói gyakorlat lényegében az 1855. évi telekkönyvi szabályokra, az 1928. évi magánjogi törvénykönyvjavaslatra és mintegy ötven évi bírói gyakorlatra van utalva. A szerződési jog terén szabályozást nyertek az állami vállalatok egymásközi szerződése, a termelési szerződések, a haszonbérleti és a lakásbérleti szerződések, a polgárok egymás közti szerződése terén azonban a bíróságok túlnyomó részben szintén az 1928. évi javaslatra, a kisipar körében az 1875. évi kereskedelmi törvényre, továbbá a régi bírói gyakorlatra vannak utalva. Lényegében ugyanez a helyzet a kártérítési jog terén, ahol csupán az alkalmazottak felelősségét szabályozzák egyes új munkajogi szabályok. Az öröklési jog terén – eltekintve a törvényes öröklésnek a nagyszülői ágra való korlátozásától (1946) – csupán az 1861. évi Országbírói Értekezlet, az 1928. évi javaslat és a bírói gyakorlat áll a bíróságok rendelkezésére.

3.) Ebben a helyzetben a polgári jogi ítélkezésben éppen a polgárok legszélesebb köreit érintő fontos és mindennapos kérdések terén nagy a jogbizonytalanság, és ez a törvényesség érvényesítését nagymértékben gátolja. Ezen a helyzeten lényegében nem

változtat az sem, hogy a Legfelsőbb Bíróság a felszabadulás előtt hozott és annak idején a Polgári Jogi Határozatok Tárába felvett bírósági elvi határozatokat felülvizsgálta, és megállapította, mennyiben vannak hatályban.

4) Mindezeknél fogva esedékessé vált a polgári törvénykönyv elkészítése. Ezzel összefüggésben egységbe kell foglalni, illetőleg meg kell határozni a polgári törvénykönyv alapelveinek megfelelően a földtulajdonra, földhasználatra és földnyilvántartásra vonatkozó szabályokat, valamint a mezőgazdasági termelészövetkezetekre vonatkozó külön szabályokat is.

A polgári törvénykönyv kiemelkedő jelentőségére tekintettel, annak előkészítésére kormánybizottságot kell létrehozni. A bizottságnak a polgári törvénykönyv tervezete mellett tervezetet kell kidolgoznia a földjog és a termelészövetkezeti jog legfőbb kérdéseinek szabályozására is. A polgári törvénykönyvnek és az említett jogszabályoknak tervezetét az 1954. évi szeptember hó 30. napjáig kell elkészíteni, és a polgári törvénykönyv tervezetét az 1954. évi decemberi országgyűlési ülészak elé kell terjeszteni.

II.

1) A magyar anyagi büntetőjog szabályai jelenleg nincsenek egységes törvénybe foglalva. Az Országgyűlés 1950-ben a régi, 1878. évi büntetőtörvénykönyv általános része helyett új általános részt alkotott ugyan (az 1950: II. törvény), a büntetőtörvénykönyv különös részének megalkotására azonban mindeddig nem került sor.

2) A büntetőtörvénykönyv különös részébe tartozó, az egyes bűntettekre vonatkozó, jelenleg hatályos szabályok különböző társadalmi rendszerekben gyökereznek. Az e körbe tartozó jogszabályok legnagyobb része az 1878. évi büntetőtörvénykönyvben van kodifikálva. Így pl. túlnyomó részben 1878-ból erednek az állami szervek elleni támadások büntetésére, a hivatali bűncselekményekre vonatkozó szabályok, a közrendelet és közbiztonságot veszélyeztető cselekményekre, a polgárok személye és javai elleni bűncselekményekre vonatkozó szabályok stb. A harmincas évekből ered a hazaárulásra, a kémkedésre és a honvédelmi kötelezettségek megszegésére vonatkozó szabályok nagy része. A felszabadulás utáni időkből (1946) erednek az állam belső biztonságára vonatkozó büntető rendelkezések, továbbá a gazdasági rend védelmét szolgáló szabályok. Egyes kérdések, így pl. a társadalmi tulajdon, a népgazdasági terv büntetőjogi védelme, a munkafegyelmet sértő bűncselekmények a fordulat évét követően kerültek szabályozásra.

3) A hatályos büntetőjogi szabályokat az Igazságügy-minisztérium 1952-ben egységes szerkezetben kiadta. Bár az anyag így áttekinthetőbbé vált, a gyűjteményből világosan kitűnik a különböző időkből kelt jogszabályok alapvetően eltérő szelleme, az egyes rendelkezések szerkezetének eltérő volta, a büntetőjogi tételek összehangoltságának hiánya és aránytalansága, a régi jogszabályok bonyolultsága és nehézsége.

A tartalmukban is egységes rendszerbe foglalt büntetőtörvények hiánya károsan befolyásolja a büntetőjogi gyakorlatot, gátolja a törvényesség maradéktalan érvényesítését, és megnehezíti az ügyészek és bírák munkáját.

4) Mindezeknél fogva esedékessé vált a büntetőtörvénykönyv különös részének megalkotása és az 1950-ben alkotott általános résszel együtt új, egységes büntetőtörvénykönyvként való kibocsátása is. A törvény elkészítésére annak kiemelkedő jelentősége miatt kormánybizottságot kell létrehívni. A bizottságnak munkáját az 1954. évi szeptember hó 30. napjáig kell elvégeznie, és a törvényjavaslatot az 1954. évi decemberi országgyűlési ülészak elé kell terjeszteni.

*

Mindezeknél fogva javasolom, hogy a Minisztertanács hozza meg az alábbi határozatot, és rendelje el annak a Magyar Közlönyben való kihirdetését.

III.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának MT számú
határozata
kodifikációs kormánybizottság kiküldéséről a polgári törvénykönyv
és a büntetőtörvénykönyv tervezetének elkészítésére

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa szükségesnek tartja, hogy a törvényesség fokozott biztosítása érdekében az állampolgároknak és a hatóságoknak olyan törvénykönyvek álljanak rendelkezésükre, amelyek világosan meghatározzák az állampolgárok jogait és kötelességeit, s egyben megszabják az állami szervek tennivalóit is. Ennek érdekében a Minisztertanács a következő határozatot hozza:

1) El kell készíteni és az Országgyűlés elé kell terjeszteni a Magyar Népköztársaság polgári törvénykönyvének tervezetét, és ezzel összefüggésben szabályozni kell a földjog és a mezőgazdasági termelősövetkezeti jog kérdéseit. A Minisztertanács a tervezetek elkészítésére kormánybizottságot küld ki, amelynek elnöke Erdei Ferenc igazságügy-miniszter. A bizottság tagjai:

Czakó Kálmán, a Magyar Népköztársaság legfőbb ügyésze,
Molnár Erik, a Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bíróságának elnöke,
Rajki Sándor, a Belügyminisztérium titkárságának vezetője,
Polonyi Szücs Lajos, a pénzügyminiszter helyettese,
Varga László, a Kohó- és Gépipari Minisztérium titkárságának vezetője,
Szabó Gergely, a nehézipari miniszter helyettese,
Ajtai Miklós, a könnyűipari miniszter helyettese,
Földes Iván, a Földművelésügyi Minisztérium osztályvezetője,
Sebes Sándor, a bel- és külkereskedelmi miniszter helyettese,
Poros Tamás, az élelmiszeripari miniszter helyettese,
Brutyó János, az építésügyi miniszter helyettese,
Kovács Kálmán, a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium titkárságának vezetője,
Páris László, a Központi Döntőbizottság elnöke,
Lakatos Imre, a Budapesti Megyei Bíróság elnöke,

Nizsalovszky Endre akadémikus, egyetemi tanár,
 Rudolf Lóránt egyetemi tanár,
 Világhy Miklós, a jogi tudományok kandidátusa, egyetemi tanár,
 Vas Tibor, a jogi tudományos kandidátusa, az Állam- és Jogtudományi Intézet igazgatója,
 Nagy László, a Minisztertanács Bértitkárságának osztályvezetője,
 Borbás Lajos, a MEDOSZ elnöke, a Szakszervezetek Országos Tanácsa elnökségének tagja.

A bizottság a munkába a szükséghez képest más szakértőket is vonjon be. A bizottság előadója Szabó Imre, az Igazságügy-minisztérium elvi főosztályának vezetője. A bizottság munkáját az 1954. évi szeptember hó 30. napjáig fejezze be, és terjessze be jelentését a Minisztertanácshoz.

2.) El kell készíteni a büntetőtörvénykönyv különös részének tervezetét, amelyet a büntetőtörvénykönyv általános részével együtt a Magyar Népköztársaság egységes büntetőtörvénykönyvének tervezeteként az Országgyűlés elé kell terjeszteni. A Minisztertanács a tervezet elkészítésére kormánybizottságot küld ki, melynek elnöke Erdei Ferenc igazságügy-miniszter. A bizottság tagjai:

Czakó Kálmán, a Magyar Népköztársaság legfőbb ügyésze,
 Molnár Erik, a Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bíróságának elnöke,
 Jankó Péter, a Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bíróságának másodelnöke,
 Rajki Sándor, a Belügyminisztérium titkárságának vezetője,
 Kovács Béla ezredes, a Honvédelmi Minisztérium igazságügyi csoportjának főnöke,
 Ledényi Ferenc, a katonai felsőbíróság elnöke,
 Kispál Pál katonai főügyész,
 Lakatos Imre, a Budapesti Megyei Bíróság elnöke,
 Alapy Gyula fővárosi ügyész,
 Kádár Miklós, a jogi tudományok kandidátusa, egyetemi tanár,
 Vas Tibor kandidátus, az AJTI igazgatója,
 Borbás Lajos, a MEDOSZ elnöke, a Szakszervezetek Országos Tanácsa elnökségének tagja.

A bizottság a munkába a szükséghez képest más szakértőket is vonjon be. A bizottság előadója Szabó Imre, az Igazságügy-minisztérium elvi főosztályának vezetője. A bizottság munkáját az 1954. évi szeptember hó 30. napjáig fejezze be, és terjessze be jelentését a Minisztertanácshoz.

Budapest, 1953. évi november hó 6. napján.

Erdei Ferenc s.k.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-514 630-634.

3.

Szigorúan titkos!

Készült: 70 példányban.
3. számú példány.

Melléklet a Minisztertanács ügyrendjéhez.

A miniszterek fegyelmi felelőssége

A Minisztertanács tagja fegyelmi vétséget követ el – amennyiben cselekménye súlyosabb elbírálás alá nem esik –, ha:

- 1.) rendeletével vagy utasításával a társadalmi tulajdonban kárt okoz; a termelés érdekeit sérti, vagy a dolgozók anyagi és kulturális szükségletei kielégítését veszélyezteti, vagy rontja;
- 2.) az országgyűlést, a Népköztársaság Elnöki Tanácsát vagy a Minisztertanácsot nem a tényeknek megfelelően tájékoztatja;
- 3.) illetőségi körét meghaladó kérdésben, illetőleg illetőségi körén belül, de törvénynyel, törvényerejű rendelettel, minisztertanácsi rendelettel, vagy határozattal ellentétes rendeletet, vagy utasítást bocsájt ki;
- 4.) az állami határozatokat nem, vagy nem a megadott határidőre hajtja végre;
- 5.) a Minisztertanács jóváhagyása nélkül bocsájt ki rendeletet;
- 6.) a Minisztertanács más tagjának illetőségi körét is érintő kérdésben annak meghallgatása nélkül ad ki rendeletet;
- 7.) a rábízott feladatokat hanyagul látja el.

A fegyelmi vétséget elkövető minisztertől a Minisztertanács elnöke igazoló jelentést kér. Amennyiben a Minisztertanács elnöke az igazoló jelentést tudomásul veszi, az ügyet lezárttnak kell tekinteni.

Amennyiben a Minisztertanács elnöke az igazoló jelentés nem kielégítő voltára tekintettel fegyelmi büntetés kiszabását tartja szükségesnek, a vétség elkövetőjét figyelemztetésben részesíti.

Súlyosabb esetekben a Minisztertanács elnöke javaslatot tehet a Minisztertanács plénumának jegyzőkönyvben rögzítendő feddésre vagy megrovásra.

Amennyiben a Minisztertanács szükségesnek látja, elrendelheti a megrovás sajtóban történő nyilvánosságra hozatalát.

A Minisztertanács, illetőleg a Minisztertanács elnöke a felelősségre vonással egyidejűleg utasítja a minisztert az elkövetett hibák, illetőleg mulasztások felszámolására.

Budapest, 1953. november 6.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-514 538–539.

17.

[515]

[I. Határozati jegyzőkönyv]

Szigorúan titkos!
Készült 2. példányban.Jegyzőkönyv
a Minisztertanács 1953. november hó 27-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről

Jelen voltak:

Nagy Imre, a Minisztertanács elnöke,
 Hegedüs András, a Minisztertanács elnökének első helyettese, földművelésügyi miniszter,
 Zsofinyecz Mihály kohó- és gépipari miniszter,
 Szalai Béla, az Országos Tervhivatal elnöke,
 Hidas István nehézipari miniszter,
 Bata István honvédelmi miniszter,
 Erdei Ferenc igazságügy-miniszter,
 Bognár József bel- és külkereskedelmi miniszter,
 Tisza József begyűjtési miniszter,
 Bebrits Lajos közlekedés- és postaügyi miniszter,
 Erdey-Grúz Tibor oktatásügyi miniszter,
 Boldoczki János külügyminiszter,
 Olt Károly pénzügyminiszter,
 Kiss Árpád könnyűipari miniszter,
 Altomáre Iván élelmiszeripari miniszter,
 Szíjártó Lajos építésügyi miniszter,
 dr. Zsoldos Sándor egészségügyi miniszter,
 Czakó Kálmán legfőbb ügyész,
 Házi Árpád, az Állami Ellenőrző Központ elnöke,
 Jánosi Ferenc, a népművelési miniszter első helyettese,
 Piros László, a belügyminiszter első helyettese,
 Gergely Miklós, a Minisztertanács Titkársága terv- és pénzügyi csoportjának vezetője,
 Némety Béla, a Minisztertanács Titkársága elnöki csoportjának vezetője.

Meghívottak az egyes napirendi pontokhoz:

- 1.) napirendi pont: Nagy Józsefné elvtársnő, Szabó János elvtárs, Varga András elvtárs, Diósi György elvtárs, Kocsis Lajos elvtárs, Nagy Károly elvtárs.
- 3.) napirendi pont: Antos István elvtárs, Szita János elvtárs, Szőke Mátyás elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Mácsai Dániel elvtárs.

- 4.) napirendi pont: Antos István elvtárs, Szita János elvtárs, Pikler György elvtárs, Székely Gábor elvtárs.
- 5/a.) napirendi pont: Antos Iván elvtárs, Szita János elvtárs, Mácsai Dániel elvtárs.
- 5/b.) napirendi pont: Cseterki Lajos elvtárs, Antos István elvtárs, Szita János elvtárs, Mácsai Dániel elvtárs.
- 6.) napirendi pont: Czottner Sándor elvtárs, Szita János elvtárs, Szász Márton elvtárs.
- 8/a.) Napirendi pont: Szász Márton elvtárs, Kocsis Lajos elvtárs.
- 8/b.) napirendi pont: Dés Mihály elvtárs, Kocsis Lajos elvtárs.
- 8/c.) napirendi pont: Kéri József elvtárs.
- 8/d.) napirendi pont: Pogácsás György elvtárs.
- 8/e.) napirendi pont: Rigler György elvtárs.
- 8/f.) napirendi pont: Komlósi József elvtárs.
- 8/g.) napirendi pont: Sásdi Nándor elvtárs, Czender József elvtárs.

[Napirend:]¹

17/1

1.) A város és községgazdálkodás munkájának megjavítása²

Előadó: Kiss Árpád elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az alábbi határozatokat hozta:

- a.) A Minisztertanács megállapítja, hogy az előterjesztést nem megfelelően készítették elő. A lakosság széles rétegét, valamint a tanácsi apparátust érintő kérdések előkészítésénél biztosítani kell a szélesebb alapokon való megtárgyalást, alsóbb tanácsi szervek (állandóbizottságok tagjai) bevonása útján, ugyanakkor a Minisztertanács figyelemzteti a Fővárosi Tanács végrehajtó bizottságának elnökét, hogy az ilyen fontos előterjesztések megtárgyalására vezető funkcióban lévő elvtársat küldjön, mivel ezt ebben az esetben elmulasztotta.
- b.) A Minisztertanács felhívja a miniszterek figyelmét, hogy a tanácsapparátussal kapcsolatos jelenlegi politikában gyökeres fordulatot kell megvalósítani. Biztosítani kell a tanácsi apparátus tekintélyének megerősítését, az adott feladatokhoz biztosítani kell a megvalósításhoz szükséges összes feltételeket, a megfelelő pénzügyi keretek biztosításával, valamint a tanácsi beruházási keret felemelésével.
- c.) Ugyanakkor megállapítja a Minisztertanács, hogy a tanácsapparátus munkájában igen súlyos lazaságok mutatkoznak, nem tudnak gazdálkodni, ennek kiküszöbölésére meg kell javítaniok munkájukat, szakmailag jobb irányítást kell biztosítani a tanácsapparátus munkájában.

1 A napirendi pontok vitáját a határozati jegyzőkönyv után található gyorsírói jegyzőkönyv tartalmazza.

2 A könnyűipari miniszter előterjesztését és az előterjesztésre vonatkozó észrevételeket lásd a Mellékletben (1/a–e).

- d.) A Minisztertanács utasítja az ÁEK elnökét, hogy terjessze ki a vizsgálatait annak megállapítására, hogy a tárcák miért a IV. negyedév folyamán adják át a megtervezett feladatok elvégzéséhez szükséges összegeket, s miért nem biztosították ezt az egész év folyamán.
- e.) A Minisztertanács utasítja a könnyűipari minisztert, hogy az előterjesztést az alábbi módosítások figyelembevételével dolgozza át és két héten belül terjessze a Minisztertanács elnökéhez jóváhagyásra azzal, hogy az építésügyi miniszter maximális segítséget nyújtson a város és községgazdálkodás munkájának megjavítása terén.³
- f.) Az építőanyagokkal való gazdálkodás területén a tanácsok hatáskörét ki kell terjeszteni.
- g.) A határozati javaslat 3. pontjából a Pénzügyminisztériumot törölni kell.
- h.) A határozati javaslat 1. pontjában szereplő olyan építővállalatokat kell a Könnyűipari Minisztérium felügyelete alá helyezni, amelyek megfelelnek a korábban hozott minisztertanácsi határozatnak, mely 500 000 Ft-ban állapítja meg az építővállalat munkájában az értéknek felső határát.
- i.) A határozati javaslat 2. pontjában 2. bekezdése 2. sorában szereplő rovatként helyett címként kifejezést kell bevenni. Ugyanez a pont 3.

3 A Minisztertanács az előterjesztést ezt követően 515/1/1953 számú határozatával utólag jóváhagyta, és egyes pontjait 2.083/31/1953 Mt.h. számú határozatával közzétette. HT 1953. 31. szám, december 31. A *Határozatok Tárá*ban a következő pontokat nem közölték:

a 2. pont: a Könnyűipari Minisztériumban egy elvi és egy anyaggazdálkodási osztályt kell létrehozni a város- és községgazdálkodás ügyeinek intézésére, és önálló költségvetési keretet kell biztosítani a feladatok ellátására.

a 4. pont: a város- és községgazdálkodás szervezeti egységeit távlatilag a megyékben, a városokban és kivételesen a nagyobb községekben kell fenntartani. A kisebb városokban és nagyobb községekben a város- és községgazdálkodási feladatok ellátására vegyes vállalatokat kell létrehozni. Az átszervezés 2800 álláshely megszüntetését teszi lehetővé. A községekben a függetlenített községi gazda, illetve a tanácsi végrehajtó bizottság nem függetlenített elnökhelyettese látja el a város- és községgazdálkodási munkát.

a 6. pont második bekezdése: az átszervezés során a város- és községgazdálkodás szervezeti egységeit meg kell erősíteni, a létszámot a megszüntetendő álláshelyek egy részéből kell biztosítani.

a 11. pont: meg kell szüntetni a lakásváltoztatással együtt járó 10%-os lakbéremelést.

a 15. pont: fokozatosan gondoskodni kell a határmenti községek tatarozásáról, bekötő útjainak javításáról és megfelelő vízellátásáról.

a 18. pont: az Állami Ellenőrző Központ elnöke indítson vizsgálatot annak megállapítására, hogy a minisztériumok az 1953. évi tervfeladatokra meghatározott összegeket miért csak a IV. negyedévben adták át tanácsoknak.

- bekezdésével kapcsolatban kimondja, hogy a megyék közti virman⁴ a Pénzügyminisztériumon keresztül történjen.
- j.) A határozati javaslat 8. pontjában szereplő összegeket nem hagyja jóvá.
 - k.) Ugyanebben a pontban 1953. helyett 1954. írandó.
 - l.) A 8. oldal 5. pontjával kapcsolatban kimondja, hogy főkönyveléssel rendelkező város- és községgazdálkodási osztályokra van szükség.
 - m.) A határozati javaslat 1. pontjával kapcsolatban, mivel a vállalatok egy része deficites – ezek egy részét meg kell szüntetni, és a könnyűipari miniszter a pénzügyminiszterrel és az érdekelt miniszterekkel egyetértésben dolgozza ki, hogyan lehet a szükséges kommunális jellegű vállalatokat az árak emelése nélkül rentábilissá tenni. (Adóelengedés útján vagy elvett jövedelmező feladatok visszaadása útján.) A tanácsok részére az ebből származott összes bevételeket a kommunális létesítmények karbantartására, illetve fejlesztésére kell otthagyni.
 - n.) Külön pontba kell felvenni a határszéli községek bekötő út[j]ai, vízellátásának, a község házai tatarozási problémájának megoldását.
 - o.) Az előterjesztés végrehajtási utasításának kidolgozásában az egészségügyet érintő kérdésekben az egészségügyi minisztert is be kell vonni.
 - p.) A vállalatokat november 1-nek megfelelő állapotban kell átadni a könnyűipari miniszter felügyelete alá.
 - r.) A határozati javaslat 13. pontját át kell szövegezni úgy, hogy abban csak a gépi berendezések biztosításának szükségességére legyen utalás.
 - s.) Az OT elnöke az előterjesztés szabta feladatokat az 1954-es évi terv elkészítésénél vegye figyelembe.

17/2

2.) 1954. évi szarvasmarha-hizlalási szerződéses akciók beindítása

Előadó: Tisza József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről.⁵

17/3

3.) A gépállomások önköltségi és pénzügyi tervének módosítása⁶

⁴ Virman (virement): a hitelkeret más célra való felhasználása.

⁵ Az előterjesztést a Minisztertanács december 11-i ülésén tárgyalták.

⁶ A Minisztertanács 510/8/1953 és 504/3/1953 számú korábbi határozataival döntött a gépállomások munkájának javításáról és ennek érdekében a hiányzó munkaerő pótlásáról, a dolgozók munkafeltételeinek javításáról és a gépjavítás fejlesztéséről. A földművelésügyi miniszter előterjesztése szerint ehhez 2852 traktoros, 5000 munkagépkezelő, 760 műhelymunkás, 200 végzett ipari tanuló, a nagyobb gépállomásokon technikusok és műhelyvezetők munkába állítása szükséges. A dolgozók ellátására ismét létre kell hozni a megfelelő személyzettel és felszereléssel ellátott üzemi konyhákat, biztosítani kell a munkaruhát és a téli védőölt. A traktorok és cséplőgépek javí-

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Az előterjesztés 1. pontjának önköltségi tervét módosító rovatában szereplő 2 650 000 Ft helyett 1 300 000 Ft-ot, 5 520 000 Ft-ot 1 870 000-re módosítja.⁷
- b.) Az előterjesztés 20. pontjában szereplő összeget törölni kell.⁸
- c.) A 4. oldal utolsó előtti sorában szereplő bevételi terv módosítását törölni kell, ugyanakkor az utóbbi módosításnak megfelelően a kiadási keretet kell módosítani.⁹
- d.) A Minisztertanács utasítja a pénzügyminisztert, hogy a szükséges hitelt 80% erejéig nyissa meg, a többi 20% megnyitását csak a szükséges felhasználás mértékének megfelelően biztosítsa.¹⁰

4.) 1954. évi termelői árrendszer jóváhagyása¹¹

17/4

tásának felgyorsításához alkatrésztöbblet, a munkavégzéshez ekevas beszerzése, a cséplőgépeknek fedett beállóhely építése szükséges. A Minisztertanács – az előterjesztés egyes javaslatait módosítva – 515/3/1953 számú nem nyilvános határozatával a gépállomások önköltségének normál holdankénti összegét és egyben a működési költségeket megemelte.

7 A hivatkozott pontban megállapították, hogy a traktoros- és munkagépkészítő hiány pótlására 2852 nem tsz-tag traktorost és 5000 nem tsz-tag munkagépkészítőt kell beállítani. A tsz-tag és nem tsz-tag traktorosok és munkagépkészítők teljesítmény- és időbére közötti különbség miatt a pénzügyi és az önköltségi tervet módosítani kell. A jelzett összegek a módosítás nagyságára vonatkoztak.

8 Az előterjesztés 20. pontjában a cséplőgépek fedett beállóhelyének építési költségei szerepeltek.

9 A jelzett sorban a bevételi tervnek 533 191 000 forintról 535 491 000 forintra emelése szerepelt.

10 A költségvetési hitel megnyitása a többletkiadások fedezését szolgálta.

11 A Minisztertanács 500/4/1953 számú határozata intézkedett az árak és adók újraszabályozásáról, illetve a vállalatoknál képződött többletnyereség elvonásáról. Az Országos Tervhivatal elnöke és a pénzügyminiszter közös előterjesztése áttekintette a szén, a villamosenergia, a vaskohászati termékek, az építőipari alapanyagok és egyéb alapanyagok, valamint a mezőgazdasági termékek árának változásait; az önköltségi elv érvényesülését és a többletnyereség elvonását; az árrendszer minőségi javítását az exportösztönzés vonatkozásában; a forgalmi adórendszer és a kereskedelmi haszonkulcs változásait; a MÁV és a gazdasági vasutak díjszabásainak változását a határozat óta eltelt időszakban. Megállapította, hogy az árváltozások következtében a szén és a vaskohászati termékek kivételével érvényesül az önköltségi elv, csökkent a veszteséges vállalatok száma. A Minisztertanács 515/4/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést tudomásul vette. Felhatalmazta az Országos Tervhivatal elnökét, hogy az Egységes Termék és Árjegyzéket kiadja, az új folyó árakat 1954. január 1-jével, a változatlan árakat 1955. január 1-jével rendeleti úton léptesse életbe; a pénzügyminiszter az új termelői árakkal összefüggő forgalmiadó-változásokat az OT elnökével egyetértésben 1954. január 1-jei hatállyal rendelje el; a szakminiszterekkel egyeztetve terjessze a Minisztertanács elé az 1954. évi költségvetési dotációkra vonatkozó javaslatát (a rosszul teljesítő

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Az előterjesztés 4. pontjában az építőipari alapanyagok leadóállomási áráról van szó.¹²
- b.) Az előterjesztés 6. pontja utolsó bekezdésében a dohánybegyűjtés dotációproblémáját az illetékesek még egyszer vizsgálják meg.¹³
- c.) az előterjesztés II/2. pontjával kapcsolatban kimondja, hogy a 250 cm³-es Csepel motorkerékpár alkatrészeinek árát nem kell felemelni.¹⁴
- d.) A II/3./b. pontjában a korábbi minisztertanácsi határozattal megállapított 4%-os nyereséget kell biztosítani a cukoriparban.¹⁵
- e.) Az előterjesztés IV/3. pontjában a bútorkereskedelem haszonkulcsát még egyszer felül kell vizsgálni.¹⁶
- f.) A határozati javaslat 6. pontját törölni kell.¹⁷
- g.) A határozati javaslat 10. pontjának végrehajtásába a pénzügyminisztert is be kell vonni.¹⁸
- h.) A határozati javaslat 14. pontjában[nak] utolsó mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: Utasításban kell szabályozni az 1954.

vállalatok veszteségét nem szabad dotálni); a Szabványügyi Hivatal a minőségi árrendszer fejlesztése érdekében dolgozzon ki minőségi szabványokat a termelőeszközökre is; a földművelésügyi miniszter terjesszen javaslatot a Minisztertanács elé az állami gazdaságok termelői árainak szabályozására.

- 12 A 4. pont szerint az építőipari alapanyagok árcsökkenését többek között a vasúti tarifa csökkentése tette lehetővé. Ez feltételezhetően a „leadóállomásokra,” azaz az alapanyagok kirakodási állomásaira vonatkozó tarifákat jelentette.
- 13 A jelzett pontban tettek javaslatot a rostonövények és a dohányárúk begyűjtési áremelkedéséből származó veszteség dotálására.
- 14 Az előterjesztés II/2 pontjában javasolták, hogy a termelői árak emelkedésének következményeként a 250 cm³-es motorkerékpár alkatrészeinek fogyasztói árát a 125 cm³-es motorkerékpár alkatrészeinek árához viszonyítva emeljék. Ez a lakosságot nem érintette volna, mert az alkatrészek nem kerültek kereskedelmi forgalomba.
- 15 Az előterjesztés II/3/b pontja szerint a cukoriparban nem tartották szükségesnek a 4%-os nyereségkulcs meghagyását. A hivatkozott minisztertanácsi határozatot nem sikerült azonosítani.
- 16 Az előterjesztés IV/3 pontjában a bútorkereskedelem haszonkulcsát 17,65 %-ról 13%-ra kívánták csökkenteni.
- 17 A 6. pont szerint a fogyasztási cikkek forgalmiadó-kulcsát csak közvetlenül az érintett vállalatokkal és az ellenőrző szervekkel lehet közölni.
- 18 A 10. pontban a földművelésügyi minisztert utasították, hogy az Országos Tervhivatal elnökével egyetértésben terjessze a Minisztertanács elé az állami gazdaságok termelői árainak újraszabályozására vonatkozó javaslatot.

évi termelésnek 1949. évi és 1954. évi árákon történő számviteli módszerét.¹⁹

5/a.) Az 1954. évi költségvetés összeállításával kapcsolatos egyes pénzgazdálkodási kérdések rendezése²⁰

Előadó: Olt Károly elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 2. pontjának utolsó előtti bekezdésében szereplő 1953. december 1-et december 15-re kell módosítani.²¹
- b.) A határozati javaslat 2. pontjának utolsó előtti bekezdés 2. mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: A társadalombiztosításban részesülő dolgozók és családtagjaik után a költségvetéssel gazdálkodó szervek a kórházaknak ápolási díjat ne fizessenek.²²
- c.) A határozatról sajtóközleményt kell nyilvánosságra hozni.²³

5/b.) Kulturális és sportlap létesítése

19 A KSH javaslatára végrehajtott módosítást a határozat 10. pontjába foglalták bele.

20 Az előterjesztés különböző korrekciós intézkedésekre tett javaslatot. Mivel a Minisztertanács 496/2/1953 számú határozatával elrendelte, hogy a költségvetést csak a népgazdasági terv elfogadását követően terjesszék az országgyűlés elé, szükségessé vált az államháztartás vitelének szabályozása az átmeneti időre. A kórházaknál nem vált be az önálló elszámolás alapján történő gazdálkodás, így az egészségügy működésében felmerülő esetleges nehézségek elkerülésére célszerűbb, ha a kórházak – bevételeiktől függetlenül – közvetlen a költségvetésből kapják kiadásaik fedezetét. A vállalati gazdálkodásban nem vált be a beruházások saját eszközökből történő finanszírozásának 1953-ban bevezetett rendszere, így azt 1954-ben felfüggesztik, a beruházások pénzügyi lebonyolításában felmerülő késedelmet elkerülendő. A Minisztertanács 515/5/1953 számú nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta, és a költségvetés benyújtásának időpontját és módját illetően javaslatot tett az Elnöki Tanácsnak az államháztartás vitelének szabályozásáról szóló törvényerejű rendelet kiadására. 1953. évi 26. számú tvr., MK 1953. 66. szám, december 16. Egyben 2.080/29/1953 Mt.h. szám alatt kiadta „Az 1954. évi költségvetés összeállításával kapcsolatban egyes pénzgazdálkodási kérdések rendezéséről” szóló határozatát a kórházak és más egészségügyi intézmények kiadásainak biztosításáról, az ápolási díjak új rendszerének kidolgozásáról, valamint a vállalati beruházások saját eszközökből történő finanszírozásáról. HT 1953. 29. szám, december 10.

21 Az időpont az ápolási díjak új rendszerének kidolgozására vonatkozott.

22 A mondat eredetileg így hangzott: „A társadalombiztosításban részesülő dolgozók és családtagjaik után az SZTK a kórházaknak ápolási díjat ne fizessen, miután az feleslegesen növeli a költségvetés kereteit és adminisztrációt.”

23 A Minisztertanács üléséről megjelent közlemény ezt a témát nem tartalmazta. *Szabad Nép*, 1953. november 29. (1), A minisztertanács határozatai.

Előadó: Olt Károly elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette a napirendről azzal, hogy az érdekelt miniszterekkel tárgyalják meg, és 2 héten belül terjesszék a Minisztertanács ülése elé.²⁴

17/6

6.) A szénbányászat bérhelyzete. Javaslat a hiányosságok megszüntetésére²⁵

Előadó: Hidas István elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A vasárnapi sajtóban jelenjen meg a határozatról sajtóközlemény.²⁶
- b.) A határozati javaslat 2/b. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: A megemelt progresszió kulcsok alkalmazása a vájár szakmáknál mintegy 34 000 főt érint, ami a jelenlegi teljesítmény százalékos megoszlása mellett átlagosan 16% keresetemelkedést eredményezhet, és 6,4 millió Ft havi bérkihatással járhat.²⁷
- c.) A határozati javaslat 4. pontjának 2. sorában szereplő határidőt 1954. január 31-re kell módosítani.²⁸
- d.) A határozati javaslat 4. pontját a következőkkel kell kiegészíteni: A szükséges műszaki és munkaszervezési intézkedések közül a legfontosabbak végrehajtását a nehézipari miniszter 1954. március 31-ig biztosítsa.²⁹

24 Az előterjesztést a Minisztertanács 1954. január 15-i ülésén tárgyalta.

25 A nehézipari miniszter – figyelemmel arra, hogy a bányászat, mindenekelőtt a szénbányászat bérezése elmaradt az iparág fejlődése mögött, és 1950 óta nem történt átfogó bérintézkedés – az MDP KV 1953. október 31-i határozata („az 1953 júniusi ülésén hozott határozatok végrehajtásáról”) alapján előterjesztést tett a kiszolgáló munkakörökben dolgozók (szállítók, karbantartók stb.) szakmai képzettséget és a föld alatti munkavégzést magában foglaló munkaköri leírásának kidolgozására, új bértarifa-táblázat meghatározására, az alpbér átlagosan 20%-os emelésére; a vájárok föld alatti pótlékának beolvasztására az alpbérbe és az alpbér 30%-os emelésére; továbbá 1953. december 31-ig a fennálló műszaki és munkaszervezési hiányosságok megszüntetésére a munka megjavítása és a normateljesítést akadályozó körülmények kiküszöbölése érdekében, valamint az érc-, ásvány- és bauxitbányászatban a kiszolgáló munkakörökben dolgozók bérrendszerének azonos átalakítására. A Minisztertanács 515/6/1953 számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal az előterjesztést jóváhagyta.

26 *Szabad Nép*, 1953. november 29. (1) A minisztertanács határozatai.

27 Az eredeti szövegből hiányzott „a jelenlegi teljesítmény százalékos megoszlása mellett” meghatározás.

28 Az előterjesztés szerint eredetileg valamennyi bányüzemben 1953. december 31-ig kellett volna felülvizsgálni a munkaszervezést, és intézkedéseket tenni a hiányosságok megszüntetésére.

29 A hivatkozott pontban a munka megjavítását és a normateljesítést akadályozó körülmények felméréséről és a hiányosság kiküszöböléséhez szükséges intézkedések megtételéről volt szó.

- e.) A határozati javaslat 7. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: Az érc-, ásvány- és bauxitbányászatban a kiszolgáló szakmában alkalmazott (szállító, karbantartó, stb.) dolgozók bér- és prémiumrendszerét a nehézipari miniszter a Minisztertanács Bértitkárságával egyetértésben 1954. január 1-től a szénbányászatra vonatkozó alapelvek szerint rendezni kell azzal, hogy a tarifa alacsonyabb legyen, és a premizálás[t] 100%-nál kezdjék. (Ennek megfelelően az a., b., c. pontokat törölni kell.)³⁰
- f.) A határozati javaslat 10. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: A határozat végrehajtásáról a nehézipari miniszter gondoskodik, és a végrehajtási utasítást a Minisztertanács Bértitkárságával láttamoztassa.³¹
- g.) A határozati javaslat 1. pontjában szereplő bércategóriákat felül kell vizsgálni olyan szempontból, hogy a föld feletti és a föld alatti bércategóriák között nagyobb legyen a különbség.³²

7.) Jelentés a közkegyelmi rendelkezések végrehajtásáról

Előadó: Czakó Kálmán elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette a napirendről.

17/7

8/a.) I. A MÁV ipari vállalatai műszaki dolgozóinak bérrendezése³³

Előadó: Bebrits Lajos elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 9. pontjának határidejét december 1-re kell módosítani.³⁴
- b.) A 13. pont határidejét 1954. február 28-ra kell módosítani.³⁵
- c.) A Minisztertanács felhatalmazza a Bértitkárság vezetőjét, hogy a

17/8a

30 A törölt alpontokban meghatározták a kiszolgáló szakmában dolgozók besorolásának és premizálásának alapelveit és az érvényesítendő bértarifákat.

31 A hivatkozott pont eredeti szövege szerint a határozat végrehajtásánál a nehézipari miniszternek a Bértitkárság vezetőjével egyetértésben kellett eljárnia.

32 A hivatkozott pontban a föld alatti pótlékot is magába foglaló hét alapbércategóriát határoztak meg.

33 A közlekedés- és postaügyi miniszter a minőségi munkavégzés érdekében a MÁV 16 ipari vállalata dolgozói és főkönyvelői számára új bérrendszer bevezetésére tett előterjesztést. Ez változatlan alapberek mellett új munkaköri bérek bevezetését jelentette. A Minisztertanács 515/8/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést a módosításokkal elfogadta.

34 A bérrendszer bevezetésének javasolt határideje 1953. október 1-je volt.

35 A határozat végrehajtásáról és annak tényleges költségkihatásáról a miniszternek eredetileg 1953. december 31-ig kellett volna jelentést tenni.

közlekedésügyi miniszterrel együtt a mellékletben a szükséges módosításokat végrehajthassák.³⁶

II. A posta vállalatainál foglalkoztatott műszaki dolgozók és főkönyvelők bérrendezése³⁷

Előadó: Bebrits Lajos elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A fenti módosításokat értelemszerűen át kell vezetni az előterjesztésen.

17/8b

8/b.) A salgótarjáni kórház tervfeladatának jóváhagyása³⁸

Előadó: Zsoldos Sándor elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.³⁹

17/8c

8/c.) Az ország területének elhagyására vonatkozó büntető rendelkezések kiegészítéséről szóló 1950. évi 26. sz. tvr. módosítása⁴⁰

Előadó: Czákó Kálmán elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:⁴¹

- a.) A határozati javaslat 2. §. 2. pontjával kapcsolatban kimondja, hogy a legfőbb ügyész a honvédelmi miniszterrel egyetértésben tegye meg a csoportos egyéni kegyelmi előterjesztéseket az Elnöki Tanácshoz.

36 A mellékletek vállalatonként és munkakörönként határozták meg a bértarifákat.

37 A közlekedés- és postaügyi miniszter első helyettese a minőségi munkavégzés érdekében előterjesztést tett a Posta kilenc vállalatánál foglalkoztatott műszaki dolgozók és főkönyvelők számára új bérrendszer bevezetésére. Ez változatlan alapbérek mellett új munkaköri bérek bevezetését jelentette. A Minisztertanács az előterjesztést 515/9/1953 számú nem nyilvános határozatával, az előző napirendnél jóváhagyott változtatások értelemszerű átvezetésével elfogadta, és elrendelte a mellékletekben meghatározott bércategóriák bevezetését 1953. december 1-jétől.

38 Az egészségügyi miniszter előterjesztést tett a salgótarjáni kórház bővítésére egy 128 ágyas épülettel, valamint napi 1200 fő ellátására alkalmas járóbeteg részleggel és szolgálati lakásokkal. A bővítéssel egyidejűleg megoldandó a kórház gazdasági részlegének elhelyezése is.

39 A Minisztertanács 515/10/1953 számú nem nyilvános határozatával a beruházási programot az építészeti megoldásokra vonatkozó módosításokkal jóváhagyta.

40 Az előterjesztés nem található a jegyzőkönyv mellett, a helyén az 1950-ben benyújtott előterjesztés van. (Melléklet 2.) Az 1950. évi 26. számú tvr., amely „az ország területének elhagyására vonatkozó büntető rendelkezések kiegészítéséről” – azaz a fegyveres szolgálatot teljesítő személyek illegális ország-elhagyásának és erre irányuló szándékának életfogytiglani fegyházzal, csoportos elkövetés esetén halállal történő büntetéséről, illetve az ehhez segítséget nyújtóknak és a szándékról tudomással bíróknak 5-10 évi fegyházban letöltendő büntetéséről – rendelkezett, szigorúan titkos minősítést kapott, így nem hirdették ki, nem hozták nyilvánosságra. A *Magyar Közlöny*ben e szám alatt a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvényerejű rendeletet hirdették ki.

41 A Minisztertanács a módosításokat foglalta 515/11/1953 számú nem nyilvános határozatába.

- b.) Az igazságügy-miniszter és a legfőbb ügyész vizsgálják meg és te-
gyenek javaslatot az 1950. évi 26. sz. tvr. elnevezés alatt ismert tör-
vénnyel kapcsolatos törvényesség helyreállítására. Új szám alatt kell
bizalmas határozatként kiadni.⁴²

8/d.) Az iparba eltávozott volt traktorosok visszaengedése⁴³

Előadó: Nagy Imre elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadja azzal, hogy a javaslat-
ban szereplő korlátozó határidőket törölni kell.⁴⁴

17/8d

**8/e.) 1954-ben végző egyetemi hallgatók munkába állítása egyes kérdéseinek szabá-
lyozása⁴⁵**

Előadó: Erdey-Grúz Tibor elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fo-
gadta el:

17/8e

- a.) A 2. oldal 7. pontjába a pénzügyminisztert is be kell venni.⁴⁶
b.) A határozati javaslat 4. pontját át kell fogalmazni a végzett egyete-
misták gyakornoki munkakörének bevezetésével és az egyetemisták

42 Az előterjesztés és a határozat nem került a Minisztertanács elé.

43 Mivel a gépállomásnál fizetett alacsony bérek miatt az előző években kb. 5000 szakképzett traktoros távozott az iparba, s ez jelentősen lerontotta a gépállomások teljesítőképességét, a Minisztertanács elnöke előterjesztést tett a traktorosok kötelező visszaengedésének elrendelésére. A Minisztertanács 1.074/1953 (XII.10.) számú határozatával elrendelte, hogy a szén-, érc- és bauxitbányászat, valamint a kohászati üzemek kivételével valamennyi vállalat köteles a gépállomásokra visszaengedni azokat a traktorosokat, akik kérik. A visszatérőket mindazok a jogok és kedvezmények megilletik, amelyekkel az ott dolgozók rendelkeznek. MK 1953. 64. szám, december 10.

44 Az előterjesztés határozati javaslatának első pontja a visszatérés lehetőségét az utolsó két évben eltávozott traktorosokra korlátozta volna.

45 Az oktatásügyi miniszter a tanulmányaikat 1954-ben befejező egyetemi hallgatók munkába állításának jobb megszervezése érdekében előterjesztést tett az előkészítő munka – határidőkhöz kötött – javítására: többek között az egyes tárcák igényeinek időbeni összeállítására és benyújtására az Országos Tervhivatalhoz, illetve az egészségügyi miniszterhez; a Tervhivatal ennek alapján az Országos Létszámbizottsággal egyeztetve készítse elő az elosztásra vonatkozó javaslatát, és terjessze a Minisztertanács elé. Az egyes kiemelt területek (Minisztertanács, államvédelmi szervek, hadsereg, külügyi szervek) számára biztosítani kell, hogy a pártszervek és ifjúsági szervezetek a megfelelő személyeket előzetesen kiválogathassák. A Minisztertanács az előterjesztést 515/13/1955 számú határozatával jóváhagyta, és egyes pontjait 2.078/29/1953 Mt.h. szám alatt közzétette. HT 1953. 29. szám, december 10.

46 Az előterjesztés 7. pontja eredetileg az egyes szakterületekre beosztott végzős hallgatók irányítólapjait az oktatásügyi és az egészségügyi minisztériumnak javasolta megküldeni.

munkaszervezői jobb megszervezéséről szóló javaslatok figyelembevételével.⁴⁷

17/8f

8/f.) A kereskedelmi tanulóképzés bevezetése⁴⁸

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A mellékleteket tájékoztatásul fogadja el.⁴⁹
- b.) A határozati javaslat 4. pontjával kapcsolatban kimondja, hogy a ruhaellátásban a tanulókat nem részesíti.
- c.) A Minisztertanács az előterjesztés összegyíthatóságát nem fogadja el, az illetékesek még egyszer tárgyalják meg.⁵⁰

17/8g

8/g.) Az ipari tanulók téli szünete⁵¹

47 A határozat 4. pontja ennek megfelelően rendelkezett arról, hogy az Oktatásügyi Minisztérium, a Pénzügyminisztérium, az Országos Létszámbizottság és a Minisztertanács Bértitkársága együttesen dolgozzon ki javaslatot a gyakornoki rendszer bevezetésének lehetőségeiről. Ebben vegyék figyelembe az előzetes munkaszervezővel rendelkező hallgatók érdekeit is.

48 A bel- és külkereskedelmi miniszter és a SZÖVOSZ elnöke a kereskedelmi munka színvonalának javítása érdekében előterjesztést tett a szakképzett kereskedelmi dolgozók számának emelésére. Miután a kereskedelmi tanulók képzése 1949-ben megszűnt, a szakemberek számának csökkenésével az eladói munka színvonala jelentősen csökkent. A problémák megszüntetésére indokolt a képzés ismételt bevezetése az általános iskola nyolc osztályát befejező tanulók beiskolázásával. Az 1953/1954-es tanévben 1100 tanuló képzését kell megkezdeni. Az iskola befejezését követő szakvizsga után egyéves gyakorlat kötelező a kijelölt munkahelyeken. Az előterjesztés mellékletei tartalmazzák a tanulók szakmák szerinti megoszlását, a képzés oktatói és kollégiumi nevelői létszámigényét, a tanulók ösztöndíjának összegét, a tanulói ruhajuttatás költségkihatását. A Minisztertanács 515/14/1953 számú határozatával az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta, és egyes pontjait 2.079/29/1953 Mt.h. számú határozatával közzétette. A tanulói létszámot 600 főben állapította meg. Előírta, hogy a kereskedelmi dolgozók képzésére és továbbképzésére a bel- és külkereskedelmi miniszter 1954. február 15-ig készítsen javaslatot. HT 1953. 29. szám, december 10.

49 A csatolt mellékletek a kereskedelmi tanulók szakmák szerinti megoszlását, továbbá a tanári és kollégiumi létszámigényt tartalmazzák a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium és a SZÖVOSZ területén (29 tanár az iskolákban, 28 tanár a kollégiumokban, illetve 17-17 tanár az iskolákban és a kollégiumokban).

50 Az előterjesztés a tanulóképzés bevezetéséhez szükséges összeget 830 000 forintban jelölte meg.

51 A Munkaerő-tartalékok Hivatalának elnöke előterjesztést tett téli szünet címén 6 nap szabadság kiadására az iskolai szünet idején esedékes 24 munkanap fizetett szabadságon felül a Hivatal rendszerében tanuló ipari tanulók számára, akik év közben szabadságot nem kapnak (kivéve az egyéves képzésben résztvevőket).

Előadó: Sásdi Nándor elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵²

8/h.) Magyar–holland vegyesbizottsági jegyzőkönyv jóváhagyása⁵³

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵⁴

8/i.) Az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal kollégium tagjainak kinevezése⁵⁵

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵⁶

8/j.) Megyei bírósági elnöki kinevezések⁵⁷

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵⁸

8/k.) dr. Feri Sándor volt legfelsőbb bírósági tanácsvezető állásába visszahelyezése⁵⁹

52 A Minisztertanács 2.077/29/1953 Mt.h. számú határozatával az előterjesztést jóváhagyta és közölte. HT 1953. 29. szám, december 10.

53 A bel- és külkereskedelmi miniszter előterjesztette jóváhagyásra az 1953. október 20-án Hágában aláírt magyar–holland árucserre-forgalmi egyezményt és a hozzá tartozó kontingenslistákat. Az 1953/1954. évi export összegét 77,3 millió devizaforintban, az importét 63,7 millió devizaforintban hagyták jóvá, ami mindkét oldalon emelkedést jelent az előző évhez képest. Az export keretében többek között mezőgazdasági cikkeket, olajos magot, illóolajokat, étolajat, vegyi cikkeket, kerékpártalkatrészeket, az import keretében többek között rongy- és pamuthulladékot, tilolt lent és lenkócot, elektrotechnikai cikkeket szállítottak.

54 A Minisztertanács 515/16/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

55 A földművelésügyi miniszter előterjesztésében javasolta, hogy az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal kollégiumának tagjaivá Horváth Istvánt, az ÁFTH műszaki osztályának vezetőjét, Babics Tibort, az ÁFTH földnyilvántartási osztályának vezetőjét, dr. Regőczy Emilt, a Geodéziai és Kartográfiai Intézet igazgatóját, Siklós Ferencet, a Városmérési Iroda igazgatóját, Poronyi Zoltánt, a pécsi megyei földmérési iroda igazgatóját, dr. Hazay István egyetemi tanárt, az ÁFTH tanácsadóját nevezzék ki.

56 A Minisztertanács 515/17/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

57 Az igazságügyi miniszter előterjesztésében javasolta, hogy a Minisztertanács Balogh Jánost a debreceni, dr. Benedek Károlyt a balassagyarmati, Guidi Bélát a gyulai Megyei Bíróság elnökévé nevezze ki.

58 A Minisztertanács 515/18/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

59 Az igazságügyi miniszter előterjesztésében kérte, hogy a Minisztertanács tegyen előterjesztést a megalapozatlan vádak alapján 1953. június 1-jei hatállyal elbocsátott dr. Feri Sándor legfelső bírósági tanácsvezető bíró visszahelyezésére és elmaradt illetményének folyósítására.

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁶⁰

17/81

8/1.) Nagy Gábor Kossuth-díjának megvonása⁶¹

Előadó: Nagy Imre elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁶²

[Napirenden kívül]

17/nk/1

Incze Jenő kinevezése⁶³

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁶⁴

MNL OL XIX-A-83-a-1953-515 2-12.

[II. Gyorsírói jegyzőkönyv]

Jegyzőkönyv

a Minisztertanács 1953. évi november hó 27-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről

Napirend előtt:

Nagy Imre elvtárs: Javasolja napirenden kívül felvenni Incze Jenő elvtárs kinevezését.

Czakó Kálmán elvtárs: Javasolja, hogy a 7. napirendi pontot vegyék le a napirendről.

Nagy Imre elvtárs: Elfogadjuk.

60 A Minisztertanács 515/19/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta, és javasolta az Elnöki Tanácsnak dr. Feri Sándor visszahelyezését. Az Elnöki Tanács december 10-én kelt határozatával dr. Feri Sándort állásába visszahelyezte. A Minisztertanács ezzel egy időben 515/19/1953 számú nem nyilvános határozatával elrendelte elmaradt illetményének folyósítását.

61 A Minisztertanács Titkársága előterjesztést tett arra, hogy Nagy Gábortól, a Borsodi Kooperáció volt beruházási megbízottjától a barnaszén elgázosítással kapcsolatos külföldi eljárás hazai bevezetéséért 1952. március 15-én adományozott Kossuth-díjat – méltatlanság és megalapozatlanság miatt – vonják meg.

62 A Minisztertanács az előterjesztést jóváhagyta, és 1.076/1953 (XII.10) számú határozatával Nagy Gábortól a Kossuth-díjat megvonta. MK 1953. 64. szám, december 10.

63 Nagy Imre miniszterelnök javasolta, hogy a Minisztertanács tegyen előterjesztést az Elnöki Tanácsnak Incze Jenő, a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium főosztályvezetője kinevezésére miniszterhelyettesé.

64 A Minisztertanács a javaslatot elfogadta. Az Elnöki Tanács Inczét december 10-én kelt határozatával miniszterhelyettesé kinevezte. HT 1953. 30. szám, december 22.

Szijártó Lajos elvtárs: Bejelenti, hogy az 1. napirendi ponttal a főváros nem ért egyet.

Zsoldos Sándor elvtárs: Javasolja, hogy az 1. napirendi pontot vegyék le.

Tisza József elvtárs: Javasolja, hogy a 2. napirendi pontot vegyék le.

Nagy Imre elvtárs: A 2. napirendi pontot levesszük, az 1. napirendi pontot tárgyaljuk meg.

Napirend 1. pontja:

Zsofinyecz Mihály elvtárs: A 13. ponttal kapcsolatban nem tudják, hogy milyen gépek gyártásáról van szó.

Bata István elvtárs: Az előterjesztés két helyen a törvényesség megsértését különösen a fegyveres testületeknél húzza alá. Mire alapozzák ezt?

Kiss Árpád elvtárs: A 13. ponttal kapcsolatban nagyon kevés gépről van szó, és ez is a könnyűipar gépkeretén belül történe.

Szabó János elvtárs: Többször ártírtak a Honvédelmi Minisztériumnak, hogy mennyire önkényeskednek a honvédségnél. Szükség esetén sok példát írásban is tud bizonyítani.

Szijártó Lajos elvtárs: Az előterjesztéssel nem ért egyet. Nem helyes, hogy az építési osztály megszűnjön, és a kommunális osztályba olvassák be. A tervezőintézetek vezetése is igen komoly felső szervet kíván. A Könnyűipari Minisztérium ezt nem tudja megadni. A tanácsoknál vannak építővállalatok is, és nemcsak tatarozóvállalatok. 700 millió évi kapacitással. Ezeket azért szervezték, hogy ne kelljen Budapestről lemenni egy iskolát megépíteni. Teljesen képtelenek tartja, hogy ezeket a kommunális osztálynak átadják. Mi megadunk minden segítséget, de a kommunális osztály csak együtt érezhet velük, de segíteni nem tud nekik. A tatarozóvállalatok mit fognak csinálni télen? A kommunális osztálynak nem ez a feladata, hanem a kommunális intézmények üzemeltetése, azok biztosítása. Az átszervezés a tanács szempontjából semmit sem változtat. Mi csak felső irányítást, felső segítséget adunk nekik. Kétséges, hogy ezzel az intézkedéssel megjavítják-e a tanács munkáját.

Diósi György elvtárs: A tanácsoknak tatarozóvállalaton kívül más építővállalata nincs, ha csak nem vesszük figyelembe a ktsz-eket. A tervezőintézeteket az Építésügyi Minisztérium most hívta életre, örülünk is neki. Ezek a feladatok megoldhatók a városgazdálkodáson belül, és helyes is, ha azon belül adjuk [oldjuk] meg. A mi építési osztályainkon ebben a pillanatban technológiai képzettségű ember nincs. Egy technikust kérnénk legalább. Kéri, ha a városgazdálkodási osztály megalakul, feltétlenül technikus végzettségű ember legyen. Egyes minisztériumokban fennáll annak az iránya, hogy a tanácsi vállalatokat a saját kihelyezett vállalataiknak tekintik. Amikor a feladatok megoldása adva van, ezek az osztályok a minisztérium osztályai. Akkor, amikor különböző nehézségek vetődnek fel, akkor a tanácsok osztályai. Amennyiben a felelősség a megyei tanácsoké, akkor ezek az osztályok a megyei tanácsok végrehajtó bizottságainak utasításait is hajtsák végre. Az összevonás feltétlenül helyes, és a tanácsok munkáját, a kérdések megoldását előre fogja vinni.

Házi Árpád elvtárs: Az előterjesztésnek egy gyengesége van, hogy nem veti fel elég súllyal a problémákat és hiányosságokat. A város és község fejlesztése vagy karbantar-

tása szempontjából évről évre, az előirányzat nem lett felhasználva. Vizsgálatot folytatnak, hogy hogyan hajtották végre a párt és kormány határozatát. A költségek felhasználása nem egy helyen ebben az évben sem lesz meg. Éppen ennek a vizsgálatnak a tapasztalata alapján látjuk, hogy ez helyes előterjesztés, és előbbre viszi az ügyeket. Természetes szükséges ehhez a tartalom, hogy az apró megoldatlan problémákkal is törődjenek. A Minisztertanács határozata után nem törődtek a helyi lakosság szükségleteivel. Ez az előterjesztés lényegesen javít a jelenlegi helyzeten. Ezek a vállalatok jelenleg újat építenek, és nem tataroznak, amiről Szíjártó elvtárs beszél.

Zsoldos Sándor elvtárs: A végrehajtási utasításban megjelenő dolgokat a könnyűipari miniszter az egészségügyi miniszterrel egyetértésben jelentesse meg.

Hidas István elvtárs: Az előterjesztés alap gondolata helyes. Ha ezeket az intézkedéseket meg fogjuk csinálni, akkor meg fogjuk teremteni a tanácsnak azokat a lehetőségeket, amelyeknek kézbe tartásával az ő területükön bizonyos kérdésekben gyorsan intézkedni tudnak, és ennek következtében olyan helyzet fog kialakulni, hogy megteremtjük az anyagi bázist az ő számukra. Egyetért azzal, hogy legyenek ilyen építő vállalatok, de azt kellene megnézni, hogy szükség van-e a tanácsoknak arra, hogy olyan nagyságú vállalatok legyenek, amelyeknek kapacitásuk évente 700 millió Ft. Mindig az adott helyzetnek megfelelően kellene bővíteni vagy szűkíteni ezeket a vállalatokat. Fel kellene mérni, hogy mire van szükség, és amire szükség van, azt minden körülmények között biztosítani kell. A közvilágítási szolgáltatás átadásával kapcsolatban. Megvizsgáltuk ezt a kérdést, technikailag nem tudjuk megoldani.

Bebrits Lajos elvtárs: Teljesen egyetért az előterjesztéssel, ami a jövőt illeti. A Könyv- és Nyomtatásügyi Minisztérium kért a Közlekedésügyi Minisztériumtól kádereket. Adunk is, de nem azon az úton. Az útfenntartó vállalatokat átszervezzük, és az ott felszabaduló embereket átadjuk.

Bata István elvtárs: A tanácsok megerősítése és feladata elvégzésében nagyon komolyan kell előre menni. Mi a tanácsok terén eddig sok hibát követtünk el. Úgy néz ki az előterjesztés, hogy ennek meg fog felelni. A Minisztertanácsnak ezt el kell fogadni, azonban van ebben bizonyos veszély is. Ez pedig elsősorban az Építésügyi Minisztérium részéről jelentkezik. A kapacitás kitöltése körül nagy hibák lesznek. Helyes, és örül annak, hogy a törvénytelenések megszüntetése érdekében ezek a kérdések sokkal nagyobbak, mint ahogyan van. Azért tartom veszélyesnek, mert alkalmasak arra, hogy a tanács és a hadsereg jó viszonyát megrontsák. Sok olyan jelentést kapnak, aminek semmi alapja nincs. Kéri, hogy bárki és bárhol törvénytéről szerez tudomást, helyes, ha az illetékes miniszter tudomására hozzák, de amikor alaptalan vádaskodásról van szó, akkor kellő éréllyel lépjenek fel a rágalmazókkal szemben. Ez a javaslat alkalmas arra, hogy a tanácsok inkább gazdái legyenek a városoknak.

Szalai Béla elvtárs: A hibákat, ha ki akarjuk javítani, helyes, ha a tanácsok hatáskörét szélesítjük ki. Egynémely vonatkozásban túl kell menni az előterjesztés által megszabott kereten. Az anyagi eszközökkel való szabadabb, szélesebb rendelkezés. Eddig a beruházások lebontásában igen meg volt kötve a tanácsok keze. Azokon a területeken, ahol eddig is lebonyolították, nagyon szigorúan megkötötték hol, meny-

nyit, mikor használtak fel. Ezt külön meg kell vizsgálni és erre megfelelő javaslatokat kell kidolgozni. Eddig nem volt biztosítva külön a tanácsok részére előre nem látható beruházási összeg. Kell, hogy már az év elején a tanácsok rendelkezésére bocsájtjunk bizonyos keretet. Szervezeti kérdésekben súlyos hiba volt, hogy nem volt szabályozva, hogy mi a felügyeletet gyakorló miniszter joga és kötelessége. Az anyag nem volt biztosítva a tanácsoknak. Ezekben a szervezeti kérdésekben is rendet kell teremteni, és biztosítani kell a tanácsoknak, hogy sokkal szabadabban rendelkezhessenek. Az építővállalatokkal kapcsolatban, hogy a felső irányítás melyik minisztériumnál legyen. Itt megvan az a veszély, ha az építővállalatok felügyeletét a Könnyűipari Minisztérium látja el, ebben az esetben káderutánpótlás szempontjából, az anyaggal való ellátás szempontjából nehézségek lesznek, mert csak az országos építőipar rendelkezik anyagtartalékkal. Az anyagtartalékot még egyszer biztosítani nem tudjuk. Ha a Szíjártó elvtársnál van a felügyelet, akkor megvan az a veszély, hogy elviszi a vállalatot más munkára, mint ahogy most is van. Ezeket a kérdéseket ki kell dolgozni, és le kell rögzíteni. Ezt a kérdést ilyen szempontból még egyszer meg kell vizsgálni.

Olt Károly elvtárs: Az előterjesztést a Pénzügyminisztérium részéről egy alapvetően helyes, olyan rendelkezésnek tartjuk, amelyet a Pénzügyminisztérium régen képvisel, és sürgetett is. Szalai elvtárs beszélt az építőanyagokkal való gazdálkodásról. Itt is helyes a javaslat. Amit Szíjártó elvtárs javasol, az a régi rendszernek a fenntartása. Az Építésügyi Minisztérium elvitte a kapacitást a tanácsoktól, a terhes feladatokat pedig leadta, az anyagot nem biztosította a tanácsi vállalatok részére. Ha a Könnyűipari Minisztérium, a Tervhivatal és az Építésügyi Minisztérium felső szinten állapodnak meg, akkor ez sokkal jobb módszer lesz. A helyi anyagok feltárása lehetőséget nyújt a kommunális osztályoknak arra, hogy a kapacitást helyesen használják ki, anélkül, hogy az országos tervet megmátsák. 7. oldal 2. pont. Itt az elvtársak azt hiszem, címet értenek. A 2. pont utolsó bekezdésében, a megyék közötti virmanról van szó. Kéri bevenni, hogy ez a Pénzügyminisztériumon keresztül történjék. 8. oldalon 3. pontban arra tesz javaslatot az előterjesztés, hogy a Pénzügyminisztériumnak milyen szakkadereket kell átadni. A Pénzügyminisztérium ilyen szakkaderekkel nem rendelkezik. Javasolja itt a Pénzügyminisztérium kihagyását. 8. oldal 5. pont. A kommunális osztályok szervezéséről beszél. Szükségesnek tartja ide bevenni, hogy főkönyvelőséggel rendelkező város és községgazdálkodási osztály legyen. Az egyes jelenleg fennálló osztályokon van bizonyos főkönyvelőség, de ezekből a főkönyvelőségeket meg lehet szervezni. 9. oldal 8. pont. 1954-es évet kell bevenni. Javasolja, hogy a Minisztertanács az egyik számot se fogadja el, miután a költségvetés rögzítése még nem történt meg. Javasolja, hogy ezt a kérdést számszerűségében az Országos Létszámbizottsághoz utalja át a Minisztertanács.

Gergely Miklós elvtárs: Az előterjesztéssel egyetért.

Az építő vállalatok kérdéséhez. Itt az előterjesztés hiányos, nem helyes, hogy csak a tatarozórészlegről beszél. Szíjártó elvtársnak abban igaza van, hogy ezek tanácsi vállalatok voltak eddig is. Helyes, hogy ezek a Könnyűipari Minisztérium alá tartozzanak. Egy sor helyi létesítmény megépítésére kellene anyagot adni ezeknek a válla-

latoknak. 9. oldal 6. pont. Egyetért azzal, hogy ezt a javaslatot ki kell dolgozni, de úgy kellene megfogalmazni, hogy az előterjesztés olyan legyen, amely biztosítja a végrehajtást. 7. pontban felmerül, hogy helyes lenne a tervezőrészlegeket külön hagyni, hogy a tervező, a megrendelő és kivitelező ne legyen egy. A kommunális vállalatokkal kapcsolatban, amelyek kevés kivétellel deficitesek, bár korábban jövedelmezőbbek voltak, de ezeket a részlegeket leválasztották róluk. Javasolja, vegyenek fel egy pontot a határozati javaslatba, amely kötelezi a könnyűipari és pénzügyminiszter elvtársakat, egyúttal biztosítani kell, hogy a vállalatok állandóan a tanácsok rendelkezésére álljanak.

Szabó János elvtárs: Több mint 7 hónapi munka van ebben az előterjesztésben. A községi, járási tanácsokkal közösen alakítottuk ki ezt a formulát. Így kerestük meg, hogy minél tökéletesebben tudjunk építeni, és minél olcsóbban. A miniszter elvtársak részéről megkapta a teljes segítséget az Építésügyi Minisztérium kivételével. Amikor odavittük hozzájuk a javaslatot kitérve, Szijártó elvtárs visszaadta, hogy még tárgyalásra sem alkalmas. Mikor felvetették, hogy mit csinálnak az emberek a tatarozóvállalatoknál télen, azt mondtuk, hogy jöjjön [jöjjenek] hozzánk akkor az új építkezések is 5000 Ft-on alul.⁶⁵ Úgy hiszem, ha közösen leültünk volna, ezt meg tudtuk volna beszélni az Építésügyi Minisztériummal. Elképzelhetetlen városgazdálkodás anélkül, hogy ne tartozzék ide a fejlesztés és rendezés. A közvilágítás átadásával kapcsolatban félreértés van. Csak a költségeket adnák át. A fenntartás költségeiről van szó, amit mi a Nehézipari Minisztérium illetékes szerveinek fogunk átadni.

A virmanolási tekintetében egyetért. A Pénzügyminisztériumtól csak egyetlen egy embert kérnek.

Szijártó Lajos elvtárs: Szabó elvtárs személyi vonalra akarja vinni. Az Építésügyi Minisztérium 184 műszaki embert adott az utolsó 3 hónapban. Mindenhol megszerveztek egy tervezőirodát, de onnét a tanácsok elkezdték vinni a műszakiakat, más feladatra. A tanácsi vállalatokat soha nem vitték el, de vannak országos vállalatok is. A tanácsi vállalatok anyagát a Tervhivatal állapította meg. Nem arról van szó, hogy a tanácsnak a joga több vagy kevesebb legyen. Nem helyes egy 700 millió kapacitású vállalatot átadni a Könnyűipari Minisztériumnak. Szombathelyen a tanácsi vállalat ott van, csak az országos vállalatot vitték el Sztálinvárosba.

Piros László elvtárs: A határmenti községeknél általában rossz a helyzet. Az előterjesztésbe vegyenek fel egy pontot arról, hogy ezekre a községekre nagyobb gondot fordítsanak.

Kiss Árpád elvtárs: Elvileg egyetért Szijártó elvtárral. Azt kell eldönteni, hogy melyik fontosabb szempont. Helyes volna, ha a Minisztertanács kimondaná, hogy szakfelügyelet címén nem lehet a beruházás felett is dirigálni. Eddig is így kellett volna lennie. Zsoldos elvtárral egyetért, Diósi elvtárs illetékes ebben a kérdésben, hozzáértő, kéri, hogy véleményére a Minisztertanács helyezzen súlyt. Gergely elvtárs java-

65 Az összeg vélhetően a jegyzőkönyvvezető tollhibája. Lásd a határozatban szereplő 500 000 forintos értékhatárt.

solta, hogy a tanácsi vállalatokat vizsgálják meg, és tegyék rentábilissá. Helyes. Nem javasolja, hogy az egész 700 milliós kapacitás átkerüljön, mert ez túlhaladja a szükségleteket és ez ezért lett ilyen nagymértékben duzzasztva, mert országos építésekre lett felhasználva. A helyi kapacitás igényeit elégítse ki, és 5000 Ft-on aluli új építéseket csináljanak. A többit adják át Szijártó elvtársnak. Ilyen nagyságú építkezéseknél nem kell olyan túlzott nagy szakmai felügyelet.

Nagy Imre elvtárs: Talán meg lehetne maradni a Minisztertanács korábbi határozata mellett, amit Szabó elvtárs is mondott. Éppen ideje a vitának most már véget vetni. Igen komoly bírálat hangzott el, amely a város és községgazdálkodás munkáját illeti. Ez a bírálat, amely igyekezett a hibákat feltárni, mégsem nyúlt le elég mélyen. A jelenlegi helyzet sokkal súlyosabb. Rendkívül fontos kérdéstről van szó. A kormány programjából a nehézipar kérdésein túl minden egyebet, amit célul tűztünk ki, a helyi tanácsok tevékenységén keresztül kell megvalósítani. Az egész előterjesztésnek az a gyengesége, hogy nem veti fel a kérdést teljes egészében, hanem kiragadja ebből az összefüggésből, és csak mint egy szakmai részt veti fel. Holott ez döntő politikai kérdés. Egy szó sem esik az előterjesztésben erről. A tanácsok munkájának tartalmát a kormány új politikája adja meg. A múlttal szemben messzemenően nagyobb feladatokat ró ránk, mint eddig bármikor. Azt a politikát, amit eddig ezen a téren folytattunk, gyökerében fel kell számolnunk, és éles fordulatot kell tennünk. Persze azt meg kell mondanunk, hogy sokan nem állnak úgy hozzá a kérdéshez, ahogy kellene. Itt nem szakmai kérdésekről van szó. El tudom képzelni, hogy Szijártó elvtársnak ez az előterjesztés átmeneti nehézséget fog okozni az Építésügyi Minisztérium munkájában, de a maga egészében az előterjesztés helyes, kívánatos, és meg kell valósítani. Az Építésügyi Minisztérium alkalmazkodjon munkájában, még akkor is, ha ez nehézséget okoz neki. Alkalmazkodni kell a kormány programjához. Nem veti fel a kérdéseknek egy részét, ami nélkül megoldani lehetetlen. Mi a tanácsok gazdálkodási tevékenységét feltétlenül ki akarjuk szélesíteni. Sokkal szélesebb gazdálkodási lehetőséget akarunk nyújtani. Kiterjeszteni a tanácsok gazdálkodási tevékenységét anélkül, hogy megteremtjük a pénzügyi alapot, nem lehet. Ha csak a feladatokat, a felelősséget adjuk át a tanácsok felé, ugyanakkor nem intézkedünk olyan irányban, hogy arra költségvetést [kapjanak], az eddigi megkötöttségeket feloldjuk, akkor ezekkel a feladatokkal megbirkózni nem tudnak. Az előterjesztést ezekkel a kérdésekkel ki kell egészíteni. A pénzgazdálkodási, beruházási megkötöttségeket fel kell oldani. A feladatokkal együtt természetesen át kell menni a költségvetési kereteknek is. Csupán szervezeti kérdésekkel a feladatot megoldani nem tudjuk. A határozati javaslat 1. pontja is azt mondja. A 3. osztály összevonása feltétlenül helyes. A beruházási előirányzatok felhasználása. A tanácsok felé is kell bizonyos figyelmeztető szót is használni. A tanácsokon belül rendkívül nagy volt a lazaság eddig. Ez a gazdálkodási tevékenységük messzemenően nem kielégítő. A tanácsoknak ezért a maguk gazdálkodási tevékenységüket messzemenően fel kell javítani. Kétségtelen, hogy ehhez [ezt] a tanácsok munkájának messzemenő megjavítása, megszervezése, szakmailag jobb irányítása kell hogy kísérje. Rá kell mutatni arra is, hogy ennél a kérdésnél felmerül

a tanácsok és a tárcák egymás közti viszonya is. Az előirányzatokat a tanácsok nem kapták meg. Most, amikor a tárcák nem tudnak velük mit kezdeni, özönlik a keret a tanácsok felé, amit most realizálni nem tudnak. Ez az előterjesztés ilyen irányban is reméljük rendet fog csinálni. Ha mi a tanácsok felé időben biztosítjuk, akkor a tanácsokat vonjuk felelősségre, ha nem hajtják végre. Július elején világos volt, hogy mi a mi célkitűzésünk, és most derül ki, hogy miért nem megy a végrehajtás. Igen komoly kérdés, mert sok százmillióról van szó, amit ha idejében megkaptak volna a tanácsok, fel tudták volna használni. Felmerült az építőanyaggal való gazdálkodás kérdése. Itt a tanácsoknak a feladatkörét is, a szerepét is ki kell terjeszteni. Lehetetlen, hogy ezen a téren megkössük a kezét. Elvileg helyes az az álláspont, el kell mozdulni az eddigi megkötöttségektől, és ki kell terjeszteni. Létszámkérdések. Tatarozórészlegek mellett építési részlegeket is kellene szervezni azzal, hogy nem arra veszik az irányt, hogy a 700 milliós keret legyen. 500 000 Ft-ban állapítja meg a felső határt az új építkezéseknél. Le kell szögezni, hogy messzemenően biztosítani kell a tanácsok városrendezés és községfejlesztés terén a feladatát és szerepét. A kommunális vállalatok deficitmentességével kapcsolatban. Egy csomó vállalatot meg kell szüntetni, vannak olyan esetek is, ahol ha visszaadjuk a hasznot hajtó részét is, megszűnik a deficit is. A kommunális vállalatok hasznát a községfejlesztés és gazdálkodás céljaira maguk a tanácsok használhatják fel. A határmenti területek problémáját külön pontba vegyük fel. A végrehajtási utasítást az érdekelt miniszterekkel együtt kell kidolgozni. A 7. oldal 2. pontjában rovat helyett címet kell bevenni. A megyéknél virmanolást a Pénzügyminisztérium közbejárásával végezhetnek el. A 8. oldalon ki lehet hagyni a pénzügy megnevezését. Az 5. pontnál, ahol a város és községgazdálkodási osztály szervezéséről van szó, be kell venni, hogy főkönyveléssel rendelkező osztályról van szó. 9. oldalon 8. pontnál 1954-ről van szó. A számokat nem rögzítjük le, Zsofinyec elvtárs kérdését a végrehajtási utasításban lehet szabályozni.

Ezeket figyelembe véve át kell dolgozni az előterjesztést, ki kell egészíteni és átdolgozás után a Minisztertanács Titkárságához küldjék vissza.

Hidas István elvtárs: Mikortól mennek át a vállalatok a tanácsokhoz?

Nagy Imre elvtárs: Visszamenő hatállyal rendeljük el. November 1-ben rögzítsük le.

Hidas István elvtárs: Kötelezni kell a Tervhivatalt, hogy az 1954-es építési beruházásokat vizsgálják felül.

Nagy Imre elvtárs: Erre felhívjuk a Tervhivatal elnökének figyelmét.

Napirend 2. pontja: Levéve.

Napirend 3. pontja:

Hegedüs András elvtárs: Az 1. oldalon az új traktorosoknál az új szám 1,3 millió, a másik szám legyen 1 870 000.

Olt Károly elvtárs: 4. oldal 20. tételhez. Nem szükséges a póthitel a cséplőgépek javításához, mert van költségvetés más téren, amit nem használtak fel. A 4. oldal végén nem a bevételi tervet, hanem a kiadási tervet kell módosítani.

Antos István elvtárs: Az előterjesztésnek a Minisztertanács elé való kerülése elhúzódtott. Javasolja, hogy a Minisztertanács járuljon hozzá, hogy az összegek 80%-át a Pénzügyminisztérium nyissa meg.

Nagy Imre elvtárs: Az előterjesztést ezekkel a módosításokkal elfogadjuk. Az első oldalon a két szám megváltozik, 1 300 000 és 1 870 000. Törölni kell a 4. oldalon a 20. pontnál a 300 000 Ft-ot. Elfogadjuk Antos elvtárs javaslatát. Az így kialakult összeg 80%-a erejéig nyissuk meg, a 20%-ot pedig a szükséghez mérten. A bevételi terv módosítását hagyjuk ki, a kiadási tervet módosítjuk.

Napirend 4. pontja:

Altomáre Iván elvtárs: 3. oldal I/6. pont, a dohánybegyűjtési átlagár-emelkedést dotációval rendezzék. Javasolja, hogy inkább dolgozzák át az árakat. 3. oldalon II/3/g. pont. Kéri a cukornál meghagyni a 4%-os nyereséget.

Olt Károly elvtárs: A dotációt helyes fenntartani. A cukoriparban a 4%-os nyereséget hagyják meg. Itt az előterjesztésben helytelenül van felvéve. 7. oldalon a határozati javaslat 6. pontja. Eddig természetes volt és mindenki széles körben ismerhette. Valamennyi tárca igen komoly aggodalmát fejezte ki, hogy hogyan viszi át a gyakorlatba. Ennél fogva nem tudja megoldani, hogy hány vállalattal kell bizalmasan közölni ezeket az adókulcsokat. A forgalmiadó-ellenőröknek szintén ismerni kell az adókulcsokat, és ez egy elég széles terület. Egyetért elvileg ezzel, a gyakorlati végrehajtást azonban csak fokozatosan lehet végrehajtani, mert attól fél, hogy nagy zavarok és bizonyos bürokrácia lesz. A 10. pontot javasolja kiegészíteni azzal, hogy a Pénzügyminisztériumot is vegyék be.

Bognár József elvtárs: A mezőgazdasági termékeknel, az élelmiszeripari áraknál és ugyanez a belkereskedelemben is felmerülnek. Erről itt nincs szó. II/2. a motorkerékpáralkatrész árával kapcsolatban. Helyesebbnek tartaná, ha most az árat nem emelnék. A kereskedelmi haszonkulcsoknál 6. oldal 3. pont. Egyetértenek ezzel, de olyan megoldás történt a bútornál, hogy a lakosság felé menő bútornál csökkentették a haszonkulcsot, és a közületek felé meghagyták. Ez arra vezethet, hogy inkább a közületeknek dolgoznak.

Szijártó Lajos elvtárs: Az építőanyagoknál be kell venni, hogy a leadóállomások árait csökkenti.

Szita János elvtárs: A cukoripar haszonkulcsa. Azért történt így, mert közben kidolgozták, hogy 2% haszonkulcs szerint a cukorterméstől függően kell a cukor forgalmi adó árát megállapítani. Tavaly 130 millió Ft volt a cukorgyárak vesztesége. A kettő közül ez a rugalmasabb rendszer. A kereskedelem árait itt nem kell rendezni, mert ez termelői árrendezés. 6. pont. Eddig Magyarországon a forgalmiadó-kulcsok nyilvánosak voltak. Máról holnapra nem lehet ezen változtatni. Nem kell bizalmasan kezelni. Minden vállalat csak a saját árait kapja meg.

Szalai Béla elvtárs: A dohányipar dotációjával kapcsolatban Altomáre elvtárs javaslatát megvizsgálják. A cukoripar nyereségével kapcsolatban. Általában az egyiket vagy másikat kell alkalmazni. A fogyasztói árak kérdésével ha forgalomba van alkatrész, akkor nem helyes megváltoztatni az árát. A bútornál meg kell vizsgálni.

Olt Károly elvtárs: A határozati javaslat 6. pontja: Elvileg egyetért a dologgal, de gyakorlatilag ennek végrehajtása sok nehézséget okoz.

Nagy Imre elvtárs: 2. oldal 4. pont. Az építőanyagoknál a leadóállomási árra vonatkoznak a megadott árak. 3. oldalon, helyes lesz ezt a kérdést a dohánnyal kapcsolatban külön megnézni. 3. oldal II/2. pont. maradjon meg inkább az aránytalanság. 3/b. pont cukoripar 4%-ot hagyjuk meg. 6. oldalon kereskedelmi haszonkulcsok a bútornál a közületek haszonkulcsát felül kell vizsgálni, és rendezni kell. 6. pont a forgalmi-adó-kulcs közlésének kérdése. Ezt a pontot ki kellene venni, és a végrehajtási utasításban kell bevenni. 8. oldal 10. pont. A pénzügyminiszter bevonásával.

Napirend 5/a. pontja:

Olt Károly elvtárs: Az előterjesztés 1. pontja kapcsolódik a törvényerejű rendelethez, hogy az Országgyűlés mily időpontban tárgyalja a költségvetést. A 2–3. pontban olyan egyszerűsítéseket javasolunk, amelyek bizonyos költségvetési tételek megduzzasztását javasolja.

Zsoldos Sándor elvtárs: 2. oldal 2. bekezdés. Javasolja, hogy ne csak a kórházak[ra] és gyógyintézeteket[re], hanem a szociális intézményekre is terjedjen ki. A kórházak és gyógyintézetek helyett egészségügyi és szociális intézmények szerepeljenek. A 2. mondatban az SZTK meghatározása nem pontos. Javasolja helyette a „költségvetésből gazdálkodó szervek” ne fizessenek kórházi ápolási díjat. A határidőkkel kapcsolatban ne december 1., hanem december 15. legyen.

Antos István elvtárs: A bölcsődék és egyéb egészségügyi intézmények az összkiadásaikat költségvetésből kapják. Ezt külön kimondani nem kell. Az, ami az SZTK kifejezés alkalmazását illeti, helyes. A stabilizáció óta minden évben a költségvetést decemberben tárgyalta az Országgyűlés. Javasolja, hogy rövid cikkben hozzák nyilvánosságra az Elnöki Tanács határozatát.

Nagy Imre elvtárs: Elfogadjuk az előterjesztést azzal, hogy a 2. oldalon december 1. határidőt december 15-re módosítjuk. A felvilágosítás alapján nincs szükség módosítani a kórházakon túl. Helyes az SZTK helyett a „költségvetésből gazdálkodó szervekre” kiterjeszteni és meghatározni. Az Elnöki Tanács döntésével kapcsolatban sajtóközleméniké jelenjen meg arról, hogy miért tettük át a költségvetés tárgyalását márciusra.

Napirend 5/b. pontja:

Kiss Árpád elvtárs: Helytelen, hogy népgazdasági szinten általában 8-10%-ban állapítják meg, mert szociális juttatások, bölcsőde stb. kiadások nagysága függvénye annak, hogy milyen mértékben vannak nők alkalmazva. Ezért a könnyűiparnál kéri 8,10 helyett 9,10 megállapítani, mert különben továbbra is fennáll az az állapot, hogy egy csomó pénzügyi fegyvelemsértés útján sikerült a vállalatoknak a nők nagy aránya miatt bölcsődét létesíteni. Nincs gondoskodás a vállalati dolgozók gyermekeinek nyaraltatásáról sem. Az igazgatói alpból kellett fedezni eddig.

Jánosi Ferenc elvtárs: A 4. oldal 5. pontjánál javasolja, hogy a kulturális és szociális alap felhasználásának megtervezésében a Népművelési Minisztérium is részt kapjon.

Zsofnyecz Mihály elvtárs: 3. oldal 2. pont. Az 5%-os tartalékkeret kevésnek bizonyult. Javasolja, hogy ezt nézzék meg. 3. oldal 0,8% nagyon kevés.

Altomáre Iván elvtárs: II/2. pont. 3. oldalon. A 144 millió Ft felosztását ne a beralapra, hanem a létszámra osszák szét. Ott, ahol alacsony a bérezési kategória, a kultúra is alacsonyabb. Sport és kulturális juttatások ugyanúgy szükségesek az élelmiszeriparban is, mint egy magasabb bérezési kategóriánál. Legyen a létszám szerint az elosztás.

Antos István elvtárs: Nálunk a 0,8% elég. A bölcsődék, napközis segélykerete ettől függetlenül szerepel. Van egy olyan törekvés, hogy az igazgatói alapnak a fix része növekedjék. Ha a tervet teljesítik, akkor nő az igazgatói alap is. A terveket teljesíteni kell, kell hogy legyen az igazgatói alapnak húzó ereje. Az igazgatói alap 40% fix része áll a tárca rendelkezésére, a 60% húzóerő lesz. A Népművelési Minisztérium a SZOT-tal beszélje meg a fő irányvonalat, mert minden vállalathoz úgysem tud lemenni.

Nagy Imre elvtárs: Növeli ez a szociális és kulturális befektetéseket?

Antos István elvtárs: Az év elején átmenetileg biztosítani tudtunk napi 5 Ft-ot. Azóta semmit sem biztosítottunk. 1954-ben már a 40%-ot biztosítani tudjuk.

Altomáre Iván elvtárs: Politikailag helytelen, hogy az alacsonyabban bérezett dolgozók kevesebb pénzt kapnak kulturális és sportcélokra.

Hidas István elvtárs: Ez a javaslat egy lépést jelent előre. Az a válasz, amit Antos elvtárs megadott, nem kielégítő. Úgy kell felvetni a kérdést, hogy a Pénzügyminisztérium, amikor idehozta a kérdést, akkor a kiindulási pontja nem volt helyes. De mégsem akarják megváltoztatni a helyzetet. Azt mondják az elvtársak, hogy nem szabad elvenni, mint a termelési tervek teljesítésének húzó erejét. Állítom, hogy ez a bizonyos húzóerő magától nem jelentkezik, vagy igen kismértékben jelentkezik. De éppen emiatt egy csomó embert magunk ellen bősztünk. Javasolja, hogy a tervek teljesítésével egyetlen egy dolgot kell összekapcsolni, a jutalmazási keretet.

Olt Károly elvtárs: A helyzet az, hogy a Népgazdasági Tanács előtt volt egy olyan javaslat, amelyik az állandó részét az igazgatói alapnak megszüntette, és teljesen a tervteljesítéstől tette függővé. A Pénzügyminisztériumnak akkor igen komoly aggálya volt, ezért 1953 első negyedében annyit tudott adni, hogy az 5 Ft-os fejátlag biztosítva legyen. A Pénzügyminisztérium aggályait az 1953-as év teljes mértékben igazolta. A Minisztertanács ezelőtt ezzel a kérdéssel foglalkozott, és azt az utasítást adta, hogy nem szabad letérni az igazgatói alap rendszeréről, de biztosítani kell bizonyos részt. Ez maga nem jelent több támogatást.

Kiss Árpád elvtárs: A könnyűipar 1953-as igénye 8,85%, csökkenne a biztosított készlet. A bölcsődék[re] és szociális tevékenységre költségvetésből kapunk pénzt, de ez egyikünknek sem elég. Jelentős mértékben megnöveltük a bölcsődék férőhelyét. Ha ez a biztosított szint, ezen felül leszünk.

Cseterki Lajos elvtárs: A SZOT tette a javaslatot a Pénzügyminisztérium felé a kulturális és szociális intézmények anyagi helyzetének rendezésére. Nagy elvtárs kérdésére megnyugtató választ adni senki sem tud. Az a vélemény, hogy ez az előterjesztés egy lépést jelent előre. Azt kéri, hogy egy hibát tegyenek jóvá. Ez a javaslat a 8%-kal azt jelenti, hogy a meglévő színvonalat tartásák. Egyetért a Pénzügyminisztériummal,

hogy ösztönző tényezőként is fenn kell tartani az igazgatói alapot. A beralap emelkedésével megvan a lehetőség az emelésre is.

Jánosi Ferenc elvtárs: Ez a rendezés csak mint kiindulás volt kielégítő. A dolgozók kulturális ellátottsága elmarad a többi dolgozókhöz képest. Éveken keresztül komoly lemaradás van. Ez csak kiindulási pont, és meg kell vizsgálni. A fejkvótát illetően az a véleménye, hogy nem helyes különbséget tenni.

Antos István elvtárs: Amennyiben feltételezzük, hogy a vállalatok 90%-ban teljesítik tervüket – és erre a KV is határozatot hozott –, ebben az esetben 1953-hoz képest 70 millió Ft + összeg jut erre a célra. Ha többet adunk, az a lakosság rovására megy. Minden ilyen forint a lakosság árualapját illeti.

Olt Károly elvtárs: Tekintettel arra, hogy a Minisztertanács tagjai nincsenek meggyőződve ennek a rendezésnek a helyességéről, vegyék le napirendről és a miniszter elvtársakkal újra üljenek össze és tisztázzák a nehézségeket.

Nagy Imre elvtárs: A vita hasznos volt. Ez amit adnak, úgy néz ki, hogy a kormányprogram ezen a téren semmit sem változtat. Rendezni kell a kérdést technikailag. Magának az igazgatói alapnak a kérdése. Felmerült a fejkvóta kérdése. Vegyék le napirendről, és a vita alapján 2 héten belül hozzák vissza. Figyelembe kell venni a költségvetés terén is az előirányzatokat.

Napirend 6. pontja:

Hidas István elvtárs: Ami azösszecszerúségeket illeti, 13 millió Ft-tal kevesebb, mint az eredeti, ennyivel csökkentettük a KV határozata alapján. Javasolja, hogy a határozatról egy rövid közlemény jelenjen meg a vasárnapi sajtóban.

Szász Márton elvtárs: 3. oldal b. ponttal kapcsolatban javasolja bevenni, hogy a jelenlegi teljesítmény százalékmegoszlása mellett. 4. pontban december 31. nem reális. Javasolja, január 31. legyen. Javasolja, hogy a feltárt hiányosságok közül a legfontosabbak végrehajtását a minisztérium 1954. III. 31-ig biztosítsa.

Nagy Imre elvtárs: Ezt el is fogadjuk. A 4. pontnál december 1. helyett legyen január 1. Az a, b, c pontok kihagyásával elfogadjuk. Felhatalmazzuk a nehézipari minisztert, hogy a Bértitkárság vezetőjével egyetértésben dolgozzon ki rendszert, hogy a tarifa alacsonyabb legyen. 10. pont. A határozat végrehajtásáról a nehézipari miniszter gondoskodik és a végrehajtási utasítást a Minisztertanács Bértitkárságával láttamoztassa.

Szalai Béla elvtárs: Meg kell vizsgálni, hogy miképpen tehetjük érdekeltté a bányászokat abban, hogy kokszolható szénterületekre menjenek nagyobb számban.

Czottner Sándor elvtárs: Ott éppen azért vesszük 90%-os teljesítéstől a jutalmat.

Szita János elvtárs: Az 1. pont beszél a szállítók és karbantartók tarifájáról. Eddig 30, illetve 20%-os bérkülönbség volt a föld felett és a föld alatt dolgozók bére között. Most ez a különbség 10-11-10%-os különbséget jelent. Javasolja, hogy ne csökkenjen, vagy ne lényegesen csökkenjen.

Szász Márton elvtárs: Feltétlenül szükséges még nagyobb különbséget tenni a föld alatt és a föld felett dolgozók között. Még egyszer meg fogjuk vizsgálni ezt a kérdést Hidas elvtárral.

Nagy Imre elvtárs: Elfogadjuk Szász elvtárs javaslatait, a besorolást még egyszer át kell vizsgálni, hogy a különbség ne, vagy csak kisebb mértékben csökkenjen. A másik kérdés a kokszolható széntterületek kérdése. Nálunk ezt a kérdést így most nem tudjuk felvetni.

Napirend 7. pontja: Levéve.

Napirend 8/a. pontja: I.

Szász Márton elvtárs: Javasolja, hogy a bevezetés december 1-től legyen. 8. pontban szintén módosítani kell a jelentésre vonatkozó időt. Legyen február 28. Felhatalmazást kér kisebb módosítások végrehajtására.

Nagy Imre elvtárs: Helyes, elfogadjuk.

II. rész.

Szász Márton elvtárs: Ugyanezeket a módosításokat javasolja értelemszerűen átvezetni.

Nagy Imre elvtárs: Elfogadjuk.

Napirend 8/b. pontja:

Nagy Imre elvtárs: Elfogadjuk.

Napirend 8/c. pontja:

Erdei Ferenc elvtárs: 2. oldal 2. pont, a csoportos kegyelmi előterjesztést ne a legfőbb ügyész terjessze be, hanem a honvédelmi miniszter. Helytelennek tartja, hogy az Igazságügy-minisztériummal nem egyetértésben került ide az anyag, és nem helyes, hogy büntető jogszabályt a legfőbb ügyész hozzon a Minisztertanács elé. Kéri, hogy a határozatot kapja meg az eredeti törvénnyel együtt.

Piros László elvtárs: Miért csak azt a hozzátartozót büntetik meg, aki vele élt. Azt is meg kellene büntetni, aki nem vele együtt élt, de tudott róla.

Nagy Imre elvtárs: Ha valaki ilyesmiről tudomást szerez, állampolgári kötelessége bejelenteni. A második oldal 2. pontban maradjon a legfőbb ügyész. Nem helyes, hogy ezt a javaslatot az Igazságügy-minisztérium nélkül tették meg. Az Igazságügy-minisztériumnak a határozatot meg kell küldeni.

Némety Béla elvtárs: Javasolja, hogy az eredeti törvényt most a módosításokkal együtt hozzák nyilvánosságra.

Czakó Kálmán elvtárs: Nem lehet, mert sok esetben hivatkoztak már erre a rendeletre.

Nagy Imre elvtárs: Az Igazságügy-minisztérium és a legfőbb ügyész gondoskodjanak arról, hogy milyen formában lehet ezt a törvényt rendezni.

Napirend 8/d. pontja:

Nagy Imre elvtárs: Elfogadva azzal, hogy az időtartamot ki kell hagyni.

Napirend 8/e. pontja:

Erdey-Grúz Tibor elvtárs: Az OT elnöke egyetért a javaslattal, csak véletlenül nem tüntették fel az előterjesztésen. 2. oldal 4. pontjában az Országos Létszámbizottság [említésével] ebben a fogalmazásban nem ért egyet. A minisztérium szempontjából lényeges, hogy tisztázva legyenek a státushelyek kérdései.

Olt Károly elvtárs: A vita, hogy mit csináljon az OLB, nem helyes. Nem lehet elküldeni régi kádereket azért, hogy a most végzetteknek helyet tudjunk adni. Sajnos az a tapasztalatunk, hogy a kormányprogram végrehajtása során az Oktatásügyi Minisztérium a felső főiskolai oktatás formáját nem megfelelően csökkentette, de összefüggésben áll azzal a kérdéssel, hogy szükségtelen beiskolázások történtek. 2. oldal 7. pontban az irányító lapokról van szó. Kéri a Pénzügyminisztérium felvételét is.

Gergely Miklós elvtárs: Azt kellene kimondani, hogy a végzetteket el kell helyezni. Meg kell nézni, hogy az elsőéveseknél hogyan lehet átcsoportosítani, de akik már végeztek, ott fel kell emelni a létszámot.

Bognár József elvtárs: A beiskolázásnál az Oktatásügyi Minisztérium megállapít egy számot, hogy hányan mehetnek arra a karra, és ha a hallgatók nem akarnak oda menni, akkor különféle rábeszéléssel veszik rá őket. Az elosztásnál is ugyanez a helyzet. Azt kell megvizsgálni, hogy a népgazdaság érdekeit, az arányokat figyelembe vesszük, de a hallgatók számára nagyobb mozgást kellene adni. Ez az alapvető kérdés, amit meg kellene vizsgálni.

Szijártó Lajos elvtárs: Az a hiba, hogy senki sem akar vidékre lemenni. A most végzett mérnököket először gyakornoki állásba kellene beállítani, és csak ha megismerték a gyakorlati munkát, akkor kellene más beosztásba tenni.

Házi Árpád elvtárs: A Minisztertanácsnak van egy rendelete, amely lehetőséget ad arra, hogy az utolsó éves mérnökhallgatók munkaszerződéseket köthetnek egyes vállalatokkal, hogy az iskola elvégzése után oda mennek dolgozni.

Erdey-Grúz Tibor elvtárs: Azzal nem ért egyet, hogy a végzők részére ne intézményesen biztosítsanak helyet. Az igaz, hogy a létszámcsökkentést nem helyesen hajtottuk végre. Ezt a túllépést azonban rendezni fogjuk. A 7. ponttal kapcsolatban a Pénzügyminisztériumot is felvesszük. Bognár elvtárs bírálata helyes. A rábeszélésre viszont egy ideig szükség lesz. Az elosztásnál is nagyon sok hiba történik. Minden végzett hallgató Budapesten akar maradni, és a legjobb munkahelyekre akar kerülni.

Nagy Imre elvtárs: A felesleges beiskolázást el kell kerülni. A Minisztertanács utasítja az oktatásügyi miniszter elvtársat arra, hogy ezt a kérdést rendezze, dolgozza ki, és egy megfelelő előterjesztést hozzon még időben a Minisztertanács elé. A gyakornoki rendszer igen komoly javaslat, vagy Házi elvtárs javaslatát, a munkaszerződés-kötést is meg lehet nézni. A 4. pontot hagyják ki, helyette más megfogalmazást kell adni, melynek alapja az, hogy a végzett káderek alkalmazásáról gondoskodni kell, és ki kell dolgozni a gyakornoki rendszert és a munkaszerződési rendszert.

Napirend 8/f. pontja:

Bognár József elvtárs: A mellékletet csak tájékoztatásul vegye figyelembe a Minisztertanács. A ruha kérdése maradjon ki.

Olt Károly elvtárs: Bognár elvtárral egyetért. Felvetődött az a kérdés, hogy a tervezett létszám az-e, amire szükség van. Meg kell jegyezni, hogy a költségkihatásokat a Minisztertanács ne fogadja el.

Nagy Imre elvtárs: Tudomásul vesszük, hogy a mellékletek csak tájékoztatásul szolgálnak. Tudomásul vesszük, hogy a ruhaellátást kivesszük. Ugyanez áll a költségkihatásokra is, meg kell még a Pénzügyminisztérium bevonásával nézni.

Napirend 8/g. pontja: Elf.

Napirend 8/h. pontja: Elf.

Napirend 8/i. pontja: Elf.

Napirend 8/j. pontja: Elf.

Napirend 8/k. pontja: Elf.

Napirend 8/l. pontja: Elf.

Napirenden kívül 1. Elf.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-515 13-36.

MELLÉKLET

1/a

Könnyűipari Minisztérium
Budapest, II., Fő utca 68.

Tárgy: A város- és községgazdálkodás
munkájának megjavítása.
Szigorúan titkos!

00489/1953. szám.

Egyetértenek:	
Hidas István	nehézipari miniszter
Bebrits Lajos	közl. és postaügyi miniszter
Györe József	belügyminiszter h.
Pogácsás Antal	pénzügyminiszter h.
Pikler György	KSH elnöke
Seprényi Sándor	HVDSZ elnöke
Dés Mihály	O. Építésügyi Hiv. elnök h.
Csonka Tibor	Orsz. Létszámbizottság titkára
Varga András	miniszterhelyettes, Helyi Tanácsok Titkársága
Szili Géza	Budapesti Városi Tanács VB elnök h.
Dallos Ferenc	Bács-Kiskun m. tan. VB elnök
Diósi György	Vas " "
Györkő Antal	Pécsi városi " "
Galajka János	Salgótarján " "
Bíró György	Miskolc jár. tan. VB titkár
Szántai János	Dévaványa közs. tan.VB elnök
Nagy Józsefné	Országos Tervhivatal elnök h.
Bognár József	bel- és külkeresk. miniszter
Nem ért egyet:	
Szijártó Lajos	építésügyi miniszter.

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

I.

A város- és községgazdálkodási tevékenység jelenleg nagyon elmaradt népgazdaságunk többi ágazatának fejlődésétől. Ennek következtében a dolgozók igényei és szükségletei még a legkisebb mértékben sem nyernek kielégítést néhány olyan fontos területen, mint pl. a lakás, vízellátás, szennyvízelvezetés, fürdők, köztisztasági és egyéb szolgáltatások, a lakott területek belső útjainak és járdáinak karbantartása. Minderről szemelvénytyszerűen tájékoztatnak az alábbiak:

1.) A lakásgazdálkodás területén:

a.) lakóépületeink lakhatóság szempontjából igen rossz állapotban vannak, túlnyomó többségük évtizedek óta nem volt tatarozva, állagukat a háború is igen erősen

megrongálta. Az állami kezelésben lévő 73 822 lakóépületből kb. 52 000 épület igényel tatarozást, ebből 3660 épület igen rossz állapotban van, és 1200 épület lakhatatlan. Mintegy 340 000 család lakását kell tatarozni, illetőleg rendbe hozni. A tatarozási munkák sürgős elvégzését az épületek állagának megóvása is megköveteli. A jelenlegi állapot fenntartása nagy károkat okozna népgazdaságnak, mivel az a lakásalap további fokozatos leromlásával és az épületek lebontásával járna, pedig a szükséges tatarozással az épületek zömét meg lehet menteni. Ez nemcsak a nagy lakáshiányt enyhítené, de a népgazdaság részére nagy megtakarítást is jelentene, mert míg egy új lakás építése 80 000 Ft-ba kerül, egy lakás tatarozási költsége átlag 4000 Ft, de a legrosszabb állapotban lévő lakásoknál is 10-12 000.

b.) A tanácsok végrehajtó bizottságainak lakásügyi hatósági tevékenysége ma még nem kielégítő. Még mindig történnek törvénysértések, túlkapások, amelyek sértik a dolgozók érdekeit. Egyes szervek – különösen a fegyveres testületek – részéről még mindig igen sok az illetéktelen beavatkozás a lakásügyi szervek tevékenységébe és a törvénysértő túlkapás. Hiba az is, hogy a tanácsok lakásügyi szervezetén belül nagymértékű a személyi csere, ami a lakásügyekkel foglalkozó dolgozók szakmai felkészültségére kedvezőtlenül hat ki.

2.) A vízellátás és szennyvízelvezetés területén:

Közművel és szennyvíz levezető csatornával 47 város és 171 község rendelkezik. Közút 47 városban és 3060 községben van. Mindez a lakosságnak csak egy részét látja el. A vízellátás helyzetére jellemző pl., hogy Budapesten, a peremterületeken az egy főre eső kitermelt vízmennyiség naponta 60-65 liter, Debrecenben 70 liter, Pécsen 40 liter, Salgótarjánban 31 liter és Székesfehérváron csak 28 liter; holott a napi minimális szükséglet 100-120 liter. A vidéki városokban súlyosbítja a helyzetet, hogy az ipar az ivóvíz jelentős részét felhasználja. A forró nyári időszakban pedig ez a vízmennyiség még jóval csökken, ami különösen érezhető a munkáslakta területeken.

A falvakban kevés a közkút, és a meglévők is rossz állapotban vannak. A 18 345 közkútból 7160 nem működik. Vannak falvak, ahol órákat töltenek el, amíg egy vödör ivóvízhez jutnak. Hasonló a helyzet ivóvíz tekintetében üdülőtelepeinken is, különösen a Balaton környékén. Komoly hiányosság az is, hogy a víz több helyen egészségügyi szempontból nem kielégítő.

3.) Fürdők:

Tisztasági és strandfürdő 45 városban és 147 községben működik. A tisztasági fürdők napi befogadóképessége 37 400 fő, a strandfürdőké 117 000 fő, s így a lakosság szükségletét csak elenyészően kis részben elégítik ki. Egyes helyeken a fürdővel való ellátottság az utóbbi években tovább romlott (pl. a miskolci fürdőben a felszabadulás előtti 35 káddal szemben ma csak 17 kád áll a lakosság rendelkezésére).

4.) Kertészet és parkosítás:

A kertészet és parkosítás terén csakis a nagyobb városok vannak ellátva, ezek is hiá-

nyosan. Kertészetünk általában elmaradott, és távolról sem tudja kielégíteni a városok és községek, valamint a lakosság növekvő szükségleteit.

5.) Köztisztaság.

Köztisztasági vállalat 35 városban működik, több városban ezt a feladatot 1-2 fő végzi. A köztisztasági munkákat túlnyomó részt kézi erővel látják el, mert a gépesítés még Budapesten is igen alacsony színvonalon áll, és a meglévő gépek is igen elavultak. Különösen nagy a hiány a seprő, öntöző, de leginkább a hőeltakarító és a fekáliatárolók tisztításához szükséges gépi felszerelésekben.

6.) Temetkezés:

A köztemetők, különösen pedig az egyházi temetők elhanyagolt állapotban vannak. A temetkezések – főleg a falvakban – nem végezhetők a lakók igényeinek megfelelően (pl. ravatalozók hiánya). A lakosság erősen sérelmezi a temetések magas árát.

7.) Belső utak:

A városokban, de különösen a községekben az utak, a járdák állapota igen elhanyagolt, és éveken keresztül azok bővítésére, felújítására az e célra előirányzott összegeknek csak 40-55%-át használták fel, miután a munkák elvégzésére nincs megfelelő vállalat.

6.) Város- és községfejlesztés.

A város- és községfejlesztés egységes főhatósági irányítása nincs biztosítva.

A városfejlesztési tervek készítése csak igen vontatottan – és csak néhány városra vonatkozóan – folyik. A városrendezési tervek hiányában nem alakítható ki az egységes szocialista városkép, és községeink nem fejleszthetők tervszerűen. Ez akadályozza a város- és községfejlesztés munkáját.

Az e téren fennálló tervszerűtlenség következménye, hogy egyrészt a helykijelölések nem történnek meg időre (erre példa a lakóépületek jelenlegi építése), másrészt a gondatlan és tervszerűtlen helykijelölések folytán az épületek a városok területén rendszer nélkül, összevisszaságban épülnek. (Például Várpalota, Salgótarján és több más város.) Különösen súlyos hiba, hogy olyan területeken kezdeményeznek új építkezést, ahol indokolatlanul magas a lakóépületek szanalási százaléka. (Így pl. Salgótarjánban 1380 lakás építéséhez 800, Miskolcon 1174 lakás építéséhez 300 lakás lebontását vették tervbe.) A fejlesztési tervek hiányában a magasépítések és a mélyépítések között sincs biztosítva a megfelelő összhang. Emiatt nincs megoldva az elkészült épületek vízellátása és szennyvízelvezetése. Az új lakóházak és lakótelepek vízellátása és szennyvízelvezetése sok esetben ideiglenes megoldással épül. Ez ahhoz vezet, hogy a közművesítés és egyéb járulékos beruházások végeredményben lényegesen magasabb összegbe kerülnek, mint maga a lakásépítés.

A város- és községgazdálkodás fentiekben vázlatosan bemutatott hiányosságai a dolgozók mindennapi szükségleteinek kielégítése terén káros kihatással van a dolgozók

és a helyi tanácsok kapcsolatának megszilárdítására, s aláássa a tanácsok tekintélyét. A Szovjetunióban a helyi tanácsok behatóan foglalkoznak a város- és községgazdálkodással, ez a tevékenység egyike a legfontosabb[ak]nak azok közül az eszközök közül, amelyekkel a dolgozók széles tömegei és a szovjet szervek között a legszorosabb kapcsolatot megteremtik.

II.

A hibák okai:

A város- és községgazdálkodás fejlesztésének nagymérvű lemaradása főleg abból adódik, hogy e terület munkájára mindeddig nem fordítottak jelentőségének megfelelő figyelmet, mind az országos szervek, mind pedig a helyi tanácsok mellékes kérdésként kezelték. A hibák főbb okai részleteiben a következők:

1.) A város- és községgazdálkodás területének irányítása szétforgácsolt, ennek következtében a munka igen hézagos. Minisztériumi szinten a szakfelügyeletet négy minisztérium látja el, a tanácsapparátusban a város- és községgazdálkodási munkával a végrehajtó bizottság három osztálya foglalkozik.

1.) Minisztériumi szinten:

a.) A Könnyűipari Minisztérium irányítása és főfelügyelete alá tartozik:

aa) a tanácsi lakásalappal kapcsolatos építkezések, iroda és tanácsházak, állami támogatással épülő falusi és szövetkezeti lakóházak építése és ezek járulékos beruházásai, valamint a megyei (fővárosi) Beruházási Igazgatóságok irányítása;

bb) az állami lakásalap kezelése, az ingatlanközvetítés és lakáscsere, a takarító- és díjbeszedő vállalatok irányítása, a hatósági lakásügyi tevékenység, valamint a lakóházak államosításával kapcsolatos feladatok;

cc) a víz- és csatornaművek, a közutak, a tisztasági és strandfürdők, valamint a parkosítás, kertészet, virágkereskedelem, köztisztasági, kéményseprő, temetkezési vállalatok és köztemetők.

b.) A Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium irányítása és főfelügyelete alá tartoznak az

aa) állami és megyei utak és hidak,

bb) az útépitési, útfenntartó vállalatok,

cc) a helyi közlekedés.

A belső utak és járdák, hidak szakfelügyelete teljesen rendezetlen, és a kivitelező szerv kérdése sincs megoldva.

c.) A Nehézipari Minisztérium irányítása és főfelügyelete alá tartozik:

aa) a közvilágítás,

bb) a gázellátás.

d.) Az Építésügyi Minisztérium irányítása és főfelügyelete alá

aa) az épülettatarozó vállalatok,

bb) az építkezésekkel kapcsolatos hatósági tevékenység.

E tárcákon kívül a város- és községgazdálkodás gyakorlati kérdéseibe sok esetben operatív intézkedéssel avatkozik bele az Országos Tervhivatal, esetenként az országos

Építésügyi Hivatal, valamint az Országos Építési Tanács és ezen felül több más szerv is. Mindez főleg a város- és községfejlesztés és rendezés, valamint a lakásgazdálkodás területén mutatkozik meg.

B.) A helyi tanácsi szinten:

a.) A kommunális osztályhoz tartoznak mindazok a feladatok, amelyeket ezen a téren minisztériumi szinten a Könyv- és Könyvtári Minisztérium végez.

b.) A közlekedési osztályhoz tartoznak:

az állami és megyei utak, hidak, kompok, révek, útfenntartó vállalatok és a helyi közlekedés irányítása. A közlekedési osztályok sem foglalkoznak a belterületi utak, járdák és a rajtuk lévő hidak problémáival.

c.) Az építési osztályhoz tartoznak:

az építkezésekkel kapcsolatos hatósági ügyek, valamint az épülettatarozó vállalatok irányítása.

A gázellátás és közvilágítás egyes helyeken a kommunális osztályok, más helyeken pedig az ipari osztályok feladatkörébe tartozik.

Ez a szétforgácsolt vezetés és irányítás felületességet és zavarokat idéz elő a város- és községgazdálkodás munkájában, és szinte lehetetlenné teszi annak gazdaságos és tervszerű fejlesztését.

A szétforgácsoltság egyrészt keresztező intézkedésekkel jár, nagyfokú bürokráciához vezet, ami sok esetben károkkal jár.

A szétforgácsoltság következménye az is, hogy a város- és községgazdálkodás egységei nem tudnak kellőképpen együttműködni. Például a lakásgazdálkodás a kommunális osztályhoz, a tatarozási vállalatok pedig az építési osztályhoz tartoznak, emiatt a tatarozási vállalatok a lakóépületek tatarozása helyett – felsőbb szervek utasítására – nem tatarozással, hanem új építkezésekkel foglalkoznak.

A közlekedési osztályok irányítása alá tartozó útfenntartó vállalatok főként az állami és megyei utakat tartják karban, ezért a belső utak, járdák, hidak felújítási és karbantartási munkáira nem jut kapacitás. Ilyen a helyzet a közutak terén is, amelyeknek fűrésát a nehézipari vállalatok végzik, de azok javítását nem vállalják.

2.) Súlyos kihatással van a város- és községgazdálkodás helyzetére, hogy annak szervezete addig csak a megyei és egyes városi tanácsoknál épült ki, a járásokban és községekben nem, a járási tanácsok vb. apparátusában kommunális osztály vagy ügyintéző nincs, hasonló a helyzet a községi tanácsoknál is.

A kommunális osztályok felépítése sem a megyékben, sem a városokban nem megfelelő, főleg csak lakásügyekkel foglalkoznak, és a többi teendőket csak formálisan végzik, mert arra már nincs kellő erejük. Különösen nagy a hiányosság a város- és községgazdálkodás területén, hogy a helyi adottságokat és anyagokat nem használják fel kellőképpen, és igen gyenge a dolgozó tömegek bevonása a helyi tanácsok ezirányú munkájába.

3.) A város- és községgazdálkodás feladatát ellátó vállalatok szervezeti szintén szétforgácsoltak. A vállalatok száma igen nagy, 380. (A 2059/18/1952. MT sz. határozat alapján kb. 550 nagyközségben kellene vertikális vállalatot szervezni, ezzel számuk elérné a 900-at.) E vállalatok termelési volumene, illetve forgalma igen jelentéktelen. A községekben és a kisebb városokban a vállalatok dolgozóinak száma a legtöbb esetben nem több mint 3-4 fő. Ezek a kis egységek a vállalati gazdálkodás követelményeinek nem felelnek meg, és fenntartásuk jelentős adminisztrációs költségtebbletet jelent.

4.) Károsan befolyásolja a város- és községgazdálkodást az is, hogy

a.) még nincsen kialakítva a város- és községgazdálkodási tevékenység egységes, bürokráciamentes tervezési, számviteli és statisztikai metodikája, s olyan anyagellátási szervezete, amely biztosítaná a tevékenységéhez szükséges anyagok gyors, huzavona-mentes eljuttatását a felhasználási helyre;

b.) mind a volt Helyi Ipar Minisztériumában, mind a Könnyűipari Minisztériumban az általános (funkcionális) főosztályok az ipari tevékenység mellett mellékesen foglalkoznak a város- és községgazdálkodás sajátos problémáival, azokat kevésbé ismerik, mert azok jelentősen eltérnek az ipar problémáitól. Ezért nem adnak kellő szakszerű segítséget a város- és községgazdálkodási szerveknek, ami egyik fő oka az a.) pontban foglalt hibáknak.

A város- és községgazdálkodás vázolt hiányosságainak kiküszöbölésére az alábbi határozati javaslat elfogadását kérem:

Határozati javaslat

A Minisztertanács megállapítja, hogy a város- és községgazdálkodás állapota igen elhanyagolt, elsősorban azért, mert irányítása széttagolt, másodsorban az irányítására elsősorban hivatott tanácsi apparátus nem rendelkezik e téren megfelelő jogkörrel. Mindennek következtében a dolgozók ezirányú igényeinek kielégítése nincsen biztosítva. A Minisztertanács a hiányosságok kiküszöbölésére a következőket határozza:

1.) A város- és községgazdálkodási feladatokat 1954. január 1-től általában a könnyűipari miniszter irányítása és szakfelügyelete alá kell helyezni.

A könnyűipari miniszter a város- és községgazdálkodás feladatait a helyi tanácsokkal szorosan együttműködve a Minisztertanács 2009/3/1952. számú határozatának értelmében látja el.

Ennek érdekében:

a.) A Könnyűipari Minisztérium irányítása és főfelügyelete alá kell helyezni 1954. január 1-től (a már ott lévő város- és községgazdálkodási feladatokon felül) a belső utak és járdák, valamint az ezeken lévő hidak létesítését és karbantartását – kivéve az állami úthálózat átkelési szakaszait és az ezeken lévő hidakat –, a közvilágítás szolgáltatását és a gázellátást (a vidéki gázgyárakat, valamint a vidéki és budapesti gázszolgáltató vállalatokat) és az építő és tatarozó vállalatok tatarozó részlegeit.

- b.) A tanácsok vb-inél a felsorolt tevékenységeket a kommunális osztályok hatáskörébe kell utalni.
- c.) Az Országos Tervhivatal a vállalatok átadása, illetve átvétele folytán az érintett tárcák terveit az 1954. évi tervszámoknak megfelelően módosítsa.
- d.) A helyi közlekedés átadására vonatkozólag a közlekedés- és postaügyi miniszter és a könnyűipari miniszter 1954. március 31-ig tegyenek előterjesztést a Minisztertanácshoz.

Felelős: könnyűipari, közlekedés- és postaügyi,
 építésügyi, nehézipari, pénzügyminiszter,
 MT Helyi Tanácsok Titkársága vezetője,
 érintett szervek vezetői.

(Az építésügyi miniszter a tatarozó vállalatok /részlegek/ átadásával nem ért egyet azzal az indokolással, hogy a vállalatokat külön tatarozó és külön építő vállalattá szétbontani nem lehet.

Ebben az esetben véleményünk szerint mind a tatarozó, mind az építővállalatokat átveheti a Könnyűipari Minisztérium, annál is inkább, mert a Beruházási Igazgatóságok felügyeletét is a Könnyűipari Minisztérium látja el.)

2.) A Könnyűipari Minisztériumban a mellett a miniszterhelyettes mellett, aki a város- és községgazdálkodást irányítja, létre kell hozni egy önálló elvi osztályt, mintegy 12 ügyintézői létszámmal, amely összefogja és ellátja a város- és községgazdálkodás elvi irányítását, s egy önálló anyagellátási osztályt, mintegy 11 ügyintézői létszámmal a város- és községgazdálkodási feladatok szervezett anyagellátása érdekében.

A város- és községgazdálkodást a Könnyűipari Minisztérium tervén és költségvetésén belül teljesen külön rovatként (soronként), önálló kerettel kell mind az üzemeltetési és munkaügyi tervek, mind a beruházások és anyagellátás területén előirányozni. A Minisztertanács felhatalmazza a könnyűipari minisztert arra, hogy a város- és községgazdálkodás jóváhagyott költségvetési keretén belül a megyei tanácsok végrehajtó bizottságaival egyetértésben a megyék között virement-⁶⁶ végezzen.

Felelős: könnyűipari miniszter,
 Országos Létszámbizottság elnöke,
 Országos Tervhivatal elnöke.

3.) Az építésügyi, közlekedés- és postaügyi, pénzügyi, valamint a nehézipari miniszterek adják át a minisztériumi apparátusból azt a létszámot és azokat a kádereket, akik a jelen határozat 1.) pontjában foglalt irányítási és szakfelügyeleti tevékenységet végezték.

Felelős: építésügyi, közlekedés- és postaügyi, pénzügyi,
 könnyűipari és nehézipari miniszterek.

66 Virement: a hitelkeret más célra való átcsoportosítása.

4.) A város- és községgazdálkodást vállalati formában csak a megyékben, városokban, s kivételesen a nagyobb községekben (10 000 lakos feletti, mintegy 50 ilyen községben) kell fenntartani. A vállalati gazdálkodás formáját a legracionálisabban kell megszervezni, ezért a rokonszakmájú egységeket egy vállalatba kell vonni – a kisebb városokban, illetve nagyobb községekben pedig az összes város- és községgazdálkodási tevékenység ellátására vegyesvállalatokat kell szervezni. A vállalatok összevonásával, valamint a 2.059/18/1952. MT sz. határozat alapján alakítandó községi vertikális vállalatok további szervezésének megszüntetésével mintegy 2800 főt kell megtakarítani az adminisztratív, műszaki és egyéb létszámból.

A községekben a községgazdálkodás teendőit – a költségvetés keretei között – a községi tanács szerveinek kell ellátni úgy, hogy a 3000 lakoson felüli községekben ezt függetlenített községi gazda, a 3000 lakoson aluli községekben pedig a nem függetlenített VB elnökhelyettesek lássák el. Ezért a munkáért részükre havi tiszteletdíjat kell biztosítani. A községgazdák létszáma nem haladhatja meg az 550 főt.

Határidő: 1954. május 31.

Felelős: könnyűipari miniszter,

pénzügyminiszter,

MT Helyi Tanácsok Titkársága vezetője.

5.) A könnyűipari miniszter a pénzügyminiszterrel, a Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkársága vezetőjével, s az Országos Létszámbizottsággal együtt alakítson ki megfelelő egységes szervezeti formát arra, hogy a tanácsok vb apparátusában (a budapesti városi tanácsot kivéve) a kommunális, építési és közlekedési osztályokat (csoportokat) „város- és községgazdálkodási osztály” (csoport) elnevezéssel egy osztállyá (csoporttá) szervezzék át. Mindaddig, míg a helyi közlekedés felügyeletét a könnyűipari miniszter át nem veszi, a város- és községgazdálkodási osztályon belül egy csoportot kell meghagyni, amely a közlekedés- és postaügyi miniszter felügyelete alatt irányítja a helyi közlekedést.

Az átszervezés során a város- és községgazdálkodási apparátust úgy kell megerősíteni, hogy a feladatokat egészen a járásokig és községekig erős helyi szervek végezzék. A város- és községgazdálkodási apparátus megerősített létszáma – beleértve a községgazdákat és a falusi házkezelőket is – azonban nem haladhatja meg a 2150 főt. A megerősítéshez szükséges létszámot úgy kell elérni, hogy a tanács apparátus jelenlegi létszámából 1114 főt (kommunális, építési, közlekedési, pénzügyi, valamint igazgatási osztályok létszámából), a kommunális vállalatok átszervezése folytán megtakarított 2800-as létszámából 1036 főt kell biztosítani. Tehát véglegesen az átszervezés folytán mintegy 1750 fő (adminisztratív, műszaki és egyéb) megtakarítást kell elérni.

6.) A könnyűipari minisztert az illetékes helyi tanácsokkal együtt kell felelőssé tenni a városok és községek területén a város- és községfejlesztés és rendezés feladatainak ellátásáért és az ezzel járó építési hatósági feladatok elvégzéséért. Ennek megvalósítása érdekében a könnyűipari és az építésügyi miniszterek az Országos Építés-

ügyi Hivatal vezetőjével, az Országos Építészeti Tanáccsal és az Országos Tervhivatal elnökével együttesen dolgozzanak ki tervezetet, amely világosan megosztja a feladatokat az illetékes szervek között, és terjesszék azt 1953. december 31-ig a Minisztertanács elé.

Felelős: könnyűipari és építésügyi miniszter,
Országos Építésügyi Hivatal vezetője,
Országos Építészeti Tanács elnöke,
Országos Tervhivatal elnöke.

(Az építésügyi miniszter szerint ez a feladat kizárólag az országos Tervhivatal, az Országos Építészeti Tanács és az Országos Építésügyi Hivatal hatáskörébe tartozik. A Szovjetunió, a Lengyel és Román Népköztársaság gyakorlata alapján – állásponthoz szerint – a város- és községfejlesztés[nek] és rendezésnek és az ezzel kapcsolatos hatósági jogkörnek a város- és községgazdálkodás szerves részét kell képezniük.)

7.) A megyei beruházási igazgatóságokat alkalmassá kell tenni a megye területén épülő lakóházak járulékos beruházásainak ellátására és a helyi jellegű egyéb beruházások elvégzésére. Egyben fokozatosan el kell venni hatáskörükből a mezőgazdasági jellegű, különösen az öntözéssel és külterületi zöldesítéssel járó tárcaberuházásokat. A város- és községgazdálkodási osztály irányítása alá kell helyezni a megyei tanács tervezőrészlegeit, és ezeket alkalmassá kell tenni a helyi jellegű, 1 millió Ft-on aluli létesítmények tervezésére.

Felelős: könnyűipari miniszter.

8.) A Könnyűipari Minisztérium a javításra szoruló falusi közutak javítását úgy szervezze meg, hogy az 1953 végéig befejezést nyerjen. A Pénzügyminisztérium biztosítson erre a már jóváhagyott 23 millió Ft helyett 1954. évre 60 millió Ft felújítási keretet.

Felelős: könnyűipari miniszter,
pénzügyminiszter.

9.) A helyi tanácsoknál meg kell erősíteni és javítani a lakásügyi hatósági tevékenység ellátását. A helyi tanácsok teljes eréllyel számolják fel és akadályozzák meg a törvénysértéseket és túlkapásokat. Az illetékes miniszterek gondoskodjanak arról, hogy irányításuk alá tartozó szervek – különösen a fegyveres testületek – a lakásügyi jogszabályokat tartsák be, és a jogszabályok megsértőit vonják felelősségre.

Felelős: illetékes miniszterek.

10.) Meg kell szüntetni a lakásváltozással történő 10%-os lakbéremelést.

Felelős: könnyűipari miniszter.

11.) Az Országos Tervhivatal elnöke a műszaki káderek elosztásánál – különösen az építési technikumot végzeteknél – gondoskodjék arról, hogy a helyi tanácsok a vá-

ros- és községgazdálkodás területére is megfelelő számban kapjanak technikusokat és mérnököket.

Felelős: könnyűipari miniszter,
Országos Tervhivatal elnöke.

12.) A város- és községgazdálkodás fejlesztését (állami forrásból előirányzott eszközön kívül) úgy kell irányítani, hogy a helyi anyagi lehetőségek is maximálisan ki legyenek használva. Ugyancsak célszerű megoldással lehetővé kell tenni, hogy egyes munkák elvégzésébe – társadalmi munka útján – a lakosság is bevonható legyen. Meg kell szervezni, hogy a helyi ipari vállalatok és a kisipari szövetkezetek szerelvényekkel és felszerelésekkel nyújtsanak segítséget a város- és községgazdálkodásnak. A város- és községgazdálkodás egységeinek mind jobban ki kell alakítani a saját javító és karbantartó részlegeiket. Kútjavító részlegeket kell létesíteni, amelyeket alkalmassá kell tenni az új ásott és kisebb mélységű fúrott kutak készítésére. Ki kell terjeszteni a város- és községgazdálkodás munkáját helyi anyagok kisebb mennyiségű kitermelésére (pl. homok, kavics az utakhoz).

Felelős: könnyűipari miniszter.

13.) Az Országos Tervhivatal elnöke és a bel- és külkereskedelmi miniszter 1954 első felében gondoskodjanak öntöző, seprő, hóeltakarító és fekáliatároló tisztító gépi berendezések behozataláról, s ezeket prototípusként felhasználva a kohó- és gépipari, valamint helyi ipari vállalatok kezdjék meg a berendezések hazai gyártását.

Felelős: könnyűipari miniszter,
kohó- és gépipari miniszter,
bel- és külkereskedelmi miniszter,
Országos Tervhivatal elnöke.

Budapest, 1953. november 14.

Kiss Árpád s. k.
könnyűipari miniszter

A kiadmány hitelül:
[Horváth János]

Mellékelve:
A bérlőváltozással kapcsolatos béremelés megszűnéséről szóló MT rendelet tervezete. (Előterjesztés 10. pontja alapján.) Melléklet a 00489/1953. számú minisztertanácsi előterjesztéshez.⁶⁷

⁶⁷ 63/1953 M.T. számú rendelet. MK 1953. 63. szám, december 31.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
...../1953/...../MT számú
rendelete
a bérlőváltással kapcsolatos béremelés megszűnéséről

1. §.

Az 5300/1948/V. 12./ Korm. sz. rendeletben és az azt kiegészítő rendelkezésekben foglalt azok a szabályok, amelyek szerint bérlőváltás vagy új bérlemény létesítése esetén a lakásnak minősülő helyiségek bére az alaphér 10%-ával emelkedik, hatályukat veszti. Ehhez képest bérlőváltás címén a lakbér emelésének nincs helye.

2. §.

A jelen rendelet rendelkezéseit az 1954. évi január 1. napjától kezdődő hatállyal kell alkalmazni.

Budapest, 1953. évi hó napján.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-515 55.

1/b

Országos Tervhivatal
elnökhelyettes

Szabó János elvtársnak,
könnyűipari miniszter első helyettese.
Budapest

Tárgy: A város- és községgazdálkodás munkájának megjavítása.

A Minisztérium fenti tárgyú minisztertanácsi előterjesztésével kapcsolatos észrevételeim az előterjesztés pontjainak megfelelően az alábbiak:

ad 1.) A minisztériumhoz átadásra kerülő munkaterületekkel egyetértek annak hangsúlyozása mellett, hogy a gázellátásnál csak a szolgáltató részleg átadása indokolt a minisztériumhoz, míg a gáztermelő üzemek továbbra is a Nehézipari Minisztérium felügyelete alá kell tartozzanak.

Helyesnek tartanám, ha a helyi közlekedés, amely a város- és községgazdálkodás tevékenységével szorosan összefügg, a minisztérium irányítása alá kerülne. Javasolom tehát olyan határozat előterjesztését, amely szerint a helyi közlekedés átadásának kérdését záros határidőn belül a két érdekelt minisztérium vizsgálja meg, és tegyen erre vonatkozóan javaslatot. A helyi közlekedés város- és községgazdálkodási tevékenység-

ként jelentkeznek a Szovjetunióban és a népi demokráciákban is. Úgy tudom Bebrits elvtárs ezzel egyet is ért.

ad 2/a.) Nem értek egyet azzal, hogy az épülettartozó vállalatok kizárólag tatarozási munkát végezzenek. Helyesnek tartom annak megállapítását, hogy ezek a vállalatok elsősorban és súllyal tatarozással foglalkozzanak, azonban nem zárnám ki annak lehetőségét, hogy egyes helyeken mutatkozó szabad kapacitások más, elsősorban tanácsi építkezésekre ne legyenek leköthetőek.

ad 2/b.) Nem tartom célszerűnek a kútfúrési munkáknak 200 méter mélység alapján történő szétválasztását a Nehézipari és a Könnyűipari Minisztérium között. Helyes lenne az előterjesztést úgy átfogalmazni, hogy a Könnyűipari Minisztérium a kisebb mélyfúrások létesítésével foglalkozzék, és saját vállalatait oly mértékben fejlessze, hogy azokat a mélyfúrásokat legyen képes elvégezni, amelyek a vízmű-építkezéseknél és a falusi kutak létesítésénél szükségesek, és amelyekre a Nehézipari Minisztérium mélyfúró trösztje kapacitással nem rendelkezik.

A víz és csatornaművek üzemi hálózatukat eddig is saját maguk tartották fenn, sőt részben maguk is építették, ezért nem szükséges, hogy a határozati javaslat ezt külön szabályozza.

ad 2/c.) Nem értek egyet azzal, hogy a belső utak és járdák építési és karbantartási részlegeit a köztisztasági vállalatokkal kell összevonni. Az utépítés és karbantartás a köztisztaságtól merőben különböző tevékenység, azoknak egy vállalaton belüli összevonása nem indokolt, és a vállalatok működését nehezítené meg. Javasolom, hogy az átvételre kerülő utépítő és karbantartó részlegek megyei vállalat formájában a tanácsok kommunális osztályának közvetlen felügyelete alatt működjenek.

ad 2/f.) Nem értek egyet azzal, hogy a kéményseprő vállalatok a Belügyminisztériumnak kerüljenek átadásra. A kéményseprés kimondottan kommunális tevékenység, és szorosan kapcsolódik az ingatlankezelő vállalatok munkájához. Ezzel szemben a Belügyminisztérium a belső rend fenntartására hivatott testületeket foglalja magában. A kéményseprésnek a tűzrendészethez való kapcsolódása olyan távoli, hogy nem indokolja a két tevékenység összekapcsolását.

ad 2/g.) Nem értek egyet a takarító vállalatoknak a köztisztasági vállalatokhoz való kapcsolásával. Javasolom, hogy a vállalatok az ingatlankezelő vállalatok keretében működjenek, mert a takarító vállalatok fejlődésének iránya a lakástakarítás lényeges kiszélesítése. Az irodakarítások is inkább az ingatlankezelő vállalatok profiljához tartoznak, mint a közterületek tisztántartását végző köztisztasági vállalatokhoz.

ad 2/h.) A minisztérium építési tevékenységénél feltétlenül helyes a helyi anyagok fokozott felhasználása, azonban hangsúlyoznom kell, hogy egyes építőanyagok (pl.

tégla, cserép) kisüzemi gyártása kevésbé gazdaságos és ezért ezen helyi ipari üzemek fejlesztése nem látszik célszerűnek.

ad 3.) Feleslegesnek tartom a határozati javaslat e.) pontjának első mondatát.

ad 5.) A megyei tanácsok hatáskörébe tartozó tervezői részlegeket a beruházási igazgatóságok helyett a kommunális osztályok felügyelete alá javaslom helyezni. Nem lenne helyes ugyanis a beruházó szerv felügyelete alá helyezni a saját megrendelés alapján dolgozó tervezői részlegeket. A határozati javaslat e pontjának utolsó megállapítását feleslegesnek tartom, mert az építési tervezői részlegek szervezéséről szóló határozat már kimondta, hogy ezek a részlegek az 1 millió Ft-on aluli létesítmények tervezésére lettek felállítva.

ad 6.) A lakóházak tatarozási munkáinak időtartamára és pénzügyi fedezetére vonatkozó adatok sem szakszempontról, sem pénzügyi szempontból nincsenek kellően megalapozva. Nem is volna helyes a tatarozások volumenét ebben az előterjesztésben a kormányprogrammal szemben 4 évben előre megállapítani. Javaslom, hogy a határozatban csak olyan megállapítás szerepeljen, amely szerint a tatarozási költségek biztosításáról az éves tervek összeállítása során legmesszebbmenően gondoskodni kell. Megjegyzem, hogy az 1954. évi keretszám javaslatban 320 millió forint a lakóház tatarozások előirányzata. Ebből a tanácsi tatarozó vállalatok 1954. évben mindössze 100 millió Ft-ot képesek teljesíteni.

ad 7.) A falusi közutak javítására vonatkozó javaslatok[at] számszerű adatokkal kell kiegészíteni, mert csak azok ismeretében lehet feladatokat a Pénzügyminisztériumra hárítani.

ad 8.) A fennálló jogszabályok betartása s szocialista törvényesség értelmében minden szervre kötelező. Felesleges ezt ebben a határozatban a lakások átvételéről külön kihangsúlyozni.

ad 9.) Ez a pont olyan országos jelentőségű hiányanyagok előállítását érinti, amelyek megoldása e határozat keretében a javasolt rövid formában nem lehetséges. A kérdést rendezte a Minisztertanácsnak a lakosság áruellátásnak megjavításáról szóló határozata. Amennyiben ezen túlmenően szükségesnek látszik egyes anyagok biztosításáról külön gondoskodás, konkrétan meg kell határozni, hogy miből mennyit, melyik szervnek mikorra kell gyártani.

ad 10.) Az előterjesztés e pontját feleslegesnek tartom, mert az egyes szervek a jogszabályok betartása[ára] és a törvénysértések megakadályozására kötelezettek. Konkrét jogtalanságok kiküszöbölése érdekében a minisztérium közvetlenül rendezze a kérdést az érdekelt társmisztériummal.

ad 13.) Felhívom Szabó elvtárs figyelmét, hogy a házfelügyelők bérének rendezése az ingatlankezelő vállalatok beralapját jelentősen megterhelné. Javasolom, hogy erről a határozat ne rendelkezék, hanem a minisztérium az 1954. évi tervjavaslat elkészítése alkalmával vizsgálja meg ennek a kérdésnek kihatásait, és ekkor terjessze jóváhagyásra. Amennyiben a házfelügyelőség főfoglalkozás lesz, úgy a házfelügyelők részére elő kell írni a technikai minimumot, hogy a lakóépületekben és lakásokban előforduló kisebb javítási munkákat el tudják látni. Ez esetben pontosan meg kell határozni a házfelügyelők feladatkörét is.

ad 14.) Az Országos Tervhivatal az éves tervek kidolgozásánál az összes népgazdasági ágak terveinek a mérlegek alapján történő összehangolása útján tesz javaslatot az egyes árucikkek termelésére. Nem hoz tehát eredményt e határozati javaslat olyan intézkedésre, amely a szivattyúk és csövek legyártásának fokozását írja elő. A köztisztasági vállalatok gépesítésére 1954. évben importkeret nem áll rendelkezésre. A terv keretében minden minisztérium – így a Könnyűipari Minisztérium is – megkapja gépkocsi keretét. További gépkocsi biztosítása a kútjavító vállalatok részére nem lehetséges.

ad 15.) Egyetértek ezen határozati pont első bekezdésében foglaltakkal, és szükségesnek tartom a város- és községgazdálkodási szervezet legmesszebbmenő függetlenségét a minisztérium ipari szervezetétől. Egyetértek azzal is, hogy az éves tervekben a város- és községgazdálkodás teljesen külön, önálló keretekkel rendelkezék.

ad 17.) A határozati javaslat ezen pontja igen szerteágazó rendelkezéseket tartalmaz, ezért célszerű lenne több pontra osztani.

Nem tartom szükségesnek, hogy a Minisztertanács általánosságban kötelezze a helyi tanácsokat a város- és községgazdálkodás teendőivel való fokozottabb foglalkozásra, továbbá a könnyűipari minisztert nagyobb felelősségre a város- és községgazdálkodás munkájának irányításánál. Véleményem szerint ez külön határozat nélkül is az érdekelt szervek feladatát képezi, és külön határozat ezt a munkát nem javítaná meg. A Könnyűipari Minisztérium feladata, hogy a munkák megjavítása érdekében a szükséges intézkedéseket saját hatáskörében és a megyei tanácsok felé kellő súllyal érvényesítse.

Nem értek egyet az egyes megyék közötti virement-joggal. Ezt a kérdést javasolom a szükségességének megfelelően – az ez évihez hasonlóan – esetenként az Országos Tervhivatallal rendezni.

Budapest, 1953. október 24.

Nagy Józsefné

MNL OL XIX-A-83-a-515 57–60.

1/c

Országos Építésügyi Hivatal
Elnöke

Szigorúan titkos!

Tárgy: A város- és községgazdálkodás munkájának megjavítása.

A megküldött minisztertanácsi előterjesztés határozati javaslatával kapcsolatban észrevételeimet a következőkben teszem meg:

Az előterjesztés a felmerült hiányosságok kiküszöbölése érdekében a városgazdálkodással kapcsolatos feladatok ellátásának irányítását és ezek lebonyolítását központosítani kívánja, ami lényegében helyes törekvés annak fenntartásával, hogy

- a.) a Könyvüipari Minisztérium irányítja, de nem végzi a városgazdálkodást;
- b.) a város- és községgazdálkodási feladatok megvalósítása az illetékes helyi tanács hatáskörébe tartozik, tehát ez utóbbi a gazda.

A határozati javaslat első részében a Könyvüipari Minisztérium feladatkörének feltüntetés mellett a tanácsokra vonatkozó elvi megállapítás kimondását is szükségesnek tartom.

A Könyvüipari Minisztérium alább feltüntetett javaslataival nem értek egyet, és ezek megfelelő módosítását tartom szükségesnek.

ad 1.) A tanácsi építővállalatok tatarozó részlegének leválasztása és a kommunális osztályok irányítása alá való helyezése alapját képezheti a tatarozási munkák eredményesebb elvégzésének. Az építő részlegeket azonban – mint ezt zárójelben az előterjesztés javasolja – semmiképpen sem helyes az Építésügyi Minisztérium felügyelete alól kivonni és a Könyvüipari Minisztérium felügyelete alá helyezni. Ez utóbbi ugyanis nem képes ellátni azok szakmai irányítását, és nem is feladata, hogy a különböző szervek részére végzett beruházási építkezésekkel kapcsolatos munkák tervezését, szervezését és az ezzel kapcsolatos egyéb feladatok ellátását végezze. Ezen túlmenően ilyen megoldás mellett a különböző szakmunkások egyenletes foglalkoztatottsága sem biztosítható.

ad 3.) A létszámkérdések megoldásába az Országos Létszámbizottságot feltétlenül be kell vonni, miután ez jogosult a vonatkozó ügyben határozatot hozni.

ad 5.) Nem értek egyet az előterjesztés azon részével, amely a kommunális, építési és közlekedési osztályok összevonásával a „város- és községgazdálkodási osztály” létrehozását kívánja biztosítani. A kommunális osztály fő feladata ténylegesen városgazdálkodási kérdések ellátása, és ezen tevékenység kibővíthető a közlekedési jellegű feladatok végzésével is. Az új szervezeti forma kialakításánál a városok, illetőleg települések nagyságáról, jellegétől stb. függően különböző – legalább – négy kategóriát

kell felállítani, mert a különféle karakterű városoknál tagoltabb vagy összevontabb szervezet a célszerű (pl. Miskolc és Békéscsaba).

Az építési osztály beolvasztásával nem értek egyet, mert az a tanács területén lévő összes építkezésekkel kapcsolatos hatósági tevékenységet végzi, feladatköre tehát alapjában eltér a városgazdálkodási teendőktől. Ezen túlmenően az építési osztályhoz tartoznak a tanácsi kivitelező vállalatok, amelyek különböző minisztériumok és egyéb szervek részére beruházási építkezéseket végeznek. Ebből következően az építési hatósági jogkör és az építővállalatok szakmai felügyelete nem ruházható át a Könnyűipari Minisztériumra, annál is inkább, mert az építkezésekre vonatkozó jogszabályok érvényesítése az Alkotmány szerint is az építésügyi miniszterre tartozik, illetőleg a kivitelező vállalatok szakmai felügyeletét ő köteles ellátni. Nem utolsósorban a kommunális – illetőleg kibővített feladatkörrel – a városgazdálkodási osztálynak mint megrendelőnek szembe kell állnia az építővállalattal mint kivitelezővel. Ugyanis ez a feltétel biztosítja a beruházások helyes megvalósítását.

ad 6.) A városrendezés előkészítésének és lebonyolításának különböző szakaszaiban a Minisztertanács irányítása alapján az Országos Tervhivatal, az Országos Építésügyi Hivatal és az Építészeti Tanács fontos feladatkört lát el, a városrendezés gazdája pedig az illetékes helyi tanács. Szükségesnek tartom ezt a pontot kihagyni, annál is inkább, mert a Minisztertanács munkatervében szerepel a város- és községrendezésre vonatkozó előterjesztés benyújtása, amelyért az Országos Építésügyi Hivatal felelős. Az erre vonatkozó előterjesztés tervezetét az Országos Építésügyi Hivatal már elkészítette. A városrendezés azonban csak a fontosabb városokra és településekre terjed ki, nem öleli fel a kisebb települések, községek széles körét.

Ezért a 6. pont helyett a következő szöveget javaslom:

„A könnyűipari miniszter – az érdekelt szervek bevonásával – készítse a községek rendezésére vonatkozó előterjesztést, különös tekintettel a helyi (pl. házhelykijelölés) jellegű kérdések megoldására, és ezt terjessze a Minisztertanács elé.”

ad 7.) A megyei tanács tervezőrészeleit helytelen a város- és községgazdálkodási osztály irányítása alá helyezni. Sem a Könnyűipari Minisztérium, sem ezek az osztályok nem képesek a tervező részlegek műszaki irányítását végezni, a tervező káderek foglalkoztatottságát és széleskörű együttműködését tervszerűen biztosítani, a tervezés kultúráját emelni és a fejlődéssel lépést tartó jobb műszaki megoldások kidolgozását biztosítani. Ezért a tervező részlegek szakfelügyeletét továbbra is az Építésügyi Minisztérium feladatkörében kell hagyni. Nem elhanyagolható szempont, hogy a tervet megrendelő beruházónak – jelen esetben a városgazdálkodási osztálynak – felül kell vizsgálnia és jóvá kell hagynia a tervezők által elkészített terveket és költségvetést, ilyen szempontból tehát bizonyos szembenállás szükséges, ami nem biztosítható akkor, hogy ez az osztály saját tervezőivel készíttetné el a műszaki terveket és költségvetéseket.

A fentieknek megfelelően kérem a vonatkozó észrevételek figyelembevételét.
Budapest, 1953. november 25.

Trautmann Rezső s. k.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-515 61–62.

1/d

Építésügyi Minisztérium

0559/1953. MT

Tárgy: A város- és községgazdálkodás munkájának megjavítása.

Hiv. sz.: 00126/1953. TÜK.

Titkos!

Kiss Árpád elvtársnak,
könnyűipari miniszter
Budapest

Fenti tárgyú és számú minisztertanácsi előterjesztésével kapcsolatban a következő észrevételeim vannak:

Az előterjesztés két vonatkozásban érinti az építésügyi igazgatást, egyrészt a hatósági építésügyi kérdésekben, másrészt az operatív építés felső irányításában.

A javaslat szerint az építési hatósági jogkör az építésügyi miniszter hatásköréből a könnyűipari miniszter hatáskörébe, irányítása és szakfelügyelete alá kerülne.

Ilyen értelmű intézkedés meghozatala az Alkotmány 26. §-ának /2/ bekezdésével ellentétes. Eszerint ugyanis a miniszterek a jogszabályok rendelkezéseinek megfelelően vezetik az államigazgatásnak feladatkörükbe tartozó ágait, és irányítják az alájuk rendelt szerveket.

Az építésügynek – mint államigazgatási ágának – irányítása az építésügyi miniszter feladata. A javaslat elfogadása esetén az építésügyi miniszter ennek a feladatának – éppen a tanács építésügyi igazgatás terén – nem tehetne eleget.

Az új építmények létesítése nem kommunális, hanem beruházási és építésügyi tevékenység. Ennek kérdéseit nem lehet elválasztani az építési hatósági tevékenységtől, a tervezési kérdésektől, a város- és községgazdálkodási feladatok megoldásától.

A már meglévő építmények, létesítmények fenntartása, kezelése, az azokkal való gazdálkodás irányítása valóban kommunális feladat, a Könyűipari Minisztérium feladata. Ezek azonban függetlenek az előbb említettektől, és ezeket a feladatokat a Könyűipari Minisztérium elláthatja anélkül, hogy a hatósági építési jogkört gyakorolná.

Az előterjesztés indokolási része nagy részben alaptalan, nem helytálló, sok tekintetben megtévesztő. Így pl. ilyennek kell tekinteni az indokolásnak azt a megállapítását, hogy az új lakások zöme a lakhatóság szempontjából már a tervezésnél is igen kényelmetlen, és ezért az Építésügyi Minisztérium volna felelős. Ezzel szemben meg kell ál-

lapítani, hogy a Népgazdasági Tanács, illetve a Minisztertanács által megállapított tervezési normák szerint épültek az összes lakások.

Ugyancsak az Építésügyi Minisztériumot teszi felelőssé az előterjesztés azért, mert a lakóépületeket az ÉM vállalatai nem teljesen kész állapotban adják át. Az átadás nem történhetik egyoldalúan, a tanácsok és egyéb beruházó szervek hozzájárulása és műszaki átvétele nélkül az ÉM nem adhat át lakásokat. A baj azonban abban rejlik, hogy az építetők a jogszabályban előírt befejezés és átadás előtt önhatalmúlag, idő előtt elfoglalják a lakásokat. Beköltözés után természetesen, hogy az ÉM az épületet elhagyja.

Hasonlóképpen ilyen nem helyálló megállapítás az indokolás 8. pontjának az a része, hogy a város- és községfejlesztés egységes főhatósági irányítása nincs biztosítva. A tervezet teljesen figyelmen kívül hagyja azt, hogy a Minisztertanács a 2019/6/1953. és a 2020/6/1953. számú minisztertanácsi határozatokkal biztosította az egységes irányítást az Építészeti Tanács és az Országos Építésügyi Hivatal létrehozásával, melyeknek megjelölését az előterjesztés-tervezet egyébként is helytelenül idézi.

Helytelenül hozza összefüggésbe a helykijelölések kérdését a város- és községrendezéssel (fejlesztéssel), mert a helykijelölés jogszabályaink szerint az Országos Tervhivatal feladata. Ezért az ide vonatkozó megjegyzések sem helyállóak.

Nem helyálló az a megállapítás sem, hogy az egyes építkezések és mélyépítkezések között nincs biztosítva a megfelelő összhang. A tervfeladat és a műszaki dokumentáció kiterjed mind a magas-, mind a mélyépítkezésekre valamely beruházás esetén, és így azok együttesen előirányzásra kerülnek az esetben, ha az építetők megfelelő hittel rendelkezik és az épületen kívül a járulékos beruházásokat is megrendeli.

A határozati javaslat-tervezet egyes pontjaival kapcsolatban észrevételeim a következők:

ad 1.) Nem értek egyet azzal, hogy az építési hatósági feladatkör az Építésügyi Minisztérium irányítása és szakfelügyelete alól a Könnyűipari Minisztérium alá kerüljön, és ennek megfelelően a helyi tanácsok építési osztályaitól az építési hatósági jogkört elvegyék. Az építésügyi miniszter dolgozza ki és teszi kötelezővé az építésügyi jogszabályokat, irányítja a tervezést és a városrendezés alapvető kérdéseit. Mindezek a feladatok nem kerülhetnek más tárca hatáskörébe tanácsi vonalon sem. Részben az Építészeti Tanács és az Országos Építésügyi Hivatal feladatkörébe is vágnak azok a feladatok, amelyeket a Könnyűipari Minisztérium a saját hatáskörébe kíván vonni.

A tanácsi építő vállalatok átadásával kapcsolatban nem értek egyet a javaslat vonatkozó részével. A tanácsi vállalatok nem tatarozó, hanem építő és tatarozó vállalatok évi 750 millió forint építési kapacitással. Fő feladatuk a tanácsok összes új építkezéseinek megvalósítása és a tanácsok kezelésében lévő épületek tatarozása. Ezen felül szabad kapacitásuk terhére az Országos Tervhivatal által megállapított terv alapján főleg mezőgazdasági és egyéb építkezéseket is végeznek. 750 milliós építőkapacitás átadása a Könnyűipari Minisztériumnak csak rontaná a jelenlegi helyzetet.

Ebben a kérdésben legfeljebb addig lehetne elmenni, hogy a tanácsi építő és tatarozó vállalatokat két részre lehetne bontani. Egyik része, a tanácsi építő vállalat, továbbra

is a tanács építési osztálya vezetésével a tanács új építkezéseit, valamint a megye területén lévő mezőgazdasági építkezéseket végezné, a másik része tanács i tatarozó vállalat címén a tanács i kommunális osztály felügyelete mellett a tanács tulajdonát képező épületek tatarozását végezné.

Ez a megosztás azonban igen nagyszámú új, nem termelő személyzetet igényelne, és megdrágítaná a tanács i építkezést és tatarozást.

ad 2.) Nem tartom helyesnek, hogy a határozat már most kötelezze az Építészügyi Minisztériumot arra, hogy a tatarozási munkákat a javaslatban megjelölt városokban folytassa, amikor még nincs eldöntve a szervezeti kérdés. Ha a tatarozó vállalatok átmennek a kommunális osztályhoz, akkor azok kötelesek minden tatarozási munkát elvégezni. Különben miért kell őket átszervezni, ha a tatarozást továbbra is az ÉM fogja végezni. Ez esetben a jelenlegi helyzet maradna fenn – a cégtábla átfestésén kívül.

ad 4.) Nem értek egyet azzal, hogy a Könnyűipari Minisztériumot és az illetékes helyi tanácsokat kell felelőssé tenni a város- és községrendezés (fejlesztés) feladatainak ellátásáért. Ez a kérdés ennek a minisztertanács i előterjesztésnek a keretén belül nem vizsgálható és nem dönthető el. Új városrendezési törvény és a középítési engedélyek újabb szabályozásának elkészítése a Minisztertanács munkaprogramja szerint folyamatban van. Ezért sem indokolt e kérdésnek ehelyütt való tárgyalása. Meg kell jegyezni, hogy e feladatoknak a Könnyűipari Minisztériumra való ruházása azért sem helyes, mert a tervezés, a város- és községrendezés szakirányítása nem lehetséges önállóan és függetlenül a már említett Építészeti Tanács és az Országos Építészügyi Hivatal bevonása nélkül.

ad 5.) Nem értek egyet azzal, hogy a beruházási igazgatóságok hatáskörébe kell átadni a tervezői részlegeket. A tervező részlegek így nem működnének megfelelő szakirányítás alatt, és ennek következtében nem volnának alkalmasak a nemrég rájuk bízott feladatok elvégzésére.

ad 6.) A lakóházak tatarozási munkálatainak elvégzésével kapcsolatos javaslatával részben egyetértek. Az időtartamnak nem négy évre, hanem nyolc évre való felemelését javasolom, és ezzel összefüggően javasolom a tatarozás ennek megfelelő ütemezését és az egyes tatarozást végző szervek keretösszegének megállapítását, mert sem anyaggal, sem szaktudással nem lehet biztosítani az 500 millió forintos évi tatarozást.

ad 8.) Ez a pont önmagában ellentmondást tartalmaz, mert a határozati javaslat az építészügyi minisztertől az építész i hatóság i jogkört elvenni kívánja, ugyanakkor azonban felelőssé akarja tenni a jogszabályok betartásáért. Meg kell jegyezni, hogy a Minisztertanács a tárcák felé nem is szokott felhívást kibocsátani a meglévő jogszabályok megtartása érdekében.

ad 14.) E pont második mondata szerint az Építésügyi Minisztérium a magasnyomású betoncsövek folyamatos gyártását az év végéig kezdje el. A Cementipari Igazgatóság alá rendelt vállalatok a szabványokban előírt és meghatározott méretű és atmoszférájú (legmagasabb 12 atmoszféra) eternit nyomócsöveket gyártják. „Magasnyomású betoncsövek” gyártása nem lehetséges, a meglévő felszerelés ilyen betoncsövek gyártását nem teszi lehetővé.

Fentiekre figyelemmel előterjesztés-tervezetét tárgyalási alapul elfogadni nem áll módomban.

Budapest, 1953. október 26.

Szijártó Lajos

MNL OL XIX-A-83-a-1953-515 67–69.

1/e

Megjegyzések

Szijártó Lajos építésügyi miniszter elvtárs észrevételeire.

1.) Szijártó elvtárs a határozati javaslat 2.) pontjának azon rendelkezéseivel nem ért egyet, hogy a Könnyűipari Minisztériumhoz kerüljenek át a tanácsok építő és tatarozó vállalatai, tatarozó részlegeinek szakfelügyelete. Ezt a következőkkel indokolja:

a.) Az építő és tatarozó részlegek nem bonthatók 2 részre, mert ezek – különösen a téli időszak alatt, amikor tatarozási munkákat végezni nem lehet – ténykedésükben összedolgoznak. Ennek következtében, ha a tatarozó részlegek külön volnának, ez az együttműködés télvíz idején meghiúsulna, mert nem tudnánk őket munkával ellátni.

b.) A tatarozások sokféle, így szobrász, műlakatos, kőfaragó munkát igényelnek, amit – Szijártó elvtárs szerint – a tanácsi tatarozási vállalatok nem tudnak ellátni, és ebben az Építésügyi Minisztérium vállalatainak kell segítséget nyújtani, hogy ezen munkákat elvégezzék. Így, ha a tatarozó részlegek a Könnyűipari Minisztérium felügyelete alá kerülnek, ez a segítség már nem adható meg.

Nézetünk szerint ezen észrevételek helytállóak, azonban mindezek megoldhatók a Könnyűipari Minisztériumon belül is, és pedig úgy, hogy a Könnyűipari Minisztérium felügyelete alá kellene átadni a tanácsok építő és tatarozó részlegeit úgy, hogy ők lennének kötelesek a tatarozáson kívül ellátni az 500 000 Ft-on aluli beruházási munkákat. Ez annál is inkább indokolt, mert a tanácsok alá tartozó beruházási igazgatóságok felügyeleti szempontból ugyancsak a Könnyűipari Minisztériumhoz tartoznak, és ezen igazgatóságok fogják össze a megye és főváros területén lebonyolításra kerülő beruházásokat, amelyeket – megrendelésük alapján – kell, hogy elvégezzék az építő és tatarozó vállalatok. Mindezek alapján helyes volna, ha az egész feladat egy

helyen volna, mert így a koordinálást és felügyeletet jobban lehetne megszervezni és kielégíteni a helyi építési, de főleg a tatarozási munkákat. Ami a tatarozás különleges (szobrász, kőfaragó, műlakatos) munkáit illeti, azokat – mint ma – továbbra is a tanácsi építő és tatarozó vállalatok megrendelése alapján – az építőipar vállalatai végezhetnék.

Fentiekből látjuk, hogy a kérdést teljesen meg lehet oldani, ha ehhez megvan az akarat. A határozati javaslat 7.) pontjával, azzal, hogy a Könnyűipari Minisztérium a helyi tanácsokkal egyetemlegesen legyen felelős a városok és községek területén a város- és községfejlesztés és rendezés feladatainak ellátásáért és az ezzel járó hatósági feladatok elvégzéséért, Szijártó elvtárs szintén nem ért egyet.

Ezen ellenvetését azzal indokolja, hogy a város- és községfejlesztés egyedül az OT, az Országos Építési Hivatal és az Országos Építési Tanács feladata. Ami az építési hatósági jogkört illeti, az pedig az Építésügyi Minisztériumot illeti meg.

Mindezekkel szemben a mi álláspontunk úgy az első, mint a második esetben az, hogy Szijártó elvtárs megállapításai nem helytállóak. Ugyanis a város- és községfejlesztés és rendezés ellátása, azaz végrehajtása nem tartozhat más szervezethez, mint ahhoz, aki felelős a város- és községgazdálkodásért, mert hiszen tulajdonképpen ez az egyik alapvető feladata a város- és községgazdálkodásnak. Azonban a mi felvetésünk nem azon alapszik, hogy az egyedül a Könnyűipari Minisztérium és a Helyi Tanácsok zártkörű feladata. A mi álláspontunk az, hogy a könnyűipar illetékes igazgatósága – a Pártközpont és a kormányzati szervek megfelelő irányvonalának alapján – közreműködve az OT-vel, az Országos Építési Hivatallal, valamint az Országos Építési Tanáccsal kell, hogy kialakítsák a szempontokat az egyes városok fejlesztésének, programjának kidolgozásánál. Ezt a Könnyűipari Minisztérium megadja az illetékes tanácsnak, amely a kapott irányvonalnak megfelelően – figyelembe véve a helyi adottságokat és körülményeket – kidolgozza a fejlesztési terv elkészítéséhez a programot, és ezt a Könnyűipari Minisztérium véleményezésével a Minisztertanács által kijelölt szervekhez terjeszti jóváhagyás végett. A már jóváhagyott program alapján az illetékes tanács megrendeli a fejlesztési terv elkészítését a tervező intézeteknél és ennek alapján az elkészített városfejlesztési tervet a tanács saját hatáskörében átnézi, és azt véleményével a Könnyűipari Minisztériumhoz terjeszti. A Könnyűipari Minisztérium átvizsgálja, hogy a fejlesztési tervek a jóváhagyott programnak megfelelnek-e, és vizsgálata után az illetékes tanáccsal azt a Minisztertanács által kijelölt szervek elé terjeszti jóváhagyás végett.

Amikor a tervek jóváhagyást nyernek, akkor az illetékes tanács felelős a terv végrehajtásáért és a Könnyűipari Minisztérium pedig a főfelügyelet gyakorlásáért a fejlesztési terv és ebből fakadó városrendészeti programok végrehajtása felett.

Ami az építési hatósági jogkört illeti, ezt csakis az erre vonatkozó törvények és MT-rendeletek alapján lehet ellátni, és az éppúgy kötelező az Építésügyi Minisztériumra, mint más állami, közületi szervre vagy magánszemélyre. Ennek következtében tehát ezen jogkör gyakorlását – miután a város- és községfejlesztés a város- és községgazdálkodási szervekre van bízva, és az ebből fakadó építési hatósági jogkör (pl. az új épít-

kezésekre a helykijelölés, vagy egyes építkezések átalakítása és ehhez hasonló ügyek) –, magától értetődik, hogy a város- és községgazdálkodással foglalkozó szervek kell, hogy intézzék.

Ezt bizonyítja a Szovjetunió, [a] Lengyel és a Román Népköztársaság példája is, ahol a város- és községrendezés fejlesztését, valamint az ebből fakadó építési hatósági jogkört a város- és községgazdálkodást intéző szervek látják el.

3.) Szíjártó elvtárs a határozati javaslat 4.) pontjával – azzal, hogy össze kellene vonni a helyi tanácsok kommunális építési és közlekedési osztályait egy új egységes osztályba, azaz a város- és községgazdálkodási osztályba – sem ért egyet. Ezt azzal indokolja, hogy a mai állapotnak megfelelően kell hogy végezzék továbbra is az építési osztályok a rájuk bízott feladatokat.

A mi javaslatunkból világosan látszik, hogy ha a 3 osztályt összevonjuk, először is elérjük azt, hogy a város- és községgazdálkodás teendői a helyi tanácsoknál egy vezetés alá kerülnek. Így megszűnik az a hézagos munka, amely eddig szinte lehetetlenné tette a város- és községgazdálkodás egységeinek együttműködését, amelynek következtében nem is bírt zökkenőmentesen ténykedni és tervszerűen fejlődni. Az összevonás következtében el tudjuk érni azt is, hogy a helyi tanácsok szervei tényleg felelős gazdáivá váljanak a város- és községgazdálkodásnak. Mindamellet ezen átszervezés az adminisztratív, műszaki és egyéb létszámban is tekintélyes megtakarítást jelent. Annak dacára, hogy a város- és községgazdálkodás szerveit egészen a járásokig és községekig visszük (ahol ezek eddig nem voltak), mégis általában mintegy 1750 főt tudnánk megtakarítani.

Fentiek alapján Szíjártó elvtárs ellenvetéseivel nem tudunk egyetérteni, és az az érzésünk, hogy Ő szűken, csakis a saját tárcája szempontjából látja ezt a dolgot, és nem tartja szem előtt, hogy a város- és községgazdálkodás munkáját miképp lehetne jobbá tenni. Ma ugyanis – amint az előterjesztésünkben látható – egyik legelmaradottabb területe népgazdaságunknak a város- és községgazdálkodás, és ennek következtében a dolgozók életszínvonalának emelése ezen a területen mindez ideig háttérbe szorult, s messzemenőleg sem volt kielégítő.

[dátum és aláírás nélkül]

MNL OL XIX-A-83-a-1953-515 63–66.

2.

IM 0105/34/1953.TÜK.
Honvédelmi Miniszter
0521/igü.-1950. szám.

Szigorúan titkos!

Tárgy: Minisztertanácsi előterjesztés az ország területének elhagyására vonatkozó büntetőrendelkezések kiegészítése tárgyában készült törvényerejű rendelettervezet tárgyában.

I.

Minisztertanácsi előterjesztés
az ország területének elhagyására vonatkozó büntető rendelkezések kiegészítéséről
készült törvényerejű rendelettervezet tárgyában

Arra kérem a t. Minisztertanácsot, hogy az alábbi törvényerejű rendelettervezetemet fogadja el, és azt a további eljárás végett terjessze fel a Népköztársaság Elnöki Tanácsához.

A büntetőtörvények egyes fogyatékoságainak megszüntetéséről és pótlásáról szóló 1948:XLVIII. tv. (III. Bn.) 48. §-a szerint öt évig terjedhető fogházzal kell büntetni azt, aki a határt meg nem engedett módon átlépi.

Ha katonai személy hagyja el engedély nélkül az ország területét, egymagában ebből a körülményből következtetni lehet arra, hogy a katonai szolgálati kötelezettsége alól magát végleg kivonni kívánta. Ez a cselekmény pedig megvalósítja a katonai büntetőtörvénykönyvről szóló 1948:XLII. tv. (KTbtk.) 40. §-ába ütköző szökés büntetést, amely cselekményt az idézett törvény 41. §-ának /1/ bekezdése három évig terjedhető börtönnel, súlyos esetben pedig öt évig terjedhető börtönnel bünteti.

A mai nemzetközi helyzethez azonban a gondjaimra bízott fontos katonai érdekek az idézett törvényes rendelkezésekkel kellő módon megoltalmazva nincsenek.

Ezért szükségesnek tartom olyan jogszabályalkotás kezdeményezését, amely az említett érdekek megvédésére kellő büntetőjogi biztosítékot nyújt.

A katonai büntetőbíráskodás hatálya alá tartozó személynek külföldre szökése különösen veszélyes a népi demokráciára, gyengíti a Néphadsereg fegyelmét, és így hátrányosan érintheti a Népköztársaságunk katonai erejét. Ezért a javaslat az 1. §. /1/ bekezdésében meghatározott cselekményt életfogytig tartó börtönnel rendeli büntetni.

Az említett okok indokolják azt, hogy életfogytig tartó börtönnel büntessék azt a polgári személyt is, aki repülőgépet vagy bármely más légi járművet engedély nélkül, szándékosan külföldre vezet, vagy azon a jármű személyzetének tagjaként engedély nélkül, szándékosan külföldre távozik, vagy e cselekmények bármelyikét megkísérli. Ilyen irányban tartalmaz büntetőjogi rendelkezést a javaslat 1. §-ának /2/ bekezdése. Különösen veszélyes a cselekmény akkor, ha csoportosan, vagy felfegyverkezve követték el. Ezért indokolt az 1. §. /3/ bekezdése esetében a legsúlyosabb büntetés alkalmazása.

A 2. §-ban felsorolt cselekményeket – ideértve az eredménytelen felhívást vagy a véghezvitel előkészítését célzó bármilyen más cselekményt is – bűncselekménynek kell nyilvánítani, mert a társadalmi veszélyesség e cselekményeknél már az előkészületben is jelentkezik.

A 3. §. /1/ bekezdés első mondata az 1. §-ban említett cselekmények megelőzése végett büntetéssel fenyegeti a tettesnek azt a hozzátartozóját, aki a tettel egy háztartásban él, vagy akit a tettes eltart. Ez a rendelkezés alkalmasnak látszik arra, hogy a külföldre szökés gondolatával foglalkozókat a bűncselekmény elkövetésétől visszatartsa.

Természetesen súlyosabban kell büntetni azt a hozzátartozót, aki – bár a cselekményről tudott – azt a hatóságnak haladéktalanul nem jelentette (3. §. /1/ bekezdés második mondata).

Nem indokolt viszont a hozzátartozó megbüntetése, ha a bűncselekmény elkövetése a hozzátartozó feljelentése következtében elmarad.

Ilyen értelemben rendelkezik a 3. §. /2/ bekezdése.

A 4. §. a bűncselekmények jellegéhez és súlyosságához képest a megfelelő mellékbüntetések alkalmazását rendeli, illetőleg teszi lehetővé.

A 4. §. /3/ bekezdésében foglalt eljárási szabályok a katonai büntetőbíráskodás körében a vagyonek Kobzás lehetőségét biztosítják arra az esetre, ha a bűnvádi eljárás a tettes halála, távolléte, vagy pedig egyéb okból nem volna megindítható vagy folytatható.

Az 5. §. a törvényerejű rendeletben meghatározott bűncselekmények tekintetében az eljárást a cselekmények jellegénél fogva polgári személyekkel szemben is a katonai büntetőbíráskodás feladatává teszi, és az egyöntetű, gyors eljárás érdekében a budapesti katonai törvényszék hatáskörébe és illetékességébe utalja.

II.

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1950. évi ... számú törvényerejű rendelete az ország területének elhagyására vonatkozó büntető rendelkezések kiegészítéséről

1. §.

/1/ A katonai büntetőbíráskodás alá tartozó az a személy (a Néphadsereg, az Államvédelmi Hatóság, az Államrendőrség tagja, letartóztatóintézeti alkalmazott), aki külföldre szökik vagy a szökést megkísérli, életfogytig tartó börtönnel büntetendő.

/2/ Ugyanígy büntetendő az a polgári személy is, aki repülőgépet vagy bármely más légi járművet engedély nélkül szándékosan külföldre vezet, vagy azon a jármű személyzetének tagjaként engedély nélkül szándékosan külföldre távozik, vagy e cselekmények bármelyikét megkísérli.

/3/ Ha az /1/ és /2/ bekezdésben meghatározott büntettet csoportosan vagy felfegyverkezve követik el, a büntetés halál.

2. §.

Aki az 1. §-ban meghatározott büntett elkövetéséhez szükséges, vagy azt könnyítő előfeltételeket biztosítja, az ahhoz szükséges eszközöket, vagy kellékeket megszerzi, illetőleg a büntett véghezvitelére alkalmassá teszi, az elkövetésre más felhív, az elkövetésre ajánlkozik, erre felhívás folytán vállalkozik, a közös elkövetésre nézve megállapodik, vagy a büntett véghezvitelét előkészítő bármilyen más cselekményt hajt végre, tíz évig terjedhető börtönnel büntetendő.

3. §.

/1/ Az 1. §-ban meghatározott büntett tettesének vele egy háztartásban élő vagy általa eltartott felnőtt korú hozzátartozóját (1950:II. tv. 29. §.) öt évig terjedhető börtönnel, ha pedig a hozzátartozó a büntett elkövetéséről megelőzően tudott és arról a hatóságnak haladéktalanul jelentést nem tett, tíz évig terjedhető börtönnel kell büntetni.

/2/ Nem büntethető az a hozzátartozó, akinek feljelentése folytán az 1. §-ban meghatározott büntett elkövetése elmarad.

4. §.

/1/ Az 1–3. §-ok eseteiben a hivatalvesztést és a politikai jogok gyakorlásának a felfüggesztését is ki kell mondani.

/2/ Az 1. és 2. §-ok eseteiben, úgyszintén a 3. §. /1/ bekezdésének második tétele esetében az elkövető egész vagyonának elkobzását minden esetben el kell rendelni; a 3. §. /1/ bekezdésének első tétele esetén pedig az eset körülményeihez képest teljes vagy részleges vagyonelkobzást lehet kimondani.

/3/ Az elkobzást akkor is el lehet rendelni, ha a bűnvádi eljárást a terhelt halála, távolléte, vagy más ok miatt megindítani vagy folytatni nem lehet. Az eljárásra katonai büntetőbíráskodás körében is a bűnvádi eljárásról szóló 1896: XXXIII. tv. (Bp.) 477. §-át kell alkalmazni.

5. §.

E törvényerejű rendeletben meghatározott büntettek miatt az eljárás mind a katonai, mind a polgári személyek tekintetében a budapesti katonai törvényszék kizárólagos hatáskörébe és illetékessége alá tartozik.

Budapest, 1950. évi június 20-án.

Nógrádi Sándor s. k. altábornagy

honvédelmi miniszter h.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-515 220–223.

18.

[516]

[I. Határozati jegyzőkönyv]

Szigorúan titkos!
Készült 2 példányban.

Jegyzőkönyv

a Minisztertanács 1953. évi december hó 11-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről

Jelen voltak:

Nagy Imre, a Minisztertanács elnöke,
 Hegedüs András, a Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter,
 Apró Antal, a Minisztertanács elnökhelyettese,
 Zsofinyecz Mihály kohó- és gépipari miniszter,
 Hidas István nehézipari miniszter,
 Szalai Béla, az Országos Tervhivatal elnöke,
 Bata István honvédelmi miniszter,
 Erdei Ferenc igazságügy-miniszter,
 Bognár József bel- és külkereskedelmi miniszter,
 Tisza József begyűjtési miniszter,
 Bebrits Lajos közlekedés és postaügyi miniszter,
 Erdey-Grúz Tibor oktatásügyi miniszter,
 Olt Károly pénzügyminiszter,
 Kiss Árpád könnyűipari miniszter,
 Altomáre Iván élelmiszeripari miniszter,
 Szijártó Lajos építésügyi miniszter,
 Darvas József népművelési miniszter,
 dr. Zsoldos Sándor egészségügyi miniszter,
 Berei Andor, a külügyminiszter első helyettese,
 Piros László, a belügyminiszter első helyettese,
 Czakó Kálmán legfőbb ügyész,
 Házi Árpád, az ÁEK elnöke,
 Némety Béla, a Minisztertanács Titkársága elnöki csoportjának vezetője.

Meghívottak az egyes napirendi pontokhoz:

1.) napirendi pont: Dobi István elvtárs, Tasnádi Sándor elvtárs, Nagy Józsefné elvtárs, Szita János elvtárs, Kovács Imre elvtárs, Varga András elvtárs, Dögei Imre elvtárs, Szongoth Miklós elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Bacsó Andor elvtárs, Gál Ti-vadar elvtárs.

- 2.) napirendi pont: Nagy Józsefné elvtárs, Szita János elvtárs, Varga András elvtárs, Dégen Imre elvtárs, Tauszk György elvtárs, Kovács Sándor elvtárs.
- 3.) napirendi pont: Szita János elvtárs, Antos István elvtárs, Pogácsás Antal elvtárs, Tauszk György elvtárs, Mácsai Dániel elvtárs.
- 4.) napirendi pont: Antos István elvtárs, Szita János elvtárs, Tauszk György elvtárs.
- 5.) napirendi pont: Nagy Józsefné elvtárs, Magyar András elvtárs, Mihályi László elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Perneki Mátyás elvtárs.
- 6.) napirendi pont: Kerek Gábor elvtárs, Fajth Tibor elvtárs, Rigler György elvtárs.
- 7.) napirendi pont: Kéri József elvtárs, Román József elvtárs.
- 8/a. napirendi pont: Pongrácz Kálmán elvtárs, Kocsis Lajos elvtárs, Gallotsik Imre elvtárs.
- 8/b. napirendi pont: Trautmann Rezső elvtárs, Szőke Mátyás elvtárs, Varga András elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Gábor Mátyás elvtárs.
- 8/c. napirendi pont: Trautmann Rezső elvtárs, Kocsis Lajos elvtárs.
- 8/d. napirendi pont: Trautmann Rezső elvtárs, Kocsis Lajos elvtárs.
- 8/e. napirendi pont: Kocsis Lajos elvtárs.
- 8/f. napirendi pont: Kocsis Lajos elvtárs.

[Napirend:]¹

18/1

1.) Az állami begyűjtés hároméves rendszere²

Előadó: Tisza József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:³

- 1 A napirendi pontok vitáját a határozati jegyzőkönyv után található gyorsírói jegyzőkönyv tartalmazza.
- 2 A jogszabálytervezetek előterjesztését, a törvényerejű rendelet tervezetéhez fűzött észrevételeket, módosításokat, az elfogadott törvényerejű rendelet kiegészítését és a Minisztertanács nem nyilvános határozatát lásd a Mellékletben (1/a–d). A Minisztertanács a jogszabálytervezetet jóváhagyta, és indítványozta törvénybe iktatását. Ezt követően egy bizottság felülvizsgálta, kiegészítette és módosította a szöveget, majd az Elnöki Tanács az 1953. évi 27. számú törvényerejű rendelettel „Az állami begyűjtés többéves rendszere” címmel a jogszabályt kiadta. MK 1953. 65. szám, december 13. Helyesbítése: MK 1953. 66. szám, december 16. A begyűjtés végrehajtását a Minisztertanács 1.077/1953 (XII.16.) Mt.h. számú határozatával szabályozta (MK 1953. 66. szám, december 16.), amit 516/1/1953 számú nem nyilvános határozatában bizalmas záradékkal egészített ki. A határozatot a *Szabad Nép* december 13-án az első oldalon tette közzé.
- 3 A módosításokat a Tisza József begyűjtési miniszter által december 14-i dátummal benyújtott határozati javaslat összegezte. (Melléklet, 1/d).

2.) A falusi lakosság ellátása, a falusi kereskedelem megjavítása⁴

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést nem fogadta el azzal, hogy a kidolgozás alatt álló kereskedelemről és közétkeztetésről szóló átfogó előterjesztésben kell rendezni az itt felvetett kérdéseket. Ugyanakkor utasítja az illetékes szerveket, hogy az előterjesztésnek olyan helyes javaslatait, mint pl. a mezőgazdasági termelőeszközök az ipar felé történő megrendeléseit, a földműves szövetkezeti boltok önállóságának fejlesztését, a nagy- és kiskereskedelem kapcsolatainak erősítését, az áruellátást, árukiszállításra és a szállítási utakra vonatkozó javaslatok megvalósítását kezdjék meg.

A Minisztertanács utasítja a belkereskedelmi minisztert, hogy az árleszállítás után beállott minőségromlást, valamint egyes cikkek részleges áremelkedését vizsgálja meg, és tegyen jelentést két héten belül a Minisztertanács elnökének.

A Minisztertanács utasítja az élelmiszeripari minisztert, hogy az egyes termékek minőségének megóvása, illetve eredeti minőségének visszaállítása érdekében az egész ipar számára kötelező erővel bíró szabványokat állapítson meg, melyeket terjedően jóváhagyásra a Minisztertanács elé.⁵ Utasítja továbbá a kenyér eredeti minőségének betartására.

3.) November–december havi póthitelek⁶

Előadó: Olt Károly elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

a.) Az 1. oldal 9–10. pontját törölni kell.⁷

4 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (2.). A Minisztertanács 516/2/1953 számú nem nyilvános határozatában a Nagy Imre miniszterelnök összefoglalójában elmondottakat összegezte. A határozat kimondta, hogy 1) a szabványok felülvizsgálatáról az élelmiszeripari miniszter és az OT elnöke 1954. május 31-ig tegyen jelentést a Minisztertanács elnökének; 2) a szabványoktól való eltérésre utasítást vagy engedélyt a miniszterek sem adhatnak.

5 Minisztertanács jegyzőkönyveiben ilyen előterjesztés nem található.

6 A pénzügyminiszter előterjesztésére – tekintettel a gazdasági nehézségekre – a Minisztertanács 516/3/1953 számú nem nyilvános határozatával az egyes ágazatok számára szükséges póthiteleket engedélyezte: a földműves-szövetkezetek hiteltörlesztésére, a zöldség- és gyümölcsfélék értékesítéséből adódó veszteségek csökkentésére, a csecsemőkelengye-utalványokra, az egyéni gazdálkodók állami vállalatokkal szembeni, előző évekből származó behajthatatlan tartozására, a terven felüli külföldi behozatalra, az egészségügyi intézmények tüzelőellátására, Csongrád, Pest, Zala, Somogy megyék megrongálódott útjainak helyreállítására.

7 Az előterjesztés 9. pontjában a Kohó- és Gépipari Minisztérium számára a Rákosi Mátyás Művek Tröszt pénzellátására 21 millió forintot, 10. pontjában a Nehézipari Minisztérium számára a Komlói Szénbányászati Tröszt pénzellátására 9 millió forintot javasoltak biztosítani.

- b.) A határozati javaslat 9–10. pontjának 2. mondatát törölni kell.⁸
- c.) A határozati javaslatot a következőkkel kell kiegészíteni: „A Minisztertanács a Könnyűipari Minisztérium költségvetésében a cipész kisipari szövetkezetek veszteségének megtérítésére 6 millió Ft póthitelt engedélyez azzal, hogy ezen összeget a Pénzügyminisztérium a tényleges szükségletek felmérése után saját hatáskörében megfelelően kiegészítheti.”
- d.) A Minisztertanács utasítja a pénzügyminisztert, hogy az OT-val benyújtás előtt egyeztesse az olyan póthitelek engedélyezésére irányuló javaslatát, amelyek a lakosság nem tervezett vásárlóerő-növekedését érintik.

4.) Állami vállalatok 1953. III. negyedévi beszámoló jelentése és az állami vállalatok 1953. III. és IV. negyedévi pénzügyi terve⁹

Előadó: Olt Károly elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- 8 A törlendő mondat: „Tudomásul veszi [a Minisztertanács], hogy ezzel kapcsolatban a két tröszt vállalatainál a III. negyedévben terven felül jelentkező eredményromlásra a pénzügyminiszter a fenti összegeket előlegképpen folyósította.”
- 9 Az előterjesztés szerint a júniusi kormányprogram következtében végrehajtott pénzügyi átcsoportosítások jelentősen befolyásolták az állami vállalatok 1953. III. negyedévi gazdálkodását, de ezen felül is előfordultak nagy arányú eredményromlást okozó hiányosságok – elsősorban a munkafegyelem és a takarékoság területén. A nehéziparban a szénbányászatban, a bányagép-gyártásban és a villamosenergia-termelésben; a kohó- és gépiparban a gépipar, a járműipar, a hajóipar és a híradástechnika területén; a könnyűiparban a pamutfonal, flanel és fésűs gyapjú gyártásában volt jelentős elmaradás. Kisebb-nagyobb visszaesés mutatkozott az élelmiszeriparban (a begyűjtési nehézségek miatt: baromfi- és tejipar) és az építőiparban (anyaghiány és szakmunkáshiány miatt: lakásépítés és tatarozás). A belkereskedelem ezzel szemben – a lakosság megnövekedett vásárlóerejének köszönhetően – túlteljesítette forgalmi tervét, noha ruházati cikkekben, vas- és műszaki árukban, építőanyagban nem tudták a keresletet kielégíteni. Az új termelési feladatok következtében a termelési költséget valamennyi területen túllépték. A Minisztertanács az előterjesztés alapján 516/4/1953 számú nem nyilvános határozatával megállapította, hogy az állami vállalatok az 1953. III. negyedévi önköltségcsökkentési tervüket nem teljesítették, a tervezettnél lényegesen kedvezőtlenebb pénzügyi eredményt értek el, nagymértékben nőtt a veszteséggel dolgozó vállalatok száma, és nőtt a veszteség összege is. Mindezek figyelembevételével valamennyi ipari minisztérium számára előírták az önköltségcsökkentési tervek felülvizsgálatát, a szükséges műszaki intézkedések megtételét. A Minisztertanács – több más intézkedés mellett – egyúttal hozzájárult ahhoz, hogy a veszteségek pótlására, az eredményromlások ellensúlyozására az egyes ágazatoknak nagyobb összegű többletnyereséget utaljanak vissza, illetve a veszteséges vállalatok igazgatói alapját a pénzügyminisztérium kiegészítse.

- a.) A Minisztertanács megállapítja, hogy a munka termelékenységénél és az önköltség csökkentésénél igen súlyos hiányosságok vannak. Utasítja a minisztereket, hogy a fegyelmetlenségeket, szervezeti lazaságokat sürgősen számolják fel. A fent említett lemaradások kiküszöbölésére elsősorban a termelő minisztériumokban, de az egyéb minisztériumokban is a kollégiumok tűzzék napirendre, hogy a kormányprogram szabta új feladatoknak megfelelően milyen intézkedésekkel tudják biztosítani a munka termelékenységét és az önköltségcsökkentés területén meglévő lemaradásokat.
- b.) Január 31-ig minden miniszter tegyen jelentést a Minisztertanácsnak, hogy milyen intézkedéseket tettek, és ezeknek milyen hatásai voltak.
- c.) A Minisztertanács utasítja az OT elnökét, hogy március 1-ig dolgozza ki az 1954-es évi önköltségcsökkentési terv teljesítését biztosító javaslatokat.
- d.) A határozati javaslat 5/a. pontjában szereplő csomag súlyának fel-emelését még egyszer vizsgálják meg.¹⁰
- e.) Az 5/c. pontban foglaltak határidejét 1954. január 1-ben állapítja meg.¹¹
- f.) A határozati javaslat 5/b. pontjával kapcsolatban utasítja az ott megnevezett szerveket, vizsgálják meg a hírlapterjesztés költségeit, és tegyenek javaslatot a szükséges csökkentésre.¹²
- g.) A határozati javaslat 9. pontját törölni kell.¹³
- h.) A Minisztertanács nem járul hozzá a határozati javaslat 6–10. pontjában szereplő olyan megkötésekhez, amelyek [hogy] a vállalatok számára a terven felüli nyereségből, illetve a forgóeszköz csökkentési, tervteljesítés címén járó összegeket bizonyos esetekben nem kell kifizetni.
- i.) A Minisztertanács a 10. pont 2. mondatában nem járul hozzá, hogy a pénzügyminiszter előírja az összeg felhasználásának célját.¹⁴

10 Az előterjesztésben javaslatot tettek a 15–20 kg súlyú csomagok háztól házig szállításának áthelyezésére a Masped, a Máv-Trans és TEFU hatásköréből a Posta feladatkörébe.

11 Az előterjesztés 5/c pontja javasolja, hogy a közlekedés- és postaügyi miniszter az autóközlekedési és -javító vállalatok tarifa- és számlázási rendszerét vizsgálja felül, és 1954. április 1-jétől a visszaéléseket kizáró rendszert vezessen be.

12 Az előterjesztés szerint a Központi Hírlapiroda működését a pénzügyminiszternek és az Országos Létszámbizottságnak kell felülvizsgálnia.

13 A hivatkozott 9. pont a következő volt: „A Minisztertanács felhatalmazza a pénzügyminisztert, hogy indokolt esetben a tárcák negyedik negyedévi és éves forgóeszközcsökkentési tervét a termelési, önköltségi stb. tervek alapján saját hatáskörben módosítsa.”

14 A hivatkozott mondat szerint a pénzügyminiszter abban az esetben, ha az egyes vállalatok forgóeszköz-csökkentési jutalma magas összeget tesz ki, előírhatja az összeg egy részének jóléti célokra történő felhasználását.

18/5

5.) 1954. évi szarvasmarha-hizlalási szerződéses akció beindítása¹⁵*Előadó:* Tisza József elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács utasítja a begyűjtési minisztert vizsgálja meg, hogy

- [a] a 600 kg-os tinó szerződéskötésénél nem kellene-e tejkedvezményt adni. Ugyancsak vizsgálja meg, hogy a szarvasmarha-hizlalási szerződéses akció beindításához a kötési kedv fokozására milyen más cikkeket lehetne a szerződéskötőknek adni.
- [b] A hízott bikánál az átlagárát 9,30 helyett 8 Ft-ban állapítja meg.
- c.) A kényszervágott marha árát a marha mindenkori minőségének megfelelő szabad ár 80%-ában állapítja meg.

18/6

6.) Az állami könyvkiadás 1954. évi terve¹⁶*Előadó:* Darvas József elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 2/a. pontját törölni kell.
- b.) Az OT elnöke a népművelési miniszterrel egyetértésben a szépirodalom és az ifjúsági könyvek arányát a szakmai irodalom rovására emelje fel.
- c.) A Minisztertanács az előterjesztésben szereplő összegeket keretszámokként fogadja el, ugyanakkor utasítja a pénzügyminisztert, vizsgálja meg a könyvek önköltségének alakulását.
- d.) A határozati javaslat 3. pontjával kapcsolatban kimondja, hogy a MTH tanulói részére a szakkönyvek kiadását a Tankönyvkiadótól át kell adni a szakkönyvkiadók hatáskörébe, az erre a célra biztosított papírkerettel együtt.

18/7a

7/a.) Rendelettervezet a védőoltásokról¹⁷

15 Az 1954. évi húsellátás javítása és a szarvasmarhatenyésztés fejlesztése érdekében a begyűjtési miniszter előterjesztést tett szerződéses szarvasmarha-hizlalási akció megindítására, melynek keretében egyéni termelőkkel, termelőszövetkezetekkel és termelőszövetkezeti tagokkal 80 000 hízott bikaborjúra és 20 000 tinóra vonatkozó szerződés megkötését irányozták elő. Az akció költségeit az állat- és zsirbegyűjtő vállalatok számára az állam biztosítja. A szerződőket a mezőgazdasági termelőeszközök és felszerelések beszerzésénél előnyben kell részesíteni. A tenyésztési kedv fokozásának, az állatállomány fejlesztésének és az állami szabad készletek növelésének támogatására ugyanakkor új állami szabadfelvásárlási árakat állapítanak meg a vágómarhára és vágólóra. A Minisztertanács 516/5/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést elfogadta, majd 540112/1/1954 számú határozatával kiegészítette.

16 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (3.). A Minisztertanács az előterjesztést 516/6/1953 számú nem nyilvános határozatával a határozati javaslattal megegyezően, a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta.

17 A rendelettervezet előterjesztését lásd a Mellékletben (4.).

Előadó: Zsoldos Sándor elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.¹⁸

7/b.) Rendelettervezet a fertőző betegségek megelőzéséről¹⁹

Előadó: Zsoldos Sándor elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A rendelettervezet 1. §. 2. bekezdését a következőképpen kell megfogalmazni: „Az élelmiszerek, élvezeti cikkek és italok útján is terjedhető fertőző betegségek esetében a betegek lakásából (közvetlen háztartásából) élelmiszerek, élvezeti cikkek és italok kivitele megtiltandó.”²⁰
- b.) A 2. §. utolsó mondatát a következőképpen kell megfogalmazni: „Járványügyi megfigyelés alatt álló személy kötelezhető arra, hogy megszabott időközönként ellenőrző vizsgálat céljából orvosnál jelenjék meg.”²¹
- c.) A 3. §. első bekezdését a következőképpen kell megfogalmazni: „Azon személyt, aki maga ugyan nem beteg, de olyan kórokozókat hordoz és ürít, amelyekkel gondatlan magatartása miatt más személyeknél súlyos fertőző betegségeket (pl. hastífusz) okozhat, járványügyi megfigyelés alá kell helyezni.”²²
- d.) Ugyane paragrafus 4. pontját a következőképpen kell megfogalmazni:

18 A Minisztertanács 60/1953 (XII.20.) M.T. szám alatt adta ki rendeletét. MK 1953. 67. szám, december 20.

19 Az egészségügyi miniszter, tekintettel arra, hogy a járványos betegségek megelőzésével és terjedésével kapcsolatos tennivalókat tételesen sohasem szabályozták, előterjesztést tett egy minisztertanácsi rendelet és a hozzá kapcsolódó végrehajtási utasítás kiadására. A rendelettervezet meghatározta az eljáró orvos feladatait a betegség megállapításánál, a kórházba szállítás feltételeit, a beteg környezetének megfigyelését, a lehetséges bacilusgazdák elkülönítését. A rendelet miniszteri végrehajtási utasítása mellékleteként a fertőző betegségek ismertetőjegyeit, valamint a beteggel és környezetével kapcsolatos hatósági eljárást részletesen ismertető tájékoztató füzetet kell kiadni. A Minisztertanács a rendelettervezetet jóváhagyta és 61/1953 (XII.20.) M.T. szám alatt kiadta. MK 1953. 67. szám, december 20. Egyben 516/7/1953 számú nem nyilvános határozatával a rendeletet bizalmas záradékkal egészítette ki: „A járványügyi ellenőrzés alá helyezett dolgozók táppénzben való részesítésének szabályait az egészségügyi miniszter a SZOT elnökével és a pénzügyminiszterrel egyetértésben végrehajtási utasításban szabályozza.”

20 A hivatkozott bekezdés eredeti szövegében a „megtiltható” kifejezés szerepelt.

21 A hivatkozott mondat eredeti szövegéből hiányzott a „megszabott” kifejezés.

22 A hivatkozott bekezdés eredeti szövege így hangzott: „Azt a személyt, aki maga nem beteg, de olyan kórokozókat hordoz, amelyekkel más személyeknél súlyos fertőző betegséget (például hastífusz) okozhatnak, járványügyi ellenőrzés alá lehet helyezni.”

„Kórokozókat ürítő személy háztartásából élelmiszerek kivételére vonatkozóan az 1. §. 2. bekezdésében foglaltak az irányadók.”²³

18/7c

7/c.) Rendelettervezet a mérgek forgalomba hozataláról és felhasználásáról²⁴

Előadó: Zsoldos Sándor elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A 8. §. 2–3–4. pontjába az egyetemek és oktató intézetek laboratóriumában kifejezést is be kell venni.²⁵
- b.) A mérgek jegyzékébe fel kell venni a fenolt, kerolt és azok magasabb honológait.
- c.) A mérgek jegyzékéről törölni kell a klórt, pikrint, mustárgázt.

18/8a

8/a. Budapesti Gáz- és Kozsművek 1954. évi üzemfejlesztésével kapcsolatos beruházási program²⁶

Előadó: Hidas István elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács megállapítja, hogy Budapest gázellátása nem kielégítő, bizonytalan. Utasítja a nehézipari minisztert, vizsgálja meg,

23 A hivatkozott (4) bekezdés eredeti szövege „Élelmiszereknek kórokozókat ürítő személy háztartásából való kivételére az 1. §. (2) bekezdésében foglaltak irányadók.”

24 A mérgekre vonatkozó elavult és túlhaladott jogszabályok kiváltására a Minisztertanács 62/1953 (XII.20.) M.T. számú rendeletével és a csatolt melléklettel meghatározta a mérgek tekintendő anyagok körét, szabályozta előállításukat, forgalomba hozatalukat, tárolásuk és szállításuk módját, megjelölte a rendelet hatálya alá nem tartozó vállalati és intézményi kivételeket, továbbá a mérgekkel történő visszaélés büntetési tételét. MK 1953. 67. szám, december 20.

25 A hivatkozott pont szerint a rendeletet az illetékes miniszterek és az egészségügyi miniszter által kijelölt vegyipari vállalatokra és kutatóintézetekre a felsorolt eltérésekkel kell alkalmazni.

26 A nehézipari miniszter előterjesztésében tájékoztatást adott Budapest gázellátásának helyzetéről, különös tekintettel a téli időszak ellátási nehézségeire. Ismertette a gázfogyasztás alakulását, a rendelkezésre álló kapacitás adatait. Megállapította, hogy a főváros gázellátása nem kielégítő, a problémák megoldására soron kívüli beruházási program megvalósítása szükséges. Áttekintette a távlati bővítés lehetőségeit: egy új gázgyár felépítését, illetve a sztálinvárosi kokszolóműben előállított gáz Budapestre szállítását. A Minisztertanács ennek megfelelően 516/8/1953 számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben rögzített kiegészítésekkel együtt jóváhagyta a Budapesti Gáz- és Kozsművek beruházási programját azzal, hogy a beruházásnak 1954 végéig be kell fejeződnie. Utasította a nehézipari minisztert, hogy vizsgálja meg, milyen intézkedéseket kell hozni a lakosság szükségleteinek fedezésére, hozzon létre szakértői bizottságot a sztálinvárosi gáz fővárosba szállítása feltételeinek kidolgozására, továbbá terjesszen elő javaslatot Nagy-Budapest távlati gázellátásának megteremtéséről.

hogy a Nehézipari Minisztérium tervében szereplő gázmennyiség elegendő-e a lakosság szükségletének kielégítésére, és ha nem, milyen mértékben kell emelni a gázgyártást és ennek érdekében milyen intézkedéseket tesz.

- b.) A Minisztertanács megbízza az OT elnökét hozzon létre az érdekelt miniszterek, valamint a Fővárosi Tanács bevonásával egy műszaki bizottságot, mely bizottság vizsgálja meg Sztálinvárosból Budapest részére felnyomandó gáz műszaki feltételeit.
- c.) Utasítja a könnyűipari minisztert és az OT elnökét, vizsgálják meg a Gázkészülékeket Gyártó Vállalat munkáját és a gázórák fokozottabb gyártásához szükséges beruházások szükségességét.
- d.) Az OT vizsgálja meg a beruházási és felújítási kerethez szükséges 31 millió Ft-ból még nem folyósított összeg szükségességét.

8/b. Gépállomás telepítési irányelveinek és irányterveinek szabályozása²⁷

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről azzal, hogy az 1954-es évben betervezett és a költségvetésben biztosított gépállomások helykijelölését ejtsék meg.

18/8b

8/c. Zuglói transzformátorállomás tervezési feladata²⁸

Előadó: Hidas István elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy az egészségügyi miniszter utólag nézze meg az előterjesztést.

18/8c

8/d. Füzesabonyi transzformátorállomás tervezési feladata²⁹

27 A Minisztertanács 516/9/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést levette a napirendről, mivel a különböző kormányzati szervektől nagyszámú észrevétel érkezett, egyben ki mondta, hogy a földművelésügyi miniszter az 1954-re betervezett és költségvetési fedezettel rendelkező gépállomások helyét jelölje ki.

28 A nehézipari miniszter előterjesztésében a Minisztertanács engedélyét kérte a budapesti villamosenergia-hálózat terhelésének csökkentő zuglói transzformátorállomás és szinkronkompenzátor kivitelezéséhez – egy komplex beruházás részeként –, az országos hálózathoz, illetve a magyar–csehszlovák villamos távhálózathoz történő csatlakoztatással. A Minisztertanács 516/10/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést elfogadta, azzal a kiegészítéssel, hogy a beruházási tervet utólag az egészségügyi miniszternek is be kell mutatni.

29 A nehézipari miniszter előterjesztésében a Minisztertanács engedélyét kérte egy transzformátorállomás megépítéséhez – egy komplex beruházás részeként – a Füzesabony környéki villamosenergia-ellátás és a MÁV energiaellátásának javítása érdekében. A Minisztertanács az előterjesztést 516/11/1953 számú nem nyilvános határozatával elfogadta, azzal a kiegészítéssel, hogy a beruházási tervet utólag az egészségügyi miniszternek is be kell mutatni.

18/8d

Előadó: Hidas István elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy az egészségügyi miniszter utólag nézze meg az előterjesztést.

18/8e

8/e. A Nehézipari Minisztérium új szervezete³⁰

Előadó: Hidas István elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről.³¹

18/8f

8/f. Faluvillamosítási természetbeni szolgáltatások rendszere³²

Előadó: Szalai Béla elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.³³

18/8g

8/g. Az őszi terménybegyűjtési verseny első helyét elért megye részére 50 000 Ft odaítélése

Előadó: Tisza József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.³⁴

30 A nehézipari miniszter előterjesztést tett a minisztérium szerkezetének átalakítására és létszámának csökkentésére, miután az általános főosztályok működése nem megfelelő, és az iparigazgatóságok szervezeti felépítése nem egységes. A minisztérium munkájának megjavítása érdekében javasolta a nagy létszámú általános (funkcionális) főosztályok összevonását egy Tervgazdasági Főosztály keretébe, melyen belül a megszüntetett főosztályok kis létszámú osztályokként működnének. Az iparigazgatóságokon egységes szervezetet kell létrehozni. A kutatóintézetek felügyelete a Műszaki Fejlesztési Osztály koordinálásával a működési területük szerint illetékes iparigazgatóságokhoz kerülne. Az átszervezés nyomán a minisztérium létszáma 180 fővel (ebben egy miniszterhelyettesi munkakörrel), 1437 főre csökken, az elbocsátottakat a minisztérium alá tartozó trösztök és vállalatok alkalmaznák. A jövőben a minisztérium működése arra az elvre épül, hogy a minisztérium összefogó és irányító tevékenységet végez, a más jellegű feladatok a tröszt- és vállalatigazgatók hatáskörébe kerülnek.

31 A Minisztertanács a gyorsírói jegyzőkönyvben rögzített vita alapján az előterjesztést levette a napirendről azzal az indokkal, hogy valamennyi minisztérium szerkezetét felül kell vizsgálni.

32 A nehézipari miniszter előterjesztésére sor került a községek villamosításával kapcsolatosan 1949 óta fennálló – és egyre nehezebben realizálható – természetbeni lakossági hozzájárulás felülvizsgálatára.

33 A Minisztertanács 2.082/30/1953 Mt.h.számú határozatával a természetbeni hozzájárulást az áramszolgáltató vállalatok munkatársainak elszállásolására és a hálózatépítési anyagok elraktározására alkalmas helyiségek – bérleti díj ellenében történő – biztosításában jelölte meg. A helyiségek kialakításának költségeit a községi költségvetés terhére nem lehet elszámolni. A szolgáltatásokat a munkálatok megkezdése előtt kötendő szerződésben kell szabályozni. Az áramszolgáltató hálózathoz történő csatlakozás díját változatlanul meg kell fizetni. HT 1953. 30. szám, december 22.

34 A Minisztertanács 1.079/1953 (XII.20.) számú határozatával az őszi terménybegyűjtési versenyben elért eredményeiért Zala megyét vándorzászlóval és 50 000 forinttal jutalmazta. MK 1953 67. szám, 1953. december 20.

8/h. Magyar–lengyel,³⁵ magyar–csehszlovák,³⁶ magyar–bolgár,³⁷ magyar–albán,³⁸ magyar–Német Demokratikus Köztársaság³⁹ közötti árucserre-forgalmi és fizetési tárgyalás

- 35 A bel- és külkereskedelmi miniszter előterjesztést tett az 1954. évi magyar–lengyel áruforgalmi és fizetési tárgyalások anyagára. Megállapította, hogy 1953-ban jelentős magyar exportlemaradás mutatkozik, elsősorban az iparcikkek területén. Emiatt a lengyel fél bizalmatlanná vált, és 1954-ben elsősorban mezőgazdasági árukat kér. A Minisztertanács 516/15/a/1953 számú nem nyilvános határozatával megadta a felhatalmazást a tárgyalásokra, az exportot 180 millió rubelben, az importot 130 millió rubelben határozta meg. A magyar importigény kokszra, szénre, fenyőfűrészárura, tűzifára és marónátronra vonatkozik.
- 36 A bel- és külkereskedelmi miniszter előterjesztést tett az 1954. évi magyar–csehszlovák áruforgalmi és fizetési megállapodásokra. Tájékoztattott arról, hogy az 1953. évi árulisták exportértéke 250, importértéke 240 millió rubel, ennek ellenére az év végén magyar fél tartozása 52 millió rubel lesz. 1954-ben az export várhatóan 240 millió rubel, az import 175 millió rubel értékű lesz. A különbözetet a tartozások és nem az áruszállításból eredő kötelezettségek kiegyenlítésére fordítják. Az export többek között szerszámgepeket, kombájnokot, speciális gyógyszeralapanyagot, alumínium félkészárut, borsodi és tatai szenet, cementet, búzát, rozst, napraforgómagot tartalmaz, az import gépre és műszerre, nemesacélra, szerszámra, kokszra, gázkokszszénre, bányafára, fűrészárura, hengereltárura terjed ki. A Minisztertanács 516/15/b/1953 számú nem nyilvános határozatával megadta a felhatalmazást a tárgyalásokra, a tárgyalások jegyzőkönyvét 540119/14/1954 számú határozatával jóváhagyta.
- 37 A bel- és külkereskedelmi miniszter előterjesztést tett az 1954. évi magyar–bolgár áruforgalmi és fizetési megállapodások anyagára. Megállapította, hogy az exportban 2 millió rubel passzívum várható. Ezt az 1949-ben Bulgáriának nyújtott hitel törlesztéséből fedezik. A Minisztertanács 516/15/c/1953 számú nem nyilvános határozatával a tárgyalásokra a felhatalmazást megadta. Az exportot 32 millió (1953: 27,1 millió) rubelben, az importot 35 millió (1953: 30,4 millió) rubelben állapította meg, egyben a külkereskedelem tervét 900 tonna bolgár dohányimporttal megegyeztetve. Az exportkontingens olajtermékeket, hűtőberendezéseket, gyógyszereket, rádióadót és vevőt, teherautót, vonatot, az importkontingens többek között vasércet, piritet, dohányt, bort, amonitrátot tartalmaz.
- 38 A bel- és külkereskedelmi miniszter előterjesztést tett az 1954. évi magyar–albán áruforgalmi és fizetési megállapodásokra. A Minisztertanács 516/15/d/1953 számú nem nyilvános határozatával megadta a felhatalmazást a tárgyalásokra. Az export értékét 4-5 millió (1953: 3,8 millió) rubelben, az importot 7 millió (1953: 3,6 millió) rubelben határozták meg. Az utóbbiba beleszámították az 1949-ben Albániának nyújtott hitel esedékes törlesztését. Az exportkontingens búzát, keményítőt, alumíniumlemezt, vörösréz huzalt, kábelarmatúrát, szigetelt rézhuzalt, az importkontingens krómércet, rezet, kecskebőrt, leveles dohányt, olívaolajat tartalmaz.
- 39 A bel- és külkereskedelmi miniszter előterjesztést tett az 1954. évi magyar–NDK áruforgalmi és fizetési megállapodásokra. Megállapította, hogy 1953-ban a mezőgazdasági termékek kiesése miatt az exportban lemaradás, az export-import mérlegben 35 millió rubel passzívum várható. A Minisztertanács 516/15/e számú nem nyilvános határozatával megadta a felhatalmazást a tárgyalásokra. Az exportot 170 millió (1953: 174 millió) rubelben, az importot 150 millió (132 millió)

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A magyar–lengyel árucserre-forgalmi és fizetési tárgyalások megkötésénél csak 500 tonna répamagra kössenek megállapodást. A csehszlovákoknál napraforgómagra kötést ne tegyenek.
- b.) Az élelmiszeriparnál jelentkező magyar–bolgár kereskedelmi tárgyalások import vonalán a tervezethez 900 tonna dohány csökkentése jelentkezik, melyet a belkereskedelem vagy a bolgároktól, vagy máshol biztosítson.

18/8i

8/i. Magyar–olasz vegyesbizottsági tárgyalás⁴⁰

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁴¹

18/8j

8/j. Magyar–argentín kereskedelmi és pénzügyi egyezmény⁴²

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁴³

rubelben állapította meg. Az exportkontingens 90 Ikarusz-buszt, dömpert, nyersolajat, bauxitot és timföldet, gyógyszeralapanyagokat és mezőgazdasági termékeket, az importkontingens többek között bányafát, brikettet, tűzifát, kálisót, gördülőcsapályákat, gépipari termékeket, vegyipari termékeket, rotációs papírt tartalmaz.

40 A bel- és külkereskedelmi miniszter előterjesztést tett az 1948-ban aláírt magyar–olasz árucserre-forgalmi megállapodás alapján 1953. december elején Budapesten megtartandó vegyes bizottsági tárgyalásokon képviselendő álláspontra. Az előterjesztésben rögzítették, hogy a magyar mezőgazdasági cikkek hiánya, valamint a vágómarha, sertés és hús olasz beviteli tilalma következtében mind az előző években, mind 1953-ban igen alacsony szinten használták ki az export és import lehetőségeit. Az exportra tervezett mezőgazdasági áruk hiányát iparcikkkel nem tudták pótolni. Az előterjesztés megállapította az export (1953: 9 milliárd líra; 1954: 7,1 milliárd líra) és az import (1953: 8 milliárd líra; 1954: 5,9 milliárd líra) 1954. évi értékét. A különbség a kikötői díjak és a fuvardíjak fedezete. Meghatározta a fizetési kérdésekben követendő irányokat, és megjelölte a nem kereskedelmi jellegű fizetési kérdések megtárgyalásának kereteit.

41 A Minisztertanács 516/16/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta, és felhatalmazást adott a tárgyalásokra.

42 A magyar és az argentín kormány képviselői 1953. augusztus 24-én Buenos Airesben 3 évre szóló kereskedelmi és pénzügyi egyezményt írtak alá. Az exportlista 15 millió USD értékű árut tartalmaz, elsősorban gépipari termékeket, gyógyszeripari alapanyagokat, műszereket. Az import nyers- és gyapjas bőrt, gyapjút, lenolajat, pamutot foglal magában.

43 A Minisztertanács az egyezményt 516/17/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

8/k. 1954. évi magyar–nyugatnémet árucserre forgalmi tárgyalások⁴⁴

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁴⁵

18/8k

8/l. Nehézipari Minisztérium kollégiuma tagjainak kinevezése⁴⁶

Előadó: Hidas István elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁴⁷

18/8l

8/m. Könnyűipari Minisztérium kollégiuma tagjainak kinevezése⁴⁸

Előadó: Kiss Árpád elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁴⁹

18/8m

44 A bel- külkereskedelmi miniszter előterjesztést tett az 1954. évi magyar–nyugatnémet áruforgalmi tárgyalásokon képviselendő álláspontra. Rögzítette, hogy a nyugatnémet kormány képviselői az előző évi áruforgalmi listákat nem írták alá, csak parafálták, de ez az áruforgalmat nem akadályozta. Az aláírás feltétele a kitelepített németek itt maradt rokonai kivándorlásának engedélyezése volt. Az export kisebb mértékben emelkedett, az import csökkent, emelésére a mezőgazdasági cikkek hiánya miatt nem volt lehetőség. Az előterjesztés megállapította az export (1953: 24,7 millió USD, 1954: 24,8 millió USD) és az import (1953: 23,2 millió USD, 1954: 23,3 millió USD) értékét és az import biztosításának elsődrendű fontosságát. Az előterjesztés kitért a német hatóságok várható politikai követeléseire is. Ilyen a német hajók közlekedésének engedélyezése a magyar Duna-szakaszon; a frankfurti magyar kereskedelmi képviselőhöz hasonló iroda működésének engedélyezése Budapesten; a magyar tranzitforgalom hamburgi kikötőn át történő bonyolítása fuvardíj-mérséklés kilátásba helyezése mellett. Az utóbbi kivétellel e kérdések megtárgyalását el kell kerülni.

45 A Minisztertanács 516/18/1953 számú nem nyilvános határozatával felhatalmazást adott a tárgyalásokra.

46 A nehézipari miniszter előterjesztést tett arra, hogy a Minisztertanács a minisztérium kollégiuma tagjává nevezze ki Czottner Sándort, a miniszter első helyettesét, Szabó Gergely miniszterhelyettest, Sebestyén János miniszterhelyettest, Lőrincz Imre miniszterhelyettest, Bese Vilmost, a Szénbányászati Igazgatóság vezetőjét, Erős Lászlót, a Villamosenergiaipari Igazgatóság vezetőjét, Vályi Pétert, a Szerves Vegyipari Igazgatóság vezetőjét, Tapolcai Jánost, a személyzeti főosztály vezetőjét, Kusnyér Zoltánt, a Nógrádi Szénbányászati Tröszt főmérnökét.

47 A Minisztertanács 516/19/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

48 A könnyűipari miniszter előterjesztést tett arra, hogy a Minisztertanács a minisztérium kollégiuma tagjává nevezze ki Szabó Jánost, a miniszter első helyettesét, Ajtai Miklós miniszterhelyettest, Csikós Nagy Béla miniszterhelyettest, Földi László miniszterhelyettest, Téglás Dezső főosztályvezetőt, Jakab Erzsébet főosztályvezetőt, Gáti Péter főosztályvezetőt, Horváth Gyula főosztályvezetőt, Rostás István iparigazgatót, Végh Józsefné vállalatigazgatót.

49 A Minisztertanács 516/20/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

18/8n

8/n. Egészségügyi Minisztérium kollégiuma tagjainak kinevezése⁵⁰*Előadó:* Zsoldos Sándor elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵¹

18/8o

8/o. Központi Statisztikai Hivatal kollégiuma tagjainak kinevezése⁵²*Előadó:* Nagy Imre elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵³

18/8p

8/p. Dr. Magyar József megyei bírósági elnöki kinevezése⁵⁴*Előadó:* Erdei Ferenc elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵⁵

18/8r

8/r. Lunger István külföldi kiküldetése⁵⁶*Előadó:* Bognár József elvtárs*Nagy Imre* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁵⁷

MNL OL XIX-A-83-a-1953-516 2-12.

50 Az egészségügyi miniszter előterjesztést tett arra, hogy a Minisztertanács nevezze ki Simon Lajost, a miniszter első helyettesét, dr. Drexler Miklós miniszterhelyettesét, dr. Takó József miniszterhelyettesét, dr. Havas András akademikust, az Országos Közegészségügyi Intézet főigazgatóját, dr. Alföldy Zoltán egyetemi tanárt, az Egészségügyi Tudományos Tanács titkárát, dr. Simonovits István főosztályvezetőt, dr. Lóránt Imre főosztályvezetőt, dr. Vilmon Gyula főosztályvezetőt, Kara Annát, a szervezési osztály vezetőjét, dr. Lendvay Józsefet, a Péterfy Sándor Utcai Kórház igazgató-főorvosát a minisztérium kollégiuma tagjává.

51 A Minisztertanács 516/21/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

52 A KSH elnöke előterjesztést tett arra, hogy a Minisztertanács nevezze ki a hivatal kollégiuma tagjává Bánki Miklóst, a személyzeti főosztály, Fazekas Bélát, a mezőgazdasági főosztály, Garam Józsefet, az ipari főosztály, Gál Györgynét, a forgalmi főosztály, Mód Aladárnét, a gazdasági főosztály, Zala Júliát, a beruházási főosztály vezetőjét.

53 A Minisztertanács 516/22/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

54 Az igazságügy-miniszter előterjesztést tett arra, hogy a Minisztertanács dr. Magyar Józsefet, a Szolnoki Megyei Bíróság tanácsvezető bíróját nevezze ki a megyei bíróság elnökévé.

55 A Minisztertanács az előterjesztést 516/23/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

56 A bel- és külkereskedelmi miniszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte, hogy Lunger Istvánt, a Hungarotex Külkereskedelmi Vállalat osztályvezetőjét I. osztályú kereskedelmi titkári rangban a djakartai kereskedelmi kirendeltség vezetőjévé kinevezze.

57 A Minisztertanács 516/24/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

[II. Gyorsírói jegyzőkönyv]

Jegyzőkönyv

a Minisztertanács 1953. december hó 11-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről

Napirend 1. pontja:

Tisza József elvtárs: A törvényerejű rendelettervezet bevezető részébe helyes lenne bevenni a termelőszövetkezetek háztáji gazdasággal kapcsolatban adott kedvezményeket és a vetőmag biztosítását a kenyér- és takarmánygabonánál. 7. oldal a táblázatban az I., II. típusú termelőszövetkezeteknél a 25 holdon felülit ki lehetne hagyni. 12. oldal 17. §. 3. bekezdésénél a szerződéses húskezelvények. A terményeknél áthidaló szöveget vettünk be, kéri, hogy a húsnál is ezt engedélyezzék. 23. §. 1–2. pont. A 8 holdon aluli és felüli kulákgazdaságok tejbeadási kérdése. Itt úgy néz ki, hogy ezek a számok nem csökkentik. Az öregekkel szembeni szociális kedvezménynél kihagyták a tej- és borbeadást. A tejnél azt vettük, hogy úgyis csak egy évre szól, a borbeadásnál abból indultunk ki, hogy sok nyugdíjas foglalkozik ezzel. A határozati javaslat utolsó oldal 4. pontját belső határozatként kéri elfogadni, az a., b., c. és 5. pontot is, és kapják meg az illetékes miniszterek a rájuk vonatkozó részt.

Nagy Imre elvtárs: A mellékleteket nem tárgyaljuk, csak a törvényerejű rendelettervezetet és a minisztertanácsi határozatot. Először vegyük a törvényerejű rendeletet.

Erdei Ferenc elvtárs: A végrehajtási szabályoknál hogyan gondolja a Begyűjtési Minisztérium 41. §. 5. bekezdés egész eltérést jelent-e a behajtás, vagy a közadók módjára fog történni a végrehajtás?

Tisza József elvtárs: A hátralékokra ez nem fog vonatkozni, arra van egy külön javaslatunk. A Pénzügyminisztériumnál két határidő van, a 8 napos és a 30 napos. Nálunk a 30 napos határidőt kívánatos fenntartani.

Olt Károly elvtárs: A törvényerejű rendelet 1. §-ába a 2. oldalon és a 40. §-ba a 27. oldalon szükségesnek tartja bevenni, hogy a mezőgazdasági fejlesztési járulék is beadási kötelezettség alá esik. Ennek alapján az 1. §-ban a 3. bekezdést kiegészítendőnek tartja.

Dögei Imre elvtárs: Az előterjesztésben a számokban lát bizonyos ellentmondást pl. a hússal kapcsolatban. Bizonyos csökkentést kell a begyűjtésnél végrehajtani, ugyanakkor, ha a számokat nézzük, akkor emelkedést látunk. A földműves-szövetkezeteknek 1954-ben 620 vagon zsírt kell forgalomba hozni. Amennyiben ezeket a számokat elfogadja a Minisztertanács, akkor nem marad meg a készlet. A húst a területre vetjük ki, függetlenül a föld minőségétől. Helyes lenne differenciálni. A húsbeadás elég feszített. Jelenleg ahogy a helyzet mutatja. A tejnél a javaslat szerint egy 8 holdas paraszt köteles beadni egy tehén után 570 litert, egy olyan paraszt, aki semmivel sem rendelkezik, 500 litert. Helyes lenne az arányt megváltoztatni.

Erdei Ferenc elvtárs: A mezőgazdasági fejlesztési járulékkal kapcsolatban. Utal az előterjesztés arra, hogy ez később kerül eldöntésre. El kell dönteni, hogy érvényben marad-e a mezőgazdasági fejlesztési járulékszabály, és a beadással szemben is ezt kell alkalmazni. A kérdést úgy lehetne eldönteni, ha itt nem kerül semmiféle szabály arra,

helyes lenne kihagyni a mezőgazdasági fejlesztési járulékot is, és ahogy érdemben a kulákkérdés lesz szabályozva, akkor kell szabályozni a mezőgazdasági fejlesztési járulékot is. A jelenlegi helyzet nem szól arról, hogy büntetőszankció alá esik-e a beadási kötelezettség megtagadása. Szükséges a büntetőszankciók rendezése is. Javasolja, hogy egy büntetőszankció legyen, de ne a beadási kötelezettség nem teljesítése legyen bűncselekménynek nyilvánítva, hanem bizonyos esetei (aki megszegi, kijátssza, vagy a termelését úgy irányítja). Javasolja, hogy a büntetőszankciókat egészítsék ki új szakasszal, amelyik megsabja, hogy mikor lehet büntetni.

Czakó Kálmán elvtárs: A 4. §-sal kapcsolatban javasolja világosan meghatározni a földterületet. A rizsterületekkel kapcsolatban egy helyen kellene a kedvezményekről beszélni. A záró rendelkezésekbe vegyék bele, hogy az 1953-as minisztertanácsi határozat szintén megszűnik.

Nagy Imre elvtárs: Az igazságügy-miniszter és a legfőbb ügyész javaslatot tett. 2 év börtönbüntetéssel akarják sújtani, aki a beadást elmulasztotta. Nem tartja valami nagyon megnyugtatónak.

Czakó Kálmán elvtárs: A 44. §-ban éppen az szerepel, hogy szűnjön meg a 8000-es rendelet.

Házi Árpád elvtárs: 4. §. 6. pont. Szükséges itt kimondani, hogy mi történjen az augusztus 1. előtt haszonbérletbe adott tartalékföldekkel. 5. oldal 5. §. f. pont. A vágás után 3 napon belül be kell adni. Javasolja a december 31-i határidőt kihagyni. Maradjon meg egyértelműen a 3 nap. 21. oldal 32. §. jelenleg is súlyos panaszai vannak a termelő parasztnak. Szükségesnek tartja, hogy ki legyen mondva, köteles a begyűjtő vállalat visszaadni a saját hordóját, és ki kellene mondani, hogy milyen időn belül. A raktárok kérdésénél. Az elmúlt időszakban igénybe lettek véve raktárak térítés nélkül. Javasolja a 42. §. 3. pontjába bevenni, hogy térítés ellenében vehetik igénybe a raktárakat.

Altomáre Iván elvtárs: 25. oldal 39. §. Itt az egész begyűjtési felelősséget a tanácsokra akarják hárítani. A 39. §. alapján úgy néz ki, hogy a községi tanács veti ki a beszo­l­gá­l­ta­ta­si kötelezettségeket a termelőkre, és a tanács felelős ennek végrehajtásáért. Minden rossz begyűjtési munkát a tanácsokra fognak hárítani. A Szovjetunióban a begyűjtési tervek végrehajtásáért elsősorban a begyűjtési miniszter a felelős, és a begyűjtési szervek. A tanács annyiban felelős, amennyiben általában a tervteljesítésért felel. A kivetéseket a Begyűjtési Minisztérium megbízottja a begyűjtési osztályokon keresztül eszközöli. A mai napig nem tudjuk, hogy mit kell a parasztnak beadni. A nyilvántartás kérdését is meg kell változtatni. Ebben a tervezetben ne a községi tanács legyen a felelős a beszo­l­gá­l­ta­sa­tok kivetéséért, hanem a Begyűjtési Minisztérium.

Bognár József elvtárs: A mostani árváltozásoknak a vetésterülettel való összefüggése. Egy pár területen egy-két évtizede meglévő árányokat megváltoztattuk. Ez helyes, de fennáll az a veszély, hogy nem várt eltolódások következhetnek be. Az értéktörvény itt hatni fog, és nagyon vigyázni kell, hogy tavasszal kézben tartsuk a dolgot. Pl. most a serteshús árát megemeltük, ennek következtében a takarmánytermelésre nagyobb mértékben fognak rátérni, és esetleg feljebb mennek, mint ahogy mi gondoltuk. A másik kérdés a burgonyával kapcsolatban. Az itt szereplő számok a begyűjtés

vonalan túlzottak és nem reálisak. Az 5. melléklet tartalmazza a termelői mérlegeket. Abból meg lehet állapítani a termelést. Kb. 2000 vagonnal csökkenteni kellene a kötelező beadást, és a szabadfelvásárlásnál hagyjuk meg a számokat. A burgonyánál azzal is számolni kell, hogy itt az ár nem változik, bár a terület nő, de ha el is érjük a 45 q-ás átlagot, összmennyiségben kevesebb lesz a burgonya, mint az idén.

Pogácsás György elvtárs: Házi elvtárs felvetette a december 31. dátum törlését. Javasolja elfogadni, és a 3 napot 8 napra módosítani. A beadási árakat meg kellene változtatni a tejnél és a tojásnál. 38 fillérről 40 fillérré és 1 Ft 2 fillérről 1 Ft-ra kellene módosítani.

Erdei Ferenc elvtárs: A mi javaslatunk éppen azt a célt szolgálja, amit Nagy elvtárs kíván. Legyen törvény, de hagyjuk ki, hogy milyen esetben lehet börtönbüntetést adni.

Nagy Józsefné elvtársnő: Javasolja, hogy 6000 vagonra csökkentsék le a szabad burgonyafelvásárlást.

Nagy Imre elvtárs: A mi embereinknek egyelőre az a bajuk, hogy minden problémát a bezárással akarnak megoldani.

Hegedüs András elvtárs: A húsbeadás és a föld minőségének a kérdése. Nagyon nehéz ezt technikailag megoldani, de valamit tenni kell. Javasolja, hogy a kataszteri tiszta jövedelem után számolják egyénenként. A törvényerejű rendeletben a begyűjtési miniszternek szélesebb felhatalmazást kellene adni, hogy olyan községekben, ahol speciális termelési viszonyok alakultak ki, szélesebb körű helyettesítést rendelhessen el. A begyűjtési miniszternek majd megkötheti a kezét a Minisztertanács, hogy milyen mértékben engedélyezhesse ezt. Alapjában a törvényerejű rendelet helyes úton jár, amikor a begyűjtési árakat nem módosítja. A szabad árakat viszont nemcsak mi szabályozzuk. Ezt a kérdést fel kell vetni majd a szerződéses növények termeltetésénél.

Tisza József elvtárs: Tudatosan hagyták ki a mezőgazdasági fejlesztési járulékot, mivel a kulákkérdést is megkerülték. Az egész kérdés egy egységes rendezésre szorul. Dögei elvtárs a húsbegyűjtés feszítettségéről beszél. Ezzel teljesen egyetértünk, de szükség van rá. A 604 vagon zsírral kapcsolatban. Bebizonyosodott, hogy a lehetőségek ennél nagyobbak, ha a földműves-szövetkezetek és a szabadfelvásárlást végző szervek megfelelően állnak hozzá és készülnek fel rá. Amit Hegedüs elvtárs felvetett, abban az a rossz, hogy az apparátust nem tudjuk biztosítani. A büntetőszankciók kérdése. Valamennyi olyan rendeletet, amely kimondja, hogy a beadási kötelezettségek elmulasztása miatt börtönnel lehet vagy kell büntetni, ezeket hatályon kívül kell helyezni. A Minisztertanácsnak abban kellene dönteni, hogy az eredeti javaslatot egészítsék ki azzal, hogy hatályon kívül helyezik azokat a törvényeket, amelyek bünvádi eljárást javasolnak. A hatályba lépés kérdése. Az új kötelezettségeket, ha határidőre nem teljesíti, akkor e szerint a rendelet szerint járunk el. A 24. §. kimondja, hogy üsző beállításánál 1 éves mentesítést kap a termelő. A tartalékföldek 1953. augusztus 1. előtti haszonbérbe adásával kapcsolatban. Sokat gondolkoztak rajta, de nem tudtak megoldást találni. Ezt még egyszer meg kell nézni. A zsírbeadásnál a december 31. elhagyásával egyetért. A boroshordó kérdésével kapcsolatban helyes, ha a javaslatot ki egészítjük azzal, hogy a vállalat köteles saját hordóját visszaadni. A raktárhasználattal

kapcsolatban helyes, hogy térítést kelljen fizetni. A baj ott van, hogy az igénylők nem fizetik meg a térítési díjakat. Az, hogy a miniszteri meghatalmazottak vessék ki a beadási kötelezettséget, és nem a tanács, semmi esetre sem helyes, mert jobban el tudja bírálni az, aki ismeri a falu helyzetét. Az árakhoz (tej, tojás) nem volna helyes hozzányúlnunk, ezekhez a töredék fillérekhez. A parasztnak 10 naponként nem zavarja a töredék fillér. De ha két fillérral lefelé kerekítünk, már azt mondaná, hogy kezdjük az árakat levenni. Maradjon így, ahogy van. Felvetődött a 2000 vagon burgonya csökkentése. Ha már csökkentünk, jobb, ha a területet csökkentjük. Egyetért a szélesebb körű felhatalmazással a helyettesítést illetően.

Nagy Imre elvtárs: A szövegezésre itt még nagy gondot kell fordítani. A Minisztertanács Titkársága részéről is a jogi csoporttól valaki segítsen. Az állami begyűjtés többéves rendszeréről beszélünk. Sokkal helyesebb többéves rendszerről beszélnünk, mert amikor ez a kérdés először felmerült, akkor is többéves rendszerről beszéltünk. Mi ezt a politikát folytatjuk. Érzékeltetni kell, hogy ez többéves rendszer, de időszakokra megszabjuk. 1. §. 3. pontjában látható szöveg. Javasolja, hogy a beadási kötelezettség az 1954. január 1-től 3 éves időszakokra vonatkozik. A termelőknek a beadási könyvet erre az időszakra egyszerre kell kiadni. A hústermelés kérdése. Kétségtől kívül egész begyűjtési rendszerünkben a legnehezebb probléma megtalálni a helyes arányokat, a paraszt teherbíró-képességét, ezen belül a kötelező és a szabad arányait, a helyes utat, igen nehéz. Annak ellenére, hogy ez a terhelés még mindig igen nehéz és feszített, azért az eddigi begyűjtési rendszerünkben lerögzített rendelkezésekkel szemben messzemenő kedvezmény van. Közvetlenül az 1. oldalon megmondjuk a paraszt felé, hogy az eddigi begyűjtési rendszerrel szemben milyen kedvezményeket kap. Ezek a kedvezmények még a későbbi évek folyamán igen komolyan és jobban csökkennek a termelés növekedése következtében. Ezt kifelé, a parasztság felé is meg kell mondanunk. Ez a begyűjtési rendszerünk olyan lesz, amelyet a paraszt éppen teljesíteni tud. Tisza elvtárs tett javaslatot a szociális kedvezményekkel kapcsolatban. Nem kötelező, de nem is szükséges egyelőre. A határozati javaslat 5. pontját belső határozatként kezeljük. A háztáji gazdaságokról szóló javaslat helyes, és a vetőmag biztosításáról szóló javaslat is. A 4. oldal tartalékföldek augusztus 1. előtti haszonbérletbe kiadottak szabályozása. Ezt a javaslatot még egy ponttal ki kell egészíteni, illetve érvényesíteni kell az egészre és az augusztus 1-et kell kihagyni. 5. §. 1. pont. 3 vagy 8 nap. Érdemes ezt a 3 napot megemelni. Legyen 5 nap, itt viszont a december 31-i határidőt hagyjuk el. A 7. oldalon a táblázatnál ki kell hagyni a 25. kat. holdat. A szociális kedvezmények és életkor kérdése. Meg kellene nézni, hogy nem-e túl alacsonyan szabjuk meg. Legyen a férfiaknál 65, a nőknél 60 év. 11. oldal 14. §. abban állapodtunk meg, hogy a baromfi és tojás beadást külön kezeljük. A 13. §-[t] ki kellene hagyni. A 16. §-ból hagyjuk ki, és szövegben mondjuk meg. 17. §. 3. pontjával kapcsolatban a termelési szerződésekről van szó, ne kötelezzük el magunkat, szövegezzük át, mint a terménynél. A 15. oldalon az 1954. évi tejbeadás kötelezettségénél. Ebben az 5%-ra kell átmenni. A 16. oldalon a tejbeadással kapcsolatban, hogy egyes parasztnak aránytalanul magas tejbeadással vannak terhelve. Ezt érdemes megnézni, a tervszámokon belül lehet

változtatni. A húsbeadással kapcsolatban igen nehéz ez a probléma. A mennyiségeken mi nem tudunk változtatni. A hordó visszaadása természetesen kötelező. A beadási árakhoz ne nyúljunk hozzá, még a fillérekhez sem. Változatlanul tartsunk ki emellett az árrendszer mellett. Egyelőre hagyjuk változatlanul. A szankciók kérdése. Ez igen fontos elvi kérdés. A szankciók nem állhatnak ellentétben azzal a szellemmel, amin az egész új begyűjtési rendszerünk alapul. Fő veszély itt nem az, hogy nem elég keményen büntetünk, és kevés embert büntetünk, hanem az, hogy indokolatlanul növekszik a börtönbüntetések száma. Ez a veszély, és nekünk ez ellen a veszély ellen kell harcolnunk. Ez a döntő, és ez nem lehet a politikánkkal ellentétes.

Ha valaki felgyűjtotta a gabonáját, vagy leöli az állatját, akkor erre nekünk vannak megfelelő törvényeink, amelyek alkalmazása elegendő. A hatálybalépés időpontja 1954. január 1. 1954. január 1-től a begyűjtési tevékenység ennek a rendeletnek az alapján megy végbe. Felmerült a tanácsok kérdése. Nem helyesli a kérdést úgy felvetni, mint ahogy Altomáre elvtárs mondotta. A tanácsok szerepéből is adódik, hogy felelősek a begyűjtésért a maguk területén. Ez nem jelenti azt, hogy a Begyűjtési Minisztérium emberei a maguk munkájáért nem felelősek. A tanácsok a mi államhatalmi szerveink. Hagyják meg változatlanul az itteni szövegezést. A minisztérium felelőssége ezzel nem szűnik meg. A begyűjtési miniszter országosan a begyűjtési tervekért felel. A felelősség kérdése tisztán áll eddig. Felmerült a burgonya begyűjtése és a fészített tervszámok csökkentése. A 2000 vagont a terület után csökkentjük. Begyűjtési rendszerünk pénzügyi kihatásairól a Pénzügyminisztérium az OT-val együtt február végén tegyen jelentést. A tárolóhelyek térítésével kapcsolatban be kell venni, hogy térítés mellett vehetik igénybe. Ezekkel a módosításokkal fogadjuk el. A változásokat sürgősen keresztül kell vezetni, gondosan át kell szerkeszteni. Az Elnöki Tanácshoz időben kell átküldeni az anyagot. A vasárnapi sajtó hozza le. A mezőgazdasági fejlesztési járulék kérdését ne vegyük ide be.

A Minisztertanács határozata az állami begyűjtés végrehajtásáról:

Az az észrevételem, hogy egy kicsit kurtára van véve. Egy-két kérdést kívánatos lenne még bevenni.

Varga András elvtárs: 1. oldal 2. pont 3. bekezdésébe javasolja bevenni, hogy a járások alá tartozó városok.

Dögei Imre elvtárs: A 2. oldalon szó van arról, hogy a begyűjtő szervek felelősek a mennyiségért is. Javasolja, hogy a mennyiséget hagyják ki.

Nagy Imre elvtárs: Ezt a begyűjtés végrehajtásáról szóló javaslatot kicsit elevenebbé kell tenni, nem kell nagy frázisok ellenében jelentékenységeről beszélni. Meg kell nézni még abból a szempontból is, hogy nekünk vannak bizonyos hagyományaink, mert ez így nagyon kurtán intézi el ezt a kérdést. Javasolja, hogy alapul fogadja el a Minisztertanács, ellenben a lapok felé menő közleményt a Begyűjtési Minisztérium ellenőrizze le, és nekem mutassa be.

Napirend 2. pontja:

Bognár József elvtárs: Ebben az előterjesztésben szerepel egy sereg szervezeti probléma, de ezeket végső fokon egy nagyobb határozatban fogják rendezni, amelyet most készítenek

elő. 5. oldalon a bizományi rendszerről van szó a földműves-szövetkezeteknél. Az anyagi felelős itt a kezelő legyen. 5. oldal 6/d. pontnál kimaradt a legfontosabb, valamint a korlátozó mértékben. Ezen kívül azokra, amelyek korlátozott mértékben állnak rendelkezésre. 6. oldal 9. pontjának utolsó bekezdésében lévő határidőt meg kell hosszabbítani.

Olt Károly elvtárs: Az előterjesztés alapcélkitűzéseivel egyetértenek. Felvetődnek egyes kérdések, pl. az önelszámoló egységek kérdése. A SZÖVOSZ-nak erre még nincsenek emberei. A járási bázisokkal kapcsolatban. Hivatkoznak a Szovjetunió tapasztalataira. A Szovjetunió járásai sokkal nagyobb terület, mint nálunk a járások. Felvetődik az a kérdés, hogy inkább helyesebb községi táj csomópontokban árubázisokat létesíteni. Az előterjesztés nem tájékoztat arról, hogy mi ennek a pénzügyi kihatása. Szükség lesz arra, hogy erre vonatkozólag is számítások készüljenek. A 300 lakosú egységeket is meg kellene vizsgálni. Úgyis készül egy egységes dokument, inkább egybe kellene foglalni.

Zsofnyecz Mihály elvtárs: Az 1/a. pontban arról van szó, hogy a KGM azt mondja, hogy a hiánycikkek megszüntetését csak a III. negyedévből akarja megszüntetni. Ezt így nem lehet meghatározni. A KGM ezt nem is mondta. Sorra vettük azokat a mezőgazdasági gépeket, amelyek a tavaszi munkálatoknál igen komolyan számba jönnek. De az elosztással kapcsolatban vannak hibák. 12 000 ekét az első negyedben nem tudunk legyártani.

Altomáre Iván elvtárs: Az első bekezdés és a 2/a. pontban úgy néz ki, mintha az ipar lenne a felelős, hogy voltak ezek a hiánycikkek. Az ipar a belkereskedelmet teljes egészében kielégítette. A 3/a. ponttal kapcsolatban. A szövetkezetnek jogában áll saját készítésű hentesárut is árulni. Valahogyan márkázni kellene ezeket, hogy ne keverjék össze az ipar gyártmányaival.

Dögei Imre elvtárs: Minden másnál fontosabb, hogy most minél fontosabb és minél nagyobb mennyiségben vigyünk ki a mezőgazdasági termeléshez keresett árukat. Az áru minősége különösen a vasáru vonalán nagyon rossz. Az árleszállítás és a minőség körül van még hiba. Még sok olyan anyag hiányzik, amire nagy szükség lenne. Egyes helyeken a kenyér minősége is nagyon rossz.

Hegedüs András elvtárs: Itt inkább csak irányelvekben kellene megegyezni. Egy-két kérdésben sürgős intézkedés szükséges. Nem helyes az a vita, ami a KGM és a Belker. között folyik. Van egy régi határozat, amit nem hajtott végre a Belkereskedelmi Minisztérium, ki kell dolgozni egy tervet arra, hogy miből mennyire van szükség. A 3. oldalon a földműves-szövetkezetek szabadfelvásárlása. Végre kidolgoznak és a gyakorlatban érvényesítünk egy olyan szabad felvásárlási rendszert, amely az eddigi megkötöttségeket megszünteti, és az állam érdekeit szolgálja. Ezt előre kellene venni, és külön nagyon sürgősen behozni a Minisztertanács elé. A SZÖVOSZ-nak az az irányzata, hogy járási székhelyeken monopóliumhoz jusson. Nem menne ilyen irányba. Nem javasolja, hogy ezt az irányt továbbvigyék.

Nagy Józsefné elvtársnő: 3. oldal 3. pont azzal egyetértenek, hogy az ipartól közvetlenül a földműves-szövetkezet szerezzék be az árut, de tiltakoznak az ellen, hogy az ország különböző részeibe szállítsák őket.

Dégen Imre elvtárs: Szükséges ezeknek a kérdéseknek többségében már most határozatot hozni, de nem szükséges ezt nyilvánosságra hozni. A hiánycikkek hiány jellegetek megszüntetése. Jelenleg nem az a nagy veszély, hogy túlzottan mennek az áru után, hanem az, hogy nem mennek eléggé. A pénzügyi kérdések a javaslatban benne vannak. A járási bázisok létesítése egyik kulcskérdése. A 11. ponthoz javasolja bevenni, hogy az állami boltvezetői és középkáder iskolák legjobban végzett növendékei közül 30%-ot a szövetkezeti kereskedelem területére kell átirányítani.

Bognár József elvtárs: Készül egy nagy határozat. Már átküldték a Tervhivatalnak a hiánycikkek listáját. Altomára elvtárséktól az 1954-es terv végrehajtása a lakosság felé elsősorban mozgékony és gyors átállást fog megkövetelni, mert előre nem tudják megmondani, hogy milyen cikkekben milyen igényei lesznek a lakoságnak. A szükségleteket nem tudják pontosan felmérni. A kenyér minőségének romlása azért veszélyes különösen, mert a barna kenyér a rossz. Olt elvtárs által felvetett kérdést külön meg fogják vizsgálni.

Nagy Imre elvtárs: Ne emeljük határozatra ezt az előterjesztést. Látjuk azt, hogy a kereskedelmi áruellátás kérdésében vagyunk a legjobban lemaradva. Ami nehézség mutatkozik, az részben az áruhiányból, igen nagy részben a kereskedelem hiányosságaiából adódik. Nem javasolja ezt határozatra emelni, mert hamarosan nekünk az áruellátás terén ki kell dolgozni egy javaslatot. Annyira szétaprózódott ez a terület, hogy egy-egy átfogó rendezés nélkül ezt a kérdést nem lehet megoldani. Ha mi erre megyünk rá, akkor mire a nagy dokumentum elkészül, kiderül, hogy egy egész csomó hibát követtünk el. Ebben pl. nincs utalás a magánkereskedelemre. Felvet ugyan egy csomó kérdést, de megnyugtató intézkedéseket nem tesz. A másik kérdés viszont az, hogy itt van számos olyan kérdéstről javaslat, amelynek területén mi tovább mehetünk. Nyilvánvaló, hogy azáltal, hogy nem emeljük határozattá, ennek a munkának folyni kell. A nagy- és kiskereskedelem közötti kapcsolatok szervezettebbé tétele helyes, ezt meg is kell valósítani. Az áruutánpótlás megjavítása, az árukiszállítás megjavításának kérdése, határozat nélkül ezt meg kell csinálni. Ennek az előterjesztésnek számos olyan része van, amit Minisztertanácsi határozat nélkül nem csak lehet, de kell is folyamatba tenni. Az elfekvő készletek kérdése. Fennáll az a veszély, hogy az elfekvő mezőgazdasági készleteket egyszerűen nem a Belker. felé viszik el, hanem beöntésre viszik el. A Minisztertanács külön is felhívja a belkereskedelmi miniszter figyelmét, hogy a Belkereskedelmi Minisztérium, a Kohó- és Gépipari Minisztérium, a Nehézipari Minisztérium területét át kell vizsgálni. A meglévő készletek elosztása. Vannak megyék, amelyek bizonyos fontos cikkekből 2-3-4 esztendőre el vannak látva, ugyanakkor más megyében a lakosság igénye 30%-ra van kielégítve. Ez igen komoly probléma, és ha mi mostan akarunk segíteni, akkor itt kell beavatkozni. A minőség kérdése. Feltétlenül helyes. Mi csökkentettük az árakat, ugyanakkor megrontottuk a minőséget. De vannak egyes cikkek, ahol áremelések is történnek időközönként. Különösen az élelmiszernél. Javasolja, hogy irányt kell venni arra az Élelmiszteripari Minisztériumnál, hogy a minőség megóvása céljából szabványokat dolgozzanak ki. Ezeket a szabványokat módosítani nincs jogába senkinek, még a miniszternek sem.

Az ilyen módosításokat a Minisztertanács elé kell behozni. A kenyér minőségére nagyon vigyázni kell. Ez az emberek fő tápláléka. Ki kell dolgozni a hiánycikkek hiányjellegének megszüntetését. A szövegezési, határidő kérdésekbe ne merüljünk bele. Ugyanakkor utasítjuk az elvtársakat, hogy az ebből folyó feladatokat, amiről itt szó volt, kezdjék meg.

Napirend 3. pontja:

Olt Károly elvtárs: Az 1. oldalon kéri a 9–10. pontot törölni. Ezzel kapcsolatban a határozati részben is a 2. oldalon a 9–10. pont 2. mondatát törölni kell. Pótlólag érkezett még póthitelkérelem, a cipészipari szövetkezetek forgalmi adó mérséklésével nem szűnt meg ezeknek a vesztesége. Mintegy 6 millió Ft árkülönbözlet jelentkezik. Olyan felhatalmazást kér, hogy az esetleg jelentkező deficitet a pénzügyminiszter saját hatáskörében folyósíthassa és rendezhesse.

Szalai Béla elvtárs: A javasolt póthiteleknek egy része olyan, hogy a lakosság vásárlóerejére is kihatással van. Az OT a benyújtás előtt tárgyalja meg a Pénzügyminisztériummal.

Antos István elvtárs: Javasolja módosítani Szalai elvtárs javaslatát úgy, hogy azokat a póthiteleket tárgyalja meg az OT-val benyújtás előtt, amelyek a lakosság vásárlóerejét érintik.

Nagy Imre elvtárs: Tudomásul vesszük Olt elvtárs bejelentéseit. A 2. mondatot töröljük. A pénzügyminiszter számára a 6 millió Ft-os keretet megadjuk a cipészeknél, hogy felhasználhassa, és kiegészítjük az előterjesztést 1 ponttal, hogy a pénzügyminiszter a póthiteleket, amelyek a tervbe beállított összegben felüliek, és kihatnak a lakosság vásárlóerejére, az OT-val benyújtás előtt egyeztessék.

Napirend 4. pontja:

Olt Károly elvtárs: Megállapították, hogy az önköltségi tervekkel szemben nagyarányú romlást tudnak kimutatni. A korábbi évnegyedekhez képest soha ilyen romlás nem volt. A Minisztertanács számos esetben csökkentette az önköltségi terveket, hogy azok reálissá váljanak. A munkafegyelem a takarékoság tekintetében az üzemekben általában rendkívül lazán lett kezelve. Ez az egyik legsúlyosabb jelenség ma. Ha ezt nem fogjuk meg, és nem oldjuk meg a dolgot, akkor igen nehéz helyzetbe fog kerülni népgazdaságunk.

Szalai Béla elvtárs: A napokban jelent meg a Statisztikai Hivatal jelentése az önköltség csökkentéséről. Semmiféle önköltségcsökkentés nem történt, ellenkezőleg, emelkedés is van. A vállalatok vezetői túlságosan a rossz áramszolgáltatásra fognak rá mindent. A Statisztikai Hivatal jelentése részletes elemzést ad arra, hogy hogyan nőtt az anyagfelhasználás. A bérköltségek indokolatlanul nőnek. Rossz a munkaszervezés, emelkedik a selejt, és az a nagy baj, hogy a minisztériumokban és a vállalatoknál is ez a megfigyelés. Ha így haladunk, erről a részről támadás éri programunk végrehajtását.

Bebrits Lajos elvtárs: A határozati javaslat 7. oldal 5. pont a posta csomagszállítással kapcsolatban. Sehol a világon nem vesznek fel magasabb súllyal. A Hírlapirodával kapcsolatban a létszámot felülvizsgálják, de 400 főre nem mehetnek le. Általában a falvak felé a sajtónál emelkedés van. A tarifa megváltoztatását helyesli.

Hidas István elvtárs: Egyetért az előterjesztéssel. Amikor a minisztériumban elkészült a 3. negyedéves kimutatás, akkor igen alaposan megnézték, hogy hogyan következett be. Egy sor megállapítást tettek, és intézkedéseket is foganatosítottak. A következőket állapították meg: a gazdaságosság kérdésével eddig csak a pénzügyi emberek foglalkoztak. A műszaki emberek rangjukon alulinak tartják azt, hogy ők ezzel foglalkozzanak, hogy ez mennyibe kerül. Ezek nem foglalkoznak ezekkel a kérdésekkel, és ebből kifolyólag nem egy csökkenés, hanem emelkedés következett be. Mi ebben a kérdésben is megfelelő intézkedéseket foganatosítottunk.

Zsófinyecz Mihály elvtárs: Ténylegesen nemcsak az emberekben, hanem a minisztériumban is van hiba. Egyes iparágaknál ténylegesen csak adminisztratív munkának nézik. Van javaslat is a 7. oldalon a 3. pontban, az úgynevezett kooperáció kérdése. Ilyen különféle intézkedéseket léptettek életbe. Egyetért azzal, hogy január 30-ig tegyenek jelentést a Minisztertanácsnak, hogy hogyan vonják össze a kooperációt.

Darvas József elvtárs: 7. oldal 5/b. pontja, javasolja, hogy ne csak a Központi Hírlapiroda munkáját vizsgálják felül, hanem adjon felhatalmazást a Minisztertanács a Tervhivatalnak arra is, hogy megnézzék, a hírlap mennyibe kerül.

Kiss Árpád elvtárs: Voltak olyan helyek, ahol bizonyos technikai folyamatokat hagytak ki, hogy önköltségsökkentést tudjanak elérni. Ennek nem szabad megtörténnie.

Bognár József elvtárs: Ennek a vizsgálati módszernek az a baja, hogy a gyár kapujában megállt, és nem vizsgálja ki, hogy milyen gyártási folyamatokat hagytak ki.

Tauszk György elvtárs: Az itt elhangzott tényezőkön kívül az önköltségi tervek a múltban már népgazdasági szinten is [elakadtak?], de mire a területre lejutottak, nem volt mozgósító erejük. Ez persze a vállalatokat nem ösztönözte. Nem helyes, hogyha magas összeg jut egy vállalatra, akkor más eljárást kelljen alkalmazni. Mindkét esetben az illetékes miniszter nézze meg, és úgy történjék, ahogy az illetékes rendelet szól. A termelési tervek módosítása nem helyes, ha kihat a forgóeszköz csökkentésre.

Olt Károly elvtárs: Tauszk elvtárs javaslataival egyetért. A postacsomagokkal kapcsolatban fel kellene venni nagyobb súlyban is csomagokat. Darvas elvtárs javaslatát elfogadja. Az önköltségsökkentésnél nem elég, ha a műszaki vezetők is foglalkoznak vele, hanem a munkások között is tudatosítani kell, talán a Minisztertanács által hozott határozattal.

Nagy Imre elvtárs: Meg kell mondani, hogy az előterjesztés rendkívül súlyos helyzetet mutat fel, amelyet szó nélkül nem lehet hagyni, és egész sor intézkedést kell tenni, hogy ezt a helyzetet megfordítsuk. Itt a veszteségnövekedés és az önköltségsökkentés terén való tervektől elmaradás sok minden tényezőből adódik, de végső soron elsősorban a munka termelékenységéről van szó. Látnunk kell világosan, hogy elsősorban a munka termelékenysége terén vannak súlyos hibák, lazaságok, fegyelmezetlenségek vannak. Ha mi a terveket teljesíteni akarjuk, a veszteségeket ki akarjuk küszöbölni, akkor elsősorban ezen a téren kell megfogni a dolgot. A fegyelmezetlenség felszámolása a döntő, az alapvető. Mindjárt másképp néz ki ez a dolog is, hogy mi a szerepe a főkönyvelőnek, a műszakiaknak. Nekünk világosan meg kell mondani, hogy ez elsősorban és főképpen nemcsak pénzügyi kérdés, és nemcsak pénzügyi

rendszabályokat kell foganatosítani. A döntő a munka termelékenységéé. Ebből tehát következik az is, hogy mint a termelési kérdéssel, úgy az önköltségsökkentés kérdésével is a minisztériumok vezetőinek kell foglalkozni. Nem kell itt magyarázni, hogy a szocialista munka szempontjából a termelés kérdése mit jelent. Nem lehet reszortkérdéssé tenni, ezzel véglegesen szakítani kell. Ne álljunk meg a főkönyvelőknél, a műszaki embereknél, hanem vigyük tovább, és a Minisztertanács mondja ki, hogy ez a kérdés a miniszter elvtársak közvetlen irányítása, közvetlen ellenőrzése alá tartozó kérdés. Ezt a lemaradást minél előbb likvidálni kell. Javasolja, hogy a minisztériumokban, elsősorban a termelő minisztériumokban, Kohó- és Gépipari, Nehézipari, Könnyűipari Minisztériumok kollégiumain feltétlenül tűzzék napirendre, minden minisztérium a maga területén dolgozza ki azokat a rendszabályokat, amelyek ezek felszámolására vonatkoznak, és erről a megtett intézkedésekről a miniszter elvtársak tegyenek jelentést január 31-ig a Minisztertanácsnak, hogy hogyan tárgyalták meg, milyen intézkedéseket tettek, és a megtett intézkedések milyen eredménnyel járnak. Az önköltségsökkentésről is ki kell dolgozni egy javaslatot. Ezt a Tervhivatal tudja megtenni. Március 1-re hozza be a javaslatot. A postacsomag kérdését majd ki kell tárgyalni, a hírlapterjesztés költségeit felül kell vizsgálni. A határidők módosítása a c.) ponttal kapcsolatban április 1. és január 1. legyen. Tauszk elvtárs javaslatai: a 9. pont kimarad.

Napirend 5. pontja:

Tisza József elvtárs: Az áremeléssel kapcsolatban nem tartjuk helyesnek az elvtársak véleményét. Kérjük, hogy a mi javaslatunkat fogadja el a Minisztertanács.

Piros László elvtárs: Miért van az, hogy jobb minőségű tinónál alacsonyabb árat állapítottak meg, mint a 600 kg-os hízott bikánál?

Hegedüs András elvtárs: Egy hónapon belül mennyi szerződést tudnak vállalni?

Szalai Béla elvtárs: A 8 Ft-os felső árhatár mellett milyen átlaggal számol Tisza elvtárs?

Tisza József elvtárs: Nem tudjuk megmondani, hogy mi az, amit egy hónap alatt le tudunk szerződni. Mi a rendszernél ténylegesen nem beszélünk ezekről a kedvezményekről, de nem mondjuk azt sem, hogy ezek megszűnnek. A mérlegszámokba ezek nincsenek beépítve, de bizonyos tartalékok vannak. Az átlagár 6-8 Ft között lesz.

Magyari András elvtárs: A 60 liter tejet nem kellene adni, hiszen választott borjúkról van szó. A szabad marhafelvásárlásnál eltérés van. Nagy előny származnék abból, ha mondjuk, hogy a begyűjtési árakat változatlanul hagyjuk. 4 Ft-os áron jó minőségű marhát nem fogunk tudni venni.

Hegedüs András elvtárs: Szabadfelvásárlási árra nem gondol többet, mint amennyit a Begyűjtési Minisztérium javasol. 8 Ft-ban szabjuk meg a felső határt. A vágóló árhatárának kérdése. Azt nem tudjuk elképzelni sem, hogy a vágólovakat elkezdjük hizlalni. Nem kellene 5 Ft-ra felmenni, adjunk csak 4-et.

Nagy Józsefné elvtársnő: A 8 Ft-os plafonárat nem úgy kell érteni, hogy 8 Ft-ért veszszük meg a legrosszabb állatot is.

Altomáre Iván elvtárs: Meg kell állapítani egy súlyhatárt, amelyen alul nem szabad

átvenni állatot, mert így is nagyon csontos állatokat kapnak levágásra, amit a Belker. nem akar a sok csont miatt átvenni. Rendezni kell a kényszervágott árakat is. Meg kell állapítani ugyanazt az árat, ami a szabadfelvásárlási áron van.

Szalai Béla elvtárs: Helyes meghatározni a szabadfelvásárlási árnál az átlagárat. Ha nem most, akkor Nagy elvtárs hagyja jóvá ezt az árskálát.

Nagy Imre elvtárs: A mindenkori minőség 80%-a legyen a szabadfelvásárlási árnak a kényszervágott állatok ára.

Olt Károly elvtárs: A 2. ponttal kapcsolatban javasolja, hogy a begyűjtési miniszter az 1954. évi pénzügyi tervébe építse be ezt az ártámogatási igényt.

Nagy Józsefné elvtársnő: Így is van már figyelembe véve, ki lehet hagyni.

Nagy Imre elvtárs: A szerződéses hizlalási akció beindításánál meg kell nézni, hogy nem tudunk-e mást is adni a tejen kívül, valami áruféleséget. A döntő az, hogy biztossuk a szerződések sikerét, és szívesen kössék meg a szerződéseket. Nem lesz könnyű feladat. Amikor ehhez hozzákezdtek, csupán az árkérdés módosításával akarták megoldani. Az árak széthúzásával kapcsolatban. Nincs összeegyeztetve ennek a 3 kategóriának az árszintje. Ezt még egyszer meg kell nézni. A 8 Ft maradjon meg. A kényszervágási marha árát elfogadtuk, hogy a mindenkori minőségi szabad ár 80%-a. A szabad árnál a 8 Ft-os plafont elfogadjuk, a vágólóért 5 Ft-ot.

Napirend 6. pontja:

Darvas József elvtárs: Javasolja, hogy a szépirodalom és az ifjúsági irodalom arányát emeljék meg.

Erdey-Grúz Tibor elvtárs: Ezzel a javaslattal egyetért. 6. oldal 3/a. 2. bekezdés. Kéri, hogy a MTH tankönyveit is a szakminisztériumok adják ki.

Olt Károly elvtárs: Keretként fogadja el a Minisztertanács az itt feltüntetett összeget, és a művekre bontott önköltségi terveket felülvizsgálata után annak csökkentésére tessen javaslatot.

Szalai Béla elvtárs: Egyetért az ifjúsági és szépirodalmi könyvek számának emelésével az összkeret terhére. Javasolja, hogy az 5. oldalon a 2/a. pont maradjon ki.

Nagy Imre elvtárs: Az előterjesztést elfogadjuk. Az ifjúsági irodalmat és a szépirodalmat a szakmai irodalom rovására meg kell növelni. Ennek lehetőségét ki kell dolgozni. A Népművelési Minisztérium az OT-val dolgozza ki. Olt elvtárs javaslatát helyesléssel elfogadjuk, 5. oldal 2/a. pontját hagyjuk ki. Helyes, hogy a szakkönyvek a szakkiadókhoz menjenek. A könyvterjesztés kérdését is meg kellene nézni.

Napirend 7/a. pontja:

Bognár József elvtárs: Az Egészségügyi Minisztérium a múltban 4 olyan javaslatot hozott, amelyek nem voltak kellően megalapozva, és a határozatot ezért nem tudták végrehajtani. Az a féltő, hogy most megint olyan dolgot vállalnak, amiről később kiderül, hogy nem tudják megcsinálni.

Nagy Imre elvtárs: Elf.

Napirend 7/b. pontja:

Bata István elvtárs: A rendelettervezet 1. §. 2. pontjában a végén azt mondják, hogy megtiltható. Azt kellene kimondani, hogy meg kell tiltani.

Házi Árpád elvtárs. Az előterjesztéssel egyetért. De ha zárlat van, hogyan fogják a jövővelmet biztosítani? Javasolja kiegészíteni azzal, hogy ha zárlat van, akkor táppénzt kell hogy kapjon.

Nagy Imre elvtárs: Házi elvtárs módosításával elfogadjuk. A végrehajtási utasításban szabályozni kell, hogy mit lehet eltiltani.

Napirend 7/c. pontja:

Hidas István elvtárs: A 2. §. b. pontjában a nagykereskedelem után javasolja bevenni a készletezőt is.

Nagy Imre elvtárs: Elfogadjuk azzal, hogy az egyetemek laboratóriumát is be kell venni.

Napirend 8/a. pontja:

Hidas István elvtárs: Ez a javaslat 1954–55-re oldja meg Budapest gázellátásának problémáját.

Pongrácz Kálmán elvtárs: A mi véleményünk az, hogy a javaslat még 1954-re sem oldja meg a problémát. Már most kevés a gázunk. Egyetértünk a sztálinvárosi gáz Budapestre hozásával, de ne átmenetileg legyen, hanem maradjon is itt. Ezzel a kérdéssel szorosan összefügg a Gázkészülékeket Gyártó Vállalat helyzete. Nagyon sok fogyasztó gázóra nélkül használja a gázt, mert nem tudnak órát gyártani. Kéri, hogy a 31 millió Ft-ból a még hiányzó összeget kapják meg, hogy a helyzeten javítani tudjanak.

Zsofnyecz Mihály elvtárs: A sztálinvárosi gázzal kapcsolatban az előkészületek még nem történtek meg. Meg kell ezt vizsgálni, hogy fel tudják-e használni.

Házi Árpád elvtárs: Havonta több mint 1 millió Ft kár származik az óra nélküli használatból a Gázműveknek.

Hidas István elvtárs: Igaz az, hogy Budapesten el lehetne sokkal több gázt [adni], mint amit biztosítani tudunk. Ami a mi terveinkben benn van, azt biztosítani fogjuk.

Piros László elvtárs: Az emberek panaszkodnak, elégedetlenkednek a rossz gázszolgáltatás miatt. Politikai szempontból is rendkívül fontos kérdés. A kormányprogram végrehajtásával állítjuk szembe az embereket.

Nagy Imre elvtárs: Tényként kell megállapítani, hogy Budapest gázellátása rossz és bizonytalan. A lakosság igénye nagyobb, mint ami Hidas elvtárs tervében van, és ezt is figyelembe kell venni, a nehézipar felé ezt feltétlenül meg kell mondani. A terven túl az igényeket maximálisan ki kell elégíteni. Most adtunk rendelkezést, hogy a gázművek részére a szénmennyiséget feltétlenül biztosítani kell. Teljesen egyetért Pongrácz elvtárral, sőt sokkal keményebben kellene neki verekedni. Átmenetileg is meg kell oldani ezeket a nehézségeket. A határozati javaslatot elfogadjuk azzal, hogy azt a bizonyos műszaki bizottságot ki kell küldeni Sztálinvárosba. A Tervhivatal legyen ennek a gazdája, az érintett szerveket vonja be, és a Fővárosi Tanácsot is. Feltétlenül meg kell nézni a Gázkészülékeket Gyártó Vállalat beruházásait is. A 31 millió Ft-os felújítási keretet meg kell nézni, és megfelelő átnézés után biztosítsák ezt.

Napirend 8/b. pontja:

Hegedüs András elvtárs: Felhatalmazást kér, hogy a megyei tanácsokkal egyetértésben mintegy 30 gépállomást az elkövetkező napokban fokozatosan megszüntessenek.

Nagy Imre elvtárs: Vegyük le az egészet. A Pénzügyminisztériummal alaposan meg kell nézni, és ki kell vizsgálni. Az 1954-re betervezett építkezéseknél a helykijelöléseket tegyék meg.

Napirend 8/c. pontja: Elf.

Napirend 8/d. pontja: Elf.

Napirend 8/e. pontja:

Hidas István elvtárs: Ez egy új javaslat. Érdemes megkísérelni ezt a szervezeti formát, amennyiben a Minisztertanács elfogadja. A 180 fő csökkentésben 1 miniszterhelyettes is benne van.

Olt Károly elvtárs: A javaslatot elvben elfogadjuk, de a javaslat másik része, amelyben a beralap 60%-át visszatartjuk, nem helyes. A 60% nagyon magas. Ilyet elfogadni nagyon veszélyes lenne. Egyes tárcáknál a legkülönbözőbb bértételek alakulhatnak ki. A Minisztertanács hozzon egy olyan határozatot, hogy valamennyi minisztérium foglalkozzon ilyen javaslattal, azokat egyeztessék össze, és így minőségen tudják emelni a dolgozók bérezését.

Kiss Árpád elvtárs: A 180 fő csökkentés nagyon szép, de a többi mind a trösztre megy le, ott viszont emelkedést jelent. Lehetséges, hogy ez a javaslat a későbbiek folyamán a vezetés egy jó módszerét tudná kialakítani, de nem egy minisztériumnál kell megcsinálni.

Hidas István elvtárs: Először is arról szeretné biztosítani a Minisztertanácsot, hogy távol áll tőle a gondolat, hogy félrevezesse a Minisztertanácsot. Ha az állománykeretet megemeltém volna, akkor nem lenne megtakarítás. Az arányokat alaposan megnézték, és csak ilyen pénzügyi keret biztosításával tudják ezt végrehajtani.

Nagy Imre elvtárs: Az új módszer kétségtelenül helyes próbálkozást tartalmaz. Olt elvtárs elmondotta, hogy készül egy javaslat, amiben ez is benne van, és az egész államapparátusra vonatkozik. Nem javaslom, hogy most erre határozatot hozzunk, de ez a javaslat nagyon helyes. Nekünk ki kell alakítani egy arányt az egész államapparátusra. Az egészet vegyük most le napirendről.

Napirend 8/f. pontja: Elf.

Napirend 8/g. pontja: Elf.

Napirend 8/h. pontja:

Bognár József elvtárs: Az a tapasztalat, hogy a népi demokratikus országok a rossz termés következtében tőlünk akarják beszerezni a mezőgazdasági termékeket, és ehhez kötik a kokszt és szénzállításait. Mi ezeket a kéréseket nem tudjuk mind teljesíteni. Megpróbálunk minden lehetőt elkövetni, hogy biztosítani tudjuk a sikeres tárgyalásokat. Az 1954-es kokszt kérdéseket tisztán baráti országokból nem tudjuk biztosítani. A tárgyalások elég nehéznek látszanak. A fő probléma az, hogy olyan megoldást találjunk, ami az első negyedévre biztosítja.

Berei Andor elvtárs: Az exportkötelezettségeknek jobban kellene eleget tennünk. Rosszul tartjuk be a határidőket, és rossz minőségű árukat küldünk ki.

Altomáre Iván elvtárs: A répamagnál nem kell 1000 vagon, hanem elég lesz 500 vagon is. A csehszlovákokhoz napraforgómagot akarnak kivinni. Ne vigyünk ki nyersanyagot, hanem dolgozzuk fel itthon, és azt vigyük ki. A magyar–bolgár szerződésnél csökkenteni kell a dohánybehozatalt. Most csak 1500 tonnát terveztek be.

Bognár József elvtárs: A répamaggal egyetért, csökkenteni fogják. A dohánykérdést felül kell vizsgálni.

Nagy Imre elvtárs: Elf.

Napirend 8/i. pontja:

Olt Károly elvtárs: A határozati javaslat 3/b. pontjában a fuvardíjakat javasolja felemelni 15%-ra.

Nagy Imre elvtárs: Ezt meg kell vizsgálni. Elf.

Napirend 8/j. pontja: Elf.

Napirend 8/k. pontja:

Bognár József elvtárs: Kéri tudomásul venni, hogy Szilágyi elvtárs kiutazott.

Nagy Imre elvtárs: Elf.

Napirend 8/l. pontja: Elf.

Napirend 8/m. pontja: Elf.

Napirend 8/n. pontja: Elf.

Napirend 8/o. pontja: Elf.

Napirend 8/p. pontja: Elf.

Napirend 8/r. pontja: Elf.

MOL XIX-A-83-a-1953-516 13–39.

MELLÉKLET

1/a

Begyűjtési Minisztérium

Szigorúan titkos!

Tárgy: Az állami begyűjtés többéves rendszere.

Előterjesztés a Minisztertanácshoz.

A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége, valamint a Minisztertanács határozatai alapján előterjesztem az állami begyűjtés többéves rendszeréről szóló törvényerejű rendelet, valamint az állami begyűjtés végrehajtásáról szóló minisztertanácsi határozat tervezetét.

Csatolom az új rendszer alapján kidolgozott 1954. évi begyűjtési tervszámokra vonatkozó alapvető számításokat.

A törvényerejű rendelet tervezetében foglaltak – az időközben hozott kiegészítő határozatok alapján – a Központi Vezetőség nyilvános határozatához képest további kedvezményeket biztosítanak a termelők – elsősorban az egyéni gazdaságok – számára:

1.) Terménybeadás.

a.) A 8. kat. holdnál nagyobb egyéni gazdaságok, (I. és II. típusú tszcs. tagok) terménybeadási kötelezettségénél a Központi Vezetőség nyilvános határozatában megjelölt eredményeket meghaladó további csökkenés érvényesül (10% helyett 15%). A mezőgazdasági termelősövetkezeteknél a csökkenés változatlanul 25%, míg a 8 kh. alatti egyéni gazdaságoknál (I. és II. típusú tszcs. tagoknál) változatlanul 10%. Csökken a magas kat. jövedelmű földek beadási kötelezettsége mind a termelősövetkezeteknél, mind az egyéni gazdaságoknál azzal, hogy a 18 ar.K. feletti földek után a 16-18 ar.K. közötti kat. csoportra előírt alacsonyabb kötelezettséget kell beadni.

A fenti kedvezményekkel kapcsolatosan a termelők beadási kötelezettsége kenyérgabonában 5000 vagonnal, árpában 2000 vagonnal, zabból 500 vagonnal, míg kukoricából 1500 vagonnal csökken, és az eredetileg 5000 vagonban előírányzott kötelező szénabeadás megszűnik.

b.) Kenyér- és takarmánygabonánál az igazolt vetőmagszükséglet megelőzi a beadási kötelezettséget.

c.) Mezőgazdasági termelősövetkezeteknél a szántóterület 10%-át meghaladó rétte-terület, míg az egyéni gazdaságoknál a szántóterületet meghaladó rétte-terület mentesül a terménybeadási kötelezettség alól.

d.) Rizsterületeknél az előírányzott termés 80%-át kell beadni azzal, hogy az előírányzottnál alacsonyabb termésátlag esetén a tényleges termés 80 %-ának beadása kötelező.

e.) A terménybeadási kötelezettségből három kat. holdra eső mennyiséget el kell engedni abban az esetben, ha a beadásra kötelezett férfi a 60. életévet (nő 55. életévet)

betöltötte, vagy rokkantság miatt munkaképtelen, vagy tényleges katonai szolgálatot teljesít, feltéve –mindhárom esetben –, hogy háztartásában munkaképes családtag nincs.

2.) Hús-, valamint tejbeadás.

a.) A húsbeadási kötelezettségnél a Központi Vezetőség nyilvános határozatában megjelölt arányokat meghaladó további csökkentés érvényesül. (Mezőgazdasági szövetkezeteknél 30% helyett 37,5%, I. és II. típusú termelőszövetkezeti csoportok tagjainál 20% helyett 35,7%, dolgozó parasztoknál 15% helyett 31,6%, kulákoknál 15% helyett 29,2%.) Ezen belül a sertés-, marha-, illetve a tojás- és baromfi-beadási normák csökkenésének arányát a XI. számú táblázat tartalmazza.

(Az 1953. évre igen feszítetten megállapított húsbeadási kötelezettség további csökkentését döntően az indokolja, hogy a parasztság az új begyűjtési rendszert elsősorban a kenyérgabona és húsbeadáson keresztül ítéli meg. Ennek megfelelően a kenyérgabona beadásnál érvényesített mintegy 30%-os csökkentést kell a húsbeadásnál is biztosítanunk. A húsbeadás további csökkentését az 1953. évről fennmaradó nagyarányú hátralékok is indokolják. A következő húsbeadás csökkentése mintegy 158 millió Ft-tal növeli a pénzforgalmi mérlegben az állami begyűjtés és felvásárlás címén figyelembe vett paraszti vásárlóerőt.)

b.) Az I. és II. típusú termelőszövetkezeti csoportok tagjai, valamint az egyéni gazdaságok is jogosultak megfelelő sertésállomány igazolása mellett takarmánygabona és kukorica beadási kötelezettségüket szabad választásuk szerint október 1-ig sertés beadásával is teljesíteni 100 kg szemestakarmány = 14 kg élősertés arányban. (A mezőgazdasági termelőszövetkezeteknél változatlanul marad a kedvezményes 100 kg szemes takarmány 8,5 kg élősertés arány.)

c.) Baromfi-, valamint tojásbeadásnál a termelők az egyéni tervfelbontás során szabad választásuk szerint határozhatják meg, hogy kötelezettségüknek milyen negyedéves ütemezésben tesznek eleget azzal a megkötéssel, hogy tojásból a kötelezettség 75%-át június 30-ig kell beadni. A termelőnek jogában áll a vállalt beütemezéstől eltérően korábban – akár egy tételben is – kötelezettségét teljesíteni.

d.) A tejbeadási kötelezettséget az 1955. évtől kezdődően birtokcsoportonként kell megállapítani, tovább csökkentve az 1954-re előírt beadási normákat. (XI/a. számú melléklet)

e.) A húsbeadási kötelezettségből 3 kat. holdra eső mennyiséget el kell engedni abban az esetben, ha a beadásra kötelezett férfi a 60. életévét (nő 55. életévét) betöltötte, vagy rokkantság miatt munkaképtelen, vagy tényleges katonai szolgálatot teljesít, feltéve – mindhárom esetben –, hogy háztartásában munkaképes családtag nincs.

f.) A mezőgazdasági szövetkezetek háztáji gazdaságaira előírt 3 kg-os húsbeadási kötelezettséget el kell engedni, ha a tagot a termelőszövetkezet alapszabály szerint a szociális-kulturális alapból tartja el.

3.) Borbeadás.

- a.) Az új telepítésű szőlőterületeket négyéves érvénnyel mentesíteni kell a beadási kötelezettség alól azzal, hogy az 5. évben az előírt kötelezettség 50%-át kell beadják.
- b.) A szőlőtőkék pótlásának ösztönzésére négyéves érvénnyel mérsékelni kell a borbeadást annál a termelőnél, aki szőlőterületén a tőkéknek legalább 20%-át felújítja. A kötelezettséget a felújítás arányában kell csökkenteni.

4.) Egyes beadási árak emelése.

- a.) A szőlőtermelés fejlesztése érdekében a termelés önköltségét figyelembe véve javasoljuk a bor beadási árának a jelenlegi árakhoz mért további 10%-os emelését.
- b.) A hüvelyes termelés ösztönzése érdekében javasoljuk a bab minőségek szerint megállapított 60–90 Ft/q-s beadási árának 120–180 Ft/q-ra, a viktória és express borsó 90 Ft/q-s beadási árának 150 Ft/q-ra, míg a lencse 120–160 Ft/q beadási árának 180–220 Ft/q-ra való emelését. A hüvelyesek áremelését az 1938-as árarányok is indokolják. (Az árjavaslatokkal az OT egyetért, és ennek forintkihátásaival a pénzforgalmi mérlegben már számolt.)

5.) Az 1953. évi élőállat és állati termék hátralékok rendezése.

Az 1953. évről – az időközben adott engedmények ellenére is – jelentékeny hátralékokkal kell számolnunk mind a termelőszövetkezeteknél, mind az egyéni gazdaságoknál. Becslés szerint 1954. január 1-ével sertésből 1516, marhából 739, baromfiból 781, tojásból 800 vg, míg tejből 122,9 millió liter hátralék fog mutatkozni, amely rendezéséről az 1954. évi kötelezettség egyéni megállapítása során kell gondoskodni.

6.) Élőállat és állati termékek egyénenkénti megtárgyalása.

Az új begyűjtési rendszer közzétételének elhúzódása miatt az 1954. évi élőállat és állati termék beadási kötelezettségek egyéni megtárgyalását és a beadási könyvek kiadását az eddigieknél rövidebb időtartam alatt kell végrehajtani. Ehhez képest mind az előkészítés, mind a végrehajtás területén széleskörű intézkedések kiadása válik szükségessé.

Határozati javaslatok:

- 1.) A Minisztertanács az állami begyűjtés többéves rendszeréről szóló törvényerejű rendelet tervezetét elfogadja, és azt jóváhagyás végett az Elnöki Tanács elé terjeszti, az állami begyűjtés végrehajtásáról szóló határozat-tervezetet pedig elfogadja, és hozzájárul annak közzétételéhez.
- 2.) Az új begyűjtési rendszer közzétételével kapcsolatosan december 13-án nyilvános minisztertanácsi határozatot kell kiadni.
- 3.) A Minisztertanács az állami begyűjtés végrehajtásáról szóló rendelettervezetet elfogadja, és hozzájárul annak minisztertanácsi rendeletként való közzétételéhez.
- 4.) Az 1954. évi termésű bor, valamint a bab, borsó- és lencse beadási árát fel kell emelni. Bornál a beadási árak az egyes minőségekre érvényes jelenlegi árakhoz képest

mintegy 10 %-kal emelkednek. Babnál a jelenleg érvényes 60-90 Ft/q-s árakat 120-180 Ft/q, viktoría és express borsónál 90 Ft/q-ról 150 Ft/q-ra, míg lencsénél 120-160 Ft/q-ról 180-220 Ft/q-ra kell emelni.

5.) Az 1953. évi beadási hátralékokat a termelők – a törvénytelen kivetések, elemi károk stb. eseteitől eltekintve – pótlólag beadni kötelesek.

A begyűjtési miniszter felhatalmazást nyer arra, hogy az 1953. évről fennmaradó élő állat és állati termék beadási hátralékokat az alantiek szerint rendezze:

a.) A fennálló sertés- és marhabeadási hátralékokat az 1954. évre, ezen belül döntően az I. félévre kell beütemezni.

b.) A baromfi- és tojáshátralékok teljesítésére csak az új begyűjtési rendszerbe bevont élőállatokat és állati termékeket lehet elfogadni, és törekedni kell arra, hogy azok minél nagyobb részét sertés beadásával teljesítsék.

c.) A tej, tojás és baromfi hátralékok egy részét indokolt esetekben – elsősorban a mezőgazdasági termelőszövetkezeteknél az 1955. és 1956. évre is át lehet ütemezni. Az átütemezés alapelve az legyen, hogy a termelők hátralékkal növelt beadási kötelezettsége egyik évben sem legyen magasabb az 1952. évi 26. sz. tvr-ben megállapított beadási kötelezettségénél.

Budapest, 1953. december 2.

Tisza József sk.
begyűjtési miniszter

A határozat 5.a–c. pontját se a Magyar Közlönyben sem a Határozatok Tárában közzélni, vagy más módon nyilvánosságra hozni nem szabad. A határozati rész 4. pontját kapják a begyűjtési, földművelésügyi, pénzügy-, élelmiszeripari, bel- és külkereskedelmi miniszterek, valamint az O.T. elnöke.

MNL OL XIX-A-36-a-1953-516 42–45.

1/b

[XII. 11. L.]

Minisztertanács Titkársága

Szigorúan titkos!

Készült 2 példányban.

TÜK/001226/1953.sz.

A másolat selejtezve. Törökné.

Nagy Imre elvtársnak,
a Minisztertanács elnöke
Budapest

Tárgy: Észrevételek a többéves begyűjtési rendszerről szóló minisztertanácsi előterjesztéshez.

A többéves begyűjtési rendszerről szóló előterjesztést áttanulmányoztuk, és megállapítottuk, hogy Nagy elvtárs utasítását a Begyűjtési Minisztérium a tvr. javaslatban átvezette.

A tvr.-javaslatához a következő észrevételünk van:

1.) A húsbeadási kötelezettségen belül a szarvasmarha beadási kötelezettség normáját az egyénileg dolgozó parasztnál 1 kg helyett 1,5 kg-mal csökkentették, a további félkilós csökkentés mintegy 6000 db szarvasmarha kiesését jelenti.

A félkilós mérséklés megadását szükségessé tette, hogy a dolgozó parasztok és a kulákok beadása között megfelelő arány legyen.

A Begyűjtési Minisztérium a háztáji gazdaságok tojás-, baromfi beadási kötelezettségét 3,5 kg-ról 3 kg-ra csökkentette. Ezt szükségessé tette, hogy az egyénileg gazdálkodó termelők egy holdra eső tojás-, baromfi beadási kötelezettsége is 3 kg, és ennél a háztáji gazdaság beadási kötelezettsége magasabb nem lehet.

A Begyűjtési Minisztérium javaslata szerint azok az öreg, vagy más okból munkaképtelen termelősövetkezeti tagok, akik a termelősövetkezet alapszabálya szerint szociális és kulturális alapból részesülnek, a tojás- és baromfi beadási kötelezettség teljesítése alól mentesek.

2.) A bevezetőben a mérséklések között nincs megemlítve a háztáji beadási kötelezettségének mérséklése. A b.) pont 2. bekezdésében, a mezőgazdasági termelősövetkezetek kedvezménye után javasoljuk a háztáji gazdaságok beadási kötelezettségének százalékos mérséklését bevenni.

3.) A 12. §. 5. pontjának 9. sorában „Ezeknél a termelősövetkezeteknél a kukorica beadás teljesítése szempontjából...” szöveget a következőképpen javasoljuk módosítani: „Ezeknél a termelősövetkezeteknél a takarmánygabona és a kukorica beadás teljesítése szempontjából...”

4.) A 17. §. 3. pontjának átfogalmazását javasoljuk. A tvr. javaslatban lévő fogalmazás konkrétan meghatározza, hogy a szerződéses növények termelése esetében húsbeadásnál mikor van 50%-os és mikor 100%-os beadási csökkentés. Az átfogalmazást úgy javasoljuk elvégezni, mint ahogy a termés kedvezményénél is van, hogy

általános utalás történjen a mindenkor érvényben lévő termelési szerződéses feltételekre.

5.) 27. §. 1. pontjánál javasoljuk, hogy az alapszabály szerint működő I.–II. típusú termelőszövetkezeti csoportok tagjainál bevenni a 25 kh. fölötti birtokcsoportot is, mint ahogy a terménybeadási kötelezettség megállapításánál is van.

6.) A Minisztertanácsi előterjesztés határozati javaslatának 5.) d.) pontjában kérjük megemlíteni, hogy az élelmiszeripari miniszter és a SZÖVOSZ központi és területi apparátusából csak a begyűjtéssel foglalkozók adjanak segítséget a tervlebontás végrehajtásához.

7.) Az állami begyűjtés végrehajtásáról szóló minisztertanácsi határozati javaslat I. 3.) pontjában a begyűjtő vállalatok, illetve állami és földműves-szövetkezeti telepek helyett azok vezetőit kell felelőssé tenni a határozatban foglaltak végrehajtásáért.

Budapest, 1953. december 10.

Pogácsás György

MNL OL XIX-A-83-a-1953-516 165–166.

1/c

Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Szigorúan titkos!
A Határozatok Tára nem közli.
Készült 48 példányban.
1. számú példány.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
516/1/1953. sz.
határozata

Az állami begyűjtés többéves rendszere

Az 1953. évi 27. törvényerejű rendelet végrehajtásáról szóló 1.077/1953.(XII.16.) sz. minisztertanácsi határozatot a Minisztertanács a következő bizalmas záradékkal egészíti ki:

1.) Az 1954. évi termésű bor, valamint a bab, borsó és lencse beadási árát fel kell emelni. Bornál a beadási árak az egyes minőségekre érvényes jelenlegi árakhoz képest mintegy 10%-kal emelkednek.

Babnál a jelenleg érvényes 60–90 forint/q-s árakat 120–180 Ft/q-ra, viktória és express borsónál 90 Ft/q-ról 150 Ft/q-ra, míg lencsénél 120–160 Ft/q-ról 180–220 Ft/q-ra kell emelni.

2.) Az 1953. évi beadási hátralékokat a termelők – a törvénytelen kivetések, elemi károk, stb. eseteitől eltekintve – pótlólag beadni kötelesek.

A begyűjtési miniszter felhatalmazást nyer arra, hogy az 1953. évről fennmaradó élőállat és állati termék beadási hátralékokat az alantiek szerint rendezze:

a.) A fennálló sertés- és marhabeadási hátralékokat az 1954. évre, ezen belül döntően az I. félévre kell beütemezni.

b.) A baromfi és tojás hátralékok teljesítésére csak az új begyűjtési rendszerbe bevont élőállatok és állati termékeket lehet elfogadni, és törekedni kell arra, hogy annak minél nagyobb részét sertés beadásával teljesítsék.

c.) A tej, tojás és baromfi hátralékok egy részét indokolt esetekben – elsősorban mezőgazdasági termelőszövetkezeteknél – az 1955. és 1956. évre is át lehet ütemezni. Az átütemezés alapelve az legyen, hogy a termelők hátralékkal növelt beadási kötelezettsége egyik évben sem legyen magasabb az 1952. évi 26. sz. tvr-ben megállapított beadási kötelezettségénél.

3.) A termelők 1954. évi élőállat és állati termék beadási kötelezettségét legkésőbb 1954. január 31-ig meg kell állapítani, és a beadási könyveket ki kell adni. Ennek biztosítására:

a.) a begyűjtési miniszter gondoskodik, hogy az apparátus kioktatása és a kivetések előírása (GI.II.) január 1-ig megtörténjék, illetőleg a kötelezettségek egyénenkénti megtárgyalása január 1–31. közötti időszakban lebonyolódjék. Elsősorban az 1953. évről hátralékosokat, ezt követően pedig azokat a termelőket kell beidézni, akiknek a magánvagásuk biztosítása mellett további süldőjük van hízóba állítva. A mezőgazdasági termelőszövetkezetek tagjait, valamint azokat az 1. kat. holdnál kisebb földterületen gazdálkodó termelőket, akik évente csak 3 húskg beadást kell teljesítsenek, nem kell beidézni. Az ilyen termelőket hivatalból kell kiértesíteni a beadási könyv megküldésével, hogy kötelezettségüket szabad választásuk szerint baromfi, tojás, vagy sertészsír beadásával bármelyik hónapban teljesíthetik.

b.) A könnyűipari miniszter gondoskodik a beadási kötelezettség megállapításához szükséges nyomtatványok határidőre történő gyártásáról.

c.) A Helyi Tanácsok Titkársága külön hívja fel a tanácselnökök figyelmét a beadási kötelezettségek egyéni megtárgyalásának jelentőségére, és biztosítsa, hogy a tárgyalásokat az elnökök irányítsák, és a nyilvántartókat más feladatra ne vonják el.

d.) Az élelmiszeripari miniszter és a SZÖVOSZ központi és területi apparátusa nyújtson a feladat elvégzéséhez hathatós segítséget.

e.) A pénzügyminiszter az egyéni tervtárgyalások meggyorsítása címén (apparátus átcsoportosítása, közlekedés, prémium, termelők vétíves beidézése stb.) igényelt 6,5 millió forintos póthitelt vizsgálja felül, és a szükséghez mérten biztosítsa.

f.) A népművelési miniszter gondoskodik arról, hogy az új begyűjtési rendszert (sajtó, rádió, stb.) széles körben ismertessék és propagálják.

4.) A terület utáni burgonyabegyűjtés tervszámát 2000 vagonnal csökkenteni kell.

5.) Az 1953. évi 27. sz. törvényerejű rendelettel megállapított többéves begyűjtési rendszer pénzügyi kihatásairól a begyűjtési miniszter az Országos Tervhivatal elnökével együtt 1954. február 28-ig tegyen jelentést a Minisztertanácsnak.

6.) Az igazságügy-miniszter a begyűjtési miniszterrel és a földművelésügyi miniszterrel egyetértésben terjesszen 2 héten belül javaslatot a Minisztertanács elé, az 1953. évi 27. tvr. 42. §-ában foglaltaknak megfelelő jogszabály megalkotására.
Budapest, 1953. december 11.

Nagy Imre s. k.
a Minisztertanács elnöke

MNL OL XIX-A-83-a-1953-516 175-177.

1/d

Begyűjtési Minisztérium

Titkos!

1253/TÜK/1953.

Készült: 50 példányban.

44. számú példány.

Tárgy: Az állami begyűjtés többéves rendszeréről szóló törvényerejű rendelet egyes rendelkezéseinek kiegészítése.

Előterjesztés
a Minisztertanácshoz

A Minisztertanács 1953. december 11-i ülésén elfogadott rendelettervezetet a szövegezés felülvizsgálatára kiküldött bizottság egyes rendelkezések tekintetében módosította, illetve kiegészítette, és ehhez kéri a Minisztertanács utólagos jóváhagyását.

Határozati javaslat

A Minisztertanács jóváhagyja azokat a következő módosításokat és kiegészítéseket, amelyeket az állami begyűjtés többéves rendszeréről szóló törvényerejű rendelet tervezetében a kiküldött szövegező bizottság átvezetett.

a.) A 6. §. 2. bekezdése az alábbi aláhúzott szavakkal egészül ki:

„A mezőgazdasági termékek szabadforgalma mellett azonban a begyűjtési miniszter a begyűjtési tervüket önhibájukból nem teljesítő községeket az egyes mezőgazdasági termékek szabadpiaci forgalmából átmenetileg kizárhatja.”

b.) A 12. §. 1. bekezdésének második mondatából elmarad a közvetlen utalás arra, hogy a beadási kötelezettség egyéni mértékű megtagadása alkalmával kenyérgabonából az igazolt háztartási és gazdasági szükségletet figyelembe kell venni.

„Ha a termelő beadási kötelezettségének egyéni mértékű megtagadása alkalmával megállapítást nyer, hogy a vetésterv alapján kiszámított terméseredménye nem teszi lehetővé a kenyérgabona beadása teljesítését, a hátralévő részt elsősorban árpával és zabbal, ezek hiányában kukoricával, napraforgómaggal, vagy burgonyával teljesítheti.”

c.) A termelői beadási árakat szabályozó 37. §-ban kizárólag azokat az árakat közöltük, amelyeknél áremelés történt. (Hüvelyesek és bor.)

d.) A 42. §. 1. bekezdése oly értelemben módosul, hogy a beadás elmulasztásának súlyosabbnak minősülő eseteiben büntető eljárást lehessen indítani.

„A beadási kötelezettség elmulasztása miatt a 8800/1946. (VII.28.) ME számú rendelet, valamint az 1950. évi 4. számú törvényerejű rendelet alkalmazásának – a külön jogszabályban meghatározandó súlyosabb eseteket kivéve – nincs helye.”

e.) A „kulák” kifejezés helyett a rendelet „nagygazdák, vagy egyéb falusi kizsákmányolók” kifejezést alkalmazza.

A begyűjtési törvény ezzel a meghatározással aláhúzza az eddigi kuláklisták megszűnését, amely a középparasztok egy részét is a kulákok közé sorolta. Egyébként a népi demokratikus országok begyűjtési rendszerei általában nem használják a kulák kifejezést.

A rendelettervezeten átvezetett módosításokat az e.) pont kivételével szóbeli úton ismertettük az Elnöki Tanáccsal. Az Elnöki Tanács a módosításokat jóváhagyta.

Budapest, 1953. december 14.

Tisza József s. k.
miniszter

MNL OL XIX-A-83-a-1953-516 219–220.

2.

Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium
Szövetkezetek Országos Szövetsége
Országos Tervhivatal

Budapest, 1953. december 4.

Titkos!
TÜK:01/10/1953.

Aláírták:

Kip. M.: Kiss Árpád elvtárs,
Begy. M. Tisza József elvtárs,
Ép. Min. Szijártó Lajos elvtárs,
Helyi Tan. Titk.: Pozsonyi István et.
(13. pontnál tett észrevételt)

Nip. M.: Hidas István elvtárs,
KGM: Zsofinyecz Mihály elvtárs
(A hat.jav. 1/a. pontnál tett észrevételt.)
FM: Nem tett észrevételt.

Előterjesztés
a Minisztertanácshoz

A falusi lakosság ellátásáról és a falusi kereskedelem megjavításáról

A falusi lakosság áruellátásában a kormányprogram végrehajtása során mutatkozik némi javulás, de gyökeres változás még nem következett be.

Bár a falusi áruforgalom volumene 1952. októberéhez képest 34%-kal növekedett, a fogyasztók megnövekedett vásárlóereje és választékigényessége miatt azonban a hiánycikkek köre kiszélesedett (az októberi áruellátási helyzethez képest nincs számottevő javulás). Nincs elegendő minőségi cipő, kötöttáru, édességáru, paprika, gyufa, edényáru, tűzhely, mezőgazdasági szeráru, mész, cserép stb.

Az áruellátási hiányosságok legfőbb okai a következők:

1.) a.) Az érdekelt szervek (OT, ipari tárcák, BKM, SZÖVOSZ) a vonatkozó határozatokat vontatottan hajtják végre.

A falusi lakosság szükségleteinek kielégítésére nem biztosítottak elegendő nyersanyagot, kapacitást, importlehetőséget, a szükséges átcsoportosításokat nem kellő ütemben hajtották végre. Az ipar és a nagykereskedelem nem készült fel megfelelően az őszi csúcsgazdálkodásra.

b.) Az ipar – mely tervének időarányos teljesítésében is lemaradt – nem termelt kellő mennyiségben mezőgazdasági termelést elősegítő cikkeket, a rendelkezésre álló nyersanyagot gyakran nem használja fel a falu igényeinek, az idényszerű és a minőségi követelményeknek megfelelő áruk termelésére.

c.) A kereskedelem feladatának sokszor – még a kereskedelmi irányítószervek is – nem elsősorban a lakosság fogyasztási szükségleteinek megfelelő minőségű és választékú áruval való kielégítését, hanem a rendelkezésre álló árualapok mechanikus elosztását tekintették. Nem fordítottak kellő gondot a falusi lakosság sajátos áru-szükségletének feltárására. A kereskedelmi szervek az utóbbi időben a lakosság ellátásának megjavítására több intézkedést tettek (áruterítés javítása, készletek mozgatása, hálózatfejlesztés stb.), és a lakosság igényeinek biztosítását az iparnál következetesebben képviselik – a kereskedelem azonban még nem gyakorol kellő befolyást az iparra.

2.) Az áruellátás lebonyolításában és szervezetében fennálló főbb hiányosságok:

a.) A nagy- és kiskereskedelem működésében mutatkozó szervezatlenség, tervezési, árueelosztási, különösképpen szállítási és egyéb hibák miatt egyes helyeken átmenetileg a legkeresettebb közszükségleti cikkekből ellátási zavarok vannak (só, dohányáru, ecet, élesztő, harisnya, stb.). Sok gyenge minőségű és hiányos választékú áru kerül a falura.

b.) A szövetkezeti és állami kiskereskedelemnek a nagykereskedelemmel, a megyei nagyker. vállalatoknak az iparral nincsen kellő kapcsolata. Az állami és szövetkezeti kereskedelem közötti helytelen árueelosztási arányok – amit fokoz a nagyker.-nél nem egyszer fennálló egyoldalú beállítottság – és a szállítási szerződések bürokratikus rendszere akadályozzák a falusi lakosság jó áruellátását. A nagyker. bázisok általában messze vannak a kiskereskedelmi egységektől. A nagyker. nem harcol következetesen az áru minőségéért, a sajátos falusi választékért.

c.) Hiányos a boltok technikai felszereltsége (eladótér, berendezés, raktár, gépek). A magánszektor gyors ütemű kiszorítását nem követte elegendő szövetkezeti és állami üzlet létesítése. A bolthálózat, főleg a kisebb községekben, nem megfelelő.

d.) A SZÖVOSZ és területi szerveinek felépítésében és munkájában a kereskedelmi tevékenység nem érvényesül kellően. Az áruforgalmi szervezőmunka rovására túltengenek az igazgatási jellegű, bürokratikus módszerek.

e.) A fmsz-ek számos olyan állami megbízást kaptak (terménybegyűjtés, tartalékföldök, silózás, részvétel elszámoltató bizottságokban, stb.), ami alapvető feladatuktól (áruforgalom) eltérő irányban fejlesztette gazdasági munkájukat. A tagság, a vezetők és az alkalmazottak nincsenek anyagilag eléggé érdekeltté téve a fmsz-ek gazdasági tevékenységében.

f.) Nem kielégítő a fmsz-ek szabadpiaci felvásárlási tevékenysége.

3.) A tanácsi szervek egy része lebecsüli a kereskedelmi munkát. A megyei és járási tanácsok VB-i nem foglalkoznak rendszeresen a lakosság ellátási helyzetével, a fmsz-ek kereskedelmi tevékenységével, az állami és szöv. kiskereskedelem munkájának összehangolásával.

Fenti hiányosságok a lakosság körében elégedetlenséget okoznak.

Határozati javaslat.

1.) a.) A falusi lakosság ellátásának megjavítása érdekében az 1954. évi tervekben az OT biztosítsa a jelenleg hiányzó, döntően a mezőgazdasági termeléshez szükséges és egyéb jellegzetesen falusi cikkekből szükséges árualapokat. A BKM a SZÖVOSZ bevonásával egy hónapon belül állapodjék meg az ipari tárcákkal a hiánycikkek termelésének negyedéves ütemezésében, biztosítva, hogy a tervekben meghatározott árualapokon belül a legfontosabb termelési rendeltetésű cikkek hiány jellege már 1954. év I. negyedévében megszűnjön. A legjelentősebb hiánycikkeket mind az ipari, mind a kereskedelmi szervek kiemelt cikkeként tervezzék, és a statisztikai adatszolgáltatásokon keresztül is kísérik figyelemmel.

KGM: a mezőgazdasági termelést elősegítő cikkekből a hiány megszüntetését csak a III. n[egyed]évben vállalja. (BKM és a SZÖVOSZ már az I. n[egyed]évben szükségesnek tartja.)

b.) A SZÖVOSZ 1954. január 31-ig egészítse ki bolttípusonként a kötelező árusításra előírt közszükségleti cikkek jegyzékét és biztosítsa, hogy a fmsz-i boltokban e cikkekből állandóan megfelelő mennyiség álljon rendelkezésre. A SZÖVOSZ által részükre megküldött cikkjegyzékek alapján a megyei és járási tanácsok is rendszeresen ellenőrizték a boltok áruellátottságát. Napi közszükségleti cikkek hiánya esetén jegyzőkönyvet kell felvenni, a hiány okát meg kell vizsgálni, és a mulasztókkal szemben felelősségre vonást kell alkalmazni.

2.) Az állami és a fmsz-i kereskedelem közötti áruelosztás helytelen rendszerének megszüntetésével az árualapokat a lakosság területi elhelyezkedésének megfelelően, összefüggő fogyasztási körzetenként (járásonként) kell – a szektorbontás fenntartása mellett – meghatározni.

Határidő: 1954. március 31.

3.) A fmsz-i kereskedelem munkáját meg kell javítani, és tovább kell fejleszteni. Ezúton a kereskedelemnek a mezőgazdasági termelés alapvető tulajdoni formáihoz kapcsolódó olyan szervezetét kell kialakítani, amely

- a dolgozó parasztság legszélesebb tömegeit mint fogyasztókat és mint termékefeleslegeik értékesítésében érdekelt árueladókat egyesíti;
- mint a dolgozó parasztság közreműködésén és anyagi érdekeltségén alapuló szervezet az árucseré fejlesztése útján vonja szorosabbra a város és a falu közötti kapcsolatokat;
- a kormányprogram végrehajtásában biztosítja a falusi lakosság áruszükségletének lakó-, illetve munkahelyükhöz közel eső fogyasztási körzeteken belüli ellátását, a termékefeleslegek jelentős részének a szervezett piac körébe való bekapcsolását.

Ezért a falusi lakosság áruellátásának megjavítására a jelen határozatban foglalt intézkedéseken felül:

a.) Egyes élelmiszerekből (gyümölcs, zöldség, hús, zsír, hentesáru stb.) és a helyi ipar által előállított iparcikkekből az ellátást a SZÖVOSZ a fmsz-ek működési területén minél nagyobb mértékben helyi árualapokból biztosítsa. Ennek érdekében tovább kell fejleszteni a fmsz-i rendszer felvásárlási tevékenységét. Meg kell engedni, hogy a fmsz-ek ezeket az árukat szükség szerint feldolgozzák és forgalomba hozzák (pl. töltelekáru készítés, savanyítás, palackozás, stb.). A helyi iparcikk árualapok növelésére biztosítani kell a fmsz-i kereskedelem és a helyi ipar közvetlen kapcsolatát és egyes áruféleslegeknek – a nagykereskedelmi szervek bevonása nélküli – közvetlen legyártását.

OT: A fmsz-eknek a helyi ipartól való közvetlen vásárlásával egyetért, azonban ezt a jogot az OT mérleges cikkeknel a megye területére, egyéb cikkeknel pedig közvetlenül szomszédos megyék területére kívánja korlátozni. (A BKM, a SZÖVOSZ és a Kip. M. [Könnyűipari Minisztérium] ezzel a megkötéssel nem ért egyet.)

b.) A falusi közétkeztetés továbbfejlesztésére a SZÖVOSZ és a BKM készítsen 1954. március 1-ig a Minisztertanácshoz közös előterjesztést.

4.) A lakosság ellátásának megjavítására, az iparcikkforgalom emelésére jelentősen fejleszteni kell a fmsz-i kiskereskedelem hálózatát. A hálózatfejlesztés fő feladatának a közszükségleti cikkeket árusító bolthálózat szélesítése mellett a szaküzletek létesítését kell tekinteni.

Ennek érdekében a SZÖVOSZ biztosítsa, hogy

a.) minden 300 lakost meghaladó összefüggő településen a napi közszükségleti cikkeket helyszínen be lehessen szerezni.

b.) Nagyobb településen 1-1,5 km távolságra 500-700 főre számítva közszükségleti cikket árusító boltokat (eladó helyet) kell üzemeltetni.

c.) Kisebb településeken (tanya, kis állami gazdaság, termelőszövetkezet), ahol a bolt gazdaságos fenntartásának előfeltétele nincs meg, mozgóárusítással kell az ellátást biztosítani.

d.) Minden járási székhelyen és fogyasztási körzetben (10-15 km-es távolságra lévő községcsoportok, kereskedelmileg élénk nagyközségek környéke) ruházati, vegyes iparcikk, stb. szaküzletek révén biztosítani kell a szélesebb választékú cikkek vásárlási lehetőségét. Nagyobb településeken – ahol azt a forgalom kívánja – mélyebb szakosításra kell törekedni.

- e.) Minden megyeszékhelyen, nagyobb mezőgazdasági helységben és általában járási székhelyeken mezőgazdasági szaküzletet kell létesíteni (kisgép, mezőgazdasági szer-áru, növényvédő szer, borászati, méhészeti eszközök stb.).
- f.) A falusi építkezések előmozdítására növelni kell a fmsz-ek kezelésében lévő építő- és tüzelőanyag telepek számát. 1954. I. felében legalább 140 helyen kell széles választékú építőanyagokat árusító telepet üzemeltetni. Ezen kívül, ahol szükséges, de legalább 600 helyen – a bolt mellett árusítani kell néhány fontosabb építőanyagot (mész, cement, cserép stb.).
- g.) A falusi lakosság által kedvelt heti piacok és országos vásárok rendszerét tovább kell fejleszteni. Ezekon kívül reprezentatív vásárokat általában csak augusztus 20-án kell tartani. Meg kell szervezni a heti piacokon a helyi iparcikk kereskedelem, valamint felvásárló kereskedelem, a vásárokon a környéki kereskedelem és a helyi ipar részvételét, lehetővé kell tenni, hogy az őstermelői piacokon, illetve azok közelében a fmsz-ek a városokban is árusíthassanak mezőgazdasági termelést elősegítő cikkeket. Az őstermelői piacok és vásárok megszervezésének megjavítására a BKM a SZÖVOSZ-szal együttesen terjesszen december 15-ig külön előterjesztést a Minisztertanács elé.
- h.) Jelentősen növelni kell a meglévő egységek eladó- és raktárterét. Tovább kell fejleszteni és ki kell egészíteni a falusi bolthálózat technikai felszerelését (ellenőrző gyorsmérleg, hűtőszekrény stb.).
- i.) Kisebb mezőgazdasági jellegű járási székhelyeken (kb. 30-40 helyen) 1955-ig a lakosság ellátását fokozatosan a fmsz-i kereskedelem kizárólagos feladatává kell tenni. Nagyobb járási székhelyeken az állami és fmsz-i kiskereskedelem hálózatát profilírozni kell.
- j.) A SZÖVOSZ 1954. évi hálózatfejlesztési tervén belül biztosítsa legalább 400 vegyesbolt, 140 szaküzlet, 140 építőanyag telep, 130 piaci elárúsítóhely, 8 szövetkezeti áruházzal felépítését.

Határidő: a., f. pontra: 1954. I. félév.

c., g., i., j. pontra: 1954. folyamatosan.

b., d., e., h. 1954–55. folyamatosan.

- k.) A könnyűipari miniszter és a KÖZELBIZ biztosítsa, hogy 1954-ben a korábban kereskedelmi célokat szolgáló helyiségeket a fmsz-ek folyamatosan visszakapják. A fmsz-ek által használt helyiségek igénybevétele csak a SZÖVOSZ hozzájárulásával és megfelelő helyiség rendelkezésre bocsátásával történhet.
- l.) Az építésügyi miniszter biztosítsa, hogy 1954-től kezdődően mezőgazdasági telephelyek új közületi beruházásainál az üzletgyelegeket, ahol szükséges, betervezzék. A beruházó értékesítésétől számított 1 hónapon belül a BKM, illetőleg a SZÖVOSZ közölje, hogy a beruházásnál igényt tart-e az üzlethelyiség létesítésére.
- 5.) A fmsz-i boltok önállóságának fejlesztésére:
lehetővé kell tenni a kis-, általában egy eladót foglalkoztató boltgyelegekben, kizárólag jutalékos díjazás és elszámolási kötelezettség alapján, megbízott boltvezetők foglalkoztatását, és meg kell engedni – együttes anyagi felelősségük érvényesítése mellett – családtagjaik közreműködését;

a nagyobb forgalmú boltokat (egyelőre mintegy havi 300 000 Ft-on felül forgalmazó egységeket), ahol ennek előfeltételei megvannak, önelszámoló egységekké kell fejleszteni. Az átszervezést 1955-ig a fmsz-i áruházakban és nagyobb szaküzletekben kell végrehajtani.

6.) A nagy- és kiskereskedelem közötti kapcsolatok szervezettebbé tétele, valamint a nagyker. munkájának megjavítása érdekében:

a.) a fmsz-ek (boltok) árumegrendeléseit ne a középszervek adminisztratív közbeiktatásával, hanem közvetlenül eszközöljék a nagyker-nél.

b.) A megye árusükségletét – a kiskereskedelem meghallgatása után – árufedezeti tervén belül – a megyei nagyker. 1954. II. n. évtől kezdve közvetlenül rendelje meg az iparnál. A nagyker. egyes sajátos falusi igényeknek megfelelően iparcikkeket a SZÖVOSZ által megadott választékban és mennyiségben gyártasson le és adjon át a fmsz-i kereskedelem számára.

c.) Fokozni kell a nagyker. felelősségét az ipartól átvett áruk minőségéért. A kiskereskedelem ne fogadjon el a rendelésnek és a minőségi előírásoknak meg nem felelő árukat, következetesen érvényesítse a minőség védelméről szóló törvény által biztosított jogait.

d.) A kis- és nagykereskedelmi szervek csak a korlátozott mértékben rendelkezésre álló áruféleségekre kössenek egymással szállítási szerződést. Ezt a rendszert egyelőre három megyében – amennyiben beválik –, 1954. évben fokozatosan az egész országban be kell vezetni.

7.) Az áru utánpótlás megjavítása, valamint a szállítási utak lerövidítése érdekében:

a.) A közszükségleti iparcikkekből (vegyi, háztartási, papír, vas-műszaki, rövidáru, kötöttáru) általában járási székhelyenként vegyes profilú kereskedelmi árubázisokat kell – a nagyker beruházási kereten belül – létesíteni azzal, hogy azokat folyamatosan, a terület ellátásáért felelős kisker. szervek (állami vállalat, járási szövetkezeti központ) vegyék át.

Tolna és Békés megyében néhány járási árubázist már most a járási központhoz kell kapcsolni.

Határidő: 1954–55. folyamatosan.

1954-ben 40 árubázist kell létesíteni a legrosszabb közlekedési hálózattal rendelkező megyékben. (Ennek 1954. évi új létszámszükséglete mintegy 240 fő és 2 620 800 Ft évi beralap.)

b.) Lehetővé kell tenni, hogy esetenként a választékigényes árukat a boltvezetők ábrás jegyzék, illetve mintakollekció alapján, a járási szövetség áruszakértői útján is megrendelhessék.

c.) A fmsz-i kereskedelem szervezetén belül a falusi lakosság árukeresletének tanulmányozására 1954. I. félévében meg kell szervezni a falusi piackutatást (szakmai és vevőankétok, megfigyelési módszerek stb.).

d.) A BKM és az érdekelt ipari tárcák együttesen biztosítsák, hogy a lakosság fogyasztására szolgáló választékigényes áruféleségekről 1954. I. felében ábrás árjegyzékek készüljenek.

8.) Az árukiszállítások megjavításának előmozdítására:

a.) Az OT az 1954. évi gépkocsikeret elosztásánál fokozottan vegye figyelembe a kereskedelem megnövekedett feladatát, a népgazdaság egyes ágai között végrehajtott átcsoportosítás arányait, és e szerint biztosítsa a fmsz-i kereskedelem indokolt gépkocsiszükségletét.

b.) Az illetékes miniszterek biztosítsák, hogy a fmsz-ek működési területén lévő gép-állomások, begyűjtő szervek és egyéb állami vállalatok a mezőgazdasági munkáktól és saját teherszállítástól mentes időben bocsássák – térítés ellenében – a gépkocsikat a fmsz-ek rendelkezésére.

9.) A SZÖVOSZ, a MESZÖV-ek és a járási szövetségek átszervezése és megerősítése útján a fmsz-i kereskedelem közép- és felsőfokú irányításának olyan – a falusi lakosság áruellátásával kapcsolatos megnövekedett feladatokhoz igazodó – szervezetét kell kialakítani, amelyben a kiskereskedelmi tevékenység, mint fő feladat fokozottabb súllyal érvényesül.

A járási szövetségeket ki kell emelni a költségvetési rendszerből, és áruforgalmi szervező, ellenőrző, önelszámoló járási szövetkezeti központokká kell átszervezni. Ezek feladatává kell tenni a helyi iparral való közvetlen kapcsolatok szervezését, járásonként szövetkezeti mintaboltok (egyben tanboltok) üzemeltetését és a szükség szerinti más, a fmsz-i kereskedelem területén járási szinten szervezendő gazdálkodási feladatok lebonyolítását.

A SZÖVOSZ-ban a kiskereskedelem irányítását végző áruforgalmi főosztály helyett iparcikkforgalmi és élelmiszerforgalmi főosztályokat kell szervezni.

A MESZÖV-eknél áruforgalmi főosztályt kell szervezni.

A megyei és járási árumegrendelő és nyilvántartó irodákat meg kell szüntetni, létszámukat a megyei és járási szövetségek átszervezésénél kell felhasználni.

Az új szervezetre vonatkozó javaslatát a SZÖVOSZ – az OLB bevonásával – december 20-ig terjessze a Minisztertanács elé.

10.) A fmsz-i tagság anyagi érdekeltségének növelésére 1954-től a részjegyeket teljesen befizető tagokat a SZÖVOSZ által a BKM-mel egyetértésben megállapított cikkek vásárlása után évenként vásárlási visszatérítésben kell részesíteni.

11.) A fmsz-i kereskedelem oktatási rendszerének továbbfejlesztése és a kereskedelmi tanulóképzés megszervezése mellett 1954/55. tanévben a SZÖVOSZ részére át kell adni három kereskedelmi technikumot.

12.) A BKM fordítson az eddiginél nagyobb gondot a fmsz-i kereskedelem támogatására. Szakfelügyeletének gyakorlása, a város és falu közötti helyes áruelosztási arány biztosítása és a sajátos falusi árualapok választékának bővítése útján is segítse elő fokozottabban a falusi lakosság áruellátásának megjavítását, a fmsz-i kereskedelem tervfeladatainak teljesítését.

13.) A megyei és járási tanácsok mozdítsák elő a fmsz-ek tevékenységét, tervfeladataik teljesítését, és legyenek ők is felelősek a falu áruellátásáért. A megyei és járási tanácsok végrehajtott bizottságai rendszeresen ellenőrzik a helyi kereskedelem működését. A megyei és járási tanács végrehajtott bizottságainak a kereskedelem működésével, a bol-

tok áruellátásával kapcsolatos javaslatait a fmsz-ek és a járási, ill. megyei irányító szervek – a tervek és központi utasítások keretein belül – kötelesek figyelembe venni.

A járási tanácsok kereskedelmi csoportjait – részben a megyei tanácsok kereskedelmi osztályai, részben a megyei, állami kereskedelmi középsszervek (iroda, tröszt, vállalat) létszámkeretének terhére – meg kell erősíteni politikailag fejlett kereskedelmi szakemberekkel, akik képesek a terület ellátását irányítani.

Helyi Tanácsok Titkársága: a járási tanácsok ker. csoportjának megerősítésénél nem ért egyet a megyei tanácsok ker. osztályai létszámának csökkentésével.

Határidő: a vonatkozó utasítás kiadására:

1954. január 15.

14.) A határozat szövegében megjelölteken kívül a végrehajtásért felelősek: 1/a. pont: OT elnöke, bel- és külkereskedelmi miniszter, SZÖVOSZ főtitkára.

Bel- és külkereskedelmi miniszter: 7/a., 12. pont.

Bel- és külkereskedelmi miniszter és a SZÖVOSZ főtitkára: 1/b, 2., 3., 4/i, 6., 7., 10., 11. pontok.

SZÖVOSZ főtitkára: 4/a-b-c-d-e-f-i-j, 5., 9. pontok.

Helyi Tanácsok Titkársága vezetője: 13. pont.

Budapest, 1953. december 4.

Bognár József s. k.

Szalai Béla s. k.

Dégen Imre s. k.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-516 244–250.

3.

Népművelési Minisztérium

Szigorúan titkos!

Készült 55 példányban.

Előadó: Kerek Gábor

Tárgy: Az állami könyvkiadás 1954. évi terve.

Szám:0067/1953.

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

I.

A Központi Vezetőség június 27–28-i ülésének határozatai és a kormányprogram alapján a Kiadói Tanács már az 1953. évben intézkedéseket tett arra, hogy a könyvkiadás az eddigénél hívebben tükrözze a tényleges igényeket.

Év közben több ízben csökkentette a tudományos és szakmai könyvkiadás papírkeretét. Az így, valamint a párhuzamos művek kiiktatásával felszabadított papírmennyiség nagy részét a felsőbb rendelkezéseknek megfelelően megtakarította, egy részét viszont a szép- és ifjúsági irodalom fejlesztésére fordította. Lehetővé vált ezáltal, hogy az eddigieknél több, a dolgozók által keresett szépirodalmi és ifjúsági mű kerüljön kiadásra.

A könyvkiadás terén azonban még mindig sok az olyan probléma, amely csak fokozatosan – elsősorban az 1954. évi terv megfelelő kialakításával – oldható meg. Ezek a problémák a következők:

1.) A könyvkiadás arányai

Az ifjúsági és a szépirodalom egyes területei még mindig messze elmaradnak a gyorsan növekvő igények mögött. Az elmaradás mértékét a következők mutatják:

a.) Az Állami Könyvterjesztő Vállalat 1951. május és 1952. decembere között 30%-kal több értékben adott el szépirodalmi és ifjúsági könyveket, mint amennyit a kiadóktól kapott. (Az eladott könyvek értéke 79,8 millió, a beszerzett könyveké 60,8 millió.)

Óriási a hiány iskolai kötelező olvasmányokban. Pl. a „Légy jó mindhalálig” csak minden harmadik általános iskolai könyvtárban van meg egy példányban. A tanítóképzőkben és a közgazdasági technikumokban nincs meg a kötelező olvasmányok 40-50%-a.

b.) A szép- és ifjúsági irodalom évi összpéldányszáma általában azonos a felszabadulás előttivel. Különösen kevés a kisgyerekek részére kiadott könyvek (lepirellók) száma.

c.) A kiadás méretei messze elmaradnak a könyvtárhálózat fejlődésének üteme mögött. A szépirodalmi és ifjúsági könyvek átlagos példányszáma 1953-ban 8350, míg a könyvtárak száma már 1952 végén elérte a 16-17 000-et. (A szép- és ifjúsági irodalom keresettségére jellemző, hogy a Rákosi Mátyás Kultúrház könyvtárából január első két hetében 2200 olvasó közül 1600-an szépirodalmi és ifjúsági művet kölcsönöztek ki.)

Az elmaradás okai:

a.) A könyvkiadás papírkerete évek óta stagnál. Általában az ország évi papírfogyasztásának mintegy 6%-a.

b.) A szép- és ifjúsági irodalom aránya a könyvkiadáson belül rendkívül alacsony, mivel az oktatás és az ipar fejlődésének megfelelően a tan- és szakkönyvkiadás a keretek egyre nagyobb részét vette igénybe a szép- és ifjúsági irodalom rovására.

2.) A kiadványok színvonala

A megjelent kiadványok között vannak gyenge, színvonalatlan művek, s olyanok, melyek 1-2 év alatt elavulnak. Még mindig jelennek meg könyvek súlyos politikai, szakmai hibákkal. Ennek oka részben az, hogy gyengék a lektorátusok, nincs biztosítva a kéziratok kellő megmunkálása. De jelentős szerepet játszik ebben a kiadók, a minisztériumok, a szerzők tervszerűtlen munkája is. A betervezett művek tekintélyes része nem jelenik meg, s helyettük a kiadók – mivel nem rendelkeznek megfelelő tartalék-kézirattal – gyengébb, kevésbé fontos kiadványokat adnak ki.

Igen sok kiadvány művészi, technikai kivitele silány. Gyenge a kötés, a papír minősége. Ezen a papíron a jól megírt, időálló tankönyvek nem lennének használhatók 2-3 éven át. Számos kiadvány nyomása egyenetlen. Sok a sajtóhiba. A dolgozók joggal méltatlankodnak amiatt, hogy egyes kiadványokból ívek hiányoznak, s helyettük más művek íveit kötötték be.

3.) A kiadványok száma

Egészségtelen jelenség könyvkiadásunkban a művek számának rohamos emelkedése. 1951-ben 12 197, 1952-ben pedig 15 028 mű (3000 könyv, 3188 brosúra, a többi jegy-

zet, különlenyomat stb.) jelent meg. 1952-ről 1953-ra a könyvek száma előreláthatólag – az egész könyvkiadást illetően – 3000-ról 3500-ra emelkedik.

Az egyes iskolatípusok, elsősorban a technikumok túlzott differenciáltsága, a tantervek gyakori változtatása, valamint a szerzők gondatlan kiválasztása, az ellenőrzés gyengesége következtében évente jóval több tankönyvet kell kiadni, illetve újra kiadni, mint amennyit az oktatás kiszélesítése megkíván.

Sok olyan, főleg felsőfokú könyv jelenik meg, mely mindössze néhány szakembert, tudóst érdekel, vagy olyan eredményeket közöl, melyek hazánkban nem hasznosíthatók. Ugyanakkor kevés a termelés fejlettebb módszereit népszerűsítő és az alapvető ismereteket közlő kisebb művek, a kézikönyvek száma.

Mértéktelenül megduzzadt broszúra-kiadásunk. Egyes állami és társadalmi szervek a különböző párt- és kormányhatározatokkal kapcsolatban azt tartják legsürgősebb teendőiknek, hogy kiadjanak 2-3 broszúrát. A broszúrák egymást ismétlik. Így pl. sok párhuzamos munkavédelmi, balesetelhárítási útmutatót jelentettek meg a kiadók (tárcák), a SZOT és az egyes üzemek.

4.) A kiadványok ára és az állami támogatás

A kiadványok számának emelkedése – változatlan papírkeretek mellett – példányszámcsökkentéshez vezetett. Ennek következtében – a jelentős állami támogatás ellenére – emelkedtek a könyvek árai (a szakmai könyvek pl. egy év alatt általában 25-30%-kal drágultak, a tudományos művek még nagyobb mértékben.)

A kiadók állami könyvtár-támogatás címén az ez évi 15 millió helyett 1954-re 30 millió Ft-ot terveztek. Az akadémiai többnyelvű akták kiadásának a nemzetközi tudományos együttműködés érdekében tervezett fejlesztése, a költségesebb műszaki és fordított tudományos művek nagyobb mértékű kiadása, a kis példányszámú kísérleti tankönyvek bevezetése, a drágább egyetemi tankönyvek, valamint a technikumi tankönyvek és jegyzetek kiadásának fokozása, a főbb deficitemelő tényezők.

A Kiadói Tanács az Országos Tervhivatallal egyetértésben új tervezési és elszámolási rendszert vezetett be, mely jobban alkalmazkodik a könyvkiadás szükségleteihez, és lehetővé teszi a könyvekre és egyéb kiadói tevékenységre fordított költségek pontosabb elkülönítését.

5.) A kiadványok terjesztése

A jelenlegi rendszer nem teszi érdekeltté, anyagilag is felelőssé a kiadót azért, hogy kutassa, milyen könyveket igényel a közönség.

Amint az Állami Könyvterjesztő Vállalat átvette a könyvet terjesztésre, megszűnik a kiadó érdekeltsége, mert teljes összegben megkapja az ellenértéket.

Emellett nem is rendelkeznek a kiadók olyan munkatársakkal, akik az igények kutatását elvégezhetnék.

Így alakult ki az a helyzet, hogy míg egyrészt állandóan nő a raktárkészlet (1941. XII. 31. és 1953. VI. 30. között 147 millióról 178 millióra emelkedett), addig másrészt, pl. 1953. februárjában és májusában az Állami Könyvterjesztő Vállalat a beérkezett 42 802 rendelés 32,3%-át nem tudta kielégíteni könyvhiány miatt. (A könyvterjesztés adatait a III. sz. melléklet tartalmazza.)

*

A tervjavaslat a felvetett kérdések jelentős részét megoldja: a könyvkiadásban – az 1953. évi papírkereteken belül – a szükségleteket hívebben tükröző arányokat alakít ki, és kiküszöböli a deficit emelkedését. Egyes alapvető kérdések – így elsősorban a könyvkiadás tervszerűségének és szakszerűségének fokozása és gazdaságosabbá tétele – csak a könyvkiadás és terjesztés szervezeti átalakításával oldhatók meg. Erre vonatkozólag külön javaslatot terjeszttek a Minisztertanács elé.

II.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának..... sz. határozata

az állami könyvkiadás 1954. évi tevéről

(A tervben szereplő kiadók jegyzékét az I. számú, a terv fontosabb adatait pedig a II. számú melléklet tartalmazza.)

1.) A könyvkiadással foglalkozó kiadók és egyéb szervek által tervezett papírmeny-nyiséget mintegy 500 tonnával csökkenteni kell úgy, hogy a könyvkiadás 1954. évi volumene ne haladja meg az 1953. évit. A csökkentett kereteken belül 40%-kal kell emelni a szép- és ifjúsági irodalom papírkeretét, viszont a tudományos és szakmai könyvkiadás keretét 10%-kal, az egyéb művek kereteit pedig 25%-kal csökkenteni kell. A tankönyvkiadás papírkerete maradjon az 1953. évi szinten. Az egyes kiadók és szervek papírkeretét ennek megfelelően a IV. számú melléklet szerint állapítja meg a Minisztertanács.

Az igények fokozottabb kielégítése érdekében:

- a.) olcsó, nevelő hatású, a legszélesebb tömegek számára hozzáférhető elbeszélő sorozatot kell indítani, az élő magyar és szovjet irodalom, valamint a magyar és külföldi klasszikusok műveiből;
- b.) biztosítani kell, hogy az iskolai könyvtár (kötelező olvasmányok) sorozat keretében az eddigénél jóval több mű jelenjék meg;
- c.) meg kell kezdeni, illetve ki kell szélesíteni a magyar és a világirodalom jelentősebb klasszikusainak önálló sorozatokban való kiadását;
- d.) a szakmai kiadás csökkentett keretein belül is növelni kell az alsó- és középfokú szakkönyvek, a kézikönyvek számát;

e.) az Akadémia indítsa meg a nagy magyar enciklopédia szerkesztési munkálatait. A pénzügyminiszter biztosítsa a szükséges forgóalapot (1954-re mintegy 1,2 millió Ft).

2.) A színvonal emelése érdekében:

- a.) a kiadókat politikailag és szakmailag képzett szerkesztőkkel kell megerősíteni; a létszámemelés mértékét az Országos Tervhivatal az Országos Létszámbizottsággal és a Kiadói Tanáccsal egyetértésben 1953. évi december 21-ig állapítsa meg;
- b.) a kiadók kéziratállományát mintegy 6-10%-kal kell emelni; erre a célra szükséges forgóalapot a pénzügyminiszter a Kiadói Tanács meghallgatásával együttesen mintegy 2 millió Ft kereten belül biztosítsa a kiadók részére;

c.) a könnyűipari miniszter 1954. február 1-ig vizsgálja felül a könyvszabványokat, állapítsa meg a könyvek nyomdai minőségi előírásait, és biztosítsa azok betartását; továbbá

d.) a jelenleginél jobb minőségű könyvek kiadására alkalmas olyan papírfajták kikísérletezését rendelje el, melyek a rendelkezésre álló anyagból előállíthatók.

Határidő: 1954. június 1.

3.) Csökkenteni kell a művek számát.

a.) Az oktatásügyi miniszter 1954. április 1-ig dolgozzon ki tervet a tankönyvkiadás differenciáltságának csökkentésére olyan módon, hogy a különféle szakiskolák lehetőleg egységes alaprankönyveket használjanak, kisebb terjedelmű speciális kiegészítő füzetekkel.

Közismereti tankönyveket kizárólag a Tankönyvkiadó adjon ki, a technikumok szak-tankönyveit az illetékes szakkiadók jelentessék meg 1954. január 1-től. Biztosítani kell, hogy több évre szóló, stabil tankönyvek és jegyzetek kerüljenek kiadásra.

b.) A brosúrakiadást – a IV. sz. mellékletnek megfelelően – az 1953. évihez képest 19%-kal csökkenteni kell. A felesleges kiadványok és párhuzamok kiküszöbölése érdekében az állami szervek és a tömegszervezetek terjesszék brosúrakiadási tervüket negyedévenként a Kiadói Tanács elé.

4.) A könyvkiadásra fordított állami ráfizetést – a könyvek árának emelése nélkül – az 1954. évben az 1953. évi keretek között kell tartani. Kivétel csupán a tankönyvkiadás terén tehető, amelynek ráfizetése, tekintettel a kísérleti tankönyvek bevezetésére és az egyetemi tankönyvek kiadásának fejlesztésére, 2,1 millió forinttal emelhető. Ugyancsak mintegy 2,2 millió forinttal emelhető az Akadémia kiadói tevékenységére fordított ráfizetés, ezt azonban a könyvkiadás egyéb területein elérendő megtakarítással kell ellensúlyozni. (A könyvkiadás pénzügyi eredményeit az V. sz. kimutatás tartalmazza.)

5.) A népművelési miniszter, az Országos Tervhivatal elnöke és a bel- és külkereskedelmi miniszter terjesszen 1954. február 1-ig olyan javaslatot a Minisztertanács elé, amely a kiadókat az általuk kiadott művek fogyásában anyagilag is érdekeltté és felelőssé teszi.

A kiadóknak foglalkozni kell a könyvigények kutatásával és a könyvek propagálásával is.

6.) A jelen határozat végrehajtásáért – amennyiben a határozat másként nem intézkedik – a népművelési miniszter felelős.

Javaslat a közzétételre:

Kihirdetésre nem kerül.

Darvas József s. k.
népművelési miniszter

I. sz. melléklet

Az előterjesztésben szereplő kiadók jegyzéke

Akadémiai Kiadó
Egészségügyi Kiadó
Élelmiszeripari Kiadó
Építésügyi Kiadó
Ifjúsági Könyvkiadó
Jogi Kiadó
Kereskedelmi Kiadó
Képzőművészeti Alap Képcsarnokai (csak könyv)
Könnyűipari Kiadó
Közlekedési Kiadó
Mezőgazdasági Kiadó
Művelt Nép Könyvkiadó
Nehézipari Kiadó
Népszava Könyvkiadó
Pénzügyminisztériumi Kiadó
Sport Lap- és Könyvkiadó
Statisztikai Kiadó
Szépirodalmi Könyvkiadó
Tankönyvkiadó
Tervgazdasági Kiadó
Új Magyar Könyvkiadó
Zeneműkiadó (csak könyv)

Megjegyzés: az egyéb kiadással foglalkozó szervekre az előterjesztés csupán a papírkerek megállapítása (IV. melléklet) tekintetében terjed ki.

II. sz. melléklet

Az állami és szakszervezeti könyvkiadás terve témakörök szerinti megosztásban.

Megnevezés		Tud. szakm. és ism. terj. kiadók 1953. %-ában		Tankönyv kiadó 1953. %-ában		Szépirodalmi Kiadók 1953. %-ában		Ifjúsági Kiadó 1953. %-ában		Összesen: %	
Mű (db)	1953. 1954.	1 687 1 350	81	1 134 670	59	202 270	130	125 200	161	3 148 2 490	79,1
Ív (db)	1953. 1954.	27 197 23 700	87	13 090 12 200	93	3 591 5 000	140	1 018 1 700	170	44 896 42 600	94,9
Pld. (1000-ben)	1953. 1954.	3 992 3 000	75	6 160 5 800	95	1 517 2 000		1 270 2 000	155	12 939 12 800	98,8
Összív (1000-ben)	1953. 1954.	60 906 47 200	77	73 140 80 000	109	28 961 41 000	143	11 331 19 000	168	174 338 187 200	107,3 ^x

A szakmai kiadó vállalatok egy része tankönyvet is ad ki (összesen 249 mű 440 000 példány), a Tankönyvkiadó Vállalat adataiban viszont a pedagógiai továbbképző kiadványok is szerepelnek.

^x Az emelkedés papírszükségletét az itt fel nem tüntetett brosúradat 19%-os csökkentése és a nem állami szervek kiadásának csökkentése fedezi.

III. sz. melléklet

A könyvterjesztés adatai

a.) Könyvkiadás megoszlása témakörök és vásárlók szerint 1952-ben

Témakörök	Összleadás ezerben	Ebből: Közület-könyvtár	Egyéni	Raktárkészlet 52.XII.31.
	13 886 100%	5 470 39,4%	8 415 60,6%	18 713
Marx-leninizm., pol.	2 853	1 250	1 602	6 933
Tud. művek	275	98	177	484
Ism.terj. művek	1 548	739	806	2 501
Szakkönyvek	2 766	1 303	1 462	3 716
Szépirodalom	2 994	1 376	1 617	1 741
Ifjúsági irodalom	1 594	408	1 186	396
Tankönyvek	89	24	64	93

Zenemű	917	138	779	2 184
Egyéb	845	129	716	663

(A tankönyvek terjesztése csak kis részben tartozott 1952-ben az Állami Könyvterjesztő Vállalathoz.)

- b.) 1953. I. félévben az összleadás: 5 396 000 példány,
 ebből közületi vásárlás: 2 396 000 " (44,4%)
 egyéni vásárlás: 3 000 000 " (55,6%)
- c.) Kimutatás az 1952. évben beszerzett könyvekről és az ezekből 1952. XII. 31-én a központi raktárban meglévő készletről.

Kiadó	Beszerzés	Rakt.készlet		Beszerzés	Rakt.kész.	
	Ft 1000	Ft 1000	%	db 1000	db 1000	%
Akadémiai Kiadó	15 475	9 047	58,4	249	132	53,0
Egészségü. "	2 187	188	8,6	194	27	13,9
Élelmiszerip. K.	1 615	444	27,4	109	30	27,5
Építőipari K.	165	—	—	17	—	—
Ifjúsági K.	12 519	333	2,6	1 376	51	3,7
Jogi K.	1 007	113	11,2	76	8	10,-
Kereskedelmi K.	949	262	27,6	91	20	21,9
Könnyűipari K.	1 909	508	26,6	113	23	20,3
Közlekedési K.	2 507	273	10,8	198	24	12,1
Mezőgazdasági K.	5 041	1 129	22,3	497	100	20,1
Nehézipari K.	8 828	1 854	21,-	274	53	19,3
Művelt Nép K.	7 786	1 082	13,8	945	167	17,6
Népszava K.	6 422	1 650	25,6	1 133	287	25,3
Pénzügymin. K.	2 527	311	12,3	254	24	9,4
Sport K.	1 462	401	27,4	265	65	24,5
Statisztikai K.	1 041	381	36,5	49	18	36,7
Szépirodalmi K.	15 497	589	3,8	1 073	52	4,9
Szakra	27 268	8 651	31,7	3 006	502	16,6
Tervgazdasági K.	1 578	341	21,6	159	54	33,9
Új Magyar	12 200	195	1,6	819	35	4,2
	127 983	27 772	21,6	10 897	1 672	15,3

IV. sz. melléklet.

A könyv- és brosúra kiadás 1954. évi papírkeretei

Kiadók és tárcák	1953. évi várható tényszám	A kiadók által tervezett keret	A KT által jav. keret	Index 1953. = 100
1.) Szépirodalom és ifjúsági irodalom				
Ifjúsági Könyvkiadó	388,4	416,-	533,-	
Szépirodalmi "	337,5	454,7	596,7	
Új magyar "	213,2	202,3	206,3	
Együtt:	939,1	1 073,-	1 336,-	142,3
2.) Tudományos, szakmai és ismeretterjesztő kiadók, tárcák				
Akadémiai Kiadó	187,9	160,5	138,5	
Egészségügyi "	62,-	104,2	92,9	
Élelmiszeripari "	34,7	38,-	35,5	
Begyűjtési Min. brosúra	31,-	50,-	37,-	
Építőipari Könyvkiadó	59,4	75,1	63,1	
Jogi- és Államigazg. Könyvk.	28,3	30,4	30,4	
Igazságügy Min.	3,4	—	—	
Minisztertanács	1,9	2,5	2,5	
MTH	5,5	5,2	5,2	
Kereskedelmi Könyvkiadó	38,-	51,9	45,6	
SZÖVOSZ	13,-	13,-	12,-	
Könnnyűipari Könyvkiadó	27,5	32,3	33,3	
Helyi ipari brosúrák	5,3	5,-	5,-	
Közlekedési könyvkiadó	60,1	54,-	50,5	
Mezőgazdasági Könyvkiadó	206,9	204,3	207,3	
Nehézipari Könyvkiadó	103,5	109,-	97,7	
Népszava "	118,-	91,5	86,5	
SZOT	30,-	30,-	30,-	
Pénzügyi Kiadó	71,9	67,8	63,5	

Művelt Nép Kiadó	183,1	196,9	180,2	
Sport (OTSB)	26,9	22,9	22,9	
Statisztikai Könyvkiadó	16,6	16,5	16,5	
Tervgazdasági Könyvkiadó	173,8	108,9	94,5	
Együtt:	1 488,7	1 469,9	1 350,6	90,-
3.) Tankönyvkiadó:	1 417,4	1 547,4	1 461,4	103,1
4.) Egyéb:				
Zeneműkiadó	83,1	86,2	77,2	
Képzőművészeti Alap	—	6,-	6,-	
Népművelési Min.	50,7	20,-	10,-	
MDP és Megyei Biz.	356,-	343,-	343,-	
Tömegszervezetek	331,9	214,4	214,4	
HM	460,-	380,-	326,8	
Belügy.	138,-	118,-	118,-	
Külügy.	36,1	31,1	31,1	
Egyházügyi Hivatal	18,6	22,-	22,-	
MÁV-Posta, a Közl. Kiadó kezelésében	166,5	231,7	191,7	
Szakra	747,4	750,-	600,-	
Szabadság Lapkiadó	118,-	167,-	126,-	
Egyéb szervek	224,7	—	—	
Átvitel:	2 741,-	2 369,4	2 066,2	
Együtt:	2 741,-*	2 369,4	2 066,2	75,3
Tartalék:		524,-	285,8	
Mindössze	6 585,8**	6 983,7	6 500,-	98,7
Ebből brosúra	1 660,-	1 480,-	1 356,-	81,7

* 2 731 (amennyiben az oszlop számai helyesek); ** 6 576,2

V. sz. melléklet.

Kimutatás
a könyvkiadás pénzügyi kihatásáról
(Az adatok 1000 Ft-ban.)
(+ = nyereség, - = ráfizetés)

(A kimutatás a kiadók egyéb – tehát nem a könyvkiadásból, hanem folyóiratok, nyomtatványok stb. kiadásából – származó eredményeit nem tünteti fel.)

	1953. évi eredmény	1954. évi eredmény KT jav. Szerint
1.) Szépirodalmi és ifjúsági könyvkiadás		
Ifjúsági Könyvkiadó	+ 259	+ 426
Szépirodalmi "	- 10	+ 1 207
Új Magyar	+ 431	+ 295
Együtt:	+ 680	+ 1 928
2.) Akadémia Könyvkiadó	- 2 800	- 5 000
3.) Szakmai és ismeretterjesztő kiadás.		
Egészségügyi Könyvkiadó	+ 538	+ 682
Élelmiszeripari "	- 1 000	- 1 000
Építésügyi "	- 918	- 469
Jogi "	- 8	- 32
Kereskedelmi "	+ 26	- 21
Könnyűipari "	- 1 227	- 1 650
Közlekedési "	- 800	- 716
Mezőgazdasági "	- 285	+ 31
Művelt nép "	+ 510	+ 586
Nehézipari "	- 4 180	- 4 149
Pénzügyi "	- 200	- 124
Statisztikai "	- 64	- 79
Sport "	- 200	- 200
Tervgazdasági	+ 395	+ 90
Együtt:	- 7 413	- 7 051

4.) Tankönyvkiadó* (Könyv és tankönyvpótló jegyzetek együtt)	- 5 478	- 7 578
Mindösszesen: KT által megtakarítandó:	- 15 011	- 17 701 + 590
A könyvkiadás ráfizetése összesen:	- 15 011	- 17 111

^x Megjegyzés:

A tankönyvkiadó kereteiből: Az Oktatásügyi M. kiadványai	1 600	3 700
A technikai könyvek: Közlekedési és Postaügyi	770	500
Építésügyi M.	470	600
Kohó- és Gépipari M.	1 584	1 684
Nehézipari M.	950	1 000
Kereskedelmi M.	55	140
Egyéb	59	164
Technikum összesen:	3 888	3 888*

MNL OL XIX-A-83-a-1953-516 301-310.

* 4088

4.

Titkos!

Egészségügyi Minisztérium
 Budapest, V. Akadémia u. 10.
 Tel: 122-730; 114-600.
 Szám: 080/19/1953.TÜK.

Tárgy: A védőoltások szabályozásáról előterjesztés.

A tervezettel egyetértnek:
 a honvédelmi miniszter,
 a földművelésügyi miniszter,
 az élelmiszeripari miniszter,
 a begyűjtési miniszter,
 a bel- és külkereskedelmi miniszter,
 a közlekedés- és postaügyi miniszter,
 az oktatásügyi miniszter,
 a Szakszervezetek Országos Tanácsának titkára és
 a Kisipari Szövetkezeti Kölcsönös Biztosító Intézet elnöke;
 észrevételt tett:
 a belügyminiszter és
 a pénzügyminiszter; a tervezetet az
 észrevételüknek megfelelően módosítottam.

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

Fertőző betegségek elleni védekezésnek egyik leghatásosabb módja a szervezet ellenálló képességének növelése védőoltások útján. Az új szabályozás ismerteti a hatósági védőoltások céljára alkalmas hazai oltóanyagokat, és korszerű eljárást ír elő a megelőző védőoltásokra.

Az új szabályozás a védőoltásoknak két csoportját különbözteti meg.

I. Rendszeres védőoltások, a 14 éven aluli gyermekeknél a korcsoportok szerint évről-évre alkalmazandó védőoltások (1. §. /1/ bekezdés).

Ezek a következők:

- a.) tuberkulózis elleni védőoltás újszülötteknél;
- b.) diftéria–szamárköhögés–tetanusz elleni kombinált oltóanyaggal végzendő védőoltás a 6–11 hónapos korú, továbbá ugyanilyen újraoltás a 18–23 hónapos korú gyermekeknél és a 6 éves tanköteleseknél;
- c.) himlő elleni védőoltás a 12–17 hónapos korú gyermekeknél és újraoltás a 6 éves tanköteleseknél;
- d.) hastífusz-tetanusz elleni kombinált oltóanyaggal végzendő védőoltás a 12 éves korú tanköteleseknél.

II. Rendkívüli védőoltások (1. §. /2/ bekezdés), amelyekre azért van szükség, hogy fertőző betegség terjedésének a megakadályozása céljából a veszélyeztetett személyeknél, vagy járványgóc felszámolása érdekében a fertőzési forrás környezetében élőknél védelmet nyújtsunk. Ide tartoznak például a hastífusz betegek, vagy hastífusz bacilusgazdák környezetében, a hastífusszal veszélyeztetett városok, vagy járások lakosságánál végzendő védőoltások, továbbá a környezetoltások olyan gyermekkollektívákban, amelyekben diftéria, szamárköhögés, vagy vörheny előfordult, valamint a sérüléseknél szükséges tetanusoltások, továbbá a tuberkulin-negatív gyermekeknél végzendő tuberkulózis elleni védőoltások, vagy a veszettségre gyanús állatoktól eredő fertőzés esetében nyújtandó védőoltások.

A rendszeres védőoltások közül a múltban csak a himlő és a diftéria elleni védőoltás volt kötelező. Kombinált oltóanyagok előállítása tette lehetővé, hogy az oltások számának a lényegesebb emelése nélkül a hazai viszonylatban különösen jelentős tetanusz, szamárköhögés, valamint hastífusz ellen is rendszeres védőoltásokat végeztethetünk.

A tervezet új oltásként előírja az újszülöttek tuberkulózis elleni kötelező védőoltását. Ezek a védőoltások a felszabadulás óta rendszeresen folynak, és a kellően felvilágosított szülők megértéssel fogadják. Bizonyítja ezt az a körülmény, hogy az 1952. évben az újszülöttek 80,6%-ánál hajtották végre az eddig nem kötelező védőoltásokat. Ez az oltás, amely a Szovjetunióban 1951. év óta kötelező, a gyermekek tuberkulózis halandóságát közel 1/10-ére csökkenti.

A tetanusz elleni védőoltásokat indokolja az, hogy a tetanusz évente kétszer annyi halálozást okoz, mint a hastífusz. A védőoltásokat már a korai gyermekkorban azért kell megkezdeni, mert a legtöbb tetanusz eset a gyermekeknél fordul elő, továbbá azért, mert az oltásokat az évek során többször kell ismételni, hogy felnőtt korra is védettséget eredményezzenek. Ezt úgy érzük el, hogy a tetanusz-oltásokat a már meglévő gyermekkori oltásokkal kombináljuk. Így az oltások számát nem növeljük, és az oltások iránt érzékenyebb felnőttek tömeges oltását az idők folyamán kiküszöbölhetjük.

Előadom még, hogy a tetanusz elleni aktív védőoltásokat nem pótolhatja a sérülteknek a múltban adott védősavó. Ennek oka az, hogy a tetanuszfertőzés előidézője lehet bármely jelentéktelen sérülés. Ilyen sérülést minden ember évenként többször szenved el anélkül, hogy azzal orvoshoz fordulna. A hazai legújabb statisztikai adatok szerint a tetanusz-betegek 87%-a nem volt orvosnál a sérülésével, 13%-a jelentkezett ugyan orvosnál, azonban védősavót csak 4% kapott, 9% pedig nem.

Ezek az adatok azt jelentik, hogy a tetanusz megbetegedések és halálozások eddigi számában aktív védőoltások nélkül további javulást nem érhetünk el, mert a betegek többsége nem kerül a sérülésével orvoshoz, vagy nem kapja meg a védősavó által nyújtott – nem teljes értékű – védelmet sem. Valódi védelmet a lakosságnak a gyermekkorosztályokon keresztül történő rendszeres védőoltása fog nyújtani. Az új szabállyal előírt védőoltások folytán az 1960. évre Magyarország 20 éven aluli egész lakossága tetanusz elleni teljes értékű védettséggel fog rendelkezni.

A rendelettel kapcsolatos költségkihatás a bevezetés évében 1954-ben kerekén 3 100 000 Ft. Ez az összeg a későbbi években fokozatosan csökken, mert azok a gyermekek, akiknek a megfelelő kombinált oltóanyaggal az első alkalommal négyheti időközben két oltást kell adni, a későbbi években már csak egy újraoltást kapnak. A rendelet és a végrehajtási utasítás 17 elavult jogszabályt helyez hatályon kívül.

Határozati javaslat

A Minisztertanács

- 1.) hozzájárul az előterjesztéshez mellékelt minisztertanácsi rendelet kiadásához;
- 2.) felhatalmazza az egészségügyi minisztert, hogy a minisztertanácsi rendelet keretében tartozó eljárási kérdéseket külön végrehajtási utasításban szabályozza.

Budapest, 1953. évi október hó 30-án.

(Dr. Zsoldos Sándor)
egészségügyi miniszter

MNL OL XIX-A-83-a-1953-516 335-336.

19.

[I. Határozati jegyzőkönyv]

[517]

Szigorúan Titkos!
Készült 2 példányban.

Jegyzőkönyv

a Minisztertanács 1953. évi december hó 22-én reggel 9 órakor kezdődő ülésről

Jelen voltak:

Nagy Imre, a Minisztertanács elnöke,
Gerő Ernő, a Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter,
Hegedüs András, a Minisztertanács első elnökhelyettese, földművelésügyi miniszter,
Zsofinyecz Mihály kohó- és gépipari miniszter,
Hidas István nehézipari miniszter,
Szalai Béla, az Országos Tervhivatal elnöke,
Erdei Ferenc igazságügy-miniszter,
Bognár József bel- és külkereskedelmi miniszter,
Bebrits Lajos közlekedés- és postaügyi miniszter,
Erdey-Grúz Tibor oktatásügyi miniszter,
Boldoczki János külügyminiszter,
Olt Károly pénzügyminiszter,
Kiss Árpád könnyűipari miniszter,
Altomáre Iván élelmiszeripari miniszter,
Szijártó Lajos építésügyi miniszter,
Darvas József népművelésügyi miniszter,
dr. Zsoldos Sándor egészségügyi miniszter,
Házi Árpád, az Állami Ellenőrző Központ elnöke,
Götz János, a legfőbb ügyész helyettese,
Tasnádi Sándor, a begyűjtési miniszter első helyettese,
Uszta Gyula vezérőrnagy,
Némety Béla, a Minisztertanács Titkársága elnöki csoportjának vezetője.

Meghívtak az egyes napirendi pontokhoz:

- 1.) napirendi pont: Magyar András elvtárs, Szóke Mátyás elvtárs, Serflek Gyula elvtárs, Varga András elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Gábor Mátyás elvtárs, Győri Mihály elvtárs.
- 2.) napirendi pont: Polonyi Szücs Lajos elvtárs, Varga András elvtárs, Pikler György elvtárs, Mód Andrásné elvtárs, Jávorka Edit elvtárs, Nagy Gy. Lajos elvtárs, Tauszk György elvtárs.

3.) napirendi pont: Nagy Józsefné elvtárs, Magyar András elvtárs, Varga András elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Perneki Mátyás elvtárs.

4.) napirendi pont: Varga András elvtárs, Kocsis Lajos elvtárs, Máthé István elvtárs.

[Napirend:]¹

1.) A mezőgazdasági termelés fejlesztése²

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:³

1.) A mezőgazdasági termelés fejlesztése.

Előadó: Hegedüs András. A Minisztertanács tudomásul veszi, hogy a benyújtott előterjesztésen a MDP Politikai Bizottsága f. hó 21-i ülésén a következő lényegesebb változásokat eszközölte:⁴

1.) Az 5. oldalon a g. pont utolsó bekezdését a következő szöveggel kell kiegészíteni:

„Emellett javasolni kell, hogy a termelőszövetkezetek és állami gazdaságok házilag is szemcsézzék a por alakú szuperfoszfátot.”

2.) A 6. oldalon a második bekezdés c. pontot a következő bekezdéssel kell kiegészíteni:

„Nagyobb gondot kell fordítani a patakok és vízfolyások szabályozására, az árvízkarok megelőzése érdekében.”

3.) A 7. oldal 5. pontját a következőkkel kell kiegészíteni:

„A szükséges fűmagvak termelését az állami gazdaságokban és a termelőszövetkezetekben kell megszervezni.”

4.) A 11. oldal, első bekezdés b. pontját a következőkkel kell kiegészíteni:

„A gépállomások, állami gazdaságok a cséplési idényben megfelelő számú cséplőgépet állítsanak a lucerna és heremag cséplésére.”

1 A napirendi pontok vitája a gyorsírói jegyzőkönyvben olvasható.

2 A jegyzőkönyvhöz csatolt nyomtatott szöveg címe szerint az MDP Politikai Bizottságának a Központi Vezetőség ülésére benyújtott határozati javaslata, amelyet a Központi Vezetőség és a Minisztertanács közös határozataként adnak ki. Első változatát először az MDP KV Politikai Bizottsága 1953. december 16-i ülésén (MNL OL 276. f. 53/152. ó. e.), aztán a Központi Vezetőség december 19-i ülésén (uo. 276.f. 52/26. ó. e.) tárgyalták. A közös határozat 1.080/1953 (XII.23.) szám alatt jelent meg. MK 1953. 68. szám, december 23. Lásd a Mellékletben.

3 A módosításokat kézzel jegyezték be a nyomtatott szövegbe.

4 December 21-én a Politikai Bizottság nem ülésezett, december 23-i ülésén pedig arról tárgyalt, hogy a határozat szövegét és Hegedüs Andrásnak a KV ülésén mondott előadói beszédét önálló füzetben jelentetik meg. (MNL OL 276.f. 53/153. ó. e.). A határozati jegyzőkönyvben összevonták a Politikai Bizottság ülésén elhangzott módosításokat (1–13.) a Minisztertanács ülésén felvetett módosító javaslatokkal, amint az a gyorsírói jegyzőkönyvben rögzített hozzászólásokból megállapítható.

- 5.) A 12. oldalon, a 3. pont utolsó bekezdéseként a következőket kell írni:
 „A folyamatos nyári zöldtakarmány-ellátás megszervezése mellett növelni kell a nedvdús takarmányok – elsősorban a takarmányrépa – hozamát, és el kell terjeszteni a legjobb termést adó Rózsaszínű-Béta takarmányrépa fajtát.”
- 6.) A 12. oldal, 5. pont utolsó bekezdését a következőkkel kell kiegészíteni:
 „... és az eddiginél nagyobb gondot kell fordítani a meglévő kutak karbantartására.”
- 7.) A 21. oldal 1. pontja elé a következő szöveget kell felvenni:
 „A termelőszövetkezetek és állami gazdaságok az állatok gondozását lelkiismeretes, hozzáértő dolgozókra bízzák, és gondoskodjanak az állatok jó elhelyezéséről, helyes takarmányozásáról, valamint a rendszeres ápolásról.”
- 8.) A 22. oldal d. pontját ki kell egészíteni azzal, hogy nagyobb gondot kell fordítani az apaállatok minőségének megjavítására.
- 9.) A 28. oldal A/2/a. pontban a DT-54 jelű szovjet lánctalpas traktor mintájára készülő hazai szántótraktor sorozatgyártását 3 éven belül kell megkezdeni.
- 10.) A 28. oldal A/2/b. pontban 1954-ben csak 5500 traktor-ekét kell gyártani. Ugyanitt a 2/c. pontban a bel- és külkereskedelmi miniszterre, valamint a behozatalra való utalást el kell hagyni. Az előterjesztésben szereplő 55 db egyetemes kultivátor helyett 550 db-ot kell írni.
 A 2/d. pontban előírt kombájnokból 1954-ben 400 db-ot kell készíteni. Az előhántós traktor-ekénél és a kombájnnaál eszközölt csökkentés során felszabaduló anyag és kapacitás az 1954. év első felében legyártandó 1000 cséplőgép anyag- és kapacitásigényének fedezetére szolgál. Amennyiben ez nem fedezné az 1000 db cséplőgép igényét, úgy az Országos Tervhivatal elnöke más kapacitást és anyagot lekötő cikk gyártásának törlése útján, minden körülmények között biztosítsa az 1000 db cséplőgép legyártásához szükséges hengereltárut és gyártási kapacitást.
- 11.) A 35. oldal 3/c. pont utolsó mondatot a következőkkel kell kiegészíteni:
 „... és az elért jó eredmények alapján prémiumban kell részesíteni.”
- 12.) A 36. oldal 4/a. pontját a következőkkel kell kiegészíteni:
 „Állítsanak elő továbbá rövidebb tenyészidejű, bőven termő kukorica-fajtákat, hogy ezáltal kukorica után is korábban lehessen vetni az őszi búzát.”
- 13.) A 38. oldal első bekezdésébe be kell venni, hogy a falusi DISZ-szervezetek járjanak élen a mezőgazdasági termelés legjobb módszereinek elterjesztésében.

- 14.) A termésátlagoknál meg kell mondani, hogy az 1-1,5 átlagemelkedésnél az állami gazdaságok és termelőszövetkezeti csoportok lényegesen nagyobb termésátlag-emelést kell elérjenek.
- 15.) Az I/1/a. pont utolsó mondatát a következőképpen kell szövegezni:
„A kenyérgabona területének növelése mellett a legfontosabb kenyérgabonafélék: a búza és a rozs számára kell biztosítani a legjobb feltételeket és előveteményt, a műtrágya jelentős részét, valamint egyéb eszközöket.”
- 16.) A I/2/a. pontjában a „3 évre megállapított” helyett „az új, több évre megállapított” kifejezést kell használni.
- 17.) A 3. oldalon a 2/b. bekezdés utolsó mondatát a következőképpen kell szövegezni:
„Feltétlenül biztosítani kell, hogy ... kötelezettség teljesítése után teljesen szabad legyen a termények forgalma.”
- 18.) Az 5. oldal g. pontjába a dohányt is fel kell venni.
- 19.) A 8. oldal első bekezdésébe be kell írni, hogy ezek sörárpák.
- 20.) A 14. oldal 1. ponthoz hozzá kell venni a következőket:
„A komlótermelést ki kell terjeszteni, hogy az a hazai szükséglet teljes mértékben fedezze.”
- 21.) A 17. oldal 5. pont második bekezdésének első mondatát a következőképpen kell szövegezni:
„A vöröshagyma-termelés fejlesztése céljából a makói vidéken el kell terjeszteni a dughagyma nagyüzemi hőkezelési eljárását.”
- 22.) A 18. oldal 7. pont utolsó bekezdését a következőképpen kell szövegezni:
„A folyamatos vetőmagellátás és a kedvezőtlen évjáratokban előforduló termés kiesés miatt 3 éven belül vetőmagtartalékot kell létesíteni.”
- 23.) A 21. oldal első bekezdésben általánosságban kell kimondani, hogy minden állatfajtánál fejleszteni kell a törzstenyészkeszleteket.
- 24.) A kultivátornál meg kell mondani, hogy azokat javított minőségben és sorművelésre alkalmasan kell gyártani.
- 25.) A kukoricavető gépnél ki kell mondani, hogy a gyártásra kerülő gépek négyzetes vetésre alkalmasak legyenek.
- 26.) 32. oldalon a 6/a. pont első mondatát a következőképpen kell szövegezni:
„1956-tól gépállomás igazgatójává, főmérnökévé, főagronómusává gépészmérnökök, illetőleg felsőfokú képzettséggel rendelkező agronómusok nevezhetők ki.”
- 27.) A Minisztertanács tárgyalás nélkül tudomásul vette a népművelési miniszter bejelentését, hogy néhány pontban, különösen a mezőgazdasági propagandánál a határozatot, annak elvi megváltoztatása nél-

kül, a Népművelési Minisztérium feladatainak pontosabb meghatározásával módosítani kívánja.

A Minisztertanács Darvas elvtárs által írásban is benyújtott észrevételeket a határozat végleges szövegének megállapítására a Központi Vezetőség által kiküldött bizottság elé utalja azzal, hogy az abban foglaltakat lehetőség szerint vegyék figyelembe.⁵

28.) A 34. oldal 1/d. pont második bekezdése utolsó mondatát a következőképpen kell fogalmazni:

„A Micsurin Agrártudományi Egyesület feladatává kell tenni a mezőgazdasági ismeretek társadalmi úton való elterjesztését.”

29.) A 34. oldal 1/c. pontját előre kell hozni a.) pontnak, és a bekezdés első mondatába a megyei tanácsokat is be kell venni.

Összhangba kell hozni ennek a fejezetnek a javaslatait a kritikai részben a feltárt hiányosságok kiküszöbölésével.

30.) A 34. oldal 1/b. pontjában a „minden 6-700 kat. holdnál” helyett „lehetőleg 6-700 kat. holdnál” szöveget kell írni.

31.) Be kell venni az ÁMG főosztály politikai osztályának a megszüntetését is.

32.) A propagandával kapcsolatban külön pontban fel kell venni a Szabad Föld szerepét. A Szabad Föld a mezőgazdasági propagandával kapcsolatos munkáját kiválóan oldotta meg. Olvasottságát mutatja, hogy a lap 300 000 példányszámban jelenik meg, és meg kell határozni a Szabad Föld feladatait is jelen határozattal kapcsolatos mezőgazdasági propaganda vitelében.

33.) Javasolni kell a gazdák felé, hogy a hüvelyes termelés fokozása érdekében jobban vegyék figyelembe a köztes-termelés adta lehetőségeket.

34.) A határozati javaslatot a Politikai Bizottság és a Minisztertanács által eszközölt módosítások figyelembevételével át kell dolgozni. A végleges szöveget a párt által kijelölt bizottság állapítja meg, és a határozat teljes szövegét december 23-án a Szabad Nép, a Szabad Föld és a Magyar Közlöny közölje.⁶

35.) A Minisztertanács azoknak a szakembereknek, akik ennek az előterjesztésnek előkészítésében részt vettek és jó munkát végeztek, köszönetét és elismerését fejezi ki.

A Minisztertanács azt a meggyőződését fejezi ki, hogy ezek továbbra is messzemenően segítségére lesznek az itt lefektetett feladatok megoldásában.

A Minisztertanács felhatalmazza a földművelésügyi minisztert,

5 Darvas József miniszter feljegyzését nem csatolták a jegyzőkönyvhöz.

6 *Szabad Nép*, 1953. december 23. (1), *Szabad Föld*, 1953. december 27. (1).

hogy a legjobb munkát végzett szakemberek kitüntetésére tegyen előterjesztést.⁷

19/2a

2/a.) Az adórendszer és adóbeszedés vizsgálatára kiküldött bizottság jelentése⁸

Előadó: Olt Károly elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) a Minisztertanács az adórendszer és adóbeszedés vizsgálatára kiküldött kormánybizottság jelentését csak alapul fogadja el azzal, hogy az ülésen felmerült problémákkal és megállapításokkal kell kiegészíteni, mivel politikai értékelést nem tartalmaz.
- b.) A Minisztertanács megállapítja, hogy a jelentés az adórendszer és adóbeszedés által okozott súlyos politikai és gazdasági károkat nem veti fel olyan mértékben, mint ahogyan azt kellene.
- c.) A Pénzügyminisztérium apparátusa és az alsóbb pénzügyi szervek rossz munkája alapjaiban támadta meg a párt és kormány helyes politikai és gazdasági intézkedéseit. Ez úgy következhetett be, hogy a Pénzügyminisztérium apparátusa elbürokratizálódott – elszakadt a dolgozó néptől, melynek érdekében kellett volna munkáját végeznie –, komoly károkat okozott a munkásosztály és parasztság szövetségének megszilárdításában.
- d.) A Minisztertanács megállapítja, hogy a Pénzügyminisztérium apparátusának helytelen adókvetési politikája, az adórendszer vég-

7 A Minisztertanács erről 517/1/1953 számú határozatával döntött. A határozat első két pontját, melyben a Minisztertanács köszönetét és elismerését fejezte ki a mezőgazdasági szakembereknek a javaslatok kidolgozásában végzett munkájukért, és kérte a támogatásukat a határozatok megvalósításához, a napi sajtóban nyilvánosságra hozták. *Szabad Nép*, 1953. december 23. (4.) A harmadik, nem nyilvános pontban a földművelésügyi minisztert utasították, hogy tegyen előterjesztést a javaslat kidolgozásában részt vevő szakemberek kitüntetésére.

8 A Minisztertanács október 2-i ülésén kiküldött bizottság jelentése a Pénzügyminisztérium anyagai és a helyszíni vizsgálatok alapján összegezte az adók tervezésére, kivetésére, behajtására, elszámolására és az adórendszerre vonatkozó tapasztalatokat. Áttekintette az adóüggyel foglalkozó apparátus szervezetét és helyzetét, kapcsolatát a lakossággal. Javaslatokat tett új, a mezőgazdasági lakosság fix adótételeket tartalmazó adórendszerének kidolgozására, a különböző szintű adótervek teljesítéséről szóló beszámolókat történő alátámasztására, a községi és járási adótervek jóváhagyási szintjeinek megállapítására, az adóbevételek elszámolási rendjének meghatározására, az adóbevételek jelleg szerinti elkülönítésére, a könyvelés pontosítására, az adóügyi apparátus és a lakosság kapcsolatának erősítésére, a tájékoztatás és a törvényesség erősítésére, az adóügyi apparátus erősítésére – többek között, szovjet példa alapján, az adóügyi megbízottak és felügyelők egyenruhájának bevezetésére. A Minisztertanács a vitát követően a jegyzőkönyvben rögzített észrevételeket 1954. január 12-én kelt 517/2/a/1953 számú nem nyilvános határozatába foglalta.

rehajtása különösen sértette a dolgozó parasztság érdekeit, a törvényességbe vetett hitét, s mindezek oda vezettek, hogy lejáratták a kormány tekintélyét. Súlyosbítja a helyzetet a Pénzügyminisztérium magatartása, melyet a kormánybizottság jelentésének elfogadásánál tanúsított, amikor nem akarta elismerni a nem teljes nyíltsággal és élességgel felvetett hiányosságokat.

- e.) A Pénzügyminisztérium komoly hibát követett el, hogy többszöri figyelmeztetés ellenére sem javította ki a jelezte hibákat, bár az alsó apparátuson keresztül ezek a minisztérium vezetői tudomására jutottak.
- f.) A Minisztertanács az elkövetett súlyos politikai és gazdasági kárért megállapítja elsősorban Olt elvtárs pénzügyminiszter, valamint az adóapparátus irányításával foglalkozó Polonyi Szücs miniszterhelyettes elvtárs felelősségét.
- g.) Utasítja a kormánybizottságot, hogy az eredeti vizsgálati anyagok alaposabb átnézésével, az ottani hiányosságok bátrabb felvetésével egészítsék ki a jelentést, s azt terjesszék a Minisztertanács elnökéhez jóváhagyásra.⁹
- h.) A jelentés javaslati részén az alábbi módosításokat kell keresztülvé-
zetni:
 - A javaslat első pontját a Minisztertanács nem fogadja el azzal, hogy egy későbbi időpontra bevezetésre kerülő új adórendszer munkálatait a Pénzügyminisztérium kezdje meg.¹⁰
 - A Minisztertanács utasítja a pénzügyminisztert, dolgozzon ki javaslatot annak megoldására, hogy a községekben az adókiadásról és befizetésről a megbízottak folyamatosan és pontosan tájékozódjanak, ami biztosítja a dolgozók zaklatásának elkerülését.
 - A javaslat 6/a. pontjával kapcsolatban a Pénzügyminisztérium – megjegyzésében – felvett véleményeltérést elveti.¹¹
 - A javaslat 4/a. pontjával kapcsolatban a Minisztertanács Titkársága javaslatát fogadja el azokban az esetekben, ahol a földterületben,

9 Némety Béla, a Minisztertanács Titkársága elnöki csoportjának vezetője 1954. január 15-én kelt feljegyzésében arról tájékoztatta Nagy Imre miniszterelnököt, hogy a kormánybizottság betervezte az átdolgozott jelentést, de valójában nem tett eleget a határozatnak, mert nem változtatta meg érdemben a jelentés tartalmát. Javasolta, hogy a miniszterelnök ne fogadja el az új szöveget. (MNL OL XIX-A-36-a-517 106.)

10 A javaslat szerint a Pénzügyminisztériumnak az új adórendszer előkészítéséhez szükséges adatgyűjtést kellett volna megkezdeni, és javaslatát június 30-ig a Minisztertanács elé terjeszteni.

11 A javaslat az adóigazgatás teljes átszervezését irányozta elő a területenként működő különböző szervezeti egységek összevonásával. A Pénzügyminisztérium az átszervezést az új adórendszer bevezetésével egyidejűleg, 1955. január 1-jével kívánta végrehajtani.

gazdasági viszonyokban az 1953-as évhez viszonyítva eltérés nem történt.¹²

– A tanácsok felelősségét és szerepét jobban ki kell dolgozni az előterjesztésben.

– A javaslat 4/d. pontjának ilyen fogalmazását nem fogadja el, mivel ez lehetővé teszi, hogy előzetes értesítés mellett a befizetett összeget ne az adó leírására fordítsák. Biztosítani kell, hogy az adófizető tudja, hogyha adót fizet, akkor a befizetett összeg valóban az adózás rovátán legyen elszámolva.¹³

– A 3/a. pontot ki kell egészíteni azzal, hogy az igazságügy-miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértésben dolgozza ki a végrehajtási eljárás szabályait, valamint végrehajtói apparátus felállítását és feladatait tartalmazó törvényerejű rendelettervezetet, és ezt a megadott időpontig terjessze a Minisztertanács elé jóváhagyásra.¹⁴

A javaslat 6/e. pontját törölni kell.¹⁵

– A Minisztertanács utasítja a pénzügyminisztert, hogy a Minisztertanács által elfogadott kormánybizottság jelentését a Pénzügyminisztérium és alsóbb apparátusa előtt megfelelő formában ismertesse, és biztosítsa a felsorolt hiányosságok maradéktalan és sürgős kiküszöbölését, támaszkodva az adóügyi dolgozók, különösen a járási és megyei apparátus dolgozóinak jó javaslataira és bírálatára.

– A Minisztertanács utasítja az ÁEK vezetőit, hogy fokozottabban ellenőrizték az adóügyi apparátus munkáját, jelezzék a kormány felé a felmerülő hiányosságokat, hogy elejét lehessen venni hasonló hibáknak.

2/b.) Az 1954. évi adórendszer, a lakosság adóterhelése és az évi adóbevételi terv¹⁶

12 A javaslat az adókitetés határidejeként 1954. április 30-át, az adóívek kézbesítésének határidejéül május 15-ét jelölte meg. A Pénzügyminisztérium a határidőket egy hónappal kívánta lerövidíteni.

13 A javaslat szerint a befizetett adót az adózó előzetes értesítése mellett lehet a megjelölt céltól eltérően felhasználni.

14 A hivatkozott pontban 30 napos határidőt határoztak meg a jogszabályok előkészítésére és beterjesztésére.

15 A javaslat szerint 1954-ben meg kell kezdeni és 1955-ben be kell fejezni az adóügyi megbízottak és adófelügyelők ellátását egyenruhával, a véglegesített adóügyi megbízottakat már 1954-ben el kell látni.

16 A pénzügyminiszter előterjesztésében tájékoztatást adott a hatályban lévő lakossági adókról (földadó, mezőgazdaság-fejlesztési járulék, házadó, lakáshelyreállítási hozzájárulás, általános jövedelemadó – ezen belül lóadó –, gyermektelenségi adó, katonai szolgálatmentességi adó, jövedelemadó, forgalmi adó, egyenesadó jelleggel: megváltási árelőleg és kislakásépítési váltság), továbbá a termelőszövetkezeteket terhelő adókról (földadó, jövedelemadó, borforgalmi adó). Az 1953-ban

Előadó: Olt Károly elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A gyermektelenek adójáról kiadott minisztertanácsi rendelet módosítása 1. §-t a következőképpen kell megfogalmazni: „Gyermektelenek adóját köteles fizetni az a 22. életévét betöltött személy, akinek önálló keresete vagy jövedelme van, és nincs élő vér szerinti, örökbe fogadott, vagy nevelt gyermeke.”¹⁷
- b./ A Minisztertanács a határozati javaslat 14. pontjának 2. mondatát nem fogadja el, ugyanakkor utasítja az OT elnökét és a pénzügyminisztert, hogy a 200 millió Ft bevételi tervnek megfelelő árufedezetre tegyen javaslatot.¹⁸

kivetett adó 3775 millió forint volt. 1954-ben a tervezet 3740 millió forint, amit azonban egyes tételek elmaradása ténylegesen mintegy 400 millió forinttal csökkenthet. Az előző évekből elmaradt hátralékkal együtt így ténylegesen 3496 millió forint adóbevétel tervezhető, amiből 3200 millió forint pénzadó, 296 millió terményadó. A határozati javaslatban az adórendszer változatlanul hagyása mellett előterjesztést tett a mezőgazdasági lakosságot érintő kisebb kedvezményekre: a járadékból élő termelősövetkezeti tagok a háztáji gazdaság után nem fizetnek adót, 65 év felett a lóadó nélkül számított jövedelemadó 50%-át kell fizetni, a II. típusú termelősövetkezetek tagjai 1954-ben az I. típusú termelősövetkezetek tagjaival azonos adót fizetnek, ami 40%-os kedvezményt jelent, a méhtartás adómentes. Javasolta továbbá a gyermektelenek adójánál a korhatár emelését a 20.-ról 22. évre, valamint a katonai szolgálatmentességi adó megszüntetését. A Minisztertanács az előterjesztést 517/2/b/1953 számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta, egyben elfogadta 3/1954 (I.15.) M.T. számú rendeletét a növényvédőszer után járó adókedvezményről szóló 26/1952 (IV.8.) M.T. számú rendelet módosításáról (MK 1954 4.szám, január 15.), 4/1954 (I.24.) M.T. számú rendeletét a katonai szolgálatmentességi adó megszüntetéséről (MK 1954 5. szám, január 24.), 5/1954 (I.24.) M.T. számú rendeletét a gyermektelenek adójáról szóló 8/1953 (II.8.) M.T. számú rendelet módosításáról (MK 1954. 5. szám, január 24.), 7/1954 (I.28.) M.T. számú rendeletét a mezőgazdasági termelősövetkezetekbe belépő tagok 1954. évi jövedelemadó-mentességéről (MK 1954.6. szám, január 28.), 8/1954 (I.28.) M.T. számú rendeletét az általános jövedelemadó tárgyában kiadott 13.400/1948 (1949.I.7.) Korm. számú rendelet módosításáról és kiegészítéséről (MK 1954 6. szám, január 28.).

- 17 A rendelet 1. §-a eredetileg így hangzott: „1954. évtől kezdődőleg a gyermektelenek adójánál az adóköteles korhatárt 20 év helyett 22. évtől kell megállapítani. A gyermekek elhalálása, továbbá halvaszületés esetén járó egy évi adómentességet három évre kell felemelni.”
- 18 A mondat eredetileg így hangzott: „A pénzügyminiszter a terméskilátások ismeretében 1954. június 30-ig tegyen javaslatot a bevételi tervnek 200 millió forinttal történő esetleges emelésére.” Némety Béla, a Minisztertanács elnöki csoportjának vezetője 1954. február 16-án kelt feljegyzésében a következőképpen helyesbítette a hivatkozott pontot: „Az Országos Tervhivatal elnöke és a pénzügyminiszter tegyenek javaslatot a Minisztertanácsnak 200 millió forint erejéig árualapot nem igénylő, vásárlóerőt lekötő intézkedésekre.”

2/c.) 1954. I. negyedévi adó és biztosítási díjbevételi terv¹⁹

Előadó: Olt Károly elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 3. pontját törölni kell.²⁰
- b.) A Minisztertanács utasítja a pénzügyminisztert, vizsgálja meg a biztosítás jelenlegi formáját, és biztosítsa a teljes önkéntesség alapján történő biztosítási rendszer bevezetését.
- c.) Utasítja a pénzügyminisztert, hogy az adóügyi apparátus mozgósításával és átcsoportosításával biztosítsa, hogy januárban és februárban a terv szerinti adótételek befolyjanak.

3.) Az állatállomány átteleltetése²¹

- 19 A Pénzügyminisztérium 1954 I. negyedévében 750 millió forint adóbevétellel számolt: a mezőgazdaság befizetése 495 millió forint, egyéb forrásból 255 millió forint. A várható készpénzbefizetés 480 millió Ft. A biztosítási díjak 1953. évi hátralékából és az 1954-ben esedékes befizetésekből az I. negyedévben 50 millió forint várható. A hátralékok behajtása komoly nehézségekbe ütközik, ezért elkerülhetetlen az adózási fegyelem megszilárdítása. A Pénzügyminisztérium törvényes eszközökkel, az adózók zaklatása nélkül tegye meg az ehhez szükséges intézkedéseket. A Minisztertanács községenként 3-5 végrehajtást engedélyez. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 517/2/c/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.
- 20 A törölt pontban a kötelező tűz- és jégkárbiztosításból származó bevételt 50 millió forintban állapították meg.
- 21 A földművelésügyi miniszter előterjesztésében – figyelemmel az állatállomány átteleltetésében tapasztalható nehézségekre – tájékoztatást adott az állami gazdaságokban és a termelőszövetkezetekben tapasztalható takarmányellátási gondokról, az állatok elhelyezésére szolgáló épületek állapotáról és az állattenyésztés munkaerőhelyzetéről. A jelentés megállapította, hogy sem az állami gazdaságokban, sem a termelőszövetkezetekben nem fordítottak kellő gondot a takarmányok (különösen a szalastakarmányok) betakarítására. Az állami gazdaságokban a szénatermés 25-30%-a tönkrement, a vetésterületből 10547 kh. kiesett, a hiány vegyes abrakból 4588, szénából 8797, takarmányszalmából 10130 vagon. A pótlást szabadpiaci vásárlással kell biztosítani, amihez még 25 millió forint szükséges. A termelőszövetkezeteknél a közös állatállomány tartásához felhalmozott takarmányból a megengedettnél többet osztottak szét, és nem fordítottak kellő gondot a betakarított takarmány őrzésére sem. Itt a hiány vegyes abrakból 1935 vagon. Mindezzel szemben az egyéni gazdálkodóknál a takarmány-ellátottság kielégítő. Az állami gazdaságok állatok elhelyezésére szolgáló épületei nem mindenben felelnek meg a tenyésztési és tartási követelményeknek, jelentős férőhelyhiány is tapasztalható, amit szükségmegoldásokkal tudnak áthidalni. A határozati javaslat szerint ismétellen ellenőrizni kell az állatállomány nagyságát és a takarmánykészleteket, új takarmánymérleget kell készíteni; a vizsgálat eredményének megfelelően az OT gondoskodik a hiányzó abraktakarmány pótlásáról; szalastakarmányt és abraktakarmányt az egyéni gazdálkodóktól szabadpiaci áron vásárolhatnak; az állami gazdaságok (erdőgazdaságok, kísérleti gazdaságok, tan-

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács a határozati javaslat 4–5. pontját elfogadja. Utasítja a földművelésügyi minisztert, hogy egy héten belül terjessze a Minisztertanács elé a határozati javaslat el nem fogadott pontjaira vonatkozó határozattervezetét a következők figyelembevételével:²²

- a.) Felül kell vizsgálni az állatállomány tényleges létszámát, a várható kivágási létszám alakulását.
- b.) A takarmánymérleget a tényleges létszámnak megfelelően vizsgálják felül.
- c.) A Földművelésügyi Minisztérium és a Begyűjtési Minisztérium vizsgálja meg és ellenőrizzé a takarmányok gazdaságos felhasználását.
- d.) A takarmány felvásárlása csak a korábban meghatározott szabadfelvásárlási árakon történhet.
- e.) Mindezek figyelembevételével felül kell vizsgálni, hogy a 37 millió Ft-ra szükség van-e?
- f.) Tegyen bűnvádi feljelentést a bűnösök ellen, ha a vizsgálat bebizonyítja, hogy a Minisztertanácsot téves adatokkal akarták megtéveszteni.

4.) Az útfenntartó iparág szervezetének átalakítása²³

gazdaságok) számára alomszalma és széna beszerzésére 37 millió forintot kell biztosítani; a termelőszövetkezetek számára a kocák etetésére és malacok felneveléséhez a központi készletekből cseretermény ellenében 2500 vagon korpát engedélyeznek, amit a szabadpiacon is beszerezhetnek. Az állami gazdaságok az állatok elhelyezéséhez szükséges férőhelyet a szomszédos termelőszövetkezetek üres istállóinak közös megegyezésen alapuló igénybevételével biztosítsák. A Minisztertanács a határozati javaslat 4. és 5. pontját a jegyzőkönyvben rögzített észrevételeknek megfelelően 517/3/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta. A határozati javaslat többi pontja nem került a december 30-i minisztertanácsi ülés napirendjére.

- 22 A határozati javaslat hivatkozott 4. pontja a termelőszövetkezeti közös állatállomány veszteségmentes átteleltetése érdekében a segítségre szoruló termelőszövetkezetek számára 1000 vagonos biztonsági takarmánytartalék létrehozását engedélyezte. Az 5. pontban a biztonsági kereten felül cseretermény ellenében további 2500 vagon takarmány kiadásához járultak hozzá, ennek pénzügyi fedezetére 39 millió forintot utaltak ki.
- 23 A közlekedés- és postaügyi miniszter – figyelemmel az ország úthálózatának fokozott leterheltségére, az utak állapotának romlására – előterjesztést tett az útfenntartással foglalkozó szervek átszervezésére, a kettős (minisztériumi és tanácsi) irányítás megszüntetésére, a pénzügyi keretek gyors átcsoportosításának biztosítására, az elsőbbségi feladatok kijelölésére, a főközlekedési utak és kiemelt fontosságú közutak hálózatának kialakítására, az útfenntartó vállalatok és folyami rév-vállalatok – létszámcsökkentéssel járó – összevonására. A Minisztertanács 517/4/1953 számú nem nyilvános határozatával elrendelte az útfenntartás átszervezését: állami, megyei, városi/községi

Előadó: Bebrits Lajos elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A tanácsok közlekedési osztályait meg kell szüntetni. Utasítja a közlekedés és postaügyi minisztert és a Helyi Tanácsok Titkársága vezetőjét, hogy a felállítandó vállalatok és a megyei vb-ok kapcsolatát dolgozza ki.
- b.) A tanácsoknál maradó utak felügyeletét és gondozását a Kommunális osztályok feladatkörébe utalja.
- c.) A Minisztertanács tudomásul veszi, hogy a közlekedés és postaügyi miniszter a tanácsokkal közös felügyeletet valósít meg a nagyobb városok átmenő útjain, ahol annak a tanácsok részéről tradíciói vannak.
- d.) A határozati javaslat 2. pontjának 2. sorában lévő határidőt április 1-re, a 3. pont 4. sorában szereplő határidőt 1954. I. negyedévére módosítja.²⁴ Ugyanennek a pontnak 3. bekezdését törli, és helyette a következő szöveget állapítja meg: „Az új 12 útügyi kirendeltség megszervezéséről a közlekedésügyi miniszter gondoskodik. A megyei tanácsok közlekedési osztályainak átszervezését az illetékes megyei tanácsok vb-i hajtják végre a közlekedésügyi miniszterrel együtt.”²⁵
- e.) Az 5. pont határidejét március 31-ben, a 6. pont határidejét január 31-ben állapítja meg.²⁶

19/5a

5/a.) Magyar–bolgár növény-egészségügyi egyezmény jóváhagyása²⁷

utak hálózatának létrehozását a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium, illetve a megyei tanácsok város- és községgazdálkodási osztályainak fenntartásában. Az állami utak alsófokú műszaki igazgatására a minisztérium alárendeltségében az addigi 19 útfenntartó vállalat helyett 12 útügyi kirendeltséget kell létrehozni. A különböző dunai révvállalatok megszüntetésével Budapest székhellyel Dunai Révvállalatot kell alapítani, a tiszai révek karbantartása az illetékes útügyi kirendeltségekhez tartozik.

²⁴ Az átszervezés eredeti határideje 1954. január 1-je, az útügyi kirendeltségek létrehozásának határideje 1954 IV. negyedéve volt.

²⁵ Az eredeti szöveg a következő volt: „Az átszervezést – a megyei tanácsok IX. Közlekedési osztályainak vonatkozásában is – a közlekedés- és postaügyi miniszter hajtja végre az illetékes végrehajtó bizottság elnökével egyetértésben.”

²⁶ Az 5. pontban a révvállalatok átszervezésének határideje és a 6. pontban az átszervezéssel érintett vállalatok létszáma megállapításának határideje 1953. december 31. volt.

²⁷ A földművelésügyi miniszter előterjesztést tett a szocialista országok 1949 júliusában Bukarestben megtartott „növénykórtani, rovar-tani és növényvédelmi” kongresszusának határozata alapján 1953. április 21-én Szófiában megkötött magyar–bolgár növény-egészségügyi egyezmény kihirdetésére.

Előadó: Hegedüs András elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.²⁸

5/b.) Az 1954. évi magyar–kínai árucseré-forgalmi tárgyalások²⁹

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Utasítja a bel- és külkereskedelmi minisztert, hogy a 2,7 millió juh-bél beszerzésének a kimaradását az importtételék közül vizsgálja meg.
- b.) Az 1. sz. mellékletben szereplő 400 tonna drótkötelet az exportból törölni kell.
- c.) A 800 000 m² fotópapír exportja túlzottnak látszik, felül kell vizsgálni.
- d.) A mélyfúró berendezések exportjánál tisztázni kell a kínai féllel, hogy mélyfúró berendezéseink a kívánt műszaki feltételeknek megfelelőek-e.
- f.) Az autódaru exportot teljesíteni nem lehet, mivel 6 tonnást még nem gyártunk, a 3 tonnás pedig nem alkalmas exportra.
- g.) A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium vizsgálja meg a Nehézipari Minisztérium alumínium- és fotópapír-szállításánál kimutatott lemaradást, mivel a nehézipar véleménye szerint kötelezettségüket teljesítették.

28 A Minisztertanács az előterjesztést jóváhagyta, ennek alapján az Elnöki Tanács az egyezményt az 1954. évi 1. számú tvr.-tel törvénybe iktatta és kihirdette. MK 1954. 4. szám, január 15.

29 A bel- és külkereskedelmi miniszter előterjesztést tett az 1953 decemberében Budapesten megkezdődött 1954. évi magyar–kínai árucseré-forgalmi tárgyalásokra. Az 1953. évi terv 135,2 millió rubel exportot és 127,1 millió rubel értékű importot irányzott elő. Az exportban jelentős (13 millió rubel) lemaradás várható, teljesítése 1954 folyamán történhet meg. Az 1954. évi forgalomban a magyar fél 210 millió rubel értékű exportra (többek között gépipari és műszeripari gyártmányok, gépjárművek, labor- és geodéziai műszerek, gyógyszerek) és 195 millió rubel értékű importra (többek között vasérc, wolfram, molibdén acélnyersvas és állati melléktermékek, olajok, szója), a kínai fél 125-125 millió értékű export-importra tesz ajánlatot. 1954-ben fel kell számolni az 1951-ben és 1952-ben keletkezett magyar adósságot is, ami 7 millió rubel többletet jelent. A tárgyalások során tájékozódni célszerű a hosszú távú kereskedelmi szerződés megkötésének lehetőségeiről, amire azonban az előzetes információk szerint a kínai fél még nem készült fel. A Minisztertanács 517/6/1953 számú nem nyilvános határozatával – a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal – megadta a felhatalmazást a szerződés aláírására, az 1953. évi export-import keretek lehetőség szerint 10-15 %-os emelésére, és előírta az 1951–52. évi szerződések teljesítésénél felhalmozódott adósság törlesztését 1954. évi áruszállítással.

19/5c

5/c.) Az 1954. évi magyar–svéd árucserre-forgalmi megállapodás jóváhagyása³⁰

Előadó: Bognár József elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A minisztertanács az előterjesztést elfogadta.³¹

19/5d

5/d.) Az Igazságügy-minisztérium kollégiuma tagjainak kinevezése³²

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs

Nagy Imre elvtárs: A minisztertanács az előterjesztést elfogadta.³³

MNL OL XIX-A-83-a-1953-517 2–15.

[II. Gyorsírói jegyzőkönyv]

Jegyzőkönyv

a Minisztertanács 1953. évi december hó 22-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről

Napirend előtt:

Nagy Imre elvtárs: Erdei elvtárs kéri, hogy az Igazságügyi Minisztérium kollégiumának tagjaira szóló előterjesztést vegyék le a napirendről.

Napirend 1. pontja:

Hegedüs András elvtárs: A Központi Vezetőség a javaslatot elfogadta. Megbízta a Politikai Bizottságot, hogy bizonyos változásokat eszközölhessen. Ezek a következők: 5. oldalon a szemcsézésről van szó. Nemcsak gyárilag, hanem házilag is módot akarunk adni az állami gazdaságoknak és termelőszövetkezeteknek. 6. oldalon 3. pontban külön kiemeljük, hogy nagyobb gondot kell fordítani a patakok és vízfolyások szabályozására. 7. oldal 5. pontban a lucernát, a fűmagvak termelését külön kiemeljük. 11. oldalon külön kiemeljük, hogy a gépállomásokon és állami gazdaságoknál a fűmagvak cséplésére külön tapasztalat legyen. 12. oldal 3. pontban külön kiemeljük

30 A bel- és külkereskedelmi miniszter előterjesztette jóváhagyásra az 1946-os svéd–magyar árucserre-forgalmi és fizetési megállapodás alapján 1953. november 17-én aláírt, az 1954. évi árucserre-forgalmat rögzítő jegyzőkönyvet. Az exportterv 32,5 millió devizaforint (32,3% csökkenés), az import tervezett értéke 31,5 millió devizaforint (31,5% csökkenés). A csökkenés oka az exportban a mezőgazdasági termékek kiesése. Az értékkülönbözlet a hosszú lejáratú pénzügyi egyezményben foglalt fizetési kötelezettség teljesítésére és fuvar költségekre fordítandó. Az exportlista többek között textilárut és bentonitot, az importlista vasércet, továbbá golyós- és görgőcsapágyat tartalmaz. A magyar fél hozzájárult, hogy a SKF golyócsapágygyár budapesti irodája 600e forintot átutaljon a budapesti svéd követség számára.

31 A Minisztertanács 517/7/1953 számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvet jóváhagyta.

32 Előterjesztés nincs a jegyzőkönyv mellett.

33 Kézzel írt megjegyzés: Levéve a napirendről.

a takarmányrépa termelését. 21. oldalon külön kiemeljük, hogy gondoskodni kell a termelészövetkezetekben és állami gazdaságokban arról, hogy az állatok gondozását lelkiismeretes gondozókra bizzák. 22/d. pontban be kell venni, hogy nagyobb gondot kell fordítani az apaállatok minőségének megjavítására. Több észrevétel hangzott el a 28. oldalon a gépesítésnél a 2/a. ponttal kapcsolatban a DT-54-es lánctalpas traktor nem 2 éven belül, hanem 3 éven belül. Felvetette a Tervhivatal, hogy sok az előhántós traktoreke. Ezt mi szükségesnek tartjuk. A c. pont 2. bekezdésében nem a Bel- és Külkereskedelmi Minisztériumot kell megbízni, hanem a kohó- és gépipari minisztert, nem behozatalból, hanem hazai gyártásból kell biztosítani. A d. pontban felvetődik a kombájngyártás csökkentése, és ugyanakkor az 1000 cséplőgép csökkentése is. Maradjon az eredeti szöveg, és a 750 kombájnt csökkentjük le 600-ra. 35. oldal 3/c. pont az utolsó mondatban be kell venni, hogy az elért jó eredményeket premizálni kell. 36. oldal 4/a. pont 3. bekezdésébe be kell venni, hogy elő kell állítani rövidebb tenyésztű, korán érő kukoricafajtát. A 38. oldalon külön felveszik a lap elején, hogy a falusi KISZ-szervezetek járjanak elő ezekben a munkákban. Az anyagba több helyen be kell venni a termésátlagoknál azt, hogy az állami gazdaságoktól és termelészövetkezetektől nagyobb növekedést várunk, és ezek az országos átlagnak tekintendők.

Nagy Imre elvtárs: Először általánosságban tárgyaljuk meg, természetesen a pártszervezetek feladatait nem tárgyaljuk, mert ez nem tartozik a hatáskörünkbe.

Bognár József elvtárs: Itt a szőlőfajtáknál nem volna-e helyes kitérni azokra a fajtákra, amelyeknek termelését különösen forszírozni kell? Nincs szó az előterjesztésben a hüvelyesekről. Helyes lenne, hogy mind a hüvelyesekről, mind az ezzel szorosan összefüggő köztes termelésről mondjunk valamit. Annak idején ez a mezőgazdaságban megvolt. A baromfitenyésztés kérdésénél nem lehetne-e a lúd- és kacsaalomány növelésére irányt venni. Annál is inkább, mert a húsellátás szempontjából, a melléktermékek szempontjából ezeknek tenyésztését segíteni rendkívül előnyös lenne.

Nagy Imre elvtárs: Miután a Minisztertanács megteszi a maga észrevételeit, a pártban is már jóváhagyott bizottsághoz tesszük át azzal, hogy a Minisztertanácsban elhangzott észrevételeket és végleges szövegezést megcsinálják, átsztilizálják.

Erdei Ferenc elvtárs: I. 1/a. pontban a kenyérgabonánál azt írjuk be, hogy a legjobb talajt és előveteményt biztosítsunk. Vagy hagyjuk ki a talajt, vagy legjobb talaj-előkészítést mondjunk, mert mindenhol kell kenyérgabonát termelni.

Nagy Imre elvtárs: Írjuk úgy, hogy a legjobb feltételeket kell biztosítani.

Erdei Ferenc elvtárs: Úgy igen. A d. pontot javasolja kiegészíteni, hogy a helyi javaslatokat és kezdeményezéseket nagyobb mértékben kell figyelembe venni.

Tasnádi Sándor elvtárs: 2. oldal 2. bekezdés a. pont. 3 évre megállapított helyett az új, több évre megállapított beadás legyen.

Gerő Ernő elvtárs: Feltétlenül biztosítani kell.

Nagy Imre elvtárs: II. fejezet.

Altomáre Iván elvtárs: 4–5 oldalon a trágyázásról van szó. Itt kihagyták a dohányt és a fűszerpaprikát. Kéri bevenni. Az istállótrágyához és műtrágyához is.

Nagy Imre elvtárs: Elfogadjuk. Az a. és g. ponthoz, a dohányt, a fűszerpaprikát pedig a zöldségfélékhez kell beszámítani.

Magyari András elvtárs: A dohánynál a friss istállótrágya rontja az éghetőséget. A nitrogénműtrágyát meghálálja.

Hegedüs András elvtárs: A g. ponthoz be kell venni, az a. pontot még megtárgyaljuk.

Szűjártó Lajos elvtárs: Nem ártana, ha külön egy részt vennénk be a rendeletbe, amely irányt szabna a beruházások menetének.

Nagy Imre elvtárs: Ez benne van az előterjesztésben. A beruházás szélesebb fogalom, mint az építkezés. Nem lehet ide egységes formában bevenni. Más a jellege az építkezéseknek az állami gazdaságokban, a termelőszövetkezetekben és az egyénileg gazdálkodóknál is. A megvalósítás során nyilvánvaló, hogy ezeket a különbözőségeket figyelembe kell venni, de ezeket nem lehet általános formában lerögzíteni.

III. fejezet.

Altomáre Iván elvtárs: A 8. oldalon 1/b. pont, az árpáról van szó. Itt lehetne megemlíteni a sörárpa kérdését.

Nagy Imre elvtárs: Nem látom szükségességét annak, hogy külön kiemeljük. Sok ilyen kultúránk van. Hanem a komló termelését ide be lehetne venni.

Magyari András elvtárs: A 9. oldalon fent, ezek sörárpák.

Nagy Imre elvtárs: V. fejezet. Akkor ide a komlót vegyük be.

Altomáre Iván elvtárs: 14. oldal 2/a. Mindenki kap kedvezményt, csak a cukorrépánál nem. Javasolja, hogy ott is adjunk.

Nagy Imre elvtárs: Azt hiszem, hogy ez nem szükséges. Olyan kedvező feltételek vannak a cukorrépa termelésénél, hogy erre nincs szükség.

Altomáre Iván elvtárs: Nem helyesli, hogy a belker. árusíthasson cukorrépa magot, és a parasztok a kertjükben takarmánynak termelhessenek cukorrépát is. Ez a cukorrépa mag elfajulásához vezet. Nagyon veszélyesnek tartják.

Hegedüs András elvtárs: A megtermeltetés állami monopóliumát nem szabad az állam kezéből kiengedni. De ez a javaslat nem is azt akarja.

Nagy Imre elvtárs: A Szovjetunió is megengedi a cukorrépa termelését takarmányozási célra, sőt most szorgalmazzák is.

Altomáre Iván elvtárs: 13–14. oldal, az illóolajok termelésével kapcsolatban fel kellene venni a borsmenta és a levendula kérdését is. Ez export- és importkérdés is.

Hegedüs András elvtárs: Így még nagyon sok kultúrát fel lehetne venni. Ezekkel mind a kettővel foglalkozni kell. De nekünk nem szabad kiadni itt egy termelési lexikont. Nekünk a figyelmet a kenyérgabonára, a takarmányokra és az ipari növényekre kell terelni.

Nagy Imre elvtárs: Nem kell tényleg kiszélesíteni. VI. fejezet.

Erdei Ferenc elvtárs: A hagymakérdésben. A 15. lap alján a nagyüzemi hőkezeléssel kapcsolatban. Javasolja úgy módosítani, hogy a vöröshagyma termesztésének fejlesztése céljából a nagyüzemi hőkezelést ...

Gerő Ernő elvtárs: 18. oldal 7. pont utolsó bekezdése. Nem világos a gondolat. Mi az, hogy vetőmagkészlet. Mondjuk meg úgy, hogy vetőmagtartalékot kell biztosítani.

Nagy Imre elvtárs: Helyes. VII. fejezet. Itt felmerült a noha³⁴ termelés megtiltása.

Hegedüs András elvtárs: Ezt nem lehet megtiltani.

Nagy Imre elvtárs: VIII. fejezet.

Erdei Ferenc elvtárs: 21. oldal 1. pont. Szó van arról, hogy a szarvasmarhánál növelni kell a törzstenyészetek számát. Máshol ez nem szerepel. Javasolja, hogy mindenütt vegyék be, hogy a törzstenyészetek számát növelni kell, és ezt írjuk is elő.

Magyari András elvtárs: Ez lényegesen több, mint eddig Magyarországon volt. A lehetőség megvan arra, hogy továbbmenjünk, de maradjon meg a szám így.

Nagy Imre elvtárs: Hagyjuk változatlanul a számokat, Erdei elvtárs javaslatát helyes, keresztül kell vezetni.

Altomáre Iván elvtárs: Nincs szó a kivágási számokról.

Nagy Imre elvtárs: A vágási súlyt ne vegyük ide bele, mert hátha nem tudjuk betartani.

Gerő Ernő elvtárs: Be lehetne venni úgy, hogy a vágási súlyt növelni kell.

Nagy Imre elvtárs: Valahol az általános résznél utalni kell erre.

Pogácsás György elvtárs: A 24. oldalon benne van.

Altomáre Iván elvtárs: Meg van mondva, hogy csak vérvizsgált tojásokkal szabad dolgozni a keltetőállomásoknak. Azt hiszem, hogy az FM nem tudja biztosítani majd ezt.

Hegedüs András elvtárs: Tudjuk biztosítani.

Nagy Imre elvtárs: IX. fejezet.

Szalai Béla elvtárs: 28. oldalon alulról a 2. bekezdés. 55 drb. helyett 550-et kell mondani. A cséplőgépre vegyék be, hogy 1954-ben 1000 cséplőgépet kell legyártani. Mert még nincs az anyag biztosítva. Ha elveszük az anyagot, akkor a belkereskedelem árualapjából vesszük el.

Zsöfnyecz Mihály elvtárs: A cséplőgépeknek kb. 60%-a tisztán hengereltáru.

Nagy Imre elvtárs: Itt az a probléma, hogy a cséplőgépeink már 1954-ben nem tudnak csépelni, mert annyira rosszak.

Erdei Ferenc elvtárs: A kultivátorokkal kapcsolatban javasolja kiegészíteni a javaslatot azzal, hogy javított minőségben és sorművelésre alkalmas kivitelben gyártsuk.

Nagy Imre elvtárs: Ezt elfogadjuk.

Erdei Ferenc elvtárs: A következő oldalon vegyük be, hogy a négyzetes vetésre. 32. oldalon 6. pont. Egészítsük úgy ki, hogy 1956-tól csak ilyen képzettségűek nevezhetők ki.

Nagy Imre elvtárs: Helyes, elfogadjuk.

Zsöfnyecz Mihály elvtárs: 28. oldal 3. pont 3. bekezdésében arról volt szó, hogy nem a belker., hanem mi gyártsuk le.

Hegedüs András elvtárs: Nem erről van szó. Az a c. pont volt.

Zsöfnyecz Mihály elvtárs: A cséplőre visszatérve. Itt anyagproblémáról van elsősorban szó. A kapacitás kérdését is meg kell nézni. 31. oldal c. pont. Itt van az úgynevezett brigádkocsik kérdése.

34 Noha (nova, noah): direkt termő szőlőfajta. Telepítése, borászati felhasználása évtizedek óta tilos.

Szalai Béla elvtárs: Itt 3 évre szól az 1000.

Darvas József elvtárs: A gépállomásokon folyó politikai és kulturális munkáról sehol nincs szó.

Gerő Ernő elvtárs: A cséplőgépekkel kapcsolatban. Az előző két év tapasztalata azt mutatta, hogy a kombájnnal való aratás romlott, lassúbb a kollektivizálás. Azt kell megkeresni, hogy esetleg az 1954-es népgazdasági tervből más ilyen egyéb kevésbé szükséges gyártmányt hagyjunk el. Menjünk le a kombájnnál 400-ra, és valamit még kell keresni mellé.

Nagy Imre elvtárs: Vegyük le 400-ra.

Szóke Mátyás elvtárs: Egyetért a kombajn 400-ra való csökkentésével, és az előhántó ekénél is le lehetne menni 500-zal.

Nagy Imre elvtárs: Szóke elvtárs javaslatát el is fogadhatjuk.

Zsófinyecz Mihály elvtárs: Tekintve, hogy a cséplőgépek gyártása az idei évben már kellene, egyeztetni kellene a termelés kérdését.

Nagy Imre elvtárs: Ezt egyeztetni kell, és ebben az évben a betakarításra már a cséplőgépeket biztosítani kell.

X. fejezet.

Darvas József elvtárs: A mezőgazdasági munkában végzett propagandamunkába a népművelést is be kell venni. Erre egy javaslatot adunk oda, amit kérünk bevenni.

Nagy Imre elvtárs: Helyes, elfogadjuk.

Erdei Ferenc elvtárs: A tanácsi szervekkel kapcsolatban a 34. oldalon. A c. pontban vannak a tanácsok, viszont a gépállomás állattenyésztési állomások előtt. Javasolja előre venni a tanácsot, és a 6–700 holdas határt 1000 holdra javasolja felemelni. Ugyane pontnak az alján javasolja, hogy a Micsurin magvak tudományos egyesületet szélesebb alapokra kell helyezni, és feladatává kell tenni e tanak elterjesztését.

Nagy Imre elvtárs: Elfogadjuk. A c. pontot vegyük előre, az legyen az a., és a többi így tovább. A 6-700 holdas határ. Itt valamit lazítani kellene. A mindent hagyjuk ki és lehetőleggel helyettesítsük.

Gerő Ernő elvtárs: A 33. oldalon az egész rész kritikája annak, ami eddig volt. A 34. oldalon az intézkedő rész nem egészen felel meg ennek. Magáról a PM-ről ebben a részben egyetlen szó sincs. Nincs megmondva, hogy az ÁMG politikai osztályát meg kell szüntetni. Ugyanitt a propagandakérdésről. Ide egy pár sorba ezt be kellene venni.

Nagy Imre elvtárs: Ezt ki lehetne még egészíteni, és helyesnek tartanám, ha a propagandával kapcsolatban külön kiemelnénk a Szabad Foldet. Gerő elvtárs javaslatát elfogadjuk. A beszámoló alapján meg kell majd fogalmazni.

Varga András elvtárs: A 34. oldal c. pontot javasolja kiegészíteni, hogy ellenőrző, mozgósító és felvilágosító munkát végez.

Nagy Imre elvtárs: Akkor itt fel kellene sorolni a tanácsok minden feladatát.

Szóke Mátyás elvtárs: A 34. oldalon az a. pontban javasolja úgy megfogalmazni, hogy a termelőszövetkezetek segítségét adja az állam.

Nagy Imre elvtárs: Ez benne van.

Hegedüs András elvtárs: A 2. akadémia felállításával kapcsolatban helyesebb lenne a debreceni akadémia létszámát a kétszeresére emelni, a keszthelyit megnyitni.

Bognár József elvtárs: Külön meg kell nézni, hogy miért szükséges a magyaróvári akadémia megnyitása.

Pogácsás György elvtárs: Kevés lesz a két akadémia, nem tudjuk elhelyezni a hallgatókat.

Tasnádi Sándor elvtárs: 35. oldal a., b., c. pont. Az utolsó mondat nem elég húzóerő. Nem lehetne valamivel konkrétabban felvetni ezt a problémát?

Nagy Imre elvtárs: Ezt konkretizálni nagyon nehéz. Ki is ugrana az egész határozatból, ha ezt a részt valami részletesebben kidolgoznánk. Javaslom, hogy az akadémiaikkal kapcsolatban maradjon meg az eredeti javaslat.

Szöke Máttyás elvtárs: Egy olyan megoldás helyes lenne, hogy a keszthelyit és a magyaróvárit ne egyszerre nyissuk meg.

Nagy Imre elvtárs: Nem, csináljuk csak meg egyszerre.

Hegedüs András elvtárs: Javasolja, hogy a hüvelyeseket és a köztéseket vegyék be a zöldségfélékhez. Nem kell kötelezően előírni, csak javasolni lehet, főképpen az egyéni gazdák felé.

Nagy Imre elvtárs: Ezt akkor bevesszük.

Szalai Béla elvtárs: A cséplőgépkérdésben még ne döntsön a Minisztertanács, nézzük meg még egyszer, és Nagy elvtárs döntsön.

Nagy Imre elvtárs: Nem lehet, erre szükség van, és meg kell csinálni. Inkább más valami maradjon el. Feltétlen biztosítani kell ezt. Az itt elhangzottak figyelembevételével át fogjuk szövegezni az előterjesztést, és a végleges szöveget meg kell jelentetni. Kívánatos volna a december 23-i sajtóban a Szabad Népből, a Szabad Földben és természetesen a Közlönyben teljes terjedelmében megjelentetni. Javasolja, hogy azoknak a szakembereknek, akik ennek az előterjesztésnek előkészítésében részt vettek, és mint az eredmények mutatják, jó munkát végeztek, a Minisztertanács az elismerését fejezze ki, és azt a meggyőződését, hogy a továbbiakban is segítségére lesznek az itteni feladatok megvalósításában. Megbízunk a földművelésügyi minisztert, hogy a legjobb munkát végezze szakemberek kiténtetésére tegyen előterjesztést.

Napirend 2. pontja:

Olt Károly elvtárs: A jelentés, amely a Minisztertanács által kiküldött bizottság jelentése, szükségesnek tartja még néhány kérdés tisztázását. A jelentés a jelenlegi állapotot tünteti fel, de pl. a kivetéseknél a Pénzügyminisztérium azokat a hiányosságokat, amelyek az adórendszerből következnek, igyekezett az évek folyamán javítani. 1953-ra eljutott oda, hogy olyan rendszert dolgozott ki, hogy a holdankénti terhelést megyékre lebontotta, és a megyéket felbontották járásokra, községekre. Ezzel a bizonyos megkötöttséggel igyekeztek kiküszöbölni azokat az önkényes eljárásokat. Mindez azonban nem küszöbölte ki azokat a nehézségeket, amelyek abból fakadtak, hogy a kivetéseket nagymértékben befolyásolta az a törvény, hogy egyre kisebb adózható földterületre változatlan, vagy esetleg kisebb adót kellett kivetni. Már 1951-ben felvetették, hogy az úgynevezett alacsony kategóriákat, a 0–25 holdig terjedő adókat arányosan meg kell terhelni a többi kategóriához képest. Ezt 1951-ben és 1952-ben

a Minisztertanács elvetette, de 1953-ban bevezette. Ez az egyik oka, hogy a kivetéseknel 1953-ban aránytalanul nagy kivetések jelentkeztek. Ez a kiugrás nemcsak az aránytalan terhelésből, hanem abból is fakad, hogy ezeknek a megyéknek a területén a kettős foglalkozásúak száma is magas. Ezzel szemben természetesen vannak olyan megyék, elsősorban a mezőgazdasági megyék, ahol ez a terhelés az országos átlagon alul marad. Az adóbevételek alakulását elsősorban az befolyásolja, hogy a vidéken a terméskilátásokban egy-egy esztendőben milyen arányok keletkeztek. Ezeket a szempontokat a Pénzügyminisztérium a bevételi tervek készítésénél mindenkor figyelembe vette. Azonban az alulról jövő tervezést nem tudta megvalósítani olyan mértékben, mint ahogy arra szükség lett volna. Amikor erre kísérletet tettünk, a megyéktől olyan javaslatot kaptunk, amely az országos adóterhelési tervet 500 millióval csökkentette volna, ami természetesen nem volt elfogadható. Ma már ebben a tekintetben a tervezés alulról realisabb alapokon folyik, pl. 1954. első negyedévi terhelést jobb alapokon tudtuk megcsinálni. Adódnak még hiányosságok abból is, hogy az adóívek, amelyeket 1953-ra bevezettünk, a túlzott takarékoság miatt még a szakemberek sem ismerik ki magukat rajta. A jelentőszolgálattal kapcsolatban. 1953. év előtt minden községnek a Nemzeti Banknál külön adószámlája volt. Most centralizáltuk ezt a számlát a járásokra, és így csak 140 lett. Ez kétségtelenül egy megtakarítást jelent, és nem ez az oka a zavaroknak. A jelentés is megállapítja, hogy bizonyos előrefutás történt ezen a téren. Az a törvény, hogy a tanácsok megalakulásának időpontjában a régi adójegyzőségeket megszüntettük, és az adókönyvek vezetését 1300 községben a VB-titkárokra bíztuk, akiknek erre vonatkozólag képzettségük nem volt, úgyhogy az évek folyamán megállapítható volt, hogy az adókönyvek vezetése a legselejtesebb állapotba került. Ez a körülmény is arra biztatta a Pénzügyminisztériumot, hogy centralizálja járásokra a könyvelést. Az összevonások során számos sikkasztás, könyvelégetés és szökés bizonyította, hogy hibák voltak a könyvek vezetése terén. Mégis, a véleményünk az, hogy egy újabb decentralizálást nem lenne helyes végrehajtani, mert ez felborítaná az elszámolási rendszert a Nemzeti Bank felé. Ezek az állapotok a kivételes problémák mellett egyik fő forrása azoknak a zaklatásoknak, amelyek közismertek, és amelyekről a jelentés is beszél. A javaslatok között szerepel a tényleges adózás bevezetésének szükségessége. Erre vonatkozóan a Pénzügyminisztérium több javaslattal foglalkozott, a terméshozamnormák kidolgozásának kérdésével, amelyik kétségtelenül a legfejlettebb módszere az adóztatásnak. 1954-re kidolgozták azt a tényleges adóztatási rendszert, hogy 1954. július 30-ig annak teljes leellenőrzése történjen meg. Mindenesetre ezzel a tényleges adóztatási rendszerrel van meggondolni való. Mi ki fogjuk dolgozni, amennyiben a Minisztertanács elfogadja. A javaslat foglalkozik azzal is, hogy az adóívek kézbesítését hozzuk előre, hogy minél előbb szilárdabb alapokra helyezzük az adóztatást. A javaslat 1954. április 30. és május 15. között javasolja az adóívek kézbesítését, ezzel szemben a Minisztertanács Titkárságának az a javaslata, hogy ezt korábbra hozzák. Meg kell mondani, hogy sehol ilyen korán nem szokták az adóíveket kézbesíteni. Az a javaslata, hogy itt a bizottság eredeti javaslatát fogadják el, annak ellenére meg kell jegyezni, hogy még ez az időpont is rendkívül megfeszített

munkát igényel, és ez lehetetlenné teszi a kivetéseknek aránytalan nagyszámú utólagos felülvizsgálatát. Alapvető kérdés, hogy a pénzügyi apparátust meg kell szilárdítani, a megszilárdítással egybe kell kötni a tanácsok teljes aktivizálását, hogy a kivétést és a behajtást végrehajtsák. A hibák a Pénzügyminisztérium vezetőinek felelősségét vetik fel, és ők a felelősek ezért. Ennek ellenére meg kell ezt is mondani, hogy az adóapparátus, amely sokszor igen nehéz körülmények között végzi munkáját, igyekezett megfelelni, ami az adó behajtásának biztosítását illeti. A javaslatok között felmerült még a központi apparátus átszervezése. A mi véleményünk az, hogy az apparátusnak olyan megerősítése, amely alsó szinten lehetséges, nem volna helyes csak akkor, ha egy új rendszerre fogunk áttérni.

Házi Árpád elvtárs: A 3. oldal 2. bekezdésében két eltérő szám van, mi ennek az oka? A másik kérdés, hogy a főkönyvelőségek a járásoknál megszüntetik-e a parasztnak a zaklatását, ami miatt a járási, sőt megyei székhelyre kell menni adópanasz miatt.

Gerő Ernő elvtárs: Megállapított a bizottság elég súlyos dolgokat a Pénzügyminisztérium munkájában. Ez az álláspont, ami itt le van rögzítve, a bizottságban egységesen kialakult álláspont-e, vagy főként a bizottság egy részének álláspontja.

Olt Károly elvtárs: Házi elvtárs kérdésével kapcsolatban meg kell mondani, hogy ez az adóbizottsági ülés egyik legutolsó megbeszélésén jelentkezett ez a szám, bár korábban is az ÁEK ilyen számot hozott. Mi ezt kellően kivizsgálni nem tudtuk. A véleményünk az, hogy az ÁEK nem támaszkodott országos adatokra. Ezt még utólagosan tisztázni kell. A könyvelésen való változtatások végrehajtása az egyik legfőbb feladat, amely 1954-ben a zaklatások megszüntetését feltétlen maga után kell hogy vonja. De minden hibát 1954-ben sem fogunk tudni kiküszöbölni. Az új adórendszer bevezetése véleményünk szerint ezeket a hibákat teljes mértékben kiküszöböli, de ez 1954-ben nem valósítható meg. Amikor a jelentés elkészült, felvetettük azt a kérdést a bizottság felé, hogy ha a valóságot meg is közelíti ez a dokument, a teljes igazságot tartalmazza-e? A Pénzügyminisztériumból a bizottságban részt vettünk.

Polonyi Szücs Lajos elvtárs: A 33%, vagy a 24% közötti eltérés. Az ÁEK nem veszi figyelembe, hogy a Pénzügyminisztériumnak szeptemberben és októberben ki kellett vetni 60 fillért azokra, akik a jó termés következtében az összehasonlítási alaptörvénynél alacsonyabban fizettek. A bizottságnak egyértelmű az állásfoglalása a jelentésben foglaltakkal. Az egyes megállapítások nem országos jellegűek, pl. Sződliget az egyetlen olyan hely, ahol csak a hátralékot hajtjuk. A magam részéről azt a megállapítást fűztem hozzá, hogy a Pénzügyminisztérium az elszámolásoknál feltétlen lebecsülte az idegen helyekről kiadott tartozásokat. Az év végi elszámolásoknál, amikor a Pénzügyminisztérium községenként vezeti a kartonokat, az év végén tudtuk csak kiszámítani, hogy mi ebből az idegen és mi az adó. Amikor rátértünk a járási könyvelésekre, akkor az olyan káoszt jelent, amiből még az év végén is igen nehéz kiszűrni az idegen tartozásokat. Ez a mi 3 vagy 4 milliárdos adótervünkben olyan, hogy különös gondot kell erre fordítani. Most már megértettük, hogy mennyire fontos ez, amikor az adózó abban a tudatban van, hogy az adóját fizette be, és olyan tartozását számolta el, ami nem adó. Együttesen kezelt adószámlára csak adó mehet be, és az idegen adó-

fizetésnek is külön számlát nyitunk. Szeretne még a centralizált könyvelésről is beszélni. Ez a könyvelés nemcsak azt jelenti, hogy megszűnik a visszaéleési lehetőség. A községekben az könyvelt, aki a pénzt szedte be. A járási könyvelősnél ez nem lehet, mert ebben az évben nem tudták megvalósítani, hogy két hónaponként adjanak jelentést, de jövőre ezt meg tudják csinálni. Ha visszamennek a községekre, akkor újra abba a hibába esnek vissza, hogy nagyon sok helyre kellene diszponálni, és a községi titkároknak ez nagyon nagy megterhelést jelentene.

Tauszk György elvtárs: A megállapítások, hogy mennyire országos jellegűek. Nem minden megállapítás országos jellegű, és az egyik legnagyobb általános hibája az adórendszerünknek, mert nagyon nehezen lehet általános megállapításokat tenni. Minden felvetett hiányosság olyan, hogy elég sok helyen az országban megtalálható. A 24–34% kérdése. Ha arra vagyunk kíváncsiak, akkor csak azt szabad nézni, hogy 1953-ban ténylegesen mennyivel emelkedett az adó. Az adókönyveléssel kapcsolatban az a vélemény, hogy bár világos, hogy hogyan hajtjuk végre, maradjon meg a mostani rendszer, és javítsuk meg ennek a munkáját. A másik kérdés a szervezeti kérdés. Egy dolog az adókivetés, és másik dolog az adóbehajtás. Külön munka, és a szervezet is így alakul ki. A két osztály között a szakadás elég nagy, és ez is az oka a rossz munkának. Az adókivetés időpontja. Ha fenntartjuk az idej terhelést, akkor az a legjobb, ha erről az adózót minél hamarabb értesítjük. Azoknál, ahol tömegesen változott a terület, ezeknek az anyaga úgylis el van különítve a járásoknál, tehát még az adminisztrációban sem okoz keveredést.

Gerő Ernő elvtárs: A jelentés azt mutatja, hogy a Minisztertanács határozatára egy felelős személyekből álló bizottság útján megvizsgálatni az adózás egész rendszerét feltétlenül helyes és idejénvaló volt. A bizottság feltárta, hogy nálunk az adózás, az adó kivetése és behajtása kérdésében valóságos dzsungel van. A bizottság azonban tartózkodott attól, hogy politikailag mérlegelje, ami történt. Lényegében azt jelenti, hogy a mi Pénzügyminisztériumunk felülről lefelé elbürokratizálódott, elszakadt a néptől, teljesen tértől és időtől független intézkedett, és ezért történhetett meg az, hogy egyes helyeken duplájára emelték egész járásokban az adót, és mindezek a hallatlanul súlyos politikai hibák egyáltalán nem származnak a mi adórendszerünk elavultságából. A javaslatok nincsenek elég arányban azokkal a tényekkel, amelyeket a bizottság feltárt. A felelősség kérdése nincs felvetve, politikailag nincs értékelve az egész. Feltétlenül ezt ki kell egészíteni, módosítani kell. Mint fő megoldást a javaslat az adórendszernek e megváltoztatását hozza. A magam részéről egyetértek azzal, hogy ez a rendszer nem jó, és ezt meg kell változtatni. Ez még sok mindentől függ, nagyon alapos vizsgálat után lehet csak eldönteni a dolgot. Az egész adóapparátus megváltoztatására nincsenek meg most a szükséges eszközök. Nagyon általános formában van felvetve a tanácsok szerepe az adóügyi kérdésekben. Nem világos az a kérdés, hogy az adózó befizetett adóját valamilyen célra és nem az adóba számítják be. Nem helyes, hogy most visszavigyük az adóügyi apparátust a járásokból a megyékhez, inkább más intézkedéseket kell foganatosítani. A könyvelés kérdésében, azt hiszem, hogy az előterjesztés álláspontja a helyes. A bajok túlnyomó többsége nem a mi rossz adózá-

si rendszerünkben származik, hanem a Pénzügyminisztérium és a pénzügyi szervek rossz munkájából.

Házi Árpád elvtárs: A jelentéshez elsősorban abból a szempontból szeretne hozzászólni, ami meghúzódik a két szám közötti vitánál. Két hónap óta vitatkozik a Pénzügyminisztérium adórészlege az ÁEK-val a 2 szám körül. Valóban igaza van Polonyi elvtársnak abban, ha hozzáteszünk bizonyos összegeket, akkor jön ki a 33%. De valóban az 1952. évi adószint indulási alap és az 1953-ban kivetett adó között ez az eltérés. Az adó nem lehet magasabb ebben az esztendőben, mint a tavalyi adókiivetés 25%-a. A másik kérdés, ami ezzel szorosán összefügg. Nem helyes, hogy az ÁEK benne volt ebben a bizottságban. Az lett volna inkább a helyes, ha a Pénzügyminisztérium jelentéséhez észrevételt tett volna. Ha a kérdést részleteiben nézzük, a mi adórendszerünknek vannak hiányosságai, de mindezeknek a hibáknak nem feltétlenül kellett volna bekövetkezni, ha politikailag is nézték volna az elvtársak ezt a kérdést. Helytelen volna, ha visszaszerveznénk az adót a községekbe. Bár igen erős vita volt akkor erről. Most már tényleg kár volna ezt visszacsinálni, és újból egy évig lehetne tovább azt mondani, hogy azért vannak a hibák, mert most lettünk átszervezve. Tegyük tűrhetővé legalább az adófizetők életét, és legyen egy személy, aki meg tudja mondani, hogy ki mivel tartozik. Teljesen ki van kapcsolva így az adófizető ellenőrzési lehetősége. Ahogy a jelentés is mondja, hogy még a szakemberek sem tudnak eligazodni az adóíven, de nem is lehet eligazodni rajta.

Szalai Béla elvtárs: Le kell szögezni, hogy a Pénzügyminisztérium igen súlyos hibát követett el. A Pénzügyminisztérium nem tudta, hogy mi van lent az apparátusában. Ebből egy tanulságot le kell vonni, hogy sokkal jobban kell ellenőrizni a határozatokat. Ezzel kapcsolatban a Pénzügyminisztérium felelőssége mellett rá kell mutatni az ÁEK és a Statisztikai Hivatal felelősségére is. Az ÁEK bizonyos jelentéseket adott, de nem jelezte pontosan a Minisztertanácsnak. A Statisztikai Hivatalnak, ha jó adóstatisztikája lett volna, akkor szintén jelezni tudta volna a kormány felé. Javasolja, hogy hozzanak határozatot, hogy a Statisztikai Hivatal építsen ki egy ilyen statisztikát. Nincs szó arról, hogy hogyan akarják kijavítani ezeket a hibákat, és az apparátussal is fel kell dolgozni, mégpedig úgy, hogy a hibák kijavítását úgy tudják megtenni, hogy az adó befolyjon. Ami a kivetés időpontját illeti, a március 31. időpontot kellene elfogadni.

Erdei Ferenc elvtárs: El kell fogadni, amit Gerő elvtárs javasol, hogy ezt az egész adórendszert ilyen röviden megvalósítani nem lehet. De a jövő év adóját, ami a 2. pontban van, az sokkal jobban történjék. Az adózó ténylegesen kapja meg, hogy miért, milyen adóval tartozik. Azt hiszem, ezt meg lehet valósítani a rendszert megelőzően is. 3. pont a 15. oldalon. Ezzel egyetért, de a dolognak másik oldala is van. Jelenleg nincs végrehajtó apparátus, akik vannak, ezek százalékos szegődményesek. Ennek a javaslatnak a másik oldala, hogy a végrehajtó eljárást törvényesen szabályozni kell, és egy végrehajtói apparátust kell teremteni. Kb. 200 főre van szükség. Arra a határidőre, ami itt van, 30 nap elegendő. Kéri felvenni egy pontba, hogy az igazságügy-miniszter terjessze be a végrehajtó eljárásra és a végrehajtói apparátusra vonatkozó javaslatát.

Pikler György elvtárs: Egyetért a Statisztikai Hivatal felelősségével. A Statisztikai Hivatal pénzügyi csoportjának ellenőrzési szerepe lehet, de semmi esetre sem úgy, hogy a Statisztikai Hivatal csinálja a minisztériumon belül.

Varga András elvtárs: A könyvelés kérdése. Helyes, hogy ne vegyék vissza a faluba, de javasolja, hogy a határozatban legyen benne, hogy a faluban párhuzamosan vezetni kell az adóügyi megbízottnak a befizetéseket.

Olt Károly elvtárs: Amikor a bizottság a jelentést elkészítette, felvetette éppen azt a kérdést, amit a Minisztertanács kifogásol, hogy a jelentésben a felelősség kérdése nincs bevéve. A bizottságnak az volt a véleménye, hogy ezt a kérdést nem látja a maga részéről illetékesnek. Ami a felelősség kérdését illeti. Teljes mértékben így van valóban, hogy a Pénzügyminisztérium politikai szempontból, a kormányprogram szempontjából azokat a visszasságokat, amelyek fennálltak, nem látta világosan, nem értette meg a feladatot. Amikor a kormányprogram megjelent, a Pénzügyminisztérium mindössze 52 milliós adócsökkentési javaslatot tett a Minisztertanácsnak. Ezért került aztán sor arra, hogy végső fokon adóhátralékok bizonyos elengedésére került sor. Szalai elvtárs felvetette, hogy vajon láttam-e én ezeket a hibákat. Láttam a hibákat, viszont a hibák kiküszöbölésére és megszüntetésére olyan rendkívüli nehézségeket láttam magában a tanácsszervezetben felmerülni, amelyek számunkra megnehezítették a feladat tisztázását. Az adóügyi megbízottak hetenként változnak, ami nyilvánvaló, hogy így nem tudja a feladatát megoldani. Itt bérkérdésről is szó van. Sokszor nehéz feladatokat vállalnak. A Pénzügyminisztérium látta ezeket a hibákat, fel is vetette, de nem elég erélyesen. Ami a határidők kérdését illeti a kivetéseknél. Március 31-re nem tudjuk előre hozni, annak ellenére, hogy egy bizonyos része az adózóknak változatlan adóterheléssel fog jelentkezni. Továbbra is az a javaslata, hogy a bizottság által általában elfogadott időpontokat fogadja el a Minisztertanács.

Nagy Imre elvtárs: Amikor a kormány kiküldte ezt a bizottságot, bizonyos aggasztó jelenségekből indult ki, amelyek az adófizetés terén és a lakosság hangulatából indultak ki. Ez a jelentés bár sok mindent feltárt, azt a politikai és gazdasági kárt, amely az adófizetés terén elkövetett súlyos hibákból származik, nem is tárja fel teljes mélységében. Márpedig az adófizetés az állami életünkben döntő kérdés. Egyrészt, mert a legszélesebb dolgozó tömegeket érinti, másrészt az adófizetés az állampolgári kötelességnek, az államhoz való viszonynak a szimbóliuma. Most hogyan mérjük le a lakosság hozzánk való viszonyát, amikor a jelentés alapján feltárt eredményeket látjuk? Nyilvánvaló, hogy a párt, a kormány politikáját alapjaiban felforgatja. Mérhetetlen gazdasági károkat okozott az a sok hiba, amelyeket a vizsgálat eredménye nagyjában egészében feltárt. Itt nemcsak a falusi lakosság zaklatásáról van szó, hanem a különböző rétegek felé irányuló politikánk jut érvényre az adópolitikánkban. Nyilvánvaló, hogy ez megváltoztatja a viszonyt az államhoz. Hogyan akarunk tartós szövetséget létesíteni a középparasztsággal? Ezen a téren ezek a hibák keresztezik a mi politikánkat, és mérhetetlen károkat okoznak. Az sem mellékes, hogy milyen időpontban. Most tárulnak fel ezek a hibák, amikor új politikával igyekszünk a hibákat jóvátenni, amikor a szövetséget messzemenően erősíteni akarjuk. A legsúlyosabb következ-

ménye a hibáknak éppen ez. Az adófizetés az a biztos, stabil alap, ha jól funkcionál. Hogyan tudjon az állam rendszeres, tervszerű pénzgazdálkodást folytatni, amikor így néz ki a mi adópolitikánk a faluban? Nyilvánvaló, hogy nem erősíti az államhoz való viszonyt, bomlassza az állami fegyelmet. Lejárhatja az állam tekintélyét, és megingatja a gazdálkodásba vetett hitét. Mi a Pénzügyminisztériumnak a viszonya ehhez a helyzethez illetően? Csak arra a huzavonára akarok célozni, ami megelőzte ennek a jelentésnek az elkészítését. Ez súlyosbítja a helyzetet. A Pénzügyminisztérium nem akarta elismerni ezeket a hibákat, amelyeket a jelentés lerögzít. Néhányszor úgy nézett ki, hogy a bizottság nem is tud közös megállapodásra jutni. Az anyag alapján súlyosabb megállapításokat kellett volna tenni ebben az előterjesztésben, mint amiket a bizottság idehozott. Olt elvtárs még itt is hivatkozott a túlfeszített kivetésre. Nem itt vannak a fő bajok, hanem a végrehajtásban. Baj volt, hogy a figyelmeztetés ellenére a Pénzügyminisztérium nemcsak hogy nem tárta fel ezeket a hiányosságokat, menet közben nemcsak nem jelezte, de nem is javította ki. Lehetetlen, hogy lent az adóapparátus ne vegye észre, hogy mit csinál, hogy amit felülről kap utasítást, az nem jó. Észrevették, de a Pénzügyminisztériumban erre nem figyeltek fel. Egyik alapvető hibája ennek az előterjesztésnek, hogy nem veti fel a felelősség kérdését. Nyilvánvaló, hogy a felelősség kérdését a maga teljes nagyságában gazdasági és politikai szempontból fel kell vetni. Személy szerint is meg kell mondani, hogy ezekért a súlyos hibákért elsősorban Olt elvtárs pénzügyminiszter és Polonyi Szücs elvtárs miniszterhelyettest terheli. Felmerült itt a felszólalások során számos javaslat. Az egyik ilyen kérdés, hogy 1954–55-re bevezessünk-e egy új rendszert. Arra már korábban volt javaslat, hogy dolgozzunk egy új, helyesebb rendszeren, szűk körben, nem szélesen kivéve a kérdést, a Pénzügyminisztérium ezt előkészítheti, és az elvi szempontokat is. Semmi esetre se vegyünk irányt arra, hogy ezt az új adórendszert a közeli években bevezessük. Elsősorban nem is tudnánk bevezetni, hogy különösen a falun nagy zökkenők ne legyenek. A javaslatnak azt a részét, ami arra irányul, hogy az új rendszert bevezessük, nem fogadjuk el. A másik kérdés, hogy vajon továbbra is a járásban hagyjuk-e az adóapparátust? Helytelen lenne visszavinni most újra a faluba. Ez az adófizetők felé is komoly bizalmatlanságot jelentene. Feltétlenül gondoskodni kell arról, hogy a Pénzügyminisztérium, az adóapparátus a faluban is szervezze meg az adó nyilvántartását. Az egységes szervezet kérdése a mai rendszeren belül. Az a kérdés, hogy a tervezés, a kivetés és a behajtás munkáját egységes szervezetbe fogjuk össze. Az, hogy a tervezés nem látja a behajtás eredményét, vagy a kivetés nincs kapcsolatban a tervezéssel, arra vezet, hogy sok kihagyás lesz. A kivetés időpontja, amennyiben a pénzügy azt nem tudja vállalni, akkor nem lehet ehhez ragaszkodni. De mindenesetre meg kell ezt gyorsítani. Ha kívánatos lenne, hogy mielőbb megtudják a parasztok az adójukat (sic!). Ennél a rétegnél, ahol nincs területváltozás, ahol változatlan marad az adó, meg lehetne tenni március 31-ig. Felmerült a tanácsok problémája. Ténylegesen nagyobb súlyt kell helyeznünk erre. A tanácsok felelősségét és szerepét jobban ki kell dolgozni az előterjesztésben. Ennek a sok bajnak az egyik oka, hogy a tanácsok mellett, a tanácsokon kívül próbált a pénzügy a maga területén dolgozni. Más címen az adót

felhasználni nem lehet. Felmerült még Erdei elvtárs javaslata. Elfogadjuk. A 3. ponthoz meg kell fogalmazni és be kell dolgozni. 4/f. ponttal kapcsolatban már megállapítottuk, hogy a pénzügy feladata, hogy párhuzamosan a nyilvántartást a községekben is megszervezze. Felvetik még az elvtársak az egyenruha kérdését. Hagyjuk ezt el. Felmerült az ÁEK és a Statisztikai Hivatal felelőssége. A kettő persze lényegében más. Az ÁEK-nak fokozottabb ellenőrző munkát kell végezni, mégpedig azzal, hogy a bajok megelőzésére legyen lehetőségünk. Amennyiben pedig most irányt veszünk a bajok kiküszöbölésére, nyilvánvaló, hogy ezen a téren az ÁEK-ra komoly ellenőrző feladat hárul. A Statisztikai Hivatal felelőssége nem ott van, hogy a hibákat nem tudta feltárni. Felmerült egy kérdés, hogy végső soron ahhoz, hogy a Pénzügyminisztérium ezeket a hibákat kijavítsa, az kell, hogy az apparátusa előtt ezek a hibák ismertetve legyenek, a hozott határozatokat velük közöljék. Ezzel is az előterjesztést ki kell egészíteni. Általában az előterjesztést át kell dolgozni. Csak alapul fogadja el a Minisztertanács azzal, hogy az itt elhangzottak figyelembevételével át kell dolgozni az előterjesztést.

Napirend 2/b. pontja:

Olt Károly elvtárs: Az előterjesztés megállapítja, hogy a jövedelemadó rendszeren magán nem kíván változtatásokat tenni. Ellenben ugyanakkor azt a szempontot tűzi maga elé, amely megfelel az 1953-ban az adócsökkentések után kialakított szintnek. Ugyanakkor bizonyos adók megszüntetését javasolja. Gyermektelenek adóját javasolja 22 évre felemelni. Javasolja a kettős foglalkozásúak külön adóztatásának teljes megszüntetését és az I. és II. típusú termelőszövetkezeteknél az egységes adóztatás bevezetését a 40%-os adórendszer fenntartásával. A csökkentett terv 1953-ban 3,775 milliós terhelést jelentett, a Pénzügyminisztérium javasolja az 1954-es terhelést ennek megközelítően azonos szinten, 3,744 millióban megállapítani. Felmerült az a kérdés, hogy a behajtásoknál a 3,200 millió Ft-os szint, amit a Pénzügyminisztérium javasol, nem alacsony-e, hogy nem lenne-e szükséges ezt 200 millióval felemelni anélkül, hogy a kivetési szintet változtatnánk. A mi véleményünk az, hogy egy 3,400 milliós bevételi tervet, különösen az elkövetett hibák, másrészt a kialakult helyzet miatt nem javasolhatunk.

Gerő Ernő elvtárs: Mit jelent gyakorlatilag, hogy a II. típusú csoportnál ugyanezt az adóztatást akarják, mint az I. típusúnál?

Olt Károly elvtárs: A II. típusnál a tsz-elnök felelt az adóért.

1953-ban az adócsökkentések után nőtt az aránytalanság az adóelosztásban. A rossz kivetéseket lépésről lépésre, a felszólamlások alapján korrigáljuk. Az a feladatunk, hogy ezeket gyorsítsuk.

Szalai Béla elvtárs: 450 millió a lemaradás. A Pénzügyminisztérium 100 milliót vállal ezekből behajtani ebben az évben. Mi 300 milliót javasoltunk. 200 millió hiány van itt a fizetési mérlegben. Volt egy határozat, hogy a Pénzügyminisztérium ezt oldja meg.

Erdei Ferenc elvtárs: A gyermektelenségi adónál az 1. §-ba javasolja bevenni a nevelt gyermeket is.

Nagy Imre elvtárs: Elfogadjuk.

Tauszk György elvtárs: Azt a 200 milliót, amiről itt vita van, a Pénzügyminisztérium szolgáltatásokkal biztosítani nem tudja. A Pénzügyminisztérium és az OT vizsgálja meg ezt a kérdést, és más eszközökkel biztosítsa.

Olt Károly elvtárs: A Pénzügyminisztérium elkészítette 1954. évi költségvetési tervezetet, és abban függő tételben maradt a tárcák tárgyalása után 185 millió Ft. Egyetért az-
zal, hogy a Tervhivatallal együtt a kérdést tisztázzák, hogy hol tudják ezt biztosítani.

Nagy Imre elvtárs: Feltétlenül biztosítani kell a 200 milliót. Megbízák a pénzügyminisztert, hogy az OT-val együtt tegyen javaslatot ennek biztosítására.

Napirend 2/c. pontja:

Olt Károly elvtárs: Felmerült az a kérdés, hogy a terv, amit a Pénzügyminisztérium javasol alacsony, és nem lehetne-e ezt megemelni. Összevetettük ezt a terhelést a korábbi évek első negyedévi terhelésével, és kiderült, hogy 1952. első negyedévében 742 millió Ft adó került befizetésre. Ennél fogva 740 milliós terv látszik reálisnak. Ennek két része van, a levonásos adók és a tényleg befizetett adók. 1953. első negyedévében a készpénzadó-bevétel 480 millió, tehát megfelel annak, hogy arányosan emelkedik a jobb terméseredmények alapján.

Nagy Imre elvtárs: A biztosítási díjakkal kapcsolatban hogyan áll a helyzet?

Olt Károly elvtárs: A 2. oldalon feltárták azokat a hiányosságokat, amik jelentkeztek. Véleményünk szerint feltétlenül el kell érni az első negyedévben legalább 50 millió Ft-ot. A tűzbiztosítási rész jobban funkcionál, de nem ismerik falun a terménybiztosítást, és ezek ellen emelnek kifogásokat és a jégbiztosítás ellen. 2 hónappal ezelőtt tettünk javaslatot arra, hogy a biztosítási díjakat bizonyos mértékben szállítsuk le. A másik része a dolognak, hogy az adóapparátus vállalta a díjak behajtását, és miután az adóval meglehetősen el vannak maradva, nehezen ment ez.

Gerő Ernő elvtárs: Mennyit hoz nekünk ez a biztosítás egy évben?

Olt Károly elvtárs: Kb. 120 milliót.

Nagy Imre elvtárs: A biztosítási intézményt, az egész rendszert magát meg kell vizsgálni.

Szalai Béla elvtárs: Itt 50 millió differencia volt. Elállunk ettől.

Tauszk György elvtárs: Az év első negyedében az adóapparátus igen rossz határfokkal dolgozik. Külön be kellene venni a határozatba, hogy a munka december végén ne haljon el. Az első negyedévben fokozottan állítsák rá az apparátust a munkákra.

Nagy Imre elvtárs: Helyes a javaslat.

Olt Károly elvtárs: Erre az intézkedések folyamatban vannak. Idegen munkaerő be-
dobása nem helyes, mert ez a felelőtlenséget növeli. A Pénzügyminisztérium apparátusa nevében ígéretet tesz, hogy a hibákat ki fogják küszöbölni.

Napirend 3. pontja:

Hegedüs András elvtárs: Október, november hó folyamán felülvizsgálták a téli átteleltetésre való felkészülést, főleg az apaállattartás területén a vizsgálat súlyos hiányosságokat tárt fel. Most csak azokat hozták ide, amely hiányosságok azonnali pótlásra szorulnak. Az állami gazdaságoknál a hiányt elsősorban két dolog okozza, a kukori-

catermés rendkívül alacsony volta, az ok az, hogy nem művelték meg rendesen, nem voltak érdekelve a magas termésátlagban. Erre vonatkozólag jövőre egy új rendszert dolgoztak ki. Ugyanakkor nagyon sok a mezei lopás is. A másik hiány az állami gazdaságokban, a termelőszövetkezetekben, a szénaféleség betakarításában van. Nagyon rossz, különösen az állami gazdaságokban a fogatellátás. A szénaféleségeknél sem voltak a dolgozók érdekelve abban, hogy megfeszítsék az erejüket. És a 20 000 vagonnak a minősége sem kielégítő. Az itteni javaslatokon túlmenően nagyon komoly súlyt helyeztünk a silózásra, és itt komoly eredmények vannak. Ez valamit javít azon a helyzeten, amit itt feltártunk. A termelőszövetkezetekben is jól megy a silózás, és jól megy az egyéni parasztnál is. Külön ki kell emelni még az apaállattartást, ezeket mi átadtuk a községi tanácsoknak. Az apaállatok nagyon legyöngültek. A helyzet általában nem megnyugtató. Az újonnan megalakult járási tenyészállat-állomások feladataivá tettük, hogy az apaállattartást fejlesszék.

Nagy Józsefné elvtárs: A központi takarmánymérleget november végén állítottuk össze, és most az elvtársak 5000 vagonnal kevesebbet hoznak. Az elvtársak a szemestakarmánnyal számoljanak el. Az 5. ponttal kapcsolatban. Csak akkor lehet a termelőszövetkezeteknek a korpacserét lebonyolítani, ha nagyon sürgősen letárgyalják, hogy miért adják oda a korpát.

Olt Károly elvtárs: A javaslatban 2 helyen szerepel a Pénzügyminisztérium megjegyzése. A mi javaslatunk az volt, hogy a begyűjtő szervek végezzék el a felvásárlást. Amennyiben a begyűjtő szervek nem vállalják a felvásárlást, akkor is helyes a javaslatot kiegészíteni azzal, hogy az állami gazdaságok kötelesek a szabadfelvásárlási árakat betartani és nem felhajtani. A 6. oldalon az 5. pont.

Gerő Ernő elvtárs: Először nem érti, hogy a Földművelésügyi Minisztérium nem a tényleges állattakarmánynak megfelelő takarmányt mutatja ki. Helyes volna, ha a legfontosabb kérdésben a tényleges adatok alapján indulnának ki. Ezzel összefügg a határozati javaslat 1. pont 2. mondata. Kire vonatkozik ez?

Hegedüs András elvtárs: A Földművelésügyi Minisztériumra.

Magyari András elvtárs: Helytelenül történt itt a megfogalmazás. Megállapodás történt a Földművelésügyi Minisztérium és a Tervhivatal között, hogy az állami gazdaságok állatlétszáma lecsökken. Ennek megfelelően állapították meg. A csökkenés nem történt meg, és a Tervhivatal eddig még nem adott nekünk tervmódosítást.

Nagy Imre elvtárs: Itt úgy néz ki, mintha a tervszámok között lenne különbség. Mennyi a tényleges jószágállomány?

Magyari András elvtárs: A tényleges állományt a 4. oldalon lévő táblázat mutatja.

Perneki Mihály [Mátyás] elvtárs: Az állami gazdaságoknál felül kell vizsgálni a takarmánymérleget, és még egyszer el kell készíteni, mert több állatra kérnek takarmányt, mint ami van.

Hegedüs András elvtárs: Egy héten belül jelentést tesz arról, hogy ténylegesen mi volt a helyzet, és aki így állította össze a számokat, az ellen bünvádi eljárást fog indítani.

Nagy Imre elvtárs: Ezt tényleg felül kell vizsgálni, hogy mennyi ténylegesen a jószágállomány. A csökkentést figyelembe kell venni, és ennek megfelelően kell a takar-

mányszükségletet megállapítani. A takarmánymérleget felül kell vizsgálni, és össze kell állítani. A Földművelésügyi Minisztériumnak és a Begyűjtési Minisztériumnak is ellenőriznie kell a takarmányanyagok felhasználását. Helyes, ha kimondjuk, hogy a takarmányfelvásárlási árakat be kell tartani, vagyis az eddig megállapított árakon kell takarmányt vásárolni. Meg kell nézni, hogy kell-e valóban a 37 millió Ft. A vizsgálat után a 37 millió Ft-ot újra meg fogjuk nézni, és akkor fogunk dönteni. Tájékoztató jelentést kér a Minisztertanács, hogy mi volt.

A 4. és 5. pontot elfogadjuk.

Napirend 4. pontja:

Bebrits Lajos elvtárs: A határozati javaslati részben a 4. oldal 3. pont utolsó bekezdését törölni javasolja. Helyette új szöveggént kell bevenni a következőket: „Az új 12 útiügyi kirendeltség megszervezéséről a közlekedésügyi miniszter gondoskodik. A megyei tanácsok közlekedési osztályainak átszervezését az illetékes megyei tanácsok vb. hajtják végre, a közlekedésügyi miniszterrel együtt. A 4. oldalon a 2. pont 1954. január 1. helyett 1954. április 1-et javasol. 4. oldal 3. pont 1953. negyedik negyedéve helyett 1954. első negyedévet javasolja. 5. oldal 5. pont utolsó bekezdésében 1953. december 31. helyett, 1954. március 31-et javasol. 6. oldal 6. pontban 1953. december 31. helyett 1954. január 31-et javasol.

Kiss Árpád elvtárs: A Minisztertanácsnak volt egy határozata a város- és községgazdálkodási osztályról, és arról volt szó, hogy azon belül lesz közlekedési csoport. Kéri, hogy a Minisztertanács a Helyi Tanácsok Titkársága észrevételét vegye figyelembe, mert az a Minisztertanács előző határozatán alapszik.

Gerő Ernő elvtárs: Azt szeretné tudni, hogy a Közlekedésügyi Minisztérium fel van-e erre készülve?

Bebrits Lajos elvtárs: Igen, már mindennel felkészültek, csak a határozatra várnak, hogy átvehessék.

Varga András elvtárs: Ezek után nem marad feladata a közlekedési osztályoknak, és helyes, ha a Minisztertanács régebbi határozatát érvényesítik.

Bognár József elvtárs: A községi utakkal kapcsolatban. Amennyiben fel vannak véve az állami vagy megyei utak közé, akkor az állami útépítő vállalathoz tartoznak. Nagyobb városokban, különösen ahol az utaknak tradícióik vannak, feltétlen oda kell adni a városnak az utat.

Bebrits Lajos elvtárs: A megyei közlekedési szerv nemcsak az utakkal foglalkozott, hanem más feladatai is voltak, ami most is megmarad.

Nagy Imre elvtárs: Bebrits elvtárs felelősségére és lelkiismeretére fogadjuk el a javaslatot azzal, hogy az előző határozatokat figyelembe vesszük.

Házi Árpád elvtárs: Meg kell határozni a kapcsolatát ezeknek a vállalatoknak a tanácsokhoz.

Nagy Imre elvtárs: Helyes, ki kell dolgozni ezeknek a vállalatoknak a megyei tanácsok végrehajtó bizottságaihoz való viszonyát.

Napirend 5/a. pontja: Elf.

Napirend 5/b. pontja:

Bognár József elvtárs: A tárgyalások már folynak, a kínaiak nem tudnak többet exportálni felénk, mint 125 millió rubel. Valamivel tehát alatta leszünk az 1953-as volumennek. Elég gyenge volt a termés, és bizonyos területen szárazság pusztított. Ezért minden ország felé csökkentették a mezőgazdasági szállításokat. Ami a mi exportunkat illeti, 125 millió rubelt el tudjuk érni. Néhány cikkben van probléma a szerzőgépekben, azonkívül baj van az autóbuszokkal, melynek minőségével nincsenek megelégedve. Ezt Zsofinyecsz elvtárs megvizsgálja olyan formában, hogy megnézi az autóbusz súly és lóerő viszonyait. Mindezek mellett azonban amire az első negyedévben nekünk szükségünk van, azt megkapjuk. Ebből 34 millió rubel olyan cikk, amit azonnal tovább tudunk vinni kapitalista országokba. Ez azt jelenti, hogy az első negyedév feszültsége valamivel csökken.

Altomáre Iván elvtárs: A mi tervünkben benne van 2 700 000 m juhbél-behozatal. Nálunk ez be van tervezve. Hogyan fogjuk megkapni a belet?

Bognár József elvtárs: Ezt meg fogja vizsgálni.

Hidas István elvtárs: Azt állítják az embereim, hogy alumíniumban és fotópapírban nem vagyunk lemaradva. Nézzék meg ezt. Javasolja, hogy az exportról a darukötelet vegyék le. Nagyon komoly termelési kiesések vannak emiatt. Ez nem egy komoly tétel, meg lehet nézni, hogy helyett mit ajánljunk fel. A 800 000 m² nyers fotópapír soknak látszik. A tervünkben 990 000 szerepel. Kéri ezt a számot is megvizsgálni. A mélyfúróberendezések kérdése. Itt is azt javasolja, hogy vizsgálják meg még egyszer ezt a kérdést. A kínaiakkal tisztázni kell, hogy ez a műszaki berendezés megfelelő nekik.

Nagy Imre elvtárs: A drótkötelet vegyük ki, a juhbélt meg kell nézni.

Zsofinyecsz Mihály elvtárs: A dieselmotor nincs meghatározva. Meg kell nézni, hogy a Ganz Vagon Gyáré vagy a Kismotorgyáré. A kínai elvtársak felvetették az autódaru kérdését. Nekünk van 3 tonnás darunk, de ezt nem szabad odaadni, mert még nincs kipróbálva.

Nagy Imre elvtárs: Ezek figyelembevételével elfogadjuk.

Napirend 5/c. pontja: Elf.

Napirend 5/d. pontja: Levéve.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-517 16-47.

MELLÉKLET

Szigorúan bizalmas!

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának és a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének határozata a mezőgazdasági termelés fejlesztéséről

A magyar parasztság helyzetében a felszabadulás után mélyreható, történelmi jelentőségű változás ment végbe. A felszabadító szovjet hadsereg győzelmei nyomán felszabadult hazánk az idegen elnyomás, a kapitalisták és földbirtokosok uralma alól. A Magyar Dolgozók Pártjának vezetésével és munkásosztályunk testvéri segítségével a magyar dolgozó parasztság örökre megszabadult a sok száz éves elnyomástól, a jogfosztottságtól, a földesurak és a bankok uzsorájától. Végrehajtotta a földreformot, és a munkásosztály vezetésével megvédte a kiosztott földet a földesurakkal szemben, majd a falu új életének úttörői, a parasztság százezrei megindultak a szocialista nagyüzemi gazdálkodás, a termelőszövetkezeti mozgalom útján.

Miközben azonban iparunk megháromszorozódott, a mezőgazdasági termelés alig múlja felül a felszabadulás előtti alacsony színvonalat. Aránytalanul kevés eszközt fordítottunk a mezőgazdaság fejlesztésére, számos helytelen intézkedés zavarta a nyugodt, biztonságos és jövedelmező termelést.

A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége 1953. júniusi ülésének határozata és a kormányprogram nyomán végrehajtásra kerülő kormányrendeletek már eddig is lényegesen javították mind az egyénileg dolgozó, mind a szövetkezeti parasztságot helyzetét és termelési kedvét. A különböző hátralékok elengedése, az adómérséklés, az ingyenes állatorvosi kezelés, a szerződéses termelés kedvezményes feltételei, a forgalmi korlátozások megszüntetése, de különösen az új, több évre szóló begyűjtési rendszer kedvezményei, a beadási kötelezettségek leszállítása – új lehetőségeket tárt fel a paraszti termelés fokozása és jövedelmezősége számára.

A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége és a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa ezen együttes határozata a mezőgazdasági termelés nagyarányú fellendítését célozza. A mezőgazdaság fejlesztésének programja megteremti a jómódú életet, virágzó mezőgazdaságot, a város és falu bőséges élelmiszerellátását, a munkás-paraszt szövetség további megszilárdítását. E program végrehajtása emeli a növénytermelés és állattenyésztés hozamát, emeli a dolgozó parasztság jövedelmét, emeli a munkások, a dolgozó parasztságot, az értelmiség, az alkalmazottak, minden dolgozó réteg életszínvonalát.

A mezőgazdasági termelés általános fellendítésével el kell érni, hogy a következő években biztosítva legyen a lakosság bőséges ellátása kenyérrel és liszttel, hússal és zsírral, borral, cukorral és tejjel, burgonyával és zöldséggel.

A Központi Vezetőség és a Minisztertanács elhatározta, hogy e program végrehajtása érdekében a következő 3 év alatt mintegy 12-13 milliárd forintot ruház be a mezőgazdaság fejlesztésébe.

I.

Dolgozó népünk életszínvonalának emelése érdekében a mezőgazdasági termelés minden fontos területén harcot kell indítani több termés, nagyobb hozam eléréséért; a mezőgazdasági termelés általános felemeléséért.

1. A mezőgazdasági termelés általános fellendítése célkitűzésének megfelelően nagy gondot kell fordítani az egyes mezőgazdasági ágak arányos fejlesztésére, s meg kell szüntetni azokat az aránytalanságokat, amelyek az eddigiek során az egyes ágazatok között fennálltak, és gátjai voltak a mezőgazdasági termelés fejlődésének.

a) Meg kell szüntetni a növénytermelésen belül a kenyérgabonafélék háttérbe szorítását. A kenyérgabona területének növelése mellett a legfontosabb kenyérgabonafélék, a búza és a rozs számára kell biztosítani a legjobb feltételeket és előveteményt, a műtrágya jelentős részét, valamint egyéb eszközöket.

b) A növénytermelés és állattenyésztés közötti aránytalanságokat fel kell számolni, azaz növelni kell a takarmánytermelést, figyelembe véve az állatállomány számát, és ezzel lehetőséget kell teremteni az állati hozamok gyors növelésére.

c) Nagyobb gondot kell fordítani olyan fontos mezőgazdasági ágak fejlesztésére, mint a szőlő-, gyümölcs-, továbbá a magtermelés, amelyek az elmúlt években háttérbe szorultak.

d) Szakítani kell az eddigi sablonos, a helyi adottságokat figyelembe nem vevő tervező és irányító munkával, az ország egyes körzeteiben elsősorban azoknak a növényeknek és állatfajoknak a termelését, illetve tenyésztését kell elősegíteni, amelyek a vidék termelési adottságainak megfelelnek.

e) Különös gondot kell fordítani a mezőgazdaság fejlesztésére Budapest és a többi ipari városok körüli területeken, ahol a fő figyelmet a zöldségfélék termelésére, továbbá a tejelő szarvasmarha-tenyésztés fejlesztésére kell fordítani.

f) Figyelembe kell venni, hogy a mezőgazdasági termelés fejlesztése növeli a munkaerő-szükségletet. A munkaigényes növények egyes területek közti helyes elosztásával, továbbá a munkaigényes folyamatok fokozottabb gépesítésével a munkaerő-kérdést meg kell oldani.

2. A mezőgazdasági termelés általános fellendítése és az egyes ágazatok közti helyes arányok kialakítása érdekében tovább kell fokozni a termelőszövetkezeti tagok és az egyéni leg gazdálkodó dolgozó parasztnak érdekeltségét a mezőgazdasági termelés növelésében.

a) A párt- és kormányzervek öröködjének az új, több évre megállapított csökkentett beadási kötelezettség szigorú betartása felett, és ezzel növeljék a mezőgazdasági termelés biztonságát.

b) A termelési szerződéseket az önkéntesség elve alapján kell kötni, és meg kell akadályozni minden erőszakoskodást. Feltétlenül biztosítani kell, hogy olyan terményeknél, ahol csak a termés egy részére kötnek szerződést (zöldség, gyümölcs stb.), a szerződéses kötelezettség teljesítése után teljesen szabad legyen a termények forgalma.

c) A termelőszövetkezetek és egyéni leg gazdálkodó dolgozó parasztnak számára a földművelés és az állattenyésztés fejlesztéséhez termelési segítséget kell nyújtani. Biz-

tosítani kell nemesített vetőmagot, tenyészállatot, apaállatot, naposcsibét, silóépítési anyagot, műtrágyát, melegágyi keretet, rézgálicot és egyéb növényvédelmi szereket, továbbá kisgépeket, mezőgazdasági felszerelést, eszközöket és alkatrészeket (eke, vetőtőgép, rosta, henger, fogas, háti permetező, metszőolló stb.); az építkezésekhez építőanyagot, cserepet, téglát, meszet és fát; ezenkívül 1954–56. között, évente legalább 20 000 db szekeret és 20 000 szekér előállításához szükséges alkatrészt, továbbá 18 000 db lószerszámot.

A bel- és külkereskedelmi miniszter és a SZÖVOSZ elnöke ezeket az anyagokat és eszközöket az állami és szövetkezeti kereskedelem útján szabadon hozza forgalomba.

d) Tovább kell fejleszteni a termelőszövetkezeti tagok munkaegység-elszámolási és jövedelemelosztási rendszerét, hogy az a termelőszövetkezeti tagokat jobban ösztönözze minőségi munkára, a termésátlagok és hozamok fokozására.

Az állami gazdaságok és gépállomások dolgozóinak a bérrendszerét úgy kell megváltoztatni, hogy érdekelték legyenek a termésátlagok és hozamok növelésében; ennek érdekében ki kell terjeszteni a természetbeni prémiumokat is.

e) A mezőgazdaságban dolgozókat, termelőszövetkezeti tagokat, dolgozó parasztokat, az állami gazdaságok és gépállomások dolgozóit kiváló terméseredmények és hozamok elérése esetén kitüntetésben kell részesíteni. A kimagasló terméseredményeket elért dolgozóknak az eredmény nagyságától függően a Szocialista Munka Hőse címet, a Munka Vörös Zászló Érdemrendjét, a Munka Érdemrendjét, a Szocialista Munkáért Érdemérmét és a Munka Érdemérmét kell adományozni, továbbá kitüntető jelvényeket: Kiváló Állattenyésztő, Kiváló Növénytermelő, Kiváló Kertész, Mezőgazdaság Kiváló Dolgozója, Állami Gazdaság Kiváló Dolgozója, Gépállomás Kiváló Dolgozója kell a számukra adni.

Azoknak a termelőszövetkezeti tagoknak, akik 3 éven keresztül a közös munkából kimagasló eredménnyel veszik ki részüket és évente legalább 300 munkaegységet teljesítenek, a földművelésügyi miniszter Kiváló Termelőszövetkezeti Tag jelvényt adományozzon.

Azoknak az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztoknak, akik példászerű gazdálkodást folytatnak, továbbá beadási és egyéb állami kötelezettségeiket teljesítik, a földművelésügyi miniszter „Mintagazda” jelvényt adományozzon.

3. A mezőgazdaság fejlesztésére irányuló e rendszabályok lehetővé teszik, hogy az állami gazdaságok és a termelőszövetkezetek nagy termésátlagaikkal, az állattenyésztés hozamának gyors növelésével, nagyobb jövedelmezőségükkel, a tudomány és agro-technika legfejlettebb módszereinek alkalmazásával bebizonyítsák fölényüket a mezőgazdasági termelésben.

II.

A talaj termőerejének fokozásáról és a talajvédelemről

A talaj termékenységének szakadatlan növelése mezőgazdasági termelésünk fejlesztésének, a hozamok fokozásának alapfeltétele.

Hazánkban a felszabadulás előtt a földbirtokosok és kapitalista bérlők kiszarolták a talajt. Kapitalista viszonyok között világszerte ma is egyre inkább pusztul a talaj termőereje, mert ez elkerülhetetlen következménye a maximális nyereségért folytatott hajszásnak. Csak a szocializmusban lehet a talaj pusztulását meggátolni, termékenységet állandóan növelni. Országunkban is lehetővé vált – mindenekelőtt a gépesített nagyüzemű termelőszövetkezetekben és állami gazdaságokban – a tudományos földművelés segítségével a talaj termékenységének emelése, melynek további fokozása a termelés emelésének legfontosabb feladata. Ezért:

1. A mezőgazdaság dolgozói a termés hozamok növelése és állandó, nagy termések elérése érdekében a trágyázás terén a következő néhány év során érjenek el gyökeres javulást.

a) A termelőszövetkezetek, egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztok és állami gazdaságok évenként végezzék el a szántóföld egyötödén az istállótrágyázást. Az istállótrágyázásnál a növények fontossági sorrendje a következő legyen: őszi takarmánykeverékek, cukorrépa, burgonya, takarmányrépa, kender, kukorica, napraforgó. Sovány talajon az őszi gabonafélék alá is ajánlatos holdanként 70–100 q istállótrágyát adni.

b) A termelőszövetkezetek és az állami gazdaságok haladéktalanul szervezzék meg a trágya helyes kezelését és idejében való felhasználását. A trágyakazlakat lehetőleg a trágyázásra kerülő tábla szélén kell elhelyezni, nedvesen és tömötten rakva. Törekedjenek az istállótrágya nyersfoszfátos erjesztésére, a trágya minőségének további javítására. Erre a célra a nehézipari miniszter biztosítson évente 20 000 q csontlisztet és nyersfoszfátot.

A termelőszövetkezetek gyűjtsék össze a háztáji gazdaságokban termelt istállótrágyát is. A közgyűlés ezért a trágyáért állapítson meg pénzbeli vagy természetbeni térítést.

Az egyéni gazdaságokban is fordítsanak gondot a helyes kisüzemi trágyakezelésre: a trágya tiprására vagy fedőlapos takarására és öntözésére.

A helyi tanácsok szervezzenek széleskörű versenymozgalmat az istállótrágya helyes kezelése és felhasználása érdekében.

c) A termelőszövetkezetek, az egyénileg gazdálkodók és az állami gazdaságok a felgyülemlett, táplálóanyag-vesztéségnél kitett szerves trágya készleteket, a tél folyamán összegyűlt istállótrágyával együtt legkésőbb 1954. április végéig hordják ki a földekre, és szántás alá, vagy a nyári felhasználásig kazalban raktározzák. A jövőben az istállótrágyát mindenütt a nyári és őszi szántásnál használják fel.

d) A könnyűipari miniszter és a helyi tanácsok a tözeges fekaltrágya termelését 1954. évben 2 500 000 q-ra, majd 1956-ban 3 millió q-ra fokozzák. Az egyéb szerves hulladékok (komposzt) előállítását 1954. évben 240 000 q-ra, 1956-ban 2 100 000 q-ra kell emelni. A begyűjtési miniszter gondoskodik arról, hogy az ipari sertéshizlaldákban a friss trágyát tözeggel komposztazzák, és így évi 2 millió q tözeges sertéstrágyát állítsanak elő. Az előállított sertéstrágyát egységes áron kell forgalomba hozni, elsősorban szőlők, gyümölcsösök, zöldségfélék, rétek és legelők trágyázására.

2,5 millió forintos beruházással fokozni kell a tözegtermelés gépesítését, és évenként 2 millió q jó minőségű tözeget kell trágyatermelés céljára adni.

e) Elsősorban a homoktalajokon, de az ország egyéb termőföldjein is, 1954-ben 50 000 kat. holdon zöldtrágyázást kell alkalmazni, főleg somkóró, csillagfürt és szegletes lednek vetésével. A zöldtrágyázást 3 év alatt 500 000 kat. holdra kell kiterjeszteni. A kettőstermelést – az öntözéses területek, valamint az ország nyugati részeinek kivételével – zöldtrágya-növények vetésével a talajerő fokozásának szolgálatába kell állítani. A termelészövetkezetek és az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztok termeljenek saját használatra – és eladásra is – somkóró, csillagfürt és szegletes lednek vetőmagot. A szükséges vetőmagot a termelészövetkezeteknek és az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztnak hitelbe kell adni a feltétellel, hogy a somkóró vetőmagját 3 év alatt, a többi növény vetőmagját pedig 2 év alatt természetben visszadják.

f) A nehézipari, a bel- és külkereskedelmi miniszter 1954-ben 3 480 000, 1955-ben 4 900 000 és 1956-ban 6 millió q műtrágya gyártását, illetve behozatalát biztosítsa, melyből kb. 45% nitrogén műtrágya legyen.

A Földművelésügyi Minisztérium a műtrágya felhasználása érdekében széles körben ismertesse hasznosságát az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztnak és termelészövetkezeti tagok között.

g) A nitrogén műtrágyát elsősorban az őszi kalászosok kora tavaszi fejtrágyázására, azután a cukorrépa, burgonya, rizs, zöldség, dohány, kerti növények, szőlő, gyümölcs, takarmányfélék, valamint a rétek és legelők trágyázására kell felhasználni. A foszfor és kálium műtrágyákat tavasszal főként az ipari növények sortrágyázására, a kukorica és a burgonya fészektrágyázására, valamint a pillangós növények, rizs, zöldség, gyümölcs és szőlő alá, ősszel pedig elsősorban az őszi kalászosok alaptrágyázására kell felhasználni.

A könnyűipari miniszter a szovjet tapasztalatok alapján, Kreybig Lajos Kossuth-díjas akadémikus módszere szerint, a többszörös hatású szerves anyaggal szemcsézett szuperfoszfátból és keverék műtrágyákból 1954-ben 300 000 q-át, 1956-ban pedig 1 millió q-át állítson elő. A szerves anyaggal szemcsézett szuperfoszfátot q-ként 50 forintos áron kell szabadforgalomba hozni. Emellett javasolni kell, hogy a termelészövetkezetek és állami gazdaságok házilag is szemcsézzék a por alakú szuperfoszfátot.

h) A talaj és a termelt növény igénye figyelembevételével kell megállapítani a felhasználásra kerülő műtrágyaféleséget és mennyiséget. A mezőgazdasági tudományos és szakoktatási intézmények, valamint az agronómusok adjanak minden termelőnek részletes műtrágyázási tanácsokat, létesítsenek az állami gazdaságokban és a termelészövetkezetekben műtrágya-bemutató parcellákat, ahol a dolgozó parasztnak a gyakorlatban győződhetnek meg a helyes műtrágyázás eredményességéről és alkalmazásának módjáról.

A gépállomásokon, az állami gazdaságokban és a nagyobb termelészövetkezetekben laboratóriumokat kell létesíteni, és az agronómusok a talajvizsgálatot ingyenesen végezzék a termelészövetkezeteknek és az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztnak.

2. A tudományos talajművelés alkalmazásával országszerte jelentősen meg kell növelni talajaink termékenységet, kihasználva a gépesített nagyüzemi termelés korlátlan lehetőségeit a termelőszövetkezetekben és az állami gazdaságokban, valamint az egyéni parasztgazdaságok e téren még kihasználatlan lehetőségeit.

a) A gabonafélék tarlóit a szárazsággal és gyomokkal szembeni védekezés érdekében az aratással egy időben, vagy közvetlenül az aratás utáni napokban – laza homokos területek kivételével – mindenütt meg kell hántani. A cséplés alatt már 1954-ben legalább 5000 traktor kettős műszakban csak tarlópántást végezzen. Ezért a földművelésügyi, valamint a kohó- és gépipari miniszter 1956-ig 1500 darabban növelje a villamos cséplőberendezések számát. Ki kell javítani, és cséplésre kell beállítani az összes, csak álló munkára alkalmas traktorokat és a gőzgépes vagy robbanómotoros lokomobilokat.

b) Az őszi mélyszántást – a laza homokos, erősen szikes, vízjárásos és lápi talajok kivételével – a tavasszal bevetésre kerülő összes szántóföldön az eddiginél korábban, lehetőleg szeptember és október hónapokban kell elvégezni, és legkésőbb november végéig be kell fejezni a termőréteg fokozatos mélyítésével.

c) A nedvességet megőrző, helyes mezőgazdasági eljárások mellett a szárazság elleni küzdelemben az eddiginél fokozottabb mértékben kell alkalmazni az öntözést.

Az öntözött területeket 1954-ben 50 000 kat. holddal, 1956-ig pedig további 110 000 kat. holddal kell megnövelni, részben a nagy állami öntözőrendszerek továbbfejlesztésével, részben a helyi öntözési lehetőségek nagyobb mérvű kihasználásával.

Az öntözött területeken elsősorban rizst, zöldséget és kapásnövényeket, valamint szalastakarmányféléket kell termelni.

3. Rendszeresen védeni kell a talajt a víz és a szél pusztításáról. Nagyobb gondot kell fordítani a patakok és vízfolyások szabályozására az árvízkarok megelőzése érdekében. Lejtős területeken vízszintes talajműveléssel, fásítással, élő füvek vetésével, indokolt esetben sáncolással, továbbá bőséges trágyázással meg kell akadályozni a talaj lemosódását. A laza homok- és tőzegtalajokon mielőbb gondoskodni kell mezővédő erdősávok, facsoportok telepítéséről. Ennek elősegítésére a facseteteket a termelőknek ingyen kell juttatni. Addig, amíg a fapászták védő hatása érezhetővé nem válik, a szél által veszélyeztetett területeken sávost vetést kell alkalmazni.

A gyenge termőerejű homokterületeket – főleg a buckákat – lehetőleg szőlővel vagy gyümölcsfákkal kell betelepíteni.

4. A több százezer kat. hold savanyú és szikes talajon a talajjavítás ütemét jelentősen meg kell gyorsítani, és a következő 3 év során 180 000 kat. holdon talajjavítást kell végezni.

a) Elsősorban a dunántúli és a felvidéki erősen savanyú talajokat, az alföldi réti agyagokat, a szántókban lévő szikes foltokat, az öntözőrendszerekbe eső savanyú és szikes talajokat kell megjavítani, továbbá meg kell kezdeni a szikes legelők és rétek feljavítását.

Ezenkívül a tiszántúli mésztelen, szikes, továbbá a Duna–Tisza közti szódástalajú legegélőkön és réteken a helyi tanácsok, a termelészövetkezetek és az állami gazdaságok a helyi erőforrások felhasználásával végezzenek meszezést, és a legegélőket sáncolják körül (skatulyázzák) a téli csapadékvíz visszatartására. A meszes altalajú szikes foltokat digózással³⁵ javítsák meg.

b) A kohó- és gépipari miniszter, illetve a bel- és külkereskedelmi miniszter 1956-ig gondoskodjék 28,7 millió forint értékű talajjavító gép gyártásáról, illetőleg behozataláról. A talajjavításhoz szükséges anyagok és azok vasúti szállításának költségeit az állam viseli.

c) Meg kell kezdeni mintegy 170 000 kat. holdnyi láptalaj hasznosítását. A Keszthelyi és Magyaróvári Mezőgazdasági Kísérleti Intézet és az Országos Vízügyi Főigazgatóság 1954. december 30-ig dolgozza ki a lápterületek hasznosításának tervét.

5.) Az állami gazdaságokban és a termelészövetkezetekben gyorsabban kell rátérni a korszerű évelő, pillangós és fűkeverékeket is alkalmazó vetésforgók bevezetésére. A mezőgazdasági tudományos intézetek és főiskolák dolgozzanak ki saját tájegységükre alkalmazható vetésforgókat, és a helyi tanácsokkal, a gépállomásokkal együtt segítsék azoknak a gyakorlatban való bevezetését. A szükséges fűmagvak termelését az állami gazdaságokban és a termelészövetkezetekben kell megszervezni.

Az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztnak javaslatokat kell adni az egyszerű vetésforgó, illetve helyes növényi sorrend betartására. A Földművelésügyi Minisztérium és a helyi tanácsok adjanak a termelészövetkezeteknek segítséget, hogy a helyes vetésforgó bevezetésével egy időben kialakítsák az állandó jellegű termelőbrigádokat. A brigádok területét a vetésforgó ideje alatt lehetőleg ne változtassák. A szántóföldi brigádok tagjait a vetésforgó betartásában és a talaj termőképességének állandó növelésében érdekeltté kell tenni.

III.

A gabonafélék, különösen a búza és a rozs termelésének fejlesztéséről

A gabonafélék vetésterülete a felszabadulás óta az ipari növények, különösen pedig az olajnövények termelésének kiterjedése következtében csökkent, és alatta maradt a megelőző sokéves átlagnak.

A legfontosabb kenyérgabonaféle, a búza termésátlaga az utolsó hat évben meghaladja a felszabadulás előtti tíz év átlagát, mégis rendkívül alacsony, és messze elmarad az élenjáró termelészövetkezetek, egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztnak és állami gazdaságok eredményeitől. Míg az elmúlt évben a búza országos termésátlaga kat. holdanként 9,5 mázsa volt, a székkutasi „Schönherz” tsz. 17,8 mázsát ért el, míg a rozs termésátlaga 7,4 mázsa volt, a mezőberényi „Előre” tsz. 20,7 mázsát, őszi árpából 12,1 mázsa országos átlag mellett a péri „Béke” tsz. 29,8 mázsát takarított be kat. holdanként.

35 Digózás: különböző fajtájú talajok összekeverésén alapuló talajjavítási mód.

Az alacsony országos átlagok oka mindenekelőtt a termelési eljárások helytelen alkalmazása.

A búza és a rozs előveteménye országosan csak mintegy 32–35%-ban megfelelő. A talaj-előkészítés általában gyenge, és a fokozott követelményeknek nem felel meg. A trágyázásnál a gabonaneműek, főként a búza igényét nem veszik figyelembe, az elővetemények trágyázatlan talajba kerülnek. A műtrágya felhasználása a szocialista üzemekben sokszor szakszerűtlen, s így kevésbé eredményes. A vetőmag előkészítése: a tisztítás, csávázás nem kielégítő. Az egyéni termelőknek csak nedves csávázószer áll rendelkezésükre, ami nehézkes, és ezért a csávázást gyakran rosszul, sőt egyáltalában nem végezték el. Elhanyagolták a gabonafélék növényápolási munkáit, és ezért a vetések erősen elgyomosodtak.

A vetés szervezési hibák következtében általában megkésett, és országszerte sekélyen vetnek. A sekély vetésekben a téli fagy és a tavaszi szárazság nagyobb károkat okoz. Kevés a nagyüzemi termelés igényének megfelelő vetőgép. Az egyénileg termelők rendelkezésére is kevés vetőgép áll, és ezért sok a kézi vetés.

A nemesített vetőmagvak használata és az ezt biztosító vetőmagcsere nem volt széleskörű. A Földművelésügyi Minisztérium és a helyi tanácsok a vetési munkákat nem szervezik meg kielégítő módon. A sok kapkodó és sablonos intézkedés következtében gyenge a munkák minősége.

1. Mezőgazdaságunk legfontosabb feladata a gabonafélék, különösen a búza termelésének erőteljes fokozása, hogy a lakosság ellátását kenyérrrel, liszttel és tésztafélékkel állandóan és bőségesen biztosítani lehessen. Ennek érdekében:

a) A kenyérgabonafélék (búza és rozs) vetésterületét a következő években az elmúlt hat év átlagához képest mintegy 100 000 kat. holddal növelni kell. Tehát évente el kell vetni 3 440 000 kat. hold kenyérgabonát, amiből mintegy 73-75% legyen a búza. A kenyérgabonafélék országos termésátlagát az elkövetkező három év alatt az elmúlt hat év átlagához képest 1-1,5 q-val kell emelni. Az állami gazdaságok és termelőszövetkezetek a nagyüzemi termelés lehetőségeinek kihasználásával termésátlagaikat ennél lényegesen jobban emeljék. A búzát, rozsot azokon a legjobb termőterületeken vessék, ahol a legnagyobb termést adják. A laza homoktalajokon a rozs legyen a fő kenyérgabona-növény, minden más talajon pedig a búza.

Nemesített búzafajtáink közül elsősorban a bánkúti 1201-es és Fleischmann 481-es búzafajtákat, rozsfajtáink közül pedig a kisvárdai és a lovászpatonai nemesített fajtákat kell termelni.

b) Az árpa vetésterületét a hatéves átlaghoz képest 26 000 kat. holddal kell növelni, hogy elérje a 800 000 kat. holdat. Ezen belül az őszi árpa 60-62% legyen.

Az árpatermés országos átlagát az elmúlt hat év átlagához képest mintegy 1-1,5 q-val kell emelni.

Minősített őszi árpa fajtáink közül főleg a Béta őszi árpát kell termelni, a tavasziak közül pedig általánosan el kell terjeszteni a Friedrich-féle 104-es, a Friedrich-féle 101-es és a peresztegi sörárpafajtákat.

2. A gabonafélék nagyobb terméshozama érdekében a következőket kell tenni:

a) A legjobb előveteményeket elsősorban az őszi kenyérgabonafélék, különösen a búza részére kell biztosítani. A vetésforgó keretében a kevésbé jó előveteményeket, különösen a kukoricát istállótrágyázásban kell részesíteni. A búzát megelőző kukoricákat korábban kell vetni, gondosabb növényápolásban kell részesíteni, főleg pedig el kell végezni az augusztusi gazoló kapálást.

A kevésbé megfelelő elővetemények után a következő és a rosszul áttelelt búzákat tavasszal fejtrágyázni kell. A Földművelésügyi Minisztérium fejtsen ki széles propagandát a búza helyi trágyákkal (komposzt, érett istállótrágya, baromfitrágya stb.) való fejtrágyázására.

b) A gabonafélék, elsősorban pedig a búza és a rozs, ülepedett vagy tömörített és beérett talajokba kerüljenek. A szocialista szektorban, ahol a helyi körülmények megengedik és az elővetemények gépi erővel végzett őszi mélyszántást kaptak, a terület pedig megfelelően gyommentes, el kell terjesztetni kultivátorral, tárcsával vagy más megfelelő talajművelő eszközzel végzett forgatás, illetve szántás nélküli vetőágykészítést. Laza homokon azonban a mély vetőszántás nem hagyható el, itt feltétlenül alkalmazni kell a vetőszántások hengerezését is.

c) Az országos vetési határidők helyett a fő termelési tájakon, az elővetemények figyelembevételével, ajánlani kell a legjobb vetési időt. Az agronómusok felelősen döntsék el az időpontokat úgy, hogy az őszi gabonaféléket korábban vessék el, s a vetés az ország egész területén minden évben október 31-ig befejeződjék.

Gabonafélék vetésénél törekedni kell a sűrűsorú (6-8 cm sortávolságú) vetőgépek használatára. Ajánlani kell a gabonafélék keresztezett sorú vetését, ami az elmúlt évek tapasztalata alapján jelentős terméstoppletet hozott.

d) Kötelezővé kell tenni minden termelő számára a gabonafélék vetőmagjának tisztítását és a búza csávázását. A bel- és külkereskedelmi miniszter megfelelő mennyiségű, hatékony nedves és por csávázószert hozzon forgalomba.

A vetőmag minőségének ellenőrzésére és a kat. holdanként legmegfelelőbb vetőmagmennyiség megállapítására az állami gazdaságokat és gépállomásokat két éven belül egyszerű vetőmagvizsgáló felszereléssel kell ellátni. A gépállomások, a termelősövetkezetek és egyéni termelők részére díjtanul végezzék a vetőmagvizsgálatot.

e) A nemesített gabonavetőmagvakat úgy kell elszaporítani, hogy a felújítás 4-5 évenként országosan megtörténjék.

Új, bővebb termő, jobb minőségű, gépi aratásra alkalmasabb, betegségeknek ellenállóbb, törzskönyvezett gabonafajta előállítóját 100 000 forintig terjedhető jutalomban kell részesíteni.

f) Meg kell javítani a gabonaneműek növényápolási, főleg gyomirtási munkáit. A laza talajok rozsvetésétől eltekintve megokolt esetben el kell végezni az őszi gabonafélék tavaszi fogasolását, a felfagyás esetén pedig a hengerezést. Országosan kötelezővé kell tenni minden termelő számára az acatolást, és 1954-ben meg kell kezdeni a gyomirtó vegyszerek használatát.

3. 1954-ben az aratást az állami gazdaságokban 70%-ig, a termelőszövetkezetekben pedig 50%-ig kell gépesíteni, és a következő években ezt fokozatosan növelni kell.

4. A rizs vetésterületét a rendelkezésre álló öntözővíz mennyisége, valamint a termés egyéb szükségleteinek kielégítése alapján az 1953. évhez képest 1954-re 49%-kal, az elkövetkező három év alatt pedig fokozatosan 80%-kal kell növelni. Rizsfajtáink közül általánosságban a Dunghan Shali és a „szegedi szakállas” fajtákat, az északibb rizsvidékeken és egyes kijelölt rizsterületeken a krasznodári rizsfajtát kell termelni.

A rizs termelésébe a termelőszövetkezeteket és az egyéni termelőket az eddiginél nagyobb mértékben kell bekapcsolni.

A földművelésügyi miniszter 1954. január 31-ig vegye nyilvántartásba azokat a rizstelepeket, ahol a barnulásos megbetegedés kártétele megállapítható volt. Ezekre a területeken – az 1954. évben rendelkezésre álló vetőmagmennyiség erejéig – a barnulásos megbetegedéssel szemben ellenálló rizsfajta vetőmagját kell elvetni.

IV.

A takarmánytermelés fejlesztéséről

Állatállományunk takarmányellátása elégtelen, és különösen fehérjében szegény.

Országosan a szükségesnél kisebb területen termelünk takarmányt. Gyakran nem a helyi viszonyoknak legjobban megfelelő, legtöbb takarmányértéket adó takarmánynövényeket termelik. Elhanyagolt a fehérjében gazdag pillangósvirágú takarmánynövények és ezek keverékeinek termelése. Sok hiba van a takarmánytermelés betakarításában, tartósításában, tárolásában és felhasználásában is.

Viszonylag nagy területet elfoglaló legelőink és rétjeink nagyon elhanyagoltak, termésük alacsony és rossz minőségű.

Az állatállomány részére szilárd takarmányalapot kell teremteni, amelynek érdekében a következő intézkedéseket kell végrehajtani:

1. Az ország különféle vidékein az illető vidék talaj- és éghajlati viszonyainak leginkább megfelelő takarmánynövényeket és fajtákat kell termelni.

A legértékesebb takarmánynövények, az évelő pillangósvirágú – elsősorban a lucerna – szalastakarmányok vetésterületét 1954. évben 750 000 kat. holdra, 1955. évben 800 000 kat. holdra, 1956. évben 885 000 kat. holdra kell növelni. Legfontosabb szalastakarmány növényünk, a lucerna terméshozamát az elkövetkező három év alatt országosan kat. holdanként 3 mázsa szénával kell emelni. Ennek érdekében:

a) Lucerna és egyéb évelő pillangósvirágúak magvaiból szilárd vetőmagalapot kell teremteni. A termelőszövetkezeteknek és az egyéni gazdálkodó dolgozó parasztnak 1954. évben 5000 mázsa, 1955. évben 8500 mázsa, 1956. évben 10 000 mázsa lucerna vetőmagot kell kölcsönadni azzal, hogy azt két éven belül kifogástalan minőségű termésből, azonos súlymennyiségben adják vissza.

b) A lucerna magtermelésének növelése érdekében is meg kell javítani a lucerna termelési eljárását a nyári vetés és pótbeporzás elterjesztésével. A lucernamag ára mázsánként 1500 forint legyen, és ehhez kell arányosítani a többi évelő takarmányfélék

magvainak árát is. A gépállomások, állami gazdaságok a cséplési idényben megfelelő számú cséplőgépet állítsanak a lucerna- és a heremag cséplésére.

c) A lucernaszéna és a többi évelő pillangósvirágú szálastakarmány-növény szénakészítési veszteségeinek csökkentésére el kell terjeszteni Kund Ede egyetemi tanár rendszerosztályos szénaszárítási módszerét.

d) A lucerna és vörös here táblákon égetéssel, vegyszerekkel rendszeresen és kötelezően irtani kell az arankát. A termelők a kártékony rovarokat bogárfogással, permetezéssel, porozással pusztítsák. Meg kell szervezni a rovarirtást a pulykával és gyöngyössel is.

2. A szilárd takarmányalap megteremtése érdekében a legfontosabb és legnagyobb takarmányértéket adó kukorica országos termésátlagát az utolsó hat év átlagához képest három év alatt kat. holdanként 2 q-val kell emelni. A kukoricát lehetőleg istállótrágyázott és ősszel mélyen szántott földbe kell vetni. Rendkívül fontos, hogy mind a termelősövetkezetek és állami gazdaságok, mind az egyénileg termelők a kukoricát legalább háromszor megkapálják, és alkalmazzák minél többen a pótbeporzást, amely az elmúlt évek tapasztalatai alapján jelentős terméstöbbletet hozott.

A termelősövetkezetek és az állami gazdaságok a kukoricát lehetőleg négyzetes művelésre vessék, a kapálást pedig keresztben-hosszában géppel végezzék.

Fokozatosan rá kell térni a heterózis kukorica-vetőmag használatára. Ennek érdekében fokozatos fejlesztéssel évente 25 000 kat. holdon kell heterózis kukorica-vetőmagot termelni. A heterózis kukorica-vetőmag minden mázsájáért a termelősövetkezeteknek 1,5 q takarmánykukoricát kell adni. A heterózis kukorica-vetőmagot a termelősövetkezetek és az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztok szokvány mennyiségű takarmánykukoricáért 1:1 arányban kapják cserébe.

A kukoricaszárat a veszteségek elkerülése végett a törés után azonnal le kell takarítani, be kell silóznai, vagy beázás ellen biztosan védő kúpokba, kazlakba kell rakni.

3. A takarmánytermelést úgy kell megszervezni, hogy április közepétől kezdve a téli időszakig állandóan megfelelő mennyiségű zöldtakarmány álljon mind a termelősövetkezetek, mind az egyéni termelők és az állami gazdaságok rendelkezésére.

A zöldtakarmány-ellátás folyamatosságának biztosítása érdekében nagyobb gondot kell fordítani a tavaszi vetésű zöldtakarmányok és a másodtermények vetésére. Ez utóbbiaknak fokozatosan mintegy 50%-át olyan növényfélésekből kell elvetni, amelyek az őszi hónapokban zöldtakarmányként használhatók fel (cirokfélék, szudáni fű, takarmánykáposzta).

A tavaszi időszakban nagyobb mértékben kell alkalmazni a takarmányfélék, pl. a vörös here, murokrépa rávetését a tavaszi és őszi gabonákra, vagy a sárgarépa együttes vetését mákkal, borsóval stb.

A kettőstermelésben rejlő lehetőségek megfelelő hasznosítására 1954. évben 168 000 kat. holdon, 1955. évben 220 000 kat. holdon, 1956. évben 285 000 kat. holdon kell őszi keveréktakarmányt termelni.

A folyamatos nyári zöldtakarmány-ellátás megszervezése mellett növelni kell a nedvűs takarmányok – elsősorban a takarmányrépa – hozamát, és el kell terjeszteni a legjobb termést adó Rózsaszínű Béta takarmányrépa fajtát.

4. A silózás általánossá tétele érdekében 1954. évben 350 000 kat. holdon, 1955. évben 380 000 kat. holdon, 1956-ban 430 000 kat. holdon kell silótakarmányt termelni. A silózást nemcsak a speciális silónövények termelésének kiterjesztésével, hanem azoknak a gyengébb minőségű takarmányoknak (kukoricaszár, napraforgótányér stb.) silózásával is növelni kell, amelyek silózás útján értékes takarmányokká alakíthatók át.

Gondoskodni kell arról, hogy 1954. év végére a termelészövetkezetekben, valamint az állami gazdaságokban szarvasmarha és juh számosállatonként legalább 3 m³, sertés számosállatként ½ m³ állandó jellegű (beton, téglá) silóúr álljon rendelkezésre. Ezt a silóúrt 1956-ban szarvasmarha és juh számosállatonként legalább 5 m³-re, sertés számosállatonként legalább 1 m³-re kell emelni.

A termelészövetkezeti tagok háztáji silóépítésének elősegítésére és az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztnak számára évenként 300 000 m³ silóúr építéséhez 5 éves törlesztésre anyaghitelt kell nyújtani. Az építési anyagnak legalább felét előre gyártott elemekben kell biztosítani.

A gépállomás a silózást termelészövetkezeteknek és egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztnak köbméterenként 2,50 forintért végezze el. A silózás maradéktalan végrehajtása érdekében a főidényben munkába kell állítani minden erre alkalmas gépet. A silókukorica, a barna édescirok és a kukoricaszár betakarításának megjavításához 1955-től kezdve évenként 500 járvaszecskázó-gépet és 1000 darab silótöltő szecskavágót kell gyártani.

5. A legelők és rétek takarmánytermésének növelése érdekében általánosan be kell vezetni a rendszeres gyomirtással, a fektetési trágyázással egybekötött szakaszos legeltetést.

A különféle állatfajok legeltetése esetén a legelőt tagokra kell osztani. A gyomirtást a legelő használóinak kötelességévé kell tenni.

Azokat a pásztorokat, akik a legelőkön a gyomnövényeket rendszeresen irtják, a fektetési trágyázást megszervezik, külön díjazásban kell részesíteni.

A legelőkön a jószág ivóvízellátásának javítására évente ezer új kutat és itatóberendezést kell létesíteni, és az eddiginél nagyobb gondot kell fordítani a meglévő kutak karbantartására.

a) 1955-től évente 75 000 kat. hold javított – elsősorban öntözött – legelőt kell műtrágyázni. Ehhez 1955-től évente 53 000 mázsa pétisót, 120 000 mázsa szuperfoszfátot, 26 000 mázsa káliumsót kell biztosítani.

b) A legelők és rétek felületének egyengetésével – többek között a kaszálógépek használatának lehetővé tétele céljából – a gépállomások részére 100 traktorvontatású rétgyalut kell gyártani.

A gyomirtás eredményessé tételére a gépállomások és az állami gazdaságok traktoros vontatású kaszáinak számát évente legalább 500-zal növelni kell, azonkívül legalább 2000 fogatos kaszát kell forgalomba hozni.

c) Az állatállomány jobb férhéjellátása érdekében általánosan biztosítani kell az idejében végzett szénakaszálást. Árokpartok, vasúti töltések, erdei tisztások és egyéb, géppel nem kaszálható területek fűtermésének betakarítását az állami gazdaságok és vállalatok részért is végeztethetik. Az erdőgazdaságok az eddiginél jóval nagyobb mértékben biztosítsák az erdők fűtermésének betakarítását.

d) A legelők és rétek gyökeres megjavítását a szükségszerű talajjavításokkal együtt talajjavítási állomások végezzék. A legelő és rétvjavítási munkák helyi irányítását végző káderek oktatására 1954-ben legelő- és rétgazdasági mesterképzést kell szervezni. Fokozott mértékben alkalmazni kell a takarmányok előkészítésénél a szecskázást, répavágást, füllesztést és szükség szerint az élesztősítést. Ennek érdekében a termelősövetkezetek és az állami gazdaságok részére megfelelő minőségű, nagy teljesítményű, gépi meghajtású szecskavágót és répavágót, az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztok részére pedig kézi szecskavágót és répavágókat kell gyártani.

6. A szemestakarmányok jobb értékesülése érdekében szélesebb mértékben kell alkalmazni a szemestakarmányok darálását. A járási tanácsok adjanak ki a darálók fenntartására engedélyeket. A gépállomások a darálást termény helyett pénzért végezzék. A termelősövetkezetek és az egyéni termelők kezelésében lévő vámdarálók darálásánál a vámot 5%-ban kell maximálni, ugyanakkor a darálótulajdonosok a vámkeresménnyel szabadon rendelkezhetnek.

V.

Az ipari és olajos növények termelésének fokozásáról, az élelmiszer- és könnyűipar nyersanyagalapjának növeléséről

A felszabadulás előtt az elmaradott, külterjes mezőgazdaságban az ipari növények termelésének teljesen alárendelt szerepe volt. A felszabadulás után az ipari és olajos kultúrák termelését sikerült nagymértékben fellendíteni, de az ipari és olajos növények területi növekedésével nem tartott lépést a termésátlagok növelése. Ennek oka részben a hazai nemesített vetőmagtermelés elhanyagolása, részben az őszi mélyszántás és trágyázás elmulasztása volt. Ezenkívül komoly hibák és hiányosságok mutatkoznak az egyes ipari növények termelési területeinek kijelölésében, a műtrágyaellátásban, a növényápolásban és a betakarítás gépesítésében is. A legjobb ipari növénytermelők eredményei bizonyítják e növények termelésében rejlő nagy lehetőségeket. A sárbogárdi „Vörös Hajnal” Termelősövetkezet pl. az 1952. évi száraz esztendőben is kat. holdanként 403 q-s cukorrépatermést takarított be, az országos átlag többszörösét.

Az ipari és olajos növények termelésének fokozása érdekében a Minisztertanács már intézkedett a szerződéses feltételek lényeges javításáról, az árak emeléséről. Ezen túl a következőket kell tenni:

1. Az ipari és olajos növények termelésének fokozását a következő években nem vetésterületük további növelésével, hanem a termésátlagok jelentős emelésével kell elérni. A cukorrépa, kender, dohány, repce, mák, cikória vetésterületét a jelenlegi szinten tartva, a napraforgó és a gyapot vetésterületét pedig csökkentve, minden erőfeszítést arra kell fordítani, hogy két-három éven belül országos viszonylatban, holdanként a cukorrépánál 120 mázsás, a napraforgónál 7-8 mázsás, a rostkendernél 28 mázsás, a gyapotnál 4 mázsás és a dohánynál 7 mázsás termésátlagot érjünk el. Az állami gazdaságokban és a termelőszövetkezetekben azonban még ennél is magasabb legyen a terméseredmény. A komlótermelést oly mértékre kell fejleszteni, hogy az a hazai szükségletet teljes mértékben fedezze.

2. A termésátlagok fokozása érdekében a legfontosabb feladat az ipari növények, elsősorban a cukorrépa, a kender és a gyapot alá az őszi mélyszántás és trágyázás elvégzésének biztosítása a termelőszövetkezetekben, azt állami gazdaságokban és az egyéni termelők földjein.

a) Az ipari növények alá történő jó minőségű őszi mélyszántás biztosítása végett 1954. évtől kedve a rost- és magkender, valamint a gyapot termelésére kötött szerződések alapján, a termelőszövetkezetek és az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztok számára lehetőleg a gépállomások végezzék el a mélyszántást. E növények alá a termelőszövetkezetek részére végzett mélyszántás díját, ha az egész leszerződött területet istállótrágyázták, a szerződtető vállalat térítse meg.

b) A terméseredmények növelése érdekében az ipari növények, mindenekelőtt a cukorrépa, a kender, a dohány, a len és a gyapot termelésénél tovább kell fokozni a műtrágyák felhasználását is. Az élelmiszeripari és a könnyűipari miniszter gondoskodik arról, hogy e növények termelői – a termelési szerződések alapján – idejében megkapják a szerződésben biztosított műtrágyát.

3. Meg kell szüntetni azt a helytelen gyakorlatot, hogy az ipari növényeket az ország természeti adottságait figyelmen kívül hagyva, az egyes növények számára nem megfelelő tájakon is termeltetik. A földművelésügyi miniszter – a termelők kívánságának figyelembevételével – állapítsa meg az egyes ipari növények legmegfelelőbb termőterületeit és 1955. évtől kezdődően az élelmiszeripari miniszter, illetve a könnyűipari miniszter az egyes ipari növények termelésére ezeken a kijelölt területeken engedélyezze a szerződéskötést.

A kijelölt körzetekben rá kell térni a hároméves szerződéses termelési rendszerre. A kijelölt körzeteken kívül fekvő területeken csak egy évre lehet szerződést kötni.

Ugyancsak meg kell szüntetni – a dohány kivételével – az ipari növények szerződésen kívül történő termelésének tilalmát, sőt javasolni kell, hogy főként kendert és lent, valamint az olajos növényeket, gyapotot, a termelőszövetkezetek, termelőszövetkezeti tagok és egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztok szántóföldjeiken vagy kertjükben saját használatukra is termeljenek. Ezért a bel- és külkereskedelmi miniszter gondoskodik arról, hogy cukorrépa, gyapot és más ipari növények vetőmagja szabadforgalomba is kerüljön.

4. Az ipari növények vetőmagszükségletét elsősorban hazai nemesítésű fajtákból kell biztosítani.

Cukorrépából elsősorban Sedlmayer Kurt Kossuth-díjas akadémikus által nemesített „Beta” K-91-es fajtát kell az egész ország területén termelni. Napraforgóból az Alföld és a Dunántúl déli részén az iregszemcsei középtörzsű, középkorai napraforgót, a Tiszántúl északi részén pedig a szabolcsi tájfajtát kell termelni. Kenderből az Alföld déli részén a kompolti kendert, az Alföld többi részein a tiborszállási tájfajtát, a Dunántúlon a nemesített fertődi kendert kell termelni. Be kell vezetni a kompolti kísérleti gazdaságban kidolgozott fajtaheterózis kendervetőmag előállítását.

Vetőmagtermelésre – fajtakörzeteken belül – a legalkalmasabb területet kell kiválasztani, és azokon a legfejlettebb termelési eljárásokat kell alkalmazni.

Az ipari növények vetőmagjának előállítását a termeltető vállalatok szervezzék meg, a kutatóintézetek és kísérleti gazdaságok segítségével.

5. A termelőszövetkezetekben, az állami gazdaságokban és az egyénileg termelőknél egyaránt meg kell javítani az ipari növények ápolási munkáit.

A cukorrépa termelésénél a kora őszi istállótrágyázás és a géppel végzett őszi mélyszántás mellett, a legnagyobb gondot kell fordítani az egyelésnek négyleveles korban történő elvégzésére úgy, hogy négyzetméterenként legalább 10 növény maradjon.

A napraforgót ősszel mélyen szántott területre kell vetni, a Dunántúlon pedig javasolni kell, hogy a vetésterülettel való takarékosság céljából térjenek rá a napraforgónak őszi takarmánykeverék utáni, májusi másodvetésére, ami megfelelő magtermést tesz lehetővé.

A rost- és magkender alá elengedhetetlen a kora őszi bőséges istállótrágyázás, valamint az idejében történő őszi mélyszántás. A magkendert főleg lápi (kotus) talajokra kell vetni.

6. Az állami gazdaságokban és a termelőszövetkezetekben fokozni kell a betakarítási munkák gépesítését. A kohó- és gépipari miniszter gondoskodik a külföldön bevált típusú rostkender betakarítógépek oly mértékű gyártásáról, amely lehetővé teszi a kender teljes gépi betakarítását. A gabonakombájnok 30%-ához napraforgó-arató berendezést is kell gyártani.

A földművelésügyi miniszter szervezze meg minél szélesebb körben a napraforgó és a szója gabonakombájnnal való betakarítását.

VI.

A burgonya- és zöldségtermelés növeléséről, valamint a dolgozók burgonya- és zöldségellátásának megjavításáról

Hazánkban a burgonya és a zöldségnövények termelési lehetőségei igen kedvezőek, azonban jelenleg még mindkét termelési ágazatra jellemző, hogy a felszabadulás előtti elmaradott állapotuk lényegesen nem változott. Csak egyes gazdaságok emelték lényegesen termelésüket, ami egyben mutatja lehetőségeinket is. A varjúlaposi „Vö-

rös Hajnal” Termelőszövetkezet 1953-ban 60 kat. holdon 160 mázsás, a balkányi állami gazdaság 200 kat. holdon 170 mázsás burgonyatermést ért el kat. holdanként; az edelényi „Alkotmány” Termelőszövetkezet kertészeti brigádja pedig korai fejes káposztából 152, paprikából 107 mázsás átlagtermést takarított be. Az országos termésátlagok azonban még nagyon alacsonyak, és emiatt a növekvő szükségleteket a mezőgazdaság ezekből a terményekből nem fedezi kellő mértékben; a burgonya és a zöldségfélék árai magasak.

Ehhez hozzájárul az is, hogy a burgonya vetésterülete a felszabadulás előtti évekhez képest 77 000 kat. holddal csökkent. A zöldségfélék vetésterülete az 1938. évinek a kétszeresére növekedett ugyan, de a mezőgazdasági irányító szervek helytelen intézkedései következtében a zöldségtermelés jelentős részben kiszorult a történelmileg kialakult zöldségtermelési tájakról.

A burgonya- és zöldségtermelés továbbfejlesztése érdekében a következő intézkedéseket kell tenni:

1. A burgonya vetésterületét 435 000 kat. holdra, termésátlagát a következő két-három év alatt kat. holdanként – az előző hat év átlagához képest – 10–15 mázsával kell növelni.

Különösen nagy gondot kell fordítani a burgonyatermelés fejlesztésére, elsősorban Szabolcs, Somogy, Veszprém, Vas, Pest megyékben. Javasolni kell a termelőszövetkezeteknek és az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztnak, hogy a burgonya termelésére alkalmas talajokon a burgonya vetésterületét más növények – elsősorban ipari növények – rovására jelentősen növeljék meg.

2. Segítséget kell adni ahhoz, hogy minden termelő saját burgonyaterületének beültetésére egészséges, jó minőségű vetőgumót termeljen. Ezért ajánlatos, hogy a termelőszövetkezetek legjobb burgonyatermő földjeiket burgonyavetőgumó-parcellának jelöljék ki, és ott a legjobb termelési eljárással, lehetőség szerint – elsősorban a Duna–Tisza közén és az ország déli vidékein – nyári vetés segítségével állítsák elő a vetőgumót. Javasolni kell ezt az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztnak is. Ezért a kísérleti és az állami gazdaságok 1954-től kezdve évente 8000 kat. holdon szervezzék meg a nemesített minőségi vetőgumó elszaporítását, és a termést a termelőszövetkezetek és az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztnak számára ugyanolyan súlyú burgonyáért cseréljék ki. Egy-egy termelőnek annyi nemesített vetőgumót kell adni, hogy a burgonyavetőgumó-parcelláján elszaporítva, egész vetésterületét 3-4 évenként a felújított vetőmaggal vethesse be.

A nyári vetésű termés jarovizálásának elősegítésére a földművelésügyi miniszter bocsásson a következő három év során az állami gazdaságok és a termelőszövetkezetek rendelkezésére 3000 m³ faanyagot és 60 000 m² sodronyfonatot.

3. A terméseredmények növelése érdekében javasolni kell, hogy a termelők a használatos ritka állományú ültetés helyett a sűrűbb, kat. holdanként kb. 24 000 töves ültetést alkalmazzák. A termelőszövetkezetek, az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasz-

tok és az állami gazdaságok fokozzák a hozamot fészektrágyázással, négyzetes-fészkes ültetéssel. Fokozottabb mértékben át kell térni a zöldtrágyázásra; 1955-től kezdve a burgonyaterületek zöldtrágyázásához – mindenekelőtt a termelészövetkezetek és az állami gazdaságok számára – kedvezményes áron biztosítani kell a szükséges keserű csillagfűrt- és somkóróvetőmagot. A termelészövetkezeteknek és az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztoknak javasolni kell, hogy a további évek vetőmagszükségletét maguk termeljék meg.

A növényápolási munkák meggyorsítása céljából a fő burgonyatermelő vidékeken az állami gazdaságok és gépállomások kultivátorait töltögető eketestekkel kell ellátni, az egyéni termelőknek pedig kellő számú fogatos művelőeszközt kell rendelkezésükre bocsátani.

4. A zöldségtermelésben vissza kell térni a történelmileg kialakult termelőtájakra: a hagymatermeléssel Makó környékére, a káposztafélékkel Szabolcs-Szatmár és Győr-Sopron megyébe, a gyökérzöldséggel Makó környékére és a Szigetközbe, a fűszerpaprikával Kalocsa és Szeged környékére, a csemegepaprikával a sárréti és a békési körzetekbe, a paradicsommal Kecskemét és Hatvan környékére, a dinnyével Heves és Szolnok megyébe.

Különös gondot kell fordítani a városellátó övezetek fejlesztésére. Ezekben az övezetekben a zöldségtermelő üzemek részére anyagellátás, hitel, gépellátás stb. szempontjából kedvezőbb termelési feltételeket kell teremteni.

A földművelésügyi miniszter, a bel- és külkereskedelmi miniszter a vetőmagellátás javítása érdekében gondoskodik arról, hogy tasakolt zöldségmag kellő mennyiségben és minőségben álljon a termelők rendelkezésére.

A földművelésügyi miniszter a korai szántóföldi és az üveg alatti termelés fejlesztése céljából gondoskodik 1954–1956. években legalább 420 000 darab melegágyablak, valamint a hozzá szükséges melegágyi keretek, üveg és takaróanyag (nád és zsúp) biztosításáról. Az üvegházi termelés továbbfejlesztésére az üvegházi hajtatófelületet 1954–56. években 20 000 m²-rel kell emelni.

A helyi tanácsok segítsék elő, hogy a hazánkban található hőforrásokat és az ipartelepek fölös melegvizét a termelészövetkezetek és az állami gazdaságok zöldségelhajtására, melegház és melegágy fűtésére felhasználják.

5. A zöldségtermelés hozamának növelése érdekében fokozni kell a zöldségtermő területek trágyázását, és elő kell segíteni az élenjáró termésfokozó módszerek alkalmazását.

A vöröshagyma felmagzásának elkerülése céljából a makói vidéken el kell terjeszteni a dughagyma hőkezelési eljárását. A fűszerpaprika, paradicsom, petrezselyem terméseredményeinek fokozása érdekében el kell terjeszteni a vetőmag jarovizálását. A területek gazdaságosabb kihasználása és művelése céljából az alacsony növésű paradicsomot, a paprikát, a káposztaféléket stb. sűrűbben kell ültetni.

6. Az öntözéses zöldségterületeket 1954-ben a jelenlegi 22 000 kat. holdról 28 000 kat. holdra kell növelni. Fokozottabban alkalmazni kell a barázdás és permetező öntözéses módszereket. A helyi vizek öntözési lehetőségeinek kihasználására a gép-állomások útján 1954-ben és 1955-ben 500-500 szivattyút és meghajtómotort kell a termelészövetkezetek és az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztok rendelkezésére bocsátani. Az öntözéses területeken is be kell vezetni a vetésforgórendszert.

7. A terméseredmények növelésének fontos eszköze a minőségi vetőmag. A minőségi vetőmagellátás érdekében a földművelésügyi miniszter 1954. február 1-ig dolgoztassa ki a minőségi zöldségmag termelési rendszerét.

A zöldségtermeltetést egyéb gazdasági magvak termeltetésétől és termelésétől külön kell választani.

A magtermelési körzetekben önálló zöldségtermeltető, tisztító, raktározó vállalatokat kell szervezni. Dél-Tiszántúl vidékét ebből a szempontból kiemelt területnek kell tekinteni.

A folyamatos vetőmagellátás és a kedvezőtlen évjáratokban előforduló termés kiesés miatt három éven belül meg kell valósítani a vetőmagkészlet-gazdálkodást.

8. A legközelebbi években meg kell szüntetni a burgonya- és zöldségtermelés speciális gép- és eszközellátottságának hiányait. A meglévő egyszerű, fogatos gépek jobb kihasználása mellett speciális vető- és ültetőgépek, több sort művelő kultivátorok alkalmazásával el kell érni, hogy a nagyüzemi termelésben a burgonyaültetést és a sorközi művelést már 1955-ben 50%-ban géppel végezzék.

VII.

A gyümölcs- és szőlőtermelés fejlesztéséről és a lakosság gyümölcssel és borral való jobb ellátásáról

Hazánk természeti és éghajlati viszonyai kiválóan alkalmasak gyümölcs-, szőlő-, valamint bortermelésre, és lehetővé teszik népünk szükségleteinek teljes kielégítését. Egyes élen járó üzemek jelentős eredményeket is értek el: a nyírmadai állami gazdaság almából holdanként 140 mázsát, a kölcsei „Petőfi” Termelészövetkezet 120 mázsát, a géberjéni „Kossuth” Termelészövetkezet 120-130 mázsát termel. A soproni „Haladás” Termelészövetkezet kat. holdanként 50 hl bortermést ért el.

A szőlő- és gyümölcsstermelés eredményei nem kielégítőek. A gyümölcsfaállomány termőképességét veszélyezteti a nagyarányú pajzstetűfertőzés, a rézgálicellátás hiányosságai miatt pedig csökkent a szőlőhozam. A borászat hiányos felszerelése és a helytelen feldolgozás folytán a lakosság kevés, nagyrésztben gyenge minőségű borhoz jut.

A túlméretezett állami kereskedelem szervezetlensége miatt a megtermelt áru gyümölcs minősége tovább romlott, és a helytelen érintkezések, valamint a szőlő- és gyümölcsös-területek felszorozása a termelészövetkezeteket és az egyéni termelőket elkedvetlenítették a termeléstől.

A szőlő- és gyümölcsstermelés fejlesztése és hozamának gyors emelése érdekében a következő intézkedéseket kell tenni:

1. A gyümölcsfaállományt 1959-ig rendszeres utánpótlása mellett mintegy 15 millió darabbal, a vegyes gyümölcsök termelését mintegy 10 000 kat. holddal kell növelni. Ennek megfelelően a termelészövetkezetek és az állami gazdaságok üzemi gyümölcsöseinek területét hat év alatt mintegy 100 000 kat. holddal.

A telepítéseket részben a már történelmileg kialakult termelési tájakon kell elhelyezni, részben pedig új termelési tájakat kell kialakítani ott, ahol a talaj- és éghajlati viszonyok gyümölcsstermelésre kiválóan alkalmasak. A Duna–Tisza között a kajszi-barack, cseresznye, meggy és szilva, a Nyírségben a téli alma, szilva és dió, a Cserhát–Mátra–Bükk vidékén a cseresznye, meggy, őszibarack és mandula, Budapest környékén az őszibarack, cseresznye, mandula és bogyós gyümölcsűek, Zala, Somogy és Vas megyékben téli alma, körte, szilva, dió és gesztenye. Felső-Dunántúlon a körte, téli alma, kajszi-barack és bogyós gyümölcsűek, Dunántúlon az őszibarack, mandula, meggy és dió, a balatoni dombvidéken az őszibarack és mandula termelését kell nagymértékben fejleszteni.

Minden községi és városi tanács dolgozzon ki hároméves gyümölcsfásítási tervet az utcák, utak, terek, parkok és egyéb közterületek dió-, cseresznye- és eperfával való beültetésére.

2. A telepítések és pótlások előfeltételeinek megteremtése érdekében a gyümölcsfaiskolai anyag termelését jelentősen fokozni kell oly módon, hogy a termelés évi mennyisége 1958-ra már évi 4 millió darabra emelkedjék. Az állami gazdaságok a faiskolák területét 1956-ig évenként 400 kat. holddal növeljék.

Ezenkívül engedélyt kell adni minden jelentkező termelészövetkezetnek, városi és községi tanácsnak és egyénileg gazdálkodó kertésznek – állami növény-egészségügyi ellenőrzés mellett – faiskola létesítésére és a facseteték forgalomba hozására.

3. A gyümölcsstermelés fejlesztése [érdekében] a termelészövetkezetek, egyéni termelők és állami gazdaságok javítsák meg elsősorban a növényvédelmi munkát, a gyümölcsfák egyedi kezelését, ápolását.

Elegendő számú mézskénlé-főző üstöt kell biztosítani ahhoz, hogy a termelészövetkezetek és az egyéni termelők védekezni tudjanak a pajzstetű ellen. Az olajos permetezést háromévenként legfeljebb egyszer szabad alkalmazni. A nyári permetezésekhez gondoskodni kell elegendő mennyiségű félkolloid kénkészítményekről.

4. Nagy gondot kell fordítani szőlőterületeink gyorsabb ütemű, fokozatos felújítására, és 1956-ig a meglévő szőlőterületeken a hiányt pótolni kell, emellett meg kell kezdeni újabb szőlők telepítését.

1959-ig 70–75 000 kat. hold szőlőt kell telepíteni. A termelészövetkezetek számára ingyenes szaporítóanyag biztosításával lehetővé kell tenni, hogy 1959-ig 20–24 000 kat. hold telepítést végezzenek. Az állami gazdaságok ebben az időszakban 9000 kat.

hold szőlőt telepítsenek. Elő kell segíteni, hogy az előirányzott telepítések zömét, mintegy 40–42 000 kat. hold telepítést az egyéni termelők, illetve a termelészövetkezeti tagok háztáji gazdaságukban végezzék el. Külön gondot kell fordítani a történelmi borvidékek, elsősorban a Tokaj-Hegyalja szőlőtermelésének és borgazdaságának fejlesztésére. A telepítések és felújítások során Pest, Bács-Kiskun és Csongrád megyékben a mennyiségi bortermő fajták, a tokaj-hegyaljai, Badacsony–balatonfüredi és somlói borvidékeken a minőségi fehérborfajták, Villány, Szekszárd, Eger és Sopron vidékén a minőségi vörösborfajták ültetését kell nagymértékben fokozni. A csemegeszőlő telepítését általában országszerte növelni kell, de különösen Pest, Bács-Kiskun és Heves megyékben.

A telepítések érdekében 1957-ig az állami gazdaságok szőlővessző-anyatelepeinek területét 1500 kat. holdra kell kiegészíteni. Ingyenes szaporítóanyag juttatásával, beruházási támogatással, a terület beadási kötelezettség alóli mentesítésével elő kell segíteni, hogy a termelészövetkezetek mintegy 500 kat. hold anyatelepet létesítsenek. A szőlőoltvány-termelést 1954-től 1959-ig az állami gazdaságokban és termelészövetkezetekben fokozatosan évi 14 millió darabra, a gyökeres európai szőlővessző termelését pedig 25 millió darabra kell emelni. Teljesen szabaddá kell tenni a szaporítóanyag előállítását és eladását.

5. A felújítás és pótlás, valamint a szőlők jobb megművelése eredményeképpen a termés hozamot 1959-ig mintegy 32%-kal kell emelni. A termőképességet bujtással, szálvesszőzéssel stb. kell fokozni a tőke erőállapota szerint. Kiöregedett szőlők kivágását és teljes újratelepítését engedélyezni kell.

A növényvédelem elősegítésére növelni kell a rézből készült háti permetezőgépek gyártását, és a szükséges mennyiségű rézgálicot szabadforgalomba kell hozni.

1959-ig oltványszőlőinknek legalább fele, homoki szőlőinknek egyharmada megfelelő támaszrendszerrel legyen ellátva. Ennek érdekében évente 10 millió karót kell előállítani.

A borok minőségének megjavítása érdekében a borok kezelésére és érlelésére szolgáló tárolóteret hat év alatt folyamatosan egymillió hektoliterrel kell növelni.

VIII.

Az állattenyésztés fejlesztéséről, a lakosság jobb hús- és zsírellátásáról

A háborús pusztítások nyomán mintegy felére csökkent állatállományunk az egymást követő száraz esztendők ellenére nemcsak helyreállt, hanem lényegesen a háború előtti színvonal fölé emelkedett. A kapitalista idők termelésére jellemző alacsony hozamokat azonban eddig még nem sikerült felszámolni, és emiatt állattenyésztésünk nem tudja kielégíteni állati eredetű élelmiszerekkel a lakosság növekvő szükségletét.

Különösen kedvezőtlen a szarvasmarha-tenyésztés helyzete. A szarvasmarha-állományon belül a tehenek alacsony száma is akadályozza a tej össztermelésének megfelelő növekedését és az állatállomány kielégítő szaporodását.

Országosan évről évre nagy veszteséget jelent az elhullások magas száma, elsősorban a rossz takarmányozás, a felnevelési és tartási hibák, valamint az állategészségügy elmaradottsága miatt.

A kedvezőtlen eredmények mellett egyes állami gazdaságok, termelőszövetkezetek kiváló eredményt értek el még az elmúlt év rendkívül kedvezőtlen takarmánytermelése mellett is. Így Lukács Imre, a makói „Táncsics” Termelőszövetkezet sertésgondozója 20 fehér hússertés-kocától 3 év alatt 1020 malacot nevelt fel; különösen jó eredmények születtek a juhászatban: Retter György, a túrkevei „Táncsics” Termelőszövetkezet juhásza 182 darab fésűsmerinó anyánál 6,46 kg nyírósúlyt és 140%-os bárányszaporulatot ért el; Szűcs Sándor, a mezőhegyesi törzsállattenyésztő állami gazdaság juhásza 155 anyánál 8,36 kg nyírósúlyt ért el. Legjobb tógazdaságainkban elérték a 6-8 mázsa holdankénti halhozamot.

Az állattenyésztés alacsony hozamának legfőbb oka az, hogy nincs biztosítva a folyamatos takarmányellátás. A kedvezőtlen időjárású években az állatállomány leromlik, termelékenysége visszaesik. Ezenkívül az építkezés sem követi az állattenyésztés fejlődését. A termelőszövetkezetekben és az állami gazdaságokban nincs biztosítva az állatok jó elhelyezése és a takarmányok helyes tárolása.

Igen alacsony a tenyésztői munka színvonala, rosszul tartják az apaállatokat, és elhanyagolt a törzskönyvezés munkája.

Az elkövetkező 2-3 évben az állattenyésztésben az alapvető feladat a hozamok növelése: a vágási súlyok, az egy tehénre eső tejhozam, az egy juhra eső gyapjúhozam, az egy tojótyúkra eső tojáshozam emelése. Az állatállomány számszerű növelését elsősorban a tehén- és juhállományánál, továbbá a baromfiállományánál kell célul kitűzni.

A nagyobb szaporaság elérése céljából a földművelésügyi miniszter gondoskodik arról, hogy a termelőszövetkezetek és az egyéni állattartók anyaállat-állományának ingyenes fedezetelésére mindenütt elegendő számú, a meglévő állomány minőségének javítására alkalmas apaállat, bika, mén, kos, kan álljon rendelkezésre.

1. Szarvasmarha-tenyésztés.

a) Szarvasmarha-tenyésztés gyors mennyiségű és minőségi fejlesztése érdekében 1956. év végéig a szarvasmarha-állományt legalább 2,2 millió darabra, ezen belül a tehénállományt 1,1 millió darabra kell növelni. Elsősorban a termelőszövetkezeti tagok háztáji és az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztok gazdaságaiban kell az állományt növelni.

b) Elsősorban az ország állományának zömét alkotó magyartarka fajta tenyésztésének és takarmányozásának megjavításával a tejelékenységet, a tej zsírszázalékát, a betegségekkel szemben való ellenálló képességet és a hústermelést kell növelni.

c) Az ország egész állatállománya tenyészértékének növelése érdekében az állami gazdaságokban, valamint a fejlett állattenyésztéssel rendelkező termelőszövetkezetekben növelni kell a törzstenyésztetek számát. A földművelésügyi miniszter biztosítsa, hogy 1956. év végére országosan legalább 100 000 db tehenet tartsanak törzskönyvi ellenőrzés alatt. Segíteni kell tenyésztési munkájukban az egyénileg gazdálko-

dó dolgozó parasztokat, és velük tenyésztési szerződéseket kell kötni. 1956 végéig az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztok tulajdonában lévő legértékesebb teheneket törzskönyvezni kell.

d) Az eddiginél nagyobb gondot kell fordítani az apaállat-ellátásra. Annyi apaállatról kell gondoskodni, hogy utópároztatás is mindenütt végrehajtható legyen. A termelőszövetkezetek és az egyéni termelők tehen- és üszőállományát két eredménytelen pároztatás után az állatorvos állategészségügyi kezelés alá kötelekes venni.

A kiváló apaállatok tenyészértékének fokozottabb kihasználása érdekében széles körben el kell terjeszteni a mesterséges termékenyítést, 1954-ben legalább 50 000, 1955-ben 80 000, 1956-ban 100 000 tehenet kell mesterségesen termékenyíteni.

e) teheneket tejhozamuknak megfelelően – egyedileg – kell takarmányozni. A zöld futószalag bevezetésével kora tavasztól késő őszig gondoskodni kell a tehenek zöldtakarmánnyal való ellátásáról. A termelőszövetkezetekben és az állami gazdaságokban mindenütt át kell térni a naponta háromszori fejésre. Ahol az előfeltételek megvannak, a borjúnevelés maradi szoptatásos módszerét a gazdaságosabb itatásos módszerrel kell felváltani.

A fejők munkájának megkönnyítése érdekében az 1956. év végéig legalább 500 termelőszövetkezetben és állami gazdaságban kell bevezetni a gépi fejest, és legalább 500 tehenistállót kell felszerelni szelepes önitató berendezéssel.

f) Feladatul kell kitűzni, hogy az 1956. év végére minden termelőszövetkezetnek legyen közös szarvasmarha-tenyésztése, és minden családos termelőszövetkezeti tagnak legyen háztáji tehenek. A termelőszövetkezetek részére elsősorban vemhes üszők vásárlására az állatok értékének 50%-áig terjedhető hosszú lejáratú hitelt kell biztosítani.

g) A termelőszövetkezeti tagok és a dolgozó parasztság számára árkedvezményt biztosító üszőakciókat kell szervezni.

h) Törzskönyvi ellenőrzés alatt álló tehenek után – tejhozamuk arányában – a termelőszövetkezeteknek és az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztoknak hatósági áron abraktakarmányt kell juttatni, ha a termelt tejnek legalább 60%-át a begyűjtő szervnek átadják. Az abrakjuttatás mértéke a következő legyen: legalább 6000 kg igazolt évi tejtermelés esetén 15 mázsa, 5000 kg után 11 mázsa, 4000 kg után 8 mázsa és 3000 kg után 5 mázsa.

i) Fokozni kell a meddőség, a brucellózis és a gümőkór elleni küzdelmet. Meg kell javítani a brucellózis elleni vakcina minőségét.

2. Lótenyésztés.

Meg kell szüntetni azt a helytelen szemléletet, mely a lótenyésztés jelentőségét a gépésítés fejlődése miatt lebecsüli. A továbbiakban elsősorban a lóállomány minőségét kell javítani. Ez most lótenyésztésünk legfőbb feladata.

a) A termelőszövetkezeteknek állami támogatást kell nyújtani törzskancák vásárlására és csikótelepek létesítésére.

b) Az egyénileg gazdálkodó parasztok lótenyésztésének fejlesztése érdekében a köztenyésztést elit- és törzstenyészetekből származó jó minőségű ménekkel kell megerősíteni.

c) Az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztok tenyésztési kedvének elősegítésére a törzskönyvi ellenőrzésbe vett kancák teljes lóadóját, ha legalább két évenként egy csikót ellettek, egyéb kancák lóadóját pedig arra az évre, amelyben ellettek, el kell engedni.

3. Sertésenyésztés.

a) 1956. évig el kell érni, hogy országos átlagban egy koca után évente legalább 7,6 sertést neveljenek fel, és a takarmányértékesítési százaléka országos átlagban 20% fölé emelkedjék. A lakosság hús- és zsírellátásának biztosítása érdekében országosan legalább 5,5 millió sertést, ezen belül 610 000 kocát kell tartani. Húsertés-állományukat a fehérjealap növekedésével arányosan az 1953. évi 26%-ról 1956-ig 38%-ra kell növelni. A termelőszövetkezetek 1954. év végére éri el, hogy közös kocaállományuk szaporulata biztosítsa hízott sertés beadási kötelezettségük teljesítését.

b) Az ország minden területén bármely sertésfajta tenyésztését meg kell engedni és elő kell segíteni. A tenyésztésnél szem előtt kell tartani, hogy a húsertésfajták közül elsősorban a fehér húsertés fajtát kell tenyészteni, és pedig – az éghajlati adottságok figyelembevételével – főként a Dunántúlon, továbbá a nagy tejgyűjtő központok és húsfeldolgozó telepek közelében. Az ország többi részén a jelenlegi sertésállomány 74%-ának alapját kitevő mangalicát és első keresztezésből származó ivadékaiknak tenyésztését kell elősegíteni. Berkshire sertést Bács-Kiskun megye déli részén és az ezzel határos területeken, különösen a haszonállat-előállító keresztezéshez szükséges kanellátás céljára kell tenyészteni. A száraz, meleg éghajlattal szemben kevésbé érzékeny cornwall sertés tenyésztésének elterjedését a Duna–Tisza között kell elősegíteni. A mangalica fajta szaporaságának továbbfejlesztését, továbbá fejlődőképességének fokozását kell célul kitűzni.

c) Kedvezőbb szaporulati eredmények elérése és a választás utáni elhullás csökkentése érdekében a sertésállomány egészséges, természetszerű tartására az eddiginél sokkal nagyobb gondot kell fordítani. A sertésenyésztő farmokat a gazdaságosság céljából más állattenyésztési üzemekkel (tehenészet, hizlalda) kell összekapcsolni.

d) A süldőkocák kivételével törekedni kell az évenként kétszeri malacoztatás általános elterjesztésére. A szoptatás ideje alatt nagy gondot kell fordítani a kocák tenyész-kondíciójának fenntartására. Különös gondot kell fordítani a szopós malacok korai és fehérjedús takarmányozására. A begyűjtési miniszter és az élelmiszeripari miniszter gondoskodik arról, hogy a malacnevelés céljára 1954-től évente legalább 100 000 mázsa hántolt, zsírdús olajpogácsát állítsanak elő.

e) malacok takarmányértékesítésének, ellenálló képességének, növekedési erélyének fokozása, valamint a vágott áru kedvezőbb húsarányának biztosítása érdekében – a tenyészgazdaságokat kivéve – széles körben alkalmazni kell a haszonállat-előállító keresztezést. Ezekben a gazdaságokban a zsír jellegű kocaállomány szaporaságának fokozására az első keresztezésből származó kocákat kell tenyésztésbe állítani.

f) A termelőszövetkezetek és egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztok sertésállományának javítása céljából az állami gazdaságokból évente 30 000 db kocasüldőt kell részükre kedvező feltételek mellett juttatni.

Ugyanakkor a termelőszövetkezetek és egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztek törzskönyvezett állományának támogatása céljából termelőszövetkezetek és az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztek törzskönyvezett, kiváló kocáinak szaporulatából tenyészállatáron, évente mintegy 30 000 db tenyészszüldőt fel kell vásárolni és kedvező feltételek mellett az országos állomány javítására más termelőszövetkezetek és egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztek rendelkezésére bocsátani.

g) A földművelésügyi miniszternek 1956. év végéig legalább 50 000 koca törzskönyvezéséről kell gondoskodnia.

h) Meg kell javítani a sertéspestis, sertésorbánc, brucellózis és meg kell kezdeni a gylom- és bélférges elleni védekezést. Tovább kell javítani az oltóanyagok minőségét.

4. Juhtenyésztés.

a) A gazdaságos juhtartás minden lehetőségének maradéktalan kihasználása érdekében juhállományunkat 1956. év végéig 2,3 millióra, darabonkénti gyapjúhozamát pedig átlagosan 3,8 kg-ra kell emelni.

b) Elsősorban a magas gyapjúhozamú, emellett fejésre is alkalmas, fésűsgyapjút termelő merinó juhajtát kell tenyészteni, a cigája jelenlegi állományszámának fenntartása mellett.

c) A földművelésügyi miniszter biztosítsa, hogy 1956. év végéig legalább 80 000 anyajuhot tartsanak törzskönyvi ellenőrzés alatt. A juhállomány minőségének javítása céljából a földművelésügyi miniszter és a könnyűipari miniszter az ország kosállományát évenként vizsgálta felül. A tenyésztésre alkalmas kosokat tenyészvizsgálóval kell ellátni, a meg nem felelő kosokat pedig ki kell selejtezni. A termelőszövetkezetek és az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztek juhtenyésztésének javítása céljából az állami gazdaságok juhászataiból évente 200 tenyészkoszt kell a termelőszövetkezeteknek és az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztoznak átadni.

A juhállomány minőségének gyorsabb javítása érdekében a mesterséges termékenyítést kiváló tenyészértékű kosok felhasználásával alkalmazni kell minden olyan juhászban, ahol legalább 400 anya van.

d) A zsíros gyapjú kg-onkénti termelői beváltási alapárát a jelenlegi 15 Ft-ról 36 Ft-ra kell emelni.

A könnyűipari miniszter a fonalcseré-akciót 1954-től kezdve az ország egész területére terjessze ki. A termelőszövetkezetek közös juhállományuk után az államnak átadott zsíros gyapjúmennyiség 10%-a értékének megfelelő fonalat igényelhetnek tagjaik részére. A termelőszövetkezetek juhászai az egy tagra eső fonalmennyiség háromszorosát kapják.

e) A helyi tanácsok a juhállomány számára biztosítsanak a közlegelőkből arányos nagyságú gyepterületet, a tarlok, utak, árokpartok legeltetését. A termelőszövetkezetek és állami gazdaságok létesítsenek téli juhlegelőket.

f) 1956. év végéig el kell érni, hogy lehetőleg minden állami gazdaságnak és minden 200 holdon felüli földterülettel rendelkező termelőszövetkezetnek juhtenyésztete legyen. Ennek érdekében folytatni kell a szerződéses báránynevelési és ürütartási akciót.

g) Fel kell számolni a juhrühösséget. A földművelésügyi miniszter és a könnyűipari miniszter szervezzen mozgó, gépi nyíró és rüh elleni fűrésztő-brigádokat, amelyek a helyszínen végezzék a termelőszövetkezetek és egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztok juhállományának nyírását és fűrésztését.

5. Baromfitenyésztés.

a) A baromfi törzsállományt a lakosságnak tojással és hússal való jobb ellátása érdekében 1956. év végéig legalább 20 millióra kell növelni, amelyből kb. 1 millió a termelőszövetkezetek és az állami gazdaságok, 19 millió pedig a dolgozó parasztság tenyésztésében legyen. A törzsállományból 17 millió darab tyúkféle, 250 000 darab pulyka, 1 500 000 darab lúd, 1 200 000 darab kacska legyen.

A tyúkok évi tojástermelésének 1956. év végére országos átlagban el kell érnie a 90 darabot, ezen belül az állami gazdaságokban a 120, termelőszövetkezetekben pedig a 100 darabot.

b) Elsősorban a kettős hasznosítású magyar tyúkfajtákat kell az egész országban elszaporítani. A leghorn fajta terjedését tojástermelő nagyüzemekben, város körüli tenyészetekben kell elősegíteni. A magyar fajta tyúkokból a Dunántúlon elsősorban a sárga és kendermagos, az Alföldön a sárga és fehér, az ország egyéb részein a kendermagos fajtát kell elszaporítani. Az egyéb baromfifélék közül az ország egész területén a bronzpulyka, a kékesszürke gyöngyös, a fehér-tollú magyar lúd, a pekingi és a fehér-tollú magyar kacska elszaporítására kell törekedni.

c) A keltetőgépek kapacitását úgy kell növelni, hogy 1954-ben 10,8, 1955-ben 15, 1956-ban 18 millió naposcsibe keltetését tegyék lehetővé. Ennek megfelelően bővíteni kell a keltetőállomások hálózatát. A keltetőállomásokon csak vérvizsgált állományból származó tojásból szabad keltetni. Ezért a termelőszövetkezetek és az állami gazdaságok egész állományát, továbbá a mintaközségekben szervezett egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztok állományából mintegy 700 000 darabot vérvizsgáltatni kell. A termelőszövetkezetek és egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztok mellett baromfitenyésztéssel foglalkozó városi munkásoknak és alkalmazottaknak is kell naposcsibéket kiadni.

A naposcsibe-elhullás csökkentése érdekében a keltetőállomások fokozatosan készüljenek fel arra, hogy a naposcsibéket előnevelés után, 10–12 napos korban adják át a termelőszövetkezetek részére.

d) tyúkfajták nemesítésére és ezáltal a termelés emelésére a termelőszövetkezetek és az állami gazdaságok legjobb baromfitelepeiből mintegy 25 nemesítő és 120–150 szaporító telepet kell létesíteni. 1956. év végére meg kell szervezni 40 000 tojótyúk csapófészkes teljesítmény-ellenőrzését.

e) A baromfiállomány minőségének és termelési eredményének javítására 1954-ben 50 000, 1955-ben 70 000, 1956-ban 80 000 darab tenyészállatot kell kedvezményes áron termelőszövetkezeteknek, mintaközségeknek és egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztoknak juttatni.

f) Intézkedéseket kell tenni a baromfipestis-járvány végleges felszámolására és egyéb baromfibetegségek teljes visszaszorítására.

6. Méhészet.

A méztermelés növelése és a magtermelés megjavítása érdekében növelni kell a méhcsaládok számát. A lekézésre szánt kasos méhcsaládokat kaptárak biztosításával kell megmenteni. 1954-től kezdve évente mintegy 5000 m³ faanyagot kell méhkaptárak készítésére biztosítani. A vándorlás irányítására méhlegelő megfigyelő hálózatot, a méhegészségügy javítására méhbetegség-ellenőrző hálózatot kell szervezni. Fokozni kell a költésrothadás elleni harcot, és a költésrothadás miatt kiirtott méhcsaládokért a méhészeket kártalanítani kell. A vándorméhészetet utazási és fuvarkedvezményekkel kell támogatni. A méhviasz termelői árát 25 Ft-ról 50 Ft-ra kell emelni. A méhészet tevékenységét minden adó alól mentesíteni kell.

7. Haltenyésztés.

a) Dolgozó népünk bőséges élelmiszerellátása érdekében nagymértékben fejleszteni kell a haltenyésztést. A mezőgazdasági művelésre alkalmatlan olyan területeken, ahol a vízellátás gazdaságosan biztosítható, halastavakat kell építeni. A termelészövetkezetekben a tógazdaságok területét a jelenleg 500 kat. holdról 1956-ig legalább 6500 kat. holdra, az állami halastavak területét pedig 18 000 kat. holdról 46 000 kat. holdra kell növelni. El kell terjeszteni a haltenyésztést a rizsterületeken is.

A halhozamot a tógazdaságokban a jelenlegi kat. holdankénti 200 kg-ról 1956-ig 310 kg-ra kell emelni, így a természetes vizek halhozamával az ország haltermelését a jelenlegi 70 000 mázsáról három év alatt háromszorosára kell növelni. A tógazdaságokat elegendő takarmánnyal, korszerű gépi felszerelésekkel és szállítóeszközzel kell ellátni.

b) A halivadék-ellátás megjavítására 1956-ig legalább 4000 kat. holdon speciális ivadéknevelő gazdaságokat kell létesíteni. A tógazdaságok jobb kihasználása érdekében – ahol a lehetőségek megengedik – a haltenyésztést össze kell kapcsolni a kacsaneveléssel és sertéshizlalással.

A halkitermelést a természetes vizekben is fokozni kell, a halfogási technika megjavításával és a halutánpótlás állandó biztosításával.

IX.

A mezőgazdasági termelés gépesítésének fokozásáról és a gépállomások munkájának megjavításáról

A gépesítés fokozása mezőgazdaságunk fejlődésének kulcskérdése. Lehetővé teszi a mezőgazdaságban – különösen a nagyüzemekben – a termés hozamok gyors növelését, a termelékenység emelését és a nehéz testi munka kiküszöbölését.

A mezőgazdaság gépesítésének egyes területein értünk el eredményeket. Mintegy 14 000 traktor, 1400 hazai gyártású kombajn, 3000 kévekötő aratógép és több tízezer egyéb munkagép – közöttük számos teljesen új típus – van már használatban. Ezekkel a folyó évben mintegy másfél millió kat. hold mélyszántást és 550 000 kat. hold kalászos gépi aratást végeztek el, az egyéb munkák mellett. Az őszi mélyszántást az állami gazdaságokban és termelészövetkezetekben szinte teljes egészében traktorral

végzik, a gabona aratása az állami gazdaságokban 62,5%, a termelőszövetkezetekben 36% a gépi aratás.

Az elért eredmények mellett azonban mezőgazdaságunk gépesítésében még jelentős hibák vannak.

Az utóbbi években mezőgazdaságunk viszonylag kevés új traktort kapott. Kevés a gépi kapáláshoz szükséges Univerzál-traktor. Nincs előrehaladás az állattenyésztés gépesítésében.

Az ipar a mezőgazdasági gépeket nem megfelelő minőségben gyártja, ez sok munkakiesést okoz, és gátolja a termelést.

A gépek pótalkatrészekkel való ellátása sem mennyiségileg, sem minőségileg nem kielégítő. Ez, valamint a leromlott minőségű kenőanyag hozzájárul a gépek rossz kihasználásához és gyors elhasználódásához.

A gépállomások és állami gazdaságok javító alapjának fejlesztése még az eddigi gépesítéssel sem tartott lépést. Kevés a műhelyépület, hiányos a szerszámgép-felszerelés, elégtelen a szerszámkészlet. Nincs megfelelő üzemanyag-tároló tér.

A gépállomásokon és az állami gazdaságokban rossz a gépek kihasználása. Nem megfelelő a gépek karbantartása és tárolása.

A gépállomások és az állami gazdaságok vezetői és a gépesítés területén dolgozók – bár ez évben kerekén 20%-kal növelték az egy traktorra eső teljesítményt – továbbra is sok hibával dolgoznak, elsősorban azért, mert szakképzettségük nem kielégítő. Nagy a munkaerő-vándorlás, laza a munkafegyelem. A dolgozók szociális helyzete rossz; nincs gondoskodás megfelelő szálláshelyről, ételmezésről, a kulturális igények kielégítéséről, és kevés a lakóépület. A bérezés rendszere nem megfelelő, és nem teszi kellően érdekeltté a dolgozókat a nagyobb termések elérésében. A gépi munka díjazásának rendszere bonyolult, aránytalan, és a termésbecslésen alapuló díjmegállapítás bizonytalanságot okoz.

A mezőgazdaság gépesítésének fejlesztése, a gépállomások és az állami gazdaságok gépi munkáinak megjavítása érdekében a következőket kell végrehajtani:

A.

1. El kell érni, hogy a termelőszövetkezetekben és az állami gazdaságokban a tarlóhántás 1954-ben lehetőleg teljes mértékben, 1956 végéig a gabona-betakarítás 80%-ban, a takarmánykaszálás 70%-ban gépesítve legyen. Ezek mellett a legfontosabb feladat a cukorrépa, kukorica, napraforgó, burgonya, az ipari növények termelésének és az állattartás munkafolyamatainak jelentős mérvű gépesítése.

A nehézipari miniszter gondoskodjék arról, hogy 1956. végéig a gépállomások, állami gazdaságok, kísérleti- és tangazdaságok be legyenek kapcsolva az országos villamos hálózatba.

A gépállomások az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztnak részére is nyújtsanak hathatós segítséget, főleg a szántásnál, cséplésnél, silózásnál, vetőmag-tisztításnál stb. Gondoskodni kell az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztnak kisgép- és szerárui-geinek kielégítéséről.

2. A mezőgazdaság gépekkel és eszközökkel való ellátása érdekében:

a) A kohó- és gépipari miniszter biztosítsa 1954-ben 4000, 1955-ben 4000, 1956-ban 5000 darab G-35-ös izzófejes traktor legyártását. A traktorgyártásba vonjon be egyéb gépipari üzemeket is; gondoskodják arról, hogy a DT-54 jelű szovjet lánctalpas traktor mintájára készülő, nagyteljesítményű szántótraktor hazai sorozatgyártása két éven belül megkezdődhessen.

A bel- és külkereskedelmi miniszter gondoskodják 1954-ben 1000 darab, 1955–56. években évi 2000 darab Univerzál-traktor behozataláról.

b) talajművelés céljaira 1954-ben 6000, 1955–56-ban 7000–7000 darab előhántós traktorekét kell gyártani, a traktorok kihasználásához szükséges egyéb talajművelő gépekkel és felszerelésekkel együtt. Ki kell alakítani az egyirányú tárcsát úgy, hogy sorozatgyártása 1955-ben megindulhasson.

c) A vetés elvégzésére az eddig használnál jobb és az aprómagvak vetésére is alkalmas traktoros vetőgépet kell kialakítani úgy, hogy 1955-ben 300, 1956-ban 2500 darab készüljön el. 1954-ben ki kell alakítani a sűrűsorú vetőgép és a műtrágyaszóróval kombinált vetőgép mintapéldányát.

A kohó- és gépipari miniszter 1954-ben 55 darab egyetemes kultivatort gyártasson. A bel- és külkereskedelmi miniszter gondoskodják az Univerzál traktorokhoz 1600 függő kultivátor behozataláról. 1955. és 1956. években a traktorállomány növekedésének megfelelő mennyiségű kultivátor gyártását és behozatalát kell biztosítani.

d) A gabonatermés betakarítására 1954-ben 750, 1955-ben 800, 1956-ban 1000 kombájnt kell hazai gyártásból a mezőgazdaság rendelkezésére bocsátani. A kombájn használatát ki kell terjeszteni az egyéb növények (napraforgó, szója stb.) betakarítására is, az aratásnál biztosítani kell a pelyva külön gyűjtését. A kombájn-aratás után a szalma azonnali betakarításához le kell gyártani 2000 db fogatos szalmagyűjtőt. A kohó- és gépipari miniszter 1954–56. években évi 1000 db cséplőgép gyártásáról gondoskodják.

A KA-8 jelű kéveköto aratógépből az 1954–55–56. években a kohó- és gépipari miniszter évi 600 darabot gyártasson le.

A villamos üzemű cséplőgépek számát 1956-ra további 1500 darabbal kell növelni.

A kohó- és gépipari miniszter a fentiekén kívül gondoskodják a növényápolásra, növényvédelemre, talajerő-gazdálkodásra, kukoricavetésre és betakarításra, a takarmány-, ipari-, gyök- és gumónövények betakarítására szolgáló gépek és az állattartás gépeinek kellő mennyiségű legyártásáról.

e) A mezőgazdaság részére a kohó- és gépipari miniszter gondoskodják 1954–56. években 10 000 traktor- és lóvontatású pótkocsi legyártásáról. A népgazdasági tervekben megfelelő számú tehergépkocsi gyártását kell előírni a mezőgazdaság számára.

f) Az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztok megsegítésére a kohó- és gépipari miniszter gondoskodják 1954-ben 12 500 fogatos eke, 1600 fogatos vetőgép, 9000 lóka-pa, 12 000 borona, 3000 szecsavágó, 3800 répvágó, 10 000 kézi kukorica morzsoló,

15 000 kézi hajtású daráló, 14 000 háti permetező és egyéb mezőgazdasági kisgépek legyártásáról mintegy 52 millió, és szeráruról mintegy 90 millió forint értékben, a továbbiakban a szükségletnek megfelelően kell fokozni a kisgépek és mezőgazdasági szerárúk gyártását.

3. A mezőgazdasági gép- és traktorgyártásban a gépek előírt minőségét feltétlenül biztosítani kell. Ennek érdekében:

a) A kohó- és gépipari miniszter biztosítsa az előírt méretű és minőségű anyagokat. A gyáraknak meg kell tiltani, hogy az előírástól eltérő méretű vagy minőségű anyagot a mezőgazdasági gépgyártásnál felhasználjanak.

b) A földművelésügyi miniszter minden mezőgazdasági gép- és traktorgyárba állandó átvevőt állítson be, akinek feladata, hogy a gyártmányok minőségét gyártás közben is ellenőrizze.

c) Minden mezőgazdasági gép- és traktorgyárban kiszolgáló (service) részleget kell létesíteni. Ennek kötelessége az üzemeltetés helyén a gépeknél felmerült hibák kiküszöböléséhez szerelők küldése, a gyártmányok minőségének a jótállási időn túl is figyelemmel kísérése.

Fel kell számolni az üzemanyag- és a tartalékalkatrész-ellátásban mutatkozó súlyos zavarokat. A kohó- és gépipari miniszter és a földművelésügyi miniszter gondoskodik arról, hogy az üzemanyag és alkatrész kellő mennyiségben és idejében, a felhasználás helyén rendelkezésre álljanak. A kohó- és gépipari miniszter 1954-ben létesítsen önálló pótalkatrészgyárat.

A földművelésügyi miniszter a kohó- és gépipari miniszterrel egyetértésben 1954. március 1-ig állapítsa meg a szükségletnek megfelelő tartalékalkatrész-gyártás, az elosztás és felhasználás rendszerét.

5. A mezőgazdaság gépesítésének meggyorsítása érdekében az Országos Tervhivatal elnöke a kohó- és gépipari miniszterrel együtt:

a) A traktorok és mezőgazdasági gépek gyártásával foglalkozó gépgyárak gyártási profilját haladéktalanul rendezze. Hiányzó kapacitásuk biztosítására az ipar egyéb területein profilösszevonást kell végezni, az így felszabadult gyárakat a mezőgazdasági gép- és traktorgyártás szolgálatába kell állítani.

b) A mezőgazdasági gép- és traktorgyárak fejlesztéséről 1954. május 1-ig tegyen előterjesztést a Minisztertanácsnak.

c) Az újonnan kialakított és bevált géptípusokért vagy jelentősebb módosításokért az abban részt vevő intézmények összes érdemben közreműködő szakembereit jutalmazni kell. A jutalmazás összege 100 000 forintig terjedhet.

6. A mezőgazdaság gépesítésében fontos feladat vár a munkásosztályra, különösen a mezőgazdasági gépiparban dolgozó kommunistákra, akik felelősek azért, hogy a mezőgazdasági gépek, alkatrészek, határidőre, jó minőségben legyártásra kerüljenek.

B.

A gépállomásokon a mezőgazdasági munkák gépesítésének megjavítása érdekében az alábbiakat kell tenni:

1. A gépállomások vezetőit felelőssé kell tenni a termelészövetkezetek terméseredményeinek növeléséért, elsősorban a növénytermelés területén, de a többi termelési ágakban is. További feladatuk a dolgozó parasztok termelésének elősegítése, a számukra végzett jó minőségű gépi munka útján.

2. Minden gépállomáson javítóműhely, géptároló színeket, üzemanyag- és alkatrészraktárt, üzemi mosdót, öltözőt és pihenőhelyiséget kell építeni. Az 1954–56. évi népgazdasági tervekben elő kell irányozni 260 gépállomási típus-javítóműhely és a hozzá legszükségesebb kiegészítő épületek felépítését.

a) 1954–56-ban nyílt betonteret kell építeni a gépek szabadban történő tárolására, és biztosítani kell a vízellátást.

b) A gépállomásokon az üzemanyag tárolására 1954. évben 166 darab, 1955-ben 150 darab, 1956-ban ugyancsak 150 darab 25 m³-es rekeszes vaslemez tartályt, a brigádszállásokon 600 darab, egyenként 3 m³-es vaslemez tartályt, 20 000 darab 200 literes és 5000 darab 50 literes vashordót, megfelelő számú kézi szivattyút és az üzemanyag kezeléséhez szükséges egyéb felszerelést kell biztosítani.

3. A megyei gépjavitó vállalatok fejlesztésére 1954–56. években 60 millió forint építkezési beruházást kell fordítani. Ebből 1954-ben 7 millió forintos keretben a nyíregyházi típus-javitóüzemet kell felépíteni, továbbá 10 millió forintos keretben a meglévő műhelyeket kell korszerűsíteni.

A kohó- és gépipari miniszter az 1954. évben létesítsen javító gyárakat a bonyolultabb mezőgazdasági gépek fontosabb munkáinak elvégzésére.

Az építésügyi miniszter a gépállomások és a megyei gépjavitó vállalatok építkezéseit minden más építkezést megelőzve végeztesse el.

A mezőgazdasági gépek javításához az 1954–56. évi népgazdasági tervekben évente egyenlő arányban legalább 600 darab esztergapad, 50 millió forint értékű műhelyfelszereléshez szükséges egyéb szerszámgép, 35 millió forint értékű műhelyberendezés és ebből 5 millió forint értékű mérőműszer legyártását, valamint 330 darab 1,5–2 tonnás tehergépkocsira szerelt mozgó javítóműhely gyártását és felszerelését kell előirányozni. 1954–55-ben meg kell teremteni a mezőgazdasági gépek fődarabcsérés javításának lehetőségét, és e célra a megyei gépjavitó vállalatoknál a gépek 10%-ának megfelelő fődarabcsere-alapot kell biztosítani a traktorok és kombájnok főjavításának elvégzésére.

4. A gépállomási dolgozók munkabérüket az államtól kapják az alábbiak szerint:

a) Minden traktor- és kombajnvezető – tekintet nélkül arra, hogy tagja-e valamely termelészövetkezetnek vagy nem – mind a termelészövetkezet, mind a dolgozó parasztok földjein végzett munkáért minden teljesített munkaegység után a gépállomástól biztosított pénzbeli és természetbeni fizetést kap.

A munkagépkezelő, a kombájnvezető segédvezetője 70%-át kapja a készpénzben és terményben megállapított bérnek. A műszaknormáért járó munkaegység változatlan marad.

Ezen felül a traktorvezető, a kombájnvezető és a munkagépkezelő a termelősövetkezet zárszámadásakor minden elért munkaegység után olyan természetbeni és pénzbeli juttatásban részesüljön, amilyen mértékben az egy munkaegységre eső termelősövetkezeti jövedelem meghaladja a biztosított minimumot. A biztosított minimumból a készpénzbért közvetlenül, a terménybért az állami terménybegyűjtő útján fizeti a gépállomás. Az évi terményjárandóságot két részletben, minden év július 31-ig és november 30-ig kell kiadni.

b) A gépjavításban részt vevő traktorvezetők és egyéb dolgozók bérét a javítások idején, a műhelymunkások bérét egész évben az ipari I. a. számú karbantartó tarifával kell elszámolni.

c) A dolgozók érdekeltségének fokozása céljából új prémiumrendszert kell kidolgozni, figyelemmel a termelősövetkezetben elért eredményekre.

d) A gépállomások állandó dolgozóit társadalombiztosításban és családi pótlékban kell részesíteni.

e) 1954-ben 1000 brigádszállás rendbehozásához szükséges összeget kell a költségvetés keretében előirányozni. Az állandó szálláshellyel nem rendelkező brigádok részére a kohó- és gépipari miniszter gondoskodik 1954–56-ban 1000, egyenként legalább 8 személyes lakókocsi legyártásáról.

5. A traktorosok képzettségének megjavítására az ipari tanintézetekben alkalmazott képzési rendszerre kell áttérni. A traktorgépész-képzést az iparitanuló-képzés mintájára 18 hónapos időtartammal kell megszervezni. 1954-ben 3000, 1955-ben 4000 fő 17–19 éves tanuló képzését kell megkezdeni. A kiképzetteknek a tanfolyamok elvégzése után a gépállomásokon legalább 3 évig kell szakmájukban dolgozniuk.

A földművelésügyi miniszter 1954-től kezdődően szervezzen 6 hónapos traktorosgépész-képző tanfolyamokat 22–26 éves dolgozók számára, akik katonai szolgálatukat teljesítették és a traktorvezetésben vagy szerelői munkában legalább egy éves tapasztalattal rendelkeznek. Ezen a tanfolyamon évente 4000-4000 traktorvezetőt kell kiképezni.

A kombájnvezetőket és egyéb speciális gépkezelőket hasonló elvek szerint kell átképezni. A műhelymunkások és a megyei vállalatok szakmunkásainak utánpótlására az MTH irányítása alá tartozó tanulóképzés keretében traktormotor-szerelő, esztergályos és kovácshegesztő szakmunkásokat kell kiképezni. A traktoros és szakmunkástanulók kiképzésük ideje alatt az ipari tanulókhöz hasonlóan ingyenes egyenruha- és munkaruha-juttatásban és ellátásban részesülnek.

A gépállomások dolgozói részére naponta az eddig megállapított hozzájárulással háromszori étkezést, ebből egyszer meleg étellel való ellátást kell biztosítani. Ha a szántóföldeken dolgozó traktorosbrigádok részére a gépállomás az étkeztetést nem tudja biztosítani, a napi étkezési hozzájárulást 4 Ft-ra kell felemelni.

A traktorvezetők részére önköltségi áron egyenruhát kell biztosítani. A gépállomás minden családfenntartó dolgozója részére háztáji földet kell adni.

A gépállomások dolgozói lakásviszonyainak megjavítására az egyéni lakásépítkezés széleskörű fejlesztését kell lehetővé tenni. 1954-ben 500 szolgálati lakást kell építeni a gépállomások telephelyeinek közelében.

6. A vezetés színvonalának emelése érdekében:

a) 1956-tól gépállomás igazgatójává, főmérnökévé, főagronómusává gépészmérnököt, illetőleg felsőfokú képzettséggel rendelkező agronómust nevezzenek ki. A gépjavító vállalatoknál főmérnökké csak egyetemi végzettséggel és megfelelő gyakorlattal rendelkező mérnököt lehet kinevezni.

b) Azoknak a gépállomási igazgatóknak, akik szakképzettséggel nem rendelkeznek, de kellő hozzáértéssel vezetik a gépállomást, segítséget kell nyújtani szakképzettségük fokozására.

c) 1954-ben az Agrártudományi Egyetem gépesítési karán végzettek közül 50, a Műszaki Egyetem gépészmérnöki és gépgyártó mérnöki karán végzettek közül 25–25 mérnököt, az ipar és a népgazdaság egyéb ágaiból 1954-ben további 50 mérnököt kell a mezőgazdaságba átirányítani.

d) Az iparból és a népgazdaság egyéb területéről a mezőgazdaságba jelentkező mérnökök és agronómusok részére megfelelő lakást kell biztosítani, és átköltözködési költségeiket meg kell téríteni. Az iparból és a népgazdaság egyéb munkahelyeiről átkerült mérnököknek és agronómusoknak háromhavi fizetésüknek megfelelő összeget kell folyósítani.

e) A gépállomások vezető dolgozóinak (igazgató, főmérnök, főagronómus, vezető könyvelő, vezető mechanikus, körzeti mechanikus, munkairányító) fizetését az iskolai végzettségtől, az eltöltött szolgálati évektől és a tervfeladat nagyságától függően kell megállapítani.

f) A gépállomás irányító munkakörben működő vezető dolgozóit a gépállomási tervek túlteljesítése, a magasabb termésátlagok elérése alapján premizálni kell.

8. 1954–55-ben önkéntes jelentkezés alapján az iparból a gépállomásokra és állami gazdaságokba át kell irányítani mintegy 5000 tapasztalt, képzett szakmunkást részben a javítóüzemekbe, részben pedig traktorosgépésznek és kombájnvezetőnek.

A Földművelésügyi Minisztérium gondoskodik ezeknek az ipari munkásoknak átképzéséről, illetve továbbképzéséről és elhelyezéséről.

X.

A mezőgazdasági szervek irányításának megjavításáról; a mezőgazdasági szakemberek bevonásáról a termelés közvetlen irányításába; a szakoktatás és a tudományos munka megjavításáról

A mezőgazdasági termelés állami irányítása és annak szervezete nem felel meg a kö-

vetelményeknek. A legfőbb hiba az, hogy a mezőgazdasági szakemberek irodákban ülnek, adminisztrációval vannak lekötve, és nem szervezik a termelést.

A szakemberképzés színvonala és szűk specializálása sem felel meg a mezőgazdasági termelés előtt álló feladatok kielégítésének.

A mezőgazdaság állami irányításában nagyfokú központosítás van, ami a helyi tanácsok hatáskörét az utasítások továbbítására és végrehajtásának ellenőrzésére szűkítette le, és egyben gúzsba kötötte a termelészövetkezetek, állami gazdaságok, gépállomások kezdeményezését is. A központosítás túlhajtása következtében a megyei, járási és a községi tanácsok a mezőgazdaság helyi problémáit képtelenek helyesen megoldani és a dolgozók tömegeit bevonni a mezőgazdaság fejlesztése érdekében végzett munkába.

Mindez a mezőgazdasági szervek – a Földművelésügyi Minisztérium, a megyei és a járási tanácsok mezőgazdasági osztályainak – mértéktelen felduzzasztására és az operatív vezetés helyett bürokratikus utasítások tömkelegére vezetett. Emiatt a Földművelésügyi Minisztériumban háttérbe szorult a mezőgazdaság állami irányításának egyik legfontosabb része: a szakmai propagandamunka.

A termelészövetkezetek, állami gazdaságok és az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztok legjobb eredményeit a propaganda nem népszerűsíti, nem ismerteti azokat a módszereket, amelyek segítségével az eredményeket elérték. Mindezeknek a hibáknak a gyökere elsősorban magában a Földművelésügyi Minisztériumban van, másodsorban a megyei és a járási mezőgazdasági szerveknél.

A mezőgazdasági tudományos munka is elmarad még a gyakorlat követelményeitől, és elért eredményei sem terjedtek el a gyakorlatban.

1. A mezőgazdasági termelés irányító szervezetének megjavítása érdekében az alábbi intézkedéseket kell tenni:

a) A gépállomások körzeti agronómusi rendszerét meg kell szüntetni, helyette létre kell hozni a termelészövetkezetekbe, illetve a községekbe kihelyezett agronómusi hálózatot úgy, hogy egy agronómusra általában 2500–3000 kat. hold szántóterület jusson. Az agronómusnak, aki továbbra is a gépállomás állományában marad, elsősorban a termelészövetkezetek munkáját kell elősegíteni, de ugyanakkor minden segítséget meg kell adni az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztok számára is. Minden 600–700 kat. holdnál nagyobb termelészövetkezetbe külön agronómust kell helyezni, aki csak a termelészövetkezetben végzi munkáját.

Az ország főbb zöldség-, gyümölcs- és szőlőtermelő vidékein a gépállomásokat specializálni kell a kertészeti és szőlészeti munkálatok elvégzésére, és ezekre a gépállomásokra kertész és szőlész szakembereket kell beosztani.

b) Minden járásban létre kell hozni egy állattenyésztő állomást, amelynek fő feladata a törzskönyvezés és az apaállat-gazdálkodás.

Az Országos Növényvédelmi Szolgálatot decentralizálni kell, és létre kell hozni 17 növényvédő állomást, amelyek ellátják az állami feladatot képező védekezést (burgonyabogár, amerikai fehér szövőlepké stb.), és segítséget nyújtanak a termelőknek a pajzstetvek és más kártevők elleni védekezésben.

Megyéenként öntözési és talajjavítási állomásokat kell létesíteni, és feladatukká kell tenni a belső öntözőtelepek megépítését, a talajjavítás elvégzését.

c) A mezőgazdaság állami irányításának túlzott központosítását fel kell számolni. A mezőgazdasági termelés fejlesztésére irányuló feladat végrehajtását a helyi viszonyok figyelembevételével a járási és a községi tanácsok szervezzék meg, elsősorban a mezőgazdaság dolgozói körében végzett felvilágosító, mozgósító tevékenységük gyökeres megjavításával.

d) Meg kell javítani az írásos propaganda szakmai színvonalát, világosabbá kell tenni nyelvezetét, a kiadványok készítése során figyelembe kell venni az egyes tájak adottságait. Növelni kell a mezőgazdasági oktató- és dokumentumfilmek, filmhíradó-betétek és hangfelvételek számát. A hároméves téli mezőgazdasági tanfolyamokat be kell illeszteni az állami szakoktatás szervezetébe, és a tanfolyamot végzettek kapják meg az „Aranykalászos földműves” jelvényt.

A szakkörök segítségével tömegmértetűvé kell tenni a mezőgazdasági kísérletezést és a korszerű termelési eljárások alkalmazását. A mezőgazdasági szakkörök szervezését és irányítását a Micsurin Agrártudományi Egyesület feladatává kell tenni, a szakkörök működéséhez szükséges anyagi eszközöket pedig állami támogatással kell biztosítani.

A földművelésügyi miniszter 1954. évtől kezdve évente szervezze meg a hagyományos országos mezőgazdasági kiállítást és tenyészállatvásárt Budapesten, s emellett az elmúlt évek jó tapasztalatai alapján évente rendezzen megyéenként is vásárral egybekötött mezőgazdasági kiállításokat. Rá kell térni arra a rendszerre, hogy a kiállításokon azok a termelősövetkezetek, állami gazdaságok és egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztok vehessenek részt, akik az előző gazdasági évben jó termelési eredményt értek el.

2. Mezőgazdasági oktatásunk hibáinak kiküszöbölésére az alábbi intézkedéseket kell tenni:

a) 1954 őszén újból meg kell nyitni – az 1953. év őszén megnyílt Debreceni Mezőgazdasági Akadémiához hasonló szervezettel – a Keszthelyi és a Magyaróvári Mezőgazdasági Akadémiát.

b) A mezőgazdaságban dolgozó műszaki káderek szükséglet biztosítására és a tanítási színvonal emelése érdekében az Agráregyetem gépesítési karát önálló Mezőgazdasági Gépészmérnöki Főiskolává kell szervezni.

3. A mezőgazdasági és műszaki szakembereket nagy számban kell a mezőgazdaság közvetlen szervezésére és vezetésére küldeni. Számukra fokozott megbecsülést, szociális és anyagi helyzetük megjavítását kell biztosítani.

a) A Földművelésügyi Minisztérium irányító apparátusából és vállalataiból – az egyetemről most kikerülő fiatal szakemberekkel együtt – 2000, a népgazdaság egyéb ágazataiból, elsősorban a begyűjtési és a kereskedelmi vállalatoktól 1000 mezőgazdasági szakembert kell 1954. első felében a termelést közvetlen irányító munkahelyekre:

a helyi tanácsokhoz, a gépállomásokra, valamint állattenyésztési és talajjavítási állomásokra irányítani.

b) A szakemberek átcsoportosítását önkéntes jelentkezés alapján kell megszervezni. A földművelésügyi miniszter írjon ki pályázatot mindazokra az állásokra, amelyek az átcsoportosítás során betöltésre kerülnek. A városokból falura kiköltöző szakemberek számára háromhavi fizetésüknek megfelelő összeget kell folyósítani. A földművelésügyi miniszter biztosítson a kiköltözött szakemberek részére megfelelő lakásokat, lakások vásárlása, helyreállítása és építése útján. A háromhavi fizetésnek megfelelő összeg fedezésére mintegy 5 millió forintot, a lakások biztosítására pedig 1954. évtől kezdődően évente 20 millió forintot kell a földművelésügyi miniszter rendelkezésére bocsátani.

c) A mezőgazdasági szakemberek rendkívül káros munkahely-változtatásának megszüntetése végett azt a célt kell kitűzni, hogy a mezőgazdasági szakemberek hosszú éveken keresztül végezzék ugyanabban a gazdaságban vagy községben munkájukat, mert ez az előfeltétele annak, hogy a helyi viszonyoknak megfelelően a legmagasabb termést ériék el. A hosszú ideig egy helyen dolgozó, jó eredményeket elért mezőgazdasági szakemberek fizetését – a szolgálati idő figyelembevételével – az átlagnál magasabbra kell emelni.

d) A földművelésügyi miniszter biztosítsa, hogy a mezőgazdasági szakemberek rendszeres továbbképzésben részesüljenek. A Gödöllői Agráregyetem mellett a mezőgazdasági szakemberek továbbképzésére külön kart kell létesíteni, és feladatává kell tenni 2-6 hónapig tartó továbbképző tanfolyamok szervezését.

A mezőgazdasági szakemberek utánpótlásának biztosítása céljából 1954-től kezdve a technikumokat végzeteket egy évre gyakornoknak kell beosztani a gépállomások, állami gazdaságok, állattenyésztő állomások agronómusai, illetve állattenyésztői mellé.

1954. március 1-ig 1500 gyakornokot kell beállítani, emellett ki kell mondani, hogy a főiskolát, illetve technikumot végzett mezőgazdasági szakemberek az iskola elvégzése után legalább 3 évig termelőmunkában kötelesek dolgozni.

4. A mezőgazdasági tudományos kutatómunka továbbfejlesztése érdekében a Tudományos Akadémia, a Földművelésügyi Minisztérium és a tudományos intézmények a következő elveket kövessék:

a) A mezőgazdasági termelés színvonala gyors ütemű emelése érdekében az alábbi feladatok megoldását kell a tudományos kutató intézmények feladatává tenni:

Talajaink termelékenységének gyors ütemű helyreállítása érdekében ki kell dolgozni a legfontosabb termelési tájak vetésforgó, trágyázási és talajművelési rendszerét, amely a száraz években is biztosít állandó és bő termést.

A legfontosabb gabonatermelési tájakon való termelésre az eddigieknél lényegesen termőképesebb, biztosabban termő, kiváló minőségű új gabonafajtákat, elsősorban búzafajtákat kell előállítani, és ki kell dolgozni ezek nagy termést biztosító termelési eljárását.

Az állattenyésztés takarmányalapjának megteremtése érdekében a jellegzetes tájakra öntözéses és száraz gazdálkodási viszonyok figyelembevételével ki kell dolgozni a folyamatos takarmányellátás rendszerét és a termelendő takarmánynövények termelési eljárását.

Az állattenyésztési kutatás első feladatává kell tenni a takarmányozási módszerek fejlesztését, a hozamok növelését, a meglévő állatfajták tökéletesítését, valamint a törzstenyészetek szükséges mértékű továbbfejlesztését.

Burgonyatermelésünk színvonalának jelentős megjavítása érdekében ki kell dolgozni a termelés komplex termelési eljárását és az egyes burgonyatermelő tájak vetőgumó termelési módszerét, továbbá a nagyüzemi öntözéses zöldségtermelés és vetőmagtermelés termelési eljárását. A legfontosabb termelési tájakra ki kell dolgozni a szőlő- és gyümölcsstermelés komplex termelési eljárását.

b) A termelési feladatok eredményes teljesítése érdekében a mezőgazdasági tudományos kutatás és agropropaganda hálózatát tovább kell fejleszteni, különös tekintettel a tájtermelés jellegzetes követelményeire. A nagyobb termelési tájak kutatási intézményeit fokozatosan komplex tájintézetekké kell kiépíteni. Feladatukká kell tenni a táj legfontosabb termelési kérdéseinek megoldását. Emellett a mezőgazdaság előtt álló központi feladatok megoldása megköveteli az országos termelés-szervezési, üzemszervezési, munkatudományi problémák vizsgálatára Mezőgazdasági Szervezési Intézet létesítését és a meglévő Mezőgazdasági Gépkísérleti Intézet Mezőgazdasági Gépesítési Intézetté fejlesztését.

A Földművelésügyi Minisztérium, a megyei és a járási tanácsok a jövőben a mezőgazdaság irányításába fokozott mértékben vonják be – tanácsadói minőségben – a mezőgazdaság legkiválóbb szakértőit és kutatóit.

XI.

A falusi pártpolitikai munka feladatairól

A mezőgazdasági termelés fejlesztése érdekében döntő jelentőségű, hogy a falusi párt-szervezetek a falusi lakosság körében céltudatos szervező és politikai felvilágosító munkát végezzenek.

A falusi párt-szervezetek a felszabadulás óta sok nagy feladatot sikerrel oldottak meg. Munkájuk azonban az utóbbi egy-két évben visszaesett. A mezőgazdaság fellendítése érdekében az elkövetkező években, az egyik legdöntőbb feladat a falusi pártmunkában tapasztalható elmaradás, sőt visszaesés kiküszöbölése. Ebben a falusi párt-szervezeteket az egész pártnak segítenie kell.

A falusi párt-szervezetek munkájának fő fogyatékosága: a falun élő dolgozók közötti politikai munka elhanyagolása. Különösen súlyos hiba, hogy nem folyik rendszeres, állandó politikai tömegmunka a dolgozó parasztok, köztük a középparasztok körében.

A falusi pártfunkcionáriusok többsége nem rendelkezik az alapvető mezőgazdasági szakismeretekkel, ezért nem képesek megfelelő befolyást gyakorolni a termelésre, a termelősövetkezetek, állami gazdaságok, gépállomások, s a parasztgazdaságok ma-

gasabb terméshozamának növelésére. Ennek következtében a falusi pártpolitikai munka nem irányul eléggé a mezőgazdasági termelés fokozására, a terméshozamok növelésére. A pártszervezetek nem tanulmányozzák és nem tudatosítják eléggé a legjobb agro- és zootechnikai eljárásokat, nem karolják fel és nem általánosítják megfelelően a dolgozó parasztok jól bevált termelési tapasztalatait.

A Magyar Dolgozók Pártjának Központi Vezetősége utasítja a megyei és járási pártbizottságokat, a falusi pártszervezeteket, hogy mozgósítsák a falusi kommunistákat, a falu minden dolgozóját a mezőgazdaság fejlesztésére hozott határozatok végrehajtására; karolják fel és fejlesszék a dolgozók helyes kezdeményezéseit, javaslatait. A Központi Vezetőség a falusi pártszervezetek külön feladatává teszi, hogy segítsék a dolgozó parasztságot, a tanácsot, a földműves-szövetkezeteket stb. abban, hogy a párt és a kormány intézkedései alapján messzemenően felhasználják az összes helyi lehetőségeket, erőforrásokat. Fordítsanak különös figyelmet a termelőszövetkezetek jövedelmezőségének emelésére. Fejlesszék falun a munkaversenyt. A falusi pártszervezetek nyújtsanak az eddiginél sokkal fokozottabb segítséget a kis- és középparasztnak termelésük fejlesztésében. Mindezek érdekében:

1. Meg kell javítani a falusi lakosság körében a politikai felvilágosító munkát.

A falusi felvilágosító munkába fokozottabban kell bevonni a dolgozó parasztokat és a falusi értelmiségieket. Széles körben fel kell használni az egyéni agitációt, a kisgyűléseket, csoportos beszélgetéseket, tanyázó-esteket, parasztyűléseket stb. változatos formáit. Jobban fel kell használni a politikai felvilágosító munkában a sajtót, a rádiót, a filmet, a könyvtárakat, a kultúrotthonokat.

A DISZ Központi Vezetősége tegyen megfelelő intézkedéseket a falusi DISZ-szervezetek megerősítésére. A pártszervezetek segítsék a falun lévő ifjúsági szervezeteket abban, hogy lényegesen megjavítsák a falusi ifjúság politikai nevelését. Ezen keresztül érvék el, hogy a dolgozó parasztiifjúság saját ügyének tekintse e határozat végrehajtását. Az MNDSZ Országos Vezetősége tegyen hatékony intézkedéseket az MNDSZ falusi szervezetei politikai munkájának megjavítására.

2. A falusi pártszervezetek törekedjenek arra, hogy a dolgozó parasztság körében végzett politikai felvilágosító munka döntően a mezőgazdasági termelés fellendítésére, a helyes termelési módszerek általánosítására stb. irányuljon. Hassenak oda, hogy a falu politikai és társadalmi életében a dolgozó parasztság – benne az egyénileg dolgozó parasztság – tevékenyen részt vegyen; ehhez tömörítsék a falusi pártszervezetek és tanácsok köré a pártonkívüli dolgozó parasztnak széles tömegeit. A pártszervezetek támogassák a tanácsok mellett működő mezőgazdasági termelési bizottságok létrehozását és kifejlesztését. A termelés fokozásáért folytatott harcba be kell vonni a földműves-szövetkezetek tagságát és a falu egyéb társadalmi szervezeteit is. Mind e szervezetek e határozatot széleskörűen vitassák meg.

3. A megyei, járási és falusi pártszervek és pártszervezetek ne sajátítsák ki a tanácsok hatáskörét, ne ők végezzék a tanácsok munkáját. A megyei, a járási, a helyi pártszer-

vezetnek az a feladatuk, hogy irányítsák, segítsék és ellenőrizzék a falusi tanács, a falun lévő más állami és gazdasági szervek munkáját. A mezőgazdaság helyzetéért a járási tanácsok végrehajtó bizottságai a felelősek a járásban. A járási tanácsok végrehajtó bizottságainak a feladata, hogy megszervezzék a termelészövetkezetek, a gépállomások tervszerű munkáját, anélkül, hogy megsértenék e szervek önállóságát, a szövetkezeti demokráciát, a gépállomások, állami gazdaságok igazgatóinak egyszemélyi felelősségét. Döntő feladatuk az egyénileg gazdálkodó parasztság termelésének elősegítése, támogatása.

A pártszervezetek szigorúan őrkdjenek a párt helyes parasztpolitikájának végrehajtása felett: ellenőrizzék, hogy az állami, gazdasági szervek betartsák a törvényességet. Éberen őrkdjenek afelett, hogy a dolgozó parasztság termelési kedvének, biztonságának fokozására hozott intézkedéseket az illetékes szervek végrehajtsák és betartsák.

A megyei, a járási és a helyi falusi pártszervezetek a mainál sokkal fokozottabb mértékben – a párt általános politikájának megfelelően – törődjenek a falusi lakosság anyagi, szociális helyzetével. Fordítsanak nagy figyelmet a termelészövetkezeti tagok jólétének fokozására, a gépállomásokon és állami gazdaságokban a munkásvédelem megjavítására. Keményen lépjenek fel az e téren megmutakozó hanyagsággal és nemtörődomséggel szemben, a dolgozók jogainak biztosítása érdekében.

A falusi pártszervezetek fokozottabban törődjenek a falun élő értelmiség anyagi és szociális helyzetével, életviszonyaival, segítsék, támogassák munkájukat és jogos igényeik kielégítését.

Nagy gonddal segítsék elő a városokból a falura helyezett kommunisták és pártonkívüli szakemberek, dolgozók megfelelő munka- és életkörülményeinek biztosítását.

4. A járási pártbizottságok legfontosabb soron lévő feladata, hogy gyökeresen megjavítsák az alapszervezetek pártirányítását, ellenőrzését, megismerjék az alapszervezetek életét.

Mindenekelőtt meg kell javítaniuk a termelészövetkezetek pártszervezeteinek irányítását.

A gépállomások pártszervezeteinek irányítását közvetlenül a járási pártbizottság hatáskörébe kell utalni: e munkáért a járási pártbizottság erre kijelölt titkára legyen személy szerint felelős. Meg kell szüntetni a gépállomások politikai osztályait és a politikai helyettesi tisztséget a gépállomásokon. A gépállomásokon a párttitkárt függetleníteni kell. A gépállomás traktoristái a jövőben tartozzanak a gépállomás pártszervezetéhez.

A falusi pártszervezetek megerősítésére a helyi körülmények figyelembevételével meg kell szüntetni a falusi alapszervezetek túlzott szétforgácsoltságát; a termelészövetkezetekben, gépállomásokon, állami gazdaságokban lévő alapszervezetek kivételével lehetőleg egy falusi pártszervezetbe kell tömöríteni a falun élő kommunistákat. A járási pártbizottságok fokozott segítséget nyújtsanak e falusi alapszervezetnek.

A falusi kommunisták eredményesebb munkája érdekében rendszeresíteni kell a falusi kommunisták részére a falusi pártaktívát.

5. A Központi Vezetőség kötelezi a megyei pártbizottságokat, hogy alapvetően javítsák meg a járási pártbizottságok politikai irányítását, következetesen segítsék elő a járási pártbizottságok önállóságának megszilárdítását, nyújtsanak a járási pártbizottságoknak fokozott támogatást abban, hogy mielőbb megfeleljenek új feladataiknak.

A megyei pártbizottságok elsőrendű feladata, hogy a járási pártbizottságokat politikailag fejlett, kulturált káderekkel megerősítsék. A megyei pártbizottságoknak meg kell valósítaniok azt, hogy a járási pártbizottságokban agronómus is dolgozzék felelős tisztségekben; a járási pártbizottság egyik titkára lehetőleg mezőgazdasági szakember legyen. A mezőgazdasági területen dolgozó pártbizottságok megerősítésére 1954. első felében mintegy 1000 megfelelő, hozzáértő pártkádert kell mozgósítani.

A mezőgazdaság nagyarányú fejlesztése megköveteli, hogy a falun dolgozó pártfunkcionáriusok gyorsabban és jobban elsajátítsák a mezőgazdaság alapvető ismereteit. Ezért a megyei pártbizottságok szervezzék meg, hogy minden falun dolgozó pártfunkcionárius egy, illetve két év alatt a szükséges mezőgazdasági szakismereteket elsajátítsa, és ebből szakvizsgát tegyen.

*

A mezőgazdaság fejlesztése egész népünk közös ügye. A jólét további emelése a dolgozó nép: a munkásosztály, a dolgozó parasztság, az értelmiség kezébe van letéve, munkájától, szorgalmától függ sikeres megvalósítása. A Magyar Dolgozók Pártja és a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa felhívja az ország minden dolgozóját, hogy segítse diadalra vinni a magyar mezőgazdaság fejlesztésének nagy nemzeti ügyét.

E terv megvalósítása szorosabbá kovácsolja a munkás-paraszt szövetséget, népi demokráciánk szilárd alapját. Központi Vezetőségünk és Kormányunk biztos abban, hogy a munkásosztály, a dolgozó parasztság és az értelmiség egységes erőfeszítéssel a kitűzött feladatokat sikerrel megoldja.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-517 51–90.

518

[I. Határozati jegyzőkönyv]

Jegyzőkönyv¹

Készült a Minisztertanács 1953. évi december hó 30-i üléséről

20/1

1.) 1954. évi népgazdasági terv²

- 1 Ceruzával ráírva: Gyorsírói jegyzet alapján készült nem ellenőrzött anyag. I/4 A jegyzőkönyv nem hitelesített, nem szabályos formában készült. A hozzászólásokat a gyorsírói jegyzőkönyv tartalmazza.
- 2 Az Országos Tervhivatal elnöke 1953. december 24-i dátummal beterjesztette jóváhagyásra a „Javaslat az 1954. évi népgazdasági tervre” című összeállítást. A tervjavaslat áttekintette az 1953. évi népgazdasági terv várható teljesítését. Megállapította, hogy a terv teljesítése számos területen eltér a túlzott feladatokat kitűző eredeti előirányzattól. A júniusi kormányprogram módosításainak hatására már jelentkeztek kezdeti eredmények, mindenekelőtt a lakosság ellátásának javításában és a mezőgazdaság fejlesztésében. A nemzeti jövedelem várhatóan 14,2 %-kal emelkedik, ebből a fogyasztási alapra 74,7% jut (1952: 81%). A csökkenés különösen jelentős a lakosság fogyasztási alapját illetően, 58,8% (1952: 65,4%). Az ipar termelése 8,7%-kal meghaladja az 1952. évit, a mezőgazdasági termelési eszközök gyártása ennek ellenére nem elégítette ki a szükségleteket. A széntermelés, a villamosenergia-termelés és a kohászat termelése nem biztosította az ipar zavartalan ellátását, ami termelési zavarokat, szervezetlenséget eredményezett. A jelentős nagyságú exportfeladatok teljesítése a megfelelő mennyiségű és minőségű fogyasztási cikk gyártását háttérbe szorította. Ez az év II. felében pozitív irányban változik. Az ipar műszaki fejlődésében nem történt döntő fordulat. A termékek minősége nem kielégítő, a nehézipari exportcikkek minősége elmarad a nemzetközi színvonaltól. A mezőgazdaságban a termésátlagok emelkedtek, csökkent a gabonafélék, növekedett a napraforgó, kukorica és cukorrépa vetésterülete. Az öntözött terület jelentősen nőtt. Az állattenyésztés nem fejlődött, csökkent az állatállomány. A kormányprogram jelentősen fokozta a termelősövetkezeti tagok és az egyéni parasztek termelési kedvét, ezt jelezte a tartalékföldek teljes igénybevétele, a tenyészállatok emelkedése, a termelőeszközök iránti fokozott kereslet. A belkereskedelemben a II. félévben jelentősen nőtt a lakosság fogyasztása, javult az áruellátás a városokban és falvakban. Számos új közszükségleti cikk került forgalomba, noha a falusi (paraszti) fogyasztási cikkekben még sok a hiány, és nem kielégítő a minőség. Nem javult a közétkeztetés. A külkereskedelem kiviteli tervét várhatóan 80%-ra, importtervét 88-90%-ra teljesíti, tovább növelve a külföldi adósságokat. A szociális és kulturális ellátás a II. félévben javult, ennek köszönhetően 1952-hez viszonyítva igen szerény előrelépés tapasztalható. (Az 1952-höz viszonyított index a kórházi ágyak számában 102,4; bölcsődei férőhelyekben 155,9; óvodai férőhelyekben 107,0; mozik számában 106,8.) 1953-ban állami erőből, állami támogatással valamint saját erőből 16,9 milliárd (1952: 16 milliárd) forint beruházás valósult meg. A II. félévben végrehajtott átcsoportosítások eredményeként csökkent az ipari beruházásokra, és nőtt a fogyasztásra, a mezőgazdasági, valamint

Gerő Ernő elvtárs: Javasolja, hogy a napirendet először általánosságban tárgyalja a Minisztertanács.

A részletkérdések megvitatására egy bizottság kijelölését javasolja, melynek tagjai a következők legyenek:

A bizottság felelős vezetője: *Gerő Ernő* elvtárs,
helyettese: *Apró Antal* elvtárs,

a szociális, kulturális, egészségügyi beruházásokra fordított összeg aránya. Nőtt viszont a befejezetlen beruházások száma is. A munkások és alkalmazottak (különösen az adminisztratív dolgozók) létszáma 7,6 %-kal, a beralap 20,7%-kal emelkedett. Az ipar önköltségsökkentési terve nem teljesült, nagy a fizetési nehézségekkel küzdő vállalatok száma, emelkedett a selejt, lazult a munkafegyelem.

Az 1954. évi tervjavaslat összeállításánál az MDP KV határozatai az irányadók. A lakosság élet-színvonalának (kiemelten a lakásviszonyok, az egészségvédelem, a szociális és kulturális ellátás) a bérek emelése, a fogyasztói árak csökkentése és a mezőgazdasági termelés ösztönzése érdekében teendő intézkedések révén jelentősen emelkednie kell. A nemzeti jövedelem szerény mértékben nő (1953-hoz viszonyított index 103,3). Ennek megfelelően a lakosság fogyasztási alapjának 18,9%-kal kell növekednie. A lakásépítkezést az előző évekhez képest gyorsítani szükséges (1953-hoz képest: 145,1). Gyorsítani kell a mezőgazdaság fejlesztését az állami támogatás emelésével, a mezőgazdasági beruházásokat közel kétszeresére kell emelni (1953-hoz viszonyított index 145,1). Csökkentendők a begyűjtési terhek, javítandó az anyagellátás. Meg kell szüntetni a külföldi eladósodást (1953-hoz viszonyított index exportban 120,8, importban 102,8). Tovább kell lassítani az iparosítás ütemét, folytatni kell a szerkezeti átalakítást, csökkenteni az ipari beruházásokat (1953-hoz viszonyított index 61,3). A kiskereskedelmi forgalom indexe 1953-hoz képest 120,4.

A Minisztertanács 1954. január 12-i dátummal fogadta el 518/1/1953 számú nem nyilvános határozatát az 1954. évi tervről, melyben felhatalmazta a kijelölt bizottságot, hogy a Minisztertanács nevében január 15-ig döntsön a vitás kérdésekben. A határozat többek között kimondta, hogy az áralap tartalmát – a gazdasági minisztériumok beruházási előirányzatainak csökkentésével és a magánlakások előirányzatának felemelésével – 2,1 milliárd forintra kell emelni; az oktatási minisztérium vizsgálja felül a technikai képzés helyzetét, és készítsen javaslatot a szakosítás csökkentésére; a nehézipari miniszter biztosítsa, hogy 1954 I. félévének végére megszűnjenek a kényszerű áramszünetek, és dolgozza ki a szigorú energiatakarékosági rendszabályokat; az OT elnöke készítsen előterjesztést az ivóvízellátás helyzetéről és a lakossági ivóvízellátás javításáról; az Országos Létszám Bizottság tegyen javaslatot a tervezőintézetek, készletező és értékesítő vállalatok létszámának csökkentésére; az OT elnöke a mezőgazdaság kivételével átlagosan 5%-kal csökkentse az adminisztratív létszámkeretet; jóváhagyja a mellékletben felsorolt igények (kalocsai Farostlemezgyár és erőmű, bőr- és cipőipar, Vörös Csillag Traktorgyár, híradástechnikai és műszeripar, kórházak, a SZOT munkavédelmi tudományos intézete, tanműhelyek és tanulóotthonok, Hungária DDT üzem és enyvgyár, R. M. Varróépgyár, KÖMI mezőgazdasági üzemi fejlesztése) ki-elégítését a beruházási tartalékkeret terhére 235,6 millió forint értékben. A határozat felhívta a miniszterek figyelmét a takarékosági intézkedések kidolgozására, a jó kezdeményezések támogatására, a szervezetszervezésre és határozottságra a vezetői munkában.

a bizottság tagjai: Szalai Béla elvtárs,
Herczeg Ferenc elvtárs,
Harmadik tag: mindenkor az illetékes miniszter.
A Minisztertanács a javaslattal egyetért.

Hozzászólások:

Gerő Ernő elvtárs: A vita igen hasznos volt, sok fontos kérdést vetettek fel az elvtársak, mellyel hozzájárulnak ahhoz, hogy a tervet precízebbé tegyünk.

Voltak azonban olyan felszólalások, melyek a tervtől függetlenül vetették fel a kérdéseket. Nekünk mint a Minisztertanácsnak együtt kell látni a problémákat, hogy hogyan lehet a leghelyesebben megvalósítani a párt gazdaságpolitikai irányvonalát és a kormány programját az 1954-es terven keresztül.

A vitában két olyan felszólalás hangzott el, amely bizonyos tekintetben kétségbe vonta az egész terv realitását; a Belkereskedelmi Minisztérium részéről Bognár és Háy elvtárs felszólalása. Bognár elvt. felvetette, hogy meg kell vizsgálni, hogy vajon a különböző adatok egymással összhangban vannak-e (termelés, export, lakosság vásárló alapja, stb.), mert neki az a benyomása, hogy ezek nincsenek összhangban. Ezt meg kell vizsgálni. Háy elvtárs úgy látja, hogy többet osztunk el, mint amennyink van. Ezt meg kell vizsgálni.

Javasolja, hogy a Minisztertanács a tervet alapul fogadja el. A korrekciók egy részét a Minisztertanács maga határozza el, más része pedig a bizottságon keresztül – tárgyalások révén, megegyezések révén, vagy utólag a Minisztertanács határozata révén – fog a tervbe bekerülni.

Milyen korrekciókra volna szükség most, már itten, tehát nem a bizottságban:

1.) Az árutartalékot fel kell emelni 1800 millióról 2100 millióra.

Mi legyen ennek a fedezete?

Nyilvánvaló, hogy a beruházásoknál kell csökkentést végrehajtani. Nem egyformán, hanem meg kell keresni. A termelést meg kell emelni, ahol ez a szükségletek szempontjából kívánatos és anyaggal fedezni tudjuk.

Fel kell venni 1000 + lakást a magánépítkezésnél, ahol úgy látszik, hogy van anyagfedezet.

Arra kéri a miniszter elvtársakat, hogy saját maguk mozgósítsák a saját apparátusukat, hogy mit tudnak áruban felajánlani.

Amire vonatkozóan itt kell dönteni, az Háy elvt. javaslata: a mezőgazdasági termelés szükségleteinek a biztosítása.

Az anyaggal való ellátást sokkal erőteljesebben kell a tervben kihozni, konkrétan meg kell határozni, elvileg jobban aláhúzni.

A részletes tervből, hogy milyen cikkből mennyit termeljünk, többet kell áthozni a főrészbe.

A beruházások kérdése: feltétlenül biztosítani kell minimálisan 1% tartalékot, ez kb. 150 millió. Bata elvt. kívánsága, hogy a tartalékot ne osszuk szét előre, teljesen jogosult, de ez a 150 millióra vonatkozik.

Az ipari termelés emelkedésénél nem javasolja kimondani, hogy 103,1%-ot a könnyűiparnál emeljük fel, de a Minisztertanács mondja ki, hogy a kiküldendő bizottságnak kötelessége megvizsgálni, hogy mennyiben lehet felemelni ezt, és biztosítani a lakosság számára a vásárlóalap növelését.

Az alkalmazotti létszám kérdésénél, az 5%-ot ha keresztülvisszük, komoly lépés lesz előre. De ennek nem szabad oda vezetnie, hogy most viszont a adminisztratívákat másnak minősítsék át. Az 5%-ot keresztül kell vinni. A Pénzügyminisztérium hozza ezt be, és az Országos Tervhivatallal egyeztetni kell.

Az önköltségcsökkentés mértékénél helyesnek tartja Olt elvtárs javaslatát. Az önköltségcsökkentés mértékét 300-400 millió forinttal növelni kell.

A vízellátás kérdése nagyon széles réteget érint.

Javasolja, hogy az összecszerűséget emeljük meg.

A külkereskedelem kérdésénél javasolja elfogadni:

- 1.) A bizottság lehetőleg soron kívül tárgyalja meg az 1954. I. n. évi tervet és ezt, mint a tervnek a részét az I. n. évre hagyja jóvá.
- 2.) El lehet fogadni, hogy 1954. február 10-ig hozza be a Tervhivatal a Minisztertanácsba az 1954. évi egész külkereskedelmi tervet, az esetleg közben lefolytatott nemzetközi tárgyalások alapján szükségessé váló módosításokkal és a tervnek négy negyedévre szóló bontásával.³

Amennyiben a bizottságban lesznek módosítások, azt a terven keresztül kell vezetni.

Felmerült még egy sor részleges kérdés is, mint pl. a kombájn gyártása, ezt meg kell nézni.

Felmerült még egy sor kérdés, melyet az elvtársak javasoltak külön bizottság elé vinni. A külön bizottság elé általában azokat a kérdéseket kell vinni, amelyek a vitás kérdésekről szóló előterjesztésben⁴ vannak.

A bizottság elé azokat a kérdéseket kell hozni, amelyekben nem tudtak megegyezni.

- 1.) Az I. n. év árufedezetének a kérdése, ami nehéz, de megoldható kérdés. Előzetesen már beszéltek Szalai, Bognár és Háy elvtárssal, és felmerült már néhány lehetőség, hogy a hiányt áthidalhatjuk.

Tisztában kell lennünk azzal, hogy a kérdés rendkívül sürgős, nem halaszthatjuk el, mert különben mire az intézkedéseket megtettük, már bajok vannak. Ebben a kérdésben a kezdeményezést a Tervhivatal kezébe kell tenni és összehívni az érdekelteket, és konkrét javaslattal kell jönni a Minisztertanács legközelebbi ülésére.⁵

- 2.) A zsiradék- és húsellátás kérdése. Erre vonatkozóan van egy javaslat, amit az elvtársak még nem ismernek, ami a vezető pártszerv elé kerül, egy különleges bizottság létrehozása, a hús- és zsiradék ellátása kérdésében.⁶

3 Nincs nyoma annak, hogy a külkereskedelmi terv a Minisztertanács elé került.

4 A vitás kérdésekről szóló előterjesztés nem található a jegyzőkönyv mellett.

5 A Minisztertanács január 15-i ülésén nem szerepelt a téma.

6 Nem találtuk nyomát a bizottság működésének.

A terv megvalósításához igen magas fokú vezetés kell, ezenkívül nagyfokú szervezethez. Az apparátusnak teljes mértékben érezni kell, hogy a miniszter, a miniszterhelyettesek magukévá tették a tervet, teljesíthetőnek tartják azt, és túl fogják teljesíteni. Ha az apparátus észreveszi, hogy a miniszternek vagy a miniszterhelyetteseknek kételyük vagy aggályuk van a terv teljesítésében, akkor nem fogják tudni teljesíteni a tervet. Ez vonatkozik általában a tervre, és különösen a megtakarításokra.

Ebben a tervben nincs eléggé felvetve a takarékoság kérdése (anyagban, energiában, munkaerőben), természetesen anélkül, hogy a terv célkitűzéseit ezáltal veszélyeztetnénk. Véleménye, hogy ebben a kérdésben igen széleskörű programot kell kidolgozni, intézkedésekkel, helyi kezdeményezésekkel. Igen sokszor jó kezdeményezések vannak, de nincs rendszer a kezdeményezések elterjesztésére.

A Minisztertanács az 1954. évi népgazdasági tervnek az összefoglalóját az említett módosításokkal elfogadja azzal, hogy a vitás kérdéseket a már jóváhagyott bizottságban kell kitárgyalni január 15-ig, és az esetleg még fennmaradó vitás kérdéseket a Minisztertanács döntése elé bocsátjuk.⁷

Részleteiben:

Helyi tanácsok: növelni kell a tanácsok keretét a központi keret terhére.

Meg kell nézni, mit tudnak az egyes minisztériumok esetleg módosítani a tervükön. Ezt a Tervhivatal vizsgálja meg az illetékes minisztériumokkal.

A belkereskedelem beruházását meg kell vizsgálni, és bizonyos összeget nekik még át kell adni. Az Országos Tervhivatal, a Belkereskedelmi Minisztérium és a Fővárosi Tanács együtt nézze meg ezt a kérdést.

20/2a

2/a.) 1954. év I. negyedévének költségvetése⁸

Előadó: Olt Károly elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést a következő módosításokkal elfogadta:

⁷ A bizottság munkájáról készített jelentés nem került a Minisztertanács elé.

⁸ Az előterjesztés nem található a jegyzőkönyv mellett. Ide csatolták viszont az 1954. I. negyedévi adó- és biztosítási díj bevételi tervre vonatkozó előterjesztést, amelyről határozatot nem hoztak. A Minisztertanács 518/2/a/1953 számú nem nyilvános határozatában a jegyzőkönyvben foglalt módosításokkal együtt az 1954. I. negyedévi költségvetés összegét 11 271 millió Ft bevételben és 10 641 millió Ft kiadásban állapította meg, 630 millió Ft felesleggel. Engedélyezte, hogy a pénzügyminiszter a vállalati kiadásokat a februárban elkészülő pénzügyi tervek jóváhagyásáig folyósítsa, a vállalati gazdálkodás zavartalanságának biztosítására a minisztériumok számára operatív tartalékot utaljon ki; utasította, hogy a tanácsi dolgozók illetményének biztosítására 100 millió Ft céltartalékot képezzen; hogy az államapparátus dolgozói január első felében pontosan megkapják az illetményeiket; vizsgálja meg az OT elnökével egyetértésben, hogy a minisztériumok közületi fogyasztását miként lehet az I. negyedévről a későbbi negyedévekre átütemezni; a tervezett éves költségvetés 300 millió forintos csökkentésének megfelelően 70 millió forinttal csökkentse az I. negyedévi előirányzatot.

- a.) A határozati javaslat 1. pontjában szereplő 13 895 millió helyett 11 271 " -t,
a 13 263 millió helyett 10 641 milliót,
valamint 631 millió felesleg helyett 630 milliót kell bevenni.
- b.) A Minisztertanács utasítja a pénzügyminisztert, hogy az Országos Tervhivatal elnökével egyetértésben vizsgálják meg a minisztériumok közületi fogyasztásának áttolási lehetőségét az I. negyedévről. Ennek megoldására terjesszenek javaslatot a Minisztertanács elé két héten belül.
- c.) A Minisztertanács felhívja a pénzügyminiszter figyelmét, hogy különös gonddal vigyázzanak, hogy január 1-jén az állami apparátusban is minden dolgozó pontosan megkapja fizetését.
Utasítja a Helyi Tanácsok Titkárságának vezetőjét, hogy a Minisztertanács fenti határozati pontjának végrehajtását ellenőrizzék és jelentsék, ha bárhol előfordul, hogy a fizetéseket nem folyósítják.
- d.) A Minisztertanács utasítja a pénzügyminisztert, hogy a költségvetés évi irányzatának 300 millió forinttal történő csökkentésére és ezen belül az I. negyedév költségvetési előirányzatának 70 millió forinttal történő csökkentésére február 15-ig terjesszen javaslatot a Minisztertanács elé.
A költségvetés 300 millió forintos csökkentésének elfogadása után, a specifikációnak megfelelően az I. negyedévi költségvetést 70 millió forinttal kell csökkenteni.

2/b.) [1954. I. negyedévi hitelterv]⁹

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést a következő módosításokkal elfogadja:

- a.) A határozati javaslat 5. pontjának utolsó két sora a következőképpen módosul:
„1954. január 5-ig a kidolgozott irányelvek alapján adjanak utasítást a vállalatoknak, hogy 1954. január 20-ig készítsenek az 1954. I. negyedévére operatív forgóeszköz-csökkentési tervet.”¹⁰

9 A pénzügyminiszter előterjesztésében javaslatot tett az egyes minisztériumok, a termelősövetkezetek továbbá a kisipari szövetkezetek gazdálkodásához szükséges 1954. I. negyedévi hitelállomány előzetes megállapítására. A hitelkereteket a várható árváltozások hitelkihatásának fényében módosítani kell. A Minisztertanács 518/2/b/1953 számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal az előterjesztést jóváhagyta.

10 Az eredeti szöveg szerint a megadott határidőig csak a forgóeszköz-csökkentési feladatokat kellett kitűzni.

- b.) A Minisztertanács tudomásul veszi, hogy a nehézipari miniszter – a felülvizsgálattól függően – kb. 30 millióval csökkenti az I. negyedévi hiteltervét.

20/2c

2/c.) [1954. I. negyedévi országos pénztári terv]¹¹

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést a következő módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács utasítja a pénzügyminisztert, hogy 100 millió forinttal csökkentse a pénztári tervet, s ugyanilyen összeg keretében biztosítson a belkereskedelem részére árualapot.
A 100 millió forintos csökkentésnek megfelelően a hóközi csúcsokat is módosítani kell.
- b.) A határozati javaslat 2/b–c. pontját törölni kell.¹²
- c.) A Minisztertanács utasítja a pénzügyminisztert, az Országos Tervhivatal elnökét és a bel- és külkereskedelmi minisztert, hogy dolgozzanak ki javaslatot a lakoságnál feleslegesen kint lévő kb. 600 millió bankjegy lecsapolására.

Határidő: 1954. február 1.

- d.) A belkereskedelmi miniszter előzetes hiánycikk listája, valamint a belkereskedelem 1954. évi terven felüli árualap igénye tájékoztatásul szolgál.
- e.) A Minisztertanács felhívja a mezőgazdasági termelőeszközök gyártásával foglalkozó miniszterek figyelmét, biztosítsák az I. negyedévben a mezőgazdaság számára előírt termelési eszközök gyártását, és ennek fontosságát apparátusukkal tudatosítsák.
- f.) A Minisztertanács felhívja a figyelmet, hogy az új gyártmányokat lehetőleg ne az I. negyedévben kezdjék el gyártani, hanem azok bevezetésére az év folyamán fokozatosan térjenek át.

11 A pénzügyminiszter tájékoztatást adott a forgalomban lévő pénzösszeg nagyságáról, a kiáramló pénz mennyiségéről és a lakosság rendelkezésére álló pénzösszeg lekötéséhez szükséges árualapról. Az előterjesztéshez a bel- és külkereskedelmi miniszter által összeállított és mellékletben csatolt hiánycikklista tartalmazta az árualap kiegészítéséhez szükséges termékek jegyzékét. A Minisztertanács az 518/2/c/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal jóváhagyta.

12 A határozati javaslat 2/b pontjában utasítani kívánták az Országos Tervhivatal elnökét és az érintett ipari minisztereket, hogy 1954. január 15-ig jelentsék, mely hiánycikkeket milyen mennyiségben és milyen határidőig fognak legyártani, különös tekintettel a parasztság szükségleteire. A 2/c pont szerint az Országos Tervhivatal oly módon tegye meg előterjesztését, hogy a Minisztertanács közvetlenül is utasíthassa az érintett üzemeket.

2/d.) Tábournoki kinevezések¹³

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.¹⁴

20/2d

2/e.) Kossuth-díj jelölőbizottság kinevezése¹⁵

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadja azzal, hogy felhívja a bizottság elnökének és tagjainak figyelmét, hogy a Kossuth-díj odaítélésénél tapasztalt liberális magatartást szüntessék meg, és szilárdítsák meg a Kossuth-díj értékét.¹⁶

20/2e

Napirenden kívül:

1.) Czakó Mátyás [Kálmán] kiutazása Bécsbe¹⁷

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.¹⁸

20/nk/1

2.) Együttműködési bizottság¹⁹

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadja azzal, hogy Szobek elvtárs helyett Incze elvtársat nevezi ki.²⁰

20/nk/2

13 A belügyminiszter – az MDP KV Politikai Bizottsága december 23-i ülésén elfogadott határozat alapján – előterjesztést tett a Minisztertanácsnak Piros László államvédelmi vezérőrnagynak, a belügyminiszter első helyettesének altábornaggyá, Dékán István államvédelmi ezredesnek, a belügyminiszter helyettesének vezérőrnaggyá, Valencsák János államvédelmi ezredesnek, a Határőrség és Belső Karhatalom parancsnokának vezérőrnaggyá történő kinevezésére.

14 A Minisztertanács 518/3/1953 számú határozatával az előterjesztést megerősítette, és továbbította az Elnöki Tanácshoz, amely 1953. december 31-i határozatával jóváhagyta.

15 Gerő Ernő, a Minisztertanács első elnökhelyettese – az MDP KV Politikai Bizottsága december 23-i ülésén elfogadott határozat értelmében – előterjesztést tett az 1954. évi Kossuth-díj jelölőbizottsági elnökére, szakbizottságainak vezetőire és tagjaira.

16 A Minisztertanács 518/4/1953 számú nem nyilvános határozatával a bizottság elnökévé Darvas Józsefet, a természettudományi szakbizottság vezetőjévé Erdei Ferencet, a társadalomtudományi szakbizottság vezetőjévé Fogarasi Bélát, a művészeti és irodalmi szakbizottság vezetőjévé Jánosi Ferencet, a „szocialista munka” szakbizottság vezetőjévé Czottner Sándort nevezte ki.

17 Czakó Kálmán legfőbb ügyész a Minisztertanács jóváhagyását kérte, hogy a magyar küldöttség vezetőjeként 1954. január 4–10. között Bécsben részt vegyen a Demokratikus Jogászok Nemzetközi Szövetségének kongresszusán.

18 A Minisztertanács 518/nk/1/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

19 Előterjesztés nem található a jegyzőkönyv mellett.

20 A Minisztertanács 518/nk/2/1953 számú nem nyilvános határozatával Szobek Andrást felmentette a magyar–román vegyes kormánybizottság tagsága alól, és helyére Incze Jenőt, a bel- és külkereskedelmi miniszter helyettesét nevezte ki.

3.) Állami begyűjtés többéves rendszeréről szóló tvr. egyes rendelkezéseinek kiegészítése²¹

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács tudomásul veszi, hogy a rendelet 41. §-a módosításával a pénzügyminiszter – Olt Károly elvtárs – nem értett egyet.

A Minisztertanács utasítja a begyűjtési minisztert: végrehajtási utasításban szabályozza, hogy milyen segítséget kell nyújtani a Pénzügyminisztérium részére.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-518 2–10.

21 Előterjesztés nem található a jegyzőkönyv mellett. Az állami begyűjtés rendszerét az 1953. évi 27. számú tvr. (MK 1953. 65. szám, december 13.) és az 1.077/1953 (XII.16.) számú minisztertanácsi határozat (MK 1953. 66. szám, december 16.) szabályozta.

[II. Gyorsírói jegyzőkönyv]

Készült a Minisztertanács 1953. évi december hó 30-án de. 9 órakor megtartott üléséről

Gerő Ernő elvtárs: Üdvözli az elvtársakat és megkérdezi, hogy van-e észrevétele valakinek a napirendi pontokhoz.

A Minisztertanács az előterjesztett napirendet elfogadta.

1.) Az 1954. évi népgazdasági terv.

Javasolja, hogy először általánosságban tárgyalja a Minisztertanács a napirendet. A vitás részletek kérdések megtárgyalására egy bizottság kiküldését javasolja, melynek tagjai a következők legyenek:

A bizottság felelős vezetője: *Gerő Ernő* elvtárs,

Helyettesként: *Apró Antal* elvtársat.

A bizottság tagjaiul: *Szalai Béla* elvtársat, mint a Tervhivatal elnökét,

Helyettesként: *Herczeg Ferenc* elvtársat.

A harmadik tag mindenkor az a miniszter, akihez a kérdés tartozik.

A Minisztertanács a javaslattal egyetért.

Szalai Béla elvtárs: Az OT által benyújtott tervjavaslat megfelel a párt Központi Vezetősége június–októberi határozatainak és a kormány programjának. A terv helyes. A terv biztosítja az életszínvonal emelkedését.

A mezőgazdaság fejlesztésére vonatkozó célkitűzések anyagi bázisait is biztosítja. Néhány előirányzat nincs még átvezetve.

A baráti államoknál fennálló tartozásaink jelentős részét kifizetjük.

A terv szolidabb, megalapozottabb, mint az elmúlt években. Megvan a terv belső összhangja. A nehézségeket őszintén tárja fel a kormány előtt.

Emellett azt kell mondani, hogy nem mindenben felel meg a terv a teljes követelményeknek. Fő hiányossága, hogy a belkereskedelmi árualap nem elég biztosan fedezi a lakosság vásárlóerejét.

A Tervhivatal szükségesnek tartja, hogy 300 millióval tovább növeljük az árualapot.

A belkereskedelmi forgalom igen növekszik, mégis olyan helyzet állhat elő, hogy a nagy növekedés ellenére az áruhiány nem csökken, hanem még növekszik.

A terv alapvető főkérdése, hogy ezt a 300–400 millióval növeljük.

Forrás:

1.) A tervezett anyagból többet termelni. Legalább 10 millió értékben növeljük az árutermelést, anélkül, hogy plusz anyagot adnánk.

Tehát a meglévő anyagból több közszükségleti cikket gyártani.

2.) A hulladékanyag-felhasználás. Ez a mozgalom kell, hogy hozzon több 10 millió értékben.

3.) Bizonyos importcsökkentések folytán devizát felszabadítani.

4.) Ezenkívül feltétlenül szükségessé válik bizonyos beruházási tételek felülvizsgálata.

Vannak még komoly lehetőségek, hogy egyes tételek felülvizsgálása után csökkentünk. (Számba jöhet a Metró.)

Vannak már javaslatok, a feladat elvégzése sürgős. A következő két hétben ezeket a kérdéseket el kell dönteni.

Van még lehetőség a készletrendezéssel felszabadítható anyagok, félkész áruk értékesítése, illetve felhasználása területén. Ezeket át kell csoportosítani, mozgósítani kell és ez a lakosság árualapját növelheti.

Felül kell vizsgálni az üzemanyag-ellátást, szénben, fában. Februárban jelentést kell hozni további megtakarításra.

Az anyagfedezet kérdésében a legtöbb cikk biztosítva van. Szűkösen van fában, üzemanyagban és bizonyos hengereltáruban. Ezeknél további megtakarítások kérdését kell a Minisztertanács elé hozni.

A beruházási terv gyöngéje, hogy nincs tartalék. Fel van osztva a 130 millió is. legalább 1% tartaléknak kell lenni, amire nincs betáblázva semmiféle beruházási igény.

1000 lakással növeljük a magánlakás-építési tervet.

A mezőgazdasági tervvel kapcsolatban keresztül kell vezetni néhány számot.

A termelészövetkezetek mutatóit be kell venni a tervbe, helytelen, hogy ezek nincsenek benne. A végleges határozatba be kell venni.

A tervben van egy félreérthető adat: a jövedelemelosztás.

A SZÖVOSZ igényeit külön meg kell vizsgálni.

A földművelésüggyel ugyancsak vitás kérdésük van.

200 milliós beralapötbblet igénye van, amit felül kell vizsgálni.

Valamit emelni kell, de nem 200 millióval. Ezt a kérdést a bizottság elé kell vinni.

A földművelés területén probléma a műtrágyaellátás kérdése.

A rézgalic kérdésénél az FM igénye túlzott.

A mezőgazdasági szakemberek szerint 14-15 ezer tonnánál többet el nem fogyasztotunk. Összmenyiség, a tartalékkal együtt 20 ezer. Ezt a bizottságnak felül kell vizsgálni.

Az önköltségsökkentés mértékét alacsonynak tartja. A nagy beruházások felülvizgálatára külön bizottságra nincs szükség.

A Tudományos Kutató Intézet tématervét ne fogadja el a Minisztertanács, egyetért a javaslattal.

A könnyűipari termelés további emelése bizonyos területeken lehetséges. Lehet emelni egyet tervet: faipar, selyem, de ennek külkereskedelmi kihatásait figyelembe kell venni.

Háy [László] elvtárs: Felveti a kérdést, hogy a javaslatban felmerült kívánalmak (mezőgazdaság fejlesztése) külkereskedelmi kihatásai figyelembe vannak-e véve?

Szalai Béla elvt[árs]: A külkereskedelmi kihatást meg kell vizsgálni.

Olt Károly elvt[árs]: Az önköltségcsökkentési tervet a maga részéről is alacsonynak tartja, kb. 3-400 millió forintos emelést javasol.

Az iparnál javasol még 200 millió forint csökkentést.

A létszámcsökkentéssel kapcsolatban: a 60. oldal 11. pontnál az 5%-os csökkentést kevésnek tartja.

A 56–57. oldalon lévő kimutatás teljesen érthetetlen számokat mutat, például az általános gépiparnál a munkások létszáma 150 ezerről 148 ezerre csökken, ugyanakkor az általános gépiparnál az alkalmazotti létszám 58 400-ról 61 ezerre emelkedik.

A külkereskedelmi tervet nem veszi véglegesnek, kéri a Minisztertanácsot, foglalkozzon ezzel a kérdéssel.

Bognár József elvt[árs]: A terv alapvető arányaival kapcsolatban három kérdést vet fel:

- 1.) A benyomása az, mintha a fogyasztási alap 11,5%-os növekedése, az ipari termelés növekedése és a kivétel növekedése között nem volna meg a teljes összhang.
- 2.) Az ipar és a mezőgazdasági termelés arányának kérdése. Nem reális az a szám, ami a mezőgazdaságra vonatkozik. A számítás metodikáját feltétlenül meg kell vizsgálni.
- 3.) A könnyűipar termelése.

Helyesnek tartja, ha az Orsz. Tervhivatal ezt a kérdést megnézné.

Feltétlenül meg kell nézni a kormányprogram oldaláról is a dolgot.

4.) A különböző tervek összhangjának a kérdése. Szalai elvtárral egyetért, hogy a terv szolidabb és komolyabban van egyeztetve, mint a megelőző években. De ez nem jelenti azt, hogy minden egyeztetve van a terven belül.

Feltétlenül el kell fogadni azokat a javaslatokat, mely arra irányul, hogy a belföldi árualapot meg kell növelni minimálisan olyan mértékig, hogy a vásárlóerőt megnyugtató módon fedezze.

Rendkívül vérszegénynek tartja a műszaki fejlesztésről szóló fejezetet. A műszaki fejlesztésről külön ki kell dolgozni, hogy milyen intézkedések szükségesek.

Bata István elvt[árs]: A tartalék felosztását nem tartja helyesnek.

Felveti, hogy rendkívül nagy a beruházásoknál a limiten aluli beruházás.

Javaslat, hogy a Közlekedési Minisztérium beruházásainál a Honvédelmi Minisztérium is vegyen részt.

A beruházások tartalékelosztását ne fogadja el a Minisztertanács.

Zsofinyecz Mihály elvt[árs]: A lakásépítkezési számok nem stimmelnek. Javasolja, hogy az elosztást még egyszer nézze meg az OT.

Háy [László] elvtárs: Hiányolja, hogy a Belkereskedelmi Minisztérium nem kapta meg a részletes tervet. Nem kapta meg a tervet négy negyedéves bontásban sem, holott a tárgyalásoknál ezt kérték.

Szükséges, hogy a termelő tárcák megkapják a tervüket IV. negyedéves bontásban.

Javasolja, hogy az a bizottság, amely a vitás kérdéseket felülvizsgálja, első kérdésként a külkereskedelem I. negyedéves tervét tárgyalja.

Az 59. oldalon a Tervhivatal javaslatát ne fogadja el a Minisztertanács. A tervet felül kell vizsgálni.

Javasolja, hogy február elején, amikor már nagyjában látni fogják hogyan alakult a

baráti országokkal a tárgyalás, az Orsz. Tervhivatal terjesszen elő javaslatot vagy jelentést a terv felülvizsgálásáról.

Nem ért egyet azzal, hogy ezt a Belkereskedelmi Minisztérium végezze el. Ez a Tervhivatal feladata. A belkereskedelem nincs az összes adatok birtokában.

A beralap összegével egyetért, de más megosztásban kéri. Ez a bizottság elé tartozik.

Hegedüs András elvt[árs]: A terv a Központi Vezetőség júniusi határozatának megfelelő. Az egész tervnek központi kérdése a mezőgazdasági terv egységes túlteljesítése. Ez a tervben érződik teljes mértékben. A mezőgazdasági termelés gyors emelkedése hogy érződjék: a mezőgazdaság gépesítése szükséges.

A gépnél is jelentősebb a mezőgazdasági termelés anyagokkal való biztosítása. A szükséges anyagokat részletesen vegyük be a tervbe, de ne csak a Belkereskedelmi, hanem a Földművelésügyi Minisztérium tervébe is.

Értetlenség tapasztalható a mezőgazdasági termeléshez szükséges anyagok biztosítása érdekében.

Ki kell mondani, hogy az I. negyedévben a különböző anyagok biztosítása tekintetében elsőbbséget kell adni a mezőgazdaságnak.

A tanácsok tervével kapcsolatban: nagy hiba nálunk, népgazdaságunk területén, hogy túlzottan központosítunk. A tanácsok maguk nem terveznek és nem hajtanak végre. A központosítás egyenesen megbénítja a tanácsok működését.

A Földművelésügyi Minisztériumban is harcot kell folytatni, hogy a tanácsoknak adjanak nagyobb jogot. A Földművelésügyi Minisztérium beruházásaiból jelentős részt a tanácsokra kell bízni.

A kenyérgabonánál felveti a tartalékolás kérdését. Nem látja, hogy milyen irányt vesz a terv a tartalékolásban, minimálisat venni szerint helytelen. Vetőmagtartalék nélkül exportot csinálni majdnem teljesen elképzelhetetlen. Érdemes lenne kidolgozni a tartalékolás kérdését.

A lakás kérdésénél helyesnek tartja külön megnézni, hogy mit tudunk még tenni. Falun még sok ház van, amit lakássá tudnánk tenni.

Kiss Árpád elvtárs: Ha a Minisztertanács Olt elvtárs javaslatát elfogadja, javasolja egy bizottság kiküldését, mely megvizsgálná a következő szempontokat:

1.) Termelő tárcák minőségjavítása.

2.) A–B szektor aránya. (A fogyasztási cikkek termelése általában munkaigényesebb, és más időráfordítások szükségesek.)

Összefoglalva, egyetért, hogy növeljük az önköltségcsökkentési feladatainkat, de ehhez szükséges egy bizottság kiküldése.

Hidas István elvtárs: Fel kell hívni a miniszter elvtársak figyelmét a szén, villamosenergia helyzetre. 1954. első felében igen komoly problémák lesznek. A takarékoság kérdése igen fontos ezen a téren.

Felhívja még a figyelmet az export–import kérdésére. Véleménye szerint mindkét területen igen komoly bizonytalanságok vannak. Egyes cikkek, mint például a gyógyszerék nagyon megnövekedtek. Ha ezt maradéktalanul akarjuk teljesíteni, akkor nagyrészt csak export rovására mehet.

Szűjártó Lajos elvtárs: Nagyon elhanyagolja a Tervhivatal az építkezéseknek anyaggal való ellátását.

A bizottságnál ezt alaposan fel kell vetni és döntést hozni.

Altomáre Iván elvt[árs]: Szeretne egypár kérdésnél megállni.

A minőségjavítás kérdésénél a cigarettánál és a szivarkánál. Egyáltalán nem fogja tudni a minőséget javítani, hanem még rontani.

A határozat 450 vagon importot tervez be, és nem beszél az 1953-as év lemaradásáról.

A bizottságban tisztázni kell az import és export kérdését.

A zsír- és húsellátás kérdésben előadja, hogy a nyitókészlet húsban 600 vagon, zsírban 555 vagon.

Ha így fogadjuk el, azt jelenti, hogy a belkereskedelemlnél a II. negyedévben hús- és zsírellátás vonalán nagy nehézségek fognak jelentkezni. Javasolja ezt is bizottság elé vinni.

Szabó János elvtárs: Felveti a kutak kérdését, mintegy 300 községben nincs egyáltalán közkút. A vízellátás irtózatos. 70 községben még a vizet sem tudják biztosítani.

Kéri a Minisztertanácsot, hogy járuljon hozzá, hogy a bizottság előtt felvehessék a 25 milliót is, amire szükség van.

Felveti a romházak, bizonyos kastélyok kérdését. Itt mindenkinek példával kellene elől járni, különösen a Földművelésügyi Minisztériumnak.

Az erdőgazdasági technikum például Hortobágy kellős közepén van, holott Egerben volna rá lehetőség.

Karczag [Imre] elvtárs: Felveti az anyagellátás kérdését.

Felveti, hogy az anyagellátási tervek nem készültek el negyedévi bontásban.

A baráti országokkal folyó tárgyalások eredményei nem ismertek, lehetetlenné teszi a négy negyedéves bontást.

Egyetért Háy elvtárrsal, hogy február 28-ról hozzuk előre február 17-re a tervet, és ezt a bel- és külkereskedelmi miniszter készítse el a Tervhivatallal együtt.

Javasolja, hogy a Minisztertanács által kiküldött bizottság a kereteket vizsgálja felül, és kíséreljék meg a tanácsok keretének a felemelését.

Szalai Béla elvtárs: A miniszter elvtársak javaslatait gondosan megvizsgálták.

Ha a miniszter elvtársak nem tudnak a takarékoság vonalán a minisztériumi apparátusukat átállítani, akkor nem tudják a terveket megvalósítani.

Gerő Ernő elvtárs: A vita igen széles volt és hasznos is. Sok kérdést vetettek fel az elvtársak. A felszólalások egy részében voltak elvtársak, akik szinte a tervtől függetlenül vetették fel a kérdéseket.

A Minisztertanácsnak együtt kell látni a problémákat, hogyan lehet a leghelyesebben megvalósítani a párt gazdaságpolitikai irányvonalát és a kormány programját az 1954-es terven keresztül.

A vitákban két olyan felszólalás hangzott el, amely bizonyos tekintetben kétségbe vonja az egész terv realitását.

Bognár elvtárs felszólalásával kapcsolatban meg kell vizsgálni, hogy a különböző adatok egymással összhangban vannak-e (termelés, export, lakosság árualapja).

Meg kell vizsgálni az 1953/54. évi ipari termelés arányát.

Lehetetlen dolog, hogy ilyen alapvető kérdésekben ilyen bizonytalanságok legyenek.

Javasolja: a Minisztertanács a tervet alapul fogadja el.

Kéri a miniszter elvtársakat, hogy saját maguk mozgósítsák saját apparátusukat, hogy mit tudnak áruban felajánlani.

A mezőgazdaságot sokkal jobban kell ellátni anyaggal. A határozatban jobban alá kell húzni ezt, konkrétan meghatározni.

Egyes cikkeknel Szabó elvt. javaslata feltétlen helyes. (Pl. motorkerékpár, háztartási cikkek, szeg stb.)

A beruházások kérdésével kapcsolatban: feltétlenül biztosítani kell minimálisan 1% tartalékot.

Az alkalmazotti létszámkérdésnél: ha az 5%-ot keresztülvisszük, komoly lépés lesz előre.

Az 5%-ot keresztül kell vinni, hozzá be a pénzügy és az OT egyeztetve.

Az önköltségsökkentés mértékét 300-400 millió Ft-tal növelni kell.

Minisztériumként alakuljon megfelelő bizottság, és ha a minisztériumnak kell segítség, ezt a Pénzügyminisztérium és a Tervhivatal adják meg.

A vízellátás kérdése nem lényegtelen kérdés, nagyon széles rétegeket érint. Amellett van elvben, hogy 1954-re az előirányzatot emeljük meg, a Minisztertanács határozati-lag szögezze le a mennyiséget és az összeget.

A külkereskedelem kérdésével kapcsolatban javasolja elfogadni:

1.) A bizottság lehetőleg soron kívül tárgyalja meg az 1954. évi I. negyedévi tervet és ezt, mint a tervnek a részét az I. negyedévben hagyja jóvá.

2.) El lehet fogadni, hogy 1954. február 10-ig hozza be a Tervhivatal a Minisztertanácsba az 1954. évi külkereskedelmi tervet az esetleg közben lefolytatott nemzetközi tárgyalások alapján szükségessé váló módosításokkal és a tervnek a IV. negyedévre szóló bontásával.

Amennyiben a bizottságban lesznek módosítások, azt a terven keresztül kell vezetni.

Felmerült a munkaügyi mutatók kérdése különböző területeken:

1.) átlagbérek kérdése,

2.) létszámkérdés,

3.) szintén létszámkérdés, ipari tanulókkal kapcsolatban.

A létszámkérdéseket a könnyűipar és az élelmiszeripar területén nem tudjuk eldönteni, külön meg kell vizsgálni.

Felmerült még egy sor olyan kérdés, melyet az elvtársak javasoltak külön bizottság elé vinni. Külön bizottság elé általában azokat a kérdéseket kell vinni, amelyek az összefoglaló vitás kérdésekről szóló előterjesztésben vannak, plusz néhány olyan fontos kérdést, ami itt felmerült.

A végrehajtással kapcsolatban:

1.) Az első negyedévi árufedezet kérdése, ami nagyon nehéz, de megoldható kérdés. Előzetesen néhány elvtárral beszéltek ezekről, és már felmerült egy csomó konkrét lehetőség, hogy a hiányt áthidalhassuk.

Tisztában kell lenni azzal, hogy a kérdés rendkívül sürgős. Nem halaszthatjuk el, mert különben, mire az intézkedéseket megtettük, már bajok lehetnek. Sürgősen össze kell hívni az érdekelteket, és konkrét javaslattal kell jönni a Minisztertanács legközelebbi ülésére.

2.) A zsiradék- és húsellátás kérdése. Erre vonatkozóan van egy javaslat, amit az elvtársak még nem ismernek, ami a vezető pártszerv elé kerül; egy különleges bizottság létrehozása a hús- és zsiradékellátás kérésében. Ez a bizottság miniszterekből áll Szalai elvtárs elnöklete alatt. A terv megvalósításához igen magas fokú vezetés kell. Magasabb nivójú, mint ahogy eddig vezettünk. Nagyfokú szervezettségre van szükség. Az apparátus érezze, hogy a terv teljesíthető. A miniszterek, a miniszterhelyettesek teljes mértékben magukévé kell, hogy tegyék a tervet. Ha az apparátus észreveszi, hogy a miniszternél vagy a miniszterhelyettesnél kétely merül fel a terv teljesítésével szemben, akkor nem fogják tudni teljesíteni. Ez vonatkozik a tervre és különösen a megtakarításokra.

Nincs ebben a tervben a takarékoság kérdése eléggé felvetve (anyagban, energiában, munkaerőben). Természetesen anélkül, hogy a terv célkitűzéseit ezáltal veszélyeztetnénk. Véleménye, hogy ebben a kérdésben nekünk igen széleskörű programot kell kidolgozni. Igen sokszor jó kezdeményezések vannak, de nincs rendszer a kezdeményezések elterjesztésére.

A Minisztertanács az 1954. évi népgazdasági tervnek összefoglalóját az említett módosításokkal elfogadja azzal, hogy a vitás kérdéseket a már jóváhagyott bizottságban kell kitérgetni január 15-ig és az esetleg még fennmaradó vitás kérdéseket a Minisztertanács döntése elé bocsátjuk.

Apró Antal elvtárs: A műszaki fejlesztéssel kapcsolatban Kiss elvtársnak volt javaslata, hogy minisztériumonként alakítsanak bizottságot.

Gerő Ernő elvtárs: helyesli. Igazuk van az elvtársaknak, akik felvetették.

A Minisztertanács az 1954. évi tervet általánosságban elfogadta.

Nehézipar (Czottner [Sándor] et.?): A tegnapi megállapodásnak megfelelően a számokat korrigálni kell.

Mennyi legyen az 1954. évi I. negyedévi széntermelés. Az I. negyedévi tervet változtatlanul kell hagyni. Megfelelő segítséget kell adni a Nehézipari Minisztériumnak pártszervezet és szakszervezet vonalán.

Kossa István elvtárs: Megegyeztek az adminisztratív létszám csökkenésében, és akkor még nem volt szó 5%-ról.

Gerő Ernő elvtárs: Ezt vegye figyelembe a Tervhivatal, és vizsgálja meg, hogy nem lehetne-e valamelyest csökkenteni.

Javasolja, hogy ezt a kérdést újból vizsgálja felül a Tervhivatal a Kohó- és Gépipari Minisztériummal együtt.

Dögei Imre elvtárs: Egy pár helyen emeljük meg a számokat: 4. oldalon 865 000 m²-ről javasolják 950-re. Gyermekekabát, ballonnál 50 000 db-ról 100 000-re stb.

Egyetért az Országos Tervhivatallal. Az árukészletnél az 1953. évi tényleges készletet vegyék alapul, és ezt emeljük meg azzal, amit az OT javasol.

A létszám és béralap körül vita van az OT-ban.

Gerő Ernő elvtárs: Az árualapok emelésével kapcsolatban egyes cikkeknel előre meg lehet mondani, hogy fognak emelni. Pl. motorkerékpárnál, mezőgazdasági gépeknél, téglá, cserép tudunk emelni. Másoknál nem tudnak, vagy nem olyan mértékben, ezt külön ki kell vizsgálni. Ha a nyitókészlet magasabb lesz, ugyanannyival emelkedik az árukészlet is.

(Földművelésügyi Minisztérium)

A Minisztertanács Titkárságán készült néhány észrevétel, melyet itt megtárgyalni nem célszerű, átadja Hegedüs elvtársnak.

(Oktatásügyi Minisztérium)

Hegedüs elvtárs felvetett itt egy fontos kérdést, hogy meg kell lényegesen változtatni a technikai kérdést a gyakorlatiasság irányába. Túlzott a specializálás.

Olt Károly elvtárs: Nem ért egyet a javaslatban az óvónőképző intézetek felállításával Nyírbátorban, Kunszentmártonban.

Konkrét javaslatunk, hogy ezeket az új épületeket és intézményeket az egészségügyi intézményeknek kell átadni az ápolónőképzésre.

Gerő Ernő elvtárs: A Tervhivatallal együtt ezt a kérdést vizsgálják meg.

(Munkaerő-tartalékok Hivatala)

Az áruellátási tervek 19 000 fő beiskolázási létszámra készült. Tekintve, hogy a beiskolázási létszám csökkent, megfelelően csökkenteni kell az anyagellátás terén is.

A végleges számokat a Tervhivatallal, az MTH-val együtt állapítsa meg.

SZOT: (Egészségügyi Minisztérium)

Kereten belül bizonyos átcsoportosítások végrehajtását kéri.

Gerő Ernő elvtárs: Helyes.

(Helyi tanácsok)

Növelni kell a tanácsok keretét a központi keret terhére.

Nezvál Ferenc elvtárs: A jövő esztendőre külön keretet kell kapni. Lakásépítkezéssel kapcsolatban: 300 tantermet terveztek be, és 85-öt kapnak.

A vízszolgáltatás helyzete napról napra rosszabb. A budapesti tanács százalékos aránya rossz. A budapesti tanács kéri a Minisztertanácstól, hogy a feladatok végrehajtásához emelje meg a keretet.

Pozsonyi László elvtárs: Kéri a Minisztertanácstól, adjon ki utasítást, hogy a megyékre a kommunális beruházásokat záros határidőn belül hajtsa végre, legalább két héten belül.

Nezvál [Ferenc] elvtárs: A termelési érték nem emelkedik arányosan. Kérték, hogy előterjesztésüket fogadják el. Azt túlzottan állapították meg.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács a tanácsokra vonatkozóan hozott már határozatot. Budapest kérdéseiben kell állást foglalni. Nezvál elvtárs előterjesztésének lényege, hogy az 569,5 millió beruházás, amit kapnak, nem biztosítja azoknak a feladatoknak a teljesítését, amelyek a Fővárosi Tanács előtt állnak. Kéri ennek felemelését. Nekünk most mindenekelőtt azokat a városokat kell biztosítani, ahol normális körülmények között nincs ivóvíz. A lakáskérdésnél tovább emelni nem tudunk. Esetleg

még valami további hitelt tudunk adni. Az egyes minisztériumok esetleg módosíthatnak a tervükön. A Tervhivatal a minisztériumokkal együtt vizsgálja ezt meg.

A Belker. beruházását meg kell vizsgálni, és bizonyos összeget nekik még át kell adni. A közlekedésre vonatkozóan nem tud véleményt adni. Véleménye, hogy egyik-másik kérdés még várhat. Lesz külön kormánybizottság, és ezeket a kérdéseket oda hozzák be. (OTSB)

3,2 millió forintba van szüksége. (Népstadion.) Javasolja kormánybizottság elé utalni, ahol ezt eldöntik. A 7 millió forintból csak a legkisebb munkákat tudják elvégezni. Miután a 7 millió egyébként is vitás, a kérdés eldöntése a kiküldött kormánybizottság elé tartozik.

Ami általában a virement-jogot²² illeti, ilyen jog nincsen. A legutóbbi javaslat, hogy a limiten aluli beruházást csökkentsék, és vegyék át limiten felüli beruházásra, ennek akadálya nincs. Hogy a Tervhivatal az egész beralapot mutassa ki külön, az helyes.

2/a.) 1954. évi I. negyedévi költségvetés.

Előadó: Olt Károly elvtárs: Olt elvtárs két kiegészítést nyújt be, melyet Némety elvtársnak átadott, s melyet a Minisztertanács Gerő elvtárs összefoglalója szerint elfogadott.

2/b.)

Olt Károly elvtárs: Felhívja a figyelmet a forgóeszköz-csökkentési feladatokra.

A határozati javaslat 5. pontját javasolja módosítani a következőkkel:

„1954. január 5-ig a kidolgozott irányelvek alapján adjanak utasítást a vállalatoknak, hogy 1954. január 20-ig készítsenek az 1954. I. negyedévre operatív forgóeszköz-csökkentési tervet.”

2/c.)

Olt Károly elvtárs: A Pénzügyminisztérium figyelembe vette a Tervhivatal adatait. Lényege az előterjesztésnek, hogy a bankjegyforgalom alakulásában alapvető változás következzen bel. Erőfeszítéseket kell tenni az árualapok szélesítésére és a belkereskedelmi munka megjavítására. Az árualap növelésére behoztak egy jegyzéket a hiánycikklistáról, ez nem teljes, és nem mutatkozik benne a falusi lakosság igénye.

Javasolja a közvetlen megbízást.

Gerő Ernő elvtárs: A közvetlen megbízás kényszerintézkedés.

Bognár József elvtárs: A bankjegyforgalom sebességének természetesen csökkenésénél figyelembe kell venni, hogy a bérből és fizetésből élők sokkal többet vásárolnak, mint eddig. Ma sokkal nagyobb százalékban vásárolnak szabadpiacon, viszont a paraszt nem azonnal, ez lassítja a bankjegyforgalom sebességét.

Kiss Árpád elvtárs: A melléklet elég pontatlan. Javasolja, hogy ezt ne tárgyalják. A 2/c. ponttal nem ért egyet. Ezt kéri törölni.

22 Virement jog: átruházási jog.

Gerő Ernő elvtárs: A melléklet információul szolgál.

Szalai Béla elvtárs: A Minisztertanács a 3. oldal 2/b. pontot ne fogadja el. Ezt a kérdést a tervvel kapcsolatban már rendezte a Minisztertanács.

Zsofinyecz Mihály elvtárs: Vitás kérdések vannak a típus-gyártásban. Ha az első negyedéves árualapot szélesíteni akarják, ne menjenek rá arra, hogy egy csomó típust gyártsanak.

Olt Károly elvtárs: Helyesli, hogy a b. és c. pontot hagyjuk el.

Gerő Ernő elvtárs: Biztos, hogy nekünk nem valami jó a helyzetünk, egy fejlett áruellátási tervnél egymilliárd forint van kinn kézben. Adott helyzetben ez igen komoly veszedelmet jelenthet. A kérdéssel igen alaposan foglalkozni kell.

Ki kell dolgozni egy javaslatot a pénzügyminiszternek, az Országos Tervhivatal elnökének és a bel- és külkereskedelmi miniszternek, hogy a kintlévő 600 milliót hogyan fogják lecsapolni.

Zsofinyecz elvtársnak válaszolva: jó és gyors munkát kívánunk az első negyedben és ne csak azok foglalkozzanak, akik most közvetlenül kapcsolódnak ebbe a munkába, hanem rá kell állítani azokat az általános szerveket, amelyek ebben tudnak segíteni.

Hogy az első negyedben ne akarjunk egy sereg új gyártmányt bevezetni, helyes.

2/d.) Tábournoki kinevezések.

Elfogadva.

2/c.) Kossuth-díj Jelölő Bizottság kinevezése.

Előadó: Darvas József elvt[árs]: A végső döntés a Minisztertanács joga, de helyes lenne felhívni az egyes szakbizottságok figyelmét, hogy ne kezeljék a jelölést liberálisan.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést Darvas elvtárs figyelmeztetésével elfogadta.

Napirenden kívül:

1.) Czakó Mátyás [Kálmán] kiutazása Bécsbe.

Előadó: Elfogadva.

2.) Együttműködési bizottság.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadja azzal, hogy Szobek elvtárs helyett Incze elvtársat nevezi ki.

3.) Állami begyűjtés többéves rendszeréről szóló tvr. egyes rendelkezéseinek kiegészítése.

Gerő Ernő elvtárs: Ki kell dolgozni, hogy milyen segítséget kell adnia a begyűjtési miniszternek a Pénzügyminisztérium részére.

Olt Károly elvtárs: Nem ért egyet.

A Minisztertanács *Olt* elvtárs bejelentését tudomásul vette.

Kmf.

MNL OL XIX-A-83-a-1953-517 11-25.

21.

[519]

[I. Határozati jegyzőkönyv]

Szigorúan titkos!
Készült 2 példányban.

Jegyzőkönyv

a Minisztertanács 1954. évi január hó 15-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről

Jelen voltak:

Gerő Ernő, a Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter,
Apró Antal, a Minisztertanács elnökhelyettese,
Bata István honvédelmi miniszter,
Zsöfnyecz Mihály kohó- és gépipari miniszter,
Erdei Ferenc igazságügy-miniszter,
Bebrits Lajos közlekedés és postaügyi miniszter,
Boldoczki János külügyminiszter,
Olt Károly pénzügyminiszter,
Kiss Árpád könnyűipari miniszter,
Altomáre Iván élelmiszeripari miniszter,
Szíjártó Lajos építésügyi miniszter,
Darvas József népművelési miniszter,
dr. Zsoldos Sándor egészségügyi miniszter,
Czottner Sándor, a nehézipari miniszter első helyettese,
Götz János, a legfőbb ügyész helyettese,
Házi Árpád, az ÁEK elnöke,
Háy László, a bel- és külkereskedelmi miniszter első helyettese,
Herczeg Ferenc, az OT elnökének első helyettese,
Jóború Magda, az oktatásügyi miniszter első helyettese,
Magyari András, a földművelésügyi miniszter első helyettese,
Tasnádi Sándor, a begyűjtési miniszter első helyettese,
Némety Béla, a Minisztertanács Titkársága elnöki csoportjának vezetője.

Meghívottak az egyes napirendi pontokhoz:

- 1.) napirendi pont: Antos István elvtárs, Pogácsás Antal elvtárs, Polonyi Szücs Lajos elvtárs, Varga András elvtárs, Péter György elvtárs, Csonka Tibor elvtárs, Timár Mátyás elvtárs, Jávorka Edit elvtárs, Tauszk György elvtárs, Mácsai Dániel elvtárs, Szabó János elvtárs.
- 2.) napirendi pont: Cseterki Lajos elvtárs, Antos István elvtárs, Tauszk György elvtárs.

- 3.) napirendi pont: Gáspár Sándor elvtárs, Varga János elvtárs, Szász Márton elvtárs, Papp István elvtárs, Czender József elvtárs.
- 4.) napirendi pont: Serflek Gyula elvtárs, Szász Márton elvtárs, Varga János elvtárs, Borbás Lajos elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Soltész Károly elvtárs.
- 5.) napirendi pont: Serflek Gyula elvtárs, Koczor András [Lajos] elvtárs, Szász Márton elvtárs, Varga János elvtárs, Borbás Lajos elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Soltész Károly elvtárs.
- 6.) napirendi pont: Varga András elvtárs, Szabó Imre elvtárs, Kéri József elvtárs.
- 7.) napirendi pont: Páris László elvtárs, Szabó Imre elvtárs, Kéri József elvtárs.
- 8.) napirendi pont: Sebestyén János elvtárs, Siska Vince elvtárs, Papp István elvtárs.
- 9.) napirendi pont: Nonn György elvtárs, Rigler György elvtárs.
- 10.) napirendi pont: dr. Wald Béla elvtárs, Kéri József elvtárs, Román József elvtárs.
- 11.) napirendi pont: Varga András elvtárs, Hornok Bálint elvtárs, Erdei János elvtárs.
- 12.) napirendi pont: Varga András elvtárs, Szász Márton elvtárs, Papp István elvtárs, Pogácsás György elvtárs, Tauszk György elvtárs, Rigler György elvtárs, Kéri József elvtárs.
- 13/a.) napirendi pont: Szász Márton elvtárs.
- 13/b.) napirendi pont: Kossa István elvtárs, Tauszk György elvtárs, Czender József elvtárs.
- 13/c.) napirendi pont: Papp István elvtárs, Máthé István elvtárs.
- 13/d.) napirendi pont: Papp István elvtárs, Fülöp Tamás elvtárs. 13/e.) napirendi pont: Papp István elvtárs.
- Napirenden kívül:
1. Szabó János elvtárs.

[Napirend:]¹

1.) Az 1954. évi költségvetés²

Előadó: Olt Károly elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést alapul elfogadja, és tudomásul veszi, hogy jelenleg a költségvetési tartalékként 1 milliárd Ft áll rendelkezésre. Köte-

1 Az egyes napirendi pontok vitája a gyorsírói jegyzőkönyvben olvasható.

2 A pénzügyminiszter a Minisztertanács elé terjesztette az 1954. évi költségvetés tervezetét, a költségvetési tárgyalások során függőben maradt kérdéseket, továbbá az Országos Létszámbizottság elnökeként a Bizottság jelentését a költségvetési szervek 1954. évi – 282 597 főben megállapított – létszámáról. A Minisztertanács a költségvetés tervezetét a jegyzőkönyvben rögzített észrevételekkel és módosításokkal 519/1/1954 számú nem nyilvános határozatával – az Országgyűlés jóváhagyásáig elfogadta. Lásd Melléklet (1.). A költségvetési szervek létszámáról szóló előterjesztésről határozat nem született. Az Országgyűlés a költségvetést az 1954. évi IV. törvényben jóváhagyta. MK 1954. 46. szám, június 29., helyesbítés MK 1954. 48. szám, július 7.

lezi a pénzügyminisztert, hogy a költségvetés végleges lezárásáig ezt a tartalékot 1 és fél milliárd Ft-ra emelje.

Felkéri az elvtársakat, hogy 8 napon belül a Minisztertanács elnökének tegyenek jelentést a tárca költségvetésében elérhető csökkentésre, összesen mintegy 300 millió Ft összegben.

Utasítja a pénzügyminisztert, hogy a tárcák költségvetését a 300 millió fölül további 200 millió Ft összeggel csökkentse.

Az előterjesztéshez csatolt függőben maradt vitás kérdések eldöntését az 1954-es népgazdasági terv függőben maradt kérdésének eldöntésére kijelölt bizottság hatáskörébe utalja azzal, hogy a bizottságot a pénzügyminiszterrel ki kell egészíteni.³ Felhívja a pénzügyminiszter és az érdekelt tárcák figyelmét, hogy a bizottság elé csak nagy jelentőségű kérdéseket vigyenek döntésre, egyéb kérdésekben egyezzenek meg. Felhívja a bizottság figyelmét, hogy a függőben maradt vitás kérdéseket a legnagyobb szigorúsággal bírálja el, mivel minden tétel engedélyezése veszélyezteti a jelenleg meglévő 1 milliárd Ft költségvetési tartalékot. Ez természetesen nem jelentheti az indokolt igények ki [nem] elégítését.

A Minisztertanács felhívja a pénzügyminiszter figyelmét, hogy a vitás kérdések kitárgyalásánál az apróbb kérdéseknél a miniszterek felé lehetőleg biztosítani kell a vitás kérdések javukra történő eldöntését, míg a nagyobb kérdéseknél biztosítani kell az előirányzott megtakarítást.

Az előterjesztésben az alábbi módosításokat kell keresztül vezetni:

- a.) Az Élelmiszeripari Minisztérium létszámigényét az OLB vizsgálja meg.
- b.) Az Építésügyi Minisztérium által felvetett újítási kísérleti intézetnél törölt 2 millió Ft összeget, valamint egyéb, a városrendezésnél jelentkező 5 és fél millió Ft összeg csökkentése kérdésében a bizottság döntsön.
- c.) Az Építésügyi Minisztériumnál felmerült létszámcsökkenés mértékét az OLB egy héten belül vizsgálja meg, addig is biztosítani kell a csökkentésre javasolt létszám részére a fizetés folyósítását.
- d.) Az Oktatásügyi Minisztérium részéről felmerült 9 millió Ft biztosítását felújításokra az általános iskolák vonalát vizsgálják felül és terjesszék a bizottság elé.
- e.) A pénzügyminiszter tisztázza a Nehézipari Minisztérium forgóalapjának 15 millióval való csökkentését, melyet véleményük szerint csak akkor tudnak teljesíteni, ha a 70 millió Ft összeg hitelből pótalkatrész beszerzését külön keretből biztosítják. Ugyancsak vizsgálják meg a kísérleti kutatásoknál lévő 5 millió Ft tervezett csökkentést, és a 67 fős létszámvitelt.

3 A Minisztertanács 1953. december 30-i ülésén kijelölt bizottság, melynek elnöke Gerő Ernő, elnökhelyettese Apró Antal volt, tagjai Szalai Béla, Herczeg Ferenc, esetről esetre kiegészült az érintett miniszterrel.

- f.) A Könnyűipari Minisztérium város- és községgazdálkodásánál tervezett 38 millió Ft-nyi költségvetési keretcsökkentést a bizottság elé utalja, melyet kutak építésére akar a Könnyűipari Minisztérium felhasználni.
- g.) A Minisztertanács engedélyezi a Kohó- és Gépipari Minisztérium költségvetésének 3-3½ millióval való felemelését, Sztálin Vasmű szakmunkásképzésének biztosítására.
- h.) A határozati javaslat 4. pontját úgy kell módosítani, hogy a miniszter köteles a Pénzügyminisztériumnak bemutatni, hogy a negyedévi költségvetési igény hitelt milyen fő területre akarja felhasználni, mivel ezen a téren az 1953-as évben igen komoly lazaságok voltak tapasztalhatók, és hatalmas összegek folytak szét ellenőrzés nélkül.⁴
- i.) A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium létszámából kimaradt 731 főt pótlólag be kell venni, mivel ennek a pénzügyi fedezete a költségvetésben biztosított.
- j.) A Földművelésügyi Minisztérium ellenvetéseit az önköltségcsökkentésre nem fogadja el, mivel az állami gazdaságok vonalán a gazdálkodás területén túrhetetlen lazaságok vannak, ami megnyilvánul különösen a kapás növények termelése vonalán.
- k.) Az előterjesztés 16. oldalán a kulturális ágazatnál lévő számokat a Pénzügyminisztérium az Oktatásügyi Minisztériummal még egyszer egyeztesse, és a valóságnak megfelelő számokat kell beírni.⁵
- l.) A pénzügyminiszter vizsgálja meg a határozati javaslat 2/c. pontjában meghatározott összeg nagyságrendjét, mivel az túlzottnak látszik.⁶
- m.) Ugyancsak meg kell vizsgálni, hogy miért kevesebb 200 000 Ft-tal az Oktatásügyi Minisztérium költségvetésének végösszege, mint azt a korábbi tárgyalásokon megállapították.
- n.) A határozati javaslat 2/e. pontjával kapcsolatban meg kell vizsgálni a dotáció 10%-os csökkentésének lehetőségét. Ugyane pont határidejét február 15-ben állapítja meg.⁷
- o.) A határozati javaslat 2/b. pontjával kapcsolatban meg kell vizsgálni

4 A határozati javaslat 4. pontjában úgy rendelkeztek, hogy az I. negyedévi hiteligényeket a minisztériumok a vállalati pénzügyi tervek összeállítását megelőzően juttassák el a Pénzügyminisztériumhoz. A miniszter viszont már addig is folyósíthat előleget.

5 A hivatkozott helyen 431,3 millió Ft többlet szerepelt, ami elsődlegesen az oktatásügy fejlesztésére tervezett összegeket tartalmazta.

6 A hivatkozott pontban arról rendelkeztek, hogy az egyetemi és főiskolai oktatásban a végleges költségvetés összeállításáig 20-25 millió forint megtakarítást kell elérni.

7 A hivatkozott pontban arról rendelkeztek, hogy a színházak és egyéb szórakoztató jellegű intézmények 1954. évi támogatása az 1953. évi teljesítéshez képest nem emelkedhet. A népművelési mi-

az Egészségügyi Minisztériumnál szervezett bentlakásos tanfolyamoknál elérhető csökkentést. Ezzel kapcsolatban a Minisztertanács kimondja, hogy általában a rendszeres oktatásra kell rátérni.⁸

2.) Vállalati kulturális és sportalap létesítése⁹

Előadó: Olt Károly elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 2. pontjának 1. mondatát fogadja el. A továbbiakban a következő szöveget kell bevenni: „Az egyes vállalatok kulturális és sportalapját megillető térítést Ft-ban határozza meg a miniszter a szakszervezettel egyetértésben.” (Tehát nem vállalati kulcsok alapján.)¹⁰
- b.) A szakszervezet kiküldöttjének azon javaslatát, hogy a közalkalma-

niszter a pénzügyminiszterrel együtt dolgozza ki és január 31-ig terjessze a Minisztertanács elé a bevételek emelésére vonatkozó javaslatát.

- 8 A hivatkozott (helyesen 2/d) pontban arról rendelkeztek, hogy 1954-ben a bentlakásos és kereset-térítéssel járó tanfolyamokat, melyek a lakosság fogyasztási alapját csökkentik, a minimumra kell redukálni. A rövidített tanfolyamokat meg kell szüntetni, és a képzést a megfelelő közép- és felső-fokú oktatási intézmények esti vagy levelező tagozatán kell megoldani. Ahol feltétlen szükséges a tanfolyam fenntartása, ott a bentlakás időtartamát kell csökkenteni. Az elérendő megtakarítás 40 millió forint.
- 9 A pénzügyminiszter annak érdekében, hogy a vállalatok kulturális és sportintézményeinek fenntartási és működési költségeit zavarmentesen biztosítani tudják, előterjesztést tett vállalati kulturális és sportalap létesítésére. Ezeket a költségeket mindeddig általában az igazgatói alapból fedezték, ami viszont csak a termelési, önköltségi és nyereségterv együttes teljesítése esetén áll rendelkezésre. 1953 első félévében a vállalatok jelentős része nem tudta a három feltételt együttesen teljesíteni, így intézményeik fenntartási kiadásait a központi költségvetésnek kellett kifizetnie, miként a kiemelt jelentőségű intézmények esetében is történt. A határozati javaslat szerint a probléma megoldására az igazgatói alap egyidejű csökkentése mellett a minisztériumi szinten tervezett éves vállalati béralap 0,9 százaléka erejéig költségvetési támogatásból önálló kulturális és sportalapot kell létrehozni, amiből valamennyi intézmény fenntartási és minimális működési kiadásait fedezni kell. A fejlesztéssel és minőségemeléssel kapcsolatos kiadások továbbra is a béralap 2,1 százalékában meghatározott igazgatói alapból (45%-a jutalmazás, 55%-a jóléti kiadás) biztosítandók. A veszteséges vállalatok esetében az igazgatói alapot az állami költségvetés folyósítja. A kulturális és sportalap éves felhasználási előirányzatát a szakszervezeti bizottság a vállalatigazgatóval egyetértésben dolgozza ki. A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal az előterjesztést jóváhagyta, és 2004/3/1954 Mt.h. számú határozatával közzétette. HT. 1954. 3. szám, január 24.
- 10 A hivatkozott mondat a javaslatban így hangzott: „Egyes vállalatok kulturális és sportalapját megillető térítést a minisztériumi kulcstól eltérő vállalati kulccsal is meg lehet határozni.”

zottak, az orvos-egészségügyi dolgozók, a pedagógusok sportköltségeit a SZOT költségvetésében kell biztosítani, nem fogadja el azzal, hogy ennek részletes kivizsgálása után, ha szükségesnek tartják, tegyenek javaslatot a Minisztertanácshoz. Erre a határozati javaslat 5. pontja lehetőséget nyújt.¹¹

3.) Az országos szocialista munkaverseny néhány szervezési elvének módosítása és a munkaverseny rendszere¹²

Előadó: Gáspár Sándor elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács leszögezi, hogy a sztahanov[ista] szintek helyes módszerrel történő megállapítása az előterjesztés egyik legfontosabb alapja. Ezért még egyszer meg kell vizsgálni, hogyan lehet biztosítani, hogy a sztahanovista cím elnyerése feltételeként megszabott normateljesítmény százalékos meghatározása ösztönző legyen, mivel úgy néz ki, hogy az 5-10-15% átlag feletti arányszázalékok nem kellően ösztönzőek.

A Minisztertanács leszögezi, hogy az új rendszer bevezetése évi 20 millió körüli összeget nem haladhatja meg.

A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

a.) Az előterjesztésben szereplő „vállalat kiváló dolgozója”-t „kiváló dolgozóra” módosítja.

11 A határozati javaslat 5. pontja szerint a határozat rendelkezései elsősorban az iparvállalatokra vonatkoznak, a többi gazdasági ágazatban és a helyi tanácsok vállalatainál szükséges eltérő szabályokat a pénzügyminiszter az érintett miniszterekkel egyetértésben állapíthatja meg.

12 A Szakszervezetek Országos Tanácsa az MDP Politikai Bizottsága 1953. október 14-én hozott határozata alapján – figyelemmel a munkaverseny mozgalom ellaposodására, különösen a sztahanovista mozgalom és a „szakma legjobb dolgozója” címért folyó verseny kiüresedésére, az elért eredmények népszerűsítésének és az új munkamódszerek átadásának hiányára – előterjesztést tett a munkaverseny megújítására. Ennek keretében újrafogalmazták a sztahanovista cím elnyerésének feltételeit, jutalmazási rendszerét, a kitüntetendők körét, az elismerések átadásának módját mind a munkások, mind a műszaki értelmiség és a műszaki vezetők számára, a vállalatok versenyének kereteit az élüzem címért, a minisztériumok és ágazati szakszervezetek vándorzászlajáért, a Minisztertanács és a SZOT Elnöksége vándorzászlójáért, meghatározták az ezekkel járó pénzjutalmakat, a termelési értekezletek feladatait és ütemezését, az új munkamódszerek és újítások terjesztésének módját. Az előterjesztés melléklete tartalmazta az adományozható jelvények és zászlók leírását. A Minisztertanács a jegyzőkönyvben foglalt módosításokkal az előterjesztést elfogadta, és közös határozatként 1.009/1954.(II.3.) szám alatt közzétette. MK 1954. 8. szám, február 3., helyesbítés 10. szám, február 14. Az 519/3/1954 számú nem nyilvános minisztertanácsi határozat a vándorzászlók adományozásával járó kollektív jutalmakra 1954-ben 20 millió forint külön alapot hagyott jóvá, melynek felosztásáról a beérkező minisztériumi és szakszervezeti javaslatok alapján a pénzügyminiszter dönt. A jelvények és zászlók készítésére a SZOT Titkárságának költségvetésében kell fedezetet biztosítani a 20 millió forinton felül.

- b.) A határozati javaslat I. 4/d. pontjában szereplő „szakma kiváló dolgozója” címnél be kell venni a szakma megnevezését is.
- c.) Ugyan-e pont zárójelben lévő részét a következőképpen kell megfogalmazni: „A pénzjutalom összegét az átlagkereset szerint kell meghatározni.”¹³
- d.) A függelék 4. pontját a következőképp kell megfogalmazni: „Az érdekelt miniszterek gondoskodjanak arról, hogy a vándorzászlókkal együtt járó pénzösszeget az odaítéléssel egyidőben folyósítsák a nyertes üzemeknek.”¹⁴
- e.) A határozati javaslat szövegében, ahol erre szükség van, a sorrendet Minisztertanács és a Szakszervezetek Országos Tanácsa sorrendre kell módosítani.
- f.) A függelék egyéb zászlók rendszeresítése fejezet 1. pontja nem vonatkozik az egyéb területek vándorzászlóira. (Kereskedelem stb.)¹⁵
- g.) A határozati javaslat III. 6. pontját ilyen formában nem fogadja el, helyette a szakma kiváló dolgozójának adandó pénzjutalom biztosítására az egyes minisztériumok költségvetésében kell biztosítani keretet.¹⁶
- h.) A határozati javaslat II. 2/a pontját a következőkkel kell kiegészíteni: „...túlteljesítése a megfelelő mutatók szerint. Ezen belül az önköltségcsökkentési terv teljesítését előtérbe kell hozni.”¹⁷
- i.) A határozati javaslat I. 4/b. pontja és a határozati javaslat III. 3. pontja között lévő ellentmondást ki kell küszöbölni. Világosan kell megfogalmazni, hogy a vállalat igazgatója az üzemi bizottsággal együtt dönt a dolgozók javaslata alapján, a sztahanovista oklevél és a kiváló dolgozó kitüntetés odaítéléséről.¹⁸

13 A hivatkozott pont eredeti szövege szerint a pénzjutalom összegét a Munka Törvénykönyvében előírt feltételek szerint kell meghatározni.

14 Itt eredetileg a pénzügyminiszter szerepelt felelősként.

15 A Függelék hivatkozott első pontjában a miniszterek és szakszervezetek alapította valamennyi más országos jellegű vándorzászló (pl. „minőségi vándorzászló”) adományozásának megszüntetéséről volt szó.

16 A hivatkozott pont eredeti szövege szerint a pénzjutalmat a pénzügyminiszternek kell biztosítania.

17 A hivatkozott pont eredeti szövege így szól: „[A termelési egységeket irányító mérnökök, üzemevezetők, munkavezetők, művezetők versenyfeltételeinek általános irányelvei:] az irányításuk alatt álló termelési egység havi termelési tervének és termelékenységi előirányzatának teljesítése, illetve túlteljesítése.”

18 Az I. 4. b. pont szerint a sztahanovista oklevelet és a kiváló dolgozó kitüntetését a vállalat igazgatója és az üzemi bizottság adományozza, a III. 3. pont ezzel szemben magában foglalta a „dolgozók javaslataira” kitéltet is.

- j.) A határozati javaslat IV. (11. oldal) „a vállalatok versenye az élüzem címért...” című fejezet első bekezdésével kapcsolatban a Minisztertanács kimondja, hogy a zászlók számát meg kell határozni. Amennyiben a meghatározott zászlók számán túl vannak vállalatok, amelyek elérték az előírt szintet, úgy ezek közül a legjobbknak kell a zászlót átadni a meghatározott pénzüsszeggel együtt, míg a többi szintet elért vállalatok részére kisebb összegben meghatározott pénzjutalmat kell juttatni, mint amit a legjobb kapott.¹⁹
- k.) A határozati javaslat II. pontjában feltüntetett létszámtól és a műszaki dolgozók által megközelített szintektől eltérően kivételesen a miniszter a szakszervezettel egyetértésben ettől eltérő módon is odaítélheti a kitüntető címeket.²⁰
- l.) A határozati javaslat III. 6. pontját a Minisztertanács úgy módosítja, hogy ezeket a feladatokat a SZOT a miniszterekkel és az egyes szakszervezetekkel történt megállapodás alapján biztosítsa. (Különös tekintettel a jelvényekre.)²¹
- m.) A határozat február 1-vel lép életbe. Rövid ismertetést kell a sajtóban közölni.²²
- n.) A SZOT még egyszer vizsgálja meg, hogy a feltételek elnyerésében a minőségi munka biztosítása nagyobb szerepet játsszon.

4.) FM gazdaságok és gépállomások alkalmazottainak bérrendezése²³

19 A hivatkozott pontban rendelkeztek az élüzem címmel járó zászlókról és egyéb juttatásokról.

20 A határozati javaslat II. pontja a műszaki értelmiségi dolgozók és műszaki vezetők elismerését tárgyalta. A kitüntethetők számát a javaslat nem határozta meg.

21 A határozati javaslat hivatkozott pontjában eredetileg a pénzügyminiszter feladata volt a szakma kiváló dolgozóinak adandó pénzjutalom biztosítása.

22 *Szabad Nép*, 1954. január 17. (1) A minisztertanács és a SZOT Elnökségének határozata a szocialista munkaverseny továbbfejlesztésének néhány kérdéséről. Külön vezércikk A szocialista munkaverseny továbbfejlesztéséért címmel.

23 A földművelésügyi miniszter – figyelemmel arra, hogy a minisztérium irányítása alatt álló állami gazdaságok, állami gépállomások, kísérleti- és tangazdaságok, halgazdaságok, kertmagtermelő gazdaságok alkalmazottainak (különösen a szakvezetőknek) a keresete lényegesen alacsonyabb a termeltető és kereskedelmi vállalatok azonos munkakörű dolgozóinak kereseténél, és a legalacsonyabb valamennyi gazdasági ágazat között, ami folyamatos elvándorlást eredményez – előterjesztést tett a mezőgazdasági dolgozók bérrendszerének átalakítására, összehangolására az ipari alkalmazotti bérrendszerrel. A javaslat szerint a bérrendezés kiterjed a Földművelésügyi Minisztérium irányítása alatt álló gazdaságok és gépállomások műszaki, adminisztratív és kiegészítő állományú dolgozóira, illetve a SZÖVOSZ, a Belkereskedelmi, a Belügy- és az Élelmiszeripari Minisztérium célgazdaságainak, a Begyűjtési Minisztérium sertésenyésztő és -hizláló, valamint a Könnyűipari Minisztérium juhtartó vállalatainak dolgozóira is. A bérrendezés a Földművelésügyi Minisztérium

Előadó: Magyari András elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozatban foglaltak bevezetésének határideje február 1.²⁴
- b.) A Minisztertanács utasítja a földművelésügyi minisztert, hogy az előterjesztést az érdekelt miniszterekkel utólag tárgyalja ki.
- c.) Az FM gazdaságok és gépállomások alkalmazottai bérrendezésének költségkihatása az 50 millió Ft-ot nem haladhatja meg.
- d.) Utasítja a földművelésügyi minisztert, hogy a korábbi határozat értelmében a gépállomások politikai helyettesi funkciót szüntesse meg.²⁵
- e.) A Minisztertanács tudomásul veszi, hogy az FM gazdaságokban jelentkező + agronómusok béralapja a fenti keretben biztosítva van.
- f.) A határozati javaslat II. 8/a. pontjával kapcsolatban kimondja, hogy a kategóriák az OT elnökével egyetértésben történő megállapítását az összes érdekelt miniszterekre kiterjeszti.²⁶
- g.) Ugyanez a helyzet a 9. ponttal kapcsolatban is, kimondja, hogy a jóváhagyó szervekkel egyetértésben az érdekelt miniszterek célgazdaságainak 10%-át különleges feladatok esetében a kiadott irányelvektől eltérő módon sorolhassák be.²⁷

gazdaságainál és gépállomásainál (mintegy 34 000 alkalmazott) legfeljebb évi 50 millió forint, a többi minisztérium felügyelete alatt álló célgazdaságoknál évi 3,6 millió forint, a mezőgazdasági gépjavitó vállalatok műszaki dolgozóinál évi 0,5 millió forint béralapemelkedéssel járhat. Az előterjesztés javasolta a gazdaságok és a gépállomások vállalati kategóriába sorolásának megváltoztatását a termelési érték, illetve a szántóegység alapján, valamint a munkaköri bértáblázatok, munkakörök, munkaköri leírások, továbbá a besorolási rendelkezések közzétételét a kiadandó miniszteri végrehajtási utasításokban. A Minisztertanács az előterjesztést és annak a munkakörönként meghatározott bértételeket tartalmazó mellékletét a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 519/4/1954 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

24 Az előterjesztés szerint a földművelésügyi gazdaságoknál a hatályba lépés határideje január 1., a többi gazdaságnál február 1. lett volna.

25 Az állami gazdaságok politikai osztályait és a politikai helyettesi funkciót az MDP KV Titkársága 1953. december 28-i ülésén hozott határozatával szüntette meg. A minisztertanácsi határozat 1. számú mellékletében a gépállomások műszaki dolgozóinak felsorolásában viszont benne maradt a gépállomási politikai helyettes, a politikai munkatárs és a politikai instruktork munkaköri leírása és bértétele. A Minisztertanács Titkársága által február 3-án kiadott helyesbítés szerint ezeket figyelmen kívül kell hagyni.

26 A hivatkozott pontban az állami gazdaságok és gépállomások évenkénti kategóriába sorolásáról rendelkeztek, amit a földművelésügyi miniszternek az OT elnökével egyetértésben kellett elvégezni.

27 A hivatkozott pontban a földművelésügyi minisztérium gazdasági és a traktorállomások eltérő besorolásáról rendelkeztek.

5.) A mezőgazdasági dolgozók bérezésének 1954. évi szabályozása²⁸

Előadó: Magyar András elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) a Minisztertanács utasítja a pénzügyminisztert, hogy a határozat pénzügyi kihatásait szorosabban és precízebben dolgozza ki.
- b.) A Pénzügyminisztérium segítségével vizsgálja felül a mezőgazdaságban megvalósított számvitelt egyszerűsítés és a helyes végrehajtás szempontjából.
- c.) A Minisztertanács leszögezi, hogy prémiumot [fizetni] csak a Minisztertanács által jóváhagyott és a miniszter által lebontott népgazdasági terv alapján lehet.
- d.) A prémium elnyerésének feltételei közé be kell venni az önköltségcsökkentési terv biztosítását.
- e.) A len- és kendertermelésnél előirányzott prémium összegének felemelését vizsgálják meg, s a népgazdasági jelentőségének megfelelően emeljék fel, mely emelés következtében jelentkező összeget máshol kell behozni.
- f.) A mezőgazdasági dolgozók bérezésének jelen szabályozása február 1-jén lép életbe.
- g.) A földművelésügyi miniszter azokkal a minisztériumokkal, amelyekkel az előterjesztést nem tárgyalták ki, utólag pótolja.
- h.) A tárgyalásoknál vegyék figyelembe, hogy az átlagbérszintek az egyes tárcáknál magasabbak, mint az FM vonalán.
- i.) A határozati javaslat 2. pontjában szereplő 10,6 millió Ft összeg in-

28 A földművelésügyi miniszter az MDP Központi Vezetőségének és a Minisztertanácsnak a mezőgazdasági termelés fejlesztéséről 1953. december 23-án hozott határozata értelmében előterjesztést tett az állami gazdaságok dolgozói bérrendszerének megváltoztatására. A változtatás alapja a dolgozók érdekeltségének növelése a termésátlagok és hozamok emelésében. Az előterjesztés mezőgazdasági ágazatonként áttekintette a bérek 1953. évi változását, a normarendszer és a premizálási rendszer mutatóit. Megállapította, hogy a mezőgazdasági bérrendszer alapjaiban helyesnek bizonyult, különösen pozitív változások történtek a traktorosok bérrendszerében és a vezető munkakörben dolgozók prémiumrendszerében. Emelni kell viszont a tehenészetekben dolgozók, a kézi munkások és a fogatosok bérét, lehetővé kell tenni keresetük egy részének természetbeni kiadását. A határozati javaslat részletesen tartalmazta a növénytermesztésben gépi munkát végzők és a pénzrésztes dolgozók békeretének meghatározását, a kertészeti brigádvezető agronómusok, helyetteseik és írnokaik premizálásának módját, az állattenyésztésben és a halgazdaságokban dolgozók békereteit, továbbá a vezetők premizálásának formáját. A változtatások az állami gazdaságok és a különböző célgazdaságok fizikai dolgozóinak 1954. évi beralapját 62,7 millió forinttal emelhetik meg. A Minisztertanács az előterjesztést és a bértáblázatokat tartalmazó mellékleteket 519/5/1954 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

dokolása téves, ugyanis nemcsak a növénytermelési igazgatóságok dolgozóinak bérezését kell megoldani a célgazdaságoknál, hanem az egész bérezést.²⁹

- j.) A 38. pont a. és b. pontját világosabban kell megfogalmazni, melyből kiderül, hogy a 4 kg gyapjúért járó prémium felét a havi fizetéshez csapják hozzá, míg a másik 2 kg gyapjú Ft-összegét egy összegben adják ki a nyírás végén.³⁰
- k.) A végrehajtási utasításban kell kidolgozni, hogy a szőlőtermelés bérezésénél az FM gondoskodjon arról, hogy a nagyobb szőlőtermésre ösztönző bérezés ne vezessen a szőlők túlmetszéséhez és ezzel a szőlőtőkék idő előtti kizsárolásához.
- l.) A célgazdaságok keretösszegének szétosztását a Bértitkárság a szakszervezettel együtt végezze.
- m.) A Minisztertanács hozzájárul, hogy a határozatnak megfelelően már most szerződéseket köthessen az FM.

6.) Törvényjavaslat a bírósági szervezetről³¹

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A 32. §-ban a „nagyobb katonai” helyett „magasabb katonai” kifejezést kell használni.³²
- b.) A 33. §. utolsó előtti sorában a „közvetlenül” szót ki kell hagyni.³³

29 A hivatkozott pontban az FM gazdaságok különböző ágazataiban foglalkoztatott fizikai dolgozók számára biztosított béremelés összegét állapították meg. Ezek között szerepelt az ún. célgazdaságok növénytermelésben foglalkoztatott fizikai dolgozóinak béremelésére fordítható összeg.

30 A hivatkozott pontban a juhtenyésztésben dolgozók bérrendezéséről, a többlet gyapjúért járó prémium kifizetéséről rendelkeztek.

31 A törvényjavaslat tervezetének előterjesztését lásd a Mellékletben (2.). A Minisztertanács az előterjesztést és a törvényjavaslat tervezetét a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal és kiegészítésekkel 1954/6/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta, és hozzájárult a törvényjavaslat benyújtásához. Az országgyűlés a javaslatot az 1954. évi II. törvénycikkkel jogerőre emelte (MK 1954. 5. szám, január 24.), az igazságügy-miniszter pedig 4/1954 (V.27.) számú rendeletével intézkedett az egyes rendelkezések hatálybaléptetéséről (MK 1954. 39. szám, május 27.).

32 A mondat eredetileg így hangzott: „A nagyobb katonai egységek mellett az egyes nagyobb helyőrségekben katonai bíróságok működnek.”

33 A hivatkozott szakasz eredetileg így hangzott: „A katonai bíróságok hatásköre kiterjed a fegyveres és rendészeti testületek tagjai által elkövetett bűntettekre, továbbá a más személyek által elkövetett, külön törvényekben megállapított és a honvédelem érdekeit közvetlenül sértő vagy veszélyeztető bűntettekre.”

- c.) A 35. §. utolsó előtti sorában az „egyébként hatáskörrel bíró bíróság” helyett „a megyei, illetve járási bíróság előtt” kell bevenni.³⁴
- d.) A Minisztertanács tudomásul veszi, hogy a korhatár 23 év. Ugyanakkor felhívja a figyelmet arra, hogy a gyakorlatban valóban ragaszkodjunk a 25. életév betöltéséhez.³⁵
- e.) Jogi végzettség előírását nem kell feltüntetni, ugyanakkor a gyakorlatban az igazságügy-miniszter biztosítsa a jogi végzettségű bírók működését.³⁶
- f.) A 36. §-ban az ülnökök megválasztására vonatkozó javaslatot törölni kell, és külön §-ba kell bevenni a végrehajtási utasításban, hogy a megválasztás időtartama 3 év, amennyiben a terület különleges helyzete megkívánja, a Népköztársaság Elnöki Tanácsa ennél rövidebb időtartamra is kinevezheti az ülnököt, minimálisan egy évre.³⁷
- g.) A határozati javaslatba fel kell venni, hogy az 1954-es költségvetést a bírósági szervezet felállítása az előirányzaton felül nem terhelheti.
- h.) A 48. §. 2. bekezdését a következőképp kell megfogalmazni: „Különleges esetekben, ha ezt az állam érdekének védelme szükségessé teszi, a katonai kollégium 3 hivatásos bíróból álló tanácsban zárt tárgyalás során ítélezhet.”³⁸

7.) A szállítási szerződésekre és a döntőbizottsági eljárásokra vonatkozó egyes rendelkezések módosítása³⁹

34 Az eredeti szöveg így hangzott: „A közlekedési bíróság hatáskörébe tartozik az eljárás a büntető eljárásjogi szabályok értelmében a vasúti, közúti, légi és vízi közlekedés és szállítás, továbbá a távközlés rendes működése vagy biztonsága sérelmére elkövetett büntettek miatt; az ügyész a közúti közlekedés és szállítás, valamint a távközlés rendes működése, vagy biztonsága sérelmére elkövetett büntett miatt az egyébként hatáskörrel bíró bíróság előtt is vádat emelhet.”

35 A kiegészítés ebben a megfogalmazásban szerepelt a belső határozatban.

36 A kiegészítés bekerült a belső határozatba.

37 A hivatkozott szakasz eredeti szövege: „A különbíróság elnökét, a különbíróságok hivatásos bíráit és népi ülnökeit az igazságügyminiszter és az illetékes miniszter együttes jelölése alapján a Népköztársaság Elnök Tanácsa választja meg három évre.”

38 A hivatkozott szakasz eredeti szövege a következő: „Különleges esetekben, ha ezt az államtitok vagy a katonai titok védelme szükségessé teszi, a katonai kollégium három hivatásos bíróból álló tanácsban zárt tárgyalás során ítélezik.”

39 Az igazságügy-miniszter a gazdaság változásaihoz alkalmazkodva előterjesztést tett a szállítási szerződésekre és a döntőbizottsági eljárásra vonatkozó rendelkezések módosítására és kiegészítésére. Ennek keretében újra szabályozták a minisztériumi szerződések körét, tárgyát és tartalmát, a vállalatok közötti vitás ügyek rendezésére vonatkozó miniszteri jogkört, a minőséghibás ipari termékekkel kapcsolatosan a megrendelőt illető jogokat, a nem szerződési viták eldöntésénél érvényesülő hatásköri értékhatárt, a döntőbizottsági határozatok felülvizsgálati határidejét, továbbá

Előadó: Erdei Ferenc elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A 4. §. 1. bekezdésében szereplő vállalat kifejezést törölni kell.⁴⁰
- b.) A 7. §. utolsó előtti sorában a Honvédelmi Minisztérium után a Belügyminisztériumot is be kell venni.⁴¹
- c.) A 8. §-sal kapcsolatban kimondja, hogy a felsorolt hatóságok vezetői, ha a döntőbizottság törvénysértő határozata tudomásukra jut, a döntőbizottság határozatát azonnal megsemmisíthetik, és elrendelhetik az ügy újratárgyalását.⁴²
- d.) Az igazságügy-miniszter vizsgálja meg a pénzügyminiszter módosító javaslatát a 9. §-hoz.⁴³
- e.) Felvetődött a kötbér 20%-ról történő leszállítása. Ezt a Minisztertanács nem fogadta el azzal, hogy mivel ez a kérdés általános rendezést kíván, az egész kérdés szabályozásánál kell ezt a kérdést megoldani.

8.) A villamosenergia-termelés emelésére szükséges operatív intézkedések⁴⁴

eltörölték a szállítási szerződések megszegőivel szemben kiszabható bírságot. A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal az előterjesztést és a rendelettervezetet jóváhagyta, illetve 10/1954 (II.7.) M.T. szám alatt kiadta (azzal, hogy a változtatásokat a folyamatban lévő ügyekre is alkalmazni kell.) MK 1954. 9. szám, február 7.

40 A tervezet szerint a 4. §. (1) bek. eredeti szövege így hangzott: „A megrendelő vállalat minőségi hiba esetén választása szerint...[a következőképpen járhat el].

41 A mondat eredeti szövege szerint: „Értékhátára tekintet nélkül a Központi Döntőbizottság kizárólagos hatáskörébe tartoznak azok a vitás ügyek, amelyekben az egyik fél a Honvédelmi Minisztérium vagy a minisztérium felügyelete alá tartozó szerv vagy vállalat.”

42 A hivatkozott pont eredeti szövege így hangzott: „Annak a hatóságnak a vezetője, amely mellett a döntőbizottság működik, illetőleg a megyei (budapesti, városi) tanács végrehajtó bizottsága a döntőbizottság határozatát, ha [kihúзва: az jogszabályba ütközik, vagy] a népgazdaság érdekeit sérti, a határozathozataltól számított három hónap alatt hivatalból megsemmisítheti, és elrendelheti az ügy újratárgyalását.”

43 A pénzügyminiszter módosító javaslatai, melyek szerint a 9. §-t újra kellett fogalmazni, a gyorsírói jegyzőkönyvben találhatók.

44 A nehézipari miniszter a villamosenergia-ellátásban tapasztalt nehézségek csökkentése, az erőművek teljesítőképességének és üzembiztonságának növelése érdekében tett előterjesztést. Ennek keretében – tekintettel az 1954-ben előrelátható hiányokra – ágazatonként meghatározta a csúcsidei energiateljesítés kötelező csökkentésének 1. negyedévi adatait, további terheléscsökkentési tényezőként javaslatot tett a nyári vasúti menetrend bevezetésére és az energiagazdálkodásban jelentős eredményeket elért energetikusok jutalmazási keretének megállapítására. A villamosenergia-termelésben tapasztalható hiányok mielőbbi megszüntetése érdekében indítványozta a Mátravidéki Erőmű, a Borsodi Hőerőmű, a Sztálin Vasmű Erőmű, a Diósgyőri Keleti Erőmű beruházá-

Előadó: Czottner Sándor elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács megállapítja, hogy az előterjesztés energetikai mérleg nélkül nem kielégítő, és csak a sürgős helyzetre való tekintettel fogadja el. Utasítja a nehézipari minisztert, hogy a súlyos helyzet megoldását tartalmazó feladatokról szóló előterjesztést sürgősen terjessze a Minisztertanács elé.⁴⁵
- b.) A Minisztertanács utasítja a kohó- és gépipari minisztert, a nehézipari minisztert és a Minisztertanács Titkársága Ipari Csoportjának vezetőjét, tárgyalják ki az előterjesztésben szereplő határidő-módosításokat, és a vitás kérdéseket a minisztertanács elnökénél tartott keddi megbeszélésre terjesszék be.
- c.) A határozati javaslat III. 3. pontjában határidejét február 15-re módosítja.⁴⁶
- d.) A Kohó- és Gépipari Minisztérium az exportturbinák szállításánál történő határidő-módosítás tárgyában sürgősen nyilatkozzon, hogy ezt még a napokban a Szovjetunió megfelelő szervei tudomására lehessen hozni.
- e.) A Minisztertanács utasítja a kohó- és gépipari minisztert és a nehézipari minisztert, hogy a Tiszapalkonyai Erőmű részére szállítandó cseh turbinák üzemképességét vizsgálják felül, mivel azok prototípusok. Fel kell kérni a Szovjetunióból itt lévő energetikai bizottságot, hogy a magyar szakértő bizottságtól függetlenül vizsgálja meg a turbinák üzemképességét.
- f.) A Nehézipari Minisztérium részére a szükséges intézkedések megtételének biztosításához szükséges túló[r]a és célprémiumra 1 és fél millió Ft költségvetési fedezetet kell biztosítani.
- g.) A Minisztertanács tudomásul veszi, hogy a közlekedés- és postaügyi

sainak felgyorsítását, határidőre történő befejezését, az ehhez szükséges berendezések, kiemelten az erőművi főberendezések javításához szükséges alkatrészek soron kívüli legyártását, a próbaüzemek időbeni megkezdését, a hibák kijavítását, a Tiszapalkonyai Erőmű építésének megkezdését, az országos termelési kooperációban részt vevő erőművek karbantartási munkáinak összehangolását, a központi karbantartás, mindenekelött az Erőmű Javító- és Karbantartó Vállalat fejlesztését, karbantartó szakmunkások és mérnökök átadásával. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 519/8/1954 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

⁴⁵ Ennek megfelelően az elfogadott minisztertanácsi határozat nem rendelkezett az energiafelhasználás csúcsidei korlátozásáról. A kérdés nem került ismételtlen a Minisztertanács elé.

⁴⁶ A hivatkozott pontban a Borsodi Hőerőmű építkezési munkálatainál tapasztalható lemaradás és minőségi hibák ügyében elrendelt vizsgálat határidejéről volt szó. Miután az előterjesztés 1953. december 21-én kelt, az eredeti határidő december 31. volt.

miniszter az 1954-ben történő nyári időszámítás bevezetése érdekében a nemzetközi szervezettel tárgyalásokat már folytatni nem tud, mivel az 1954-es menetrendet már 1953-ban jóváhagyták. A közlekedés- és postaügyi miniszter terjesszen javaslatot 1 hónapon belül a Minisztertanács elé a nyári időszámítás bevezetésének lehetőségére, figyelembe véve a nemzetközi szerződéseket.⁴⁷

- h.) A Minisztertanács tudomásul veszi, hogy a Nehézipari Minisztérium, a Kohó- és Gépipari Minisztérium a volt Deischl-üzem átvételében egyeztek meg.⁴⁸

9.) A képzőművészek helyzetének megjavítása⁴⁹

Előadó: Darvas József elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 1. pontját úgy módosítja, hogy csak az állami építkezések beruházásainak összege után kell a 0,002 [%-ot] képzőművészeti alkotások beépítésére fordítani, ennél többet csak kivételes esetben, ha művészi érdekek ezt megkívánják.
- b.) A határozati javaslat 2. pontját a következőképp kell megfogalmazni: „Az értékhatáron felüli építkezések tervei alapján az Építészeti Tanács tárcánként határozza meg a beruházási keret 0,002 [%] összegéből a képzőművészeti alkotásokra fordítandó összeget.
- c.) A 3. oldal határozati javaslatának 4. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „A megrendelés útján történt leszerződés esetén a képzőművészeti alap az alkotóművészeknek folyósítson előleget.”

47 A minisztertanácsi jegyzőkönyvekben nincs nyoma a kérdés ismételt napirendre tűzésének.

48 Az ún. Deischl-üzemet (a gyorsírói jegyzőkönyvben Deisl) nem tudtuk azonosítani. Az előterjesztés 14. pontjában az egykori budapesti Elekthermax gyár épületének átvételéről volt szó.

49 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (3.). A Minisztertanács az előterjesztést és a benne foglalt jogszabály-javaslatokat a jegyzőkönyvi módosításokkal jóváhagyta. Ennek alapján meghozta 519/9/1954 számú nem nyilvános határozatát „képzőművészeti alkotásoknak az állami szervek és vállalatok részére történő 1954. évi beszerzéséről”, 519/9/a/1954 számú nem nyilvános határozatát a budapesti művészek lakáscseréjéről, 519/9/b/1954 számú nem nyilvános határozatát a Képzőművészeti Alap átszervezéséről, 519/9/c/1954 számú nem nyilvános határozatát a Képzőművészeti Alap vállalatainak forgalmiadó-fizetéséről. Kiadta továbbá 2.005/3/1954 Mt.h. számú határozatát a képzőművészeti alkotások részletre történő vásárlásáról (HT 1954. 3. szám, január 24.), 2.006/3/1954 Mt.h. számú határozatát az állami építkezések képzőművészeti alkotásairól (HT 1954. 3. szám, január 24.), 1.005/1954 Mt.h. számú határozatát a képző- és iparművészek által létesítendő képzőművészeti alkotóközösségek működéséről (MK 1954. 5. szám, január 24.), 6/1954 (I.24.) M.T. sz. rendeletét a Képzőművészeti Alap létesítéséről szóló 24/1952 M.T. sz. rendelet módosításáról (MK 1954. 5. szám, január 24.).

- d.) A 4. oldal határozati javaslatának 3. pontját a következőképpen kell megfogalmazni: „Az alkotó közösség korlátolt számmal munkavállalókat alkalmazhat, nem művészeti (adminisztratív, technikai, gazdasági stb.) feladatok ellátására.”
- e.) Az 5. oldal határozati javaslat 1. pontjával kapcsolatban a Minisztertanács leszögezi, hogy a műteremlakások biztosítása a Városi Tanács számára külön költséggel nem járhat.
- f.) Ugyane határozat 2. pontját a következőképp kell megfogalmazni: „A Fővárosi Tanács Végrehajtó Bizottsága gondoskodjék arról, hogy az 1954-es évben 35 új műteremlakást építsenek, kb. 5 millió Ft öszszeggel.”
A Fővárosi Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke a népművelésügyi miniszterrel egyetértésben állapítsa meg 1954-es évben Budapesten épülő 5800 lakás közül mely házban legyen [sic!].
- g.) A 7. oldal határozati javaslat 4. pontjával kapcsolatban kimondja, hogy a Képcsarnok Vállalat jelenlegi forgóalapját zárolni kell, és az alap új vállalatainál a bankon keresztül biztosítson hosszú lejáratú kölcsönt.
- h.) A képvásárlást osztály- és egyéb szempontokból korlátozni nem kell.
- i.) 5. oldal 6. pontjával kapcsolatban kimondja, hogy az eredeti művészeti alkotások adómentesek, reprodukciók, valamint levelezőlapok után minimális forgalmi adót kell fizetni.

21/10

10.) Rosszindulatú daganatos betegségek elleni küzdelem jelenlegi helyzete, hiányossága és feladatai⁵⁰

Előadó: Zsoldos Sándor elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a...⁵¹

21/11

11.) Törvényjavaslat a lakosság bejelentéseinek intézéséről⁵²

50 Az előterjesztést lásd a Mellékletben (4.). A Minisztertanács 519/10/1953 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

51 A határozati jegyzőkönyvben nincs összefoglaló, a gyorsírói jegyzőkönyvben ennyi áll: „elf.” – azaz elfogadva. Valószínű, hogy a Minisztertanács módosítás nélkül fogadta el az előterjesztést.

52 Az előterjesztéssel benyújtott törvényjavaslat indoklása szerint a lakosság joga és kötelessége, hogy észrevételeivel és javaslataival segítse az államigazgatási és gazdasági szervek munkáját, felhívja a figyelmet a hibákra, a törvénysértésekre, javaslatokat tegyen a takarékos gazdálkodásra. A különböző szervek jelentős hányada azonban nem foglalkozik a beérkezett panaszokkal, javaslatokkal, azok eltűnnek a bürokrácia útvesztőiben. A bejelentőkkel szemben gyakran megtorlást alkalmaznak. Mindez szükségessé teszi, hogy a lakosságtól beérkező bejelentések kivizsgálását törvénnyel szabályozzák. A javaslat előírja, hogy a minisztériumokban, a megyei és városi tanácsoknál és más állami szerveknél hozzanak létre panaszirodát, meghatározza a szervek vezetőinek személyes fele-

Előadó: Házi Árpád elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A 3. §-ba a járási tanácsokat is be kell venni.⁵³
- b.) Az ÁEK elnöke a benyújtott szövegezési módosítások alapján a határozatot dolgozza át, ugyancsak dolgozza ki, hogy ki tekinthető érdekelt félnek, aki a panasz kivizsgálásában nem vehet részt.⁵⁴
- c.) A Minisztertanács leszögezi, hogy az ellenőrző szervek felállítása létszámgénnyel nem járhat. Felhívja a figyelmet, hogy a névtelen bejelentések által tartalmazott panaszokkal is foglalkozzanak az ellenőrző szervek.

12.) Beszámoló a Minisztertanács 1953. IV. negyedévi munkatervének teljesítéséről és javaslat az 1954. I. negyedévi munkatervhez⁵⁵

21/12

lösségét a bejelentések kivizsgálásában, megtiltja, hogy a panaszok kivizsgálásában az abban érintett személyek is részt vegyenek, előírja, hogy a bejelentővel szembeni bármely megtorlás esetén elégtételt adjanak, a retorzióért felelős személyt pedig hat hónapig terjedő börtönnel vagy 5000 forintig terjedő pénzbüntetéssel sújtásák. A Minisztertanács a törvényjavaslatot a jegyzőkönyvben rögzített megjegyzésekkel jóváhagyta, és megküldte az Országgyűlésnek, amely január 22-én az 1954. évi I. törvénnyel elfogadta és kihirdette. MK 1954. 5. szám, január 27.

- 53 A hivatkozott pontban arról rendelkeztek, hogy a minisztériumokban, a megyei és városi tanácsoknál a lakosság bejelentéseivel foglalkozó irodát kell létesíteni.
- 54 A törvényjavaslat 4. §-hoz Kossa István, az MTH elnöke nyújtott be módosító javaslatokat. Ezek szerint 1) a szervek maguk kötelesek megvizsgálni vagy az általuk irányított szervek útján megvizsgáltatni a hozzájuk érkező olyan bejelentéseket, amelyek elintézése a hatáskörükbe tartozik. 2) a bejelentés vizsgálatát nem szabad az ügyben érdekelt szervre vagy személyre bízni. 3) ha valamely szerv olyan bejelentést kap, amely nem tartozik a hatáskörébe, azt 3 napon belül az illetékes szervnek – vagy annak érintettsége esetén a felettes szervének – kell megküldenie.
- 55 Nagy Imre miniszterelnök előterjesztésében áttekintette a Minisztertanács 1953. IV. negyedévi munkatervének teljesítését. Megállapította, hogy a munkatervben szereplő 74 kérdés közül 22-t a megadott időpontban, 12-t kisebb-nagyobb késéssel nyújtottak be, ebből 27 előterjesztést megtárgyaltak, hetet részben a nem megfelelő előkészítés, részben az időközben született határozatok következtében levettek a napirendről. A munkatervben szereplő, de be nem nyújtott 40 előterjesztés közül nyolc az 1954. évi tervhez kapcsolódik, ezek a tervezés elhúzódomása miatt nem készültek el. A további 32 témát a minisztériumok hibájából nem dolgozták ki, közülük öt téma határidejét módosították. Az elmaradások oka az előterjesztő minisztériumok (különösen a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium, a Népművelési Minisztérium, az Építésügyi Minisztérium, az Országos Tervhivatal) késlekedése, tartós mulasztása. A munkatervnek megfelelően csökkent a Minisztertanács plenáris üléseinek és az ott hozott határozatoknak a száma (315>151), és ennek megfelelően emelkedett az elnöki hatáskörben kiadott határozatok mennyisége (20<118). Változatlanul sok az olyan téma, melyet a minisztériumok saját hatáskörben elintézhetnének, nem lenne szükség a Mi-

Előadó: Gerő Ernő elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) Az I. fejezet 6. pontjának határidejét március 15-re módosítja.⁵⁶
- b.) A II. fejezet 4. pontját kétfelé kell választani.
A mezőgazdaság munkaerő-szükségletének kérdése és
A népgazdaság munkaerő-szükségletének kérdése.
- c.) A II. fejezet 5. pontjának határidejét május 15-re módosítja.⁵⁷
- d.) A III. fejezet 4. pontját törölni kell.⁵⁸
- e.) A IV. fejezet 1/h. pontját a Helyi Tanácsok Titkársága hozza be február hónapban.⁵⁹
- f.) A IV. fejezet 4. pontjának határidejét április 15-re módosítja.⁶⁰
- g.) Az V. fejezet 3. pontját törölni kell.⁶¹
- h.) A VI. fejezet 2. pontjának határidejét február 15-re módosítja.⁶²
- i.) A X. fejezet 4. pontjának határidejét február 20-ra módosítja.⁶³
- j.) A X. fejezet 7. pontjánál a felelős Erdey-Grúz Tibor elvtárs.⁶⁴

nisztertanács döntésére. A határozatok végrehajtása sem kielégítő, egy részüket egyáltalán nem, más részüket késve vagy csak részben hajtják végre. A jövőben folytatni kell a minisztertanácsi határozatok számának csökkentését, és gyakrabban kell a Minisztertanács elé vinni a kormányprogram végrehajtásáról szóló jelentéseket. Az 1954. I. negyedévi munkaterv 11 témakörben (a lakosság ellátásának javítása és az életszínvonal emelése; tervezés; ipar és közlekedés; mezőgazdaság és begyűjtés; építőipar; pénzügyek; az államapparátus racionalizálása; munkaügyi és bérkérdések; kereskedelem; szociális és kulturális kérdések; államigazgatás) 71 előterjesztés napirendre tűzését vette tervbe. Ezenfelül meghatározta az I. negyedévben benyújtandó, esetleg a Minisztertanács elé kerülő legfontosabb jelentések, továbbá az I. negyedévben előkészítendő előterjesztések körét. Az előterjesztést és mellékletét a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal a Minisztertanács 519/12/1954 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

56 Az áruforgalom kiszélesítéséről és a lakosság ellátásának megjavításáról szóló előterjesztés határideje február 15. volt.

57 Az Országos Tervhivatal feladatköre és szervezete napirend határideje március 15. volt.

58 A téma a traktorgyártás 1954. évi programja volt.

59 A téma a községi termelési bizottságok megszervezése és a mezőgazdaság fejlesztésére vonatkozó helyi tervek kidolgozása volt, eredetileg Hegedüs András előterjesztésében.

60 A téma az aratás-cséplés előkészítése volt, eredeti határideje március 20.

61 A téma az 1954. évi építési terv volt.

62 A téma a közületek vásárlásának szabályozása volt, eredeti határideje január 31.

63 A téma a falusi kultúrmunka helyzete és feladatai volt, eredeti határideje február 10.

64 A téma a technikai oktatás irányelvi és szakosítottóságának csökkentése volt, eredeti előterjesztője Darvas József.

- k.) A XI. fejezet 5. pontjának határidejét február 28-ra módosítja.⁶⁵
 l.) A XII. fejezet 4. és 11. pontját törölni kell.⁶⁶
 m.) A XIII. fejezet 10. pontjának határidejét februárra módosítja.⁶⁷

13/a.) Személyi fizetések megállapítása⁶⁸

Előadó: Gerő Ernő elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A javasolt összegeket, amennyiben 50 Ft-nál alacsonyabb összeggel végződnek, úgy lefelé, ha 50 Ft-nál feljebb végződnek, úgy felfelé kell kerekíteni.
- b.) A Minisztertanács ismételten felhívja a miniszter elvtársak figyelmét, hogy személyi fizetést csak különleges szaktudású szakemberek fizetésére tegyenek javaslatot [sic!].
- c.) Biztosítsák, hogy a korábbi határozatnak megfelelően a személyi fizetések odaítéléséről szóló határozatot ünnepélyes formában közölik az érdekeltekkel.
- d.) A határozat január 1-től lép életbe.
- e.) A Minisztertanács a Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium területére alkalmazandó mérnökök üzemi szintet elérő fizetésének biztosítására hozzájárul, hogy a Pénzügyminisztérium vizsgálja meg, hogy zárt létszámon belül a mérnökök személyi fizetés formájában üzemi fizetésüknek megfelelő összeget kapjanak.

21/13a

13/b.) Gyakorló szakmunkásotthonok létesítése⁶⁹

21/13b

65 A téma a kihágások büntetté, illetve „szabálytalansággá” (szabálysértéssé) való átminősítése volt, eredeti határideje január 31.

66 A két téma a következő volt: Jelentés a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Tanács munkájáról, illetve Jelentés a járványügy helyzetéről.

67 A vasúti dolgozók szolgálati és fegyelmi szabályzata napirendre tűzésének határidejét április 15-ről február 15-re módosították.

68 Nagy Imre miniszterelnök a Minisztertanács 513/11/1953 számú határozata alapján előterjesztést tett arra, hogy a mellékletben felsorolt 245, kiemelkedő tudású és tapasztalt műszaki dolgozót részesítsék személyi fizetésben, és engedélyezzék a személyi fizetést a meghatározott minisztériumokban további 155 fő számára. Az emelés havi átlaga 2500 Ft, az elérendő fizetés összege 4500–5000 Ft lehet. A 3500 Ft feletti személyi fizetések engedélyezése a Minisztertanács, az annál kisebb fizetések engedélyezése az egyes miniszterek hatáskörébe tartozik. A Minisztertanács 519/13/1953 számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal és kiegészítésekkel az előterjesztést jóváhagyta.

69 A KGM területén elhelyezkedő mintegy 7000 szakvizsgát tett ipari tanuló között több mint 1000 volt vidéki, ők az MTH szakmunkásotthonaiból kikerülve lakás nélkül maradtak. Miután kezdő

Előadó: Zsofinyecz Mihály elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács a határozati javaslat 2/b. pontjában feltüntetett összeget 11,20 Ft-ban állapítja meg.⁷⁰
- b.) A 2/a. pontnak térítési díját havi 700 Ft-on felül havi 60 Ft-ban állapítja meg.⁷¹
- c.) A határozati javaslat 7. pontjában 2 millió Ft-ot a Pénzügyminisztérium +ként biztosítson. A felújításokra 1 400 000 Ft-ot a tárca keretéből kell biztosítani.⁷²
- d.) A határozati javaslatban külön pontban kell bevenni, hogy az otthonokban az egyéves idő lejárta után a gyakorló szakmunkások[nak] a szolgáltatás után a teljes költséget kell megtéríteni.
- e.) A határozati javaslat 6. pontját az 1. pontba hozott módosításoknak megfelelően át kell javítani.⁷³
- f.) A Kohó- és Gépipari Minisztérium, az OT elnöke és a közlekedés- és postaügyi miniszter vizsgálják meg a földalatti építkezés leállításával felszabadult munkásszállásoknak a Kohó- és Gépipari Minisztérium rendelkezésére bocsátását a gyakorló szakmunkások elhelyezésének megoldására.
- g.) A munkásszállókban meg kell szüntetni azt a helytelen gyakorlatot, hogy a beszállásolt munkások szállásdíjat nem fizetnek.⁷⁴

szakmunkásként a keresetük igen alacsony (6-700 Ft), nem jutnak lakáshoz, gyakran az elzúllás fenyegeti őket. A DISZ KV ennek ismeretében javasolta, hogy a lakóhelyüktől távol munkába álló fiatal szakmunkások – legalább 1000 fő – számára létesítsenek konyhával, ebédlővel, kultúrteremmel ellátott szakmunkásotthonokat. A határozati javaslat az otthonok helyét Budapesten (legalább 500 fő), Győrben (200 fő) és Miskolcon (300 fő) jelöli ki. Az itteni elhelyezést egy évig vehetik igénybe, 700 Ft összkeresetig havi 30 Ft, azon felül havi 40 Ft térítés ellenében, teljes vagy részleges ellátással. Az otthonok személyzetéhez az eddigi 60 fön felül további 110 fő alkalmazását kell biztosítani. A fenntartási költségeket (3,5 millió Ft) az 1954. évi költségvetésben a Pénzügyminisztérium biztosítsa. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 519/14/1954 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

70 A hivatkozott pontban a teljes ellátás díját eredetileg 10,50 forintban javasolták megállapítani.

71 A térítési díj ebben a kategóriában eredetileg 40 Ft volt.

72 A hivatkozott pontban az épületek tatarozására, üzembehelyezésére és berendezésére kiutalt 3,4 millió forintot eredetileg az Országos Tervhivatalnak kellett volna biztosítani

73 A térítési díjak módosításának megfelelően a 6. pontban a fenntartási költségek megállapítását a pénzügyminiszterre bízták.

74 Az elfogadott határozat 8. pontjában a Minisztertanács Titkárságát utasították, hogy vizsgálja meg, mennyi térítési díjat fizetnek az egyes minisztériumok által fenntartott munkásszállók lakói, és szükséges esetben február 28-ig tegyen javaslatot az intézkedésre.

h.) A határozati javaslat 3. pontjában a Metropol Szálló helyett a Sztálin úti Kulturális Intézet helyiségeit kell odaadni.⁷⁵

13/c.) Az 1954. I. negyedévi áru fuvarozási terv⁷⁶

Előadó: Bebrits Lajos elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést alapul elfogadja azzal, hogy tudomásul veszi, hogy naponta történik a helyzetnek megfelelően a különböző szállításokra a kocsik kiállítása.

A közlekedés- és postaügyi miniszter dolgozza ki és az érdekeltekkel tárgyalja ki, hogy a februári szállítási tervet hogyan biztosítja.

Ugyancsak dolgozzon ki javaslatot, hogy a januárban bekövetkezett lemaradásokat februárban milyen intézkedésekkel pótolják.

A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium részére vásárolás céljára ott, ahol vasúti közlekedés nincs, a közlekedés- és postaügyi miniszter biztosítson megfelelő tehergépkocsi szállítást.

13/d.) Beruházási programok:

1.) Magyar Televízió⁷⁷

75 A hivatkozott pontban az egyik budapesti szakmunkásotthon elhelyezésére a volt Metropol Szállodát jelölték ki.

76 Az őszi áruszállítások lebonyolításához a vasút számára szükséges szénkészlet csökkenése következtében december elején elkerülhetetlenné vált a fuvarozás korlátozása. Ez lehetővé tette, hogy január első napjaiban két napra elegendő szénkészlet álljon rendelkezésre. Január 3-tól a bányák napi 8100 tonna szenet bocsátanak a vasút rendelkezésére, ebből a tehervonatokat továbbítására 3160 tonna használható fel. A decemberi korlátozások nyomán 1,2 millió tonna árut nem szállítottak el, amit az 1. negyedévben hónapokra elosztva kell továbbítani. Ha a vasút a várható szénmennyiséget nem kapja meg, a fuvarozási tervet megfelelő arányban csökkenteni kell, ez azonban a lakosság ellátásához szükséges szállításokat nem érintheti. Az előterjesztés ágazatokra és áru-fajtákra lebontva részletesen meghatározza az 1. negyedévi vasúti, vízi és közúti szállítási tervet. A Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített kiegészítésekkel 519/15/1954 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

77 A televíziós adások beindítása fontos szerepet játszik a lakosság kulturális fejlődésében. A Szovjetunió és a többi népi demokratikus ország példájára az MDP KV 1952. december 19-i határozata kitérte a televíziós kísérleti adások beindításának időpontját. Az 1954. május 1-jei határidő betartását azonban a beruházások kormányprogram nyomán végrehajtott átcsoportosítása nem teszi lehetővé. Az új beruházási program, amennyiben a költségvetési fedezet biztosított, a 100 wattos kísérleti adó teljesítményének 500 wattra emelését 1954 végére, a helyszíni és ideiglenes stúdióberendezések elkészítését 1955 végére, a kísérleti adások megkezdését 1956 végére irányozza elő. A beruházás befejezése és a rendszeres, napi 3-4 órás stúdióközvetítés Budapestre és környékére 1959 végén várható. Az adóközpontot Budapest Széchenyi-hegyen külföldi tapasztalatok alapján kell felépíteni, a műszaki berendezés a Szovjetunióból kapott tervek alapján készül. Tekintettel a mű-

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 1/d. pontjában szereplő határidő előrehozását ki kell tárgyalni, és a módosított határidőt kell a határozatba bevenni.⁷⁸
- b.) A Minisztertanács utasítja az OT elnökét, hogy a televízió-import devizaigényét 1954-re pontosan állapítsa meg.

21/13d/2

2.) Ajka II. Erőmű beruházási programja⁷⁹

Előadó: Czottner Sándor elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács leszögezi, hogy az előterjesztés indokló részében helytelen az 1959-es villamosenergia-teljesítmény mérleg számadatainak közlése, amikor az 5 éves terv erre vonatkozó adatai még el sem készültek.

21/13d/3

3.) A Dorogi Erőmű rekonstrukciója⁸⁰

szaki fejlődésre, a tervek korszerűségét 1956 folyamán felül kell vizsgálni. A beruházás munkaerő-szükséglete becslés alapján 100 fő. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített módosításokkal 519/16/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

78 A határozatban az üzembe helyezés időpontjaként 1958. június 30. napját jelölték meg.

79 Miután az országos villamosenergia-igény 1959-ig jelentősen megemelkedik, szükségessé válik az Ajka II. elnevezésű erőmű üzembe helyezése az ajka-padrági szénbányákban termelt szén felhasználásával. A szénvagyon becsült mennyisége 47 millió tonna, ami 26 évre biztosítja az ajkai erőművek működését, de a Bakony északi részén a kutatások szerint további lelőhelyek találhatóak. Az erőmű vízfelhasználása a tapolcai forrásokra épül, oly módon, hogy a kialakítandó vízhálózatba bekapcsolják a helyi üzemeket és a város lakásait is. Az erőmű 1958-tól kezdi meg termelését. Ebből – az Ajka I. erőművel együtt – megoldódik Ajka és környéke, Somogy és Zala megye egy részének ellátása, illetve 1958-tól áramot továbbítanak Szombathely, Inota és Győr felé. Az erőművek Ajka II. teljes üzembe helyezését követően kielégítik a MASZOBAL-üzemek és az Ajkán építendő 4-5000 lakás, valamint a közintézmények hőigényét. A tervezés területi összehangolása megkívánja a szénbányák, az erőművek, az üzemek, a közlekedés és a városfejlesztés kooperációs tervének kialakítását. A Minisztertanács a beruházási programot az előterjesztésnek megfelelően 519/17/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

80 A Dorogi Erőmű 1950-ben megindult felújítási és bővítési munkálatai rövid idő múltán félbeszakadtak. Folytatásukat – figyelemmel az erőmű egyes elavult berendezéseinek megkerülhetetlen cseréjére is – az országos energiaigény növekedése teszi indokolttá, miután viszonylag rövid idő alatt évi 20 MW teljesítménybővülést és 67 000 tonna ipari gőz termelését lehet elérni, ami a dorogi körzet ellátását jelentősen javítaná. A rekonstrukció nyomán létrejövő kapacitásbővülés feltételei a dorogi szénmedence gyengébb minőségű készleteiből 40-50 évre biztosíthatók. A fel-

Előadó: Czottner Sándor elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A Minisztertanács hozzájárul, hogy a Dorogi Erőmű a jelenlegi jóváhagyott tervfeladat alapján épüljön. Amennyiben nagyobb kiegészítő objektumok építése merülne fel, külön minisztertanácsi jóváhagyás szükséges.
- b.) A tervfeladatot a Nehézipari Minisztérium február 15-ig nyújtsa be.
- c.) Az előterjesztés 3. oldal 1. bekezdésével kapcsolatban a tervezési feladattal egyidejűleg be kell nyújtani a kapcsolódásokra vonatkozó kooperációs tervezési feladatokat is.⁸¹
- d.) Meg kell vizsgálni, hogy a 3. oldal 2. bekezdésével kapcsolatban helyes-e az a megállapítás, hogy a magasabb fűtőértékű szénre tervezett berendezés a gyengébb szén használata mellett nem fog maximális gazdaságossággal működni.⁸²

4.) Duclos Bányagépgyár beruházási programja⁸³

Előadó: Czottner Sándor elvtárs

újítás során három új gőzkazán és két új turbina beépítése indokolt, annak figyelembevételével, hogy onnan a később telepítendő lepárló és krezolgyár gőzellátását is fedezni kell. Az erőmű vízművét a Dunára telepítve úgy kell megtervezni, hogy a többi üzem és a város vízigényét is kielégítse. Járulékos beruházásként 72 lakás felépítését kell tervezni. A Minisztertanács az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített észrevételekkel 519/18/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

- 81 Az előterjesztés hivatkozott pontjában előírták, hogy a dorogi szénbányák, az erőmű, a mészmű és a tervezett vegyipari rekonstrukció víz- és szállítási szükségletének megoldását egy kooperációs tervben összhangba kell hozni. Tekintettel azonban arra, hogy a vegyipari rekonstrukció tervezése még nincs folyamatban, a kooperációs tervet csak később, az erőmű beruházásától függetlenül lehet elkészíteni.
- 82 A hivatkozott bekezdésben a részben megszüntetett pilisi bányák gyenge minőségű szénvagyónak felhasználását azzal zárták ki, hogy a magasabb fűtőértékű szénre tervezett kazánokban ez nem, vagy csak más szénnek keverve használható fel.
- 83 A nehézipari miniszter a bányagépgyártás fejlesztése érdekében előterjesztést tett a budapesti Duclos Bányagépgyár üzemének öntödével és szerelőcsarnokkal történő kiegészítését tartalmazó beruházási programra. A fejlesztés célja az osztályozó és aknaszállító gépek, fejtő- és rakodógépek, hajtógépek, szállítóberendezések gyártásának növelése oly módon, hogy a termelés 1959-ben 2000-2400 tonna acél- és 3000-3500 tonna szürkeöntvényvel elérje a 250 millió forint termelési értéket. A beruházás összköltsége 52,5 millió forint. A beruházás teljes körűen 1958-ra készüljön el. A Minisztertanács az előterjesztést 519/19/1954 számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben tett megjegyzésekkel és azzal fogadta el, hogy az öntödében kizárólag 3000 tonna acélöntvény készítenendő.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 3. pontjában szereplő 1-1½ tonnás ívfény ikerkemence felállításával kapcsolatban felmerült ellenjavaslat egy 4 tonnás martinkemence felállítására, a Kohó- és Gépipari Minisztérium, az OT, és a Nehézipari Minisztérium egy-egy szakértőjéből kiküldött bizottság vizsgálja meg. A bizottság vezetője a Kohó- és Gépipari Minisztérium szakértője legyen. Vizsgálják meg, hogy a martinkemencéből milyen acélfajták hozhatók ki, ugyanakkor tegyenek javaslatot, hogy hogyan tudják biztosítani a martinkemencék működéséhez szükséges gázmennyiséget. A bizottság véleményét döntésre a Minisztertanács elnökéhez terjessze be.⁸⁴
- b.) A Budapesti Fővárosi Tanács Végrehajtó Bizottságával a vasöntöde létesítését meg kell beszélni, mivel a vasöntöde létesítése a város szempontjából nem kedvező, mert füstképződéssel jár.
- c.) Meg kell vizsgálni a 8. pontban lévő tervezési feladatok elkészítésének két ütemét, helyes-e?⁸⁵
- d.) Az előterjesztés 11. pontjában a gazdaságossági mutatók nem világosak, mert nem mondják meg, hogy a számítás mennyi időre vonatkozik, továbbá pedig az 1 munkásra eső évi termelési érték meghatározásánál sincs megjelölve, hogy milyen Ft értékben van kifejezve.

21/13d/5

5.) Mélyfúró Berendezések Gyára beruházási programja⁸⁶

Előadó: Czottner Sándor elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről azzal, hogy a határozati javaslat 8. pontjával kapcsolatban a Minisztertanács utasítja a nehézipari minisztert, hogy a GTI-val a tervdokumentációk elkészítésének határidejét tisztázza, mivel az ő véleményük szerint csak az első lépcsőben beállított üzemek tervezése az ő feladatuk. A bővítés Kiskunfélegyházán legyen. A legközelebbi ülésre a kérdést hozzák be.

84 A bizottság február 5-én tartott ülésén megvitatta az öntödék építését, és környezetvédelmi szempontok miatt nem javasolta a szürkeöntöde, csupán az acélöntöde megépítését egy 5 tonnás olajtüzelésű és egy 1,5 tonnás ívfényes martinkemencével. Az öntvények minőségéről a KGM Technológiai osztálya január 25-én küldött szakvéleményt.

85 A hivatkozott pontban az acél- és szürkeöntödekre vonatkozó tervek elkészítésének határidejéről 1954 júniusát, a gyártelep kiépítésével kapcsolatos tervdokumentáció elkészítésének határidejéről 1954 augusztusát jelölték meg.

86 Az előterjesztés nem található a jegyzőkönyv mellett. A témát az április 2-i minisztertanácsi ülésen tárgyalták újból.

6.) A sárisápi XIX–XX. akna mélyítése és az Annavölgyi koncentráció beruházási programja⁸⁷

Előadó: Czottner Sándor elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A határozati javaslat 5/d. pontjában megadott részletezés félreértésre adhat okot, mert a részletezés csak az ipari keretre vonatkozik, és nem a komplex beruházási keretre.⁸⁸

7.) Új Bányagépgyár beruházási programja⁸⁹

Előadó: Czottner Sándor elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:⁹⁰

- a.) A Nehézipari Minisztérium, az OT együtt vizsgálják meg az új Bányagépgyár öntödéjének problémáját. 10 nap alatt terjesszenek be javaslatot.⁹¹
- b.) Terjesszenek be javaslatot a megvalósítás évi ütemezésére, a gazdasági mutatók precíz meghatározására.

87 A nehézipari miniszter – figyelemmel a dorogi szénmedencében kimerülő bányák pótlásának szükségességére – előterjesztést tett a Sárisáp térségében fekvő XIX–XX. akna megnyitására és a térség bányáit kiszolgáló tokod-annavölgyi két 220 vagonos szénosztályozó, illetve a hozzá kiépítendő keskeny nyomtávú vasútvonalak, fatelep és 950 lakás beruházási programjára. A megnyitandó aknák 3,1 millió tonnásra becsült szénvagyonra évi 360 tonna kitermelésével számolva 10 év alatt hozható felszínre, ezen kívül azonban a környezetben további 6 millió tonna rejtőzhet. A munkaerő-szükséglet 1630 fő. A szén 4500-5000 kalória fűtőértékű. A beruházás megvalósulási ideje 12-48 hónap, bekerülési összköltsége 226 millió forint. A Minisztertanács 519/25/1954 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést a jegyzőkönyvben rögzített megjegyzéssel jóváhagyta.

88 A határozati javaslat 5/d pontja az önköltség részletezését tartalmazta, erre Trautmann Rezső, az Országos Építészügyi Hivatal elnöke külön levélben hívta fel a figyelmet.

89 A nehézipari miniszter a bányagépek iránti igény kielégítése érdekében előterjesztést tett egy Hatvanban létesítendő új bányagépgyár, a hozzá tartozó raktárak, irodák, szociális helyiségek, lakások (350 db) 90 millió forintos beruházási programjára. A létesítmény részleges üzembe helyezésének határideje 1956. október, a teljes üzembe helyezés 1959. július. A Minisztertanács az előterjesztést 519/22/1954 számú nem nyilvános határozatával a jegyzőkönyvben foglalt kiegészítésekkel elfogadta.

90 A b) és c) pontokban foglalt észrevételeket külön levélben Trautmann Rezső, az Országos Építészügyi Hivatal elnöke tette.

91 Az öntödei beruházás kérdését az Országos Tervhivatal, a KGM és a Nehézipari Minisztérium képviselőinek részvételével február 10-én tartott értekezleten megvitatták, és megállapították, hogy Hatvanban a tervezett 3500 tonna kapacitású öntöde helyett 7500 tonna kapacitású szürke-öntödét kell építeni, amely ellátja a teljes bányagépgyártási iparágat. Ez a beruházás költségeit 105 millió forintra emeli.

- c.) Meg kell vizsgálni, hogy az 1956. évi termelési érték 30 millió Ft-ban történt megállapítása nem magas-e, figyelembe véve a részleges üzembe helyezésre megadott 1956. októberi határidőt és a várható teljes kapacitást.

21/13d/8

8.) Kalocsai Erőmű beruházási programja

Előadó: Kiss Árpád elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést levette napirendről.

21/13d/9

9.) Budapesti 1000 vagonos hűtőház beruházási programja⁹²

Előadó: Altomáre Iván elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést tájékoztatásul elfogadta.

21/13e

13/e.) Debrecen–országhatár 120 kV-os távvezeték-építés tervezési feladata⁹³

Előadó: Czottner Sándor elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy a január 31. határidőt március 31-re kell módosítani.

21/13f

13/f.) Az államapparátus racionalizálására megalakítandó bizottság kiküldése⁹⁴

92 Az élelmiszeripari miniszter a fővárosi lakosság élelmiszerellátásának javítása, a hűtött és fagyasztott áruk forgalmának emelése, a vágóhidak zavartalan üzemelése érdekében – tekintettel arra, hogy a hűtőházi kapacitás 50%-át kitevő kőbányai sörgyári hűtőház elavult és nem korszerűsíthető – előterjesztést tett egy 1000 vagonos hűtőház és egy napi 20 vagon kapacitású jéggyár, valamint a hozzájuk kapcsolódó lakások beruházására. A létesítmény munkaerő-szükséglete 140 fő, bekerülési összege 135 millió forint, átadására 1958-ban kerül sor. A Minisztertanács 519/24/1954 számú nem nyilvános határozatával a beruházási programot tájékoztatásul elfogadta.

93 A nehézipari miniszter a magyar–román energetikai államközi szerződés alapján előterjesztést tett a Debrecen és az országhatár között létesítendő 20 mW átvitelére alkalmas távvezeték felépítésére. A távvezeték hossza kb. 60 km, nyomvonala Debrecen–Hajdúszovát–Derecske–Bojt–Nagykerek, költségelőirányzata 11 681 000 Ft. A Minisztertanács az előterjesztést 519/25/1954 számú nem nyilvános határozatával elfogadta.

94 A belügyminiszter – figyelemmel az államapparátus létszámának felduzzadására, az egyre bonyolultabb szervezetre, a növekvő bürokráciára, a meglazult ügyintézési fegyelemre, az apparátus megnövekedett fenntartási költségeire – előterjesztést tett egy kormánybizottság felállítására, miután részintézkedésekkel nem sikerült a folyamatot megállítani. A bizottság feladata, hogy javaslatot tegyen a bürokratizmus csökkentésére, az ügyintézés felgyorsítására, a lakossági kapcsolatok javítására, az igazgatásban végrehajtandó létszámcsökkenés nyomán felszabaduló munkaerő termelésbe irányítására. Munkájának megsegítésére albizottságokat hozhat létre, amelyek az egyes gazdálkodási területeket tekintik át. Jelentését, melyben javaslatot kell tennie a racionalizálás pénzügyi hatásaira, az elbocsátandó munkaerő létszámára, összetételére, elhelyezésére 1954. május 31-ig kell a Minisztertanács elé terjesztenie. A kormánybizottság elnökének Házi Árpádot, az Állami

Előadó: Gerő Ernő elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést az alábbi módosításokkal fogadta el:

- a.) A bizottságot Szabó Gergely elvtárral ki kell egészíteni.
- b.) A Minisztertanács kimondja, hogy a bizottságnak joga van albizottságot szervezni és szakértőket meghívni.
- c.) A Minisztertanács felhívja a miniszter elvtársak figyelmét, személyesen nézzék meg, hogy területükön ki az az alkalmas felelős elvtárs, akire a terület racionalizálási munkálatait rá lehessen bízni. Az apparátust tudatosítani kell, hogy a racionalizálás jelentőségét megértse.

13/g.) Az ÁEK kollégium tagjainak kinevezése⁹⁵

Előadó: Házi Árpád elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁹⁶

21/13g

13/h.) Kárpáti József állandó ügyvivői megbízatása a Luxemburgi Nagyhercegség területére⁹⁷

Előadó: Boldoczki János elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.⁹⁸

21/13h

Ellenőrző Központ elnökét, tagjaiul Antos Istvánt, Herczeg Ferencet, Magyarai András, Szabó Jánost, Nezvál Ferencet, Dallos Sándort javasolták. Az előterjesztéshez Házi Árpád írásbeli megjegyzéseket fűzött, javasolta, hogy maradjanak ki az általános megállapítások, és a Minisztertanács egyúttal jelölje ki az szakbizottságok vezetőit is. Ennek figyelembevételével a Minisztertanács a jegyzőkönyvben rögzített megjegyzésekkel 519/16/1954 és 516/16/a/1954 számú nem nyilvános határozataival jóváhagyta az előterjesztést, majd január 25-én kelt 519/26/b/1954 számú újabb határozatában felhatalmazta Házi Árpádot az szakbizottságok létrehozására, és tudomásul vette a vezetők megbízatását: tervezés rendszere – Szita János, anyaggazdálkodás rendszere – Ajtai Miklós, pénzügyi gazdálkodás – Vörös János, beruházások lebonyolítása – Sebestyén János, státus- és létszám gazdálkodás – Tauszk György, központi szervek ellenőrző tevékenysége – Sebes István, számvitel és statisztika – Sós Ernő, tanácsok szervezete és hatásköre – Mikó József.

95 Az Állami Ellenőrző Központ elnöke előterjesztésében javasolta, hogy a Minisztertanács az ÁEK kollégiumának tagjaivá Sebes István, Sós Ernő, Erdős Jánosné elnökhelyetteseket, Balázs Mátyás főosztályvezetőt, Varró Tibor önálló osztályvezetőt és Kiss József személyzeti osztályvezetőt nevezze ki.

96 A Minisztertanács az előterjesztést 519/27/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta.

97 A külügyminiszter a Minisztertanács hozzájárulását kérte, hogy Kárpáti József állandó ügyvivőt, a brüsszeli követség vezetőjét a Luxemburgi Nagyhercegség területére állandó ügyvivőként megbízassa.

98 A Minisztertanács az előterjesztést 519/28/1953 számú nem nyilvános határozatával jóváhagyta. MK 1954. 10. szám, február 14.

Napirenden kívül:

1.) Város- és Községgazdálkodási Minisztérium létesítése⁹⁹

Előadó: Kiss Árpád elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy szervezeti kérdésekben nem dönt, és a minisztérium felállítását az Országgyűlés elé kell terjeszteni.

2.) Bíró Ferenc kinevezése¹⁰⁰

Előadó: Zsofinyecz Mihály elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.¹⁰¹

3.) Kolos [Richárd] kinevezése¹⁰²

Előadó: Zsofinyecz Mihály elvtárs

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.¹⁰³

99 A könnyűipari miniszter – figyelemmel a Minisztertanács város- és községgazdálkodási tevékenységre vonatkozó 515/1/1954 számú határozatára – javaslatot tett a Város- és Községgazdálkodási Minisztérium létrehozására 1954. február 1-jei hatállyal. A javaslat szerint a hivatkozott határozat alapján ugyan a Könyűipari Minisztérium 1954. január 1-jén átvette a város- és községgazdálkodási tevékenység irányítását, de tekintettel a feladat könnyűipartól teljesen eltérő jellegére, nem tud annak megfelelni, nem képes az alárendelt terület munkáját irányítani. Az új minisztérium átveszi a közvetlenül alárendelt vállalatok és intézmények, továbbá a budapesti, a megyei, városi és községi város- és községgazdálkodási vállalatok és intézmények, a községgazdák, a tanácsi építő, tatarozó és szerelő vállalatok, a beruházási igazgatóságok szakmai irányítását, az építési hatósági feladatok ellátását (utóbbi esetekben az illetékes tanácsi végrehajtó bizottságok megfelelő szervein keresztül), illetve ellátja a lakásügyi hatósági feladatok felügyeletét. A minisztérium a Könyűipari Minisztérium Lakásgazdálkodási, Város- és Községfejlesztési, Közű és Szolgáltató Igazgatóságaiából, az Építésügyi Minisztérium Tanácsi Vállalati Főosztályából és a Nehézipari Minisztérium Gázszolgáltatási osztályából a csatolt mellékletben megjelölt szervezeti struktúrával alakul, alkalmazotti létszáma 380 fő. A Minisztertanács az előterjesztést 2.009/5/1954 számú határozatával, jegyzőkönyvben foglalt módosítással jóváhagyta. HT 1954. 5. szám, február 10. A minisztérium felállításáról az országgyűlés törvényt alkotott: 1954. évi III. tv. MK 1954. 5. szám, január 24.

100A kohó- és gépipari miniszter javasolta, hogy a Minisztertanács tegyen előterjesztést az Elnöki Tanácsnak Bíró Ferenc gépészmérnök, miniszterhelyettes kinevezésére a kohó- és gépipari miniszter első helyettesévé.

101A Minisztertanács 519/nk/3/1954 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta, és javaslatot tett az Elnöki Tanácsnak, amely Bíró Ferencet január 28-i határozatával kinevezte.

102A kohó- és gépipari miniszter javasolta, hogy a Minisztertanács tegyen előterjesztést az Elnöki Tanácsnak Kolos Richárd, a KGM I. Iparigazgatóságának vezetője kinevezésére a kohó- és gépipari miniszter helyettesévé.

103A Minisztertanács 519/nk/4/1954 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta, és javaslatot tett az Elnöki Tanácsnak, amely Kolos Richárdot január 28-i határozatával kinevezte.

4.) Kőrösi [György kinevezése]¹⁰⁴*Előadó:* Gerő Ernő elvtárs*Gerő Ernő* elvtárs: A Minisztertanács az előterjesztést elfogadta.¹⁰⁵

MNL OL XIX-A-83-a-1954-519 2-23.

[II. Gyorsírói jegyzőkönyv]

Jegyzőkönyv

a Minisztertanács 1954. január 15-én reggel 9 órakor kezdődő üléséről

1. napirendi pont.

Olt Károly elvtárs: Az 1954. évi költségvetésnek egyik alapvető kérdése a költségvetési egyenleg biztosításának kérdése. A betervezett költségvetés a Minisztertanács által már elfogadott terven épül fel. Az időközben végrehajtott tervváltoztatások az egyenleget mintegy 250 millió Ft-ra csökkentették, 1 milliárd körül van a felesleg. Úgy a korábbi, mint a jelenleg mutatkozó egyenleg tartalmazza a jelenleg végrehajtott önköltségcsökkentést, magában foglalja a határozati javaslatban szereplő 280 millió Ft-os tervezett megtakarítást, magában foglalja a tárgyalások során függőben maradt igény elutasítását. A függőben maradt tételeket az előterjesztés melléklete tartalmazza. Rá kell mutatni arra, hogy amennyiben a függő tételek között elfogadásra kerülnek, ez az 1 milliárdos egyenleget tovább csökkenti. A Minisztertanács kimondotta, hogy másfél milliárd költségvetési felesleget kell biztosítani. Szükség van arra, hogy egyrészt a bevételek növelésével, másrészt a kiadások csökkentésével, a takarékoság messzemenő érvényesítésével a miniszter elvtársak két héten belül javaslatokat tegyenek mintegy 300 millió Ft megtakarítás biztosítására. Ezenkívül a Pénzügyminisztérium a költségvetés egyéb tételeinek felülvizsgálásával még 200 millió Ft megtakarítást lehetségesnek tart. Az elmondottak alapján javasolja, hogy a Minisztertanács mondja ki, hogy [ha] a függőben maradt tételeket kivesszük, akkor a javaslat alapján nekünk a költségvetésben a költségvetés további 500 millió feleslegét a szakminiszterekkel együtt a Pénzügyminisztérium biztosítsa.

Zsöfnyecz Mihály elvtárs: A költségvetés ránk vonatkozó részével egyetértünk. A további megtakarítással kapcsolatban úgy kellene csinálni, hogy a Tervhivatal a minisztériumokra állapítsa meg a keretet.

104 A belügyminiszter előterjesztést tett Kőrösi György államvédelmi alezredes, a Belső Karhatalom és a Határőrség politikai csoportfőnöke kinevezésére államvédelmi ezredessé.

105 A Minisztertanács 519/nk/1/1954 számú nem nyilvános határozatával az előterjesztést jóváhagyta.

Kiss Árpád elvtárs: A határozati javaslat 4. pontja. Az egyik gyakorlat az volt, hogy a minisztérium átszervezési terveket készített, a kollégiumokon megtárgyalták. Javasolja, hogy a miniszterek negyedévenként, vagy évente egyszer tegyenek jelentést, hogy ezen keretet hogyan használták fel. A másik egy kisebb kérdés. 45 milliós tévedés van. Az árkiegyenlítés[ek] a könnyűiparnál 40-45 millióval többet tesznek ki. Tavaly ezt a belkereskedelemtől számolták el a KTSZ-eket [sic!]. 374 helyett a 420 millió a reális.

Altomáre Iván elvtárs: Az előterjesztéssel egyetértenek, de van itt egy hiba. A kimutató szerint az Élelmiszeripari Minisztérium létszáma 2-vel kevesebb.

Szjártó Lajos elvtárs: A Minisztérium költségvetésének 5 300 000 Ft-tal való lecsökkentése. Ebből 3 és fél millió olyan, hogy a Tervhivatal és a Pénzügyminisztérium dobálja egymás között. A másik kérdés az újítási kísérleti lehetőségeknek a fenntartása. Ez kb. 2 millió. Van rendelet arra, hogy köteles a Minisztérium ilyen műhelyt szervezni. Ennek nincs jövedelme. A vállalatok a kikísérletezést nem csinálják. A létszám kérdése. A főosztályokat összevonják, és kiadják, hogy csökkentjük a létszámot. 140 emberből tudok 60 embert csökkenteni. Többet nem vállalom. Ez kb. 20 milliós megtakarítást jelent egy évre. Kéri, hogy fogadja el a Minisztertanács, hogy a minisztérium még 65 embert csökkent, de kér ebből 25-öt a lakásépítésre.

Háy László elvtárs: A létszámról szóló előterjesztés utolsó táblázatához. A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium létszáma 1718 fővel van megadva. Ebből kimaradt a vámszervezet, 731 fő.

Magyari András elvtárs: Az állami gazdaságoknál nagyon magas az önköltségi előirányzat. Nem lehet több mint 5%-os önköltségcsökkentést előírni. Az állami gazdaságok forgóalapját szükséges lenne megemelni 100-190 millióra. Tavaly is 2 millió Ft volt az állami gazdaságok által befizetett forgalmi adó. Javasoljuk, hogy változatlanul 2 millió Ft összegben legyen megállapítva. Nem tűnik ki az előterjesztésből, hogy lakásleválasztásra van-e összeg előírva.

Jóború Magda elvtársnő: A bevétel és a kiadással kapcsolatban. Az Oktatásügyi Minisztériumra vonatkozó számok mind tévesek. 16. oldalon a tárca központi kezelésének végösszege. A központi kezelésben lévő költségvetési szervek létszáma 9743. A valóságban 10 706. A határozati javaslattal kapcsolatban. Technikumok összevonásával érjenek el megtakarítást. Csak ősszel lehet összevonni. A felsőfokú oktatásnál kb. hasonló indokolással 20-25 millió Ft megtakarítás van javasolva. Ennyit nem tudnak megtakarítani. Javasolják, hogy az itt javasolt vizsgálattól tegyék függővé, hogy mennyit takarítsanak meg. A függő tételekhez vegyék fel még a 9 milliót felújításra.

Bebrits Lajos elvtárs: A vállalati bevételeknél nyereség befektetés 382 700 000.

A Pénzügyminisztériumban volt egy tárgyalás, és 378 millióban volt eredetileg a megállapodás. A létszámkérdéseknél a MÁV Kórházban 9 embert nem lehet kivenni.

Darvas József elvtárs: A 21/e. pont, színházi bevételek. Csak határidő módosítást kér.

Gerő Ernő elvtárs: Javasolja, hogy az állami támogatást 10%-kal csökkentésék.

Darvas József elvtárs: Határidő módosítást kér február 15-e. 22/j. február 28-at javasol. 22/3. második bekezdésben. Javasolja, hogy új intézményalapításra ez a határozat ne vonatkozzon. 23/III. a tanácsok költségvetési gazdálkodását szabályozza, de kivézi a kórházakat.

Gerő Ernő elvtárs: Erre megy a 100 millió.

Czottner Sándor elvtárs: A vitás kérdéseknél. A forgóalpnál a 15 millió csökkentést el tudják fogadni, ha a tárcaszinten a tartalék szinteket a Pénzügyminisztérium külön biztosítja. A kísérleti kutatásoknál lévő 5 millió Ft kizárólag a bányászoknál kell. Kéri, hogy ezt a 20 millió Ft-ot ne fogadják el. A létszámkérdés. Javasolva van 67 fős létszámcsökkentés. Mi ezt nem tudjuk végrehajtani, kérik, hogy ezt a Minisztertanács ne fogadja el.

Tasnádi Sándor elvtárs: 5. oldal felül, a takarékoság fokozott érvényesítéséről van szó. Ugyanakkor azt mondja, hogy nem tudott a tárcánál kielégítő eredményt elérni. Az állami fegyelem kérdése. Igen komoly összegek szerepelnek a költségvetésben, azért, mert igen sok ráfordítás szükséges, mivel az intézkedéseket nem hajtják kellő fegyelmezettséggel végre. Az a javaslata, hogy ezzel kapcsolatban intézkedéseket kellene kidolgozni, mert másképp harc folyik, hogy a ráfordítások állandóan növekednek.

Szabó János elvtárs: A függelékeket nem tárgyalják, de kérik, hogy a 38 millióval nem lehet egyetérteni. A kormányprogram értelmében nekünk mégis valamit adni kell, különösen a víz, a kút, a tisztaság vonalán. Kéri, hogy ezt a 38 milliót, amikor tárgyalni fogják, vegyék figyelembe.

Zsoldos Sándor elvtárs: A határozati javaslat 21/2/d. pont. 50%-kal csökkentették az előirányzatot 1954-re. További csökkentést nem tudnak javasolni, és nem is tudnak elfogadni, mert szakembereket nem tudnak beállítani. Szükséges bentlakásos tanfolyamokat létesíteni, mert a bejárásos utazáshoz van kötve. 22/2/k. a beralapnál további csökkentést nem tudnak elfogadni, az 5%-ban csak a szakértői és egyéb díjazásokat.

Götz János elvtárs: A határozati javaslat 2. bekezdését javasolja módosítani, hogy a Legfőbb Ügyészség létszámáról tárgyalások folynak, és annak eredményétől a létszám változhat.

Antos István elvtárs: Zsofinyec elvtársnak abban igaza van, hogy ezeket az oktatási költségeket valahol figyelembe kell venni. Javasolja, hogy a 3 milliós összeget a Minisztertanács fogadja el. Kiss elvtárs felvetését nem látja megalapozottnak. A kiegészítő beruházás összesen 700 millió Ft. A költségvetésnek 2-3 milliós tétele is a legapróbb részletekig is bontva kerültek [sic!]. Ennek a 700 milliónak hova fordítása nem közömbös dolog. Amit mi itt kérünk, semmi más, mint ahogy a minisztériumok az egyéb igényeikről megadják a részletezést, úgy erről adják meg. Ennek a határozati javaslatnak a fenntartása indokolt, és ez egyike azoknak a kérdéseknek, ahol komoly megtakarítást lehet elérni. A konfekció árkiegyenlítésében most is elég sok lazaság van. Amit Kiss elvtárs említ, ez azt jelenti, hogy minden évnegyed árkiegyenlítését az első negyedévben számolják el. Ennek következtében az előirányzat teljes egészében fedezi a 30%-os felfuttatás igényét. Az önköltségi számokhoz az állami gazdaságoknál. Herczeg elvtársnak ezzel kapcsolatban az volt a véleménye, hogy a 8% önköltségcsökkentést a száj- és körömfájás költségvetésében folyó rendkívüli kiszűrés alapján kell kiszámítani. Ha így számolunk, akkor ez pontosan egyezik a Pénzügyminisztérium számaival. Nagyon magas tételekre épülnek fel. Az állami gazdaságok termelésértéke nem emelkedik. Ugyanakkor a forgalmi alap 72 millióra emelkedik. Jellemző, amit Magyar elvtárs mondott, hogy 2 millió forgalmi adó van tervezve. 5,7 millió a nem forgalmi adó. Az FM lakásra 20 millió szerepel, és a Könnyűipari Minisztériumnál 9 millió az összes tárcánál felmerült igényre. Jóboru elvtársnő felveti, hogy a számaink tévesek. A mi számaink pontosak, a főkönyvelőséggel egyeztetve vannak. A MÁV nyereségösszegénél a mi számunk a helyes. Szabó elvtárs felveti, 1954-ben lehetséges a fennálló teljes lemaradást 50-60%-ban behozni. A mi számunk azt jelenti, hogy 3 év alatt a falusi kutak problémája megoldódik.

Olt Károly elvtárs: Zsofinyec elvtárs felvetette, hogy ha további megtakarításról van szó, jelöljük meg a számokat, hogy mennyit takarítsanak meg. Ezt most meghatározni nem lenne helyes. Mindenesetre a minisztereknek a pénzügyminiszterrel együtt óriási megfeszítéseket kell végezni.

A technikumok összevonásával kapcsolatban 10 milliós csökkentést sokallja Jóboru elvtársnő. Véleménye szerint még 10 millió felül is lehet megtakarítást elérni. A felsőoktatásnál lehet, hogy túlfeszített. Darvas elvtárs módosítása az első kérdésnél a határidő módosítás indokolt. A második kérdésnél az az igazság, hogy minél későbbi határidőt választunk, annál bizonytalanabbnak látszik a megtakarítás. Ezért lehetőleg a határidők feltétlen betartását kéri. Ami a létszám kérdését illeti és részben a függő vitás kérdésekkel kapcsolatos részt illeti, ezeket a kormánybizottság tárgyalja.

Gerő Ernő elvtárs: Felhívja a figyelmet, [hogy] természetesen érthető, hogy minden miniszter igyekszik a saját minisztériuma területén biztosítani –, de a miniszter elvtársaknál van egy szemlélet „én törődöm a magam dolgával és a többivel mi lesz, azal nem törődik”, senki sem tett erre javaslatot, hogy hogyan lehetne ezt az 5 milliót

megtakarítani. Az állami gazdaságok kérdését alapvetően fel kell vetni. Lehetetlenség, ami történik az állami gazdaságok termelékenységének kérdésében. Arra kéri az elvtársakat, amit itt már Olt elvtárs felvetett – a miniszter elvtársakat tényleg váratlanul érte ez a kérdés. Kéri, hogy 8 napon belül Nagy elvtársnak levélben jelentsék be azt, hogy a saját minisztériumuk területén milyen költségvetési megtakarítást tudnak elérni, annak a 300 milliónak a fedezetére, amit még elő kell teremtenünk, azon a 200 millió kivül, amit a Pénzügyminisztérium fog még megtakarítani. Másfél milliárd költségvetési felesleget nekünk feltétlenül biztosítani kell. Másfél milliárd az a minimum, amire feltétlenül és minden körülmények között szükségünk van. A függő kérdéseknél is nagyon szigorúan kell elbírálni a kérdéseket, ami azonban nem jelenti azt, hogy ha tényleg szükséges, akkor ezt meg kell adni [nem kell megadni]. Zsofinyec elvtárs javasolta, hogy Sztálinvárosban az oktatási kérdéseknél 3 millió költséget el lehet fogadni. Azt hiszi, hogy a Pénzügyminisztérium és a Kiss elvtárs javaslata között egy középutat lehet megjelölni. Jelölje meg a Könnyűipari Minisztérium, hogy milyen területre akarja javasolni, és ezt a Pénzügyminisztérium nézze meg. Itt nagyon nehéz ezt megfogni, 700 millióról van szó. Elvon a lakosságtól igen nagy összegeket. Az árkiegyenlítés kérdése. Antos elvtárs magyarázata után eldőlt. Altomáre elvtársnál kisebb létszámkérdések voltak. Javasolja, hogy Olt elvtárral személyesen intézzék el. Szijártó elvtárs a függő tételekhez tartozik, ott döntsék el. A létszámkérdést egy héten belül nézze meg az OLB, és addig a fizetést folyósítani kell. Háty elvtárs 731 fős létszámapparátusát helyesbíteni kell. Magyar elvtárs felvette az állami gazdaságok önköltségcsökkentését. 123 millió helyett csak 71 millióval növeljék. Ez nem helyes, egyrészt amit Antos elvtárs mondott, másrészt az állami gazdaságoknál különösen, ami a kapás növényeket illeti, hallatlan lazaságok vannak. A forgalmi adóra Antos elvtárs adott felvilágosítást, ami a lakásleválasztást illeti, továbbmenni nem tudunk. Jóború elvtársnő, az adatokat meg kell vizsgálni. Ami a technikumokat illeti, a 10 milliót hagyjuk meg, itt lehet elérni megtakarítást. A főiskoláknál a szám túlzott. A MÁV-nál nem 382, hanem 378 millió volt a megállapodás. Meg kell még egyszer vizsgálni, és a megállapodás értelmében kell elfogadni. Darvas elvtárs. Az első dátumnál javasolja elfogadni a módosítást, a másodiknál nem. Ami pedig azt illeti, hogy a dotáció mennyi legyen, javasolja megvizsgálni a dotáció csökkentését 10%-kal. 46 milliót fizetünk rá most, és 3 évvel ezelőtt 26 milliót. Minden engedély nélkül beállítottak egy esztendőben 800 embert. Szabó elvtárs. 38 millió a függő tételekhez tartozik. Zsoldos elvtárs. A tanfolyamoknál nem tudnak csökkenteni. A csökkentés nem a Zsoldos elvtársra, hanem a tanfolyamokra vonatkozik. Ezt majd meg kell nézni. A Minisztertanács az előterjesztést alapul elfogadja. Tudomásul veszi, hogy egyelőre mintegy 1 milliárdos többlet szerepel a költségvetési előterjesztésben. Kötelezi a pénzügyminisztert, hogy a többletet másfél milliárd Ft-ra emelje fel. Felkéri a miniszter elvtársakat, hogy 8 napon belül mindenki a maga területén tegyen javaslatot írásban a Minisztertanács elnökéhez arra vonatkozóan, hogy mit tudnak még felajánlani, hogy legalább e felajánlások révén másfél milliárdot hozzunk össze. Ami a bizottságot illeti, legyen ugyanaz, ami volt a tervre [tervben], kiegészítve

a pénzügyminiszter elvtárrsal. Javasolja, hogy ilyen 2 fős dolgokban a miniszter elvtársak felé engedékenyebbnek kell lenni.

Napirend 2. pontja.

Olt Károly elvtárs: Már volt egyszer a Minisztertanács előtt, azóta a lefolytatott tárgyalások alapján a lényeges módosítás az, hogy 0,9%-ra emelték, ennél fogva az állandó része az igazgatói alapnak 162 millió Ft-ra emelkedett. A tárcák egyetértettek a javaslattal, kivéve az Élelmiszeripari Minisztériumot, hogy miért nem fejkvóta szerint állapítják meg. Véleményünk szerint a javaslat Altomáre elvtárs részéről indokolatlan, mert az élelmiszeriparban nagyon sok az idénymunkás, és nem hasonlítható össze a vasipari szakmunkással, ahol indokoltabb a magasabb igazgatói alap.

Altomáre Iván elvtárs: Ha a beralap szerint fogjuk felosztani, akik magas bérezéssel vannak, akkor azok még jobb helyzetbe fognak kerülni, és ott, ahol alacsonyabb a bérezés, nem fogják megkapni a lehetőséget, amit kellene nekünk megadni. A nehéziparban sokkal jobban állnak a kulturális színvonallal, és épp itt kellett volna a 162 millióval kiegészíteni ezeket a dolgozókat. Politikailag sem tartja ezt helyesnek. Miért kell különbséget tenni két lakatos között azért, mert az egyik a nehéziparban, a másik a könnyűiparban dolgozik.

Kiss Árpád elvtárs: A határozati javaslat 2. pontja. Ügyvitelileg egyszerűbb lenne, ha a miniszter a szakszervezettel Ft-ban elosztaná ezeket a kereteket. Bonyolultabb az egész szétosztás, ha vállalati kulcsokról beszélünk.

Cseterki János [Lajos] elvtárs: Az alkalmazotti szakmák kérdése. Javasolja, hogy a Minisztertanács járuljon hozzá ahhoz, hogy a tanácsoknál bérezett dolgozók jóléti pénzét centralizálni lehessen, és a SZOT költségvetésébe vegyék be.

Antos István elvtárs: Altomáre elvtárs javaslata, a beralapra való vetítés politikailag sem helytelen, nem véletlen, hogy a Szovjetunióban is így van. Jogilag különösen nem indokolt. A nehéziparban, kohászatban, bányászatban és általában egy sor ipari területen bizonyos létesítmények már megvannak. Ha mi erre nem vagyunk figyelemmel, azt jelenti, hogy a kohászatban, bányászatban egész minimális fejlesztés lenne. Elsősorban ilyen pl. a bányászat. Nem lehet úgy megfogni a dolgot, hogy a cukoripar idénymunkása vagy a vágár egyforma elbírálás alá kerüljön. Ezért, ha nem százalékos kulcsot adnak, akkor azt jelentené, hogy igen fontos területeken igen maximális fejlesztés lenne.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács elfogadja változatlanul az előterjesztést. Kiss elvtárs javaslatát elfogadjuk, hogy ne kulcsok, hanem Ft szerint fogadjuk el a változatlan részt. A fejkvóta szerinti megállapítás felforgatná nekünk a meglévő helyze-

tet, a másik pedig, valóban állnának olyan területek, ahol magasabb a munkabér, mert politikailag és népgazdasági szempontból szükséges, hogy magasabb bért fizessünk. A másik javaslat volt Cseterki elvtárs javaslata. Azt sem lehet elfogadni. Lehet, hogy később elfogadja a Minisztertanács, de most nem lehet, ezt jobban meg kell nézni. Az 5. pont erre lehetőséget nyújt. Tiszteletben kell tartani mégis a dolgozók véleményét.

Napirend 3. pontja:

Gáspár Lajos [Sándor] elvtárs: A 4. oldalon 4/d. pont. Az általános kerestet vegyék be. A határozatban javasolják megváltoztatni a „Minisztertanács és a SZOT”. 15. oldal 4. pont. A pénzügyminiszter helyett az érdekelt miniszterek.

Herczeg Ferenc elvtárs: Nem látja, hogy ezek a pénzjutalmazások milyen összegűek. Másodszor a munkásoknál a béralap be nem tartása kizáró tényező. Javasolja, hogy ugyanez legyen a műszakiak kizárásánál is.

Darvas József elvtárs: 18. oldal 6. pont. Mit jelent az, hogy propagandacélokra a népművelési miniszter a maga hatáskörében biztosítson nagyobb pénzügyi és technikai keretet.

Apró Antal elvtárs: 3. oldal a. pont. Ha ezt mi elfogadjuk, akkor kb. 10 000-el emelkedik a sztahanovisták száma.

Gáspár Lajos [Sándor] elvtárs: A jutalmazás 20 millióra jön ki. A jutalmazás nagyon egyenlőtlen volt, ezért nem lehet kimondani. Herczeg elvtárs javaslatát be lehet venni. Darvas elvtárs. Könyvre, filmre, broszúrákra kell. Apró elvtárs. A számítások szerint az első 9 hónapban kevesebb lesz a sztahanovisták száma, mint most.

Olt Károly elvtárs: Ennek az előterjesztésnek alapelveivel feltétlen egyetértenek. A pénzügyi kihatás tekintetében azonban nem megnyugtató. Annak ellenére, hogy 20-22 milliós kihatása van. Nagyon nehéz megállapítani ennek az összegkihatását. Egyetértene azzal, hogy Gáspár elvtárs állítása szerint ez a szint, ami most kialakult, lehet a legmagasabb. 9. oldal 6. pont felső részén. Egy ilyen költségvetési keret létesítése mellett bizonyos szabályokat is meg kellene állapítani, hogy mennyi lehet ez, és helyesebbnek tartja, hogy ez a jutalmazási keretbe épüljön be, ami jelenleg a szakminiszterek rendelkezésére áll. A következő lépés a 15. oldalon egyéb zászlók rendszeresítése, 1. pontban. Nem tudja mennyire vették figyelembe, hogy vannak egyéb területen is rendszeresített vándorzászlók. Úgy lenne helyes kiegészíteni, hogy az itt felsorolt miniszterek és minisztériumok területén lévő vándorzászlók szűnjenek meg. Egyéb adminisztratív területen lévő vándorzászlók szűnjenek meg.

Kiss Árpád elvtárs: Részben ellentmondást lát a 4. oldal 4/b. és a 8. oldal 3. pontja között. Talán húzzák ki azt a részt, hogy az üzemi bizottság. Az igazgató nem tagja a bizottságnak. Ha ezt a kitételt itt kihúzzuk, akkor maradhat a 4. pont, hogy az igazgató. Húzzák ki a kizáró feltételek közül, vagy megmondjuk, hogy az önköltségcsökkentési terveink rosszak, és azért zárjuk ki. De akkor ezt is mondjuk, hogy a béralapterv is rossz.

Apró Antal elvtárs: Javasolja újból megvizsgálni, hogy ha ezt az előterjesztést elfogadjuk, akkor tömegesen sztahanovistává lesznek olyan munkások, akik valahol kedvező körülmények között dolgoznak, vagy laza moráljuk van. Javasolja még egyszer megvizsgálni. Nagyon nehéz helyzetbe hoznánk magunkat, ha csak a normatelésítés lesz a mérés. A minőségadás nagyon fontos kérdés, és javasolja ezt még egyszer megvizsgálni, de egész sor iparágban a minőségi munka legyen az érdem. 6. oldalon a mellékletekkel kapcsolatban. Nem hiszi, hogy ez a lépcső hasznos. 3 hónapig, igaz, kell dolgozni ahhoz, hogy sztahanovista oklevelet kapjon. Javasolja, hogy a 6. oldalon enyhítést vezessenek be, mert ez a mai helyzettel szemben is feszesebb lesz. A javaslaton végigvonul a testületi odaítélése a címeknek. Ez ma még nálunk nem megy. Az üzemezetőknek, az igazgatónak, a szakszervezet és a munkásgyűlések is véleményezhetik, javaslatot tehetnek, de ezt még korainak tartja nálunk. Ezt, a döntés jogát tartjuk fenn az igazgatónak. Javasolja, hogy ezt mi döntsük el. A 10. oldalon ezekkel a vándorzászlók értékelésével kapcsolatban. IV. fejezet. Nem lehet egyetérteni az elvtársakkal. A vándorzászlókért folyik a harc, és ezt nem értékeli megfelelően. Az elvtársak tudják, hogy milyen viták vannak az üzemek között. Nem arról van szó, hogy ennek nincs ösztönző hatása. Egyetért azokkal, akik a pénzjutalom körül hangjukat kifejezésre juttatják. Még egyszer ezt meg kellene nézni, de alapul javasolja elfogadni.

Szász Márton elvtárs: 3. oldalon 2/a. pont, ez egyáltalán nem hat ösztönzőleg. Előre nem tudja, hogy mennyi lesz az átlagteljesítmény. Ebben semmi ösztönző erő nincs.

Gerő Ernő elvtárs: Itt a fő kérdés párt [pár] sztahanovista szint megállapítása. Ha a sztahanovista szintet nem helyesen állapítják meg, akkor az egésznek nem lesz ösztönző hatása, csináltunk nagy átszervezést, és nem lesz semmi eredmény. Az elgondolás magában véve helyes. Ez az 5-10-15%-a az átlagszint felett magában véve nem ösztönző. Meg kell vizsgálni a SZOT-nak, a valóságban általában meg fog növekedni. Az összegnél kimondani, hogy 20 milliót ez nem haladhatja meg. Felmerült még az a kérdés, hogy ezek a jelvények milyenek legyenek. Furcsa, hogy azt mondják, hogy a vállalat kiváló dolgozója. Hogy ne központi jutalmazási keret legyen, hanem fel legyen osztva, ez helyes. A kizáró okokkal kapcsolatban. Kiss elvtárs javasolta, hogy kizáró ok a terv nem teljesítése legyen. Javasolja, hozzák előre jobban az önköltségcsökkentést. A tervteljesítés a megfelelő mutatók szerint. A másik kérdés, hogy ki adjon sztahanovista oklevelet az üzemrész dolgozóinak meghallgatásával, annak javaslatára az üzemi bizottság és az igazgató. Az üzemi bizottság határozná el, és az igazgató üsse

rá a pecsétet. Nem helyes ez. Az a helyes, hogy az üzemrészleg dolgozóinak meghallgatásával és javaslatára az üzemi bizottság és az igazgató együtt. 4. oldal 4/b. helyes, de a 8. oldalon a 3. pont nincs rendben. Az üzemi bizottság és az igazgató együtt azért, mert a sztahanov-mozgalom egy társadalmi mozgalom, ugyanakkor egy üzemi termelési kérdés. Egyedül az igazgató nem döntheti el, egyedül a szakszervezet nem döntheti el, mert az állam pénzéről van szó, és a vezetés egyik kérdése. A zászlók számának a kérdése. Javasolja, hogy a zászlók számát előre meg kell határozni. Amennyiben többen érik el a szintet, a legjobbaknak kell adni, de aki eléri a szintet, a pénzt kapja meg. Javasolják, hogy a pénzjutalom felhasználásával kapcsolatban nem volna helyes ezt Ft-ban meghatározni. 150 Ft-nál kevesebb nem lehet, és 500-ig terjedjen. Hagyjuk meg úgy, ahogy van. A műszakiaknál ne legyen ennyire szigorú a lépcső. Ez elfogadható, de persze kivételes esetekben a miniszter a szakszervezeti bizottsággal egyetértésben mást határozhat. A jelvények kérdésében. Egységes kivitelben kellene készíteni, mert különben ahány jelvény, annyiféle lesz. A SZOT rendelje meg az egészet, ő biztosítsa ezt a minisztériummal és a SZOT-tal történt írásos megállapodás alapján. A vándorzászlók a kereskedelem területén megmaradhatnak, ki kellene mondani, hogy csak ezekre és ezekre a termelő területekre vonatkoznak.

Gáspár Lajos [Sándor] elvtárs: Az odaítélésekkel kapcsolatban. Az ÜB javasolja az igazgatónak.

Gerő Ernő elvtárs: Közös határozattal döntsék el. Így fogalmazzák meg.

Gáspár Lajos [Sándor] elvtárs: A zászlók és a szintek kérdése. Pénzt kapnak a legjobbak, és a többi pedig zászlót.

Gerő Ernő elvtárs: A legjobbak kapjanak pénzt és zászlót is, a többi pedig csak pénzt.

Gáspár Lajos [Sándor] elvtárs: Az 5-10-15% csak az egyik feltétel. A végrehajtási utasításban kell precízen kidolgozni. Az üzem a saját hatáskörében. Javasolja felvenni, hogy február 1-jén jelenjen meg, hogy a negyedévi versenyben már ennek alapján értékeljenek.

Gerő Ernő elvtárs: Ez helyes, hogy február 1-jén jelenjen meg.

Napirend 4. pontja.

Magyari András elvtárs: A szakemberek a termelésbe nagyobb kedvvel mennek, mint a mezőgazdaságba, ezzel megteremtjük az előfeltételét, hogy hozzánk is jöjjenek. A vállalati kategorizálás rendszerét jelentősen megkönnyíti. Elég komoly a beralapkihatás, 53 millió az összes állami gazdaságokban, tangazdaságokban. Figyelembe véve az eddig megállapított nagyon alacsony beralapot.

Kiss Árpád elvtárs: Azok a célgazdaságok, melyek más miniszternél vannak, benn vannak-e a beralapban?

Erdei Ferenc elvtárs: Az igazgató első helyettese milyen képzettségű?

Tasnádi Sándor elvtárs: Miért van két határidő a hatályba lépésre, január 1. és február 1.?

Magyari András elvtárs: Számításokat végeztek, és ennek alapján vették be a többi célgazdaságokat is, de még egyszer meg lehet nézni. Az igazgató első helyettese milyen képzettségű, attól függ, hogy milyen a gazdaság profilja. Az igazgató után következő vagy főagronómus, vagy főállattenyésztő. Tárgyalások folyamán állapították meg a határidőket. Amennyiben a minisztériumok meg tudják csinálni, akkor vonatkozzon órájuk is az FM határideje.

Olt Károly elvtárs: A bérkihatás 53,6 millió, a megállapított keret 50 millió. Magyari elvtárs azt mondta, hogy az 1953-as létszámon alapul a megállapítás. Nem vették figyelembe az 1954-es tervezést. Javasolja, hogy az 50 milliós keretet minden eszközzel be is kell tartani, és az FM számítsa ki még egyszer, hogy honnan adódnak ezek a számok. A 4. oldalon II. fejezet 6/a. pont a termelési érték szerint 5 kategóriába osztja a gazdaságokat. A termelési érték kiszámításáról van szó. Elvileg helyes, hogy rátérünk erre, azonban az FM 1954. évi tervteljesítése egyáltalán nem biztosítja, hogy a termelési értéket helyesen fogják kiszámítani. Korábban is felvetették ezt, hogy ne a termelési érték szerint történjen a bérkategóriák megállapítása. A Minisztertanács adjon felhatalmazást a földművelésügyi miniszternek, hogy ne az 5 kategória szerint számolja ki.

Tasnádi Sándor elvtárs: Kéri, hogy I/1. ponthoz a Begyűjtési Minisztériumot is vegyék fel. II/6. február 1. legyen a határidő. II/8. világosan meg kell mondani, hogy az I/1. pontban szereplő összes gazdaságokra vonatkozik.

Erdei Ferenc elvtárs: A kategorizálással kapcsolatban. Az, hogy más-más alapon történik a kategorizálás, egy aránytalanság áll elő. Egy egységes kategorizálási elvet, mivel a számos állatok létszámát megadván az állami gazdaságoknál a főagronómus és a főmérnök fizetése között bizonyos esetekben eltérés lesz.

Altomáre Iván elvtárs: 6. oldal 9. pont. Ha az állami gazdaságokban ilyen különleges feladatok vannak, ilyenek előfordulhatnak a célgazdaságokban is. Ez a jog illesse meg azt a minisztert is, akinek felügyelete alatt célgazdaság is van.

Götz János elvtárs: A mellékletekben a 3. pontban politikai helyettes is szerepel. Ezt meg kell szüntetni.

Magyari András elvtárs: Olt elvtárs javaslatával kapcsolatban, ha átadják a földművelésügyi miniszternek, a bérallappal együtt adják át. A kategorizálással kapcsolatban nem tud egyetérteni. Ha megnézik konkrétan, akkor azt látják, hogy a B kategóriába két állami gazdaság van besorolva. Ezeknek a gazdaságoknak a vezetése igen bonyolult feladat. Ennek a két gazdaságnak a vezetője ilyen előirányzott bért megkaphat. Van az előterjesztésnek egy pontja, amely kimondja, hogy a Földművelésügyi Minisztériumnak jogot kell adni, hogy ezek részére a megengedett bérallapon belül bizonyos változtatásokat eszközöljön. Ezt az előterjesztésben szereplő javaslatot jobbnak tartják. A határidőket illetően Tasnádi elvtárs javaslatával egyetértenek. A főagronómus és a főmérnök fizetésével kapcsolatban egyetért.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács alapul elfogadja. A bevezetés határidejének kérdése. Legyen egységesen február 1-től kezdve, ahol vidékre kell vezényelni, ott megmondhatják, hogy mennyi lesz a bére. Az összes minisztériumokkal utólag tárgyalják ki. Összesen 50 millió Ft-ot nem haladhatja túl. Itt figyelembe kell venni, hogy meg kell szüntetni a határozat értelmében a politikai helyetteseket, és nyilvánvaló, hogy ez a kérdés megoldható. A többletlétszámra bérallap van, itt a különbözetről lehet szó, azt pedig ebből az összegből fedezni kell. Az átadott emberekkel együtt természetesen megy a bérallap is. Ha olyan természetű az átadás, hogy csak embereket adnak át, de a létszám megmaradt, akkor nem kell. A kategorizálással kapcsolatban. El kell fogadni az eredeti javaslatot, mert ez a célszerű. El kell fogadni a termelési érték szerint annál is inkább, mert az oda vezet, hogy a termelési értéket igyekeznek emelni. Egyetért, hogy a főagronómus fizetése egy állami gazdaságban magasabb legyen, mint a főmérnöké. Kérték még az elvtársak azt, hogy a 6. oldalon a 8/a. pont ne csak a földművelésügyi miniszterre vonatkozzék, hanem a többi minisztériumokra is. Ez helyes. Ugyanitt a 9. pont, hogy ezt a 10%-ot különleges esetekben az adott kereten belül, hogy a többiek is megtehessek, el kell fogadni.

Napirend 5. pontja:

Magyari András elvtárs: Nem volt megfelelően kitérve minden érdekelt minisztériummal. De nagyon sürgős volt, és be kellett hozni.

Olt Károly elvtárs: Ami a Ft-kihatást illeti, mi nem tudtuk teljesen felmérni, de 60-62 milliárdról van szó. A prémiumrendszer alkalmazásának feltétele a számvitel. Ennek alapján biztosítható a prémiumrendszernek a megbízható alkalmazása. Javasolja, hogy egy időben mondja ki a Minisztertanács, hogy a számvitelt felül kell vizsgálni. Az előterjesztésben ki kell mondani, hogy az terv csak az elfogadott terv lehet. A módosítás csak olyan lehet, amit a Minisztertanács engedélyezett.

Tasnádi Sándor elvtárs: 50 000 holdat vettünk át 1992 fő létszámmal, és ezeknek a dolgozóknak a bérezésük költségkihatása a Földművelésügyi Minisztériumnál van betervezve, és vannak még itt egyéb meglehetősen komoly kérdések.

Kiss Árpád elvtárs: Előzetesen kitárgyalva nem volt, ezért csak egyes észrevételeket tesz. Vizsgálják meg a len és kender prémiumait. Ezen a területen a termeltetési terv nagyon visszaesett. Szükséges lenne megvizsgálni és felemelni a prémium mértékét. Javasolja, hogy az 5 Ft-ot esetleg 10-re emeljék fel.

Szász Márton elvtárs: Több oldalról felvetődött, hogy nem volt ez megtárgyalva, a munkaügyi osztályokkal lett kitárgyalva. Az előterjesztés nem beszél arról, hogy az egyéb tárcák célgazdaságainál foglalkoztatott állattenyésztők bérét miből fedezzük.

Serflak Gyula elvtárs: Helytelenül van fogalmazva, mert ebben benne van az állattenyésztés is.

Herczeg Ferenc elvtárs: Ezeket a prémiumokat ezek a beralapok terhelik, de a statisztikánál külön kell kezelni.

Magyari András elvtárs: Egyetért, hogy felül kell vizsgálni a számvitelt az állami gazdaságokban. Egyetért azzal is, hogy a terveket szigorúan kell kezelni és valóban nem fordulhat az elő, hogy a gazdaság állapítja meg magának a tervét. Kiss elvtárs észrevételével egyetért, a len és kender prémiumokat meg kell emelni. A szőlőkezelők bérének rendezésével nem értenek egyet.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács alapul elfogadja, de szükségesnek tartja, hogy a Pénzügyminisztériummal együtt szorosabban és precízebben dolgozzák ki a pénzügyi kihatásokat, még akkor is, ha a 200 millió belül marad. Szükségesnek tartja a Minisztertanács, hogy az állami gazdaságok számvitelét felülvizsgálják, egyszerűsítsék és megjavítsák. Ami azt illeti, hogy milyen terv alapján kell a prémiumot fizetni. A Minisztertanács által jóváhagyott és a minisztérium által lebontott egyedül érvényes állami terv alapján. A következő kérdés, hogy a premizálás feltétele legyen a minőségi terv teljesítése. A len és kendernél a prémiumot emelni kell, és ezt máshoz behozni. A határidő legyen február 1. egységesen. A következő lépés, itt felmerült még, ki kell tárgyalni a többi érintett minisztériumokkal legalább utólag, és amennyiben valami nézeteltérés volna, ezt fel kell vetni, de meg kell egyezni, figyelembe véve azt, hogy nálunk az átlagbérszint magasabb. Vannak még egyes olyan észrevételek, amelyeket különböző helyekre nyújtottak be, amelyeket nem volt módom megvizsgálni. Az egyik: a szőlő részletes művelésre való kiadásánál fennáll az a veszély, hogy a következő év termését is leszüretelik a gondatlan kezeléssel, a végrehajtási utasításban erre ki kell térni. A juhtenyésztésben az a. és b. pont nem egészen világos. Az a. pont helyes, ha ezt elfogadja a Minisztertanács, akkor ebből az következik, hogy 2 kg-on felüli nyírásnál

már prémiumot kell adni. Ezért meg kell nézni, hogy a 44/a. pontot hogyan lehetne szigorúbbá tenni. Felmerült a kérdés, a Bértitkárság javasolta, hogy a célgazdaságok keretösszegét ne a Bértitkárság, hanem az FM és a SZOT egyetértésben ossza szét.

Magyari András elvtárs: A gyapjú-kérdésben nem akarnak emelni, májusban, amikor több pénzt kapnak, csak 2 kg-ot adnának, a megfelelő prémiumot adnák ki, a többit az alapbérhez tennék.

Napirend 6. pontja:

Erdei Ferenc elvtárs: Hivatásos bíró csak szakképzett, egyetemet végzett lehet.

Gerő Ernő elvtárs: El kell fogadni, de ki kell mondani, hogy hány éven belül kell megszerezni az akadémiát végzeteknek az egyetemi végzettséget.

Erdei Ferenc elvtárs: A 23 évet javasolják a szovjet törvények szerint. A gyakorlatban azonban 25 évesek. A következő észrevétel. A 32. §-ban a nagyobb katonai egységek helyett, magasabb katonai egységeket kell írni. 33. §-ban javasolja a közvetlenül szó kihagyását. 35. §. felső részén az egyébként hatáskörrel bíró. Itt a járásbíró, illetve a megyei bíróság. A 36. §. már felmerült, egy elvi jelentőségű kérdés. 3 évre válassza az Elnöki Tanács az ülnököket, katonai bíróságnál nem lehet. Javaslat, hogy ez egy év legyen. A szovjet törvényben úgy oldják meg, hogy megmondja, hogy általában a bírókat mondja meg, hogy hány évre, és az ülnököket nem mondja meg, hogy hány évre választják, csak azt, hogy választani kell.

Gerő Ernő elvtárs: Nálunk is csináljuk így.

Erdei Ferenc elvtárs: 48. §. helyett javasolják, hogy az állami érdekek a védelme szükségessé teszi. Viszont felveti a Legfelsőbb Bíróság és a HM, hogy vannak olyan kivételes esetek, hogy nagyobb tanács jár el, hogy erre is vonatkozzon a törvény. Javasolja, hogy különleges esetekben ne 7 tagú tanácsról rendelkezze a törvény, hanem ha ilyenre szükség van, akkor külön törvényhozói rendelettel meg lehet állapítani. Ez évben ez többletösszeggel nem járhat.

Gerő Ernő elvtárs: A korhatárral kapcsolatban javasolja meghagyni a 23 életévet, természetesen gyakorlatilag igyekezni kell, hogy minimálisan 25 év legyen. A jogi végzettséggel kapcsolatban célszerű-e kimondani? Azt hiszem, hogy nem kellene kimondani, de gyakorlatilag csak jogi végzettségű embereket nevezzenek ki. El kell mondani az ülnököknél, hogy mennyi időre válasszák? A törvényben nem kell kimondani, a végrehajtási utasításban azt kell mondani, hogy általában 3 évre, de amennyiben a helyzet megkívánja, lehet rövidebb időre is. Legyen-e ilyen nagyobb különbíróság? Ellene volna annak, hogy minden egyes esetben törvényhozási úton kelljen ezt meg-

határozni. Az nem célszerű. Vagy meg kellene hagyni, hogy 3 tagú bíróság jár el, vagy pedig bele kellene venni valamilyen kivételt, hogy ennél nagyobb is lehet, és ki intézkedik ebben.

Erdei Ferenc elvtárs: Csak az Elnöki Tanács jöhet szóba.

Gerő Ernő elvtárs: Hagyjuk is a 3-at. Két szövegezési módosítás volt, mind a kettőt el lehet fogadni. 32. §-ban nagyobb helyett magasabb, és a közvetlen szó kihagyása. Belső határozat, hogy az intézkedés 1954-ben további megterheléssel az állami költségvetésnek nem járhat.

Napirend 7. pontja:

Erdei Ferenc elvtárs: Zsofinyec elvtárs felvetette az egészszel kapcsolatban azt, hogy a kötbérkulcsokat szállítsák le. A Szovjetunióban sokkal alacsonyabbak. Azért nem vették ide, mert ez egy átmeneti szabályozás. 4. §. a megrendelő vállalat ... a vállalat elmarad. 8. §. tegyük hozzá a döntőbizottság, illetőleg elnökének határozatát.

Páris László elvtárs: Az elnöknek joga van 30 napon belül.

Olt Károly elvtárs: 9. §-ra van egy új javaslata, hogy új szöveget iktassanak be. A lényege az, hogy a Nemzeti Bank inkasszó rendszerben fogta az OTP, a sportegyesületeket és a kulturális szervezeteket is. A másik észrevétel az, hogy ki kell egészíteni egy olyan §-sal az előterjesztést, arra vonatkozólag, hogy a 207/1951. sz. MT rendelet kiegészítendő lenne egy bekezdéssel, hogy nem tartozik a döntőbizottsági eljárás alá olyan ügy, amelyben az egyik fél termelőszövetkezeti csoport.

Páris László elvtárs: A jelenleg érvényben lévő jogi szabályok szerint a termelőszövetkezetnek a vállalattal történő szerződéskötése is szállítási szerződésnek számít.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács alapul elfogadja. Egyelőre bontsák fel a minisztériumi szerződések rendszerét, majd a végleges rendezésnél lesz erről szó. 4. §. elfogadtuk. A vállalat igazgatója írja alá. 7. §., 8. §. nem szükséges bevenni. 9. §-t Erdei elvtárs vizsgálja meg. Ki kellene egészíteni külön ponttal, a tsz-ekkel kapcsolatban, hogy ezekre nem vonatkozik. Szállítsák le a kötbéreket 30%-kal. Az egész kérdés szabályozásánál vessék fel ezt a kérdést. Az előterjesztésben szó van arról, ha a döntés érvényes jogszabályba ütközik, 3 hónapon belül meg kell szüntetni. Nem lehet 3 hónapoz kötni. Azonnal meg kell szüntetni. A törvénysértésről külön ne beszéljünk, a népgazdaság érdekeinél marad a 3 hónap.

Napirend 8. pontja:

Czottner Sándor elvtárs: Kéri, hogy a 4. oldal 4. pontban lévő határidő december 31. helyett január 31. legyen. 8. pontban a jegyzéket átadták, de értesítést még nem kaptak. 10. pont a főberendezések karbantartása megtörtént. 11. pont, ahol az elavult régi kazánberendezések átalakításával kapcsolatos részt hozzák. Ennek a kapacitásnak a felmérése most folyamatban van. A határidő február 28. 13. ponttal kapcsolatban. Az erőmű-karbantartó vállalat részére szükséges szakkaderekre van szükség. 14. pontban kértek egy üzembrészt, az időközben megváltozott, és a volt Deini [Deinl] gyár üzemében állapodtak meg, de átadás nem történt.

Zsofinyecz Mihály elvtárs: Az elvtársak felvetették, hogy a reggeli csúcsban 23, délután 48 W-ot adnak. Ez túl alacsony. Rajta van az előterjesztésen, hogy a KGM a mai napig nem adott észrevételt. A fegyelmet megindította a hibát elkövetők ellen. Ezek a határidők kétszeri tárgyalásos elfogadást nyertek. Sztálinváros két turbinája előrehozása. Nálunk általában igen gyakori, hogy szeretik a gyárak vezetői is a határidő-módosításokat. A Láng-gyár csak február 28-ra tudja elkészíteni január 31. helyett. Ha egy hónapos késés is van, miért csak májusban tudják beállítani?

Gerő Ernő elvtárs: Sajnos ott maguknál ezt elfektették. Meg kell büntetni, aki ezt tette. Javasolja, hogy a mai nap folyamán vagy holnap a Kohó- és Gépipari Minisztérium a Nehézipari Minisztériummal és a Minisztertanács Titkársága Ipari Csoportjának felelős képviselőjével tárgyalja ki, és kedden kerüljenek ezek a részletkérdések, amennyiben nem egyeztek meg, az elnöki ülés elé.

Zsofinyecz Mihály elvtárs: Egyetért.

Kiss Árpád elvtárs: A könnyűipar egyetért, az tévedés. Az eddigi tárgyalásoknál felvetették azt a kérdést, hogy tervezünk teljes időalappal, és ugyanakkor tudjuk, hogy kiesések vannak. Helytelennek tartja, hogy miután ilyen nagy korlátozásra számíthatnak, ugyanakkor a termelésnél az egyéb ráfordításokat eszközöljenek, sőt kapacitásokat is takarítsanak meg. Mindezt csak azért mondta el, hogy ismerjék azt az állapotot, hogy ezeknek a kihatásai anarchiaszerűen jelentkeznek ilyen nagyságban.

Bebrits Lajos elvtárs: A nyári időszámítás kérdése. Nem rendezés, még csak felkészülés erre. Így, ahogy itt van említve, hogy az 1954-es menetrendnél végrehajtandó változást tárgyaljuk meg az országok között, nem lehet megcsinálni, mert ezen már túl vagyunk. Az utolsó vonatig minden percre vonatkozóan papíron fekszik, és ki van nyomtatva. Itt már tárgyalások nem történhetnek. Mi tárgyalhatunk 1955-re, de már 1954-re nem tárgyalhatunk. A nemzetközi vonatokra nemcsak a nemzetközi utas ül fel. A nyári menetrend nagymértékben nehézségeket okozna, olyan arányú nehézségeket, amelyek a népgazdaság számára is károkat okoz. Érdeklődtem a szomszéd ál-

lamoknál, senki sem akarja bevezetni. Egyik állam területén sem vezetik be a nyári időszámítást. A határozati javaslat 1. pontjában a Közlekedésügyi Minisztérium nem tudják odaadni [sic!]. A fővárosi villamosvasútnál nem lehet spórolni. A délutáni csúcs idején van a legnagyobb forgalom.

Háy László elvtárs: 3. oldalon 2. pont. A Nehézipari Minisztérium haladéktalanul küldjön ki két szakértőt az NDK-ba 2 napon belül, mert nem biztos, hogy a berendezések itt lesznek időre. 4. oldal 6. pont. A Szovjetuniótól nem kérték a turbinák szállítási határidejének módosítását, mert december elején azt az értesítést kapták, hogy nem szükséges. Ha most elhalasztásra van szükség, akkor azt haladéktalanul fel kell vetni.

Herczeg Ferenc elvtárs: A tiszapalkonyai turbinák szállítása csehszlovák prototípus lesz. Ezt sürgősen vizsgálják felül a szakemberek. A másik kérdés a pénzügyi kihatása, 1 [millió] 400 ezer, 1 millió 500 000 Ft-ról van szó.

Szjártó Lajos elvtárs: Az építésügy nem ért egyet a csökkentéssel, hanem tudomásul veszi. Így további kiesések lesznek. 3. oldal 3. pont február 15. legyen.

Gerő Ernő elvtárs: Ilyen előterjesztést behozni energetikai mérleg nélkül nem volt helyes. A csökkentések kérdését felvetik, és nincs kép a Minisztertanács előtt arról, hogy mi a tényleges helyzet, hogy miért romlik, milyen intézkedéseket tesznek, milyen változás várható, mindez nincs itt előttünk. Tekintettel arra, hogy rendkívül nehéz a helyzet, és késő van, fogadja el a Minisztertanács most, és amikor bekerül ide a kérdés egy alaposabb előterjesztés formájában, akkor majd foglalkozni fog ezzel is, hogy hogyan kell megoldani a mai tarthatatlan helyzetet. A Kohó- és Gépipari Minisztériumnak előírt kötelezettségek határidejét ki kell tárgyalni, és amennyiben nem egyeznek meg, kedden döntésre kerül. Az Építésügyi Minisztériumnak meg kell adni a február 15-öt. Az exportturbináknál a Kohó- és Gépipari Minisztérium azonnal nyilatkozzon, hogy szükség van-e halasztásra, és ha kell, akkor haladéktalanul fel kell vetni a Szovjetunió felé a halasztást. Tiszapalkonyai prototípust felül kell vizsgálni. Ezt az itt lévő szovjet szakértőbizottsággal is meg kell nézetni, a mi szakértőinken kívül is. A másfél milliót meg kell adni. A Deisl üzemet tudomásul vesszük. A nyári időszámításra van máshol határozat, erre külön javaslatot kell tenni. Ezt a kérdést innen vegyük ki azzal, hogy a nyári időszámítás bevezethetőségére vonatkozóan Bebrits elvtárs tegyen javaslatot a Minisztertanácsnak 1 hónap múlva.

Napirend 9. pontja:

Darvas József elvtárs: A Minisztertanács tagjainak többsége nem ismerős a problémával. A képzőművészeink nagy többsége a többi művészeti ágakhoz viszonyítva nagyon nehéz helyzetben vannak. A többségre inkább a nyomorúság jellemző.

Gerő Ernő elvtárs: A baj az, hogy nem a párthatározat alapján készítették el, mert itt fél % van, ott pedig 2 ezrelék volt, és nem mindenütt. Ez így 17 milliót jelent.

Darvas József elvtárs: A mi számításaink szerint 12 milliót jelent, az eddigi 4 millió helyett. Itt a Pénzügyminisztériumnak volt egy észrevétele. Vita van, hogy a köztéri szobrok a beruházásból vagy költségvetésből legyenek?

Gerő Ernő elvtárs: A ti formulázástok szerint minden beruházásra vonatkozik ez. Egyetértünk azzal, hogy tárcánként, de nem azonos kulcsot kell megállapítani. Az építkezési beruházások után csak az állami építkezési beruházások után 2 ezrelék, ami a többletet illeti rendkívüli esetekben, pl. különleges építkezéseknél. Terek szobrai költségvetésből legyenek.

Olt Károly elvtárs: 3. oldal 4. pont. Költségvetési szerv ne adjon előleget, a Képzőművészeti Alap adja az előleget.

Gerő Ernő elvtárs: 4. oldal 3. pont, az alkalmazottaknál. Megtörténhetik, hogy csinálnak egy kapitalista vállalatot. Javasolja korlátozni az alkalmazottak számát 3 főben.

Nonn György elvtárs: Nem lenne helyes megszabni, hogy hány főt alkalmazhatnak, úgyis létrehozuk a társulatot, amely ellenőrzi őket.

Gerő Ernő elvtárs: Azt kell mondani, hogy az alkotó munkaközösség korlátolt számban alkalmazhat adminisztratív munkára. 4. pont a lakáscsere. El kell mondani, hogy lakáscserét bonyolítson le, amely nem járhat külön költséggel a városi tanács számára.

Szijártó Lajos elvtárs: 6/f. pont. Hogyan segítsen az Építésügyi Minisztérium, ki fogja ezt megrendelni?

Gerő Ernő elvtárs: A fővárossal meg kell beszélni, hogy rendelje meg ezt a néhány lakást.

Altomáre Iván elvtárs: Felszólították, hogy képzőművészekkel kössön szerződést, vegye fel őket, adjon nekik fizetést, de azoknak nem kötelező bejárni munkára. Párthatározatra hivatkoznak.

Darvas József elvtárs: Nem köteles alkalmazni őket.

Olt Károly elvtárs: 7. oldal a határozati javaslat. A megszűnő Képcsarnok Állami Vállalat forgóalapját el kell venni, és új hitelt adnak ki. Javasolja, hogy az eredeti művészeti alkotások legyenek adómentesek.

Darvas József elvtárs: Minimális forgalmi adó legyen a maga készített reprodukció után.

Gerő Ernő elvtárs: Az Építészeti Tanács elvállalja a negyedenkénti elosztást. Ne csak globálisan, hanem tárcák szerint.

Napirend 10. pontja: Elf.

Napirend 11. pontja:

Olt Károly elvtárs: A törvénytervezet miért nem intézkedik arról, hogy a törvénysértő cselekménnyel okozott kárt miért nem kell a törvénysértőnek megtéríteni.

Altomáre Iván elvtárs: Mit jelent az, hogy panaszirodát kell nyitni?

Gerő Ernő elvtárs: Létszámot erre nem adunk.

Szijártó Lajos elvtárs: A bejelentés alatt mit értünk, a névtelen is az?

Házi Árpád elvtárs: Olt elvtárs kérdése. Ezzel a problémával nagyon sokat foglalkoztunk, ennek nagyon nagy költségkihatása lenne. Elvileg egyetért ezzel, de nálunk a törvényesség olyan gyenge lábon áll, nagyon nagy pénzügyi kihatása lenne. Hol kell ezeket az irodákat megszervezni? A minisztériumokban kell megszervezni, és a miniszter elvtársak elrendelhetik, ha szükségesnek tartják. Létszámot erre nem adnak. A névtelen bejelentéseket nagyon át kell nézni, mert nagyon sok azok közül, amik jelentős kérdéseket jelentenek be, amelyek igazak. 55%-a a névtelen bejelentéseknek megfelel a valóságnak.

Varga András elvtárs: A 3. §-ba javasolja a járásokat is bevenni.

Tasnádi Sándor elvtárs: 2. oldal 2. §. c. pont, ez túlzottan van felvetve, attól függ, hogy milyen széles egy minisztériumnak ilyen irányú területe.

Gerő Ernő elvtárs: A Minisztertanács alapul elfogadja. A nagyobb szerveknél, minisztériumoknál és így tovább, a miniszter dönthet erről, hogy ha másutt is kell panaszirodát szervezni. A névtelen bejelentésekkel kapcsolatban. Külön nem kell kimondani, hogy kell vagy nem kell velük foglalkozni. A tapasztalat azt mutatja, hogy általában a névtelen bejelentések igazat mondanak. A Minisztertanács ne foglalkozzék szövegezési kérdésekkel, hanem odaadjuk Házi elvtársnak, és ő módosítsa. Varga elvtárs javaslatát elfogadjuk.

Napirend 12. pontja:

Gerő Ernő elvtárs: Rendkívül nagy az eltérés a munkatervben felvett és a letárgyalt kérdések között. Ez bizonyos mértékben azzal magyarázható, hogy ez még a kezdő szakasz. Ezek a számok mutatják, hogy túl sok kérdést tűzünk ki a munkatervben, és ennek következtében a Minisztertanács nem képes ezt letárgyalni, de a miniszterek sem képesek elkészíteni. A kitűzött kérdések számát csökkenteni kellene, de gondoskodni kell arról, hogy időben benyújtsák, és tárgyalásra kerüljenek. Itt nagyon nehéz volna végig szűrni, hogy mi a legfontosabb, mit kell bent hagyni. Az elvtársak tegyenek javaslatot, hogy mi az, amit el lehet hagyni.

Szűjártó Lajos elvtárs: Az építőiparnál 3 kérdés van. A 3. kérdés az 1954. évi terv és szervezeti kérdések. 4. oldalon van. Ezt ki lehet hagyni. A 2. kérdést meg kell változtatni az építési költségek csökkentése. Itt az építési költségek csökkentése a tervezés stádiumában.

Háy László elvtárs: 1. oldal 6. pont. Kérik a határidőt megváltoztatni március 1-re.

Magyari András elvtárs: 3. oldal h. pontot javasolja elhagyni. Javasolja a cséplés előkészítését április elejére.

Gerő Ernő elvtárs: A h. pontot nem hagyjuk el, hanem hozzák a Minisztertanács Titkársága és az FM együtt.

Herczeg Ferenc elvtárs: 4. oldal 6/2. pont január 31. helyett február 15 legyen. 2. oldal 5. pont május 15-re kéri. 2. oldal 2/4. pontot kéri törölni.

Gerő Ernő elvtárs: Az 1954. éves munkaerő-gazdálkodás egyes fontosabb kérdései, különös tekintettel a mezőgazdaság szükségleteire. Legyen egy külön önálló pont a mezőgazdaság munkaerő-szükségletének kérdése. Másik pont az Egyéb munkaerő-szükségletek.

Magyari András elvtárs: A mezőgazdaságnál is van ilyen javaslat, ezt össze kellene vonni.

Darvas József elvtárs: A határidőkkel kapcsolatban 6. oldal 4–5. pont, február 20-ra kéri. 7. pontért Erdey-Grúz elvtárs legyen a felelős.

Erdei Ferenc elvtárs: 8. oldal 4. pont. Javasolja eldönteni, hogy kerüljön a plénum elé, vagy nem?

Gerő Ernő elvtárs: Most már nem érdemes plénum elé hozni.

Erdei Ferenc elvtárs: 7. oldal 5. pont február 28-at kér.

Zsoldos Sándor elvtárs: 8. oldal 11. pont levételét kéri.

Zsofnyecz Mihály elvtárs: 3. oldal 4. pont maradjon el.

Papp István elvtárs: 7. pont maradjon el a gépjármű-alkatrészgyárt [nincs befejezve]

Gerő Ernő elvtárs: Hagyjuk el. A 7. pontot hozzuk csak be, mert ezzel évek óta bajok vannak.

Bebrits Lajos elvtárs: 9. oldal 10.) pont, február 15-i dátumot kér.

Napirend 13/a. pontja:

Czottner Sándor elvtárs: Két elvtársat még javasoltak felvenni.

Gerő Ernő elvtárs: Külön nézzék meg, nem muszáj ülésre behozni. A Nehézipari Minisztériummal szemben volt egy észrevétel, hogy az ő javaslatai nem egészen felelnek meg az eredeti elvi határozatnak. Az eredeti határozat az volt, hogy mindenekelőtt a termelésben. Varga elvtárs javasolta, hogy 50 Ft-on alul maradjon az alsó száz, és 50 Ft-on felül maradjon a felső száz.

Herczeg Ferenc elvtárs: Meglehetősen nagyok az arányok. A többi minisztériumok általában nem emeltek ki személyi fizetéseket. A jövőben ezt vegyék figyelembe.

Gerő Ernő elvtárs: A Közlekedésügyi Minisztériumban sok, akiket bevesznek. Arról volt szó, hogy ünnepélyes formában legyen ez megmondva. Találják meg a formát, de legyen ünnepélyes keret.

Háy László elvtárs: A határozatok szerint 3500 Ft-ig a miniszter állapíthatja meg. Nálunk az a probléma, hogy mérnököket akarunk behozni, és csak akkor kapunk mérnököket, ha annyit fizetünk, mintha üzemben dolgozna. Ezt a kérdést a Pénzügyminisztérium nézze meg.

Olt Károly elvtárs: Herczeg elvtárs javaslata feltétlen helyes, de az egyes minisztériumok a keretet kimerítik, és kérelmek özöne árasztja el, hogy a személyi pótlék keretét emeljék fel. A minisztériumok ezzel rosszul gazdálkodnak.

Szjártó Lajos elvtárs: Ami a személyi pótléokra marad, az annyira jelentéktelen összeg, hogy arról nem is érdemes beszélni.

Gerő Ernő elvtárs: A kérdés, amit Háy elvtárs felvetett, megvizsgálandó, de nem ide tartozik. Elfogadva.

Napirend 13/b. pontja:

Gerő Ernő elvtárs: Javasolja elfogadni, amit az elvtársak előterjesztenek, azzal, hogy meg kell vizsgálni, mi szabadult fel a földalattinál, és mennyi megtakarítás van.

Zsofinyecz Mihály elvtárs: A lakbérrel és az étkeztetéssel kapcsolatban. Közel 1000 ilyen most vizsgázott ipari tanulónál megnéztük a keresetét. Az 1000-ból 45% 60-70%-ra teljesít az üzemben. Ezek között volt 6 hónapos, 3 hónapos és 1 éves is. Persze volt olyan is, aki 150%-ot teljesít. Progresszíven kellene megállapítani a lakbért és az étkeztetési pénzt.

Olt Károly elvtárs: A mi számaink szerint a költségvetés 6-7 milliós többletet jelent. Az egyik javaslatban az van, hogy 10,50 Ft-os ételmezési normát vezessünk be. Nem tudja, hogy helyes-e ez? Helyesnek tartaná a 11,20 Ft-ost, de viszont teljes mértékben meg kell téríteni.

Herczeg Ferenc elvtárs: Nem javasolja, hogy emeljék meg a beruházási vagy felújítási keretet 3 és fél millióval. Nem javasolja megadni terven felül.

Gerő Ernő elvtárs: Javasolja, hogy ételmezésből kapják meg ugyanazt, amit megkaptak a tanulóotthonban. És ugyanazt fizessék is érte. Az a véleménye, hogy nem kellene ahhoz ragaszkodni, hogy összesen 40 Ft térítést fizessenek a munkásszállókban. Miért ne fizethetnének esetleg többet. Napi 2 Ft-ot el lehetne kérni. Ami a beruházásokat illeti. A beruházás kinek a terhére menjen? 2 millió Ft erejéig mi fedezzük. Természetesen a fenntartási költségeket adjuk.

Zsofinyecz Mihály elvtárs: Nem kellene-e egy pontot ide bevenni, hogy egy évig tartózkodhatnak itt?

Kossa István elvtárs: Nem azt kell mondani, hogy egy év után kitesszük őket, hanem hogy meg kell fizetni a teljes költségeket.

Napirend 13/c. pontja:

Bebrits Lajos elvtárs: Elvben fogadják el, a gyakorlatban januárban nem tudják végrehajtani.

Gerő Ernő elvtárs: Ezt elfogadjuk. De valószínű, hogy februárban be kell ezt hozni.

Háy László elvtárs: A Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium azt kérte, hogy 30 többlet tehergépkocsit szerezzenek be vásár céljaira. Bebrits elvtárs ezt nem teszi meg. De ugyanakkor mondja ki a Minisztertanács, hogy a TEFU vigye.

Gerő Ernő elvtárs: A vasút vigye, és ahová nem lehet vasúttal vinni, oda vigye a TEFU.

Zsofnyecz Mihály elvtárs: A kohászatra vonatkozóan februárban meg kell emelni, mert januárban lemaradás volt.

Gerő Ernő elvtárs: Ez már benne van, mert nyilvánvaló, hogy be kell hozni a lemaradást.
Czottner Sándor elvtárs: Kéri, hogy a Nehézipari Minisztérium áruterve legyen 30 000 tonna.

Gerő Ernő elvtárs: Így mi nem tudunk dönteni. Nem látjuk, hogy miből van kihagyva. Tekintettel arra, hogy csak alapul fogadjuk el, ki kell tárgyalni, a végleges tervet február elején kell behozni, akkor látni fogjuk a szénhelyzetet is és az időjárást is, és akkor lehet érvényesíteni az ilyen ígéreteket.

Napirend 13/d/1. pontja:

Gerő Ernő elvtárs: Fogadja el a Minisztertanács, de a határidőket ne fogadja el.

Darvas József elvtárs: Ezt sem a Népművelési Minisztériummal, sem a Rádióval nem tárgyalták meg.

Gerő Ernő elvtárs: Már megtárgyalták, mert nem új kérdés. Lehet, hogy nem ezt az előterjesztést tárgyalták meg.

Háy László elvtárs: A Tervhivatal vizsgálja meg, és pontosan állapítsa meg az idei import-devizaigényt.

Napirend 13/d/2. pontja:

Gerő Ernő elvtárs: Ne azzal kezdjék az előterjesztéseket, hogy először megállapítják, hogy mennyi lesz az energiaszükséglet. Elf.

Napirend 13/d/3. pontja:

Czottner Sándor elvtárs: Tekintettel arra, hogy az eddigi vízvizsgálatok azt eredményezték, hogy nem tudnak ott vizet teremteni, a Dunáról kell felhozni a vizet. Válaszszák külön a kérdést, hogy a vízmű kérdése külön tervfeladatként szerepeljen, és ezt terjesszék külön elő.

Gerő Ernő elvtárs: Jó volna tudni, hogy mibe kerül ez?

Herczeg Ferenc elvtárs: Ki kellene mondani, hogy a dorogi rekonstrukció részleges, tervdokumentációval engedélyezzük.

Papp István elvtárs: Nem javasolja ezt.

Czottner Sándor elvtárs: Javasolja, hogy a már jóváhagyott tervfeladat alapján.

Gerő Ernő elvtárs: Az a vélemény, hogy el kell fogadni, a jelenlegi jóváhagyott terv alapján folyjon, amennyiben újabb kiegészítő objektumok merülnek fel, arra vonatkozóan külön határozat szükséges. Elf.

Napirend 13/d/4. pontja:

Gerő Ernő elvtárs: Szükségesnek tartaná a Budapesti Végrehajtó Bizottság megkérdezését. A 2. pontot aggályosnak tartja, a két ütemet.

Herczeg Ferenc elvtárs: Itt megint acélöntöde épül 2 ikerkemencével. Javasolja, egy 4 tonnás martinkemencére változtassa át a Minisztertanács.

Gerő Ernő elvtárs: Javasolja, hogy mivel egészen speciális szakkérdésről van szó, a Kohó- és Gépipari Minisztérium és a Tervhivatal, a Nehézipari Minisztérium egy-egy szakértő megbízottjából megalakítandó bizottság vizsgálja meg ezt a kérdést. Természetesen biztosítani kell ennek tüzelését. Javasolja, hogy a Kohó- és Gépipari Minisztérium megbízottja legyen a felelős, mivel nem érdekelt fél.

Napirend 13/d/5. pontja:

Gerő Ernő elvtárs: Javasolja, hogy Trautmann elvtárs észrevételeit vizsgálják meg még egyszer.

Zsofinyecz Mihály elvtárs: 8. pont 2. oldal, megnézték a gépi tervezést. A tárgyaláson csak az első lépcsőbe beütemezett üzemek megtervezését kérték. A Nehézipari Minisztérium ténylegesen a GTI-vel tisztázza ezt a kérdést.

Herczeg Ferenc elvtárs: Ennek a gyárnak a fejlesztése most is folyik. Nem javasolja, hogy Budapesten hagyja jóvá a Minisztertanács. Ez maga után vonja, hogy a többi ugyanilyen kérdéseket vet fel. A bővítést vidéken javasolják, Kiskunfélegyházán.

Gerő Ernő elvtárs: Tekintettel arra, hogy a Tervhivatal részéről aggály merült fel, vegyük le, és a legközelebbi ülésre hozzák be. Addig tárgyalják ki.

Napirend 13/d/6. pontja:

Trautmann Rezső elvtárs: Feleslegesnek tartja, hogy a tervezéssel egyidejűleg készüljenek el a műszaki tervezési tervek is.

Gerő Ernő elvtárs: A műszaki tervet nem fogadjuk el. Elf.

Napirend 13/d/7. pontja:

Herczeg Ferenc elvtárs: Javasolja, hogy szürkeöntödét létesítsenek.

Czottner Sándor elvtárs: A bányagépgyártásnál se szürkeöntöde, de acélöntvény sincs.

Gerő Ernő elvtárs: Fogadja el a Minisztertanács az előterjesztést. Ami az öntödét illeti, hogy mire csinálják, ezt még egyszer vizsgálja meg a Nehézipari Minisztérium a Tervhivatallal együtt. Trautmann elvtárs észrevételt tett, hogy hiányzik az évi ütemezés, a gazdasági mutatók nem precízek, és a 30 millió Ft-ban való megállapítása a termelési értéknek magasnak látszik.

Napirend 13/d/9. pontja:

Herczeg Ferenc elvtárs: Egy hűtőháznál nagyon nagy a létszám. Miért kell 30 fő?

Gerő Ernő elvtárs: Ez csak tájékoztató jelentés.

Napirend 13/e. pontja:

Czottner Sándor elvtárs: Január 31. dátumot kéri megváltoztatni március 31-re. A megépítés elmarad ebben az évben.

Napirend 13/f. pontja:

Zsoldos Sándor elvtárs: A bizottság tagjai közül a szociális és kulturális tárcák kimaradtak.

Gerő Ernő elvtárs: Itt nem ipari tárcák vannak.

Házi Árpád elvtárs: Maradjon ki a szövegből az a meghatározás, hogy túlzott a létszám, és a létszámot csökkenteni kell. Maradjon ki, hogy az elbocsátandókat el kell helyezni. Ezt a gyakorlatban végre kell hajtani, de ide nem kell bevenni.

Gerő Ernő elvtárs: Hagyjuk változatlanul. A bizottságokról ne döntsön a Miniszter-

tanács, mert ez már a bizottság belső ügye legyen. Ha szükséges, a Minisztertanács elnöke elé kell terjeszteni. A bizottságnak jogában áll albizottságokat létrehozni és munkájába szükségszerűen szakértőket bevonni.

Olt Károly elvtárs: A kutatóintézetekre miért nem terjed ki?

Gerő Ernő elvtárs: Azokra is értendők. Nincsenek kivéve. Az a kérésem, hogy a miniszter elvtársak ezt a dolgot vegyék rendkívül komolyan, és maguk nézzék meg, hogy a saját minisztériumukban ki volna a leginkább rátermett, felelős ember, akire ezt a munkát rá lehetne bízni. Figyelembe véve, hogy a munka rendkívül fontos és precíz, gondoskodni kell olyanról, aki jól ismeri a minisztériumot, és akinek van érzelme a szervezési kérdések iránt. A miniszter elvtársak ezen kívül az apparátust állítsák rá erre, hogy megértsék ennek a jelentőségét, mert amit Házi elvtárs mondott, az a veszély fennáll. Elf.

Napirend 13/g. pontja: Elf.

Napirend 13/h. pontja: Elf.

Napirenden kívül 1. pont:

Olt Károly elvtárs: Több jellegzetesen funkcionáló osztályok jelentkeznek itt [sic!]. A lakásgazdálkodási bizottságnál van egy külön csoport, a lakáspolitikai osztály. A közmű és szolgáltatási vállalati igazgatóságon felül van szintén egy beruházási osztály.

Gerő Ernő elvtárs: Alapul fogadja el a Minisztertanács. Ami a szervezetet illeti, végleges döntést ne hozzunk, tekintettel arra, hogy az elvtársaknak nem volt módjukban megnézni. Amennyiben nem lesz egyetértés, be fogjuk hozni újból. A szervezést már most elkezdhetik. A napokban a parlament elé kerül, és akkor határozat lesz.

Napirenden kívül 2. pont: Elf.

Napirenden kívül 3. pont: Elf.

Napirenden kívül 4. pont: Elf.

MNL OL XIX-A-83-a-1954-519 24-62.

MELLÉKLET

1.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
519/1/1954. számú határozata
Az 1954. évi állami költségvetésről

I.

A Minisztertanács a Népköztársaság Elnöki Tanácsától nyert felhatalmazás alapján a pénzügyminiszter által beterjesztett költségvetést az államháztartás gazdálkodásának ideiglenes alapjául az Országgyűlés jóváhagyásáig elfogadja. Tudomásul veszi, hogy egyelőre mintegy 1 milliárd Ft szerepel egyenlegként, ezt az összeget azonban a részletes költségvetési tárgyalásokig 1,5 milliárd Ft-ra kell emelni. Ennek érdekében:

- a.) Felhívja a minisztereket, 8 napon belül írásban közölik a Minisztertanács elnökével, hogy minisztériumuk költségvetésében milyen további megtakarítást tudnak elérni. Ily módon 300 millió Ft-tal kell a költségvetés egyenlegét növelni.
- b.) Utasítja a pénzügyminisztert, hogy az a.) pontban foglaltakon kívül további 200 millió Ft összegű – a költségvetés egyenlegét növelő intézkedésre tegyen javaslatot.

II.

A költségvetés szilárd egyensúlyának biztosítása érdekében a Minisztertanács a következőket határozza:

1.) Felhívja valamennyi minisztert, hogy a termelési tervek teljesítése mellett az 1954. évi önköltségi tervek teljesítésének biztosítását tegyék az 1954. évi vállalati gazdálkodás központi kérdésévé.

Utasítsák a miniszterhelyetteseket, iparigazgatókat, vállalati igazgatókat, hogy az önköltség alakulásával folyamatosan foglalkozzanak, számolják fel ezen a területen az 1953. évben jelentkezett lazaságokat.

A Minisztertanács 1953. december 30-i határozatának megfelelően utasítja a minisztereket, hogy az OT elnökével és a pénzügyminiszterrel egyetértésben az önköltségi terveken végrehajtandó módosításokat az iparágakra, illetve vállalatokra történő lebontás során már érvényesítsék.

2.) A MT által megállapított kb. 1 milliárd Ft költségvetési felesleg biztosítása érdekében:

a.) A gazdasági és tudományos kutatóintézeteket 1954. I. negyedében felül kell vizsgálni. A túlzottan specializált részlegeket és a felesleges kutatási témákat le kell állítani. Ennek eredményeként a Pénzügyminisztérium által elfogadott előirányzatokból további 5-10%-os megtakarítást kell elérni. A munka elvégzésére az OT, [a] PM, az illetékes minisztérium, a Tudományos Akadémia és a MT Titkársága képviselőiből bizottságot kell alakítani, a MT Titkársága kiküldöttjének vezetésével.

b.) Az érdekelt miniszterek vizsgálják felül, hogy a túlzottan specializált technikumok oktatást az 1954–55 tanévtől kezdve milyen mértékben kell összevonni, és 1954.

március 1-ig közöljék javaslataikat az OT-val. Az összevonással legalább 10 millió Ft megtakarítást kell elérni.

c.) A felsőfokú oktatásnál túlzottan specializált tagozatokat az 1954/55. tanévben össze kell vonni. A rendkívül felduzzadt egyetemi alkalmazotti létszámot az OLB, OM és az illetékes minisztériumok 1954. I. negyedében vizsgálják felül, és mintegy 10%-os csökkentésére tegyenek javaslatot a MT-hoz. Mindezek alapján az egyetemi és főiskolai oktatásnál a végleges költségvetés összeállításáig mintegy 20–25 millió Ft-os megtakarítást kell elérni.

d.) 1954. év folyamán a bentlakásos és keresettérítéssel járó, a lakosság fogyasztási alapját erősen terhelő tanfolyamokat minimumra kell redukálni. Az olyan jellegű tanfolyamokat, amelyek rövidített formában nyújtanak technikumon, egyéb szakiskolán vagy főiskolán is megszerezhető ismereteket, meg kell szüntetni, és a képzést a megfelelő közép- és felsőfokú oktatási intézmény esti, illetőleg levelező tagozatára kell átirányítani. Ott, ahol feltétlenül szükséges a tanfolyam fenntartása, megfelelő esti vagy levelező előkészítés útján a bentlakás időtartamát csökkenteni kell. Az elrendő megtakarítás mintegy 40 millió Ft.

Határidő: február 15.

Felelős: miniszterek és PM

e.) A népművelési miniszter köteles a színházak és egyéb szórakoztató jellegű intézmények állami támogatását a benyújtott költségvetéshez képest mintegy 10%-kal csökkenteni. Az erre vonatkozó javaslatot 1954. február 15-ig terjessze a Minisztertanács elé.

f.) A miniszterek vizsgálják meg, hogy a költségvetési szervek bevételei milyen eszközökkel fokozhatók, és január 30-ig tegyenek javaslatot a PM-nek.

g.) Az államigazgatás területén az 1954. év során az előirányzathoz képest a túlzott központosítás és szakosítás megszüntetésével, a funkcionális szervek súlyának csökkentésével 1954. július 1-ig mintegy 120 millió Ft-ot kell zárolni a költségvetésben.

h.) A költségvetési intézmények 1953. IV. negyedévi beszámolója alapján mutatkozó fölös készletek figyelembevételével csökkenteni kell az 1954. évre előirányzott beszerzéseket. Ezen a címen mintegy 30 millió Ft-ot kell zárolni a költségvetésben.

Felelős: PM, miniszterek

i.) A pénzügyminiszter a Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkárságával az egészségügyi, népművelési és oktatási miniszterrel egyetértésben január 31-ig adjon ki utasítást a helyi vállalatok többletnyerésének szociális és kulturális célokra történő felhasználására.

j.) Az 1954. évi költségvetés részletes felülvizsgálata során a szociális és kulturális intézmények mérőszámainak pontos felmérésével, a kapacitások belépési idejének meghatározásával mintegy 20–30 millió Ft megtakarítást kell elérni. A szükséges adat-szolgáltatást az OT és a minisztériumok január 30-ig adják meg a Pénzügyminisztériumnak.

k.) A 02 Állománykivüliek beralapja rovaton a szakértői, fordítói, szerzői és egyéb tiszteletdíjakra előirányzott összegek csökkentésével mintegy 20 millió Ft-os megtakarítást kell elérni.

1.) A pénzügyminiszter a Minisztertanács által elrendelt megtakarítások eredményeképpen a jóváhagyott I. negyedévi költségvetési ütemtervből mintegy 70 millió Ft-ot zároljon.

3.) A Minisztertanács tudomásul veszi, hogy az Országgyűlés elé terjesztendő költségvetésben a vállalati költségvetési kapcsolatok már a vállalatok által készített pénzügyi tervek adatait tartalmazzák. A végleges költségvetésben az igazgatói alap- és forgóalap-nyereségből való feltöltését érvényesíteni kell, és az 1954. január 1-jével életbe lépett új termelői árak és forgalmi adókulcsok alapján a megfelelő átszámításokat el kell végezni.

A Minisztertanács kimondja, hogy pénzügyi tervek alapján jelentkező vállalati költségvetési kapcsolatok a költségvetés egyenlegét nem ronthatják.

4.) Minthogy a költségvetés összeállítása során ez ideig az alapítási, átszervezési, valamint a kiegészítő beruházási igényeket a minisztériumok megfelelően alátámasztani nem tudták, a Minisztertanács utasítja a minisztereket, hogy a negyedévi költségvetési hiteligényekben jelöljék meg, hogy milyen fő célokra kívánják az alapítási és átszervezési hiteleket fordítani.

5.) Az érdekelt miniszterek az 1954. évi dotációs konstrukciókat az 515/4/1953. MT sz. határozat 6. pontjában foglalt irányelvek alapján a pénzügyminiszter bevonásával dolgozzák ki. A dotációs konstrukcióra vonatkozó javaslatokat a pénzügyi tervek benyújtásával egyidejűleg adják át a Pénzügyminisztériumnak.

6.) A Minisztertanács felhatalmazza a pénzügyminisztert, hogy az operatív tartalékeret felhasználását a vállalati költségvetési kapcsolatok nettó módszerének megfelelően szabályozza.

III.

A helyi tanácsok adórészesedését a Minisztertanács a következőkben állapítja meg:

A helyi tanácsok és az irányításuk alatt álló intézetek, intézmények és egyéb szervek 1954. évi kiadásainak fedezéséről a költségvetési szabályozási rendszer keretében kell gondoskodni. Ez alól kivételt képeznek a kórházak és gyógyintézetek, melyek kiadásait teljes egészében állami hozzájárulásból kell fedezni.

A költségvetési szabályozási rendszer keretében a kiadások fedezésére az átengedett bevételek, az állami hozzájárulás és a szabályozó bevételek szolgálnak.

Az átengedett bevételek valamennyi tanácsot 100%-ban megilletik. Azoknál a tanácsoknál, ahol a helyi vállalati nyereség-befizetés összege a kiadások összegét meghaladja, a tanácsot a hiány 20%-a erejéig érdekeltté kell tenni a szabályozó adók beszédésében.

Az átengedett bevételekkel nem fedezhető kiadásokat évi átlagban községi, városi és városi kerületi tanácsoknál 60%-ban állami hozzájárulásból, 40%-ban a szabályozó bevételekből, a járási tanácsoknál pedig 70%-ban állami hozzájárulásból és 30%-ban szabályozó bevételekből kell fedezni.

A megyei, a budapesti városi és budapesti városi kerületi tanácsoknál az átengedett bevételekkel nem fedezhető kiadásokat a szabályozó bevételekből kell fedezni.

Az állami hozzájárulás, illetőleg a szabályozó bevételek százalékos megoszlását az évi átlagon belül a pénzügyminiszter negyedévenként eltérő százalékban is megállapíthatja.

Azt, hogy az egyes tanácstípusoknál a szabályozó bevételek közül melyiket és milyen mérvben kell figyelembe venni, a pénzügyminiszter állapítja meg.

Amennyiben valamelyik tanácsnál a szabályozó bevételek 100%-os átengedése sem fedezi a kiadásokat, a fennmaradó hiányt állami hozzájárulásból kell fedezni.

Amennyiben valamely tanácsnál a szabályozó bevételek nem a tervnek megfelelően folynak be, az illetékes tanács végrehajtó bizottsága kérelmére áthidaló kölcsönt lehet folyósítani. Az áthidaló kölcsönt tanácsonként és esetenként 3 millió Ft összegig a pénzügyminiszter, azon felül a Minisztertanács engedélyezi. Erre a célra a Minisztertanács 100 millió Ft keretet állapít meg.

A Minisztertanács a megyei, illetőleg a budapesti városi tanácsok végrehajtó bizottsága elnökei által az 1954. évben állami hozzájárulás terhére engedélyezhető póthitelek összegét a minisztertanácsi tartalék keretén belül 70 millió Ft-ban állapítja meg.

IV.

A Minisztertanács egyes, a vita során felmerült kérdések tekintetében a következőket határozza:

a.) Hozzájárul ahhoz, hogy a pénzügyminiszter a Kohó- és Gépipari Minisztérium költségvetésében mintegy 3–3,5 millió Ft-ot biztosítson a Sztálin Vasmű részére törénő szakmunkásoktatás költségeire.

b.) Az Építésügyi Minisztérium létszámcsökkentésével kapcsolatban felmerült vitát az OLB 1 héten belül tisztázza. A kérdés eldöntéséig a jelenleg alkalmazott dolgozók illetményét folyósítani kell.

c.) A Minisztertanács megállapítja, hogy a Földművelésügyi Minisztérium részére megállapított önköltség és ennek alapján a költségvetésbe beállított dotáció nem növelhető.

V.

A költségvetési tárgyalások során függőben tartott tételek eldöntésére a Minisztertanács bizottságot küld ki. A bizottság elnöke Gerő Ernő elvtárs, a Minisztertanács első elnökhelyettese, belügyminiszter; a bizottság elnökhelyettese Apró Antal elvtárs, a Minisztertanács elnökhelyettese. Tagjai: Szalai Béla elvtárs, az OT elnöke, Olt Károly elvtárs, pénzügyminiszter, Herczeg Ferenc elvtárs, az OT elnökének első helyettese és az egyes kérdések tárgyalásánál az illetékes miniszterek.

VI.

A Minisztertanács utasítja a pénzügyminisztert, hogy az egyes minisztériumok részletes költségvetési előirányzatát a jóváhagyott keretekben az érdekelt miniszterekkel haladéktalanul közölje.

Budapest, 1954. január 15.

Gerő Ernő s. k.
a Minisztertanács első elnökhelyettese

MNL OL XIX-A-83-a-1953-519 65–69.

2.

Igazságügy-minisztérium

Titkos!

0105/14/1953. T.ÜK.

Készült: 50 pld.

Tárgy: Törvényjavaslat a Magyar Népköztársaság bírósági szervezetéről.

Előadó: Szabó Imre főosztályvezető

Egyetértenek:

Gerő Ernő elvtárs, a Minisztertanács Titkársága

Bata István elvtárs, részéről:

Czakó Kálmán elvtárs, Kéri József elvtárs.

Molnár Erik elvtárs.

Egyetért megjegyzésekkel:

Olt Károly elvtárs.

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

I.

Alkotmányunknak a bírói szervezetről szóló VI. fejezete mind ez ideig – a népi ülnökök bevezetésétől eltekintve – nem lépett hatályba. A jelenlegi, lényegében a régi alapelveken felépülő bírósági szervezetünk nem alkalmas arra, hogy megvalósítsa a népi demokratikus igazságszolgáltatás követelményeit, a dolgozók jogainak fokozottabb biztosítását, a szocialista törvényesség megszilárdítását. Az Alkotmánynak megfelelő bírósági szervezet létrehozása nyilvánvalóan alapvetően hozzá fog járulni ahhoz, hogy a bíróságaink munkája megjavuljon.

A csatolt törvényjavaslat az Alkotmányban a bírósági szervezetre megállapított rendelkezések hatályba léptetésével együtt részleteiben is szabályozza Népköztársaságunk bírósági szervezetét.

A törvényjavaslat legfontosabb rendelkezései a következők:

- 1.) A javaslat egységes rendszerként építi fel Népköztársaságunk bírósági szervezetét, és azonos alapelveknek megfelelően szabályozza mind a rendes bíróságok, mint pedig a különbíróságok szervezeti és működési alapelveit. Az egységes bírói szervezetbe – a később megállapítandó időpontban – bevonja a katonai bíraskodást is, és új bírósági szervek-ként – ugyancsak későbbi időpontban – közlekedési bíróságok szervezését rendeli el.
- 2.) A javaslat az Alkotmány rendelkezéseinek megfelelően biztosítja a Legfelsőbb Bíróság különleges jogállását, és meghatározza azokat a módozatokat, amelyek segítségével a Legfelsőbb Bíróság az összes bíróságok működése és ítélezése tekintetében elvi irányítást gyakorolhat.
- 3.) A javaslat biztosítja a bíróság működésének demokratikus alapelveit; gondoskodik arról, hogy a dolgozók ügyei, panaszai, kérelmei a törvényes határidőkön belül elbírálást nyerjenek.

- 4.) Az eddigi rendelkezésekkel szemben a javaslat megállapítja, hogy bíróságaink első fokon egy hivatásos bíróból és két népi ülnökből álló tanácsban, másodfokon pedig általában három hivatásos bíróból álló tanácsban ítéleznek.
- 5.) Jelenleg a bíróságoknál működő népi ülnököket a tanácsok választják, a hivatásos bírák azonban ma is kinevezéssel nyerik el állásukat. A javaslat ugyancsak az Alkotmánynak megfelelően bevezeti a hivatásos bírák választásának rendszerét is, mégpedig oly módon, hogy a hivatásos bírákat a népi ülnökökkel együtt a tanácsok választják. E rendelkezések hatályba léptetéséről külön minisztertanácsi rendelettel, későbbi időpontban történik intézkedés.
- 6.) A javaslat elkészítésénél figyelembe vettem, hogy az a Magyar Népköztársaság bíróságaira vonatkozó alaptörvény szerepét hivatott betölteni. Ennek megfelelően a javaslat mind a bíróságok, mind pedig a dolgozók részére általános tájékoztatást kíván adni a bírói tevékenység legfontosabb alapelveiről, kereteiről, sőt a bíróságok hatásköri szabályairól is. Ezért a javaslatba felvételre kerültek olyan elvi jelentőségű szabályok is, amelyeket részleteiben a különböző egyéb (eljárási) törvények fognak szabályozni.
- 7.) A javaslat újonnan szabályozza a bírakkal szemben lefolytatható fegyelmi eljárást.
- 8.) A javaslat a Magyar Népköztársaság ügyészségéről szóló törvényerejű rendeletnek megfelelően biztosítja azokat a jogokat, amelyek a legfőbb ügyészt a törvényesség megvalósítása érdekében a bíróságok vonatkozásában megilletik.

II.

A bírósági szervezetről szóló törvényjavaslat jelenleg a maga egészében még nem léptethető hatályba. Nincsen akadálya annak, hogy a Legfelsőbb Bíróságra vonatkozó rendelkezések azonnal életbe lépjenek, de a különbíróságok megszervezése, illetőleg az egységes bírói szervezetbe való bevonása, továbbá a bírák választásának bevezetése még jelentős előkészítő és szervezési munkát igényel. Az életbeléptető rendelkezések ennek figyelembevételével a Legfelsőbb Bíróságra vonatkozó rendelkezéseket azonnal hatályba léptetik, míg a többi rendelkezések részben az 1954. évi február hó 1. napján, részben pedig később, külön minisztertanácsi elhatározással lépnek hatályba.

A törvényjavaslat sem létszámváltozással, sem pedig pénzügyi kihatással nem jár. Az említett, később hatályba léptetendő rendelkezések személyi és költségkihatásaira nézve az említett rendelkezések életbe léptetésére irányuló jogszabályok tervezetének benyújtása során fogok előterjesztést tenni.

A törvényjavaslattal az érdekeltek egyetértenek; a pénzügyminiszter elvtárs a javaslatnak a bíróságok számával és a bírák létszámával összefüggő rendelkezéseit kiegészíteni javasolta olyan rendelkezéssel, amely szerint a létszámok megállapításához az

illetékes szervek hozzájárulására van szükség. Tekintettel a szervezeti törvény alkotmányos jellegére, továbbá arra, hogy a bíróságok számának és a bírák létszámának megállapításához, illetőleg a jelenlegi létszámok esetleges módosításához az Igazságügy-minisztériumnak a pénzügyi szervek hozzájárulását természetesen ki kell kérnie, a pénzügyminiszter elvtárs észrevételeit a javaslat szövegének megállapításánál nem vehettem figyelembe.

III.

Kérem a Minisztertanácsot a következő határozat elfogadására:

A Minisztertanács a Magyar Népköztársaság bírósági szervezetéről szóló törvényjavaslatot elfogadja, és felhatalmazza az igazságügy-minisztert a javaslatnak az Országgyűléshez való benyújtására.

Budapest, 1954. évi január hó 3. napján.

Erdei Ferenc s. k.
igazságügy-miniszter

MNL OL XIX-A-83-a-1954-519 316–318.

3.

Népművelési Minisztérium
Budapest, V., Báthory u. 10.
Szám: 08/98/1953. Titkos.

A Minisztertanács ügyrendjében előírt
időn belül
észrevételt nem tett:
Pénzügyminisztérium,
Országos Tervhivatal.

Határozati javaslat
a képzőművészek helyzetének megjavításáról

I.

Képzőművészetünk az utolsó 4 évben jelentős fejlődést tett a realizmus felé, amit nemzeti kiállításaink és bizonyítanak. Ennek ellenére a képzőművészet nem tölti be maradéktalanul népnevelő szerepét. A képzőművészet fejlődésében is bizonyos lassulás, megtorpanás volt tapasztalható az utóbbi években. Ennek legfőbb oka, hogy képzőművészetünk nem kapott jelentőségének megfelelő szerepet kulturális életünkben. Ez megmutatkozott abban is, hogy az állami szervek nem biztosították a képzőmű-

vészet széles körű fejlődésének feltételeit, nem foglalkoztatták a művészek zömét, az alkotás lehetőségei szűk térre korlátozódtak. A néhány élvonalbeli művész kivételével képzőművészeink többsége, köztük különösen a fiatalok nagy része, évek óta súlyos megélhetési gondokkal küzd, helyzetük egyre inkább romlik.

El kell érniünk, hogy a képzőművészet elfoglalja kulturális életünkben a neki megfelelő helyet, hogy a nép eszmei és művészi nevelésének hatékony eszközévé váljék. Biztosítani kell, hogy minden tehetséges, néphez hű képzőművész anyagi gondoktól mentesen kifejthesse művészi képességeit.

Ennek érdekében államunknak komolyan segítenie kell képzőművészeinket abban, hogy megfelelő alkotási lehetőségekhez jussanak, és műveik a dolgozók mind szélesebb rétegei számára legyenek hozzáférhetőek, megvásárolhatóak. Ennek alapján a következő határozati javaslatokat terjesztem a MT elé:

- 1.) A képzőművészeti beruházások rendezéséről
- 2.) A képzőművészeti alkotások beszerzéséről
- 3.) Képző- és iparművészeti társulatról és a képző- és iparművészeti alkotóközösségekről
- 4.) A képzőművészeti Alap és Képcsarnokai átszervezéséről
- 5.) A Képzőművészeti Alap létesítéséről szóló 24/1952. /III. 27./ MT sz. rendelet kiegészítéséről és módosításáról
- 6.) A képzőművészeknek műteremmel való ellátásáról
- 7.) Képzőművészeti részletakció bevezetéséről.

1.) Az állami beruházásoknál a beruházásokhoz kapcsolt képzőművészeti alkotásokra fordított összeg rendkívül alacsony. Bár rendelet szerint a beruházások összegének 1/2%-a fordítható képzőművészetre, 1952-ben csak kb. 1 1/2 milliót, 1953-ban 4,8 milliót fordítottak erre a célra. A keretösszegek szűk volta mellett a munkák tervezése és kiadása körül is a legnagyobb anarchia uralkodik. Egyes időszakokban egyszerűen, zsúfoltan jelentkezik a munka, máskor elmarad. Kisebb, de kulturális szempontból jelentős építkezéseinkre nem jutnak megfelelő képzőművészeti alkotások. Nem egyszer helytelenül értelmezett takarékoságból hagynak el képzőművészeti rendelkezéseket a beruházók. A képzőművészeti beruházási munkák elosztásával foglalkozó szerv, a Képzőművészeti Alap, a beruházási tervek és képzőművészeti célokra rendelkezésre álló költségkeret ismerete híján teljesen tanácstalan, nem tudja biztosítani sem a helyes munkaelosztást a művészek és a kivitelező vállalatok között, sem a kivitelezési anyagokat.

Ezért szükséges, hogy képzőművészeti beruházásokra meghatározottan kötelező összeg – 2 ezrelék – álljon rendelkezésre, amelyet az éves keretösszeg összeállításakor az Országos Tervhivatal állapít meg és közöl az Építészeti Tanáccsal. Ugyanakkor maradjon meg a lehetőség arra, hogy a további 3 ezreléket szintén felhasználhassák képzőművészeti beruházásra. Az Építészeti Tanács a Népművelési Minisztérium és a képzőművészek meghallgatásával dönt az összeg megfelelő elosztásáról, az egyes tárcák,

illetve beruházók között. Ezzel lehetővé teszi, hogy politikai, kulturális szempontból jelentős beruházások megfelelő képzőművészeti alkotásokat kapjanak. Ugyancsak szükséges, hogy a képzőművészeti beruházások elosztásáról a Képzőművészeti Alap értesüljön, hogy a megfelelő alkotási feltételeket, a kivitelezéshez szükséges anyagot és munkaerőt biztosítani tudja.

Határozat

- 1.) Az Országos Tervhivatal az új beruházások keretösszegeit úgy hagyja jóvá, hogy azok 2 ezrelékét képzőművészeti alkotások beépítésére, ill. beszerzésére kell fordítani. Képzőművészeti alkotások alkalmazására a beruházási összeg 5 ezreléke fordítható, ezen belül 2 ezreléknek ilyen célra való felhasználása kötelező.
- 2.) Az értékhatáron felüli építkezések tervei alapján az Építészeti Tanács egyenként határozza meg a beruházási keret 2 ezrelékes összegéből a képzőművészeti alkotásokra fordítandó összeget.
- 3.) Az építménytől független, önálló képzőművészeti beruházások (köztéri szobrok, műemlékek stb.) nem terhelik a megállapított keretet.
- 4.) A képzőművészeti beruházásokra fordítandó hitelkeret felosztásáról a beruházó az éves terv jóváhagyásakor tájékoztatja a Képzőművészeti Alapot.

2.

A minisztériumok, állami szervek és tömegszervek részére képzőművészeti alkotások vásárlására biztosított keret rendkívül szűk volt. 1952-ben a nemzeti kiállításon történt vásárlások összege 1,5 millió volt, 1953-ban már csak 1,2 millió. A minisztériumoknál és az állami szerveknél lévő, szűk keretösszeg rendeltetését sem látták ezek világosan, így egy részét nem is használták fel. Művészeink számára a legnagyobb (és szinte kizárólagos) jövedelemforrást az évi nemzeti kiállításon történt eladás jelentette. Hiányoztak a megrendelések év közben, ami nemcsak a művészek fejlődését gátolta, hanem azt is jelentette, hogy a művészek a közületi igényeket nem ismerve, bizonytalanul alkotnak.

Szükséges, hogy az állam 1954. évben 8 millió forintot biztosítson az állami szervek, vállalatok társadalmi szervek képzőművészeti vásárlásaira. Az összeg megfelelő elosztására a népművelési miniszter tegyen javaslatot a Pénzügyminisztériumnak. A képzőművészeti beruházásokra szolgáló hitelkeret az illető minisztérium, szerv költségvetésében félreérthetetlenül úgy jelentkezék, hogy azt másra ne lehessen felhasználni.

Rendkívül fontos, hogy ezek az állami és társadalmi szervek ne csak vásároljanak, hanem rendeljenek is műveket, s ezekre adjanak előleget. Így egyrészt az igények közlésével képzőművészeink fejlődését támogathatják, másrészt művészeinknek év közben is folyamatos munkalehetőséget tudunk biztosítani.

Szükséges, hogy a keret felosztásáról a művészek munkaelosztó és segítő szerve, a Képzőművészeti Alap megfelelően tájékozódjék, munkájában ehhez tudjon igazodni (pl. tanulmányutak koordinálása stb.)

Határozat

- 1.) Az állami szervek és vállalatok által képzőművészeti alkotások megrendelésére, illetve vásárlására az 1954. évben 8 millió forintot kell fordítani. A köztéri szobrok fedezetét ugyancsak költségvetésben, de ezen az összegben felül kell előirányozni.
- 2.) A 8 milliós keretet a Népművelési Minisztérium javaslata alapján a Pénzügyminisztérium osztja szét a minisztériumok között. A felosztás határozza meg az egyes minisztériumok igazgatási intézményei, valamint a felügyelete alá tartozó vállalatok közötti arányt is. A keret felosztásáról a Pénzügyminisztérium tájékoztassa a Képzőművészeti Alapot.
- 3.) Az egyes szervezetek képzőművészeti beszerzésekre engedélyezett hitelt elkülönítve, másra fel nem használható tételként kell előirányozni, és azt rendeltetésének megfelelően fel kell használni.
- 4.) Megrendelés útján történő beszerzés esetén a megrendelő szerv az alkotóművészeknek folyósítson előleget.

3.

Képzőművészeink egy része – főleg grafikusok, festők – alkotási, terjesztési és megélhetési lehetősége megjavítására alkotóközösségekbe tömörül. Ezek a kollektívák azonban helytelen irányba fejlődnek, ha nem adunk részükre megfelelő szervezeti, működési lehetőséget. Az alkotóközösségek jelentősége azért is növekszik, mert tömegesen juttatnak el kisebb méretű alkotásokat az ország minden részébe, a vásárlókhoz.

Szükséges, hogy az egyes alkotóközösségeket társulati központ (Képző- és Iparművészeti Társulat) fogja össze, amelynek főfelügyeleti szerve a Népművelési Minisztérium. A Társulat és a hozzá tartozó alkotóközösségek alapszabálya lényegében a szövetkezeti elvekre épül.

Határozat:

- 1.) Képző- és iparművészeti művek alkotásának elősegítése céljából a képzőművészek és iparművészek önkéntes társulás alapján képzőművészeti alkotóközösségekbe (a továbbiakban) alkotóközösség) tömörülhetnek.

Az alkotóközösségek központi szerve a Képző- és Iparművészeti Társulat (a továbbiakban: Társulat).

Alkotóközösség létesítéséhez, több alkotóközösség egyesüléséhez a Társulat engedélyre van szüksége.

A Társulat felett az állami felügyeletet a népművelési miniszter gyakorolja.

- 2.) Az alkotóközösségek feladata:

- a.) A képzőművész tagok alkotómunkájának megszervezése és elősegítése; állami és társadalmi szervektől, szövetkezetektől, valamint magánszemélyektől megrendelések felvétele az alkotóközösség tagjai által készítendő alkotásokra; általában a tagok által készített alkotások értékesítése és terjesztése;
- b.) a tagok eszmei, művészi és szakmai fejlődésének elősegítése műtermek fenntartásával, tanfolyamok és tanulmányutak szervezésével, továbbá más alkalmas módon;
- c.) a műalkotások kivitelezéséhez szükséges megfelelő munkahelyek, művésztechnikai kellékek és eszközök (ecset, vászon, festék, gipsz, véső stb.) biztosítása;
- d.) gondoskodás a tagok kulturális és szociális igényeinek kielégítéséről.

3.) Az alkotóközösség munkavállalókat alkalmazhat nem művészeti (adminisztratív, technikai, gazdasági stb.) feladatok ellátására.

Az alkotóközösség egyes rendkívüli esetekben igénybe veheti olyan művész közreműködését is, aki az alkotóközössésnek nem tagja.

4.) Az alkotóközösségek tagjai és a 133/1951. (VI. 24.) MT sz. rendelet, valamint az ezt kiegészítő jogszabályok értelmében igényjogosult családtagjaik az állami egészségügyi szolgálat, illetőleg az állami társadalombiztosítás keretében – a készpénz szolgáltatások kivételével – a biztosított munkavállalókat és családtagjaikat megillető mértékű betegségi biztosítási szolgáltatásokra jogosultak. Az állami társadalombiztosítás terhére nyújtott szolgáltatásokkal felmerülő költségeket az alkotóközösség fizeti.

A társadalombiztosítási szolgáltatások az előző bekezdésben foglalt rendelkezés alapján az alkotóközössésnek csak azt a tagját illetik meg, aki ezekre más jogcímen nem jogosult.

5.) Az alkotóközösségektől eszközölt beszerzésekre az állami vállalatoktól történt beszerzésekre vonatkozó szabályok érvényesek.

6.) Az alkotóközösségek által fizetendő adó mértékét a pénzügyminiszter a népművelési miniszterrel egyetértésben állapítja meg. A Társulat mentes minden adó és illeték fizetése alól.

7.) A Társulat és az alkotóközösségek működésének részletes szabályait a népművelési miniszter hagyja jóvá.

4.

Képzőművészeink alkotómunkájában komoly akadályt jelent, hogy sokan nem rendelkeznek megfelelő műteremmel. A meglévő műteremlakások jelentős részében nem művészek laknak.

Módot kell adnunk arra, hogy mind neves művészeink, mind főiskoláról kikerült fiataljaink megfelelő műteremhez jussanak.

A Fővárosi Tanács hajtson végre cserét a műterem nélküli lakással rendelkező művészek és a műtermes lakásokban lakó nem művészek között. Tekintve, hogy művészeink egy része még főbérleti lakással sem rendelkezik, a Fővárosi Tanács a lehetőséghez képest biztosítson cserelakást.

Javasoljuk, hogy az 1954. évi lakásépítési program keretében 35 új műtermes lakást építsenek.

Határozat:

1.) A budapesti városi tanács vb 1954. évben bonyolítsa le lakáscserét – a Képzőművészeti Alap javaslata alapján – azok között a művészek között egyfelől, akik műterem nélküli lakással rendelkeznek és azok között a bérlők között másfelől, akik műtermes lakásban laknak, de erre foglalkozásuk miatt szükségük nincs. A főbérleti lakással nem rendelkező, de műteremlakásra jogosult képzőművészek részére a budapesti városi tanács vb biztosítson cserelakást.

2.) Az építésügyi miniszter gondoskodjék arról, hogy az 1954. évben 35 új műtermes lakást építsenek kb. ötmillió forint költséggel. A műtermes lakások felépítési helyét az építésügyi miniszter a népművelési miniszterrel egyetértésben állapítsa meg.

5–6.

A Képzőművészeti Alap, amely hivatott arra, hogy művészeink alkotómunkáját segítse, nem tudta megfelelően ellátni feladatát. Ennek egyik oka az, hogy nem jó a konstrukciója, anyagi kerete szűk, s mindez nem ad lehetőséget megfelelő működésre. Tevékenysége a képzőművészek jelenlegi súlyos anyagi helyzete miatt inkább szociális jellegűvé vált.

Ehhez kapcsolódik a Képcsarnok Vállalat problémája, a Képcsarnok Vállalat, a képző- és iparművészeti alkotások terjesztése terén mint monopolhelyzetet élvező állami vállalat működött. Egyben ellátta üzemei révén a művészeti kivitelezési munkákat, és a művészeti segédanyagok előállítását. Központi feladatát, a művészi alkotásoknak a dolgozókhöz való eljuttatását nem tudta betölteni különböző megkötöttségei miatt. Jövedelme legnagyobb részét a levelezőlapok kiadása jelentette, és a képző- és iparművészeti alkotások megfelelő terjesztését a szűk lehetőségein belül is elhanyagolta.

A Képcsarnok magas adó- és haszonkulcsa oda vezetett, hogy a művészeknek rendkívül alacsony tiszteletdíjat fizetett, a vásárlóközönség számára viszont magas árakat szabott. Nyereségét az államnak fizette be, az állam pedig ezt a művészek részére különböző segélyek formájában juttatta vissza.

Javaslom, hogy a Képzőművészeti Alap a jövőben legyen a Szövetség irányítása és a Népművelési Minisztérium főfelügyelete alatt álló társadalmi szerv.

Az Alapot és Képcsarnokait ki kell venni az állami gazdálkodás köréből, és a képzőművészek saját társadalmi szervévé kell tenni. Ezáltal egyrészt megszüntetjük azokat a felesleges és gátló megkötöttségeket, amelyeket az állami gazdálkodás szükségszerűen jelent, másrészt pedig a képzőművészeket közvetlenül érdekeltté tesszük ezeknek a szerveknek a működésében. Az átmenet zökkenőmentes lebonyolításához 8,6 millió forint hitel nyújtása szükséges, hosszúlejáratú kölcsön formájában, amelynek visszafizetése az Alap I. félévi tényszámának alapján a népművelési miniszter és a pénzügyminiszter által tett közös javaslat alapján történik. A vállalat jelenlegi forgóalapja és bankhitele 6,1 millió forint. A Képcsarnok V. 1953. évi várható nyeresége 6 millió forint, 1954-től a vállalati nyereséget Képzőművészeti Alap kapja meg, ezzel szemben szűnjék meg az Alap állami támogatása. A Képzőművészeti Alapot és vállalatait mentesíteni kell minden adó és illeték fizetése alól.

Határozat

- 1.) A Képzőművészeti Alap (a továbbiakban: Alap) a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének irányítása és ellenőrzése alatt társadalmi szervként folytatja működését. Az állami felügyeletet a népművelési miniszter gyakorolja.
- 2.) Az Alap állami támogatását meg kell szüntetni, kiadásait – beleértve a beruházásokat is – a saját, valamint vállalati bevételéből fedezi.
- 3.) A Képzőművészeti Alap Képcsarnokai Vállalat mint állami vállalat megszűnik, egyes részelei mint az Alap önálló vállalatai folytatják működésüket.
- 4.) Az átmenet zökkenőmentes biztosítására a pénzügyminiszter bocsásson egymillió forint hosszúlejáratú kölcsönt az Alap rendelkezésére, a Képcsarnok Vállalat jelenlegi forgóalapját hagyja meg az Alap új vállalatainál, a forgóalappal nem fedezett árukészlet fedezésére pedig biztosítson hosszú lejáratú kölcsönt.

- 5.) A Képcsarnok Vállalat megszűnése után a részletüzlet lebonyolításához a fentiek-től függetlenül kért másfél millió forint hitelt továbbra is fenn kell tartani és hosszú lejáratú kölcsönné kell átalakítani.
- 6.) Az esetleges célhiteleket a Népművelési Minisztérium költségvetésében kell biztosítani. Az új vállalatok anyagterve a Népművelési Minisztérium anyagtervében jelentkezzék, ugyancsak a Népművelési Minisztérium biztosítja a devizakeretet is.
- 7.) Az Alap és Képcsarnok állóeszközeinek átadása könyvjóváírással történjék.
- 8.) Az Alap vállalatainak tervét az Alap vezetősége, az Alap tervét pedig a népművelési miniszter hagyja jóvá. A terv- és tényszámokat a Népművelési Minisztérium az illetékes főhatóságokkal – népgazdasági szinten való számbavétel végett – sor alatt közli.
- 9.) Az Alap vállalatai az Országos Tervhivatal által jóváhagyott országosan egységes árártól – alkotóművészek részére alkotómunkájukhoz szükséges anyagok és eszközök árusításától eltekintve – nem térhetnek el, egyébként szabad árpolitikát folytathatnak.

Ezzel egyidejűleg szükséges a Képzőművészeti Alap létesítéséről szóló MT rendelet kiegészítése, illetve módosítása is.

Javaslat:

A Képzőművészeti Alap létesítéséről szóló 24/1952. MT sz. rendelet (a továbbiakban: R) egyes rendelkezéseit a Minisztertanács az alábbiak szerint módosítja, ill. egészíti ki:

1. §

A Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alapja (a továbbiakban: Alap) a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének felügyelete és irányítása alatt működő társadalmi szerv. A legfőbb állami felügyeletet a népművelési miniszter gyakorolja.

2. §

R. 2. § b.) pontja helyébe az alábbi rendelkezés lép:

Állami és társadalmi szervek megbízásainak elosztása a Képzőművészeti Alap tagjai között.

3. §

R. 2. § d.) pontja helyébe az alábbi rendelkezés lép:

A Képzőművészeti Alap tagjai alkotómunkájának elősegítése kollektív műtermek, művésztelepek és alkotóházak, továbbá filmarchívum, fotó- és könyvtár berendezésével és fenntartásával, műtermes lakások létesítésével.

4. §

R. 2. § e.) és f.) pontja helyébe az alábbi rendelkezés lép:

Képző- és iparművészeti kellékeket előállító és értékesítő, valamint képző- és iparművészeti alkotásokat kivitelező, sokszorosító, értékesítő és terjesztő vállalatok, műhelyek fenntartása.

5. §

R. 3. §-a az alábbi /3/ bekezdéssel egészül ki:

/3/ Az /1/ bekezdésben meghatározott szolgáltatások azt illetik meg, aki ezekre más jogcímen nem jogosult.

6. §

A R. 4. §-a helyébe az alábbi rendelkezés lép:

A Képzőművészeti Alap vezetősége kivételesen indokolt esetben és az alapszabály által megszabott keretben engedélyezheti alkotói előlegek és alkotói segélyek folyósítását olyan képző- és iparművészeknek is, akik a Képzőművészeti Alapnak nem tagjai.

7. §

E. 7. §-a hatályát veszti.

8. §

R. 8. § /1/ bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

Az Alap élén 11 tagú vezetőség áll. A vezetőség 10 tagját a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége nevezi ki, hivatalból tagja a vezetőségnek az Alap igazgatója. Az Alap vezetőségének elnökét és elnökhelyettesét tagjai sorából a vezetőség választja meg.

9. §

R. 8. § /3/ bekezdése helyére az alábbi rendelkezés lép:

Az Alap vezetőségének tagjai – az igazgató kivételével – az Alappal munkaviszonyban nem állnak.

10. §

R. 9. § /2/ bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

Az Alap igazgatóját és főkönyvelőjét – a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének javaslatára – a népművelési miniszter nevezi ki. Az Alap többi munkavállalóját az igazgató alkalmazza.

11. §

R. 10. § hatályát veszti.

12. §

R. 11. §-a helyébe az alábbi rendelkezés lép:

/1/ Az állami szervek és vállalatok, valamint a társadalmi szervezetek és szövetkezetek a képző- és iparművészeti alkotásokért (ezek megvásárlásáért, sokszorosításáért stb.) általuk fizetendő tiszteletdíjakat (vételárat) az Alaphoz kötelesek befizetni. A tiszteletdíjon felül kötelesek a tiszteletdíj 3%-át kitevő összeget egyidejűleg az Alapnak befizetni, amely az Alapot illeti meg.

/2/ Az Alap a hozzá befolyt tiszteletdíjakat az alkotóművésszel szemben fennálló esetleges előleg-visszafizetési vagy egyéb követelésének levonásával az alkotóművészeknek vagy jogutódjának kifizeti.

13. §

R. 12. §-a helyébe az alábbi rendelkezés lép:

Az Alap fenntartásának költségeit, valamint beruházásait saját és vállalatai bevételeiből fedezi, létszámát és költségvetését a népművelési miniszter hagyja jóvá.

14. §

R. 13. §-a helyébe az alábbi rendelkezés lép:

Az Alap és vállalatai mentesek minden adó és illeték fizetése alól.

15. §

A 106/1952./XII.31./ MT sz. rendelet 6. §-a /1/ bekezdésének, valamint 16. §-nak a képző- és iparművészeti alkotásokra vonatkozó rendelkezése hatályát veszti.

7.

Az anyagi és kulturális életszínvonal emelkedésével egyre nagyobb igény jelentkezik a dolgozók legszélesebb köreiben képzőművészeti alkotások vásárlása iránt. A Képcsarnok Vállalat jelenlegi árai nem teszik lehetővé, hogy a dolgozók ezeket a műveket készpénzért megvásárolják. Kultúrpolitikánkkal is ellentétes az, hogy ipari munkáságunk, dolgozó parasztságunk a magas árak miatt az olcsóbb dilettáns műveket, giccseket vásárolja. Szükséges tehát a részletvásárlás engedélyezése – kizárólag a magánvásárlók számára.

A részletakció bevezetésével egyrészt elérjük, hogy a képzőművészet támogatása nem lesz szinte kizárólag állami feladat, másrészt elérjük azt, hogy a dolgozók lakásaiba mind témájában, mind felfogásában színvonalasabb képzőművészeti alkotások kerülhetnek.

Pénzügyi kihatások (1 évre)	ezer forintban	
Eladási forgalom (inc 1,10%)		3 300
Beszzerési érték		1 984
Béreköltség		
ügynökök jutaléka	420 000	
egyéb bérek (4 fő)	<u>50 000</u>	470
SZTK jutalék		30
Különféle költségek		
propaganda költs.	36	
jogügyi	"	12
incasso		33
nyomtatv., plakát	30	
telefonkölts.		
Kamat	<u>45</u>	156
Hitelezési tartalék		<u>90</u>
Összes ráfordítás		2 730
Forgalmi adó (16%)		528
Nyereség		42

Pénzforgalmi kihatások első évre.

A lakosságtól befolyik 2,400/mFt (állandó kintlevőség 900/mFt)

A lakosság felé történő kifizetések

Beszerzés		
Raktárra	600/m	
Eladásra	1,784/m	
Bérek	298/m	
Propaganda	10/m	2,692
Különbözet		292/m.

Az első évben mutatkozó 292/mFt-os vásárlóerő-növelés a következő években vásárlóerő lekötésé válik, mivel a 600/mFt értékű raktárkészlet feltöltés csak a beindításhoz szükséges. A második évben az 1954. évi tervezett forgalmat véve tekintetbe a vásárlóerő-lekötés 308/mFt.

Határozat

- 1.) A Minisztertanács engedélyezi, hogy a Képzőművészeti Alap Kereskedelmi Vállalata (a továbbiakban: Vállalat) képző- és iparművészeti alkotásokat részletfizetés mellett hozzon forgalomba.
 - 2.) A részletfizetési kedvezményben részesülhetnek az állami szervek és vállalatok, valamint a párt és a tömegszervezetek dolgozói, a termelő-, a földműves- és a kisipari szövetkezetek tagjai és dolgozói, továbbá az egyénileg dolgozó parasztok és kisiparosok.
 - 3.) A részletfizetési kedvezmény 3–12 hónapig terjedhet. Termelőszövetkezetek tagjai és az egyénileg dolgozó parasztok a vásárolt művészeti alkotás vételárának 40%-át az átvételkor, a fennmaradó összeget pedig a gazdasági év végén is fizethetik.
 - 4.) Az akció keretében árusítható művészeti alkotások árának felső határa 4000 Ft, a legkisebb havi részlet pedig 20 Ft lehet.
 - 5.) A részletfizetési kedvezménnyel történő eladásoknál a vállalat a készpénzárakhoz 7% kezelési költséget és 3% hitelezési veszteséget számíthat fel. Késedelmes fizetés esetén a vásárló a késedelem idejére évi 6% késedelmi kamatot köteles fizetni.
 - 6.) A részletakciót lebonyolító üzletszerzők jutaléka minden, egyébként a munkáltatót terhelő költséget (utazási, kiszállási stb. költségek) magában foglal; az üzletszerzők után fizetendő SZTK-járulék és jövedelemadó alapját vidéki üzletszerzők esetében a jutalék 50%-a, Budapest területén dolgozó üzletszerzők esetén pedig a jutalék 90%-a képezi.
 - 7.) A pénzügyminiszter biztosítson a részletakció lebonyolítása érdekében a Képzőművészeti Alapnak 1,1/2 millió forint hosszúlejáratú kölcsönt, amiből 900 000 Ft az állandó kintlevőségek, 600 000 Ft pedig a raktárkészlet fedezetére szolgál.
- Budapest, 1953. december hó 17.

Darvas József s. k.
népművelési miniszter

4.

Egészségügyi Minisztérium

V. ker. Akadémia utca 10.

Tel.: 114-600.

Szám: 0526/R/1953.TÜK.

Tárgy: A rosszindulatú daganatos betegségek elleni küzdelem jelenlegi helyzete, hiányosságai és jövő feladatai

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

I.

I.) A rák elleni küzdelem hazánkban szervezett formában a felszabadulás utáni években kezdődött el. Már régebben is voltak kezdeményezések haladó orvosaink, tudósaink részéről, azonban ezek a kezdő lépések szervezetlenek voltak.

A felszabadulás után rendelkezésre állottak a Szovjetunió gazdag tapasztalatai, amelyeknek alapján hazánkban is megindult a rákellenes küzdelem. Az első három esztendőben a meglévő intézményeknek a romokból való újjáépítése volt a feladat. Már a hároméves terv idejében sikerült helyreállítani és bővíteni az Eötvös Loránd Rádium és Röntgen Intézetet. Ennek 200 ágya, illetve az egész ország 268 ágya azonban – bár a háború előtti ágyszám 2½-szerese volt – az igényeket még hozzávetőleg sem tudta kielégíteni.

A szervezett rák elleni küzdelem az egész országra kiterjedően a fordulat éve után, 1948-ban kezdődött el. A rendelkezésre álló statisztikai adatok ekkor már világosan mutatták, hogy hazánkban a rákbetegség a halálozási okok közül a második helyen szerepel, megelőzi a tuberkulózist; csupán a vérkeringési szervekben [sic!] elhaltak száma volt magasabb. Évenként átlagban 12 000 ember halt meg rákban, 16 000 ember betegedett meg és vált munkaképtelenné. Az országban évenként kb. 28 000 volt a rákos beteg. A szűrővizsgálati mozgalom lehetővé teszi a rákbetegség korai kórismézését és a betegeknek idejekorán orvosi ellátásban való részesítését, és jelentős perspektívát nyit a rákbetegség megelőzésére.

A szűrőhálózat fejlődése egyenletesen haladt előre. A szűrőállomások 1949-ben 60 000, 1950-ben 90 000, 1951-ben 300 000, 1952-ben 460 000, 1953-ban pedig október 31-ig 700 000 szűrést végeztek.

E gyors fejlődés nyilvánvalóvá tette, hogy a szűrővizsgálati mozgalom csak akkor lehet eredményes, ha az Egészségügyi Minisztérium megteremti annak szervezeti formáját: az onkológiai hálózatot. E felismerés alapján az Egészségügyi Minisztérium a hazánkban tartózkodó szovjet professzorok segítségével 1951-ben megkezdte az onkológiai hálózat kiépítését.

A rosszindulatú daganatos betegségek elleni küzdelem fő feladatai: a daganatos betegségek megelőzése, a daganatos betegségek korai felismerése, a daganatok korszerű gyógyítása és a daganatos betegek gondozása. E feladatok megvalósításának biztosítására az Egészségügyi Minisztérium az onkológiai hálózatot a következő formában építette ki:

1.) Országos Onkológiai Intézet. Az onkológiai hálózat megkívánja, hogy egységes központi módszertani irányítás alatt működjenek.

Ez az irányítás az Országos Onkológiai Intézet feladata, amely közvetlenül az Egészségügyi Minisztérium irányítása alatt áll.

Az intézet a szervezett rákellenes küzdelem szervezési, módszertani és továbbképző, valamint kutatóközpontja. Az onkológia diagnosztikai és terápiás problémáit korszerű színvonalon oldja meg, és biztosítja a kutatómunka lehetőségeit is. Feladata, hogy az új diagnosztikai gyógyító módszereket értékelje, továbbfejlessze és tapasztalatait a hálózatnak átadja. Feladata továbbá az orvostovábbképzés és ellenőrzés. Kutatórészlege három osztályra tagozódik. A chemoterápiás részleg most áll szervezés alatt. Az intézet jelenleg évenként kétszer 6-6 hetes orvostovábbképző tanfolyamot rendez. Poliklinikája Budapest és kiterjedt vidéki területek konziliáriusi intézménye.

Az Intézet fontos feladata végül az országos módszertani statisztikai munka. A statisztikai részleg figyelemmel kíséri a gondozóhálózat egész tevékenységét. Negyedévenként összefoglaló jelentést ad a hálózat munkájáról az Egészségügyi Minisztériumnak. A megbetegedési statisztikával párhuzamosan a KSH adatgyűjtésének felhasználásával, hasonló feldolgozásban elkészíti a daganatos betegségek halálzási statisztikáját is.

A gondozók hálózata szervesen összefonódik a gyógyító és kutató intézmények szervezésével. Ez a Szovjetunió mintájára lépcsőzetesen felépített és egységes módszertani irányítás alatt dolgozó szervezet a megyei kórházak onko-sugarterápiás osztályaiból, a területi onkológiai intézetekből és az Országos Onkológiai Intézetből áll.

2.) Onko-sugarterápiás osztály. Több megyei és járási kórházban 10-20 ágyas onko-sugarterápiás osztály működik, amely olyan daganatos betegeket lát el, akiknél különleges sugarterápiás és chemoterápiás gyógyeljárásokat kell alkalmazni, és akik kezelésük alatt kórházi fekvést igényelnek. Ezt az osztályt a radiológus és onkológus együtt vezeti. Az osztály szorosan együttműködik a megyei kórház daganatos betegek ellátásával foglalkozó többi osztályával.

3.) Területi onkológiai intézet. 2-4 megye különleges ellátást igénylő betegei részére az országban jelenleg 3 területi onkológiai intézet működik. Az intézetek ágylétszáma általában 50 ágy. Feladataik ellátására rádiummal, röntgennel és elektrokirurgiás

műszerekkel rendelkeznek. Az onkológiai intézetet speciális szakképzettségű sebész, nőgyógyász és radiológus vezeti. Az intézet kiegészítő része a szakpoliklinika, amely konziliáriusi tevékenységet is folytat. Onkológiai intézet jelenleg Budapesten, Szombathelyen és Miskolcon működik.

4.) Onkológiai gondozó. A rákellenes küzdelem területi szervezésének és irányításának operatív szerve. Vidéken, a megyei székhelyeken és a fővárosban működnek; jelenlegi számuk 25.

A gondozók feladata szervezni és irányítani működési területükön az onkológiai harcot, a megelőzést, a rákkeltő tényezők felkutatását, a felvilágosító munkát és kapcsolatot tartani az egészségügy valamennyi szervével. Szervezik és irányítják a szűrővizsgálatokat. A felfedett betegeket gondozásba veszik, a rákot megelőző állapotban lévő betegek sorsát figyelemmel kísérik, és gondoskodnak gyógykezelésükről. A gondozó munkájába belevonja területének minden egészségügyi szervét, intézményét: egészségügyi osztályokat, kórházakat, rendelőintézeteket, egészségházakat, a védőnői hálózatot, a körzeti orvosokat és a Vöröskereszt aktívahálózatát. A propaganda és felvilágosító munka szervezése és irányítása a gondozó feladata.

Széleskörű tevékenységet folytat a daganatok korai felismeréséért. Az onkológiai gondozó feladata az orvosok körében végzett felvilágosítás és továbbképzés is; kiszállásai során konzultál a járási kórházakban és a beteg lakásán is.

1951 óta kötelező a rosszindulatú daganatos betegek bejelentése. E bejelentések alapján a gondozó minden ilyen betegről értesül. Munkájáról havonként, illetve negyedévenként jelentést készít az Országos Onkológiai Intézet részére. Ezek értékelését az országos konferencián vitatják meg, és szabják meg a soron lévő feladatokat.

Minden gondozó köré az általa irányított feladat elvégzésére területi (megyei) hálózat épül ki. Ezek szervezési formája a következő.

5.) Onkológiai szakrendelés. Az ország több rendelőintézetében és kórházában szakrendelések működnek, heti 12–18 óraszámmal.

E szakrendeléseket az onkológiai tanfolyamokon kiképzett nőgyógyász vagy sebész szakorvosok látják el. Feladataik: körzetükben a szűrővizsgálatok ellátása. A felfedezett betegeket kezelésbe veszik. Emellett segítségére vannak a gondozóknak a betegellenőrzési munkában, és a maguk körében ellátják a konzultatív tevékenységet is. A szakrendelések száma jelenleg kb. 100.

6.) Szűrőállomások. A gondozó működési területén a 35 évnél idősebb nők és a 40 évnél idősebb férfiak szűrővizsgálatát a gondozó és szakrendelők egyedül ellátni nem tudják; ezért falvakban és városokban az egészségházakban vagy más helyen szűrőál-

lomások működnek. Ezek részben stabil állomások, részben vándor szűrőállomások, amelyeken a kiszálló sebész és nőgyógyász szakorvosok végzik el az elsődleges szűréseket. Sok helyen a körzeti orvosok is részt vesznek a szűrésben.

A szűrőállomások száma jelenleg kb. 600.

A szűrővizsgálatokon jelenleg a 35 éven felüli nőknek méh- és emlőrák szempontjából való szűrővizsgálata, a nők komplex szűrővizsgálata, a 40 éven felüli férfiak vizsgálata történik.

Ezeket a vizsgálatokat a gondozók szakrendelésein, a szűrőállomásokon és az egyes beszervezett üzemekben végzik el az orvosok.

Kezdetben elsősorban az aránylag könnyen elvégezhető emlő- és méhvizsgálatokat végezték; jelenleg már egyre nagyobb számban a komplex vizsgálatokat végzik. A komplex vizsgálat több szakorvos részvételét igényli, és végeredményben magába foglalja az összes szakmákat az onkológusok vezetése mellett. A komplex vizsgálat kiterjed a bőrre, szájüregre, végbélre, férfiaknál a prosztatára, s ezen felül a tüdőre is.

II. Az egyre ütemesebben fejlődő onkológiai hálózat működésének eredményeképpen elsősorban a szűrővizsgálatok számának fokozódását lehet megállapítani. A szűrőállomások eddig kb. másfél millió dolgozót szűrtek át, mégpedig a 35 éven felüli nőknek jelentős, a 40 éven felüli férfi dolgozóknak csak kisebb százalékát. A megbetegedési arányszám hazánkban 5‰ körül van, ami megfelel a világirodalmi adatoknak.

Másik fontos eredmény, hogy a szűrővizsgálatok következtében egyre kevesebb beteg jelentkezik olyan állapotban, amikor már a gyógyításra semmi lehetőség nincs. A gyógyítható állapotban kiszűrtek száma 1952-ben 60-70% volt, szemben az 1951. évi 30%-kal. 1953. III. negyedében megvizsgált 124 500 dolgozó közül 462 volt rákos beteg (3,6‰ [helyesen 3,7 ‰]); ezek közül 413 ([közel] 90%) volt operálható.

A szűrővizsgálatokon, főleg nőknél, számos egyéb betegség (gyógyítható daganat, helyzetváltozás stb.) is felszínre kerül. Ezek száma 30-40%-ra tehető.

További várható eredmények olyan rákkeltő tényezők felkutatása, amelyek a foglalkozással, életkorral, életkörülményekkel függhetnek össze. Ezeknek felkutatása, valamint a gyógyító tényezők vizsgálata és fejlesztése a tudományos kutatás feladata.

A dinamikus statisztikai munka lehetővé teszi az ország különböző területein a góccok felkutatását.

Jelentős eredmény volt az országos Onkológiai Intézet nagyarányú kifejlesztése, amely gyógyító-megelőző munkájában minden korszerű követelménynek megfelel.

III. A rák elleni küzdelem eddigi eredményei mellett komoly hiányosságok is vannak.

1.) A rák elleni küzdelemmel kapcsolatos feladatok megvalósítását megnehezíti a propaganda hiánya.

a.) A rák elleni küzdelem döntő kérdése a dolgozó nép felvilágosítása mind a városokban, mind a falun. Ezen a vonalon elsősorban a tömegszervezetekre, főleg a Vöröskeresztre kell támaszkodni. A társadalmi aktívák széles hálózatára van szükség, hogy a munkapadig terjedő felvilágosítás eredményes legyen. Ebből a szempontból még sok a kívánnivaló.

Hiányzik a sajtó, a rádió és a film hathatós támogató készsége is.

Ennek következménye a szűrővizsgálati mozgalomnak az a komoly hiányossága, hogy a jelentkezők általában csak egy ízben jelennek meg. A szűrővizsgálati mozgalom célját csak akkor éri el, ha biztosítható, hogy mindenki évenként legalább egyszer ismételt vizsgálatra kerüljön. Ezt eddig csak 20%-ban sikerült elérni. Így a szűrővizsgálatok értéke jelentősen csökkent, mert a rosszindulatú daganatos megbetegedés általában egy év alatt már gyógyíthatatlanná válhatik.

Szükséges egy oktató jellegű film elkészítése, amelyet kísérő filmként játszhatnak a filmszínházak. Szükséges továbbá a Vöröskeresztnek a rák elleni küzdelemben való fokozatosabb bevonása.

b.) További hiányosság az orvosok egy részénél az onkológiai szemlélet hiánya. Az orvosok egy része még nem rendelkezik azokkal az alapismeretekkel, amelyek szükségesek ahhoz, hogy tudatosan bekapcsolódjanak a rosszindulatú daganatos betegségek elleni küzdelemben. Még ma is akadnak olyan orvosok, akik kételkednek a harc eredményében, és éppen ezért elzárkóznak az onkológia modern terápiás eljárásainak alkalmazásától. Megállapítás szerint az elhanyagolt állapotban jelentkező betegségek oka részben a betegek közönye, felvilágosulatlansága, részben pedig az orvosok felkészületlensége és onkológiai szemléletének hiánya. Az egyetemi képzésben kevés szó esik – főleg esett a múltban – az onkológia kérdéseiről. „A szocialista egészségügyért” mozgalom ugyan nyújtott segítséget ezen a téren, de a problémát nem sikerült megoldania. Szükséges az Országos Onkológiai Intézet továbbképző munkájának megjavítása, az onkológiai oktatásnak és továbbképzésnek a jelenlegi alkalmi tanfolyamok helyett folyamatosan való megoldása. A körzeti orvosok továbbképző anyagába is fel kell venni az onkológiai kérdéseket.

2.) A gyógyíthatatlan betegek elhelyezése országos viszonylatban is, de főleg Budapesten igen komoly probléma. Budapesten az elhelyezésre váró betegek száma 2000 körül van. E betegek a kórházakban sok helyet foglalnak el a gyógyításra alkalmas betegek elől, és sok munkaeőrt kötnek le.

A kisegítő onkológiai ágyak száma kb. 250.

A gyógyíthatatlan betegek elhelyezésére szükséges a második 5 éves tervben 1000 betegotthoni ágy létesítése. A betegotthonban a gyógyíthatatlan betegek általában életük utolsó 3 hónapját töltik el.

3.) Jelentős hiányosságok mutatkoznak a hazai kísérleti kórtani daganatkutatás, a daganatos betegségek gyógyszeres kezelésének kutatása, valamint a sugárbiológiai és orvosi sugárfizikai kutatás vonalán.

a.) A kísérleti kórtani és új gyógyszerek felfedezésére irányuló kemoterápiás kutatás fejlesztése érdekében szükséges az Országos Onkológiai Intézet kutató laboratóriumokat befogadó épületének a daganatkutatás említett feladatainak megoldására alkalmas átalakítása. Ebben az intézetben megfelelő munkahelyhez jutnának a kísérleti és kórtani kutatással foglalkozó kutatók, valamint azok a kutatók, akik a gyógyszeres kutatás vonalán már eddig is jelentős és komoly perspektívát ígérő kutatómunkát végeztek.

b.) A röntgensugarak és különböző természetes és mesterséges radioaktív anyagok sugárzásai mind nagyobb jelentőségű tényezővé válnak. E sugárzásokat használják számos betegség, köztük a daganatos megbetegedések gyógyításában. A sugárzó radioaktív anyagok mind nagyobb jelentőségre tesznek szert a legkülönbözőbb kutatási ágakban. Az atomenergia felszabadítása során olyan energiaforrás birtokába jutottunk, amelynek felszabadulásával egyidőben nagy intenzitású sugárzások válnak szabaddá. A sugárzások problémája így a honvédelem egyik fontos kérdésévé válik. A röntgensugarak és a radioaktív anyagok által kibocsátott sugárzások mindegyike komolyan károsítja az élő szervezeteket.

A feladatok felvetik azt az igényt, hogy a kutatási ágakban jártas kutatók egységes szempontok szerint irányított kutatómunkájának biztosítására különleges kutatóintézet létesüljön, amely a sugárzásoknak az élő szervezetre gyakorolt hatásával, a sugárvédelem módszereinek kidolgozásával és a sugárzásoknak a gyógyításban történő alkalmazásakor felmerülő problémákkal foglalkozik. Ezért szükséges a második 5 éves tervben Sugárkutató Intézet létesítése. Ez az intézmény ellátná mindazokat a feladatokat is, amelyek ma az Országos Sugárfizikai Laboratóriumra hárulnak.

Az Egészségügyi Minisztérium irányítása alatt működő Sugárkutató Intézet elhelyezésére az Országos Onkológiai Intézet telephelye a legmegfelelőbb. A létesítendő Sugárkutató Intézet részére új épületet szükséges építeni, amely befogadja a kutatóintézet sugárbiológiai, röntgenfizikai és radioaktív fizikai osztályait. Az elkészített tervezési program szerint az épület építési költsége kb. 4 000 000 Ft. A létesítendő intézet alapfelszerelését, amely biztosítja az eddig folyó kutatómunka zavartalan folytatását és bizonyos mérvű továbbfejlesztését is, a már meglévő részlegek felszereléséből jelentős részben meg lehet oldani.

4.) A hálózat megnövekedett feladatait a jelenlegi szűk keresztmetszetben ellátni már nem tudja. Budapest ipari negyedeiben 1954. évben 6 új gondozó felállítása szükséges.

5.) A jelenlegi szakrendelések hálózata elégtelen; 1954-ben a járási székhelyeken és városokban 70 új szakrendelés felállítása szükséges.

Jelenleg a szakrendelések óraszám (évi)	29 328
a gondozók " "	<u>17 750</u>
	47 078

Az onkológiai hálózat teljes kifejlesztéséhez és a szűrővizsgálatok számának évi 3 millióra emeléséhez a második 5 éves tervben évi 50 000 orvosi munkaóra szervezése szükséges.

Szükséges ezen kívül a meglévő intézmények szakfelszerelésének további fejlesztése.

6.) Az onkológiai hálózat működését akadályozza a közlekedés nehézsége. A hálózat zavartalan munkáját biztosítaná a mozgó szakorvosi szolgálat ellátására 23 gépkocsi beállítása. Szükséges tehát a második öt éves tervben a budapesti városi tanács vezető kórházai és a megyei tanácsok kórházai részére a mozgó szakorvosi szolgálat ellátásához összesen 23 gépkocsi beszerzése.

7.) A második 5 éves tervben végül szükséges a megyei kórházakban egy-egy 15-20 ágyas onko-radiológiai részleg szervezése, továbbá Szegeden, Pécsen, Debrecenben egy-egy területi 50-100 ágyas onkológiai intézet felállítására.

II.

Határozati javaslat

A Magyar Népköztársaság Minisztertanács az egészségügyi miniszternek a rosszindulatú daganatos betegségek elleni küzdelemről szóló jelentését tudomásul veszi és a Minisztertanács a rosszindulatú daganatos betegségek elleni küzdelem eredményesebbé tételének biztosítása céljából hozzájárul:

- a gyógyíthatatlan rákbetegek elhelyezésére 1000 betegotthoni ágy létesítéséhez,
- Sugárkutató Intézet felállításához,
- összesen 200 ágygal három területi onkológiai intézet felállításához,
- a megyei kórházakban egy-egy onko-radiológiai osztály felállításához,
- a budapesti városi tanács négy vezető kórháza és a megyei tanácsok kórházai részére a mozgó szakorvosi szolgálat ellátásához összesen 23 gépkocsi beszerzéséhez.

A Minisztertanács felhívja az egészségügyi minisztert, hogy a fenti feladatokat az Egészségügyi Minisztérium második öt éves tervébe állítsa be.

Budapest, 1953. december 14.

dr. Zsoldos Sándor s. k.
egészségügyi miniszter

MNL OL XIX-A-83-a-1954-519 434-440.

A MINISZTERTANÁCS ÜLÉSEN KÍVÜL, KÖRÖZÉSES SZAVAZÁSSAL ELFOGADOTT HATÁROZATAI

1953. július 10. – 1954. január 19.

- 530710/1/1953. Az állatorvosi szolgáltatások kiterjesztéséről és az állategészségügyi szolgálat fejlesztéséről [Kihirdetve 35/1953 (VII.12.) MT szám alatt, MK 1953. 29. szám, július 12.]
- 530710/2/1953. A beadás elmulasztása miatt kivetett kártérítések törlése, a beadási hátralékok elengedése, valamint a termelőszövetkezetek beadási kötelezettségének 10%-os csökkentése [Előterjesztés az Elnöki Tanácsnak. Kihirdetve az 1953. évi 10. számú törvényerejű rendelettel, MK 1953. 29. szám, július 12.]
- 530710/3/1953. Boldoczki János rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter felmentése tisztségéből és a prágai követség vezetésére kapott megbízása alól.
- 530714/1/1953. Az állami gazdaságok területén adományozható élüzem kitüntetések számának emeléséről
- 530716/1/1953. [Előterjesztés az Elnöki Tanácsnak miniszterhelyettesek felmentésére és kinevezésére]
- 530720/1/1953. Magyar–lengyel vegyes bizottsági, valamint a lengyel koks- és szén szállítások emelésére vonatkozó tárgyalások [vezetésére és a megállapodás aláírására szóló felhatalmazás Drahos Lajos követ számára]
- 530727/1/1953. A 396/1952. NT számú határozat hatályon kívül helyezése [az Állategészségügyi Vizsgáló Laboratórium létesítéséről]
- 530728/1/1953. A behordás ütemének meggyorsítása és a csépléshez szükséges villamos energia biztosítása
- 530730/1/1953. 1953. évi őszi vetésterv
- 530803/1/1953. Bértehergépkocsik biztosítása a termelőszövetkezetek részére a betakarítás idejére
- 530804/1/1953. A gabonaforgalmi korlátozások megszüntetésének módosítása [a kenyérgabona és árpa szabadforgalmi értékesítése]
- 530804/2/1953. Az elemi kár megállapításának módosítása [a földadó és a terménybeadási kötelezettség mérséklése 25%-os kár esetén]
- 530807/1/1953. Közutakon keletkezett elemi károk helyreállítására póthitel
- 530807/2/1953. A státuszrendszer bevezetésének végrehajtása [a 2.037/11/1953 számú Mt.h. határozat (H.T. 1953. május 21.) végrehajtása]
- 530807/3/1953. A művezetők túlóradíjazása
- 530807/4/1953. Egyes gyógyszerek térítési díjának szabályozása [póthitel engedélyezése a cukorbetegségek és csontrák elleni gyógyszerek beszerzésére]
- 530808/1/1953. Az ELTE átépítésének tervdokumentáció nélküli kezdéséről

- 530808/2/1953. [Előterjesztés az Elnöki Tanácshoz] Bereczky Albert református püspök számára 60. születésnapján a Munka Érdemrend adományozása [MK 1953. 37. szám, augusztus 9.]
- 530810/1/1953. Farkas László [az Állami Ellenőrző Központ elnökhelyettesének] felmentése
- 530810/2/1953. [Előterjesztés az Elnöki Tanácsnak] Székely Béla [vezérőrnagy] kinevezése vezérkari főnökké
- 530813/1/1953. Az 1953. évi beruházási terv felülvizsgálata [az 501/7/1953 és 502/5/1953 számú minisztertanácsi határozatok kiegészítése]
- 530814/1/1953. A Koreai Népi Demokratikus Köztársaságnak küldendő segély [az 1.039/1953. (VIII. 9.) Mt.h. határozat (MK 1953. 37. szám, augusztus 9.) végrehajtása]
- 530814/2/1953. Sciotto Vincenzo olasz [és Edgar Sanders angol] állampolgár büntetése hátralevő részének elengedése kegyelmi úton
- 530818/1/1953. Beadási kötelezettségen felüli hízalási akció
- 530818/2/1953. Egyes gyógyszerek térítési díjának szabályozása [póthitel engedélyezése a cukorbetegségek és csontrák elleni gyógyszerek beszerzésére]
- 530824/1/1953. A termelőszövetkezetek tagjai által a termelőszövetkezetekbe bevitt állatok és felszerelések ellenértékének kifizetése
- 530824/2/1953. A kötelező szakmai gyakorlatukat végző mezőgazdasági szakemberek munkakönyvének kezelése
- 530824/3/1953. Községi dolgozók munkabérének kifizetése [célartalék képzése]
- 530824/4/1953. A művészeti főiskolák oktatószemélyzete munkaidejének szabályozásáról
- 530824/5/1953. Egyes diáktothonok és tanulószoba-menzák felügyeletének rendezése [A diákjóléti feladatok átadása az ipari és közgazdasági technikumok felügyeletét ellátó szaktárcáknak]
- 530824/6/1953. A Számviteli Főiskola igazgatójának kinevezése [Tétényi Zoltán, a PM oktatási osztályának helyettes vezetője]
- 530824/7/1953. Dr. Jankó Péter, a Legfelsőbb Bíróság másodelnöke részére személyi fizetés megállapítása
- 530824/8/1953. A tanár szakos egyetemi hallgatók gyakorlóévének megszüntetéséről
- 530824/9/1953. Dr. Sarlós Mártonnak [a budapesti Megyei Bíróság volt elnökének] nyugdíj-járandóság megállapítása
- 530824/10/1953. A Földművelésügyi Minisztérium kollégiuma tagjainak kinevezése [Magyar András, a miniszter első helyettese, Koczor Lajos, Szőke Mátyás, Győri Mihály, Serflek Gyula miniszterhelyettesek, Páter Károly, az Agrártudományi Egyetem rektora, Tömpe István, az erdőgazdaságok főigazgatója, dr. Kurnik Ernő, az iregszemcsei Nővényemesítő Kísérleti Intézet igazgatója]
- 530825/1/1953. Az építőipar és az építőanyag-ipar jóváhagyási értékhatárának és limumhatárának módosítása

- 530826/1/1953. Mészáros Kálmán nyugd. MÁV igazgató részére kivételes nyugdíj megállapítása
- 530826/2/1953. Miskolc-diósgyőri kórház és rendelőintézet beruházás tervezési feladatáról
- 530902/1/1953. A [MASZOLAJ Rt.] nagylengyeli készenléti lakótelepe építkezésének részleges tervdokumentációval való engedélyezése
- 530907/1/1953. Az 1953. évi épülettartozási tervek jóváhagyása
- 530907/2/1953. A mezőgazdaság területén megvalósítandó magyar–csehszlovák együttműködésről folytatott tárgyalások jegyzőkönyvének jóváhagyása
- 530909/1/1953. [Előterjesztés az Elnöki Tanácshoz] Kurimszky Sándor nagyköveti felmentése (Tirana), ill. kinevezése (Belgrád) [MK 1953 45. szám, szeptember 16.]
- 530911/1/1953. Az őszi betakarítási munkák természetbeni premizálása
- 530915/1/1953. [A bukaresti] VIT-en elért eredmények díjazása [MK 1953 55. szám, október 20.]
- 530916/2/1953. A földművesszövetkezeti kereskedelem szervei megerősítéséhez szükséges létszám
- 530916/3/1953. Az ügyészségi nyomozói tanfolyam szervezése (és az ügyészségi nyomozók jogi képzés alól való felmentése) tárgyában
- 530916/4/1953. Az ügyészségi nyomozók jogi képzése alól való ideiglenes felmentés
- 530916/5/1953. A 2.082/26/1952. MT számú határozat módosítása [a kórházi betegellátás szabályairól]
- 530916/7/1953. A lucernamag gyors begyűjtési prémiuma
- 530916/8/1953. Az Óbudai Hajógyár hajókovácsműhelye részleges tervdokumentációval való megkezdésének engedélyezése
- 530923/1/1953. A könyv árkiegymelés lebonyolításának biztosítása tárgyában
- 530923/2/1953. Fülep Ferenc [az Országos Történelmi Múzeum vezetője és a Népművelési Minisztérium múzeumi főosztályának vezetője] és Szabó Ferenc [a Zeneművészeti Főiskola tanszékvezető tanára és a Népművelési Minisztérium zeneművészeti főosztályának vezetője] másodfőfoglalkozású állásában folyósítandó illetmény engedélyezése
- 530923/3/1953. Az „olimpia” elnevezés és az olimpiai jelvény védelméről [kereskedelmi és sport célú felhasználás esetén, 1.075/1953 (XII. 10.) Mt.h., MK 1953. 64. szám, december 10.]
- 530923/4/1953. A Földművelésügyi Minisztérium felügyelete alá tartozó egyes intézmények dolgozóinak kenyérgabona juttatása
- 530923/5/1953. Személyi fizetés engedélyezése [Mándi Andor, a Klement Gottwald Villamossági Gyár tervező mérnöke számára]
- 530923/6/1953. MASZOLAJ vezérigazgatósága vezetőségének személyi fizetése
- 530923/7/1953. Gyöngyös Iván újságíró [a *Tartós békéért, népi demokráciáért* c. folyóirat felelős szerkesztője] részére kivételes nyugdíj engedélyezése

- 530923/8/1953. Az állami kocaállomány számának megállapítása és a Begyűjtési Minisztérium kocaállományának fejlesztése
- 530926/1/1953. A villamosenergia-iparban meghibásodott turbinák és generátorok javításának premizálása és túlóraszükséglete
- 530930/1/1953. Az országos vízgazdálkodási keretterv határidejének meghosszabbítása
- 530930/2/1953. A Népművelési Minisztérium 1953. évi felújítási keretének módosítása
- 530930/3/1953. A postás dolgozók egyenruha térítési idejének felemelése
- 530930/4/1953. Lehotay Árpád színművész kivételes nyugdíjának megállapítása
- 530930/5/1953. November 7. Erömű végleges legényszállása építési munkálatainak tervdokumentáció nélküli kezdése
- 530930/6/1953. A 492/7/1953. MT számú határozat módosításáról [az állományon kívüli dolgozók béralapjának csökkentésére vonatkozó határozat módosítása]
- 531005/1/1953. Általános iskolát végzettek elhelyezése [figyelemmel az ipari tanulóknak felvehető számának csökkentésére és az ebből származó panaszokra]
- 531005/2/1953. Mezőgazdasági Gépjavitó Tröszt szervezéséről
- 531005/3/1953. A 486/10/1953. Mt.h. számú határozat kiegészítő rendelkezésének hatályon kívül helyezéséről [a párt- és tömegszervezeti dolgozók középiskolai levelező és előkészítő oktatásával kapcsolatos díjazási kérdések]
- 531005/4/1953. [Előterjesztés az Elnöki Tanácsnak] A Népstadion megnyitójának előkészítésével kapcsolatos elismerések [MK 1953. 53. szám, október 13.]
- 531010/1/1953. [Előterjesztés az Elnöki Tanácsnak] Gózon Gyula kitüntetése [színpadi] működése 50. évf. kapcsolatosan [MK 1953. 55. szám, október 20.]
- 531012/1/1953. A szerződéses vetőburgonya árának megállapításáról
- 531012/2/1953. Az állami gazdaságok részére szabadtakarmány-felvásárlás engedélyezéséről
- 531012/3/1953. Berény Róbert Kossuth-díjas festőművész özvegye részére kivételes nyugdíj engedélyezésére
- 531012/4/1953. Dr. Könyves Kolonics József nyugalmazott makói közjegyző kivételes nyugellátása [munkásmozgalmi múltja elismeréseként]
- 531012/5/1953. Gárdos Mária [írónő], Botyánszki Pálné és Kamjén István [parlamentari képviselők] nyugellátása
- 531013/1/1953. Felhatalmazás Gerő Ernő, a Minisztertanács első elnökhelyettese részére Csehszlovákiában [függőben lévő gazdasági kérdésekről] folytatandó tárgyalásokra
- 531015/1/1953. A dorogi és pécsi bányaszerencsétlenség áldozatai özvegyeinek és árvaiknak nyugellátása

- 531015/2/1853. A 453/1953. NT számú határozat módosításáról [egészségügyi intézmények élelmezési normái]
- 531017/1/1953. Az építőanyag-ipar 1953. évi felújítási tervének módosítása
- 531021/1/1953. Fegyveres testületek tagjainak illetményrendezése
- 531022/1/1953. A helyi tanácsok 1953. IV. negyedévi kiadásainak fedezése
- 531023/1/1953. Pióker Ignác, Komáromi Lajos, Misleczki Mátyás, Horváth Ede, Mausz Péter kitüntetéséhez előterjesztés [az Elnöki Tanácshoz, MK 1953. 57. szám, október 29.]
- 531023/2/1953. Loy Árpád, Pruzsina Mihály, Bihari Andor kitüntetési javaslata [az Elnöki Tanácshoz, MK 1953. 57. szám, október 29.]
- 531023/3/1953. Az élenjáró traktorvezetők és kombájnvezetők kitüntetéséről [előterjesztés az Elnöki Tanácshoz, MK 1953 57. szám, október 29.]
- 531023/4/1953. Az élenjáró traktorvezetők és kombájnvezetők kitüntetéséről [előterjesztés az Elnöki Tanácshoz, MK 1953 57. szám, október 29.]
- 531023/5/1953. Az élenjáró gabonatermelők, továbbá az élenjáró traktorvezetők, kombájnvezetők kitüntetéséről [előterjesztés az Elnöki Tanácshoz, MK 1953. 57. szám, október 29.]
- 531023/6/1953. Az élenjáró gabonatermelők kitüntetéséről [előterjesztés az Elnöki Tanácshoz, MK 1953 57. szám, október 29.]
- 531024/1/0953. 1954. IV. negyedévi külön túlórákeretek engedélyezése
- 531024/2/1953. Rác Pál külföldi kihelyezése [a belgrádi követségre]
- 531028/1/1953. Az Építészeti Tanács tagjának kinevezése [Nonn György]
- 531028/2/1953. A villamosenergia-iparban foglalkoztatott dolgozók bérrendszeréről és új prémiumrendszeréről szóló 509/10/1953. sz. határozat kiegészítése
- 531028/3/1953. 1953. IV. negyedévben felhasználható jutalmazási keretek
- 531028/4/1953. Póthitel engedélyezése az ügyészség 1953. október–december havi kiadásainak fedezésére
- 531028/5/1953. Az Országos Szociálpolitikai Központ felállításáról és az egészségügyi miniszter ügykörének újabb szabályozásáról szóló 172/1951./IX.16./MT számú rendelet kiegészítéséről [közzétéve a 1.067/1953 (X.29.) számú határozatban, MK 1953. 57. szám, október 29.]
- 531031/1/1953. Szokvány kenyérgabona vetőmag rendelkezésre bocsátása egyénileg termelők részére [az 511/4/1953 számú minisztertanácsi határozat kiegészítése]
- 531031/2/1953. Az Országos Építésügyi Hivatal elnöke [Trautmann Rezső] részére személyi fizetés újabb megállapításáról
- 531110/1/1953. A MASZOBAL üzemek részleges mentesítéséről az áramkorlátozás alól [az 509/9/1953 számú minisztertanácsi határozat kiegészítése]
- 531113/1/1953. Az 531015/1/1953. számú, a dorogi és pécsi bányaszerencsétlenség áldozatai özvegyeinek és árváinak nyugellátásáról szóló határozat kiegészítése

- 531118/1/1953. Az Állami Egyházügyi Hivatal elnökhelyettesének [Varga Józsefnek] kinevezése
- 531105/1953. Hivatásos állományú honvéd ezredesi előléptetések
- 531119/1/1953. Özv. Failoni Sergioné [a Magyar Állami Operaház karmestere özvegye] kivételes nyugdíjának megállapítása tárgyában
- 531119/2/1953. Özv. Fazekas Józsefné [a MÁVAUT főmérnöke özvegye] részére kivételes nyugdíj megállapítása
- 531119/3/1953. Medgyaszay Vilma színésznő kivételes nyugdíjának felemelése
- 521120/1/1953. A Sztahanov falazási munkamódszert alkalmazó kőművesek premizálása
- 531120/2/1953. A pénzügyőrség tagjainak illetményrendezéséről
- 531120/3/1953. A színházi területen végrehajtandó bérjellegű intézkedések
- 531120/4/1953. A természetbeni tejprémium [az állami gazdaságok dolgozói részére]
- 531120/5/1953. A Magyar–Román Vízügyi Műszaki Vegyesbizottság 1953. évi bukaresti ülészakán hozott határozatok jóváhagyása
- 531120/6/1953. Nyikolaj Antonovics Kravcsenko egyetemi tanári kinevezése [az Agrártudományi Egyetem Állattenyésztési Karára]
- 531120/7/1953. A balatonszabadi rádió-adóállomás elnevezése [Szabadság Rádió]
- 531120/8/1953. Az oktatásügyi miniszter felügyelete alá tartozó egyetemek és főiskolák 1953/54. oktatási évi állandó főfoglalkozású nem oktatászmélyzeti alkalmazotti létszáma
- 531120/9/1953. Változások a Népművelési Minisztérium szervezetében
- 531120/10/1953. Az állami vetőmagalapról [vetőmagtartalék képzéséről – az 509/3/1953 számú minisztertanácsi határozat kiegészítése]
- 531120/11/1953. Az Egészségügyi Minisztérium létszáma [31 új oktatói állás engedélyezése az orvostudományi egyetemekre]
- 531120/12/1953. A fogászati ellátásnak a kozmetikai szolgáltatásokra való kiterjesztése, valamint a korona és hídmunka térítési díjának csökkentése
- 531120/13/1953. Kiskereskedők részére nyújtható hitelről
- 531120/14/1953. A magyar–csehszlovák alumínium segédanyag-ipari együttműködési tárgyalások jegyzőkönyvének jóváhagyása
- 531120/15/1953. A termelőszövetkezetekhez természetbeni törlesztésre kihelyezett állatok értékének visszafizetésével kapcsolatos hitelkonstrukció módosításáról
- 531120/16/1953. A Minisztertanács 502/6/1953. sz. határozatának költségkihatásai [a MASZOBAL Rt. számára tett kedvezmények miatt]
- 531120/17/1953. A [vasutas] ruhakészletek forgóalappal történő finanszírozása
- 531120/18/1953. A 23. sz. út Sajószentpéter–Kazinbarcika közötti szakaszán [az 511/14/1953 számú minisztertanácsi határozat alapján] elvégzendő útépitési munkák részleges tervdokumentáció alapján való megkezdésének engedélyezése

- 531120/19/1953. A Komlón foglalkoztatott fizikai és értelmiségi dolgozók menetekedvezményéről
- 531120/20/1953. A javításra átadott s ki nem váltott órák és ékszerek értékesítéséről
- 531120/21/1953. A termelőszövetkezetek és az egyénileg dolgozó parasztok silóépítkezéseinek támogatásáról szóló 1.036/1953./VII.30./ számú MT határozat – MK 1953. 34. szám, július 30. – egyes rendelkezéseinek módosításáról
- 531120/24/1953. [Előterjesztés az Elnöki Tanácshoz] A száj- és körömfájás leküzdésében kiemelkedő munkát végzett állategészségügyi dolgozók kitüntetésére
- 531120/25/1953. Leszerelő honvédek jutalmazása traktorosként való munkába állása esetére
- 531121/1/1953. A Lenin-emlékmű és a Tanácsköztársaság-emlékmű pályázat elbírálása [egy Rákosi Mátyás vezette bírálóbizottság által]
- 531121/2/1953. [Előterjesztés az Elnöki Tanácshoz] Az Inotai Alumíniumkohó vilamos-berendezésének újjáépítése során kiváló munkát végző dolgozók kitüntetése [MK 1953. 66. szám, december 16.]
- 531121/3/1953. [Előterjesztés az Elnöki Tanácshoz] A pécsi István-aknai bányaszerencsétlenség mentési munkálatainál kitűnt dolgozók kitüntetése [MK 1953. 66. szám, december 16.]
- 531124/1/1953. Egyes szabadfelyvásárlási árak megállapítása
- 531124/2/1953. A szénbányászat [novemberi] túlórakeretének felemelése
- 531124/3/1953. Az állami éltartalék-marhaállomány felfejlesztéséhez szükséges beruházási hitel engedélyezéséről
- 531124/4/1953. A Bányabiztonsági Kutató Intézet székházának részleges tervdokumentáció alapján való építésének engedélyezése
- 531124/5/1953. A Magyar–Román Tudományos Együttműködési Bizottság V. ülészakán felvetendő magyar kérdések
- 531202/1/1953. Kitüntetés adományozása [Zimmermann Ágoston akadémikus számára 78. születésnapjára, MK 1953. 67. szám, december 20.]
- 531207/1/1953. Magyar–Szovjet Műszaki Tudományos Együttműködési Bizottság 5. ülészakán előterjesztendő magyar kérdések
- 531207/2/1953. [Előterjesztés az Elnöki Tanácshoz] Vendel Miklós egyetemi tanár kitüntetése [MK 1953. 67. szám, december 20.]
- 531208/1/1953. [Előterjesztés az Elnöki Tanácshoz] Kitüntetések adományozása a foci VB kapcsán [MK 1953. 64. szám, december 10.]
- 531209/1/1953. Magyar–jugoszláv vegyes bizottság létesítése határjelek pótlására és karbantartására [és meghatalmazás az egyezmény aláírására]
- 531209/2/1953. Az építőipar 1953. évi felújítási tervének módosítása
- 531209/3/1953. Magyar–román növényvédelmi egyezmény [aláírására felhatalmazás]
- 531210/1/1953. Kiegészítő beruházási hitel (pót)keret a földművesszövetkezetek által átvett állóeszközök kiegyenlítésére

- 531210/2/1953. Jevgenyij Kazimirovics Voisvilo egyetemi tanárrá való kinevezéséről [az ELTE Lenin Intézet Filozófiai Tanszékére]
- 531210/3/1953. Kuzmics Jakov Pavlov egyetemi tanárrá való kinevezéséről [az ELTE Lenin Intézet Marxizmus–leninizmus Tanszékére]
- 531210/4/1953. Alexej Alexandrovics Ivanov egyetemi tanárrá való kinevezéséről [az ELTE Lenin Intézet Marxizmus–leninizmus Tanszékére]
- 531210/5/1953. Alexandr Nyikiforovics Kitusin egyetemi tanárrá való kinevezéséről [az ELTE Történettudományi Kar Szovjetunió Története Tanszékére]
- 531210/6/1953. Leonid Ivanovics Fominich egyetemi tanárrá való kinevezéséről [a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Ipargazdaságtani Tanszékére]
- 531210/7/1953. Özv. Lehotay Árpádné [színművész özvegye] kivételes nyugdíjának megállapítása
- 531210/8/1953. Az FM állami gazdaságok főigazgatóságán [a Sertésenyésztő és Virusszüdőnevelő] területi igazgatóság megszüntetése
- 531210/9/1953. A Földművelésügyi Minisztériumban működő szovjet szaktanácsadók itt-tartózkodási idejének meghosszabbításáról
- 531210/10/1953. Az 1953. IV. negyedévi vállalati státusmódosítások értékelése
- 531210/11/1953. Üzemi kokszolási kísérletek lefolytatása pécsi szénnel Lengyelországban [az 505/nk/1/1953 minisztertanácsi határozat alapján folytatott tárgyalási jegyzőkönyv jóváhagyása]
- 531210/12/1953. A Társadalom és Természettudományi Ismeretterjesztő Társulat megyei vezetőinek fizetés megállapítása tárgyában
- 531210/13/1953. Dr. Gosztolya István volt körmendi járásbírósi elnök állásába visszavétele
- 531210/14/1953. Járásbírósi elnöki kinevezések [dr. Czobor Elek budapesti V. kerületi járásbírósi, dr. Herpai Ernő XX. kerületi járásbírósi, Szalamin Zoltán XVI. kerületi járásbírósi]
- 531210/15/1953. A gépállomások számvitelének megjavítása érdekében alkalmazott instruktorok foglalkoztatásának meghosszabbításáról [1954. december 31-ig]
- 531210/16/1953. Kereskedelmi Kutató Intézet felállítása [a Minisztertanács nem engedélyezi]
- 531210/17/1953. Az Országos Létszámbizottság döntései ellen beadott fellebbezések elbírálásáról
- 531210/18/1953. A[z 508/4/1953 számú minisztertanácsi határozattal a] ruházati készletek felülvizsgálatára kiküldött bizottság munkájáról
- 531210/19/1953. Az 1953. II. félévi tőkés anyagimport keretek csökkentéséről
- 531210/20/1953. A vasúti kocsik rakodási idejének csökkentéséről és jutalmazásáról [szóló 1.253/1953 Mt.h. számú határozat]

- 531210/21/1953. Grofcsik János egyetemi tanárrá való kinevezéséről [a Veszprémi Vegyipari Egyetem Szilikátkémiai Tanszékére, MK 1953. 66. szám, december 16.]
- 531210/22/1953. Mihályfi Ernő egyetemi tanári kinevezéséről [másodállásban az ELTE Nyelv- és Irodalomtudományi Intézete Újságírói Tanszékére, MK 1953. 66. szám, december 16.]
- 531210/23/1953. A 136/1951./VII.4./ MT sz. rendelet módosításáról [a 68/1953 (XII.16.) MT. rendelettel a kultúrotthonok más célra történő igénybevételeiről, MK 1953. 66. szám, december 16.]
- 531210/24/1953. Dr. Adler Péter egyetemi tanári kinevezéséről [a Debreceni Orvostudományi Egyetem Fogászati Tanszékére, MK 1953. 66. szám, december 16.]
- 531210/25/1953. A geodéziai és térképészeti munkálatok bejelentéséről, valamint nyilvántartásáról [szóló 57/1953 (XII.16.) MT. számú rendelet, MK 1953. 66. szám, december 16.]
- 531210/26/1953. G. Szabó Kálmán [festő és grafikusművész, a Képzőművészeti Főiskola tanára, kivételes] nyugdíja
- 531214/1/1953. Szántó Zoltán [a KMP alapító tagja] kitüntetése 60. születésnapjára [MK 1953. 67. szám, december 20.]
- 531215/1/1953. A karácsonyi és újévi munkaszünettel, valamint az ezekkel összefüggő bérfizetésekkel kapcsolatban [kiadott 1.078/1953 (XII.16.) Mt.h. sz. határozat, MK 1953. 66. december 16.]
- 531216/1/1953. [Előterjesztés az Elnöki Tanácshoz a] Tatabányai Szénbányászati Tröszt kitüntetése [MK 1953. 67. szám, december 20.]
- 531216/2/1953. [Előterjesztés az Elnöki Tanácshoz a] Szénbányászat 200 éves évfordulójára kitüntetések adományozása [MK 1953. 69. szám, december 31.]
- 531217/1/1953. [Előterjesztés az Elnöki Tanácshoz a] Száj- és körömfájás járvány leküzdésében kiemelkedő munkát végzettek kitüntetése [MK 1953. 69. szám, december 31.]
- 531217/2/1953. Lux László és Szokup Lajos építőipari, Lőrincz Imre nehézipari miniszterhelyettesek kinevezése, Bese Vilmos miniszterhelyettes felmentése
- 531218/1/1953. Nyisztor György részére kivételes nyugdíj megállapítása
- 531218/2/1953. Nyisztor György [a Tanácsköztársaság földművelésügyi népbiztosának] kitüntetése 84. születésnapja alkalmából [MK 1953. 69. szám, december 31.]
- 531218/3/1953. Kitüntetések adományozása [a Lenin Kohászati Művek dolgozói számára, MK 1954. 3. szám, január 10.]
- 531219/1/1953. A Magyar–Szovjet Műszaki Tudományos Együttműködési Bizottság 5. ülészakán előterjesztendő magyar kérdések [az 531207/1/1953 számú határozat kiegészítése]

- 521219/2/1953. [Előterjesztés az Elnöki Tanácshoz] Rendőrtisztek kitüntetése a postarablók elfogásáért [MK 1953. 67. szám, december 20.]
- 531221/1/1953. A karácsonyi és újévi vasúti személyforgalom szabályozása
- 531221/2/1953. [Előterjesztés az Elnöki Tanácshoz] Rákos Ferenc kitüntetése [MK 1954. 4. szám, január 15.]
- 531221/3/1953. [Előterjesztés az Elnöki Tanácshoz] Kitüntetés adományozása [a Központi Döntőbizottság dolgozói számára]
- 531223/1/1953. A vámország egyes munkaköri illetményeinek módosításáról
- 531223/2/1953. Az oroszlányi fürdő részleges tervdokumentáció alapján való építésének engedélyezéséről
- 531223/3/1953. A Magyar–Szovjet Műszaki Tudományos Együttműködési Bizottság 5. ülészakán előterjesztendő magyar kérdések tárgyában kiadott határozat módosításáról [az 531207/1/1953 számú határozat kiegészítése]
- 531228/1/1953. A főváros területén vörhenybetegség [hozzátartozóinak pénzügyi] ellátásáról
- 531229/1/1953. A tiszapalkonyai erőmű építése tárgyában
- 531230/1/1953. [Előterjesztés az Elnöki Tanácshoz] Szolgálati kitüntetések adományozása [rendőrtisztek számára]
- 531230/2/1953. Kitüntetések adományozása [postai dolgozók számára, MK 1954. 2. szám, január 9.]
- 531231/1/1953. A gépjávitásoknál foglalkoztatott mezőgazdasági dolgozók bérrendezéséről
- 531231/2/1953. Ötnapos munkahét bevezetése a villamosenergia-iparág szerelési munkáinál
- 531231/3/1953. Az erdőgazdasági dolgozók kiküldetésének szabályozása
- 531231/4/1953. A boltvezetők és áruházi osztályvezetők, valamint azok helyettesei által végzett munkaidőn túli munkák díjazásáról, valamint a túlmunkának pihenőidővel való megváltásáról
- 531231/5/1953. 1953. évi felújítási alaphiányok rendezésére engedélyezendő póthitel
- 531231/6/1953. A meg nem térülő leltárhiányok leírása
- 531231/7/1953. Felmentés a 485/4/53. számú határozat 4. pontjában foglaltakkal kapcsolatban [a Rudabányai Vasércbánya és a Gyöngyösoroszi Ércbánya fejlesztésére vonatkozó határidők betartása]
- 531231/8/1953. Egyes építőipari trösztök [24., 45., 46. számú állami építőipari trösztök, tapolcai Dunántúli Kő- és Kavicsstermelő Tröszt, miskolci Észak-Magyarországi, ill. budapesti Kő- és Kavicsstermelő Tröszt] megszüntetése
- 531231/9/1953. Könnyűipari Épületfafelújító Vállalat alapítása
- 531231/10/1953. Búvárszivattyú gyártása céljából vállalat alapítása
- 531231/11/1953. A Könnyűipari Minisztérium árkiegyenlítéseinek lebonyolítására Gazdasági Iroda szervezése

- 531231/12/1953. Posta Kísérleti Intézet létesítéséről [Budapesten]
- 531231/13/1953. A [Moszkvában aláírt] Nemzetközi Személyszállítási Megállapodás és a Nemzetközi Árufuvarozási Megállapodás hatályba léptetése
- 531231/15/1953. Magyar–Kínai Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság magyar tagozatának kinevezése [Karczag Imre OT-elnökhelyettes vezetésével]
- 531231/16/1953. A Magyar–Csehszlovák Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság VI. ülészakán hozott határozatok jóváhagyása
- 531231/17/1953. A napraforgómag-cserével kapcsolatos ártámogatás
- 531231/18/1953. Az erdőtelepítő hálózatok megszüntetése [a 2.001/1/1954 Mt.h. határozat kiegészítése]
- 531231/22/1953. A begyűjtés költségeinek csökkentése [az 510/27/1953 számú minisztertanácsi határozattal kiküldött bizottság jelentése]
- 531231/24/1953. Az ügyvédek nyugellátása és betegségi biztosítása [az 502/16/1953 számú minisztertanácsi határozat végrehajtásáról és kiegészítéséről]
- 531231/25/1953. A Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkársága helyettes vezetőinek kinevezése [Pozsonyi István, Kovács Tibor]
- 531231/27/1953. Járásbírósági elnöki kinevezés: [dr. Neményi Béla, Budapest XI. kerületi járásbíróság]
- 531231/28/1953. Dr. Bányai Lajos volt kaposvári jb. elnök bírói állásába való visszahelyezése [a marcali járásbíróságra]
- 531231/29/1953. Ráczy Gyula [volt parlamenti képviselő kivételes] nyugdíjáról
- 531231/30/1953. Helbing Ferenc [iparművész] kivételes nyugdíjának megállapítása
- 531231/31/1953. Varga Gyula ny. altbgy. [volt szovjet tábornok] nyugdíjának felemelése

MNL OL XIX-A-36-b 67. doboz

- 540103/1/1954. [Előterjesztés az Elnöki Tanácshoz] Sásdi Nándor felmentése a Munkaerő-tartalékok Hivatala elnöki tiszte alól; Kossa István felmentése a kohó- és gépipari miniszter első helyettesi tiszte alól és kinevezése a Munkaerő-tartalékok Hivatala elnökévé
- 540103/2/1954. Az 1954. évi január hó 1. napjától kezdődően mezőgazdaság-fejlesztési járulék újabb szabályozásáról [1.004/1954 (I.10.) Mt.h. sz. határozat, MK 1954. 3. szám, január 10.]
- 540103/3/1954. Az állami begyűjtés körében elkövetett bűntettek büntetése [2/1954 (I.10.) MT sz. rendelet, MK 1954. 3. szám, január 10.]
- 540104/1/1953. A Termelőszövetkezeti Tanács tagjainak felmentése, illetve kinevezése
- 540104/2/1954. Az 510/8/1953. sz. határozat [VII. 5. pontjának] módosításáról [az állami gazdaságokban és a gépállomásokon végzett gépjavítás ellenőrzése az FM és az ÁEK által]

- 540501/1/1954. [Előterjesztés az Elnöki Tanácshoz] Lyka Károly művészettörténész kitüntetése [MK 1954. 2. szám, január 9.]
- 540106/1/1954. [Előterjesztés az Elnöki Tanácshoz] Kitüntetések adományozása [az öttusa világbajnokságon győztes csapat tagjainak; MK 1954. 4. szám, január 15.]
- 540106/2/1954. Operatív széngazdálkodás engedélyezése, bírságolási jog gyakorlásának felfüggesztése [az 514/4/1953 számú minisztertanácsi határozat 1. pontjában foglalt intézkedések hatályának meghosszabbítása]
- 540106/3/1954. A téli szünet meghosszabbítása az iskolákban [1.003/1954 (I.10.) Mt.h., MK 1954. 3. szám, január 10.]
- 540108/1/1954. Az építőipar téli munkájának egyes kérdései [a dolgozók keresetcsökkenésének ellensúlyozása fagyszünet idején]
- 540109/1/1954. Országos Cirkusz Vállalat alapítása [1954. január 1-jei hatállyal, Budapest székhellyel]
- 540109/3/1954. Az Élelmiszeripari Minisztérium 1954. évi tervénél fennálló vitás kérdések eldöntése
- 540109/4/1954. A Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium 1954. évi tervénél fennálló vitás kérdések eldöntése
- 540111/1/1954. 1953. évben [a KPM-nél és az OT-nél] ki nem adott szabadságoknak 1954. évre való átvitele
- 540111/2/1954. Túlóra-felhasználás engedélyezése a minisztériumok részére 1954 januárjára az 53/1953. MT sz. r. 67. §-a alapján
- 540111/3/1954. [Előterjesztés az Elnöki Tanácshoz] Az országgyűlés ülésének összehívása január 21-re [a NET 1954. évi 1. számú határozata, MK 1954. 4. szám, január 15.]
- 540112/1/1954. Az [állatállományra vonatkozó] szerződéses akcióknál érvényesítendő [premizálási] kedvezmények
- 540112/2/1954. Az 1954. év első negyedében végrehajtandó, a munkásokat érintő bérügyi intézkedések
- 540114/1/1954. A külkereskedelmi tárgyalások vezetése [a BKM irányításával]
- 540116/1/1954. [Előterjesztés az Elnöki Tanácshoz] Szolgálati kitüntetési javaslat
- 540118/1/1954. Az 1954. évi és I. negyedévi belkereskedelmi terv kérdéseiről
- 540118/2/1954. A Könnyűipari Minisztérium vitás kérdései az 1954. évi tervvel kapcsolatban
- 540118/3/1954. Az 1954. I. negyedévi külkereskedelmi és devizaterv
- 540118/4/1954. A bukaresti, prágai, varsói, szófiai, phenjani és tiranai külképviseletek nagykövetségi rangra való emelése [felhatalmazás a tárgyalások megkezdésére]
- 540119/3/1954. A vízügyi szervek dolgozóinak bérezése
- 540119/4/1954. Az 1954. évi gazdálajstrom elkészítése határidejének meghosszabbításáról és a munkálatokhoz szükséges munkaerő biztosításáról [a 2.060/20/1953 és 512/13/1953 számú határozatok végrehajtása]

- 540119/5/1954. Sütőipar átszervezésével kapcsolatos létszámigény [továbbá a nem működő sütőüzemek üzembe helyezése és a helyi sütőipar tanácsok alá rendelése]
- 540119/6/1954. Az állami tartalékterületek földműves szövetkezeti kezelésben törént hasznosítása
- 540119/7/1954. Az 1954. évi Országos Mezőgazdasági Kiállítás rendezése [1954 szeptemberében]
- 540119/8/1954. A csecsemőtej-ellátás kiterjesztéséről [szóló előterjesztés elutasítása]
- 540119/9/1954. [Előterjesztés az Elnöki Tanácshoz] Magyar–bolgár polgári és bűnügyi jogsegélyszerződés kihirdetése [1954. évi 2. tvr. MK 1954. 7. szám, január 31.]
- 540119/11/1954. Novemberi „Vasgyűjtő Hónap” [a SZÖVOSZ számára fizetendő] dotáció összegének meghatározása
- 540119/12/1954. Egyes élelmezési kérdések rendezése [felhatalmazás az élelmezési normák rendezésére]
- 540119/13/1954. Külföldi ajándékcsomagok küldésének rendje [a 9/1954(II.3.) MT számú rendelet (MK 1954. 8. szám, február 3.) záradékkal történő kiegészítése]
- 540119/14/1954. Magyar–csehszlovák vegyesbizottsági és hitelegyezmény jegyzőkönyveinek jóváhagyása
- 540119/15/1954. Magyar–finn árucserre-forgalmi megállapodás [1954. évre]
- 540119/16/1954. Magyar–brazil árucserre-forgalmi és pénzügyi tárgyalások [vezetésére szóló felhatalmazás Droppa Gusztáv, a NIKEX külkereskedelmi vállalat vezérigazgatója számára]
- 540119/17/1954. Magyar–svájci árucserre-forgalmi megállapodás meghosszabbítása [1954. szeptember 30-ig]
- 540119/18/1954. Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium Üdülőhelyeket Ellátó Igazgatóság létesítése
- 540119/20/1954. Oroszlány, Kazincbarcika, Tata és Keszthely községek várossá alakításáról [Berente és Kazincbarcika egyesítéséről; 1.006/1954 (I.28.) Mt.h. számú határozat; MK 1954. 6. szám, január 28.]
- 540119/21/1954. A Gyapottermeltetési Vállalat [március 31-ig történő] megszüntetéséről
- 540119/22/1954. Az 1954. évi szerződéses termelés hiányosságainak megjavításáról
- 540119/24/1954. Termelőszövetkezeti tagok téli foglalkoztatása az építőiparban [az 1.007/1954. (I.28.) Mt.h. számú rendelet (MK 1954. 6.szám, január 28.) kiegészítése]
- 540119/25/1954. A Tiszavidéki Vegyi Kombináttal kapcsolatos szovjet konzultációról
- 540119/26/1954. A Magyar–Román Műszaki-Tudományos együttműködési Bizottság V. ülészaka jegyzőkönyvének jóváhagyása
- 540119/27/1954. Terven felüli széntermelés [1954. I. negyedévében]

- 540119/28/1954. Rákosi Mátyás Vas- és Fémművek elnevezésű tröszt átszervezése, két tröszté alakítása [az 509/12/1953 számú minisztertanácsi határozat módosítása]
- 540119/29/1954. A lapok és folyóiratok, valamint a broszúrák céljára szolgáló papírkert 1954. évi szétosztásáról
- 540119/30/1954. Jób Dániel volt színházi főrendező [Vígsház] részére kivételes nyugdíj megállapítása
- 540119/31/1954. Magyarország felszabadulásának 10. évfordulója alkalmából rendezendő ünnepségek előkészítéséről [a Népművelési Minisztérium előterjesztése elutasítva]
- 540119/32/1954. Dész Mihály és Jánossy Ferenc kinevezése az Országos Építésügyi Bizottság elnökhelyetteseivé [HT 1954. 4. szám: Jánossy Ferenc kinevezése]
- 540119/34/1954. Dr. Magyar János tanszékvezető egyetemi tanárrá való kinevezéséről [az Erdőmérnöki Főiskola Erdőrendezési Tanszékére, MK 1954. 6. szám, január 28.]
- 540119/35/1954. Valentyin Jakovljevic Borscsevszkij egyetemi tanárrá való kinevezése [a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara Marxizmus–leninizmus Tanszékére]
- 540119/36/1954. Nyikolaj Fjodorovics Horosailov egyetemi tanárrá való kinevezése [a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Marxizmus–leninizmus Tanszékére]
- 540119/37/1954. A dunai vízerő-hasznosítás kormány megbízottjának, [Osztrovszky Györgynek] felhatalmazása [a magyar–csehszlovák műszaki bizottság jegyzőkönyvének jóváhagyása] tárgyában
- 540119/38/1954. Oláh Mihály, a hódmezővásárhelyi városi tanács VB elnökének nyugellátása [tekintettel munkásmozgalmi érdemeire]
- 540119/39/1954. A KÖMI/20. számú Mezőgazdasági Tröszt felszámolásáról és a KÖMI [pálhalmi, állampusztai, annamajori] gazdaságok összevonásáról [1953. december 31-i hatállyal]
- 540119/40/1954. Célprémiumok fizetése a Kohó- és Gépipari Minisztérium mezőgazdasági kisgépeket gyártó üzemei részére

MNL OL XIX-A-36-b 68. doboz

NÉVMUTATÓ

- Ács Ferenc 13, 84, 102, 203
 Ádler Péter 1035
 Ajtai Miklós 56, 74, 488, 750, 817, 977
 Alapy Gyula 751
 Aleva Lajos 572, 608, 688
 Alföldy Zoltán 818
 Altomáre Iván XI, 7–9, 19, 52, 53, 55, 59, 66, 68, 82, 85, 89, 96, 126, 135, 138, 173, 178, 184, 188, 191, 192, 240, 293, 475, 479, 490, 496, 519, 571, 582, 596, 601, 607, 622, 631, 647, 650, 651, 659, 662, 668, 687, 692, 696, 699, 700, 711, 727–732, 735, 736, 753, 773, 775, 805, 820, 823–825, 828, 832, 863, 877–879, 892, 945, 951, 976, 980, 983, 984, 988, 995, 996
 Andics Erzsébet 57, 393, 396, 409, 416, 572
 Antal József 332
 Andropov, Jurij XII,
 Antos István 82, 89, 92, 101, 237, 241, 253, 256, 262, 307, 312, 317, 319, 320, 324, 327, 339, 361, 364–367, 374, 381, 388, 393, 401, 402, 406–408, 562, 647, 651, 654, 659, 663, 670, 671, 681, 688, 703, 712, 753, 754, 773–776, 806, 826, 951, 977, 982–984
 Apró Antal 7, 8, 9, 44, 57, 74, 434, 602, 672, 724, 805, 933, 941, 947, 951, 953, 985, 986, 1007
 Arányi Tibor 33, 522, 544
 Babics Tibor 765
 Babos Zoltán 74, 205, 237, 253, 255, 256, 258, 307, 361, 366, 370, 371, 393, 433, 439, 443, 476, 572, 608, 647, 711
 Bacsoni Jenő 362
 Bácsi Ferenc 470
 Bacsó Andor 394, 433, 475, 647, 805
 Badacsonyi György 675
 Bagó Gyula 42, 689, 706
 Baktai Gyula 15, 128, 152
 Balázs Mátyás 977
 Balácsi Béla 203
 Bálint Lajos 418, 603
 Bálint Levente 42, 706
 Balló Rudolf 71
 Balogh Béla 101
 Balogh János 765
 Balogh Sándor IV, XVII
 Bánhegyi Antal 71
 Bánki Miklós 818
 Bányai Lajos 1037
 Barabásné 335
 Baranyai János 79
 Baráth Magdolna V, XII, XVII, 129
 Bárdos György 675
 Bartos István 602
 Bata István X, 7–9, 52, 53, 55, 64, 74, 103, 126, 131, 173, 184, 202, 237, 244, 266, 307, 312, 317, 320, 323, 348, 361, 384, 393, 411, 433, 458, 571, 687, 699, 753, 767, 768, 805, 829, 934, 943, 951, 1008
 Bebrits Lajos 7–9, 19, 52, 53, 61–64, 66–70, 79, 82, 126, 131, 173, 182, 184, 185, 200, 204, 237, 240, 244, 251, 255, 257, 258, 264, 297, 363, 475, 483, 484, 499, 519, 528, 530, 562, 593, 607, 625, 647, 653, 654, 656, 668, 669, 672, 675, 687, 689, 692, 699–701, 711, 725–727, 730, 731, 742, 753, 761, 762, 768, 780, 791, 805, 826, 863, 874, 891, 951, 971, 980, 993, 994, 998, 999

- Beke Ödön 42, 689, 705, 706
 Bencsik István 31, 477, 501, 631
 Benedek Jenő 722, 740
 Benedek Károly 765
 Benkhard Ágoston 603
 Bényey Zoltán 35, 602
 Bérczes Ágoston 54, 331
 Berecz Béla 15, 128, 151, 203
 Bereczky Albert 1028
 Berei Andor 9, 475, 500, 519, 536, 544,
 631, 805, 831
 Berény Róbert(né) 1030
 Béres Sándor 309, 331, 362, 379, 519
 Berija, Lavrentyij VII, VIII
 Besé Lajos 25, 363, 384
 Besé Vilmos 56, 174, 264, 817, 1035
 Bihari Andor 1031
 Bilinszky Károly 30, 477, 500
 Bíró Ferenc 51, 56, 520, 532, 543, 648,
 688, 978
 Bíró György 780
 Blaha Béla 648, 657
 Boda Józsefné 40, 675
 Bognár Imre 675
 Bognár József 7–9, 52, 53, 58, 66–68,
 79, 82, 85, 89, 91, 95–97, 102, 126,
 130, 141, 144, 148, 150, 152, 173, 177,
 178, 184, 191, 192, 194, 195, 201, 206,
 237, 246, 249, 253, 256, 257, 264, 307,
 311, 321, 329, 331, 339, 361, 366, 368,
 370, 377, 383–385, 389, 393, 398, 407,
 419, 433, 435, 436, 439, 442–445, 449,
 452, 457, 458, 464, 470, 475, 478, 483,
 484, 490, 491, 499, 500, 519, 524, 525,
 528, 536, 540, 541, 570, 571, 580–582,
 584, 585, 600, 601, 607, 617, 618, 647,
 651, 653, 656, 662, 665, 666, 668,
 674–676, 687, 689, 692, 696, 699, 700,
 703, 705, 706, 711, 720, 721, 728, 730,
 731, 735, 736, 739, 742, 753, 764–766,
 773, 778–780, 805, 807, 816–818, 820,
 823, 825, 827, 829, 831, 832, 848, 863,
 875–877, 881, 891, 892, 934, 935, 943,
 945, 949
 Boldoczki János X, XXI, 7–9, 29, 52, 53,
 70, 82, 126, 148, 151, 152, 173, 202, 206,
 237, 307, 325, 332, 333, 361, 385, 393,
 420, 421, 433, 478, 511, 540, 571, 603,
 607, 647, 675, 676, 687, 711, 722–724,
 753, 863, 951, 977, 1027
 Borbás Lajos 751, 952
 Borosnyai Pál 332
 Borscsevszkij, Valentyin Jakovljevic
 1040
 Botyánszki Pálné 1030
 Brada Jánosné 572
 Brutyó János 57, 602, 750
 Buda István 308, 348, 454, 476
 Bulganyin, Nyikolaj VII
 Buzgó Kálmán 631
 Czakó Kálmán 15, 49, 226, 128, 130, 131,
 133, 134, 140, 142, 151, 159, 173, 199,
 237, 244, 261, 265, 307, 312, 315, 325,
 326, 361, 370, 381, 393, 402, 410, 411,
 433, 442, 446, 475, 491, 519, 538, 543,
 571, 600, 607, 611, 630, 647, 653, 659,
 662, 665, 668–670, 673, 687, 690, 692,
 711, 738, 748, 750, 751, 753, 761, 762,
 766, 777, 805, 820, 939, 950, 1008
 Czender József 238, 308, 434, 476, 688,
 711, 754, 952
 Czimer J. Gyula 468
 Czobor Elek 1034
 Czottner Sándor 8, 9, 56, 74, 174, 205,
 455, 648, 656, 711, 732, 754, 776, 817,
 939, 947, 951, 964, 972–976, 981, 993,
 998, 1000–1002
 Czuczor József 603
 Csabai István 56
 Csanádi György 675
 Csapó Viktor 28, 435, 458
 Császár Ferenc 101

- Császár János 58, 331, 384
 Császár Károly 54
 Csató Jenőné 212
 Csergő János 8, 9, 53, 58, 62, 63, 103
 Cseri László 205
 Cseterki Lajos 754, 775, 951, 984, 985
 Csikós Nagy Béla 56, 434, 572, 582, 647, 688, 817
 Csillag Miklós 572
 Csiszkola József 332
 Csonka Tibor 74, 155, 174, 238, 262, 308, 359, 394, 411, 413, 416, 520, 571, 572, 608, 614, 624, 648, 780, 951
 Csorba Sámuel 629

 Dallos Ferenc 780
 Dallos Sándor 977
 Dancs Alajos 332
 Darvas József 7–9, 13, 52, 53, 55, 58, 82, 91, 126, 128, 138, 193, 393, 396, 416, 433, 475, 479, 493, 496, 501, 571, 575, 581, 594, 607, 615, 647, 653, 657, 659, 662, 668, 687, 692, 699, 711, 733, 738, 739, 805, 810, 827, 829, 852, 863, 867, 880, 939, 950, 951, 965, 968, 981–983, 985, 994–997, 1000, 1019
 Dávid Károly, ifj. 332
 Dégen Imre 74, 238, 253, 308, 315, 344, 434, 476, 487, 490, 730, 806, 825, 848
 Dékán István 56, 203, 939
 Dékány Sándor 332
 Demeter József 332
 Dénes István 82, 90
 Dergács Ferenc 362, 519, 572, 648
 Dész Mihály 308, 608, 754, 780, 1040
 Dési Frigyes 26, 421
 Dezséri László 630
 Diósi György 753, 767, 770, 780
 Dobi István VI, 52, 173, 174, 177, 237, 389, 607, 612, 633, 805
 Dobos György 418

 Dobozi Gábor 15, 128, 152
 Dögei Imre 173, 174, 180, 238, 308, 572, 584, 585, 608, 622, 647, 648, 651, 805, 819, 821, 823, 824, 947
 Drexler Miklós 455, 818
 Droppa Gusztáv 1039
 Drótos János 434
 Dunai Ernő 127, 142

 Erdei Ferenc 7–9, 52, 53, 55, 58, 82, 86, 90, 100, 126, 129, 130, 133, 134, 140, 148, 150, 159, 173, 180, 204, 237, 255, 259, 307, 312, 315, 325, 335, 339, 361, 370, 379, 381, 382, 393, 405, 410, 412, 414, 433, 443, 445, 446, 455, 475, 479, 491, 519, 537, 542, 543, 571, 602, 607, 612, 628, 630, 647, 669, 673, 683, 687, 692, 696, 706, 711, 719, 722, 723, 727, 734, 735, 737, 740, 750, 751, 753, 765, 766, 777, 805, 818, 819, 821, 863, 876, 877–880, 885, 888, 939, 951, 961, 963, 988, 991, 992, 997, 1010
 Erdei János 712, 952
 Erdey-Grúz Tibor 7–9, 52, 53, 70, 71, 82, 101, 126, 173, 198, 200, 237, 263, 307, 331, 361, 421, 433, 475, 489, 493, 495, 500, 519, 537, 544, 571, 580, 594, 607, 628, 647, 653, 665, 676, 687, 694, 705, 711, 720, 731, 740, 753, 763, 778, 805, 829, 863, 968, 997
 Erdős Jánosné 58, 103, 712, 977
 Erős Gyula 434
 Erős László 520, 533, 817

 Fáber Gusztáv 331
 Failoni Sergioné 1032
 Fajth Tibor 806
 Farkas László 1028
 Farkas Mihály VI, X
 Fazekas Béla 818
 Fazekas Ferenc 35, 574, 602
 Fazekas Józsefné 1032

- Féder Györgyné 570
 Feitl István XI, XII, XVII, XVIII
 Fekete András 572
 Fekete János 630
 Fekete László 629, 630
 Felsővályi Gyula 630
 Fenyvessy Béla 18, 176, 202
 Ferenczi László 394, 648
 Feri Sándor 46, 765, 766
 Fock Jenő 56, 307, 314, 543
 Fodor József 332
 Foltin Júlia 631
 Fominich, Leonid Ivanovics 1034
 Földes Iván 750
 Földi László 56, 205, 817
 Földvári Lajosné 630
 Földvári László 57, 238, 394, 402, 403,
 410, 476, 572, 675
 Földvári Rudolf VI, VII
 Fülep Ferenc 1029
 Fülöp Tamás 238, 476, 572, 608, 647,
 711, 952
- G. Szabó Kálmán 1035
 Gábor Imre 629
 Gábor Mátyás 572, 806, 863
 Gál Györgyné 818
 Gál Tivadar 712, 805
 Galajka János 780
 Gallotsik Imre 238, 308, 434, 806
 Galocsik János 53
 Garam József 818
 Garasin Rudolf 126, 648
 Gárdos Mária 1030
 Gáspár Ferenc 93, 408
 Gáspár Mózes 522, 542
 Gáspár Sándor 708, 710, 952, 956, 985,
 987
 Gáti Péter 817
 Gazdik Gyula 203
 Gellériné Lázár Márta XVIII
 Gergely Miklós 13, 16, 84, 102, 127, 173,
 177, 178, 237, 241, 246, 307, 317, 361,
 367, 374, 377, 393, 404, 405, 407, 413,
 416, 433, 436, 437, 443, 448, 451, 475,
 487, 493, 519, 571, 575, 596, 607, 610,
 614, 615, 623, 627, 647, 651, 653, 656,
 658, 659, 664, 665, 668, 672, 687, 691,
 696, 703, 711, 725, 727, 729, 734–737,
 739, 753, 769, 770, 778
 Gerő Ernő I–IV, VI, X, XIX, 7–9, 52,
 53, 55, 57–59, 61, 62, 67–71, 73, 82,
 85, 86, 90, 92, 93, 95, 96, 102, 103,
 119, 126, 129, 130, 131, 134, 140, 143,
 144, 146, 149, 151, 173, 178, 180, 186,
 188, 194–197, 202–204, 237, 242, 249,
 256, 257, 261, 307, 310, 315, 317, 320,
 323, 325, 326, 334, 347, 361, 363, 364,
 366–368, 370, 374, 377, 381, 393, 396,
 399, 401–405, 407–421, 426, 432,
 433, 435–437, 439, 442–446, 448,
 449, 451–458, 465, 475, 478, 480, 481,
 483, 484, 488–504, 507, 519, 522–529,
 531–545, 549, 551, 562, 571, 575, 577,
 579–588, 591, 593–596, 598–604, 607,
 610–618, 620, 621, 623, 628, 664, 686,
 687, 689–692, 695, 697, 702, 703,
 705, 711, 725–729, 733–740, 748, 863,
 877–880, 883–885, 888–891, 933, 934,
 936–941, 945, 947–953, 955, 956, 959–
 961, 963–979, 981, 982, 984, 986, 987,
 989–1003, 1007, 1008, 1030
 Gervai Béla 394, 407, 688
 Gilyén Jenő 332
 Gondár Jenő 331
 Gondos István 58
 Gosztolya István 1034
 Gózon Gyula 1030
 Görgényi Dániel 520, 527, 535
 Götz János 199, 863, 951, 981, 988
 Grofcsik János 1035
 Grotewohl, Otto 264
 Guidi Béla 765
 Gulyás Rezső 332

- Gyarmati György 129
 Gyenis Ferenc 30, 477, 500
 Gyöngyös Iván 1029
 Györe József 56, 203, 238, 307, 334, 394, 780
 György István 384
 Györi Mihály 23, 333, 343, 475, 519, 572, 607, 608, 863, 1028
 Györkő Antal 780
- Haász Réka XXI
 Hajdú József 44, 723
 Halász Ágoston 331
 Halász János 39, 58, 74, 205, 393, 436, 475, 572, 649, 675
 Halász József 476
 Halász Péter 56
 Hamvas H. Sándor 18, 178, 201
 Hanesch Vilmosné 629, 630
 Harmati Sándor 426
 Havas András 818
 Havas Károly 40, 650, 675
 Havrán István 56
 Háty László 8, 9, 58, 307, 314, 331, 433, 434, 452, 520, 605, 934, 935, 942, 943, 945, 951, 980, 983, 994, 997–1000
 Haynácskó László 543
 Hazay István 765
 Házi Árpád 57, 82, 126, 130, 173, 237, 250, 307, 312, 315, 322, 361, 366, 393, 396, 433, 439, 454, 475, 483, 519, 523, 529, 571, 711, 733, 736, 737, 740, 753, 767, 778, 805, 820, 821, 830, 863, 883, 885, 891, 951, 967, 976, 977, 996, 1002, 1003
 Házi Sándor 384
 Hechtenberger János 332
 Hedri Endre 544
 Hegedüs András VI, 7–9, 52, 53, 57, 64, 73, 74, 82, 89, 90, 95, 99, 126, 135–137, 142, 143, 173, 177, 179–182, 207, 209, 211, 212, 237, 243, 244, 253, 255, 261, 265, 307, 311, 315, 320, 321, 324, 325, 333, 339, 348, 361, 367, 370, 374, 376, 377, 379, 381, 382, 393, 396, 405, 408, 413–415, 421, 433, 437, 439, 442–444, 448, 449, 454, 456, 467, 475, 481, 483, 487, 489, 490, 492, 494–496, 501, 502, 508, 519, 523, 526–528, 535, 539, 541, 552, 556, 567, 571, 582, 584, 586–588, 591, 599, 607, 611–613, 615, 619, 622, 633, 647, 651, 660, 663, 664, 668, 674, 687, 691, 697, 706, 748, 753, 757, 765, 772, 805, 813, 821, 824, 828, 831, 863, 864, 873, 875, 876, 878, 879, 881, 889, 890, 944, 948, 968
 Hegyi Gyula 127, 147, 308, 332
 Helbing Ferenc 1037
 Herczeg Ferenc 53, 61, 64, 74, 79, 102, 174, 238, 249, 264, 296, 307, 308, 314, 393, 475, 543, 552, 608, 648, 659, 688, 934, 941, 951, 953, 977, 982, 985, 990, 994, 997–999, 1001, 1002, 1007
 Herpai Ernő 1034
 Hevesi Gyula 26, 421,
 Hidas Ferenc 56, 99, 543
 Hidas István VI, 7–9, 52, 53, 59, 60, 62, 63, 64, 66, 68, 82, 83, 85, 91, 92, 99, 126, 140, 141, 173, 186, 202, 205, 233, 237, 242, 244, 247–249, 255, 264, 265, 307, 317, 323, 328, 348, 361, 370, 371, 384, 393, 475, 479, 483, 493, 497, 498, 519, 531, 533, 534, 545, 562, 571, 593, 607, 626, 647, 653, 655, 656, 659, 662, 665, 669, 674, 680, 683, 687, 692, 694, 702, 711, 722, 731, 735, 742, 753, 760, 768, 772, 775, 776, 780, 805, 812–814, 817, 827, 830, 831, 841, 863, 892, 944
 Holecz Balázs 602
 Hollósi Mihály 572
 Hont János 56, 333, 362, 377, 552
 Hornok Bálint 952
 Hornyák Endre 332

- Horosailov, Nyikolaj Fjodorovics 1040
 Horváth Ede 1031
 Horváth Gyula 817
 Horváth Imre 23, 309, 332
 Horváth István 765
 Horváth János 789
 Horváth Mária 117, 123, 233, 351, 430,
 683, 747
 Horváth Tivadar 53
 Horváth Zoltán 331

 I. Tóth Zoltán 71
 Incze Jenő 44, 46, 307, 434, 568, 766,
 939, 950
 Iszlamov, T. M. XVIII
 Ivanov, Alexej Alexandrovics 1034

 Jakab Erzsébet 434, 817
 Jakó Géza 238, 268
 Jancsecz Antal 648
 Jancsik Ferenc 675
 Jancsó István 207, 209, 211, 467, 556,
 567, 633
 Jankó Péter 751, 1028
 Jankovity, Arsenije 512
 Jánosi Ferenc 57, 58, 173, 200, 201, 237,
 260, 307, 326, 327, 361, 370, 385, 519,
 532, 753, 774, 776, 939
 Jánossy Ferenc 1040
 Janza Károly 384, 647, 654, 662, 664–
 666
 Járai Rudolf XXII
 Jármái Géza 238, 520, 572, 608, 648
 Jávorka Edit 174, 648, 863, 951
 Jób Dániel 1040
 Jóború Magda 57, 455, 476, 520, 951,
 980, 982, 983
 Juhász József 332

 Kádár Miklós 751
 Kálmán Ferenc 418
 Kamjén István 1030

 Kapcsos János 332
 Kara Anna 818
 Karádi Gyula 56, 520, 543
 Karczag Imre 127, 238, 258, 307, 362,
 368, 394, 403, 434, 452, 499, 520, 543,
 572, 605, 945, 1037
 Kardos Géza 107, 308, 361, 520, 571, 572,
 608
 Kardos Lajos 71
 Kárpáti József 39, 51, 649, 674, 977
 Kátáná, Ládizsláv 512
 Katona Antal 57, 571, 675
 Katona János 26, 395, 420
 Katona Zoltán 607, 712
 Katus Ilona 331
 Kemény József 39, 649, 675
 Kerek Gábor 806, 848
 Keresztes Mihály 56, 308, 333
 Kéri József 394, 476, 520, 648, 665, 722,
 740, 754, 806, 952, 1008
 Kertész Éva 28, 435, 458
 Kertész Imre 332
 Kilián József 57, 82, 91, 126, 139, 144–
 147, 602, 607, 619, 627, 647, 656, 660,
 672
 Kincses István 56, 74, 452, 488, 543
 Kispál Pál 21, 240, 265, 751
 Kiss Anna XXI
 Kiss Árpád 7–9, 52, 53, 55, 70, 82, 126,
 139, 145, 146, 150, 173, 177, 188, 204,
 228, 237, 250, 263, 307, 361, 377, 389,
 393, 399, 409, 433, 443, 452, 455, 475,
 519, 528, 562, 571, 598, 599, 607, 623,
 624, 647, 662, 665 (Kiss et, személyi
 fényképek), 668, 681, 683, 687, 696,
 711, 719, 753, 754, 767, 770, 774, 775,
 789, 796, 805, 817, 827, 831, 841, 863,
 891, 944, 947, 949, 951, 976, 978, 980,
 982–984, 986, 988, 990, 993
 Kiss Emma XXI
 Kiss Gyula 35, 574, 601, 602
 Kiss József 977

- Kiss Károly 339
 Kisvári János 602
 Kiszeljov, Jevgenij III, V, XII
 Kitusin, Alexandr Nyikiforovics 1034
 Klenczer András 23, 330
 Klinger Pál 501
 Koczor Lajos 57, 238, 362, 520, 648, 952, 1028
 Kocsis Lajos 53, 393, 434, 475, 520, 572, 711, 753, 754, 806, 864
 Kodály Zoltán 124, 125
 Kolcza György 603
 Kolonics László 15, 128, 151
 Kolos Richárd 51, 978
 Kolozs György 330,
 Kolozs Márta 630
 Komáromi Lajos 1031
 Komjáthy László 56, 74, 102, 205, 330, 434, 499, 543, 648, 653
 Komlósi József 433, 434, 476, 572, 754
 Korbacsics Pál 26, 44, 395, 421, 723
 Kós Péter 44, 724
 Koskocsák Imre 25, 363, 385
 Kossa István 56, 74, 475, 479, 483, 496, 499, 519, 528, 530, 532–534, 540, 543, 571, 576, 588, 607, 610, 625, 626, 630, 648, 947, 952, 967, 999, 1037
 Kovács Béla 21, 240, 266, 751
 Kovács Ferenc 332
 Kovács Gyula 174, 519, 572, 607, 608
 Kovács Imre 362, 572, 608, 647, 805
 Kovács István 206, 512
 Kovács József 30, 476, 477, 500, 520, 537
 Kovács Kálmán 750
 Kovács Károly Pál 31, 477, 501
 Kovács Pál 101
 Kovács Sándor 433, 476, 806
 Kovács Tibor 307, 312, 631, 1037
 Köböl József 602
 Kökény Mihály 57, 675
 Könyves Kolonics József 1030
 Kőrösi György 51, 979
 Kővári László 127, 362, 606
 Kramer, Mark VI, XVII
 Kravcsenko, Nyikolaj Antonovics 1032
 Kreybig Lajos 897
 Kristóf István 237, 238, 242, 307, 310, 311, 476, 496, 520, 533, 587, 687, 690, 691, 711, 725, 727, 728
 Kucsera László 203
 Kurcsik László 11, 54, 70
 Kurimszky Sándor 1029
 Kurnik Ernő 631, 1028
 Kusnyér Zoltán 817
 Kutas Imre 44, 206, 512, 518, 723
 Lakatos Imre 750, 751
 Lakner Lajos 332
 Láncoz István 606
 Landler Erzsébet 166
 László Andor 237, 308, 394, 571, 608
 Lechner Egon 40, 650, 676
 Ledényi Ferenc 751
 Lehotay Árpád 1030
 Lehotay Árpádné 1034
 Lendvay József 818
 Lettner Ferenc 543
 Lévai András 101
 Lóránt Imre 818
 Loy Árpád 1031
 Lőrincz Imre 56, 418, 817, 1035
 Lukács Imre 913
 Lunger István 48, 818
 Lux László 602, 603, 1035
 Lyka Károly 1038
 Mácsai Dániel 571, 572, 688, 753, 754, 806, 951
 Macsik Pál 332
 Madarász Ferenc 384
 Madas András 394, 434
 Magyar János 543

- Magyar János (dr.) 1040
 Magyar András 23, 333, 362, 379, 394,
 434, 520, 526, 572, 607, 608, 648, 711,
 806, 828, 863, 864, 878, 879, 890, 951,
 959, 960, 977, 980, 982, 983, 987–991,
 997, 1028
 Magyar József 48, 818
 Major Márton 606
 Major Sándor 15, 128, 151
 Malenkov, Georgij VIII
 Mándi Andor 1029
 Mándi Péter 53, 64, 127, 331, 362, 476,
 487, 606, 681
 Márczis Antal 56, 173, 174, 207, 208,
 211, 237, 333, 465, 519, 607, 608
 Marjanek Ferenc 23, 309, 332
 Markovics János 389
 Martin Ferenc 648
 Marton Gyula 37, 610, 631
 Márton János 362, 389, 418, 519, 520,
 543, 572, 607, 608, 648
 Martos Béla 238
 Martos László 174
 Matevski, Mito 512
 Máthé István 864, 952
 Matolcsi János 173, 174, 237, 309, 331,
 519, 607, 612
 Mátsik György 648, 683
 Mausz Péter 1031
 Medgyaszay Vilma 31, 477, 501, 1032
 Mehrli Béla 629
 Meitner József 411
 Meitner Tamás 394
 Mekis József 418
 Ménes János 394
 Mészáros Kálmán 1029
 Meszers Kálmán 332
 Mihályfi Ernő 57, 1035
 Mihályi László 362, 434, 446, 448, 806
 Mikó József 628, 977
 Mikojan, Anasztaz III
 Misleczi Mátyás 1031
 Mizsák Gyula 30, 477, 500
 Mód Aladárné 174, 818, 863
 Molnár Antal 25, 363, 385
 Molnár Erik 9, 15, 128, 150, 151, 750,
 751, 1008
 Molnár Ferenc 687
 Molnár Icsu István XXI
 Molnár Istvánné 629, 630
 Molnár János 675
 Molnár László 101
 Molotov, Vjacseszlav V
 Mrakovity, Nikola 512
 Murasko, G. P. XVIII
 Nagy Elemér 71
 Nagy Gábor 46, 766
 Nagy Gy. Lajos 628, 863,
 Nagy Imre VI–XVI, XXII, 7–9, 52–60,
 62, 64, 66, 67, 69–71, 73, 82, 84–86,
 89, 90, 92–103, 106, 121, 126, 128,
 129, 131, 133–135, 137–154, 160, 165,
 169, 173, 177, 178, 180–182, 184–206,
 208, 210, 213, 221, 229, 235–237,
 240–244, 246, 248, 249, 251–253,
 256–266, 268, 273, 279, 280, 284, 286,
 290, 295, 300, 303–305, 307, 311, 312,
 314, 316, 317, 319, 321–333, 336, 338,
 347, 354, 359, 361, 363, 364, 366–368,
 370, 371, 373, 375, 377, 379, 381–386,
 607, 610–632, 647, 650–654, 657, 658,
 660, 662–664, 666–676, 687, 689–
 697, 699, 701–706, 711, 712, 715–740,
 753, 754, 756–767, 771–779, 805,
 806–808, 810–814, 816–818, 820–
 823, 825–827, 829–832, 837, 840,
 863, 864, 868, 869, 871–881, 886, 889,
 890–892, 967, 969, 983
 Nagy Józsefné 174, 238, 251, 308, 339,
 362, 433, 434, 443, 475, 476, 484, 488,
 543, 572, 607, 608, 647, 648, 681, 688,
 711, 729, 730, 753, 780, 793, 805, 806,
 821, 824, 828, 829, 864, 890

- Nagy Károly 54, 174, 572, 608, 688, 753
 Nagy László 711, 726, 751
 Nagy Miklós 542
 Nagy Sándor Lajos 39, 649, 674
 Nagyfejeő József 630
 Nagymegyeri Ödön 629
 Naumov, V. P. VIII, XVII
 Neményi Béla 1037
 Neményi István 475, 479, 608, 618, 619, 648
 Németh Gábor 238, 648, 688
 Németh József 54, 238, 520, 572
 Némety Béla 53, 59, 72, 82, 126, 134, 173, 210, 237, 307, 361, 393, 433, 475, 519, 571, 604, 647, 676, 687, 706, 711, 753, 777, 805, 863, 869, 871, 949, 951
 Némety Kálmán 101
 Nezvál Ferenc 394, 572, 584, 948, 977
 Nizsalovszky Endre 751
 Nógrádi György 206, 512
 Nógrádi László 121, 127, 174, 238, 308, 393, 394, 475, 480, 520, 543, 608, 648
 Nógrádi Sándor 82, 90, 384, 475, 493, 519, 527, 539, 804
 Nonn György 57, 952, 995, 1031
 Noszkova, A. F. XVIII
 Noszky Jenő 53, 238
 Novák István 70, 500
 Nőhrer Árpád 238
- Nyerges János 201
 Nyers Rezső 434, 572, 608
 Nyisztor György 1035
- Oláh Mihály 1040
 Olasz Nándor 630
 Olt Károly 7–9, 19, 52, 53, 61, 68, 74, 82, 88–90, 94, 96, 97, 99, 101, 117, 119, 120, 123, 126, 134, 138, 142–145, 147, 149, 155, 172, 173, 188, 189, 192, 194, 196, 197, 203, 206, 240, 296, 339, 356, 433, 439, 446, 448, 449, 475, 479, 481, 487, 491, 493, 496, 502, 519, 523, 526, 528, 535, 538, 571, 574–576, 579–581, 602, 607, 610, 612, 613, 615–619, 622, 624, 626, 628, 669, 683, 687, 702, 703, 711, 718, 726–730, 732, 733, 736, 739, 753, 759, 760, 769, 772–776, 778, 779, 805, 807, 808, 819, 824–827, 829, 831, 832, 863, 868, 869, 871, 872, 881, 883, 886–890, 935, 936, 940, 943, 944, 948–952, 955, 979, 982–985, 988, 989, 992, 995, 996, 998, 999, 1003, 1007, 1008
 Oltványi Imre 31, 478, 502
 Osztrovszky György 82, 83, 95, 96, 384, 520, 535, 1040
- Pákozdi Jenőné 630
 Palasik Mária VII, XVII
 Palitz Mihály 56
 Pallagi Andor 362, 374
 Palóc Roland 40, 650, 675
 Pandurovics József 332
 Papp Ferenc 71
 Papp István 59, 72, 174, 184, 237, 238, 264, 307, 308, 393, 394, 399, 475, 476, 520, 572, 587, 588, 608, 619, 626, 648, 688, 700, 711, 731, 952, 998, 1001
 Páris László 648, 662, 750, 952, 992
 Páter Károly 1028
 Pavlov, Kuzmics Jakov 1034
 Pécsi János 174, 187
 Pécsi Sándor 704
 Penyigei Dénes 126, 173, 237, 238, 308, 362, 377, 379, 519, 572, 608, 615
 Perédi Károly 174, 205, 238, 308, 384, 393, 398, 399, 434, 449, 451, 475, 483, 520, 543, 608, 623, 648, 657, 711, 742
 Perényi Miklós 394, 475
 Perlusz József 332
 Perneki Mátyás 127, 362, 434, 806, 864, 890

- Petőházi Sándor 208, 362, 394, 433, 434,
439, 519, 572, 608
- Pihója, R. G. VIII, XVII
- Pikler György 83, 100, 238, 308, 362,
374, 394, 404, 405, 488, 520, 572, 595,
600, 606–608, 619, 621, 628, 647,
648, 671, 754, 780, 863, 886
- Pintér János 332
- Pióker Ignác 1031
- Piros László 8, 9, 56, 203, 647, 656, 665,
753, 770, 777, 805, 828, 830, 939
- Pogácsás Antal 101, 238, 308, 359, 361,
366, 476, 493, 571, 572, 608, 712, 780,
806, 951
- Pogácsás György 9, 54, 58, 59, 72, 126,
127, 137, 173, 174, 180, 208, 394, 433,
434, 475, 476, 519, 520, 572, 581, 587,
588, 607, 608, 612, 647, 648, 753, 754,
805, 806, 821, 838, 863, 864, 879, 881,
952
- Pohl József 332
- Polinszky Károly 331
- Polonyi Szücs Lajos 101, 308, 361, 476,
491, 571, 575, 628, 750, 863, 869, 883,
885, 887, 951
- Pomozi Gyula 630
- Pongrácz Kálmán 127, 146, 238, 248,
249, 806, 830
- Poronyi Zoltán 765
- Poros Tamás 37, 609, 631, 750
- Pozsonyi István 361, 362, 371, 394, 405,
433, 434, 439, 456, 841, 1037
- Pöcze Tibor 56, 57, 74, 82, 203, 307, 394,
410, 648, 666
- Prieszol József 57, 205, 307, 311, 322, 323,
329, 361, 383, 393, 399, 426, 433, 436,
439, 451, 520, 530, 572, 675
- Prókay Ádám 476
- Pruzsina Mihály 1031
- Puja Frigyes 44, 724
- Ráczy Gyula 1037
- Ráczy Pál 1031
- Rados Kornél 331
- Rainer M. János III, IV, X, XI, XVIII
- Rajczi Kálmán 42, 520, 562, 572, 689,
706
- Rajki Sándor 750, 751
- Rákos Ferenc 1036
- Rákosi Mátyás I, IV–XII, XVIII, 53, 56,
82, 103, 126, 173, 237, 307, 361, 393,
433, 475, 519, 571, 607, 647, 687, 1033
- Ráthonyi Pálné 238
- Regőczy Emil 765
- Reich Lajos 238
- Réti Károly 608
- Retter György 913
- Reuss Endre 71
- Rév Miklós 52
- Révai József VI, VII, X
- Ricskov, N. M. 126, 131
- Rigler György 59, 72, 127, 174, 238, 308,
476, 520, 572, 648, 712, 754, 806, 952
- Rogovaja, L. A. XVIII
- Roóz István 630
- Rostás István 817
- Rudolf Lóránt 751
- Rusznay István 125, 476, 489, 510
- Safrankó Emánuel 44, 722, 723
- Sanders, Edgar 1028
- Sárdi Károly 572
- Sarlós Márton 1028
- Sásdi István 608
- Sásdi Nándor 238, 308, 434, 454, 476,
572, 648, 656, 688, 754, 765, 1037
- Schultheisz Emil 722, 740
- Schütz Rudolf 40, 675
- Sciotto, Vincenzo 1028
- Sebekó Albert 705
- Sebes István 53, 490, 607, 622, 665, 687,
977
- Sebes Sándor 58, 331, 433, 476, 572, 750
- Sebestyén Gyula 602

- Sebestyén János 21, 240, 265, 817, 952, 977
- Sedlmayer Kurt 907
- Selmeczi Béla 56
- Selyem Gizella 28, 435, 457
- Seprényi Sándor 780
- Serflek Gyula 56, 57, 863, 952, 990, 1028
- Siklós Ferenc 765
- Simon Lajos 82, 90, 126, 140, 173, 237, 262, 307, 327, 360, 361, 818
- Simonovits István 818
- Simor János 602
- Sipos József XVII, XVIII
- Sipos Levente XVII, XVIII
- Siska Vince 952
- Solcz Rezső 520, 648
- Solt Sándor 107
- Soltész Károly 394, 476, 520, 648, 687, 688, 711, 952
- Soltész László 608
- Solti Béla 329
- Sós Ernő 977
- Szabó Bálint I, VIII, XI, XII, XVIII
- Szabó Ferenc 476, 1029
- Szabó Gergely 56, 74, 384, 433, 434, 449, 451, 452, 572, 750, 817, 977
- Szabó Imre (diplomata) 30, 201, 477, 500, 601
- Szabó Imre (jogász) 748, 751, 952, 1008
- Szabó István 384, 607, 711
- Szabó János 7–9, 52, 54, 56, 81, 127, 146, 174, 238, 251, 308, 394, 455, 608, 623, 753, 767, 770, 771, 790, 793, 817, 945, 946, 951, 952, 977, 981, 982, 983
- Szacski János 602
- Szakovics Anna 40, 675
- Szalai Béla VI, VII, 7–9, 52, 53, 57, 58, 62, 63, 82, 85, 86, 91, 94, 98, 117, 123, 126, 135, 138, 140–142, 146, 148, 173, 181, 182, 184, 185, 187, 233, 237, 243, 244, 246, 249, 250, 252, 253, 258, 263, 307, 314–317, 320–323, 329, 330, 351, 361, 364, 368, 374, 377, 386, 393, 396, 398, 401, 403, 417–420, 430, 433, 436, 449, 450, 452, 454–456, 464, 475, 478–480, 483, 487, 492, 493, 498, 499, 519, 524, 525, 528, 543, 562, 571, 577, 581, 588, 593, 607, 625, 626, 630, 631, 647, 650, 656, 661, 662, 665, 668, 669, 674, 683, 687, 690, 699, 700, 711, 715, 716, 718, 721, 728–731, 735, 738, 747, 753, 758, 763, 769, 773, 776, 805, 814, 826, 828, 829, 848, 863, 879–881, 885, 886, 888, 889, 934, 941–943, 945, 947, 950, 953, 1007
- Szalamon Zoltán 1034
- Szalvai Mihály 384
- Szántai János 780
- Szántó Zoltán 1035
- Szász György 603
- Szász László 629
- Szász Márton 82, 83, 90, 99, 101, 127, 144, 155, 175, 187, 189, 199, 200, 238, 262, 296, 308, 328, 476, 520, 627, 648, 656, 687, 688, 690, 692, 695, 703, 711, 712, 726, 727, 754, 776, 777, 952, 986, 990
- Széchy Károly 71
- Székely Béla 384, 1028
- Székely Gábor 238, 393, 394, 434, 648, 688, 754
- Szekeres Ferenc 35, 574, 603
- Szemelka Jenő 58
- Szentaskó Antal 675
- Szentpáli Béla 57, 238
- Szűjártó Lajos 7–9, 31, 52, 53, 58, 66–68, 173, 182, 185, 192–194, 205, 237, 244, 250, 251, 257, 307, 320, 322, 326, 361, 393, 399, 401, 433, 436, 448, 454, 475, 479, 519, 522, 530, 532, 535, 571, 577, 581, 582, 602, 647, 668, 687, 700, 711, 725, 753, 767–771, 773, 778, 780,

- 799, 800, 801, 805, 841, 863, 878, 945,
951, 980, 983, 994–998
- Szilágyi Béla 148
- Szilánk András 15, 128, 152
- Szili Géza 780
- Szipka József 23, 309, 333
- Szipka Józsefné 28, 435, 457
- Sziráki Márton 606
- Szirmai Józsefné 630
- Szita János 11, 53, 54, 57, 58, 82, 84, 92,
126, 130, 131, 146, 173, 178, 182, 237,
307, 314, 323, 361, 393, 399, 415, 433,
439, 475, 487, 519, 523, 530, 533, 543,
571, 588, 591, 607, 619, 627, 647, 651,
656, 687, 688, 692, 711, 726, 753, 754,
773, 776, 805, 806, 977
- Szkladán Ágoston 148
- Szobek András 8, 9, 44, 58, 74, 102, 238,
331, 384, 419, 722, 939
- Szokup Lajos 1035
- Szongoth Miklós 475, 608, 805
- Szóke Mátyás 56, 126, 174, 211, 572,
588, 753, 806, 863, 880, 881, 1028
- Szőrcsök István 631
- Sztálin, Joszif Visszarionovics IV–VI,
VIII
- Sztankó Pál 39, 649, 675
- Sztankovics Imre 18, 176, 202
- Sztodolnik László 522, 543
- Sztrókay Kálmán 71
- Szúcs Sándor 913
- T. Varga György VII, XVIII
- Tabák Lajos 238, 256
- Takó József 818
- Tamás Lajos 331
- Tapolcai János 817
- Tasnádi Sándor 74, 339, 475, 481, 607,
648, 805, 863, 877, 881, 951, 981, 988–
990, 996
- Tausz János 58, 331, 434, 488
- Tauszk György 82, 174, 237, 238, 308,
361, 362, 394, 434, 476, 519, 520, 524,
529, 571, 572, 575, 577, 608, 628, 647,
648, 688, 711, 712, 806, 827, 828, 863,
884, 889, 951, 952, 977
- Téglás Dezső 817
- Telkes Gábor 418
- Tétényi Zoltán 0128
- Tihanyi Alajos 56, 393, 476, 648
- Timár Mátyás 101, 520, 571, 572, 951
- Tircsi Gyula 629
- Tisza József 7, 66, 82, 126, 149, 173, 178,
187, 190, 237, 307, 315, 361, 374, 375,
377, 379, 392, 393, 404, 414–416, 433,
439, 443, 447, 448, 458, 475, 481, 482,
519, 522, 524, 544, 571, 595, 596, 602,
607, 613, 622, 647, 651, 669, 687, 702,
711, 729, 730, 753, 756, 767, 805, 806,
810, 814, 819, 821, 822, 828, 836, 841
- Tolnai Gábor 71
- Tóth Aladár 629, 630
- Török Gyöngyvér XXI
- Tóth István 648
- Tóth Lajos, dr. 71, 500
- Tömpe István 476, 495, 1028
- Török István 332
- Trautmann Rezső 174, 182, 184, 193,
238, 251, 308, 318, 319, 608, 618, 619,
621, 648, 736, 796, 806, 975, 1001,
1002, 1031
- Trencsényi-Waldapfel Imre 331
- Turányi István 331, 332
- Tusják János 332
- Tyuity, Dáne 512, 518
- Urbán Károly VI–VIII, XVIII
- Uszta Gyula 384, 863
- Uzonyi Ferenc 26, 421
- Vadas Imre 418
- Váhl Miklós 373, 394, 404, 670
- Vajda László 15, 128, 152

- Vajk Artúr 18, 176, 202
 Valencsák János 13, 84, 102, 203, 939
 Vályi Péter 817
 Varga András 21, 56, 174, 179, 208, 238, 240, 255, 259, 266, 334, 455, 475, 476, 519, 520, 526, 571, 572, 607, 608, 628, 647, 648, 753, 780, 805, 806, 823, 863, 864, 880, 886, 891, 951, 952, 996, 999
 Varga Antal 253
 Varga Gyula 1037
 Varga János 394, 666, 687, 688, 711, 725, 727, 728, 952
 Varga József 42, 648, 705, 1032
 Varga László 750
 Várhegyi György 648, 653
 Varró Tibor 977
 Vas Tibor 751
 Vásárhelyi Miklós XI, XVIII
 Vass János 128, 152
 Végh Józsefné 817
 Verebély László 544
 Vida Ferenc 44, 723
 Vida István 307, 334
 Világhy Miklós 127, 751
 Vilmon Gyula 818
 Vincze József 394, 475
 Vincze Lukács 174, 238, 722
 Voisvilo, Jevgenyij Kazimirovics 1034
 Volokityina, T. V. XVIII
 Vörös János 101, 394, 519, 520, 524, 571, 608, 977
- Wald Béla 952
- Zágor György V
 Zala Júlia 608, 818
 Zámbó János 18, 71, 176, 202
 Zathureczky Ede 25, 363, 385
 Zemplén Géza 544
 Zentai Ernő 82, 174, 189
 Zimmermann Ágoston 1033
- Zoltán László 174, 238, 308, 320, 435, 572, 608, 648
 Zsatkulák Nándor 35, 574, 603
 Zsofinyecz Mihály 7, 8, 29, 52, 53, 61–63, 70, 82, 95–100, 126, 149, 173, 188, 193, 237, 244, 246, 253, 271, 307, 314, 317, 361, 371, 393, 396, 399, 433, 451, 452, 454, 478, 534, 543, 647, 653, 654, 666, 668, 687, 695, 696, 702, 703, 711, 720, 725, 736, 742, 753, 767, 772, 775, 805, 824, 827, 830, 841, 863, 879, 880, 892, 943, 950, 951, 970, 978, 979, 982, 983, 992, 993, 998–1001
 Zsoldos Sándor 7, 8, 9, 11, 52, 53, 59, 84, 393, 396, 409, 416, 433, 475, 493, 501, 519, 524, 532, 544, 571, 577, 584, 607, 623, 647, 687, 704, 711, 731, 732, 753, 762, 767, 768, 770, 774, 805, 811, 812, 818, 862, 863, 951, 966, 981, 983, 998, 1002, 1026

TÁRGYMUTATÓ

Adópolitika, egyes adónemekre vonatkozó rendelkezések → *Pénzügyi igazgatás*

Agrártudományi Egyetem

- átszervezése 7/10d
- tanárok kinevezése 8/13k, 10/12m

Ajkai Erőmű → *Nehézipari Minisztérium*

Állami Ellenőrző Központ

- feladatai, munkamódszere 21/11
- elnökének, elnökhelyettesének kinevezése, felmentése 1/1, 2/nk/5
- kollégiuma tagjainak kinevezése 21/13g

Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal 17/8i

Állami gazdaságok

- alkalmazottaira, dolgozóira vonatkozó rendelkezések 21/4
- gazdálkodásával kapcsolatos rendelkezések 5/17a, 12/8, 14/9
- vándorzászlók, élüzem címek, kitüntetések a gazdaságok közötti verseny értékelésére 5/3b, 12/7

Lásd még → *Földművelésügyi igazgatás*

Államvédelmi Hatóság

- önállóságának megszüntetése, beolvasztása a Belügyminisztérium szervezetébe 2/6
- tisztjeinek kinevezése, felmentése 2/nk/2–3, 3/17j, 20/2d, 21/nk/4

Állategészségügyi Kutató Intézet 2/11a

Anya- és gyermekvédelem → *Népesedéspolitika*

Anyaggazdálkodás

- folyékonyüzemanyag-ellátás biztosítása, takarékosági intézkedések 1/6
- fűtőanyaggal való gazdálkodás tervezése, szabályozása 9/9
- készletek feltárása, hasznosítása, illetve a felesleges anyagok és gépek selejtezése 6/5, 14/15n

Árrendszer, árpolitika, árhatósági jogkör

- árrendszer meghatározása, árhatósági jogkör 17/4
- egyes áruk, illetve szolgáltatások árának megállapítása 9/5, 11/nk/1, 12/15–16, 14/14, 18/5
- egyes mezőgazdasági termékek felvásárlási árának megállapítása 14/14
- élelmiszerek és iparcikkek (több mint tízezer áruféleség) árának leszállítása 9/1, 10/ne/3

Autóbuszközlekedési Igazgatóságok létesítése 5/12, 5/13

Bányagépgyár (Hatvan) → *Nehézipari Minisztérium*

Bányászati Kutató Intézet 4/13s

Bányász sajtóház akció → *Lakásügyi igazgatás*

Begyűjtési Minisztérium (miniszter)

- felügyelete alá tartozó intézményekre, vállalatokra vonatkozó rendelkezések 3/17d

Begyűjtés, terménybeszolgáltatás, felvásárlás

- általános rendelkezések, begyűjtési tervek 8/13a, 9/3, 11/1, 13/2, 18/1, 20/nk/3

- baromfi- és tojásbegyűjtés és felvásárlás 14/1
- begyűjtési apparátus költségei, a begyűjtés szervezetének racionalizálása 12/171
- begyűjtési verseny szervezése, begyűjtési vándorzászló adományozása 9/nk/1, 18/8g
- beszolgáltatás miatt nehézségekkel küzdő gazdáknak tett engedmények 1/ne/4, 8/13a
- borbeadási kötelezettség megállapítása, csökkentése 12/15
- egyes háziállatok beadásának, forgalmának és levágásának szabályozása 7/9
- felvásárlás, felvásárlási akciók 7/7, 11/nk/1, 12/14, 12/16, 14/14, 18/5
- gabonabegyűjtés, illetve őszi termények begyűjtésének tervezése, szervezése 9/3
- mezőgazdasági termények forgalmazásának szabályozása, a forgalmi korlátok megszüntetése 8/13a, 15/nk/1
- szerződéses állathizlalási és nevelési akciók 10/7, 17/2, 18/5
- termelőszövetkezetek beadási kötelezettségei 1/ne/3

Lásd még → Belkereskedelem, kereskedelemügyi igazgatás → Földművelésügyi igazgatás

Békekölcsön-kötvények kibocsátása, jegyzése 8/8, 13/ne/2

Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium (miniszter)

- létesítése, feladatköre, hatásköre, megszüntetése 12/6, 15/ne/6
- miniszterhelyettes kinevezése, illetve felmentése 17/nk/1
- kollégiuma tagjainak kinevezése 6/13h
- külkereskedelmi kirendeltségek munkatársainak kinevezése, felmentése 3/170-r, 7/10i, 7/10j, 9/12h-j, 10/12l, 14/15k, 15/9l, 18/8r

Belkereskedelem, kereskedelemügyi igazgatás

- áruellátási terv készítése, jóváhagyása, lakosság áruellátásának javítása 14/7
- belkereskedelem tervfeladatai 10/4
- falusi lakosság áruellátása, a falusi kereskedelem megjavítása 18/2
- földműves szövetkezetek tevékenységére vonatkozó rendelkezések 6/4, 14/1
- kereskedelmi és közétkeztetési tanulóképzés 17/8f
- lakosság építőanyaggal való ellátásának biztosítása 12/5
- mezőgazdasági termékek forgalmazásának korlátozása, illetve annak feloldása 15/nk/1
- szabadfelvásárlás kiterjesztése az élelmiszerellátás javítása érdekében 7/7, 12/14, 12/16, 16/3, 18/5
- vendéglátó iparra vonatkozó rendelkezések 3/17f

Lásd még → Begyűjtés, terménybeszolgáltatás, felvásárlás → Közellátás

Belkereskedelmi Akadémia létesítése 12/17f

Belügyi igazgatás

- kihágási eljárás szabályozása 6/2
- kitelepítés; egyes személyek politikai okokból való kiltása eredeti lakóhelyükről 1/ne/6, 3/1
- ország területéről engedély nélkül eltávozottakra vonatkozó rendelkezések módosítása 17/8c
- személyi igazolvány bevezetése 14/10
- szórakoztató rendezvények engedélyezésének szabályozása 10/12d

Lásd még → Államvédelmi Hatóság → Tanácsok működése, helyi-területi közigazgatás

Belügyminisztérium (belügyminiszter)

- feladatköre, hatásköre 2/6, 2/7, 8/9, 11/17e

- miniszterhelyettes felmentése, kinevezése 1/1
 - kollégiuma tagjainak kinevezése 4/13z
- Bér- és munkaügy
- baleset-elhárítás és a munkavédelem egyes kérdéseinek szabályozása 2/9
 - bér- és normarendezés, bérezéssel kapcsolatos egyes döntések 11/11, 15/4
 - dolgozók képzése és továbbképzése, tanfolyamok szervezése 10/10
 - egészségi ártalomnak kitett munkakörben dolgozók bérrendezése, pótszabadsága 4/9
 - egyes munkavállalói csoportok bérrendezése és prémiumrendszere 2/11h, 3/13, 3/17f, 4/9, 4/13l, 4/13x, 5/17d, 6/13b, 10/12a–12b, 11/10, 11/15, 14/11, 15/3a–c, 17/6, 17/8a, 21/4–5
 - fiatalok foglalkoztatásának feltételei 2/3
 - idősek és csökkent munkaképességűek foglalkoztatása 16/8a
 - iparitanuló-képzés, ipari tanulók szerződtésének szabályozása 4/7, 12/17a, 17/8g
 - munkaerő-gazdálkodás, munkaerő-toborzás, munkaközvetítés 2/11g, 5/4, 6/8, 9/2, 9/11, 21/13b
 - munkaidő szabályozása, túlmunka vagy vasárnapi munka elrendelése, illetve korlátozása 4/8
 - Munka Törvénykönyve 15/1, 16/1
 - munkaruha- és védőruha-juttatás szabályozása 6/13b
 - munkaverseny szervezése, eredményeinek értékelése, résztvevők jutalmazása 2/11n, 6/1, 21/3
 - szabadság kiadására, a pihenéshez való jog biztosítása vonatkozó rendelkezések 4/13m
 - személyi fizetés engedélyezése, illetve országos jellegű hivatalok vezetőinek fizetése 5/17d, 15/9c, 21/13a
 - új üzembe áthelyezett dolgozók költségtérítése 4/13k
- Bíróságok működése, bírák kinevezése → Igazságügyi igazgatás*
- Biztosítás, közületek és vállalatok biztosítási ügyeinek szabályozása
- kötelező tűz- és jégkárbiztosítás szabályozása 3/12, 13/5
- Budapesti (Duclos) Bányagépgyár → Nehézipari Minisztérium*
- Budapesti Gáz- és Kémiák → Nehézipari Minisztérium*
- Budapesti Műszaki Egyetem
- rektorának kinevezése, felmentése 6/13
 - tanárok kinevezése 2/11m, 6/13i, 8/13l, 14/15m
- Debreceni Mezőgazdasági Akadémia 10/12n
- Debreceni Orvostudományi Egyetem
- tanárainak kinevezése 10/12m
- Dorogi Erőmű → Nehézipari Minisztérium*
- Egészségügyi igazgatás
- egészségügyi intézmények létesítése, fejlesztése 17/8b, 21/10
 - fertőző betegségek, járványok megelőzése 18/7b
 - mérgek forgalomba hozatala és felhasználása 18/7c
 - orvos-felcser szolgálat rendszeresítése és az orvos-felcserképzés megszervezése 8/13c
 - védőoltás elrendelése egyes gyermekbetegségek leküzdésére 18/7a
- Egészségügyi Minisztérium (miniszter)
- kollégiuma tagjainak kinevezése, felmentése 18/8n

- felügyelete alá tartozó terület működésével kapcsolatos ügyek 5/17c, 6/13a, 21/10
- Sugárkutató Intézet létesítése 21/10

Egyetemek, főiskolák → Felsőoktatás

Élelmiszeripari Minisztérium (miniszter)

- feladatköre, szervezete 13/10, 14/1
- miniszterhelyettes kinevezése, felmentése 13/13j
- éves terve, tervteljesítéssel kapcsolatos intézkedések 16/2
- felügyelete alá tartozó vállalatok, intézmények ügyei 5/10, 21/13d/9

Lásd még → Iparügy, iparügyi igazgatás

Elnöki Tanács (Népköztársaság Elnöki Tanácsa)

- kinevezési hatásköre 16/7b
- elnökére vonatkozó rendelkezések 12/17i

Élüzem zászlók alapítása, a vállalatok közötti verseny jutalmazása 5/3a–b

Eötvös Loránd Tudományegyetem (Budapesti Tudományegyetem)

- rektorának kinevezése, felmentése 6/13i
- szervezetének módosítása, új szakok létesítése 5/17g
- tanárok kinevezése 2/11m, 8/13l, 15/9i

Építésügyi igazgatás

- építési szerződések és költségelszámolások rendszere 13/9a–b
- építőipar helyzete, fejlesztése, működési feltételeinek, munkaerő-szükségletének biztosítása 9/11
- építőipari beruházásokra vonatkozó döntések 14/15c
- építőipari szövetkezetek feladatköre és működése 12/17b
- építőipar és építőanyagipar területén dolgozók munkaidejét, bérezését és szociális ellátását érintő rendelkezések 3/13
- új létesítmények átvételének (üzembe helyezésének) szabályozása 6/6

Építésügyi Minisztérium (miniszter)

- miniszterhelyettes kinevezése, felmentése 1/1, 16/nk/1
- kollégiuma tagjainak kinevezése 12/17k
- felügyelete alá tartozó vállalatok ügyei 4/13a

Erdészet, erdőgazdálkodás

- erdőgazdasági dolgozókat érintő rendelkezések 10/12b
- vándorzászlók, élüzem címek, kitüntetések alapítása a vállalatok közötti verseny értékelésére 5/3b, 12/7

Faluvillamosításra vonatkozó rendelkezések 18/8f

Felsőoktatás

- egyetemek, főiskolák átszervezése, működése egyes kérdéseinek szabályozása 3/8
- egyetemet (főiskolát, szakközépiskolát) végzett hallgatók kötelező szakmai gyakorlata, illetve tervszerű munkába állítása 16/8b, 17/8e
- egyetemi (főiskolai) intézmények vezetőinek kinevezése, felmentése 6/13i, 10/12n
- egyetemi tanárok kinevezése 1/13, 2/11m, 6/13i, 8/13k–13l, 10/12m, 14/15m, 15/9i
- újságíróképzés bevezetése az Eötvös Loránd Tudományegyetemen 5/17g

Lásd még → Agrártudományi Egyetem → Belkereskedelmi Akadémia → Budapesti Műszaki Egyetem → Debreceni Mezőgazdasági Akadémia → Debreceni Orvostudományi Egyetem → Eötvös Loránd Tudományegyetem → Gazdasági és Műszaki Akadémia → Gödöllői Mezőgazdasági Akadémia → Kertészeti és Szőlészeti Főiskola → Közlekedési Műszaki Egyetem (Szolnok) → Szegedi Orvostudományi Egyetem → Veszprémi Vegyipari Egyetem

Fémgyűjtő hónap szervezése → Hulladékgyűjtés

Földművelésügyi igazgatás, földművelésügy

(Általános igazgatási ügyek:)

- általános, a mezőgazdaság egészét érintő határozatok 19/1
- állami tartalékföldek hasznosítása 4/1, 10/2
- beszolgáltatási és adókedvezmények a mezőgazdasági lakosság részére 1/ne/4, 3/11, 7/3
- egyéni termelők gazdálkodásának elősegítése 4/1–4/2a, 4/3
- földhasznbérletek szabályozása 4/1
- gazdalajstrom készítése 7/ne/3, 7/6, 8/6, 14/15[a]
- gépállomások működésére, szolgáltatásaira, alkalmazottaira vonatkozó rendelkezések 4/3, 12/7–12/8, 17/3, 18/8b
- mezőgazdasági termelősövetkezetekből való kilépés engedélyezése, illetve szabályozása 1/ne/2
- mezőgazdasági termelősövetkezetek működésének szabályozása, részükre nyújtott kedvezmények 1/ne/3, 3/6, 4/2a, 4/3, 5/1, 11/2, 13/1, 13/4
- mezőgazdaság munkaerő-szükségletének biztosítása, mezőgazdasági dolgozók bérének rendezése 9/2, 17/8d, 21/5
- mezőgazdaság műtrágyával való ellátása 6/7, 9/8
- szerződéses termelés, illetve állathizlalás szabályozása 9/4–9/7, 10/7, 13/3, 17/2, 18/5
- termelősövetkezetek és egyéni gazdálkodó parasztok kiséggel, szeráruval és építőanyaggal való ellátása 14/8
- termelősövetkezeti tagokra vonatkozó rendelkezések 4/2b, 9/2
- tervszerűség és tervteljesítés biztosítása a mezőgazdaság területén, vetéstervek készítése 7/5, 7/7

(Mezőgazdasági termelés:)

- állami állattenyésztő állomások létesítése 11/4
- állategészségügy, állatorvosi szolgálat 1/ne/1, 2/11i, 5/nk/1, 8/13b
- állattenyésztési terv; ezzel kapcsolatos jelentések, rendelkezések 7/8–7/9, 19/3
- apaállat-gazdálkodás fejlesztése, a törzskönyvezés megszervezése 11/4
- ipari növények termesztésének támogatása, szabályozása 3/5
- növénytermesztés, szántóföldi művelés, vetőmagellátás 6/10, 7/8, 10/nk/2, 11/3
- növényi kártevők elleni védelem, növényegészségügy, növényvédelem 2/10, 12/17d, 19/5a
- takarmánygazdálkodás, takarmánygazdálkodás fejlesztését szolgáló beruházások támogatása 3/6, 19/3

Lásd még → Állami Gazdaságok → Begyűjtés, terménybeszolgáltatás → Erdészet, erdőgazdaságok → Vízügyi igazgatás → Állategészségügyi Kutató Intézet → Martonvásári Növénytermelési Kutató Intézet → Mezőgazdasági Építőipari Tröszt → Mezőgazdasági Tudományos Tanács → Termelősövetkezeti Elnökképző Intézet

Földművelésügyi Minisztérium (miniszter)

- feladatköre, hatásköre, szervezete 8/12
- miniszterhelyettes kinevezése, felmentése, illetve fegyelmi ügye 1/1, 6/nk/1–2

Földműves szövetkezetek tevékenységére vonatkozó rendelkezések → Belkereskedelem, kereskedelemügyi igazgatás

Gazdasági és Műszaki Akadémia megszüntetése 4/13i

Gazdaságpolitika → Tervgazdálkodás

Gödöllői Mezőgazdasági Akadémia megszüntetése 11/17c

Hanság területének hasznosítása 11/5

Határország parancsnokának kinevezése 2/nk/2

Határvédelem, határrendészet

- államhatár rendjének szabályozása, határsértések kivizsgálása tárgyában kötött egyezmények 4/nk/3, 10/12i

Helyi Tanácsok Közlönye című új tanácsi hivatalos lap kiadása 9/12e

Honvéd Akadémia → Honvédelmi Minisztérium

Honvédelmi igazgatás

- honvédség személyi ügyei, tisztek előléptetése 5/nk/2–nk/3

Honvédelmi Minisztérium (honvédelmi miniszter)

- katonai attasék kinevezése egyes országokba 9/12k
- HM Kollégiuma (Katonai Tanács) 7/10h
- felügyelete alá tartozó intézményekre vonatkozó rendelkezések 4/13r
 - Honvéd Akadémia főiskolává minősítése 4/13r
 - Sztálin Akadémia főiskolává minősítése 4/13r

Honvédelmi Tanács létesítése a Minisztertanács mellett, elnökének és tagjainak kinevezése 2/nk/6

Hulladékgyűjtés

- fémgyűjtő (vasgyűjtő) hónap szervezése, eredményei 14/2
- papírhulladék árának felemelése 3/17g

Igazságügyi igazgatás

- állami szervek jogi képviselőjének szabályozása 14/15d
- amnesztiára vonatkozó rendelkezések előkészítése 1/ne/5
- bírák, bírósági tisztviselők szolgálati viszonya, illetménye 3/3, 8/11b
- bírák kinevezése, felmentése 12/17m, 13/13h, 15/9k, 17/8j, 18/8p
- bíróságok szervezete, működése, feladatai 3/3, 16/6, 21/6
- döntőbizottsági eljárásra vonatkozó rendelkezések 21/7
- hagyatéki eljárás szabályainak módosítása 10/9, 508/[16]
- internálás (rendőrhatalósági őrizet alá helyezés) intézményének megszüntetése 1/ne/7, 3/1
- járásbíró (városi bíróság) létesítése, illetve megszüntetése 3/17gy, 13/13g
- jogszabályok szerkesztése, szövegezése és közzététele 13/nk/1, 15/ne/6
- kihágási bíráskodás megszüntetése, a kihágási eljárásra vonatkozó rendelkezések módosítása 6/2
- kitelepítettekkel szembeni rendelkezések visszavonása 1/ne/6
- közkegyelem gyakorlása, a határozatok végrehajtása 3/1, 17/7
- Legfelsőbb Bíróság elnökének, elnökhelyettesének és bíráinak kinevezése, felmentése 3/17h, 11/17l–m, 16/8m, 17/8k

- ország területének elhagyására vonatkozó büntető rendelkezések módosítása 17/8c
- polgári törvénykönyv és büntető törvénykönyv tervezetének elkészítéséhez kodifikációs kormánybizottság kiküldése 16/8h
- uzorabírószági különtanácsok megszüntetése 11/16
- választottbírószág a Magyar Kereskedelmi Kamara mellett 4/13c

Lásd még → Ügyészség, ügyészi szervezet

Igazságügyminisztérium (miniszter)

- miniszterhelyettes kinevezése, illetve felmentése 3/17i
- kollégiuma tagjainak kinevezése 19/5d

Inotai Alumíniumkohó → Nehézipari Minisztérium

Iparügy, iparügyi igazgatás

- gázellátás biztosítása, gázfogyasztás szabályozása 5/7
- helyi ipari vállalatokat és kisipari szövetkezeteket (szövetkezeti tagokat) érintő rendelkezések 12/17a, 14/6, 15/5
- hűtőipar fejlesztése 21/13d/9
- kisiparra (kisiparosokra) vonatkozó rendelkezések, kedvezmények 4/13y, 8/7
- kohászati iparágat érintő egyes rendelkezések, határozatok 1/3–1/5, 5/5–5/7
- sütőipar szervezete, működése 5/10
- szénbányászati iparágára vonatkozó rendelkezések
 - bérkérdéseinek rendezése 17/6
 - hazai szenek kitermelésének meggyorsítása, új aknák létesítése, brikett-termelés növelése 5/6, 16/4b, 21/13d/6
 - kohókokszy gyártására alkalmas szénkészletek feltárására irányuló kutatások 1/3, 5/6
 - munkaerő-ellátása 6/8
 - tervfeladatai, tervteljesítése, tervének módosítása 4/nk/1, 14/3
- villamosenergia-ipart, villamosenergia-ellátást érintő határozatok 11/nk/2, 15/3c, 18/8c–d, 21/8, 21/13d/2–3, 21/13e

Iratkezelésre vonatkozó rendelkezések → Ügyvitel

Karcagi Téglagyár tervezésének jóváhagyása 14/15c

Katonai Tanács → Honvédelmi Minisztérium Kollégiuma

Kereskedelemügy, kereskedelemügyi igazgatás → Belkereskedelem, → Külkereskedelem

Kertészeti és Szőlészeti Főiskola létrehozása 7/10d

Kitüntetések, díjak, címek adományozása

- általános rendelkezések, a kitüntetések adományozásának szabályozása 11/17d
- irodalmi és művészeti díjak alapítása, adományozása 5/16, 6/12b
- kitüntetések adományozása egyes állami ünnepek alkalmából 15/9g
- Kossuth-díj adományozása, visszavonása, Kossuth-díj jelölőbizottság kinevezése 17/8l, 20/2e
- Munka Érdemérem adományozása 5/17j
- Munka Érdemrend adományozása 4/13u, 5/17j, 7/10l, 10/12r, 11/17r
- Szocialista Munkáért Érdemérem adományozása 5/17j
- Vörös Csillag Érdemrend 12/17s
- Diósgyőri Vasmű Emlékérem (Lenin Kohászati Művek Emlékérem) 2/11k

- Kiváló Művész, illetve Érdemes Művész kitüntető cím adományozása 5/16
- Népművészet Mestere kitüntető cím és jelvény 6/12a–b
- üzemszerű dolgozók részére kitüntető jelvény adományozása 14/15e
- Ybl Miklós-díj alapítása és adományozása 15/9h
- Minisztertanács és a DISZ Vörös Vándorzászlajának alapítása, odaítélése 15/9e
- Minisztertanács–SZOT vándorzászló alapítása, odaítélése 5/2, 6/1, 12/7
- vállalatok közötti verseny jutalmazására élüzem zászlók alapítása 5/3a–b

Kohó- és Gépipari Minisztérium (miniszter)

- feladatköre, kettéválasztása (illetve átszervezése), racionalizálása 11/12
- miniszterhelyettes kinevezése, felmentése 1/1, 21/nk/2–3
- kollégiuma tagjainak kinevezése 11/17p
- felügyelete alá tartozó vállalatok, intézmények ügyei 14/11, 16/8c
- tervfeladatainak teljesítése, illetve azok módosítása 1/5, 5/5, 6/3

Lásd még → Iparügy, iparügyi igazgatás

Kormány → minisztertanács

Könnyűipari Minisztérium (miniszter)

- feladatköre, hatásköre, szervezete 13/12
- miniszterhelyettes kinevezése, felmentése 1/1
- kollégiuma tagjainak kinevezése, felmentése 18/8m
- felügyelete alá tartozó iparág igazgatási tervezési, beruházási ügyei 5/17f, 9/12a
 - Ruházati Exportcikkekért Értékesítő Nagykereskedelmi Vállalat 9/12a

Lásd még → Iparügy, iparügyi igazgatás

Közellátás

- élelmiszerkészletek elosztása, az ellátás biztosítása 4/10, 4/13b, 5/11
- lakosság tüzelőanyaggal, elektromos árammal, városi gázzal való ellátásának biztosítása 5/7, 10/3, 14/12, 16/4a

Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium (miniszter)

- feladatköre, szervezete, racionalizálása 11/17e
- miniszterhelyettes kinevezése, felmentése 1/1
- kollégiuma tagjainak kinevezése 14/15l
- felügyelete alá tartozó vállalatok, intézmények ügyei 5/12, 5/13, 12/11
 - MÁVAUT Autóbusz közlekedési Vállalat 5/12

Közlekedési Műszaki Egyetem (Szolnok)

- tanárok kinevezése 6/13i

Közlekedésügy és szállítmányozás

- áruszállítási terv jóváhagyása, teljesítése 1/7, 12/10, 21/13c
- budapesti földalatti vasút létesítése, illetve a beruházás felülvizsgálata 8/3, 8/13e
- budapesti tömegközlekedés fejlesztését, javítását célzó intézkedések 8/5
- folyamrendészeti teendők ellátása 11/17e
- közlekedési dolgozók egyes csoportjai munkabérének és munkafeltételeinek megállapítása 4/13l, 4/13x
- közúthálózat fejlesztése, új utak építése, útfenntartás 13/13b, 19/4

- közúti közlekedés rendjének szabályozása 8/10, 11/17k
- közúti szállítás teljesítményének növelését célzó intézkedések 8/4
- közlekedést és szállítást érintő nemzetközi egyezményekhez való csatlakozás 10/12h
- nemzetközi szakmai tanácskozásokon való részvétel, illetve ilyenek rendezése Budapesten 3/nk/1, 8/13e
- szállítási szerződések szabályozása 21/7

Lásd még → *Autóbuszközlekedési Igazgatóságok létesítése* → *Magyar Államvasutak (MÁV)*

Közoktatásügy

- általános iskolai oktatást érintő intézkedések, rendelkezések 12/4b
- dolgozók továbbtanulásával kapcsolatos rendelkezések 13/13f
- ipari technikumok létesítése 16/8c
- levelező oktatás bevezetése az általános és középiskolákban 10/11
- nevelői munkakörökben dolgozók munkabérének és munkaidejének szabályozása 10/12a, 11/15
- óvodák működésére, óvodai ellátásra vonatkozó rendelkezések 4/13h, 15/3b

Központi Statisztikai Hivatal → *Statisztikai szolgálat*

Központi Idegsebészeti Tudományos Kutató Intézet létesítése 15/9d

Kulturális igazgatás, kultúrpolitika (népművelésügy)

- könyv- és lapkiadást érintő rendelkezések 18/6
- képző- és iparművészek alkotóközösségeinek működési engedélye 21/9
- képző- és iparművészeti alkotások elhelyezésével, forgalmazásával kapcsolatos rendelkezések 21/9
- kulturális és sportlap létesítése a vállalatoknál 17/5b, 21/2
- kulturális és szórakoztató intézmények gazdálkodása, műsoros előadások szabályozása 10/12d

Lásd még → *Kitüntetések, díjak*

Külkereskedelem

- devizatervek, a külkereskedelem pénzügyi feltételeinek biztosítása 4/11
- export és import szabályozása, árkiegyenlítés alkalmazása 5/17b, 5/17e, 7/4, 9/12a
- forgóeszköz-csökkentés végrehajtása a külkereskedelemben 10/8
- kivitel növelését, illetve a behozatal csökkentését célzó intézkedések 3/14, 5/17f
- külkereskedelmi kapcsolatok egyes országokkal, árucsereforgalmi egyezmények kötése 2/11c–d, 2/nk/1, 3/17c, 4/130–13p, 4/nk/4, 5/17h, 6/3, 6/13d, 7/10f, 8/13g, 9/10, 9/12f–g, 11/14, 11/17g–17j, 12/17g–h, 14/15f, 15/9f, 16/8d, 16/8f, 17/8h, 18/8h–k, 19/5b–c
- nemzetközi vásárokon való részvétel 5/17i

Lásd még → *Külpolitika; diplomáciai, illetve kereskedelmi és pénzügyi kapcsolatok*, → *Szocialista országok gazdasági kapcsolatai*

Külpolitika; diplomáciai, illetve kereskedelmi és pénzügyi kapcsolatok

- általános ügyei, nemzetközi kérdésekkel kapcsolatos állásfoglalás 6/11
- diplomáciai (konzuli) kapcsolatok felvétele, szintjének emelése egyes országokkal 14/150
- jogsegély-egyezmény kötése egyes országokkal 3/17a
- nemzetközi szervezetek, bizottságok, konferenciák munkájában való részvétel 11/17e
(Kapcsolatok egyes országokkal:)
- Albánia 2/11c, 3/17k, 7/10k, 8/13j, 10/12l, 12/17p, 18/8h

- Amerikai Egyesült Államok 9/12k
 - Argentína 3/17l, 4/13p, 10/12k, 18/8j
 - Ausztria 3/17r, 5/17h, 13/13i, 15/9f
 - Belgium 14/15i
 - Bolívia 10/12k
 - Brazília 14/15f
 - Bulgária 3/17a, 6/13d, 11/17j, 18/8h
 - Csehország 2/nk/1, 3/17p, 4/13o, 6/13k, 8/13g, 14/15j, 18/8h
 - Dánia 8/13[i], 9/12i, 16/nk/2
 - Egyiptom 14/15k
 - Finnország 3/17c, 16/8f
 - Franciaország 2/11d–e, 3/17k
 - Guatemala 12/17h
 - Hollandia 1/12, 12/17g, 14/15i, 17/8h
 - India 16/nk/3
 - Indonézia 18/8r
 - Irán 12/17r, 14/15k
 - Jugoszlávia 4/nk/3, 10/12i, 14/15j
 - Kínai Népköztársaság 3/17m, 3/17o, 7/10f, 7/10j, 16/8i, 19/5b
 - Koreai Népi Demokratikus Köztársaság (Észak-Koreai Népköztársaság) 10/12p, 11/14
 - Lengyelország 2/nk/1, 6/13c, 9/12f–g, 9/12j, 10/12l, 16/8d, 18/8h
 - Luxemburgi Nagyhercegség 21/13h
 - Nagy-Britannia 6/13k, 8/13[i], 11/17s
 - Német Demokratikus Köztársaság 5/17i, 6/13e 7/10i, 11/17h, 14/15o, 16/8j, 18/8h
 - Német Szövetségi Köztársaság 6/13f, 18/8k
 - Norvégia 8/13[i], 16/nk/2
 - Olaszország 18/8i
 - Románia 4/13t, 6/13m, 9/12h, 11/17j, 20/nk/2
 - Svájc 8/13j, 11/17i, 13/13k, 16/8k–l
 - Svédország 8/13[i], 11/17g, 16/nk/2, 19/5c
 - Szovjetunió 3/17c, 3/17n, 4/nk/4, 6/3, 6/13l, 10/12l, 15/9l
- Lásd még → Határvédelem, határrendészet, → Külkereskedelem, → Szocialista országok gazdasági kapcsolatai*

Külügyminisztérium (külügyminiszter)

- követségek, konzulátusok vezetőinek, illetve tisztviselőinek kinevezése, felmentése 1/12, 3/17k–n, 4/13t, 6/13k–m, 7/10k, 8/13[i]–j, 9/12k, 10/12k, 11/17s, 12/17p–r, 13/13k, 14/15i–j, 16/8i–l, 16/nk/2–3, 21/13h

Lakásügyi igazgatás

- állami lakásépítési terv, állami lakások elosztása 5/8, 6/6a
- államosított lakások, házingatlanok kezelése, értékesítése 3/15
- bányász sajtóház akció szervezése, támogatása; bányamunkások szövetkezeti lakásai 4/13f
- fűtési idény szabályozása 13/11

Lakossági bejelentések intézése 21/11

Magyar Államvasutak (MÁV)

- alkalmazottainak létszáma (státus-megállapítása), bérezése 17/8a
- működésével kapcsolatos takarékosági intézkedések (racionalizálás) 15/8
- őszi csúcsgalamb előkészítése, lebonyolítása 1/8, 11/8
- személy-, poggyász- és áru fuvarozási nemzetközi egyezményekhez való csatlakozás 7/10e, 10/12h
- Vasutas Nap alkalmából kitüntetések átadása 5/17j
- Vasúti Áru fuvarozási Szabályzat 1/9

Magyar Izraeliták Országos Irodája szociális otthonainak és segélyezettai ügyeinek állami kezelésbe vétele 4/13g

Magyar Néphadsereg → Honvédelmi igazgatás

Magyar Néphadsereg Művészegyüttese 12/17s

Magyar Posta → Postaügyi igazgatás

Magyar–Szovjet Bauxit-Alumínium Rt. (MASZOBAL) 4/6

Magyar–Szovjet Olaj Rt. (MASZOLAJ) 4/6

Magyar Televíziós Vállalat alapítása 21/13d/1

Magyar Tudományos Akadémia

- egyes intézeteinek létesítése, megszüntetése, illetve intézményvezetők kinevezése 2/11b, 10/12o

Martonvásári Növénytermelési Kutató Intézet 2/11a

MASZOBAL Rt. → Magyar–Szovjet Bauxit-Alumínium Rt.

MASZOLAJ Rt. → Magyar–Szovjet Olaj Rt.

MÁVAUT Autóbusz közlekedési Vállalat → Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium

Mélyfűró Berendezések Gyára → Nehézipari Minisztérium

Mezőgazdasági Építőipari Tröszt 12/17c, 13/13d

Mezőgazdasági Tudományos Tanács 9/12d

Minisztériumok (miniszterek), országos hatáskörű szervek

- kollégiumai 6/13h, 11/17o–p, 12/17k, 14/15l, 17/8i, 18/8l–o, 19/5d, 21/13g
- miniszterek feladatköre, jogköre, felelőssége 15/ne/6, 16/7c
- minisztériumok szervezése, megszüntetése 12/6, 12/12, 12/13, 15/ne/6, 18/8e, 21/nk/1

Minisztertanács (kormány)

- feladata, hatásköre 5/15, 16/7b
- kormánybizottságok létesítése egyes kérdések megvizsgálására, javaslatok kidolgozására 4/nk/2–3, 8/2, 9/12b, 12/17l, 13/13e, 16/8h, 21/13f
- elnökének, elnökhelyetteseinek kinevezése, illetve felmentése 16/nk/1
- miniszterek (miniszterelnök) távolléte, szabadsága, helyettesítése 2/ne/1, 3/ne/1, 4/nk/5, 5/ne/1, 10/ne/7, 11/ne/1, 541/[1]
- minisztertanácsi határozatok végrehajtása, illetve egyes határozatok hatálytalanítása 4/ne/5
- munkarendje, működési szabályzata, ügyrendje 2/1, 15/ne/1, 16/7a
- munkaterve 4/12, 14/13a, 21/12

Minisztertanács Hivatala, Minisztertanács Titkársága

- feladata, szervezete, átszervezése 1/2
- vezetőinek kinevezése, részvétele a minisztertanács ülésein, illetve felmentése 2/ne/2, 4/ne/4

– tisztviselőinek kinevezése, kitüntetése, felmentése 1/2, 2/nk/4–5

Minisztertanács Helyi Tanácsok Titkársága 5/15, 5/nk/4

Minisztertanács–SZOT vándorzászló → *Kitüntetések, díjak, címek adományozása*

Minisztertanács Titkársága → *Minisztertanács Hivatala*

Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem (Rákosi Mátyás Nehézipari Műszaki Egyetem)

– tanárok kinevezése 6/13i

Munkaerő-gazdálkodás → *Bér- és munkaügy*

Munkavédelmi Tudományos Kutató Intézet szervezése a SZOT keretében 10/12c

Munkaverseny szervezése → *Bér- és munkaügy*

Nehézipari Minisztérium (miniszter)

– létesítése, feladatköre, szervezete, megszüntetése 12/12, 18/8e

– miniszterhelyettes kinevezése, felmentése 1/1, 5/17k

– kollégiuma tagjainak kinevezése, felmentése 18/8l

– felügyelete alá tartozó vállalatok, intézmények ügyei 11/9–11/10, 11/nk/2, 18/8a, 18/8c–d, 21/13d/2–7

– Ajkai Erőmű létesítése, bővítése 21/13d/2

– Bányagépgyár (Hatvan) 21/13d/7

– Budapesti (Duclos) Bányagépgyár 21/13d/4

– Budapesti Gáz- és Kokszművek 18/8a

– Dorogi Erőmű rekonstrukciója 21/13d/3

– Inotai Alumíniumkohó 3/9

– Mélyfúró Berendezések Gyára 21/13d/5

Lásd még → *Iparügy, ipariügyi igazgatás*

Nehézipari Műszaki Normaintézet szervezése 10/12e

Nemzeti gondozásba vétel, nemzeti gondozási ellátások megállapítása 4/13e

Nemzetközi Dunabizottság 11/17e

Népesedéspolitika

– anya- és gyermekvédelemre vonatkozó rendelkezések 5/17c, 6/13a

– családi pótlék szabályozása 15/2b

Néphadsereg → *Honvédelmi igazgatás*

Népművelési Minisztérium (miniszter)

– miniszterhelyettes kinevezése, felmentése 1/1

Népművelésügyi igazgatás → *Kulturális igazgatás*

Népzenekutató Csoport → *Magyar Tudományos Akadémia*

Normarendezés → *Bér- és Munkaügy*

Oktatásügyi Minisztérium (miniszter)

– létesítése, feladatköre, szervezete 12/13

– miniszterhelyettes kinevezése, felmentése 1/1, 10/12j, 12/17j,

Országos Meteorológiai Intézet 7/10c

Országos Számviteli Bizottság megszüntetése 2/2

Országos Tervhivatal

– kollégiuma tagjainak kinevezése 11/170

Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézet megszüntetése 4/13d

Országos Vízügyi Főigazgatóság 7/ne/1, 7/10b, 10/5, 11/13, 15/9j

Öntözés → Vízügyi igazgatás, vízgazdálkodás, árvízvédelem

Papírgyűjtő hetek → Hulladékgazdálkodás

Pénzügyi igazgatás

- adórendszer és adóügyi igazgatás vizsgálata, átszervezése 13/13e, 19/2a-b
- adók mértékével, megfizetésével és az adóbevételek tervezésével kapcsolatos rendelkezések 3/11, 7/3, 12/1, 19/2c
- alapok létesítése a vállalatoknál a kultúra és a sport pénzügyi támogatására 17/5b, 21/2
- államháztartási számvitel átszervezése, szabályozása 2/2
- államigazgatási szervek, állami vállalatok (közületek) pénzellátása, póthitele 7/1-2, 11/6, 12/4a-b, 15/9b, 18/3
- állami költségvetés és zárszámadás 15/9a, 16/5a-b, 17/5a, 20/2a, 21/1
- államkölcsönök kibocsátása, visszafizetése, sorsolása 4/13v
- biztosítási díjakból származó állami bevételek tervezése 12/1
- egyes adónemekre vonatkozó rendelkezések 2/4, 10/2
- földbirtokrendezés során juttatott lakóépületek megváltási árának és törlesztési idejének szabályozása 7/10a
- hitelterv a kiegyensúlyozott és tervszerű állami pénzgazdálkodás biztosítása érdekében 13/6, 20/2b
- illetékek és jövedékek szabályozása 10/9, 10/12d
- kölcsön engedélyezése magánkisiparosok részére 8/7
- külföldi államadósság, illetve kártalanítási igények kezelése, törlesztése, külföldi hitelek felvétele 2/11e
- lejárt egyéni hiteltartozások rendezése 12/3
- mezőgazdasági lakosság adóterhelésének csökkentése 7/3
- pénztári terv az államháztartás kiegyensúlyozott pénzforgalmának biztosítására 13/7, 20/2c
- pénzügyi (és kereskedelmi) megállapodás kötése egyes országokkal 13/13i
- stabilizáció óta felgyülemlett adóhátralékok rendezése 6/9
- számviteli, könyvviteli és pénzügyi szakoktatásra vonatkozó rendelkezések 11/17a, 14/15b
- termelőszövetkezetek hiteltartozásainak rendezése 5/1

Pénzügyminisztérium (pénzügyminiszter)

- kollégiuma tagjainak kinevezése 2/11l

Postaügyi igazgatás

- Magyar Posta
 - alkalmazottainak bérezése 17/8a
 - távbeszélő-szolgálat kiterjesztése, folyamatossá tétele 1/10

Racionalizálás (létszámcsökkentés)

- Racionalizálási Kormánybizottság létesítése, működése 21/13f

Rákosi Mátyás Kórház (Koreában) dolgozóinak kitüntetése 10/12p

Rendőrség

- feladatkörének, szervezetének változása 6/2

- internálás (rendőrhatalósági őrizet alá helyezés) intézményének megszüntetése 1/ne/7, 3/1
- rendőrhatalósági felügyelet szabályozása 3/1
- tagjainak, alkalmazottainak illetménye 2/5

Ruházati Exportcikkeket Értékesítő Nagykereskedelmi Vállalat → *Könnyűipari Minisztérium*

Salgótarjáni kórház építése 17/8b

Sportügyek

- Népstadion építkezésével kapcsolatos határozatok 3/16, 6/13j
- sport- és kulturális alap létesítése a vállalatoknál 17/5b, 21/2

Statisztikai szolgálat

- Központi Statisztikai Hivatal feladatköre, működése 18/8o
- statisztikai adatszolgáltatással kapcsolatos rendelkezések 2/11j
- statisztikai adatfelvétel egyes gazdasági, társadalmi jelenségek vizsgálatára
 - gazdalajstrom elkészítése 7/ne/3, 7/6, 8/6, 14/15[a]
- statisztikai adatfeldolgozásban lyukkártya-gépek alkalmazása 12/17e

Sugárkutató Intézet → *Egészségügyi Minisztérium*

Szegedi Orvostudományi Egyetem

- tanárainak kinevezése 10/12m

Szocialista országok gazdasági kapcsolatai

- együttműködés a termelés és fejlesztés egyes területein:
 - csőgyártási együttműködés 10/12g
 - energiaipari együttműködés 7/nk/1
 - gépgyártás, gépipari együttműködés 2/11f, 3/17b
 - gördülőcsapágy-gyártási együttműködés 11/17f
 - járműipari együttműködés 6/13c
 - mezőgazdasági termelés, növényvédelem 19/5a
 - műszaki tudományos együttműködés 6/13f 14/15g–h, 8/13f, 12/17n–o, 13/13l
 - tűzállóanyag-ipari együttműködés 10/12g
 - vaskohászati együttműködés 6/13e, 10/12g, 16/8e
 - vegyipari együttműködés 10/12f
- együttműködés fejlesztése, kiterjesztése egyes országokkal:
 - Bulgária 3/17b, 6/13d, 13/13l, 19/5a
 - Csehszlovákia 2/11f, 8/13f, 10/12f–12g, 12/17o
 - Lengyelország 6/13c, 505/[1], 7/nk/1, 8/13e, 12/17n
 - Német Demokratikus Köztársaság 6/13e, f, 14/15h, 16/8e
 - Románia 3/17b, 7/10g, 16/8g, 11/17f
 - Szovjetunió 14/15g
- államközi bizottságok tisztségviselőinek kinevezése, felmentése 7/10g, 20/nk/2

Szociálpolitika

- sorkötelesek gyermekeinek kedvezményes óvodai térítési díjai 4/13h
- szociális beruházási keret biztosítása üzemek részére 2/9

Lásd még → *Népesédpolitika, Társadalombiztosítás*

Szovjet–magyar vegyesvállalatokra vonatkozó rendelkezések 4/6

- Szovjet szakértők, tanácsadók alkalmazása 11/nk/2
- Szövetkezetek létrehozása idősek és csökkent munkaképességűek foglalkoztatására 16/8a
- Szövetkezetek Országos Szövetsége 13/10
- Szövetkezetek nyilvántartásának szabályozása 13/13c
- Sztálin Akadémia → Honvédelmi Minisztérium*
- Sztálin Vasmű Tröszt alapítása 3/17e
- Találmányok és újítások, szabadalmak, védjegyek oltalma 3/10
- Tanácsok működése, helyi-területi közigazgatás
- általános ügyek, tanácsok feletti felügyeleti jogkör gyakorlása 2/7, 5/15, 8/9
 - beruházási igazgatóság létesítése, működése a megyei (fővárosi) tanácsoknál 8/9
 - helyi tanácsok hatásköre, működése (gazdálkodása), szervezete 2/8
 - Helyi Tanácsok Közlönye című hivatalos lap kiadása 9/12e
 - tanácsok beszámoltatása, munkájuk ellenőrzése, illetve értékelése 9/12b
- Lásd még → Belügyi igazgatás*
- Társadalombiztosítás
- betegségi biztosítás egyes kérdéseinek szabályozása 15/2a
 - kiemelt nyugdíj megállapítása egyes személyek részére 4/13n, 10/nk/1
 - korábban megvont nyugdíjak folyósításának újbóli engedélyezése 11/17b
- Termelőszövetkezeti Elnökképző Intézet, illetve tanfolyam 11/17c
- Termelőszövetkezeti Tanács 6/13g, 10/nk/3
- Tervgazdálkodás szabályozása, gazdaságirányítás
- népgazdasági tervek előkészítése, egyeztetése, teljesítése 13/13a, 15/6, 20/1
 - állóeszköz- és forgóeszköz-gazdálkodással kapcsolatos határozatok 10/8, 12/2
 - áruszállítási terv készítése, illetve teljesítése 1/7, 12/10
 - árutermelés és áruelosztás tervezése és szabályozása 14/5, 14/7
 - beruházások, építkezések megkezdésének engedélyezése tervdokumentáció nélkül vagy részleges tervdokumentáció alapján 3/17d
 - beruházások tervezési rendszere, beruházási tervek jóváhagyása, felülvizsgálata 3/7, 4/4a–4/5, 5/9, 8/1, 10/1, 13/13b, 14/4, 18/8c–d
 - egyes minisztériumok, illetve népgazdasági ágazatok tervfeladatai 4/nk/1, 5/5, 10/4, 14/3, 18/8a
 - egyes termékek gyártásával kapcsolatos tervfeladatok 15/7
 - energiagazdálkodás irányítása, energiával való takarékoskodás 1/6, 1/11, 11/9
 - gépjármű-beszerzés kereteinek megállapítása, a tervszerű elosztás biztosítása 8/13d
 - kiemelt, illetve egyedi beruházásokkal kapcsolatos döntések, jelentések 8/3, 21/13d/1– 21/13e
 - minisztertanácsi tartalékba helyezett anyagok, készletek kezelése 9/12c
 - műszaki fejlesztéssel kapcsolatos feladatok tervezése 2/11n
 - Széntakarékossági Kormánybizottság létesítése, jelentései 4/nk/2, 8/2, 16/4a
 - villamos energiával való tervszerű gazdálkodás 11/9
- Tudománypolitika
- általános kérdései, irányítása 8/13h
 - tudományos minősítés rendszere, aspiránsképzés szabályozása 10/6

Tűzrendészet, tűzvédelem

- kötelező tűz- (és jégkár-) biztosításra vonatkozó rendelkezések 3/12, 13/5

Újítások kezelésére, megvalósítására vonatkozó rendelkezések 3/10

Ügyészség, ügyészi szervezet

- feladatai, szervezete 3/3, 8/11a
- létszáma, ügyészek illetménye és egyéb járandóságai 3/3, 8/11a
- katonai ügyészség felállítása, katonai ügyészek kinevezése 5/nk/2
- legfőbb ügyész, illetve helyettesei kinevezése, felmentése 4/13j, 5/nk/2
- nemzetközi tanácskozásokon való részvétel 20/nk/1
- ügyészségi dolgozók részére kitüntető jelvény adományozása 14/15e
- Ügyészségi Közlöny című hivatalos lap kiadása 11/17n

Ügyvitel (ügykezelés)

- hivatalos iratok kézbesítésének egyszerűsítése 5/14

Vállalatok irányítása, működésük szabályozása

- állami vállalatok pénzügyi terve, mérlege, és zárszámadása 11/6–11/7, 15/9a, 18/4
 - bér- és létszámgazdálkodás a vállalatoknál 15/3a
- helyi tanácsok felügyelete alá tartozó vállalatokkal kapcsolatos rendelkezések 13/8
- vállalati számvitel rendje és irányítása 2/2
- vállalatok alapítása, átszervezése, megszüntetése 3/17e, 4/13a, 5/17f

Város- és községgazdálkodási feladatkörrel kapcsolatos határozatok a minisztérium megalakulása előtt 17/1

Város- és Községgazdálkodási Minisztérium (miniszter)

- létesítése, feladatköre, szervezete 21/nk/1

Veszprémi Vegyipari Egyetem

- tanárok kinevezése 6/13i

Vízügyi igazgatás, vízgazdálkodás, árvízvédelem

- felügyelete, irányítása 7/ne/1, 10/5
- öntözéses gazdálkodás, öntözőrendszerek és a vízrendezés fejlesztése 12/9

Lásd még → Országos Vízügyi Főigazgatóság

RÖVIDÍTÉSEK

ÁEK	Állami Ellenőrző Központ
ÁFTH	Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal
ÁGEM	Állami Gazdaságok és Erdők Minisztériuma
ÁJTI	Állam- és Jogtudományi Intézet
ÁMG	Állami Mezőgazdasági Gépüzem
ÁRH	Áruraktározási Hivatal
áv.	államvédelmi
ÁVH	Államvédelmi Hatóság
Begy. Min.	Begyűjtési Minisztérium
BKM	Bel- és Külkereskedelmi Minisztérium
Dft	devizaforint
DIMÁVAG	Diósgyőri Magyar Állami Vas-, Acél- és Gépgyárak
DISZ	Dolgozó Ifjúság Szövetsége
ÉDOSZ	Élelmiszeripari Dolgozók Szövetsége
ELTE	Eötvös Loránd Tudományegyetem
ÉM	Építésügyi Minisztérium
FM	Földművelésügyi Minisztérium
fmsz.	földműves-szövetkezet
GAZDÉP	mezőgazdasági építőipari (vállalatok)
GTI	Gépipari Tudományos Intézet
hl.	hektoliter
HM	Honvédelmi Minisztérium
HT	Határozatok Tára
HVDSZ	Helyi-Ipari és Városgazdálkodási Dolgozók Szakszervezete
kat.	katasztrális
KDB	Közületi Döntőbizottság
KGM	Kohó- és Gépipari Minisztérium
KIOSZ	Kisiparosok Országos Szövetsége
KISZÖV	Kisipari Szövetkezetek Szövetsége
KOKEV	Kohókoksasz Ellátó Vállalat
KÖMI	Közérdekű Munkák Igazgatósága
KÖZELBIZ	Közületeket Elhelyező Bizottság
KPM	Közlekedési és Postaügyi Minisztérium
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
KÜM	Külügyminisztérium
KV	Központi Vezetőség
MAGES	Magtermeltető és Vetőmagellátó Egyesülés

MASZOBAL	Magyar–Szovjet Bauxit-Alumínium Rt.
MASZOLAJ	Magyar–Szovjet Olaj Rt.
MÁV	Magyar Államvasutak
MÁVAG	Magyar Állami Vas-, Acél- és Gépgyárak
MÁVAUT	Magyar Államvasutak Autóközlekedési Vállalat
MBT	Minisztertanács Bértitkársága
MDP	Magyar Dolgozók Pártja
MEDOSZ	Mezőgazdasági és Erdészeti Dolgozók Szakszervezete
MESZÖV	Megyei Fogyasztási Szövetkezetek Szövetsége
MK	Magyar Közlöny
MNDSZ	Magyar Nők Demokratikus Szövetsége
MNL	Magyar Nemzeti Levéltár
MNOSZ	Magyar Népköztársasági Országos Szabvány
MSZB	Magyar Szövetkezeti Bank
MT	Minisztertanács
MTA	Magyar Tudományos Akadémia
MTI	Magyar Távíratok Iroda
MTH	Munkaerő Tartalékok Hivatala
MTVA	Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap
NDK	Német Demokratikus Köztársaság
NGKT	Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Titkársága
NIM	Nehézipari Minisztérium
OÉH	Országos Építési Hivatal
OGYK	Országgyűlési Könyvtár
OKISZ	Országos Kisipari Szövetkezetek Szövetsége
OL	Országos Levéltár
OLB	Országos Létszámbizottság
OMB	Országos Munkabér-megállapító Bizottság / Országos Munkabér Bizottság
OT	Országos Tervhivatal
OTP	Országos Takarékpénztár
OTSB	Országos Testnevelési és Sport Bizottság
OVF	Országos Vízügyi Főigazgatóság
PB	politikai bizottság
PK	Pénzügyintézeti Központ
PM	Pénzügyminisztérium
Rbl	rubel
SZEFU	Személyfuvarozási Vállalat
SZKP	Szovjetunió Kommunista Pártja
SZOT	Szakszervezetek Országos Tanácsa
SZÖVOSZ	Szövetkezetek Országos Szövetsége
SZTK	Szakszervezeti Társadalombiztosítási Központ

TES	Terményforgalmi Egyesülés
TMB	Tudományos Minősítő Bizottság
TMK	tervszerű megelőző karbantartás
tsz.	termelőszövetkezet
tszcs.	termelőszövetkezeti csoport
TTK	Természettudományi Kar
TÜK	titkos ügykezelés
TÜKER	Tüzelőanyag-kereskedelmi N. V.
TÜZÉP	Tüzelő- és Építőanyag-kereskedelmi Vállalat
tvr.	törvényerejű rendelet
USD	USA-dollár
ÜB	üzemi bizottság
VAFÉM	Vas- és Fémhulladék Begyűjtő Vállalat
VB	végrehajtó bizottság
VIM	Vegyipari Minisztérium

A nyomdai munkálatokat a Palatia Nyomda és Kiadó Kft., végezte
Felelős vezető: Radek József

ISSN 0073-4055
ISBN 978-963-88382-7-8